Ɨ niuucari tɨ jejcua, tɨ ajta jɨme'en ra'axa

a'ɨjna ɨ tavastara'a, ɨ Cɨriistu'u tɨ ji'i Jesús

tɨ̃ tu'irájtuaa

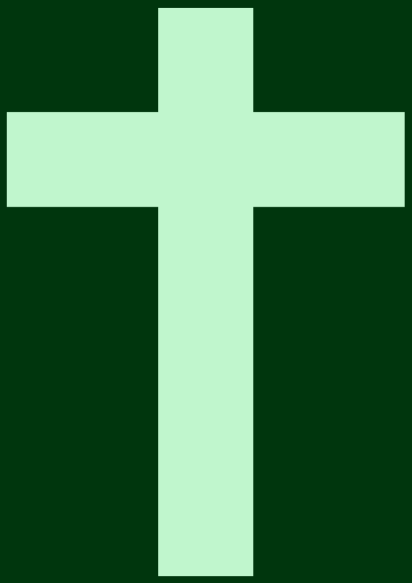

New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes; crn

(MX:crn:Cora, El Nayar)

Ɨ niuucari tɨ jejcua, tɨ ajta jɨme'en ra'axa a'ɨjna ɨ tavastara'a, ɨ Cɨriistu'u tɨ ji'i Jesús tɨ tu'irájtuaa

New Testament in Cora, El Nayar Presidio De Los Reyes; crn (MX:crn:Cora, El Nayar)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, El Nayar

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cora, Presidio de los Reyes [crn], Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cora, El Nayar

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
10f6cd13-ea38-5c62-beee-25cf942ce3aa

Contents

San Mateo 1
San Marcos 85
San Lucas 139
San Juan 226
Los Hechos 291
Romanos 369
1 Corintios 406
2 Corintios 437
Gálatas 458
Efesios 470
Filipenses 482
Colosenses 490
1 Tesalonicenses 498
2 Tesalonicenses 505
1 Timoteo 509
2 Timoteo 519
Tito 526
Filemón 531
Hebreos 533
Santiago 559
1 San Pedro 568
2 San Pedro 579
1 San Juan 586
2 San Juan 595
3 San Juan 597
San Judás 599
Apocalipsis 602

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Mateo jɨ́me'en ɨ́ Jesucɨriistu'u

A'ɨ́mej ɨ vaújsimua'acɨ'ɨstemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Jesús
(Lc. 3:23-38)

1 A'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ vaújsimua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta i'i Cɨríistu'u ɨ́ tɨ a'ɨ́mej jetze airáane a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

2 Abraham pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaac. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Isaac, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, a'ɨ́ɨ pu títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Judá, majta seica ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'een ɨ́ Judá.

3 Ajta Judá a'ɨ́mej pu títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa, ɨ́ mej miyen ánte'aruajca'a tɨjɨ́n Fares, ajta a'ɨ́jna ɨ́ seɨ́j Zara. Ajta ɨ́ hua'anáànacɨ'ɨ, ayée pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Tamar. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Fares, a'ɨ́j pu típe'eri já'araa ɨ́ Esrom. Ajta Esrom pu rape'erica'a ɨ́ Aram.

4 Aram pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Aminadab. Ajta Aminadab pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Naasón. Tɨ'ɨj jí Naasón típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Salmón.

5 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Salmón, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Booz. Ayee pu ántehuaaca'a ɨ́ náànajra'an ɨ́ Booz tɨjɨ́n Rahab. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Booz, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Obed. Ajta ayén ántehuaaca'a ɨ́ náànajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Obed tɨjɨ́n Rut. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Obed, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaí.

6 Isaí pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ David, ɨ́ tɨ ajta te'enteájrupi ɨ́ rey jɨme'e. A'ɨ́jna ɨ́ David teecan, jamuan a'ɨ́jna tɨ ajta ɨ́ra'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Urías, a'ɨ́ɨ mú típe'eri muá'araa a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa já'araa tɨjɨ́n Salomón.

7 Salomón pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Roboam. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Roboam, a'ɨ́ɨ pu pé'ericɨra'an pú'eene'e ɨ́ Abías. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Abías, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Asa.

8 Asa pu rape'erica'a ɨ́ Josafat. Tɨ'ɨj jí Josafat típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Joram. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Joram, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Uzías.

9 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Uzías, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Jotam. Ajta Jotam pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Acaz. Ajta á'iyen a'ɨ́jna ɨ́ Acaz típe'eri já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Ezequías.

10 Ezequías pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Manasés. Ajta Manasés pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Amón. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Amón, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Josías.

11 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Josías, a'ɨ́mej pu títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa ɨ́ Jeconías, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Jeconías.

Tɨ́'ɨj Josías títɨ'ɨrɨ́jmua'a já'araa, seica mú mú a'uvé'eju'un. Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́mej a'uví'itɨ́ ɨ́ mej Israél a'uchéjme'ecaa. A'uu mú já'ahua'a huaja'uví'itɨ seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Babilonia.

12 Matɨ́'ɨj miyen huaja'uví'itɨ, aj pu'i Jeconías seɨ́j típe'eri já'araa tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Salatiel. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Salatiel, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Zorobabel.

13 Zorobabel pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Abiud. Tɨ́'ɨjtá'i a'ɨ́in Abiud rape'eri já'araa a'ɨ́jna ɨ́ Eliaquim. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Eliaquim, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Azor.

14 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Azor, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Sadoc. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Sadoc, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Aquim. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquim, a'ɨ́ɨ pu rape'erica'a a'ɨ́jna ɨ́ Eliud.

15 Ajta aˈɨjna ɨ Eliud, aˈɨɨ pu rapeˈericaˈa aˈɨjna ɨ Eleazar. Tɨˈɨjtaˈi aˈɨjna ɨ Eleazar típeˈeri jáˈaraa aˈɨjna ɨ Matán. Ajta, aˈɨjna ɨ Matán, aˈɨɨ pu rapeˈericaˈa aˈɨjna ɨ Jacobo.
16 Jacobo pu rapeˈericaˈa aˈɨjna ɨ José, aˈɨjna tɨ María tévɨˈitɨneˈe. Aˈiiˈɨɨnˈɨɨn pú'een tɨ náànajraˈan pú'eeneˈe aˈɨjna ɨ Jesús, ɨ mej miyen ratamuáˈamua tɨjɨn Cɨrɨistuˈu.
17 Aˈɨjˈɨɨnˈɨɨn mú jɨn miyen aráˈaseca'a aˈachú cumu tamuáamuataˈa japuan muáacua ɨ mej jetzen airáane aˈɨjna ɨ Abraham teecan. Aˈiiˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pú'een ɨ tuˈuvéˈeteajtɨ aˈɨjna ɨ David. Majta miyen cheˈatá menaˈa aráˈaxcaa aˈɨɨme ɨ mej huáˈa jetze airáane aˈɨjna ɨ David teecan. Aˈɨmejˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn mú aˈuvíˈitɨ aˈɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantacaˈa aˈujna jáˈahuaˈa Babilonia. Ayee mú cheˈatá menaˈa aráˈaxcaa tamuáamuataˈa japuan muáacua tɨˈɨj huanúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ Cɨrɨistuˈu.

Tɨˈɨj Jesús huanúˈihuacaˈa (Lc. 2:1-7)

18 Ayee pu éeniˈicɨˈe huanúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ Jesús tɨ ajta iˈi Cɨrɨistuˈu. Aˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pu nàànajraˈan, aˈɨjna ɨ María, puˈuri huataúraˈacaa ɨ runiuuca jɨmeˈe tɨ ij huatéviche'en aˈɨjna jamuan ɨ José. Matɨˈɨj caí xɨ naímiˈi huatéˈecaˈa, aj pu i aˈutaseíjre ɨ paˈarɨˈɨ jucáaraˈan jetze. Aˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pu ayén ráaruu jɨmeˈen ɨ muárɨˈeriˈireˈaraˈan aˈɨjna ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios.
19 Ajta nuˈu aˈɨɨnˈɨɨn tɨ ratévɨˈitɨné'e a'ame, aˈɨjna ɨ José, rɨˈɨ pu tíˈitevistacaˈa. Capu raxɨˈeveˈecaˈa tɨ ayén puaíjtzi raatáˈan mé jéjreˈe huáˈa tzajtaˈa ɨ teite. Mɨ ajta, aˈɨɨ pu ayén raxɨˈeveˈecaˈa tɨ mé rúurɨeni avíitzi jɨmeˈe.
20 Tɨˈɨjˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn raaxɨˈepɨˈɨntare tɨ ayén huárɨni, aj puˈi seíj tevi huataseíjre ɨ jemin ɨ cutzí tzajtaˈa. Aˈiiˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pú'een seíj tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ ta japua. Ayee pu tiraatáˈixaa tɨjɨn:
—José, múˈee pej iˈi huáacɨxaˈaraˈan ɨ David teecan, capej rátziɨɨneˈe pej ráˈanviˈitɨn aˈu pe éˈeche aˈiné ɨ tɨ aˈutaseíjre ɨ jucáaraˈan jetze, aˈɨj pu jɨmeˈen huanéj ɨ muárɨˈeriˈireˈaraˈan ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios.
21 Aˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pu teáatacan tiyaúj a'ame. Ayee xu nuˈu raatámuaˈati tɨjɨn JESUS, aˈiné aˈii pu aˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn puˈéeneˈe a'ame ɨ tɨ huáˈa japua niuuni ɨ ruteítestemuaˈa ɨ mej meri auteájturaa ɨ Dios jemi. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa.
22 Ayee tiujuˈurɨj tɨ ij ayén teˈaraúrasten aˈij tɨ ajmíˈi tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ tavástaraˈa jetze meˈecan.
23 Ayen tɨjɨn:
Paˈarɨˈɨ pu nuˈu huataseíjreˈesin ɨ jucaatzeˈen aˈɨjna jetze ɨ ˈɨitaˈa tɨ caí xɨ jaˈatí ratévɨˈitɨn.
Tiyaúj pu nuˈu a'ame teáatacan.
Aj mú mi miyen raatámuaˈatzi tɨjɨn Emanuel.
Aˈɨjnaˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn niuucarijraˈa tɨjɨn Emanuel, ayée pu huataújmuaˈa tɨjɨn: Dios pu ta jamuan yé huaca.
24 Tɨˈɨjˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn huájɨ aˈɨjna ɨ José, aj pu i ayén huarɨj aˈij tɨ tiraatáˈixaa aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe. Tɨˈɨjˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn jí yaˈuvíˈitɨ ɨ ruche.
25 Mɨ ajta, capu jamuan huáhuii ajta caí huanúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ paˈarɨˈɨ tɨ teáataˈa. Matɨˈɨj mi miyen raatamuáˈa tɨjɨn JESUS.

2

Matɨˈɨj u yéˈemuaareca'a aˈɨjna ɨ Jesús aˈɨɨme ɨ mej jeíhua támuaˈarejcaˈa

1 Aˈuuˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pu jaˈunúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ Jesús, chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨn Belén. Aˈuuˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn pu ajtéme'ecan aˈɨjna ɨ chuéjraˈa japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨn Judea. Aˈájnaˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn aˈu tɨ aˈɨɨnˈɨɨnˈɨɨn jaˈunúˈihuacaˈa ɨ Jesús, aˈɨɨ pu tiˈitéveecaˈa ɨ rey jɨmeˈe

aˈɨjna ɨ Heródes. Matɨˈɨj mi seica Jerusalén eˈiréˈene ɨ mej jeíhua támuaˈarejcaˈa. U jetze púǰmeˈen mú eˈeráacɨ aˈutɨ ˈeíǰninei ɨ xɨcaj.

2 Matɨˈɨj mi miyen tiraataˈíhuaˈuriˈi ɨ Heródes miyen tɨǰɨn:

—¿Aˈuné aˈij ˈeen aˈɨjna ɨ huáˈa rey ɨ mej Israél jetze ajtéǰmeˈecan, aˈɨjna tɨ auchén huanúˈihuacaˈa? Aˈájna jáˈahuaˈa aˈutɨ ˈeíǰninei ɨ xɨcaj, aˈujna aˈu tej éˈeche, xuˈuraˈave tu huaseíj tɨ aˈutátzaareajraa aˈɨjna jɨmeˈe tɨ huanúˈihuacaˈa. Aˈɨj tu jɨn teˈuun mú aˈuvéˈeju'un tej ti rɨˈɨ tíraatéanajche.

3 Tɨˈɨj ráamuaˈareeriˈi aˈɨjna ɨ rey, aˈɨjna ɨ Heródes, jéˈecan pu tiˈijmuaˈastɨ jáˈaraa aˈɨjna jɨmeˈe. Majta, ɨ teɨte ɨ mej Jerusalén aˈuchéǰmeˈecaa, naímiˈi mú tíˈitziɨɨneˈecaˈa.

4 Tɨˈɨj jí Heródes huaˈutajé naíǰmiˈica ɨ mej tihuáˈaijteˈe aˈɨmej ɨ mej tíˈivaɨreˈe huaˈatéyujtaˈa, majta ɨ mej tihuáˈamuaˈatehuaˈa ɨ teɨte aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi ɨ yuˈuxari jetze. Ayee pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨǰɨn:

—¿Aˈuné nuˈu áˈanuˈihuan aˈɨjna ɨ CɨríistuˈuP

5 Aj mú mi miyen tiraatáˈixaa tɨǰɨn:

—Aˈujna Belén, ɨ chajtaˈa tɨ aˈuun ajtéǰmeˈecan aˈujna jáˈahuaˈa u Judea, aˈiné ayée pu ajmíˈi raˈuyúˈuxacaˈa aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ Dios jetze meˈecan.

6 Ayen tɨǰɨn:

Múˈeen mɨ sej Belén aˈuchéǰme,
aˈujna chuéǰraˈa japua tɨ aˈuun auucáˈa u Judá,
íǰii, múˈeen xu xaa seˈɨɨn púˈeen
ɨ sej jaítzeˈe cɨlieen jɨn tíˈaijta.

Mɨ ajta, méǰcaˈi huáyee,
seíj pu aˈamua jetze nuˈihuan
tɨ veˈecán jɨn tiuˈutaˈaíǰta.

Aˈɨɨ pu antiúǰmuaˈaréere aˈame
huáˈa jɨmeˈe ɨ neteɨtestemuaˈa,
aˈɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéǰmeˈecan.

7 Aj pu i Heródes huajaˈutajé avíitzi jɨmeˈe aˈɨmej ɨ mej jeíhua támuaˈarejcaˈa. Tɨˈɨj jí ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨǰɨn:

—¿Aˈachúni ari áˈatee tɨ huajaˈutaseíǰra aˈɨjna ɨ xuˈuraˈave?

8 Ajta áˈiyen huaˈutaˈaíj mej áˈucɨɨne aˈujna u Belén. Ayen tihuaˈutáˈixaa tɨǰɨn:

—Sericu, setáˈaj yáˈuhuauni temuaˈa naa seˈɨjna ɨ paˈarɨˈɨ. Setɨˈɨj raateún, aj xu si mú aˈuvéˈeju'un setáˈaj naatáˈixaateˈen, neatáˈaj neajta inee áˈumeˈen, neatáˈaj rɨˈɨ tiraateájtuaani.

9 Matɨˈɨj ráanamuajriˈi meˈɨjna ɨ rey, aj mú mi aˈucíj. Ajta aˈɨɨn xuˈuraˈave tɨ aˈutaseíǰre aˈɨmej jemi aˈujna seíj chuéǰraˈa japua aˈu tɨ ˈeíǰninei ɨ xɨca, aˈɨɨ pu amuacaí huaméˈecaa. Tɨˈɨj jí án aˈujcháxɨ ɨ chiˈij japua aˈu tɨ aˈij éˈeneˈe aˈɨjna ɨ paˈarɨˈɨ.

10 Jéˈecan mú huataújtemuaˈave matɨˈɨj raaseíj meˈɨjna ɨ xuˈuraˈave.

11 Muaˈantenéesimeˈecaa mú u chiˈita, matɨˈɨj mi raaseíj ɨ paˈarɨˈɨ jamuan ɨ nááàajraˈan. Aj mú mi títunutaxɨ. Temuaˈa mú naa rɨˈɨ tiraatáˈa. Matɨˈɨj mi teˈentícuunaxɨ tiuˈujcáaja, aˈɨɨ mú raatapuaíǰve tiˈitɨj oro, majta tiˈitɨj cítziveˈeri, majta tiˈitɨj cuaaneˈe tɨ ayén ántehuaa tɨǰɨn mirra.

12 Majta áˈiyen tiúˈumaaracaˈa tɨ nuˈu Dios huaˈutáˈijmɨijriˈi mej nuˈu caí huaréˈecɨɨne aˈɨjna jemi ɨ Heródes. Aˈɨj mú jɨn seíj jetze aˈucí ɨ juye mej mi aˈuréˈenen meˈújna chuéǰraˈa japua aˈu mej éˈechejcaˈa.

Jɨmeˈen ɨ mej huataúruu meˈújna u Egipto

13 Matíꞌɨj aꞌucíj aꞌɨ́ime ɨ mej jeíhua támuaꞌarejcaꞌa, jaꞌatɨ́ pu huataseíjre aꞌɨ́jna
jemi ɨ José tíꞌɨj tíꞌimaaracaꞌa. Aꞌɨ́jnaꞌ ɨ jaꞌatɨ, aꞌii pu aꞌɨ́ɨn púꞌeeneꞌe seíj tɨ
tíꞌivaɨreꞌe u ta japua. Ayee pu tiraatáꞌixaa tɨjɨ́n:
—Ájchesi. Patáꞌajꞌ ráꞌanviꞌitɨn peꞌɨ́jna ɨ paꞌarɨꞌɨ, pajta ɨ náànajraꞌan. Áꞌuraꞌa
patáꞌaj raateꞌavaa mɨ paꞌarɨꞌɨ, pajta ɨ náànajraꞌan. Huáꞌanviꞌitɨchi aꞌujna
Egipto. Setáꞌajꞌ seꞌuun aꞌuteꞌen ajta nenaꞌa caí neajtahuaꞌa amuaatáꞌixaateꞌen
jaꞌanáj tɨ huatáɨꞌɨristari sej yé uvéꞌenen seyajna. Ayee xu huáɨni aꞌiné aꞌɨ́jna
ɨ Heródes, aꞌɨ́ɨ pu rahuauni ɨ paꞌarɨꞌɨ tɨ i raajéꞌica. —Ayee pu tiraatáꞌixaa.
14 Tɨꞌɨj jí ájchee ɨ José. Yaꞌuvíꞌitɨ aꞌɨ́jna ɨ paꞌarɨꞌɨ, ajta náànajraꞌan. Ajta aꞌɨ́ɨn
huáꞌa jamuan pu áꞌuraa aꞌájna tícaꞌari tzajtaꞌa. Aꞌuuꞌ mú aꞌaráꞌa aꞌujna Egipto.
15 Aꞌuuꞌ mú éꞌetee ajta caí huamíꞌɨ aꞌɨ́jna ɨ Heródes. Ayee pu aꞌɨ́jna jɨ́n
huaríj tɨꞌɨj araúrasten ɨ niuucari tɨ jɨ́meꞌen ayén ajmíꞌi tiuꞌutaxájtacaꞌa seíj tɨ
tíꞌixaxaꞌataꞌa ɨ Dios jetze meꞌecan tɨjɨ́n: “U nu yaꞌutajé ɨ niyauj aꞌujna Egipto.”

Heródes pu raataꞌajtacaꞌa mej huáꞌucuiꞌini ɨ tɨꞌɨríi

16 Tɨꞌɨj Heródes ráamuaꞌareeriꞌi mej raatémuaꞌitɨ aꞌɨ́ime ɨ mej jeíhua
támuaꞌarejcaꞌa, jéꞌecan pu huataniúꞌucacaꞌa. Tɨꞌɨj jí raꞌutámuaꞌareeriꞌi aꞌij mej
tiuꞌutaxájtacaꞌa aꞌɨ́ime, aj pu i Heródes tiuꞌutaꞌajtacaꞌa mej nuꞌu huáꞌucuiꞌini
naíjmiꞌica ɨ tɨꞌɨríi mej teteca ɨ mej miyen raachaꞌɨ́jmee huaꞌapua nineꞌiraꞌa
múucɨ púmeꞌen. Naíjmiꞌicaꞌ mú huajáꞌucuii aꞌúu mej Belén éꞌechejcaꞌa, majta
ɨ seica ɨ mej aꞌɨmuá antachéejmeꞌecaa.
17 Ayee pu teꞌaraúraste aꞌɨ́jna ɨ niuucarijraꞌa tɨ jɨ́meꞌen ayén ajmíꞌi
raꞌuyúꞌuxacaꞌa aꞌɨ́jna ɨ jaꞌatɨ tɨ tíꞌixaxaꞌataꞌa ɨ Dios jetze meꞌecan. Ayee pu
ántehuaacaꞌa tɨjɨ́n Jeremías.
18 Ayen tɨjɨ́n:
Ayee pu tiúꞌunamuajriꞌi aꞌujna jáꞌahuaꞌa u Ramá,
mej ruyeinecaꞌa,
majta jeíhua ruxɨeemɨjteꞌecaꞌa.
Aꞌɨ́jnaꞌ ɨ Raquel, aꞌɨ́ɨ pu seíj aꞌɨ́ɨn púꞌeen
ɨ mej ruyeinecaꞌa.
Ruyaujmuaꞌa pu jɨ́meꞌen ruyeinecaꞌa.
Capu raxɨ́eveꞌecaꞌa mej rɨ́ꞌɨ tiraatéjeeve aꞌɨ́jna jɨmeꞌe
ɨ mej caí chéꞌe mé jéꞌe jáꞌahuaꞌa
ɨ yaújmuaꞌameꞌen.
Ayee puꞌu.
19 Aru tɨꞌɨj ari huamíꞌɨ aꞌɨ́jna ɨ Heródes, seíj pu ajta huataseíjre aꞌɨ́jna jemi ɨ
José tɨꞌɨj tíꞌimaaracaꞌa. Aꞌiiꞌiꞌ pu aꞌɨ́ɨn púꞌeen seíj tɨ tíꞌivaɨreꞌe ta japua ɨ tavástaraꞌa
jemi. Ayee pu aꞌɨ́ɨn tiraatáꞌixaa tɨjɨ́n:
20 —Ájchesi. Ánviꞌitɨchi hui aꞌɨ́jna ɨ paꞌarɨꞌɨ, pajta ɨ náànajraꞌan. Setáꞌajꞌ
jáꞌucɨɨne seꞌújna chuéjraꞌa japua tɨ ayén téjaꞌarájtehuaa tɨjɨ́n Israél. Puꞌuriꞌ
huamíꞌɨ ɨ tɨ rajéꞌicatamɨꞌɨcaꞌa aꞌɨ́jna ɨ paꞌarɨꞌɨ. —Ayee pu tiraatáꞌixaa.
21 Tɨꞌɨj jí ájchee aꞌɨ́jna ɨ José. Aj puꞌi yaꞌuvíꞌitɨ aꞌɨ́jna ɨ paꞌarɨꞌɨ, ajta náànajraꞌan.
Aꞌuuꞌ mú aꞌaráꞌa meꞌújna Israél.
22 Mɨ ajta aꞌɨ́ɨn José, ayée pu ráamuaꞌareeriꞌi tɨ nuꞌu aꞌɨ́ɨn Arquelao tíꞌaijtacaꞌa
ruyáꞌupuacɨꞌɨ jetze meꞌecan, aꞌɨ́jna ɨ Heródes teecan. Ajta pu Dios raatáꞌixaa
tɨꞌɨj tíꞌimaaracaꞌa. Aꞌɨjꞌ pu jɨ́n tíꞌitziɨɨneꞌecaꞌa tɨ aꞌuun eꞌaráꞌasti, aꞌujna Judea.
Tɨꞌɨjꞌ jí aꞌuun aꞌaráꞌa tɨ jetzen ajtéme'ecan aꞌujna Galileeye.
23 Tɨꞌɨjꞌ aꞌuun aꞌaráꞌa, aꞌúu pu eꞌehuaújchejte, chajtaꞌa jetze tɨ ayén
téjaꞌarájtehuaa tɨjɨ́n Nazarét. Aꞌuuꞌuꞌ pu huayeíjxɨ. Ayee pu tiujuꞌuríj tɨ ij
ayén araúrasten aꞌij mej tiuꞌutaxájtacaꞌa aꞌɨ́ime ɨ mej mejmíꞌi tíꞌixaxaꞌataꞌa
ɨ Dios jetze meꞌecan. Miyen tɨjɨ́n: “Ayee mú raatámuaꞌatzi tɨjɨ́n Nazarét tɨ
éꞌemeꞌecan.”

3

Juan pu nu'u huá'amuaɨ'ɨhuacare'e a'ujna a'u tɨ caí é'e ti'itɨj (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 A'ájná'ɨmua aj pu a'utaseíjre a'u tɨ caí é'e ti'itɨj a'ɨjna ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a.
2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ ru tzajta'a a'iné pu'uri hui tín a'ájna teja'uré'enejsin tɨ Dios íiyen tiu'uta'aíjta nainjapua ɨ chaanaca.
3 A'ɨjna ɨ Juan, a'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e tɨ jɨme'en raataxájtaca'a ajmí'i a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨn Isaías. Ayen tɨjɨn:
Ja'atɨ pu u e'ejíihuá a'ame a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨj.
Yee pu ti'ixa tɨjɨn:
"Naa xu rɨ'ɨ huaujjéjcuare'en, mɨ ru tzajta'a, mú'een, a'iné tavástara'a pu yé uvé'enejsin.
Caxu a'ij yá'unamuajra."
4 Ajta a'ɨjna ɨ Juan, ayée pu éene'e ti'itéchejca'a cɨɨxuri tɨ itzíjhua, cameeyu'u ju'uxa'a jɨme'e. Ajta típuaasica'a, navij tu rumua'atɨ. Ajta nu'u huátuna'ise cua'acare'e, ajta searate, 'ɨtzitá mej xuaa.
5 Majta me'ín ɨ mej a'ɨmuá a'uchéjme'ecaa, naíjmi'i mú e'iré'enineica'a a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Juan. A'uu mú e'eráciɨica'a tíj na'a a'u tɨ huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Judea, majta seica ɨ mej me'uun é'eche a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Jerusalén, majta ɨ seica ɨ mej me'uun é'eme'ecan a'u tɨ a'atamí'iye ɨ játe'ana tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Jordán. A'uu mú a'uré'enineica'a mej mi ráanamua.
6 Jɨme'en mu'u tiu'utétzaahuate ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi, aj pu'i Juan huá'amuaɨ'ɨhuaca'a ɨ játe'anara'an jetze ɨ Jordán.
7 Mɨ ajta ɨ Juan, tɨ'ɨj a'ɨmej huaseíj ɨ mej miyen ánte'arua tɨjɨn fariseos, majta ɨ mej miyen ánte'arua tɨjɨn saduceos, tɨ'ɨj a'ɨɨn hua'useíj ɨ mej jeíhua e'evé'eju'uca'a mej mi huaújmuaɨ'ɨhua, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Mú'een mɨ sej tí'ihua'itaca, ¿ni tzaa seri tí'itese'e tɨ caí Dios puaíjtzi amuaatá'an? ¿A'ataani amuaatá'ixaa sej si siyen rɨcɨ?
8 Rɨ'ɨ xu'u se'ɨjna jɨme'e mej mi ráamua'aree ɨ teɨte sej seri tzáahuati'ira'a jɨn tí'imua'atze.
9 Caxu siyen tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a yee: "Ayej ti'ayajna tɨ naa titaatévaɨre'en a'iné teen tu i'i huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨjna ɨ Abraham teecan." Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna tɨ Dios raayɨ'ɨtɨ tɨ rɨ'ɨ raará'atza ɨ tete matíj ɨ huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨjna ɨ Abraham teecan. Capu ti'itɨj a'ij tejámuaatévaɨre'esin sej siyen tí'imua'ajca rujɨmua'a sino sej siyen huanén tíj Abraham teecan.
10 Pu'uri teja'uré'enejsin vejli'i a'ájna xɨcájra'a jetze ja'anáj tɨ pua'a amua'ajteá'axɨ'ɨsin ɨ Dios ca'anín jɨme'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu tíj ja'atɨ cɨyej té'ijveichixɨ'ɨn tepuaij jɨme'e. Nain ɨ cɨyej tɨ caí tí'itaaca, a'ɨɨ pu té'ijveichixɨ'ɨsin. Tɨ'ɨj jí ra'anteátaira. Ayee pu che'atá na'a teja-mua'ajteá'axɨ'ɨsin mú'ejmi.
11 Aru inee, nee nu amuáamuaɨ'ɨhuaca'a jaj jɨme'e mej mi ráamua'aree ɨ teɨte sej seri seɨcɨé tiu'umuá'aj ɨ ru tzajta'a. Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'ɨɨ pu jaítze'e raayɨ'ɨtɨ necaí inee. A'iné nee nu cɨlieene'en jɨn ti'itéjvee ɨ jemin, capu ayén tínaavíjte'e ineetzi nej rajtaɨ'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an. Mɨ ajtá'i a'ɨɨn, seɨj pu huata'íti tɨ huateáturan mú'ejmi jemi. Ajta a'ɨɨn ɨ

xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɟɨ pu uté'a'asin mɨ a'amua tzajta'a. Ajta a'ɟjna tɨ hui nehuárita'a yé e'evé'eme, a'ɟɨ pu rɨ'ɨ á'amuaruuren.

12 Ayee pu té'eme. Xɨee tɨ ja'atɨ ari ru'ite'ɨ ɨ tɨ jɨn ra'anáca'atzi ɨ triigu. A'ɟɨ pu ru'irátu'isin ɨ xaɨɨri pua'acɨé. Ajta a'ɟjna ɨ imue'eri, rájseɨre'esin u chi'ita. Ajta ɨ xaɨɨri, taij jetze pu án yá'urɨeexɨjsin ɨ tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɟjna ɨ Juan.

Tɨ'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a a'ɟjna ɨ Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Aj pu i Jesús huataseíjre. A'uu pu a'arájraa a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Galileeye tɨ'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhua játe'ana jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Jordán.

14 Ajta a'ɟjna ɨ Juan, ayée pu tí'imua'ajca tɨ raatá'ijmɨi. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—¿Ni mú'ee piyen yé vé'eme inee jemi? Jaítze'e pu raavíjte'e pej piyen náamuaɨ'ɨhua ineetzi.

15 Mɨ ajta a'ɟɨn ɨ Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Ché'e ayén 'eene'en. Ayee pu hui tiraavíjte'e tej tiyen huárɨni tej ra'ará'astijre'en te'ɟjna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

Aj pu i Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Jesús.

16 Tɨ'ɨj ráamuaɨ'ɨhuaca'a, aj pu'i Jesús a'itáraa á jaata'a. Jɨme'en pu'u a'itáraa, tɨ'ɨj jí antácuunareca'a ɨ ta japua tɨ a'utéjmuaa. Tɨ'ɨj jí iiraaseíj tɨ a'icamé'ecaa a'ɟjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ayee pu seijre'eca'a tɨj cucui'i. Tɨ'ɨj jí japuan a'ujyeíjxɨ.

17 Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i tɨ júte'e uj e'icánamuajre'e. Ayen tɨjɨn:

—Niyauj pej pɨrɨcɨ ɨ nej muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej hui naa rɨ'ɨ naatá'a i ne tzajta'a.

4

Tiyaaru'u pu tiu'utése tɨ raamuá'itɨn a'ɟjna ɨ Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Tɨ'ɨj jí a'ɟɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɟɨ pu ya'uví'itɨ a'ɟjna ɨ Jesús ɨ jɨrí jetze tɨ'ɨj a'ɟɨn tiyaaru'u tiu'utése'en tɨ raamuá'itɨn a'ɟjna ɨ Jesús.

2 Ajta a'ɟɨn Jesús, a'úu pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xɨcaj tɨ caí tí'icua'a. Aj pu i huata'ɨ'icuataca'a.

3 Ajta á'iyen a'ɟɨn tiyaaru'u e'iré'ene a'ɟjna ɨ Jesús jemi tɨ ij raamuá'itɨn. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—Tɨ pua'a hui yaujra'an pej pú'een ɨ Dios. Patá'aj raata'aíjte'en amɨjna mɨ tetej tɨ'ɨj pan huateújtaahua.

4 Ajta Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨn:

—Capu a'ɟɨ na'a ruxe'eve'e ɨ pan tɨ jɨn te'utáviicua'i ɨ tevi, sino ajta pu a'ɟɨn ruxe'eve'e nain ɨ niuucari tɨ é'eme'ecan ɨ Dios jemi.

5 Tɨ'ɨj jí a'ɟɨn tiyaaru'u ajtahua'a ya'uví'itɨ a'ɟjna ɨ Jesús a'ánna Jerusalén. Teyuu pu japuan ra'antítuaa a'u tɨ e'evé'epa'atzara'a.

6 Ajta ayén tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—Tɨ pua'a hui yaujra'an pej pú'een ɨ Dios, ancájvetzi, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjɨn:

Dios pu huaja'uta'íti ɨ mej títetateí ɨ jemin mej mi muáacha'ɨn.
Majta mú'eetzi memuá'atɨni rumuájca'a jɨme'e.
A'ɟɨme mú á muaatéchajtza tɨ'ɨj caí ti'itɨj a'ij muaruure.

7 Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—Mí ajta, ayée pu che'atá na'a ayén té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨjín: “Capej piyen tirá'axɨeehuari'ira ti'itɨj jɨme'e tɨ Dios ayén ti'itɨj jín huárɨni.”
8 Ajta a'ɨín í tiyaaru'u, ajtahua'a pu ya'uví'itɨ já'ahua'a yee jɨrí jetze tɨ ájtee. Aj pu i raataseíjra nainjapua, tɨj na'a seíj chuéjra'a japua a'u mej a'uchéjme í teɨte. Raataseíjra a'achú tɨ ve'etí a'uun huatacá'a.
9 Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjín:
—Nain nu muatapuaíjve'esin ne'íjna tɨ pua'a piyen huárɨni pej títunuta, pej pi naateánajche.
10 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjín:
—Aricu, mú'ee pej i'i tiyaaru'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨjín: “Setá'aj raateánajche se'ɨjna í tavástara'a í a'amua Dios. A'ɨj xu'u huatévaɨre'en.”
11 Aj pu i á'uraa a'ɨjna í tiyaaru'u. Capu ché'e a'ij ráaruu. Matí'ɨj mi huataseíjre í mej títetateí í ta japua mej mi raatévaɨre'en me'ɨjna í Jesús.

Jesús pu a'utéjche tɨ tiu'umuárɨ'en u Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Tí'ɨj Jesús ráamua'areeri'i tɨ aiteánami'ihuaca'a a'ɨjna í Juan, aj pu'i á'uraa a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Galilea.
13 A'uu pu e'erájraa a'ujna Nazarét. Tɨ'ɨj jí a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm, chajta'a tɨ a'utacá'a a'ujna tɨ e'eve'e'ástɨme í jaj tɨ a'utacá'a a'ájna vejli'i seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Zabulón, ajtahua'a seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Neftalí.
14 Ayee pu tiuju'uríj tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna tɨ tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan a'ɨjna í Isaías.
15 Ayen tɨjín:
Ayee pu té'eme a'ujna chuéjra'a japua a'u mej é'eche í teɨte í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan,
a'ujna tɨ huatacá'a u Zabulón,
ajta í seíj chuéjra'a japua u Neftalí,
ajta seíj í juye tɨ a'uun e'etéeneana a'u tɨ e'eve'e'ástɨme í jaj tɨ ve'ée,
ajta utavén púɨme'en í Jordán,
ajta u Galileeye a'u mej a'uchéjme í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.
16 A'ɨíme í teɨte, a'iné capu huá'a jemi raateájtuaa í mej seijre'eca'a í tíca'ari tzajta'a, a'ɨí mú raaseíj tɨ u ajtátzaca'a, temua'a naa,
majta a'ɨíme í mej a'uchéjme'ecaa a'u mej yé'ejpuaíjtzica'a,
ayée mú 'eene'e, xɨee mej cuj mí'ɨchica'a, a'iné ayée pu hua'é'ene'e, xɨee tɨ huatɨca'a.
Aj pu'i huá'a jetze huatátzareajraa.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
17 Tɨ'ɨj jí a'ɨín Jesús a'utéjche tɨ tihuá'amua'aten. Ayee pu tihuá'atixáate'ajraa tɨjín:
—Setá'aj seɨcié tiú'umua'ati í ru tzajta'a a'iné pu'uri tín teja'uré'enejsin tɨ tiu'uta'aíjta í Dios íiyen chaanaca japua.

Jesús pu hua'utajé í mej ruhua'itépe'eca'a, í mej muáacua
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Ajta í Jesús, áa pu 'ejtéme'eca'a a'ájna vejli'i tɨ e'eve'e'ástɨme í jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Galilea. Tí'ɨj i a'ɨmej huaseíj í mej hua'apua í mej ru'ihuaamua'a pú'een. A'ɨíme mú a'ɨín pú'een a'ɨjna í Simón, ajta juutzeájra'an a'ɨjna í Andrés. Ajta a'ɨjna í Simón, ayée mú majta ratamuá'amua tɨjín Pedro. A'ɨí mú xɨéjmua'ari jín hua'ité vivi'iraca'a. Ayee mu'u tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨíme.

19 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú se'utáuruyi'i neetzi jemi. Nee nu tejá'amuamua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'iviivi'ira'an sino teɨte xu'u si tíseɨre'esin ineetzi jemi.
20 Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ́'ɨj mi ateja'upí ɨ́ xɨéjmua'ari, Matɨ́'ɨj mi a'ucí jamuan.
21 Tɨ́'ɨj ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Ajtahua'a pu hua'apuaca huaseíj ɨ́ mej ru'ihuaamua'a pú'een. Seíj pu ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jacobo. Ajta ɨ́ juutzeájra'an, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Juan. A'ɨ́ɨ pu huá'ape'eri ɨ́ Zebedeo. A'uu mú a'aráte'eca'a ɨ́ canuuhua'a jetze. Huá'a jamuan pu arácatii ɨ́ hua'atáàta. Xɨéjmua'ari mú rɨ́'ɨ tí'iruurejca'a tɨ tí'isiujtza'ani. Tɨ́'ɨj i Jesús hua'utajé mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en.
22 Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ́'ɨj mi aitacíj ɨ́ canuuhua'a jetze. A mú yaúurɨe ɨ́ rutáàta. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj jamuan ɨ́ Jesús.

Jéihua pu tihuá'amua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte
(Lc. 6:17-19)

23 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús a'utéjche tɨ á'uche'ecane'en nainjapua tɨ́j na'a a'úu tɨ huatacá'a u Galileeye, a'ɨ́ɨ pu tihuá'amua'atehua'a ɨ́ teɨte tɨ́j na'a tɨ seijre'e hua'ateyuu tzajta'a. A'ɨ́ɨ pu jɨ́n tihuá'a'ixa'atehua'a ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ́ Dios tɨ tí'aijta nainjapua ɨ́ chaanaca. Ajta Jesús tihuá'uhuaa naíjmi'ica ɨ́ mej tí'icucui'i. Capu tí'iseicaj na'a ɨ́ cuí'ini'ira'a. A'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n tiú'uhuaataca'a.
24 Aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a seíj ɨ́ chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Siria. A'ɨ́j mú huámua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ́j huáruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi u huaja'aráavi'itɨ ɨ́ mej tí'icucui'i, tɨ ti'imu'íi ɨ́ cuí'ini'ira'a. Seica mú huápɨ'ɨ́ tí'icucui'icaa, ajta seica, capu huá'aca'anisti'iraca'a. Ajta seica, tiyaaru'u pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a, majta seica ɨ́ tɨ hua'acáteuunéjme'ecaa, majta seica mú cɨyáaxavi'i. Naíjmi'ica pu tihuá'uhuaa.
25 Jéihua mú ajteáxɨɨreca'a ɨ́ teɨte, ɨ́ mej me'uun e'eráacɨ a'ujna chuéjra'a japua u Galileeye. Majta seica, a'úu mú e'eráacɨ tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n tamuáamuata'a tɨ chájta'ajme, majta seica me'újna já'ahua'a u Jerusalén, majta seica tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea. Seica mú majta aitacíj ɨ́ mej utavén púјme'en e'echéјme'e u Jordán. Jéihua mú jamuan á'ujujhua'ane'e.

5

Ɨ niuucari tɨ Jesús hua'utá'ixa ɨ́ jɨrí jetze

1 Tɨ́'ɨj hua'useíj ɨ́ teɨte mej jeíhua mu'iicáa, aj pu'i antíraa ɨ́ Jesús ɨ́ jɨrí japua. An pu a'ujyeíjxɨ. Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e jamuan, a'ɨ́ɨ mú ajteáxɨɨreca'a.
2 Aj pu i a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten.

Ɨ niuucari tɨ tamuáamuata'a ará'ase ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ Dios rɨ́'ɨ tihua'atá'aca
(Lc. 6:20-23)

3 Ayen tɨjɨ́n:
—Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ́ mej tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a mej caí a'ij tí'ijviicua'i ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ɨ mú me'uun huaté'uu muá'aju'un ɨ́ Dios jemi.
4 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ́ mej ruxɨeemíjte'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi a'iné Dios pu rɨ́'ɨ tihua'utá'asin.
5 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ́ mej rɨ́'ɨ té'umuajcaa ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ɨ mú ra'ancuré'asin a'ɨ́jna chuéjra'a tɨ jíme'en Dios te'ateújratziiri'i tɨ hua'utá'an.

6 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ mej rahuauca, majta ɨ mej jeíhua raxɨ'eve'e, mej mi miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ Dios jemi, a'iné Dios pu ayén huá'aruuren mej mi miyen ra'ará'astijre'en.
7 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ mej huá'acu'uve ɨ seica ɨ ru'ihuaamua'a, a'iné Dios pu huá'ancu'uvajxɨ'ɨsin a'ɨmej.
8 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ mej urarɨ'en seijre'e ɨ ruxɨejniu'uca jetze, a'iné a'ɨɨ mú raseijran ɨ Dios.
9 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ mej rahuauhuau mej caí ne'use'e, a'iné ayée pu Dios hua'utámua'atzi tɨjɨ́n: "Niyaujmua'a."
10 'Miche'e huaújtemua'ave'en jeíhua ɨ mej rajpuaíitzi muá'aye'i me'ɨjna jɨme'e mej miyen rɨcɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Nain pu xaa tihuá'acɨ'ɨti a'ujna a'u tɨ é'eseijre'e ɨ Dios.
11 'Setá'aj huaújtemua'ave'en setɨj sena'a pua'amé mú'een, tɨ pua'a me'ɨ́n ɨ teɨte miyen a'ij pua'a tejá'amuaxajta, majta a'ij pua'a á'amuaruure na'ari hua'itzi jɨ́n tejá'amuaxajtzi'i me'ɨjna jɨme'e sej tí'ixaxa'a neetzi jetze me'ecan.
12 Setá'aj huaújtemua'ave'en. Caxú ruxɨeemɨste'e, a'iné jeíhua pu tejá'amuacɨ'ɨti ɨ ta japua Dios tɨ é'eseijre'e. Ayee mú che'atá mena'a huá'uruu a'ɨmej ɨ mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

Mej nu'u miyen me'ɨjna jɨ́n tí'ivaɨre'e mej mi rɨ́'ɨ huá'aruuren a'ɨmej ɨ mej yen japuan seijre'e
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Ayee xu hui tí'ivaɨre'e huá'a tzajta'a ɨ teɨte tɨj ajta tí'ivaɨre'e ɨ unaj ɨ mej jɨ́n tí'icacare ɨ cua'ira japua. A'ɨjna ɨ unaj tí'ivaɨre'e tɨ́'ij caí huatépete ɨ hua'ira'a. Mɨ ajta, tɨ pua'a huateáru'una, aj pu'i ráxɨ'ɨsin ɨ tɨ a'ancacá. ¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ́'ij ajtahua'a ancacá á'ara'ani? Capu ché'e a'ij tí'irɨ'ɨri, a'iné pu'uri ráaxɨ'ɨ ɨ tɨ ancacá. Ayee pu'u qui tí'ivaɨre'e mej mi mé rúurɨeexɨn, mej mi majta ratzíinajye'ican ɨ teɨte. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een tɨ́'ij caí ayén che'atá na'a tejamuáaruuren mú'ejmi.
14 'Ayee xu seijre'e huá'a tzajta'a ɨ teɨte tɨj tatzari tɨ ja'atɨ án yá'ujche tɨ ij a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj nainjapua íiyen chaanaca japua. Ajta, chajta'a tɨ a'utáca ɨ jɨrí jetze, capu rɨ'ɨrí tɨ huateúravaa.
15 Ajta, capu ja'atɨ ayén cantiira'a antítaiira tɨ ij a'uun ya'uteárujte'en ɨ utaatzi jete, sino án pu ya'ujchájtza ánɨmua tɨ́'ij a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj huá'a tzajta'a ɨ mej uráatei u chi'ita.
16 A'ɨj pu jɨ́n, tɨ pua'a ti'itɨj a'ij seruure mú'een, setá'aj hui siyen ráaruuren mé jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ teɨte mej mi ráamua'aree sej siyen rɨcɨ se'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn. Aj mú mi xaa rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ Dios.

A'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨme'en tí'aijta
17 'Caxu siyen tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a yee nee nu ra'antipuá'ajte'esin ne'ɨjna ɨ niuucari tɨ raateájtuaa itejmi jemi a'ɨjna ɨ Moisés teecan, ajta ɨ mej raataxájtaca'a a'ɨɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Canu ne'ɨjna jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni ra'antipuá'ajte'en ne'ɨjna ɨ niuucari. Canu xaa ne'u. Ayee nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni raanaíjmire'en.
18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ́'ij auj seijre'e tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta ɨ tɨ é'eseijre'e júte'e u ta japua, capu hui ti'itɨj a'uvaɨjtzi a'ɨjna jetze ɨ mej ra'uyú'uxaca'a ɨ yu'uxari jetze, capu ti'itɨj, tɨ pua'a leetra na'a, na'ari ɨ tɨ ra'avé'eraráatzajme.
19 'A'ɨj pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ caí ra'ará'astijre'en seɨj ɨ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze, tɨ pua'a ajta a'ɨɨn tiráamua'aten seɨj ɨ ja'atɨ tɨ ayén che'atá na'a caí ra'ará'astijre'en a'ɨjna, Dios pu jemi ayén ámitɨeere'e

tɨ caí tiˈitɨ́j vaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ aˈujna u ta japua. Capu amɨ́n aˈij tɨ puaˈa caí raˈaráˈastijre ɨ́ niuucari tɨ jaítzeˈe caí ruxeˈeveˈe; aúcheˈe pu veˈecán jɨ́n auteáturaasin ɨ́ Dios jemi. Mɨ ajta, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén ráˈatzaahuateˈe aˈɨ́jna ɨ́ niuucari, ajta seica tiúˈumuaˈaten mej mi miyen cheˈatá menaˈa rɨjca, Dios pu jemi ámitɨeereˈe tɨ aˈɨ́ɨn xaa tíˈivaɨreˈe jeíhua u ta japua.

20 ʼAˈɨ́j pu jɨ́n, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe, tɨ puaˈa secaí siyen tihuaˈutémuaˈitɨn aˈɨ́mej ɨ́ mej tihuáˈumuaˈaten ɨ́ yuˈuxari jetze, majta aˈɨ́mej ɨ́ fariseos, tɨ puaˈa secaí huaˈutémuaˈitɨn seˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ sej raˈaráˈastijreˈen aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze, ca xu jaˈanáj aˈuteáruti aˈájna Dios tɨ éˈeseijreˈe u ta japua.

Jɨ́meˈen ɨ́ mej jɨ́n níniuˈucacu (Lc. 12:57-59)

21 ʼXuˈuri siyen ráanamuajriˈi mej miyen tihuaˈutáˈixaa ɨ́ áˈamuayaˈupuaciˈɨstemuaˈa tɨjɨ́n: “Caxu tíˈitecuiˈica. Naˈari caí, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ seɨ́j huajéˈica, ruxeˈeveˈe mej puaíjtzi raatáˈan.”

22 ʼMɨ́ neajta inee, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ ayén huataniúˈucan jemin ɨ́ ruxɨ́ˈej tevi, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ Dios ayén puaíjtzi raatáˈan aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ. Neajta niyen tejáˈamuaˈixaateˈe, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ ayén aˈij puaˈa tiraatájeeve aˈɨ́jna ɨ́ ruxɨ́ˈej tevi tɨjɨ́n: “Múˈee pej caí tiˈitɨ́j huayɨ́ˈiti”, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe mej ráˈanviˈitɨn aˈɨ́mej jemi ɨ́ jueesi. Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ ayén aˈij puaˈa tiraatájeeve ɨ́ ruxɨ́ˈej tevi tɨjɨ́n: “Múˈee pej caí tiˈitɨ́j muaˈaree”, ayée pu Dios ayén tiraatáˈixaateˈesin tɨjɨ́n: “Aricu, áa pej aˈutevée puáˈaraˈani ɨ́ taij tzajtaˈa tɨ caí jaˈanáj áˈamɨˈɨni.”

23 ʼAˈɨ́j pu jɨ́n, tɨ puaˈa peri tiˈitɨ́j tíˈimuaɨˈɨvajta aˈɨ́jna japua aˈu sej yéˈanaˈamiche ɨ́ Dios, tɨ puaˈa peri raˈutámuaˈaree ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa jemin ɨ́ axɨ́ˈej tevi, ayée pej huárɨni.

24 Aˈuu pej yeˈutécan ɨ́ pej tiuˈutámuaɨˈɨvejta aˈɨ́jna japua aˈu sej yéˈanaˈamiche ɨ́ Dios. Patáˈaj amuacaí u áˈumeˈen aˈɨ́jna jemi ɨ́ axɨ́ˈej tevi patáˈaj tiuˈutáˈuuniˈi ɨ́ pej jɨ́n aˈuteájturaa ɨ́ jemin. Aj pu xaa ari rɨˈɨrí pej mú aˈuvéˈemeˈen patáˈaj tiuˈutámuaɨˈɨvejta.

25 ʼSetáˈaj caˈanacan raaxɨ́ˈepɨˈɨntareˈen aˈɨ́jna jamuan ɨ́ tɨ muájchaˈɨɨreˈe, tɨ́ˈɨj auj muáˈanviˈitɨn huáˈa jemi ɨ́ jueesi. Setáˈaj siyen raaxɨ́ˈepɨˈɨntareˈen setɨ́ˈɨj seuj huajúˈun ɨ́ juye jetze. Naˈari tɨ puaˈa pecaí piyen huárɨni, aˈɨ́ɨ pu múˈeetzi tiuˈutátuiireˈesin ɨ́ juees jemi. Ajta aˈɨ́jna múˈeetzi pu tiuˈutátuiireˈesin jemin aˈɨ́jna ɨ́ tɨ ravaɨreˈe. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ ravaɨreˈe, aˈɨ́ɨ pu muaˈiteánajsin.

26 Ayee nu hui tíˈimuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe, camu jaˈanáj muaˈirátuaasin ajta penaˈa caí tihuaˈunájchiteˈen nai jɨmeˈe aˈachú mej muáˈijijveˈe.

Jɨ́meˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej tiúˈujxanaˈacɨraˈate

27 ʼXuˈuri ráanamuajriˈi ɨ́ mej mejmíˈi miyen tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n: “Capej ˈɨ́itaˈa jamuan huiˈica ɨ́ pej caí ratéviˈitɨn.”

28 ʼMɨ́ neajta inee, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe tɨjɨ́n: Aˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén ˈɨ́itaˈa seijra temuaˈa naa tɨ ij ayén raatáˈasti ɨ́ ru tzajtaˈa tɨ jamuan huáhuiˈini, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe tɨ aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ ari tiúˈujxanaˈacɨraˈate ɨ́ ru tzajtaˈa aˈɨ́jna jamuan ɨ́ ˈɨ́itaˈa tɨ caí ratéviˈitɨn.

29 ʼNeajta nu niyen tejáˈamuaˈixaateˈe tɨjɨ́n: Tɨ́ puaˈa piyen éeneˈen pej jetzen rapuaˈajteˈe mɨ áˈajɨˈi tɨ arɨˈɨríintaˈa púјmeˈen seijreˈe peˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aitátɨchi muáˈajɨˈi tɨ arɨˈɨríintaˈa púјmeˈen seijreˈe. Aa pej yaúurɨeni. Ayee pej huárɨni, aˈiné jaítzeˈe pu timuaatévaˈɨri pej tiˈitɨ́j

á'urɨeni tɨ cílieen caí pej nain e'ehuá'arɨeni matí'ɨj án muajá'urɨeeni ɨ taij tzajta'a.
30 Ajta tɨ pua'a piyen éene'en pej jetzen rapua'ajte'e mɨ á'amuajca'a arɨ'ɨríinta'a púɉme'en seijre'e, patá'aj ra'ajtaveíɉche amíɉna mɨ á'a muáɉca'a. Pajta a'ɨmuá yaúurɨeni a'iné jaítze'e pu timuaatéva'ɨri pej ti'itɨj á'urɨeni tɨ cílieen caí pej nain e'ehuá'arɨeni matí'ɨj án mú já'urɨeni ɨ taij tzajta'a.

Jɨme'en ɨ mej já'ita'a a'utací'ɨca (Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Majta hui mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjín: "Ja'atí tɨ raxí'eve'e tɨ ru'íj mé úurɨeni, ché'e a'íɨn cuapée raatapíɉte'en ɨ ru'íj ɨ tɨ jín mé rúurɨeni."
32 Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tí pua'a ja'atí ru'íj mé úurɨeni, caí ayén ti'itɨj jín huarín a'íɉna ɨ 'íita'a tɨ xana'acɨre'e, tɨ pua'a caí seíj jamuan huáhui'ini, seíj pu'u ɨ tɨ jín tiu'utá'a tɨ ij ja'atí ru'íj mé úurɨeni. A'ii pu a'íɨn pú'een tɨ i'i íɨra'ara'antaca'a tihuaújxana'acɨra'ate seíj jamuan ɨ teáata'a. Aj pu xaa í'irɨ'ɨri tɨ mé rúurɨeni. Ajta a'íɉna ɨ teáata'a tɨ seíj ancuré'evi'itɨn ɨ 'íita'a tɨ ja'atí ari mé rúurɨe, a'íɉna ɨ ja'atɨ ajta pu tihuaújxana'acɨra'ate.

Jɨme'en ɨ mej jɨn te'ataújratzi'iraca

33 'Seajta xu'uri ráanamuajri'i se'íɉna i niuucari ɨ mej mejmí'i tihua'utá'ixaa ɨ teɨte tɨjín: "Capej yá'ujɨpuan ɨ pej jín te'atá'aratziira niuucajtze'en ɨ Dios."
34 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨjín: Caxu a'atzu te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en ɨ Dios, caxu a'atzu. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en ɨ ta japua, a'iné a'íɨ pu japuan án á'ujca ɨ Dios.
35 Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an niuucajtze'en i chaanaca a'iné a'íɨ pu yen ra'íɨcajme ɨ Dios. Caxu seajta te'ataújratzi'ira'an ɨ niuucajtze'en ɨ Jerusalén, a'iné a'íɨ pu antiújmua'aree íiye chajta'a a'íɉna ɨ Rey tɨ ve'ée.
36 Caxu seajta te'ataújratzi'iracare'en niuucajtze'en mɨ a'amuamu'úu jetze, a'iné caxu rujíɨmua'a sena'a raayí'ɨtɨ sej raatéxu'umuare'en na'ari sej raatécuainare'en seíj mɨ a'amua cɨpua.
37 'Ché'e ayén éene'en, tɨ pua'a piyen raataxáj yee "¡Jee!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jɨme'e yee "¡Jee!" Ajta, ayén che'atá na'a, tɨ pua'a piyen yee "¡Capu!", ché'e ayén éene'en tzáahuati'ira'a jɨme'e yee "¡Capu!" Ti'itɨ tɨ a'ij seɨcié 'een, a'íɉna jetze pu avé'eme'ecan a'íɉna ɨ tɨ a'ij pua'a 'een.

Jɨme'en a'íɨmej ɨ mej puaíjtzi huataúra'a (Lc. 6:29-30)

38 'Xu'uri siyen tiú'unamuajri'i ɨ mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjín: "Tí pua'a ja'atí ra'itátɨni ɨ jɨ'ɨseáara'an ɨ ruxí'ej tevi, ruxe'eve'e tɨ a'íɉna ɨ ja'atɨ ayén che'atá na'a tiu'unájchita rují'ɨ jɨme'e." Ajta ayén tɨjín: "Tí pua'a ja'atí seíj ra'antácuura ɨ tamaara'an, ruxe'eve'e tɨ a'íɉna ja'atí ayén che'atá na'a tiu'unájchita rutamej jɨme'e."
39 'Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Caxu siyen che'atá sena'a raruure ɨ tɨ a'ij pua'a 'een a'ij tɨ a'íɨn ari ayén amuáaruu mú'ejmi. Tí pua'a ja'atí mu'itéjveeni mua'ɨpée jetze arɨ'ɨríinta'a púɉme'en, patá'aj pajta raatá'an tɨ mu'itéjveeni ɨ seíɉta'a ɨ mua'ɨpée jetze.
40 Tí pua'a ja'atí ca'anéeri jín muájhuavii mɨ á'asiicu'u tɨ ij a'íɨn mú'ijchueeni, patá'aj raatáchuite'en pajta mɨ pej jíme'en ra'ité vajra mɨ á'ahuare'etze'e.
41 Ajta, tɨ pua'a ja'atí mua'áijte'e pej ti'á'ara'an té'entɨni seíj vi'ira'a ɨmuá tɨ huatátee, patá'aj hua'apua vi'ira'a ɨmuá té'entɨni.
42 Pajta, patá'aj raatá'an, tɨ pua'a ja'atí ti'itɨj muáhuaviira, capej ramuaire'e ɨ ja'atɨ tɨ muaneíɨri'ira a'ame.

Mej nu'u huá'axe'eve'en ɨ mej huá'ajcha'ɨre'eca (Lc. 6:27-28, 32-36)

43 'Ayee xu seri ráanamuajri'i ɨ mej mejmí'i miyen tí'ixaxa'ata'a tɨjɨ́n: "Patá'aj raxɨ́'eve'e puá'ara'ani pe'ɨ́jna ɨ á'amiigu." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Patá'aj rájcha'ɨire'e puá'ara'ani pe'ɨ́jna ɨ tɨ muájcha'ɨire'e."

44 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e yee: Patá'aj raxɨ́'eve'e puá'ara'ani a'ɨ́jna ɨ tɨ muájcha'ɨire'e. Pajta rahuaviira ɨ Dios jemi a'ɨ́mej jɨ́me'en ɨ mej a'ij pua'a á'amuaruure sej si siyen ruxɨ́'ej éene'en xá'ara'ani a'ujna, á'amuaya'upua tɨ é'eseijre'e u ta japua.

45 'A'ɨ́ɨ pu hui huatá'aca tɨ a'ɨ́ɨn xɨca hua'utétatzavi'ite'e huá'a japua ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ajta huá'a japua ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ajta a'ɨ́ɨ pu huatá'aca mej mi víjvi'iyej huá'a japua ɨ mej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, majta huá'a japua ɨ mej a'ij pua'a rɨcɨ.

46 Tɨ́ pua'a siyen huá'axe'eve'e sena'a a'ɨ́mej ɨ mej já'amuaxe'eve'e mú'ejmi, ¿ni secaí siyen tí'imua'atze sej si se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j huamuá'itɨn ɨ Dios jemi? Mɨ́ seajta caí, caxu. Casi'i, ayée mú che'atá mena'a rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ mej á'ujujhua'an ɨ mej hua'ujíjve'e ɨ mej tí'itɨcɨ.

47 Ajta, tɨ pua'a siyen hua'utateújte sena'a se'ɨ́mej ɨ mej á'amua'ihuaamua'a pú'een, ¿ni qui caí ayén tejamuá'amitɨejte'e sej siyen hua'utémua'itɨn ɨ seica? Mɨ́ seajta caí, caxu. ¿Ni qui mecaí miyen rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ mej caí ramua'ate ɨ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e? Ayee mú rɨcɨ xaa ne'u.

48 'A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen raanaíjmire'en a'achú tɨ tejamuá'aturaate'e, sej si siyen ruxɨ́'ej 'eene'en temua'a naa a'ujna a'u tɨ á'amuaya'upua é'eseijre'e u ta japua.

6

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ mej ruseijrata mej miyen rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn

1 'Rɨ́'ɨ xu'u mú'een sej caí siyen huárɨni ɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een mé jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ teɨte mej mi amuaaséij. Tɨ́ pua'a siyen sena'a rɨjca, capu ti'itɨ́j tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna jemi ɨ sej rájya'upua tɨ a'ɨ́ɨn tejámuaatapuaíjve'en.

2 A'ɨ́j pu jɨ́n, setɨ́'ɨj tihuá'apuaijve'e a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, caxu raxájta mé jéjre'e yee ayée tu huarɨ́j. Ayee mú xaa rɨcɨ seica ɨ ruteyujta'a, majta caaye jetze a'ɨ́ɨme ɨ mej ra'ará'astijre'e hua'aye'ira jéjre'ecɨtze'e. A'ɨ́ɨ mú miyen rɨcɨ mej mi a'ɨ́ɨn teɨte rɨ́'ɨ tihua'utá'ixaate'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n a'ɨ́ɨ mú meri nain huamuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej teɨte rɨ́'ɨ tiu'utá'ixaa.

3 Mɨ́ pajta mú'ee, tɨ pua'a ti'itɨ́j paraatapuaíjve'en ɨ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, ayée pej huárɨni tɨ ij caí ja'atɨ́ ráamua'aree.

4 Ayee pej huárɨni, tɨ pua'a petiu'utapuaíjve'en avíitzi jɨme'e, aj pu xaa, a'ɨ́ɨn ɨ pej rájya'upua, a'ɨ́ɨ pu raseíj ɨ tɨ rú'avaa. Ajta, a'ɨ́ɨ pu timuaatá'asin a'ɨ́jna ɨ pej raamuá'itɨ.

Jesús pu tihuá'amua'ate a'ij tɨ tiraatéjhuauuni ɨ Dios jemi (Lc. 11:2-4)

5 'Ajta, setɨ́'ɨj mú'een téniuusime'en ɨ Dios jemi, caxu siyen jéjre'ecɨtze'e rɨjca matɨ́j ɨ seica ɨ mej nu'u ra'ará'astijre'e hua'aye'ira ɨ mej miyen tí'ijrɨ'ɨre. Yee pu tihua'aráanajche mej uteáru'ipi u teyujta'a mej huatéjniuuni ɨ Dios jemi, na'ari mej miyen e'ejcáacɨ'ɨca a'ujna caaye jetze mej mi seica hua'useíj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, amɨ́ mu'u huamuá'itɨ, xaa ne'u.

6 'Mɨ́ pajta mú'ee, patɨ́'ɨj téniuusime'en ɨ Dios jemi, pauj mi'i uteárutén a'ujna 'achi'itá. Pajta te'iteanán ɨ ta'anténine'i jɨme'e. Aj pej xaa pi huatéjniuuni a'ɨ́jna jemi ɨ pej rájya'upua ɨ tɨ caí seijre'e. Ajta á'iyen a'ɨ́jna ɨ pej rájya'upua

ɨ tɨ tí'isise'ij naíjmi'i tíj na'a a'u tɨ é'eruuri'ihuaca'a avíitzi jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu hui muaatá'asin ɨ pej raamuá'itɨ.
7 'Ajta, patɨ́'ɨj téniuusime'en ɨ Dios jemi, capej piyen á'ateevi'in pej téniuusime'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ caí a'ij huataújmua'a. Ayee mú xaa rɨcɨ a'ɨ́ime ɨ mej caí ramua'ate ɨ Dios. Ayee pu tihuá'amitɨejte'e tɨ Dios ayén huá'unamua tɨ pua'a miyen á'ateevi'in mej téniuusime'en.
8 Caxu siyen che'atá sena'a rɨjca matɨ́j a'ɨ́ime, a'iné ayée pu i tí'een sej caí xɨ huatéeniu jemin ɨ sej rájya'upua, a'ɨ́ɨ pu ari rú'umua'aree ti'itɨ́j tɨ a'ij tejamuá'aturaate'e.
9 Ayee xu si tí'ijhuaviira. Siyen tɨjɨ́n:
Mú'ee, ɨ pej tá'iya'upua,
a'úu pej é'eseijre'e u ta japua,
miché'e rɨ́'ɨ yá'unamuajra a'ij pej ántehuaa.
10 Ché'e teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a jetze
patɨ́'ɨj nainjapua tiu'uta'aíjta
íiyen chaanaca japua.
Miché'e ra'ará'astijre'en a'ij pej tí'ijxe'eve'e
íiyen chaanaca japua
mej mi miyen che'atá mena'a
ra'ará'astijre'en u ta japua.
11 Patá'aj pajta taatá'an ɨ tɨ tí'icua'iri'i
ɨ tɨ ruxe'eve'e nain xɨcaj tzajta'a.
12 Titaatá'uuni'iri'i ɨ tej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi
a'iné ayée tu che'atá tena'a
rɨ́'ɨ tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej
ɨ mej auteájturaa itejmi jemi.
13 Pajta, capej piyen titaatá'acare'en ti ayén titáacɨ'ɨti
ɨ tej jɨ́me'en caí rá'aviicua'i
sino patá'aj piyen ta japua huániuuni
tɨ ij caí taatémua'itɨn a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
Ayee tu tí'imuahuavii a'iné mú'ee pej tí'ita'aijte'e nainjapua,
mú'ee pej antí'amua'aree nain jɨme'e,
miché'e naími'i rɨ́'ɨ timuaatatémua'aviste'en
tíj na'a rusén jɨme'e.
14 'A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a siyen tihua'utá'uuni'i ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa mú'ejmi jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi a'ɨ́jna ɨ sej rájya'upua tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua.
15 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí siyen tihua'utá'uuni'i ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa mú'ejmi jemi, a'ɨ́jna ɨ sej rájya'upua, capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.

Jɨme'en ɨ mej jɨ́n rú'itzi'ive'e

16 'Tɨ́ pua'a seúru'itzi'ive'e, caxu siyen acaújtzaahuate'e ɨ runéerime jetze matɨ́j a'ɨ́ime ɨ seica ɨ mej miyen rɨcɨ jéjre'ecɨtze'e. A'ɨ́ime ɨ teɨtejra'a, ayée mú acaújtzaahuate'e ɨ runéerime jetze mej mi seica teɨte ráamua'aree yee mej rú'itzi'ive'e.
17-18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Mu'uri me'ɨ́jna jɨme'en raamuá'itɨ nain ɨ tɨ tihuá'acɨ'ɨti. Mɨ́ pajta mú'ee, patɨ́'ɨj á'itzi'ive'e, patá'aj acá'ajɨsta'ante'en, pajta te'avá'ahuaate'en á'amu'uutze'e aceite jɨme'e, mej mi caí ráamua'aree ɨ teɨte yee pe'á'itzi'ive'e. A'ɨ́ɨ pu'u ayá'upua ɨ pej caí rasise'i, a'ɨ́ɨ pu ramua'aree. Ajta a'ɨ́jna ɨ ayá'upua tɨ rasise'i ɨ tɨ rú'avaa, a'ɨ́ɨ pu muaatá'asin ɨ pej raamuá'itɨ.

Jɨme'en ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi (Lc. 12:33-34)

19 'Caxu siyen té'useɨre'e u ruchi'itá jeíhua ɨ tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche sej si se'uun te'urácha'ɨɨca. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj mú mi tejpuási raaté'eneajxɨ'ɨsin ɨ caanari. Ajta ɨ tepúusti'i, temua'a pu tiu'uteújchuitaamua'asin. Majta a'ɨɨme ɨ nahua'ari, a'úu mú uteáruti ca'anéeri jɨme'e. Matɨ'ɨj mi té'unahua'an.

20 Mɨ seajta mú'een, setá'aj te'uhuáseɨre'en u ta japua jeíhua ɨ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi. Capu ti'itɨj ruchuitáamua'aca a'ujna, capu ajta ti'itɨj a'uvaɨjtzi. Camu majta uteáru'ipi ɨ nahua'ari me'újna.

21 Ayee pu té'eme: ti'itɨj tɨ na'a tɨ mú'ejmi tejá'amua'a, tɨ jaítze'e timuaatéva'ɨri, mú'een xu tiújmua'atzíite'e xá'aju'un se'ɨjna jɨme'e.

Jɨme'en ɨ tɨ jɨn rutátzavi'ite'e (Lc. 11:34-36)

22 'Ajta hui, amɨjna mɨ á'ajɨ'ɨ, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ pej jɨn á'uche'ecan. Tɨ pua'a rɨ'éene'en puá'ajjɨ'ɨsíjme'eni, temua'a pej naa meteúunee.

23 Mɨ ajta, tɨ pua'a caí ti'itɨj vaɨre'e mua'a jɨ'ɨ, ayée pu hua'éen cumu tɨj huatɨca'a. Ajta mua'axɨejniu'uca, tɨ pua'a piyen rɨ'ɨ raaté'avaa, ayée pu che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ pej jɨn huáye'iven huá'a tzajta'a ɨ teɨte. Ajta tɨ pua'a piyen caí rɨ'ɨ tiraaté'avaa ɨ mua'axɨejniu'uca tɨ ij caí ché'e mú á'ayee mú á'uvi'itɨjcare'en, ¿ni caí ayén te'iráame cumu tɨj huatɨca'a? Capu a'atzu huáneeri'i.

Jɨme'en ɨ tumin ɨ Dios jemi (Lc. 16:13)

24 'Capu ja'atɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ hua'apuaca jemi tiu'utévaɨre'en. Tɨ pua'a tiu'utatése'en tɨ ayén huárɨni, seɨj pu ticha'ɨɨre'e a'ame tɨ tí'ira'aijte'e, ajta ɨ seɨj, a'ɨɨ pu raxɨ'eve'e a'ame tɨ tiraata'aíjte'en. Na'ari caí, nain pu jɨn tiraatévaɨre'esin ɨ seɨj, ajta a'ɨɨ pu caí ra'ará'astijre'e ɨ seɨj tɨ tí'ira'aijte'e. Jɨme'en a'ɨjna ɨ Dios, ajta jɨme'en a'ɨjna ɨ tumin, capu ja'atɨ ayén raayɨ'ɨtɨ tɨ tiu'uta'aíjti'ire'en ruxɨ'ej na'a a'ɨmej jemi ɨ mej hua'apua.

Dios pu nu'u rɨ'ɨ tihuá'acha'ɨɨ ɨ ruyaujmua'a (Lc. 12:22-31)

25 'A'ɨj nu jɨn niyen tejá'amua'ixaate'e jɨme'en a'ɨjna yee: Caxu se'ɨjna jɨn tí'imuajca yee: "¿A'iquí tetí'icua'ani?", nusu yee: "¿A'iquí tetí'iteye'en?", na'ari yee: "¿Ti'itaqui jɨn tetiu'utétachejte'esin?" ¿Ni caí jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi sej ruuri xá'ara'ani, caí ɨ cua'ira? ¿Ni caí ayén che'atá na'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ Dios jemi á'amuahua'ira'a tɨ ruuri, caí ɨ sej jɨn tiu'uteújchejte'en? A ni'ijtá ne'u.

26 'Casi'i, hui sehua'useíj mɨ pina'ase ɨ mej júte'e rá'ara'a. Camu a'atzu tí'ihuaste'e, camu majta tí'itza'anaca, camu majta raseɨri ɨ imue'eri ɨ ruchi'itá. Mɨ ajta, a'ɨɨ pu tihuá'ami'icuaca a'ɨjna ɨ á'amuaya'upua a'uun tɨ é'eseijre'e u ta japua. Ajta jeíhua xu jaítze'e jetzen ruxe'eve'e mecaí a'ɨɨme mɨ pina'ase. A'ɨɨ pu rɨ'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ a'ame.

27 Capu a'atzu tí'ivaɨre'e tɨ ja'atɨ ayén á'uche'ecane'en ayén te'entímua'astɨ a'ɨjna jɨme'e yee a'iquí té'eme. Capu a'atzu raatéva'ɨri tɨ jaítze'e á'ateevi'in.

28 'Ajta, ¿a'iné 'een jɨn siyen tí'itziɨne'e se'ɨjna jɨme'e yee ti'itájqui jɨn tetiu'utétachejte'esin?

'Casi'i mú'een, xaaseíj mɨ xuuxu'u a'ij tɨ té'ejvivausi mé já'ahua'a tɨ huapá'atza. Capu tí'imɨjhuaca mɨ xuuxu'u, capu ajta tí'itzaca.

29 Mɨ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ɨjna ɨ rey, a'ɨjna ɨ Salomón teecan, jé'ecan pu huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨɨca'a. Mɨ ajta, capu ja'anáj naa éene'en tiu'uteújchejte tɨj mɨ xuuxu'u.

30 'Ayee pu'u, Dios pu ayén naa éene'en rí'i tí'iruure mi ixaj ti íjii a'uun
é'eseijre'e a'úu ti a'upá'atza. Ajta á'iyen, aré'apua'a rasijchen. Tí'ij hu-
atéehuan, aj mú mi raateátaiira chuej tzajta'a tá'ajtaavijhua. Dios pu xaa
jaítze'e rí'i á'amuaruure caí a'íjna ti rí'i ráaruu mi ixaj. Mú'een xu hui caí a'atzu
té'atzaahuate'e xaa ne'u.
31 A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu siyen tí'imuajca se'íjna jime'e
yee: "¿Ti'itájqui tecua'ani?", nusu yee: "¿Ti'itájqui teyé'en?", na'ari yee:
"¿Ti'itájqui jín tetiu'utétachejte'esin?"
32 'A'íime í mej caí ramua'ate í Dios tzáahuati'ira'a jime'e, a'ii mú a'íin pú'een
i mej jín rahuauca. Mí ajta, a'íin í á'amuaya'upua ta japua ti é'eseijre'e, a'íi pu
ari ramua'aree nain tíj na'a í ti tejamuá'aturaate'e.
33 Ayee pu'u, seuj mi'i raatahuaún ti Dios tejamua'aíjte'en, seajta sej
ra'ará'astijre'en a'ij ti a'íin tí'ijxe'eve'e. Tí pua'a siyen huárini, Dios pu ajta
tejámuaatá'asin naíjmi'i a'íjna í ti tejamuá'aturaate'e.
34 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Caxu tí'imuajca se'íjna jime'e yee a'iquí
té'eme ruijmua'a. Ruijmua'a xu sijta tí'itese'e xá'aju'un se'íjna jime'e í ti
tejá'amuaci'iti a'ájna. Amí pu'u aúche'e í sej jín tí'itese'en íjii.

7

Tej nu'u caí seica jetze tí'ijpua'ajte'e
(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Caxu ché'e sena'a seica jetze tí'ijpua'ajte'e í seíj ti i caí Dios ayén mú'ejmi
jetze te'ujpuá'ajte'en ca'anín jime'e.
2 Ayee pu'u, setíj siyen tí'ijxajtzi'ira í ruxí'ej tevi, ayée pu che'atá na'a Dios
mú'ejmi tejá'amuaxajtzi'i. A'achú sej caj tiraatá'an í seíj, ayén che'atá na'a
tejá'amuaci'iti.
3 ¿A'iné 'een jín siyen rasise'i á'amua'ihuaara'a í ti'irí cílieen jín te'utéjturaa
í Dios jemi? Mí seajta mú'een caxu rusise'ij í sej ve'ecán jín auteájturaa jemin
í Dios.
4 Ajta, ti pua'a peri ve'ecán jín auteájturaa í Dios jemi, ¿a'iné tí'iri'iri pej piyen
tiraatá'ixaate'en pemíjna ti cílieen jín a'uteájturaa a'ij ti ti'itíj jín te'uteájturaa?
5 Mú'ee, í pej caí piyen mé teuúmua'aree, pauj mi'i nain jín
tiu'utetzáahuate'en a'ímej jemi í pej jín auteájturaa. Aj pu xaa raavíite'e
a'ame pej piyen tiraata'ixaate'en í seij a'ij ti ti'itíj jín te'uteájturaa.
6 'Caxu siyen tihuá'ixaate'e í niuucari ti jíme'en raxa í Dios huá'a tzajta'a
a'ímej i mej tiú'uxana'avi'iste'e mej mi caí á'amuaxieehuari'ira matíj í tzi'ici
mej tiú'uche'eveca. Ajta caxu siyen tihuá'ijcate'e í ti Dios jemi é'eme'ecan
a'ímej i mej caí tí'itevi'ira'a. Na'ari caí, ayée mú rini matíj í tuiixu í xarij tza-
jta'a a'utí jé'ejmuaa. A'ij mú pua'a tejámuaataxájta, mej nú'u amuajcha'íire'e
mú muá'aju'un huápi'i.

Mej nu'u rahuauca i Dios jemi ti'ij a'íin hua'utá'a
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 'Setá'aj siyen seuj rahuauca í Dios jemi, a'iné a'íi pu tejámuaatá'asin. Tí
pua'a siyen rahuauca i jemin, aj xu xaa ráateuni jemin í Dios. Seuche'e seajta
te'ejteátu'asixi'in i puéerta jetze. Dios pu xaa te'antácuuna, amuaatá'asin i sej
jíme'en rahuauhuau.
8 Ayee pu té'eme a'iné ti pua'a ja'atí ayén tí'ijhuauca, a'íi pu ajta
ra'ancuré'asin. Tí pua'a ja'atí ti'itíj huauca, a'íi pu ráateuni. Ajta ti pua'a ja'atí
ayén te'ejteátu'asixi'in tá'apueerta, Dios pu xaa te'antácuuna.

9 ’¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Tí pua'a muá'ayauj ayén tí'imuahuaviira ɨ pan pej raata'ɨ́'ɨte'en, ¿ni mɨ tetej paraatátɨstejsin? Capej xaa ne'u tetej raatátɨstejsin sino pan pej raata'ɨ́'ɨte'esin.
10 Na'ari, tɨ pua'a ayén tí'imuahuaviira pej hua'ité raatá'an, ¿ni qui cu'ucu'u paraatapíjte'esin? Capej xaa ne'u cu'ucu'u raatapíjte'esin sino hua'ité pej raatá'asin.
11 ’Jee sein, ayej ti'ayajna, mú'een xu caí urarɨ́'en ɨ ru tzajta'a. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ramua'aree a'ij sej ye'í huárɨni sej si hua'utapuaíjve'en ɨ ruyaujmua'a ti'itɨj tɨ i'irɨ́'en. Ajta ɨ á'amua'iya'upua, jeíhua pu jaítze'e hua'utá'asin ɨ tɨ ti'irɨ́'een a'ɨ́mej ɨ mej rahuaviira muá'aju'un.
12 ’A'ɨ́j xu jɨ́n siyen huárɨni nain jɨme'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huá'uruuren ɨ ruxɨ́'ej teɨte a'ij sej tí'ijxe'eve'e mej miyen amuáaruuren mú'ejmi. Ayee pu huataújmua'a nain tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, ajta ɨ seica jetze ɨ mej ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́me ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

Jɨme'en ɨ juye tɨ auuyaúj, ajta ɨ tɨ cɨ́j auuyaúj
(Lc. 13:24)

13 ’Sej si e'ará'asti a'úu tɨ Dios é'eseijre'e, ayée xu huárɨni. A'uun xu a'uteárute ɨ puéerta jetze tɨ cɨ́j antéeyauj. Jee xaa, seɨ́j pu seijre'e ɨ puéerta tɨ antéeyauj. A'uu pu pújme'en e'enténine'i ɨ juye tɨ ajta auuyaúj. Mu'iitɨ́ mú me'uun a'uteáru'ipi, majta a'ɨ́j mú japuan cɨɨne ɨ juye tɨ auuyaúj. Matɨ́'ɨj me'uun a'uré'enen a'u tɨ aupuá'ari, naími'i mú jé'e huaújpua'arixɨ'ɨsin, micu. Miyá'ujɨsin ɨ ruxɨejniu'uca tɨ auj ruurica'a.
14 Mɨ ajta ɨ seɨ́j ɨ puéerta, a'ɨ́ɨ pu hui cɨ́j antéeyauj, ajta a'ɨ́ɨn ɨ juye tɨ a'uun e'enténine'i, cɨ́j pu auuyaúj. Ajta jé'ecan pu muárɨ'eri tɨ ja'atɨ́ japuan huamé'en tɨ ij a'uun e'ará'asti Dios tɨ é'eseijre'e tɨ ij ruurican a'uteáturan ɨ Dios jemi. Ajta, camu mu'íi ɨ mej miyen tí'irateuni.

Mej nu'u ráamua'aree ti'itɨj tɨ cɨ́ye'ara'an pɨ́rɨcɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ taaca
(Lc. 6:43-44)

15 ’Rɨ́'ɨ xu'u, mú'een, huá'a jemi ɨ mej tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ixaxa'a tɨjɨ́n: “Dios jetze me'ecan tu hui tí'ixaxa'a.” Mé mú ve'eré'ene mé muá'acanta. Ayee mú á'ujujhua'an a'amua tzajta'a. Cu xɨee mé caí ti'itɨj a'ij ruure. Mɨ ajta, capu ayén ti'ayajna. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna. Ayee mú 'een matɨj ɨ ɨ́ɨra'avete ɨ mej tí'itecui'ica. Jé'ecan mú tihuá'ari'iraca ɨ teɨte ɨ tihua'áa. Majta huá'acuanamuáj.
16 Rɨ'ɨrí sej si siyen tihuá'umua'ati seɨ́jna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ. Ayee xu che'atá sena'a tihuá'umua'ati setɨ́j tí'ijmua'ate seɨ́j ɨ cɨyej tɨ pua'a caí rɨ'éene'en taca'a. Casi'i, jetzen a'ɨ́jna ɨ tɨ tétzicare'e, capu a'ɨ́jna jetze taaca ɨ uuva; capu ajta a'ɨ́jna jetze taca'a ɨ huaréj, jetzen a'ɨ́jna ɨ cɨyej tɨ tétzicare'e.
17 ’Ayee pu tí'een, nain ɨ cɨyej tɨ ti'irɨ́'een, rɨ'éene'en pu tí'itaca'a. Ajta, nain ɨ cɨyej tɨ caí ti'irɨ́'een, capu ajta rɨ'éene'en tí'itaca'a.
18 Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn cɨyej tɨ ti'irɨ́'een, ayén taca'a a'ɨ́jna tɨ caí rɨ́'en. Ajta, jɨme'en a'ɨ́jna ɨ cɨyej tɨ caí rɨ́'en, capu ajta í'irɨ'ɨri tɨ rɨ'éene'en tiu'utáca'an.
19 Mɨ ajta a'ɨ́ɨme ɨ teɨte, ayée mú 'een tɨj ɨ cɨyej tɨ caí ti'irɨ́'een. Dios pu ayén che'atá na'a huá'aruuren matɨj ɨ teɨte miyen tí'iruure ɨ cɨyej tɨ caí rɨ́'en. A'ɨ́ɨ mú té'ijveichixɨ'ɨsin, majta ra'anteátaira.
20 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n: Ayee xu 'éeni'icɨ'e huá'umua'ati seɨ́jna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ.

Camu nu'u naíjmi'i a'uun a'uteáturaasin tavástara'a tɨ é'eseijre'e
(Lc. 13:25-27)

21 'Mí majta me'ín í mej miyen tí'inejee tijín: "Nevástara'a, casi'i nevástara'a", camu naími'i me'uun a'uteáruti a'u ti tejé'aijta í Dios. A'ii mu'u me'uun a'uteáruti í mej miyen ricí a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.
22 Ayee pu té'eme a'ájna xicájra'a jetze tí'ij Dios ayén huá'axijte'en í teite. Mu'iití mú miyen tinaatá'ixaate'esin me'ínjna jime'e yee: "Nevástara'a, casi'i nevástara'a, teen tu tiu'utaxájtaca'a aniúucajtze'en tetí'ij teuj ruurica. Teajta aniúucajtze'en jín hua'utamuári í tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Ayee tu che'atá tena'a, jeíhua tiu'umuárijej te'ínjna jime'e tej mú'eetzi jetzen arátaca'anejca'a."
23 'Mí neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'ixaate'esin tijín: "Canu ja'anáj amuaamuá'a a'atéenni sej pú'een. Caxu a'atzu neteítestemua'a pú'een. Sericu, sej hui iiyecuí inee jemi, mi sej a'ij pua'a ricí."

Jíme'en í mej japuan rá'ajtaahuaca'a í ruchi'i í mej hua'apua (Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 'A'íj pu jín, ja'atí ti na'a ti ayén nenamua, ajta ti ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu hui che'atá na'a mé teuúmua'aree tíj a'ínjna í ja'ati ti huateújchi'ite tetej japua.
25 Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ajta a'íin í chi'ira'an, capu á'ave a'iné tetej japua pu rá'ajtaahuaca'a.
26 Mí ajta, a'ínjna í ja'ati ti ayén nenamua, ajta capu ayén ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a 'een tíj a'ínjna í ja'ati ti caí ti'itíj mua'aree. A'ínjna í ja'ati huateújchi'ite a'u ti á'useaata'a.
27 Aj mú mi huatéviiyeca'a. Ajta cámi'iyixi í jaj. Ajta huatá'eecareca'a. Ca'anacan pu á'ave í chi'ira'an. Jé'ecan pu yá'urie a'ínjna í ja'ati ti huateújchi'ite a'u ti á'useaata'a. Ayee pu che'atá na'a tí'ijruuren í ja'ati ti caí ra'ará'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ínjna í Jesús.
28 Tí'ij Jesús ra'antipuá'ajte ti tihua'utá'ixaa, jeíhua mú huajíjxica'a me'ínjna jime'e a'ij ti tihua'umuá'ate.
29 Capu cha'a na'a tihua'umuá'ate matíj í seica í mej tihuá'amua'atehua'a í yu'uxari jetze, sino ayée pu'u cumu seíj ti ti'itéjvee ti'itíj jime'e ti ve'ée.

8

Jesús pu seíj tiú'uhuaa ti ru jetze cá'atzaca'a (Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Tí'ij acájraa í Jesús jirí jetze, jeíhua mú teite a'ucíj jamuan.
2 Ti'ij jí seíj ave'eré'ene í Jesús jemi. Tí'icui'icaa a'ínjna jime'e ti tinéj í 'atzaj huá'ire'ara'an jetze. Ayee mú ratamuá'amua tijín lepra. Tí'ij i a'íin títunutaca'a jemin í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:
—Tí pua'a hui mua'aráanajche pej tináahuaate'en.
3 Aj pu i Jesús ra'ajtamuárijej. Ayen tijín:
—Na'aráanajche pej huarún.
Jíme'en pu'u ayén raataxájtaca'a, aj pu i tiraacá'ari'iri'i í ti jíme'en tí'icui'icaa. Ti'ij jí huarúj.
4 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tijín:
—Casi'i, capej ja'atí ixaate'e sino aricu, a'ínjna jemi ti tí'iva'iri teyujta'a. Ché'e muaaseíj. Pajta tiu'utámuai'ivejta a'ij ti tiu'uxájtaca'a í Moises teecan. Ayee mú éeni'icí'e ramua'aréeren tijín pepu'uri huarúj.

Jesús pu tiráahuaa a'ínjna ti ravaire'eca'a a'ínjna í xantaaru'u ti anxíte tí'aijta (Lc. 7:1-10)

5-6 Aj pu i Jesús a'uteájrupi a'ujna Capernaúm. Tí'ɨj a'uun a'uteájrupi, seíj pu u a'uvé'emej tɨ i'i xantaaru'u. A'ii pu a'ɨín púeen tɨ anxíte tí'aijta. Jé'ecan pu rájhuaviiri'i a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ayen tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, jé'ecan pu tí'icui'i a'ɨjna tɨ nevaɨre'e. An pu a'ujcá'a ɨ utaatzi japua. Cɨyáaxara'a. Nainjapua pu racui'i huápɨ'ɨ.

7 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Née nu xaa a'umé'e na'ame nej ni tiráahuaate'en.

8 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨjna tɨ anxíte tí'aijta tɨjɨ́n:

—Nevásta'ara'a, capu ayén muaavíjte'e pej piyen uteárute u niche, a'iné canu Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pepu'u huárɨni, patá'aj piyen tiraataxáj ɨ niuucari jɨme'e. Aj pu xaa rujni a'ɨjna tɨ nevaɨre'e.

9 Ayee nu tí'imua'ixaate'e ne'ɨjna jɨme'e ɨ mej seica tí'ine'aijte'e ineetzi. Neajta inee, nee nu seica tí'aijte'e. Tí pua'a niyen tiraata'ixaate'en seíj tɨjɨ́n: "Aricu, u pá'ume'en", a'ɨí pu xaa a'umé'e a'ame. Na'ari, tɨ pua'a niyen tiraata'ixaate'en ɨ seɨj tɨjɨ́n: "Yé vé'exɨjri'i", a'ɨí pu ajta yé ve'eré'enejsin. Neajta niyen tiraata'aíjte'esin ɨ tɨ nevaɨre'e tɨjɨ́n: "Aisí mú'ee, pí huarɨ́chi." Ajta a'ɨín, ayée pu rɨni. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ xantaaru'u.

10 Tí'ɨj Jesús ráanamuajri'i, jé'ecan pu huataújtemua'ave. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej rá'ajaahuate'e tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Huá'a tzajta'a ɨ teɨte ayujna mej huachéjme tíj na'a tɨ huatacá'a íiyu Israél, canu ja'anáj seíj huaté'uu íiyu Israél, ja'atí tɨ ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tíj a'ɨjna i teáata'a.

11 Neajta niyen tejá'amua'ixaate'e, a'ɨjna jɨme'e yee jeíhua mú u a'uvé'eju'u muá'aju'un mej mi a'ujrá'ase me'ɨjna jamuan ɨ Abraham teecan, majta me'ɨjna ɨ Isaac teecan, majta me'ɨjna jamuan ɨ Jacobo teecan. A'uu mú hui a'uvé'eju'u muá'aju'un a'u tɨ xɨcaj 'eíjninei, majta a'u tɨ xɨcaj e'eteáru'ipi. Aj mú mi tí'icua'ani huá'a jamuan ɨ mé huaíca tí'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Dios nain jín tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

12 Mí majta a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, Dios pu hua'irá'iti á pua'acɨé a'u tɨ a'utíca'a. Jéihua mú huateujyéineajra'asin, majta jeíhua mú ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un ɨ rutamej jɨme'e a'ɨjna jɨme'e mej jeíhua rajpuaíitzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13 Aj Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨjna tɨ anxíte tí'aijta tɨjɨ́n:

—Aricu, ayée pu té'eme patíj peri té'antzaahua. Jíme'en pu'u ayén tiraatá'ixaa, aj pu i huarúj a'ɨjna tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨjna jemi ɨ xantaaru'u. Tɨ'ɨj jí á'uraa a'ɨjna ɨ Jesús.

Jesús pu tiráahuaa a'ɨjna mu'uneára'an ɨ Pedro (Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Aj pu i Jesús a'uun a'ará'a Pedro tɨ é'eche. A'uu pu i a'ɨín huaseíj a'ɨjna ɨ mu'uneára'an ɨ Pedro. An pu já'ujca'atii ɨ utaatzi japua. Tí'icui'icaa. Pístaca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a.

15 Aj pu i Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Jíme'en pu ayén huarɨ́j, aj pu'i huarúj. Ajta a'ɨín ɨ 'ɨíta'a, a'ɨí pu ájchee. Ajta á'iyen a'utéjche tɨ tiraamí.

Jesús pu jeíhua tihuá'uhuaa ɨ teɨte (Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Tí'ɨj huateátɨca'areca'a, jeíhua mú huaje'eráavi'itɨ Jesús jemi a'ɨmej ɨ mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'eca'a. A'ɨí pu hua'uta'aíj a'ɨmej ɨ tiyáaru'use mej nu'u huirácɨɨne ɨ teɨte tzajta'a. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa ɨ mej tí'icucui'icaa.

17 Ayee pu tiuju'urɨj tɨ ij araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Isaías, ɨ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayen tɨjɨ́n: "A'ɨí pu titá'ari'iri'i a'ɨjna ɨ tɨ jín caí ché'e tú'uca'anisti'iraca'a. Ajta a'ɨí pu yá'utɨɨ ɨ tej jín tí'icucui'icaa."

A'ɨ́me ɨ́ mej raxɨ́'eve'eca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en ɨ́ Jesús (Lc. 9:57-62)

18 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useíj ɨ́ teɨte ɨ́ mej jeíhua ajteáxɨ̈reca'a ɨ́ jemin, aj pu i ayén tíhua'uta'aíjte mej nu'u antácɨ̈ne antavén púje'en.
19 Aj pu i seɨ́j tɨ tiújmua'ate ɨ́ yu'uxari jetze, a'ɨ́ɨ pu ave'eré'ene jemin ɨ́ Jesús. Ayee pu tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Maestru, niché'e á jamuan á'uche'ecane'en a'u tɨ na'a pej a'umé'e pua'amé.
20 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu mu'u a'umé'e na'ame. A'ɨ́ɨme ɨ́ arachuíjse, a'úu mú hui u'uche cuunísta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ pina'ase a'úu mú ti'itítu'a a'u mej é'e'aseca. Mí neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, canu a'atzu huatéechi'i ɨ́ nej tzajta'an huácuti. —Ayee pu tiraatá'ixaa.
21 Ajta seɨ́j tɨ á'uche'ecane'e jamuan, a'ɨ́ɨ pu ayén rájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, niché'e yé huácatii íiye niche asta na'a caí huámɨ'ɨni ɨ́ nitáàta. Netɨ́'ɨj ra'ava'anán, aj nu ni yé ve'eré'enejsin nej ni á'uche'ecane'en á jamuan.
22 Ayee pu tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Miche'e mɨ seica ra'avá'anan ɨ́ hua'axɨ́'ej mɨ'ɨchi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí ramua'ate ɨ́ Dios. Mí pajta mú'ee, patá'aj ca'anacan yé ve'eré'enen.

Tɨ́'ɨj Jesús raatépua'ajte ɨ́ eeca (Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Aj pu'i Jesús ateájraa ɨ́ baarcu jetze, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
24 Aj pu i temua'a ca'anín jɨ́n tiu'utá'eecareca'a ɨ́ jaj japua. Jé'ecan pu'i tiújta'ahua'a vivejmé'e. Tɨ'ɨj jí ateáxɨ̈re'axɨ ɨ́ baarcu jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu í'icujcaa.
25 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e jamuan, a'ɨ́ɨ mú ave'eré'ene jemin. Aj mú mi raajɨ́ste. Miyen tɨjɨ́n:
—¡Maeestru, ta japua huániuuchi! ¡Tu'uri hui cui'ini!
26 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Mí sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné sej si huápɨ'ɨ tí'itzɨ̈ne'e?
Aj pu i ájchee. Tɨ'ɨj jí hua'utá'ijmɨ̈ijri'i ɨ́ eeca, ajta ɨ́ jaj. Aj pu i huatéepua'aj ɨ́ eeca, ajta a'ureújé'iye já'araa ɨ́ jaj, temua'a naa.
27 Jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tɨjɨ́n:
—¿Ti'itáani tévira'a pú'een amíjna? Amí pu tihuá'aijte'e ɨ́ eeca, ajta ɨ́ jaj. Majta mú hui rá'aste.

A'ɨ́me ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ́ tiyaaru'u a'ujna u Gadara (Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Tɨ́'ɨj tá'i Jesús a'uun a'rá'a utavén púje'en já'ahua'a Gadara tɨ ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj mi aitacíj ɨ́ baarcu jetze. Aj mú mi seica hua'antinájcheca'a. Ma hua'apua a'ɨ́ɨme. A'uu mú e'eráacɨ a'u mej mɨ'ɨchite é'enaamuaca. Tiyáaru'use pu huá'a tzajta'a seijre'eca'a. Jéihua mú simuáruunica'a. A'ɨ́j pu jín caí rɨ'ɨríistaca'a tɨ ja'atí a'uré'enen a'ujna juye jetze.
29 Matɨ́'ɨj mi miyen titeejíjhuaca'a. Miyen tɨjɨ́n:
—¿A'iné hui ti'itɨ́j peteáruuren itejmi jemi, Jesús, pej i'i yaujra'an ɨ́ Dios? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej pi puaíjtzi taatá'an? Aru capu xɨ teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a tej jetzen rajpuaíitzi tá'aju'un.
30 Majta a'ɨmuá seica huaté'uu ɨ́ tuiixute. Mé mu'íi. A mú á'ujujhua'an mete'enticuáa.

31 Matɨ́ˈɨj mi meˈín ɨ́ tiyáaruˈuse tɨ huáˈa tzajtaˈa seijreˈecaˈa, aˈɨ́ɨ mú miyen rájhuaviiriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Tɨ́ puaˈa piyen titaatamuáriteˈen itejmi, taataˈítechi itejmi aˈu mej aˈuteˈuu mɨ tuiixu.

32 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Sericu.

Matɨ́ˈɨj mi huiráacɨ. Aj mú mi huáˈa tzajtaˈa aˈuteájrupi ɨ́ tuiixute. Majta meˈín ɨ́ tuiixu, matɨ́ˈɨj mi huataúruu aˈuun púјmeˈen játeˈana tɨ aˈatamɨ́ˈɨye. Matɨ́ˈɨjtá mi atéavatzɨ á jaataˈa. Aj mú mi aujámɨ naíjmiˈi.

33 Majta meˈín ɨ́ mej tuiixu chaˈɨɨcaˈa, aˈɨ́ɨ mú huataúruu. Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈucíj chajtaˈa mej mi tiuˈutaxáj. Aˈɨ́j mú huaˈutáˈixa aˈij tɨ tiˈitɨ́j huáˈuruu ɨ́ tuiixu, majta aˈij tɨ tiˈitɨ́j huáˈuruu aˈɨ́mej ɨ́ tiyáaruˈuse ɨ́ mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈecaˈa.

34 Matɨ́ˈɨj mi aˈɨ́ime aˈuun mej huachéјmeˈecaa aˈujna, naímiˈi mú aveˈeréˈene ɨ́ Jesús jemi mej mi jamuan tiuˈuxáj. Matɨ́ˈɨj raaseíj, jeíhua mú rájhuaviiriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ nuˈu áˈuraˈani u jáˈahuaˈa yee.

9

Jesús pu seíj tiúˈuhuaa tɨ cɨyáaxaraˈacaˈa (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Aj pu i Jesús ateájraa ɨ́ baarcu jetze. Aj mú mi antacíj után púјmeˈen. Tɨˈɨj jí aˈuun aˈará aˈujna chajtaˈa aˈu tɨ éˈemeˈecan.

2 Majta meˈín ɨ́ seica, aˈɨ́ɨ mú jaˈatɨ́ aveˈeréˈeneijte ɨ́ Jesús jemi seíj tɨ cɨyáaxaraˈacaˈa. Aˈɨ́j pu jáˈujcaˈatii ɨ́ utaatzi aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ. Tɨ́ˈɨj Jesús huaˈuseíj aˈɨ́mej ɨ́ teɨte, aj pu xaa ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n meté'atzaahuateˈe aˈɨ́ime. Aj puˈi ayén tiraatáˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈicuiˈi tɨjɨ́n:

—Niyauj, uhuateáˈacaˈane ɨ́ áˈa tzajtaˈa. Puˈuriˈtimuaatáˈuuniˈiriˈi ɨ́ Dios ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. —Ayee pu tiraatáˈixaa.

3 Majta á vejliˈi huiiráteˈecaˈa seica ɨ́ mej téˈeyuˈuxaca ɨ́ ruyeˈirá jɨmeˈe. Matɨ́ˈɨj mi miyen tiuˈumuáˈaj ɨ́ ru tzajtaˈa tɨjɨ́n: “Amɨ́ pu aˈij puaˈa tiratáˈaca ɨ́ Dios ɨ́ runiuuca jɨmeˈe.”

4 Ajta Jesús, aˈɨ́ɨ pu ruseíj rúˈumuaˈareereca'a aˈij mej yeˈí téˈumuaˈatzejcaˈa ɨ́ ru tzajtaˈa. Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—¿Aˈinéˈeenjɨ́n siyen aˈij puaˈa téˈumuaˈatze ɨ́ ru tzajtaˈa?

5 ¿Tiˈitáaniˈcaíjaítzeˈe muáriˈeri, ni nej niyen tiraatáˈixaateˈen ɨ́ tɨ cɨyáaxaraˈa yee: “Puˈuriˈtimuaatáˈuuniˈiriˈi ɨ́ Dios ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin”, naˈari yee: “Ájchesi, ajta anchuée muaˈa utaatzi?”

6 ’Aru, ayée nu hui rɨni sej si ráamuaˈaree ɨ́ nej neajta ɨ́ teáataˈa jetze airáane, nee nu xaa neˈɨ́jna jɨ́n antínmuaˈaree íiyen chaanaca japua nej ni tihuaˈutáˈuuniˈi ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

Aj pu i ayén tiraatáˈixaa ɨ́ tɨ cɨyáaxaraˈa tɨjɨ́n:

—Ájchesi, tipíi muaˈa utaatzi. Aricu áˈuraˈa aˈu pe éˈeche.

7 Jɨ́meˈen puˈu ayén tiuˈutaxájtacaˈa ɨ́ Jesús, aj puˈi ájchee aˈɨ́jna tɨ tíˈicuiˈicaa. Tɨ́ˈɨj i áˈuraa u ruche.

8 Majta meˈín ɨ́ teɨte, matɨ́ˈɨj tiuˈuséij aˈij tɨ tiˈitɨ́ huaríj, jéˈecan mú huataújtemuaˈave. Rɨ́ˈɨmú tiraatajé ɨ́ Dios, meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́n Dios ari raatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ muáriˈeriˈiraˈa ɨ́ mej jɨ́n miyen rɨcɨ ɨ́ teteca.

Jesús pu raataˈajtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Mateo (Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Aj pu i Jesús á'uraa. Tɨ'ɨj jí á'ayee a'uré'ene tí'ɨj a'ɨ́ɨn huaseíj a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, Mateo tɨ ántehuaa. A'uu pu huiracatii chi'ita mej tzajta'an huá'ajijve'eca'a ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

Ajta á'iyen, Mateo ájchee. Tɨ'ɨj jí á'uraa jamuan.

10 Tɨ'ɨj jí ayén tiuju'urɨ́j. Matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a a'utɨ́ Mateo e'echéjme'e. Tɨ́'ɨj Jesús tí'icua'acaa, matɨ́'ɨj mi u a'uvé'eju'u jeíhua ɨ́ mej tí'itejijve'e, majta seica ɨ́ mej miyen che'atá mena'a a'ij pua'a tí'iteteɨte. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa ɨ́ meesa japua jamuan ɨ́ Jesús, majta jamuan a'ɨ́mej ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e ɨ́ Jesús jamuan.

11 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, a'ɨ́ime ɨ́ mej jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e ɨ́ ruye'irá, matɨ́'ɨj miyen raaseíj a'ij tɨ rɨjcaa ɨ́ Jesús, ayée mú tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n amɨ́n a'amua maestro tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca, ajta jamuan ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn titetiújcha'ɨɨ?

12 Tɨ́'ɨj ayén tiú'unamuajri'i ɨ́ Jesús, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'ucɨ́'ɨca'a jemin tɨ ya'anaca, capu ruxe'eve'e mej u á'uju'un ɨ́ mej rɨ́'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ ya'anaca, sino a'ɨ́ɨ mú xaa a'uré'enine'i ɨ́ tɨ ya'anaca jemi ɨ́ mej tí'icucui'i.

13 Sericu, setá'aj tihuaújmua'aten se'ɨ́jna jɨme'e sej si yaú'itɨee xá'ara'ani a'ij tɨ huataújmua'a a'íjna i niuucari a'ɨ́jna jɨme'e mej raxɨ́'eve'e mej mi á'ujcu'uve rujɨ́ɨmua'a. Mɨ́ neajta, canu a'atzu raxɨ́'eve'e mej tiu'utámuaɨ'ɨvejta. Ayee pu che'atá na'a 'een ineetzi jemi, canu ne'ɨ́jna jɨ́n yé vé'eme nej a'ɨ́mej huatá'inen ɨ́ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e mej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ sino a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ.

Jɨme'en ɨ́ mej jɨ́n rú'itzi'ive'eca
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Matɨ́'ɨj mi seica ave'eré'ene. A'ɨ́ime mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ɨ́ɨ mú ave'eré'ene ɨ́ Jesús jemi. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n tiyen tí'ita'itzi'ive'e iteen, majta a'ɨ́ime ɨ́ fariseos? Aru ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an, camu hui miyen rɨcɨ.

15 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ huaténeɨche, aj pu i ru'amiigustemua'a huatá'ineesin mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihuá'imin. ¿Ni tzaa miyen tí'iru'itzi'ive'en tɨ pua'a huá'a jamuan tí'iyeste ɨ́ ja'atɨ? Capu xaa ne'u. Mɨ́ ajta xaa, aj pu teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'a mej jetzen rá'avi'itɨn ɨ́ ja'atɨ. Aj mú xaa ɨ́ amiigustemua'ame'en ru'ítzi'ive'en, a'iné capu ché'e é'e já'ahua'a ɨ́ hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en ɨ́ ne'amiigustemua'a.

16 'Niche'e seɨ́j amuaatá'ixaate'en ɨ́ niuucari. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ a'ɨ́jna jɨ́n tí'icu'une'epua cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ mí'ime'ecan, capu ayén tí'ijcu'une'epuan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ caí xɨ ja'anáj já'usini'i. Na'ari caí, huatétzu'uta pu'u a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ jéjcua tɨ́'ɨj huatéja'usini'ihua. Ra'atésiujtza'anaxɨ'ɨsin ɨ́ tɨ mí'ime'ecan. Aj pu i ɨ́ tɨ anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etɨ́ a'ame.

17 'Ajta, camu miyen raruure mej ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a tɨ racua'iríihuajme ɨ́ viinu ɨ́ mej mauchén ráataahuaca'a. Tɨ́ pua'a miyen ráaruuren, a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ jéjcua, a'ɨ́ɨ pu rajtésiujtza'ana ɨ́ navij tɨ racua'iríihuajme. Tɨ'ɨj jí a'uvaɨ́jtzi ɨ́ navij, ajta ɨ́ viinu. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ruxe'eve'e tɨ iru'ucájtu'ani navij tzajta'a tɨ jéjcua a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ ajta jéjcua. Ayee pu 'éeni'icɨ'e te'utáviicua'ira tɨ ruxɨ́'ej ti'ijéjcua. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n té'eviicua'i ɨ́ tɨ hua'apua.

Jɨme'en ɨ yaujra'an a'ɨjna ɨ Jairo, ajta ɨ ucarij tɨ tí'icui'icaa (Mc. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Aúche'e pu tihuaú'ixáate'eca'a tɨ́'ɨj seɨ́j ave'eré'ene, tɨ tí'aijta u huá'a teyujta'a. Aj pu i títunutaca'a jemin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Niyauj pu hui á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajtamuárɨ'en, tɨ'ij a'ɨ́in auj ruuri á'ara'ani.

19 Jesús pu ájchee. Tɨ'ɨj jí a'uun yá'ume jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ya'upuáara'an a'ɨ́jna tɨ á'ame'ere. Majta mú á'uju'un a'ɨ́ime ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

20 Ajta a'ɨ́in 'ɨ́ita'a a'uun a'utéveeca'a tɨ ari ayén á'atee tɨ tí'icui'i a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a pu uvé'exujxu'ure. A'ɨ́ɨ pu ave'eré'ene ɨ́ Jesús jemi. Aj pu i ra'ajtamuárɨej tɨ́j na'a te'uvíjpi'i ɨ́ cɨ́ɨxure'ara'an jetze.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén huarɨ́j, a'iné ruseɨ́j pu ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨ nena'a caj te'ajtamuárɨ'en tɨ́j na'a te'uvíjpi'i ɨ́ cɨ́ɨxure'ara'an jetze, aj nu xaa rujni."

22 Aj pu i Jesús pɨ́ɨ a'uré'eve tɨ́'ij raaseɨ́j ɨ́ 'ɨ́ita'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Niyauj, huaté'aca'ane mua'a tzajta'a. Peté'atzaahuate'e nej timuáahuaate. A'ɨ́j pej jɨ́n peri huarújɨ.

Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huarújɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.

23 Tɨ'ɨj jí a'uun a'ará'a a'u tɨ é'eche ɨ́ ya'upuáara'an ɨ́ tɨ á'ame'erejca'a. Tɨ́'ɨj uteájrupi u chi'ita, aj pu i hua'useɨ́j ɨ́ teɨte, a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icɨ'ɨsite'e jamuan ɨ́ seica ɨ́ mej jeíhua ruyein.

24 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, xu'irácɨ́ɨni mú'een, a'iné capu mɨ'ɨchi mɨ temuaij, sino cutzú pu'u.

Mɨ́ majta, a'ɨ́ɨ mú raate'atzeájraa me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a.

25 Aj pu i Jesús hua'irá'iteca'a á pua'acɨé. A'uu pu uteájrupi a'u tɨ auucá'a a'ɨ́jna ɨ́ temuaij. Aj pu i ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ajta a'ɨ́in ɨ́ temuaij, tɨ'ɨquí a'ɨ́in ájchee.

26 Tɨ'ɨj jí nainjapua a'u tɨ na'a mej a'uchéjme'ecaa, naími'i mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j.

Jesús pu tihuá'uhuaa hua'apuaca ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a

27 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun a'arájraa, mé hua'apua mú raatavén ɨ́ mej aracúcu'unijme'eca'a, mua'antijíihua. Miyen tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej i'i yaujra'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ.

28 Tɨ́'ɨj Jesús uteájrupi u chi'ita, aj mú mi ave'eré'ene ɨ́ jemin. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni sená'antzaahuate'esin nej tejá'amuahuaate'en?

Matɨ́'ɨj mi miyen tɨjɨ́n:

—A'ii ne'u tecaí, tavástara'a.

29 Aj pu i hua'arámuarɨ'ejxɨ ɨ́ huá'a jɨ́'ɨ jetze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna jɨme'e sej té'antzaahua, ayée pu té'eme. Xu'uri huarújɨ.

30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi mé uunéjne'ereca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua. Jéihua pu tihuau'íjca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús mej nu'u caí ja'atɨ́ ixaate'e.

31 Mɨ́ majta, matɨ́'ɨj a'ucɨ́j, aj mú mi autéjhuii mej raataxáj mé jéjre'e nainjapua a'ij tɨ Jesús huá'uruu.

Jesús pu tiráahuaa seɨ́j tɨ caí té'anrɨ'ɨrejca'a

32 Matɨ́'ɨj huiirajú'uncaa u chi'ita, seica mú tɨ tí'icui'i á ye'iré'enejti'ire. Capu té'anrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

33 Aj pu i Jesús raatamuári ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a. Ajta á'iyen a'utéjche tɨ tiu'utaxáj a'ɨ́jna tɨ tí'icui'ica'a. Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, jeíhua mú huataújtemua'ave. Miyen tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u. Catu ja'anáj ti'itɨ́j tiyen tiu'uséij tɨ́j na'a íiyen tɨ huatacá'a Israél, tetɨ́j teuchén teri tiu'uséij íjii tɨ ja'atɨ́ ayén tiraayɨ́'ɨtɨ.

34 Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme ɨ fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jetze araújca'ane tɨ tihuá'aijte'e ɨ tiyáaru'use tɨ́'ij ayén hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use ɨ mej teɨte tzajta'a seijre'e.

Jesús pu huá'ancu'uvajxɨ ɨ teɨte

35 Nain japua pu á'uche'ecane'e ɨ Jesús a'u tɨ na'a mej a'uchéjme'ecaa, chajta'a, tɨ vivéj nusu tɨ cíliéene'ejmee. Tihuá'amua'atehua'a pu á'aye'i huá'a teyujta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta. Ajta naíjmi'ica pu tiú'uhuaa, nain ɨ mej jɨ́n tí'icui'icaa nusu ɨ tɨ caí huá'aca'anisti'iraca'a.

36 Tɨ́'ɨj a'ɨ́mej huaseíj ɨ teɨte, jé'ecan pu huataújxɨeemɨste huá'a jemi a'iné jeíhua mú huamuá'itɨche me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej rajpuaíjtzica'a. Majta ruxɨeemɨ́jte'e. Ayee mú éene'e matɨ́j cáne'axɨ ɨ tɨ caí ja'atɨ́ huá'acujta'a á'uche'ecane'e.

37 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u, ayej ti'ayajna, mu'uri mu'iitɨ́ ɨ mej meri rɨ́'ɨ huaújruu tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en. Mɨ́ ajta, ɨ mej tí'imɨjhuaca huá'a jɨ́me'en, camu mu'íi.

38 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu tiú'ujxe'eve'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira se'ɨ́jna ɨ tavástara'a tɨ ayén huá'uruuren mej mi teɨtestemua'ame'en pu'éene'en muá'ara'ani, tɨ i a'ɨ́ɨn tavástara'a hua'uré'e'itixɨ'ɨn ɨ mej tí'imɨjhuaca mej mi huá'ajseɨre'en ɨ Dios jemi.

10

Jesús pu hua'avé'ejajpuaxɨ a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

(Mr. 3:13-19: Lc. 6:12-16)

1 Aj pu i Jesús hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ pu antiújmua'areereca'a a'ɨ́jna jɨme'e mej mi hua'utamuárite'en ɨ tiyaaru'u mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ teɨte, ajta mej mi nain ti-huá'uhuaate'en ɨ mej jɨ́n tí'icucui'icaa, cuí'ini'ira'a jɨme'e nusu tɨ caí huá'aca'anisti'iraca'a.

2 Ayee mú ánte'arua a'ɨ́ɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́mej ɨ tɨ Jesús hua'utaíteca'a. Amuacaícan, a'ɨ́jna ɨ Simón, ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Pedro. A'ɨ́ɨ pu ajta huatajé a'ɨ́jna ɨ juutzeájra'an ɨ Simón. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Andrés. Ajta a'ɨ́mej pu huatajé a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta juutzeájra'an tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Juan. A'ii mú me'ɨ́n pú'een yaújmua'ame'en ɨ Zebedeo.

3 Ajta seica huatajé, a'ɨ́jna ɨ Felipe, ajta a'ɨ́jna ɨ Bartolomé, ajta a'ɨ́jna ɨ Tomás, ajtahua'a seíj, tɨ ayén ántehuaa Mateo, tɨ tí'iteji'ivihua'a a'ɨ́mej ɨ mej tí'itɨ'ɨcica. Seíj pu ajta huatajé. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ Jacobo, Alfeo tɨ rape'eri, ajtahua'a seíj, a'ɨ́jna ɨ Lebeo, ɨ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Tadeo.

4 A'ɨ́ɨ pu ajta huatajé a'ɨ́jna ɨ Simón ɨ tɨ ajtéme'ecan huá'a jetze ɨ mej miyen huataújmua'a tɨjɨ́n cananista, ajta a'ɨ́jna ɨ Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ avíitzi jɨ́n hua'utátuii a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Jesús pu hua'utaíteca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u raataxáj a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase ɨ tɨ Jesús
hua'uta'íteca'a. Ayee pu a'ɨjna jɨn tihua'u'íjca, ayén tihuá'ixaate'e yee:
—Caxu se'uun á'ucɨ'ɨca'an se'újna á mej a'uchéjme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
ajtéme'ecan, caxu seajta uteáru'ipiche'en chajta'a a'u mej é'eche a'ɨɨme ɨ mej
Samaria jetze ajtéme'ecan.
6 Mɨ seajta mú'een, setá'aj se'uun á'uju'un huá'a jemi ɨ mej i'i
yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ Israél teecan. Yee mú 'een a'ɨɨme tɨj cáne'axɨ ɨ mej
á'uvej.
7 Setá'aj á'uju'un, sera'antixáata yee pu'uri tɨn teja'uré'enejsin tɨ Dios ayén
tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
8 Setá'aj seajta tihuá'uhuaate'en ɨ mej tí'icucui'i. Seajta siyen huá'uruuren
ɨ mej mauchén huácuii mej mi ruuri muá'ara'ani majtáhua'a mena'a. Setá'aj
seajta hua'urújte'en a'ɨjna jɨme'e ɨ mej jɨn tí'icucui'i a'ɨjna ɨ mej miyen
ratamuá'amua tɨjɨn "tɨ tineájxɨ ɨ ru jetze". Seajta hua'utamuárite'en a'ɨmej ɨ
tiyáaru'use ɨ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ teɨte. Mú'een, caxu tí'inajchitan a'ɨjna
jɨme'e sej ra'ancuré'a se'ɨjna ɨ muárɨ'eri'ira'a ɨ sej jɨn tihuá'umua'aten. A'ɨj pu
jɨn, caxu huá'ajijve'e.
9 'Caxu seajta ti'itɨj anú'an tzajta'an ɨ puaasi ɨ sej jɨn avé'ujjɨ'ɨcɨ'ejme, ti'itɨj
tumin, tɨ pua'a oro na'ari plata nusu cobre.
10 Caxu ca'aní pijca ɨ sej jɨn huateújvaɨre'en ɨ juye jetze. Seajta se'ɨɨn
ajtáca'acaimé'e ɨ tɨ anátápi'ihuajme'e, seajta ucaújchejte'axɨ'ɨn seexu'ijmé'en
seɨj jɨme'e ɨ sa'ahua ɨ sej ra'iteváarajme ɨ ruhuaré'etze'e. Caxu seajta itzɨj
chueeca. Ayee xu huárɨni a'iné ayej tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej tejamuaamín me'ɨjna
jɨme'e ɨ sej tí'imɨjhuaca.
11 'A'u tɨ na'a mej a'uchéjme, setɨ'ɨj a'uteárute se'újna, aj xu si seɨj huahuauni
tɨ caí ti'itɨj jɨn ateáturaaveca. A'uu xu a'uté'e xá'aju'un u chi'ira'an tzajta'a
a'ɨjna ɨ ja'atɨ a'achú sej caj á'ateere se'újna chajta'a.
12 Setɨ'ɨj a'uteárute se'újna u chi'ita, aj xu hua'utateújte'en.
13 Tɨ pua'a miyen amua'ancuré'evi'itɨn temua'a naa, ché'e ayén éene'en a'ij
sej seri tihua'utateújte. Na'ari caí, setá'aj seɨj jemi raateájtuaani ɨ runiuuca ɨ
sej jɨn seri tihua'utateújte a'ɨmej ɨ mej mauchén amuaatíite.
14 'Ajta tɨ pua'a ja'atɨ caí amua'ancuré'evi'itɨn, na'ari tɨ pua'a mecaí
ranamuajracu a'ij sej tihuaú'ixaate'en, setɨ'ɨj huirácɨɨnen se'újna chi'ita,
sera'atéca'atzɨjxɨ'ɨn ɨ ruca'acai tɨ i cávatzɨɨn ɨ chuej. Aj mú mi ramua'aréeren
ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi.
15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen
huá'axɨjte'en ɨ Dios ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ jemin, jeíhua pu puaíjtzi hua'utá'asin.
Jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí ɨ mej mejmí'i me'uun
é'echejca'a a'ujna tɨ ayén teja'arájtehuaaca'a tɨjɨn Sodoma, ajta a'ujna u Go-
morra.

Seica mú nu'u puaíjtzi hua'utá'asin

16 'Casi'i mú'een, ayée nu tejámuaata'aíjte'esin sej si á'ujujhua'ane'en huá'a
tzajta'a ɨ teɨte ɨ mej miyen á'amuaruuren tɨj ɨɨra'ave ɨ mej tí'iteɨ'ɨmeca. Setá'aj
siyen mé titeumuámua'are'en matɨj a'ɨɨme ɨ cu'ucu'use ɨ mej jeíhua raayɨ'ɨtɨ.
Setá'aj huamuá'ajcantare sej si caí tiú'ɨtzíite'e mé sé'ujujhua'ane'en matɨj
majta rɨcɨ a'ɨɨme ɨ cucui'ise.
17 'Rɨ'ɨ xu'u huá'a jemi ɨ teteca. A'ɨɨ mú mú'ejmi a'uteátuaasin a'u mej te'áijta
huá'a jueesi jemi. Aj mú mi amua'ajvájxɨ'ɨsin a'amua huari jetze.
18 Majta mú mú'ejmi á'avi'itɨn ɨ tajtúhuaani jemi na'ari ɨ rey jemi me'ɨjna
jɨme'e sej siyen tí'ivaɨre'e ne jetze me'ecan. Ayee mú á'amuaruuren sej si

hua'utá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej 'een jɨ́n ná'astijre'en ineetzi. Ayee xu che'atá sena'a tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

19 Aru, a'ájna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj á'amuavivi'iran, caxu siyen tí'imuajca yee a'ii qui ye'í tetiu'utaxájta, na'ari yee ti'itajqui niuucarijra'a taataxájta. Matɨ́'ɨj miyen amuáaruuren, aj pu i Dios amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.

20 Ayee xu'u, caxu tí'itziɨ́ne'e a'iné ɨ́ sej hua'utá'ixaate'esin, caxu rujɨ́mua'a rájteusin sino a'ɨ́n ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ sej rájya'upua, a'ɨ́ɨ pu amuaata'ítɨira a'ij sej ye'í tiu'utaxáj.

21 'Ja'atɨ́ pu hui hua'itzi jɨ́n tí'ijxajtzi'iran ɨ́ ru'ihuaara'a mej mi raajé'ica. Ayee pu che'atá na'a té'eme ɨ́ ya'upuáara'an hua'itzi pu huá'ataaven ɨ́ ruyaujmua'a. Majta me'ɨ́n ɨ́ yaújmua'ame'en, a'ɨ́ɨ mú che'atá mena'a ájhuiixɨ'ɨn. Ayee mú tihua'uta'aíjta mej huá'ucui'ini.

22 Majta ɨ́ teɨte, naími'i mú amuá'ajcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un me'ɨ́jna jɨme'e sej ná'astijre'e ineetzi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipuá'are, Dios pu ru'irátuaasin a'ɨ́jna.

23 Matɨ́'ɨj a'ij pua'a á'amuaruure íiye chajta'a, setá'aj ca'anacan huirácɨɨne. Sej si seɨ́j chajta'a jetze a'uteárute. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, setɨ́'ɨj seuj á'ujujhua'ane'en seɨj seajta seɨj jetze ɨ́ chajta'a a'u mej a'uchéjme a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu xaa yé ve'ecánejsin.

24 'A'ɨ́jna ɨ́ tɨ tihuá'amua'ate, jaítze'e pu ruxe'eve'e caí a'ɨ́mej ɨ́ mej tiú'ujmua'ate. Ajta, a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ɨ́jna caí a'ɨ́ɨn tɨ ravaɨre'e.

25 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén tiú'ujxe'eve'e. A'ɨ́jna tɨ tihuá'amua'aten, ché'e a'ɨ́ɨn ayén che'atá na'a éene'en tɨ́j a'ɨ́jna tɨ tiú'ujmua'ate. Ajta a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e, ché'e a'ɨ́ɨn ajta ayén che'atá na'a 'eene'en tɨ́j a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi a'ij mej meri náaruu ineetzi. A'iné ayée mú meri naatamuá'a tɨ jɨ́me'en yee: "Mú'ee pej i'i Beelzebú a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ tiyáaru'use", ayée mú che'atá mena'a á'amuaruuren mú'ejmi, mɨ sej hui ní'iteɨtestemua'a. Jee xaa ne'u, majta mú jaítze'e a'ij pua'a á'amuaruuren mú'ejmi.

Jɨ́me'en ɨ́ tej nu'u xaa rátziɨ́ne'e (Lc. 12:2-9)

26 'A'ɨ́j xu jɨ́n, ca xu huá'atziɨ́ne'e ɨ́ teɨte. Ti'itɨ́ tɨ a'ij avíitzi'i ɨ́ sej jɨ́n rajpuaíjtzi, Dios pu raataseíjrata mé jéjre'e, na'ari ti'itɨ́j tɨ a'ij tɨ rú'avaa ɨ́ sej jɨ́n tí'imuarɨ'e, Dios pu hua'utá'asin mej mi ráamua'aree.

27 A'ɨ́jna ɨ́ nej já'amua'ixaate'e avíitzi jɨme'e, ayée xu huárɨni, setá'aj raataxáj mé jéjre'e. Ajta ɨ́ nej já'amua'ixaate'e xahuaani'i jɨme'e, ayée xu raataxáj ca'anín jɨme'e, án xu'u ɨmuá a'utiúu ɨ́ a'amuachi'i japua.

28 'Caxu huá'atziɨ́ne'e a'ɨ́mej ɨ́ mej ruxɨ́'ej teɨte cui'ica a'iné camu raayɨ́'ɨtɨ mej á'amuaxɨejniu'uca antipuá'ajte'en. Mɨ́ seajta mú'een, a'ɨ́j xu xaa tziɨ́ne'e a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ra'antipuá'ajte'en mɨ sej siyen che'atá ratéhua'ira'a. Ajta a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ra'antipuá'ajte'en ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca ɨ́ sej jɨ́n seuj ruurica'a ɨ́ taij jetze tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni.

29 'Ayee pu huá'anajche a'ɨ́mej mɨ pina'ase, a'achú cumu seɨ́j tumin seɨ́j. Ayee pu i 'een a'ɨ́jna ɨ́ á'amuaya'upua, aúche'e pu huá'acha'ɨɨ mɨ pina'ase. Capu seɨ́j mɨ'ɨni ɨ́ pina'a tɨ pua'a a'ɨ́ɨ caí xɨ ayén tiu'utaxáj.

30 Dios pu ajta ramua'aree a'achú tɨ pua'amé cá'uu ɨ́ á'amuacɨpua.

31 A'ɨ́j pu jɨ́n, caxu tí'imuajca. Jaítze'e xu ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi mecaí mɨ pina'ase.

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej te'anxájta jɨme'en ɨ́ Jesús mé jéjre'e
(Lc. 12:8-9)

32 'Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén te'anxájta huá'a jemi ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e yee nej nu'u rá'astijre'e ne'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée nu hui che'atá nena'a te'anxájta jemin ɨ́ tɨ ajta ní'iya'upua ta japua tɨ é'eseijre'e tɨ jɨ́me'en yee a'ɨ́ɨ pu xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j.
33 Ajta, ja'atɨ́ tɨ ayén huá'a jemi ayén te'anxájta ɨ́ teɨte tɨ nu'u caí nemua'ate, ayée nu che'atá nena'a te'anxájta jemin ɨ́ tɨ ajta ní'iya'upua, ta japua tɨ é'eseijre'e. Ayee nu xáahuí tiraatá'ixaate'esin tɨ jɨ́me'en yee nej caí ramua'ate ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Teɨte mú nu'u já'ita'a a'utácɨɨne me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Caxu siyen tí'imuajca ɨ́ nej ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej mej mi rɨ́'ɨ temua'a naa titeeteáturan ɨ́iyen chaanaca japua. Canu ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej mej mi rɨ́'ɨ titeeteáturan temua'a naa sino mej mi já'ita'a a'utácɨɨne me'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej rɨcɨ.
35 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n a'uvé'emej tɨ ij ja'atɨ́ autéjcheni tɨ raaténe'usi'ite'en ɨ́ rutáàta. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ temuaij ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu ajta raaténe'usi'ite'esin ɨ́ runáàna. Ayen che'atá na'a tihuá'aruuren, ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ari timú'un tɨ 'ɨ́ita'a; a'ɨ́ɨ mú huateújne'usi'ite'esin a'ɨ́mej rumúunimua'aca.
36 A'ɨ́j mú jɨ́n, a'ɨ́ɨ mú rájcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un ɨ́ seica a'ɨ́mej ɨ́ ruxɨ́'ej teɨtestemua'a.
37 'Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ jaítze'e raxɨ́'eve'e ɨ́ rutáàta, ajta ɨ́ runáàna caí ineetzi, capu ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn neetzi jemi huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ́ jaítze'e raxɨ́'eve'e ɨ́ ruyauj tɨ teáata'a, ajta tɨ 'ɨ́ita'a, tɨ pua'a jaítze'e raxɨ́'eve'e caí ineetzi, capu ajta ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn neetzi jemi seíire'e á'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
38 Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́'eve'e tɨ á'uche'ecane'en neetzi jamuan, ché'e a'ɨ́ɨn huataúra'an tɨ rajpuaíjtzi á'ara'ani neniúucajtze'e, capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a huámɨ'ɨni ɨ́ cúruu jetze. Na'ari caí, capu ayén teja'uré'enejsin tɨ a'ɨ́ɨn ayén huateáturan neetzi jemi a'utɨ́ Dios é'eseijre'e.
39 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ tí'itese'e tɨ ij caí huámɨ'ɨni, aúche'e pu xaa ne'u mɨ'ɨni. A'ij pu á'ujɨsin ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ huataúra'an tɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'utévaɨ neetzi jetze me'ecan, a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huatarújsin. Rateuní ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruuri tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Jɨme'en ɨ́ mej raamuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre'e
(Mr. 9:41)

40 'A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ amua'ancuré'evi'itɨ u ruchi'itá, a'ɨ́ɨ pu ajta na'ancuré'evi'itɨ ineetzi. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ na'ancuré'evi'itɨ ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ neja'uta'íteca'a.
41 Ajta a'ɨ́jna tɨ ra'ancuré'evi'itɨ seɨ́j tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu che'atá na'a tí'iracɨ'ɨti ɨ́ Dios jemi tɨ́j ajta tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Na'ari, tɨ pua'a ja'atɨ́ ra'ancuré'evi'itɨn ja'atɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, ayée pu che'atá na'a tí'iracɨ'ɨti ɨ́ Dios jemi tɨ́j ajta tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ.
42 Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ raatá'an cɨ́j caj ɨ́ jaj, vaasu tzajta'a seɨ́j ɨ́ tevi tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n antiújmua'aree, tɨ pua'a ayén tiraatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tevi ná'astijre'e, ayej ti'ayajna, ti'itɨ́j pu tí'iracɨ'ɨti ɨ́ Dios jemi.

11

A'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ hua'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan ɨ́ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e
(Lc. 7:18-35)

1 Tíʼɨj Jesús raatapuáʼajtacaʼa tɨ huaʼutáʼixa í tɨ jín tihuauʼíjca, aj pu i áʼuraa.
AʼáyeeE pu aʼaráʼa chajtaʼa aʼɨmuá aʼu mé aʼitechéjme tɨ ij tihuáʼumuaʼaten, tɨ ij
ajta tihuaʼutáʼixaateʼen í teɨte.
2 Ajta aʼíjna í Juan, aʼúu pu jáʼahuaʼa áʼanamiʼihuacaʼa. Aj pu i
yáʼumuaʼareeriʼi aʼij tɨ Jesús rɨjcaa. Tɨʼɨj jí huaʼutaʼíteca'a seica í mej jamuan
áʼujujhuaʼaneʼe mej mi u yaʼutéeseij, majta mej mi tiraataʼíhuaʼu meʼíjna í
Jesús.
3 Ayee mú tiraataʼíhuaʼuriʼi tɨjín:
—¿Ni múʼee pej peʼín pírɨcɨ peʼíjna í pej jee iʼi Cɨríistuʼu pej múʼee íiyen
ruxeʼeveʼe, pej nuʼu yen veʼecáanen? Naʼari caí, ¿ni ayén tiúʼujxeʼeveʼe tej seíj
huachúʼeveʼen?
4 Jesús pu ayén tiuʼutaniú tɨjín:
—Sericu, setáʼaj siyen tiraataʼixaateʼen seʼíjna í Juan aʼij sej yeʼí tíʼiseij,
seajta tíʼinamua.
5 Setáʼaj raatáʼixaateʼen yee muʼuri atanéjneʼe í mej aracúcuʼunijmeʼecaʼa;
ajta yee muʼuri á áʼujujhuaʼan aʼíɨme í mej anacɨyáaxavɨʼijmeʼecaa ruɨɨca jetze;
majta yee muʼuri huarúj meʼíjna jɨmeʼe cuíʼiniʼiraʼa tɨ tineájxɨ í huáʼahuaʼiraʼa
jetze. Majta hui aʼíɨme í mej nácuxaʼitajmeʼecaa, muʼuri huiteájnamua. Majta
seica, aʼíɨme í mej huácuii, muʼuri majtáhuaʼa menaʼa huatarúj. Neajta
tihuaʼutáʼixaateʼesin aʼímej í mej caí aʼij tíʼijviicuaʼi í niuucari tɨ jín Dios
huaʼirátuaasin.
6 Chéʼe huaújtemuaʼaveʼen aʼíjna í jaʼatɨ tɨ caí ruhuáritaʼa huaréʼeyeʼican
ineetzi jemi aʼíjna jɨmeʼe tɨ caí chéʼe téʼeviicuaʼi neetzi jemi.
7 Matíʼɨj aʼucíj aʼíɨme í mej Juan jamuan áʼujujhuaʼaneʼe, Jesús pu aʼutéjche
tɨ tihuaʼutáʼixaateʼen í seica jímeʼen aʼíjna í Juan. Ayen tɨjín:
—¿TiʼitáaniE senaʼa u aʼutéeseij seʼújna u muʼutzitá? ¿Ni qui siyen tiraaseíj í
huiini tɨ eeca raruʼuxanteʼe? Caxu xaa neʼu.
8 Tí puaʼa secaí siyen huaríj, ¿tiʼitáaniE senaʼa aʼutéeseij? ¿Ni jaʼatí seʼutéeseij
tɨ teʼucáaviɨj rɨʼéeneʼen jɨmeʼe? Caxu xaa neʼu, aʼiné xuʼuri ramuaʼaree tɨjín
aʼíɨme í mej miyen rɨʼéeneʼen jín teʼucáaviɨj, aʼúu mú éʼeche huáʼachiʼita í rey.
9 Ari tɨ puaʼa secaí siyen huaríj, ¿tiʼitájni neʼu? ¿Ni secaí siyen aʼíɨn aʼutéeseij
jaʼatí tɨ Dios jetze meʼecan tíʼixaxaʼa? Ayee nu tejáʼamuaʼixaateʼe tɨ aʼíɨn
púʼeen tzíteʼe aʼíjna í Juan. Ayej xaa neʼu tiʼayajna, jeíhua pu jaítzeʼe veʼecán jín
tiʼitéjvee aʼíjna í Juan caí seíj tɨ ayée naʼa aʼíjna jín tiʼitéjvee tɨ Dios jetze meʼecan
tíʼixaxaʼa.
10 AʼíɨE pu aʼíɨn púʼeen í tɨ jímeʼen ráʼaxa í yuʼuxari jetze. Tɨjín:
Nee nu jaʼatí huataʼíti
tɨ amuájca múʼeetzi jemi
mej mi ríʼɨ huaújruuren í teɨte.
11 ’Ayee nu tejáʼamuaʼixaateʼe tzáahuatiʼiraʼa jɨmeʼe, huáʼa tzajtaʼa naíjmiʼi í
teɨte í mej huanéj íiyen chaanaca japua, capu jaʼatí jaʼanáj teʼenteájrupi tiʼitíj
jɨmeʼe tɨ jaítzeʼe veʼée caí í tɨ jín tiʼitéjvee aʼíjna í Juan. Mí ajta, aʼíɨn tɨ jaítzeʼe
cílieen jín seijreʼe jín tiʼitéjvee í Dios jemi, jaítzeʼe pu veʼée aʼíjna í jaʼatɨ caí aʼíjna
í Juan.
12 ’Tíj naʼa aʼájnáʼɨmua tɨ huataseíjre aʼíjna í Juan, tɨ yú eʼiréʼene, teɨte mú
caʼanéeri jín rahuauca mej mi meʼuun aʼuteárute aʼájna Dios tɨ éʼeseijreʼe. Ma-
jta caʼanéeri mú jín tíʼiteseʼe aʼíɨme í teteca í mej rucaʼané mej mi huataúraʼan
meʼíjna jɨmeʼe.
13 AʼíɨE í mej Dios jetze meʼecan tíʼixaxaʼataʼa, ajta aʼíjna í yuʼuxari jetze tɨ
Moisés teecan raʼuyúʼuxacaʼa, naímiʼi mú tiuʼutaxájtacaʼa aʼíjna jɨmeʼe í Dios tɨ
nainjapua tíʼaijta íiyen chaanaca japua. Maúcheʼe raaxájtacaʼa ajta naʼa caí yé
huataseíjre aʼíjna í Juan.

14 Ajta, tɨ pua'a siyen tite'ehuaújca'anen sej rá'antzaahuate'en, a'ɨ́jna ɨ́ Juan, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ nu'u ruxe'eve'e tɨ yé uvé'enen, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Elías.

15 A'ɨ́ime ɨ́ mej huiteánajca'amua, miché'e rɨ́'ɨ tiráanamua.

16 '¿A'iné nena'a tiraataxáj yee a'iné mé'een a'ɨ́ime ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'íjna nine'ira'a jetze yen huachéjme íjii? Ayee mú 'é'en matɨ́j ɨ́ tɨ'ɨríi ɨ́ mej vejli'i a'ujteí a'u mej tejá'atua. A'ɨ́ɨ mú hua'atéji'ivihua'a ɨ́ seica.

17 Miyen tɨjɨ́n: "Tetiu'utacɨ́'ɨsite sej si tiu'utéene'en. Mɨ́ seajta caí, caxu tiu'utéenei. Teajta tu tiu'utáchuiicaca'a ɨ́ chuiicari jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n tí'ichuicaca tɨ pua'a seɨ́j huámɨ'ɨni, mɨ seajta, caxu se'ɨ́jna jɨ́n huataújxɨeemɨste."

18 'Ayee nu hui 'een jɨ́n niyen tejá'amua'ihua'u a'iné ayée pu tí'irɨneca. A'ɨ́jna ɨ́ Juan, ayée pu mú a'uvé'emej. A'ɨ́ɨ pu rú'itzi'ive'eca'a. Ajta, capu raye'eca'a ɨ́ nahuáj. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen tiu'utaxájtaca'a yee tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e amɨ́jna mɨ tevi.

19 Neajta á'iyen inee yé uvé'ene, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu né'itzi'ivi. Neajta raye'eca ɨ́ nahuáj. Mú'een xu si siyen tí'inexa yee huápɨ'ɨ nu tí'icua'a, neajta nu'u netahuaive, majta miyen ne'amiigustemua'a pú'een a'ɨ́ime ɨ́ mej nu'u jeíhua até'ɨtzea'ara ɨ́ Dios jemi, majta a'ɨ́ime ɨ́ huá'ajijve'e ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca. Ayee xu ramua'aree tej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ta'ará'astijre'e itejmi.

A'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun antachéejmee tɨ chájta'ajme, ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e (Lc. 10:13-15)

20 Aj pu i Jesús a'utéjche tɨ hua'ajteá'axɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun antachéejme'ecaa a'u tɨ ayén teja'urɨ́j ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e mu'iicáca ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseɨ́j. A'ɨ́ɨ pu hua'ajteá'axɨ seɨj ajta seɨj ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa u chajta'a jetze a'iné camu autéjhuii mej seɨcɨé tiú'umua'ati.

21 Ayen tɨjɨ́n:

—Ché'e a'ij tɨ na'a, mú'een mɨ sej Corazín é'eche. Ché'e a'ij tɨ na'a, mú'een mɨ sej Betsaída é'eche. Tɨ́ pua'a niyen che'atá nena'a huárɨniiche'e nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e ne'újna u Tiro, neajta ne'újna u Sidón, a'ij nej neri ye'í huarɨ́j nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e mú'ejmi jemi, mejmí'i mú seɨcɨé tiú'umua'atíjche'en. A'ɨ́ɨ mú majta mej mi'i raataseɨ́iratache'e me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'uteújchejte'en xu'umuavi'in jɨme'e, majta mejmí'i nasij avé'ujhua'atehua'anche'e.

22 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén té'eme a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios huá'axɨjte'en matɨ́j mena'a pua'amé teɨtejra'a. Jaítze'e xu rajpuaíitzi xá'aju'un mecaí a'ɨ́ime ɨ́ mej a'uun a'uchéjme'ecaa me'újna u Tiro, majta me'újna u Sidón.

23 'Seajta mú'een mɨ sej Capernaúm a'uchéjme, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Ni qui ayén yee tejamuá'amitɨejte'e sej nu'u rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios? Caxu xaa ne'u. Dios pu puaíjtzi amuaatá'asin. A'uu xu a'uteáturaasin mɨ'ɨchite jamuan. Tɨ́ pua'a niyen che'atá nena'a huárɨniiche'e ne'újna Sodoma a'ij nej neri tiú'uruu nemuárɨ'eri'ira'a jɨme'e mú'ejmi jemi, a'ujna u chajta'a u Sodoma, a'ɨ́ɨ pu auj e'etéeriche'en tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene.

24 Mɨ́ ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej japuan a'uchéjme íiyen chaanaca japua, mú'een xu jaítze'e rajpuaíitzi xá'aju'un se'ájna, mecaí a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna tɨ́j na'a tɨ Sodoma e'ejtéme'ecan.

Jesús pu raatéjhuau ɨ́ ruyá'upua jemi (Lc. 10:21-22)

25 A'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén raatéjhuau ɨ ruyá'upua jemi tɨjɨ́n:
—Mú'ee ɨ pej ní'iya'upua, ɨ pej tí'aijta pe'újna u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua, rɨ́'ɨ nu timuaatá'aca ne'ɨ́jna jɨme'e pej hua'utá'a mej mi yaú'itɨee muá'ara'ani a'ij tɨ 'een mú'eetzi jemi a'ɨ́me ɨ mej caí jeíhua tiú'ujmua'ate. Mɨ́ pajta, capej piyen hua'utá'a mej mi yaú'itɨee muá'ara'ani a'ɨ́me ɨ mej támua'aree, majta a'ɨ́me ɨ mej raayɨ́'ɨtɨ.
26 A'iné pijta, ayée pej tí'ijxe'eve'eca'a mú'ee, ɨ pej ní'iya'upua. —Ayee pu tiraatéjhuau.
27 Aj pu i ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Nain pu tinaatátui a'ɨ́jna tɨ ní'iya'upua mej mi ráamua'ati tzáahuati'ira'a jɨme'e. Capu ja'atɨ́ nemua'ate nain jɨme'e a'ij nej 'een sino a'ɨ́ɨ pu'u tɨ ní'iya'upua, a'ɨ́ɨ pu xaa nemua'ate. Ajta, capu ja'atɨ́ ramua'ate nain jɨme'e ɨ tɨ ní'iya'upua sino inee i nej yaujra'an pú'een, nee nu xaa ramua'ate. Majta, a'ɨ́ɨ mú ramua'ate a'ɨ́me ɨ tɨ hua'aráanajche nej tihua'utaseíjrate'en a'ij tɨ 'een.

Jesús pu hua'utajé mej mi jemin ve'eré'ene

28 'Setá'aj yé ve'eré'enen neetzi jemi, setɨ́j sena'a pua'amé mú'een, mɨ sej cua'ana se'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej rahuauca sej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios, seajta se'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'e ɨ sej ra'ará'astijre'en nain jɨme'e. Nee nu xaa amuaatá'asin sej huaújse'upe'en.
29 Setá'aj te'enteárute se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej jɨ́n tejá'amua'ɨ́jcate'e. Seajta tiú'urɨ'ɨren neetzi jemi, a'iné nee nu ne'ɨ́n pú'een seɨ́j tɨ mua'acan, canu neajta á'antzaahuate'e. Tɨ́ pua'a siyen yé ve'eré'enen neetzi jemi, nee nu amuaatá'asin sej rɨ́'ɨ huárɨni ɨ ru tzajta'a.
30 Capu muárɨ'eri sej raanaíjmire'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej jɨ́n amuaatá'asin. Ajta, ɨ nej jɨ́n tejá'amua'ɨ́jcate'e, capu ajta muárɨ'eri sej siyen huárɨni a'ij nej tí'ijxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

12

Matɨ́'ɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e miyen ra'antítzaanaxɨ ɨ triigu tɨ antimuáiyujmee

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Ajta a'ájná'ɨmua ayée pu tiuju'urɨ́j. A'uu pu aumé'ecaa ɨ Jesús já'ita'a ɨ ví'ira'ajapua. Aj pu pɨtí'irɨjca ja'anáj xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Majta me'ɨ́n ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú meri jeíhua tɨejcuca'a. Aj mú mi autéjhuii mej ra'antítzaanaxɨ'ɨn ti'itɨ́j jatzi tɨ triigu jetze me'ecan. Méjcua'a me'ɨ́jna ɨ atzi.
2 Majta me'ɨ́n ɨ mej jee i'i fariseos, matɨ́'ɨj hua'useíj mej miyen rɨjcaa, aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—Casi'i, ayée mú hui rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an. Ayee mú rɨcɨ a'ij tɨ caí tiu'utá'aca tɨ ja'atɨ́ ayén rɨjca ɨ xɨcájra'a ja'anáj mé jetzen ruse'upi.
3 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ fariseos tɨjɨ́n:
—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ ye'í huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ David teecan tɨ́'ɨj huata'ɨ́'icuataca'a, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e?
4 A'uu pu a'uteájrupi u teyujta'a, ɨ tɨ jee chi'ira'an pú'een ɨ Dios. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨ pu ráacua a'ɨ́jna ɨ pan ɨ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú majta ráacua. A'ɨ́jna ɨ pan, a'ɨ́ɨ mu'u racua'aca a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e me'újna teyujta'a. Capu amɨ́n a'ij, capu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna ɨ David.

5 ’¿Ca'ɨ́n ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ij tɨ ra'uyú'uxaca'a ɨ́ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan mej nu'u a'ɨ́ime ɨ́ mej títeté'u'upu'u u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú tí'ivaɨre'e a'ájna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi? Mɨ́ majta, camu ti'itɨ́j jɨ́n á'atura ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e.

6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee mecaí a'ɨ́ime ɨ́ mej títeté'u'upu'u teyujta'a.

7 ’Caxu a'atzu yaú'itɨee xa'araa a'ij tɨ huataújmua'a a'íjna tɨ ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ jɨme'en yee Dios tɨ raataxájtaca'a tɨjɨ́n: “Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej mi huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte. Canu raxɨ́'eve'e mej tiu'utámuaɨ'ɨvejta.” Na'ari caí, tɨ pua'a siyen tiyaú'itɨée xá'ara'aníiche'en, caxu siyen tihua'uxájtzi'iranche'e a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa.

8 ’A'ɨ́j pu jɨ́n, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu 'een jɨ́n antínmua'aree neajta ne'íjna xɨcájra'a ja'anáj mej jetzen ruse'upi.

Jɨme'en ɨ́ ja'atɨ́ tɨ anácɨyaaxara'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze (Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Aj pu'i Jesús á'uraa. Tɨ'ɨj jí a'uun teyujta'a a'uteájrupi.

10 A'uu pu seɨ́j a'utéveeca'a tɨ anácɨyaaxara'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze.

Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, a'ɨ́ɨ mú majta a'uté'uuca'a. A'ɨ́ɨ mú rahuauca'a a'ij mej ye'í tiraaxájtzi'i ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:

—¿Ni caí rɨ'ɨrí tej tiyen tiráahuaate'en seɨ́j tɨ tí'icui'i a'ájna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi?

11 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a seɨ́j ja'atɨ́ cáne'a tícɨitzi, tɨ pua'a a'ɨ́in cáne'a atéjveti ta'atécun a'ájna matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi, ¿ni caí ayén rɨni ɨ́ ja'atɨ tɨ u á'ume'en tɨ́'ij ra'itaján? Jee xaa, ayée xu che'atá sena'a rɨcɨ, mú'een.

12 Jé'ecan pu jaítze'e tí'ivaɨre'e seɨ́j ɨ́ tevi caí ɨ́ cáne'a. A'ɨ́j pu jɨ́n í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén ti'itɨ́j jɨ́n rɨjca ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ájna matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi.

13 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ anácɨyaaxara'a ɨ́ rumuájca'a jetze tɨjɨ́n:

—Huatátzeaara muá'amuajca'a.

Aj pu i a'ɨ́ɨ pu raatátzeaaraca'a ɨ́ rumuájca'a. Jɨme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu i nain jɨ́n huarúj. Ayee pu éene'e já'araa rɨ'éene'en tɨ́j ɨ́ seɨj ɨ́ muájca'are'ara'an.

14 Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ a'ɨ́ime ɨ́ fariseos. Aj mú mi autéjhuii mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica ɨ́ Jesús.

A'ij tɨ seɨ́j ajmí'i tiu'utaxájtaca'a jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

15 Tɨ́'ɨj a'ɨ́in huámua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ij mej tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare, a'ɨ́ɨ pu huirájraa a'ujna. Jéihua mú teɨte a'ucɨ́j jamuan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, naíjmi'ica pu tiú'uhuaa ɨ́ mej tí'icucui'icaa.

16 Ajta ayén tíhua'uta'aíj mej mi caí raxájta yee ja'atɨ́ tɨ pírɨcɨ.

17 Ayee pu ráaruu ɨ́ Jesús tɨ ij araúrasten a'ij tɨ ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan, ɨ́ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

18 Ayen tɨjɨ́n:

A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ nevaɨre'e ineetzi.
Nee nu ra'antíhua'u.
A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ nej raxɨ́'eve'e,
ajta rɨ́'ɨ pu tínetá'aca.
Nexɨejniu'uca nu huata'íti
tɨ á'ume'en a'ɨ́jna jamuan.
Ajta a'ɨ́ɨ pu tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan tɨ tihuá'acɨ'ɨti nainjapua ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn neetzi jemi.

19 Capu ajta a'ɨ́in ruhuavíira'a a'ame;
capu ajta jiihua a'ame.
Camu ranamuajran tɨ ti'ixáata a'ame a'ájna caaye jetze.
20 Capu hua'utamuárɨ'eriste'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej huápɨ'ɨ tirajpuaíjtzica'a tɨ́j pi'ista
mej ra'avé'etzi nainjapua.
Capu huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin ɨ́ mej caí ché'e té'eviicua'i a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen
'een tɨ́j taij tɨ cɨ́j caj á'ata'a.
A'ɨ́ɨ pu huá'a japua huatániuusin ajta na'a caí tiu'utémua'itɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ
naíjmi'ica ruxɨ́'ej tiu'uta'aíjte'en.
21 Majta matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej yen japuan seijre'e íiyen
chaanaca japua, naími'i mú tí'ijchu'eve'en niuucajtze'en.
Ayee pu jɨ́me'en tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan.

A'ɨ́ɨ mú Jesús jetze te'ujpuá'ajte tɨ tiyaaru'u jetze araújca'ane (Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Matɨ́'ɨj mi seɨ́j mú a'aráavi'itɨ ɨ́ Jesús jemi tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a.
A'ɨ́j pu jɨ́n caí atáneerica'a, ajta caí té'anrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Tɨ'ɨj jí Jesús
tiráahuaa tɨ́'ij te'anrɨ'ɨrée á'ara'ani, ajta tɨ́'ij huiteánamuáara á'ara'ani.
23 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, naími'i mú rɨ́'ɨ te'utaseíj. Miyen tɨjɨ́n:
—¿Ni qui amɨ́ a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan?
24 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Amɨ́jna mɨ ja'atɨ́, Beelzebú pu jetzen araújca'ane tɨ́'ij ayén
hua'utamuárite'en a'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use, a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ ajta Beelzebú tihuá'aijte'e.
25 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a a'ij mej tí'imua'atzejca'a. Aj
pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun seɨ́j chuéjra'a japua a'uchéjme já'ita'a
ma'utácɨɨne, tɨ pua'a miyen huárɨni aj mú mi huaténe'use'esin, ajta a'ɨ́jna
ɨ́ chuéjra'a, capu ché'e á'ateeri. Ajta tɨ pua'a miyen che'atá mena'a
já'ita'a a'utácɨɨne a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨ́j japua ɨ́ chajta'a a'uchéjme, na'ari
teɨtestemua'ame'en seɨ́j ɨ́ ja'atɨ, camu ché'e á'ateeri.
26 'Ayee pu che'atá na'a 'een, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn Satanás hua'utamuárite'en
ɨ́ ruteɨ́testemua'a, tɨ pua'a majta miyen hua'uténe'usi'ite'esin ɨ́
ruteɨ́testemua'a, a'ɨ́ɨ pu ajta caí ché'e á'ateere, sino te'entipuá'ari.
27 Ari inee, tɨ pua'a niyen yee Beelzebú nu jetze aránca'ane nej
hua'utamuárite'en ɨ́ tiyaaru'u, ¿ni tzaa miyen che'atá mena'a Beelzebú
jetze ruca'ané a'ɨ́ɨme ɨ́ á'amuaxɨ'ej teɨte mej mi miyen che'atá mena'a
hua'utamuárite'en? A'ɨ́ɨme ɨ́ á'amuaxɨ'ej teɨte mú miyen raataxáj yee mú'een
xu seajta siyen rɨcɨ se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej tí'inexajtzi'i.
28 Na'ari caí, tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jetze aránca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an
ɨ́ Dios, nej ni tiyaaru'u huatamuárite'en, pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios
tiu'uta'aíjta ɨ́ a'amua tzajta'a.
29 'Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́'eve'e tɨ tiraanáhua'i ti'á'ara'an á tá'ache ɨ́ ja'atɨ tɨ
ruca'ané, ayée pu ruxe'eve'e tɨ amuacaícan ra'atéjɨ'ɨcɨ'en a'ɨ́jna tɨ ruca'ané. Aj
pu i xaa rɨ'ɨrí tɨ a'uteárute á a'utí é'eche tɨ ij tiraanáhua'i.
30 'A'ɨ́jna tɨ caí ne jamuan á'uche'ecan, a'ɨ́ɨ pu néjcha'ɨ́re'e. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ caí
hua'ajsé'ɨri ɨ́ teɨte neetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'iteca.
31 'A'ɨ́j nu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́
teteca. I'irɨ'ɨri tɨ tihua'utá'uuni'i naíjmi'ica ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ajta
naíjmi'ica jemi ɨ́ mej a'ij pua'a ti'ixa. Aru tɨ pua'a a'ij pua'a tí'ixajta a'ɨ́jna jetze
ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'ɨ́jna.
32 'Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a tí'inexajta ineetzi i nej neajta teáata'a jetze
airáane, a'ɨ́ɨ pu xaa tiraatá'uuni'ira. Mɨ́ ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a tí'ixajta

aˈíjna í xɨéjniuˈucareˈaraˈan í Dios, capu jaˈanáj tiraatáˈuuniˈira, sino aˈíɨ pu ruˈitéˈaa aˈame nain xɨcaj tzajtaˈa tɨ yú aucaˈití aˈame tíj naˈa rusén jɨmeˈe.

Aˈijmejyeˈínuˈutíˈiramuaˈareereaˈijtɨˈeenseíjícɨyej (Lc. 6:43-45)

33 ’Tí puaˈa hui tɨ ríˈen í cɨyej, rɨˈéeneˈen pu tacaˈa, ajta tɨ puaˈa caí ríˈen í cɨyej, capu rɨˈéeneˈen tacaˈa. Ayee xu ˈeen jín ramuaˈareere tɨ puaˈa cɨyej rɨˈéeneˈen nusu caí seˈíjna jɨmeˈe aˈij tɨ éeneˈen tacaˈa.

34 Múˈeenxuseˈíjnajetzehuanéjaˈíjna í cuˈucuˈu tɨ tíˈihuaˈitaca, aˈiné huápɨˈɨ xu aˈij puaˈa tíˈiteteɨte. Capu xaa neˈu aˈij tíˈirɨˈɨri sej siyen tiˈitíj huataxáj aˈij tɨ tiraavíjteˈe. Ayee puˈu, aˈiné seíj pu ayén tíˈixaxaˈa aˈij tɨ ayén tíˈimuaˈatze í ru tzajtaˈa.

35 Ajta aˈíɨn tɨ ríˈɨ tíˈitevij, aˈíɨ pu ayén tíˈixaxaˈa í tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn jɨmeˈe aˈiné rúˈumuaˈaree í ru tzajtaˈa jeíhua í tɨ iˈi xíˈepɨˈɨn. Ayen cheˈatá naˈa, í tɨ aˈij puaˈa tíˈitevij, aˈíɨ pu aˈij puaˈa tíˈixaxaˈa aˈiné jeíhua pu tirúˈumuaˈaree í ru tzajtaˈa í tɨ aˈij puaˈa ˈeen.

36 Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe tɨ ayén téˈeme aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen Dios huáˈaxɨjteˈen matíj menaˈa puaˈamé yé aˈuchéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu ruxeˈeveˈe aˈame mej miyen tiuˈutetzáahuateˈen í Dios jemi nain í mej jín tiuˈutaxájtacaˈa cháˈa menaˈa, seɨj majta seɨj.

37 Dios pu ríˈɨ tíˈimuaxɨˈepɨˈɨntareˈe aˈíjna jɨmeˈe aˈij pej tíˈixaxaˈataˈa, naˈari caí, aˈíɨ pu muáˈaxɨjteˈen aˈíjna jɨmeˈe aˈij pej tíˈixaxaˈataˈa.

AˈíɨmeítɨteɨtemerájhuaviiriˈitɨJesúshuaˈutaseíjrateˈenímejjínríˈɨteˈutaseíj (Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Aj mú mi meˈín í fariseos, majta aˈíɨme í mej tiúˈujmuaˈate í yuˈuxari jetze, aˈíɨ mú miyen tiraatáˈixaa tɨjín:

—Maeestru, ayée tu tíˈijxeˈeveˈe pej tiˈitíj taataseíjrateˈen í tej jín ráamuaˈaree tɨ júteˈe éˈemeˈecan í Dios jemi aˈij pej yeˈí rɨcɨ.

39 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—Aˈíɨmeitɨteɨtejraˈa í mej aˈij puaˈa tíˈiteteɨte, ayée mú tíˈinehuavii nej tiˈitíj huaˈutaseíjrateˈen í mej jín ríˈɨ teˈutaseíj matáˈaj nuˈu ráamuaˈaree nej Dios jetze aránca ˈane. Ayee mú cheˈatá menaˈa rɨcɨ tíj í jaˈatɨ tɨ ruˈíj mé úurɨe. Canu tiˈitíj huaˈutaseíjrateˈesin sino aˈii nuˈu aˈij tɨ tiráaruu aˈíjna í Jonás teecan, aˈíjna tɨ tíˈixaxaˈataˈa í Dios jetze meˈecan.

40 ’Tíˈɨjaˈíjna í Jonás aˈuun éˈejve aˈu tɨ aúnee í huaˈí, aˈíɨ pu huaˈí yáˈunɨjcua. Aˈuupuuchéˈeteehuaícaxɨcajtzajtaˈa,ajtahuaícatícaˈaritzajtaˈatɨarájca í jucáaraˈan tzajtaˈa aˈíjna í huaˈí tɨ yáˈunɨjcua. Ayee pu cheˈatá naˈa tíˈineruuren ineetzi i nej neajta teáataˈa jetze airáane. Aˈuunuaracaˈitínaˈamechuejtzajtaˈahuaícaxɨcajtzajtaˈa,neajtahuaícatícaˈaritzajtaˈa.

41 ’Ayee nu hui tejáˈamuaˈixaateˈe, aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen Dios amuáˈaxɨjteˈen yee xíˈepɨˈɨn xu huaríj nusu yee caxu xíˈepɨˈɨn huaríj, aˈíɨme í mej u Nínive éˈechejcaˈa, aˈíɨ mú aˈuun aˈutéhuiixɨˈɨsin múˈejmi jamuan, majta tejáˈamuaxɨˈepɨˈɨntariˈireˈen múˈeen mɨ sej uˈuche íjii. Ayee pu téˈeme aˈíjna jɨmeˈe í mej seɨcɨé tiuˈumuáˈaj aˈíɨme í mej Nínive éˈechejcaˈa matíˈɨj ráanamuajriˈi aˈij tɨ tiuˈutaxájtacaˈa meˈíjna í Jonás teecan.

’Mí neajta inee, i nej yé huaca múˈejmi jemi, jaítzeˈe nu veˈecán jín tiˈitéjvee caí aˈíjna í Jonás teecan. Mí seajta múˈeen, caxu naˈaráˈastijreˈesin ineetzi.

42 Ajta hui, aˈíjna í ˈíitaˈa teecan tɨ ajmíˈi tíˈaijtacaˈa úute púјmeˈen, aˈíɨ pu ajta huatéchaxɨjsin múˈejmi jemi, ajta aˈíɨ pu ajta tejáˈamuaxɨˈepɨˈɨntariˈireˈen múˈeen, mɨ sej uˈuche íjii aˈájna xɨcájraˈa jetze mej aˈutájeeviˈihua teɨte. Ayee pu téˈeme aˈíjna jɨmeˈe tɨ aˈíɨn aˈɨmuá aˈuvéˈemej tíˈij ayén ráanamua aˈíjna í Salomón teecan tɨ nuˈu huápɨˈɨ ríˈɨ mé teuúmuaˈaree.

'Mí neajta inee, i nej yé huaca mú'ejmi jemi, jaítze'e nu ve'ecán jín ti'itéjvee caí a'íjna í Salomón teecan. Mí seajta mú'een, caxu na'ará'astijre'esin ineetzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Jíme'en í xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti ajta pí a'uré'eveti (Lc. 11:24-26)

43 Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús tijín:

—Tí pua'a seíj xiéjniu'ucari ti tiú'ujxana'acira'ate, ti pua'a huiirájra'ani tzajta'an seíj í tevi, a'íi pu á'uche'ecane'e a'ame ti rahuauhuau a'u ti a'uhuáchi tí'ij huaújse'upe'en. Tí'ij caí rateuve'en, ayée pu tí'imua'ati tijín:

44 "Niche'e huaré'ara'ani nehuárita'a u niche a'u nej a'arájraa." Tí'ij ave'eré'enen, ayée pu éene'en teuni a'íjna í ja'ati, ti naa uhua'é'ene'e a'ame í ru tzajta'a. Cu xiee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a u chi'ita, majta naa rí'i ru'uhuáruu.

45 'Aj pu i a'íin í xiéjniu'ucari, a'íi pu hui huaja'uvé'evi'iti í seica, í mej aráhua'apua ará'ase, a'ímej í mej jaítze'e a'ij pua'a 'é'en caí í seij. Aj mú mi uteáruti naími'i mej mi me'uun huaté'e muá'ara'ani me'íjna tzajta'a í tevi. Ajta á'iyen, ayén te'iráame ti jaítze'e a'ij pua'a 'éene'e á'ara'ani a'íjna í tevi caí tíj ajmí'i 'éene'e. Ayee pu tihuá'aci'iti a'ímej i mej a'ij pua'a tí'iteteite í mej u'uche íjii.

Jíme'en í nááàajra'an, majta ihuáamua'ame'en a'íjna í Jesús (Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'íjna í Jesús matí'ij me'uun a'ará'a a'íjna í nááàajra'an, majta í ihuáamua'ame'en. Aa mú a'utéhuiixi pua'aci. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'utaxáj jamuan.

47 Aj pu i seíj ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—A mú pua'aci a'uté'uu a'anáàna, majta a'ihuáamua'a. Mémuahuahuau mej nu'u tiu'uxáj á jamuan.

48 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Jesús tijín:

—¿A'ataani mej pú'een í ninááàna, nusu í ne'ihuaamua'a?

49 Aj pu i rumuájca'a jín hua'utaseíjra í mej aiitecaíjme. Ayee pu ti-hua'utá'ixaa tijín:

—A'ii mú a'íin pú'een í mej jee ninááàna pú'een na'ari ne'ihuaamua'a.

50 Ayee pu'u hui tí'een, a'iné a'achú mej pua'amé miyen rici a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, a'ii mú a'íin pú'een í mej jee ninááàna nusu a'íime í neja'atzimuá, na'ari necu'utzimuá o nejúutzimua'a. Yee pu'u.

13

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti tí'ihuastehua'a (Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 A'ájna xicájra'a jetze, Jesús pu huirájraa u chi'ita. A'uu pu a'ará'a a'ájna ti e'eve'e'ástime í jaj. Aa pu a'utayeíjxi.

2 Aj mú mi jeíhua ajteáxiireca'a í teite a'u ti a'ij é'ene'e. Temua'a mú tí'itemu'iicaa í teite. A'íj pu jín ateájraa baarcu jetze ti jaata'a e'ecáve'eca'a. A'uu pu i e'erácatii. Majta me'ín í teite, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua á vejli'i a'u ti í jaj.

3 Ajta á'iyen tihua'ajmuá'ate seíj chuijtari jime'e. Ayen tijín:

—Ja'atí hui ti tí'ihuastehua'a, u pu á'ume ti tejé'ehuaste'en.

4 Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa imue'eri. Seica pu i imue'eri juye jetze huavatzíjraa. Aj mú mi pina'ase júte'imua ave'ecáane, meraaré'eje'ipi.

5 Ajta seica pu huavatzɨ́jraa tetej tzajta'a a'u tɨ caí jeíhua chuej á'uca. Aj pu'i
huaré'ehuaa, a'iné capu huatétee ɨ́ chuej tɨ a'ucárutixɨ'ɨn ɨ́ naana'ara'an. Tɨ́'ɨj
huaré'epɨstaca'a ɨ́ chuej, aj pu i ca'anacan ajnéj ɨ́ imue'eri.
6 Ajta tɨ́'ɨj u e'iré'ene ɨ́ xɨca, aj pu'i huaré'ehuaa ɨ́ xɨcaj jɨme'e ɨ́ tɨ huanéj. A'ɨ́j
pu jɨ́n jij huaré'ehuaa a'iné capu ajtanáana'ajme'eca'a.
7 'Ajta seica ɨ́ imue'eri, a'úu pu a'uvatzɨ́jraa a'u tɨ a'utzícare'eme. Tɨ́'ɨj a'ɨ́in
tzicare'e huavaújse, a'ɨ́ɨ pu i ra'avá'ana ɨ́ tɨ tí'ihuasti'ihuaca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí
huácɨ̈reca'a.
8 'Aru seica pu huavatzɨ́jraa a'u tɨ a'urɨ́'en ɨ́ chuej. A'ɨ́ɨ pu xaa i ajnéj. Tɨ'ɨj
jí huavaújse. Temua'a pu'i tiú'ucɨ̈reca'a. Seica pu imue'eri, ayén airájraa tɨ
huácɨ̈reca'a seɨj ajta seɨj tɨ ajnéj a'achú cumu anxíte ɨ́ atzi tɨ caté'etejme'ecaa.
Ajta seica, ayén tiú'ucɨ̈reca'a a'achú cumu huaícate. Ajta seica, seité japuan
tamuáamuata'a pu caté'etejme'ecaa seɨj ajta seɨj.
9 'Mɨ́ sej huiteánajca'amua, xáanamuajri'i hui temua'a naa.

A'iné 'een jɨme'e Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jɨme'e (Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Aj mú mi ajteáxɨ̈reca'a á vejli'i jemin ɨ́ Jesús a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan
á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n piyen tihuaú'ixaate'e ɨ́ teɨte chuijtari jɨme'e tɨ caí ja'atɨ́
yaú'itɨe?
11 Aj pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mú'ejmi pu Dios tejá'amua'ixaate'e e'ehuauritɨécan jɨme'e a'ɨ́jna tɨ
rú'avaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ari tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u
ta japua. Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme ɨ́ seica, capu a'atzu rɨ'ɨrí mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani
a'iné capu Dios ayén hua'utá'a.
12 'Ayee pu tí'een: jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ á'ujca'ane tɨ ayén cíj caj tiyaú'itɨée
á'ara'ani ɨ́ Dios jemi, Dios pu jeíhua huápɨ'ɨ raatá'asin a'ɨ́jna. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ
caí á'ujca'ane tɨ jaítze'e yaú'itɨée á'ara'ani ɨ́ Dios jemi, Dios pu rá'ari'ira a'achú
tɨ caj ari tirú'umua'aree.
13 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e chuijtari jɨme'e mej mi caí yaú'itɨée
muá'ara'ani. Ayee pu tí'een a'ɨ́mej jemi. A'ɨ́ɨ mú mé uunéjne'e, aru camu ti'itɨ́j
seɨj. Majta mú tí'inamua, aru camu ti'itɨ́j namua. Camu majta yaú'itɨe.
14 'Ayee pu ari araúraste huá'a jemi a'ij tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías
teecan, ɨ́ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:
Mú'een xu xaa ráanamua tɨ́j na'a tɨ i yú auumé.
Mɨ́ seajta mú'een, caxu yaú'itɨée xá'aju'un.
Mú'een xu xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.
Mɨ́ seajta, caxu ti'itɨ́j seijran.
15 Ayee tí'een, a'iné a'ɨ́ɨ mú jemin antaújnaamua ɨ́ ru tzajta'an.
Cíj mu'u caj títe'iteánajca'amua.
Camu á'ujca'ane mej a'atanéjne'ere mej raaseíj ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ.
Na'ari caí, a'ɨ́ɨ mú yaú'itɨée muá'aju'un.
Majta mú mé uunéjne'eri muá'aju'un mej raaseíj ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ.
Majta mi rá'astijre'e muá'aju'un ɨ́ mej ranamua.
Majta mú neetzi jemi yé ve'eré'eninéica muá'aju'un nej ni tihua'utá'uuni'i.
Ayee pu jɨme'en ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan.
16 'Mɨ́ seajta mú'een i sej á'ujujhua'an ne jamuan, setá'aj hu-
ataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej huiteánajca'amua sej si ra'ará'astijre'en
ɨ́ sej ranamua, seajta ahuaújca'anen sej a'atanéjne'ere sej si raaseíj ti'itɨ́j tɨ
pírɨcɨ.

17 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, mu'iití ɨ mej rɨ'ɨ tí'iteteɨtestaca'a, majta a'ɨ́me ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, jeíhua mú raxɨ'eve'eca'a mej miyen tiu'uséij a'ij sej seri tí'iseij inee jemi. Mɨ majta, camu a'atzu raaseíj. Ayee mú che'atá mena'a tí'ijxe'eve'eca'a mej miyen ráanamua a'ij sej seri tí'inamua inee jemi. Mɨ majta, camu xaa ne'u ráanamuajri'i.

Jesús pu tihuaú'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ chuijtari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna tɨ tí'ihuastehua'a
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Casi'i, xáanamuajri'i a'ij tɨ huataújmua'a i chuijtari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ raahuáste ɨ imue'eri.

19 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ráanamua ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa Dios tɨ tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, tɨ pua'a a'ɨ́in caí yaú'itɨee, a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́ɨ pu tzajta'an huataseíjre'esin. Aj pu i rá'ari'ira ɨ niuucari tɨ rú'umua'areereca'a. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, ayée pu 'een tɨ́j ɨ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa a'ájna juye jetze.

20 'Ajta, a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa ɨ tete tzajta'a, ayée pu 'een tɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ amuacaí ra'aránajcheca'a ɨ tɨ ráanamuajri'i.

21 Aru capu ti'itɨ́j japuan ninei a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Tɨ́ pua'a a'atzu rajpuaíitzi a'ɨ́jna jɨme'e mej seica rá'axɨeehuari'ira me'ɨ́jna jɨme'e tɨ na'ará'astijre'e ineetzi, na'ari tɨ pua'a seica a'ij pua'a méraruure, cɨ́j pu'u te'evíicua'ira a'ame. Ca'anacan pu mé nejaújɨsin.

22 'A'ɨ́jna tɨ hui huavatzɨ́jraa a'u tɨ a'utzícare'eme, a'ɨ́ɨ pu ayén 'een tɨ́j seɨ́j ɨ tevi tɨ xaa ranamua ɨ niuucari. Aru jeíhua pu tí'imuajca a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ té'eme íiyen chaanaca tej japuan seijre'e. Ajta, nain tɨ tí'ijcha'ɨ́ɨ, a'ɨ́ɨ pu raamuá'itɨ a'ɨ́jna ɨ tevi. A'ɨ́j pu jín, caí ché'e ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiráanamuajri'i. Capu ajta ché'e rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́in tevi ayén raatévaɨre'en ɨ Dios.

23 'Ajta a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa japuan ɨ chuej tɨ huarɨ́'en, ayée pu 'een tɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ yaú'itɨe tɨ́'ɨj ráanamua ɨ niuucari. Jéihua pu tí'ijvaɨre'e ɨ Dios. Yee pu tiraatátuiire'esin ɨ Dios jemi tɨ́j a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huácɨɨreca'a a'achú cumu anxíte tɨ caté'etejme'ecaa, na'ari huaícate ca'ɨ́n seité japuan tamuáamuata'a ɨ imue'eri.

Jɨme'en ɨ ɨxaj tɨ huahuásti'ihuaca'a jamuan ɨ triigu

24 Ajtahua'a seɨ́j ayén tihua'utá'ixaa ɨ chuijtari jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'irɨneca íjii Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ja'atɨ́ pu imue'eri huahuáste japuan ɨ ruchuej tɨ huarɨ́'en.

25 Ajta á'iyen matɨ́'ɨj naíjmi'i tícu'utzuca'a, seɨ́j pu hui ave'eré'ene tɨ rájcha'ɨɨre'e a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨɨ. Ajta a'ɨ́in tɨ rájcha'ɨɨre'e, a'ɨ́ɨ pu ɨxaj huahuáste tzajta'an a'ɨ́jna ɨ triigu. Aj pu i á'uraa.

26 'Aj pu i ajnéj a'ɨ́jna ɨ triigu, ajta a'ɨ́jna ɨ ɨxaj. Tɨ́'ɨj huavaújse, aj pu i huíjmuaiyuxɨ a'ɨ́jna ɨ triigu. Aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ ajta seɨ́j huáviviihuaca'a ɨ imue'eri a'iné capu huíjmuaiyuxɨ a'ɨ́jna ɨ ɨxaj.

27 Majta me'ɨ́n ɨ mej tí'imuarɨ'e, a'úu mú hui á'uju'un mej mi tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨɨ. Miyen tɨjɨ́n: "Tavastara'a, tɨ pua'a pe'ɨ́n huahuáste imue'eri tɨ rɨ́'en a'ujna á'a chuej japua, ¿a'uné e'ejnéj a'ɨ́jna ɨ ɨxaj?"

28 'Aj pu i a'ɨ́jna tɨ chuej tícha'ɨɨ, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Seɨ́j tɨ néjcha'ɨɨre'e ayée pu náaruu." Majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'imuarɨ'e miyen tɨjɨ́n: "¿Ni mua'aráanajche tej u á'uju'un tej rá'ijcuuxɨn te'ɨ́jna ɨ ɨxaj?"

29 'Aj pu i ayén tiu'utaniú tɨjín: "Capu ruxe'eve'e sej racuta se'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, a'iné tɨ pua'a seri rá'ijcuunan a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, ajta pu áijcuuxɨjsin a'ɨ́jna ɨ́ triigu a'iné ru jetze pu huá'uu.

30 Ché'e ayén éene'en tɨ naíjmi'i huavaújse'en ajta caí teja'uré'enen tɨ te'enti'á'asin. Aj nu ni hua'uta'aíjte'esin a'ímej ɨ́ mej tí'imɨjhuaca mej mi amuacaí rá'ijcuuxɨn me'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, matá'aj raajɨ́'ɨcɨ'en mej mi rájseɨre'en matá'aj ra'anteátaira. Majta á'iyen, me'ɨ́n meru'uteátuaasin me'ɨ́jna ɨ́ triigu u chi'ita, a'u mej téjé'eyuuhuaca."

Jɨme'en ɨ́ játze'ara'an ɨ́ mostasa
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Jesús pu ajtahua'a seíj hua'utá'ixa ɨ́ chuijtari. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'een Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tɨ́j tu'upi ti'itɨ́j tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n mostasa. Ja'atɨ́ pu raahuáste ɨ́ játze'ara'an a'ájna já'ahua'a a'u tɨ té'atachuej.

32 A'ɨ́jna ɨ́ mostasa, ayée pu 'eene'en téjatze'e tɨ jaítze'e i'i cɨ́lieen caí seica ɨ́ jatzi. Mɨ́ ajta, tɨ́'ɨjtá huavaújse'en, jaítze'e pu ajtɨ́tɨ'ɨ a'ame caí seica ɨ́ tu'upi tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua. Yee pu ajtɨ́tɨ'ɨ a'ame tɨ́j cɨyej. Aj mú mi ave'eré'enejsin ɨ́ pina'ase mej rá'ara'a mej mi án téja'uteúru'itu'ajte'en án cɨ́ye'ara'an jetze.

Jɨme'en ɨ́ mej rajnájchite'en ɨ́ cuaíjtzi jetze
(Lc. 13:20-21)

33 Ajtahua'a seíj chuijtari hua'utá'ixa. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee pu ajta tí'een jɨme'en Dios tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ayee pu 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ levadura. A'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu huaíca medida ru'uteájraa ɨ́ hariina. Aj pu i rajcuaíjtzitaca'a levadura jamuan. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ levadura, a'ɨ́ɨ pu tzajta'an huaneájxɨ nainjapua ɨ́ cuaíjtzi.

A'ij tɨ Jesús tihuá'amua'atehua'a chuijtari jɨme'e
(Mr. 4:33-34)

34 Ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ tihuá'a'ixa'atehua'a ɨ́ teɨte, Jesús pu nain tihua'utá'ixaa chuijtari jɨme'e. Capu ti'itɨ́j huá'a'ixaate'eca'a tɨ é'ehuáuritɨe sino chuijtari pu'u jɨ́me'en.

35 Ayee pu tiú'uruu tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:

Nee nu tihua'utá'ixaate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ chuijtari.
Nee nu ne'ɨ́jna huataxájta,
a'ɨ́jna tɨ rú'avaa nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú e'iré'ene tɨ́'ɨj Dios raatétaahuaca'a a'ɨ́jna i chaanaca tej japuan yen seijre'e.

Jesús pu tihuaú'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ chuijtari tɨ jɨ́me'en raxa a'ɨ́jna ɨ́ ɨxaj, ajta a'ɨ́jna ɨ́ triigu

36 Aj pu i Jesús airájraa ɨ́ teɨte jemi. Aj pu i uteájrupi u chi'ita. A'uu mú ajteáxɨɨreca'a jemin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Aisí, taatá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ chuijtari a'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ ɨxaj tɨ huavaújse a'u tɨ e'ejnéj taséehua japua.

37 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ́ tɨ raahuáste ɨ́ imue'eri tɨ rɨ́'en, nee nu ne'ɨ́n pú'een, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane.

38 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ taséehua, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n ɨ́ chaanaca i tej japuan yen i'i seijre'e. A'ɨ́jna ɨ́ imue'eri tɨ rɨ́'en, ayée pu 'een tɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej

ahuaújcaˈane tɨ Dios tíhuaˈutaˈaíjteˈen. Ajta aˈíjna ɨ ɨxaj, ayée pu ˈeen matíj aˈíɨme ɨ mej íˈiteɨtestemuaˈameˈen aˈíjna ɨ tiyaaruˈu.

39 ’Ajta hui aˈíjna tɨ rájchaˈɨɨreˈe, aˈíjna tɨ raahuáste ɨ ɨxaj, aˈii pu aˈíɨn púˈeen aˈíjna ɨ tiyaaruˈu. Ajta, aˈíjna ɨ xɨcájraˈa mé jetzen tíˈitzaanan, ayée pu huataújmuaˈa tɨjɨn aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen teˈentipuáˈajte i chaanaca japua. Majta meˈín ɨ mej tíˈitzaanan, aˈii mú aˈíɨn púˈeen ɨ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua Dios tɨ éˈeseijreˈe.

40 ’Ayee pu cheˈatá naˈa téˈeme aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen nain teˈentipuáˈajte aˈij mej titetiújchaˈɨɨ matíˈɨj ráˈijcuuxɨɨ meˈíjna ɨ ɨxaj mej mi raˈanteátaira.

41 Neajta inee, i nej neajta teáataˈa jetze airáane, nee nu huaˈutaˈaíjteˈesin aˈímej ɨ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua mej mi áˈucɨɨne nainjapua tíj naˈa ɨ nej jɨn antínmuaˈaree mej mi aˈuun huaˈirájtuaani aˈímej ɨ mej aˈij puaˈa tiratáˈaca ɨ Dios, aˈímej ɨ mej aˈij puaˈa rɨcɨ.

42 AˈuuAˈuu mú huájaˈucáhuaˈaxɨjsin aˈíjna tzajtaˈa aˈu tɨ anúˈutaa. AˈuuAˈuu mú ruyeinixɨˈɨn jeíhua, majta ancuréˈujcɨˈɨmée muáˈajuˈun ɨ rutamej jɨmeˈe meˈíjna jɨmeˈe mej huápɨˈɨ rajpuaíjtzi.

43 ’Majta meˈín ɨ mej miyen rɨcɨ aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ Dios, ayée mú meˈuun eˈeseíireˈe muáˈajuˈun aˈujna huáˈayaˈupua tɨ tíˈaijta. Ayee mú seíireˈe muáˈajuˈun tíj ɨ xɨcaj tɨ aiiráxɨˈɨxɨre ɨ jaitɨri jetze. Ajta, jaˈatí tɨ naˈa tɨ huiteájnamua, chéˈe aˈíɨn ráanamua temuaˈa naa.

Jɨmeˈen aˈíjna tɨ rúˈavaataca ˈa, ɨ tɨ ajta jeíhua huápɨˈɨ tíˈijnajcheca ˈa

44 ’AˈujnaAˈujna aˈu tɨ Dios teˈáijta, íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ayée pu tíˈirɨni tíj ɨ jaˈatɨ tɨ tiˈitíj huáteu tɨ rúˈavaa, tɨ ajta huápɨˈɨ tíˈijnajche. AˈuuAˈuu pu ráateu taséehua japua. Aj pu i ajtahuaˈa raaˈteˈavaata aˈujna cheˈatá miijmu. Jéˈecan pu rutémuaˈaveˈe aˈíjna jɨmeˈe tɨ ráateu. AˈíjAˈíj pu jɨn, nain tuaani aˈachú tɨ caj tíˈijchaˈɨɨ. Aj pu i áˈiyen, aˈíɨ pu ráananan aˈíjna ɨ chuej.

Jɨmeˈen aˈíjna ɨ perla tɨ jeíhua huápɨˈɨ tíˈijnajche

45 ’Ajta, ayée mú rɨcɨ aˈíɨme ɨ mej rahuauhuau mej mi meˈuun aˈuteárute Dios tɨ éˈeseijreˈe, ayée mú cheˈatá menaˈa rɨcɨ tíj jaˈatí tɨ tíˈituˈaraca. AˈíɨAˈíɨ pu áˈucheˈecan tɨ aˈíɨn rahuauni tiˈitíj perla tɨ naa ˈeen.

46 TíˈɨjTíˈɨj seíj huáteu, tɨ huápɨˈɨ tíˈijnajche, u pu áˈume tɨ ij nain tiúˈutuaani aˈachú tɨ caj tíˈijchaˈɨɨ. Aj pu i aˈíjna nanan ɨ perla.

Jɨmeˈen ɨ xɨéjmuaˈari ɨ mej huaˈité jɨn viviˈiraca

47 ’Ajtahuaˈa seíj ɨ chuijtari: ayée pu ˈeen Dios tɨ tíˈaijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Dios pu ayén rɨcɨ matíj aˈíɨme ɨ mej huaˈité viviˈiraca xɨéjmuaˈari jɨmeˈe tɨ vivéj. MatíˈɨjMatíˈɨj raˈatéhuaˈaxɨn á jaataˈa, aj pu i chaˈa naˈa huaˈitáseɨreˈesin ɨ huaˈité.

48 MatíˈɨjMatíˈɨj caí chéˈe úˈuvejri ɨ xɨéjmuaˈari tzajtaˈa, aj mú mi raˈitapíjsin á jaataˈa meˈíjna ɨ xɨéjmuaˈari. MatíˈɨjMatíˈɨj mi huáchijteˈe á yaupíjsin aˈímej ɨ mej huaˈité viviˈiraca. AˈuuAˈuu mú aˈuráaseɨjráˈɨn. Aj mú mi huaˈavéˈeˈɨˈɨxɨˈɨsin ɨ huaˈité ɨ mej rɨˈen. Majta meˈín ɨ huaˈité ɨ mej rɨˈen, sicíri jetze mú huaˈateátuaasin. Majta ɨ mej caí rɨˈen, á mú huaúuhuaˈaxɨjsin.

49 ’Ayee pu cheˈatá naˈa téˈeme aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen nain teˈentipuáˈajte íiyen chaanaca japua. AˈíɨmeAˈíɨme ɨ mej tíˈivaɨreˈe ɨ ta japua Dios tɨ éˈeseijreˈe, aˈíɨ mú huiráaju'un mej mi huaˈavéˈejajpuaxɨˈɨn rujíˈmeˈen ɨ teɨte ɨ mej aˈij puaˈa rɨcɨ, majta ɨ mej xɨˈepɨˈɨn rɨcɨ.

50 MatíˈɨjtáMatíˈɨjtá mi meˈuun huauucáhuaˈaxɨjsin ɨ hoorno tzajtaˈa aˈímej ɨ mej aˈij puaˈa rɨcɨ mej mi rajpuaíjtzi muáˈaraˈani taij jɨmeˈe. AˈuuAˈuu mú ruyeinixɨˈɨn, majta ancuréˈujcɨˈɨmée muáˈajuˈun ɨ rutamej jɨmeˈe aˈíjna jɨmeˈe mej rajpuaíjtzi.

Jɨmeˈen ɨ tɨ huápɨˈɨ tiˈirɨˈeen, tɨ puaˈa jéjcua naˈari míˈimeˈecan

51 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ni secaí nain au'itɨée xa'araa mú'een?
Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjín:
—Jee.
52 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ɨ́j pu jín, tɨ pua'a seɨ́j tɨ tiú'ujmua'ate ɨ́ yu'uxari jetze, tɨ pua'a a'ɨ́in ajta autéjcheni a'ɨ́jna jetzen ti'ihuaújmua'aten a'ij tɨ tí'irɨ'ɨri tɨ Dios tira'aíjte'en nain jɨme'e, ayée pu éene'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ́j seɨ́j tɨ huatéechi'i. Jéihua pu te'urájcha'ɨ́ɨ a'ujna ruchi'itá. Ajta, ja'anáj tɨ na'a pu te'iráatɨ'ɨcɨ a'ɨ́jna tɨ ti'ijéjcua, ajta tɨ ti'imí'ime'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu a'uun a'ará'a u Nazarét
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tɨ́'ɨ́j Jesús ra'antipuá'ajte tɨ tihuaú'ixaate'e chuijtari jɨme'e, aj pu i á'uraa.
54 A'uu pu a'ará'a a'u tɨ a'uvé'ese. Aj pu i a'utéjche tɨ tihua'umuá'ate hua'atéyujta'a.
Majta me'ín ɨ́ mej ráanamuajri'i, jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj. Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tɨjín:
—¿A'uquí ya'urɨ́'ɨre amɨ́jna tɨ ayén temua'a naa tirú'umua'aree? ¿Ti'itájni muárɨ'eri'ira'a pú'een ɨ́ tɨ jín ayén rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨme'en a'ij ya'useíj?
55 Amɨ́jna, a'ɨ́ɨ pu hui yaujra'an a'ɨ́jna tɨ tí'isi'icheca. Ajta náànajra'an, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna ɨ́ María. ¿Ni mecaí me'ín pú'een ɨ́ júutzimua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ José, ajtahua'a seɨ́j a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjín Simón, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Judás?
56 ¿Ni mecaí majta yé che ta jamuan, a'ɨ́ime júutzimua'ame'en ɨ́ mé 'uuca? Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ mua'atzíire'ara'an tɨ yé raateájtuaa amɨ́jna mɨ Jesús?
57 Matɨ́'ɨ́j mi rá'anchueere me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jín, miraatamuári. Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús tɨjín:
—Naími'i mú rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. Mɨ́ majta, a'ɨ́ime ɨ́ mej huacaíjme a'u mé é'eche, majta a'ɨ́ime ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej é'eche jamuan, camu rɨ́'ɨ tiratá'aca.
58 A'ɨ́j pu i jín caí jeíhua ayén tiú'uruu a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ujna a'iné camu rá'atzaahuate'eca'a.

14

A'ij tɨ ye'í tiu'umɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, ɨ́ tɨ i'i rey, a'ɨ́ɨ pu ráanamuajri'i a'ij tɨ rɨjca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
2 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ jemin tɨjín:
—A'ii pu a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuacare'e. Pu'uri a'itáraa a'u mej ye'avá'ana. A'ɨ́j pu jín raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ira'a ɨ́ tej jín a'ij ya'useíj.
3 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Heródes, a'ɨ́ɨ pu ajmí'i raatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Ra'amuajɨ́'ɨcɨ'e pu aiteújna. Ayee pu 'een jín ráaruu a'iné Juan pu ra'ajteá'axɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Heródes ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ Felipe raatévi'itɨne'e. A'ɨ́jna ɨ́ Felipe, a'ii pu a'ɨ́in pu'éene'e ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ rey. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, ayée pu ántehuaaca'a tɨjín Herodías.
4 Ayee pu te'irájraa tɨ Juan ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Heródes tɨjín:
—Capu a'ij tí'irɨ'ɨri pej ratévi'itɨne'en muá'ihuaara'a tɨ ratévi'itɨne'e.

5 Heródes pu rajé'icatamɨ'ɨca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Aru huá'atziɨɨne'eca'a ɨ́ teɨte, a'iné a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a mej miyen tí'ixaxa'ata'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ tí'ixaxa'a Dios jetze me'ecan.
6 Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, 'ɨ́ita'a pu uteájrupi u chi'ita tɨ ij tiu'utéene'en ruseɨ́j huá'a vejli'ipua. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een yaujra'an a'ɨ́jna Herodías. Jé'ecan pu ra'aránajcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey tɨ ayén tiu'utéenei.
7 A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn te'ataújratziiri'i runiuuca jɨme'e tɨ ayén raatá'an a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a a'ij tɨ ti'itɨ́j tí'ixe'eve'e.
8 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i ɨ́ runáàna tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni neraatáhuavii?
Aj pu i a'ɨ́ɨn náànajra'an ayén tɨjɨ́n:
—Huatáhuaviiri'i ɨ́ mu'úura'an ɨ́ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuaca.
Aj pu i, a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén tiraatá'ixaa:
—Patá'aj naata'ɨ́'ɨte'en tuxa'a jetze ɨ́ mu'úura'an a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuaca.
9 A'ij pu pua'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ rey. Mɨ́ ajta, ari ayén te'ataújratziiri'i tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e. Majta a'ɨ́ɨme tɨ hua'utá'inee, a'ɨ́ɨ mú majta ráanamuajri'i tɨ tiu'utá'a ɨ́ runiuuca. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨn tiu'uta'aíjtaca'a mej mi miyen huárɨni a'ij tɨ tiraatáhuaviiri'i.
10 Ajta á'iyen a'ɨ́ɨ pu xantaaru'u huata'áiteca'a tɨ u á'ume'en a'u tɨ aiteánami'i a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ij ru'ijveíjche ɨ́ mu'úura'an.
11 Tɨ́'ɨj ayén huarɨ́j, aj pu i ye'erá'ɨ'ɨte a'ɨ́jna ɨ́ mu'úura'an ɨ́ tuxa'a jetze tɨ ij Herodías ayén raamuaree tɨjɨ́n raajé'ica, tzíte'e, a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ rey, a'ɨ́ɨ pu raata'ɨ́'ɨte a'ɨ́jna jemi ɨ́ yaujra'an ɨ́ Herodías. Aj pu i a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a raata'ɨ́'ɨte ɨ́ runáàna.
12 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e ɨ́ Juan jamuan, a'ɨ́ɨ mú á ve'ere'enée, miyá'utɨɨ me'ɨ́jna ɨ́ miɨ'ɨchi. Matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana.

Jesús pu tihua'umí a'ɨ́mej ɨ́ mej anxɨ́j vi'ira'a ará'ase ɨ́ teteca (Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨ́n meraajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ Juan, tɨ'ɨquí ateájraa ɨ́ baarcu jetze. Ruseɨ́j pu á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'u tɨ caí jé'e ti'itɨ́j. Majta ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú ráamua'areeri'i a'u tɨ a'ij 'eene'e. A'ɨ́j mú jɨ́n, curé'ecɨjxɨ mej a'uchéjme. Aj mú mi ru'ɨcán raatavén.
14 Tɨ́'ɨj i Jesús a'itáraa ɨ́ baarcu jetze. Tɨ́'ɨj hua'useɨ́j ɨ́ teɨte ɨ́ mej mu'íi, a'ɨ́ɨ pu huá'ancu'uvajxɨ. Ajta tihuá'uhuaa ɨ́ mej tí'icucui'i.
15 Tɨ́'ɨj huateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri téchumua'ari, ajta capu ja'atí ye'e é'eche ayajna. Patá'aj hua'aré'e'itixɨ'ɨn mej mi a'ucɨ́jxɨ'ɨn mé já'ahua'a chajta'a matá'aj ti'itɨ́j huánanan ɨ́ mej ráacua'ani.
16 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Capu ruxe'eve'e mej a'ucɨ́jxɨ'ɨn. Setá'aj tihua'umín mú'een.
17 Aj mú mi miyen tɨjɨ́n:
—Ayee tu'u pua'améca tícha'ɨɨ anxɨ́vica ɨ́ pan, teajta hua'apuaca ɨ́ hua'ité.
18 Aj pu i Jesús ayén tɨjɨ́n:
—Mé seneje'evé'e'ɨ'ɨpɨ'ite'e.
19 Aj pu i a'ɨ́ɨn hua'uta'aíj mej a'ujrá'ase ɨ́ tu'upi tzajta'a. Aj pu i Jesús ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ pan, ajta ɨ́ hua'ité. Aj pu i jú te'e ájneereca'a. Tɨ'ɨj jí rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. Aj pu i ra'antítaaraxɨ ɨ́ pan. Tɨ'ɨj jí hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ɨ́n, a'ɨ́ɨme mú hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ teɨte.

20 Naíimi'i mú tiú'ucuaa. Jéihua mú huáju'uxai. Ajta jeíhua pu avé'eturaa ɨ pan, majta ɨ hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejɨste sicíri jetze me'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ te'avá'aturaa.
21 Majta me'ɨ́n ɨ mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a ɨ teteca. Majta ɨ mé 'uuca, majta ɨ tɨ'ɨríi, a'ɨ́ɨ mú majta tiú'ucuaa.

Jesús pu antáraa ɨ jaj japua
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Aj pu i hua'uta'aíj a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u atécɨɨne ɨ baarcu jetze mej mi antácɨɨne után púɉme'en, mej mi me'ɨ́n amuacaí me'uun e'ará'asti. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'úu pu a'uteájturaa tɨ ij hua'aré'e'itixɨ'ɨn ɨ teɨte.
23 Tɨ́'ɨj hua'aré'e'itixɨ, a'úu pu a'uteájraa ɨ jɨrí jetze ruseɨ́j tɨ ij raatéjhuauni ɨ Dios jemi. Tɨ́'ɨj huateátɨca'areca'a, a'úu pu a'utéveeca'a ruseɨ́j.
24 Ajta a'ɨ́jna ɨ baarcu, pu'uri a'ɨmuá aumé'ecaa já'ita'a ɨ jaj japua. Aj pu i huatá'eecareca'a ca'anín jɨme'e. Temua'a pu te'ateáxɨjrihua'a ɨ jaj ɨ baarcu jetze a'ɨ́jna ɨ eeca jɨme'e tɨ auj ráruuréveeca'a.
25 Aré'apua'a, tɨ́'ɨj tapuá'arijme'eca, Jesús pu ave'eré'ene a'ájna vejli'i huá'a jemi. Jaj japua pu huamé'ecaa.
26 Majta me'ɨ́n ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj raaseɨ́j, jé'ecan mú tiu'utátziɨn. Temua'a mú titeejíjhuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utátziɨn. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Chéjcan pu pú'een amɨ́jna.
27 Ajta á'iyen, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Xu'uhuateújca'ane mɨ ru tzajta'a. Nee nu ne'ɨ́n pírɨcɨ ɨ Jesús. Caxu tí'itziɨne'e.
28 Ajta a'ɨ́jna ɨ Pedro, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraatajé tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, tɨ pua'a mú'ee pe'ɨ́n pú'een, naata'áijte'e nej nemánna urarɨ́'ene'en mú'eetzi jemi a'ɨ́jna ɨ jaj japua.
29 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú pa'uvé'eme'en.
Aj pu i a'itáraa ɨ baarcu jetze. Tɨ'ɨquí rájraa ɨ jaj japua. Aa pu vejli'i aumé'ecaa a'u tɨ a'ij 'eene'e ɨ Jesús.
30 Tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ ca'anín jɨn huatá'eecareca'a, a'ɨ́ɨ pu tiu'utátziɨn. Aj pu a'utéjche tɨ a'ucárute ɨ jaj tzajta'a. Aj pu i ayén huajíjhuaca'a tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ne japua huániuuchi.
31 Jɨme'en pu ayén tiu'ujíjhuaca'a, aj pu i Jesús ajmeíjca'ataca'a. Rajví'i a'ɨ́jna ɨ Pedro. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej a'atzu té'atzaahuate'e mú'ee. ¿A'iné 'een jɨ́n pecaí ná'atzaahuate'e?
32 Matɨ́'ɨj atéecɨ ɨ baarcu jetze, aj pu i huateápua'areca'a a'ɨ́jna ɨ eeca.
33 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n ɨ mej aráatei baarcu jetze, a'ɨ́ɨ mú títunutaxɨ ɨ Jesús jemi. Aj mú miyen rɨ́'ɨ tiraatajé tɨjɨ́n:
—Mú'ee pej tzíte'e pe'ɨ́n pú'een i yaujra'an ɨ Dios.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret
(Mr. 6:53-56)

34 Matɨ́'ɨj antacíj, aj mú mi aitacíj ɨ baarcu jetze ajna'a já'ahua'a, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Genesaret.
35 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, matɨ́'ɨj raamuá'a me'ɨ́jna ɨ Jesús, aj mú mi tihua'aré'e'iti'iraxɨ nainjapua ɨ mej a'ɨmuá antachéejme'ecaa. Aj mú mi hua'eráavi'itɨ naíjmi'ica ɨ mej tí'icucui'i ɨ Jesús jemi.

36 Jéihua mú rájhuaviiri'i ti hua'utá'an mej mi ra'ajtamuárii'en a'ájna cíixure'ara'an jetze tíj na'a ti uvíjpi'i. Majta me'ín í mej miyen ra'ajtamuáriej, naíjmi'i mú huarúj.

15

Jíme'en í ti tzajta'an ru'uteájtuaa ti a'ij pua'a tiú'umua'ati (Mr. 7:1-23)

1 Matí'ij mi seica ave'eré'ene í Jesús jemi. A'íime mú a'íin pú'een í fariseos, majta a'íime í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze. A'uu mú e'eráaci u Jerusalén. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

2 —¿A'iné 'een jín mecaí rá'aste í tavaújsimua'a teeca tihuá'aye'ira a'íime í mé á jamuan á'ujujhua'an? Camu miyen rá'aste me'íjna jime'e í mej caí anaújmuaijte'axi'in metí'icua'aca.

3 Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Seajta mú'een, ¿a'iné 'een jín siyen mé rúujipua í ti tiu'uta'aíjtaca'a í Dios sej si se'íjna ará'asten í ruye'irá í sej sena'a rájteu rujíimua'a?

4 A'iné Dios pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti jíme'en yee: "Patá'aj rá'atzaahuate'e a'atáàta, pajta a'anáàna." Ajta ayén ti jíme'en yee: "Setá'aj raajé'ica a'íjna í ja'ati a'ij pua'a ti'ijteá'axi'i í rutáàta na'ari í runáàna."

5 Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ixaxa'a ti i'i xí'epi'in ti pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a tijín: "Nain a'achú nej caj tí'ijcha'ii, a'íj nu neri raatámuai'ivejte í Dios. A'íj nu jín caí ché'e tí'ijcha'ii í nej jín amuaatévaire'en."

6 'Tí pua'a ja'atí ayén tihua'utá'ixaate'en í ruvaújsimua'a, ayée che'atá tí'ixaxa'a jíme'en a'íjna í ja'ati yee capu ché'e ruxe'eve'e ti a'íin hua'utévaire'en í ruvaújsimua'a. Ayee xu mé tirúujipua se'íjna ti Dios jín tiu'uta'aíjtaca'a sej si ra'ará'asten se'íjna jime'e í ye'irá sej siyen rujíimua'a sena'a tirájteu.

7 'Mú'een, mi sej a'ij pua'a tí'iteteite, mi sej siyen rá'aste jéjre'ecitze'e, ayée pu tiu'utaxájtaca'a mú'ejmi jime'e a'íjna í Isaías teecan, í ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu te'uyú'uxaca'a tijín:

8 Naa pu namuajre'e ti pua'a metí'ixajta neetzi jemi,
mi majta, a'íi mú meri mé núurie.

9 Capu ti'itíj vaire'e ti pua'a menaateánajche a'iné matíj mena'a mej tí'imua'ata,
í mej jín tihuá'aijte'e, rujíimua'a mena'a rájteuve.

10 Aj pu i a'íin hua'utajé í teite. Ti'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Rí'i xu'u temua'a naa tiráanamua mú'een sej si yaú'itiée xá'ara'ani.

11 Ti'itíj ti na'a ti tí'icua'iri'i, ti pua'a ja'atí ráacua'ani, capu a'atzu rax-ana'ave'e, sino a'íi pu raxana'ave'e í ti 'aíjninei í téne'etze'e.

12 Aj mú mi ajteáxiireca'a jemin a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿Ni tzaa pe caí ramua'aree í ti caí hua'aránajcheca'a a'ímej í fariseos matí'ij ráanamuajri'i a'ij pej tiu'utaxájtaca'a?

13 Ajta a'íin í Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Ayee mú 'een tíj tu'upi ti caí ja'atí raahuáste, ruseíj pu ajnéj. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren í Dios tíj ajta rú'uri'i í tu'upi ti ruseíj ajnéj a'íjna í ja'ati ti tiu'uhuáste, a'iné a'íi pu rá'ijcuuxijsin, ajta meteúrieexijsin í tu'upi, Dios pu ayén che'atá na'a mé huauuhuá'axijsin a'ímej.

14 'Miche'e miyen éene'en. Ayee mú 'een matíj a'ɨ́ime ɨ mej arácucu'un ɨ mej huá'uvi'itɨ. Tí pua'a seíj ta'arácun ayén ra'anavíra'a tɨ ajta arácun mej mi já'ahua'a e'ará'asti naími'i, naími'i mú atévatzɨjsin a'u tɨ e'etécun.
15 Aj pu i Pedro ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Taatá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ pej pauchén raataxájtaca'a.
16 Ajta Jesús ayée pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa secaí seajta mú'een yaú'itɨe?
17 ¿Ni tzaa secaí yaú'itɨe se'ɨ́jna? Tí pua'a ja'atí ti'itíj huácua'ani tɨ cuá'iri'i, a'ɨ́jna tɨ racua'ani, pua'acɨé pu me'ecan. Aj pu i ancajrupi ɨ téne'etze'e, a'úu pu a'aráyeijxa ɨ jucáara'an jetze. Ajta á'iyen í'irachu'itan ɨ tɨ tiú'ucuaa.
18 'Mí ajta, a'ɨ́jna tɨ 'aíjninei ɨ téne'etze'en ɨ ja'atɨ, a'úu pu a'uvé'eye'i ɨ ru tzajta'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ raxana'ave'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.
19 Ayee pu'u xaa ne'u a'iné tzajta'an pu a'uvé'eye'i naíjmi'i ɨ mua'atzíira'a tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ca'anírja'a ratá'aca tɨ ja'atí ayén huárɨni ɨ tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ pua'a tí'itecui'ica na'ari seíj jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten. Ajta ɨ ru tzajta'a pu ajta tásiseiiri tɨ ayén ca'anírja'a ratá'aca tɨ ayén tiú'umua'ati tɨ tiu'unáhua'an, nusu tɨ ráacuanamua na'ari tɨ a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e huá'a jemi ɨ teɨte.
20 'Naíjmi'i tíj na'a tɨ hui ayén a'ij pua'a 'een, tɨ tásiseiiri ɨ ta tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa raxana'ave'e ɨ tevi. Ajta a'ɨ́jna tɨ caí anaujmuaíte'en tiú'ucua'ani, capu ti'itíj a'ij huataújmua'a ɨ Dios jemi. Capu ti'itíj jín auteájturaa ɨ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ caí anaujmuaíte'en tiú'ucuaa.

Seíj tɨ caí Israél jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ ajta té'antzaahua (Mr. 7:24-30)

21 Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tiro, ajtahua'a seíj tɨ ayén tɨjɨ́n Sidón.
22 Ajta, seíj pu ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. 'Ɨita'a pu pú'een tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ayee mú hua'atamuá'amua tɨjɨ́n Sirofenicia a'uun tɨ huacá'a pu é'echejca'a a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a. A pu e'evé'eme antijíihua tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, mú'ee pej i'i yaujra'an a'ɨ́jna ɨ David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxɨ'ɨn. Jé'ecan pu rajpuaíjtzi ɨ niyauj tɨ 'ɨíta'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'e.
23 Ajta a'ɨ́jna ɨ Jesús, capu a'atzu huataniú.
Aj mú mi ave'eré'ene a'ɨ́ime ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Patá'aj raata'íte tɨ á'ura'ani, a'iné ta cujta'an pu e'evé'eme antijíihua.
24 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee pu Dios neja'uta'íteca'a nej á'ura'ani huá'a jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej miyen seijre'e tíj cáne'axɨ ɨ mej á'uvej. Capu neja'uta'íteca'a a'ɨ́mej jemi ɨ seica.
25 Aj pu i a'ɨ́ɨn 'ɨíta'a ave'eré'ene á vejli'i jemin. Ajta títunutaca'a. Aj pu i ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, naatévaɨre'e.
26 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu ayén tiraavíjte'e nej huá'a'ɨ'ɨpɨ'ɨri'ira'acare'en ɨ pan ɨ mej racua'aca ɨ tɨ'ɨríi nej ni chiicate huata'ɨ'ɨpɨ'ite'en.
27 Aj pu i a'ɨ́ɨn 'ɨíta'a ayén tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru, casi'i, a'ɨ́ime ɨ chiicate, ayée mú racua'aca me'ɨ́jna ɨ tɨ te'ení ɨ pan tɨ acajvitze meesa japua a'u mej tejé'ecua'aca a'ɨ́ime ɨ mej tihuá'aijte'e.
28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Mú'ee 'ɨita'a, jé'ecan pej té'atzaahuate'e. Pu'uri muaatá'a a'ij pej tí'ijxe'eve'e.

Jɨme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús, aj pu i huarúj a'ɨjna ɨ yaujra'an ɨ 'ɨita'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua ɨ mej tí'icucui'ica'a

29 Aj pu i Jesús á'uraa. A'uu pu ejtéenee a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ jé'ejmuaa a'ujna já'ahua'a u Galilea. Aj pu i antíraa ɨ jɨrí jetze. An pu a'ujyeíjxɨ.

30 Jéihua mú e'iré'ene ɨ teɨte. A'ɨmej mú e'eráavi'itɨ ɨ mej tzare'e ráatuaatɨme ɨ ruɨɨca, majta seica ɨ mej arácucu'un, majta seica ɨ mej caí té'anrɨ'ɨréjmee, majta seica ɨ mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a. Majta mu'iicáca mú e'eráavi'itɨ ɨ seica ɨ mej tí'icucui'i. Aa mú huá'ajtuaa a'u tɨ a'utéjvee a'ɨjna ɨ Jesús. Ajta a'ɨɨn, a'ɨɨ pu naíjmi'ica pu tiú'uhuaa.

31 Jé'ecan mú a'ij te'utaseíj ɨ teɨte ɨ mej huaje'iré'eneijte matí'ɨj hua'useíj ɨ tɨ ari rɨ'ɨríistaca'a mej tiu'utaxáj a'ɨɨme ɨ mej mejmí'i caí te'anrɨ'ɨréjme'ecaa; majta a'ɨɨme ɨ mej ti'ipuaíjti'ihuaca'a, mu'uri rɨ'éene'en nainjapua; majta a'ɨɨme ɨ mej tzare'e ráatuaatɨme ɨ ruɨɨca, mu'uri á'ujujhua'ane'e; majta a'ɨɨme ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a, mu'uri ti'iseíjraca'a. Majta me'ɨn ɨ teɨte, a'ɨɨ mú autéjhuii ɨ mej rí'ɨ tiraatá'an me'ɨjna ɨ Dios tɨ tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umí a'ɨmej ɨ teteca ɨ mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa (Mr. 8:1-10)

32 Aj pu i Jesús hua'utajé a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Naaténxɨemɨste amɨmej teɨtejra'a jemi, a'iné pu'uri huaíca xɨca teuumé mej á'ujujhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itɨj tícha'ɨɨ mej ráacua'ani. Canu raxɨ'eve'e mej caí xɨ tiu'ucuá'an nehua'aré'e'itixɨ'ɨn. Na'ari caí, temua'a mú tí'itemua'itɨche'en ɨ juye japua.

33 Majta me'ɨn ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'uné jetze é'erɨ'ɨri tej ráahuauni ɨ pan tɨj na'a tɨ ruxe'eve'e tɨ ij tihuá'ucɨ'ɨti naíjmi'ica ɨ teɨte? Capu sein i'i rɨ'ɨrí ayajna a'u tɨ caí é'e ja'atɨ.

34 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'achúni pua'améca séjcha'ɨɨ ɨ pan, mú'een?

Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa tɨjɨn:

—Aráhua'apua pu pua'amé i pan. Teajta cɨj caj i hua'ité mej cílieen.

35 Aj pu i hua'uta'aíj ɨ teɨte mej a'ujrá'ase á chuaata'a.

36 Ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ pan, ajta ɨ hua'ité, aj pu i Jesús rí'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Ajta á'iyen ra'antítaaraxɨ ɨ pan. Aj pu i hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ɨn, a'ɨɨ mú mijta mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ teɨte.

37 Naími'i mú tiú'ucuaa. Temua'a mú titéeju'uxai. Majta á'iyen, a'ɨɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú raaré'eseɨj me'ɨjna tɨ avé'eturaa ɨ pan tɨ ra'antítaaraxɨ. Sicíri mú jetze te'evé'ejɨste'axɨ me'ɨjna jɨme'e tɨ avé'eturaa. Aráhua'apua sicíri pu te'ará'a.

38 Majta me'ɨn ɨ mej tiú'ucuaa, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu muáacua vi'ira'a ɨ teteca. Majta rujɨɨmua'a mú tiú'ucuaa a'ɨɨme ɨ 'uuca, majta ɨ tɨ'ɨríi.

39 Tí'ɨj Jesús hua'aré'e'itixɨ ɨ teɨte, aj pu i ateájraa baarcu jetze. Tɨ'ɨj jí á'uraa. A'uu pu a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'u tɨ e'ejtéme'ecan u Magdala.

16

A'ɨ́me ɨ́ fariseos, jamuan ɨ́ saduceos, a'ɨ́ɨ mú tirájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseíj
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ saduceos, a'ɨ́ɨ mú á e'iré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Jesús, mej mi raatémua'itɨn hua'itzi jɨme'e. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn hua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ júte'e é'eme'ecan ɨ́ tɨ jetzen araújca'ane.

2 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een xu raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij tɨ ti'itɨ́j rɨni u júte'e. Tɨ́'ɨj huatechuíixare, ayée xu tí'ixaxa'a tɨ nu'u naa hua'é'ene'e a'ame a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa.

3 Na'ari caí, tɨ́'ɨj huatapuá'are, ayée xu seajta siyen jɨ́me'en tí'ixaxa'a yee íjii mú huatéviiyi, a'iné huaré'epá'uvi'i pu já'araa, majta nu'u ra'utanáa.

'Mú'een xu xaa raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij tɨ ti'itɨ́j rɨni u júte'e. Mɨ́ seajta mú'een, caxu a'atzu raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'a, tɨ jetzen Dios ra'antipuá'ajte'en nain.

4 'Mú'een mɨ sej a'ij pua'a tí'iteteɨte, mɨ sej jeíhua jɨ́n auté'ɨtzeaara, ayée xu rahuauca ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree tɨ júte'e é'eme'ecan ɨ́ nej jetzen aránca'ane. Canu xaa ne'u ti'itɨ́j amuaataseíjrate'esin sino ayée nu'u, ɨ́ tɨ é'eseijre'e jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ Jonás.

Aj pu i Jesús á huaja'utéhuii. Tɨ'ɨj jí iyá'uraa.

Jɨ́me'en ɨ́ niuucari tɨ caí jé'iyecan ɨ́ mej jɨ́n tí'imua'atacare'e a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos
(Mr. 8:14-21)

5 Matɨ́'ɨj antacɨ́j utavén púɨjme'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú ya'uhuá'axɨ ɨ́ mej ye'era'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ́ pan mej ráacua'ani.

6 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, se'ɨ́jna jɨme'e fariseos mej ru'uteáaratzaca ɨ́ pan tzajta'a tɨ ij ájcu'ustaa, seajta se'ɨ́jna jɨme'e saduceos mej majta ru'uteáaratzaca. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

7 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú tí'iru'ixaate'eca'a rujɨ́ɨmua'a. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee tiu'utaxájtaca'a amɨ́jna, a'iné catu ye'erá'ɨ'ɨpɨ ɨ́ pan.

8 Aj pu i Jesús ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Tɨ'ɨj jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Mú'een, mɨ sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, ¿a'iné 'een jɨ́n siyen tí'iru'ixaate'e yee sej caí pan tícha'ɨ́ɨ?

9 ¿Ni secaí xɨ yaú'itɨe? ¿Ni seri ya'uhuá'axɨ a'achú tɨ pua'an sicɨ́ri te'irájraa ɨ́ pan tɨ te'avá'aturaa netɨ́'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ mej anxɨ́j vi'ira'a ará'aseca'a ɨ́ teɨte ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ta'anxɨ́vi ɨ́ pan?

10 '¿Ni seajta seri ya'uhuá'axɨ a'achú sej pua'amé caj te'evé'ejɨste ɨ́ sicɨ́ri jetze netɨ́'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ mej muáacua vi'ira'a ará'aseca'a ɨ́ teɨte ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ta'aráhua'apua ɨ́ pan?

11 '¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri sej caí yaú'itɨe se'ɨ́jna, ɨ́ nej caí já'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pan sino rɨ́'ɨ xu'u mú'een se'ɨ́jna ɨ́ mej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ saduceos?

12 Aj mú xaa mi yaú'itɨée muá'araa tɨ ayén tihuá'ixaate'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej ye'í tí'imua'ataca a'ɨ́ɨme ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ saduceos. Capu xaa ne'u ayén a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaa yee rɨ́'ɨ xu'u mú'een se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n ru'uteáaratzaca ɨ́ pan tzajta'a.

Pedro pu ayén raataxájtaca'a ti Jesús a'ín pú'eene'e ti Dios ra'antíhua'u (Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Ti'ij jí Jesús a'uun a'ará'a a'ujna já'ahua'a a'uun ti e'ejtéme'ecan ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea de Filipo. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—¿A'iquí metí'ixa í teite ja'atí nej pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane?

14 Ayee mú tiraatá'ixaa tijín:

—Seica mú miyen ti'ixa pej nu'u a'ín pú'een a'íjna í Juan teecan ti tí'itemuai'ihuacare'e, majta seica miyen ti'ixa pej nu'u a'ín pú'een a'íjna í Elías, majta seica miyen tijín pej nu'u a'ín pú'een a'íjna Jeremías teecan na'ari pej nu'u seíj pú'een a'íme í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

15 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—Ari mú'een, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e a'atani nej pú'een?

16 Ajta a'íjna í Simón, ti ajta i'i Pedro, a'íi pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Mu'ée pej pe'ín pú'een a'íjna í Ciríistu'u ti Dios án yá'ujra í ipuari japua, mú'ee pej pe'ín pú'een a'íjna í yaujra'an í Dios ti i'i ruuri.

17 Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tijín:

—Patá'aj huá'atemua'ave'en mú'ee, Simón, i pej i'i yaujra'a a'íjna í Jonás. Huá'atemua'ave'e a'íjna jime'e, a'iné capu ja'atí ayén timuaatá'ixaa ti íiyen seijre'e chaanaca japua, sino a'íjna ti ní'iya'upua ti júte'e é'eseijre'e u ta japua, a'íi pu xaa ayén timuaatá'ixaa.

18 'Neajta inee, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e pej mú'ee pe'ín pú'een í Pedro, í pej pajta piyen ántehuaa tijín í ti i'i tetej. Neajta inee, ne'íjna japua i tetej, nee nu rá'ajtaahua í neteyuu. Ajta, capu ri'iríista a'ame ti a'íin tiyaaru'u raatémua'itin a'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree mej mi huácui'ini í teite.

19 'Nee nu muaatá'asin pej pe'íjna jín antí'amua'aréere pej tihua'antácuune'en í teite mej mi a'uteárute a'ájna Dios ti tejé'aijta. Patíj pena'a pej te'iteanán íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a te'iteánajsin u ta japua. Ajta patíj pena'a pej te'antácuuna íiyen chaanaca japua, Dios pu ajta ayén che'atá na'a te'antácuuna u ta japua. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús.

20 Aj pu i Jesús ayén tihuau'íjca a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u caí ja'atí ixaate'e ti a'íin pú'een a'íjna ti Dios án yá'ujra í ipuari japua.

Jesús pu raataxájtaca'a ti nu'u mi'ini (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 A'ájná'imua, Jesús pu a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e ti nu'u ayén ruxe'eve'e ti á'ura'ani a'ánna Jerusalén. A'uu pu nu'u jeíhua rajpuaíitzi a'ame. Majta nu'u a'íime í mej hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta nu'u a'íime í mej tí'aijta hua'atéyujta'a, majta nu'u a'íime í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, naími'i mú a'ij pua'a raruuren. Ruxe'eve'e nu'u mej raajé'ica. Aj pu ijta huatarújsin huaíca xicájra'a jetze.

22 Ajta a'íin í Pedro, a'íi pu ra'iráavi'iti 'á'ayee. Aj pu i a'utéjche ti ra'ajteá'axi'in a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa tijín:

—Ché'e a'ij tí'imuavaire'e ti ij caí ayén tí'imuaruure, nevástara'a.

23 Aj pu i pí ancuré'ejvej a'íjna í Jesús. Ayee pu tiraatá'ixaa a'íjna í Pedro tijín:

—Aricu á'ura'a, mi pej i'i Satanás. Jé'ecan pej tina'antiú'uuni'i nej ni auteáturan í Dios jemi a'iné capej piyen tí'imua'atze a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios, sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e í teite.

24 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en, ruxe'eve'e ti a'íin caí ché'e ayén rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'e ruseíj, sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin rajpuaítzi á'ara'ani nee jamuan ruxí'evi'ira'a jime'e.

25 'Ayee pu'u, ja'atí ti na'a ti tí'itese'e ti caí huámi'ini, a'íi pu xaa ne'u mi'ini. A'íj pu á'ujisin í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a. Ajta a'íin í ja'atí ti ayén éeni'ici'e huámi'ini a'íjna jime'e ti na'ará'astijre ineetzi, a'íi pu xaa ne'u rateuni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a.

26 'Ahuii, ti pua'a ja'atí nain huamuá'itin naíjmi'i ti íiyen seijre'e chaanaca japua, ¿ni qui tiraatéva'iri a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a yá'uriieeni í ruxíejniu'uca ti auj ruurica'a? Capu xaa ne'u a'atzu tiraatéva'iri. Ari, ¿ti'itáani jín tí'ipuata'atan a'íjna í ja'ati ti ij Dios ajtahua'a raatátisten í xiéjniu'ucare'ara'an ti auj ruurica'a? Capu ti'itíj jín tí'ipuata'atan xaa ne'u.

27 'Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin. Ayee nu che'atá nena'a huataseíjre'esin nain jime'e tíj ajta seijre'e í Dios ti ní'iya'upua. Huá'a jamuan nu hui neajta huataseíjre'esin a'íime í mej tí'ivaire'e í ta japua. Neajta nu tihua'utá'asin seíj neajta seíj naíjmi'ica a'ij ti tihua'uvíjte'e a'ij mej ti'itíj huáruu, seíj ajta mi seíj.

28 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, seica mej yé huaté'uuca ayajna, a'íi mú caí huácui'ini ajta mena'a caí amuacaícan naaseíj í nej neajta teáata'a jetze airáane nej ni yé tanén nej ni tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

17

Tí'ij Jesús seicié tiu'utaújseijrataca'a (Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xica, aj pu'i Jesús antíraa jirí japua. A'ímej pu a'uví'iti a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, í ti juutzeájra'an pú'een a'íjna í Jacobo.

2 Matí'ij me'uun a'uté'uuca'a, aj pu'i seicié tiu'utaújseijrataca'a a'íjna í Jesús mej seijraca. Ayee pu temua'a ti'itémastacare'e í néerime'ara'an tíj xicaj. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í cíixure'ara'an. Ayee pu ti'itetáatiye'icaa tíj taij.

3 Majta á'iyen, hua'apua huataseíjre huá'a tzajta'a. A'ii mú a'íin pú'eene'e a'íjna í Moisés teecan, ajta a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. A'íi mú tí'ixajtaca'a í Jesús jamuan.

4 Ajta a'íin í Pedro, a'íi pu ayén tiraatá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Tavastara'a, naa pu xí'epi'in tej yé huaté'uu tiyajna. Tí pua'a mua'aráanajche, tej huaícaca huátaahuaa í inaamua. Seíj pu muaci'iti mú'eetzi, ajta seíj, amíjna mi Moisés. Ajta seíj pu raci'iti amíjna mi Elías.

5 Aúche'e pu ti'ixáataca'a tí'ij jaitiri e'ecávi'irixi huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi a'íjna í jaitiri ti naa ti'itetáatiye'i. Aj pu i tzajta'an e'icánamuajre ti ja'atí ayén tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'ii pu a'íin pú'een í niyauj, í nej raxí'eve'e. Jé'ecan pu rí'i tineetá'aca ineetzi. Xáanamuajri'i se'íjna. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

6 Matí'ij ráanamuajri'i me'íjna, aj mú mi e'eráavatzi á chuaata'a a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'iné temua'a mú tiu'utátziin.

7 Aj pu i Jesús á ve'eré'ene huá'a jemi. Ti'ij jí hua'ajtamuáriej. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Xá'ajhuiixi'i mú'een. Caxu tí'itziiine'e.

8 Majta me'ín, Matí'ij mé uunéjne'ereca'a, capu ché'e mé'e é'eja'atijca'a. A'ii pu'u án jé'eseijre'eca'a a'íjna í Jesús.

9 Matí'ɨj já'ita'a a'ucajú'uca ɨ́ jɨrí japua, Jesús pu ayén tihua'utá'ijmɨijri'i tɨjɨ́n:
—Caxɨ́ɨ xu ja'atí ixaate'e a'ij sej tiu'uséij. Seuche'e rachú'eve'e ajta nena'a caí inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane, aitára'ani huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.
10 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n miyen tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ yu'uxari jetze miyen tɨjɨ́n amuacaí pu nu'u ruxe'eve'e tɨ yé uvé'enen a'ɨ́jna ɨ́ Elías?
11 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej ti'ayajna. Elías pu xaa yé uvé'enejsin tɨ ij nain tiu'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a ra'ará'astijre'en ɨ́ Dios.
12 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨ́ɨn Elías ari yé uvé'ene. Majta me'ɨ́n, camu raamuá'a sino ayée mú ráaruu a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a. Ayee mú majta che'atá mena'a neruuren ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Puaíjtzi mú majta naatá'asin ineetzi.
13 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨme'en tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Juan teecan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e.

Jesús pu tiráahuaa seɨ́j ɨ́ temuaij tɨ tzajta'an seijre'eca'a ɨ́ tiyaaru'u (Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Matí'ɨj me'uun a'ará'a a'u mej e'etiújseɨre'eca'a jeíhua ɨ́ teɨte, seɨ́j pu ave'eré'ene ɨ́ Jesús jemi. Aj pu i e'evé'etunutaca'a vejli'ipuan.
15 Ayee pu tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, patá'aj rá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ niyauj. A'ɨ́ɨ pu rutɨ́mua'i. A'ɨ́j pu jɨ́n rajpuaíjtzi huápɨ'ɨ. Mu'iitɨ́ pu anájve taij tzajta'a, ajta á jaata'a.
16 Nee nu ye'eráavi'itɨ a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an mej mi tiráahuaate'en. Majta me'ɨ́n, camu raayɨ́'ɨtɨhua'a muá'araa.
17 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mú'een mɨ sej caí a'atzu té'atzaahuate'e, mɨ sej caí mé úumua'aree, ¿a'achúni pua'an nine'ira'a aúche'e ruvɨ'e'eve'e nej niyen huatevée ná'ara'ani mú'ejmi jemi? ¿Ni ayén ruxe'eve'e nej á'ateevi'in tɨ́j na'a rusén jɨme'e nej niyen mú'ejmi jemi yé huatéveeca nej ni rɨ́'ɨ amuáaruuren? Mé se'evé'evi'itɨchi mɨ pa'arɨ'ɨ.
Matɨ́'ɨj mi á ye'evé'evi'itɨ.
18 Aj pu i Jesús ra'ajté'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ pa'arɨ'ɨ tzajta'a seijre'eca'a. Aj pu i huirájraa. Jɨ́me'en pu'u huirájraa, tɨ'ɨquí huarúj a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ.
19 Matɨ́'ɨjtá mi, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, rujɨ́ɨmua'a mú tiu'uxájtaca'a a'ɨ́jna jamuan ɨ́ Jesús. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n tecaí raayɨ́'ɨtɨhua'a ta'araa tej raatamuárite'en te'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a?
20 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu'u ti'ayajna, a'iné caxu a'atzu té'atzaahuate'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e jé'iyecan jɨme'e, temua'a pu tí'ivaɨre'e sej siyen té'atzaahuate'e ɨ́ ru tzajta'a tɨ ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e. A'ɨ́ɨ pu'u ruxe'eve'e sej siyen té'atzaahuate'e cɨ́j caj. Tɨ́ pua'a siyen cɨ́j caj té'atzaahuate'e, aj pu xaa rɨ'ɨrí sej si siyen tiraata'aíjte'en amɨ́jna mɨ jɨrí tɨjɨ́n: "Tíchesi, ateájra'a á jaata'a já'ahua'a játe'ana jetze tɨ ve'ée." Ajta a'ɨ́ɨn mɨ jɨrí, ayée xaa ne'u rɨni. Ayee pu'u xaa ne'u, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e, nain xu jɨ́n raayɨ́'ɨtɨhua'a xá'aju'un.
21 Ajta, setá'aj siyen raatamuárite'en se'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ ayén 'een tɨ́j amɨ́jna, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej raatáhuavii ɨ́ Dios, seajta huaúru'itzi'ive'en.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tɨ nu'u mɨ'ɨni (Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Matí'ɨj mauj naíjmi'i á'ujujhua'ane'e me'újna já'ahua'a tɨ jetzen e'ejtéme'ecantaca'a u Galilea, Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu ja'atí tiu'utátuiire'esin ineetzi jɨme'e i nej neajta teáata'a jetze airáane. A'ɨ́ɨ pu neetzi jɨme'e hua'utátuiire'esin a'ɨ́mej jemi ɨ́ teteca.
23 Majta me'ɨ́n, ayée mú neejé'icatan. Mí neajta inee, ayée nu hui huatarújsin huaíca xɨca jetze. Yee pu'u xaa ne'u teja'uré'enejsin.
Majta me'ɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, jeíhua mú huataújxɨeemɨste matí'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a.

Jɨme'en ɨ́ mej jɨ́n tí'itaná'achita'a u teyujta'a

24 Matí'ɨj mi chajta'a a'ará'a a'ujna Capernaúm. Matí'ɨj mi seica e'iré'ene jemin a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tiú'ujijve'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'apua tumin ɨ́ tɨ jɨ́n tiu'utévaire'esin huá'a teyujta'a. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni caí tí'inajchitan a'amua maestro a'ɨ́jna ɨ́ hua'apua tumin ɨ́ tɨ tiu'utévaire'esin u tatéyujta'a?
25 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Aa ni'ijtá ne'u.
Aj pu i Pedro uteájrupi u chi'ita. Capu xɨ ti'itɨ́j a'ij tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, sino Jesús pu amuacaí ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné timuá'amitɨejte'e, Simón? ¿A'atéenqui mejíjve'e a'ɨ́mej ɨ́ rey ɨ́ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua? ¿A'atéenqui mejíjve'e ca'ɨ́n a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'itua'araca ɨ́ mej te'iráatɨ'ɨcɨ, na'ari me'ɨ́jna jɨme'e a'achú tɨ caj seɨ́j tí'ijcha'ɨɨ? ¿Ni qui a'ɨ́mej mejíjve'e ɨ́ ruyaujmua'a ca'ɨ́n qui a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan?
26 Pedro pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
Ajta Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ruxe'eve'e ɨ́ mej tiu'utanájchita a'ɨ́ɨme ɨ́ huá'ayaujmua'a.
27 'Mí ajta, tetá'aj caí tiyen hua'utaníniu'ucaste'en, ayée pej huárɨni. Patá'aj hui u á'ume'en a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj. Pajta ra'ateáhua'axɨn ɨ́ cua'itzɨ'ɨpua á jaata'a. Pajta, pe'ɨ́jna ɨ́ hua'í, ɨ́ ta'amuájca pej raatévi'ira, patá'aj ra'acána'axɨn, án pej pi yé'eteuni ɨ́ téne'etze'en seɨ́j ɨ́ tumin tɨ ayén tí'ijnajche a'achú cumu muáacua tumin. Patá'aj ye'erá'ɨn ɨ́ tumin patá'aj tihua'unájchite'en, pajta ineetzi jɨme'e.

18

¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 A'ájná'ɨmua, a'ɨ́ɨ mú ave'eré'ene ɨ́ Jesús jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'ataani jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi seɨ́j ɨ́ tɨ ta jetze ajtéme'ecan?
2 Aj pu i Jesús seɨ́j huatajé ɨ́ pa'arɨ'ɨ. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei ɨ́ seica.
3 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Jee xaa, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. Tí pua'a secaí seɨcɨé tiú'umua'ati, tɨ pua'a secaí siyen rahuauca sej siyen che'atá sena'a jé'iyecan jɨ́n tí'imua'ajca matíj mɨ tɨ'ɨríi, caxu ja'anáj a'uteáruti ɨ́ ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.
4 'A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tí'een, ja'atí tɨ na'a tɨ ayén huataújseijrata tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n ruxe'eve'e, ayée pu xaa éene'e a'ame tɨ́j a'ɨ́jna i pa'arɨ'ɨ. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi.

5 Ajta, ja'atí ti na'a ti ayén ra'ancuré'evi'iti neniúucajtze'e seíj í pa'arí'i tíj
a'íjna, a'íjna í tevi, a'íi pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi.

Tí pua'a ja'atí ca'anírja'a ratá'an seíj ti te'uté'itzeen í Dios jemi
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Ja'atí ti na'a ti a'ij pua'a tiru'uté'an í ru tzajta'a í ruxí'ej pa'arí'i ti ayén
ná'atzaahuate'e tíj a'íjna, ayée pu ti'ijtzú a'íin í ja'atí, amuacaí mej me'uun u
ra'acáavi'ire í tete se'unírja'a ti ve'ée matá'aj ra'ateájrieeni á jaata'a ti ij a'íin
a'ujámin.

7 'Cui'i xaa huá'a jemi, a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, í
mej majta ca'anírja'a hua'atá'aca í seica mej mi auteáturan í Dios jemi. Ayee
pu tiujú'ujxe'eve'e mej mi í seica ayén auteáturan í Dios jemi. Mí ajta, cui'i xaa
ne'u a'íjna jemi ti ayén ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi miyen huárini.

8 'Patí'ij auteáturan í Dios jemi, ti pua'a piyen tiru'ujpuá'ajte'en í á jetze,
piyen tijín nemuajca'a pu pú'eene'e, na'ari ne'íica pu pú'eene'e, ayée nu
tí'imua'ixaate'e. Para'antiveíjche, pej pi mé rúurieni. Jé'ecan pu jaítze'e
timuaatéva'ire pej a'uteáturan seíj jime'e í amuájca'a, na'ari seíj jime'e í a'íica
a'ájna Dios ti é'eseijre'e, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecaí
piyen huárini, hua'apuaca pej jín í amuájca'a na'ari hua'apuaca jín í a'íica pej
a'uteáruti a'ájna já'ahua'a a'u ti caí é'emi'ini í taij.

9 'Ajta, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'i pe'íjna í pej jín
auteájturaa í Dios jemi, aitátichi. Mé pej rúurieeni. Jé'ecan pu timuaatéva'ire
pej piyen a'uteárute seíj jime'e í 'ají'i a'ájna Dios ti tejé'aijta. Na'ari caí, ayée
pej hua'apuaca jín ájji'isi tí'ij a'íin muajá'ujisin a'u ti caí ja'anáj é'emi'ini í taij.

Jíme'en í cáne'a ti á'uvej
(Lc. 15:3-7)

10 'Rí'i xu'u mú'een sej si caí a'ij pua'a huajá'useijra seíj ti auj cílieen. Ayee
nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, a'íime í mej tí'ivairе'e u ta japua,
í mej majta huá'acha'ii muá'ara'ani, ja'anáj ti na'a, a'íi mú huaté'uu jemin í ti
ní'iya'upua ti é'eseijre'e u ta japua.

11 Ayee nu 'een jín mú a'uvé'emej inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane nej
ni huá'a japua huániuuni a'íjna ti á'uvej.

12 '¿A'iné tejamuá'amitiejte'e a'ij ti huárini í ja'ati ti anxíte huá'ajye'emua
í cáne'axi? Tí pua'a seíj á'uveti mé já'ahua'a, ¿ni caí ayén rini? A'íi pu
huaja'utéhuiite'esin naíjmi'ica í seica a'ánna jirí jetze. U pu a'umé'e a'ame ti
ij raaré'ehuauni a'íjna ti á'uvej.

13 Ajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu ti'ayajna, ti pua'a a'íin mé'e
yé'uteuni, jaítze'e pu rí'i tiraatá'ixaa a'íjna jime'e ti ráateu í ti á'uvej, caí mi
seica í ti ari huája'utéhuiite'eca'a.

14 'Ayee pu che'atá na'a 'een a'íjna jemi a'íjna í ti á'amua'iya'upua ti ta japua
é'eseijre'e. Capu a'atzu raxí'eve'e ti seíj á'uveti ti cílieen tíj a'íjna i pa'arí'i.

A'ij tej nu'u ye'í tiraatá'uuni'i í ta'ihuaara'a
(Lc. 17:3)

15 'Tí pua'a a'ihuáara'a ti'itíj jín auté'itzen mú'eetzi jemi, ayée pej huárini.
Aricu, u a'utá'ixaate'e avíitzi jime'e í ti jín auté'itze mú'eetzi jemi. Tí pua'a a'íin
muá'antzaahuate'en, mú'ee pej xaa raamuá'iti í a'ihuáara'a sej si seajtáhua'a
ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

16 Mí ajta, ti pua'a caí muá'antzaahuate'en, patá'aj seica ánvi'itin a'íjna jemi,
hua'apuaca mej mi ráamua'aree ti pua'a muá'antzaahuate'en nusu caí. Tí
pua'a a'ihuáara'a caí muá'antzaahuate'en, a'íime í mej hua'apua, ayée mú
tiu'utaxájta ti ayén ti'ayajna í pej jín jetzen tí'ijpua'ajte'e a'íjna í a'ihuáara'a.

17 Ajta á'iyen, tɨ pua'a caí huá'antzaahuate'en ɨ mej hua'apua, patá'aj hua'utá'ixaate'en naíjmi'ica ɨ mej tiújse'ɨri. Ajta, tɨ pua'a a'ihuáara'a caí huá'antzaahuate'en a'ɨ́mej, ayée pej che'atá pena'a raruuren patɨ́j huá'aruure a'ɨ́mej ɨ mej caí ajtéme'ecan mú'ejmi jetze nusu a'ɨ́ime ɨ mej tiú'ujijve'e ɨ gobierno jetze me'ecan.

18 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, setɨ́j sena'a sej tí'ijmɨi íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a té'ijmɨ u ta japua. Ajta setɨ́j sena'a sej huatá'aca íiyen chaanaca japua, Dios pu ayén che'atá na'a huatá'aca u ta japua.

19 'Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e mɨ sej íiyen chaanaca japua huaté'uu, tɨ pua'a siyen che'atá sena'a tirú'umua'areere mɨ sej hua'apua se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej ye'ɨ́ tí'ijhuaviiran ɨ Dios jemi, a'ɨ́jna tɨ ní'iya'upua, ayée pu che'atá na'a á'amuaruure a'ij sej tí'ijhuavii.

20 Ayee pu hui té'eme, a'iné a'u tɨ na'a mej e'etiújse'ɨri neniúucajtze'e, a'úu nu a'utevée na'ame huá'a tzajta'a. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a mehua'apuáj mena'a na'ari mehuaíca mena'a.

21 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, a'ɨ́ɨ pu ave'eré'ene ɨ Jesús jemi. Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, ¿a'achúni pua'amé ruxe'eve'e nej tiraatá'uuni'i ɨ ne'ihuaara'a tɨ pua'a ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzen neetzi jemi? ¿Ni qui aráhua'apua pua'amé?

22 Jesús pu ayén huataniú tɨjɨ́n:

—Canu niyen raataxájta yee aráhua'apua, sino aráhua'apuájetze huaícate japuan tamuáamuata'a japuan aráhua'apua.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ té'echa'ɨɨca'a tɨ ajta caí tihua'utá'uuni'iramɨ'ɨca'a

23 'Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ Dios mej mi ti'ihuaúruuni'i seɨj majta seɨj. Na'ari caí, ayée pu che'atá na'a huá'aruuren tɨ́j a'ɨ́jna ɨ rey tɨ ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'achú mej caj té'echa'ɨɨca'a a'ɨ́ime ɨ mej ravaɨre'eca'a.

24 Pu'uri a'utéjche tɨ ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en, matɨ́'ɨj seɨ́j a'uré'eneijte jemin tɨ jeíhua té'echa'ɨɨca'a, a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a tumin.

25 Ajta a'ɨ́jna tɨ té'echa'ɨɨca'a, capu tí'ituaave'eca'a ɨ tɨ jɨ́n tiraanájchite'en. A'ɨ́j pu jɨ́n, ɨ rey ayén tiu'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'utuaani a'ɨ́jna ɨ teáata'a, ajta ɨ ɨra'ara'an, majta ɨ tɨ'ɨríi ajta nain tɨ tí'ijcha'ɨɨ. Ayee pu tiu'uta'aíjtaca'a tɨ ij tiraanájchite'en nain a'achú tɨ té'echa'ɨɨ.

26 'Aj pu i a'ɨ́ɨn tɨ té'echa'ɨɨ títunutaca'a á vejli'ipua ɨ rey jemi. Jéihua pu rajjé tɨjɨ́n: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu xaa tí'imuanajchite'en nain jɨme'e a'achú nej timuá'acha'ɨɨre'e."

27 'Ajta a'ɨ́jna tɨ rajíjve'e, a'ɨ́ɨ pu rá'ancu'uvajxɨ. Tiraatá'uuni'iri'i nain jɨme'e ɨ tɨ té'echa'ɨɨca'a. Aj pu i raatátuaa.

28 'Jɨ́me'en pu'u huirájraa a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'e, aj pu i seɨ́j huáteu tɨ ayén ajta tirá'acha'ɨɨre'eca'a. Anxíte tumin pu'u té'echa'ɨɨca'a. A'ɨ́ɨ pu raatéevi'i. Tɨ'ɨj jí a'utéjche tɨ ra'antéevi'i ɨ cɨjpáara'an jetze. Ca'anín pu jɨ́n ayén tiraata'aíjte tɨjɨ́n: "Tinaanájchite'e a'achú pej tiná'acha'ɨɨre'e."

29 'Aj pu i títunutaca'a a'ɨ́jna tɨ ajta ayén ravaɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ rey. Ayee pu tiraatajé tɨjɨ́n: "Paúche'e nechu'eve'e. Nee nu tí'imuanajchite'en."

30 'Mɨ́ ajta a'ɨ́jna ɨ seíj, capu raataxɨ́'eve, sino iyá'uraa. Ajta á'iyen tíraata'aíjtaca'a mej nu'u ra'iteáanan ajta na'a caí tiraanájchite'en nain a'achú tɨ té'echa'ɨɨca'a.

31 'Majta me'ɨ́n ɨ seica ɨ mej ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ rey, matɨ́'ɨj tiu'uséij a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j, matɨ́'ɨj mi u á'uju'un jemin ɨ tɨ tihuá'aijte'e. Nain mú raatá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j.

32 'Ajta a'ɨ́n ɨ́ rey, tɨ'ɨquí raata'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ravaɨre'e. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Mú'ee pej nevaɨre'e, huápɨ'ɨ pej a'ij pua'a tí'itevij. Nee nu timuaatá'uuni'iri'i nain jɨme'e a'achú pej tiná'acha'ɨ́re'eca'a ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pej piyen tinéjhuaviiri'i.

33 ¿Ni caí ayén tiraavíjte'eca'a pej piyen che'atá pena'a rá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ axɨ́'ej tevi tɨ nevaɨre'e netɨ́j neajta inee timuá'ancu'uvajxɨ mú'eetzi?"

34 'Ajta a'ɨ́n tɨ tí'ira'aijte'e, jé'ecan pu huataniú'ucaca'a a'ɨ́jna jemi. Aj pu i a'uun tiu'utátui a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej huá'anaamuaca mej mi ra'iteáanan ajta na'a caí nain tiraanájchite'en a'achú tɨ té'echa'ɨ́ica'a.

35 'Ajta a'ɨ́n tɨ ní'iya'upua tɨ ta japua é'eseijre'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren seɨj ajta seɨj tɨ pua'a pecaí tiraatá'uuni'i ɨ́ a'ihuáara'a tzáahuati'ira'a jɨme'e.

19

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej taújtu'aara mej runeɨche
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Tɨ́'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ ayén tihuaú'ixaate'e, tɨ'ɨquí a'uun e'erájraa a'uun tɨ huatacá'a u Galilea. Ajta antáraa után pújme'en ɨ́ játe'ana jetze u Jordán. A'uu pu a'ará'a tɨ́j na'a a'úu tɨ huacá'a u Judea.

2 Jéihua mú teɨte a'ucɨ́j jamuan. Ajta a'úu pu tihuá'uhuaa ɨ́ mej tí'icucui'ica'a.

3 Aj mú mi seica e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Fariseos mú pú'een a'ɨ́me. A'ɨ́me méjhuauca'a mej raatémua'itɨn tɨ ij auté'ɨtzen ti'itɨ́j jɨme'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni qui a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén mé rúurɨeeni ɨ́ ru'ɨ́j ti'itɨ́j jɨme'e, ti'itɨ́j tɨ na'a, capu amɨ́n a'ij?

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿Ni qui secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze tɨ jíme'en yee a'ɨ́ɨn tɨ nu'u amuacaí huá'utaahuaca'a ɨ́ teɨte, ayée pu naíjmi'i huá'utaahuaca'a ɨ́ teáata'a, ajta ɨ́ 'ɨ́ita'a?

5 Ajta ayén tiu'uxájtaca'a a'ájná'ɨmua tɨjɨ́n: "A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn teáata'a ajtaméj ɨ́ ruvaújsimua'a jemi. Ru'ɨ́j pu nu'u jamuan huateáturaasin. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej hua'apua, ayée mú huataújruurejsin cumu seɨ́j pu'u ɨ́ tevi."

6 Ayee pu'i tí'een, camu ché'e hua'apua mena'a sino cumu seɨ́j pu'u. A'ɨ́j pu jɨ́n, ɨ́ tɨ Dios hua'anténajchi, miché'e caí ajtaújhua'anan ɨ́ teɨte.

7 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ayén ti'éene'en, ¿a'iné 'een jɨ́n tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan tɨ nu'u ja'atɨ́ ru'ɨ́j a'ɨ́ɨn huatapíjte'en ɨ́ cuapée ti'itɨ́j ɨ́ tɨ jɨ́n mé rúurɨeni?

8 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu 'een jɨ́n Moisés ayén amuaatá'a tɨ ja'atɨ́ ru'ɨ́j ɨ́ cuapée huatapíjte'en mej mi ráamua'aree tɨ mé rúurɨe ɨ́ ru'ɨ́j a'iné capu ti'itɨ́j a'amua jetze tásiseiiri sej si rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ́ seica. Ayee pu xaa Moisés amuaatá'a. Mɨ́ ajta, capu ayén éene'e ɨ́ 'ajmí'ɨmua.

9 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ cha'a na'a mé rúurɨeni ɨ́ ru'ɨ́j. A'ii pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ mé rúurɨeni ɨ́ ru'ɨ́j. Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨn ɨ́ra'ara'an seɨ́j jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten, aj pu xaa í'irɨ'ɨri tɨ mé rúurɨeeni. Ajta a'ɨ́ɨn cína'ara'an tɨ ayén cha'a na'a mé rúurɨe ɨ́ ru'ɨ́j, tɨ pua'a á'iyen seɨ́j ancuré'evi'itɨn ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu tiú'ujxana'acɨra'aten a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ mé rúurɨe. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

10 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ayén 'een a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej néjne'ɨche, ayée pu titá'amitɨejte'e itejmi a'ɨ́jna jɨme'e, ayée pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej caí néjne'ɨche.

11 Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Camu naíjmi'i miyen yaú'itɨée muá'aju'un, sino a'ɨ́ɨ mu'u ɨ́ tɨ Dios hua'utá'a mej mi miyen te'utáviicua'i ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.
12 Ayee pu'u 'een a'iné ayée pu tihua'ucɨ́'ɨ seica tɨ́j na'a mej huanúnu'ihuaca'a. Majta seica, ayée mú 'een a'iné teteca mú miyen huá'uruu. Majta seica, a'ɨ́ɨ mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare rujɨ́ɨmua'a mej mi te'enteárute ɨ́ Dios jemi. A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tiraayɨ́'ɨtɨ, ché'e a'ɨ́ɨn ayén huárɨni.

Jesús pu rɨ́'ɨ tihua'uteájtuaa ɨ́ tɨ'ɨrɨ́i ɨ́ mej cílieen
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, tɨ'ɨrɨ́i mú á e'evé'evi'itɨ ɨ́ Jesús jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn hua'ajtamuárɨ'en, ajta tɨ ij Dios jemi raatéjhuauni a'ɨ́mej jɨme'e. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej hua'ajteá'axɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej tɨ'ɨrɨ́i avé'evi'itɨxɨ.
14 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj hua'utá'an mɨ tɨ'ɨrɨ́i mej yé ve'eré'enen neetzi jemi. Caxu huá'ijmɨijra, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi, naími'i mú miyen 'een matɨ́j me'ɨ́mej mɨ tɨ'ɨrɨ́i.
15 Aj pu i huá'amu'uutze'e hua'avé'emuarɨ'ejxɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ajta iyá'uraa.

Temuaij tɨ chijteaanica'a tiu'utaxájtaca'a jamuan ɨ́ Jesús
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Ajta seɨ́j pu e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Teáata'a a'ɨ́jna. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Maeestru mɨ pej rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ¿tɨ'itáani i'i xɨ́'epɨ'ɨn tɨ ruxe'eve'e nej ni niyen huárɨni tɨ i ayén náacɨ'ɨti nej ruuri ná'ara'ani ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e?
17 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n piyen tí'inejee pe'ɨ́jna jɨme'e nej rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree ca'ɨ́n qui inee rɨ́'ɨ neti'itevi? Seɨ́j pu'u a'ɨ́ɨn pú'een tɨ rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree; a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios. Tɨ́ pua'a piyen tí'ijxe'eve'e tɨ muáacɨ'ɨti pej piyen ruuri puá'ara'ani ɨ́ Dios jemi, patá'aj piyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios.
18 Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:
—¿Tɨ'itáani niuucarijra'a na'ará'astijre'en?
Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ijna ne'u tɨ ayén huataújmua'a yee “capej tí'itecui'ica”, ajta a'ɨ́jna tɨ jɨme'en yee “capej tí'axana'acɨra'ate”, ajtahua'a seɨ́j tɨ ayén yee “capej tí'inahua'aj, capej pajta ja'atɨ́ hua'itzi jɨ́n ti'ixáate'e”.
19 Ajta pu hui ayén tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e pej nu'u huá'ajtzaahuati'ire'e ɨ́ a'atáàta, pajta ɨ́ anaanaj. Pajta, piyen huárɨni pej pi piyen rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ ɨ́ axɨ́'ej tevi patɨ́j aseɨ́j.
20 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ temuaij, ayée pu tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Nain nu jɨ́n te'ará'aste tɨ́j na'a ti'ipua'amé. ¿Tɨ'itáani auj ná'aturaate'e?
21 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ayén timua'aráanajche pej nain jɨ́n te'ará'asten, ayée pej huárɨni. Aricu, nain tiu'utuáa ɨ́ tiá'a. Pajta hua'uré'an ɨ́ tumin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, jé'ecan pepu'u ra'ancuré'asin ɨ́ ta japua ɨ́ Dios jemi. Aj pepu'u xaa, mú a'utá'iyi'i patá'aj neetzi jamuan á'uche'ecane'en. —Ayee pu tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
22 Tɨ́'ɨj ayén tiráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu i utéevatzɨ ɨ́ ru tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ temuaij. Huatáujxɨeemɨjte a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a.
23 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Ayej xaa neˈu tiˈayajna. Temuaˈa pu tíˈimuariˈeri mej aˈuteárute aˈájna Dios ti éˈeseijreˈe aˈíime í chíjteaani.

24 Neajta niyen tejáˈamuaˈixaateˈe. Jaítzeˈe pu muáriˈeri ti chíjteaani aˈuteárute aˈájna Dios ti éˈeseijreˈe caí ti cameeyuˈu anaarute tiˈitíj píˈiseˈe jetze ti anacun.

25 Majta aˈíime, matíˈij miyen tiráanamuajriˈi, jéˈecan mú aˈij teˈutaseíj. Majta miyen tíˈiruˈihuaˈu tijín:

—¿Tí puaˈa ayén tíˈeeneˈen, aíi táˈuj naˈa tíˈiriˈiri ti jaˈatí aˈuun aˈuteáturan aˈu ti Dios éˈeseijreˈe?

26 Aj pu i Jesús huaˈuseíj. Ajta ayén tihuaˈutáˈixaa tijín:

—AˈímejjemiíteteCa, capu xaa aˈij tíˈiriˈiri. Mí ajta, aˈíi pu xaa raayíˈiti í Dios.

27 Ajta aˈíjna í Pedro, ayée pu tiuˈutaniú tijín:

—Teajta iteen, nain tu teri mé teuhuáˈaxi í tej tíˈijchaˈiica ˈa tej ti áˈujujhuaˈaneˈen áˈa jamuan. ¿Tiˈitáani taciˈiti itejmi?

28 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tijín:

—Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jimeˈe. AˈájnaxicájraˈajetzetiDios nain jín tiˈijéjcuareˈen, inee, i nej neajta teáataˈajetze airáane, aˈájna netíˈij aujyeíjxiˈisin japuan í neˈipuá, ayée pu seíireˈe aˈame temuaˈa naa mej mi atanéjneˈere. Seajta múˈeen mi sej ne jamuan áˈujujhuaˈan, ayée xu cheˈatá senaˈa títeujráˈasixiˈin japuan í áˈamuaˈipua, seij seajta seij. Tamuáamuataˈa japuan huaˈapua xu aráˈase múˈeen, ajta ayén teˈaráˈase í áˈamuaˈipua. Aj xu si siyen tíhuaˈuxíˈepiˈintariˈireˈen aˈímej teitejraˈa í mej Israél jetze ajtémeˈecan, aˈímej teitejraˈa mej miyen tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase.

29 ’Neajta niyen tejáˈamuaˈixaateˈe, jaˈatí ti naˈa ti tiˈitíj áˈurieeni aˈíjna jimeˈe ti áˈucheˈecaneˈen neetzi jamuan, ti puaˈa chiˈij, nusu rujaˈatzimuá naˈari rucuˈutzimuá o rujúutzimuaˈa, caˈín rutáàta, runáàna naˈari ti puaˈa yáˈuriieeni í chuej ti japuan tíˈihuasteˈe, ayée pu tíˈijciˈiti. Tí puaˈa seíj naˈa í ti yáˈujisin, ayée pu tíˈiraciˈiti aˈachú cumu anxíte í tiˈiti. Ajta, ayén tíˈiraciˈiti ti ruuri áˈaraˈani tíj naˈa rusén jimeˈe aˈájna Dios ti éˈeseijreˈe.

30 ’Ajta, ayée pu hui ajta téˈeme: muˈiití í mej nuˈu veˈecán jín títetateí í Dios jemi íjii, aˈíi mú ciliéeneˈe jín títetatée muáˈajuˈun jemin í Dios. Majta muˈiití í mej nuˈu cílieeneˈen jín títetateí í Dios jemi íjii, aˈíi mú veˈecán jín títetatée muáˈajuˈun aˈájna xicájraˈa jetze ti jetzen Dios tiuˈutaˈaíjta.

20

Jímeˈen aˈímej í mej tíˈimijhuacareˈe í uuva tzajtaˈa

1 ’Ayee pu ajta tíˈaijta í Dios aˈíjna ti jín antiújmuaˈaree. Ayee pu rici tíj aˈíjna í jaˈati ti ráahuii í uuva Tapuáˈarijmeˈeca pu nuˈu huirájraa ti ij huaˈutáˈinen aˈímej í mej tiuˈumuáriˈen aˈu ti tejéˈehuasteˈe.

2 Ayee pu tíhuaˈuxíˈepiˈintariˈiriˈi ti ayén tihuaˈunájchiteˈen aˈachú cumu seíj tumin. Aj pu i huaˈutaˈíteca ˈa mej aˈucíine aˈu ti eˈeréˈevee í uuva.

3 ’Ajtahuaˈa pu huirájraa aˈíjna í jaˈati tíˈij ari jáˈitaˈa huatemáˈeca í xica. Seica pu ajta huáteu aˈájna aˈu mej áˈujseˈupi. Camu tiˈitíj muariˈecaˈa.

4 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tijín: “Sericu múˈeen, sej si yeehui tejaˈuvéˈemuariˈen aˈu nej uuva áˈuuhuii, neajta niyen tejamuaanájchiteˈen aˈachú ti raavíjteˈe.” Matíˈij mi áˈujuˈun.

5 ’Ayee pu cheˈatá naˈa huaríj aˈíjna í jaˈati. Ajtahuaˈa pu nuˈu huirájraa aˈatzaj cumu tacuarixpua. Ajtahuaˈa, tíˈij ari vejliˈi cáame í xica, ayej cheˈatá naˈa rijcaa.

6 Ajtahua'a pu huirájraa tɨ́'ɨj ari je'incáruti ɨ́ xɨca. Ajtahua'a pu seica á'uteu ɨ́ mej e'etiú'uuca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'iné 'een jɨ́n siyen huaté'uu tɨ́j na'a aré'apua'a ɨmuá? ¿Ni secaí ti'itɨ́j mej e'ejmuáɨ'e?"

7 Ayee mú tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Capu yee ja'atɨ́ ta'inee." Ayee pu ij tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Sericu seajta mú'een, sej si teja'uvé'emuaɨ'en a'u nej uuva á'uuhuii."

8 'Tɨ́'ɨj huateáchumua'areca'a, aj pu i raatajé ɨ́ seíj tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ mej tí'imɨjhuaca. Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Patá'aj u huája'utájeeve a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'imɨjhuaca patá'aj tihua'unájchite'en. Pajta, patá'aj yeehui piyen autéjcheni a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí íiya'ata autéjhuii. Pajta piyen ra'antipuá'ajte'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej amuacaí autéjhuii."

9 'Aj mú mi e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ mej anteájrupi tɨ́'ɨj ari je'incáruti ɨ́ xɨca. A'ɨ́ɨ pu tihua'unájchi seɨj ajta seɨj nain jɨme'e ɨ́ seɨj tumin.

10 Ajta á'iyen tɨ́'ɨj hua'ucɨ́'ɨ tɨ a'ɨ́mej tiu'unájchite'en ɨ́ mej amuacaí anteájrupi, ayée mú tí'iru'ixaate'eca'a tɨjɨ́n: "Jaítze'e pu tí'itacɨ'ɨti itejmi." Mɨ́ ajta caí, capu. "A'ɨ́ɨ pu ajta ayén tihua'unájchi sei tumin che'atá na'a, seɨj ajta seɨj."

11 'Matɨ́'ɨj ra'ancuré'a, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej huaújniuuste'en me'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ tíchuej.

12 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "A'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí íiya'ata anteájrupi, seíj hora mu'u tiu'umuáɨ'ej. Mɨ́ pajta mú'ee, ayée pej che'atá pena'a tihua'unájchi patɨ́j titaanájchi itejmi. Teajta iteen, nain tu yee jɨ́n te'utáviicua'iri'i, teajta tí'imuaɨ'ista, teajta nain tu jɨ́n tɨ́j na'a tiú'uxɨ́ɨreca'a tɨ́j na'a aré'apua'a ɨmuá."

13 'Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tiraatá'ixaa seíj tɨ amuacaí anteájrupi tɨjɨ́n: "Casi'i, ne'amiigu. Canu a'ij pua'a muaruure. ¿Ni qui pecaí piyen tiu'utá'a muá'aniuuca jɨme'e pej piyen tiu'umuáɨ'en seíj tumin jɨme'e?

14 Me'ecui icu, ancuré'a ɨ́ pej raamuá'itɨ. Aricu. Ayee nu'u yee raxɨ́'eve'e nej niyen che'atá nena'a timuaanájchite'en mú'eetzi netɨ́j tiraanájchi ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ anteájrupi tɨ́'ɨj ari je'incáruti ɨ́ xɨca.

15 ¿Ni caí ayén yee tí'ineci'ɨti nej niyen huáɨ'ini a'ij nej tí'ijxe'eve'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej tí'ituaave, ca'ɨ́n piyen chueere'e pe'ɨ́jna jɨme'e nej rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ?" —Ayee pu nu'u tiraatá'ixaa.

16 Aj pu i Jesús ayén tɨjɨ́n:

—A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí amuacaí anteájrupi, a'ɨ́ɨ mú anará'asi, majta me'ɨ́n ɨ́ mej amuacaí anteájrupi, a'ɨ́ɨ mú uvé'eteajtɨri.

Huaícaca jetze pu raataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ nu'u mɨ'ɨni (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Tɨ́'ɨj ari Jesús án a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj pu i hua'utajé rujɨ́ɨmua'a.

18 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri a'ujnéjsin a'ánna Jerusalén. Ajta seíj pu hui neetzi tiu'utátuiire'esin i nej neajta teáata'a jetze airáane. Hua'utatuiire'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta u hua'atéyujta'a, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej té'eyu'uxaca. A'ɨ́ɨ mú tiu'utá'asin mej mi naajé'ica.

19 Majta ná'avi'itɨn a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi ná'uxɨeehuari'i. Majta me'ɨ́n, ayée mú tinaatévajxɨ'ɨsin. Majta ná'atatan ineetzi cúruu jetze. Neajta mɨ'ɨni, aru huaíca xɨca jetze nu neajta huatarújsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jɨme'en ɨ́ tɨ rájhuaviiri'i hua'anáànaj, a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan (Mr. 10:35-45)

20 Ajta a'ɨɨn hua'anáànaj a'ímej ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ Zebedeo, ruyaujmua'a pu jamuan e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Aj pu i títunutaca'a á vejli'i jemin tɨ i ti'itɨj raatáhuavii.
21 Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej niyen huárɨni mú'eetzi jɨme'e?
Ajta a'ɨɨn hua'anáànaj, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨn:
—Patá'aj piyen hua'utá'an mɨ niyaujmua'a tɨ ij seíj a'ujyeíjxɨ'ɨn arɨ'ɨríinta'a, ajta ɨ seíj tɨ a'ujyeíjxɨ'ɨn a'úutata'a púJme'en a'ájna xɨcájra'a jetze patí'ɨj yé uvé'enen pej tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
22 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Caxu a'atzu ramua'aree ti'itɨj sej nehuavii. ¿Ni siyen rá'aviicua'i sej rajpuaíitzi xá'ara'ani netɨj inee tirajpuaíitzi na'ame?
Ayee mú tiu'utaniú tɨjɨn:
—A'iné tijtá ne'u.
23 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Mú'een xu rajpuaíitzi xá'ara'ani netɨj tirajpuaíitzi na'ame inee. Mɨ ajta, capu ayén tí'ineci'ɨpua ineetzi nej ja'atɨ huatá'an tɨ a'ujyeíjxɨ'ɨn nerɨ'ɨríinta'a, na'ari ne'úutata'a. Ayee pu'u tihuá'aci'ɨti mej mi uhuará'asixɨ'ɨn a'ujna a'ɨmej tɨ Dios ari hua'antíhuau.
24 Majta me'ɨn ɨ seica, ɨ mej tamuáamuata'a ará'ase, matɨ'ɨj ráanamuajri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a a'ɨmej jemi ɨ mej hua'apua.
25 Aj pu i Jesús hua'utajé naíjmi'ica. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Xu'uri ramua'aree mú'een a'ij mej ye'í rɨɨj muá'aye'i ɨ mej tí'aijta nain chuéjra'a japua. Ca'anéeri mú jɨn tihuá'aijte'e ɨ teɨte. Majta me'ɨn ɨ mej títetateí, a'ɨɨ mú tihuá'aijte'e ɨ seica a'ij mej ye'í me'ɨn tí'ijxe'eve'e.
26 Mɨ ajta, capu ayén tiraavíjte'e mú'ejmi jemi. Tɨ pua'a ja'atɨ raxɨ'eve'e tɨ ve'ecán jɨn ti'itevée á'ara'ani, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ciliéene'e jɨn ti'itevée á'ara'ani tɨ i amuaatévaɨre'en naíjmi'ica mú'ejmi.
27 'A'atɨ tɨ na'a tɨ ayén raxɨ'eve'e tɨ te'enteárute a'ɨjna jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée, a'ɨɨ pu amuacaí ruxe'eve'e tɨ te'enteárute a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jaítze'e cílieen tɨ ij hua'utévaɨre'en naíjmi'ica ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e.
28 Miché'e miyen huárɨni netɨj rɨcɨ inee, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Canu ne'ɨjna jɨn mú iya'uvé'eme mej naatévaɨre'en ineetzi, sino neatá'aj hua'utévaɨre'en ɨ seica. Ayee nu 'een jɨn mú iya'uvé'eme nej ni huámi'ɨni huá'a jetze me'ecan, neajta nej ni tiraanájchite'en ɨ Dios ɨ tɨ jɨn huá'ajijve'e ɨ mej á'apua'aren mu'iicáca ɨ teɨte.

Jesús pu tihuá'uhuaa ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a, ɨ mej hua'apua (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Aj pu i á'uraa a'ɨjna ɨ Jesús, majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ'ɨj huiráacɨ me'újna Jericó, jeíhua mú teɨte a'ucɨj jamuan.
30 Majta me'ɨn ɨ mej hua'apua ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a, a'úu mú e'ejté'eca'a juye jetze. Matɨ'ɨj ráanamuajri'i tɨ nu'u á a'atamé a'ɨjna ɨ Jesús, ayée mú titeejíjhuaca'a tɨjɨn:
—Tavastara'a, mɨ pej hui i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨjna ɨ David teecan, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ itejmi.
31 Majta me'ɨn teɨte, a'ɨɨ mú hua'ajteá'axɨ. Miyen tihuá'a'ijmɨira mej mi caí miyen tí'ijijhua. Mɨ majta a'ɨɨme ɨ mej aracúcu'unijme'eca'a, jaítze'e mú ca'anín jɨn huajíjhuaca'a. Miyen tɨjɨn:
—Tavastara'a, mɨ pej i'i huáacɨxa'ara'an ɨ David teecan, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ itejmi.
32 Aj pu i Jesús huatéechaxɨ. Ajta hua'utajé. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e nej ni ti'itíj a'ij huáruuren mú'ejmi jemi?
33 Ayee mú titeetaniú tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e tej atanéjne'ere.
34 Aj pu'i a'ɨ́in Jesús huá'ancu'uvajxɨ. Ajta hua'arámuarɨ'ejxɨ ɨ́ hua'ajɨ́'ɨ jetze. Jɨme'en pu'u hua'arámuarɨ'ejxɨ, aj mú mi huarúj. Matɨ́'ɨj mi atanéjne'eri muá'araa. Majta a'ucɨ́j jamuan.

21

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Aj mú mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a vejli'i u Jerusalén a'u tɨ a'uchájta'ajme tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betfagé. A'uu pu é'echajta'a jɨrí jetze mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Aceituunajemi.
Aj pu i Jesús hua'apuaca huata'íteca'a.
2 Ayen tɨjɨ́n:
—Sericu, setá'aj a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a tɨ é'eseijre'e. Setɨ́'ɨj a'uteárute se'újna, a'uun xu hui yé'eteuni ɨ́ puuru'u tɨ ajtatápi'i jamuan ɨ́ yaujra'an. Setá'aj rá'ijxɨjta. Seajta mú huáje'erajápuan neetzi jemi.
3 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tejá'amua'ihua'ura a'ɨ́jna jɨme'e, aj xu si siyen tiraata'ixaate'en tɨ jɨ́me'en yee tavástara'a pu nu'u raxɨ́'eve'e, seajtáhua'a xu ca'anacan raatátuiire'esin.
4 Ayee pu tiuju'urɨ́j tɨ ij ayén te'araúrasten a'ij tɨ ajmí'i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayen tɨjɨ́n:
5 Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uchéjme a'úu tɨ huatacá'a a'ɨ́jna ɨ́ chajta'a u Sión tɨ jɨ́me'en yee:
“Casi'i mú'een, pu'uri mú a'uvé'emej mú'ejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ a'amua Rey.
Capu a'ij tí'ijviicua'i.
Ajta ave'ecaí puuru'u japua tɨ cɨ́lieen tɨ yaujra'an pú'een seɨ́j ɨ́ mej japuan tí'itɨ'ɨcɨca.”
6 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej hua'apua, aj mú mi a'ucɨ́j. Majta miyen huarɨ́j a'ij tɨ Jesús tíhua'uta'aíj.
7 Aj mú ye'eráaja ɨ́ Jesús jemi me'ɨ́jna ɨ́ puuru'u, majta ɨ́ yaujra'an. Matɨ́'ɨj mi ra'itéechejte ɨ́ puuru'u rucɨɨxu jɨme'e. Aj pu i Jesús avé'eyeijxɨ japuan ɨ́ puuru'u tɨ cɨ́lieen.
8 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, jeíhua mú ajteáxɨɨreca'a. Majta cɨɨxuri te'epíijraa juye jetze. Majta seica, pi'ista te'entiveíchixɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ mú majta a'apíijraa me'ájna juye jetze.
9 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej anáaté'ee huajú'ucaa, majta me'ɨ́n ɨ́ mej cujta'an huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú huatajíjhuaxɨ tɨjɨ́n:
—Ayee tu hui tí'imuahuavii pej tu'irájtuaani mɨ pej i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ rey, ɨ́ David teecan. Dios pu rí'ɨ tiraateájtuaa temua'a naa a'íjna tɨ yé vé'eme niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a. Ché'e a'ɨ́ɨn tu'irájtuaani a'ɨ́jna tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua.
10 Aj pu i Jesús a'uteájrupi u Jerusalén. Tɨ́'ɨj a'uteájrupi, aj mú mi tiúurɨ'ɨtzii naíjmi'i ɨ́ mej a'uun a'uchéjme'ecaa. Jéihua mú tí'iru'ixaate'eca'a. Miyen tɨjɨ́n:
—¿A'ataani pú'een amɨ́jna?
11 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, tɨ ajta Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

Jesús pu raajéjcuare ɨ́ teyuu
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-33)

12 Ajta á'iyen, Jesús a'uteájrupi u teyujta'a tɨ e'eráyaujta'a. Aj pu i
hua'utamuári naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun tí'itu'aracare'e, ajta a'ɨ́mej ɨ́
mej me'uun tí'inanaavecare'e. Tihua'ameesa pɨ́ pu té'ejhua'axɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej
japuan tumin huá'apuata'ati'iracare'e, ajta tihuá'ɨpua a'ɨ́mej ɨ́ mej cucui'ise
tú'aaracare'e.
13 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ Dios ayén tiraataxájtaca'a tɨ jɨ́me'en
yee, ayée pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame ɨ́ chi'ira'an tɨjɨ́n: “Chi'i mej tza-
jta'an tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jemi.” Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu seɨcɨé raruure ɨ́
chi'ij tɨ́j teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca ɨ́ nahua'ari. —Ayee pu
tihua'utá'ixaa.
14 Majta seica me'uun e'eré'ete'ecaa a'ujna teyujta'a. Seica mú
mua'arácucu'un, majta seica, tzare'e mú hua'ɨ́ɨcajme. A'ɨ́ɨ mú e'iré'ene ɨ́
Jesús jemi. Ajta a'ɨ́ɨn tihuá'uhuaa.
15 Majta me'ín ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, majta ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ yu'uxari
jetze, matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ Jesús huarɨ́j mej mi miyen rɨ́'ɨ te'utaseíj ɨ́ teɨte,
matɨ́'ɨj majta hua'useíj ɨ́ tɨ'iríi ɨ́ mej rujíjhuave'ecaa tɨjɨ́n: “Tiché'e nu'u
rɨ́'ɨ tiraateájtuaani temɨ́jna tɨ David teecan jetze airáane”, jé'ecan mú hu-
atanínіu'ucacuca'a.
16 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa pecaí tí'inamua a'ij mej ti'ixa amɨ́ɨme mɨ tɨ'iríi?
Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Aa ni'ijtá ne'u. ¿Ni tzaa secaí siyen ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze tɨ ayén
té'eyu'usi'i? Ayen tɨjɨ́n:
A'ɨ́ɨ mú nu'u majta rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́mej ɨ́ tɨ'iríi, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ uneeca'ise.
A'ɨ́ɨ mú Dios jetze araújca'ane mej mi miyen huárɨni.
17 Aj pu i Jesús hua'utátuaa. Ajta iyá'uraa. A'uu pu a'ará'a chajta'a tɨ ayén
téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betania. A'uu pu huatáxa'ai.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa tɨ caí taca'a a'ɨ́jna ɨ́ huaréj (Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Yee ruijmua'a yee tɨ́'ɨj ajtahua'a pɨ́'ájve, pu'uri í'icuataca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
19 A'ɨ́ɨ pu huaréj huaseíj tɨ e'etávee a'ájna vejli'i juye jetze. Aj pu i a'uré'ene
a'u tɨ e'etávee a'ɨ́jna ɨ́ huaréj. Capu a'atzu taca'acaa sino téxamua'icaa pu'u. Aj
pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ huaréj tɨjɨ́n:
—Capej ché'e ja'anáj taca'an.
Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huatéehua a'ɨ́jna ɨ́ huaréj.
20 Majta me'ín ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj raaseíj, jé'ecan
mú a'ij te'utaseíj. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ayén ca'anacan huatéehuan amɨ́jna mɨ huaréj?
21 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u huarɨ́j. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a siyen
té'atzaahuate'e tɨ ij ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e, ajta tɨ pua'a
caí a'ij á'amua'ase sej caí a'ij huárɨni ayée xu che'atá sena'a raayɨ́'ɨtɨhua'a
xá'ara'ani sej siyen raruuren semɨ́jna mɨ huaréj netɨ́j neri ráaruu. Seajta siyen
raayɨ́'ɨtɨhua'a xá'ara'ani sej siyen raata'aíjte'en semɨ́jna mɨ jirí tɨjɨ́n: “Tíchesi
yee, ateájra'a á jaata'a, já'ahua'a ɨ́ mar jetze.” Aj pu i xaa ayén teja'uré'enejsin,
tɨ ayén huárɨni ɨ́ jɨrí.
22 ’Setɨ́j sena'a sej siyen tí'ijhuavii ɨ́ Dios, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e, aj xu
xaa ra'ancuré'asin.

A'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n antiújmua'aree ɨ́ Jesús (Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Aj pu i Jesús a'uteájrupi teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta ɨ́ vaujsi, a'ɨ́ɨ mú e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni hui jɨ́n peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani muaatá'a pej piyen huárɨni?
24 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Niche'e seɨ́j tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a siyen tinaatá'ixaate'en se'ɨ́jna jɨme'e, aj nu xaa niyen tejámuaatá'ixaate'esin ti'itɨ́j ɨ́ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.
25 A'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ij huá'umuaɨ'ɨhua ɨ́ teɨte, ¿a'uné jetze a'uvé'emej? ¿Ni u ta japua, Dios tɨ é'eseijre'e, na'ari íiyen chaanaca japua, huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte?
Matɨ́'ɨj mi ti'itiúrixaa rujɨ́ɨmua'a. Miyen tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios pu ya'uta'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné 'een jɨ́n tecaí rá'atzaahuate'e te'ɨ́jna.
26 Mí teajta iteen, capu hui rɨ'ɨrí tej tiyen raataxáj yee teteca mú ya'uta'íteca'a a'iné tehuá'atziɨ́ne'e ɨ́ teɨte. Naíjmi'i mú miyen rá'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn Juan tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
27 Aj mú mi miyen tiraatá'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Miyen tɨjɨ́n:
—Catu ramua'aree.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu neajta inee amuaatá'ixaate'esin ti'itɨ́j ɨ́ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.

Jɨme'en ɨ́ mej i'i yaújmua'ame'en, ɨ́ mej hua'apua

28 Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Casi'i, a'iné tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e i niuucari. Ja'atɨ́ pu hua'apuaca tiyaúumua'a. Aj pu i e'iré'ene ɨ́ seɨ́j jemi. Ayee pu tiraata'íteca'a tɨjɨ́n: “Niyauj, aricu patá'aj teja'umuárɨ'en ɨ́jii a'u nej uuva á'uuhuii.”
29 Aj pu i a'ɨ́ɨn yaujra'an ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: “Canu niyen rɨni.” Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, seɨcɨé pu tiu'umuá'aj. Aj pu i xaa u á'ume tɨ teja'umuárɨ'en.
30 Ajta á'iyen, a'ɨ́ɨn ya'upuáara'an e'iré'ene ɨ́ seɨ́j jemi. Ayee pu che'atá tiraata'aíj a'ɨ́jna tɨ́j ajta ari ɨ́ seɨ́j tiu'uta'aíj ɨ́ ta'amuájca. Ajta a'ɨ́ɨn yaujra'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: “Aa ni'ijtá, ayée nu rɨni.” Mɨ́ ajta caí, capu. Capu á'ume tɨ teja'umuárɨ'en.
31 ’Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, ¿a'ataani ayén huarɨ́j a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ ya'upuáara'an?
Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna, ɨ́ ta'amuájca.
Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ gobierno jetze me'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej huataúra'an tumin jɨme'e, a'ɨ́ɨ mú á'amuamua'itɨn me'ɨ́jna jɨme'e mej mi a'uun a'uteárute Dios tɨ é'eseijre'e.
32 ’Ayee pu'u tí'een, a'iné ayée pu hui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij sej ye'í huárɨni ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ seajta mú'een, caxu rá'antzaahuate. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej huá'ajijve'e, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej huataúra'a tumin jɨme'e, a'ɨ́ɨ mú xaa rá'antzaahuate. Mú'een xu ráamua'areeri'i se'ɨ́jna. Capu amɨ́n a'ij, aúche'e pu caí ti'itɨ́j a'amua jetze tásiseiiri sej si seɨcɨé tiú'umua'ati, sej si rá'antzaahuate'en.

Jɨme'en ɨ́ mej tí'imɨjhuacare'e ɨ́ mej majta a'ij pua'a ti'iteɨtesteca'a (Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Xáanamuajri'i seíj i niuucari. Ja'atí tɨ nu'u ayén uuva huáhuii. Ajta raaré'ana tejcuá jɨme'e. Aj pu 'i ti'itíj até'ijche tɨ tzajta'an rámɨ'ɨye já'ara'ara'an ɨ uuva. Ajta nu'u ti'itíj ájtaahuaca'a mej japuan hua'íxɨ'ere'en mej mi raaseíj nainjapua a'utí ja'u'ástɨme mej tí'imɨjhuaca.

'Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aj pu i hua'utáneɨ́jte ɨ chuej mej mi tiraanájchite'en caj je'icáca. Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ seíj chuéjra'a japua.

34 'Tɨ́'ɨj nu'u teja'uré'ene matɨ́'ɨj pua'a raju'uraca a'ɨ́jna ɨ uuva, seica pu huata'íteca'a a'ɨ́mej ɨ mej tí'ijvaɨre'e mej mi hua'utáhuavii a'achú tɨ caj tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ tíchuej.

35 Majta me'ɨ́n ɨ chuej mej huataújneɨj, a'ɨ́ɨ mú hua'uvívi'i a'ɨ́mej ɨ mej huata'íti'ihuaca'a. Seíj mú huatéevajxɨ. Majta seíj mú huajé'ica, majta ɨ seɨj, meraateátu'asixɨ tetej jɨme'e. Camu ti'itíj hua'utá'a.

36 'Ajta nu'u a'ɨ́ɨn ɨ tɨ tí'ira'aijte'eca'a, seica pu ajtahua'a huata'áiteca'a. Mu'uri jaítze'e i'i mu'iicáa. Majta me'ɨ́n ɨ chuej mej huataújneɨj, ayée mú che'atá mena'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ mej huata'íti'ihuaca'a.

37 'Yee pu nu'u teuumé'eca. Tɨ'ɨj jí, a'ɨ́ɨ huata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ ruyauj. Ayee pu tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Merá'antzaahuate'esin sein."

38 'Majta me'ɨ́n ɨ chuej mej huataújneɨj, matɨ́'ɨj raaseíj me'ɨ́jna ɨ yaujra'an, ayée mú tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare rujɨ́ɨmua'a tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een, ɨ tɨ nain tí'ijcɨ'ɨti. Che'eré, tiché'e raajé'ica tɨ ij téjmi ta'áa á'ara'ani."

39 Aj mú nu'u mi rajví'i me'ɨ́jna ɨ yaujra'an. Matɨ́'ɨj mi ru'irájrɨe á pua'acɨé. Majta raajé'ica.

40 'Me'ecui ari'icu, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Tɨ́'ɨj mú a'uvé'eme'en a'ɨ́jna ɨ á'ara'an ɨ chuej, ¿a'iné ti'itíj huá'aruuren a'ɨ́mej ɨ chuej mej huataújneɨj?

41 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ɨ pu caí hua'acu'uvée hua'antipuá'ajte'esin a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte. Ajta, a'ɨ́ɨ pu hui seica huataniɨ́jte'esin ɨ chuej. Majta me'ɨ́n, ayée mú xaa raatá'asin ɨ tɨ ráacɨ'ɨti tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen matɨ́'ɨj pua'a tí'iju'uraca.

42 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze se'ɨ́jna i niuucari tɨ ayén jɨme'en yee:

A'ɨ́jna i tetej i mej raaté'uu, ájca'i mej ya'uhuá'axɨ ɨ mej chi'ij ta'ahuaca;

ayén pu te'irájraa tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e já'araa tɨ i'i esquineero?

Tavástara'a pu ayén ráaruu, ajta rɨ́'ɨ te'utéevatzɨ ɨ tatzajta'a.

43 'A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, Dios pu amuá'ari'ira a'ɨ́jna tɨ teja'amuacɨ'ɨtíche'e júte'e tɨ é'eme'ecan ɨ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu hua'utá'asin seica ɨ mej miyen rɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. A'ɨ́ɨ mú ra'ará'astijre'esin xaa ne'u.

44 Ajta a'íin i tetej, tɨ pua'a ja'atí japuan tíveti, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ huaténa'axɨjsin a'ɨ́jna i tetej japua. Na'ari caí, tɨ pua'a a'íin tetej án é'ejveti japuan seíj ɨ tevi, aj pu i a'íin ra'iráxayeepe'esin ɨ tevi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

45 Majta me'ɨ́n ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ fariseos, matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tí'ixajtaca'a niuucari jɨme'e, aj mú mi ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨ́mej téxajta'ajme'e.

46 Matɨ́'ɨj mi ráahuau a'ij mé ye'í huárɨni mej mi raatéevi'i. Mí majta, camu miyen huarɨ́j a'iné mehuá'atziɨ́ne'eca'a a'ɨ́mej ɨ teɨte ɨ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a. A'ɨ́ɨme ɨ teɨte, naími'i mú miyen ramua'areereca'a tɨ Jesús a'ɨ́ɨn pú'eene'e seíj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

22

Jɨme'en ɨ mej jɨ́n tí'iyestehua'a tɨ pua'a ja'atɨ́ huaténeɨche (Lc. 14:15-24)

1 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa niuucari jɨme'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

2 —Ayee pu Dios huá'aruure ɨ teteca mej íiyen japuan cɨɨne ɨ chaanaca tɨ Dios te'áijta. Ayee pu che'atá na'a huá'aruuren tɨ́j a'ɨ́jna ɨ rey tɨ tiú'uyeste a'ɨ́jna jɨme'e tɨ yaujra'an huaténe'ɨcheca'a.

3 'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ rey, a'ɨ́ɨ pu nu'u huauta'íteca'a a'ɨ́mej ɨ mej tí'ijvaɨre'e mej nu'u u huau'utájeeve a'ɨ́mej ɨ tɨ ari huau'utá'inee. Mɨ́ majta a'ɨ́mej ɨ mej huatá'iniihuaca'a, camu á'ujca'anejca'a mej á a'ire'enen.

4 'Ajtahua'a, seica huata'íteca'a mej mi majta huau'utájeeve. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Ayee xu yeehui tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej nej neri huau'utá'inee tɨjɨ́n pu'uri tiu'uté'atɨme ɨ cua'ira, pu'uri ajta tiu'uta'aíjtaca'a mej huá'ucui'ini ɨ ye'emuaate tɨ tihuá'ucɨ'ɨmite, huáacasi, majta puuyesi. Nain pu yeehui ari huaxɨ́'epɨ'ɨn tej ti tiú'uyesten."

5 'Majta me'ɨ́n ɨ mej huatá'iniihuaca'a, camu a'atzu huá'utzaahua. Ma'ucíjxɨ micu. Seɨ́j pu a'uun á'ume a'u tɨ tejé'ehuaste'e. Ajta seɨ́j, a'úu pu á'ume a'u tɨ tejá'atua.

6 Majta ɨ seica, a'ɨ́ɨ mú nu'u huau'uví'i ɨ mej tí'ijvaɨre'e me'ɨ́jna ɨ rey. Majta a'ij pua'a huá'uruu. Majta huá'ucuii seica.

7 'Jé'ecan pu nu'u huataniú'ucaca'a a'ɨ́jna rey. A'ɨ́ɨ pu huau'uta'íteca'a a'ɨ́mej ɨ xantaaru'u. Matɨ́'ɨj mi huá'ucuii naíjmi'ica ɨ teɨte. Majta raaré'atai ɨ huá'achi'i.

8 'Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ rey ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Pu'uri huaxɨ́'epɨ'ɨn tej tí'iyesten. Mɨ́ ajta, a'ɨ́mej ɨ nej neri huau'utá'inee, capu ayén huau'ucɨ́'ɨ mej mú mú a'uvé'eju'un.

9 Sericu mú'een, tɨ́j na'a tɨ cure'enéjme ɨ caaye, setá'aj huau'utá'inen matɨ́j mena'a ɨ teɨte a'achú sej pua'améca jé'eteuni."

10 'Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ caaye jetze a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ijvaɨre'e. Jéihua mú huá'ajseɨj ɨ teɨte a'achú mej pua'améca á'uteu, ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, majta ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ayee mu'u pua'amé a'uteájrupi u chi'ita a'achú mej ú'uve.

11 'Aj pu nu'u i a'ɨ́ɨn rey, a'uteájrupi a'ujna tɨ́'ij a'ɨ́mej huaseíj ɨ tɨ hua'utá'inee. Aj pu i ja'atɨ́ huaseíj tɨ caí ayén ti'itéechen a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ pua'a seɨ́j huaténeɨche.

12 Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "Casi'i, ne'amiigu, ¿a'iné tiu'utárɨ'ɨristareca'a pej caí piyen éene'e ti'itéechen a'ij tɨ tiraavíjte'e, pej uteárute peyujna?" Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ́, capu nu'u a'atzu huataniú.

13 'Aj pu i a'ɨ́ɨn rey ayén tíhua'uta'aíj a'ɨ́mej ɨ mej tí'ijvaɨre'e tɨjɨ́n: "Setá'aj yeehui ra'amuájɨ'ɨcɨ'en muájca'are'ara'an jetze, seajta ɨɨcájra'an jetze. Seajta, mé pua'acɨé ya'urájrɨeeni a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'uu mú yeehui ruyeíne muá'aju'un, majta rutamej jɨ́n ancuré'ujcɨ'ɨmée muá'aju'un me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej rajpuaíjtzi."

14 'Majta me'ɨ́n tɨ Dios huá'ajee, a'ɨ́ɨ mú mu'íi. Mɨ́ majta, me'ɨ́n tɨ Dios hua'avé'ehuau, camu mu'íi, sino cɨ́j mu'u, micu.

Jɨme'en ɨ mej jɨ́n tí'ina'achitaca ɨ́ ɨ gobierno jemi (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Majta me'ɨ́n ɨ fariseos, a'ɨ́ɨ mú a'ucíj. Majta miyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej mi raatémua'itɨn me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén auté'ɨtzen mej mi me'ɨ́jna jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

16 Matɨ́'ɨj mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj jamuan ɨ Jesús. Aj mú mi a'ucíj, majta seica jamuan ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨ́jna ɨ Heródes.

Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree tɨ caí tí'itɨ́j timuá'aturaate'e, pajta hui piyen tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'imua'ata a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Mú'ee pej caí tí'ajaahuate'e ɨ́ teɨte jemi a'iné capu mú'eetzi jetze ruxe'eve'e ja'atén mej pú'een.

17 Patá'aj piyen titaatá'ixaate'en yee: ¿Ni qui xɨ́'epɨ'ɨn tej te'ɨ́ɨn tiu'unájchi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej huá'ajijve'e ɨ́ gobierno jetze me'ecan nusu tecaí? ¿Ni qui tiyen tiraanájchite'en te'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César?

18 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, pu'uri ramua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'ihua'u jé'iyecan jɨme'e sino ayée mú raxɨ́'eve'eca'a mej a'ij pua'a ráaruuren. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een xu caí siyen tí'ijrɨ'ɨre jé'iyecan jɨme'e. ¿A'iné 'een jɨ́n siyen tí'itese'e sej naateevi'i?

19 Tumin senaataseíjrate'e ɨ́ mej jɨ́n tí'inajchita me'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n huá'ajijve'e.

Aj mú mi seíj ye'evé'e'ɨ'ɨte, ɨ́ tumin.

20 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'ataani ɨ́ néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa yéj tɨ á'ayu'usi'i?

21 Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Amɨ́jna ne'u ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n César.

Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj siyen huárɨni. Seraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ César a'achú tɨ caj tí'iracɨ'ɨti, seajta raatá'an ɨ́ Dios a'achú tɨ caj tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna.

22 Matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj. Matɨ́'ɨj mi á yaúurɨe. Majta a'ucíj.

Jɨme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin ɨ́ mi'ɨchite (Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 A'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨ́ɨ mú majta á e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme tɨ jɨme'en yee camu ché'e huatarújsin ɨ́ mej huácuii. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

24 —Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ́ tɨ neɨche, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn caí títɨ'ɨríjmua'a huámɨ'ɨni, ruxe'eve'e nu'u tɨ a'ɨ́ɨn ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e ɨ́ tɨ huamɨ́'ɨ tɨ ij títɨ'ɨríjmua'a á'ara'ani a'ɨ́jna jetze me'ecan.

25 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'urɨ́j téjmi tzajta'a. Mua'aráhua'apuaca'a me'ɨ́jna ɨ́ ru'ihuaamua'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ i'ivasta'a, a'ɨ́ɨ pu huaténe'ɨcheca'a. Ajta á'iyen huamɨ́'ɨ. Aru capu títɨ'ɨrijmuá'a já'araa a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e. A'ɨ́ɨ pu jemi huateájturaa a'ɨ́jna tɨ ra'ité'ase.

26 Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ɨ́jna ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ tɨ ra'ité'ase ɨ́ tɨ vásta'a me'ecan, a'ɨ́ɨ pu ajta caí títɨ'ɨrijmuá'a já'araa, huamɨ́'ɨ. Ajta á'iyen ɨ́ seɨj, ɨ́ tɨ i'i huaíca, a'ɨ́ɨ pu ra'anténexcaca'a. Ajta, ayée pu che'atá na'a tiráaruu. Ajta á'iyen, ayén te'irájraa tɨ ayén tihuá'uruu naíjmi'ica ɨ́ mej aráhua'apua. Capu ja'atɨ́ títɨ'ɨrijmuá'a já'araa.

27 Tɨ'ɨj jí, a'ɨ́ɨn 'ɨíta'a ajta huamɨ́'ɨ.

28 'Ari íjii, ¿a'ataani hui ɨ́ra'ara'an pú'éene'e a'ame, a'ájna xɨcájra'a mej jetzen majtáhua'a huatarújsin? Naíimi'i mú xaa ratévi'itɨne'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aráhua'apua.

29 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Sete'uteújxua mú'een a'iné caxu ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze. Caxu seajta ramua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios.

30 A'ájna xɨcájra'a mej jetzen huatarújsin ɨ mɨ'ɨchite, camu miyen néjne'ɨchen ɨ teteca. Majta ɨ 'uuca, camu majta viɨchen, sino ayée mú éene'e muá'aju'un matɨj a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.
31-32 'Mɨ́ seajta mú'een, jɨ́me'en a'ájna xɨcájra'a mej jetzen huatarújsin a'ɨ́ɨme ɨ mej huácuii, ¿ni tzaa secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ Dios tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n: "Nee nu nauj huá'a Dios pú'een a'ɨ́mej ɨ á'amuaya'upua, a'ɨ́jna ɨ Abraham, ajta a'ɨ́jna ɨ Isaac, ajta a'ɨ́jna ɨ Jacobo"? Dios pu tihuaú'ixaa cumu mej mauj ruurica'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ huá'a Dios a'ɨ́mej ɨ mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ɨ́mej ɨ mej mɨ'ɨchite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
33 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte ɨ mej e'etiújseɨj ɨ jemin, jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tihuá'amua'atejca'a.

Jɨ́me'en ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e (Mr. 12:28-34)

34 Majta me'ɨ́n ɨ fariseos, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ Jesús ayén hua'utémua'itɨ a'ɨ́mej ɨ saduceos, aj mú mi tiújseɨj.
35 Ajta seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a, temua'a pu tiraayɨ́'ɨtɨhua'a a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. A'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
36 —Maeestru, ¿ti'itájni niuucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan?
37-38 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ niuucarijra'a ɨ ta'amuájca, tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí máàj seíj niuucarijra'a, tɨ ayén tɨjɨ́n: "Patá'aj piyen rɨ́'ɨ te'utá'amua'ati ɨ á'a tzajta'a ɨ Dios jemi, nain ɨ pej jɨ́n rɨ́'ɨ te'utá'amua'ati, a'achú pej caj té'aca'ane ɨ á'axɨejniu'uca jetze, pajta nain jɨ́n á'axe'evi'ira'a jɨme'e, ajta á'amua'atziira'a jɨme'e."
39 'Ajta, ayée pu hui che'atá na'a 'een ɨ tɨ ra'ité'ase tɨjɨ́n: "Patá'aj nu'u piyen che'atá pena'a rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ ɨ axɨ́ej tevi patíj aseíj ti'iti'á'acha'ɨ́ɨ."
40 Nain a'ij tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta nain a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, nain pu jɨ́n ayén tirájteusin a'ɨ́jna jɨme'e i tɨ tí'ihua'apua i niuucari. —Ayee pu Jesús tiraatá'ixaa.

¿A'ataani yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ tɨ Dios ra'antíhua'u? (Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Maúche'e mú e'eré'ete'ecaa a'ɨ́ɨme ɨ fariseos. Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
42 —¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ Ciríistu'u, tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua? ¿A'ataani yaujra'an pú'een?
Ayee mú titeetaniú tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu hui rayauj a'ɨ́jna ɨ David teecan.
43 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios raatá'a tɨ David tiu'utaxáj a'ɨ́jna jɨme'e ɨ Ciríistu'u, ¿a'iné 'een jɨme'e David ayén raatamuá'a tɨjɨ́n nevástara'a? Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ David teecan tɨjɨ́n:
44 Tavástara'a pu ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna i nevástara'a tɨ jɨ́me'en yee:
"A'ujyeíjxɨ'ɨ ɨpuari japua íiye nerɨ'ɨríinta'a.
Paúche'e huatéjcatii ajta nena'a caí hua'utémua'itɨn ɨ mej muájcha'ɨɨre'e."
45 'A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a David ayén raatamuá'a tɨjɨ́n nevástara'a, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn Ciríistu'u ayén a'ɨ́ɨn pu'éene'e á'ara'ani ɨ yaujra'an? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri xaa ne'u, a'iné Ciríistu'u pu jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'ité jvee caí David teecan ayén ti'itéveeca'a.

46 Majta me'ín í mej ráanamuajri'i, camu a'atzu a'ij tirájteu a'ij mej tiu'utániuuni. Tíj na'a a'ájná'imua, capu ché'e ja'atí á'uca'anejca'a ti ayén tiraata'íhua'u.

23

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ímej í fariseos, majta a'ímej í mej tí'imua'atacare'e í yu'uxari jetze
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Aj pu i Jesús hua'utá'ixa a'ímej í teite mej jemin e'etiújseire'eca'a, ajta a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayen tijín:

2 —A'íime, í mej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, majta a'íime í fariseos, a'íi mú títeté'u'upu'u teyujta'a mej mi miyen che'atá mena'a tihuá'umua'aten í teite í yu'uxari jetze a'ij ti rijca'a a'íjna í Moisés teecan.

3 A'íj pu jín ayén ruxe'eve'e sej si hua'ará'astijre'en, seajta siyen huárini nain jime'e a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

'Mí seajta mú'een, caxu siyen che'atá sena'a rijca a'ij mej ye'í rici a'iné camu miyen jé'iyecan jín tí'ijri'ire a'ij mej tejá'amua'ixaate'e.

4 Ayee mú ve'ecán jín tihua'a'íjcate'e í teite a'íjna jime'e ti ayén huápi'i muári'eri ti caí ja'atí raayí'iti ti ayén huárini. Majta á'iyen, a'íi mú hua'uta'aíjte'esin í teite mej nu'u mi me'íjna jín ra'ará'astijre'en. Mí majta me'ín, camu a'atzu taúra'aca ti ij ayén che'atá na'a tihuá'uci'iti.

5 'Matíj mena'a mej miyen rici, ayée mu'u rici jéjre'ecitze'e mej mi teite hua'useíj. Antajíya'ujme'en mú ratá'ahuaca me'íjna í mej jín antéujjí'ici'ejme í rumu'úu jetze, majta títi'ijmé'en te'ejviíjxi a'utí ti aucástimee í hua'asiicu'u.

6 Jé'ecan mú raxí'eve'e ti tihuá'uci'iti mej a'ujrá'ase ipuari japua jamuan a'íjna í ti antiújmua'aree a'íjna jime'e í mej jín tí'iyeste. Ajta hua'atéyujta'a, ayée mú raxí'eve'e mej a'ujrá'ase í ta'amuájca í ipuari japua a'uj mej á'araraase í huá'avaujsimua'a.

7 Jé'ecan pu hua'aráanajche mej me'ín teite hua'utateújte a'ájna a'u mej tí'itu'araca. Ajta, ayée pu hua'aráanajche mej teite miyen tihuá'ajeeve tijín nevástara'a.

8 'Mí seajta mú'een, caxu siyen rahuauca ti ij ja'atí ayén tejamuaatájeeve tijín nevástara'a. Caxu xaa ne'u, a'iné naíjmi'i xu ru'ihuaamua'a, ajta seíj pu'u pú'een í á'amuavastara'a. A'ii pu a'íin pú'een í Dios.

9 Seajta mú'een, caxu siyen ja'atí huatámua'ati tijín niyá'upua, a'iné seíj pu'u pú'een í sej seri rájya'upua. An pu é'eseijre'e u ta japua.

10 'Caxu seajta rahuauca mej miyen tejá'amuajeeve tijín nemaeestro. Caxu a'atzu, a'iné seíj pu'u pú'een í ti i'i á'amuamaestru, inee i nej i'i Cirístu'u, ti Dios án neja'ujyeíjtza í ipuari japua.

11 'Ajta, a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee a'amua tzajta'a, a'íi pu hui amuaatévaire'esin naíjmi'ica mú'ejmi.

12 Ayee pu'u, a'iné ja'atí ti na'a ti á'ujtzaahuate'e ti nu'u ve'ecán jín ti'itéjvee, Dios pu raatá'asin ti ciliéene'e jín te'enteárute. Mí ajta, ja'atí ti na'a ti jé'iyecan jín ruseijrata ti ciliéene'e jín ti'itéjvee, Dios pu ayén raatá'asin ti te'enteárute ti'itíj jime'e ti ve'ée.

13 'Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e a'iné caxu araúraste rujíimua'a. Ayee xu tihua'aténaamua í teite mej mi caí a'uteárute a'u ti Dios é'eseijre'e u ta japua. Caxu á'ujca'ane sej siyen huárini a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios. Caxu seajta hua'atá'aca mej mi miyen huárini mi seica í mej tí'itese'e mej mi me'uun a'uteárute.

14 'Seajta, setá'aj siyen huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej tiú'ujmua'ate
ɨ yu'uxari jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre
tzáahuati'ira'a jɨme'e a'iné caxu araúraste rujɨ́mua'a. Ayee xu tihuá'ari'ira ɨ
huá'a chi'ij a'ɨ́mej ɨ mej 'uuca, mɨ mej majta rujɨ́mua'atajme. Seajta á'iyen,
a'uun xu a'uteáru'ipi u teyujta'a; seajta a'ateevi'i jɨ́n rahuavíiraca ɨ Dios jemi.
Mú'een xu siyen ruseijrata sej nu'u caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa. A'ɨ́j pu jɨ́n jaítze'e
xu rajpuaíitzi xá'aju'un.

'Seajta, setá'aj siyen che'atá sena'a huataújxɨeemɨste'en mú'een mɨ sej caí
rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree. Capu ti'itɨ́j tásiseiiri á'amuatzajta'a.

15 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari
jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre tzáahuati'ira'a
jɨme'e a'iné caxu araúraste rujɨ́mua'a. Ayee xu íiyen cɨ́ne nainjapua ɨ
chaanaca, seajta yen cɨ́ne ɨ jaj japua sej si seɨ́j huatémua'itɨn tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén
ti'itiújcha'ɨ́ɨ setɨ́j mú'een. Seajta, setɨ́'ɨj raatémua'itɨn, ayée xu tihuá'umua'aten
tɨ ij á'iyen jaítze'e amuaatémua'itɨn jeíhua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a tí'itevistan,
ajta tɨ́'ij a'ɨ́ɨn jeíhua pu jaítze'e rajpuaíitzi a'ame secaí mú'een.

16 'Ayee xu si éene'e seuj tihuá'amua'ate. Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tɨjɨ́n:
"Capu ti'itɨ́j vaɨre'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en ɨ teyuu, sino
tɨ jɨ́me'en yee tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ oro tɨ teyuu
jetze seijre'e, aj pu xaa ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén araúrasten a'ɨ́jna
jɨme'e tɨ te'ataújratzii."

17 'Mú'een xu caí ti'itɨ́j ú'umua'aree, mɨ sej caí tivejáu'itɨe. ¿Ti'itáani jaítze'e
ruxe'eve'e ɨ Dios jemi? ¿Ni a'ɨ́jna ɨ oro tɨ teyuu jetze seijre'e na'ari ɨ teyuu tɨ
tzajta'an Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ oro?

18 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e ɨ teyuu. Ayee xu seajta tí'ixaxa'a
mú'een tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ japuan
tiu'utámuaɨ'ɨvejta, capu ti'itɨ́j a'ij tí'ivaɨre'e." Mɨ́ seajta siyen tí'ixaxa'a tɨjɨ́n:
"Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ataújratzii niuucajtze'en ɨ muaɨ'ɨvéjri tɨ án yá'ujra
japuan a'ɨ́jna tɨ japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta, aj pu xaa ayén a'ɨ́jna jɨ́n ruxe'eve'e
tɨ araúrasten." Capu ti'itɨ́j a'amua tzajta'a tásiseiiri.

19 'Mú'een, mɨ sej caí rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, ¿ti'itáani jaítze'e ruxe'eve'e
ɨ Dios jemi? ¿Ni a'ɨ́jna ɨ muaɨ'ɨvéjri na'ari a'ɨ́jna tɨ japuan raatámuaɨ'ɨvajtaca'a,
a'ɨ́jna tɨ japuan Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ muaɨ'ɨvéjri?

20 Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ɨ́jna sej japuan án yá'ujra ɨ tɨ
tiu'utámuaɨ'ɨvejta.

'Ayee pu'u tí'een, a'ɨ́jna tɨ te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ japuan
tiu'utámuaɨ'ɨvejta, ayée pu 'een jɨ́n te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ́j,
ajta niuucajtze'en naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ án japuan yá'ujra.

21 Ajta a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén te'ateújratziira niuucajtze'en ɨ teyuu, a'ɨ́ɨ pu
te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ teyuu, ajta niuucajtze'en Dios tɨ ari
huiirájca a'ujna.

22 'Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén te'ateújratziira niuucajtze'en u ta japua, ayée pu
che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ ɨpuari Dios tɨ án japuan 'é'e
yé'ixaca. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu che'atá na'a te'ateújratziira niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ
Dios tɨ án 'é'e yé'ixaca japuan a'ɨ́jna ɨ ɨpuari.

23 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej tiú'ujmua'ate ɨ yu'uxari
jetze, seajta mú'een mɨ sej i'i fariseos. Caxu siyen tí'ijrɨ'ɨre jé'iyecan jɨme'e
a'iné caxu siyen ra'aráastijre'en nain jɨme'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari
jetze. Mú'een xu xaa raatá'an ja'icáj tɨ ruxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej jɨ́n
rá'ancacare'en ɨ sej racua'aca se'ɨ́jna ɨ menta, seajta se'ɨ́jna tɨ naa teáarɨ́'e, anis
ti'itɨ́j, seajta se'ɨ́jna ɨ cumiinu.

’Mí seajta, caxu a'atzu ra'ará'astijre'en se'ífna jime'e í ti jaítze'e ruxe'eve'e ti ayén ti jíme'en yee: “setá'aj siyen raaxí'epi'intari'ire'en a'ij ti tiraavíjte'e”, ajtahua'a seíj ti ayén yee: “setá'aj huá'ancu'uvajxi'in í ruxí'ej teite”, ajtahua'a i'i ti jíme'en yee: “setá'aj caí te'uté'itzeaara'an seíj jemi.” Ayee pu xí'epi'in éene'e á'ame'enche'e sej caí yá'uhua'anan se'ífna ti jaítze'e ruxe'eve'e, mú'een xu seajta siyen huáriniiche'e í ti ciliéene'e seijre'e.

24 Capu hui ti'itíj a'amua japua nine'i, mú'ejmi, mi sej tihuá'amua'aten í seica. Jé'ecan xu tí'itese'eca'a sej si siyen ra'ará'astijre'en se'ífna jime'e í niuucari ti caí jeíhua ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, xu'uri mé rúurie se'ífna í Dios ti raaxájtaca'a a'ífna í niuucari.

25 ’Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire jé'iyecan jime'e. Ayee xu tí'itei'ihuaca, seajta naa éene'en tiu'uteujchéete'en sej si naa éene'en xá'ara'ani mé jéjre'e. Mí seajta, í ru tzajta'a, jé'ecan xu a'ij pua'a tí'iteteite, a'ífna jime'e sej seri tihuá'uriiiri'i í tihua'áa í seica, seajta sej caí á'ujcu'uvejca'a í sej jín tiu'utémua'iti.

26 Mí pej i'i fariseo ti caí ti'itíj a'atzajta'a tásiseiiri, pauj mi'i rí'i uhuá'aruuren í ti ú'useijre'e í á'a tzajta'a. Aj pu xaa, naa seíire'e a'ame í ti é'eseijre'e mé jéjre'e.

27-28 ’Setá'aj huataújxieemiste'en mú'een, mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze. Caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Mú'een xu siyen naa seijre'e mé jéjre'e. Seajta mú'een, a'ij xu pua'a tí'iteteite í ru tzajta'a. Ayee xu 'een tíj huá'achi'i í mej tzajta'an huajé'enaamuaca í mej meri huácuii. A'iné ayée mú racácuainare'en mé jéjre'e, a'íj pu jín naa seijre'e a'ífna í huá'achi'i. Mí ajta, u tzajta'an, jeíhua pu te'urá'a í tihuá'acari, ajta í tihuá'ahua'ira'a ti ari tí'ipeti. Ayee xu che'atá sena'a a'ij pua'a 'een í ru tzajta'a a'ífna jime'e í sej caí siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e, seajta a'ij pua'a rici.

29 ’Setá'aj huataújxieemiste'en, mú'een mi sej tiú'ujmua'ate í yu'uxari jetze, seajta mú'een mi sej i'i fariseos. A'iné caxu siyen tí'ijri'ire tzáahuati'ira'a jime'e. Ayee xu rá'ajta'ahuaca í huá'achi'i í mej tzajta'an hua'ateájtuaani í mej meri huácuii, í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta siyen tiracámeijra mé jéjre'e temua'a naa a'ífna huá'achi'i mej tzajta'an hua'ateájtuaani a'ímej í mej rí'i tí'iteteitestaca'a.

30 ’Seajta siyen tí'ixaxa'a tijín: “Tí pua'a tiyen ruuri tá'ara'aniche'e a'ájná'imua matí'ij yé chejca'a a'íme tavaújsimua'a teeca, catu xaa ne'u tiyen che'atá tena'a hua'ucui'iníiche'e a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a matíj tihuá'ucuii í tavaújsimua'a teeca.”

31 A'íj xu jín siyen té'antzaahuate'en í ru jetze í sej se'íin pú'een huá'ahuaacixa'astemua'a a'ímej í mej huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

32 Ayee xu'u i, setá'aj raanaíjmire'en a'ífna í mej jín auteájturaa í Dios jemi a'íime í ruvaújsimua'a teeca.

33 ’Mú'een xu a'ij pua'a tí'iteteite, mi sej a'ífna jetze airáane í cu'ucu'u ti tí'ihua'itaca, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Ni qui ayén yee mú'een xu huateújvaire'esin ti ij caí Dios amuaatá'an í puaíjtzi? Ayej xaa ne'u ti'ayajna, puaíjtzi pu á'amuaci'iti tíj na'a rusén jime'e.

34 A'íj nu jín niyen tejámuaata'íti'ira a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica í mej rí'i mé titeumuámua'aree, neajtahua'a seica í mej tí'imua'ata. Mí seajta mú'een, seica xu cui'ini, seajta seica siyen huá'atatan í cúruu jetze, seajta seica, ayée xu tihua'utévajxi'isin u á'amuateyujta'a. Seajta seica, ayée xu hua'utamuárite'esin a'u ti é'echajta'a, seajta méyee.

35 'Ayee pu'i 'éen jɨ́n tejá'amuacɨ'ɨti nain jɨ́n ɨ́ puaíjtzi ɨ́ mej jɨ́n titéecui íiyen chaanaca japua tɨ́j na'a mej raajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ Abel teecan tɨ yú e'iré'ene matɨ́'ɨj raajé'ica me'ɨ́jna ɨ́ Zacarías ɨ́ tɨ yaujra'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Berequías. A'uu mú ya'ujé'ica já'ita'a tɨ a'utéjvee ɨ́ hua'ateyuu, ajta a'ɨ́jna ɨ́ mej japuan tiu'utámuaɨ'ɨvejta.

36 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. Naíjmi'i jɨme'e ɨ́ mej miyen a'ij pua'a rɨjca'a, puaíjtzi pu tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej íjii mej yéchej a'ɨ́jna jɨme'e.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Jerusalén e'echéjme'e (Lc. 13:34-35)

37 'Seajta mú'een, mɨ sej Jerusalén huachéjme, naímɨ'i mú'een mɨ sej Jerusalén jetze ajtéme'ecan, jé'ecan nu huatánxɨeemɨjte'e mú'ejmi jemi, a'iné ayée xu huá'acui'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta mú'een, siyen hua'uteátu'asixɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Mu'íi nu niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨ́in, nej ni amua'irájtuaani. Néjxe'eve'eca'a nej niyen amuáaruuren tɨ́j tecuaara'i tɨ hua'antéseɨre'e ɨ́ chɨ́ɨpɨli'ise tɨ hua'ava'ana ɨ́ ru'ana jɨme'e. Mɨ́ seajta mú'een, caxu siyen tí'ijxe'eve'eca'a.

38 'Casi'i mú'een, pu'uri tɨ́n nej yé rúurɨeeni a'ɨ́jna xɨcájra'a nej jetzen raatátuaani ɨ́ a'amuachi'i. Muá'avi'in pu a'utéchaxɨjsin.

39 Ayee pu'u, a'iné caxu ché'e ja'anáj neseijran ajta sena'a caí siyen raataxáj yee: "Ché'e huaújtemua'ave'en a'ɨ́jna tɨ ye'evé'eme niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a."

24

Jesús pu raataxájtaca'a mej nu'u raaté'uuna ɨ́ teyuu (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Aj pu i Jesús huirájraa teyujta'a. Tɨ́'ɨj huiiramé'eca, a'ɨ́ɨ mú á e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj mú mi raatajé tɨ nu'u raaseíj ɨ́ seica ɨ́ chi'ij tɨ huá'uu jetzen ɨ́ teyuu.

2 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Casi'i mú'een, ¿ni seri nain tí'iseij tɨ huá'uu iiyecuí? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna. A'ájna xɨcájra'a mej jetzen nain huaté'uuna ɨ́ chi'ij tɨ yé curé'evee, capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze tetej tɨ ru japua ticaíjme. Nain mú huaté'uuna temua'a naa.

Jɨ́me'en ɨ́ tɨ huataseíjre'en tɨ́'ɨj caí xɨ te'entipuá'ajte'en nain (Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. A'uu pu a'utacaíca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi á e'iré'ene jemin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi tiu'uta'íhua'u avíitzi jɨme'e. Miyen tɨjɨ́n:

—Patá'aj taatá'ixaate'en ja'anáj tɨ ayén tí'irɨni. ¿Ti'itáani a'ij tí'iseijre'e a'ame tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a pej jetzen pajtáhua'a áve'ecánesin, ajta tɨ́'ɨj a'ájna pɨ́ tí'irɨjca tɨ te'entipuá'ari nain ɨ́ tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ ij caí ja'atɨ́ amuaacuanamuan.

5 Mu'iitɨ́ mú hui huataseíjre'esin neniúucajtze'e, miyen tɨjɨ́n: "Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ Ciríistu'u, tɨ Dios á ne'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua." Ayee mú hua'utémua'itɨ́ muá'aju'un jeíhua teɨte hua'itzi jɨme'e.

6 'Seajta siyen tí'inamuajran mej nu'u meri tiné'use'esin á já'ahua'a na'ari mej nu'u meri tɨmua'a autéhuijsin mej tiné'use'en. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si

caí tí'itzi'ine'e, a'iné ruxe'eve'e ti ayén tiú'uri'ni. Mí ajta, caxí'i pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen nain te'entipuá'ari.

7 'Seica mú hui teitejra'a, majtáhua'a seica teitejra'a, a'í'i mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta í mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a í mej majta seica chuéjra'a japua a'uchéjme, a'í'i mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Mu'iicaci'é mú majta huatati'éjcu. Ajta huateújca'atzi'jxi'i'sin í chuej mu'iicacié íiyen chaanaca japua.

8 A'ii pu a'í'in pú'een í ta'amuájca í mej jín rajpuaíitzi muá'aju'un.

9 'Aj mú mi miyen amuaavívi'iran seica jemi mej mi me'í'n a'ij pua'a amuáaruuren, majta mej mi amuaacui'ini. Matí'j mena'a mej a'uchéjme íiyen chaanaca japua, a'í'i mú amuajcha'í'i're'e muá'aju'un me'í'jna ji'me'e sej mú'een na'ará'astijre'e ineetzi.

10 'A'ájna xicájra'a jetze, mu'iití mú mé nejaújuji'sin, majta seica maujtzeí'ra'amua'a muá'aju'un sei'j ajta sei'j. Majta tiú'ujcha'í'i're'e muá'aju'un.

11 Majta mu'iití mú huataseíjre'esin a'í'i'me í mej tí'ihua'itaca me'í'jna ji'me'e mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mehuá'acuanamuan jeíhua í tei'te.

12 A'iné mu'uri jaítze'e a'ij pua'a ri'ci í tei'te, camu ché'e ru'ihuaamua'a temua'a naa mú muá'aju'un. Mu'iití mú muári'erista muá'aju'un.

13 'Mí ajta, Dios pu japuan niuuni a'í'jna ti ayén té'eviicua'i ajta na'a caí huámi'i'ini.

14 Ajta, ayée pu amuacaí ruxe'eve'e sej si a'ucí'jxi'i'in nainjapua sei'j chuéjra'a japua sej si hua'utá'ixaate'en í tei'te í niuucari ti jí'me'en raxa í Dios ti nainjapua tí'aijta. Aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

15 'Ayee pu ajmí'i ra'uyú'uxaca'a a'í'jna í Daniel teecan mej nu'u ti'iti'j huatéchajtza a'u ti Dios huateúra'ate nain. A'ii pu nu'u a'í'i'in pú'een a'í'jna í ti'iti'j ti a'ij pua'a 'een, ti xána'avi'ire'e, ti tzi'i'ni'ire'e. Ajta a'í'jna ti rá'ajijve'e, ché'e a'í'i'in yaú'iti'ée á'ara'ani a'í'jna.

'Seti'í'i'j raaseí'j, ayée xu huári'ni mú'een.

16 Me'í'i'in í mej Judea a'uchéjme, miché'e a'ucí'jxi'i'in ca'anacan a'u ti á'uji'rime.

17 Ajta, a'ájna xicájra'a jetze, ti pua'a ja'atí án á'ujcatii í ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'í'i'in ca'anacan acájra'ani. Ché'e caí ti'iti'j huiirá'an í ruchi'itá, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

18 Na'ari ti pua'a ja'atí tejé'emuari'e u ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an í ruche ti ij ruci'ixu huiráapin, sino ché'e á'ura'ani ca'anacan.

19 'Cui'i xaa ne'u, jé'ecan mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ájna xicájra'a jetze í uuca mej a'utájucájme, majta a'í'i'me í mej huá'atzi'itéjmee í ruyaujmua'a.

20 Setá'aj siyen tiraatáhuavii í Dios jemi ti ij caí ayén ruxe'eve'e sej a'ucí'jxi'i'in ti'i'j huáseevi'in, na'ari a'ájna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.

21 'A'ájna xicájra'a jetze, jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un mej caí ja'anáj miyen tirajpuaíjtzica'a ti'j na'a ti Dios raatétaahuaca'a í chaanaca. Capu ajta ché'e huá'aci'i'iti í puaíjtzi a'ij ti tihuá'aci'i'iti a'ájna xicájra'a jetze.

22 'Ajta, ti pua'a a'í'i'in tavástara'a í Dios caí ayén ráaruurénche'e ti ij caí ché'e ayén ira'atéevi'i ti teuumé'en a'achú pua'an xica, capu ja'atí ruuri á'ame'enche'e. Mí ajta, huá'a ji'me'e í tei'te ti Dios ari hua'uré'esei're'e í jéjcua, a'í'i pu xaa ari ayén ráaruurée ti'í'ij caí ché'e ayén irá'ateevi'in.

23 'Seajta mú'een, caxu siyen rá'atzaahuate'e ti pua'a ja'atí ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ájna xicájra'a jetze ti'jí'n: "Casi'i, íiye pu já'ita'a é'en a'í'jna í Ci'iríistu'u." Caxu seajta rá'atzaahuate'e ti pua'a sei'j ayén tí'ixajta yee: "Me'ecui, amée pu já'ita'a é'en."

24 'Mu'iití mú hui huataseíjre'esin a'íime í mej nu'u i'i Ciríistu'u, majta a'íime
í mej nu'u Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mí majta, camu. Metí'ihua'itaca
mu'u. Ayee mú me'íjna jín a'ij mej tiraayí'iti mej mi seica a'ij te'utaseíj í teite.
Ayee mú majta tiu'utaseíjrata ti júte'e é'eme'ecan Dios jemi a'ij mej ye'í rici.
Ayee pu naa seíire'e a'ame mej mi hua'utémua'iti hua'itzi jime'e a'ímej í ti Dios
hua'uré'esej, ti pua'a ayén tí'iri'iristan mej hua'utémua'itin.
25 'Casi'i mú'een, nu'uri amuacaí amuá'ixaa.
26 A'íj pu jín, caxu siyen rá'atzaahuate'e ti pua'a ja'atí ayén
tejámuaatá'ixaate'en ti jíme'en yee: "Amée pu nu'u á'uye'i 'itzitá a'u ti caí
mé'e ja'ati", na'ari ayén yee: "Iiyu pu huiirájca avíitzi jime'e yú chi'ita."
27 'Mí ajta, ayée pu té'eme a'ájna xicájra'a nej jetzen neajtahua'a yé
ve'ecáanen i nej neajta teáata'a jetze airáane. Ayee nu jéjre'ecitze'e seíire'e
na'ame tíj mej témaxcava'ara'an. Amuacaí pu u e'ijnéeri'icí a'ame a'u ti 'eíjninei
í xica, ajta á'iyen ayén che'atá na'a huanéeri'icí a'ame a'u ti e'eteáru'ipi.
28 Ajta ayée pu che'atá na'a té'eme tíj ti'itíj ti huamí'i. Tí'ij ti'itíj huámi'ini, aj
mú curé'ecijxi'isin a'íime í muá'ara'ica.

Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen ajtahua'a uvé'enejsin í ti ajta teáata'a jetze airáane
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Jíme'en pu'u te'entipuá'ari nain í mej jín rajpuaíitzi muá'aju'un a'ájna
xicájra'a jetze, aj pu xaa ayén seíire'e a'ame u júte'e ti jíme'en yee:
Anaaruti í xica, capu huanéeri'icí a'ame í máxcira'i jime'e.
Majta me'ín í xu'ura'ave, a'íi mú u e'ecávatzijxi'isin u júte'e.
Muaateúvivájra'asin a'íime í mej tí'aijta í mej majta é'eseijre'e u ta japua, matíj
mena'a pua'amé.
30 'A'ájna xicájra'a jetze, a'íj pu huataseíjre'esin u júte'e í mej jín ra-
mua'aréeren tijín nee nu neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a
jetze airáane.
'Majta me'ín í teitejra'a mej íiyen seijre'e chaanaca japua, matíj mena'a
pua'amé huataújxieemiste'esin naími'i í ru jetze. Ayee mú ti'ineseíira
muá'aju'un netí'ij ave'ecáanen í jaitiri jetze. Ayee pu seíire'e a'ame temua'a
naa mej mi miyen huateújtzaahuate'en. Aj mú xaa ramua'aréeren í nej nain
jín antínmua'aree.
31 Neajta nu te'ucáci'isite'esin ca'anín jime'e, neajta hua'uta'aíjte'esin a'ímej
í mej nevaire'e u ta japua mej a'ucíjxi'in nainjapua í chaanaca mej mi
hua'uré'eseire'en a'ímej í nej neri hua'avé'ehuau. A'u ti ja'u'ástimee í
chaanaca, a'úu mú huaúuvi'itin.
32 'Setá'aj siyen yaú'itiée xá'ara'ani se'íjna jime'e a'ij ti ye'í ríij á'aye'i a'íjna
í huaréj. Tí'ij antineájxi'in ti cua'ati a'íjna í cíye'ara'an jetze, ti pua'a ajta ari
huataxúta'an, aj xu si siyen ramua'aréeren ti ari vejli'i í víita'ari.
33 A'iné ayée xu ramua'aree ja'anáj ti pua'a pítí'irici se'íjna jime'e í sej
rasise'i, ayée xu che'atá sena'a tiráamua'aree ti ari vejli'i ja'anáj ti jetzen
antipuá'ari nain se'íjna jime'e sej raseijran nain a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa.
34 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e, majta mauj ruuri
naími'i í teite í mej íiyen seijre'e íjii, nain pu xaa araúrastejsin.
35 Ayej xaa ti'ayajna, a'íi pu antipuá'ari naíjmi'i tíj na'a ti'ipua'amé ti íiyen
seijre'e chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta a'íin í niuucari a'ij nej neri
tejamuá'ixaa, capu ja'anáj antipuá'ari xaa ne'u.
36 'Capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti te'entipuá'ajte na'ari a'atzaj ti ayén
tí'irini. Camu ramua'aree a'íime í mej tí'ivaire'e u ta japua. Canu neajta
ramua'aree inee sino, a'íi pu xaa ramua'aree a'íjna í nej rájya'upua.

37 'A'ájna xɨcájra'a nej jetzen neajtahua'a yé ve'ecánejsin inee, i nej neajta
teáata'a jetze airáane, ayée pu té'eme. Ayee mú che'atá mena'a tí'ijrɨ'ɨrée
muá'aju'un ɨ teɨte matɨj tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ájna tɨ'ɨj auj ruurica a'ɨ́jna ɨ Noé teecan.
38 Ayee mú rɨjcaa, tɨ'ɨj caí xɨ antipuá'areca'a ɨ chaanaca jaj jɨme'e,
metí'icua'acare'e ɨ teɨte, majta yé'ecare'e. A'ɨ́ɨ mú néjne'ɨche, majta
viɨche'ecare'e. Maúche'e mú miyen rɨjcaa ajta caí a'ɨ́ɨn Noé ateájraa ɨ baarcu
jetze tɨ ve'ée.
39 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ rɨní'iche'en.
Aj mú xaa ráamua'areeri'i tɨ'ɨj huatámɨ'ɨyeca'a. Huaja'ujaújte naíjmi'ica ɨ teɨte.
Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xɨcájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin,
i nej teáata'a jetze airáane.
40 'A'ájna a'úu mú huaté'uu muá'aju'un ví'ira'ata'a, mé hua'apua ɨ teteca.
Seɨj pu á'avi'itɨchi'ihuan tɨ'ɨj te'entipuá'are. Ajta ɨ seɨj, a'úu pu a'uteáturaasin.
41 Majta me'ɨ́n ɨ 'uuca, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un, mé hua'apua.
Meté'atɨ'ɨxɨ́j mú muá'aju'un. Seɨj pu ajta á'avi'itɨchi'ihuan tɨ'ɨj te'entipuá'are,
ajta ɨ seɨj, a'úu pu a'uteáturaasin.
42 'A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj atanéjne'ere temua'a naa,
a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tɨ xɨcájra'a jetze uvé'enejsin ɨ á'amuavastara'a.
43 'Setá'aj siyen yaú'itɨée xá'ara'ani se'ínja. A'ɨ́jna jɨme'e ɨ ja'atɨ tɨ huatéechi'i,
tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ramua'areere a'atzaj tɨ pua'a ɨ tíca'ari tzajta'a a'uteáruti a'ɨ́jna ɨ
nahua'ari, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ huatéechi'i. A'ɨ́ɨ pu atanéeri a'ame, ajta capu
raatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn nahua'ari ra'antána'aca ɨ puéerta, tɨ'ɨj uteárute u chi'ita.
44 Ayee pu hui che'atá na'a ruxe'eve'e sej siyen atanéjne'eri a'iné inee,
i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu uvé'enejsin a'atzaj sej caí pua'a
nechu'eve'e mú'een.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ xaa nain jɨ́n rá'astijre'e, ajta a'ɨ́jna tɨ caí a'atzu rá'astijre'e (Lc. 12:41-48)

45 'A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ihua'uran. ¿A'ataani tévira'a ayén caí
ja'anáj á'ɨtzee, tɨ ajta rí'ɨ mé teuúmua'aree tɨ pua'a a'ɨ́ɨn vástare'ara'an ayén
tiraa'íjcate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihuá'aijte'e ɨ seica ɨ mej tí'ijvaɨre'e tɨ ij a'ɨ́ɨn
tihua'umín a'atzaj tɨ pua'a ari huaxí'epɨ'ɨntari'ihuaca'a?
46 Ajta a'ɨ́jna ɨ tevi, naa pu tiraatévaɨre'esin tɨ pua'a ayén rɨjca a'ij tɨ tiraata'aíj
tɨ'ɨj ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e.
47 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ pua'a auj ayén rɨjca
tɨ'ɨj uvé'enen ɨ vástare'ara'an, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén tí'ira'íjcate'en nain jɨme'e a'achú
tɨ caj tí'ijcha'ɨɨ.
48 'Mí ajta, tɨ pua'a a'ij pua'a tí'itevistan a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, ayée pu rɨni. Ayee pu
tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a tɨjɨ́n: "Jé'ecan pu á'ateeri mé já'ahua'a ɨ nevástara'a."
49 Aj pu i autéchesin tɨ a'ij pua'a tihua'uté'axɨ'ɨn ɨ ruxɨ́'ej teɨte ɨ mej tí'ijvaɨre'e.
Ajta huá'a jamuan tí'icua'ani, ajta ye'en a'ɨmej jamuan ɨ mej rutá'aruaijve'e.
50 'Ajta a'ɨ́ɨn vástare'ara'an uvé'enejsin a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen caí
rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ijvaɨre'e, ajta a'atzaj tɨ pua'a caí ramua'aree tɨ ari
uvé'ene.
51 Aj pu i vástare'ara'an jeíhua puaíjtzi raatá'asin. Ajta raata'aíjte'esin tɨ
a'uun a'utéveeca a'u mej a'uteáturaasin a'ɨ́ɨme ɨ mej caí tzáahuati'ira'a jɨ́n miyen
tí'ijrɨ'ɨre. Jé'ecan pu ruyeinixɨ'ɨn a'ujna, ajta rutamej pu jɨ́n ancuré'ujcɨ'ɨmée
a'ame a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi.

25

Jɨme'en ɨ teemua mé 'uuca, ɨ mej tamuáamuata'a ará'aseca'a

1 'A'ájna xɨcájra'a jetze, ayée pu Dios hua'utá'asin ɨ teɨte mej mi me'uun
a'uteárute a'u tɨ a'ɨ́ɨn é'eseijre'e u ta japua. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren
a'ij tɨ tihuá'uruu ɨ teemua mé 'uuca, tamuáamuata'a mej nu'u ará'aseca'a. A'ɨ́ɨ
mú tejá'utɨɨ ɨ tiú'ujlaampara mej mi me'uun ra'antinájche a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi.
2 Camu rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a seica, ɨ mej anxɨ́vi. Majta me'ɨ́n ɨ seica,
ɨ mej majta anxɨ́vi, a'ɨ́ɨ mú nu'u xaa rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a.
3 Majta me'ɨ́n ɨ mej caí rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tejá'utɨɨ ɨ
tiú'ujlaampara. Aru camu ya'ujáj me'ɨ́jna ɨ aceite ɨ mej jɨ́n rá'ajtaira.
4 'Majta me'ɨ́n ɨ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, a'ɨ́ɨ mú xaa limeeta
tzajta'a ru'ucájtuaa ɨ aceite. A'ɨ́j mú a'ujáj, jamuan ɨ tiú'ujlaampara.
5 A'iné jeíhua pu nu'u é'etee a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi, temua'a pu cutzi ti-
hua'umuá'itɨ a'ɨ́mej ɨ teemua. Muaatácu'utzuca'a micu.
6 'Pu'uri nu'u teuumé'eca a'atzaj já'ita'a tɨ́ca'a, tɨ́'ɨj seɨ́j ayén huajíjhuaca'a
tɨjɨ́n: "Pu'uri yé vé'eme a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi. Xu'irácɨɨnichi sej si ra'antinájche."
7 Matɨ́'ɨj mi huajíjxɨca'a a'ɨ́ɨme ɨ teemua. Á'iyen mú rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ
tiú'ujlaampara.
8 'Aj mú mi a'ɨ́ɨme ɨ mej caí rɨ́'ɨ huaújruu, ayée mú tihua'utajé ɨ seica tɨjɨ́n:
"Aisí, cɨ́j caj setitaatá'a ɨ aceite a'iné pu'uri huitáxɨ'ɨsin téjmi ɨ ta'áa."
9 'Majta me'ɨ́n ɨ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'are'eca'a, ayée mú tihua'utá'ixaa
tɨjɨ́n: "Catu xaa ne'u, a'iné ayej ne'ase capu cɨ'ɨti tɨ́j na'a itejmi. Capu ajta cɨ'ɨpe
tɨ́j na'a mú'ejmi. Mí seajta mú'een, setáʼaj á'ucɨɨne huá'a jemi ɨ mej aceite
tu'araca sej si ráananan tɨ́j na'a mú'ejmi."
10 'Aj mú mi miyen huarɨ́j. U mú nu'u mi á'uju'un. Maúche'e mú huajú'ucaa,
tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'ará'a a'ɨ́jna tɨ huaténeɨchi. Majta me'ɨ́n ɨ teemua ɨ mej rɨ́'ɨ huaújruu,
a'ɨ́ɨ mú a'ucɨ́j jamuan a'u mej tejé'eyeste me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huaténeɨchi. Aj pu i
te'iteánami'ihuaca'a ɨ puéerta jetze.
11 'A'atzu nu'u á'ateevi'ica, majta ɨ seica a'ará'a ɨ teemua. Aj mú mi miyen
tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Tavastara'a, mú'ee ɨ pej i'i tavástara'a, tita'antácuune'e."
12 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ayej
ti'ayajna. Canu a'atzu á'amuamuajte."
13 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setáʼaj siyen atanéjne'eri a'iné caxu ramua'aree ja'anáj tɨ xɨcájra'a jetze
nej inee uvé'enejsin.

Jɨme'en ɨ tumin tɨ jɨ́n ɨ tɨ tihuá'aijte'e tihua'u'ɨ́jca a'ɨ́mej ɨ mej ravaɨre'eca'a (Lc. 19:11-27)

14 'Ajta, ayée pu che'atá na'a Dios huá'aruuren a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ́j ɨ ja'atɨ
ayén tihuá'uruu ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a. Tɨ́'ɨj nu'u ari a'uye'imɨ́ɨca mé já'ahua'a
yee, amuacaí pu hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a. Tihua'u'ɨ́jca a'ɨ́jna jɨme'e
ɨ tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijcha'ɨɨca'a.
15 'Ayee pu tiraatá'a seɨ́j a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a ɨ tumin. Ajta ɨ seɨ́j, ayée
pu tiraatá'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a. Ajtahua'a ɨ seɨ́j, seɨ́j vi'ira'a pu
tiraatá'a. Ayee pu tihua'utá'a a'ij mé tiraayɨ́'ɨtɨ. Tɨ'ɨj jí á'uraa.
16 'Ajta nu'u a'ɨ́ɨn tɨ anxɨ́j vi'ira'a ancuré'a, a'ɨ́ɨ pu a'utéjche tɨ tiu'umuárɨ'en
tumin jɨme'e. Ajta á'iyen, raamuá'itɨ anxɨ́j vi'ira'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ajmí'i
ra'ancuré'a.
17 Ayee pu che'atá na'a huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ra'ancuré'a a'achú cumu
hua'apua vi'ira'a. Raamuá'itɨ hua'apua vi'ira'a, icu.
18 'Ajta nu'u a'ɨ́ɨn tɨ ra'ancuré'a a'ɨ́jna ɨ seɨ́j vi'ira'a, capu tiraamuárɨ'iste. A'áa
pu já'ahua'a a'ará'a. Ra'ateíchajraa á chuaata'a. A'uu pu ra'avá'ana ɨ tumin tɨ
raatániɨjte ɨ ɨ tɨ tihuá'aijte'e.

19 'Pu'uri nu'u á'ateevi'ica'a, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e, uvé'ene. Ajta
a'utéjche tɨ raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ́ tumin jɨme'e.
20 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ anxɨ́j vi'ira'a ancuré'a, a'ɨ́ɨ pu ajta a'ará'a ɨ́ seica ɨ́ anxɨ́j vi'ira'a.
Ayee pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a. Ayee pepu'u caj tinaatá'a anxɨ́j vi'ira'a
jɨme'e. Casi'i, a'ij nu jɨ́n raamuá'itɨ seica tɨ ayén che'atá na'a te'ará'ase anxɨ́j
vi'ira'a."
21 'Ayee pu tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ vástare'ara'an tɨjɨ́n: "Xɨ́'epɨ'ɨn pej huarɨ́j,
mú'ee ɨ́ pej caí ja'anáj á'ɨtze. Rɨ́'ɨ pej tí'itevij. A'ɨ́j pej jɨ́n te'ará'aste.
A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jɨme'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj
huátatemua'ave'en naími'i."
22 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ hua'apua vi'ira'a ancuré'a, a'ɨ́ɨ pu ajta yé ra'áa. Ayee pu
ajta tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, mú'ee pej piyen tinaa'íjca pe'ɨ́jna jɨme'e
hua'apua vi'ira'a ɨ́ tumin. Casi'i, a'ij nu jɨ́n raamuá'itɨ seica tɨ ayén che'atá
na'a te'ará'ase hua'apua vi'ira'a."
23 'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Xɨ́'epɨ'ɨn pej huarɨ́j,
mú'ee ɨ́ pej caí ja'anáj á'ɨtzee. Rɨ́'ɨ pej tí'itevij. A'ɨ́j pej jɨ́n ra'ará'aste.
A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'ijcate'en jeíhua jɨme'e, íiye ineetzi jemi tetá'aj
huátatemua'ave'en naími'i."
24 'Ajta nu'u a'ɨ́ɨn tɨ seɨ́j vi'ira'a ancuré'a, a'ɨ́ɨ pu ajta yé ra'áa. Ayee
pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a. Nee nu niyen ráamua'areeri'i pej piyen
té'ejaaxɨejve'e. Ayee pej tihuá'aijte'e mɨ seica mej mi tiu'uhuáste'en, matá'aj
tiu'utzaana. Aru nain pu tí'imuacɨ'ɨti mú'eetzi. Ayee pej tihuau'aíjte'en mej
mi ráahuastɨra'ani ɨ́ imue'eri, matá'aj raaré'eseɨre'en tɨ́'ɨj tí'icɨ́re. Ajta á'iyen
nain timuáacɨ'ɨti mú'eetzi.
25 A'ɨ́j nu jɨ́n tí'itziɨ́ne'eca'a inee. Aj nu jɨ́n ne'uun á já'ahua'a a'ará'a.
Nera'ateíichejraa. Netɨ́'ɨj ni ra'avá'ana á chuaata'a. Ye'ecui ne'u, mú'eetzi tɨ
a'aa."
26 'Ajta a'ɨ́ɨn vástare'ara'an, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n: "Mú'ee, mɨ pej a'ij
pua'a tí'itevij, jé'ecan pej huá'ɨna'ase'e. Capej ti'itɨ́j jɨ́n nevaɨre'e. Tɨ́ pua'a
piyen ramua'aree nej niyen tihua'a'aíjte'en mej mi tiu'uhuáste'en tɨ i ayén
nain tináacɨ'ɨti ineetzi, ¿ni tzaa pajta piyen ramua'areere nej neajta niyen
tihua'a'aíjte'en mej mi raaré'eseɨre'en tɨ ij ajta nain tináacɨ'ɨti ineetzi?
27 Tɨ́ pua'a piyen ti'ijmua'aréere, ¿a'iné 'een jɨ́n pecaí piyen huarɨ́j pej pi
caí pe'uun yaúutuaa ɨ́ tumin huá'a jemi ɨ́ mej tumin tí'ine'ɨjte nej ni a'atzu
raamuá'itɨn? Tɨ́ pua'a piyen huárɨniiche'e, aj nu xaa ra'ancuré'aniiche'en ɨ́
tɨ neetzi ne'áa netɨ́'ɨj yé uvé'enen. Pe'uté'ɨtzee huápɨ'ɨ."
28 'Aj pu nu'u i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej vejli'i huaté'uu
tɨjɨ́n: "Setá'aj yeehui rá'ari'i se'ɨ́jna ɨ́ seɨj vi'ira'a, seajta raatá'an se'ɨ́jna tɨ
tamuáamuata'a vi'ira'a tí'ituaave.
29 Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, jaítze'e pu tihuá'acɨ'ɨti. Ayee
pu té'eme mej miyen tí'ijcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani nain a'achú tɨ caj ruxe'eve'e.
Majta me'ɨ́n ɨ́ mej caí ti'itɨ́j tícha'ɨɨ, a'ɨ́ɨ mú tihuá'ari'ira a'ɨ́mej ɨ́ mej cɨ́j mena'a
tí'ijcha'ɨɨ mej mi caí ché'e tí'ijcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani.
30 Seajta mú'een, setá'aj mé ya'urájrɨeni se'ɨ́jna ɨ́ tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e mé
pua'acɨé a'u tɨ a'utíca'a. A'uu pu ruyeinixɨ'ɨn, ajta ancuré'ujcɨ'ɨxɨjsin a'ɨ́jna
jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi." Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ vástare'ara'an.

Tɨ́'ɨj Dios huá'axɨjte'en a'ɨ́mej teɨtejra'a ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

31 'A'ájna xɨcájra'a nej jetzen yéve'ecánejsin inee, i nej neajta teáata'a jetze
airáane, netɨ́'ɨjtáhua'a huataseíjre'en a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua,
naa pu seíire'e a'ame mej mi rɨ́'ɨ te'utaseíj ɨ́ teɨte, temua'a naa. Nee nu

huatéyeijxa ɨ ɨpuari japua mej mi ráamua'aree ɨ nej inee nain jɨ́n antínmua'aree íiyen chaanaca japua.
32 'Matɨ́'ɨj mi neetzi jemi huá'ajseɨre'esin naíjmi'ica ɨ teɨtejra'a i mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a hua'apuacɨé huá'ajseɨre'esin tɨj ajta ja'atɨ́ ayén hua'apuacɨé tihuá'ajseɨ ɨ ruye'emua. A'uu pu huá'ajseɨj ɨ cáne'axɨ seɨ́jta'a, ajta a'ɨ́ɨme ɨ caurasi, ajta seɨ́jta'a.
33 'Majta me'ɨ́n ɨ mej rɨ́'ɨ tɨ́'iteteɨte, ayée mú 'een matɨ́j ɨ cáne'axɨ. Neri'ɨríinta'a nu huá'ajseɨre'esin. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a tɨ́'iteteɨte, ayée mú 'een matɨ́j ɨ caurasi. Ne'úutata'a nu huá'ajseɨre'esin ne'ɨ́mej.
34 'Neajta inee, i nej i'i Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esin ne'ɨ́mej ɨ mej e'ejteí neri'ɨríinta'a tɨjɨ́n: "Iíye'e xu'u ij mú'een, mɨ sej rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ niyá'upua, setá'aj siyen ra'ancuré'an ɨ tɨ ayén tejá'amuacɨ'ɨti, a'ij tɨ tiú'uxɨ'epɨ'ɨntari'ihuaca'a tɨj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ chaanaca, sej si se'uun a'uteárute a'u tɨ Dios é'eseijre'e.
35 Ayee pu té'eme a'iné mú'een xu tinaamí netɨ́'ɨj huata'ɨ́'icuataca'a. Mú'een xu seajta jaj naatá'a netɨ́'ɨj huata'ɨ́'imɨ. Mú'een xu seajta na'ancuré'evi'itɨ ɨ ruchi'itá tɨ́'ɨj caí ja'atɨ́ nexɨ́'eve'eca'a.
36 Ayee xu tinaatéechejte netɨ́'ɨj caí ti'itéchejca'a. Netɨ́'ɨj tijcuí'ineca'a, mú'een xu seajta naatéeseij. Ajta, netɨ́'ɨj aiteánami'ihuaca'a, mú'een xu seajta náamuaareca'a."
37 'Majta me'ɨ́n ɨ mej rɨ́'ɨ tɨ́'iteteɨte, ayée mú tinaatá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaamí tetɨ́'ɨj muaaseíj ɨ pej ɨ'icuataca'a? ¿A'anajni tiyen jaj timuaatá'a tetɨ́'ɨj muaaseíj pej ɨ'imɨ'ɨca'a?
38 ¿A'anajni tiyen timua'ancuré'evi'itɨ ɨ tachi'itá iteen tetɨ́'ɨj ráamua'areeri'i pej caí a'ij tamuari? Ari i'i, ¿a'anajni tej tiyen huarɨ́j tej timuaatéechejte patɨ́'ɨj caí ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéchejca'a?
39 ¿A'anajni tiyen muáamuaareca'a patɨ́'ɨj aiteánami'ihuaca'a na'ari tej tiyen muaatéeseij patɨ́'ɨj tɨ́'icui'ica'a?"
40 'Neajta inee, i nej i'i Rey, ayée nu tihua'utá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, setɨ́j sena'a sej siyen huá'uruu a'ɨ́mej ɨ ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a náaruu ineetzi. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a siyen raatévaɨ seɨ́j ɨ ne'ihuaara'a tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéjvee, tɨ caí a'atzu ruxe'eve'e."
41 'Aj nu ni niyen tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ mej e'ejteí ne'úutata'a tɨjɨ́n: "Sericu mú'een, mɨ tɨ Dios a'ij pua'a tejámuaatá'asin. Sej hui ineetzi jemi sej si se'uun a'uteárute taij tzajta'a tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ ráaruurijtze a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u, majta a'ɨ́mej ɨ mej tɨ́'ijvaɨre'e, a'ɨ́ɨme ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej a'ij pua'a 'een.
42 Sericu mú'een, a'iné caxu tinaamí netɨ́'ɨj huata'ɨ́'icuataca'a. Mú'een xu seajta caí jaj naatá'a netɨ́'ɨj ɨ'imɨ'ɨca'a.
43 Capu ja'atɨ naamuá'a. Ayee pu i 'eene'e, caxu ná'anvi'itɨ á ruchi'itá. Canu ti'itéchejca'a. Mɨ́ seajta mú'een, caxu tinaatéechejte. Netɨ́'ɨj tijcuí'ineca'a, caxu seajta naatéeseij, caxu seajta náamuaareca'a netɨ́'ɨj aiteánami'ihuaca'a."
44 'A'ɨ́ɨ mú majta miyen tinaatá'ixaate'esin tɨjɨ́n: "Tavastara'a, ¿a'anajni tiyen timuaaseíj pej huata'ɨ́'icuataca'a, nusu pej ɨ'imɨ'ɨca'a, na'ari pej caí ja'atɨ́ mua'atejca'a, na'ari pej tɨ́'icui'ica'a, ca'ɨ́n pej aiteánami'ihuaca'a, teajta caí muaatévaɨ iteen?"
45 'Aj nu ni niyen tiu'utániuusin tɨjɨ́n: "A'iné caxu siyen raatévaɨ seɨ́j ɨ ne'ihuaara'a tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéjvee, seɨ́j tɨ caí ruxe'eve'e, caxu seajta naatévaɨ ineetzi."
46 'Majta me'ɨ́n, a'úu mú á'uju'un tɨ ij puaíjtzi huá'ucɨ'ɨti tɨj na'a rusén jɨme'e. Majta me'ɨ́n ɨ mej rɨ́'ɨ tɨ́'iteteɨte, a'úu mú á'uju'un a'u tɨ Dios é'eseijre'e mej mi ruuri muá'ara'ani jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

26

Meti'ihuaú'ixa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej nu'u Jesús huatéevi'i (Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Tɨ́'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ nain tiu'utaxájtaca'a a'íjna i niuucari, aj pu i
ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
2 Ayen tɨjɨ́n:
—Xu'uri ramua'aree tɨ ari vejli'i a'ájna mej tí'iyesten me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios
tihua'utá'uuni'i. A'atura aúche'e hua'apua xɨca. Ja'atɨ́ pu ajta tiu'utátuiire'esin
ɨ́ nejɨ́me'e i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi ná'utatan cúruu jetze. —Yee
pu'u tihua'utá'ixaa.
3 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tihuá'aijte'e teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ujmua'ate
ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ tí'aijta, majta ɨ́ hua'avaujsi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan,
a'úu mú e'etiújseɨj u chi'ira'an jetze a'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree u
hua'atéyujta'a. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna tɨjɨ́n Caifás.
4 A'ɨ́ɨ mú tiú'ujmua'atziite'eca'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi hua'itzi jɨ́n
raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús mej mi raajé'ica.
5 Majta miyen tí'iru'ixaate'eca'a tɨjɨ́n:
—Catu raatévi'ira matɨ́'ɨj tí'iyeste ɨ́ teɨte mej mi caí huatanínіu'ucacu. Tɨ́
pua'a tiyen huárɨni, a'ɨ́ɨ mú taaténe'usi'ite'esin.

'Ɨita'a pu án yé'ajtuaa mu'úutze'en ɨ́ Jesús a'ɨ́jna tɨ naa teáarɨ́'e (Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a u Betania a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ́
ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej majta miyen
ratamuá'amua tɨjɨ́n Tɨ́ Cá'atzaj.
7 Aj pu i seɨ́j á e'iré'ene jemin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. 'Ɨita'a pu pírɨcɨ tɨ limeeta
huátɨsime'eca'a. Tetej limeetajra'a pu pú'eene'e. Naa pu te'evé'ejɨstica'a tɨ
naa teáarɨ́'e, tɨ ajta huápɨ'ɨ tí'ijnajche. Tɨ́'ɨj Jesús huatecaíca meesa jetze, a'ɨ́ɨn
'ɨita'a án pu yé'ajtuaa án mu'úutze'en.
8 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ huarɨ́j,
jé'ecan mú huatanínіu'ucacuca'a ɨ́ 'ɨita'a jemi. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a
tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n á'uvej amɨ́jna ɨ́ aceite?
9 Rɨ'ɨrɨ́istaca'anche'e pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itɨnche'e jeíhua
ɨ́ tumin mej mi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Aj pu i
ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n siyen rájaaxɨejvi'i se'ɨ́jna i 'ɨita'a? A'ij tɨ náaruu, temua'a pu
naa i'i xɨ́'epɨ'ɨn.
11 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, maúche'e
mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'un tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a
pu i í'irɨ'ɨriista a'ame sej siyen tihua'utévaire'en. Mɨ́ neajta inee, canu ché'e
mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.
12 'Ayee pu'u, tɨ́'ɨj a'íin 'ɨita'a na'avé'emeijri'i ineetzi, ayée pu 'een jɨ́n ayén
náaruu a'ɨ́jna jɨme'e tɨ na'avá'anan.
13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, íiyen chaanaca japua, a'u
tɨ na'a mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte a'ij tɨ Dios tihua'irájtuaani a'ɨ́ɨ mú majta
hua'utá'ixaate'esin a'ij tɨ huarɨ́j a'íjna i 'ɨita'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu tiu'utátui avíitzi jɨme'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Ajta seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua
ará'ase, a'íjna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Judás Iscariotes, a'íɨ pu ajtáraa huá'a jemi.
A'uu pu á'uraa tɨ ij tiu'uxáj huá'a jamuan ɨ mej tí'aijta teyujta'a.
15 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'achúni setí'ineanajchite'en tɨ pua'a nejamuaatátuiire'en ne'íjna ɨ Jesús?
Maraaté'itɨee ɨ tumin. Majta raatá'a a'achú cumu seité japuan
tamuáamuata'a ɨ tumin, rumua'atí plata.
16 Ajta iyá'uraa a'íjna ɨ Judás. Tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua, a'íɨ pu a'utéjche tɨ
ráahuauni ja'anáj tɨ i'i xí'epɨ'ɨn tɨ ij hua'utátuiire'en.

Tɨ́'ɨj tavástara'a tihua'umí a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mr. 14:12-25: Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; I Cor. 11:23-26)

17 Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a ɨ ta'amuájca mej jetzen tí'iyestehua'a
matɨ́'ɨj pan cua'acare'e tɨ caí cujchira'a, aj mú mi á e'iré'ene ɨ Jesús jemi a'íɨme
ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rí'ɨ tejá'uruuren ɨ pej
ráacua'ani ɨ pan tej jɨ́n ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios ti-
hua'utá'uuni'iri'i ɨ tayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a?
18 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Sericu mú'een se'ájna chajta'a. Aa xu ja'atí é'eteuni. Setá'aj siyen
tiraata'ixaate'en yee: "Yee pu ti'ixa ɨ maestro tɨjɨ́n pu'uri a'ájna teja'uré'ene
nej nain jɨ́n raanaíjmire'en, neajta nej ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen
Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ tayaujmua'a mej anáaté'ee muaanúnu'ihuaca'a."
19 Majta me'ín ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú huarɨ́j a'ij tɨ
Jesús tiu'uta'aíjtaca'a. Nain mú rí'ɨ tiú'uruu ɨ mej tí'icua'ani.
20 Tɨ́'ɨj huachúmua'ancaa, Jesús pu huatecaíca ɨ meesa jetze huá'a jamuan ɨ
mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa.
21 Mu'uri tí'icua'acáa, tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, seíj tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan, a'íɨ pu nejɨme'e
tiu'utátuiire'esin huá'a jemi ɨ mej tí'aijta teyujta'a.
22 Aj mú mi huataújxɨeemiste ɨ ru tzajta'a. Ma'utéjhuii mej raata'íhua'u
me'íjna ɨ Jesús, seɨj ajta seɨj. Miyen tɨjɨ́n:
—¿A'ataani a'íɨn pú'een? ¿Ni qui inee?
Ajtahua'a seíj ayén tɨjɨ́n:
—¿A'ataani a'íɨn pú'een? ¿Ni qui inee?
23 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—A'ijna tɨ pan cua'a a'íjna jetze i tuxa'a nee jamuan, a'ii pu a'íɨn pú'een ɨ tɨ
nejɨme'e tiu'utátuiire'esin.
24 Ayee pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ij
tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. Mí ajta, a'íjna jemi tɨ nejɨme'e tiu'utátuiire'esin,
jaítze'e pu raatévaire'enche'e tɨ caí huanú'ihuanche'e a'iné rajpuaíitzi pu
a'ame huápɨ'ɨ. Ché'e a'íɨn huataújxɨeemiste'en.
25 Ajta a'íɨn ɨ Judás, ɨ tɨ hua'utátuiire'emɨ'ɨca'a, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Maestru, canu xaa ne'ín pú'een, ¿ni qui necaí?
Jesús pu ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mu'ée pej aseíj piyen tiraataxájtaca'a.
26 Maúche'e mú tí'icua'a tɨ́'ɨj Jesús pan ti'íj. Rí'ɨ pu tiraatá'a ɨ Dios, ajta
ra'antítaaraxɨ. Aj pu i hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Ayen tihuá'ixaate'e tɨjɨ́n:
—Xa'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Xáacua'a. A'ii pu a'íɨn pú'een i nehuá'ira'a.
27 Ajta á'iyen, vaasu tijáj. Tɨ́'ɨjta'i rí'ɨ tiraatá'a ɨ Dios, a'íɨ pu hua'uré'i'ite.
Ayen ti'ixáata tɨjɨ́n:
—Xa'anti'í, naíjmi'i mú'een.

28 A'íjna tɨ urajmuaa, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nexuure'e nej ra'iráxɨre'esin ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni raanaíjmire'en a'íjna tɨ jɨ́n Dios ruseíj ayén te'ataújratziiri'i ɨ́ jéjcua ɨmuá. A'íj nu jɨ́n huá'a japua niuuni mu'iicáca tɨ ij Dios ayén ti-hua'utá'uuni'i.
29 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ayén ti'ayajna, íjii tíj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, canu ché'e ra'antí'isin ne'íjna i já'ara'a uuva jetze tɨ me'ecan sino a'ájna xɨcájra'a tɨ Dios jetzen huateúra'ate'esin nainjapua ɨ́ chaanaca. Aj nu xaa a'amua jamuan ra'antí'isin neajtahua'a rujéjcuatze'en.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn Pedro ra'avé'avaata tɨ nu'u caí ramua'ate (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Aj mú mi seíj tiu'utáchuiicaca'a ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. Aj mú mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a Aceituunajemi, jɨrí tɨ á'utaaca.
31 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ijii, tɨ tíca'aren, mé xu núujɨsin. Setiu'utatévi'ira'ata neetzi jemi. Ayee pu té'eme tíj té'eyu'usi'i tɨ Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan cáne'axɨ tɨ tiseíj. Majta me'ɨ́n a'ucíjxɨ'ɨsin ɨ́ cáne'axɨ."
32 Mɨ́ neajta inee, netɨ́'ɨj huatarún, áa nu a'umé'e na'ame u Galilea. Amuacaí nu ará'aiixa, seajta á'iyen mú'een.
33 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a naíjmi'i metiu'utatévi'ira'ata mɨ seica mú'eetzi jemi. Canu ja'anáj niyen rɨni inee.
34 Aj pu i Jesús ayén tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, íjii tíca'a, tɨ́'ɨj caí xɨ huajíjhuan ɨ́ gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata yee pej nú'u caí nemua'ate.
35 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Pedro, ayée pu tiraatá'ixaa ca'anín jɨme'e tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej á jamuan huámɨ'ɨni, capu amɨ́n a'ij. Canu ja'anáj niyen tímua'avé'avaata yee nej caí muamua'ate.
Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, ayée mú che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu raatéjhuau ɨ́ Dios jemi a'ujna u Getsemaní (Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu mú a'ará'a, huastari jemi, cɨyej tɨ e'eré'evee tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Getsemaní. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Yé xu'u tité'en mú'een, iiyecuí. Neajta inee, mé nu'u vejli'i a'atanéjsin nej ni raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi.
37 Aj pu i á'uraa. Huaja'uví'itɨ a'ɨ́mej, a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua, ɨ́ mej yaújmua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Zebedeo. Ajta á'iyen a'ij pua'a raatá'a ɨ́ ru tzajta'a. Jé'ecan pu huataújxɨeemɨste.
38 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Jé'ecan pu caí nú'uca'anisti'i yú ne tzajta'a. Huápɨ'ɨ nu nexɨeemɨste'e. Cu xɨee nej cuj mɨ'ɨni. Yé xu huateáturan mú'een íiye. Seuche'e xu atanéjne'ere nee jamuan.
39 A'atzu pu a'ɨmuá ájca'i yee a'uré'ene. Tɨ́'ɨj i é'ejtunutaca'a á chuaata'a. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i ɨ́ Dios tɨjɨ́n:
—Dios pej ní'iya'upua, naíjmi'i pu rɨ'ɨrí mú'eetzi jemi. Tɨ́ pua'a peti'itá'acare'en tɨ caí ayén tí'ineci'ɨti a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een, ɨ́ nej jɨ́n rajpuaíitzi na'ame. Na'ari caí, ché'e caí ayén 'eene'en netíj tí'ijxe'eve'e inee, sino patíj mú'ee tí'ijxe'eve'e.
40 Aj pu i á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Tɨ́'ɨj hua'ujíste, aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa pecaí té'eviicua'i pej atáneere nee jamuan a'achú cumu sei hora?
41 Seuche'e xu atanéjne'ere, seajta setá'aj raatéjhuauni ɨ Dios jemi tɨ'ij caí tejamuáaciɨ'iti ti'itɨj ɨ sej jɨ́n auteáturan ɨ Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mú'een xu xaa huateújca'anen ɨ ru tzajta'a. Mɨ ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i.
42 Ajta á'uraa. Ajtahua'a ayén tirájhuaviiri'i ɨ Dios tɨjɨ́n:
—Dios pej ní'iya'upua, tɨ pua'a caí a'ij tí'iriɨ'iri tɨ i caí ayén tí'ineciɨ'iti a'ɨ́jna ɨ nej jɨ́n rajpuaíitzi na'ame, ché'e ayén 'eene'en patɨ́j tí'ijxe'eve'e mú'ee.
43 Tɨ́'ɨjtáhua'a á e'iré'ene. Ajtahua'a pu huá'uteu, mecu'utzúca'a, a'iné jeíhua pu huá'amua'itɨjca'a ɨ cutzi.
44 Aa mú a'uteájturaa a'ɨ́mej ɨ mej cu'utzuca'a. Huaícacajetze pu ajtahua'a u á'ume ɨ Jesús. Ajtahua'a pu raatéjhuau ɨ Dios jemi. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaviiri'i a'ij tɨ amuacaícan tiraatáhuaviiri'i.
45 Tɨ́'ɨj ajtahua'a á e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́me ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri íjii, sej huápɨ'ɨ rucu'utzive'e. Pu'uri íjii sej huácu'utzu, seajta huaújse'upe'en. Casi'i, pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ ij a'ɨ́in hua'utátuiire'esin ɨ ne jɨ́me'en, i nej neajta teáata'a jetze airáane mej mi naateevi'i a'ɨ́me ɨ mej a'ij pua'a rɨcɨ.
46 'Xá'ajhuiixɨ'ɨ. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'ɨ́jna tɨ ne jɨ́me'en tiu'utátuiire'esin.

Matɨ́'ɨj raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a tɨ́'ɨj a'ɨ́in Judás á e'iré'ene. A'ɨ́jna ɨ Judás, a'ɨ́ɨ pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua mua'ará'axcaa. Jéihua mú teɨte jamuan huajú'ucaa. Seica mú tiu'ɨ́'ɨsime'e ɨ nahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee, majta seica cɨyej tiu'ɨ́ɨ ɨ mej jɨ́n huá'ucui'ini. Naíjmi'ica mú huata'áijtaca'a a'ɨ́ime ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta ɨ huá'avaujsimua'a ɨ teɨte.
48 Ajta a'ɨ́in tɨ hua'utátuii a'ɨ́jna ɨ Jesús, amuacaí pu ti'ihuaújmua'atzii a'ij tɨ ye'í huárɨni mej mi ráamua'aree ja'atí tɨ a'ɨ́in pú'een ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna ne'u, ɨ nej ru'itépɨ'ɨtze'esin netɨ́'ɨj raatateújte'en, a'ii pu a'ɨ́in pírɨcɨ. Setá'aj hui raatéevi'i.
49 Jɨ́me'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxɨ́reca'a a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ayee pu tiraatateújte tɨjɨ́n:
—¿A'iné pena'a, Maeestru?
Ajta ru'itépɨ'ɨtze.
50 Aj pu i ayén tiraatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—Ne'amiigu, ¿ni pe'ɨ́jna jɨ́n piyen yé vé'eme? —Yee pu'u tiraata'íhua'uri'i.
Majta me'ɨ́n ɨ seica, a'ɨ́ɨ mú ajteáxɨ́reca'a jemin. Matɨ́'ɨj mi raatéevi'i.
51 Matɨ́'ɨj raatéevi'i, aj pu i seɨ́j tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ɨ́ɨ pu rú'ijcupi ɨ runahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee. Aj pu i ru'itéjtze a'ɨ́jna ɨ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e u teyujta'a. Tɨ'ɨj jí ra'ajtaveíjcheca'a ɨ naxaira'an.
52 Ajta Jesús ayén tiraata'aíj a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨjɨ́n:
—Ucárujte'e mua'anáhuaa, a'iné tɨ pua'a piyen ruíjcuta mua'anáhuaa, a'ɨ́ɨ mú majta muaajé'icatan nahuaa jɨme'e.
53 ¿Ni ayén timuá'amitɨejte'e mú'eetzi tɨ ayén ruxe'eve'e pej piyen huárɨni?
'Casi'i, tɨ pua'a niyen raatáhuavii ɨ tɨ ní'iya'upua, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ hua'uta'aíjte'en a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua mej mi ave'ecanén menaatévaɨre'en. Majta me'ɨ́n, a'ɨ́ɨ mú miyen a'ará'axcan a'achú cumu huaícate vi'ira'a.

54 'Aru tɨ pua'a hui niyen huárɨni, capu ché'e huatárɨ'ɨristari tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej miyen náaruuren.
55 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i ɨ teɨte tɨjɨ́n:
—¿Ni siyen yé vé'eju'un se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej niyen hua'uré'eseɨre'esin ɨ teɨte mej mi huaténe'use'en ɨ gobierno jemi? ¿Ni se'ɨ́jna jɨ́n tiu'ɨ́'ɨsin ɨ nahuaa tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee, seajta cɨyej tiu'ɨ́'ɨsin sej si naateevi'i?
'Nain túјca'ari tzajta'a tɨ yú e'iré'ene, a'úu nu a'utéveeca'a teyujta'a. Netejá'amuamua'atehua'a nu náaye'i. Mí seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i se'újna. ¿A'iné 'een jɨ́n siyen rɨcɨ íjii?
56 Ayee pu nain tiuju'umé'e a'ame tɨ i ayén araúrasten a'ij mej mejmí'i tira'uyú'uxaca'a ɨ yu'uxari jetze a'ɨ́me ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
Majta me'ɨ́n ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, naími'i mu'u mi á yaúurɨe. Matɨ́'ɨj mi huataúruu.

A'ɨ́ɨ mú ya'uví'itɨ ɨ Jesús huá'a jemi ɨ jueesi
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Majta me'ɨ́n ɨ mej raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ Jesús, a'úu mú ya'uví'itɨ me'ɨ́jna jemi ɨ Caifás, a'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree teyujta'a. Majta me'ɨ́n ɨ mej tiú'ujmua'ate ɨ niuucari tɨ tí'aijta, majta me'ɨ́n ɨ huá'avaujsimua'a, a'úu mú majta e'etiújseɨre'eca'a a'utɨ́ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Caifás.
58 Ajta a'ɨ́jna ɨ Pedro, a'atzu pu a'ɨmuá raavájrajme'e a'ɨ́jna ɨ Jesús. A'uu pu vejli'i a'ará'a a'u tɨ já'ita'a e'eráyaujta'a, a'u tɨ e'irájca a'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree teyujta'a. A'uu pu ajta a'uteájrupi. Aj pu i huá'a jamuan a'ujyeíjxɨ a'ɨ́mej ɨ mej tí'icha'ɨɨ tɨ ij ráamua'aree a'ij tɨ tejauumé'e a'ame.
59 Majta me'ɨ́n mej tí'aijta teyujta'a jamuan naími'i ɨ hua'ajueesi, a'ɨ́ɨ mú rahuauca'a ɨ hua'itzi ɨ mej jɨ́n Jesús jetze te'ujpuá'ajte'en tɨ ayén hua'utá'an mej mi raajé'ica.
60 Mu'iitɨ́ mú á'ujca'anejca'a mej hua'itzi jɨ́n té'antzaahuate'en. Capu amɨ́n a'ij. Camu ti'itɨ́j huáteu ɨ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.
A'atzu á'ateevi'ica tɨ ayén tí'irɨcɨ. Aj mú xaa me'ɨ́n ɨ mej hua'apua mú á e'iré'ene.
61 Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amɨ́jna mɨ tevi a'ɨ́jna jɨ́me'en yee: "Nee nu raayɨ́'ɨtɨ nej raaté'uuna a'ɨ́jna i teyuu tɨ chi'ira'an pú'een ɨ Dios, ajta nu'u ajta rá'ajtaahua huaíca xɨcaj tzajta'a."
62 Aj pu i seɨ́j ájchee. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree u teyujta'a. Ayee pu a'ɨ́ɨn tiu'uta'íhua'uri'i ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Ni pecaí a'ij pena'a tiu'utániuusin? ¿Ti'itájni pú'een a'ɨ́jna ɨ mej jɨ́n té'antzaahuate'e mú'eetzi jemi?
63 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, capu ti'itɨ́j a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree ɨ teyujta'a, ayée pu tiraatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tí'imua'aijte'e niuucajtze'en ɨ Dios patá'aj taatá'ixaate'en ja'atɨ́ pej pú'een. ¿Ni mú'ee pe'ɨ́n pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ tɨ í'iyaujra'an ɨ Dios?
64 Jesús pu ayén tiu'utataniú tɨjɨ́n:
—Mu'ée pej piyen raataxájtaca'a. Mí neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tejauumé'e a'ame. Mú'een xu neseíra'a xá'aju'un ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane netɨ́'ɨj án huatéyeijxa rɨ'ɨrɨ́inta'an a'ɨ́jna ɨ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree u ta japua, seajta neseíra'a xá'aju'un netɨ́'ɨjtáhua'a yé ve'ecáanen ɨ jaitɨri jetze.
65 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree ɨ teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu ra'antisiújtza'an ɨ rusiicu'u mej mi ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn huataniú'ucaca'a. Ayen tɨjɨ́n:

—A'ij pu pua'a ti'ixa ɨ Dios jemi. Capu ché'e ruxe'eve'e mej mi seica té'antzaahuate'en jemin. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Casi'i, xu'uri ráanamuajri'i tɨ ayén a'ij pua'a ti'ixa ɨ Dios jemi.

66 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi?

Majta me'ín ɨ seica, miyen tɨjín:

—Ayee pu tiraavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e.

67 Aj mú mi ra'arátzijmua'axɨ á néerime'ara'an jetze, majta ra'itéevajxɨ ɨ rumuájca'a jɨme'e. Seica mú majta ru'itéva'ara'a.

68 Majta miyen tiraatá'ixaa tɨjín:

—Taatá'ixaate'e mú'ee mɨ pej nu'u i'i Cɨríistu'u, ¿a'ataani mu'iitéjvee?

Pedro pu ra'avé'avaataca'a tɨ nu'u caí ramua'ate ɨ Jesús (Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-57)

69 Ajta a'ɨ́in ɨ Pedro, a'úu pu anu'uhuátacatii já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a ɨ chi'ita. Ajta seɨ́j uteájrupi, ɨ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ teyujta'a tɨ antiújmua'aree. 'Ɨita'a a'ɨ́jna. Aj pu i á e'iré'ene jemin. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—Mu'ée pej pajta á'uche'ecane'e pe'ɨ́jna jamuan, tɨ Galilea é'eme'ecan.

70 Ajta a'ɨ́in Pedro, seɨcɨé pu tiraatá'ixaa mej seíiraca'a ɨ seica, ayén tɨjín:

—Canu ramua'aree a'ij pej ye'í ti'ixa.

71 Aj pu i ájchee. Pu'uri huiiramé'eca tá'apueerta. Aa pu a'utéechaxɨ.

Ajtahua'a seɨ́j raaseíj 'ɨita'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ɨ teɨte ɨ mej a'uun a'uráte'eca'a tɨjín:

—Amɨ́jna mɨ tevi, a'ɨ́i pu xaa á'uche'ecane'e jamuan a'ɨ́jna ɨ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan.

72 Ajtahua'a pu seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro. Niuucajtze'en pu jín ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Canu ramua'ate ne'ɨ́jna ɨ tevi.

73 A'atzu á'ateevi'ica, majta me'ín ɨ mej e'eré'ete'ecaa, a'ɨ́i mú á e'iré'ene vejli'i jemin. Ayee mú tiraatá'ixaa tɨjín:

—Mú'ee pej xaa huá'a jetze ajtéme'ecan. Tu'uri ramua'aree te'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej ye'í te'enrú'u.

74 Ajta á'iyen Pedro ayén a'utéjche tɨ ayén rájhuavii ɨ Dios tɨ nu'u Dios ayén puaíjtzi raatá'an tɨ pua'a caí ayén ti'ayajna. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa niuucajtze'en ɨ Dios tɨjín:

—Canu ramua'ate nemɨ́jna mɨ tevi.

Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ tecuaara'i.

75 Tɨ'ɨj jí á'iyen Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ Jesús amuacaí tiraatá'ixaa tɨ jɨme'en yee: "Tɨ́'ɨj nu'u caí xɨ huajíjhua'a ɨ gallo, ayée pej nu'u huaíca piyen tína'avé'avaata yee capej nemua'ate."

Aj pu'i huirájraa. Jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Tiujyeínejraa huápɨ'ɨ.

27

Metiu'utátuii me'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ Pilato jemi (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Yee ruijmua'a yee, aré'apua'a, a'ɨ́ime ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta huá'a vaújsimua'a ɨ teɨte, a'ɨ́i mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare rujɨ́imua'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica ɨ Jesús.

2 Mara'anáajɨ'ɨcɨ'e ɨ muájca'are'ara'an jetze, matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ. Aj mú mi raatátui a'ɨ́jna ɨ tajtuhuan, tɨ ayén ántehuaa tɨjín Pilato.

Judás pu nu'u e'ecaújcua'imin

3 Ajta a'ɨjna ɨ Judás, tɨ'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨn puaíjtzi mú raatá'asin ɨ Jesús,
jé'ecan pu a'ij pua'a raatá'a. Ajta, yaúutuaa huá'a jemi a'ɨjna ɨ tumin tɨ seité
japuan tamuáamuata'a ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tí'aijta, ajta
a'ɨmej ɨ huá'a vaújsimua'a tɨjɨn:
4 —Nee nu auteájturaa ɨ Dios jemi a'iné nejámuaatátui ja'atɨ tɨ caí ti'itɨj jɨn
até'ɨtzea'ara sej si raajé'ica.
Majta miyen tiraatá'ixaa tɨjɨn:
—Capu a'atzu ta jetze ruxe'eve'e itejmi. Mú'ee pej pú'eene'e.
5 Aj pu i Judás á ye'ejhuá'axɨ ɨ tumin á chuaata'a a'ujna teyujta'a. Tɨ'ɨj jí
á'uraa. Tɨ'ɨj i mé já'ahua'a e'ecaújcua'imin.
6 Majta me'ɨn ɨ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨɨ mú raaré'eje'ipɨ me'ɨjna ɨ tumin.
Majta miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Capu a'ij tiu'utá'aca tej yeúutuaani a'ɨjna ɨ tumin a'u tɨ á'ujseɨre'e ɨ tumin
teyujta'a tɨ me'ecan, a'iné a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tej jɨn tiu'unájchitaca'a tej ti
yá'urɨeeni ɨ xúure'e.
7 Matɨ'ɨj mi miyen raaxɨ'epɨ'ɨntare a'ij mej ye'í huárɨni me'ɨjna jɨme'e ɨ tu-
min. Ayee mú me'ɨjna jɨn chuej huánanai mej miyen ratamuá'amua tɨjɨn chuej
tɨ japuan tí'imɨjhuaca a'ɨjna tɨ xa'ari tí'ita'ahuaca. Ayee mú raxɨ'eve'eca'a mej
mi me'uun hua'avá'anaamuan a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
8 Ayee mú majta ratamuá'amua tɨj na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene tɨjɨn chuej
mej japuan ra'uré'exɨre ɨ xúure'e.
9 A'ájná'ɨmua pu araúraste a'ij tɨ ajmí'i tiraataxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jeremías
teecan tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a tɨjɨn: "A'ɨɨme ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecan, ayée mú raaxɨ'epɨ'ɨntare mej tiraanájchite'en a'achú cumu seité
japuan tamuáamuata'a tumin tɨ i'i plata tɨ ij a'ɨɨn hua'utátuiire'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ.
Majta á'iyen raaré'eje'ipɨ me'ɨjna ɨ tumin.
10 Ayee mú majta huarɨj tɨj tinaata'aíj ɨ tavástara'a. Chuej mú huánanai a'u tɨ
tí'imɨjhuacare'e a'ɨjna tɨ xa'ari tí'ita'ahuaca."

Tɨ'ɨj Jesús a'uun a'utéveeca'a a'ɨjna jemi ɨ Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús, a'úu pu a'utéveeca'a jemin a'ɨjna ɨ tajtuhuan. Aj pu i a'ɨɨn
tajtuhuan ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿Ni mú'ee pe'ɨn pú'een ɨ pej hua'arey a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?
Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Jesús:
—Aa ni'ijtá ne'u, a'ij pej ye'í ti'ixa mú'ee.
12 Mɨ ajta a'ɨɨn Jesús, matɨ'ɨj jetzen te'ujpuá'ajte a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta teyujta'a,
majta huá'avaujsimua'a, capu ti'itɨj xajtaca'a.
13 Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿Ni pecaí piyen huá'unamuajri'i ɨ mej jeíhua mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte?
14 Ajta a'ɨɨn Jesús, capu ti'itɨj xajtaca'a. Capu ajta seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a, ni
seɨj jɨme'e ɨ mej jɨn jetzen te'ujpuá'ajte. A'ɨj pu jɨn, jé'ecan pu a'ij yá'useijraca'a
a'ɨjna ɨ tajtuhuan.

Matɨ'ɨj me'ɨjna jɨn ra'uxɨjte ɨ Jesús tɨ ij huámɨ'ɨni
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

15 Ajta a'ájna matɨ'ɨj tí'iyestejca'a ɨ teɨte, ayée pu tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨjna ɨ
tajtuhuan tɨ ayén seɨj huatátuaani tɨ aiteánami'i, ja'atɨ tɨ na'a mej raatáhuavii.
16 Ajta seɨj aiteánami'ihuaca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Barrabás. Naími'i mú
ramua'atejca'a me'ɨjna ɨ Barrabás, tɨ a'ij pua'a tí'itevistaca'a.
17 Matɨ'ɨj ajteáxɨireca'a jeíhua ɨ teɨte, Pilato pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿Aˈiné setíˈijxeˈeveˈe múˈeen? ¿Ni qui neraatátuaani neˈíjna í Barrabás, naˈari nemíjna mɨ Jesús, í tɨ jee iˈi Cɨríistuˈu?

18 Ayee pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi aˈiné ayée pu ráamuaˈareeriˈi tɨjín maráˈachueereˈecaˈa í Jesús. Aˈíj mú jín raatátuiiriˈi í tajtuhuan.

19 Aúcheˈe pu huatecaíca í ɨpuari japua aˈíjna í Pilato tíˈɨj íraˈaraˈan ayén tiraataˈítiˈiriˈi tɨjín: “Aˈij nu puaˈa tiúˈumaaracaˈa neˈíjna jɨmeˈe í tevi tɨ caí jaˈanáj tiˈitíj jín auteájturaa. Jéihua nu rajpuaíjtzicaˈa íjii neˈíjna jɨmeˈe. Capej tiˈitíj jín jetzen tíˈijpuaˈajteˈe.”

20 Majta meˈín í mej tíˈaijta u teyujtaˈa, majta aˈíɨme í huáˈavaujsimuaˈa, aˈíɨ mú caˈanírjraˈa huaˈutáˈa í teɨte mej mi miyen rájhuavii í tajtuhuan tɨ ij aˈíɨn huatátuaani aˈíjna í Barrabás. Ayee mú majta tirájhuaviiriˈi tɨ ij aˈíɨn tiuˈutáˈan mej mi raajéˈica meˈíjna í Jesús.

21 Ajtahuaˈa pu ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—¿Aˈiné setíˈijxeˈeveˈe múˈeen? ¿Aˈatajni naatátuaani aˈímej í mej huaˈapua?

Ayee mú tiuˈutaniú tɨjín:

—Barrabás.

22 Aj pu i Pilato ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—¿Ari mɨ Jesús, aˈiné tiˈitíj jín neráaruuren?

Naímiˈi mú miyen tiuˈutaniú tɨjín:

—Patáˈaj ráˈutatan cúruu jetze.

23 Pilato pu ajtahuaˈa ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—¿Aˈiné ˈeen jɨmeˈe? ¿Tiˈitájni jín auteájturaa tej ti tiyen ráaruuren?

Aj mú mi jaítzeˈe caˈanín jín huajíjhuacaˈa tɨjín:

—Patáˈaj ráˈutatan cúruu jetze.

24 Pilato pu rúˈumuaˈareereca ˈa tɨ caí aˈij tíˈirɨˈiri huáˈa jemi, sino muˈuri tín autéhuijsimeˈe mej tiúˈujneˈusiteˈesin cháˈa menaˈa. Aˈíj pu jín anaújmuaijte jaj jɨmeˈe mej seíiracaˈa í teɨte. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

—Canu neˈín púˈeen í tɨ raajéˈicatan amíjna mɨ teáataˈa, sino múˈeen xuˈu púˈeen.

25 Naímiˈi mú miyen tiuˈutaniú tɨjín:

—Chéˈe ayén éeneˈen tɨ titáacɨˈɨti itejmi, ajta tɨ tihuáˈucɨˈɨti í tayaujmuaˈa aˈíjna jɨmeˈe í tej raajéˈica.

26 Aj pu i Pilato raatátuaa aˈíjna í Barrabás huáˈa jemi. Ajta raataˈaíjtacaˈa mej raˈitévajxɨˈɨn meˈíjna í Jesús. Aj pu i huaˈutátuii mej mi ráˈutatan.

27 Aj mú mi meˈín xantaaruˈu yaˈujáj aˈájna tɨ tajtuhuan eˈirájca. Majta huaˈutajé naíjmiˈica í ruxíˈej xantaaruˈu mej mi tiújseɨreˈen jemin í Jesús.

28 Matíˈɨj mi tiraacáˈariˈiriˈi nain í tɨ tiˈitéchejcaˈa. Majta síicuˈuri mú ruˈucáachejte tɨ páˈuviˈi, tɨ neána jɨmeˈe.

29 Majta curuun mú raateátaave tɨ tzicareˈe jɨmeˈe cɨstíjhuacaˈa. Aˈíj mú raˈavéˈerujtiˈiriˈi. Majta, itzíj mú ruˈitéechuite rɨˈɨríintaˈan.

Aj mú mi títunutaxɨ jemin. Ayee mú tiráˈuxɨeehuariˈiriˈi tɨjín:

—¿Aˈiné penaˈa, múˈee pej tihuáˈaijteˈe aˈímej í mej Israél jetze ajtéeˈecan?

30 Majta raˈatétzijmuaˈaxɨ, majta rajvíˈi meˈíjna í itzíj. Muˈíi mú raˈavéˈevajxɨ án muˈúutzeˈen meˈíjna jɨmeˈe.

31 Matíˈɨj ráˈuxɨeehuariˈira, aj mú mi rúˈijchuiiriˈi meˈíjna í síicuˈuri tɨ páˈuviˈi, tɨ neána jɨmeˈe. Majta ruˈucáachejte í síicuˈureˈaraˈan. Matíˈɨj mi yaˈujáj mej mi ráˈutatan í cúruu jetze.

Meráˈutatai meˈíjna í Jesús í cúruu jetze
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Matíˈɨj aujúˈucaa, seíj mú antinájcheca'a tɨ seɨj chuéjra'a japua éˈemeˈecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cirene. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ teáata'a, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Simón. Aj mú mi raata'aíjte tɨ aˈɨ́ɨn ráˈanchueeni cúrujra'an ɨ́ Jesús.
33 Matíˈɨj mi meˈuun a'ará'a a'u tɨ ayén téja'arájtehuaa huaˈaniuuca jɨmeˈe tɨjɨ́n Gólgota. Gólgota, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n Miˈɨchí Muˈuta.
34 A'uu mú raatá'a tiˈitɨ́j tɨ raayéˈen, viinu tɨ antzináj tɨ ranaxca. Tɨ́ˈɨj ra'ajtamuá'a, capu raˈíˈimɨˈɨ já'araa.
35 Matíˈɨj mi ráˈutatai ɨ́ cúruu jetze. Majta, huáhuajcaca'a mej tiˈihuaújmua'itɨn tetej jɨmeˈe mej mi ráamua'aree tiˈitɨ́j tɨ a'ij raciˈɨti seɨj ajta seɨj ɨ́ cɨ́ɨxureˈara'an ɨ́ Jesús. Ayee mú titeeréˈujpijte.
36 Majta a'ujrá'aseca'a mej mi ráacha'ɨɨn.
37 Majta taabla cílieeneˈen aúutatai a'utɨ́ á'ujmu'u ɨ́ Jesús. Ayee mú amuacaí ra'uyú'uxaca'a ɨ́ taabla jetze a'íjna ɨ́ mej jɨ́n jetzen teˈujpuá'ajte tɨjɨ́n: “A'ii pu aˈɨ́ɨn púˈeen i Jesús, ɨ́ tɨ huaˈarey aˈímej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.”
38 Majta jamuan huáˈutatai huaˈapuaca ɨ́ nahua'ari. Seíj mú aúutatai rɨˈɨríinta'an ɨ́ Jesús, majta ɨ́ seɨj, úutata'an.
39 Majta meˈín ɨ́ mej a'uréˈenineica'a, matíˈɨj raaseíj, aˈɨ́ɨ mú aicámu'uvajra mej caí ráˈacuˈuvejca'a. A'ij mú pua'a tíˈijjeeveca'a.
40 Miyen tɨjɨ́n:
—Múˈee, mɨ pej nu'u raatéˈuuna ɨ́ teyuu, pajta nu'u huaíca xɨca jɨ́n pajtáhua'a ráˈajtaahua, aisí neˈu, patá'aj aseíj ajapua huániuuni. Tɨ́ pua'a múˈee pe peˈín púˈeen ɨ́ yaujra'an ɨ́ Dios, acájra'a hui amɨ́jna jetze mɨ cúruu.
41 Ayee mú cheˈatá mena'a tirá'uxɨeehuariˈiriˈi aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈaijta teyujta'a, majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ujmua'ate ɨ́ niuucari jɨmeˈe tɨ tíˈaijta, majta huá'avaujsimua'a.
42 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Amɨ́ pu ari huá'a japua huaniú ɨ́ seica. Mɨ́ ajta amɨ́n, capu raayɨ́ˈɨtɨ tɨ rujapua huániuuni. Amɨ́ pu nu'u tarey itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan; chéˈe amɨ́n acájra'ani mɨ cúruu jetze. Aj tu xaa ráˈantzaahuateˈesin.
43 ’Aˈɨ́ɨ pu hui nu'u ráˈatzaahuateˈe ɨ́ Dios. Chéˈe Dios japuan huániuuni íjii tɨ pua'a ayén raxɨ́ˈeveˈe a'iné ayée pu amɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨ jɨmeˈen yee: “Nee nu neˈín púˈeen ɨ́ yaujra'an Dios.”
44 Majta meˈín ɨ́ mej jamuan huajúˈucaa, aˈɨ́ɨ mú miyen cheˈatá ráˈuxɨeehuariˈiriˈi.

Jesús pu huamɨ́ˈɨ
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Tɨ́ˈɨj a'ájna teja'uréˈene a'atzaj tacuarixpua, aj puˈi huateátɨca'areca'a nainjapua ɨ́ chuej.
46 Tɨ́ˈɨj teja'uréˈene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a ɨ́ runiuuca jɨmeˈe tɨjɨ́n:
—Éloi, eloi, ¿lama sabactani?
A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: “Mɨ́ pej niˈi Dios, mɨ pej niˈi Dios, ¿a'iné 'een jɨ́n pi nejaúurɨe?”
47 Seica mej meˈuun huatéˈuuca'a meráanamuajriˈi. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Aˈɨ́ɨ pu hui huatajé a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ ajmíˈi Dios jetze meˈecan tíˈixaxa'ata'a.
48 Jɨ́meˈen mu'u miyen tiu'utaxájtaca'a, aj pu i seíj a'utɨéechejraa. Tiˈitɨ́j pu u a'uvéˈetɨɨ tɨ urájta'ati. Ajta raateáruˈune nahuáj jɨmeˈe ta'antzíjviˈi. Ra'antijɨ́ˈɨcɨˈe cɨyej jetze, aj pu i ráˈajchui tɨ ij Jesús huayéˈen a'ɨ́jna jetze.
49 Majta seica, ayée mú tiraatáˈixaa tɨjɨ́n:
—Chéˈe ayén éeneˈen. Aisí tɨ pua'a yé tanén a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ ij aˈɨ́ɨn ra'acájtuaani.

50 Ajta aˈɨjna ɨ Jesús, ajtahuaˈa pu caˈanín jɨn huajíjhuacaˈa. Aj pu i huamɨ́ˈɨ.
51 Ajta aˈɨjna ɨ cɨ́ɨxuri tɨ itzíjhua, aˈuun tɨ huatávivɨɨjmeˈeca teyujtaˈa, jɨ́meˈen puˈu huamɨ́ˈɨ aˈɨjna ɨ Jesús, aj pu i jáˈitaˈa acásiujtzaˈan. Ajta huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ chuej, ajta jáˈitaˈa aˈutátapuaj ɨ tete.
52 Ajta teˈentaújcuunaxɨ aˈu mej eˈeveˈenámiˈihuajmeˈecaa ɨ mej huácuii.
Dios pu ajtahuaˈa huaˈutatɨste ɨ huáˈaxɨejniuˈuca muˈiicáca ɨ mej huácuii, aˈɨmej ɨ mej mejmíˈi raˈaráˈastijre. Majtahuaˈa mú iˈirúuri muáˈaraa.
53 Majta aitacɨj aˈu mej eˈeveˈenámiˈihuajmeˈecaa. Majta meˈɨn, tɨˈɨj huatarúj aˈɨjna ɨ Jesús, aˈɨɨ mú aˈuteájrupi u chajtaˈa. Aˈuu mú aˈutaseíjre jemin ɨ teɨte ɨ mej muˈíi.
54 Ajta aˈɨjna huaˈacapítan ɨ xantaaruˈu ɨ mej anxɨ́te aráˈaxcaa, majta ɨ mej jamuan tíˈichaˈɨɨcaˈa, nain mú tiuˈuséij aˈij tɨ tiuˈurɨj, ajta tɨ huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ chuej. Jéˈecan mú tiuˈutáatziɨn. Majta miyen tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Tarɨ́ˈɨ pu aˈɨɨn púˈeeneˈe yaujraˈan ɨ Dios.
55 Majta seica, á muˈu ɨmuá aˈuteˈuu metiˈiseíiracaˈa ɨ mej ˈuuca. Miˈi muˈíi. Aˈɨɨ mú áˈujujhuaˈaneˈe meˈɨjna ɨ Jesús jamuan tɨj naˈa tɨ u aˈarájraa u Galilea, majta ɨ mej ravaɨreˈecaˈa tɨj naˈa tɨ ayén ruxeˈeveˈe.
56 AˈiI mú aˈɨɨn púˈeen: aˈɨjna ɨ María, Magdala tɨ éˈemeˈecan, ajta seɨj tɨ ayén cheˈatá ántehuaa tɨjɨ́n María. Huaˈanaana pu púˈeen aˈɨjna ɨ Jacobo, ajta aˈɨjna ɨ José. Seɨj pu ajta huáˈa jamuan aˈutéveecaˈa, aˈɨjna tɨ huaˈanáànaj aˈɨmej yaújmuaˈameˈen aˈɨjna ɨ Zebedeo.

Meraˈaváˈana meˈɨjna ɨ Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Tɨˈɨj ari huachúmuaˈancaa, seɨj pu á eˈiréˈene tɨ Arimatea éˈemeˈecan. Chíjteaani pu pírɨcɨ aˈɨjna. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n José. Aˈɨɨ pu ajta ráˈatzaahuateˈecaˈa aˈɨjna ɨ Jesús.
58 Aˈɨɨ pu á eˈiréˈene jemin aˈɨjna ɨ Pilato. Ajta rájhuaviiriˈi tɨ aˈɨɨn raatátuiireˈen tévираˈan ɨ Jesús teecan. Ajta aˈɨɨn Pilato tiuˈutaˈaíjtacaˈa mej nuˈu raatátuiireˈen.
59 Ajta José, tɨˈɨquí raˈacájtɨ ɨ tévираˈan. Ajta raˈiréˈeˈijcataca ˈa saavana jɨmeˈe tɨ jéjcua.
60 Aˈɨɨ pu auchén ruuréˈijche u téteˈe ɨ tete tzajtaˈa. Aˈɨɨ pu íˈaˈaraˈan mej mi meˈuun raˈaváˈanan tɨˈɨj huámɨˈɨni. Mɨ́ ajta, aˈúu pu ruˈutéete tévираˈan ɨ Jesús teecan. Ayee pu aˈɨjna jɨ́n huarɨj, aj pu i ruˈujná tetej jɨmeˈe tɨ sicɨ́raraˈa. Ajta áˈuraa.
61 Ajta aˈɨjna ɨ María, Magdala tɨ éˈemeˈecan, ajta ɨ seɨj, ɨ María, aˈúu mú aˈuteˈuucaˈa aˈájna vejliˈi taˈiráninei aˈu mej yaˈutéete.

Aˈɨɨmeˈmej tíˈichaˈɨɨcaˈa aˈutɨ́ Jesús eˈevéˈenamiˈihuacaˈa

62 Yee ruijmuaˈa yee, matɨˈɨj meri rɨˈɨ huaújruu mej mi huaújseˈupeˈen, aˈɨɨmeɨ mej tíˈaijta teyujtaˈa, majta meˈɨn ɨ fariseo, aˈɨɨ mú á eˈiréˈene jemin aˈɨjna ɨ Pilato.
63 Ayee mú tiraatáˈixaa tɨjɨ́n:
—Tavastaraˈa, ayée tu raˈutámuaˈareeriˈi tɨ ayén tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨjna ɨ tɨ tíˈihuaˈitacareˈe. Tɨˈɨj auj ruurica, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n: “Huaíca xɨcaj nu jetze huatarújsin.”
64 ’AˈɨjI pu jɨ́n, ayée tu tíˈijxeˈeveˈe pej raataˈaíjta mej mi tiúˈuchaˈɨɨn aˈu tɨ eˈevéˈenamiˈi ajta caí mú áˈumeˈen huaíca xɨca. NaˈariI caí, íˈiɨˈɨri mej eˈireˈenén, meraanáhuaˈan ɨ tévираˈan aˈɨɨmeɨ ɨ mej Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Aj mú xaa miyen huaˈitzi jɨ́n tihuaˈutáˈixaateˈesin ɨ teɨte tɨjɨ́n puˈuri huatarúj. Ajta jaítzeˈe pu aˈij puaˈa téˈeme caí tɨˈɨj amuacaí ayén tiuˈuhuáˈitacaˈa aˈɨjna jɨmeˈe tɨ ayén nuˈu yaujraˈan púˈeen ɨ Dios.
65 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨjna ɨ Pilato tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eme. Metí'icha'ɨ́j mú muá'aju'un. Sericu mú'een, seajta ru'ujjáxu'umua'an xarij jɨme'e, ajta júmi'inari jɨme'e, a'ij sej tiraayí'ɨtɨ tɨ ij caí ja'atí ramuarɨ'e ɨ́ tévira'an.

66 Matí'ɨj mi a'ucíj. Majta rí'ɨ ráaruu xarij jɨme'e, majta júmi'inari jɨme'e tɨ ij caí ja'atí ra'antácuuna. Majta u hua'utehuii a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icha'ɨɨ.

28

Tɨ́'ɨj Jesús a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite (Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tɨ́'ɨj mú á'ume a'ɨ́jna ɨ́ xɨca mej jetzen ruse'upi, tapuá'arijme'eca, a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan, ajta ɨ́ seɨ́j tɨ ajta María, u mú á'uju'un mej mi ya'utéeseij a'u mej ye'avá'ana.

2 Ca'anín pu jɨ́n huateújca'atzɨjxɨ ɨ́ chuej a'iné seɨ́j tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu e'icaanej u júte'e. Aa pu e'iré'ene a'u mej ye'avá'ana. Antárɨiihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tete tɨ jɨ́n ujnámi'ihuaca'a tɨ únú'ujcun. Ajta japuan a'ujyeíjxɨ.

3 Jé'ecan pu tétaave'e cuaiínavi'in jɨme'e i tɨ jɨ́n ti'itéechen temua'a naa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

4 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'icha'ɨɨca'a, huápɨ'ɨ mú ruviveeca'a, majta a'itavátzɨ me'ɨ́jna jɨme'e mej huápɨ'ɨ tiu'utátziin. Cu xɨee mej cuj huácuii.

5 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca tɨjɨ́n:

—Caxu tí'itziɨɨne'e, a'iné néjmua'aree sej u ye'evé'ehuau se'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ mej rá'utatai.

6 Capu hui ye'e já'ahua'a a'iné pu'uri huatarúj tɨ́j ajmí'i tiu'utaxájtaca'a. Casi'i, mú sé'uju'un setá'aj ya'useíj a'u mej ye'etéete.

7 'Seajta, setá'aj á'ucɨɨne jíye'itzi jɨme'e sej si huaja'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨ jɨ́me'en yee: "A'ɨ́ɨ pu ari huatarúj, ajta amuacaí pu nu'u a'umé'e a'ame a'ujna Galilea tɨ ij a'ɨ́ɨn huajá'uchu'eve'en a'ujna. A'uu xu nu'u yé'eseijran." Nu'uri amuaatá'ixaa.

8 Majta me'ɨ́n ɨ́ 'uuca, ca'anacan mú a'ucíj. Maúche'e mú tí'itziɨɨne'eca'a. Mɨ́ majta, muaataújtemua'ave jeíhua. A'uu mú a'uruáachejraa mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

9 Ajta, jíye'itzi jɨ́n, Jesús huá'uteu. Ayee pu tihua'utateújte tɨjɨ́n:

—¿A'iné sena'a?

Majta me'ɨ́n, á mú e'iré'ene jemin. Majta ra'avé'evi'iraxɨ ɨɨcájra'an jetze. Majta rí'ɨ tiraatá'a.

10 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Caxu tí'itziɨɨne'e. Sericu mú'een, setá'aj tihua'utá'ixaate'en ɨ́ ne'ihuaamua'a mej á'ucɨɨne me'újna Galilea. A'uu mú hui nejé'eseijran.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ́ xantaaru'u

11 Maúche'e mú huajú'ucaa a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca, seica mú a'uun á'uju'un u chajta'a. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een seica ɨ́ mej tí'icha'ɨɨca'a. Majta miyen tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a nain a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j.

12 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj huá'a jamuan ɨ́ vaujsi mej mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij mej ye'í huárɨni. Aj mú mi tumin hua'utá'a ɨ́ xantaaru'u, jeíhua.

13 Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee xu huárɨni mú'een. Setá'aj siyen tihua'utá'ixaate'en yee: "Seica mú mú a'uvé'eju'un tɨca'ɨmua a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e tetɨ́'ɨj cu'utzuca'a iteen. A'ɨ́ɨ mú yá'utɨɨ ɨ́ tévira'an avíitzi jɨme'e."

14 Ajta tɨ pua'a ráamua'aree ɨ́ tajtuhuan a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j, teen tu tiyen tiraatá'ixaate'esin tɨ ij caí ti'itɨ́j jɨ́n a'ij amuáaruuren mú'ejmi.

15 Majta tumin mú á'utɨɨ a'ɨɨme ɨ xantaaru'u. Majta miyen che'atá mena'a huarɨj matɨj me'ɨn seica hua'uta'íteca'a. Tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene, ayée mú tí'ixaxa'a nainjapua a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ ayén ti'ayajna.

Jesús pu ti'itɨj jɨn tihuau'íjca ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Majta me'ɨn ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨj mua'ará'axcaa, a'úu mú á'uju'un a'ujna Galilea. A'uu mú a'ará'a jɨrí jetze tɨj amuacaí tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús mej nu'u me'uun a'atanén.

17 Matɨ'ɨj raaseíj, aj mú mi rɨ'ɨ tiraatá'a. Mɨ majta me'ɨn, camu rɨ'ɨ rá'atzaahuate'eca'a tɨ a'ɨɨn pú'eene'e.

18 Aj pu i Jesús e'iré'ene vejli'i huá'a jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Pu'uri naatá'a nej niyen nain jɨn antínmua'aree tɨj na'a tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua, ajta tɨj na'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua.

19 'A'ɨj xu jɨn a'ucɨjxɨ'ɨn nainjapua seɨj chuéjra'a japua sej si hua'utémua'itɨn ɨ teɨte mej mi na'ará'astijre'en. Seajta huá'umuaɨ'ɨhuan niuucajtze'en ɨ tɨ ní'iya'upua, seajta niuucajtze'en ɨ nej i'i yaujra'an, seajta niuucajtze'en ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

20 'Seajta mú'een, setihuá'amua'atehua'an mej mi nain jɨn na'ará'astijre'en a'ij nej neri tejamuaata'aíj mú'ejmi. Neajta inee, rɨ'ɨ nu'u yé huatevée na'ame a'amua jemi tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame asta na'a caí nain te'entipuá'are. Ayee pu'u.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Marcos jɨ́me'en ɨ Jesucɨriistu'u

Juan pu tihuá'a'ixaate'e a'ujna a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Yee pu éeni'icɨ'e a'utéjche ɨ niuucari tɨ jɨme'en rá'axa a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ Cɨríistu'u
tɨ ajta yaujra'an pírɨcɨ ɨ Dios.
2 Ayee pu te'uyú'uxaca'a ɨ ja'atɨ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.
Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Isaías. Ayee pu tira'uyú'uxaca'a ayén tɨjɨ́n:
Yee pu Dios ti'ixa a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ án yá'ujra ɨ ɨpuari japua ayén tɨjɨ́n:
“Me'ecui xaa ne'u, nu'uri ja'atɨ́ huata'íti
tɨ́'ij amuacaí huataseíjre'en pecaí mú'ee.
A'ɨ́ pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ amuacaí tihua'utá'ixaate'esin
ɨ teɨte mej nu'u mua'ijchú'eve'e.”
3 Ajta nu'u ɨ Dios ayén tɨjɨ́n:
“A'ɨ́jna ɨ tɨ amuacaí tihua'utá'ixaate'esin,
a'ɨ́ɨ pu nu'u u e'ejíihuá a'ame já'ahua'a ɨtzitá.”
Ayen tɨjɨ́n: “Naa xu rɨ́'ɨ huaújruuren mú'een,
a'iné a'ɨ́ɨ pu yé uvé'enejsin ɨ tavástara'a.
Caxu ra'antánaamuan ɨ juyáara'an jetze.”
4 A'ɨ́jna ɨ tɨ nu'u amuacaí huataseíjre'esin, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ Juan
ɨ tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e. Aa pu a'utéveeca'a a'u tɨ caí ti'itɨ́ é'e já'ahua'aca'a.
Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati mej
mi miyen huárɨni a'ij tɨ ye'í tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn huá'amuaɨ'ɨhuan ɨ
Juan tɨ ij Dios tihua'utá'uuni'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.
5 Matɨ́'ɨj mi naíjmi'i e'iré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Juan. A'uu mú e'eráɨcɨ'ɨca'a
tɨ́j na'a a'u tɨ huatacá'a a'ujna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Judea,
majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'uun a'uchéjme a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n
Jerusalén. A'uu pu e'ejtéme'ecan u Judea. Jɨme'en mu'u raataxájtaca'a ɨ mej
jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, aj pu i a'ɨ́jna ɨ Juan huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ játe'ana
jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jordán.
6 Ajta Juan, ayée pu é'ene'e ti'itéchejca'a cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ itzíjhua
ti'itɨ́j cameeyu'u ju'uxa'a tɨ pú'een. Ajta navij típuaasica'a. A'ɨ́ɨ pu jɨ́n
avá'ujɨ'ɨcɨe'eca'a. Ajta huátuna'ise pu cua'acare'e, ajta searate ˈɨtzitá mej
huáxuaavi.
7 Ayee pu tihuá'ihua'ixáate'e tɨjɨ́n:
—Seɨ́j pu yé é'e vé'eme aúche'e. Jaítze'e pu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee a'ɨ́jna
necaí inee. A'ɨ́j pu jɨ́n caí naavíjte'e ineetzi nej ti'itɨ́ jɨ́n ti'itevée ná'ara'ani tɨ
cɨ́lieen jɨ́n seijre'e jemin a'ɨ́jna tɨ yé é'e vé'eme, capu xaa ne'u naavíjte'e ineetzi
nej ni yejta'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an.
8 Ayee nu xaa ne'u neri amuáamuaɨ'ɨhuaca'a jaj jɨme'e. Mɨ́ ajtá'i a'ɨ́ɨn, seɨj pu
huata'íti tɨ huateáturan mú'ejmi jemi. Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios pu uteá'asin
mɨ a'amua tzajta'a.

Tɨ́'ɨj Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Yee pu tiuju'urɨj a'ájna tɨ́'ɨj huá'amuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Juan. Tɨ́'ɨj jí i á e'iré'ene ɨ
Jesús. A'uu pu e'erájraa u Nazarét, chajta'a tɨ e'ejtéme'ecan a'ujna já'ahua'a

Galilea. Aj pu i a'ɨi Juan ráamuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Jesús u játe'ana jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Jordán.
10 Jɨme'en pu'u Jesús a'itáraa á jaata'a, aj pu i raaseíj tɨ antaújcu ɨ ta japua tɨ a'utéjmuaa. Ajta á'iyen Xɨéjniu'ucare'ara'an huaseíj ɨ Dios tɨ e'icáme'eca'a. Yee pu seijre'eca'a tíj cucui'i. Aj pu'i mu'úutze'en japua a'ujyeíjxɨ.
11 Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i tɨ uj e'icánamuajre u ta japua. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Niyauj pej pírɨcɨ ɨ nej muaxe'eve'e. Jé'ecan pej rɨ'ɨ tinaatá'aca.

Tɨ'ɨj a'ɨɨn tiyaaru'u tiu'utése tɨ ij raatémua'itɨn a'ɨjna ɨ Jesús (Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Tɨ'ɨj jí a'ɨɨn Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ca'anéeri jɨn ya'uví'itɨ ɨ Jesús áa já'ahua'a ɨtzitá a'u tɨ caí ti'itɨ e'eré'evee.
13 A'ujna ɨtzitá, ayée pu u é'etee sei máxcɨra'i japuan tamuáamuata'a xɨca. A'uu pu a'utéveeca'a a'u mej ti'ité́n a'ucɨ́'ɨca mej simuáruuni. Tɨ́'ɨj jí a'ɨɨn ɨ tiyaaru'u ti'ihuaújtesi'ijre tɨ 'ij ca'anɨjra'a raatá'an a'ɨjna ɨ Jesús tɨ'ɨj ti'itɨj jɨn auté'ɨtzen ɨ Dios jemi. Aru capu ayén teja'uré'ene. A'ɨɨ mú raatévaɨ ɨ Jesús ɨ mej títetateí u ta japua ɨ Dios jemi.

Jesús pu a'utéjche tɨ tiu'umuárɨ'en a'ájna u Galilea (Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Tɨ́'ɨj aiteánami'ihuaca'a ɨ Juan, aj pu'i Jesús u a'utanéj u Galilea. A'ɨɨ pu hua'utá'ixa jɨme'en a'ɨjna tɨ jɨn Dios tiraa'ɨjca ɨ Juan, a'ɨjna ɨ Dios tɨ te'áijta nain japua ɨ chaanaca.
15 Ayen tɨjɨn:
—Pu'uri araúraste tɨ a'ájna teja'uré'enejsin tɨ tiu'uta'aíjta ɨ Dios naíjmi'icɨ'e chaanaca japua. Setá'aj hui seɨcɨé huárɨni, setá'aj siyen seɨcɨé tiú'umua'ati se'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Setá'aj seajta rá'antzaahuate'en ɨ niuucari tɨ jɨn Dios amua'irájtuaani.

Jesús pu hua'utajé a'ɨmej ɨ mej ruhua'itépe'eca'a ɨ mej muáacua (Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tɨ́'ɨjtá'i ɨ Jesus a'ujna e'ejtéme'ecaa a'ujna vejli'i a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Galilea. Aj pu'i a'ɨmej huaseíj ɨ Simón, ajta ɨ Andrés tɨ juutzeájra'an pú'een ɨ Simón. A'ɨɨ mú xɨéjmua'ari áuuhua'anaa á jaata'a. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨɨme ɨ mej hua'ité huavívi'i.
17 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa ɨ Jesús tɨjɨn:
—Mú se'utáuruyi'i ineetzi jemi setá'aj nej jamuan á'ujujhua'ane'en. Nee nu tejá'amuamua'aten sej si caí ché'e siyen hua'ité tí'ivivi'ira'a, sino a'ɨmej xu'u si ca'anɨjra'a hua'utá'asin ɨ teɨte mej mi neetzi ná'antzaahuate'en.
18 Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a. Matɨ́'ɨj mi á téjaupíi ɨ xɨéjmua'ari me'ájna. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j jamuan ɨ Jesús.
19 Aj pu ijtá'i á'ayee a'uré'ene. Tɨ'ɨquí seɨj huaseíj ɨ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Jacobo. Yaujra'an ɨ Zebedeo. A'ɨɨ pu ajta raaseíj a'ɨjna ɨ Juan, ɨ tɨ juutzeájra'an pú'een ɨ Jacobo. A'uu mú baarcu jetze e'eráate'eca. Majta rɨ'ɨ tí'iruurejca'a ɨ xɨéjmua'ari tɨ tí'isiujtza'ani.
20 Ajta á'iyen Jesús hua'utajé. Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a ɨ mej xɨéjmua'ari rɨ'ɨ tí'iruurejca'a. Aa mu'u yaúurɨe ɨ rutáàta ɨ baarcu jetze, ajta tɨ jemin tí'imuarɨ'eca'a. Matɨ́'ɨj mi Jesús jamuan a'ucɨ́j.

Jɨme'en ɨ teáata'a tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a (Lc. 4:31-37)

21 Aj mú mi me'uun chajta'a a'uteájrupi, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Capernaúm. Tɨ́'ɨj te'ará'a a'atzaj tɨ pua'a e'ire'enén a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ɨ́ mej jetzen rusé'upihua'a, aj pu'i Jesús teyujta'a a'uteájrupi. A'uu pu tihua'uhuamuá'ate.
22 A'ɨ́jna ɨ́ Jesús, capu chá'ana'a na'a tihuá'amua'atehua'a matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ mej majta a'uun tihuá'amua'atehua'a ɨ́ mej té'eyu'uxaca, sino ayée pu tɨ́j seɨj tɨ ti'itéjvee ti'itɨ́j jɨme'e tɨ ve'ée. A'ɨ́j mú jɨ́n a'ij te'utaseíj matɨ́'ɨj ráanamuajri'i.
23 Ajta pu seɨj a'utéveeca'a u teyujta'a, tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a. A'ij pu pua'a teja'uxáataye'icaa a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u.
24 Ayen tɨjɨ́n:
—Aa qui carai jé'ecan, ¿a'iné hui ti'itɨ́j peté'umua'aree itejmi jemi, Jesús pej piyen ántehuaa tɨjɨ́n ɨ́ pej Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen mú a'uvé'emej pej ta'antipuá'ajte'en? Némuamua'ate ja'atɨ́ pej hui pɨ́rɨcɨ. A'uu pej a'uvé'emej Dios jemi, ɨ́ pej yaujra'an pú'een.
25 Aj pu'i Jesús ra'ajté'axɨ́ ɨ́ tiyaaru'u. Ayen tɨjɨ́n:
—Pecáj yee ti'itɨ́j xajta. Huirájra'a mɨ tevi jetze. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
26 Aj a'ɨ́ɨn ɨ́ tiyaaru'u raatéca'atzɨjxɨ́ ɨ́ tevi ca'anín jɨme'e. Tɨ́'ɨj jí huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ tevi. Aj pu'i huirájraa ɨ́ tevi jetze.
27 Aj a'ij te'utaseíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújseɨre'eca'a. Jé'ecan mú tiújʼixaate'eca'a seɨj ajta seɨj. Miyen tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni pú'een tɨ jéjcuacan jɨ́n ti'itéjvee? ¿A'uquí é'eme'ecan? Xɨee tɨ cuj ti'itéjvee ti'itɨ́j jɨme'e tɨ ve'ée. Amɨ́ pu tihuá'aijte'e ɨ́ tiyáaru'use. Majta me'ɨ́n rá'atzaahuate'e a'ij tɨ ye'í tihua'utá'ixaate'esin. —Yee mú tiújʼixaate'eca'a ɨ́ teɨte.
28 Majta mú á'iyen nain japua ráamua'areeri'i tɨ́j na'a u Galilea a'ij tɨ ti'itɨ́ jɨ́n huarɨ́j ɨ́ Jesús.

Jesús pu tiráahuaa ɨ́ mu'uneára'an a'ɨ́jna ɨ́ Simón (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Aj mú mi huiráacɨ u teyujta'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a Simón tɨ é'eche, ajta ɨ́ Andrés. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ Jacobo, ajta ɨ́ Juan, a'ɨ́ɨ mú huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e.
30 A'ɨ́ɨ pu án já'ujca'atii ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ Simón. A'ɨ́ɨ pu tí'icui'icaa. Pístaca'a. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Ti'icui'i.
31 Aj pu'i ajteáxɨɨreca'a ɨ́ jemin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Tɨ́'ɨj jí ra'ajjáj. Aj pu'i ca'anacan huarúj. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'ica'a tihua'umí.

Jesús pu tihuá'uhuaa jeíhua ɨ́ mej tí'icucui'ica'a (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Chumua'an, tɨ́'ɨj ari u e'eteárutij ɨ́ xɨca, naíjmi'ica mú curé'evi'itɨxɨ́ ɨ́ mej tí'icucui'i, majta ɨ́ mej tiyaaru'u huá'a tzajta'a seijre'e.
33 Naíimi'i mú e'etiújseɨre'eca'a á pua'acɨé ta'iténinei, matɨ́j mena'a mej me'uun e'echéjme'e, majta u á'ahua'ayee.
34 A'ɨ́ɨ tihuá'uhuaa mu'iicáca ɨ́ mej tí'icucui'ica'a. Capu seica na'a ɨ́ cuí'ini'ira'a. Tɨ́'ɨj i Jesús hua'utamuári ɨ́ tiyaaru'u ɨ́ mej seijre'eca'a seica ɨ́ teɨte tzajta'a. Jesús pu ajta caí hua'atá'acare'e a'ɨ́mej ɨ́ tiyaaru'u mej tiu'utaxáj, a'iné méjmua'atejca'a ja'atɨ́ tɨ pú'eene'e.

Jesús pu tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte u Galilea (Lc. 4:42-44)

35 Tapuá'arijme'eca, tɨ́'ɨj auj huachujxa, Jesús pu ájchee. Aj pu'i mú a'ij
huárupi. Aa pu a'ará'a já'ahua'a ɨtzitá, a'utɨ́ caí ti'itɨ́ e'eré'evee. A'uu pu
huatéeniu ɨ́ Dios jemi.
36 Ajta ɨ́ Simón, ajta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú ra'avé'ehuau ɨ́
Jesús.
37 Matɨ́'ɨj ráateu, aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Naíjmi'i mú muahuauhuau.
38 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Che'eré, tiché'e á'ucɨɨne a'uun tɨ huatacá'a ɨ́ seica chajta'ara'a jetze. A'uu
nu neajta hua'utá'ixaate'esin ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin. Ayee nu een
jɨ́n u e'erájraa u Capernaúm. —Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús.
39 Tɨ́'ɨjí hua'atéyujta'a tíhua'ihuá'ixaa nainjapua tɨ́j na'a u Galilea. Ajta a'ɨ́mej
ɨ́ tiyáaru'use, Jesús pu hua'utamuári ɨ́ mej huá'a tzajta'a ú'useijre'eca'a ɨ́ teɨte.

Jesús pu seɨj tiú'uhuaa seɨ́j tɨ lepra tineájxɨ ɨ́ jetzen (Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Tɨ́'ɨj jí seɨ́j ajteáxɨɨreca'a ɨ́ Jesús jemi. Tí'icui'ica'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
Xána'avi'ire'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuí'ini'ira'a jɨme'e tɨ tineájxɨ ɨ́ huá'ire'ara'an
jetze tɨ́'ij huatépete ɨ́ huá'ire'ara'an. Ayee mú ratamuá'amua tɨjɨ́n lepra. Tɨ́'ɨj i
a'ɨ́ɨn títunutaca'a. Rájhuaviiri'i ɨ́ Jesús tɨ tiráahuaate'en. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a mua'aráanajche, pej tináahuaate'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ́
ja'atɨ tɨ títunutaca'a.
41 Aj pu'i Jesús huataújxɨeemɨste a'ɨ́jna jemi tɨ́'ɨj raaseɨ́j. Tɨ́'ɨj jí ra'ajtamuáɾɨej.
Ayen tɨjɨ́n:
—Na'aráanajche pej huarún.
42 Ayee pu teja'uré'ene. Jíme'en pu'u raataxájtaca'a ɨ́ Jesús, tiraacá'ari'iri'i ɨ́
tɨ jɨ́n tí'icui'ica'a. Aj pu'i huarújɨ.
43 Tɨ́'ɨj i a'ɨ́ɨn Jesús jeíhua ra'íjca tɨ nu'u caí raxájta a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j. Aj pu'i
á'uraa ɨ́ Jesús.
44 Aru amuacaí pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Casi'i, pecáj ja'atɨ́ í'ixaate'e ni cɨ́j caj, sino aricu, u pá'ume'en jamuan ɨ́ tɨ
tí'ivaɨre'e teyujta'a, tá'aj muaaseɨ́j, pajta tiu'utámuaɨ'ɨvejta a'ij tɨ tiu'uxájtaca'a ɨ́
Moisés teecan. A'ɨ́ɨ mú jɨ́n ramua'aréeren mej tí'ivaɨre'e teyujta'a tɨjɨ́n pepu'uri
huarújɨ.
45 Mɨ́ ajta a'ɨ́jna ɨ́ tevi, tɨ́'ɨj á'uraa, a'ɨ́ɨ pu a'utéjche tɨ raataxáj jeíhua a'ij tɨ
ti'itɨ́ huarɨ́j. Nainjapua pu hua'uré'ixaa seɨj ajta seɨj. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e
huatáɾɨ'ɨristareca'a tɨ Jesús a'uteárute ɨ́ chajta'a, sino ɨtzitá pu'u jí huáye'icaa
a'utɨ́ caí ti'itɨ́ e'eré'evee. Aru ja'anáj tɨ na'a, a'ɨ́ɨ mú teɨte é'ecɨ'ɨca'a a'utɨ́ a'ij
é'ene'e ɨ́ Jesús. A'uu mú e'erácɨ'ɨca'a a'u tɨ na'a mej huachéjme.

2

Jesús pu seɨ́j tiú'uhuaa seɨ́j tɨ cɨyáaxara'aca'a (Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Teuumé'eca hua'apua xɨcaj, huaíca xɨcaj, ajtahua'a pu a'ɨ́ɨn Jesús
a'uteájrupi u Capernaúm. Matɨ́'ɨj mi ráamua'areeri'i ɨ́ teɨte tɨjɨ́n: “U pu nu'u
já'ahua'a e'irájca ruche.”
2 Aj mú mi ca'anacan tiújseɨj jeíhua ɨ́ teɨte, matɨ́j mena'a caí ché'e tité'uve
u chi'ita. Camu majta á'avejrica'a ta'iténinei. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, u pu
ánu'uhuatéveeca'a u chi'ita. A'ɨ́ɨ pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́
Dios.
3 A'ɨ́ɨ mú ja'atɨ́ a'uré'eneijte ɨ́ Jesús jemi seɨj tɨ tí'icui'i. Cɨyáaxara'acaa
nainjapua ɨ́ ja'atɨ. Memuáacua mú mé ráachuisime'e.

4 Aru capu huatárɨ'ɨristareca'a mej ru'uteárujte'en u téte'e a'utɨ́ Jesús
ánu'uhuatéveeca'a, a'iné temua'a mú tí'itemu'iicaa ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jɨ́n, anticɨ́j án
ɨmuá ɨ́ chi'ij japua, matɨ́'ɨj mi ra'anáacu ɨ́ chi'ij. Aj mú mi ru'ucájtuaa ɨ́ tɨ tí'icui'i
a'utɨ́ ánu'uhuatéveeca'a ɨ́ Jesús.
5 Aj pu'i hua'useíj, ajta ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Meté'atzaahuate'e, micu."
A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ tí'icui'i tɨjɨ́n:
—Niyauj, pu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ Dios ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.
6-7 Majta á vejli'i seica me'uun e'irá'uu ɨ́ mej té'eyu'uxaca ɨ́ ruye'irá jɨme'e.
Matɨ́'ɨj me'ɨ́jna huánamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, matɨ́'ɨj mi miyen
tiu'umuá'aj ɨ́ ru tzajta'a tɨjɨ́n: "¿A'iquí een jɨ́n ayén ti'ixa amɨ́jna mɨ tevi? A'ij
pu pua'a, xaa ne'u, ti'ixa. Capu hui a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree amɨ́jna tɨ seɨj
tiu'utá'uuni'i ɨ́ tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu'u ɨ́ Dios antiújmua'aree tɨ
ayén seɨj tiu'utá'uuni'i." Yee mú té'umua'atzejca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'eyu'uxaca ɨ́
ruye'irá jɨme'e.
8 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu ru tzajta'a rú'umua'areereca'a a'ij mej ye'í
tí'imua'atzejca'a ɨ́ ru tzajta'a. Tɨ́'ɨj i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n siyen té'umua'atze ɨ́ ru tzajta'a?
9 ¿Ti'itájni caí muárɨ'eri? ¿Ni qui nej niyen tiraata'ixaate'en ɨ́ tɨ cɨyáaxara'a
yee: "Pu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi", na'ari yee:
"Ájchesi, patá'aj rá'anchueni muá'utaatzi; pajta yee á'ura'ani"?
10-11 Ayee nu xaa ne'u rɨni tɨ́j ɨ́ nevástara'a, ɨ́ tɨ jí'i Dios, setá'aj ráamua'aree,
i nej neajta teáata'a jetze airáane, neajta nu ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree íiyen
chaanaca japua nej ni tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi. —Yee
pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús.
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:
—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ájchesi, pajta rá'anchueeni muá'utaatzi. Aricu
a'u pej é'eche.
12 Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'ica'a, a'ɨ́ɨ pu ájchee. Rá'ajchui ɨ́ rú'utaatzi. Tɨ́'ɨj i
á'uraa, meti'iseíiraca'a ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jɨ́n naími'i a'ij te'utaseíj. Rɨ́'ɨ mú tiraatá'a
ɨ́ Dios. Miyen tɨjɨ́n:
—Catu ja'anáj ti'itɨ́j huaseíj tetɨ́j íjii. Yee mú tiu'utaxájtaca'a ɨ́ teɨte.

Jesús pu raatajé ɨ́ Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a Jesús a'uun á'ume a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj. Aa
mú a'uré'enineica'a naími'i ɨ́ teɨte jemin ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu
huá'a'ixaate'eca'a ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani.
14 Aj pu'i ayée a'uré'ene. Tɨ́'ɨj jí a'uun ɨ́ Leví huaseíj, ɨ́ tɨ i'i yaujra'an a'ɨ́jna
ɨ́ Alfeo. A'uu pu anú'ujcatii chi'ita mej tzajta'an tí'iteji'ivi ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca. Aj
pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj nee jamuan á'uche'ecane'en.
Aj pu'i a'ɨ́ɨn ájchee ɨ́ Leví. Tɨ́'ɨj jí á'ume jamuan.
15 Tɨ́'ɨj jí ayén tiuju'urɨ́j matɨ́'ɨj a'ará'a ɨ́ Leví tɨ é'eche. Jesús pu a'ɨ́mej jamuan
tí'icua'acaa ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pírɨcɨ ɨ́ mej huá'ajijve'e
ɨ́ mej tí'itɨ'ɨcɨca, majta ɨ́ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn rɨjca. A'ɨ́ɨ mú tí'icua'acaa meesa
japua jamuan ɨ́ Jesús, majta seica ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Naíjmi'i mú
tí'icua'acaa a'iné memu'iicáa ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e ɨ́ Jesús jamuan.
16 Majta seica á'a vejli'i cɨɨneca'a. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tiú'ujmua'ate
a'ij tɨ tiu'uxájtaca'a ɨ́ Moisés teecan. Jeíhua mú nu'u raxɨ́'eve'e ɨ́ ruye'irá.
Ayee mú ánte'arua a'ɨ́ɨme tɨjɨ́n fariseo. A'ɨ́ɨ mú miyen tiu'uséij ja'atén mej
jamuan tí'icua'acaa ɨ́ Jesús. Aj mú mi miyen a'ɨ́mej tiu'utá'ixaa ɨ́ mej jamuan
á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jín a'íin á'amuamaestru tí'icua'aca, ajta ye'eca huá'a jamuan í mej tí'iteji'ivi, ajta huá'a jamuan í mej caí xí'epi'in ricí? Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime í mej tiú'ujmua'ate yú'uxare'ara'an jetze í Moisés, a'íime í mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a í fariseo.

17 Tí'ij a'íin huá'unamuajri'i í Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tí'een jíme'en í teite í mej me'uun a'uré'enine'i jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej me'ín a'uré'enine'ica'an í jemin a'íime í mej ríen, sino a'íi mú xaa a'uré'enine'i í ti ya'anaca jemi í mej tí'icucui'i. Ayee pu che'atá na'a een ineetzi jemi. Canu ne'íjna jín yevé'eme nej ne'íjme huatá'inen í mej miyen tiú'ujseijrata yee mej xí'epi'in ricí, sino a'ímej nu jemi yé vé'eme í mej miyen tirú'umua'aree í ru tzajta'a mej caí xí'epi'in ricí.

A'íi mú raata'íhua'uri'i í Jesús jíme'en í mej rú'itzi'ivi (Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'íi mú rú'itzi'ive'eca'a í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e, majta í fariseo. Matí'ij mi seica e'iré'ene í Jesús jemi. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tijín:

—¿A'iné een jín maúriitzi'ivij í mej Juan jamuan á'ujujhua'an, majta a'íime í fariseo? Mi majta, í mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an, camu miyen ricí.
—Yee mú tiraata'ixaa.

19 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'atí huaténeiche, aj pu'i a'ímej huatá'ineesin í mej rá'ajaahuate'e mej mi tiú'uyesten. Aj pu'i a'íin tihuá'amin. ¿Ni qui ri'irí mej rú'itzi'ive'eca ti pua'a huá'a jamuan auj tí'iyeste í ja'atí? Capu xaa ne'u.

20 Aru jee, aj pu teja'uré'enejsin í xica í mej jetzen rá'avi'itin í ja'atí. Aj mú xaa me'ín í mej rá'ajaahuate'e ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e huá'a jamuan a'utéjvee í mej rá'ajaahuate'e. A'iné inee, naúche'e nu yé huatéjvee, camu ru'ítzi'ive'en í mej ná'ajaahuate'e.

21 'Niche'e seij amuaatá'ixaate'en í chuijtari. Tí pua'a ja'atí a'íjna huaújcu'une'epe'en í cíixuri ti mí'ime'ecan, capu a'íjna jamuan rucú'une'epe'en í cíixuri jíme'e ti caí xi ja'anáj já'usini'i. Huatétzu'uta a'íjna í cíixuri ti jéjcua tí'ij huatéja'usini'ihua. Tí'ij i rasiújtza'anan í ti mí'ime'ecan. Aj pu'i a'íjna ti anásiujtza'ani, jaítze'e pu ve'etí anásiujtza'ani a'ame.

22 'Ajta, capu ti'ití vairé'e ti pua'a ja'atí ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a ti racua'iríihuajme nahuáj í mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren a'íjna í nahuáj ti jéjcua, a'íi pu huatéve'eri, ajta ra'anasiújtza'ana í navij ti racua'iríihuajme. Tí'ij jí a'uvaíjtzi í navij, ajta í nahuáj. A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e ti ru'ucájtu'ani í navij tzajta'a ti jéjcua a'íjna í nahuáj ti ajta jéjcua.

A'íi mú rú'ijtzaanaxi í teuuri ja'anáj matí'ij ruse'upi a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e (Mt. 12:1-8, Lc. 6:1-5)

23 Tí'ij jí ayén tiuju'uríj. A'íjna xicájra'a jetze mej rusé'upihua'a, a'úu pu aumé'ecaa já'ita'a í vi'ira'a japua í Jesús. Majta me'ín í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íime mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxi'in ti'ití teuuri jatze'e a'iné jeíhua mú tiejcuca'a. A'uu mú a'atajú'uca'a meru'ijtzá'ana.

24 Majta me'ín í fariseo, matí'ij hua'useíj mej miyen rijca'a, aj mú mi miyen tiraata'ixaa í Jesús. Miyen tijín:

—Casi'i, ¿a'iné een jín miyen ricí a'íime í mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an? Capu hui a'ij tí'iri'iri ti ja'ati ayén rijca a'íjna í xicájra'a jetze mej jetzen ruse'upi.

25 Aj pu'i hua'utá'ixa í Jesús. Ayen tijín:

—Niche'e a'atzu tejamuá'ixaate'en. ¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ ye'í huarɨ́j ɨ David teecan tɨ́'ɨj huatá'icuataca'a, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e? Tɨ́'ɨj nu'u ti'itéveeca'a ɨ Abiatar teecan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tihuá'aijte'e ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a teyujta'a, a'úu pu a'uteájrupi ɨ David. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ pan ɨ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mu'u nu'u racua'aca ɨ mej tí'ivaɨre'e a'ujna teyujta'a. Capu máa ja'atɨ́ racua'aca.

26 'Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ David, a'ii pu caí teyujta'a tí'ivaɨre'eca'a. Capu a'ij ti'itɨ́ huarɨ́j. A'ɨ́ɨ pu nu'u ráacua a'ɨ́jna ɨ pan ɨ mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte. Ajta tihua'umí ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Capu a'atzu auteájturaa ɨ David teecan ɨ Dios jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ Jesús.

27-28 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa. Ayen tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ɨ mej jetzen ruse'upi, ayée pu Dios tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ́'ij hua'utévaɨre'en ɨ teɨte. Capu ayée na'a ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ Dios mej mi araúrasten mena'a a'ɨ́jna xɨcájra'a ɨ mej jetzen ruse'upi. A'ɨ́j nu jɨ́n, inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, ayée nu een jɨ́n antínmua'aree neajta ne'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj ruse'upi.

3

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a ɨ ɨ rumuájca'a jetze (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a a'uteájrupi teyujta'a ɨ Jesús. Seɨ́j pu únu'uhuatéveeca'a. Ti'icui'i a'ɨ́jna, cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze.

2 Majta mú me'ɨ́n unu'uhuaté'uuca'a ɨ fariseo. A'ɨ́ɨ mú rá'eeve'eca'a ɨ Jesús, aisí tɨ pua'a a'ɨ́ɨn caí tiráahuaate'en ɨ tɨ tí'icui'i. Aj pu ajtahua'a pɨtí'irɨjca ɨ xɨcájra'a ɨ mej jetzen ruse'upi. A'ɨ́ɨ mú fariseo rumua'atzíite'eca'a ɨ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en.

3 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa ɨ tɨ cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze, tɨjɨ́n:

—Ájchesi. Huatéechaxɨ íiye já'ita'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

4 Ajta á'iyen hua'utá'ixa ɨ seica. Ayen tɨjɨ́n:

—¿Ti'itáni í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén huárɨni tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen, a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi? ¿Ni ayén tiraavíjte'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni ɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e, na'ari ɨ tɨ tiraacuí'inte'en? Ajta, ¿ni qui i'i xɨ́'epɨ'ɨn nej niyen huárɨni a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze mej jetzen ruse'upi nej ni iráarujte'en nemɨ́jna mɨ ja'atɨ tɨ́'ij caí huámɨ'ɨni, na'ari nej ni raatá'an tɨ huámɨ'ɨni? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús.

Mɨ́ majta me'ɨ́n ɨ seica, camu a'ij tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme.

5 Aj pu'i Jesús hua'useíirajraa. Acaujtzáahuate'e yee cumu tɨ́j niu'ucamɨ'ɨ. Ajta huataújxɨeemɨste huá'a jemi a'iné camu raxɨ́'eve'eca'a mej ráanamua. Aj pu'i a'ɨ́ɨn ayén tiu'utá'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'icui'i tɨjɨ́n:

—Huatátzeaara mɨ á'amuajca'a.

Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ teáata'a, raatátzeaaraca'a ɨ rumuájca'a. Jíme'en pu'u raatátzeaaraca'a, aj pu'i huarúj ɨ ja'atɨ ɨ rumuájca'a jetze.

6 Aj mú mi huiráacɨ a'ɨ́ɨme ɨ fariseo. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en seica jamuan a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica ɨ Jesús. A'ɨ́ɨme ɨ seica, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej á'ujujhua'an jamuan ɨ tajtuhuan tɨ ve'ée. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna tɨjɨ́n Heródes.

Jeíhua mú teɨte ajteáxɨireca'a a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj

7 Tɨ́'ɨj jí á'uraa ɨ Jesús. Aa pu a'ará'a a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj. Majta mú jamuan a'ucíj ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Jeíhua mú majta teɨte a'ucíj jamuan ɨ mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Galilea.

8 Matíˈɨj ráamuaˈareeriˈi aˈij tɨ tiˈitɨ́ huáruu ɨ́ Jesús, tɨ ayén jaítzeˈe raayɨ́ˈɨtɨhuaˈa caí máa jaˈatɨ́, jeíhua mú majta meˈuun aˈarácɨˈɨcaˈa aˈujna u Judea, majta aˈujna u Jerusalén. AˈuuAˈuu mú majta aˈarácɨˈɨcaˈa u Idumea. Majta seica mej aˈuchéjmeˈecaa u Tiro, majta u Sidón. Seica mú majta aˈitacíˈɨcaˈa utavén púmeˈen ɨ́ Jordán.

9-10 AˈinéAˈiné puˈuri tihuáˈuhuaˈateˈecaˈa jeíhua ɨ́ mej tíˈicucuiˈicaˈa, jeíhua mú ɨ́ mej tiˈicúcuiˈijme ajteáxɨ̈ɨ̈recaˈa aˈu tɨ aˈutéveecaˈa ɨ́ Jesús. MuaˈitávatzɨjxɨAˈitávatzɨjxɨ aˈájna vejliˈi jemin. Jeíhua mú raˈajtamɨ́jhuaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Aˈɨ́j pu jɨ́n aˈɨ́ɨ́n huaˈutaˈaíj mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe mej baarcu ráahuaviitzeˈen tɨ jetzen atéeyeijxɨˈɨn mej mi caí ratzíinajyeˈican ɨ́ teɨte.

11 Majta meˈɨ́n tiyáaruˈuse ɨ́ mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈecaˈa, matíˈɨj raaseíj ɨ́ Jesús, aj mú mi títunutaxɨ vejliˈi jemin. Ayee mú titeejíjhuacaˈa tɨjɨ́n:

—MúˈeeAˈee pej hui iˈi yaujraˈan ɨ́ Dios. —Yee mú tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́ɨ́me.

12 Aru Jesús, tɨ́ˈɨj huaˈajtéˈaxɨ, aj puˈi ayén tíhuaˈutaˈaíj mej caí miyen rɨjca, mej raxájta jaˈatɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ.

Jesús pu huaˈavéˈejajpuaxɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Aj puˈi án aˈujnéj ɨ́ jɨrí jetze, aˈiné puˈuri rúˈumuaˈareereca aˈachú mej puaˈamé ɨ́ tɨ tíhuaˈutaˈaíjteˈesin. Aj puˈi huaˈutajé. Matíˈɨj mi á veˈeréˈene ɨ́ tɨ huaˈavéˈejajpuaxɨ.

14 Tamuáamuataˈa japuan huaˈapua mú aˈaráˈaxcan ɨ́ tɨ huaˈavéˈejajpuaxɨ. Aj puˈi aˈɨ́ɨ́n tihuaˈuˈíjca aˈɨ́jna jɨmeˈe mej áˈujujhuaˈaneˈen jamuan, majta huaˈutáˈixaateˈen ɨ́ teɨte ɨ́ Dios jetze meˈecan.

15 Aˈɨ́ɨ́ pu ajta huauˈíjca aˈɨ́jna jɨmeˈe mej antiújmuaˈareere mej mi miyen tihuáˈuhuaateˈen ɨ́ mej tíˈicucuiˈi, ajta mej majta huaˈutamuárite'en ɨ́ tiyáaruˈuse ɨ́ mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈe ɨ́ teɨte.

16 AˈiiAˈii mú aˈɨ́ɨ́n púˈeen ɨ́ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase. Jesús pu aˈɨ́ɨ́n huatajé ɨ́ Simón. Tɨ́ˈɨj jí ayén raatamuáˈa tɨjɨ́n Pedro.

17 Ajta pu aˈɨ́ɨ́n ɨ́ Jacobo, ajta juutzeájraˈan ɨ́ Juan. AˈiiAˈii mú meˈɨ́n pɨ́rɨcɨ yaújmuaˈameˈen ɨ́ Zebedeo. Tɨ́ˈɨj jí aˈɨ́jna ɨ́ Jesús ayén huaˈutamuáˈa ɨ́ runiuuca jɨmeˈe tɨjɨ́n Boanerges. Ayee pu huataújmuaˈa aˈɨ́jna tɨjɨ́n Yaújmuaˈameˈen ɨ́ mej Téjniuuve.

18 Seica pu ajta huatajé. AˈiiAˈii mú aˈɨ́ɨ́n púˈeen ɨ́ Andrés, ajta aˈɨ́ɨ́n ɨ́ Felipe, ajta ɨ́ jaˈatɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Bartolomé, ajtahuaˈa seɨj ɨ́ Mateo, ajta ɨ́ Tomás, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Santiago, ɨ́ tɨ yaujraˈan púˈeen aˈɨ́jna ɨ́ Alfeo, ajta ɨ́ jaˈatɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Tadeo. Aˈɨ́j pu ajta huatajé aˈɨ́jna ɨ́ Simón ɨ́ tɨ áˈucheˈecaneˈe huáˈa jamuan mej miyen huataújmuaˈa tɨjɨ́n cananista.

19 Aˈɨ́j pu ajta huatajé ɨ́ Judás tɨ ayén teˈentímuˈutaca tɨjɨ́n Iscariotes. Aˈɨ́jnaAˈɨ́jna ɨ́ Judás, aˈɨ́ɨ́ pu aˈɨ́ɨ́n púˈeen tɨ avíitzi jɨ́n huaˈutátuire aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.

Aˈɨ́ɨ́ mú Jesús jetze teˈujpuáˈajte tɨ aˈɨ́ɨ́n tiyaaruˈu caˈanɨ́jraˈa raatáˈacareˈe tɨ ayén huárɨni

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Tɨ́ˈɨj jí áˈuraa ɨ́ Jesús. Aj puˈi chiˈita áˈa aˈuteájrupi, majta ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Majtahuaˈa mú jeíhua ajteáxɨ̈ɨ̈recaˈa ɨ́ teɨte, ca chéˈe huatárɨˈɨristarecaˈa mej tiúˈucuaani aˈɨ́jna jɨmeˈe mej jeíhua teɨte.

21 Aj mú mi ráamuaˈareeriˈi ɨ́ ihuáamuaˈameˈen ɨ́ Jesús aˈu tɨ aˈɨ́ɨ́n aˈij éˈeneˈe. Aj mú mi aˈuréˈene mej mi ráˈanviˈitɨn. Ayee mú een jɨ́n huarɨ́j aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ nuˈu huateújtɨmuaˈiriˈi ɨ́ Jesús.

22 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej téˈeyuˈuxaca teyujtaˈa, ɨ́ mej meˈuun eˈeráacɨ u Jerusalén, ayée mú tíˈixajtacaˈa aˈɨ́ɨ́me. Miyen tɨjɨ́n:

—Beelzebú pu hui jetze araújca'ane amíjna mɨ tevi. Beelzebú ɨ tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica ɨ tiyáaru'use, a'íjna Beelzebú pu ca'anírja'a ratá'aca amíjna tɨ hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íɨme.

23 Ajta a'íɨn ɨ Jesús, a'íɨ pu hua'utajé a'íɨme ɨ mej té'eyu'uxaca mej mi ráanamua ɨ niuucari tɨ jín tihuá'amua'aten. Ayen tɨjín:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ Satanás ruseíj hua'utamuárite'en ɨ ruteítestemua'a? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri.

24 Ayej che'atá na'a, tɨ pua'a chajta'ara'a já'ita'a ma'utáciɨne, tɨ pua'a miyen huárɨni, aj mú mi tiújne'usi'ite'esin. Matí'ɨj a'utáciɨne já'ita'a a'íjna ɨ chajta'ara'a, capu ché'e á'ateere.

25 Ajta, tɨ pua'a teɨtestemua'ame'en ɨ ja'atɨ, miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utáciɨne, camu ché'e á'ateere ɨ teɨtestemua'ame'en a'ájna a'u tɨ é'eche ɨ ja'atɨ.

26 'Ayej che'atá na'a, tɨ pua'a Satanás ayén huárɨni a'utí é'eche, tɨ pua'a a'íɨn hua'uténe'usi'ite'en ɨ ruteítestemua'a, a'íɨ pu ajta caí ché'e á'ateere, sino a'íɨ pu te'entipuá'ajte'esin.

27 'Seɨj nu neajtahua'a huataxájta ɨ niuucari. Tí pua'a ja'atí raxí'eve'e tɨ tiraanáhua'i ti'á'ara'an tɨ á é'eche ɨ tɨ ruca'ané, amuacaí pu ruxe'eve'e tɨ ra'atéjɨ'ɨcɨ'en ɨ tɨ ruca'ané. Aj pu xaa rɨ'ɨrí tɨ uteárute a'u tɨ é'eche tí'ij tiraanáhua'i.

28 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'ímej jɨme'e ɨ teteca, rɨ'ɨrí tɨ tihua'utá'uuni'i naíjmi'ica ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi, ajta naíjmi'ica ɨ mej a'ij pua'a tí'ixaxa'a.

29 Aru, tɨ pua'a ja'atí a'ij pua'a tí'ixajta a'íjna jetze ɨ Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, capu xaa ne'u ja'anáj tiraatá'uuni'ira a'íjna. A'íɨ pu ru'ité'aa a'ame tíj na'a rusén jɨme'e. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús.

30 Ayee pu Jesús tihuaú'ixaa a'íjna jɨme'e mej miyen tí'ixajtaca'a tɨ nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a, mej mi miyen tiráamua'aree tɨ a'íɨn Jesús a'íjna jetze aráujca'anejca'a ɨ Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tí'ij ayén huárɨni ti'itíj jɨme'e.

A'íɨme ɨ mej pú'een ɨ nááɨnajra'an ɨ Jesús, majta ɨ ihuáamua'ame'en (Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Ajta a'íɨn nááɨnajra'an, majta a'íɨme ɨ júutzimua'ame'en, a'íɨ mú u a'ará'a. Aa mú a'utéhuiixɨ mena'a pua'acɨé. Aj mú mi raatachú'eve.

32 Majta me'ín ɨ mej huiiráte'eca'a jamuan ɨ Jesús, a'íɨ mú raatá'ixaa, miyen tɨjín:

—Mé mú a'uté'uu pua'acɨé anaanaj, majta á'ajuutzimua'a. Mémuahuahuau, micu. —Ayee mú tiraata'ixaa.

33 Aj pu'i ayén tiu'utaniú ɨ Jesús. Ayen tɨjín:

—¿A'ataani me'ín pú'een ɨ mej ninááɨna nusu ne'ihuaamua'a? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

34 Tí'ɨj jí hua'useíirajraa ɨ teɨte ɨ mej a'itecaíjme'eca ɨ jemin. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—A'ii mú a'íɨn pú'een ɨ mej ninááɨna, majta ɨ nejúutzimua'a.

35 A'achú mej pua'amé miyen tirá'aste a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, a'ii mú a'íɨn pú'een ɨ mej ninááɨna, majta a'íɨme ɨ nejúutzimua'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Tí'ɨj jí á'uraa.

4

Jíme'en a'íjna ɨ ja'atɨ tɨ nu'u teja'uhuáste (Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Aj pu'i Jesús aj a'ucáane a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj tɨ́'ij ajtahua'a tihuá'umua'aten. Aj mú mi jeíhua ajteáxɨ̈reca'a ɨ teɨte a'u tɨ a'utéveeca'a. Temua'a mú tí'itemu'iicaa ɨ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n ateájraa ɨ baarcu jetze tɨ jaata'a e'ecáve'eca'a. Majta me'ín ɨ teɨte, áa mú a'ucaíjme'ecaa ja'apuaíri japua.
2-3 Jéihua pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ chuijtari. Ayee pu tihuaú'ixaa seɨj jɨme'e ɨ niuucari.
Ayen tɨjɨ́n:
—Xaanamuajri'i mú'een. Ja'atɨ́ tɨ nu'u tí'ihuastehua'a, u pu á'ume tɨ tejé'ehuaste'e.
4 Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa ɨ imue'eri. Seica pu juye jetze a'uvatzɨ́jraa. Aj mú mi pina'ase júte'e ɨmuá ave'ecáane, meraaré'eje'ipɨ.
5 'Ajta nu'u seica huavatzɨ́jraa tetej tzajta'a a'u tɨ caí jeíhua chuej á'uca. Yee pu'i teja'uré'ene, a'iné capu huatétee ɨ chuej tɨ tzajta'an iru'ucárutixɨ'ɨn ɨ jɨ́ine'ara'an, ca'anacan pu huaré'epɨstaca'a ɨ chuej. Aj pu'i ca'anacan ajneájxɨ ɨ imue'eri.
6 Ajta tɨ́'ɨj u e'iré'ene ɨ xɨcaj, tɨ́'ɨjí huaré'ehuaa xɨcaj jɨme'e ɨ tɨ tiu'unéj. A'iné capu ajtanáana'ajme'eca'a, a'ɨ́j pu jɨ́n huaré'ehuaa.
7 'Ajta seica ɨ imue'eri, a'úu pu a'uvatzɨ́jraa a'u tɨ tzicare'e a'uvéjme'ecaa. Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tzicare'e huavaújse, tɨ́'ɨjí a'ɨ́ɨn tzicare'e ra'avá'ana a'ɨ́jna tɨ tiu'unéj. A'ɨ́j pu jɨ́n caí huáciɨ̈reca'a.
8 'Aru seica pu nu'u a'uun a'uvatzɨ́jraa a'u tɨ a'urɨ́'en ɨ chuej. A'ɨ́ɨ pu huanéj. Tɨ́'ɨj huavaújse, aj pu'i temua'a tiú'uciɨ̈reca'a. Seica ɨ imue'eri, ayée pu caté'etejme'ecaa ɨ cuuxa'a jetze seɨj tɨ ajtanéj ɨ 'iciɨ̈ri a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a ɨ jatzi. Ajta seica ayén caté'etejme'ecaa a'achú cumu huaícate. Ajta seica, anxíte pu caté'etejme'ecaa seɨj ajta seɨj. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús.
9 Ajta ayén tihuaú'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ rarɨ́'ɨrejmɨ'ɨ, ché'e a'ɨ́ɨn huaruitɨejte'en temua'a naa.

A'iné een chuijtari jɨ́n tihuá'u'itɨiiri'i
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j ɨ teɨte. Aru camu naíjmi'i. A pu a'uteájturaa ɨ Jesús, majta seica ɨ mej naími'i á'ujujhua'ane'e huá'a jamuan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ raaxájtaca'a.
11 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ejmi pu Dios tiú'ixaa e'ehuaruitɨéecan jɨme'e a'ɨ́jna ɨ tɨ huateú'avaataca'a ɨ Dios jemi a'iquí tí'iseijre'e a'ame a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios tí'ita'aíte'e a'ame íiyen chaanaca japua. Aru amɨ́mej mej mé a'uté'uu pua'acɨé pua'acɨé, nain pu tihuá'itɨiiran chuijtari jɨme'e.
12 Ayee pu tihuá'aruure. Tɨ́'ɨj tihuaú'ixaate'e ɨ niuucari jetze, seica mú miyen tiú'umua'ati tɨjɨ́n: "Cu xɨee teyaú'itɨe iteen." Ajta matɨ́'ɨj ranamuajran, miyen tɨjɨ́n: "Tu'iteájnamua iteen." Aru capu xaa ne'u. Camu yaú'itɨe, camu majta tanamuaj. Dios pu tihuá'itɨii chuijtari jɨme'e mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani, mej mi caí ráanamua, a'iné camu xaa ne'u raxɨ́'eve'e mej seɨcié tirájteuni a'ij mej ye'í huárɨni, tɨ́'ij a'ɨ́ɨn caí tihua'utá'uuni'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi.

A'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ teja'uhuáste
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Ajta Jesús pu ayén tihua'utaíhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa secaí yaú'itɨée xa'araa a'ɨ́jna ɨ niuucari? Tɨ́ pua'a secaí yaú'itɨée xa'araa, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri sej si siyen yaú'itɨée xá'ara'ani ɨ seica ɨ niuucari? Nu'uri

íjii amuaatá'ixaate'esin amitɨéere'ecan jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ nu'u tí'ihuastehua'a imue'eri jɨme'e.

14 'A'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huasti'i, ayée pu seijre'e tɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ á e'etéche'ecane'e huá'a'ixaate'e ɨ niúucare'ara'an jɨme'e tɨ Dios jemi a'uvé'emej.

15 Ajta seica ɨ teɨte, yee mú e'en cumu ɨ imue'eri tɨ a'uun a'uvatzɨ́jraa juye jetze. A'ɨ́ɨ mú naa tí'ijnamua ɨ niúucare'ara'an tɨ raaxájtaca'a ɨ ja'atɨ. Aru, matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, a'ɨ́ɨ pu tiyaaru'u hua'irá'a'ari'iracare'e ɨ niuucari ɨ mej rú'umua'areereca'a ɨ ru tzajta'a.

16 Majta seica, yee mú e'en tɨ́j a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huahuásti'ihuaca'a ɨ tetej tzajta'a. Amuacaí pu hua'aránajcheca'a ɨ niuucari ɨ mej ráanamuajri'i.

17 Aru cumu caí jeíhua ajtanáana'ajme, a'ɨ́j mú jɨ́n rajpuaíitzi muá'aye'i me'ɨ́jna jɨme'e mej seica huá'axɨeehuasti ɨ niuucari, na'ari tɨ pua'a seica a'ij pua'a mehuá'aruure, cɨ́j mu'u té'eviicua'i. Ca'anacan mú mé rújujɨsin.

18 'Majta seica ɨ teɨte, ayée mú 'een tɨ́j ɨ imue'eri tɨ huahuásti'ihuaca'a a'u tɨ a'utzícare'eme. A'ɨ́ɨ mú ranamua ɨ niuucari.

19 Aru jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij mej rujɨ́ɨmua'a mena'a tirájteuve íiyen chaanaca japua tej japuan seijre'e. Ayee mú huaújmua'amua mej tí'ituaave'en. Majta miyen tí'inecua'atze mej chíjteaani pú'eene'en. A'iné tɨ́'ɨj pɨ́ na'a mú miyen tí'imua'atze a'iné ayée mú tí'ixe'eve'e, capu ché'e té'uve ɨ huá'a tzajta'a mej japuan tiú'umua'ati ɨ niuucari. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e rɨ'ɨrí tɨ hua'utévaɨre'en ɨ niuucari ɨ huá'a tzajta'a.

20 'Majta seica, ayée mú 'een cumu a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa japuan ɨ chuej tɨ a'urɨ́'en. A'ɨ́ɨ mú xaa ranamua ɨ niuucari, majta ɨ ru tzajta'a raateátuaasin ɨ rumua'atzíira'a jɨme'e. Ayee pu 'een tɨ́j 'een ɨ imue'eri tɨ huácɨɨreca'a jeíhua. Seica mú tiu'utévaɨre'esin jeíhua. Seica mú tiu'utévaɨre'esin cumu ɨ imue'eri tɨ huácɨɨreca'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a tɨ caté'etejme, seɨj ajta seɨj. Majta seica cumu ɨ tɨ huácɨɨreca'a a'achú cumu huaícate tɨ caté'etejme, majta seica miyen 'een cumu ɨ tɨ huácɨɨreca'a a'achú cumu anxɨ́te, seɨj ajta seɨj.

Jɨme'en ɨ lámpara tɨ a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj (Lc. 8:16-18)

21 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ yé vé'eme'en, lámpara tɨ tijájna, ¿a'uné jetze yá'aruuren a'ɨ́jna ɨ lámpara? ¿Ni sicu'uj jetze ru'utéeyeijtza, na'ari utaatzi jete ye'irách ajtza? Capu xaa ne'u áa ya'uté'avaata, sino án pu jéjre'e ya'ujchájtza, án ɨmuá tɨ́'ij a'ɨmuá a'atáneeri'icɨj.

22 Ti'itɨ́ tɨ a'ij tí'aviitzi'i, capu ayén éene'en a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e, sino huataújseijrata á jéjre'e. Na'ari ti'itɨ́ tɨ a'ij avíitzi jɨ́n tí'imuari'ihua, aj pu'i muá'areeri'ihuan.

23 Mú'een, mɨ sej rarɨ́'ɨrejve, xáanamuajri'i. —Ayee pu tihuaú'ixaa ɨ Jesús.

24 Ajta ayén tihuaú'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u tiráanamua i sej tí'inamua. A'achú sej caj tí'ijnamua ɨ niuucari, ayée pu che'atá na'a Dios tejámuaatá'asin mú'ejmi sej si jaítze'e yaú'itɨée xá'ara'ani. Ajta a'ɨ́ɨn, aúche'e pu jaítze'e tejámuaatá'asin i sej ranamua.

25 Ayee pu té'eme. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ rɨ́'ɨ tí'ijnamuajrave'en, Dios pu raatá'asin tɨ jaítze'e yaú'itɨée á'ara'ani. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ caí rɨ́'ɨ tí'ijnamuajrave'en, Dios pu rá'ari'ira a'achú tɨ caj ari tiyaú'itɨée já'araa.

Jɨme'en ɨ imue'eri tɨ huavaújse'en

26 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Ayee pu tí'irɨneca matí'ɨj miyen rɨjca a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Yee mu'u huatámu'iireca tíj huavaújse'en ɨ imue'eri tɨ ja'atɨ raahuáste. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ratáhua'anáa pu aumé'ecaa ɨ imue'eri.

27 Tí'ɨj jí huatácutzi a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Aj pu ijtá'i í'ijɨstin, tí'ɨjtá'i ájchesin. A'ateeri tɨ huaté'a a'ame. Aj pu'i ajnéjsin, tí'ɨj i vaujse'en. Aru a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu caí ramua'aree a'ij tɨ ye'í te'ejnéj ɨ imue'eri.

28 A'ɨ́jna ɨ chuej pu hui ruseɨ́j rí'ɨ raruuren tɨ huavaújse'en ɨ imue'eri. Amuacaí pu ajnéjsin ɨ huáacɨxa'a. Aj pu'i ɨ huíjmuaiyu. Tɨ pua'a ari huijmuaíiyuren, tí'ɨjí ajtanéjsin tɨ jetzen caté'ete a'ame ɨ jatzi.

29 Tí'ɨj a'ɨ́ɨn huáca'anáan ɨ jatzi, aj mú mi u yá'atzaanan. Pu'uri íjii teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze mej jetzen tí'itza'anaca.

Jɨme'en ɨ mostaasa tɨ rajatze'e (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—¿A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri tej ti tiyen raataxáj a'ij tɨ ye'í tejé'aijta ɨ Dios? ¿Ti'itájqui niuucarijra'a ruxe'eve'e tej raataxáj a'ij tɨ ye'í tí'irɨneca Dios tɨ é'eseijre'e?

31 'Ayee pu 'een cumu ti'itɨ́ tu'upi tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n mostaasa. Ayee pu 'een tɨ jaítze'e cílieen caí máàj seica jatzíjra'a tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

32 Tí'ɨj huasti'ihua a'ɨ́jna ɨ jatzi, aj pu'i vaujse'en. Tí'ɨj huavaújse'en, jaítze'e pu uratɨtɨ'ɨj á'aye'i caí ɨ pi'ista tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Temua'a pu ti'ipuápua'amee ɨ cɨye'ara'an. Ajta ɨ xamua'ira'an, temua'a pu te'antajíya'ume. A'ɨ́j pu jɨ́n rɨ'ɨrí mej pina'ase jetzen tihuaúritu'ate'en tɨ huácɨen tzajta'a. —Ayee pu tihaú'ixa ɨ Jesús.

A'ij tɨ ye'í Jesús tihuá'u'itɨiiri'i niuucari jɨme'e (Mt. 13:34-35)

33 Ayee pu tihuá'amua'atehua'a ɨ niúucare'ara'an jɨme'e tɨ Dios jemi é'eme'ecan. Jeíhua pu tihuá'a'ixa'atehua'a niuucari jɨme'e a'achú mej caj té'eviicua'iraca'a mej ráanamua.

34 Ti'itɨ́ tɨ a'ij tɨ tihuá'a'ixa'atehua'a ɨ teite, Jesús pu ayén tihuá'a'ixa'atehua'a niuucari jɨme'e tɨ caí e'ehuáuritɨiiricɨ. Aru a'ɨ́ɨ pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'ij tɨ huataújmua'a naíjmi'i ɨ niuucari amitɨéere'ecan jɨme'e.

Jesús pu raatépua'ajte ɨ eeca, ajta ɨ jaj tɨ vivejmé'e tiújta'ahua'a (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, tí'ɨj ari téchumua'arijme'e, Jesús pu hua'utá'ixa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayen tɨjɨ́n:

—Tiché'e antácɨɨne után púјme'en.

36 Matí'ɨj mi á huajauhuá'axɨ ɨ teite. Aj mú mi yá'utɨɨ ɨ Jesús jetzen ɨ baarcu a'uun tɨ a'utéveeca'a. Majta seica a'ucɨ́j seɨj jetze ɨ baarcu.

37 Aj pu'i huatá'eecareca'a temua'a ca'anín jɨme'e. Japuutzari pu temua'a té'uxɨjve'e. Ajta vivejmé'en tiújta'ahua'a ɨ jaj. Tí'ɨj i ateáxɨɨre'axɨ ɨ baarcu jetze. Pu'uri tɨ́n avé'ejɨstijme'e ɨ jaj.

38 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'úu pu é'ecujcaa cítzata'an púјme'en ɨ baarcu. Timu'utzi pu huamé'ecaa. Aj mú mi raajɨ́ste. Miyen tɨjɨ́n:

—Maeestru, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tej teri tɨ́n cui'ini?

39 Aj pu 'i ca'anacan ájchee ɨ Jesus. Tí'ɨj jí raatépua'ajte ɨ eeca. Ajta ayén tiraata'ixaa ɨ jaj, tɨjɨ́n:

—Pecaj ché'e sihuájna. Xaatapuá'ajta. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a.

Aj pu'i huateápua'areca'a ɨ eeca. Ajta a'uréujé'iyerecaj ɨ jaj temua'a naa.

40 Aj pu ijtá'i Jesús hua'utá'ixa ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayén tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n huápɨ'ɨ setiu'utátziɨn? ¿A'iné een jɨ́n secaí té'atzaahuate'e?
—Yee pu tiu'utaxájtaca'a.
41 Temua'a mú mi jeíhua tiu'utátziɨn. Majta miyen tiújʼixaate'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utátziɨn. Miyen tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni tévira'a pú'een? Amɨ́ pu hui tihuá'aijte'e ɨ eeca, ajta ɨ jaj. Naími'i mú rá'astijre'e. —Yee mú tiújʼixaate'eca'a.

5

A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ Gadara é'eme'ecan (Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Aj mú mi antacɨ́ɨ antavén púje'en. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Gadara.
2 Aj pu'i Jesús a'itáraa ɨ baarcu jetze. Tɨ́'ɨj jí á'iyen seɨj ave'eré'ene tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a. A'uu pu huirájraa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'u mej mɨ'ɨchite e'evé'enaamuaca.
3 A'uu pu é'echejca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Jé'ecan pu simuárun. Capu rɨ'ɨríistaca'a tɨ ja'atɨ ra'amuájɨ'ɨcɨ'en caujnari jɨme'e, ni alaambre jɨme'e.
4 Mu'íi mú raatatése. Mara'amuajɨ́'ɨcɨ'ihua'a muájca'are'ara'an jetze, majta ɨɨcájra'an jetze alaambre jɨme'e. Aru a'ɨ́ɨn, tɨ́'ɨj pɨ́ na'a pu tijtzá'ana'a cɨ́lieene'en, ajta méjca'i iyaúhua'axɨjsin. Capu huatárɨ'ɨristareca'a tɨ ja'atɨ a'ij ráaruuren tɨ raamuá'acante'en.
5 Nain túјca'ari tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu á'uche'ecane'e, anjiihua a'ájna jɨrí jetze. Ajta a'ájna a'u mej mɨ'ɨchite e'evé'enaamuaca, á pu ij ayén hua'uteátu'asixɨ tetej jɨme'e.
6 Tɨ́'ɨj raaseíj ɨ Jesús, á'iyen púu a'utatɨ́ej. Aj pu'i títunutaca'a a'ájna vejli'i a'utɨ́ a'utéveeca'a ɨ Jesús.
7 Ajta huajíjhuaca'a ca'anín jɨme'e. Ayen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné ti'itɨj peteáruuren neetzi jemi, Jesús ɨ pej i'i yaujra'an ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta? A'ij nu muahuavii ɨ Dios jemi pej caí puaíjtzi neetá'acare'en.
8 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, a'iné ayée pu tiraatá'ixaate'eca'a ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—Tiyaaru'u pej tzajta'an seijre'e mɨ tevi, pej a'ij pua'a meteúumua'aree, huirájra'a mɨ tevi jetze. —Yee pu tiraata'ixaa ɨ Jesús.
9 Ajta ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné pua'antehuaa mú'ee?
Ajta ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ayee nu ántehuaa tɨjɨ́n I tej arájsevi vi'ira'a ta'ará'ase. Ayee tu ti'itamuá'amua a'ɨ́jna jɨme'e tej i'i mu'íi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
10 Aj pu'i a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ jeíhua rájhuaviiri'i ɨ Jesús tɨ a'ɨ́ɨn hua'uta'íte mej á'ucɨɨne mé á'ahua'ayee ɨ mej tzajta'an seijre'eca'a.
11 Majta me'ɨ́n tuiixute, á vejli'i te'antácua'atɨye'icaa jɨrí jetze, memu'iicáa ɨ tuiixute a'achú mú ará'axca hua'apua vi'ira'a.
12 Aj mú mi me'ɨ́n tiyáaru'use miyen tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:
—Taatá'a itejmi tej a'uteárute mɨ tuiixute tzajta'a.
13 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn hua'utá'a. Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ me'ɨ́jna ɨ tiyáaru'use ɨ mej tzajta'an seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ tevi. Aj mú mi tiyáaru'use huataseíjre ɨ tuiixute tzajta'a. Majta me'ɨ́n ɨ tuiixute, muaatauruj a'uun púje'en u jate'e. Aj mú mi atéevatzɨ á jaata'a. Matɨ́'ɨj mi aujamɨ́, naíjmi'i.
14 Majta me'ɨ́n ɨ mej tuiixute cha'ɨɨca'a, a'ɨ́ɨ mú temua'a tiu'utátziɨn. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j mej hua'utá'ixaate'en mej chajta'a a'uchéjme'e, majta matɨ́j mena'a mej a'uchéjme'e a'ɨmuá.

Aj mú mi e'iré'ene ɨ teɨte mej mi ráamua'aree a'ij tɨ ti'itɨ huarɨj.
15 Matɨ'ɨj mi ave'eré'ene a'u tɨ a'ij é'ene'e ɨ Jesús. Aj mú mi me'ɨn huaseíj ɨ tevi ɨ mej tiyáaru'use tzajta'an seijre'eca'a. A pu a'utácatii. Capu ché'e mua'avi'i. Capu ché'e rutɨmua'i. Pu'uri huarúj a'ɨjna ɨ tevi. Aj mú mi tiu'utátziɨn.
16 Majta me'ɨn ɨ mej raaseíj a'ij tɨ ti'itɨj huarɨ, nain mú hua'utá'ixa ɨ teɨte a'ij tɨ tiráaruu ɨ tevi ɨ tiyáaru'use mej tzajta'an seijre'eca'a, a'ij tɨ tihuá'uruu ɨ tuiixute.
17 Aj mú mi a'uteájhui ɨ teɨte mej rahuavii ɨ Jesús tɨ á'ura'ani u á'ahua'ayee.
18 Tɨ'ɨj jí á'uraa ɨ Jesús. A'uun pu ateájraa ɨ baarcu jetze. Tɨ'ɨj i a'íjna i tɨ tzajta'an seijre'eca'a ɨ tiyaaru'u, a'ɨɨ pu rájhuaviiri'i tɨ Jesús raatá'an tɨ á'ura'ani jamuan.
19 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús, capu raatá'a a'ɨjna ɨ tevi tɨ á'ura'ani jamuan. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Aricu a'u pej é'eche huá'a jamuan a'ihuáamua'a. Patá'aj hua'utá'ixaate'en nain a'ij tɨ timuáaruu ɨ tavástara'a jemi, a'ij tɨ ye'í rɨ'ɨ timuájcha'ɨ.
20 Aj pu i iyá'uraa ɨ ja'atɨ. Ajta á'iyen a'ɨɨn a'utéjche tɨ hua'utá'ixaate'en ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ájna tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Tamuáamuata'a tɨ Chájta'ajme. Nain pu hua'utá'ixa a'ij tɨ tiú'uruu a'ɨjna ɨ Jesús. A'u tɨ na'a rɨ'ɨ mú tiráanamuajraca'a ɨ teɨte a'iné jéjcua me'ecan ɨ niuucari.

Jɨme'en Jairo tɨ rape'eri, ajta, ajta ɨ 'ɨita'a tɨ ra'ajtamuárɨej ɨ cɨɨxure'ara'an ɨ Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Aj pu ijtá'i huaré'araa ɨ Jesús ɨ baarcu jetze. Tɨ'ɨj ii a'uun a'ará'a a'uun jetze púje'en vejli'i a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ jaj. Matɨ'ɨj mi ave'eré'ene jeíhua ɨ teɨte a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ Jesús.
22 Aj pu'i seɨj a'ará'a ja'atɨ tɨ tí'ivaɨre'eca'a hua'atéyujta'a. Ve'ecán pu jɨn ti'itéveeca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨn Jairo. Tiyaúj, ɨiitacan. Tí'icui'ica'a a'ɨjna ɨ yaujra'an. Tɨ'ɨj a'ɨɨn Jairo raaseíj ɨ Jesús, aj pu'i títunutaca'a á chuaata'a Jesús tɨ jé'ejvee.
23 Jeíhua pu rájhuaviiri'i, ayén tɨjɨn:
—Niyauj pu á'ame'ere. Mu a'utá'iyi'i patá'aj ra'ajtamuárɨ'en, tá'aj huarún, tá'aj auj ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiraata'ixaa.
24 Aj pu'i Jesús u á'ume jamuan. Majta jeíhua teɨte a'ucɨj huá'a jamuan a'ɨmej ɨ mej hua'apua. Matɨ'ɨj mi ajteáxiɨreca'a ɨ teɨte. Temua'a mú huápɨ'ɨ tité'ucataca'a.
25 Ajta huá'a tzajta'a a'utéveeca'a ɨ 'ɨita'a tɨ tí'icui'i. Pu'uri a'ateevi'i a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a tɨ tí'icui'i a'ɨjna ɨ 'ɨita'a. Tɨ'ɨj pɨ na'a pu uvé'emɨ'ɨyeca'a. Jeíhua pu xuureca'a.
26 Pu'uri jeíhua huaú'aijtaca'a ɨ mej tí'ihua'ataca jemi. Pu'uri téje'ehuáujrɨe nain tɨj na'a tɨj caj tí'ituaave'eca'a. Ajtá'i, capu ti'itɨj a'ij tiraatévaɨ. Mɨ ajtá'i, ayée pu i éene'e ajtahua'a jaítze'e tijcuí'ineca'a. A'ɨj pu jɨn, rajpuaíjtzica'a jeíhua a'ɨjna ɨ 'ɨita'a.
27-28 Tɨ'ɨj jí tiú'unamuajri'i a'ij tɨ ti'itɨj huáruu ɨ Jesús. Ayen tɨjɨn: "A'ij nu jɨn niyen rɨni nej ra'ajtamuárɨ'en cɨɨxure'ara'an jetze, aj nu run." Yee pu tiu'umuá'aj a'ɨjna tɨ tí'icui'i. A'ɨj pu jɨn á aúurupi teɨte tzajta'a a'ɨjna ɨ 'ɨita'a. Tɨ'ɨj i á e'iré'ene huarita'an ɨ Jesús. Aj pu'i ra'ajtamuárɨej cɨɨxure'ara'an jetze.
29 Jɨme'en pu'u ra'ajtamuárɨej, aj pu'i huatépuaa tɨ uvé'exuurica'a. Tɨ'ɨj i ayén raatá'a ɨ tzajta'an cumu pu'uri huarúj.
30 Aj pu i ráamua'areeri'i ɨ Jesús ɨ ru tzajta'a tɨ ja'atɨ tiú'uhuaa cumu tɨ caí ché'e racá'anisti'i. Aj pu i pɨɨ a'uré'eve, hua'useíirajraa ɨ teɨte. Ayen tɨjɨn:
—¿A'ataani na'ajtamuárɨej i necɨɨxu jetze? —Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i.

31 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tɨjɨ́n:
—Mú'ee pej huá'aseij ɨ teɨte mej á'acata. ¿A'iné een jɨ́n piyen tiu'uta'íhua'u? yee: "¿A'ataani na'ajtamuárɨej?" —Yee mú tiraata'ixaa.
32 Mɨ́ ajtá'i a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'useíirajye'icaa matɨ́j mena'a tite'anavéejme'eca. Ayee pu a'ɨ́ɨn rɨjcaa tɨ́'ij raaseíj ja'atɨ́ tɨ ra'ajtamuárɨej.
33 Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ 'ɨ́ita'a, temua'a tiu'utátziɨn. Temua'a pu tiú'ujviveeca'a ɨ ru tzajta'a a'iné rú'umua'areereca'a ti'itɨ́ tɨ a'ij huáruu. Aj pu i ajteáxɨ́reca'a a'u tɨ a'ij e'en a'ɨ́jna ɨ Jesús. Títunutaca'a á vejli'i jemin. Tɨ́'ɨj jí nain raatá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́ ráaruu tzáahuati'ira'a jɨme'e.
34 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Niyauj, peté'antzaahua nej timuáahuaate'enche'e. A'ɨ́j pej jɨ́n peri huarúj. Aricu, rɨ́'ɨ pej te'amua'astɨ́. Paúche'e pej rɨ'éene'e pua'amé.
35 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna matɨ́'ɨj seica a'ará'a. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej é'eche jamuan ɨ tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee hua'atéyujta'a. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa ɨ ya'upuáara'an ɨ temuaij tɨ tí'icui'i. Miyen tɨjɨ́n:
—Pu'uri huamɨ́'ɨ a'ayauj. ¿A'iné een jɨ́n péra'ɨtziite'e mɨ maestro? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.
36 Mɨ́ ajtá'i a'ɨ́ɨn Jesús, capu huá'antzaahua a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Ayee pu tiraata'ixaa ɨ ya'upuáara'an tɨjɨ́n:
—Pecaj tí'itziɨ́ne'e. A'ii pu'u ruxe'eve'e pej té'atzaahuate'e. —Yee pu tiraata'ixaa ɨ Jesús.
37 Aj pu i huaja'uvi'itɨ́ a'u tɨ é'eche ɨ ya'upuáara'an. Aru Jesús capu hua'utá'a naíjmi'ica ɨ teɨte mej á'uju'un jamuan. A'ɨ́mej pu'u, ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, tɨ i'i juutzeájra'an ɨ Jacobo.
38 Aa mú a'ará'a a'u tɨ é'eche ɨ ya'upuáara'an ɨ tɨ huamɨ́'ɨ. Aj mú mi hua'useíj ɨ teɨte mej chi'ita huiráatei. Jeíhua mú u'uteújyeinijme'e. Maújyeineca'a. Ca'anín mú jɨ́n u'uteújyeinijme'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ huamɨ́'ɨ.
39 Aj pu'i chi'ita a'uteájrupi. Tɨ́'ɨj jí hua'utá'ixa ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—¿A'iné sej si ca'anín jɨ́n jijhua? ¿A'iné sej si ruyein? Capu mɨ'ɨchi mɨ temuaij, sino cutzú pu'u.
40 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi ra'utéxɨeehuataca'a a'iné méjmua'areereca'a tɨ a'ɨ́ɨn pa'arɨ'ɨ huamɨ́'ɨ. Aj pu'i a'ɨ́ɨn hua'uta'aíj mej huirácɨɨne. Aj mú mi huiráacɨ.
Tɨ'ɨquí ya'uví'itɨ ɨ ya'upuáara'an, ajta ɨ náànajra'an, ajta a'ɨ́mej ɨ mej á'ujujhua'ane'e jamuan. A'uu mú uteájrupi a'u tɨ auucá'a ɨ temuaij.
41 Aj pu'i rajví'i muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraatajé runiuuca jɨme'e tɨjɨ́n:
—Taliita, cuumi.
Taliita, cuumi, ayee pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Temuaij, ayée nu tí'imua'ixaate'e, ájchesi.
42 Jɨme'en pu'u ayén huarɨ́j ɨ Jesús, aj pu i xaa ájchee ɨ temuaij. Tɨ́'ɨj jí a'utéjche tɨ á á'uche'ecane'en. Majta me'ín ɨ teɨte, jé'ecan mú u huateújtzaahuate. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ pa'arɨ'ɨ, ayée pu rájcha'ɨ́ica'a a'achú cumu tamuáamuata'a nine'ira'a japuan hua'apua.
43 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, jeíhua pu hua'u'íjca mej caí ja'atɨ́j ixaate'e, ajta mej nu'u tiraamín ɨ temuaij.

6

Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 A'uu pu á'uraa ɨ Jesús, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ'ɨj mi a'ucɨ a'uun púje'en a'u tɨ a'uvé'ese a'ɨjna ɨ Jesús.
2 Tɨ'ɨj teja'uré'ene a'ɨjna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi, tɨ'ɨjí a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten hua'atéyujta'a. Jeíhua mú teɨte ráanamuajri'i. Jé'ecan mú a'ij te'utaseɨj. Ayee mú tí'ira'ihua'uraca'a tɨjɨn:
—¿A'uné ya'urɨ'ɨre amɨn niuucarijra'a? ¿Ti'itáani mua'atzíre'ara'an pú'een a'ɨjna tɨ raateájtuaa amɨjna jemi mɨ Jesús tej caí xɨ ja'anáj mé'e yá'unamuajri'i?
3 Amɨ pu yeehui a'ɨɨn pú'een ɨ yaujra'an ɨ tɨ tí'isi'icheca. A'ɨ pu náànajra'an ayén ántehuaa tɨjɨn María. A'ɨ mú júutzimua'ame'en pú'een a'ɨɨme ɨ Jacobo, ajta ɨ José, ajta ɨ Judás, ajta a'ɨjna ɨ Simón. Majta seica ɨ júutzimua'ame'en ɨ mé 'uuca, a'ɨɨ mú yéchej ta jamuan. —Ayee mú tiújʼixaate'eca'a.
A'ɨj mú jɨn rá'achueere'ecaa me'ɨjna ɨ Jesús. A'ɨj mú jɨn caí raxɨ'eve'eca'a.
4 Ajta, ayée pu Jesús tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Naɨimi'i mú rɨ'ɨ tira'utaseɨj temua'a naa ɨ tɨ ti'ixa ɨ niuucari tɨ Dios jemi me'ecan. Mɨ ajtá'i, ɨ mej huacaíjme ruche, majta ɨ mej i'ivaujsimua'ame'en, majta ɨ mej jamuan é'eche, camu tín rɨ'ɨ tira'utaseɨj a'ɨɨme.
5 Ayee pu'u caí tiu'utárɨ'ɨristareca'a tɨ a'ɨɨn Jesús ti'itɨ a'ij huáruuren ɨ mej jɨn a'ij ra'utaseɨj tɨj ari tiú'uruu pua'amecɨé. Ayee pu'u huarɨj; hua'ajtamuárɨ'exɨ seica ɨ teɨte. Tɨ'ɨj i xaa tihuá'uhuaa.
6 A'ɨj pu'i jɨn a'ij tira'utaseɨj ɨ tzajta'an mej caí rá'atzaahuate'eca'a. Tɨ'ɨj jí á'uraa ɨ Jesús. A'uu pu á'uye'icaa a'ɨmuá a'u tɨ a'uchájta'ajmee. Ajta tihuá'amua'atejca'a.

Jesús pu tíhua'uta'aíj a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej nu'u tihuaú'ixaate'e ɨ teɨte
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Tɨ'ɨj jí Jesús pu hua'utajé a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj pu'i hua'aré'e'itixɨ hua'apuacajmé'en. Ajta tihua'u'ɨjca a'ɨjna jɨme'e mej mi hua'utamuárite'en ɨ tiyáaru'use ɨ mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a ɨ teɨte.
8 Ajta ayén tihua'u'ɨjca mej caí ti'itɨ antiá'a ɨ mej jɨn huateújvaire'en ɨ juye jetze. A'ɨ mu'u nu'u a'achueeni ti'itɨ itzɨj ɨ mej jɨn raújca'aníhua'a. Capu nu'u a'ij tɨ'irɨ'ɨri mej ti'itɨj antiá'a ca'aní na'ari ti'itɨ ínɨe'e nusu tumin.
9 Majta, ajtaújca'acaíte'axɨ'ɨn. Majta seexu'ijmé'en te'ucaujchéete'axɨ'ɨn seɨj ajta seɨj. Capu nu'u a'ij tɨ'irɨ'ɨri mej hua'apuacajmé'en te'entipíi ɨ tiú'ujsiicu'u.
10 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Tɨ pua'a hui chi'ita xu'uteárute mé já'ahua'a chajta'a, a'úu xu huateáturaasin tɨj na'a a'achú sej á'ateere a'ájna chajta'a.
11 'Ajta tɨ pua'a mé já'ahua'a mecaí amuaatá'acare'en sej uteárute, na'ari tɨ pua'a mecaí ranamuajracu ɨ sej tihuá'a'ixaate'en, ayée xu huárɨni, sej huirácɨɨne se'újna. Sera'atéca'atzɨjxɨ'ɨn ɨ ruca'acai tɨ'ɨj cáaxɨn ɨ chuej. Ayee xu huárɨni mej mi ráamua'aree ɨ teɨte tɨjɨn ma'uteájturaa ɨ Dios jemi. Miché'e ráamua'aree mej auteájturaa ɨ Dios jemi a'achú mej pua'amé mej caí á'amuanamuajracuca'a.
'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ɨjna xɨcájra'a tɨ jetzen hua'uxíjte'en ɨ Dios ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ jemin, jeíhua pu puaíjtzi hua'utá'asin. Jaítze'e mú rajpuaíitzi muá'aju'un a'ujna chajta'a mecaí ɨ mej me'uun é'echejca'a a'ujna tɨ ayén teja'arájtehuaaca'a tɨjɨn Sodoma, ajta tɨjɨn Gomorra. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
12 Matɨ'ɨj mi a'ucɨj. Metihuá'ihua'ixaate'e ɨ teɨte tɨ nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ ru tzajta'a.

13 Majta me'ín í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íi mú jeíhua
hua'utamuári í tiyáaru'use í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. Majta
jeíhua tihua'avé'ehuaate'axi aceite jime'e huá'a mu'úutze'en í mej tí'icucui'i.
Naíjmi'ica mú tiú'uhuaate.

Matí'ij raajé'ica me'íjna í Juan ti huá'amuai'ihuacare'e (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Ira'atéevi'i, matí'ij ráanamuajri'i nain japua, tíj na'a a'uun mej
a'uchéjme'ecaa í teite a'ij ti tiú'uruu í Jesús. Ajta a'íjna í tajtuhuan ti ve'ée, a'íi
pu ajta ráamua'areeri'i. Ayee pu ántehuaaca'a í tajtuhuan tijín Heródes. Aj pu'i
ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Heródes tijín:

—A'íjna í Juan teecan, í ti huá'amuai'ihuacare'e, a'íi pu hui huatarúj.
A'itáraa a'u mej ye'avá'ana. A'íj pu jín raayí'iti ti ayén tiú'uruuren. —Yee pu
tiu'utaxájtaca'a a'íjna í tajtuhuan.

15 Majta seica, miyen tijín:

—A'i pu a'íin pú'een í Elías í ti a'íjna jín tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan.

Majta seica miyen tijín:

—A'i pu a'íin pírici ja'atí ti tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Ayee
pu che'atá na'a ti'itéjvee í Dios jemi matíj í seica í mej mejmí'i miyen
tí'ixaxa'ata'a.

16 Mí ajta a'íin Heródes, tí'ij ráamua'areeri'i, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—A'i pu a'íin pú'een a'íjna teecan í Juan í nej raata'aíjtaca'a mej ru'ijveíjche
í mu'úura'an. A'í pu hui huatarúj huá'a tzajta'a í mi'ichite. —Yee pu
tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Heródes.

17 Aru seíj pu pú'eene'e, 'íita'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Herodías. A'í pu
íra'ara'an pu'éene'e í Felipe. Ajta a'íin Felipe, a'íi pu juutzeájra'an pú'eene'e
í tajtuhuan í Heródes. Tí'ij jí Heródes a'íin ancuré'evi'iti a'íjna í 'íita'a, a'íin ti
Felipe raatévi'itine'e.

18 Aj pu'i a'íin í Juan ayén tiraata'ixaa a'íjna í Heródes tijín:

—Capu a'ij tí'iri'iri pej ratévi'itine'en muá'ihuaara'a ti yá'uvi'itine'e. —Yee
pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Juan.

19 Tí'ij jí huataniú'ucaca'a a'íjna í 'íita'a. A'íj pu jín a'íin Heródes,
raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'íjna í Juan. Majta ra'amuáaji'icie alaambre
jime'e a'u ti aiteánami'ihuaca'a. Jé'ecan pu rájcha'iire'eca'a a'íjna í 'íita'a. A'í
pu jín rajé'icatami'ica'a.

20 Mí ajtá'i a'íin í Heródes, a'íi pu ráamua'areeraca'a ti rí'i tí'itevistaca'a a'íjna
í Juan, ajta ti ayén rijca a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios. Ajta a'íi pu tí'imua'ajca
a'íjna jemi í Juan. Aúche'e pu ra'aránajcheca'a a'íjna í Heródes ti ráanamua a'ij
ti tiu'uxájtaca'a a'íjna í Juan. Capu a'ij í'irini ti caí temua'a tiyaú'itieeca'a a'ij ti
tí'ixajtaca'a. A'íj pu jín Heródes caí raatá'acare'e a'íjna í 'íita'a ti raajé'ica.

21 Tí'ij a'ájna te'ará'a í xicáara'an ja'anáj ti me'ecan a'íjna í Heródes, aj pu
xaa a'íin 'íita'a rá'amitiejte'eca'a a'ij ti ye'í huárini ti raajé'ica í Juan. Tí'ij
jí Heródes, a'íjna ti tí'iyesten ti te'ará'a í xicáara'an ja'anáj ti me'ecan, jeíhua
pu teite huatá'inee, xantaaru'u, matíj mena'a huá'a capitanme, majta mej
títeté'u'upu'u me'íjna jime'e mej tihuá'aijte'e í teite, majta í mej me'uun
a'uchéjme a'ujna Galilea, í mej jeíhua ruxe'eve'e.

22 Aj pu'i yaujra'an a'íjna í Herodías, a'íi pu a'uteájrupi u chi'ita a'u mej
tejanú'ucua'aca'a. A'íjna í yaujra'an, 'íita'a pu pírici. Aj pu'i a'íin tiu'utéenei
ruseíj huá'a vejli'ipua. Temua'a pu jeíhua tira'aránajcheca'a a'íjna í Heródes í
ti tiu'utéenei, majta a'ímej í mej jamuan tí'icua'acaa. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa
a'íjna í tajtuhuan tijín:

—Naatáhuaviiri'i ti'itíj pej a'ij tí'ixe'eve'e. Nemuaatá'asin.

23 Jeíhua pu te'ataújratziiri'i ruseíj tɨ ayén tiraatá'an ti'itíj tɨ raatáhuaviira. Capu nu'u a'ij rɨni tɨ pua'a raatáhuavii já'ita'a a'u tɨ tihuajé'aijte'e.
24 Aj pu'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Tɨ́'ɨj i ayén tíya'uta'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ runáàna tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni neraatáhuavii ɨ́ tajtuhuan? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.
Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ náànajra'an tɨjɨ́n:
—Huatáhuaviiri'i hui ɨ́ mu'úura'an a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca.
25 Aj pu i ajtahua'a ca'anacan uteájrupi a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan tɨ ve'ée. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tí'ijxe'eve'e pej naata'ɨ́'ɨte'en tuxa'a jetze ɨ́ mu'úura'an ɨ́ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca tej ti ramua'areere tɨjɨ́n pu'uri huamɨ́'ɨ. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ Herodías.
26 Temua'a pu a'ij pua'a tiraatá'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan tɨ ruseíj ayén te'ataújratziiri'i tɨ ayén nu'u huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a ɨ́ yaujra'an ɨ́ Herodías. Majta a'ɨ́ime tɨ huaú'inee, a'ɨ́ɨ mú majta ráanamuajri'i tɨ́'ɨj raatá'a ɨ́ runiuuca. A'ɨ́j pu jɨ́n rutévi'ira'aca'a huá'a jemi a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨn ra'aráaste ɨ́ runiuuca.
27 Ajta á'iyen xantaaru'u huata'áiteca'a tɨ raajé'icatan, ajta nu'u á'iyen ye'aráɨ'ite'en ɨ́ mu'úura'an ɨ́ Juan.
28 Ajta á'uraa ɨ́ xantaaru'u. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'aráa áa tɨ aiteánami'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Aj pu'i ru'ijveíjcheca'a ɨ́ mu'úura'an ɨ́ Juan. Tɨ́'ɨj jí ya'aráɨ'ite ɨ́ tuxa'a jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tajtuhuan, a'ɨ́ɨ pu raatáɨ'ite a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ Herodías. Tɨ́'ɨjtá'i a'ɨ́ɨn raatáɨ'ite ɨ́ runáàna.
29 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ́ Juan, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i, aj mú mi a'uré'ene jemin Heródes, meya'utɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ mɨ́'ɨchi. Matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana. Yee pu éeni'icɨ'en huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Juan.

Jesús pu tihua'umí ɨ́ mej anxíj vi'ira'a ará'axca (Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj mú mi raatá'ixaa nain a'ij mej ti'itíj huáruu, nain a'ij mej ye'í tihua'umuá'ate.
31 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Mú se'utáuruyi'i. Tiché'e huátase'upe'en mé já'ahua'a a'u tɨ caí ti'itɨ́ e'eré'evee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
Aru jeíhua mú a'uré'enineica'a ɨ́ teɨte a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Majta a'ucɨ́'ɨca'a jemin mé mu'iitɨ́ ɨ́ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n camu huatáciɨpejca'a mej tiú'ucua'ani a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
32 Aj mú mi a'ucíj rujɨ́imua'a baarcu jetze. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'aráa a'u tɨ caí é'e ja'atɨ.
33 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú hua'aseíiraca'a matɨ́'ɨj a'ucíj. Jeíhua mú raamuá'a ɨ́ Jesus. A'ɨ́j mú jɨ́n ru'ɨcán a'iré'eneajxɨ a'u tɨ na'a mej a'uchéjme. A'ɨ́ mú mi amuacaí a'aráa a'u tɨ e'eráastiiche'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
34 Ajta, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'itamé'eca'a ɨ́ baarcu jetze, jeíhua pu teɨte huaséijraca'a. Tɨ́'ɨj jí ii huataújxɨeemɨste tɨ́'ɨj hua'useíj. Yee mú titeja'uvátzɨj cumu cáne'axɨ tɨ caí ja'atɨ́ huá'a cujta'a huamé'ecaa. A'ɨ́j pu'i jɨ́n a'utéjche a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ tihuá'umua'aten jeíhua.
35 Tɨ́'ɨj huateáchumua'areca'a, aj mú mi ave'eré'ene jemin ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri téchumua'ari. Ajta caí ja'atɨ́ ye'eche ayajna vejli'i.

36 Teajta caí ti'itíj tícha'ɨɨ mej ráacua'ani mɨ teɨte. Patá'aj hua'uré'itixɨ'ɨn, mej mi a'ucíjxɨ'ɨn mé já'ahua'a chajta'a, a'u mej a'uchéjme teɨte mej mi pan huánanan.
37 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨjɨ́n:
—Mú'een xu tihuá'amin rujɨ́ɨmua'a sena'a.
Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni rɨ'ɨrí tej á'uju'un tej pan a'uvé'enanan tej ti tihua'umín? Tɨ́ pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú tɨ caj ja'atí tí'ijmua'itɨcɨ tɨ pua'a tiu'umuárɨ'en a'achú cumu hua'apua ciento xɨca jɨme'e, capu ajta ti'icɨ'ɨpée a'ame ɨ́ tumin tej ti tiyen huárɨni.
38 Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Sericu, xaaré'ixɨ'ere'e a'achúni caj mé tirájcha'ɨɨ ɨ́ pan.
Matɨ́'ɨj mi ráamua'areeri'i. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'i pu'u caj tí'ixuaavi. Anxɨ́vi ɨ́ pan. Majta hua'ité, caj mú tí'itehua'apua.
—Yee mú tiu'utaxájtaca'a.
39 Tɨ́'ɨj jí hua'uta'aíjtaca'a mej a'ujrá'ase áa tɨ á'utu'upi mé mu'iitɨ́ mé'e.
40 Aj mú mi a'ujrá'aseca'a, seica anxíte mé arástɨméj, majta seica hua'apuate japuan tamuáamuata'a mú arástɨméj.
41 Aj pu'i a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ ɨ́ pan, ajta a'ɨ́mej ɨ́ hua'ité. Tɨ́'ɨjta'i ra'antítaaraxɨ ɨ́ pan, aj mú mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ teɨte. Majta ɨ́ hua'ité, a'ɨ́ɨ mú huatámu'iireca'a. Aj pu'i hua'utá'ɨ́'ɨpɨ'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite'en ɨ́ teɨte.
42 Naíjmi'i mú tiú'ucuaa ɨ́ teɨte. Temua'a mú jeíhua titéeju'uxai.
43 Ajta jeíhua pu avá'aturaa ɨ́ pan, majta ɨ́ hua'ité. Tamuáamuata'a japuan hua'apua mú te'evé'ejɨste ti'itɨ́ sicíri jetze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ avá'aturaa.
44 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tiú'ucuaa ɨ́ teteca, ayée mú ará'axcaa a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a.

Jesús pu á e'iré'ene ɨ́ jaj japua
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Tɨ́'ɨj jí Jesús pu hua'uta'aíj mej atécɨɨne ɨ́ baarcu jetze mej antácɨɨne utavén púje'en, mej nu'u amuáatée e'ará'asti a'ájna Betsaída. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu a'uun a'uteájturaa tɨ́'ij hua'aré'e'itixɨ'ɨn ɨ́ teɨte.
46 Tɨ́'ɨj hua'uré'itixɨ, aj pu'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'u tɨ á'ujɨ́rime tɨ́'ij raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi.
47 Tɨ́'ɨj huateátɨca'areca'a, áa mú meri a'uju'ucaa já'ita'a ɨ́ jaj japua, jetzen mua'araaté'ee ɨ́ baarcu. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ruseíj a'utácatii jɨrí jetze.
48 Tɨ́'ɨj jí raaseíj tɨ huá'amuarɨ'eriste'eca'a mej antácɨɨne jaj japua a'iné á pu e'evé'eecaca'a. Tɨ́'ɨj tapuá'arijme'eca, a'ɨ́ɨ pu á e'iré'ene a'ájna vejli'i mej huajú'ucaa baarcu jetze. A'ɨ́ pu huamé'ecaa ɨ́ jaj japua. Pu'uri hua'antinájchijme'e.
49-50 Majta me'ɨ́n, matɨ́'ɨj raaseíj, metiu'utátziɨn. Muaajíjhuaca'a naíjmi'i a'iné naíjmi'i mú raaseíj tɨ huamé'ecaa ɨ́ jaj japua. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Chéjcan pu pú'een."
Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Xaateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a. Caxu tí'itziɨɨne'e. Nee nu ne'ɨ́n pírɨcɨ ɨ́ Jesús.
51 Aj pu'i ateájraa ɨ́ baarcu jetze a'u mej a'aráte'eca'a. Tɨ́'ɨj jí huateápua'areca'a tɨ huá'eecaca'a. Aj mú mi a'ij te'utaseíj. Tɨ́'ɨj jí utéevatzí ɨ́ huá'a tzajta'a ɨ́ mej tí'imua'ajca.
52 Jé'ecan mú tí'imua'ajca a'iné camu yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ 'éen jɨ́n raayɨ́'ɨtɨ tɨ a'ɨ́ɨn raatámu'iiren ɨ́ pan, a'iné rujɨ́ɨmua'a mua'anteújnaamua ɨ́ ru tzajta'a.

Jesús pu tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icucui'icaa a'ujna u Genesaret (Mt. 14:34-36)

53 Matɨ́'ɨj mi antacɨ́j jaj japua. A'uu mú mi a'ará'a a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Genesaret. Aa tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj, áa mú ra'ijtápe ɨ́ baarcu.
54 Jíme'en mu'u aitacɨ́j ɨ́ baarcu jetze, á'iyen mú raamuá'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte.
55 A'ɨ́j mú mi jɨ́n ca'anacan meruaachijmé'e, á mé ve'eré'ene ɨ́ jemin. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej huá'ajseɨre'en utaatzi japua ɨ́ mej tí'icucui'i a'ájna a'u mej yé'emua'areereca'a tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
56 Ajta a'u tɨ na'a tɨ a'uré'enineica'a raanchu tzajta'a tɨ huachájta'ajme na'ari tɨ chajta'a tɨ vivéjme, a'u tɨ na'a ne'u, mehua'uráatzajye'icaa caaye jetze. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ɨ́jna tɨ hua'utá'an mej ra'ajtamuárɨ'en cɨ́ɨxure'ara'an jetze, a'ɨ́jna jetze tɨ uvíjpi'i ɨ́ síicu'ure'ara'an tɨ́'ij a'achú mej pua'amé ra'ajtamuárɨ'en, mej mi huarún. Ayee pu'u xaa ne'u tiú'uruu a'ájna u Genesaret.

7

*A'ɨ́jna ɨ́ tɨ 'urá*chueemuara'a *ɨ́ teá*ata'a *ɨ́ ru tzajta'a (Mt. 15:1-20)*

1-2 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n ɨ́ fariseo, jamuan majta seica ɨ́ mej té'eyu'uxaca teyujta'a mej mi me'ɨ́jna huaruitɨejte'en a'ij mej ye'í rɨ́ɨj muá'aye'i, a'úu mú e'eráacɨ u Jerusalén, majta me'uun a'ará'a a'utɨ́ a'utéveeca'a ɨ́ Jesús mej mi rájjaahuate. Matɨ́'ɨj mi hua'useíj a'ɨ́mej ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e mej caí amuaújmuaijtea'axɨ mej tiú'ucuaa a'ij mej tí'ijrɨ'ɨrejca'a ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
3-4 Majta a'ɨɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ́ mej majta miyen ánte'arua tɨjɨ́n fariseo, a'ɨɨ mú rá'atzaahuate'e ɨ́ ruvaújsimua'a teecan tí'iye'ira. Ayee mú che'atá mena'a rɨjca naíjmi'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Capu tí'iseicaj na'a ɨ́ tihuá'aye'ira ɨ́ mej jɨ́n amuaújmuaijte'axɨ'ɨn. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ tiú'ucua'ani, amuacaí pu nu'u ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ja'atɨ́ jeíhua amuaújmuaijte'en, na'ari caí, ayée mu'u tí'ixaxa'a tɨjɨ́n xána'avisi'i pu seijre'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ taye'irá jemi. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ teja'uvé'enanan a'ujna a'u mej tejá'atua a'ɨɨ pu caí tí'icua'ani tɨ pua'a caí amuacaí amuaújmuaijte'en.
Ajta ti'imu'íi tɨ ayén jɨ́n te'avá'ujmua'aree ɨ́ ruvaújsimua'a teeca tihuá'aye'ira. Ayee mú rɨjca: metí'ija'usica ɨ́ vaasu ɨ́ mej jɨ́n ye'eca. A'ɨ́j mú majta tí'ija'usica ɨ́ ti'itɨ́ xa'ari, majta ɨ́ casueela.
5 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n fariseo, majta a'ɨɨme ɨ́ mej té'eyu'uxaca teyujta'a, a'ɨɨ mú miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'éen jɨ́n mecaí rá'aste ɨ́ tavaújsimua'a teeca tí'iye'ira ɨ́ mej ajamuan á'ujujhua'an? Ayee mu'u rɨcɨ mej xána'avisi'i tí'icua'a ɨ́ rumuájca'a jɨme'e.
—Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨɨme ɨ́ fariseo.
6 Tɨ́'ɨj jí ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Temua'a pu tejámuaavíjte'e ɨ́ tɨ ayén ajmí'i tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan, a'ɨ́jna tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́ pu ra'uyú'uxaca'a temua'a a'ij sej 'een mɨ sej caí huataújcɨ'ɨpuáacan jɨ́n tihuá'aijte'e ɨ́ teɨte sino ayée xu tiú'ujseijrata ɨ́ teɨte jemi sej nain jɨ́n rá'astijre'e. Ayee pu ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

Rɨ́'ɨ mú tineeteátu'araca
tɨ pua'a metí'ixajta ineetzi jɨme'e.
Mɨ́ ajtá'i, mu'uri ajtacɨ́j ineetzi jemi
rumua'atzíira'a jɨme'e.

7 Capu ti'itɨj vaɨre'e
ti pua'a metiu'uteánajche ineetzi jemi.
Ayee mú ti'ihuá'amua'atehua tɨjɨ́n:
“Dios pu raateájtuaa i taye'irá itejmi jemi.”
Mɨ́ ajtá'i caí, capu,
rujɨ́imua'a mena'a mú rájteu ɨ́ ru tzajta'a.
Yee pu hui ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan.

8 'Ayee xu'u rɨci. Mú'een sej seri ya'uhuá'axɨ a'ij ti ajmí'i tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios, sej si siyen huárɨni a'ij mej tí'ijxe'eve'e ɨ́ teɨte. A'ɨ́ pu amua'aráanajche ɨ́ tihuá'aye'ira, ti ayén tiú'ujxe'eve'e ti xa'ari tiu'ujá'usin na'ari ti tiu'ujá'usin ɨ́ vaasu ɨ́ sej jɨ́n ye'eca. Jeíhua pu ajta tiú'ujxe'eve'e ti ayén tí'een. Ayee pu ne'u.

9 'Temua'a xu seri ya'uhuá'axɨ a'ij ti tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios, setá'aj ra'ará'asten ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ teɨte.

10 Ayee pu tí'een, a'iné ayej tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, tɨjɨ́n: “Patá'aj rá'atzaahuate'e a'atáàta, ajta a'anáàna.” Ajta ayén tɨjɨ́n: “Setá'aj raajé'ica a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ti a'ij pua'a tí'ixaxa'a ɨ́ rutáàta jemi na'ari ɨ́ runáàna jemi.”

11 'Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu tiratá'aca ti ja'atɨ ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ́ ruvaújsimua'a ɨ́ runiuuca jɨme'e tɨjɨ́n Corbán. (Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n muaɨ'ɨvéjri pu pírɨci.) Ajta ayén tɨjɨ́n: “Naíjmi'i, a'achú nej caj tí'ijcha'ɨɨ, a'ɨ́j nu neri raatámuaɨ'ɨvejte ɨ́ Dios. A'ɨ́j nu jɨ́n necaí ché'e tí'ijcha'ɨɨ ɨ́ nej jɨ́n amuaatévaɨre'en.”

12 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén tihua'utá'ixaate'en tɨjɨ́n: “Corbán”, ca xu ché'e raatá'acare'en ti a'ɨ́in hua'utévaɨre'en ɨ́ ruvaújsimua'a.

13 A'ɨ́j xu jɨ́n, siyen á tirúurɨeeni ɨ́ ti jɨ́n tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ á'amuaye'ira sej seica huatátu'ire'en. Jeíhua xu siyen tí'ijrɨ'ɨre. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

14 Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a hua'utajé ɨ́ teɨte. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa. Tɨjɨ́n:

—Mú'een xu ráanamua naíjmi'i, sej si yaú'itɨée xá'ara'ani:

15 Ti'itɨ́ ti a'ij ɨ́ ti tí'icua'iri'i, ti pua'a ja'atɨ́ ráacua'ani, capu a'atzu rax-ana'ave'e. Capu raxana'ave'e a'iné mé pua'acié pu me'ecan. Mɨ́ ajta ɨ́ ti tzajta'an me'ecan, a'ɨ́ɨ pu xaa raxana'ave'e.

16 Mú'een xu rarɨ́'ɨrejve, rɨ́'ɨ xu tiráanamua.

17 Tɨ́'ɨj caí ché'e mé'e a'atɨjca'a, aj pu i a'ɨ́in a'uteájrupi u chi'ita. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij ti huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ti jíme'en a'ɨ́jna ti nu'u raxana'ave'e ɨ́ ja'atɨ.

18-19 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa secaí seajta yaú'itɨée xa'araa? ¿Ni tzaa secaí yaú'itɨe se'ɨ́jna? Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨj huácua'ani ti tí'icua'iri'i, a'ɨ́jna ti ráacua'ani, mé pua'acié pu é'eme'ecan. Aj pu i ucáruti ɨ́ jucáara'an jetze. Ajta á'iyen huiráame ɨ́ chuitɨreáara'an jetze. A'ɨ́j pu jɨ́n caí raxana'ave'e a'iné capu rájrupi ɨ́ tzajta'an, ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an jetze. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa ti i'i rɨ́'en naíjmi'i tɨj na'a ti tí'icua'iri'i.

20 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ti tzajta'an airáninei, amɨ́ pu xaa raxana'ave'e ɨ́ tevi.

21 A'uu pu huiráaye'i ɨ́ tzajta'an ɨ́ tevi naíjmi'i ɨ́ mua'atzíira'a ti a'ij pua'a e'en, ti ajta ca'anírja'a ratá'aca ɨ́ tevi tɨ́'ij a'ij pua'a tiú'umua'ati, tɨ́'ij tiú'ujxana'acɨra'aten seɨj jamuan ti caí ratévi'itɨn, na'ari 'ɨ́ita'a ayén huaújxana'acɨra'aten seɨj jamuan ti caí cína'ara'an pú'een.

'A'uu pu hui tzajta'an ajta huiráaye'i ɨ mua'atzíira'a tɨ ca'anújra'a ratá'aca ɨ tevi tɨ tiu'unáhua'an na'ari tɨ tiu'ujé'ica na'ari tɨ ché'e na'a tiú'uxana'acɨra'aten huá'a jamuan ɨ tɨ'ɨríi.

22-23 'Ajta a'úu pu huiráaye'i ɨ tzajta'an a'ɨjna tɨ ca'anújra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ tɨ ayén ti'itɨ tí'ijmuaire'e ɨ tɨ tí'ijcha'ɨɨ ɨ seɨj na'arɨ tɨ ja'atɨ a'ij pua'a rɨjca, nusu tɨ seɨj huácuanamuan. Ayee pu che'atá na'a een tɨ pua'a ja'atɨ ayén a'ij pua'a tiú'ujepe'eve'en, na'ari tɨ pua'a ja'atɨ seɨj ánchueere'en, nusu tɨ pua'a ja'atɨ a'ij pua'a tiu'utájeeve, na'ari á'ujtzaahuate'e, ca'ɨn a'ɨɨn ayén rɨcɨ ɨ tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn. Naíjmi'i tɨj na'a tɨ ayén een, a'úu pu huiráaye'i ɨ tzajta'an ɨ tevi. Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e, a'ɨɨ pu xaa a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ ru'uráchueemuare'e ɨ tevi ɨ ru tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

'Ɨita'a tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ ajta rá'antzaahua ɨ Jesús (Mt. 15:21-28)

24 Aj pu i Jesús á'uraa a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tiro, amájna vejli'i u Sidón. A pu já'ahua'a chi'ita a'uteájrupi, a'iné capu raxɨ'eve'eca'a tɨ ja'atɨ ráamua'aree tɨ a'uun a'utéveeca'a. Mɨ'ajtá'i caí, capu huatáriɨ'ɨristareca'a tɨ huateuravajtáa.

25-26 Capu xaa ne'u, a'iné seɨj pu ca'anacan ráamua'areeri'i. 'Ɨita'a pu pu'eene'e a'ɨjna tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Seɨ́j pu tévira'a pu'eene'e. Ayee mú hua'atamuá'amua tɨjɨ́n Sirofenicia, ɨ mej nu'u chiicate pú'een.

Ajta a'ɨɨn ɨ 'ɨíta'a, a'ɨɨ pu tiyáujca'a, ɨiitacan tɨ tiyaaru'u tzajta'an seijre'e. Aj pu i e'iré'ene a'ɨjna ɨ náànajra'an. Títunutaca'a a'ájna vejli'i a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús. Aj pu i ayén tirájhuaviiri'i tɨ ru'irámuarite'en ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'e ɨ yaujra'an.

27 Aj pu i ayén seɨj niuucari jɨ́n tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús, ayén tɨjɨ́n:

—Miche'e amuacaí tiú'ucua'ani mɨ tɨ'ɨríi. Capu ayén tiraavíjte'e tɨ hua'a'ɨ'ɨpui'i ɨ pan tɨ'ij chiicate huata'ɨ'ɨpɨ'ite'en.

28 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, nevástara'a. Aru casi'i, tɨ pua'a me'ɨ́n tɨ'ɨríi ra'acáhua'anan tɨ te'ení ɨ pan ɨ meesa japua, ¿ni qui mecaí racua'ani ɨ chiicate ɨ mej meesa jete e'irá'uu? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a.

29 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Ayej xaa ne'u tiraavíjte'e patɨ́j peri tiraataxájtaca'a. Patá'aj á'ura'ani. Pu'uri huirájraa ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a muá'ayauj.

30 Aj pu i á'uraa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. Tɨ́'ɨj jí a'ará'a ɨ ruche. Tɨ́'ɨj a'ɨɨn raaseíj a'ɨjna ɨ ruyauj, tɨ án a'ujcá'a utaatzi japua. Aj pu i a'ɨɨn 'ɨíta'a ráamua'areeri'i tɨ ari huirájraa ɨ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a.

Jesús pu seɨj tiú'uhuaa tɨ caí huiteájnamua, tɨ ajta caí té'anrɨ'ɨre

31 Ajtahua'a pu huirájraa a'ɨjna ɨ Jesús a'ájna já'ahua'a Tiro. Aj pu i u a'uré'ene a'ájna já'ahua'a Sidón. A'uu pu já'ita'a a'atanéj a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tamuáamuata'a tɨ Chájta'ajme. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'ájna jaj tɨ jéjmuaa, ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Galilea.

32 Aj mú mi seɨj a'arájtɨ tɨ tí'icui'i. Capu huiteájnamua a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ajta capu té'anrɨ'ɨre. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ɨjna ɨ Jesús, tɨ ra'ajtamuárɨ'en ɨ tɨ tí'icui'i tɨ́'ij tiráahuaate'en.

33 Aj pu i a'atzu a'ɨmuá ra'iráavi'itɨ a'ájna teɨte tzajta'a. Tɨ́'ɨj jí a'ɨɨn Jesús, ɨ ruxɨté urújte'axɨ'ɨ ɨ naxaita'a ɨ tɨ tí'icui'i. Tɨ́'ɨj jí ajta a'ɨɨn á chuaata'a á é'ejtzitze. Aj pu'i ra'antiméijri'i neanureáara'an jetze a'ɨjna jɨme'e ɨ ru'ɨjcɨ'e.

34 Tɨ́'ɨj jí júte'e á'ujneereca'a. Ajta ucayáatɨraa. Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ runiuuca jɨme'e tɨjɨ́n:

—¡Efata! —Yee pu tiu'utaxájtaca'a. (A'ijna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: “Te'antácuuna.” Ayee pu huataújmua'a a'íjna tɨjɨ́n: “Efata.”)

35 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu i a'ɨ́in huarúj ɨ́ tɨ tí'icui'ica'a. Pu'uri xaa a'ájna huitenamuáara'a já'araa. Ajta, ari té'anrɨ'ɨrejca'a. Capu ché'e cá'achira'aca'a ɨ́ neanureáara'an.

36 Ajta Jesús raatá'ijmɨijri'i tɨ caí ja'atɨ́ huatá'ixaate'en.

Mɨ́ majta, camu miyen huarɨ́j. A'achú tɨ caj ayén tíhua'uta'aíte'enche'e, ayée mú che'atá caj tíhua'uta'ixáate'enche'e ɨ́ seica.

37 Matɨ́'ɨj mi temua'a a'ij te'utaseíj ɨ́ teite. Miyen tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ pu tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́jna ɨ́ Jesús nain jɨme'e. A'ɨ́ pu hui raayɨ́'ɨtɨ tɨ tihuá'uhuaate'en mej mi huitenamuáara'a muá'ara'ani, ajta mej mi te'anrɨ'ɨrée muá'ara'ani ɨ́ mej caí té'anrɨ'ɨréjme. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

8

Jesús pu tihua'umí a'ɨ́ime ɨ́ mej muáacua vi'ira ará'axcaa (Mt. 15:32-39)

1 Tɨ́'ɨj á'aja'a a'uun a'utéveeca'a a'ujna Galilea ɨ́ Jesús, jeíhua mú teite tiújseɨj. Camu ti'itɨ́j tícha'ɨ́ica'a mej ráacua'ani. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́in Jesús hua'utajé a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Neánxɨeemɨste'e amɨ́ɨme jemi mɨ teite, a'iné pu'uri huaíca xɨca teuumé mej á'ujujhua'an nee jamuan. Camu majta ti'itɨ́j tícha'ɨ́ɨ ɨ́ mej ráacua'ani.

3 Seica mú ɨmuá curé'ecɨjxɨ. A'ɨ́j pu jín tɨ pua'a nehua'uré'itixɨ'ɨn ɨ́ ruche mecaí xɨ tiu'ucuá'an, camu te'utáviicua'ira ɨ́ juye japua.

4 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i, tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri pej tihua'umín ayajna a'u tɨ caí ja'atɨ́ é'eche? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

5 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'achúni pua'améca xa'ɨ́'ɨpɨ'ɨsin ɨ́ pan?

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Arahua'apuáca. —Yee mú tiraata'ixaa a'ɨ́ime.

6 Aj pu i raata'aíjtaca'a mej a'ujrá'asen ɨ́ teite á chuaata'a. Tɨ́'ɨj jí raatɨ́'ɨpɨɨ ɨ́ pan júte'e a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj pu i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios jemi, ajta ra'antítaaraxɨ. A'ɨ́j pu i hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta me'ɨ́n, a'ɨ́ime mú hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ́ teite.

7 Majta mú, seica huájcha'ɨ́ica'a ɨ́ hua'ité. Ajta pu raatáhuau ɨ́ Dios jemi. Tɨ́'ɨj jí hua'uta'aíj mej hua'uré'ata'are'en.

8 Naíjmi'i mú tiú'ucuaa. Majta temua'a titéeju'uxai. Ajta avá'aturaa ɨ́ pan tɨ ra'antítaaraxɨ. Sicíri mú jetze ra'avé'ejɨste'axɨ a'ɨ́jna tɨ avá'aturaa. Aráhua'apua sicɨ́ pu te'ará'a.

9 Majta me'ɨ́n ɨ́ teite ɨ́ mej tiú'ucuaa, muaará'aseca'a cumu muáacua vi'ira'a.

Aj pu i a'ɨ́in Jesús hua'aré'e'itixɨ ɨ́ teite.

10 Tɨ́'ɨj jí ateájraa baarcu jetze, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Dalmanuta.

A'ɨ́ɨ ɨ́ fariseo mej tirájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́in Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n a'ij te'utaseíjra (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Matɨ́'ɨj mi fariseo á e'iré'ene, majta á'iyen autéjhuii mej tí'ira'ihua'un me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Meraatatése mej ca'anírja'a raatá'an tɨ ij a'ɨ́in auté'ɨtzen. Meraatáhuaviiri'i tɨ hua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n a'ij te'utaseíj mej nu'u mi

jɨn ráamua'aree a'ɨ́jna tɨ jetzen araújca'ane a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ pua'a a'uun pa'uvé'emej a'ɨ́jna jemi tɨ júte'e é'eseijre'e tɨ ij ayén huárɨni.
12 Aj pu i a'ɨ́ɨn caí ché'e a'ij te'anrɨ'ɨrée já'araa. Tɨ́'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n ménehuavii a'ímej teɨtejra'a nej ti'itɨ́ hua'utaseíjrate'en ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree a'u tɨ é'eme'ecan ɨ́ nej jɨ́n tí'imɨjhuaca?
Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, canu ti'itɨ́j amuaataseíjrate'esin.
13 Aj pu i huajauhuá'axɨ ɨ́ teɨte. Tɨ́'ɨj jí ajtahua'a ateájraa ɨ́ baarcu jetze. Aj mú mi a'ucɨ́j utavén púјme'en púјme'en.

Jɨme'en hua'aniuuca ɨ́ fariseo ɨ́ mej jɨ́n huá'acuanamua ɨ́ teɨte (Mt. 16:5-12)

14 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ mú ya'uhuá'axɨ mej ya'ara'ɨ́'ɨpín ɨ́ pan mej ráacua'ani. Seɨj mu'u caj tiu'ɨ́'ɨsime'e a'ɨ́jna ɨ́ baarcu jetze.
15 Aj pu i ayén tíhua'uta'aíj tɨjɨ́n:
—Xaanamuajri'i mú'een. Rɨ́'ɨ xu'u se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ fariseo mej rajnájchi ɨ́ pan jetze tɨ́'ij huacú'usta, seajta se'ɨ́jna jɨme'e mej majta rajnájchi ɨ́ mej Heródes jamuan á'ujujhua'ane'e.
16 Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej ti'itiúrixaate'en ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Miyen tɨjɨ́n:
—Yee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájtaca'a a'iné catu pan tícha'ɨɨ.
17 Aj pu i ráamua'areeri'i a'ij mej ye'í tí'ixajtaca'a. Tɨ́'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n siyen ti'ixa yee sejcaí pan tícha'ɨɨ? ¿Ni tzaa secaí xɨ yaú'itɨée, ca'ɨ́n secaí xɨ tihuáuritɨejte? ¿Ni caí ti'itɨ́ a'amua jetze tásiseiiri?
18 ¿Ni tzaa secaí tí'iseij, ca'ɨ́n secaí tí'inamua? ¿Ni secaí ramua'aree?
19 ¿A'achúni pua'an sicɨ́ri avá'aturaa ɨ́ pan tɨ te'avá'aturaa netɨ́'ɨj hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'i ɨ́ mej anxɨ́j vi'ira'a ará'axcaa ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e tɨ anxɨ́vi ará'axcaa ɨ́ pan? —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu avá'aturaa.
20 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús, ayén ajtahua'a tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Ajta ¿a'achúni pua'an sicɨ́ri sété'eve'ejɨ́ste'axɨ se'ɨ́jna mé tí'ive'aa ta'aráhua'apua tɨ ará'axcaa netɨ́'ɨj tihua'umí ɨ́ mej muáacua vi'ira'a ará'axcaa?
Aj mú mi miyen titeetaniú tɨjɨ́n:
—Arahua'apua sicɨ́ri.
21 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa secaí xɨ yaú'itɨée, mú'een?

Jesús pu tiráahuaa seɨj tɨ arácuunica'a a'ujna u Betsaída

22 Matɨ́'ɨjtá mi me'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betsaída. Matɨ́'ɨj mi seɨj je'iré'eneijte tɨ arácuunica'a. Aj mú mi rájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ra'ajtamuárɨ'en.
23 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn Jesús rajví'i muájca'are'ara'an jetze a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun. Ya'uvi'itɨ́ á pua'acɨé ɨmuá a'ujna a'u tɨ é'echajta'a. A'ɨ́ pu ru'ɨ́jcɨ'e ra'arámeijraxɨ á jɨ'ɨseáara'an jetze. Ajta ra'avé'emuarɨej. Tɨ́'ɨj jí raata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni hui peri mé úunee?
24 Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ ta'arácun, antanéerejye'icaa, ayén tɨjɨ́n:

—Ahuii, teteca nu seɨj. Cɨ xɨee cɨyej mena'a pú'een mej mú á'ujujhua'an. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun.

25 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ajtahua'a pu ra'aráamuarɨe á jɨ'ɨseáara'an jetze ɨ́ ta'arácun. Ajtahua'a pu rɨ́'ɨ meteúuneereca'a. Pu'uri xaa a'ájna icu huarúj. Naíjmi'i pu ti'iseíjraca'a temua'a naa.

26 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús raata'íteca'a a'ɨ́jna tɨ arácuunica'a tɨ nu'u á'ura'ani ɨ́ ruche. Ajta ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pecaj uteáru'ipiche'en u chajta'a. Ni pecáj pajta ja'atɨ́ ixaate'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej timuáahuaa.

Pedro pu raataxájtaca'a tɨ nu'u Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Dios án ya'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Tɨ́'ɨj ayén tiuju'urɨ́j, aj pu'i Jesús, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'ará'a a'u tɨ a'uchájta'ajmee, a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cesarea de Filipo. Juye jetze mú aujú'ucaa. Tɨ́'ɨj i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—¿A'iquí metí'ixa ɨ́ teɨte yee a'atani nej pírɨcɨ inee?

28 Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Seica mú miyen ti'ixa tɨjɨ́n mú'ee pej pe'ín pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca'a, majta seica miyen tɨjɨ́n pej a'ɨ́ɨn pírɨcɨ ɨ́ Elías. Majta seica, miyen ti'ixa tɨjɨ́n pej nu'u a'ɨ́ɨn pɨ́jɨ́'irɨcɨ seɨj ɨ́ tɨ ti'itéjvee ɨ́ Dios jemi. —Yee mú tiraata'ixaa.

29 Tɨ́'ɨjta'i a'ɨ́ɨn ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Ari mú'een, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e a'atani nej pú'een inee?

Tɨ́'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej a'ɨ́ɨn pɨ́jɨ́'irɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n ɨ́ CɨríIstu'u, ɨ́ tɨ Dios án ya'ujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ nu'u huámɨ'ɨni

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

30 Aj pu i a'ɨ́ɨn hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ja'atɨ́ ixaate'e.

31 Tɨ́'ɨj jí a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨ a'ɨ́ɨn ruseɨ́j, ɨ́ tɨ ajta teáata'a jetze airáane, a'ɨ́ɨ pu nu'u jeíhua rajpuaíjtzi a'ame. Ajta tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e a'ame mej caí raxɨ́'eve'e muá'aju'un ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ́ mej ve'ecán jín títetateí u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'eyu'uxaca. Naíjmi'i mú nu'u caí raxɨ́'eve'e muá'aju'un. Ajta ayén tihua'utá'ixaa mej nu'u raajé'icatan. Tɨ́'ɨj nu'u huamɨ́'ɨn, aj pu ijtá'i huatarújsin huaíca xɨcaj tzajta'a.

32 Temua'a pu tihuaú'ixaa e'ehuauritɨéecan jɨme'e.

Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, a'ɨ́ɨ pu ra'iráavi'itɨ ayée. Aj pu'i tiraatixáate'ajraa tɨ nu'u caí ayén ti'itaú'a'acare'en.

33 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu ruhuárita'a ca'acheecajraa. Hua'useíirajraa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro tité'axɨ. Ayen tɨjɨ́n:

—Aricu. Ajtára'a ineetzi jemi, mɨ pej piyen tí'ixaxa'a tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u. Mú'ee pej caí piyen tí'imua'atze a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios sino a'ij mej tí'ijxe'eve'e ɨ́ teɨte.

34 Tɨ́'ɨj jí Jesús hua'utajé a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta ɨ́ teɨte. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́'eve'e tɨ ne jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ caí ché'e ayén rɨjca a'ij tɨ ruseɨ́j tí'ijxe'eve'e. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ á'uche'ecane'en ne jamuan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ rajpuaíjtzi á'ara'ani ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni, capu a'ij í'irɨni.

35 'Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tí pua'a ja'atí tiú'ujtesi'ire'e ti caí huámi'ini, aúche'e pu mi'ini a'íjna í ja'ati. A'ij pu á'uji̱sin í ruxíejniu'uca ti auj ruuri. Mí ajta, ti pua'a ja'atí huámi'ini a'íjna ji̱me'e ti á'uche'ecane'en neetzi jamuan, na'ari a'íjna ji̱me'e í niúucare'ara'an í Dios, a'íi̱ pu ajtahua'a huatarújsin. Ajtahua'a pu rateuni í ruxíejniu'uca ti auj ruuri.

36 'Ajta, ti pua'a ja'atí tiu'umuá'iti̱n naíjmi'i tíj na'a ti íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, ¿a'iquí tiraatéva'i̱re a'íjna ti raamuá'iti ti pua'a a'íi̱n yá'uri̱eeni í ruxíejniu'uca ti auj ruuri? Capu ti'ití a'ij tiraatéva'i̱re, ¿ni caí?

37 ¿Ni caí a'ij tí'iri'iri ti huaújnanai í ruxíejniu'uca ti ari yá'uri̱e a'íjna ji̱me'e í ti tí'ijcha'i̱ica'a? Capu a'atzu a'ij tí'iri'iri, icu.

38 'Ayee nu neajta tejá'amua'ixaate'e. A'íjna i tei̱tejra'a, jeíhua mú auteájturaa í Dios jemi. Ayee mú e'en í Dios jemi matíj a'i̱ime í mej tiú'ujxana'aci̱ra'ate 'íi̱ta'a jamuan.

'Tí pua'a setí'itevi'ira'a se'íjna ji̱me'e mej ráamua'aree í tei̱te sej ne jamuan á'ujujhua'an, na'ari mej ráamua'aree ti a'amuaráanajche i neniuuca, ti pua'a siyen tí'itevi'ira'a huá'a jemi, aj nu neajta inee i nej neajta teáata'a jetze airáane, nee nu niyen che'atá nena'a tí'itevi'ira'a na'ame mú'ejmi jemi. Netí'itevi'ira'a nu na'ame mú'ejmi jemi a'íjna xi̱cájra'a jetze netí'i̱j neajtahua'a yatanéjsin íiyen chaanaca japua. Ve'ecán nu jín ti'itevée na'ame jemin í Dios ti niyá'upua a'ájna netí'i̱j yatanéjsin huá'a jamuan í mej tí'iva i̱re'e ta japua í Dios jemi.

9

Tí'i̱j Jesús sei̱ci̱é huataújseijrataca'a huá'a jemi í mej huaíca (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

1 Ajta ayén tihua'utá'ixaa ti̱jín:

—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Seica í mej yé huaté'uu ayajna, a'íi̱ mú caí xi̱ cui'ini a'ajtá mena'a caí amuacaí raaseíj tí'i̱j yatanéjsin í Dios tí'ij tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'íjna ji̱me'e í rumuári'eri'ire'ara'an.

2 Teuumé'eca a'achú cumu arájsevi xi̱ca, aj pu'i a'íi̱n Jesús án a'ujnéj ji̱rí japua. A'ímej pu a'uví'iti̱ a'íjna í Pedro, ajta í Jacobo, ajta í seíj, a'íjna í Juan.

Ajta á'iyen sei̱ci̱é huaújruu a'íjna í Jesús, á mú a'unéjne'erica'a.

3 Tatzari pu jín seijre'eca'a a'íjna. Temua'a pu tiu'utécuainareca'a í cíi̱xure'ara'an. Yee pu éene'e seijre'eca'a tíj seeri. Iíyen chaanaca japua capu má'a ja'atí ti raayí'iti̱ ti cíi̱xuri tiu'ujá'usin tí'ij ayén ti'icuáinavi'i á'ara'ani.

4 Majta a'ímej huaseíj a'íjna í Elías ti ajmí'i tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan, majta me'íjna í Moisés teecan. A'í mú tí'ixajtaca'a me'íjna jamuan í Jesús.

5 Aj pu i a'íi̱n Pedro, ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús. Ayen ti̱jín:

—Maeestru, xí'epi̱'i̱n pu naa tej yé huaté'uu tiyajna. Tiché'e huaícaca huátaahuaa i̱naamua. Seíj ti mú'eetzi huáci̱'iti, ajta sei̱ a'íjna í Moisés, ajta seíj a'íjna í Elías. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.

6 A'iné a'íi̱me í mej jamuan á'ujujhua'ane'e í Jesús metiu'utátziin huápi'i̱. Ajta a'íi̱n Pedro, capu a'ij rá'amiti̱ejte'eca'a a'ij ti ye'í tiu'utaxáj.

7 Tí'i̱j jí jaiti̱ri e'ecávi'irixi̱ huá'a japua. Huá'a tzajta'a pu rájrupi. Aj mú mi ráanamuajri'i ti ja'ati ayén tiu'utaxájtaca'a, ti̱jín:

—A'i pu Niyauj píri̱ci̱ í nej rachú'eve'e. Xáanamuajri'i se'íjna. —Ayee pu tiu'utánamuajre.

8 Matí'i̱j huanéereajraa nain japua, capu ché'e é'e a'ati̱jca'a. A'í pu'u a'utéveeca'a huá'a jamuan a'íjna í Jesús. Aj mú mi a'ucíj.

9 Matɨ́ˈɨj eˈiicájuˈucaa, aˈɨ́i pu tihuaˈuˈíjca aˈɨ́jna jɨmeˈe mej caí jaˈatɨ́ ixaateˈe aˈij mej tiuˈuséij, aˈiné seica mú nuˈu raajéˈicatan aˈɨ́jna tɨ ajta teáataˈa jetze ajtémeˈecan. Tɨ́ˈɨj nuˈu huamɨ́ˈɨn, aj pu nuˈu ijtáˈi huatarújsin. Aj pu nuˈu i huatáriˈɨristari mej raataxáj.

10 Aˈɨ́j mú jɨ́n, avíitziˈi jɨ́n tíˈixajtacaˈa aˈij mej tiuˈuséij. Ayee mú tiúˈurihuaˈuracaˈa aˈij tɨ huataújmuaˈa aˈíjna tɨ nuˈu ajtahuaˈa nuˈu huatarún ɨ tɨ miˈɨni.

11 Aj mú mi miyen tiraataˈíhuaˈuriˈi ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Aˈɨ́ime ɨ mej téˈeyuˈuxaca, ¿aˈiné een jɨ́n miyen tíˈixaxaˈa tɨ amuacaí yé nuˈu uvéˈenejsin aˈɨ́jna ɨ Elías?

12 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa neˈu tiˈayajna. Aˈɨ́jna Elías amuacaí pu aˈɨ́in yé uvéˈenejsin. Aˈɨ́ pu nain tiˈijéjcuareˈen. Neajta inee, nichéˈe aˈatzu tejámuaataˈíhuaˈu. ¿Aˈiné téˈaxa ɨ yuˈuxari jetze aˈɨ́jna jɨmeˈe i nej neajta teáataˈa jetze airáane? Ayee pu téˈaxa nej nuˈu jeíhua rajpuaíjtzi naˈame. Majta nuˈu naˈaxɨéehuariˈira muáˈajuˈun.

13 ’Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe. Puˈuri yé uvéˈene aˈɨ́jna ɨ Elías. Puˈuri ayén teˈaraúraste aˈij tɨ yeˈí téˈeyuˈusiˈihuacaˈa aˈɨ́jna yuˈuxari jetze. Seica mú miyen aˈij puaˈa ráaruuren aˈij mej yeˈí tíˈijxeˈeveˈe. —Yee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ Jesús.

Ajta áˈuraa aˈɨ́ime jamuan, aˈɨ́jna ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta aˈɨ́jna ɨ Juan.

Jesús pu tiráahuaa ɨ paˈariˈɨ tɨ tiyaaruˈu tzajtaˈan seijreˈecaˈa (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Matɨ́ˈɨj u eˈiréˈene aˈu mé éˈaij éˈeneˈe ɨ seica ɨ mej Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, matɨ́ˈɨj mi huaˈuseíj mej jeíhua eˈetiújseɨreˈecaˈa ɨ teɨte huáˈa jamuan meˈɨ́jna ɨ seica. Aˈɨ́ime mú majta huaseíj ɨ mej téˈeyuˈuxaca teyujtaˈa. Aˈɨ́ mú miyen tiúˈurihuaˈuracaˈa. Majta mú tɨ́n níniuˈucacucaˈa.

15 Majta meˈɨ́n ɨ teɨte, matɨ́ˈɨj raaseíj aˈɨ́jna ɨ Jesús, jeíhua mú huataújtemuaˈave. Matɨ́ˈɨj mi aˈuruáachejraa jemin mej mi raatateújteˈen.

16 Tɨ́ˈɨj jí aˈɨ́in ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:

—¿Tiˈitájni jɨ́n setiúˈurihuaˈu?

17 Aj pu i seɨ́j tɨ aˈutéveecaˈa huáˈa tzajtaˈa, aˈɨ́i pu ayén tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:

—Maeestru, yee nu ravéˈeviˈitɨ ɨ niyauj, tiyaaruˈu tɨ tzajtaˈan seijreˈe. Aˈɨ́jna ɨ tiyaaruˈu, aˈɨ́i pu caí ratáˈaca tɨ huatáaniuni.

18 Aˈiné jaˈanáj tɨ naˈa tɨ aˈɨ́in tiyaaruˈu rájviiviˈi, ajta á yaˈarájrɨeesin á chuaataˈa. Ajta jeíhua áijjaamɨxcueˈireˈe áˈayeˈi aˈɨ́jna ɨ paˈariˈɨ. Ajta ancuréˈujcɨˈɨmee ɨ rutamej jɨmeˈe. Ajta huatécɨyaaxari nain japua ɨ ruˈ tzajtaˈa. Nuˈuri huaˈutáhuaviiriˈi ɨ mej múˈeetzi jamuan áˈujujhuaˈan mej raatamuáriteˈen meˈɨ́jna ɨ tiyaaruˈu. Mɨ́ majta meˈɨ́n, camu raayɨ́ˈɨtɨhuaˈa muáˈaraa. —Yee pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ.

19 Aj puˈi ayén tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ Jesús, tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa secaí raayɨ́ˈɨtɨ múˈeen? ¿Ni secaí xɨ́ɨ téˈatzaahuateˈe? ¿Aˈachúni puaˈan nineˈiraˈa ruxeˈeveˈe nej aˈamua jɨmeˈe huáviicuaˈireˈen sej si huaruitɨejteˈen? —Yee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ Jesús.

Aj pu i ayén tíhuaˈutaˈaíjte tɨjɨ́n:

—Mé seˈevéˈeviˈitɨchi mɨ paˈariˈɨ.

20 Aj mú mi áa yeˈevéˈeviˈitɨ. Ajta aˈɨ́in ɨ tiyaaruˈu tɨ tzajtaˈan seijreˈecaˈa ɨ paˈariˈɨ, tɨ́ˈɨj aˈɨ́in huaseíj ɨ Jesús, aˈɨ́i pu raatécaˈatzɨjxɨ ɨ paˈariˈɨ. Aj pu i aitáve á chuaataˈa. Tɨ́ˈɨj jí pɨ́ tavaɨ́jtzixɨ́, áijjaamɨxcueˈireˈe.

21 Aj pu i Jesús ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi aˈɨ́jna ɨ táàtajraˈan ɨ paˈariˈɨ tɨjɨ́n:

—¿Aˈachúni ari áˈatee tɨ ayén tíˈiruure?

Ajta aˈɨ́in táàtajraˈan, ayén tiuˈutaniú tɨjɨ́n:

—Tíj na'a tɨ pá'arɨ'ɨstaca'a.
22 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a, jeíhua pu hui án yá'ujɨ́puaa
taij tzajta'a, ajta á jaata'a tɨ́'ij raajé'ica. Tɨ́ pua'a peraayɨ́'ɨtɨhua'an pej
tiráahuaate'en, tá'ancu'uvajxɨ'ɨ, pajta taatévaɨre'en. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a
a'ɨ́jna táàtajra'an.
23 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Naíjmi'i pu tí'irɨ'ɨri jemin ɨ́ tɨ té'atzaahuate'e.
24 Aj pu i a'ɨ́ɨn táàtajra'an ɨ́ pa'arɨ'ɨ ayén ti'ihuaújyeineca'a tɨjɨ́n:
—Neté'atzaahuate'e inee. Naatévaɨre'e neatá'aj jaítze'e té'antzaahuate'en.
—Yee pu tiu'utaxájtaca'a.
25 Aj mú mi ajteáxɨɨreca'a jeíhua ɨ́ teɨte meruaachijmé'e. Tɨ́'ij a'ɨ́ɨn Jesús
hua'useíj, aj pu'i ra'ajté'axɨ ɨ́ tiyaaru'u tɨ pa'arɨ'ɨ tzajta'a seijre'eca'a. Ayen
tɨjɨ́n:
—Mú'ee tiyaaru'u, pej caí huiteájnamua, pej caí atániuuve, ayée
nu tí'imua'aijte'e, pej raatátuaani mɨ pa'arɨ'ɨ. Pecaj ché'e tzajta'an
uteáru'ipiche'en.
26 Aj pu i huajíjhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u. Temua'a pu tiraatéca'atzɨjxɨ a'ɨ́jna
ɨ́ pa'arɨ'ɨ ca'anín jɨme'e. Aj pu'i huirájraa ɨ́ tzajta'an. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ pa'arɨ'ɨ, áa pu'u
auca'itɨ́ já'araa. Xɨee tɨ cuj huamɨ́'ɨ. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tí'imua'atzejca'a ɨ́ teɨte tɨ
nu'u huamɨ́'ɨ.
27 Mɨ́ ajtá'i caí capu. Jesús pu ra'ajví'i muájca'are'ara'an jetze. Aj pu'i
ra'ajjáj. Tɨ́'ɨj jí huatéechaxɨ a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Aj mú mi a'ucíjxɨ naíjmi'i.
28 Tɨ́'ɨj jí Jesús chi'ita uteájrupi, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj
mi avíitzi jɨ́n tira'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, miyen tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n tecaí raayɨ́'ɨtɨhua'a ta'araa tej tiyen tiraatamuárite'en a'ɨ́jna
ɨ́ tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'eca'a?
29 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Se'ej raatamuárite'en se'ɨ́jna tiyaaru'ujra'a, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej
raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi, seajta rú'itzi'ive'e.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a tɨ nu'u huámɨ'ɨni (Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30-31 Matɨ́'ɨj mi a'ucíj. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a u Galilea. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́
Jesús, a'ɨ́ɨ pu tihuá'amua'atehua'a avíitzi jɨme'e ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j a'iné capu raxɨ́'eve'eca'a mej ráamua'aree ɨ́ teɨte a'u tɨ
a'ij jee'in. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ nu'u ja'atɨ́ jɨme'en tiu'utátuiire'esin
a'ɨ́jna tɨ ajta teáata'a jetze airáane a'ɨ́ɨme jemi ɨ́ teteca. Aj mú nu'u mi
raajé'icatan. Aru huaíca xɨca jetze pu huatarújsin, ruuri pu nu'u ajtahua'a
a'ame.
32 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'en, camu yaú'itɨée muá'araa
a'ij tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a. Majta tí'itziɨɨne'eca'a. Camu á'ujca'anejca'a mej
raatáhuavii tɨ hua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehuauritɨécan jɨme'e. Matɨ́'ɨj
mi a'ucíj.

Jɨme'en ɨ́ ja'atɨ tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 A'uu mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Capernaúm.
Matɨ́'ɨj mi chi'ita a'uteájrupi. Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni a'ij setiú'urihua'uraca'a a'ájna juye jetze?
34 Camu huataniú, a'iné metí'itevi'ira'aca'a a'ɨ́jna jɨme'e mej
tiú'urihua'uraca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨjɨ́n a'atani jaítze'e ruxe'eve'e a'ame.
35 Aj pu i a'ujyeíjxɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj jí hua'utajé ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan
hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tí pua'a ja'atí ayén tira'aráanajche ti a'íin pu'éene'en ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéveeca'a, a'íi pu ruxe'eve'e ti a'íin pu'éene'en ti jaítze'e cílieene'ecan jín ti'itéveeca'a. Ruxe'eve'e ti hua'utévaire'en naíjmi'ica í teite.

36 Aj pu i pa'arí'i aj auví'iti. A já'ita'a ya'utára a'u mej e'eré'etei í seica. Aj pu i ra'avé'evii í mu'úutze'en. Tí'ij jí ayén tihua'utá'ixaa tijín:

37 —Ayee pu tí'een, ja'atí ti na'a ti pa'arí'i jamuan huayeíjxi'in, ajta ráacha'iin neetzi jetze me'ecan seij í pa'arí'i tíj a'íjna, a'íjna tévira'a ajta pu necha'ij ineetzi. Ajta a'íin í tévira'a, capu ineetzi na'a ancuré'evi'iti sino ajta pu ra'ancuré'evi'iti í Dios, í ti neja'uta'íteca'a nej yé tanén.

Jíme'en a'íjna ti caí ta jemin niuu, a'íi pu nu'u ajta téjmi jetze ajtéme'ecan (Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Ajta a'íjna í Juan, a'íi pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Maeestru, seij tu huaseíj ti huá'amuarite'eca'a aniúucajtze'en jime'e í tiyaaru'u í mej huá'a tzajta'a seijre'eca'a í teite. A'iné capu á'uche'ecane'e ta jamuan, a'íj tu jín raatá'ijmiijri'i ti caí ayén rijca. —Yee pu tiraata'ixaa a'íjna í Juan.

39 Aj pu i a'íin Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Caxu siyen tí'ira'ijmiijra. Tí pua'a ja'atí ayén rijca í mej jín a'ij tira'utaseíjra, a'íjna í ja'ati pu xaa á'uche'ecane'e a'ame ne jamuan. Ajta a'íin, capu ja'anáj a'ij pua'a ti'inexáata a'ame.

40 Tí pua'a a'íjna í ja'ati caí ta jemi niuu, a'íi pu xaa tavaire'e itejmi.

41 Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e, ja'atí ti na'a, ti pua'a a'íin cíj caj tejamuaatá'an í jaj sej huayé'en a'íjna jime'e sej ne jamuan á'ujujhua'an, Dios pu xaa tiraatanájchite'esin a'íjna í ja'ati.

Jíme'en í ti caj a'íi japua cájveti ti pua'a auté'itzen í Dios jemi (Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Ajta ayén tijín:

—Na'ari pua'a ja'atí ti na'a, ti pua'a a'íin í ja'ati a'ij pua'a tiru'utériiira í pa'arí'i ti cílieen, ti ajta náatzaahuate'e ineetzi tíj a'íjna, jé'ecan pu puaíjtzi tíchesin a'íjna í ja'ati japua. Capu ayén tirajpuaíjtzi á'ame'enche'e a'íjna í ja'ati ti pua'a amuacaí mú ra'acávi'ire'en í tetej se'unijra'a ti ve'ée, majta á'iyen ra'ateájrieeni á jaata'a.

43 'Matí'ij auteáturan í Dios jemi, seica mú miyen ru jetze te'ujpuá'ajte'e. Ayee nu tí'imua'ixaate'e, ti pua'a piyen jetzen tiru'ujpuá'ajte'en í amuájca'a pe'íjna jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, ayée pej huárini. Para'antiveíjche í amuájca'a, pej pi seij pana'a jín a'uteáturan í amuájca'a a'ájna ti é'eseijre'e í Dios, a'ájna pej e'erúuri pua'amé jemin. Na'ari pecáj piyen huárini, hua'apuaca pej jín a'uteáruti í á'amuajca'a a'ájna já'ahua'a a'u pej antipuá'ari, a'u ti caí é'eri'iri ti ra'ujé'ica í taij.

44 A'uu mej caí é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee muá'aju'un. Capu ajta ja'anáj á'ami'ini í taij.

45-46 'Na'ari ti pua'a piyen mua'a jetze tiru'ujpuá'ajte'en pe'íjna jime'e í muá'iica í pej auteájturaa í Dios jemi, a'íi pu ajta muaatéva'ire pej ra'ataveíjche pemíjna muá'iica. Jé'ecan pu muaatéva'ire pej mú'ee a'uteáturan seij jime'e í a'íica a'ájna ti é'eseijre'e í Dios. Na'ari ti pua'a pecáj piyen huárini, amée pepu'u a'umé a'u ti Dios áa muajá'ujisin a'u ti á'ataa. Capu timuaatéva'ire pej hua'apuaca jín á'ume'en a'ujna a'u ti caí ja'anáj é'eri'iri pej ra'ujé'ica í taij, a'ájna a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini í chu'inute í mej muaatéci'imee. Capu ajta ja'anáj á'ami'ini í taij.

47-48 'Na'ari ti pua'a mú'ee á jetze paru'ujpuá'ajte'en mua'a jí'i pe'íjna jime'e í pej jín auteájturaa í Dios jemi, aitáti chi. Jé'ecan pu timuaatéva'ire pej pi piyen

a'uteárute seɨj jɨme'e mua'a jɨ́'ɨ a'ájna chajta'a a'u tɨ te'áijta ɨ́ Dios. Mɨ́ ajta, capu ti'itɨ́ a'ij timuaatéva'ɨre pej hua'apuaca ájɨ'ɨsijmé'e pe'uun a'uteárute tɨ pua'a piyen éene'en a'ɨ́ɨ pu muajá'ujɨsin a'ujna tɨ á'ataa, a'u mej caí ja'anáj é'ecui'ini ɨ́ chu'inute mej muaatéci'ɨmee, ajta capu ja'anáj á'amɨ'ɨni ɨ́ taij.

49 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Naími'i xu rajpuaíjtzi xá'aju'un, mú'een, mɨ sej ne jamuan á'ujujhua'an sej si siyen titeeteáturan temua'a naa ɨ́ ru tzajta'a.

50 Ayee pu tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ unaj tɨ ti'itɨ́ tícacaren. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a huateáru'una a'ɨ́jna ɨ́ unaj tɨ́'ɨj rajxɨ́'ɨni ɨ́ ta'ancacá, a'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ́'ij ajtahua'a ancacáa á'ara'ani. Capu ché'e a'ij tí'irɨ'ɨri. A'ɨ́jna i niuucari i nej já'amua'ixaate'e, ayée pu che'atá tí'ivaɨre'e mú'ejmi tzajta'a tɨ́j ɨ́ unaj. Ché'e a'íin amuájcacaren a'amua tzajta'a tɨ ij rɨ́'ɨ amuáaruuren. Rɨ́'ɨ xu'u tité'ujmuajte ɨ́ ru tzajta'a. Rɨ́'ɨ xu'u seajta e'ehuaújmua'araa rujɨ́mua'a sena'a.

10

Jɨme'en ɨ́ mej huataújtuaa ɨ́ mej naími'i á'ujujhua'ane'e (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Jesús pu huirájraa a'ujna u Capernaúm. Tɨ́'ɨj jí a'uun a'ará'a a'ájna já'ahua'a Jerusalén. Ayuu pu pújme'en á'uche'ecane'e a'u tɨ ɨ́ játe'ana ayée huataújmua'a tɨjɨ́n ɨ́ Jordán. Majtahua'a mú tiújseɨj ɨ́ teɨte a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨ pu á'iyen a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten a'ij tɨ ari tí'ijrɨ'ɨrejca'a.

2 Aj mú mi seica e'iré'ene. Fariseo mú pírɨcɨ a'ɨ́ɨme. A'ɨ́ɨ mú tí'itese'eca'a mej miyen ca'anírja'a tiraatá'an tɨ ij auté'ɨtzen a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiraata'íhua'uri'i tɨ pua'a nu'u a'ɨ́ɨn ayén ti'itá'aca tɨ ja'atɨ mé rúurɨeni ɨ́ ru'ɨ́j.

3 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ti'itáani amuaata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan?

4 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ pu hui Moisés tiu'utá'a tɨ cuapée raatapíjte'en ɨ́ tɨ jɨ́n ja'atɨ́ mé rúurɨeni ɨ́ ru'ɨ́j. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

5 Tɨ́'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ij xu pua'a tirájteu ɨ́ ru tzajta'a. Moisés pu tiu'utá'a tɨ ja'atɨ mé rúurɨeni ɨ́ ru'ɨ́j. A'ɨ́ pu xaa ayén cuapée tiraatapíjte'en aru capu ayén tiraatá'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. A'ii pu'u een jɨ́n ayén huarɨ́j a'ɨ́jna a'iné ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a sena'a rujɨ́mua'a.

6 'Mɨ́ ajta, tɨ́'ɨj Dios raatétaahuaca'a ɨ́ chaanaca te japuan yen seijre'e, "a'ɨ́ɨ pu nu'u a'ɨ́ɨme huátaahuaca'a ɨ́ teáata'a jamuan ɨ́ 'ɨ́ita'a."

7 "A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn teáata'a mé huauuhuá'axɨjsin ɨ́ ruvaújsimua'a. Ru'ɨ́j pu nu'u jamuan a'utevée a'ame.

8 Matɨ́'ɨj mi miyen éene'e muá'aju'un ɨ́ mej hua'apua, cumu seɨ́j pu'u ɨ́ tevi." Camu ché'e hua'apua, sino seɨ́j pu'u.

9 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a tɨ seɨ́j na'a ɨ́ tevi. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ayén tiraavíjte'e sej siyen mé tihuaúuhua'anan ɨ́ ru'ɨ́jta'amua'a, cuapée sehua'utapíite'en ɨ́ rucína'astemua'a. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj jí á'uraa, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

10 Matɨ́'ɨjtáhua'a mi chi'ita a'a'uteájrupi, majtáhua'a mú miyen tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuapée tɨ jɨ́n ja'atɨ́ ru'ɨ́j mé úurɨeeni.

11 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ru'ɨ́j mé úurɨeeni, a'ɨ́ɨ pu tí'ijxana'acɨra'a tɨ pua'a á'iyen seɨj te'encuré'evi'itɨ ɨ́ 'ɨ́ita'a. A'ɨ́j pu jɨ́n auteáturaasin jemin ɨ́ ru'ɨ́j ɨ́ tɨ mé rúujɨsin.

12 Na'ari tɨ pua'a 'ɨ́ita'a rucín mé úurɨeeni, a'ɨ́ɨ pu ajta tí'ijxana'acɨra'a tɨ pua'a ajta á'iyen seɨj antéenaxca ɨ́ teáata'a. A'ɨ́ pu ajta auteáturaasin jemin ɨ́ rucín ɨ́ tɨ mé rúujɨsin.

Jesús pu rɨ́'ɨ hua'uteájtuaa ɨ́ tɨ'ɨríi (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Matɨ́'ɨj mi tɨ'ɨríi ayauví'itɨ́che ɨ́ Jesús tɨ́'ij hua'ajtamuárɨ'en. Aj mú mi me'ɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú hua'utá'ijmɨijri'i ɨ́ tɨ'ɨríi mej nu'u caí huaja'uvé'evi'itɨ́jcare'en.

14 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useíj a'ij mej ye'í rɨjcaa, a'ɨ́ɨ pu huataniú'ucaca'a. Tɨ́'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Miche'e yéj huave'eré'eneijte'en mɨ tɨ'ɨríi ineetzi jemi. Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej á'ujca'ane tɨ Dios tíhua'uta'aíjte'en, naíjmi'i mú miyen e'en matɨ́j i tɨ'ɨríi. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e. Caxu huá'ijmɨijra.

15 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Naa pu hua'ase mɨ tɨ'ɨríi tɨ tíhua'uta'aíjte'en ɨ́ Dios. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ raxɨ́'eve'e tɨ a'uteárute a'ujna a'u tɨ Dios te'áijta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a tí'iraxe'eve'e tɨ tiraata'aíjte'en ɨ́ Dios tɨ́j seɨj pa'arɨ'ɨ, mɨ tɨ yee seijre'e. Na'ari caí, capu ja'anáj a'uteáruti a'ujna a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

16 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús hua'ancuré'evi'itɨ ɨ́ tɨ'ɨríi. Seexu'ijmé'en pu ancaújtɨsteajxɨ ɨ́ ru jetze. Ajta hua'avé'emuarɨ'exɨ, aj pu'i raatéjhuau ɨ́ Dios jemi tɨ́'ij a'ɨ́ɨn huá'ucha'ɨɨn. Tɨ́'ɨj jí á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Temuaij tɨ chíjteaani pu tiu'utaxájtaca'a jamuan ɨ́ Jesús (Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Tɨ́'ɨj Jesús ari huiiramé'eca, seíj pu ave'eré'ene, temua'a tɨ'éechijra'a. Aj pu i títunutaca'a vejli'ipuan ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj jí ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Maeestru, nee nu ramua'aree pej rɨ́'ɨ tí'itevij. ¿Ti'itájni a'ij tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén tináacɨ'ɨti nej ruuri ná'ara'ani ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e matɨ́'ɨj a'itácɨɨne á chuaata'a ɨ́ mej meri huácuii?

18 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jɨ́n piyen tí'inexa yee nej rɨ́'ɨ tí'itevij? Seíj pu'u seijre'e tɨ rɨ́'ɨ tí'itevij. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios.

19 Mú'ee pej peri rú'umua'aree a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ́ Dios. Ayee pej éene'en: "Pecaj tí'ixana'acɨre'e." Ajtahua'a seɨj, ayén tɨjɨ́n: "Pecaj tí'itecui'ica." Ajtahua'a a'ɨ́jna tɨ ayén tɨjɨ́n: "Pecaj tí'inahua'aj." Ajta seíj tɨ ayén tɨjɨ́n: "Pecaj ja'atɨ́ hua'itzi jɨ́n ti'ixáate'e." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Pecaj ja'atɨ́ tzeíjrajmua'a." Ajta ayén tɨjɨ́n: "Perá'atzaahuate'en a'atáàta, pajta a'anáàna." A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ raata'aíjtaca'a ɨ́ Dios.

20 Aj pu a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, jɨme'en ɨ́ pej pauchén raataxájtaca'a, nain nu jɨ́n té'aste i niuucari netɨ́j nena'a tiu'uvé'ese.

21 Tɨ́'ɨj raaseíj, rɨ́'ɨ pu te'utaújmua'a ɨ́ ru tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ti'itɨ́ pu auj muá'aturaate'e pej caí xɨ jɨ́n te'ará'aste. Aricu. Nain tiu'utuáa ɨ́ pej tí'ijcha'ɨ́. Patá'aj hua'uré'e'a'ate'en ɨ́ tumin ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, jeíhua pej ra'ancuré'asin a'ujna já'ahua'a u ta japua. Chíjteaani pej pu'éene'e pua'amé a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios. Ajta patá'aj mú a'arájra'ani pej pi neetzi jamuan á'uche'ecane'en.

22 Tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, tɨ́'ɨj i utéevatzɨ́ ɨ́ tzajta'an. Huataújxɨeemɨste a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a. Tɨ́'ɨj jí á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

23 Aj pu i Jesús ruhuárita'a a'anéereajraa. Ajta ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Temua'a pu tihua'amuári'eriste'e mej a'uteárute a'ujna ti é'eseijre'e í Dios
í chíjteaani. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.
24 Aj pu i utéevatzí í huá'a tzajta'a a'íime í mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'íjna
jime'e a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús. Ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Niyaujmua'a, temua'a pu tihua'amuári'eriste'e í mej jeíhua tí'ijcha'ii.
Jeíhua pu huá'a jetze ruxe'eve'e í mej caj tí'ijcha'ii. A'íj pu jín muári'eri mej
me'aun a'uteárute a'ujna ti é'eseijre'e í Dios.
25 Capu xaa ne'u ayén tí'imuari'eri ti amujra'ani cameeyu'u ti'ití pí'ise'e
jetze, tíj ti pua'a chíjteaani tiu'utése'en ti ruseíj a'uteárute a'ájna ti é'eseijre'e
í Dios.
26 Matí'ij ráanamuajri'i, jé'ecan mú a'ij tira'utánamuajri'i. Aj mú mi
ti'itiúrihua'uri'i rujíimua'a. Miyen tijín:
—Tí pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'ii tá'uj na'a tí'iri'iri ti ja'ati a'uun a'uteáturan í
Dios jemi? —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.
27 Ajtahua'a Jesús hua'useíj. Ayen tihua'utá'ixaa tijín:
—A'íime jemi í teteca, capu xaa a'ij tí'iri'iri. Mí ajta, a'íi pu raayí'iti í Dios.
Nain jime'e pu jemin tí'iri'iri.
28 Aj pu i a'íin Pedro a'utéjche ti raatá'ixaate'en. Ayen tijín:
—¡Tavástara'a, me'ecui xaa!, nain tu teri tejá'urie í tej tí'ijcha'iica'a tej ti
á'ujujhua'ane'en á'a jamuan. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro.
29-30 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ti pua'a ja'atí
ti'itíj já'urieeni ineetzi jemi, na'ari jemin í niuucari ti jín huaujjéjcuare'en
í Dios jemi, ti'ití ti na'a ti yá'urieeni, a'íi pu che'atá na'a ancuré'asin tí'ij
auj ruuri íiyen chaanaca japua. Tí pua'a seíj na'a í ti yá'urie, ayée pu
che'atá na'a ra'ancuré'asin a'achú cumu anxíte ti'ití ti a'ij, ti pua'a chi'ij,
na'ari ruja'atzimuá na'ari rucu'utzimuá na'ari rujúutzimua'a. Ajta ayén
hua'ancuré'evi'iti í ruteítestemua'a, a'íime rutáàta na'ari runáàna nusu ru'íj,
na'ari ruyaujmua'a. Ajta pu ra'ancuré'asin í chuej mej japuan vaujse í teite.
Nain pu te'ancuré'asin. Ajta rajpuaíjtzi a'ame. Aru capu amín a'ij. Tí'ij a'íin
a'uteárute a'ujna Dios ti é'eseijre'e, Dios pu raatá'asin ti ruuri á'ara'ani jemin
tíj na'a rusén jime'e.
31 Ajta ayén ti jíme'en yee:
—Memu'ií í mej vivejmé'en jín títetateí íjii, a'íi mú cílieene'en jín títetaté'e
muá'aju'un. Majta mu'iití í mej cílieene'en jín títetateí íjii, a'íi mú vivejmé'en
jín títetaté'e muá'aju'un. Ayej xaa ne'u té'eme. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu ajtahua'a raataxájtaca'a ti nu'u huámi'íni (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Tí'ij jí á'uraa í Jesús, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. An mú a'ucí
já'ahua'a Jerusalén. Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu amuacaí huamé'ecaa. Jeíhua mú
rutemua'ave'eca í seica. Majta tí'itziiine'eca'a í mej huá'a cujta'a huajú'ucaa.
Tí'ij jí ajtahua'a Jesús hua'utajé rujíimua'a. Aj pu i a'utéjche ti ti-
hua'utá'ixaate'en a'ij ti ti'itíj raruuren.
33 Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Casi'i, xáanamuajri'i mú'een. Tu'uri á'uju'un a'ánna Jerusalén. Seíj pu
tiu'utátuiire'esin í nejíme'e, i nej neajta teáata'a jetze airáane a'ímej jemi í mej
tíhua'u'aíjte'e teyujta'a, ajta a'ímej jemi í mej té'eyu'uxaca. A'í mú tiu'utá'asin
mej neejé'ica. Aj mú mi me'ín tiu'utátuiire'esin a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a
japua é'eme'ecan.

34 Matɨ́ˈɨj mi naˈaxɨeehuástiˈira muáˈajuˈun, majta naatévajxɨˈɨsin. Majta naatetzíˈijmuaˈaxɨˈɨsin ɨ ne jetze. Majta neejéˈicatan. Netɨ́ˈɨj hui huámɨˈɨni, huaíca xɨcaj tzajtaˈa nu neajtahuaˈa á aˈitaméj huáˈa tzajtaˈa ɨ mɨˈɨchite.

Aˈɨ́ mú raatéjhuau aˈij mej tíˈijxeˈeveˈe aˈɨ́jna ɨ Jacobo, ajta aˈɨ́jna ɨ Juan (Mt. 20:20-28)

35 Aj mú mi ajteáxɨireca'a Jesús jemi aˈɨ́jna ɨ Jacobo, ajta aˈɨ́jna ɨ Juan. Aˈii mú meˈɨ́n púˈeen yaújmuaˈameˈen aˈɨ́jna ɨ Zebedeo. Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée tu tíˈijxeˈeveˈe pej piyen huárɨni aˈij tej yeˈí timuaatáhuaviira. —Yee mú tiuˈutaxájtacaˈa.

36 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:

—¿Aˈiné setíˈijxeˈeveˈe nej niyen huárɨni múˈejmi jɨmeˈe? —Yee pu tiuˈutaxájtacaˈa.

37 Aj mú mi miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Ahuii, ayée tu tíˈijxeˈeveˈe aˈɨ́jna xɨcájraˈa jetze patɨ́ˈɨj yatanéjsin pej titaataˈaíjteˈen íiyen chaanaca japua. Patáˈaj taatáˈan tej uhuaráˈasixɨˈɨn seɨ́j aˈarɨˈɨrínta'a, ajta seɨ́j áˈutataˈa. —Yee mú tiuˈutaxájtacaˈa.

38 Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Múˈeen, caxu ramuaˈaree aˈij sei tiˈitɨ́j éeneˈe huauhuau. ¿Ni siyen ráˈaviicuaˈi sej rajpuaíjtzi xáˈaraˈani netɨ́j inee tirajpuaíjtzi naˈame? ¿Naˈari secaí ráˈaviicuaˈi ɨ teɨte mej aˈij puaˈa amuáaruuren múˈejmi matɨ́j majta aˈij puaˈa tíˈineruure ineetzi? —Yee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ ɨ Jesus.

39 Aj mú mi miyen tɨjɨ́n:

—Nétiˈijtá neˈu, ayée tu tiráˈaviicuaˈiran.

Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Ayej xaa neˈu tiˈayajna. Múˈeen xu rajpuaíjtzi xáˈajuˈun netɨ́j tirajpuaíjtzi naˈame inee. Ajta, múˈejmi, aítzeˈe mú aˈij puaˈa amuáaruuren matɨ́j aˈij puaˈa tíˈineruuren ineetzi.

40 Mɨ́ ajta, canu neˈɨ́jna jɨ́n antínmuaˈaree nej amuaatáˈan sej uhuaráˈasixɨˈɨn seɨ́j nejrɨˈɨrínta'a, ajta seɨ́j neˈúutataˈa. Aˈɨmejpuˈuciˈɨti ɨ mej ayén huaújxɨˈepɨˈɨntariˈiraˈa.

41 Matɨ́ˈɨj mi ráamuaˈareeriˈi ɨ seica ɨ mej tamuáamuataˈa mej aráˈase aˈij mej yeˈí tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ Jacobo, ajta aˈɨ́jna ɨ Juan. Aj mú mi tiníniuˈucacucaˈa aˈɨ́mej jemi ɨ mej huaˈapua.

42 Aj pu i Jesús huaˈutajé naíjmiˈica. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Xuˈuri ramuaˈaree, múˈeen, aˈij mej yeˈí rɨcɨ ɨ mej tíˈitaˈaijteˈe nain chuéjraˈa japua. Caˈanínmújɨnˈtíhuaˈuˈaíjteˈe ɨ teɨte. Aˈɨɨmeɨmejvivéjme jɨ́n títetateí, aˈɨɨ mú huaˈuˈáijteˈe aˈij mej yeˈí huárɨni ɨ seica.

43 ’Mɨ́ ajta, capu ayén téˈeme múˈejmi jemi. Tɨ́ puaˈa jaˈatɨ́ raxɨ́ˈeveˈe tɨ veˈecán jɨ́n tiˈitevée áˈaraˈani, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ aˈɨɨn cɨliéeneˈe jɨ́n tiˈitevée áˈaraˈani.

44 Ajta tɨ puaˈa jaˈatɨ́ raxɨ́ˈeveˈe tɨ aˈɨɨn puˈéeneˈen ɨ tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ aˈɨɨn huaˈutévaireˈen naíjmiˈica ɨ seica.

45 ’Ayej cheˈatá naˈa tíˈeen ineetzi jemi, inee i nej neajta teáataˈa jetze airáane. Canu neˈɨ́jna jɨ́n yé uvéˈene mej mi naatévaireˈen ineetzi, sino neatáˈaj huaˈutévaireˈen muˈiicáca ɨ teɨte. Ayee nu xaa een jɨ́n yé uvéˈene nexɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe neatáˈaj huáˈa japua huániuuni, neˈaˈɨjna jɨmeˈe nej huámɨˈɨni huáˈa jetze meˈecan. Netiraatanájchiteˈen ɨ Dios ɨ tɨ jɨ́n aˈɨɨn huáˈajijveˈe ɨ mej jɨ́n áˈapuaˈaren ɨ teɨte.

Jesús pu tiráahuaa aˈɨ́jna ɨ Bartimeo tɨ arácuunicaˈa (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Matíɨj mi me'uun a'aráa a'ájna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jericó. Matíɨj mi huiráacɨ me'újna. Pu'uri huiiramé'eca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, majta mu'iitɨ́ ɨ́ teɨte. A'uu pu seɨ́j je'itécatii vejli'i juye jetze. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Bartimeo. Yaujra'an pu pú'eene'en a'ɨ́jna ɨ́ Timeo. Ajta arácuunica'a a'ɨ́jna ɨ́ Bartimeo. A'ɨ́j pu vaɨ́ri'ira huá'ahuaviiraca'a.

47 Tɨ́'ɨj i huá'unamuajri'i mej á vejli'i e'evé'eju'uca'a. Jíme'en pu'u huá'unamuajri'i, tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn ta'arácun a'utéjche tɨ huajíjhua. Ayen tɨjɨ́n:

—Jesús, mɨ pej í'ihuaacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan teecan ɨ́ David, ná'ancu'uvajxɨ'ɨ ineetzi. —Ayee pu tiraatajé.

48 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, temua'a mú tira'ajteá'ajxɨ. Meraatá'ijmɨijri'i tɨ́'ɨj caí ayén tí'ijijhua. Ajta a'ɨ́ɨn, jaítze'e pu ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a, ayén tɨjɨ́n:

—Mɨ́ pej í'ihuaacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, ná'ancu'uvajxɨ'ɨ ineetzi.

49 Aj pu i Jesús a'utéechaxɨ. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, se'utáje.

Aj mú mi ya'utajé. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Huaté'aca'ane ɨ́ á'a tzajta'a. Ájchesi. A'ɨ́ pu muachu'eve'e ɨ́ Jesús. —Yee mú tiraata'ixaa.

50 Aj pu i a'ɨ́ɨn aireújchuiri'i ɨ́ rucɨɨxu ca'anín jɨme'e. Tɨ́'ɨj jí ájtzucu. Aj pu i e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi.

51 Aj pu i a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné petí'ijxe'eve'e nej ti'itɨ́ a'ij huáruuren mú'eetzi jemi?

Tɨ́'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej atáneere.

52 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pu'uri pejá'ura'ani mú'ee. Peté'atzaahuate'e nej inee timuáahuaate'en. A'ɨ́j pej jɨ́n peri huarújɨ.

Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna ɨ́ tɨ arácun, aj pu i atáneereca'a. Tɨ́'ɨj jí, a'ɨ́ɨ pu ɨ́ Jesús jamuan á'uche'ecane'e já'araa, a'u tɨ na'a tɨ huáye'icaa.

11

Jesús pu a'uun a'uteájrupi u Jerusalén (Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Matíɨj meri vejli'i me'ánna autenéesime'ecaa u Jerusalén, a'úu mú a'atanéj a'u tɨ chájta'ajme tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betfagé, ajta Betania. A'uu pu é'echajta'a jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Tɨ́'ɨj jí Jesús hua'apuaca huata'áiteca'a.

2 Ayen tɨjɨ́n:

—Sericu, setá'aj se'uun a'atanén a'ájna vejli'i chajta'a tɨ é'eseijre'e. Tɨ́ pua'a seri e'ará'asti, a'úu xu puuru'u é'eteuni tɨ caí xɨ ja'anáj ja'atɨ́ japuan avé'eca. A'uu pu a'ijtápi'ihuá a'ame. Setá'aj rá'ijxɨjta, seajta mú ye'eráajan.

3 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tejámuaata'íhua'u yee: "¿A'iné een jɨ́n seráijxɨjta mɨ puuru'u?", ayée xu tiraata'ixaate'en yee: "A'ɨ́ pu ra'ucupadu ɨ́ tavástara'a", seajta siyen tiraata'ixaate'en yee: "Seajtahua'a xu ca'anacan seraatátuiire'esin ɨ́ tɨ racɨi."

4 Matíɨj mi u á'uju'u. A mú pua'acɨé caaye jetze yá'uteu me'ɨ́jna ɨ́ puuru'u. A'uu pu a'ijtápi'ihuaca'a puéerta jetze. Matíɨj mi ra'ijxɨ́jtaca'a.

5 Seica mú me'uun a'uté'uuca'a a'ujna. A'ɨ́ mú tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ti'itájni a'ij seruure? ¿A'iné een jɨ́n seráijxɨjta mɨ puuru'u?

6 Ayee mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ ye'í Jesús tihua'utá'ixaa. Majta me'ɨ́n ɨ́ seica, a'ɨɨ mú hua'utá'a mej ra'anján.

7 Matíɬij mi ya'ujáj ɨ Jesús jemi a'ɨ́jna ɨ puuru'u. Metira'ité'itajte rucɨɨxu
jɨme'e. Tíɬij jí avé'eyeijxɨ ɨ Jesús ɨ puuru'u japua.
8 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, jeíhua mú cíɨxuri te'epíijraa juye jetze. Majta seica pi'ista
te'entiveíchixɨɬi, a'ɨ́j mú majta a'upíijraa a'ájna juye jetze.
9 Majta me'ɨ́n mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'ɨɨ mú autéjhuii mej huajíjhua,
majta me'ɨ́n ɨ mej huajú'ucaa cujta'an a'ɨ́jna ɨ Jesús. Yee mú tí'ijijhuaca'a tɨjɨ́n:
—Pu'uri i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Ché'e Dios ráave'esi a'íjna tɨ yevé'eme niuucajtze'en ɨ
tavástara'a.
10 Pu'uri i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Ché'e Dios ráave'esi temua'a naa, a'íjna tɨ á yevé'eme tɨ́'ij
tiu'uta'aíjta tɨ́j ajmí'i tiu'uta'aíjtaca'a ɨ tahuáacɨxa'a, a'ɨ́jna ɨ David teecan. Ajta
hui me'ɨ́n ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, miché'e miyen tiraataxáj yee temua'a pu
í'ixɨ'epɨ'ɨn. —Yee mú mi tiu'utaxájtaca'a, a'ujna caaye jetze.
11 Tɨ́'ɨij i Jesús a'uteájrupi a'ánna Jerusalén. Ajta á'iyen a'a'uteájrupi a'ujna
teyujta'a. Tɨ́'ɨij tiu'uséij nainjapua, tɨ́'ɨijí á'uraa, majta ɨ mej tamuáamuata'a
japuan hua'apua ará'ase. Pu'uri téchuijxarijme'eca, matɨ́'ɨij mi me'uun a'ará'a
a'ájna Betania.

Jesús pu a'ij pua'a tiraateájtuaa ɨ huaréj tɨ caí taca'a
(Mt. 21:18-19)

12 Yee ruijmua'a yee majta u e'eráacɨ a'ujna Betania. Pu'uri í'icuataca'a
a'ɨ́jna ɨ Jesús.
13 Tɨ́'ɨij i a'ɨɨn huaréj pi'ista huaseíj tɨ a'ɨmuá a'atáveeca'a. Jeíhua pu téxamua'i.
Tɨ́'ɨij jí u á'ume tɨ́'ij raaseíj tɨ pua'a taca'a. Mɨ́ ajtá'i caí, capu taca'acaa. A'ɨ́ pu'u,
xamua'ira'an seijre'eca'a a'iné capu a'ájna pɨtí'irijcaa tɨ́j pua'a taaca.
14 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ huaréj, tɨjɨ́n:
—Capu ché'e ja'atɨ́ mú a'uvé'emé'e a'ame tɨ ráacua'ani mɨ á'ataca'i. —Yee
pu tiraata'ixaa.
Majta me'ɨ́n ɨ mej á'ujujhua'ane'e ɨ Jesús jamuan, a'ɨ́j mú ráanajmuajri'i a'ij tɨ
tiu'utaxájtaca'a. Matɨ́'ɨjtá mi a'ucɨ́j.

Jesús pu raajéjcuare ɨ teyuu tɨ seijre'eca'a
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 A'uun mú a'ará'a a'ánna Jerusalén. Tɨ́'ɨjta'i a'ɨɨn Jesús a'a'uteájrupi a'ujna
teyujta'a. Ajta a'utéjche tɨ hua'iramuarite'en ɨ mej me'uun te'utu'aca, ajta ɨ mej
me'uun tite'unanáave. Temua'a pu te'ijhuá'axɨjxɨ ɨ tihuá'ameesa ɨ mej tumin
jetzen tihuá'apuata'ati'iraca, ajta a'u mej cucui'ise e'etu'aracare'e.
16 Ajta caí hua'utá'a tɨ ja'atɨ ti'itɨ́ aútɨsime'en á já'ita'a teyujta'a.
17 Ajta á'iyen tihuá'amua'ateajraa, ayén tɨjɨ́n:
—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨ ayén tiraataxájtaca'a ɨ Dios tɨjɨ́n:
“Ayee pu nu'u teja'arajtehuaá a'ame ɨ chi'ira'an tɨjɨ́n chi'ij mej tzajta'an rɨ́'ɨ
tiratá'aca ɨ Dios ɨ mej curé'ecɨ'ɨca nain japua ɨ chuej tɨ seijre'e”? Mɨ́ ajta,
capu a'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e. Ayee xu ráaruu ɨ chi'ij tɨ́j teásta'a a'u mej a'iráatei ɨ
nahua'ari. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
18 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, naíjmi'i mú a'ij tira'utaseíj a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ
ye'í tihuá'amua'ate. Majta me'ɨ́n ɨ mej te'áijta teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ
mej té'eyu'uxaca, a'ɨɨ mú rátziɨne'eca'a matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ ye'í ti-
hua'umuá'ate. Aj mú mi ráahuau a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica me'ɨ́jna
ɨ Jesús.
19 Ajta a'ɨɨn ɨ Jesús, tɨ́'ɨij huatétɨca'are'eca'a, aj pu'i huirájraa a'ujna chajta'a,
majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'en.

Huateáhuaa a'ɨ́jna ɨ huaréj
(Mt. 21:20-22)

20 Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ɨj huateapuá'areca'a, a'úu mú a'uré'ene a'utí a'atáveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ huaréj. Pu'uri temua'a tí'ihuachica'a nainjapua, ajta téte'ɨmua ɨ́ runáana'a jetze huateáhuaa.
21 Tí'ɨj jí a'ɨ́in ɨ́ Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ een jɨ́n huateáhuaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Maeestru, casi'i. Pu'uri temua'a ti'ihuáchi mɨ huaréj pej a'ij pua'a tiraateájtuaa.
22 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rá'atzaahuate'en ɨ́ Dios.
23 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna tɨ pua'a ja'atí té'atzaahuate'e ɨ́ ru tzajta'a tɨ ayén te'arái'asti a'ij tɨ a'ɨ́in tirá'amitɨejte'e, ayée pu té'eme. Na'ari, tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tiraata'aíjte'en a'ɨ́jna ɨ́ jɨrí tɨjɨ́n: "Tíchesi, ateáruti mé jaata'a a'ájna já'ahua'a el mar", ayée pu'i rɨni, rɨ'ɨrí. Na'ari caí, tɨ pua'a utévatziɨn ɨ́ tzajta'an a'íjna i muá'ariira'a tɨjɨ́n: "Ayej ne'ase capu a'ij tí'irɨ'ɨri", capu ayén té'eme tɨ ayén huárɨni.
24 'A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen tejá'amua'ixaate'e. A'ij sej ye'í tiraatáhuaucu ɨ́ Dios jemi, tɨ pua'a siyen té'atzaahuate'e sej si ra'ancuré'asin, ayée pu té'eme, ti'ití sej a'ij tiu'utáhuausin.
25 Ajta, patí'ɨj raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi, tɨ pua'a ja'atí auteáturan mú'eetzi jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e pej tiraatá'uuni'i. Tí pua'a piyen huárɨni, a'ɨ́in ɨ́ ayá'upua tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'ɨ́i pu timuaatá'uuni'ira mú'eetzi nain jɨme'e ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.
26 Na'ari tɨ pua'a pej caí tiraatá'uuni'i ɨ́ tɨ á jemin auteájturaa, capu ajta timuaatá'uuni'ira ɨ́ Dios ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. —Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
Matí'ɨj mi a'ucɨj.

Jɨme'en ɨ́ tɨ jɨ́n antiújmua'aree a'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Aj mú mi majtáhua'a u Jerusalén á'uju'un. Aj pu i Jesús a'uun vejli'i á'uche'ecane'eca'a teyujta'a matí'ɨj seica á e'iré'ene. A'ɨ́ mú pú'een ɨ́ mej te'áijta teyujta'a, majta ɨ́ mej té'eyu'uxaca, majta seica vaujsi.
28 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni jɨ́n peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani ayén tímuaata'aíj pej pi piyen rɨjca?
29 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Neajta nu inee seɨj tejámuaata'íhua'ura. Tí pua'a senaatá'ixaate'en se'íjna, aj nu ni amuaatá'ixaate'esin ti'ití ɨ́ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.
30 ¿A'ataani raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan tí'ij huá'umuaɨ'ɨhua ɨ́ teɨte? ¿Ni Dios, ca'ɨ́n mɨ teteca? Xaatániuuchi.
31 Matí'ɨj mi a'uteájhui mej rujɨ́imua'a ti'ihuaúrihua'u. Miyen tɨjɨ́n:
—Tí pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee: "Dios pu ya'uta'íteca'a", ayée pu titaatá'ixaate'esin yee: "¿A'iné een jɨ́n tecaí rá'atzaahuate'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna?"
32 Mí ajta, capu hui rɨ'ɨrí tej tiyen tiraata'ixaate'en yee: "Teteca mú ya'uta'íteca'a."
Yee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ime, a'iné mu'uri ramua'areereca'a mej naíjmi'i miyen rá'atzaahuate'eca'a tɨ a'ɨ́in ɨ́ Juan tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n huá'atziɨne'eca'a ɨ́ teɨte.
33 A'ɨ́j mú mi jɨ́n miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Catu hui ramua'aree.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu neajta nee tejámuaatá'ixaate'esin ɨ́ nej jɨ́n ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

12

Jɨme'en ɨ́ mej tí'imɨjhuaca, ɨ́ mej majta a'ij pua'a huarɨ́j (Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Ajta á'iyen a'utéjche ɨ́ Jesús tɨ tihua'utá'ixaate'en seɨj jɨme'e ɨ́ niuucari. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'atɨ́ tɨ yee ráahuii ɨ́ uuva cɨye'e. Tejcuáa pu nu'u jɨ́n raaré'ana. Aj pu i ti'itɨ́ huatétaahuaca'a tɨ jɨ́n raajá'ara'ape'en ɨ́ uuva. Ajta ti'itɨ́ ájtaahuaca'a ájteevi'i, ɨ́ mej japuan utiúu hua'íxɨ'ere'en ɨ́ mej tí'imɨjhuaca.
2 'Tɨ́'ɨj jí ayén huarɨ́j, seica pu huatániɨjte ɨ́ chuej mej mi tiraanájchite'en cɨ́j caj. Aj pu i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ seica chuéjra'a japua.
3 'Tɨ́'ɨj nu'u a'ájna teja'uré'ene ja'anáj mej pua'a raju'uraca a'ɨ́jna ɨ́ uuva, seɨj pu huata'áiteca'a tɨ i hua'utáhuavii a'achú tɨ racɨ́'ɨcɨpua a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
4 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'imɨjhuaca, a'ɨ́ɨ mú yeehui rajví'i a'ɨ́jna tɨ tiu'uta'aíjti'ire. Temua'a mú tiraatéevajxɨ. Ayee mu'u tiraata'íteca'a. Camu ti'itɨ́ raatá'a.
5 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ á'are'ara'an pú'een ɨ́ chuej, ajtahua'a pu seɨj huata'áiteca'a. Majta mú me'ɨ́n huateátu'asixɨ tetej jɨme'e. Matɨ́'ɨj mi temua'a tira'avá'atu'a ɨ́ mu'úura'an jetze. Majta temua'a a'ij pua'a tira'ajteá'ajxɨ.
6 Ajtahua'a nu'u seɨj huata'áiteca'a. Majta mú amɨ́n temua'a tiu'ujé'ica. A'atzu ayée teuumé'eca. Ajtahua'a seica huata'áiteca'a. Seica mú huatéevajxɨ, majta seica huácuii. Ayee mú huá'uruu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imɨjhuaca.
7 'Aúche'e pu yeehui seɨ́j turaaca'a. Yaujra'an nu'u a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Jeíhua pu huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'eca'a. Ayee pu tí'imua'atzejca'a ayén tɨjɨ́n: "Ayej ne'ase yeehui merá'antzaahuate'esin, me'ɨ́jna." Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn huata'íteca'a.
8 'Mɨ́ ajta, capu ayén te'irájraa. Ayee mú ti'ihuaú'ixaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imɨjhuaca. Miyen tɨjɨ́n: "A'i pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nain tí'ijcɨ'ɨti. Che'eré, tiché'e yeehui raajé'ica, tɨ́'ɨj téjmi ta'áa á'ara'ani." Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
9 Aj mú mi rajví'i a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an. Matɨ́'ɨj mi raajé'ica. Aj mú mi ru'irájrɨe á pua'acɨé a'ɨ́jna ɨ́ mej raajé'ica. Yee pu tihuá'uruu. Antipuá'areca'a icu.
10 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'íjna i niuucarijra'a jetze tɨjɨ́n:
—¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿A'iné ti'itɨ́j ruuren a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ á'are'ara'an pu'eene'e ɨ́ uuva? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́ pu mú a'uvé'emé'e a'ame. Tɨ́'ɨj jí huá'acui'ini ɨ́ mej tí'imɨjhuacare'e a'ájna. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ chuej, a'ɨ́ɨ pu seica huatapuaíjve'esin. Ayej xaa ne'u té'eme.
11 '¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze se'íjna i niuucari tɨ ayén a'ɨ́jna jɨ́n rá'axa? Ayen tɨjɨ́n:
A'íjna ɨ́ tetej ɨ́ mej ayaúuhua'axɨ
ɨ́ mej chi'ij ta'ahuaca,
ayée pu te'irájraa tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'e já'araa
tɨ i'i esquineero.
12 Ayee pu ráaruu ɨ́ tavástara'a,
ɨ́ tɨ jaítze'e í'ixɨ'epɨ'ɨn.
Rɨ́'ɨ pu te'utéevatzɨ ɨ́ tatzajta'a.
13 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte ɨ́ mej te'áijta u teyujta'a, majta ɨ́ seica, a'ij pu pua'a huá'uruu a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ayén hua'aj jɨme'e tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari. Aj mú mi raatatése mej raatéevi'i, mej mi ra'iteáanan. Mɨ́ majta, camu miyen ráaruu. Mehuá'atziɨ́ne'eca'a ɨ́ teɨte. A'ɨ́j mú jɨ́n raatátuaa. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j.

Jɨme'en ɨ mej huá'aji'ive'ecaa
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Matɨ́'ɨj mi seica huata'áiteca'a mej mi tiu'uxáj jamuan a'ɨ́jna ɨ Jesús. Fariseo mú pírɨci, majta seica ɨ mej jetzen ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ Heródes. A'ɨ́ mú raatatése mej ca'aníjra'a raatá'an tɨ́'ij a'ɨ́n auté'ɨtzen niuucari jɨme'e tɨ tiu'utaxáj, mej mi raatéehua'ita.

14 Matɨ́'ɨj mi e'iré'ene, miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, a'ij tu mua'aree pej tzáahuati'ira'a jɨme'e tí'ixaxa'a. Capu á jetze ruxe'eve'e a'ij mej ye'í tí'ixaxa'a ɨ teɨte. Mú'ee pej caí tite'ajáahuate'e sino ayée pej tí'imua'ata puá'aye'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tiché'e seɨj muaata'íhua'u. ¿Ni qui xɨ́'epɨ'ɨn tej tiu'unajchitáa a'ij tɨ ye'í tí'itajijve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César? ¿Ni qui tetiu'unájchitáa ca'ɨ́n tecaí? —Yee mú tiraata'íhua'uri'i.

15 Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a mej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ira'ihua'uraca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné sej si siyen tí'inetese'e sej naateevi'i niuucari jɨme'e? Seɨj mɨ tumin mé seneje'eve'ɨ́'ite'e. Niché'e ra'useíj.

16 Matɨ́'ɨj mi ye'eve'ɨ́'ite. Tɨ́'ɨj ra'useíj, tɨ́'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—¿A'ataani néerime'ara'an a'aseijre'e? ¿A'iné ántehuaa ɨ tɨ á'ayu'usi'i?

Aj mú mi miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César.

17 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huárɨni. Setá'aj raatá'an se'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e ti'itɨ́j tɨ racɨ́'ɨcɨpua. Seajta siyen tiraatá'an ɨ Dios ti'itɨ́ tɨ ajta ayén tɨ́'ijcɨpua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Majta me'ɨ́n, temua'a mú titeeteújtzaahua me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jɨme'en a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen huatarún ɨ mɨ'ɨchite
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Matɨ́'ɨj mi seica á e'iré'ene ɨ mej miyen ánte'arua tɨjɨ́n Saduceo. A'ii mú miyen tí'ixaxa'a mej nu'u caí ché'e huatarújsin ɨ mej meri huácuii. Seɨj mú jɨ́n niuucari tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ Jesus.

19 Miyen tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée pu tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés. Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ́ neɨche, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ caí títɨ'ɨríjmua'a huámɨ'ɨni, ruxe'eve'e nu'u tɨ ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e ɨ tɨ huamɨ́'ɨ. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn tiyaúumua'a á'ara'ani a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ tɨ huamɨ́'ɨ.

20 'Ayee pu'u nu'u tiuju'urɨj. Mua'aráhua'apua mú ará'aseca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej ru'ihuaamua'a. Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn tɨ vásta'a huaténe'ɨcheca'a. Capúu xɨ títɨ'ɨríjmua'a huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna tɨ i'ivasta'a.

21 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn tɨ ra'ité'ase, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna tɨ ratévi'itíné'e a'ɨ́jna tɨ huamɨ́'ɨ. Ajta a'ɨ́jna juutzeájra'an ajta pu huamɨ́'ɨ. Capu ajta títɨ'ɨríjmua'a já'araa. Ajtahua'a seɨj juutzeájra'an ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ 'ɨíta'a. Ayee pu che'atá na'a huarɨj. Ajta pu huamɨ́'ɨ. Capu ajta títɨ'ɨríjmua'a já'araa.

22 'Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu naíjmi'ica ɨ mej aráhua'apua ará'aseca'a ɨ ru'ihuaamua'a. Capu ja'atɨ́ títɨ'ɨríjmua'a já'araa. Tɨ́'ɨjta'i nu'u huamɨ́'ɨ ɨ 'ɨíta'a.

23 ¿A'iquí té'eme matɨ́'ɨj a'itácɨine a'u mej e'evé'enami'i ɨ mej huácuii? Naíjmi'i mú huácuii ɨ mej ratévi'itɨne'e. ¿A'ataani ɨra'ara'an pu'éene'e a'ame a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj huatarún?

24 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een xu caí ramua'aree a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze. Seajta caí ramua'aree a'ij tɨ rɨcɨ ɨ Dios ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e. A'ɨj xu jɨn, mú'een sete'uteújxua jeíhua huápɨ'ɨ.

25 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Matɨ́'ɨj huatarún ɨ mej huácuii, camu ché'e néjne'ɨche muá'aju'un. Majta ɨ 'uuca, camu majta viíche muá'aju'u. Ayee mu'u éene'e muá'aju'u matɨj e'en ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej tí'ivaɨre'e a'ujna ta japua.

26 'A'ɨjna jetze ɨ xɨcájra'a mej jetzen a'itajú'un ɨ mej huácuii, ayée nu a'atzu tejá'amua'ixaate'e. ¿Ni secaí ja'anáj ra'ujíjve a'ɨjna yu'uxari jetze tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan a'ij tɨ té'axa ɨ niuucari tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Moisés tu'upi huaseíj tɨ vivéj, tɨ ajta teátaasime'e? A'ɨ́ pu jetzen Dios raatajé. Ayen tɨjɨ́n: "Nee nu naúche'e huá'a Dios pú'een ɨ mej á'amuayaaxustemua'a, a'ɨjna ɨ Abraham, ajta a'ɨjna ɨ Isaac, ajta a'ɨjna ɨ Jacobo."

27 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios a'ɨ́mej jɨme'e ɨ mej meri huácuii. Tihuaú'ixaa cumu mej mauj ruuri. Tɨ́ pua'a mecaí ché'e rúuricajche'e jemin ɨ Dios, capu huá'a Dios á'ame'enche'e. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Jɨme'en ɨ niuucari ɨ mej jɨn te'áijta tɨ jaítze'e ruxe'eve'e (Mt. 22:34-40)

28 Seɨj pu ajta a'ará'a ɨ tɨ té'eyu'uxaca yu'uxari jetze. Hua'unamuajri'i a'ij mej ye'í tí'iruixaate'eca'a. Ra'aranájcheca'a a'ij tɨ ye'í tiu'uxájtaca'a ɨ Jesús. Aj pu i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ti'itáani niuucarijra'a jaítze'e ruxe'eve'e ɨ tɨ raaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan? —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna tɨ té'eyu'uxaca ɨ yu'uxari jetze.

29 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'i pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ niuucari tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí méèj seɨj ɨ niuucari, tɨ ayén een: "Xaanamuajri'i mɨ sej íiyen huachéjme a'ɨjna chuéjra'a japua yú Israél. A'ɨjna tɨ ta'ivástara'a, ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu seɨj na'a pú'een.

30 Ayee pu nu'u tiú'ujxe'eve'e pej rɨ́'ɨ tiraateájtuaani a'atzajta'a ɨ Dios jemi, nain pej jɨn rɨ́'ɨ tiraateájtuaani, á'axe'evi'ira'a jɨme'e, pajta á'amua'areere'e jɨme'e, pajta nain ɨ a'aca'anájra'a, pajta ɨ á'axɨejniu'uca jɨme'e." A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ niuucari tɨ jaítze'e ruxe'eve'e.

31 Ajta ɨ niuucari tɨ ra'ité'ase, ayej che'atá na'a tɨ́n een. A'ii pu a'ɨ́ɨn pírɨcɨ tɨ jɨme'en raxa yee: "Patá'aj piyen che'atá pena'a rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ ɨ axɨ́'ej tevi patɨj aseɨj." Capu méèj niuucari tɨ ayén jaítze'e tiú'ujxe'eve'e caí a'ɨjna i niuucari ɨ tɨ tí'ihua'apua.

32 Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ tɨ té'eyu'uxaca ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, temua'a pej naa xɨ́'epɨ'ɨn tiraataxájtaca'a. Ayej xaa ne'u ti'ayajna patɨj pauchén tiraataxájtaca'a. Seɨj pu'u i Dios. Camu mu'íi.

33 Ajta pu tí'ivaɨre'e tɨ pua'a rɨ́'ɨ petiraateájtuaani ɨ Dios jemi nain jɨme'e ɨ a'atzajta'a, pajta ɨ á'axe'evi'ira'a jɨme'e, pajta á'amua'areere'e jɨ́me'en.

'Ayen che'atá na'a tí'ivaɨre'e pej rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ axɨ́'ej tevi patɨj aseɨj. Jeíhua pu hui tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi tɨ pua'a ja'atɨ́ te'aráasten a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ tí'ihua'apua. Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'ɨjna caí tɨ ja'atɨ te'aráasten nain jɨme'e ɨ muaɨ'ɨvéjri mej tí'itecui'ica na'ari nain jɨme'e a'u mej huaja'ata'iraca ɨ ye'emuaate.

34 Tɨ́'ɨj Jesús ráamua'areeri'i a'ij tɨ ye'í tiu'utaniú a'ɨjna ɨ tɨ té'eyu'uxaca, a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiu'utaxájtaca'a ehuauritɨéecan jɨme'e, aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pepu'uri tímua'a á'aca'ane tɨ huataseíjre'en mɨ a'atzajta'a nain a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Aj pu xaa caí ché'e ja'atɨ́ a'ujca'anée já'araa tɨ ayén tiraa'íhua'u.

¿A'ataani yaujra'an pú'een ɨ Cɨrístu'u?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Ajtahua'a pu a'a'uteájrupi ɨ Jesús a'ujna teyujta'a. Tihua'uhuamuá'ate. Ayen tɨjɨ́n:

—Ayee mú tí'ixaxa'a ɨ mej té'eyu'uxaca tɨ a'ɨ́ɨn ɨ Cɨrístu'u tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ David teecan.

36 Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn Xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ca'anírja'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ David teecan tɨ ayén tiu'utaxáj tɨjɨ́n:

Tavástara'a pu ayén tiraata'ixaa
a'ɨ́jna i nevástara'a tɨjɨ́n:
"Antiyeíjxɨ'ɨ i ɨpuari japua, íiye nerɨ'ɨríinta'a.
Paúche'e antícatii a'ajtá necaí hua'utémua'itɨn
ɨ mej muájcha'ɨ́ɨre'e."

Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ David teecan.

37 'A'ijna ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Cɨrístu'u, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ avá'ujya'upuate'eca'a ɨ David teecan ayén tɨjɨ́n: "Nevástara'a." Hua'apua pu jɨ́n raatámua'atzi David teecan a'ɨ́jna ɨ Cɨrístu'u. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ihua'u, ¿a'iquí tɨ ayén hua'apuaca jɨ́n raatamuá'a a'ɨ́jna ɨ David teecan? ¿A'iquí huataújmua'a tɨ a'ɨ́ɨn Cɨrístu'u tɨ jetzen airáane a'ɨ́jna ɨ David teecan, ayée pu ajta tijí'ivastare'ara'an?

Majta me'ɨ́n teɨte ɨ mej ráanamuajri'i, jeíhua mú a'uté'uuca'a. Hua'aránajcheca'a jeíhua a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'imua'atacare'e ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n te'áijta
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u a'ɨ́mej jemi ɨ mej té'eyu'uxaca. Hua'aránajche mej tí'itechejca ɨ síicu'uri jɨme'e tɨ títɨ'ɨjme mej mi huataújseijrata mé jéjre'e. Ajta hua'aráanajche mej huá'ajtzaahuati'ire'e ɨ teɨte jeíhua mej mi me'ɨ́n teɨte hua'utateújte'en a'u tɨ na'a caaye jetze.

39 'Majta me'ɨ́jna ɨ mej té'eyu'uxaca, matɨ́'ɨj teyujta'a uteáru'ipiche'e, aj mú mi rahuau a'u mej je'ecáara'ase ɨ mej ve'ecán jɨ́n títetateí. Na'ari tɨ pua'a metí'iyeste já'ahua'a chi'ita, a'ɨ́ɨ mú rahuauni a'u tɨ a'ɨ́ɨn a'ujcá'a ɨ tɨ tihuá'amicua mej mi tiú'ucua'ani meesa japua á vejli'i jemin.

40 'A'ɨ́ mú hui majta tihuá'ari'iracare'e nain a'achú mej caj tí'ijcha'ɨ́ɨ ɨ mej antiujseíjtacare'e ɨ ucarijse. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huárɨni, majta me'uun a'uteáru'ipiche'e u teyujta'a. Majta á'ateeren mej téniuusime'e muá'aju'un ɨ Dios jemi. Ayee mú tiú'ujseijrata mej caí ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzen. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, jaítze'e mú rajpuaíjtzi muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ mej té'eyu'uxaca caí méèj ja'atí. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj jí á'uraa.

Jɨme'en ɨ tɨ raatámuaɨ'ɨvajtaca'a a'ɨ́jna ɨ ucarij tɨ caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a
(Lc. 21:1-4)

41 Ajtahua'a, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a teyujta'a, a'ájna vejli'i cajun jetze a'u mej tumin tzajta'an aucájhua'anaa muá'aye'i. Jesús pu huá'aseijraca'a ɨ teɨte mej ru'ucáhua'anaa ɨ tumin ɨ cajun jetze. Majta me'ɨ́n chíjteaani mej mu'iicáa, jeíhua mú tumin ucahua'anáa.

42 Matɨ́'ɨj tumin ucahua'anáa, aj pu'i ucarij e'iré'ene tɨ ruseíjtaca'a. Tɨ́'ɨj jí a'íin hua'apuaca ucáahua'axɨ ɨ tumin tɨ cɨ́j arástɨme.

43 Tɨ́'ɨj raaseíj ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej ti'ayajna. Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'achú tɨ caj tiu'utá'a amɨ́jna mɨ ucarij caí nain ɨ mej caj tiu'utá'a ɨ seica mɨ chíjteaani.

44 'Amɨ́me chíjteaani, a'ɨ́ɨ mu'u u'ucájhua'anáa ɨ tumin tɨ hua'avé'eturaate. Mɨ́ ajta amɨ́jna mɨ ucarij, ayée pu caj éene'e tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, nain pu caj te'ucáahua'axɨ tɨ́j na'a tɨ caj tí'ituaave'eca'a.

13

Jesús pu tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u teyuu huaté'uuni'ihua'a (Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ a'ujna teyujta'a. Pu'uri huiiramé'eca a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ́'ɨj jí seɨ́j tɨ jamuan á'uche'ecane'e ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, casi'i. Huaseíj. Temua'a pu ti'ivivéjme mɨ tetej tɨ ticaíjme íiyej jaxu'u jetze. Ajta mɨ chi'ij, naa pu een.

2 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Casi'i, mú'een. Xaaseíj. Naíjmi'i tɨ vivejmé'e huavéjme ɨ chi'ij, nain pu huaté'uuni'ihua'a tɨ aré'evee ɨ chi'ij. Capu ché'e seíire'e a'ame ɨ jaxu'u jetze ɨ tetej tɨ rujapua ticaíjme.

Jíme'en ɨ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ ari tɨ́mua'a nain te'entipuá'ari (Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j. A'uun mú a'ará'a a'ájna teyuu tɨ jé'ejnee jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Tɨ́'ɨj jí á a'ujyeíjxɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús, majta seica, a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta ɨ Juan, ajta ɨ Andrés. A'ii mú avíitzi jɨ́n miyen tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:

4 —Patá'aj titaatá'ixaate'en ja'anáj tɨ ayén tí'irɨni. ¿Ti'itájni a'ij tí'iseijre'en tɨ́'ɨj a'ájna pɨ́ teja'uré'enen tɨ te'ará'asten nain patɨ́j peri tiu'utaxájtaca'a?

5 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ́'ij caí ja'atɨ́ amuaacuanamuan.

6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Mu'iitɨ́ mú huataseíjre'esin mej nu'u neniuuca jɨme'e ti'ixáata muá'aju'un. Miyen tɨjɨ́n: "Nee nu Cɨríistu'u pírɨcɨ." Jeíhua mú huá'acuanamuan ɨ teɨte.

7 'Tɨ́ pua'a seri siyen tínamuajra mej nu'u ne'use'en á já'ahua'a, na'ari mej nu'u meri tɨ́mua'a autéhuijsin mej ne'use'en, caxu tí'itziɨ́ne'e. Capu amɨ́n a'ij. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén teja'uré'enen. Caxɨ́ɨ pu a'ájna teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen te'ará'asti nain jɨme'e.

8 'Ayee pu té'eme. Seica mú teɨtejra'a, majta seica teɨtejra'a, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Majta ɨ mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majta mej seɨj chuéjra'a japua a'uchéjme, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i huateújne'usi'ite'esin. Ajta huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin ɨ chuej pua'amecɨé íiyen chaanaca japua. Mu'iitɨ́ mú majta huatatɨéjcu. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'amuájca ɨ mej jɨ́n rajpuaíjtzi muá'aju'u.

9 'Sehuaújcha'ɨn mú'een, a'iné mejamuá'anvi'itɨ́n huá'a jemi ɨ mej te'áijta. Majta teyujta'a mú amua'atévajxɨ'ɨsin. Mejamuaatájeevi sej si tiu'uxáj jamuan ɨ tajtuhuan, seajta jamuan ɨ rey. Mejamuaatájeevi me'ɨ́jna jɨme'e ɨ neniúucajtze'e ineetzi. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n rɨni, mú'een xu neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin.

10 Amuacaí, a'ii pu ruxe'eve'e sej tihua'utá'ixaate'en nainjapua ɨ chuéjra'a a'ij tɨ een jɨ́n Dios tíhua'utá'uuni'ira. Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, aj pu xaa te'entipuá'ari nain.

11 'Tɨ́ pua'a seica mejamuá'anvi'itɨ́n a'ɨ́mej jemi ɨ mej tí'ita'aijte'e, caxu siyen tí'imua'ajca a'ij sej ye'í tihua'utá'ixaate'esin. Ayee xu'u huárɨni a'ɨ́jna

xɨcájra'a jetze. A'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu amuaatá'asin a'ij sej ye'í tiu'utaxáj. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ij tɨ tejamuaatámitɨejte'esin, a'ɨ́j xu'u hua'utá'ixaate'en. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

12 'Ayee pu ajta té'eme a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. Seica mú rujúutzimua'a á'avi'itɨn a'ɨ́jme jemi ɨ́ mej te'áijta mej mi huá'ucui'ini. Ayee mú che'atá mena'a huá'aruuren ɨ́ ruja'atzimuá. Majta seica ayén che'atá mena'a huá'aruuren ɨ́ ruyaujmua'a. Majta me'ɨ́n yaújmua'ame'en, a'ɨ́ɨ mú hua'uténe'usi'ite'esin ɨ́ ruvaújsimua'a. A'ɨ́ mú majta tiu'utá'asin mej seica huá'ucui'ini.

13 Naíjmi'i ɨ́ teɨte, mú'ejmi jemi camu já'amuaxe'eve'e muá'aju'u a'ɨ́jna jɨme'e sej ineetzi jetze ajtéme'ecan; a'ɨ́ɨ mú naími'i amuajcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'u. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén te'utáviicua'ira a'ajtá caí huámɨ'ɨni, Dios pu ra'ancuré'evi'itɨ a'ájna tɨ tejé'aijta.

14 'A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ti'itɨ́j xu seijran tɨ a'ij pua'a een, tɨ xána'avi'ire'e, tɨ tziɨ́ɨni'ire'e. A'uu mú raatéchajtza a'u tɨ caí ayén tiraavíjte'e. (A'ɨ́ pu yaú'itɨée a'ame tɨ ra'ajíjve'en a'íjna jetze i yu'uxari.)

'Setɨ́'ɨj raseijran, ayée xu huárɨni. A'ɨ́ɨ ɨ́ mej Judea huachéjme, miché'e me'ɨ́n a'ucíjxɨ'ɨn ca'anacan a'u tɨ á'ujɨ́rime.

15 Tɨ́ pua'a a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ja'atɨ́ án á'ujcatii ɨ́ ruchi'i japua ta'avé'enami'i, ché'e a'ɨ́ɨn ca'anacan acájra'ani. Ajta caí ayén rɨjca, tɨ ti'itɨ́j huirá'avecare'en ɨ́ ruchi'itá.

16 Na'ari tɨ pua'a seíj tejé'emuarɨ'e ɨ́ ruví'ira'ata'a, ché'e caí a'uré'enine'ica'an ɨ́ ruche tɨ́'ij rucɨɨxu huiráapin.

17 'Cui'i xaa a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej rajpuaíjtzi muá'aju'u a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej a'utájucájme, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'atzi'ite ɨ́ ruyaujmua'a.

18 Mú'een xu siyen tí'ijhuaviira ɨ́ Dios tɨ́'ij caí ayén a'ájna teja'uré'enen tɨ́'ɨj huáseevi'in.

19 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén té'eme a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze. Jaítze'e mú rajpuaíjtzi muá'aju'u mecaí ɨ́ mej meri rajpuaíjtzi muá'araa tɨ yú e'iré'ene. Capu ajta ché'e ayén teja'uré'enejsin seɨj xɨcájra'a jetze tɨ́j a'ájna.

20 Ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn tavástara'a caí a'ɨ́ɨn ayén raruuren tɨ́'ij caí ché'e ayén á'ateevi'in tɨ teuumé'en a'achú pua'an xɨca, capu ja'atɨ́ ruuri á'ame'enche'e. Mɨ́ ajta, huá'a jɨme'e ɨ́ teɨte tɨ Dios ari hua'antíhuau ɨ́ jéjcua ɨmuá, a'ɨ́ɨ pu ari ayén raruure tɨ́'ij caí ché'e ayén á'ateevi'in.

21 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ayée pu té'eme. A'atɨ́ pu ayén tejámuaatá'ixaate'esin yee: "Casi'i, íiye pu já'ita'a een a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríɨstuꞌu", na'ari seíj ayén yee: "A'acuí, áa pu já'ita'a een." Tɨ́ pua'a miyen tejámuaatá'ixaate'en a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, caxu rá'atzaahuate'e.

22 Seica mú yé uvé'enejsin ɨ́ mej tí'ihua'itaca. Miyen tɨjɨ́n: "Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ Cɨríɨstuꞌu." Majta seica miyen tɨjɨ́n: "Neti'itéjvee ne'ɨ́jna jɨme'e niuucajtze'en ɨ́ Dios." A'ii mú hua'utaseíjrate'esin ɨ́ teɨte a'ij mej ye'í ti'itɨ́j tiu'uyɨ́'ɨtɨ mej mi huá'ucuanamuan, tɨ pua'a huatárɨ'ɨristare mej huá'ucuanamuan ɨ́ teɨte tɨ Dios ari hua'antíhuau ruseíj.

23 'Aru, xáanamuajri'i temua'a naa. Caxu xaa ne'u yá'uhua'anan nej amuacaí neri amuá'ixaa nain jɨme'e ɨ́ niuucari.

A'ɨ́ pu ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'ɨ́jna tɨ ajta jetzen airáane ɨ́ teáata'a (Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Ajta hui a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, a'ájna mej rajpuaíjtzi muá'aju'un, capu ché'e airáxɨri ɨ́ xɨcaj. Ajta ɨ́ máxcɨra'i jɨme'e, capu ché'e ajta huanéeri'icɨ́ a'ame.

25 Majta ɨ́ mej tátatzavi'i ɨ́ ta japua, a'ɨ́ɨ mú huateújca'atzɨjsin. Aj mú mi cávatzɨ́jxɨ'ɨsin ɨ́ xu'ura'ave a'ujna ɨ́ ta japua.

26 Aj xu xaa si neseijran ineetzi, i nej neajta jetzen airáane í teáata'a. Yé nu ve'ecánejsin jaitiri tzajta'a. Naa pu temua'a tiu'unéeri'icíj a'ame. Nain nu jín antínmua'areere na'ame a'íjna xicájra'a jetze.

27 'Matí'ij mi hua'aré'e'itixi'isin í mej nevaire'e mej mi huá'ajseire'en naíjmi'ica í teite ti Dios ari hua'antíhuau í jéjcua imuá. A'u ti na'a mú hua'uré'eseire'esin íiyen chaanaca japua a'u mej a'ucaíjmee í teite.

28 'Sej si jaítze'e yaú'itiée xá'ara'ani a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'ij xu jetze huaruitiejte'en í pi'ista a'íjna í huarétj. Tí'ij antícua'atíjme'eni ánimua ti antipí'istáre'ejmee, ajta tí'ij ajtaxámua'itaxi'in, ayée xu éeni'ici'e ramua'aréeren ti ari vejli'i í víita'ari.

29 Ayee pu che'atá na'a tí'iseijre'en ti ari tí'irici a'ij nej neuchén tejamuá'ixaa. Ayee xu éeni'ici'e ramua'aréeren ti ari vejli'i a'íjna xicájra'a jetze ti jetzen te'entipuá'ari naíjmi'i. Pu'uri xaa ne'u vejli'i tímua'a.

30 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í mej mauj ruuri í teite mej íiyen seijre'e chaanaca japua, a'íi mú caí cui'ini asta caí naíjmi'i ayén tiú'urini.

31 Naíjmi'i pu te'entipuá'ari a'íjna i chaanaca japua, ajta í ta japua. Mí ajta, aúche'e te'araúrastejsin a'íjna i nej neri tejamuá'ixaa.

32 'Jíme'en a'íjna xicájra'a ti jetzen te'entipuá'ari naíjmi'i, capu ja'atí ramua'aree ja'anáj ti ayén té'eme. Capu ajta ja'atí ramua'aree a'atzaj ti pua'a ayén té'eme. A'íi í mej tí'ivaire'e u ta japua, camu majta ramua'aree. Neajta inee, i nej í'iyaujra'an í Dios, canu neajta ramua'aree. A'í pu'u ramua'aree í niyá'upua í Dios.

33 'Mú'een, caxu seajta ramua'aree ja'anáj ti a'ájna teja'uré'enejsin. A'íj nu jín niyen tejá'amua'ixaate'e. Rí'i xu'u huaújruuren mú'een. Seuche'e xu atanéjne'ere. Seajta nejchú'eve'e.

34 'A'atí ti huápuaseaaruve'en á já'ahua'a imuá. Amuacaí pu ruchi'i hua'íjcate'en í mej tí'imijhuaca a'ujna chi'ita. A'í pu hua'íjcate'e seij ajta seij mej tiu'umuári'en ti'itíj ti seíj huayí'iti. Ajta seíj pu tí'ijcate'en a'íjna jíme'e ti tí'icha'ica'a á ta'iténinei.

35 Ayee nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e mú'ejmi, setá'aj atanéjne'ere a'iné caxu ramua'aree ja'anáj nej uvé'enejsin, inee yé nej i'ichej. Capu a'ij ámuaatámitiejte'esin ja'anáj nej uvé'enejsin, ti pua'a huatechuíixaren, na'ari ti já'ita'a tíca'a nusu matí'ij huajíjhuan í tecuaara'ise, na'ari a'atzaj tapuá'arijme'eca.

36 'Tí pua'a ca'anacan nu'uvé'enen, caxu taúra'acare'en nej amuáateuni secu'utzúca'a.

37 A'íjna i nej já'amua'ixaate'e, a'ij nu neajta huá'a'ixaate'e naíjmi'ica í seica niyen tijín: Seuche'e xu atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

14

Jíme'en í mej huaújmua'areereca'a mej mi raatéevi'i me'íjna í Jesús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Pu'uri tín a'ájna teja'uré'enejsime'eca matí'ij pua'a tí'iyestehua'a me'íjna jíme'e cáne'axi mej huá'acui'ini, majta mej pan cua'aca ti caí levadura ranaxca. Ayee pu té'aturaaca'a hua'apua xicaj. Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e teyujta'a, majta a'íime í mej té'eyu'uxaca, a'íi mú tihuaúrixaa a'ij mej ye'í avíitzi jín tiraatéevi'i í Jesús mej mi raajé'ica.

2 Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tijín:

—Ijii catu raatévi'ira. Aj tu ti tiyen rɨni matɨ́'ɨj tiú'uyesten ɨ́ teɨte. Tɨ́ pua'a tiyen huárɨni íjii, ayée tu hua'utájaaxɨejte'esin ɨ́ teɨte. Aj mú mi huatanínіu'ucacu téjmi jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n tamuárɨ'eriste'e a'ame tɨ pua'a teraatéevi'i te'a'ájna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

'Ɨita'a pu aceite án yá'ajtuaa ɨ́ mu'úutze'en ɨ́ Jesús (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Meenti a'ɨ́in ɨ́ Jesús, a'ujna a'utéveeca'a u Betania. A'uu pu a'utéveeca'a a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Tɨ́ tineájxɨ huá'ire'ara'an jetze ɨ́ atzaj.

Tɨ́'ɨj a'ɨ́in Jesús huatecaíca meesa jetze, seɨj pu ave'eré'ene. 'Ɨita'a pu pú'een a'ɨ́jna. A'ɨ́ pu limeeta huajáasime'e rumuájca'a jetze. Huíjpitica'a a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ́. Tetej limeetajra'a pu pu'eene'e. Ajta aceite pu avé'ejɨsti, nardu jetze tɨ me'ecan, ti'itɨ́ tu'upi. Naa pu teáarɨ́'e a'ɨ́jna ɨ́ aceite, ajta jeíhua tí'ijnajche.

Aj pu i a'ɨ́in ɨ́ 'ɨita'a, ra'antítapua a'ɨ́jna ɨ́ limeeta. Tɨ́'ɨj jí án yá'ajtuaa a'ɨ́jna ɨ́ aceite mu'úutze'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

4 Aj mú mi seica ɨ́ mej a'uté'uuca'a a'ujna, a'ɨ́ɨ mú huatanínіu'ucacuca'a me'ɨ́jna jemi ɨ́ 'ɨita'a. Ayee mú tí'iruixaate'eca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné een jɨ́n huaújhuajcaca'a amɨ́jna ɨ́ aceite tɨ i'icáujmeijra?

5 I'irɨ'ɨriistaca'a pu mej ráatuaanijche'en mej mi raamuá'itɨnche'e a'achú caj huaíca cientos tumin na'ari jaítze'e, tɨ́'ɨj ii tiu'utévaɨre'enche'e ɨ́ tumin mej hua'utévaɨre'en ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. —Yee mú tiu'utaxájtaca'a.

Aj mú mi raatájaaxɨejvi'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨita'a.

6 Tɨ́'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Xaatapuá'ajta sej níniu'ucacu. ¿A'iné een jɨ́n já'ita'a xu'uráninei? A'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en ayén náaruu mɨ 'ɨita'a, temua'a pu naa xɨ́'epɨ'ɨin huarɨ́j.

7 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'ɨ́ɨ mú mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a pu'i ɨ́'irɨ'ɨriista a'ame sej hua'utévaɨre'en tɨ pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mɨ́ ajta inee, canu ché'e mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

8 'A'ijna i 'ɨita'a, ayée pu huarɨ́j a'achú tɨ caj tiu'utárɨ'ɨristareca'a ɨ́ jemin. Nej caí xɨ huamɨ́'ɨ, a'ɨ́ɨ pu amuacaí necámeijri'i ineetzi matɨ́j tí'ijrɨ'ɨre tɨ pua'a ja'atɨ́ huámɨ'ɨni.

9 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'u tɨ na'a mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte niuucajtze'en ɨ́ Dios, naíjmi'icɨ'e íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú majta huataxájta a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna i 'ɨita'a mej mi jeíhua ra'utámua'aree.

Judás pu raaxájtaca'a a'ij tɨ ye'ɨ́ tiraatéevi'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús (Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Ajta seɨ́j ajtáraa a'u mej a'uté'uuca'a ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Judás Iscariotes. A'ɨ́ pu a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna tɨ Jesús jetze ajtéme'ecan. Ayee pu een jɨ́n ajtáraa tɨ i avíitzi jɨ́n tejá'uxa huá'a jamuan ɨ́ mej te'áijta teyujta'a. Raxɨ́'eve'eca'a mej naíjmi'i raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij mej ye'ɨ́ huárɨni tɨ i a'ɨ́in hua'utátuiire'en ɨ́ Jesús.

11 Matɨ́'ɨj me'ín huánamuajri'i, jé'ecan pu rɨ́'ɨ hua'utá'a. Aj mú mi te'ataújratziiri'i mej mi tiraanájchite'en a'ɨ́jna ɨ́ Judás. Tɨ́'ɨj jí á'uraa. Tɨ́'ɨj ji raachú'eve ja'anáj tɨ í'irɨ'ɨri tɨ́'ɨj hua'utátuiire'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tavástara'a pu tihua'umí a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

12 Tɨ́'ɨj jí teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, ɨ́ mej jetzen pan cua'aca tɨ caí cu'usti, ajta a'ɨ́jna xɨcájra'a mej jetzen mehuá'amuaɨ'ɨvajtacare'e ɨ́ cáne'axɨ.

A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ á'amuajca'a ɨ́ mej tí'iyeste. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'en, a'ɨ́ɨ mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i ɨ́ ɨ́ Jesus tɨjɨ́n:

—¿A'uné jetze mua'aráanajche tej á'uju'un tej ti rɨ́'ɨ tejá'uruuren te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pan tej ráacua'ani, tej ti ra'utámua'aree a'ij tɨ titáacha'ɨ́ɨ ɨ́ Dios, a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ huá'ucuii ɨ́ huá'ayaujmua'a ɨ́ mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a?

13 Tɨ́'ɨj jí hua'apuaca huata'íteca'a mej jamuan á'ujujhua'ane'en. Ayen tihuá'a'ixaate'e tɨjɨ́n:

—Sericu a'ájna chajta'a. Aa xu ja'atɨ́ é'eteuni tɨ xa'ari huátɨsin, jaj tu'urájmuaa. Aj xu si jamuan á'uju'un.

14 A'u tɨ a'ɨ́ɨn a'uteáruti, a'ájna xu ráahuauni chi'ira'an jetze ɨ́ ja'atɨ. Aj xu si siyen tiraata'ixaate'en ayén tɨjɨ́n: "Yee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Maeestru yee: ¿A'uné ne'atá'aca nej tzajta'an tiú'ucua'ani huá'a jamuan ɨ́ neteítestemua'a?" Seajta siyen: "Teta'aj ra'utámua'aree a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze matɨ́'ɨj huácuii ɨ́ huá'ayaujmua'a ɨ́ mej amuáatée huanúnu'ihuaca'a." Ayee xu tiraatá'ixaate'esin.

15 Tɨ́'ɨj jí a'ɨ́ɨn hui amuaataseíjrate'esin ánɨmua tɨ rujapua tive'éjme cuaartu tɨ ve'ée. Pu'uri rɨ́'ɨ tiú'uruu temua'a naa. A'uu xu si rɨ́'ɨ te'uhuáruuren ɨ́ tej ráacua'ani ɨ́ pan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

16 Matɨ́'ɨj mi u á'uju'u ɨ́ mej hua'apua. Ayee pu teja'uré'ene naíjmi'i tɨ ti-hua'utá'ixaa ɨ́ Jesús. Aj mú mi rɨ́'ɨ ráaru ɨ́ mej ráacua'ani mej mi ra'utámua'aree a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ Dios huá'ucha'ɨj.

17 Tɨ́'ɨj ari huachúmua'ancaa, aj pu i a'uteájrupi u chi'ita ɨ́ Jesús, majta ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

18 Matɨ́'ɨj meri tí'icua'acaa meesa japua, aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu xaa ne'u tejá'amua'ixaate'e. Seíj tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan mú'een mɨ sej tí'icua'a ne jamuan, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu neetzi jɨme'e tiu'utátuiire'esin huá'a jemi ɨ́ mej te'áijta teyujta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

19 Tɨ́'ɨj jí utéevatzɨ́ ɨ́ huá'a tzajta'a. Aj mú mi autéjhuii mej raata'íhua'u me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, seíj ajta seíj. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pú'een? ¿Ni qui inee?

Ajtahua'a seíj ayén tɨjɨ́n:

—¿A'ataani, ca'ɨ́n inee?

20 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een, ɨ́ seíj ɨ́ sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ii pu pan cua'a a'ɨ́jna jetze i tuxa'a ne jamuan.

21 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu teja'uré'enejsin ineetzi jemi nej neajta ɨ́ teáata'a jetze airáane a'ij tɨ ye'ɨ́ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.

'Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna tɨ nejɨ́me'en tiu'utátuiire'esin huá'a jemi, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, a'ii pu huápɨ'ɨ rajpuaíjtzi a'ame. Jaítze'e pu raatévaɨre'enche'e tɨ caí nú'ihuaache'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

22 Maúche'e mú tí'icua'acaa. Aj pu i Jesús pan tɨ́'ɨj. Aj pu i rɨ́'ɨ tiu'utá'a ɨ́ Dios jemi, ajta ra'antítaaraxɨ, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Ayen tɨjɨ́n:

—Xáacua'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nehuá'ira'a.

23 Ajta á'iyen vaasu tijáj. Ajta rɨ́'ɨ tiu'utá'a ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu ajta hua'uré'ijte. Naíjmi'i mú ra'anti'í ɨ́ jaj ɨ́ vaasu jetze.

24 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ijna tɨ urajmuaa i vaasu tzajta'a, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een i nexuure'e ɨ́ nej ra'iráxɨre'esin nej ni hua'utévaɨre'en mu'iicáca jemi, ajta tɨ ij Dios ra'antipuá'ajte'en ɨ́ tɨ jéjcuacan jín te'ataújratziiri'i ruseíj a'ɨ́mej jemi tɨ a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'i.

25 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ijii, canu ché'e ra'antí'isin a'íjna i uuva já'ara'a. Mí ajta, a'íjna xɨcájra'a jetze tí'ɨj Dios avéura'ate'e nainjapua ɨ chaanaca, a'ájna xɨcájra'a jetze nu xaa ra'antí'isin jéjcuacan jɨme'e ɨ já'ara'ara'an ɨ uuva. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jesús pu raataxájtaca'a tɨ nu'u a'ɨ́n Pedro ti'ihua'itáa a'ame, tɨ nu'u caí ramua'ate
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Matí'ɨj mi seɨj tiu'utáchuiicaca'a chuiicari ɨ mej jín rí'ɨ tiraatá'an ɨ Dios. Matí'ɨj mi a'ucíj. Aj mú me'uun a'ará'a Aceituunajemi, jɨrí tɨ a'utacá'a.

27 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨ Dios ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nee nu i nej i'i Dios, a'íj nu jé'icatan ɨ tɨ cáne'axɨ tiseíj. Majta a'ucíjxɨ'ɨsin ɨ cáne'axɨ." Yee pu'u té'eyu'usi'i. Ayee pu tí'ineruuren ineetzi. Seajta mú'een, setiu'utatévi'ira'ata ineetzi jemi. Aj xu si a'ucíjxɨ'ɨsin cumu ɨ cáne'axɨ tɨ caí ja'atí huá'ajye'emua.

28 Mí neajta inee, netí'ɨj huatarún, áa nu a'umé'e na'ame a'ájna Galilea. Amuacaí nu ne'uun ará'aiixa. Seajta á'iyen mú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ɨ Jesús.

29 Aj pu i a'ɨ́n Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu amín tɨ pua'a metiu'utatévi'ira'ata mɨ seica mú'eetzi jemi. Canu niyen rɨni inee.

30 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ayee pu té'eme íjii tícа'a, tɨ caí xɨ huajíjhua'a ɨ tecuaara'i, huaíca pej piyen tiu'itéhua'ita tɨjɨ́n pecáj nemua'ate.

31 Mí ajta a'ɨ́n Pedro, ca'anín pu jín ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tí pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej huámɨ'ɨni á jamuan, canu cui'i niyen tihua'utá'ixaate'esin yee canu muamua'ate. —Yee pu'u tiu'utaxájtaca'a.

Majta ɨ seica, ayée mú che'atá tí'ixajtaca'a seɨj ajta seɨj a'ij tɨ Pedro tí'ixajtaca'a.

Jesús pu huatéjniuu a'ujna u Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Matí'ɨj mi a'ucíj. Aa mú a'ará'a huastari tzajta'a, cɨyej tɨ e'eré'evee tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Getsemaní. Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Xa'ujrá'asi mú'een iiyecuí, meenti nee, neraatéhuauusin ɨ Dios jemi.

33 Tí'ɨj i á aúurupi. A'ɨ́mej pu a'uví'itɨ́ a'íjna ɨ Pedro, ajta ɨ Jacobo, ajta a'íjna ɨ Juan. Tí'ɨj jí a'ij pua'a ru'uhuatá'a ɨ tzajta'an. Jé'ecan pu uhuateújxɨemɨste ɨ ru tzajta'a.

34 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ij pu pua'a ne'ase, huápɨ'ɨ. Xɨee nej cuj mɨ'ɨni. Yee xu huateáturan mú'een íiye. Seuche'e atanéjne'eri. —Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.

35 Tí'ɨj jí a'irájraa a'atzu 'á'ayee. Aj pu i aicaújtutzi á chuaata'a. Rájhuaviiri'i ɨ Dios tɨ pua'a nu'u í'irɨ'ɨristan tɨ caí ayén teja'uré'enen a'íjna xɨcájra'a tɨ nu'u jetzen tirajpuaíitzi á'ara'ani.

36 Ayee pu a'ɨ́n tirájhuaviiri'i tɨjɨ́n:

—Dios, ɨ pej niyá'upua pú'een. Naíjmi'i pu í'irɨ'ɨri mú'eetzi jemi. Tí pua'a peti'itá'acare'en tɨ caí náacɨ'ɨti a'íjna tɨ a'ij pua'a een nej jín rajpuaíitzi na'ame. Aru tɨ pua'a í'irɨ'ɨristan, ché'e caí ayén teja'uré'enineica'an netíj tí'ijxe'eve'e inee, sino patíj mú'ee tí'ijxe'eve'e. —Yee pu'u.

37 Aj pu ijtá'i u ya'uvé'eme. Aa pu a'ará'a a'u mej a'uté'uuca'a ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri í'icu'utzuca'a. Aj pu i hua'ujɨ́ste a'ɨ́me. Tí'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ Pedro tɨjɨ́n:

—Simón, ¿ni pecáj té'eviicua'i pej atáneere a'atzu caj sei hora?
38 Seuche'e atanéjne'eri. Seajta raatéjhuauni ɨ Dios jemi tɨ ij caí tejamuáacɨ'ɨti ti'itɨ́ ɨ sej jɨ́n auteáturan ɨ Dios jemi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Rɨ́'ɨ xu títe'uhuateújca'anen ɨ ru tzajta'a. Mɨ́ ajta caí, capu á'amuaca'anisti'i sej atanéjne'eri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
39 Ajtahua'a pu á'ume. Ayee pu che'atá na'a tirájhuaviiri'i ɨ Dios tɨ caí rajpuaíjtzi á'ara'ani.
40 Tɨ́'ɨj jí u a'uvé'emej. Ajtahua'a pu huá'uteu mecu'utzúca'a a'iné cutzi pu hua'amua'itɨ́jcɨ́ca'a jeíhua. Aj pu i Jesús hua'utajé. Capu a'ij huá'amitɨejte'eca'a a'ij mej ye'í tiraata'ixaate'en.
41 Huaícaca tzajta'a, ajtahua'a pu á'ume. Ajtahua'a pɨ́ a'uré'eve tɨ pua'a meri'ijtáhua'a í'icu'utzu.
Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni seuj í'icu'utzu? ¿Ni seújse'upe'e? Pu'uri aúche'e. Pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej meri nejɨ́me'en tiu'utátuiire'esin, i nej neajta ɨ teáata'a jetze airáane, a'ɨ́mej jemi ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte.
42 Xá'ajhuiixɨ'ɨ. Che'eré ticu. Pu'uri e'evé'eme a'ɨ́jna tɨ tiu'utátuiire'esin ineetzi jɨ́me'en a'ɨ́mej jemi ɨ mej te'áijta.

Matɨ́'ɨj raatéevi'i ɨ Jesús, majta ya'ujáj
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Aúche'e pu ti'ixáataca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ́'ɨj seɨ́j e'iré'ene tɨ a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Judás pu ántehuaa. Jeíhua mú teɨte e'evé'eju'uca'a jamuan a'ɨ́jna ɨ Judás. Huá'aniuucajtze'e mú jɨ́n huajú'ucaa me'ɨ́jna ɨ mej te'áijta teyujta'a, majta me'ɨ́jna ɨ mej té'eyu'uxaca, majta me'ɨ́jna ɨ vaujsi.
44 A'ɨ́jna ɨ Judás, tɨ hua'utátuiire'esin ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu te'ataújratziiri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén huárɨni mej mi ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—A'ɨ́jna ɨ nej ru'itépɨ'ɨtze'e, ajta ɨ nej raatateújte'esin, a'ii pu a'ɨ́ɨn pírɨcɨ. Setá'aj raatéevi'i, seajta ra'anján, amuajɨ́'ɨcɨ'ihuacan temua'a naa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Judás.
45 Jɨ́me'en pu'u a'ará'a, aj pu i ajteáxɨireca'a a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Tɨ́'ɨj jí ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru.
A'ɨ́ pu ayén huataújseijrataca'a tɨ́j ɨ tɨ rajaahua a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ayen tɨjɨ́n:
—Maeestru.
Ajta ru'itépɨ'ɨtze'e.
46 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, a'ɨ́ɨ mú raatéevi'i.
47 Seɨ́j pu ajta a'ájna huatéveeca'a. A'ɨ́ pu ruchun huíjcupi. Aj pu i ra'ajtaveíjcheca'a ɨ naxaira'an jetze ɨ tɨ ravaɨ́re'e a'ɨ́jna tɨ tíhua'u'aíjte'e ɨ mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. A'ɨ́ pu tiraapuaíj.
48 Tɨ́'ɨj jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ teɨte tɨjɨ́n:
—¿A'iné een jɨ́n yé sevé'eju'u? ¿A'iné sej si yé cɨyej ti'ivé'ɨ'ɨsin, seajta tepúusti'i chuumira'a? ¿Ni qui nahua'ari nej pú'een sej si siyen tinaateví'ira?
49 Nain túca'ari tzajta'a nu tejá'amuamua'atehua'a ná'aye'i a'ujna teyujta'a. Caxu ja'anáj naateevi'i a'ujna, a'iné ayée xu neruuren tɨ ij araúrasten a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.
50 Majta me'ɨ́n ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú huataúruu. Aa mú yaúurɨe naími'i.

Jɨ́me'en ɨ temuaij tɨ huataúruu

51 Ajta seíj pu raavájrajme'e cujta'an í Jesús. Temuaij pu pú'een tɨ saavana jín a'iré'echejca'a tɨ jetzen a'iré'eca'itɨ cú'ucutzu. Seica í teɨte mú raatéevi'i a'ɨjna í temuaij.
52 Ajta a'ɨɨn, a'ɨɨ pu a'iréujchui. A yaúuhua'axɨ a'ɨjna í rucɨɨxu. Aj pu i mú a'ij huárupi. A'utɨéechejraa mua'avi'i.

Meya'uví'itɨ í Jesús huá'a jemi í hua'ajueesi. (Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Matí'ɨj mi ya'uví'itɨ a'ɨjna í Jesús a'ɨjna jemi í tɨ tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica í mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a. Naíjmi'i mú tiújseɨj, í mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a, majta í mej té'eyu'uxaca, majta í huá'avaujsimua'a.
54 Ajta a'ɨɨn í Pedro, á pu aumé'ecaa a'atzu ɨmuá huá'acujta'an a'ɨɨme í mej ya'uví'itɨ í Jesús. Aa pu a'ará'a a'u tɨ é'eche a'ɨjna tɨ tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. A'uu pu a'uteájrupi já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a. Aj pu i a'ujyeíjxɨ huá'a jamuan í xantaaru'u. A pu a'utacái já'araa. A'ujpíste'e pu já'araa í taij jɨme'e.
55 Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, majta hua'ajueesi, a'ɨɨ mú tí'ihua'uca'a mej mi ráateuni ti'itɨj í mej jín jetzen te'ujpuá'ajte'en, ti'itɨj í mej jín raajé'ica a'ɨjna í Jesús. Camu ti'itɨj huáteu.
56 A'ii mu'u huáteu: Mej jeíhua raahuá'itaca'a í teɨte. Mí ajta, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, ti'itɨj í mej xajtaca'a.
57 Seica mú huatéhuiixɨ. Hua'itzi mú jín tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna jetze í Jesús. Miyen tɨjín:
58 —Ayee tu tiráanamuajri'i tɨ ayén ti'ixa tɨ jɨme'en yee: "Nee nu raaté'uuna a'ɨjna i teyuu teteca mej rá'ajtaahuaca'a. Huaica xɨcaj tzajta'a nu seɨj ájtaahua teyuu mej nu'u caí rá'ajtaahua í teteca." Ayee pu yeehui tiu'utaxájtaca'a amɨjna mɨ Jesús. —Ayee mú tí'ixajtaca'a me'ɨjna.
59 Mí ajta me'ín, camu ramua'areereca'a í seica, majta í seica, ti'itɨj í mej xajtaca'a.
60 Aj pu i seɨj ájchee huá'a tzajta'a. A'ii pu a'ɨɨn pú'een í tɨ tíhua'u'aíjte'e naíjmi'ica í mej tí'imɨjhuaca teyujta'a. Aj pu i a'ɨɨn ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨjna í Jesús tɨjín:
—¿Ni pecáj huatániuusin a'ɨjna jɨme'e í mej mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e? ¿Ti'itájni jín pa'uteájturaa í Dios jemi mej mi miyen tí'imuahua'ita?
61 Ajta a'ɨɨn Jesús, capu ti'itɨ huataxájtaca'a. Á'atee a'atzu tɨ ayén caí te'evé'eniuuca'a. Aj pu ijta a'ɨɨn tɨ tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ni mú'ee pe'ín pú'een í Cɨríistu'u, í tɨ yaujra'an pú'een í tej rí'ɨ tiraatá'an iteen? —Yee pu tiraata'íhua'uri'i.
62 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Nee nu ne'ín pú'een. Ajta xu neseij i nej neajta teáata'a jetze airáane. An nu e'ecacaí na'ame rɨ'ɨríinta'a í tɨ nain jín antiújmua'aree. Seajta, mú'een xu neseijran netí'ɨj a'icaamé'en jaitɨri tzajta'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.
63 Tí'ɨj jí a'ɨɨn tɨ tíhua'u'aíjte'e í mej tí'imɨjhuaca teyujta'a, a'ɨɨ pu ra'antisiújtza'an í rusiicu'u mej mi ráamua'aree tɨjín a'ɨɨ pu huataniú'ucaca'a. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Me'ecui xaa ne'u. ¿Ni caí ne'u icu? Capu ché'e ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ jíme'en te'anxájta.
64 Mú'een xu seri ráanamuajri'i tɨ a'ij pua'a tiu'uxájtaca'a í Dios jemi. ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ti'itájni ayén tiraavíjte'e? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
Aj mú mi naíjmi'i tiu'utá'a tɨ huámɨ'ɨni a'ɨjna í Jesús.

65 Matí'ɨj mi seica autéjhuii mej ra'atétzijmua'axɨ'ɨn, majta ra'utanán. Majta ru'itéva'ara'a rumuájca'an jɨme'e. Miyen tɨjɨ́n:
—Huataxáj, ¿a'atani mu'itéjvee? —Yee mú tiraata'ixaa.
Majta me'ɨ́n ɨ́ xantaaru'u, a'ɨ́ɨ mú majta ru'itéevajxɨ.

Pedro pu tiu'utéhua'itaca'a tɨ nu'u caí raamuá'a ɨ́ Jesús (Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, a'ɨ́ɨ pu u a'utéveeca'a a'ujna já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a u chi'ita. Aj pu i seɨj a'uteájrupi tɨ ravaɨ́re'e ɨ́ tɨ tíhua'u'aíjte'e mej tí'imɨjhuaca u teyujta'a. 'Ɨita'a pu pírɨcɨ a'ɨ́jna.
67 A'ɨ́ pu a'uteájrupi a'u tɨ anú'ujcatii a'ɨ́jna ɨ́ Pedro a'u tɨ á'ujpɨste'eca'a ɨ́ taij jetze. Tí'ɨj a'ɨ́ɨn raaseíj, áa pu'u a'utéechaxɨ rajseíira'ajraa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Peajtá pej mú'ee á'uche'ecane'e jamuan Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.
68 Aj pu i seɨcɨé tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Canu ramua'ate. Canu neajta ramua'aree a'ij pej ye'í tí'ine'ixaate'e mú'ee.
Aj pu i a'ɨ́ɨn huirájraa. Aa pu a'itéechaxɨ á tɨ e'iténine'i. Aj pu i tecuaara'i huajíjhuaca'a.
69 Tí'ɨj i ajtahua'a a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a raaseíj. Aj pu i ayén tihuá'itixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej e'eré'ete'ecaa a'ujna. Ayen tɨjɨ́n:
—Amɨ́jna mɨ ja'atɨ, a'ii pu seɨ́j pú'een tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
70 Ajtahua'a seɨcɨé tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. A'atzu á'ateevi'ica matí'ɨj e'eré'ete'ecaa, majtáhua'a miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, mú'ee pe a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Galilea pej é'eme'ecan. Ayee pej tí'ixaxa'a matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uun a'uhuachéjme. —Yee mú tiraata'ixaa.
71 Aj pu i Pedro a'utéjche tɨ niuucajtze'en ɨ́ Dios ayén tihuá'a'ixaate'en tɨjɨ́n capu ramua'ate. Ajta, tɨ pua'a nu'u caí ayén ti'ayájnaca'a, ché'e nu'u Dios raatá'an ɨ́ puaíjtzi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu a'atzu ramua'ate a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ sej raxa. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
72 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i hua'apuaca jetze huajíjhuaca'a ɨ́ tecuaara'i. Tí'ɨj jí Pedro ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n: "Tí caí xɨ hua'apuaca jetze huajíjhua ɨ́ tecuaara'i, mú'ee pe huaícacajetze piyen tiraataxáj yee pecáj nemua'ate." Ayee pu tiraatá'ixaate'eca'a a'ɨ́jna. Aj pu i a'ij pua'a raatá'a, tiujyeínejraa huápɨ'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

15

Meraatátui me'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ Pilato jemi (Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Yee ruijmua'ate'e yee, tí'ɨj huatapuá'are, naíjmi'i mú tiújseɨj ɨ́ mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, majta huá'avaujsimua'a, majta ɨ́ mej té'eyu'uxaca, majta ɨ́ seica ɨ́ mej majta i'ijuéesi. Naíjmi'i mú tí'iruixaate'eca'a a'ij mej ye'í huárɨni. Aj mú mi ra'amuáajɨ'ɨcɨe me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Meye'ujáj. Matí'ɨj mi raatátui a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pilato.
2 Aj pu i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni mú'ee pe'ɨ́n pú'een ɨ́ hua'atajtuhuan ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan?
Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ij pej ye'í ti'ixa mú'ee. —Yee pu'u tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

3 Majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, jeíhua mú tiraaxájtzi'iri'i.
4 Ajta a'íin Pilato, ajtahua'a pu ayén tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿Ni pecáj naatá'ixaate'e pe'íjna jime'e? Pepu'uri huá'unamuajri'i mej jeíhua ti'imuaxájtzi'i. —Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Pilato.
5 Mí ajta a'íin Jesús, capu ti'itíj xajtaca'a. A'íj pu jín, caí a'ij rá'amitiejte'eca'a a'íjna í Pilato.

Pilato raatá'a a'íjna í Jesús ti huámi'íni (Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Ayee pu tí'ijri'irejca'a a'íjna í Pilato matí'ij me'ín tí'iyestehua'a. Tí pua'a meraatáhuavii í teite ti a'íin raatátuaani seij ti aiteánami'i, ja'atí ti na'a í mej raatáhuavii, aj pu i raateátuaasin.
7 A'ájna já'ahua'a seica mú aiteánami'ihuaca'a í mej né'use'eca'a í u'uviernu jemi. A'ii mú huá'ucuii í teite. Ajta seij a'ujna aiteánami'ihuaca'a ti ayén ántehuaa tijín Barrabás.
8 Aj mú mi e'iré'ene í teite í Pilato jemi. A'í mú autéjhuii mej raatáhuavii ti a'íin ayén huárini a'ímej jemi a'ij ti ye'í tí'ijri'ire.
9 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui neraatátuaani ne'íjna ti á'amuatajtuhuan pú'een, mú'een mi sej Israél jetze ajtéme'ecan?
10 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné a'íi pu ráamua'areeri'i mej rá'achueere'ecaa í Jesús a'íime í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a. A'íj mú jín raatátui me'íjna í Pilato.
11 Mí majta me'ín í mej tíhua'u'aíjte'e u teyujta'a, a'íi mú raatá'a í ca'anírja'a jeíhua í teite mej mi raatáhuavii a'íjna í Pilato ti a'íin huatátuaani a'íjna í Barrabás jetzen me'ecan í Jesús.
12 Ajtahua'a ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné náarini nemíjna jemi, mi ti á'amuatajtuhuan pú'een, mi sej Israél jetze ajtéme'ecan?
13 Aj mú mi ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:
—Patá'aj rá'utatan cúruu jetze.
14 Aj pu i Pilato ayén tijín:
—¿A'iné een jime'e? ¿Ti'itájni a'ij pua'a huáruu?
Matí'ij ráanamuajri'i, jaítze'e mú ca'anín jín huajíjhuaca'a. Miyen tijín:
—Aútataichi cúruu jetze. —Yee mu'u titeejíjhuaca'a.
15 Ajta a'íin Pilato, a'íi pu raxí'eve'eca'a ti rí'i tihua'utá'an í teite. A'íj pu jín raatátuaa a'íjna í Barrabás. Ajta raata'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxi'in a'íjna í Jesús. Aj pu ijtá'i hua'utátuii mej mi rá'utatan í cúruu jetze.
16 Matí'ij mi me'ín xantaaru'u ya'ujáj a'ájna ti te'áijta ti é'eche. A'uu mú ya'uteárujte já'ita'a ti u e'eráyaujta'a. Aj mú mi naíjmi'ica tiseíj í seica, xantaaru'u.
17 Síicu'uri mú ru'ucáachejte ti pá'uvi'in jín, raxú'umuavi'ime'ecaa. Majta curuun raateátaave ti tzicare'e jime'e cistíjhuaca'a. A'íj mú ra'avé'erujti'iri'i.
18 Matí'ij mi autéjhuii mej raatejíivajra, yee cumu rí'i mú tiraatá'a. Miyen tijín:
—Ayajna ne'u. Temua'a pu í'ixi'epi'in. Ché'e a'ateevi'i ti ruuri amíjna ti hua'atajtuhuan pú'een í mej Israél jetze ajtéme'ecan. —Ayee mú tirá'uxieehuari'iri'i.
19 Majta ra'avé'evajxi án mu'úutze'en itzíj jime'e. Majta ra'atétzijmua'axi. Majta mú títunutaxi. Ayee cumu rí'i mú tiratá'acare'e.

20 Matɨ́ˈɨj ráˈuxɨeehuariˈiraˈa, aj mú mi rúˈijchuiiriˈi aˈɨ́jna ɨ́ síicuˈuri tɨ páˈuviˈin jɨ́n, raxúˈumuaviˈimeˈecaa. Matɨ́ˈɨjtá mi ruˈucáachejte ɨ́ síicuˈureˈaraˈan. Aj mú mi yaˈujáj mej mi ráˈutatan ɨ́ cúruu jetze.

Matɨ́ˈɨj ráˈutatai ɨ́ Jesús ɨ́ cúruu jetze
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Aˈájnaseɨjpuhuaˈantinájchecaˈaaˈujnaaˈumejyeˈevéˈejajsimeˈeaˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu ántehuaa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨjɨ́n Simón. Aˈuupuéˈemeˈecantɨayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Cirene. Aˈiipuyaˈupuáaraˈanaˈɨ́jna ɨ́ Alejandro, ajtahuaˈaseɨj ɨ́ Rufo. Aˈuupueˈerájraaaˈájnajáˈahuaˈaaˈutɨcaíjaˈatɨ́ áˈaéˈeche. Tɨ́ˈɨjaˈɨ́ɨn Simón huaˈantinájchecaˈa, aˈɨ́ɨ mú huataˈáij tɨ aˈɨ́ɨn ráˈanchueni cúrujraˈanɨ́ Jesús.

22 Aˈuumúyaˈujájaˈɨ́jna ɨ́ Jesús, aˈájnajáˈahuaˈa, jɨrí jetze tɨ ayén téjaˈarájtehuaa huaˈaniuuca jɨmeˈe tɨjɨ́n Gólgota. Gólgota, ayée pu huataújmuaˈa tɨjɨ́n Mɨ́ˈɨchí naˈa jemi.

23 Matɨ́ˈɨj mi raatanéste tiˈitɨ́ nahuáj, cuaaneˈetɨranaxca. Ayee mú ratamuáˈamuaaˈɨ́jna ɨ́ cuaaneˈetɨjɨ́n mirra. Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, capu raˈantiˈíaˈɨ́jna ɨ́ nahuáj.

24 Matɨ́ˈɨj mi rúˈijchuiiriˈi ɨ́ síicuˈureˈaraˈan. Majta tiraacáˈariˈiriˈi ɨ́ tíˈicɨɨxureˈaraˈan. Matɨ́ˈɨjtá mi ráˈutatai ɨ́ cúruu jetze. Aj mú mi tiˈihuaújmuaˈitɨ́ tetej jɨmeˈe mej mi ráamuaˈareeja ˈatɨ́ tɨracɨˈɨti ɨ́ cɨ́ɨxureˈaraˈan ɨ́ Jesús seɨj ajtaseɨj. Ayee mú titeeréˈujpijteaˈɨ́jna ɨ́ tíˈicɨɨxureˈaraˈan.

25 Puˈurijáˈitaaujméˈecaɨ́ xɨcamatɨ́ˈɨjráˈutatai ɨ́ cúruu jetze.

26 Majta tiˈitɨ́ taabla aúutatai cúruu japua. Ayee pu téˈeyuˈusiˈihuacaˈaaˈɨ́jna jetze ɨ́ taabla ɨ́ mej tiˈitɨ́j jɨ́n jetzen teˈujpuáˈajte tɨjɨ́n: “HuaˈatajtuhuanɨmejIsraél jetze ajtéme ˈecan.”

27 Majta jamuan ɨ́ Jesús, mehuáˈutátaixɨcúruu jetze huaˈapuaca ɨ́ nahuaˈarimej púˈeen. Seɨj mú aˈutéjche ɨ́ cúruu rɨˈɨríintaˈa púje ˈmen, majta seɨj áˈutataˈapúje ˈmen.

28 Ayee puˈuéene ˈecan jɨ́n araúraste aˈíjna ɨ́ niuucari tɨ téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze. Ayen tɨjɨ́n: “Yee mú yáˈumuaˈarejcaˈatɨ́j aˈij puaˈatíˈitevijcaˈa.”

29 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej á aˈatánineicaˈa, matɨ́ˈɨj raaseɨj, aˈɨ́ɨ mú aicámuˈuvajra mej caí ráˈacuˈuvejcaˈa. Ayee mú aˈij puaˈatíˈixajtacaˈatɨjɨ́n:

—¿Ni caí icu, múˈee peaˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ pej nuˈuraaté ˈuunaɨ́teyuu, pajta nuˈuhuaíca xɨca jetze ráˈajtaahua?

30 Ijii múˈeeaseɨjá japua huániuuchi pej pi caí huámɨˈɨni. Acájraˈa yeehuiamɨ́jna jetze mɨ cúruu. —Ayee mú tiráˈaxɨeehuastiˈiracaˈa.

31 Aˈɨ́majtaɨmej tíhuaˈuˈaíjteˈeu teyujtaˈa, majtaɨmej téˈeyuˈuxaca, aˈɨ́ɨ mú naíjmiˈiráˈaxɨeehuastiˈiracaˈa. Miyen tíˈiruixaateˈecaˈarujɨ́ɨmuaˈatɨjɨ́n:

—Amɨ́ pu ari huáˈa japua huaniú ɨ́ seica. Mɨ́ ajta, capu raayɨ́ˈɨtɨtɨ ruseɨ́j rujapua huániuuni.

32 Amɨ́jna tɨ nuˈu iˈi Cɨríistuˈu tɨ nuˈu tatajtuhuan i tej Israél jetze ajtéme ˈecan, chéˈeamɨ́n acájraˈaniamɨ́jna jetze mɨ cúruu tej ti raaseɨj, tetáˈaj téˈantzaahuateˈen. —Ayee mú tíˈiruixaateˈecaˈa.

Majta meˈɨ́n ɨ́ mej jamuan huáˈutatai ɨ́ cúruu jetze, aˈɨ́ɨ mú majta ráˈuxɨeehuastiˈiracaˈa.

Jɨmeˈen tɨ́ˈɨj Jesús huamɨ́ˈɨ
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tɨ́ˈɨj aˈájna tejaˈuréˈene aˈatzaj tacuarixpua, aj pu i huateátɨcaˈarecaˈa nainjapua ɨ́ chuej aˈuun tɨ huatacáˈa u Israél. Ajta áˈatee tɨ ayén huatɨ́caˈajáˈitaˈa tacuarixpua.

34 Jíme'en pu'u teja'uré'ene a'ájna já'ita'a tacuarixpua, aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a runiúucajtze'en. Ayen tijín:
—¿Eloi, eloi, lama sabactani? —Ayee pu tiu'ujíjhuaca'a.
A'íjna i niuucari, ayée pu huataújmua'a tijín: "Niya'upua, ¿a'iné een jín peneja'uhuá'axi mú'ee, pej ní'iya'upua?" Ayee pu huataújmua'a a'íjna i niuucari.
35 Seica í mej me'uun a'uté'uuca'a meráanamuajri'i. Matí'ij mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Xaanamuajri'i, a'íj pu huatajé a'íjna í Elías ti ajmí'i ti'itéveeca'a í Dios jemi.
36 Aj pu i seij e'iré'ene rutiéchijmé'en. Ti'itíj pu autíi ti u'urájta'ati. A'íj pu huateáru'une nahuáj jime'e ti antzíjvi'i. Tí'ij jí ra'antijí'ici'e ciyej jetze. Aj pu i a'íin rá'ajchui tí'ij Jesús ra'antiyé'en a'íjna jetze í ti'iti. Tí'ij ayén huaríj, aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í ja'ati tijín:
—Xaachú'eve'e. Tí pua'a yatanéjsin a'íjna í Elías ti ij ra'acájtuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
37 Aj pu i Jesús ca'anín jín huajíjhuaca'a. Tí'ij jí huamí'i.
38 A'ájna teyujta'a, ti'iti pu huatávivijme'eca cíixuri ti itzíjhua. Jíme'en pu'u huamí'i í Jesús, aj pu i já'ita'a acásiujtza'an a'íjna í cíixuri.
39 Ajta a'íin í hua'acapítan í xantaaru'u í mej anxíte ará'ase, áa pu a'utéveeca'a a'ájna vejli'i ta'avé'enee a'íjna í Jesús. A'í pu ráanamuajri'i a'ij ti ye'í tiu'ujíjhuaca'a í Jesús. Ajta raaseíj a'ij ti ye'í tiu'umí'i. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í capitán tijín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'ii pu a'íin pú'eene'en í yaujra'an í Dios.
40 Majta seica, á mu'u imuá a'uté'uu mejseíiraca'a a'íime mej 'uuca. Seij pu ayén ántehuaaca'a tijín María, ti Magdala é'eme'ecan. Ajta, seij ti ajta ayén ántehuaaca'a tijín María. Hua'anaana a'íjna í Jacobo ti cílieen, ajta a'íjna í José. Ajtahua'a seij 'íita'a huá'a jamuan pu a'utéveeca'a ti ayén ántehuaaca'a tijín Salomé.
41 A'ii mú á'ujujhua'ane'eca'a í Jesús jamuan. Majta raatévairе'eca'a tí'ij a'íin a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Galilea. Mé mu'iití mú majta a'uté'uuca'a í mej jamuan a'ujnéj a'ánna Jerusalén.

Mara'avá'ana me'íjna í Jesús
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tí'ij huateáchumua'areca'a, pu'uri teja'uré'ene a'íjna xicájra'a jetze matí'ij rí'i huaújruuren. Yee ruijmua'a yee pu teja'uré'enejsin a'íjna xicájra'a mej jetzen ruse'upi.
43 Aj pu i ja'atí a'uré'ene jemin a'íjna í Pilato. Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna í ja'ati tijín José. A'uu pu já'ahua'a é'eme'ecantaca'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Arimatea. A'í pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'iime í mej i'ijuéesi. Jé'ecan pu ve'ecán jín ti'iténveeca'a a'íjna í José. A'í pu ajta rachú'eve'eca'a a'íjna xicájra'a jetze tí'ij Dios autéjcheni ti tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua. A'í pu uhuateújca'ane í ru tzajta'a. A'uu pu a a'uteájrupi a'u ti a'uténveeca'a a'íjna í Pilato. Aj pu i rájhuaviiri'i ti a'íin raatá'an ti ra'acájtini í Jesús, ti ari mí'ichi.
44 Ajta a'íin í Pilato, jé'ecan pu a'ij te'utaseíj ti Jesús ari huamí'i. Aj pu i raatajé í hua'acapítan í mej rá'utatai í cúruu jetze. Raata'íhua'uri'i ti pua'a ayén ti'ayájnaca'a ti ari huamí'i.
45 Aj pu'i a'íin hua'acapítan ayén tiraata'ixaa ti ayén ti'ayájnaca'a. Tí'ij jí Pilato raatá'a a'íjna í José ti a'íin ra'acájtini.
46 Tí'ij jí á'uraa a'íjna í José ti cíixuri á'unanan ti rí'en, ti naa tí'icuaina. Aj pu i ra'acájchuii a'íjna í mí'ichi. Tí'ij jí ra'iré'e'ijcataca'a a'íjna jime'e í cíixuri. Ajta

á'iyen a'uun ya'utéete a'ujna a'u mej ru'uré'ijche u téte'e ɨ tetej tzajta'a. Ayee pu huarɨ́j, tɨ́'ɨj jí tetej aitéjmuaa tɨ sicɨ́ɨrara'a.

47 Majta me'ɨ́n ɨ 'uuca, ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan, ajta a'ɨ́jna María tɨ i'ináànajra'an a'ɨ́jna ɨ José, a'ɨ́ɨ mú raaseíj a'u tɨ ye'etéete.

16

Jesús pu huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite (Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tɨ́'ɨj mú á'ume a'ɨ́jna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi, a'ɨ́ɨme ɨ 'uuca, a'ɨ́jna ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan, ajta a'ɨ́ɨn María tɨ i'ináànajra'an a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́ɨn Salomé, a'ɨ́ɨ mú tɨ'itɨ́j huánanai tɨ naa teáarɨ́'e, tu'upi a'ará'a. Matɨ́'ɨj me'ɨ́n huánanai, aj mú mi á'uju'un mej mi ra'acáameijra a'ɨ́jna ɨ mɨ́'ɨchi.

2 Yee ruijmua'ate'e yee, tɨ́'ɨj auchén e'iré'eneesime'eca ɨ xɨca, a'úu mú a'ará'a a'u tɨ e'evé'enami'ihuaca'a. A'ij pu jetze pɨtí'irɨcɨ i xɨca ta'amuájca ɨ itɨeeri.

3 Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tɨjɨ́n:

—¿A'ataqui seɨ́jta'a ya'anxɨ́ɨra ɨ tetej tɨ jɨ́n ujnámi'i ɨ tɨ úucun tej ti uteárute?

4 Matɨ́'ɨj mauj ɨmuá e'evé'eju'uca'a meraaseíj tɨ pua'a a'ɨ́ɨn tetej caí ché'e aitéjmuaa. Temua'a pu ti'ive'ecaa a'ɨ́jna tɨ a'itémuaaca'a.

5 Aj mú mi a a'uteájrupi a'ájna tɨ aúucun matɨ́'ɨj mi seɨj huaseíj tɨ anú'ujcatii rɨ'ɨrɨ́inta'a. Temuaij pu pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna. Tɨ́tɨ'ɨcan pu te'ucáviɨjcaa unú'ujcatii. Naa pu ti'icuáinavi'i te'ucáviɨjcaa a'ɨ́jna ɨ temuaij. Matɨ́'ɨj mi temua'a jeíhua tiu'utátziɨn.

6 Aj pu i a'ɨ́ɨn ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Caxu tí'itziɨɨne'e. Mú'een xu yá'uhuaunen se'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ɨ tɨ á'utataihuaca'a ɨ cúruu jetze. Capu yu'u já'ahua'a. Pu'uri huatarúj. Casi'i. Xaaseíj íiyen mej ya'ujté.

7 Sericu, setá'aj hua'utá'ixaate'en ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seajta a'ɨ́jna ɨ Pedro. Mú'een xu hua'utá'ixaate'en yee: "Tɨ́ nu'u a'ɨ́ɨn amuacaí a'umé'e a'ame a'ánna Galilea tɨ́'ɨj hua'uchú'eve'en. Ayen che'atá na'a té'eme tɨ́j a'ɨ́ɨn ari tihua'utá'ixaa mej nu'u a'uun yé'eseijran." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ temuaij.

8 Majta me'ɨ́n ɨ 'uuca, temua'a mú tiú'ujviveeca'a, majta mej a'ij tité'ujmuajca. Aj mú mi huiráruáachejraa. Camu majta ja'atɨ́ huatá'ixaa, a'iné metí'itziɨɨne'eca'a.

Jesús pu huataseíjre a'ɨ́jna jemi María tɨ Magdala é'eme'ecan (Jn. 20:11-18)

9 Ayee pu tiuju'urɨ́j a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze ɨ ta'amuájca ɨ itɨeeri tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Jesús huatarúj tɨ tapuá'arijme'eca a'ɨ́jna xɨcaj jetze tɨ amuájca. Amuacaí pu huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ María tɨ Magdala é'eme'ecan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'en ɨ mej tzajta'an seijre'eca'a ɨ tiyáaru'use ɨ mej aráhua'apua ará'axca tɨ hua'utamuári ɨ Jesús.

10 Ajta a'ɨ́ɨn María, a'ɨ́ɨ pu u á'ume tɨ tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'eca'a ɨ Jesús, ɨ mej ruxɨeemɨjte'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Jesús huamɨ́'ɨ. Majta ruyeineca'a.

11 Majta a'ɨ́ɨme, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ ari nu'u a'ɨ́ɨn María raaseíj a'ɨ́jna ɨ Jesús, camu rá'atzaahuate'eca'a.

Jesús huataseíjre huá'a jemi ɨ mej hua'apua, ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Lc. 24:13-35)

12 Tɨ́ˈɨj jí Jesús ajtahuaˈa huataseíjre huaˈapuaca jemi matɨ́ˈɨj meˈuun aujúˈucaa aˈájna jáˈahuaˈa aˈu tɨ caí áˈuchajtaˈa. Capu chéˈe aˈɨ́ɨ púˈeeneˈen ɨ́ mej amuacaí ramuaˈajcaa. Mɨ́ ajta, aˈii pu púˈeeneˈen.
13 Matɨ́ˈɨj mi aˈucíj mej mi huaˈutáˈixaateˈen ɨ́ seica. Camu majta huáˈantzaahuate aˈɨ́mej ɨ́ mej huaˈapua.

Jɨ́meˈen ɨ́ tɨ jɨ́n Jesús tihuauˈíjca aˈɨ́mej ɨ́ mej tiuˈutaˈaíjtiˈire (Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Tɨ́ˈɨj ari jaítzeˈe huachúmuaˈancaa, matɨ́ˈɨj huatéteˈecaˈa ɨ́ meesa jetze ɨ́ mej tamuáamuataˈa japuan seɨj aráˈase, ajtahuaˈa pu huataseíjre aˈíjna ɨ́ Jesús. Tɨ́ˈɨj jí huaˈajtéˈaxɨ aˈíjna jɨmeˈe mej raˈantánaamua ɨ́ ruxɨ́ejniuˈuca, ajta aˈɨ́jna jɨmeˈe mej caí téˈatzaahuateˈecaˈa. Ajta huaˈajtéˈaxɨ aˈíjna jɨmeˈe mej caí huáˈatzaahuateˈecaˈa ɨ́ mej raaseíj tɨ́ˈɨj ari huatarúj.
15 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Sericu múˈeen. Seˈucíjxɨˈɨn nain japua ɨ́ chaanaca. Setihuaˈutáˈixaateˈe naíjmiˈica ɨ́ teɨte aˈíjna i niuucari tɨ jɨ́n huaˈirátuaasin.
16 Aˈatɨ́ tɨ ráˈatzaahuateˈe aˈíjna i niuucari, ajta huámuaɨˈɨvijhua, Dios pu ruˈirátuaasin. Mɨ́ ajta, tɨ puaˈa jaˈatɨ́ caí ráˈatzaahuateˈe ɨ́ niuucari, aˈɨ́ɨ pu rajpuaíjtzi aˈame. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.
17 Ajta ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Ayee mú tiuˈuyɨ́ˈɨtɨhuaˈa muáˈajuˈu ɨ́ mej téˈatzaahuateˈe. Neniúucajtzeˈe mú huaˈutamuárite'esin ɨ́ tiyáaruˈuse ɨ́ mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈe ɨ́ teɨte. Majta tíˈixaxaˈataˈa muáˈajuˈu seica jɨmeˈe ɨ́ niuucari ɨ́ mej caí xɨ raayɨ́ˈɨtɨ.
18 Cuˈucuˈuseˈeveˈecaˈa ɨ́ rumuájcaˈa jɨmeˈe; meˈɨ́n cuˈucuˈuse camu aˈij huáˈaruuren. Naˈariˈeriˈmuaˈantiyéˈen, capu ajta aˈij huáˈaruuren. Ajta tɨ puaˈa meˈɨ́n huaˈajtamuárɨˈen aˈɨ́mej mej tíˈicucuiˈi, majta mú rujni. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu antíraa ɨ́ jútеˈe, u ta japua (Lc. 24:50-53)

19 Jɨ́meˈen puˈu ayén tihuaˈutáˈixaa ɨ́ tavástaraˈa, aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu i Dios yaˈuvíˈitɨ u ta japua. An pu aˈujyeíjxɨ rɨˈɨríintaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Dios.
20 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈecaˈa, matɨ́ˈɨj mi aˈucɨ́jxɨ nain japua ɨ́ chaanaca. Metihuáˈaˈixaaˈnainˈjɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios huaˈirátuaasin. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ tavástaraˈa, aˈɨ́ɨ pu huaˈatéva'ɨrihuaˈa. Ayee puˈu aˈɨ́ɨn huaˈatáˈacareˈe mej jaítzeˈe raayɨ́ˈɨtɨhuaˈan caí méèj jaˈatí. Aˈɨ́j mú jɨ́n ráamuaˈareeriˈi ɨ́ teɨte tɨ ayén tiˈayájnacaˈa aˈij mej yeˈí tíˈixajtacaˈa meˈɨ́jna ɨ́ mej Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈecaˈa. Ayee pu upuáˈaracaˈa ɨ́ yuˈuxari tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Marcos.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Lucas jɨme'en ɨ Jesucɨriistu'u

Ɨ tɨ jɨn a'utéjche tɨ tiu'utaxáj

1-2 Mu'iitɨ mú meri me'ɨjna jɨn autéjhuii mej rá'usiɨɨmua'an temua'a naa ti'itɨj tɨ a'ij huarɨj itejmi jemi, mej mi miyen titaatá'ixaate'en a'ij tɨ éene'e já'araa. A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej rujɨ'ɨ jɨn raaseɨj, a'ii mú majta me'ɨn pú'een ɨ mej tiu'utévaɨ mej hua'utá'ixaate'en ɨ teɨte ɨ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan. A'ɨɨ mú majta me'uun a'uté'uuca'a tɨ'ɨj huataseɨjre a'ɨjna ɨ Jesús tɨj na'a yú tɨ e'iré'ene.

3-4 A'ɨɨ mú majta raateájtuaa itejmi jemi me'ɨjna ɨ niuucari.

Mɨ neajta inee, a'iné nu'uri á'atee nej niyen tí'inemua'ate temua'a naa ne'ɨjna jɨme'e, ayée pu tiná'amitɨejte'eca'a ineetzi tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn nej timuaata'íti'i yu'uxari jetze naíjmi'i tɨj na'a ti'itɨj tɨ a'ij huarɨj pej pi ráamua'aree, mú'ee Teófilo, mɨ pej ve'ecán jɨn ti'itéjvee, pej pi piyen tiráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ij mej meri timuaatá'ixaa.

Tɨ'ɨj nu'u a'ɨɨn tɨ tí'ivaɨre'e, a'ɨɨ pu nu'u raataxájtaca'a tɨ nu'u nu'ihuan a'ɨjna ɨ Juan tɨ tí'itemuaɨ'ɨhuan

5 Tɨ'ɨj a'ɨɨn Heródes auj ti'itéveeca'a rey jɨme'e tɨj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea, áa pu já'ahua'a e'echéjme'e seɨj tɨ tí'ivaɨre'e teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨn Zacarías. A'ɨmej jetze pu ajtéme'ecan Abiatar mej jetzen huanéj. Ajta a'ɨɨn ɨra'ara'an, ayée pu ántehuaaca'a tɨjɨn Elizabét. Ajta, a'ɨɨn, a'ɨmej jetze pu ajtéme'ecan Aaron mej jetzen huanéj.

6 Rɨ'ɨ mú tí'iteteɨtestaca'a ɨ Dios jemi a'ɨɨme ɨ mej hua'apua. Nain mú jɨn te'araúraste ɨ tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ tavástara'a, ajta ɨ tɨ jɨn tihua'íjca. Capu ti'itɨj a'ij huá'aturaate'eca'a.

7 Mɨ majta, camu seɨj tiyáujca'a a'iné capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ Elizabét tiyaúj á'ara'ani, a'iné mu'uri jeíhua váujsicɨra'icaa a'ɨɨme ɨ mej hua'apua.

8 Ayee pu'u ja'anáj tiráaruu a'ɨjna tɨ'ɨj auj ve'ecán jɨn tí'ivaɨre'eca'a ɨ Dios jemi a'ɨjna ɨ Zacarías, tɨ'ɨj raacɨ'ɨ tɨ tiu'utévaɨre'en u teyujta'a seica jamuan mej tiraatámuaɨ'ɨvejte'en ɨ Dios.

9 Matɨ'ɨj mi ra'antíhua'u me'ɨjna ɨ Zacarías tɨ ij a'ɨɨn uteárute u teyujta'a tɨ'ɨj a'uun cuaane'e huátaira ɨ tavástara'a jemi a'ij mej tí'ijrɨ'ɨrejca'a.

10 Tɨ'ɨj ari teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a ratá'iraca ɨ cuaane'e, áa mú e'etiú'uuca'a ɨ teɨte á pua'acɨé, meténiuusime'e ɨ Dios jemi.

11 Aj pu i seɨj huataseɨjre ɨ Zacarías jemi tɨ'ɨj a'uun teyujta'a unú'ujveeca'a. A'uu pu rɨ'ɨríinta'a púje'en a'utéveeca'a a'ɨjna jetze mej japuan ratá'iraca ɨ cuaane'e a'ɨjna ɨ tevi tɨ huataseɨjre ɨ Zacarías jemi.

12 Tɨ'ɨj raaseɨj, temua'a pu tiu'utátziɨn a'ɨjna ɨ Zacarías. Jé'ecan pu rátziɨɨne'eca'a.

13 Ajta a'ɨɨn tɨ huataseɨjre, a'úu pu ta japua tí'ivaɨre'eca'a ɨ tavástara'a jemi. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Zacarías, capej tí'itziɨɨne'e. Dios pu ráanamuajri'i a'ij pej tiu'utéjniuu ɨ jemin. Ayee pu hui té'eme íjii, mɨ sej naíjmi'i, a'ɨjna ɨ Elizabét, a'ɨɨ pu tiyaúj a'ame mú'eetzi jemi. Ayee pu nu'u ruxe'eve'e pej nu'u piyen tiraatámua'ati tɨjɨn Juan.

14-15 'Jé'ecan rɨ'ɨ timuaatá'asin, pajta huatá'atemua'ave'esin pe'ɨjna jɨme'e ɨ pa'arɨ'ɨ. Majta ɨ teɨte, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'ɨjna jɨme'e tɨ'ɨj

huanú'ihuan ɨ pa'arɨ'ɨ, a'iné ve'ecán pu jɨ́n ti'itevée a'ame ɨ tavástara'a jemi. Ché'e nu'u caí nahuáj ye'e nusu tejuin. Tɨ́'ɨj hui huanú'ihuan tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu jetzen ru'uté'aa.

16 Ayee pu ca'anɨ́jra'a hua'utá'asin mu'iicáca a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi majtáhua'a raataxɨ́'eve'en ɨ ruvástara'a ɨ Dios ɨ mej mejmí'i mé rúurɨe.

17 'A'ɨ́ɨ pu hui amuacaí huamé'e a'ame caí ɨ tavástara'a. Ayee pu che'atá na'a a'ɨ́jna jetze pu araujca'anée a'ame ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ́j a'ɨ́ɨn te'araújca'anejca'a ɨ Elías a'ɨ́jna tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ajta ayée pu che'atá na'a te'entiújmua'aréere a'ame tɨ́j te'entiújmua'areereca'a ɨ Elías. A'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ huá'aruuren a'ɨ́mej ɨ mej huá'avaujsimua'a pú'een ɨ tɨ'ɨríi mej mi majtáhua'a hua'utaxɨ́'eve'en ɨ ruyaujmua'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej caí huá'atzaahuate'e ɨ ruvaújsimua'a, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ huá'aruuren mej mi miyen rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree muá'ara'ani matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Ayee pu huárɨni tɨ́'ij rɨ́'ɨ huá'uruuren ɨ teɨte mej mi ra'ancuré'evi'itɨn ɨ tavástara'a. —Ayee pu'u tiraata'ixaa.

18 Aj pu i Zacarías ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna tɨ jemin huataseíjre tɨjɨ́n:

—A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri nej ráamua'aree tɨ pua'a ayén ti'ayajna nusu caí, a'iné nu'uri vástacɨra'i inee. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ nee jamuan, pu'uri ajta ucarij.

19 Aj pu i a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu ántehuaa inee tɨjɨ́n Gabriel. A'uu nu a'utéjvee Dios tɨ é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu neja'uta'íteca'a nej yetanén, nej ni timuá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ pej jɨ́n huatá'atemua'ave'esin.

20 'Tɨ́j íjii, ɨ pej caí té'antzaahua a'ij nej timuaatá'ixaa, capej ché'e ataniúuve'e pua'amé. Ni capu ché'e rɨ'ɨríista a'ame pej tiu'utaxáj tɨ yú auca'itɨ́ a'ame ajta na'a caí huanú'ihuan ɨ pa'arɨ'ɨ. Aj pu araúrastejsin a'ij nej timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Gabriel.

21 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, méjchu'eve'eca'a me'ɨ́jna ɨ Zacarías a'atzaj tɨ huiráame u teyujta'a. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a a'iquí 'een jɨ́n ari á'atee tɨ mú anú'ujvee.

22 Tɨ'ɨj jí xaa huirájraa. Tɨ́'ɨj huirájraa, capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ tiu'utaxáj. Ayee pu'u rumuájca'a jɨ́n tihuá'a'ixaate'eca'a a'iné capu ché'e rɨ'ɨríistaca'a tɨ huatániuni. A'ɨ́j mú jɨ́n ráamua'areeri'i tɨ ti'itɨ́j huataseíjre ɨ jemin u teyujta'a.

23 Tɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte tɨ raacɨ́'ɨ tɨ tiu'utévaɨre'en u teyujta'a, tɨ'ɨquí á'uraa ɨ ruche.

24 Tɨ'ɨj jí autájucataca'a a'ɨ́jna ɨ ɨra'ara'an ɨ Elizabét. Aj pu i huateúravaataca'a a'ujna u ruche. Ayee pu á'atee tɨ caí huiráaye'icaa ɨ ruchi'itá a'achú cumu anxɨ́j máxcɨra'i jɨme'e.

25 Ayee pu tí'imua'ajca tɨjɨ́n:

—Tavastara'a pu hui ayén náaruu ineetzi. Pu'uri ayén tira'aránajcheca'a ayén náaruuren nej ni caí ché'e tí'itevi'ira'a ɨ teɨte jemi ne'ɨ́jna jɨme'e nej caí tiyaúj ná'ara'ani.

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ pu nu'u raataxájtaca'a tɨ nu'u nu'ihuan ɨ Jesús

26 Tɨ́'ɨjta tejauumé'eca arájsevi máxcɨra'i, Dios pu raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ Gabriel tɨ u a'atanén a'ujna Nazarét, chajta'a tɨ jetzen ajtéme'ecan a'úu tɨ huatacá'a Galilea.

27 Raata'íteca'a tɨ u a'atanén áa tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ María ɨ tɨ ari tímua'a huatéviche'esin a'ɨ́jna jamuan ɨ José, a'ɨ́j tɨ jetzen huanéj ɨ David teecan. Capu xɨ ja'atɨ jamuan huáhuii a'ɨ́jna ɨ María.

28 Tɨˈɨj jí aˈuun aˈuteájrupi aˈu tɨ éˈeche. Aj pu i aˈɨ́in tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ́ tavástaraˈa jemi, ayée pu tiraatateújte tɨjɨ́n:
—Ajaˈɨmɨ́, María, mɨ pej Dios jemi teˈancuréˈasin. Tavástaraˈa pu á jemi huatéjvee.
29 Jéˈecan pu utéevatzɨ ɨ́ tzajtaˈan tɨ́ˈɨj ayén tiraataˈixaa. Jéihua pu tíˈimuaˈajca aˈiquí huataújmuaˈa ɨ́ niuucari tɨ raataxájtacaˈa.
30 Tɨˈɨj jí ayén tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨjɨ́n:
—Capej tíˈitziɨ̈neˈe, María. Múˈee pe rɨ́ˈɨ raatáˈa ɨ́ Dios.
31 Múˈee pe aˈutájucata. Múˈee pe tiyaúj puaˈamé, teáatacan. Ayee pej raatámuaˈati tɨjɨ́n Jesús.
32 Ajta, aˈɨ́ɨ pu veˈecán jɨ́n tiˈitevée aˈame. Ayee mú hui majta raatamuáˈamuateˈe muáˈajuˈun tɨjɨ́n Yaujraˈan ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmuaˈaree. Ajta, Dios tɨ taˈivástaraˈa, aˈɨ́ɨ pu raatáˈasin tɨ teˈenteárute aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ David teecan jɨ́n tiˈitéveecaˈa.
33 Ajta aˈɨ́in pu tíhuaˈutaˈajteˈesin tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe aˈímej jemi ɨ́ mej Jacobo jetze huanéj. Ajta capu jaˈanáj íraˈantipuáˈari tɨ aˈɨ́in tihuaíteˈe aˈame.
—Ayee puˈu tiraataˈixaa.
34 Tɨˈɨj jí ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi aˈɨ́jna ɨ́ María tɨjɨ́n:
—AˈinéÌ tíˈirɨˈɨri tɨ ayén tejaˈuréˈenen aˈiné canu jaˈanáj teáataˈa jamuan huáhuii.
35 Ajta aˈɨ́in tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ́ ta japua, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—AˈɨÌn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈɨ́ɨ pu á jetze rávaɨjtzi. Ajta aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ muaacánajsin, aˈɨ́j pu jɨ́n, aˈɨ́jna ɨ́ paˈarɨˈɨ tɨ nuˈihuan, tavástaraˈa pu huateúraˈateˈesin. Ayee mú majta raatamuáˈamuateˈe muáˈajuˈun tɨjɨ́n Yaujraˈan ɨ́ Dios.
36 ’Ajta aˈɨ́in aˈihuáaraˈa, aˈɨ́jna ɨ́ Elizabét, aˈɨ́ɨ pu hui tiyaúj aˈame tɨ́j ajta ari ucarij. Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n yee tɨ caí chéˈe rɨˈɨrí tiyaúj áˈaraˈani. Mí ajta, puˈuri áˈatee arájsevi máxcɨraˈi tɨ autájuca.
37 ’Ayee puˈu, aˈiné nain pu tíˈirɨˈɨri ɨ́ Dios jemi. Capu méˈe éˈe tiˈitɨ́j tɨ muárɨˈeri ɨ́ jemin.
38 Tɨˈɨj jí María ayée tiuˈutaniú tɨjɨ́n:
—Nain nu jɨ́n tiraatévaɨreˈesin ɨ́ nevástaraˈa. ChéˈeÌ ayén tejaˈuréˈene aˈij pej peri tinaatáˈixaa. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ María.
Tɨˈɨj jí áˈuraa aˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ́ ta japua.

María pu nuˈu rúumuaarin ɨ́ Elizabét

39 Aˈájnáˈɨmua, caˈanacan pu áˈume ɨ́ María jáˈahuaˈa chajtaˈa jetze jɨrí tɨ eˈevéˈeca aˈúu tɨ huatacáˈa u Judea.
40 Tɨˈɨj jí aˈuun aˈaráˈa aˈu tɨ éˈeche aˈɨ́jna ɨ́ Zacarías. Tɨ́ˈɨj jí aˈuteájrupi u chiˈita, aj pu i raatateújte aˈɨ́jna ɨ́ Elizabét.
41 Ajta aˈɨ́in ɨ́ Elizabét, tɨ́ˈɨj ráanamuajriˈi tɨ raatateújte ɨ́ María, tɨˈɨquí huataújruureajxɨ ɨ́ paˈarɨˈɨ ɨ́ jucaatzeˈen. Tɨˈɨj jí aˈɨ́in xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, jemin pu huateájturaa ɨ́ Elizabét jemi.
42 Tɨ́ˈɨj ayén huaréj, Elizabét pu aˈujcaˈanéecan jɨ́n raatáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ María. Ayen tɨjɨ́n:
—Dios pu rɨ́ˈɨ timuaatáˈa múˈeetzi mecaí ɨ́ seica ɨ́ ˈuuca. Ajta pu rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ paˈarɨˈɨ tɨ arájca ɨ́ muáˈajucaatzeˈe.
43 ’¿AˈinéÌ tɨ i Dios ayén rɨ́ˈɨ tinaatáˈa tɨ ayén mú aˈuvéˈemej neetzi jemi ɨ́ nááàajraˈan ɨ́ nevástaraˈa?
44 Jíˈmeˈen nuˈu ráanamuajriˈi pej naatateújte, aj pu i huataújruureajxɨ ɨ́ paˈarɨˈɨ tɨ arájca ɨ́ nejucáatzeˈe. AˈɨÌɨ pu huataújtemuaˈave.

45 'Rɨ́'ɨ pu timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'atzaahuate'e tɨ ayén araúrasten a'ij tɨ tavástara'a timuaatá'ixaa. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Elizabét.
46 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ María, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
Jé'ecan pu rɨ́'ɨ tinaateájtuaa ɨ́ ne tzajta'a ɨ́ nevástara'a.
47-48 Ajta nexɨ́ejniu'uca pu rutémua'ave'e ɨ́ Dios jemi tɨ nu'irájtuaa a'iné a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a ɨ́ nej caí a'ij tí'ijviicua'i, inee i nej ravaɨre'e.
Ijii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, naíjmi'i ɨ́ mej teemua, ayée mú tiu'utaxájta neetzi jɨme'e yee Dios pu rɨ́'ɨ tinaatá'a.
49 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨjɨ́n pu'uri Dios jeíhua ayén ti'itɨ́j jɨ́n náaruu tɨ i'irɨ́'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ raayɨ́'ɨtɨ ɨ́ rumuáɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.
Ché'e rɨ́'ɨ mé'e tejjuá'a á'ara'ani ɨ́ tɨ jɨ́n ántehuaa.
50 A'ɨ́ɨ pu huá'acu'uve naíjmi'ica ɨ́ teɨte a'achú mej caj pua'amé ɨ́ mej rá'aste.
Tɨ́j mena'a mej amuacaí huataseíjre, tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, a'ɨ́ɨ pu huá'ancu'uvajxɨ'ɨsin.
51 Ve'ecán pu jɨ́n tiu'umuáɨɨej ɨ́ rumuáɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.
A'ɨ́ɨ pu hua'antimuá'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej á'ujtzaahuate'e ɨ́ rutevij jɨme'e.
52 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu huá'ari'iri'i ɨ́ mej jɨ́n títetaté'eca'a.
Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'ɨ́ɨ pu tihua'anteárujte ve'ecán jɨme'e.
53 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨejcuca'a, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tihua'utá'a ti'itɨ́j jɨme'e tɨ rɨ́'en.
Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej chíjteaani pú'een, a'ɨ́ɨ pu hua'uta'íteca'a mej á'ucɨɨne mecaí ti'itɨ́j anú'a'ɨn.
54 A'ɨ́ɨ pu hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze é'eme'ecan, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ravaɨre'e.
A'ɨ́ɨ pu ra'utámua'areeri'i ɨ́ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i nu'u huá'ancu'uvajxɨ'ɨn tɨ́j na'a rusén jɨme'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Abraham jetze airáane.
55 Ayee pu tiuju'urɨ́j a'ij tɨ ajmí'i tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ tavaújsimua'a teecan.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ María.
56 Ajta, a'ɨ́ɨn ɨ́ María, a'úu pu á a'uteájturaa a'achú cumu huaíca máxcɨra'i jamuan ɨ́ Elizabét. Tɨ'ɨj jí á'uraa ɨ́ ruche.

Tɨ́'ɨj nu'u ari huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan

57 Tɨ́'ɨjta teja'uré'ene tɨ tiyaúj á'ara'ani ɨ́ Elizabét, teáatacan pu tiyaúj já'araa.
58 Majta ɨ́ teɨte ɨ́ mej vejli'i antachéejme'ecaa, majta ihuáamua'ame'en ɨ́ pa'arɨ'ɨ vaújsimua'a, a'ɨ́ɨ mú curé'ecɨjxɨ matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ rá'ancu'uvajxɨ ɨ́ tavástara'a. Aj mú mi huataújtemua'ave ɨ́ jemin.
59 Tɨ́'ɨj tejauumé'eca aráhuaica xɨca jetze tɨ huanú'ihuaca'a, a'ɨ́ɨ mú á'uju'un mej mi ra'antisíjche ɨ́ naviira'an ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Majta, ayée mú raata-muá'amuacujca'a tɨ́j ántehuaaca'a ɨ́ tá̀atajra'an ɨ́ pa'arɨ'ɨ.
60 Ajta a'ɨ́ɨn náà̀najra'an, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu ayén ántehuaa a'ame tɨjɨ́n Zacarías, ayée pu'u ántehuaa a'ame tɨjɨ́n Juan.
61 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'iné tɨ i. Capu mé'e ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨ ajtéme'ecan mú'ejmi jemi.
62 Matɨ́'ɨj mi rumuájca'a jɨ́n raata'íhua'uri'i ɨ́ tá̀atajra'an mej mi ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tí'ijxe'eve'e tɨ ayén ántehuaa á'ara'ani.
63 Ajta a'ɨ́ɨn tá̀atajra'an, a'ɨ́ɨ pu ti'itɨ́j taabla hua'utáhuaviiri'i tɨ jetzen ra'uyú'uxan a'ij tɨ ántehuaa a'ame. Aj pu i ayén tira'utéyu'uxaca'a tɨjɨ́n: "Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Juan." Jé'ecan mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ teɨte.
64 Jɨme'en pu'u ayén tira'utéyu'uxaca'a, aj pu i huatáɨ'ɨɨristareca'a tɨ tiu'utaxáj. Tɨ́'ɨj i a'utéjche tɨ huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi; rɨ́'ɨ pu tiraatá'aca.

65 Tí'ɨj ayén tiuju'urɨ́j, jé'ecan pu utéevatzɨ ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej á vejli'i antachéejmee. Ajta nainjapua a'uun tɨ jɨrí a'ucaíjmee, Judea tɨ jetzen ajtéme'ecan, jeíhua mú tí'iru'ixaate'eca'a a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j.
66 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ráamua'areeri'i, ayée pu tí'ihua'uca'a tɨjɨ́n:
—¿Ti'itaqui pu'éene'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ pa'arɨ'ɨ?
Ayee mú tí'ihua'uca'a, a'iné tavástara'a pu ravaɨre'eca'a ɨ́ pa'arɨ'ɨ.

Chuíicare'ara'an ɨ́ Zacarías

67 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, Zacarías pu jemin huateájturaa, ɨ́ tɨ táàtajra'an pú'een ɨ́ pa'arɨ'ɨ. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
68 Ayen tɨjɨ́n:
Miche'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ tavástara'a, ɨ́ huá'a Dios a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan,
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari huataseíjre, ajta ari hua'irájtuaa ɨ́ ruteɨ́testemua'a.
69 A'ɨ́ɨ pu hui seɨ́j te'enteárute, seɨ́j tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ David teecan.
A'ɨ́ɨ pu tu'irátuaasin itejmi ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.
70 Ayee pu Dios ajmí'i te'ataújratziiri'i.
Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ Dios huateúra'ate.
71 Ayee pu hui huarɨ́j tɨ ij tu'irájtuaani, mej mi caí taamuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej tájcha'ɨ́ɨre'e, naíjmi'i a'achú mej pua'amé ɨ́ mej caí taseíjracu.
72 Ayee pu ajta huarɨ́j tɨ ij hua'acu'uvée ɨ́ tavaújsimua'a teecan,
ajta tɨ ij ra'utámua'aree ɨ́ niuucari tɨ hua'utá'a tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ mé'e jauu'á'a ɨ́ tɨ jín ti'ihuaúrijca.
73-75 Ayee pu te'ataújratziiri'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ tayá'upuacɨ'ɨ, a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan,
tɨ ij tu'irájtuaani a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tájcha'ɨ́ɨre'e, mej mi caí ta'antipuá'ajte'en,
tej tij raatévaɨre'en tej caí tí'itziɨ́ne'e,
tej ti tiyen urarɨ́'ene'e tá'ara'ani ɨ́ tatzajta'a,
tetá'aj tiyen xɨ́'epɨ'ɨn rɨjcaa ɨ́ Dios jemi nain xɨcaj tzajta'a, a'achú tej pua'a á'ateeri.
76 Pajta mú'ee niyauj, ayée mú muaatámua'atzi tɨjɨ́n Tɨ́ tí'ixaxa'a a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.
A'iné mú'ee pe amuacaí huamé'e pua'amé caí ɨ́ tavástara'a patá'aj rɨ́'ɨ huá'uruuren ɨ́ teɨte.
77 Mú'ee pe tihua'utá'ixaate'esin a'ɨ́mej ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ tavástara'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tihua'irátuaasin,
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tíhua'utá'uuni'ira ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.
78-79 Ayee pej rɨni a'iné jé'ecan pu tá'acu'uve ɨ́ taDioj.
Amɨ́ pu yé ve'ecánejsin íiyen chaanaca japua tɨ́'ij táamuaare itejmi.
A'uu pu hui nain xɨcaj tzajta'a tátzave'e a'ame tɨ ij huanéeri'icɨ́ á'ara'ani temua'a naa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej huachéjme tɨca'amiste'e,
a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tí'itziɨ́ne'e a'ájna xɨcájra'a mej jetzen cui'ini, mej yee cumu tɨca'amiste'e mú seijre'e.
A'ɨ́ɨ pu ajta taatá'itɨira tej ti rɨ́'ɨ tí'itechejca.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Zacarías.
80 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ pu huavé'ese. Ajta ru tzajta'a huateújca'ane. A'uu pu é'echejca'a a'u tɨ caí mé'e é'e ti'itɨ́j ajta na'a caí huataseíjre'en jéjre'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

2

Tɨˈɨj nuˈu ari huanúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ Jesús (Mt. 1:18-25)

1 Aˈájnáˈɨmua, tɨˈɨj aˈɨɨn tiˈitéveecaˈa ɨ rey jɨmeˈe aˈɨjna ɨ Augusto tɨ ajta ayée ántehuaacaˈa tɨjɨ́n César, aˈɨɨ pu tíraataˈaíjtacaˈa mej mi ahuaujyuˈuxan mej mi huaˈutéˈitɨen naíjmiˈica mej aˈuun aˈuchéjme tɨj naˈa aˈu tɨ tejéˈaijta.

2 Ayee pu tiuˈurɨj tɨˈɨj auj Cirenio tiˈitéveecaˈa tajtuhuan jɨmeˈe aˈájna u Siria. Aˈɨɨ pu aˈɨɨn púˈeeneˈe tɨ huaˈutaˈíteca ɨ mej amuacaí huaˈutéˈitɨee.

3 Majta meˈín ɨ teɨte, naímiˈi mú aˈucɨjxɨ aˈu mej éˈemeˈecan mej mi aˈahuaújyuˈuxa.

4 Aˈɨj pu jɨ́n, aˈɨɨn José pu huirájraa aˈujna Nazarét, Galilea jetze tɨ ajtéme ecan. Aˈuu pu aˈaráˈa u Judea, chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Belén. Aˈuu pu jaˈunúˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ David teecan, aˈɨjna tɨ ajmíˈi tiˈitéveecaˈa ɨ rey jɨmeˈe. Aˈiné aˈɨj pu jetze huanéj aˈɨjna ɨ José, aˈɨj pu jɨ́n aˈuun áˈuraa.

5 Ajta pu aˈɨɨn áˈuraa ɨ María aˈɨjna jamuan ɨ José tɨ raˈancuréˈeviˈitɨ. Ajta aˈɨjna ɨ María, puˈuri autájucacaˈa.

6 Aˈuu mú aˈutéˈuucaˈa tɨˈɨj tejaˈuréˈene ɨ xɨca tɨ jetzen huanúˈihuacaˈa ɨ paˈarɨˈɨ.

7 Aˈɨj pu jɨ́n tiyaúj jáˈaraa amuacaícan jɨmeˈe. Teáataca ɨ paˈarɨˈɨ. Cɨɨxuri pu jɨ́n racáˈijcataca ɨ tɨˈɨj huanúˈihuacaˈa. Aˈɨj pu jetze raˈatéete tiˈitɨj jetze cɨyej tɨ atécun aˈu mej yeˈemuaate tejéˈecuaˈaca aˈiné camuchéˈe úˈuvejricɨcaˈa cuaartu tzajtaˈa mej meˈuun aˈuteárute.

Ɨ mej nuˈu cáneˈaxɨ tiseíjracaˈa

8 Aˈujna vejliˈi u Belén, seica mú aˈutéˈuucaˈa cáneˈaxɨ mej tiseíjracaˈa. Aˈuu mú eˈetáxaˈiirihuaˈa huáˈa jamuan.

9 Tɨˈɨj jí seíj pu huataseíjre tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe tavástaraˈa jemi. Jímeˈen puˈu huataseíjre, aj pu i aˈɨɨn tavástaraˈa á eˈetatátzavajraa huáˈa jemi ɨ mej eˈejteí. Majta meˈín cáneˈaxɨ mej seɨreˈe, temuaˈa mú jeíhua tiuˈutátziɨn.

10 Ajta ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨjna tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe tɨjɨ́n:

—Caxu tíˈitziɨɨneˈe. Ayee nu ˈeen jɨ́n mú aˈuvéˈemej neatáˈaj niuucari amuaatáˈixaateˈen ɨ sej jɨ́n huataújtemuaˈaveˈesin jeíhua, tɨ tiˈivaɨreˈe aˈame para naíjmiˈica jemi.

11 ’Ijii, aˈájna chajtaˈa David teecan tɨ jetzen éˈemeˈecan, múˈejmi jɨmeˈe pu hui jaˈunúˈihuacaˈa aˈɨjna tɨ amuaˈirátuaasin. Aˈii pu aˈɨɨn púˈeen ɨ Cɨríistuˈu, ɨ tavástaraˈa, aˈɨjna tɨ Dios raˈantíhuaˈu.

12 ’Ayee xu éeniˈicɨˈe ramuaˈaréeren aˈij tɨ éeneˈe aˈɨɨn púˈeen. Aˈuun xu yéˈeteuni ɨ paˈarɨˈɨ, cɨɨxuri jɨ́n caícatziˈihua. Aˈuu pu araca ˈitɨ́ aˈame cɨyej jetze taˈatécun, yeˈemuaate mej jetzen téˈecuaˈaca.

13 Jíyeˈitzi mú jɨ́n jeíhua huataseíjre aˈɨɨme ɨ mej ta japua tíˈivaɨreˈe meˈɨjna jemi ɨ seíj. Matɨˈɨj mi naíjmiˈi rɨˈɨ tiraateájtuaa ɨ tavástaraˈa. Ayee mú tiuˈuxájtacaˈa.

14 Miyen tɨjɨ́n:

Tichéˈe rɨˈɨ tiraatáˈan ɨ Dios tɨ huápɨˈɨ naa seijreˈe ɨ ta japua.
Ajta ɨiyen chaanaca japua, micheˈe rɨˈɨ tɨˈitechéjmeˈeni ɨ teɨte ɨ tɨ Dios rɨˈɨ tihuaˈutáˈasin.
Ayee muˈu tiuˈutaxájtacaˈa.

15 Matɨˈɨj mi aˈucɨj aˈɨɨme ɨ mej ta japua tíˈivaɨreˈe. Majta meˈín ɨ mej cáneˈaxɨ tiseíjracaˈa, ayée mú tiuˈutaúˈixaa tɨjɨ́n:

—Tichéˈe u áˈujuˈun aˈujna Belén tetáˈaj yaˈuseíj aˈɨjna aˈij tɨ huarɨ́j ɨ tɨ taataˈixaa ɨ tavástaraˈa.

16 Matɨ́ˈɨj mi caˈanacan u áˈujuˈun. AˈuuAˈuu mú yáˈuteu meˈɨ́jna ɨ́ José, majta María, majta ɨ́ uneecaˈi. AˈuuAˈuu pu cɨyej jetze aráca'atii, yeˈemuaate mej jetzen téˈecuaˈaca.
17 Matɨ́ˈɨj raaseíj ɨ́ paˈarɨˈɨ, aj mú mi huaˈutáˈixa ɨ́ teɨte aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tɨhuaˈutáˈixaa tɨ huáˈa jemi huataseíjre, aˈij tɨ tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ paˈarɨˈɨ tɨ huanúˈihuacaˈa.
18 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej huáˈunamuajriˈi aˈij mej tíˈixajtacaˈa aˈɨ́ɨme cáneˈaxɨ mej tiseíjracaˈa, naímiˈi mú rɨ́ˈɨ naa tihuaˈutaseíj.
19 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ María, aˈɨ́ɨ pu rúˈavaataca'a ɨ́ ru tzajtaˈa. Jéihua pu tíˈimuaˈajca aˈij tɨ tiˈitɨ́ huarɨ́j huáˈa jemi.
20 Matɨ́ˈɨj mi aˈucɨ́j aˈɨ́ɨme cáneˈaxɨ mej tiseíjracaˈa. Jéˈecan maújtemuaˈaveˈe ɨ́ Dios jemi, majta rɨ́ˈɨ tiraatáˈa niuucari jɨmeˈe aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej ráanamuajriˈi, majta ɨ́ mej raaseíj. NaímiˈiNaímiˈi pu ayén tejaˈuréˈene aˈij tɨ tihuaˈutáˈixaa ɨ́ tavástaraˈa.

Mej nuˈu u yeˈutaseíjrataca'a ɨ́ Jesús u teyujtaˈa

21 Tɨ́ˈɨjta tejauumeˈeca aráhuaica xɨca jetze, tɨ́ˈɨj i tejaˈuréˈene ɨ́ xɨca mej jetzen raˈantisíjchi ɨ́ naviiraˈan ɨ́ tɨ jetzen teˈeviˈi ɨ́ paˈarɨˈɨ. Matɨ́ˈɨj mi miyen raatamuáˈa tɨjɨ́n Jesús, tɨ́j ayén amuacaícan tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ seíj tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe.
22 Tɨ́ˈɨjta ari tejaˈuréˈene jaˈanáj matɨ́j puaˈa ɨ́ˈɨhuaca aˈij tɨ yeˈí téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze Moisés tɨ raˈuyúˈuxacaˈa, matɨ́ˈɨj mi meˈájna yaˈuvíˈitɨ meˈájna Jerusalén mej mi u yaˈutaseíjrata ɨ́ paˈarɨˈɨ u teyujtaˈa ɨ́ tavástaraˈa jemi.
23 Ayee mú huarɨ́j, aˈiné ayée pu téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨjɨ́n: “Ayee pu tiúˈujxeˈeveˈe mej yaˈutaseíjrata ɨ́ tavástaraˈa jemi naíjmiˈica aˈachú mej puaˈaméca ɨ́ mej amuaatéˈee muaanúnuˈihuacaˈa ɨ́ tɨˈɨríi ɨ́ mej teteca.”
24 Majta tiuˈutámuaɨˈɨvejtan aˈij tɨ ajta téˈeyuˈusiˈi aˈɨ́jna jetze tɨ jín tihuáˈuˈitɨiiriˈi ɨ́ tavástaraˈa. Ayen tɨjɨ́n: “MicheˈeMicheˈe huaˈapuaca huatámuaɨˈɨvejta ɨ́ cucuiˈise naˈari huaˈapuaca ɨ́ jáamuaˈise.”
25 AˈájnáˈɨmuaAˈájnáˈɨmua, seíj pu aˈuun eˈechéjmeˈe aˈájna Jerusalén. Ayee pu ántehuaacaˈa tɨjɨ́n Simeón. Rɨ́ˈɨ pu tiˈitiújchaˈɨɨcaˈa ɨ́ Dios jemi. Ajta jeíhua pu ráˈastejcaˈa ɨ́ ruyeˈirá. AˈɨjAˈɨj pu tíˈijchuˈeveˈecaˈa aˈájna xɨcájraˈan jetze tɨ jetzen Dios huáˈancuˈuvajxɨˈɨsin aˈɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈɨ́ɨ pu jemin huateájturaa.
26 AˈɨnAˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ayén tiraataˈixaa tɨ nuˈu caí mɨˈɨni caí xɨ huataseíjreˈen ɨ́ CɨríistuˈuCɨríistuˈu, tɨ tavástaraˈa yeˈutaˈítɨˈi. AˈɨɨAˈɨ́ɨ pu nuˈu Simeón raseijran.
27 TɨˈɨjTɨˈɨj jí ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios caˈanírajraˈa raatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ Simeón tɨ aˈuun aˈatanén u teyujtaˈa aˈu tɨ eˈeráyaujtaˈa. Majta meˈɨ́n ɨ́ vaújsimuaˈameˈen ɨ́ paˈarɨˈɨ, aˈúu mú majta aˈaráˈa u teyujtaˈa mej mi miyen ráaruuren ɨ́ paˈarɨˈɨ aˈij tɨ tiúˈujxeˈeveˈe mej mi raˈaráˈasten ɨ́ ruyeˈirá.
28 Aj pu i aˈɨ́ɨn Simeón raˈancuréˈechui aˈɨ́jna ɨ́ paˈarɨˈɨ. TɨˈɨjTɨˈɨj jí rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ Dios tɨjɨ́n:
29 Nevástaraˈa, puˈuri rɨˈɨrí pej naatáˈan nej nexɨéehua huámɨˈɨni,
aˈiné pepuˈuri raˈaráˈaste aˈɨ́jna ɨ́ pej jín teˈatáˈaratziiriˈi ineetzi jemi i nej muavaɨreˈe.
30-31 AˈinéAˈiné nejɨ́ˈɨ nu jín raaseíj aˈíjna ɨ́ pej jín tuˈirátuaasin,
aˈíjna ɨ́ pej yen raateájtuaa metiˈiseíiracaˈa naíjmiˈi ɨ́ teɨte aˈachú mej puaˈamé yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
32 AˈɨɨAˈɨ́ɨ pu huaˈatátzaviˈira aˈame temuaˈa naa aˈɨ́mej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi caí chéˈe miyen 'eeneˈen matɨ́j aˈɨɨmeAˈɨ́ɨme ɨ́ mej huachéjme tɨcaˈamisteˈe.

Ajta aˈɨɨ pu hui veˈecán jɨ́n tíhuaˈutaˈajteˈesin ɨ́ áˈateɨtestemuaˈa, aˈɨɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan.
Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Simeón.
33 Jéˈecan mú naa rɨ́ˈɨ tiraˈutaseíj ɨ́ vaújsimuaˈameˈen ɨ́ paˈarɨˈɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ tiuˈutaxájtacaˈa ɨ́ paˈarɨˈɨ jɨmeˈe.
34 Tɨˈɨj jí Simeón rɨ́ˈɨ tihuaˈuteájtuaa. Tɨˈɨj jí ayén tiraataˈixaa ɨ́ María, ɨ́ nááànajraˈan ɨ́ paˈarɨˈɨ tɨjɨ́n:
—Casiˈi, ayée pu tiúˈuxɨˈepɨˈɨntariˈihuacaˈa tɨ aˈɨ́jna paˈarɨˈɨ jɨmeˈe. Muˈiitɨ́ mú veˈecán jɨ́n titeˈenteárutixɨˈɨsin aˈɨɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan, ajta muˈiicáca pu téˈariˈira ɨ́ mej jɨ́n títetateí. Aˈɨ́j xu jɨ́n siyen tiráamuaˈaree tɨ ayén téˈeme aˈiné jeíhua mú ratíti.
35 ’Ayee pu téˈeme tɨ́ˈij mé jéjreˈe seijreˈe aˈij mej tíˈimuaˈatze ɨ́ teɨte mémuˈiitɨ́. Ajta múˈeetzi, ayée pu cheˈatá naˈa tímuˈuhuatacuíˈini ɨ́ áˈa tzajtaˈa cumu tɨ jaˈatɨ muaˈantéjtzeti nahuaa jɨmeˈe. —Ayee pu tiraataˈixaa.
36 Seíj pu ajta vejliˈi huatéveecaˈa tɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan. ˈɬitaˈa pu púˈeen tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ana. Puˈuri ucarij. Aˈɨ́ɨ pu yaujraˈan púˈeen aˈɨ́jna ɨ́ Fanuel, ɨ́ tɨ Aser jetze ajtémeˈecan. Aˈɨ́jna ɨ́ ˈɨ́itaˈa, ayée pu áˈatee tɨ viɨ́cheˈe aˈachú cumu aráhuaˈapua nineˈiraˈa. Tɨˈɨj jí huamɨ́ˈɨ ɨ́ cínaˈaraˈan.
37 Tɨˈɨj jí ruséɨjta jáˈaraa. Jéihua pu ari áˈatee tɨ ayén ruseíj. Ajta puˈuri ayén ucarij naˈa cumu muáacuate japuan muáacua nineˈiraˈa. Capu ajta jaˈanáj huiráayeˈicaa u teyujtaˈa sino aˈúu pu rɨ́ˈɨ tiratáˈacareˈe ɨ́ Dios jemi nain xɨcaj tzajtaˈa, ajta nain tícaˈari tzajtaˈa. Ajta pu rúˈitziˈiveˈecaˈa, ajta téniúuveˈe ɨ́ Dios jemi.
38 Jímeˈen puˈu raatapuáˈajtacaˈa ɨ́ Simeón tɨ tiuˈutaxájtacaˈa, aj pu i aˈɨ́ɨn aˈuréˈene aˈɨ́mej jemi. Tɨˈɨj jí rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ Dios. Tɨˈɨj jí aˈutéjche tɨ huaˈutáˈixaateˈen ɨ́ teɨte aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ paˈarɨˈɨ. Aˈɨ́ɨme ɨ́ teɨte, aˈii mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ mej rachúˈeveˈecaˈa tɨ Dios huaˈirájtuaani naímiˈi aˈuun mej Jerusalén huachéjme.

Mej nuˈu huaréˈacɨ u Nazarét

39 Majta meˈɨ́n ɨ́ vaújsimuaˈameˈen ɨ́ paˈarɨˈɨ, matɨ́ˈɨj nain jɨ́n teˈaráˈaste aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi aˈɨ́jna jetze tɨ jetzen tihuáˈuˈitɨiiriˈi ɨ́ tavástaraˈa, matɨ́ˈɨj mi aˈucíj aˈájna jáˈahuaˈa Galilea. Aˈuu mú aˈutanéj u Nazarét, aˈu mej éˈemeˈecan.
40 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ paˈarɨˈɨ, aˈɨ́ɨ pu huavéˈese, ajta huateújcaˈane. Jéˈecan pu rɨ́ˈɨ mé teúumuaˈarejcaˈa. Ajta pu Dios rɨ́ˈɨ tiratáˈacareˈe.

Paˈarɨˈɨ tɨ nuˈu aˈuun eˈirácatii u teyujtaˈa

41 Majta aˈɨɨme ɨ́ vaújsimuaˈameˈen ɨ́ paˈarɨˈɨ, tɨ́ˈɨj pɨ́ naˈa nineˈiraˈa jetze, aˈúu mú aˈatánineicaˈa aˈánna Jerusalén mej mi raˈutámuaˈaree aˈájna xɨcájraˈa tɨ jetzen Dios tihuaˈutáˈuuniˈiriˈi ɨ́ huáˈa yaujmuaˈa mej anáaté'ee muaanúnuˈihuacaˈa.
42 Tɨ́ˈɨj ari rájchaˈɨɨcaˈa aˈachú cumu tamuáamuataˈa japuan huaˈapua nineˈiraˈa aˈɨ́jna ɨ́ paˈarɨˈɨ, aˈɨɨme vaújsimuaˈameˈen, aˈúu mú áˈujuˈun mej mi tiúˈuyesten ɨ́ ruyeˈirá jɨmeˈe.
43 Tɨ́ˈɨj teˈupuáˈarecaˈa ɨ́ mej tiuˈuyéˈeste, matɨ́ˈɨj mi huaréˈacɨ para aˈujna mé éˈeche. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ paˈarɨˈɨ, aˈúu pu aˈuteájturaa aˈájna Jerusalén.
Majta meˈɨ́n ɨ́ vaújsimuaˈameˈen, camu ramuaˈareereca'a.
44 Ayee mú tíˈimuaˈajca tɨjɨ́n: Huáˈa jamuan pu huaméj ɨ́ seica ɨ́ mej ta jamuan huajúˈucaa. Muˈuri seíj xɨcaj áˈatee mej miyen titeejúˈucaa. Matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej ráahuauni huáˈa tzajtaˈa ɨ́ teɨte, ajta aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej huáˈa jamuan huajúˈucaa.
45 Matɨ́ˈɨj caí ráateu, matɨ́ˈɨj aˈuun huaréˈacɨ aˈájna Jerusalén mej mi ráahuauni.

46 Miráatee a'achú cumu huaíca xɨcaj mej rahuauhuau. Matɨ́'ɨj mi xaa ráateu. A'uu pu unú'ujcatii u teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a. A'uu pu a'utácatii huá'a jamuan ɨ mej tí'imua'ata. A'ɨ́mej pu namuajraca'a, ajta tihua'íhua'ura.
47 Majta me'ɨ́n ɨ mej ráanamuajri'i, naími'i mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj me'ɨ́jna jɨme'e tɨ temua'a naa tiyaú'itɨée já'araa a'ij mej tiraata'ixaa, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiu'utaxájtaca'a.
48 Majta me'ɨ́n ɨ vaújsimua'ame'en matɨ́'ɨj raaseíj tɨ huá'a tzajta'a jé'ejvee, jeíhua mú a'ij ra'utaseíj. Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ náànajra'an tɨjɨ́n:
—Niyauj, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen taruure? Tu'uri á'atee tej muahuauhuau inee, ajta a'atáàta. Jé'ecan tu a'ij pua'a te'etamua'ate mú'eetzi jɨme'e.
49 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n siyen tí'inehuauhuau? ¿Ni qui secaí ramua'aree tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen te'evé'enmua'areere íiyu niTáàta chi'ij jetze?
50 Majta me'ɨ́n, camu a'atzu me'ɨ́n yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ tihua'utá'ixaa.
51 Tɨ'ɨj jí á'uraa huá'a jamuan ɨ ruvaújsimua'a. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ucáane u Nazarét. Ajta a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu huá'antzaahua ɨ ruvaújsimua'a. Ajta a'ɨ́ɨn náànajra'an, a'ɨ́ɨ pu nain teú'avaataca'a ɨ ru tzajta'a.
52 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu huavé'ese, ajta jaítze'e ari tiú'umua'areereca'a. Dios pu rɨ́'ɨ tiraatá'a, majta ɨ teɨte.

3

Tɨ́'ɨj nu'u u tihuá'a'ixaate'eca'a a'ɨ́jna ɨ Juan a'ájna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́j (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Ayee pu nu'u tiuju'urɨ́j tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan anxɨ́j nine'ira'a tɨ tí'aijtaca'a a'ɨ́jna ɨ Césa, ɨ mej majta miyen rata-muá'amua tɨjɨ́n Tiberio. A'ájná'ɨmua, tɨ́'ɨj auj ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Póncio Pilato a'ujna Judea, ajtahua'a seíj pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ujna Galilea. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Heródes. Ajta juutzeájra'an a'ɨ́jna ɨ Heródes, a'ɨ́ɨ pu ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e a'ujna Iturea, ajta a'ujna Traconite. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n Felipe. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Lisanias, a'ɨ́ɨ pu tajtuhuan jɨme'e ti'itéveeca'a a'ujna Abilene.
2 A'ájná'ɨmua, matɨ́'ɨj mauj ve'ecán jɨ́n titetaté'acaa u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ Anás, ajta a'ɨ́jna ɨ Caifás, a'úu pu á'ucatii a'ɨ́jna ɨ Juan, já'ahua'a a'u tɨ caí jé'e ti'itɨ́j. A'ɨ́jna ɨ Juan, a'ɨ́ɨ pu rayauj a'ɨ́jna ɨ Zacarías. A'uu pu a'ucaíca tɨ́'ɨj Dios raatajé.
3 Nainjapua pu yé'ivejca'a tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a ɨ játe'ana jetze, ɨ Jordán. Ayee pu tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u seɨcié tiú'umua'ati tɨ ij nu'u Dios tihua'utá'uuni'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin. Aj pu i Juan huá'umuaɨ'ɨhuaca'a.
4 Ayee pu che'atá na'a rɨjcaa a'ij tɨ te'uyú'uxaca'a ɨ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ Isaías, ɨ tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayen tɨjɨ́n:
Ja'atɨ pu u e'ejíjhua a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨ́j.
Ayee pu tejé'exa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨjɨ́n:
"Naa xu rɨ́'ɨ huaújcaten mú'een sej si rɨ́'ɨ tira'ancuré'evi'itɨn ɨ tavástara'a,
sej si caí raatamuárɨ'eriste'en se'ɨ́jna tɨ yen huataseíjre'esin tɨ́'ɨj amua'irájtuaani.
5 Miché'e miyen rɨ́'ɨ huaújcaten matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej juyeta.
Miché'e te'evé'ejɨ́ste'axɨ'ɨn a'u tɨ e'etécúcu'unijmee.
Miché'e majta raaté'uunaxɨ'ɨn nain ɨ jɨrí tɨ tí'itacaíjmee.
Ajta ɨ juye tɨ tiújtutájme, miché'e raatajé'iyite'axɨ'ɨn.
Ajta a'u tɨ caí a'upá'atza, miché'e ra'uré'epa'atzare'en.

6 Ajta, tí'ɨj uvé'enen ɨ tavástara'a, naími'i ɨ teɨte ɨ mej yen huachéjme íiyen
chaanaca japua, a'íɨ mú raseijran ɨ tɨ jín Dios hua'irátuaasin."
Aii pu'u.
7 Ajta a'íjna ɨ Juan, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej ɨ teɨte ɨ mej a'uré'enineica'a.
Ayen tɨjín:
—Mí sej siyen seijre'e. Cu xɨee sej a'uruáachejye'i matíj ɨ cu'ucu'use tɨ ij caí
huá'utaiixɨ'ɨ ɨ taij. ¿Ni tzaa seri tí'itese'e sicu, tɨ ij caí Dios amua'uxíjte'en?
¿A'ataani ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen huárɨni?
8 Na'ari caí, tɨ pua'a mú'een rujɨ́mua'a yé seve'eré'enen tzáahuati'ira'a
jɨme'e, ayée xu huárɨni a'ij tɨ ye'í tiraavíjte'e se'íjna jɨme'e sej seri seɨcɨé
tiu'umuá'aj. Caxu siyen tí'imua'atze mɨ ru tzajta'a yee ayée pu ti'ayajna tɨ naa
tejámuaatévaɨre'en ɨ Dios jemi a'iné mú'een xu i'i huáacɨxa'astemua'ame'en
a'íjna ɨ Abraham teecan.
'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu ti'ayajna tɨ Dios ayén tiraayí'ɨtɨ
tɨ ayén ráaruuren ɨ tetej tɨ ij seɨcɨé huaújruuren tíj tɨ ayén seíre'e á'ara'ani
matíj teɨte, matíj a'íɨme ɨ mej Abraham teecan jetze huanéj. Capu ti'itíj a'ij
tejamuatévaɨre ɨ Dios jemi sej i'i huáacɨxa'astemua'ame'en a'íjna ɨ Abraham
teecan.
9 'Pu'uri hui vejli'i a'ájna xɨcájra'an jetze ja'anáj tɨ pua'a Dios amuá'axɨjte'en
ca'anín jɨme'e. Ayee pu á'amuaruuren cumu ja'atɨ tɨ cɨyej á'ijveichixɨ'ɨsin
tepuaij jɨme'e. Naíjmi'i ɨ cɨyej tɨ caí tí'itaaca, a'íɨ pu tiu'uré'eveijchi, ajta
tí'itairan. Ayee pu che'atá na'a amuá'axɨjte'en.
10 Matí'ɨj me'ín teɨte miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'iné tena'aqui rɨni?
11 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Tí pua'a ja'atɨ hua'apuaca tísiicu'u, ché'e seíj raatapíjte'en a'íjna tɨ caí
tísiicu'u. Ayen cha'a tana'a, tɨ pua'a ja'atɨ tí'ijcha'ɨ́ica ɨ tɨ tí'icua'iri'i, cha'a a'íɨn
raatá'an ɨ tɨ caí ti'itíj tícha'ɨɨ.
12 Majta mú e'iré'ene seica ɨ mej huá'ajijve'eca'a ɨ mej tí'itɨcɨ tɨ ij a'íɨn
huá'umuaɨ'ɨhua. Ayee mú tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—Maestro, ¿a'iné táarɨni iteen?
13 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'ij xu ancuré'an a'achú tɨ caj tiraaxí'epɨ'ɨntare. Caxu hui jaítze'e
huá'ajijve'e.
14 Majta me'ín ɨ xantaaru'u, ayée mú majta tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—Carij iteen, ¿a'iné táarɨni?
Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaniú tɨjín:
—Caxu huá'anahua'ira ɨ hua'atúmin. Caxu hua'itzi jín tihuá'axajtzi'ira ɨ
teɨte. Seajta, se'íjna jín rí'ɨ tité'ujmuajte a'achú mej caj tejá'amuanajchite'en.
—Ayee tihua'utá'ixaa a'íjna ɨ Juan.
15 Majta me'ín ɨ teɨte, ayée mú tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a yee tij caí a'íɨ pírɨcɨ ɨ
CɨríistuU a'íjna ɨ Juan, ɨ mej rachú'eve'eca'a.
16 Tɨ'ɨj jí Juan ayén tihua'utá'ixaa naíjmi'ica tɨjín:
—Aru inee, jaj nu jín á'amuamuaɨ'ɨhua. Mí ajta, seíj pu a'úu mé e'evé'eme
tɨ jaítze'e raayí'ɨtɨ necaí inee. A'iné nee nu cɨliéene'e jín ti'itéjvee, ineetzi, capu
ayén tiraavíjte'e nej ra'ajta'í'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an. Mí ajtá'i amín, xɨéjniu'ucari
pu huata'íti tɨ huateáturan mú'ejmi jemi. A'íɨ pu pírɨcɨ Dios tɨ raxíejniu'uca.
Ajta a'íjna tɨ mé e'evé'eme, a'íɨ pu pírɨcɨ tɨ rí'ɨ á'amuaruuren mɨ a'amua
tzajta'a.
17 'Ayee pu té'eme a'ájna tɨ a'íɨn yé uvé'enen, cu xɨee tɨ cu ja'atɨ ru'ité́chueeca ɨ
tɨ jín jetzen ra'anáaca'atze ɨ játze'ara'an ɨ triigu. Ajta a'íɨn ru'irátu'isin ɨ xaɨɨri á
pua'acɨé. Ajta a'íjna ɨ imue'eri, rájseɨre'esin u chi'ita. Ajta ɨ xaɨɨri, á pua'acɨé pu

yé'etairan ɨ taij jetze tɨ caí ja'anáj é'emɨ'ɨca. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Juan.
18 A'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari, ajta seica jɨme'e, a'ɨ́j pu jɨ́me'en tihuá'u'itɨiiri'i mej mi ráamua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi.
19 Tɨ'ɨj jí Juan ra'ajté'axɨ a'ɨ́jna ɨ Heródes, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ yá'uvi'itɨn a'ɨ́jna ɨ Herodías, tɨ amuacaí viɨche'eca'a a'ɨ́jna jemi ɨ juutzeájra'an ɨ Heródes. Ajta pu a'ɨ́jna jɨ́n ra'ajté'axɨ a'ij tɨ ti'itɨ́j huáruu.
20 Tɨ'ɨj jí Heródes a'ij pua'a huarɨ́j ti'itɨ́j jɨme'e tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn 'een, a'ɨ́ɨ pu ra'iteáana a'ɨ́jna ɨ Juan.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús huámuaɨ'ɨvijhuaca'a (Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Juan huá'amuaɨ'ɨhuaca'a ɨ teɨte, a'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́j huámuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Tɨ́'ɨj Jesús téniuusime'e ɨ Dios jemi, tɨ́'ɨj i antaújcuunareca'a u ta japua tɨ a'uteájmuaa.
22 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu ave'ecáme'ecaa. Ayee pu seijre'eca'a tɨj cucui'i. Aj pu i japuan 'ujyéijxɨ án mu'úutze'en. Ajta á'iyen niuucari huánamuajri'i tɨ uj e'icánamuajre'e júte'e. Ayen tɨjɨ́n:
—Niyauj pej hui pɨ́rɨcɨ ɨ nej jeíhua muá'ixe'eve'e. Jé'ecan pej rɨ́'ɨ naatá'a i ne tzajta'a. Ayee pu teje'ijcánamuajre.

Ɨ huáacɨxa'astemua'ame'en teeca ɨ Jesús (Mt. 1:1-17)

23 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, ayée pu rájcha'ɨ́ica'a a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a nine'ira'a tɨ́'ɨj a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte. Ajta a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu nu'u jetze airaújneijte ɨ José. Ajta a'ɨ́ɨn José, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Elí.
24 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Elí, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matat. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Matat, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Leví, ajta a'ɨ́ɨn Leví a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Melqui. Ajta a'ɨ́ɨn Melqui, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jana. Ajta a'ɨ́jna ɨ Jana, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ José.
25 Ajta a'ɨ́jna ɨ José, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matatías. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Matatías, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Amós. Ajta a'ɨ́jna ɨ Amós, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Nahum. Ajta a'ɨ́jna ɨ Nahum, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Esli. Ajta a'ɨ́jna ɨ Esli, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Nagai.
26 Ajta a'ɨ́ɨn Nagai, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Maat. Ajta a'ɨ́jna Maat, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matatías. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Matatías, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Semei. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Semei, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ José. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ José, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Judá.
27 Ajta a'ɨ́ɨn Judá, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jonán. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jonán, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Resa. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Resa, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Zorobabel. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Zorobabel, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Salatiel. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Salatiel, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Neri.
28 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Neri, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Melqui. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Melqui, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Adi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Adi, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Cosam. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Cosam, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Elmodam. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Elmodam, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Er.
29 Ajta a'ɨ́ɨn Er, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Josué. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Josué, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Eliezer. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Eliezer, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jorim. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jorim, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matat. Ajta a'ɨ́ɨn Matat, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Leví.
30 Ajta a'ɨ́ɨn Leví, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Simeón. Ajta a'ɨ́ɨn Simeón, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ Judá. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Judá, a'ɨ́ɨ pu jetze airaújneijte ɨ José. Ajta a'ɨ́ɨn

ɨ José, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jonán. Ajta a'ɨɨn ɨ Jonán, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Eliaquim.

31 Ajta a'ɨɨn ɨ Eliaquim, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Melea. Ajta a'ɨɨn ɨ Melea, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Mainán. Ajta Mainán, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matata. Ajta a'ɨɨn ɨ Matata, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Natán. Ajta a'ɨɨn ɨ Natán, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ David.

32 Ajta a'ɨɨn ɨ David, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Isaí. Ajta a'ɨɨn ɨ Isaí, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Obed. Ajta a'ɨɨn ɨ Obed, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Booz. Ajta a'ɨɨn ɨ Booz, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Salmón. Ajta a'ɨɨn ɨ Salmón, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Naasón.

33 Ajta a'ɨɨn ɨ Naasón, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Aminadab. Ajta a'ɨɨn Aminadab, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Aram. Ajta a'ɨɨn ɨ Aram, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Esrom. Ajta a'ɨɨn ɨ Esrom, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Fares. Ajta a'ɨɨn Fares, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Judá.

34 Ajta a'ɨɨn ɨ Judá, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jacobo. Ajta a'ɨɨn ɨ Jacobo, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Isaac. Ajta a'ɨɨn ɨ Isaac, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Abraham. Ajta a'ɨɨn ɨ Abraham, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Taré. Ajta a'ɨɨn ɨ Taré, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Nacor.

35 Ajta a'ɨɨn ɨ Nacor, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Serug. Ajta a'ɨɨn ɨ Serug, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Ragau. Ajta a'ɨɨn ɨ Ragau, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Peleg. Ajta a'ɨɨn Peleg, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Heber. Ajta a'ɨɨn ɨ Heber, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Sala.

36 Ajta a'ɨɨn ɨ Sala, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte Cainán. Ajta a'ɨɨn ɨ Cainán, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Arfaxad. Ajta a'ɨɨn Arfaxad, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Sem. Ajta a'ɨɨn ɨ ɨ Sem, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Noé. Ajta a'ɨɨn ɨ Noé, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Lamec.

37 Ajta a'ɨɨn ɨ ɨ Lamec, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Matusalén. Ajta a'ɨɨn ɨ Matusalén, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Enóc. Ajta a'ɨɨn ɨ Enóc, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Jared. Ajta a'ɨɨn ɨ Jared, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Mahalaleel. Ajta a'ɨɨn ɨ Mahalaleel, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Cainán.

38 Ajta a'ɨɨn ɨ Cainán, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Enós. Ajta a'ɨɨn ɨ Enós, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Set. Ajta a'ɨɨn ɨ Set, a'ɨɨ pu jetze airaújneijte ɨ Adán. Ajta a'ɨɨn ɨ Adán, Dios pu jetzen airáane.

4

Tɨ'ɨj nu'u tiyaaru'u tiu'utatése tɨ nu'u raatémua'itɨn ɨ Jesús (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Tɨ'ɨjí Jesús jemi huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Tɨ'ɨj ji a'uun u e'erájraa u Jordán. Tɨ'ɨj jí xɨéjniu'ucare'ara'an pu ya'uví'itɨ a'u tɨ caí é'e ti'itɨj.

2 A'uu pu é'etee a'achú cumu hua'apuate xɨcaj. Ajta a'ɨɨn tiyaaru'u, a'ɨɨ pu i tiú'ujtesi'ire'eca'a tɨ raamuá'itɨn tɨ'ɨj auté'ɨtzen ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨɨn Jesús, capu tí'icua'acáa tɨj na'a tɨ a'uun é'etee. Tɨ'ɨj jí te'era'astéesime'eca ɨ hua'apuate xɨcaj, temua'a pu jeíhua tiu'utá'icuataca'a.

3 Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa ɨ tiyaaru'u tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a hui yaujra'an pej pú'eene'en ɨ Dios, patá'aj raata'aíjte'en mɨ tetej tɨ pan huateújtaahua.

4 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Ɨ teáata'a, capu pan na'a jɨ́n ruuri a'ame.”

5 Tɨˈɨj jí tiyaaruˈu pu yaˈuvíˈitɨ ɨ́ jɨrí japua. Tɨ́ˈɨj i tiraataseíjra nainjapua tɨ́j naˈa veˈetɨ́ yen huatacáˈa ɨ́ chaanaca japua, matɨ́j menaˈa puaˈamecɨé yen huachéjme i chaanaca japua.
6-7 Aj pu i ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ puaˈa piyen huárɨni pej títunuta ineetzi jemi, pajta naateánajche, nain nu muaatapuaíjveˈesin pej múˈee tíhuaˈutaˈaíjteˈen, tɨ ij timuáacɨˈɨti naíjmiˈi tɨ́j naˈa tɨ naa seijreˈe tɨ huáˈa jetze seijreˈe. Ayee nu hui rɨni aˈiné aˈɨ́j nu jɨ́n antínmuaˈaree, nej niyen raatapuaíjveˈen ɨ́ jaˈatɨ nej áˈapuaijveˈe.
8 Aj pu i Jesús ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n yee: “Setáˈaj siyen senaˈa rateáanajche ɨ́ tavástaraˈa ɨ́ Dios. Aˈɨ́j xuˈu huatévaɨreˈen.”
9-10 Tɨˈɨj jí ajtahuaˈa aˈɨ́ɨn ɨ́ tiyaaruˈu yaˈuvíˈitɨ jáˈahuaˈa yee, aˈájna Jerusalén. An pu raˈantiviˈitɨ japuan u teyujtaˈa, japuan ɨ́ tɨ jaítzeˈe antípiti. Ayee pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ puaˈa hui pe yaujraˈan pepúˈeeneˈen ɨ́ Dios, ancájvetzi múuci, aˈiné ayée pu téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨjɨ́n:
Dios pu á huajaˈutaˈíti ɨ́ mej jemin tíˈivaɨreˈe mej mi muáachaˈɨn.
11 Memuaˈancuréˈeviˈira múˈeetzi pej pi caí á eˈejváˈɨtzɨˈɨn.
Aj mú mi muatétatza tɨ ij caí tiˈitɨ́j aˈij muáaruure.
12 Tɨˈɨj jí Jesús ayén tiuˈutaniú tɨjɨ́n:
—Ayee pu téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n: “Capej tiˈitɨ́j jɨ́n aˈij tíˈiraˈihuaˈura ɨ́ áˈa Dios aisí tɨ puaˈa ayén huárɨni aˈij pej tíˈijxeˈeveˈe múˈee.” —Ayee pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.
13 Tɨ́ˈɨj nain antipuáˈari ɨ́ tiyaaruˈu, tɨ tiˈihuaújtesiˈijre, aj pu i áˈuraa. Capu chaˈa aˈuréˈenineicaˈa jemin ajta caí tejaˈureˈenén jaˈanáj tɨ puaˈa raaxɨ́ˈepɨˈɨntare tɨ ajtahuaˈa huataújtseseˈen.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús aˈutéjche tɨ tiuˈumuárɨˈen aˈujna u Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Tɨˈɨj jí Jesús áˈuraa aˈujna Galilea. Ajta ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios jemin pu huateájturaa. Ajta nainjapua tɨ aˈuun huatacáˈa, jeíhua mú teite ráamuaˈareeriˈi aˈij tɨ huarɨ́j.
15 Aˈɨ́ɨ pu tihuaˈumuáˈate aˈujna huaˈatéyujtaˈa. Majta meˈɨ́n ɨ́ teite, aˈɨ́ɨ mú rɨ́ˈɨ tiraatáˈa meˈɨ́jna.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús aˈuun aˈutéveecaˈa u Nazarét
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Tɨˈɨj jí aˈuun aˈaráˈa u Nazarét, aˈu tɨ aˈuvéˈese. Tɨ́ˈɨj tejaˈuréˈene aˈájna xɨcájraˈan jetze mej puaˈa ruseˈupi, aˈúu pu teyujtaˈa aˈuteájrupi tɨ́j tíˈijrɨˈɨrejcaˈa. Tɨˈɨj jí aˈutéechaxɨ tɨ ij huaˈutánamuajristeˈen.
17 Matɨ́ˈɨj mi raatapíj ɨ́ yuˈuxari tɨ jíriˈi tɨ Isaías teecan raˈuyúˈuxacaˈa, aˈɨ́jna tɨ tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan. Tɨˈɨj jí raatáxɨjtacaˈa, aj pu ráˈuteu aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi tɨ ayén tɨ jímeˈen yee:
18 Ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈúu pu hui huateáturaasin neetzi jemi, aˈiné aˈɨ́ɨ pu naˈantíhuau,
nej ni tihuaˈutáˈixaateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈi ɨ́ niuucari jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n huataújtemuaˈaveˈesin.
Aˈuu pu hui nejaˈutaˈíteca nej nuˈu tihuaˈutáˈixaateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej námiˈi tɨjɨ́n yee nuˈuri amuaˈirátuaasin.
Ajta nej nuˈu tihuáˈuhuaateˈen ɨ́ mej aracúcuˈunijmee mej mi majtáhuaˈa mé uunéjneˈeri,
ajta nej nuˈu huáˈa japua huániuuni aˈɨ́mej ɨ́ mej rajpuaíjtzi.

19 Ajta nej nu'u hua'utá'ixaate'en tɨjɨ́n: “Ijii pu'uri xaa teja'uré'ene a'ɨ́jna ɨ́
nine'ira'a jetze ɨ́ tɨ hui tavástara'a rɨ́'ɨ tihua'utá'asin.”
Ayee pu tira'ujíjve ɨ́ yu'uxari jetze.
20 Tɨ'ɨj jí ratéejire ɨ́ yu'uxari, tɨ́'ɨj i raatapíj ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ajta
a'ujyeíjxɨ. Naími'i matɨ́j mena'a a'úu mej huiiráte'eca'a, a'ɨ́ɨ mú raseíjraca'a.
21 Aj pu i a'utéjche tɨ ayén tihua'utá'ixaate'en tɨjɨ́n:
—Ijii pu hui ayén te'araúraste mú'ejmi jemi a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'íjna jetze ɨ́ sej
seri ráanamuajri'i. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
22 Naíjmi'ica pu hua'aránajcheca'a. A'ɨ́ɨj mú jɨ́n naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa namuajre'e ɨ́ niuucari tɨ raataxájtaca'a. Ayee mú
tiú'urihua'uraca'a tɨjɨ́n:
—¿Ni caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ José? ¿A'iné hui auj tí'irɨ'ɨri?
23 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Jee tzɨ́te'e, ayée pu hui tiná'amitɨejte'e ineetzi sej siyen tinaatá'ixaate'esin
a'íjna i niuucari tɨ ayén namuajre'e tɨjɨ́n: “Mɨ́ pej tí'ihua'ataca, patá'aj
tihuá'ahuaate'en aseíj. Patá'aj piyen che'atá pena'a huárɨni ayajna pej
é'eme'ecan a'ij pej nu'u peri tiú'uruu a'ujna já'ahua'a Capernaúm ɨ́ tej teri
ráamua'areeri'i.”
24 ’Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, camu ja'anáj
ra'ancuré'evi'itɨ ja'atɨ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun
huachéjme a'ujna tɨ é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
25 ’Jee tzɨ́te'e, ayén ti'ayajna, ajmí'i tɨ auj seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías, mu'iitɨ́ mú
hui seijre'eca'a íiye Israél a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca mej ruséɨjta muá'araa. A'ájná'ɨmua,
pu'uri mú auumé'e a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí
ché'e viiye. Ajta, jeíhua pu huatújri'ihuaca'a nainjapua tɨ́j na'a a'uun tɨ
huatacá'a u Israél.
26 ’Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn Dios capu hui raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías tɨ huá'a jemi á'ume'en
a'ɨ́mej jemi ɨ́ 'uuca ɨ́ mej Israél jetze é'eme'ecan sino ayée pu tiraata'aíj tɨ
a'uun á'ume'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruséɨjta já'araa, a'ɨ́jna tɨ a'uun é'echejca'a
u Sarepta, chajta'a tɨ a'uun seíj chuéjra'a japua e'ejtéme'ecantaca'a tɨ ayén
téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Sidón.
27 ’Ajta tɨ́'ɨj auj ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Eliseo tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a,
mu'iitɨ́ mú hui tí'icucui'ica'a ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tineájxɨ huá'ahua'ira'a
jetze. Mu'iitɨ́ mú seijre'eca'a íiyen Israél. Mɨ́ ajta, capu ja'atɨ tihuá'uhuaa sino
a'ɨ́ɨ pu'u, a'ɨ́jna ɨ́ Naamán, Siria tɨ é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́
Jesús.
28 Jɨme'en mu'u ráanamuajri'i ɨ́ teɨte mej teyujta'a huiráatei, matɨ́'ɨj mi naími'i
huatanínіu'ucacuca'a.
29 Ca'anacan mú ájhuiixɨ. Matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ ca'anéeri jɨme'e, mej á pua'acié
ru'irájtuaani u chajta'a jetze. An mú ya'uré'eneijte a'u tɨ e'encátee ɨ́ jɨrí jetze ɨ́
tɨ japuan huachájta'a. An mú ra'ancarɨéniche'e a'u tɨ e'encátee.
30 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Jesús, já'ita'a pu huá'a jetze tanéj. Tɨ'ɨj jí á'uraa.

Tɨ́'ɨj nu'u tiyaaru'u pu tevi tzajta'a seijre'eca'a (Mr. 1:21-28)

31 Tɨ'ɨquí a'uun a'ucáane u Capernaúm, chajta'a tɨ a'uun jetze ajtéme'ecan
u Galilea. Tɨ́'ɨj teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi, a'ɨ́ɨ pu ti-
hua'umuá'ate.
32 Jéihua pu huá'a jetze ráavatzɨ ɨ́ niuucari a'iné tɨ́j ayén tihua'utá'ixaa, yee
pu tihua'utámitɨejte'e tɨjɨ́n:
—Xɨee tɨ cu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee.

33 Meenti seíj ɨ teáata'a, a'úu pu a'utéveeca'a u teyujta'a. Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'eca'a, tɨ a'ij pua'a 'een. Ca'anín pu jɨ́n raatajé a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

34 Ayen tɨjɨ́n:

—Mú'ee, ¿a'iné ti'itɨ́j pej té'umua'aree itejmi jemi, mú'ee Jesús, mɨ pej hui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni piyen een jɨ́n yé taméj pej pi téjmi antipuá'ajte'en? Némuamua'ate inee, ja'atɨ pej pɨ́rɨcɨ, mɨ pej Dios jemi rɨ́'ɨ tí'iseijre'e.

35 Aj pu i Jesús jeíhua ra'ajté'axɨ ɨ́ tiyaaru'u tɨjɨ́n:

—Capej ti'itɨ́j xajta. Huirájraa hui mɨ tevi jetze.

Ajta a'ɨ́ɨn tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ pu rá'arɨe á chuaata'a mejseíiraca'a ɨ́ teɨte. Tɨ'ɨj jí, caí a'ij ráaruu ɨ́ tevi, aj pu i huirájraa.

36 Naími'i mú rɨ́'ɨ tira'utaseíj ɨ́ teɨte. Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaú'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ti'itáani niuucarijra'a jɨ́n ti'ixa? A'ɨ́ɨ pu hui tihuá'aijte'e ɨ́ tiyáaru'use. Xɨee tɨ cu a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere, a'iné rumuárɨ'eri'ire'ara'an pu jɨ́n tí'imuarɨ'e mej mi huirácɨine ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ teɨte tzajta'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

37 Ajta nainjapua tɨ a'uun huatacá'a, naími'i mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ Jesús ti'itɨ́j huáruu.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tiráahuaa ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ Simón (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Tɨ́'ɨj jí huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ujna u teyujta'a. Tɨ'ɨj jí a'uun a'ará'a ɨ́ Simón tɨ é'eche. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ Simón, a'ɨ́ɨ pu tí'icui'ica'a. Pístacare'e a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Matɨ́'ɨj mi raatáhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ nu'u tiráahuaate'en.

39 Tɨ́'ɨj ji Jesús aicaújtutzi a'ɨ́jna jemi. Tɨ'ɨj jí ra'ajté'axɨ ɨ́ tɨ jɨ́n tí'icui'i. Aj pu i huateápua'areca'a ɨ́ cuí'ini'ira'a. Jɨ́me'en pu'u huateápua'areca'a ɨ́ cuí'ini'ira'a, aj pu i ájchee a'ɨ́jna tɨ tí'icui'ica'a. Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn tihua'umí.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tihuá'uhuaa jeíhua ɨ́ teɨte (Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Tɨ́'ɨj huaré'ecɨeenareca'a ɨ́ xɨcaj, a'ɨ́ime ɨ́ teɨte hua'uré'enejte'axɨ ɨ́ Jesús jemi naíjmi'ica ɨ́ mej ti'icúcui'ijme. Capu tí'iseicaj na'a ɨ́ cuí'ini'ira'a. A'ɨ́ɨ pu hua'ajtamuárɨ'exɨ seɨj ajta seɨj. Tɨ'ɨj jí naíjmi'ica tiú'uhuaa.

41 Majta me'ín ɨ́ tiyáaru'use ɨ́ mej teɨte tzajta'a seijre'eca'a, naíjmi'i mú huiráacɨ. Matɨ́'ɨj mi miyen ca'anín jɨ́n tiraatajé tɨjɨ́n:

—Mú'ee pe yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

Mí ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hua'ajté'axɨ. Capu hua'utá'a mej tiu'utaxáj a'iné méjmua'areereca'a tɨjɨ́n a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pɨ́rɨcɨ Dios tɨ án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tihuaja'utá'ixaa a'ujna Galilea (Mr. 1:35-39)

42 Tɨ́'ɨj tapuá'arijme'eca, aj pu i huirájraa u chi'ita ɨ́ Jesús. A'uu pu a'ará'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨ. Majta me'ín ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú ráahuausime'e. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'u tɨ a'ij éene'e. Méjxe'eve'eca'a tɨ caí á'ura'ani, tɨ a'uun a'uteáturan a'ɨ́mej jemi.

43 Mí ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e nej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ seica ɨ́ teɨte mej méyee huachéjme ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'asin, ɨ́ tɨ ajta jíme'en raxájta tɨ a'ɨ́ɨn Dios yen huataseíjre'esin íiyen chaanaca japua tɨ i yen tiu'uta'aíjta tɨ́j na'a ve'etɨ́ yen seijre'e. Ayee nu hui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

44 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, aúche'e pu tihuá'a'ixaate'eca'a u tihua'atéyujta'a jetze tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea.

5

Matíʼij nuʼu huatámuʼiireca'a í huaʼité (Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Ja'anáj tɨ ayén tiuju'uríj tɨ aʼíɨn Jesús aʼuun aʼutéveeca'a aʼu tɨ jaj e'eve'e'ástɨme tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjíɲ: Genesaret. Jéihua mú teɨte ajteáxɨireca'a aʼíjna jemi. Aʼíɨ mú ranamuájraca'a í niuucari tɨ jíme'en raxa í Dios.

2 Tɨʼɨj jí Jesús hua'apuaca huaseíj í baarcu mé e'ecávivɨíjme'eca'a í mej hua'ité jetze vivi'i. Majta aʼíɨme, muʼuri tíʼija'usica'a í tiú'ujxɨejmua'a.

3 Tɨʼɨj jí Jesús ateájraa í seíj jetze í baarcu, aʼíjna Simón tɨ racɨi. Tɨʼɨj jí ayén tiraatáhuaviiriʼi aʼíjna í Simón tɨ aʼatzu ɨmuá huatéchaxɨn á jaataʼa. Tɨʼɨj jí aʼujyeíjxɨ. A pu aracaíi tihuáʼamuaʼate í teɨte.

4 Tíʼɨj raatapuáʼajtacaʼa tɨ tihuáʼixaate'e, aj pu i ayén tiraataʼixaa aʼíjna í Simón tɨjíɲ:

—Patáʼaj jaítze'e aʼɨmuá huatéchaxɨn aʼu tɨ jaítze'e auutíʼɨ í jaj. Pajta raʼatéhuaʼaxɨn mɨ áʼaxɨejmuaʼa patáʼaj huaʼité huavíviʼi.

5 Simón pu ayén tiu'utaniú tɨjíɲ:

—Maestro, tuʼuri huatáxaʼai tej tíʼimuarɨʼe. Catu tiʼitɨ́j huatéevi'i. Capu amíɲ aʼij, aʼiné múʼee pe hui piyen tinaatáʼixaa, ayée nu rɨni.

6 Matíʼɨj mi raʼatéehuaʼaxɨ í ruxɨejmuaʼa. Ayee mú jíɲ huarɨ́j, jeíhua mú huápɨʼɨ huaʼitátɨɨ. Tíɲ pu huatésiujtzaʼanixɨ í huáʼaxɨejmuaʼa í huaʼité jɨmeʼe.

7 Matíʼɨj mi huaʼutajé í ruʼamiigustemuaʼa í mej aráatei í seíj jetze í baarcu, mej mi mú aʼuréʼenen matáʼaj huaʼutévaɨreʼen. Matíʼɨj mi aʼuréʼene. Matíʼɨj mi huaʼavéʼejɨsteʼaxɨ í huaʼité í baarcu jetze. Tíɲ mú ateárutixɨ aʼíjna jɨmeʼe mej avéʼejɨstecaʼa.

8 Ajta aʼíɨn Simón, jíme'en puʼu raaseíj, aj pu i títunutacaʼa í Jesús jemi. Ayee pu tiraataʼixaa tɨjíɲ:

—Áʼuraʼa ineetzi jemi, nevástaraʼa, aʼiné jeíhua nu auteájturaa múʼeetzi jemi.

9 Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa aʼiné jeíhua pu naa ríʼɨ tiraʼutaseíj aʼíjna jɨmeʼe mej huápɨʼɨ jeíhua huaʼuvíviʼi í huaʼité.

10 Ayee mú cheʼatá menaʼa naa ríʼɨ tiraʼutaseíj aʼíjna í Jacobo, ajta aʼíjna í Juan. Aʼíɨ pu huaʼatáàta aʼíjna í Zebedeo. Majta aʼíɨme, aʼíɨ mú jemin tíʼimuarɨʼe jamuan í Simón. Tɨʼɨj jí aʼíɨn Jesús, ayén tiraataʼixaa aʼíjna í Simón tɨjíɲ:

—Capej tíʼitziɨineʼe. Ijii tɨ yú aucaʼitɨ́ aʼame, neetzi jemi pepuʼu hui teɨte tíseɨreʼesin. —Ayee pu tiraataʼixaa.

11 Matíʼɨj mi huaʼitajájpuaxɨ í baarcu aʼu tɨ aʼuhuáchi. Matíʼɨj mi nain tejeʼetiáʼa. Matíʼɨj mi aʼucíj jamuan í Jesús.

Ɨ jaʼatɨ tɨ nuʼu tineájxɨ aj jetzen í lepra (Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Aʼájnáʼɨmua, tíʼɨj Jesús aʼuun aʼutéveecaʼa aʼájna jáʼahuaʼa chajtaʼa, seíj pu eʼiréʼene jemin. Temuaʼa pu jeíhua tiʼicáʼatza aʼíjna jɨmeʼe tɨ tineájxɨ í huáʼireʼaraʼan jetze. Tíʼɨj raaseíj, aj pu i títunutacaʼa jemin í Jesús. Aa pu chuáataʼɨmua éʼetia runéerime jɨmeʼe. Ayee pu tíʼijree tɨjíɲ:

—Nevástaraʼa, tɨ puaʼa hui muaʼaráanajche pej tináahuaateʼen.

13 Tɨʼɨj jí Jesús huatamuájcaʼataca'a. Ayee pu tiraataʼixaa tɨjíɲ:

—A niʼijtá neʼu, naʼaráanajche nej timuáahuaateʼen. Pepuʼuri hui huarúj.

Jíme'en puʼu ayén tiraataʼixaa, aj pu i xaa huarúj icu.

14 Tɨʼɨj jí Jesús ayén tiraataʼaíj tɨjíɲ:

—Capej jaʼatɨ ixaateʼe sino aʼuun pej áʼumeʼen jemin í tɨ tíʼivaɨreʼe u teyujtaʼa. Patáʼaj jaʼutáʼaseijrata jemin aʼíjna. Pajta piyen tiuʼutámuaɨʼɨvejta aʼij

tɨ tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan mej mi ráamua'aree tɨjɨ́n pepu'uri huarúj. —Ayee pu tiraata'ixaa.

15 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, nainjapua mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ Jesús huarɨ́j. Tɨ́j na'a ti'itápuaapua'are, jaítze'e mú ranamuájraca'a. A'ɨ́j mú jɨ́n, jeíhua mú ajteáxɨɨreca'a ɨ́ teɨte ɨ́ Jesús jemi tɨ a'ɨ́ɨn tihuá'uhuaate'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej tí'icucui'i.

16 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ja'anáj tɨ na'a pu a'uun e'etánineica'a a'u tɨ caí é'e ti'itɨjca'a tɨ́'ij ruseɨ́j huatéjniuuni.

Ɨ ja'atɨ tɨ nu'u nainjapua cɨyáaxara'a (Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Ayee pu tiuju'urɨ́j a'ajná'ɨmua. Mu'iitɨ́ mú á e'iré'ene ɨ́ teɨte tɨ́j na'a a'uun mej a'uchéjme a'ujna u Galilea, ajta a'ujna u Judea, ajta a'ujna u Jerusalén. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ fariseos, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imua'ata a'ij tɨ té'eyu'usi'i jetzen ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a. A'ɨ́ɨ mú huiiráte'eca'a ɨ́ Jesús jamuan. Ajta ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu jemin huateájturaa tɨ́'ij tihuá'uhuaate'en ɨ́ teɨte.

18 Majta seica a'uun e'iré'ene. Tevij mú huáchuisime'e, itari japua mera'ujtéca. Nainjapua pu cɨyáaxara'aca'a ɨ́ ru jetze a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. A'ɨ́ɨ mú huataújtese mej ru'uteájtuaani u chi'ita mej mi yenu'uhuaré'eten ɨ́ Jesús jemi.

19 Mɨ́ ajta caí capu huatárɨ'ɨristareca'a a'iné jeíhua mú teɨte aitéujseɨre'eca'a tá'apueerta.

Matɨ́'ɨj mi anticɨ́j japuan ɨ́ chi'ij. Matɨ́'ɨj mi ra'anáacu. A'ɨ́ɨ mú jɨ́n ayén huarɨ́j, matɨ́'ɨj ru'ucájtuaa japuan meru'ujtéca ɨ́ itari. A'uu mú ru'ucájtuaa huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte a'u tɨ Jesús a'utéjvee.

20 Tɨ́'ij Jesús hua'useɨ́j a'ɨ́mej, aj pu i xaa ráamua'areeri'i tɨjɨ́n meté'atzaahuate'e, tzíte'e. Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:

—Ne'amiigu, nu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ pej hui jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

21 Majta me'ɨ́n ɨ́ fariseos, majta me'ɨ́n ɨ́ mej tí'imua'ata ɨ́ yu'uxari jetze, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej miyen tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a tɨjɨ́n:

—¿A'ataqui hui pírɨcɨ amɨ́jna mɨ ja'atɨ tɨ ayén a'ij pua'a ti'ixa ɨ́ Dios jemi? Seɨ́j pu'u na'a a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tihua'utá'uuni'i ɨ́ teɨte ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Dios pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén tihua'utá'uuni'i. Ajta amɨ́n, capu hui a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree.

22 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné hui 'een jɨ́n siyen tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a?

23 ¿Ti'itáani jaítze'e muárɨ'eri? ¿Ni jaítze'e muárɨ'eri nej niyen tiraata'ixaate'en ne'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a yee: “Nu'uri timuaatá'uuni'iri'i ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi”, na'ari yee: “Ájchesi, mé pej tamé'en”? Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e muárɨ'eri nej niyen tiraata'ixaate'en yee: “Ájchesi, mé pej tamé'en.”

24 ’Aru sej si ráamua'aree ɨ́ nej hui xaa ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree íiyen chaanaca japua nej ni tihua'utá'auuni'i ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée nu huárɨni inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte.

Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ cɨyáaxara'a tɨjɨ́n:

—Ne'amiigu, ayée nu tí'imua'ixaate'e tɨjɨ́n, ajchesi hui, pajta ra'anchuén mɨ á'utaatzi. Aricu á'uraa u á'ache.

25 Jíme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ɨ́ɨn tɨ cɨyáaxara'a, ájchee, yá'uchuii ɨ́ rú'utaatzi. Tɨ'ɨj jí rɨ́'ɨ tiraatajé ɨ́ tavástara'a. Tɨ́'ɨj i á'uraa ɨ́ ruche.

26 Naími'i mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseɨ́j. Jé'ecan mú rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios jemi. Majta caí cha'a a'ij tirájteuve'e. Ayee mu'u tɨjɨ́n:

—Ijii tu xaa ti'itíj huaseíj ti huápi'i ruxe'eve'e.

Tí'ij nu'u Jesús raatajé í Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 A'atzu a'ateevi'i, aj pu i Jesús áa a'uré'ene. Seíj pu ja'ati huaseíj ti tí'iteji'ivi. Ayee pu ántehuaa tijín Leví. A'uu pu e'irájca u chi'ita a'u mej titejé'eji'ivi. Ayee pu tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Patá'aj hui nee jamuan á'uche'ecane'en.

28 Ti'ij jí a'íin Leví ájchee. Naími'i pu teje'etiá'a. Ti'iquí jamuan á'uraa.

29 Ti'iquí a'íin Leví tiu'uyé'este í ruche a'íjna jime'e ti ari Jesús jamuan á'uche'ecan. Majta me'ín í mej tí'iteji'ivi, majta seica, a'íi mú huá'a jamuan tí'icua'acaa.

30 Majta a'íime í fariseos, majta a'íime í mej tí'imua'ataca í yu'uxari jetze ti Moisés ra'uyú'uxaca'a, a'íi mú autéjhuii mej tihua'uxájtzi'i a'ímej jemi í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné 'een jín siyen huá'a jamuan tí'icua'aca, seajta hui ye'eca jamuan í mej tí'iteji'ivi, seajta huá'a jamuan í mej a'ij pua'a rijcaa?

31 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tijín:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ayee pu hui 'een jíme'en í teite í mej á'uci'ica'an jemin í ti ya'anaca. Capu ruxe'eve'e mej á'uci'ica'an jemin í mej rí'en sino a'íime mu'u hui í mej tí'icucui'i.

32 Mí neajta inee, canu hui ne'íjna jín mú a'uvé'emej nej ni ne'ímej huatájeeve a'ímej í ti ayén tihuá'amitiejte'e yee xí'epi'in mú rici sino a'ímej nu'u í mej rú'umua'aree í ru tzajta'a í mej caí xí'epi'in rici.

Í mej nu'u rú'itzi'ivi
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i í Jesús tijín:

—A'íime í mej hui Juan jamuan á'ujujhua'an, jeíhua mú rú'itzi'ivi, majta huatéjniuuve í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a rici a'íime í fariseos. Mí majta, a'íime hui í mej á jamuan á'ujujhua'an, metijí'icua'aca, majta ye'eca, micu.

34 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Tí pua'a ja'ati huaténe'iche, a'íi pu ajta ru'amiigustemua'a huatá'inen mej mi tiú'uyesten. Aj pu i tihuá'amicuan. ¿Ni qui miyen tiú'uritzi'ive'e tí'ij auj huá'a jamuan a'utéveeca? Camu xaa ne'u.

35 'Mi ajta, aúche'e pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xicájra'a ti jetzen ra'ajján a'íjna ti huaténe'iche. Aj mú xaa amiigustemua'ame'en ru'ítzi'ive'en a'iné capu ché'e mé'e já'ahua'a í hua'amiigu. A'iné naúche'e nu yé huatéjvee, camu hui ru'ítzi'ive'en í ne'amiigustemua'a.

36 Seíj pu tihua'utá'ixaa í niuucari tijín:

—Tí pua'a ja'ati rá'acu'une'epua í cíixuri ti mí'ime'ecan, capu a'íjna jín rá'acu'une'epua cíixuri jime'e ti caí xi ja'anáj já'usini'i. Tí pua'a ayén a'íjna jín rá'acu'une'epua, a'íi pu huatétzu'uta a'íjna í cíixuri ti jéjcua tí'ij huatéja'usini'ihua. Ti'ij jí ra'atésiujtza'anaxi'isin í ti mí'ime'ecan. Aj pu i, í ti anásiujtza'ani, jaítze'e pu hui ve'etí a'ame.

37 'Ajta camu miyen rijcaa mej ru'ucájtu'ani navij limeetajra'a tzajta'a ti cára'ajchira'a viinu ti'itíj mej mauchén ráataahuaca'a. Tí pua'a miyen ráaruuren, a'íjna í viinu ti jéjcua, a'íj pu jetze huiitaxíjsin í eeca, ajta autasiújtza'ani í navij ti cára'ajchira'a. Aj pu i a'uvaíjtzi í navij, ajta hui í viinu.

38 A'íj pu hui jín ayén tiú'ujxe'eve'e ti iru'ucájtu'ani navij tzajta'a ti jéjcua a'íjna í viinu ti ajta jéjcua, icu.

39 'Ajta, matí'ɨj ra'anti'í ɨ viinu tɨ mí'ime'ecan, capu ja'atɨ ayén raxí'eve'e tɨ ra'antiyé'en ɨ tɨ jéjcua a'iné ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ jɨme'en yee jaítze'e pu hui ajme'ira'a ɨ tɨ mí'ime'ecan caí ɨ tɨ jéjcua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

6

Mej nu'u muaiiyu huaré'acupi (Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Ayee pu ajta tiuju'urɨj a'ájna ɨ xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi. Aa pu aumé'ecaa já'ita'a u ví'ira'ata'a ɨ Jesús. Majta me'ɨn ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú autéjhuii mej rú'ijtzaanaxɨ'ɨn ti'itɨj atzi tɨ triigu jetze huijneájxɨ. Matí'ɨj mi raatémuatɨ'ɨsixɨ ɨ rumuájca'a jetze. Majta autéjhuii mej ráacua'ani.

2 Majta a'ɨɨme ɨ fariseos, seica mú á vejli'i a'uté'uuca'a. Matí'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i a'ɨjna ɨ Jesús. Miyen tɨjɨn:

—¿A'iné hui 'een jɨn piyen tí'imuarɨ'e ti'itɨj tɨ nu'u caí rɨ'ɨrí tɨ ayén ti'itɨj ú'uruuren a'ájna xɨcájra'a mej jetzen pua'a ruse'upi?

3 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—¿Ni secaí mú'een ja'anáj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze a'ij tɨ huarɨj a'ɨjna ɨ David teecan tɨ'ɨj huata'í'icuataca'a, majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e?

4 A'uu pu hui a'uteájrupi u teyujta'a, ɨ tɨ jee chi'ira'an pú'een ɨ Dios. Ajta á'iyen, a'ɨɨ pu ru'irájɨ'ɨpɨ ɨ pan mej Dios huatámuaɨ'ɨvejte. Tɨ'ɨj jí ráacua. Ajta a'ɨmej tiu'umí ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ɨjna ɨ pan, a'ɨɨ mu'u racua'aca a'ɨɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e a'ujna teyujta'a. Capu hui ti'itɨj a'ij huarɨj a'ɨjna jemi ɨ David teecan.

5 Ajta ayén tɨjɨn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, ayée nu hui 'een jɨn antínmua'aree neajta ne'ɨjna xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ Jesús.

Ɨ ja'atɨ tɨ nu'u cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze (Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Ajtahua'a, seɨj jetze ɨ xɨcáara'an mej jetzen ruse'upi, a'úu pu a'uteájrupi u teyujta'a. A'uu pu tihuá'amua'atejca'a. Ajta seɨj a'úu pu unú'ujveeca'a tɨ cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze, rurɨ'ɨríinta'an púјme'en.

7 Majta me'ɨn ɨ fariseos, majta me'ɨn ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan, a'ɨɨ mú rajeeveca'a ti'itɨj mej jɨme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Ayee mú tí'imua'ajca yee aisí tɨ pua'a caí seɨj tiú'uhuaate'en, a'ɨjna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi.

8 Mɨ ajta Jesús, a'ɨɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tí'imua'ajca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna tɨ rumuájca'a jetze cɨyáaxara'a tɨjɨn:

—Ájchesi. Mé huatéchaxɨ mé já'ita'a.

Aj pu i ájchee. Aa pu a'utéechaxɨ.

9 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ayee nu tejámuaata'íhua'ura ti'itɨj tɨ í'irɨ'ɨri a'ɨjna xɨcájra'a tej jetzen tase'upi. ¿Ni qui í'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén ráaruuren ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn na'ari ɨ tɨ a'ij pua'a 'een? ¿Ni qui ajta í'irɨ'ɨri tɨ seɨj huiirájtuaa tɨ ij a'ɨɨn caí huámɨ'ɨni na'ari hui tɨ raajé'ica?

10 Tɨ'ɨj jí Jesús hua'useíirajraa a'ɨmej ɨ mej áa e'envéjme'ecaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna tɨ cɨyáaxara'a ɨ rumuájca'a jetze tɨjɨn:

—Huatátzeaara hui mua'a muájca'a.

Aj pu i raatátzeaaraca'a. Jɨme'en pu'u ayén huarɨj, aj pu i huarúj.

11 Majta me'ín í fariseos, jé'ecan mú huatanínіu'ucacuca'a me'íjna jɨme'e
mej caí a'ij tirájteu a'ij mej ye'í jíme'en jetzen te'ujpuá'ajte'en. Matí'ɨj mi
autéjhuii mej ti'itiúrixaate'en yee a'ij mej ye'í ráaruuren me'íjna í Jesús.

Tí'ɨj nu'u Jesús hua'antíhuau a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase
(Mt. 10:2; Mk. 3:16-19; Hch. 1:13)

12 A'ájná'ɨmua, Jesús pu á'ume jɨrí tzajta'a tí'ij huatéjniuuni í Dios jemi.
Huatáxa'ii tɨ huatéeniu.
13 Tí'ɨj tapuá'arijme'eca, a'íɨ pu hua'utajé a'ímej í mej jamuan
á'ujujhua'ane'e. Tɨ'ɨj jí hua'avé'ejajpuaxɨ a'achú cumu tamuáamuata'a
japuan hua'apua mej ará'ase. Ayee pu hua'utamuá'a tɨjín apóstoles, tɨ ayén
huataújmua'a tɨjín seíj tɨ tiu'uta'aíjti'ire.
Ayee mú huataújmua'a a'íɨme í mej tiu'uta'aíjti'ire.
14-15 A'ii mú a'íɨn pú'een í tɨ hua'avé'ejajpuaxɨ. Amuacaícan, a'íj pu huatajé
a'íjna í Simón, í mej majta miyen raatamuá'a tɨjín Pedro. Aj pu ijtá'i a'íjna
huatajé í Andrés. Juutzeájra'an pu pú'een a'íjna í Simón. Seica pu ajta huatajé.
A'íɨme mú a'íɨn pú'een a'íjna í Jacobo, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Felipe. A'íj
pu ajta huatajé a'íjna í Bartolomé, ajta a'íjna í Mateo, ajta a'íjna í Tomás, ajta
a'íjna í Jacobo. A'íɨ pu yaujra'an pú'een í Alfeo.
Jesús pu ajta a'íjna huatajé í Simón. A'ímej pu jetze ajtéme'ecan a'íɨme í mej
miyen hua'atamuá'amua tɨjín í mej raayí'ɨtɨ mej huané'use'en.
16 A'ímej pu ajta huatajé a'íjna í Judás tɨ yaujra'an pú'een í Jacobo, ajta a'íjna
í Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjín Iscariotes. A'ii pu a'íɨn pú'een tɨ tiu'utátui í
Jesús. A'ímej pu'u avé'ejajpuaxɨ.

Jesús pu nu'u tihuá'amua'ate jeíhua í teɨte
(Mt. 4:23-25)

17 Tɨ'ɨj jí Jesús acájraa í jɨrí japua, majta í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu
pu a'ará'a a'u tɨ a'upá'atza. A'uu mú jeíhua ajteáxɨɨreca'a í teɨte, í mej jamuan
á'ujujhua'ane'e, majta seica. Jéihua mú majta ajteáxɨɨreca'a í mej a'uchéjme
a'úu tɨ huatacá'a u Judea, majta me'ín í mej a'uun a'uchéjme u Jerusalén.
A'íɨ mú majta ajteáxɨɨreca'a í mej a'uun a'uchéjme a'ujna la coosta, a'ájna
já'ahua'a u Tiro, ajta a'ájna já'ahua'a u Sidón.
18 Ayee mú 'een jín mú e'iré'ene mej mi ráanamua, tɨ ij a'íɨn tihuá'uhuaate'en
í mej jín ti'icúcui'ijme. Majta me'ín í mej rajpuaíjtzica'a a'íjna jɨme'e í
tiyáaru'use tɨ huá'a tzajta'a seijre'e, Jesús pu ajta tihuá'uhuaa.
19 Naíjmi'i matíj mena'a me'uun a'uté'uuca'a, ayée mú tí'itese'eca'a mej
ra'ajtamuáɾɨ'en a'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn jetze e'iraaye'i í muáɾɨ'eri'ire'ara'an tɨ jín
tihuá'uhuaate'en naíjmi'ica.

Mej nu'u jíme'en huataújtemua'ave'esin
(Mt. 5:1-12)

20 Tɨ'ɨj jí hua'antaseíirajraa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Tɨ'ɨj jí Jesús
ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mɨ sej caí a'ij tí'ijviicua'i, a'iné
mú'ejmi pu ari tiu'ucí'ɨ tɨ Dios tejá'amua'aijte'e sej si jamuan tiu'uta'aíjta tíj
na'a rusén jɨme'e.
21 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en, mú'een mɨ sej tɨejcu. Dios pu
tejámuaatá'asin í sej jín huateújvaɨre'en.
'Setá'aj huataújtemua'ave'en mɨ sej ruyein se'íjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a
tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Mú'een xu na'anaa xá'aju'un se'íjna jɨme'e tɨ
Dios ari amuá'ancu'uvajxɨ.

22 'Setá'aj hui huataújtemua'ave'en tɨ pua'a seica teɨte mejamuájcha'ɨɨre'e,
na'ari tɨ pua'a mejamuaatamuárite'en, na'ari tɨ pua'a mej a'ij pua'a
á'amuaruuren nusu tɨ pua'a metejá'amuaxajtzi'ira me'ɨ́jna jɨme'e sej
ná'astijre'e ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte.
23 Tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna mej miyen a'ij pua'a á'amuaruuren ɨ́ teɨte, setá'aj
hui huataújtemua'ave'en a'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ
a'uun tejé'eme'ecan a'u tɨ Dios é'eseijre'e. Setá'aj tiu'utéene'en se'ɨ́jna jɨme'e
sej rutémua'ave'e, a'iné huá'avaujsimua'acɨ'ɨ, ayée mú hui che'atá mena'a a'ij
pua'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
24 'Seajta mú'een, mɨ sej chíjteaani, setá'aj hui huataújxɨeemɨste'en a'iné
xu'uri ra'ancuré'a íiyen chaanaca japua ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin.
25 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej nain tí'ijcha'ɨɨ, a'iné capu hui
ti'itɨ́j huateáturaasin mú'ejmi jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een mɨ sej na'ana, cha'a sena'a, a'iné
mú'een xu ruyeinixɨ'ɨn, seajta huataújxɨeemɨste'esin.
26 'Setá'aj hui huataújxɨeemɨste'en tɨ pua'a naími'i miyen tejá'amua'ixaate'e
yee xɨ́'epɨ'ɨn xu huarɨ́j, a'iné huá'avaujsimua'acɨ'ɨ, ayée mú che'atá mena'a
tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej caí tzáahuati'ira'a jɨme'e tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze
me'ecan.

"Tej nu'u huá'uxe'eve'en ɨ́ mej tájcha'ɨɨre'e"
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Mɨ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ní'inamua: Setá'aj hui
huá'uxe'eve'en se'ɨ́mej ɨ́ mej amuájcha'ɨɨre'e, setá'aj seajta rɨ́'ɨ huá'uruuren
se'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a á'amuaruure.
28 'Setá'aj rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a tejá'amuaxa. Setá'aj
hui seajta ɨ́ Dios jemi huá'a jɨ́me'en huatéjniuuni a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a
á'amuaruure.
29 'Tɨ́ pua'a ja'atɨ mu'itéjveeni a'ɨpée jetze, patá'aj hui pajta u jetze
púje'en raatániɨjte'en tɨ́'ij ajtahua'a mu'itéjveeni a'uun jetze. Tɨ́ pua'a ja'atɨ
muá'achuira mɨ a'achamaara, patá'aj pajta mɨ asiicu'u raatapíjte'en.
30 'Patá'aj pajta tihua'utá'an naíjmi'ica a'achú mej hui pua'amé ti'itɨ́j
muahuavii. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ti'itɨ́j ántɨni ɨ́ tɨ mú'eetzi a'aa, capej hui
rahuaviira ca'anéeri jɨme'e tɨ muaatátuiire'en.
31 'Patá'aj pajta hui piyen huá'uruuren ɨ́ seica a'ij pej tí'ijxe'eve'e mej miyen
muáaruuren mú'eetzi.
32 'Niche'e seɨ́j tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a siyen huá'ixe'eve'e sena'a a'ɨ́mej
ɨ́ mej amuá'ixe'eve'e mú'ejmi, ¿a'iné hui tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e
ɨ́ niuucari? ¿Ni qui ti'itɨ́j semuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Caxu xaa ne'u ti'itɨ́j
huamuá'itɨn a'iné a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ́ mú majta hui huá'ixe'eve'e
a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej majta huá'ixe'eve'e.
33 'Ajta, tɨ pua'a siyen rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en sena'a a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ tejaa-
muaatá'aca, ¿ni tzaa ayén tejamuá'amitɨejte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j huamuá'itɨn
ɨ́ Dios jemi? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee caxu hui a'atzu ti'itɨ́j huamuá'itɨn
a'iné ayée mú che'atá mena'a rɨcɨ a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.
34 'Ajta, tɨ pua'a hui siyen tihua'utániɨ́jte'en ti'itɨ́j tɨ na'a se'ɨ́jna jɨme'e mej
mi á'iyen amuaatátuiire'en, ¿ni ayén tejamuá'amitɨejte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j
huamuá'itɨn ɨ́ Dios jemi? Capu ayén té'eme. Caxu hui a'atzu ti'itɨ́j huamuá'itɨn
a'iné a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ́ mú hua'utániɨ́jte ɨ́ seica, majta miyen
rachú'eve'en mej mi á'iyen tíhua'utátuiire'en nain ɨ́ mej caj tihua'utániɨjte.
35 'Ayee xu'u huárɨni. Setá'aj hui huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej
amuá'ajcha'ɨɨre'e. Setá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ. Setá'aj seajta ti'itɨ́j tɨ

na'a hua'utániíjte'en. Caxu huá'ahuaviira ca'anéeri jɨme'e mej mi amuaatátuiire'en. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ pua'a siyen huárɨni, jeíhua pu hui tejá'amuacɨ'ɨti. Seajta xu yaújmua'ame'en pú'eene'e xá'aju'un a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ ta japua tɨ é'eseijre'e, a'iné a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rɨ́'ɨ tihua'atá'aca, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a rɨcɨ.

36 'Setá'aj siyen huá'ancu'uvajxɨ'ɨn, a'iné a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ á'amua'iya'upua, a'ɨ́ɨ pu hui ajta huá'ancu'uvajxɨ'ɨsin.

"Teta'aj nu'u caí huá'axɨjte'e ɨ́ seica"
(Mt. 7:1-5)

37 'Caxu a'ij tihuá'ajeeve ɨ́ seica; tɨ ij caí Dios a'ij tejá'amuajeeve mú'ejmi. Caxu seajta huá'axɨjte'e ɨ́ seica, tɨ ij caí Dios ama'uxɨ́jte'en mú'ejmi. Setá'aj hui tihua'utá'uuni'i ɨ́ seica. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'ira.

38 'Setá'aj tíhua'utapuaíjve'en ɨ́ seica. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, jeíhua pu ajta mú'ejmi tejámuaatapuaíjve'esin. Ayee pu té'eme tɨ́j ja'atɨ ra'avé'ejɨste'en ɨ́ medida jetze. A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, mi'i pu rɨ́'ɨ ra'ure'eruurén, ajta raatéruureajxɨ'ɨn tɨ́'ij rɨ́'ɨ huaújra'atza. Temua'a pu naa tira'avé'ejɨste'esin tɨ ij caí avé'evitzen. Aj pu i, amua'ancára'atzi'ira ɨ́ á'amuasiicu'u jetze. Ayee pu á'amuaruuren a'iné a'achú sej hui caj tiu'utapuaíjve'e, ayée pu che'atá na'a Dios pu amuaat-apuaíjve'esin mú'ejmi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

39 Ajtahua'a seɨ́j niuucari pu jɨ́n tihuá'u'itɨiiri'i. Ayen tɨjɨ́n:

—A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi a'ɨ́jna jɨ́me'en ɨ́ tɨ arácun. ¿Ni rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn tɨ arácun rá'anvi'itɨn ɨ́ juye jetze seɨ́j tɨ ajta arácun? Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu a'atzu rɨ'ɨrí, tɨ a'ɨ́ɨn rá'anvi'itɨn, a'iné tɨ pua'a a'ɨ́ɨn rá'anvi'itɨn, naími'i mú hui atévatzɨjsin a'u tɨ e'etécun.

40 'Ajta ayée pu hui 'een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej nee jamuan á'ujujhua'an. A'ɨ́n ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tiú'ujmua'ate capu ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ́j a'ɨ́ɨn tɨ tí'ijmua'ate, sino tɨ́'ɨj ari ra'antipuá'arite'en ɨ́ tɨ tiú'ujmua'ate, aj pu hui xaa ayén éene'e a'ame tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tiraamuá'ate.

41 'Pajta mú'ee, a'iné hui 'een jɨ́n piyen raseɨ́j ɨ́ a'ihuáara'a a'ɨ́jna tɨ cɨ́j caj te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ pajta mú'ee, capej aseɨ́j ɨ́ pej hui jɨ́n jeíhua á'atura ɨ́ Dios jemi.

42 Tɨ́ pua'a peri jeíhua jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ¿a'iné hui tí'irɨ'ɨri pej piyen tiraata'ixaate'en pe'ɨ́jna ɨ́ a'ihuáara'a tɨ cɨ́j caj te'uteájturaa a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi? Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri, a'iné capej hui aseɨ́j mú'ee aseɨ́j a'ij pej ti'itɨ́j jɨ́n te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi.

'Mú'ee mɨ pej a'ij pua'a tí'ijrɨ'ɨre mé jéjre'e, pauj mi'i seɨcɨé tiú'umua'ati, pajta nain jɨ́n tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ pej hui jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Aj pu hui xaa ayén tiraavíjte'e ɨ́ pej piyen tiraata'ixaate'en ɨ́ seɨ́j a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'uteájturaa ɨ́ Dios jemi.

Tej nu'u jɨ́me'en ráamua'ati ti'itɨ́j tɨ nu'u cɨyéjra'a pú'een
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Ayee pu'u ajta 'een, tɨ́j ɨ́ cɨyej, nain tɨ ti'irɨ́'een, rɨ'éene'en pu tí'itaaca. Ajta nain ɨ́ cɨyej tɨ caí ti'irɨ́'een, capu ajta rɨ'éene'en tí'itaaca.

44 Ajta naíjmi'i ɨ́ cɨyej tɨ tí'itaaca, ayée mú hui tí'imua'amua me'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'itaaca, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ huaréj taca'i, capu a'ɨ́ɨn rataca'i ɨ́ cɨyej tɨ tétzicare'e sino a'ij pu jetze me'ecan ɨ́ rucɨye'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ uuva taca'i, capu ajta a'ɨ́ɨn rataca'i ɨ́ jɨ́'ɨtzijca'ixa'a jetze sino a'ij pu ajta jetze me'ecan ɨ́ rucɨye'e. Ayee xu che'atá sena'a seajta tí'ijmua'areeren ja'atɨ tɨ tévira'a pú'een tij rɨ́'ɨ tí'itevij nusu caí se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ rɨcɨ.

45 'A'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ tí'itevij, a'ɨ́ɨ pu hui rɨ́'ɨ tí'ixaxa'a, ajta a'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ tí'ixaxa'a, a'úu pu me'ecan tzajta'an a'u tɨ jeíhua yá'avaa tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a tí'itevij, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a tí'ixaxa'a, ajta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a tí'ixaxa'a, a'úu pu hui me'ecan tzajta'an a'u tɨ jeíhua yá'avaa tɨ a'ij pua'a 'een. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atɨ tɨ na'a, a'ɨ́ɨ pu hui tí'ixaxa'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ rá'avaa ɨ ru tzajta'a.

A'ij tɨ nu'u seɨ́j tí'ijrɨ'ɨre, ajta ɨ seɨ́j (Mt. 7:24-27)

46 'Seajta mú'een, mɨ sej hui caí siyen tí'iruure a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, a'iné 'een jɨ́n siyen tí'inejee tɨjɨ́n: "Nevástara'a, nevástara'a."

47 'Ayee nu hui tejámuaatá'ixaate'esin a'iné 'een a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ neetzi jemi mú a'uvé'emej tɨ ij neetzi huanamua, ajta ayén tiú'uruuren a'ij nej ti'ixa.

48 Ayee pu hui 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ chi'i ájtaahuaca'a. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, jé'ecan pu ru'ucá'ijche téte'ɨmua. Tɨ'ɨj jí rá'ajtaahuaca'a ɨ jaxu'u ɨ tete japua. Matɨ́'ɨj mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámɨ'ɨyeca'a ɨ játe'ana. Aj pu i jetzen ajté'a ɨ játe'ana ɨ chi'ij. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ chi'ij, capu hui á'ave a'iné temua'a pu naa rɨ́'ɨ tirá'ajtaahuaca'a ɨ ja'atɨ.

49 'Mɨ ajta, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tí'inenamua, tɨ pua'a caí ayén tiú'uruuren a'ij nej ti'ixa, ayée pu hui 'een tɨ́j ɨ seɨ́j tɨ ajta chi'ij ájtaahuaca'a. Capu ru'ucá'ijche téte'ɨmua a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Matɨ́'ɨjtá mi huatéviiyeca'a. Ajta huatámɨ'ɨyeca'a ɨ játe'ana. Tɨ́'ɨj jetzen ajté'a, aj pu i rá'arɨe. Nain pu hui tejá'urɨe a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.

7

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tiráahuaa a'ɨ́jna ɨ tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna tɨ anxíte tí'aijta (Mt. 8:5-13)

1 Tɨ́'ɨj Jesús raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ teɨte, aj pu i a'uun á'uraa u Capernaúm.

2 A'uu pu seɨ́j a'utéveeca'a xantaaru'u tɨ anxíte tí'aijta. A'ɨ́jna jemi, seɨ́j pu tí'icui'i tɨ jemin tí'ivaɨre'e. Pu'uri á'ame'erejca'a. Ajta ɨ xantaaru'u, jeíhua pu raxɨ́'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ jemin tí'ivaɨre'e.

3 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn anxíte tɨ tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ́ ruurejca'a ɨ Jesús. Aj pu i teɨte huata'áij mej mi ya'utájeeve. A'ɨ́ime ɨ teɨte, a'ii mú a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, majta ɨ mej tí'aijtaca'a u teyujta'a.

4 Matɨ́'ɨj mi a'uun e'iré'ene a'u tɨ Jesús a'utéveeca'a. Jéihua mú raatéeje. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Jé'ecan pu raavíjte'e pej á'ume'en jemin a'u tɨ é'eche pej pi piyen huárɨni a'ij tɨ timuaatáhuaviira.

5 'Jé'ecan pu hui rɨ́'ɨ titájcha'ɨɨ a'ɨ́jna. Ajta a'ɨ́ɨ pu rá'ajtaahuaca'a ɨ teyuu.
—Ayee mú tiraata'ixaa.

6 Tɨ'ɨj jí Jesús u á'ume huá'a jamuan. Aa pu vejli'i aumé'ecaa, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tɨ anxíte tí'aijta, ajta pu ru'amiigustemua'a huata'áij mej mi miyen tiraata'ixaa tɨ nu'u caí a'uun e'ará'asti a'ujna tɨ é'eche. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, capu hui rɨ́'ɨ tiraavíjte'e pej anú'asti.

7 A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ayén tiná'amitɨejte'eca'a tɨ raavíjte'e nej ne'uun a'atanén a'u pej a'utéveeca'a. Tɨ́ ij caí muamuárɨ'eriste'e, ayée pepu'u hui huárɨni pej raataxáj yee pu'uri huarúj ɨ tɨ ajemi tí'ivaɨre'e. Tɨ́ pua'a piyen tiu'utaxáj, aj pu a'ɨ́ɨn rujni ɨ tɨ ne jemi tí'ivaɨre'e.

8 'A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen tí'imua'ixaate'e a'iné seɨ́j pu tí'ine'aijte'e ineetzi. Nee nu neajta ti'itɨ́j jɨ́n antínmua'aree; neajta tihuá'aijte'e ɨ xantaaru'u. Tɨ́ pua'a seɨ́j netiu'uta'áijte'en yee aricu, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨni tɨ á'ume'en. Na'ari tɨ pua'a

seɨj niyen tiu'utá'ixaate'en yee mú a'utá'iyi'i, ayée pu rɨni tɨ mú a'uvé'eme'en. Ayee nu hui tiraata'ixaate'en a'ɨjna tɨ nej jemi tí'ivaɨre'e yee ayée pej huárɨni. Ajta a'ɨɨn, ayée pu rɨni. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ xantaaru'u a'ɨjna ɨ Jesús.

9 Ajta a'ɨɨn Jesús, tɨ'ɨj ayén tiráanamuajri'i, jé'ecan pu naa rɨ'ɨ tira'utaseíj a'ɨjna jemi. Tɨ'ɨj jí pɨɨ a'uré'eve tɨ ij hua'useíirajra'ani ɨ teɨte ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'u tɨ huatacá'a íiye Israél, canu hui ja'anáj ja'atɨ huáteu tɨ ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e tɨj a'ɨjna ɨ xantaaru'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

10 Majta me'ɨn ɨ mej tiu'uta'aíjti'ire, a'ɨɨ mú a'uré'acɨ a'u tɨ é'eche a'ɨjna ɨ xantaaru'u. Matɨ'ɨj a'uré'ene, pu'uri huarújcaa a'ɨjna tɨ jemin tí'ivaɨre'e.

Tɨ'ɨj nu'u Jesús ajtahua'a raata'aíj tɨ huatarún ɨ tɨ'ɨrí huamɨ'ɨ

11 A'atzu a'ateevi'i, Jesús pu a'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Naín. Majta mú a'ucɨj jamuan a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta seica ɨ teɨte, mu'iitɨ mú a'ucɨj jamuan.

12 Mu'uri vejli'i aujú'ucaa ta'anténine'i chajta'a jetze matɨ'ɨj seica antinájcheca'a mej mɨ'ɨchi huáchuisime'e. A'ɨjna ɨ mɨ'ɨchi, a'ɨɨ pu pú'eene'e yaujra'an ɨ 'ɨíta'a tɨ ruseíj. A'ɨɨ pu'u caj pítí'iyaujra'antaca'a tɨ teáatacan. Jéihua mú teɨte jamuan huajú'ucaa.

13 Tɨ'ɨj Jesús raaseíj, jeíhua pu huataújxɨeemɨste jemin ɨ 'ɨíta'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Capej ayeine.

14 Tɨ'ɨj jí ajteáxɨireca'a. Aj pu i ra'ajtamuárɨej ɨ cɨyej tɨ japuan 'ujcá'a a'ɨjna tɨ huamɨ'ɨ. Majta me'ɨn ɨ mej ráachuisime'e, a'ɨɨ mú huatéhuiixɨ. Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Mú'ee, temuaij, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee: Ájchesi. —Ayee pu tiraata'ixaa.

15 Ajta a'ɨɨn tɨ huamɨ'ɨ, a'ɨɨ pu a'ujyeíjxɨ. Aj pu i a'utéjche tɨ tiu'utaxáj. Tɨ'ɨj jí Jesús raatátui ɨ náànajra'an.

16 Matɨ'ɨj mi naími'i naa rɨ'ɨ tira'utaseíj a'ij tɨ ti'itɨj huáruu ɨ Jesús. Jé'ecan pu utéevatzɨ ɨ huá'a tzajta'a. Matɨ'ɨj mi rɨ'ɨ tiu'utá'a ɨ Dios jemi. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—Ja'atɨ pu hui huataseíjre itejmi jemi tɨ ve'ecán jín ti'itéjvee, ajta tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Pu'uri mú a'uvé'emej ɨ Dios tɨ ij hua'utévaɨre'en ɨ ruteítestemua'a.

17 Nainjapua mú ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ huarɨj a'ɨjna ɨ Jesús. Nainjapua tɨj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea, ajta 'á'ayee tɨ huacá'a, naími'i mú ráamua'areeri'i.

Tɨ'ɨj nu'u Juan hua'uta'íteca'a ɨ Jesús jemi (Mt. 11:2-19)

18 Majta me'ɨn ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨjna ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨihuaca, a'ɨɨ mú raatá'ixaa a'ij tɨ Jesús rɨjcaa. Tɨ'ɨj jí hua'apuaca huatajé a'ɨjna ɨ Juan.

19 Aj pu i hua'uta'íteca'a mej mi raata'íhua'u a'ɨjna ɨ Jesús yee ni qui mú'ee pe'ɨn pú'een a'ɨjna tɨ nu'u mé'e vé'eme, na'ari ayén tiú'ujxe'eve'e tej seɨj huachú'eve'en. Matɨ'ɨj mi a'ucɨj.

20 Matɨ'ɨj mi me'uun e'iré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨjna ɨ Jesús. Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:

—A'ɨjna ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨihuaca, a'ɨɨ pu hui taja'uta'íteca'a tej ti tiyen timuaata'íhua'u yee: “¿Ni qui mú'ee pe'ɨn pú'een a'ɨjna tɨ mé'e vé'eme na'ari teuj seɨj chu'eve'e?” —Ayee mú tiraata'ixaa.

21 Ajta aˈɨɨn ɨ Jesús, auchén pu muˈiicáca tiúˈuhuaa ɨ mej tíˈicucuiˈicaˈa, ajta seica ɨ mej caí rɨˈéeneˈe ɨ ru jetze, ajta ɨ mej tiyaaruˈu huáˈa tzajtaˈa seijreˈecaˈa. Ajta aˈɨɨme ɨ mej aracúcuˈunijmee, aˈɨɨ pu tihuáˈuhuaa mej mi majtáhuaˈa atanéjneˈere.

22 Tɨˈɨj jí Jesús ayén tihaˈutáˈixaa aˈɨmej ɨ tɨ Juan huaˈutaˈíteca ˈa tɨjɨn:

—Sericu múˈeen. Setáˈaj áˈujuˈun ɨ Juan jemi, setáˈaj tiraataˈixaateˈen aˈij sej seri tiuˈuséɨj, aˈij sej seri tiúˈunamuajriˈi yee aˈɨɨme ɨ mej aracúcuˈunijmee, aˈɨɨ mú hui meri majtáhuaˈa mé uunéjneˈe. Majta aˈɨɨme ɨ mej anacɨyáaxaviˈijmee, aˈɨɨ mú meriˈijtáhuaˈa áˈujujhuaˈan. Majta aˈɨɨme ɨ mej tijcúcuiˈineca ˈa meˈɨjna jɨmeˈe tɨ tineájxɨ huáˈahuaˈiraˈa jetze, tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn lepra, muˈuri huarúj. Majta aˈɨɨme, ɨ mej nácuxaˈitacaˈa, muˈuriˈitáhuaˈa huiteánajcaˈamua. Majta aˈɨɨme ɨ mej meri huácuii, muˈuri majtáhuaˈa menaˈa huatarúj. Neajta hui tihuaˈutáˈixaateˈesin aˈɨɨme ɨ mej caí aˈij téˈeviicuaˈi aˈɨjna jɨmeˈe ɨ niuucari ɨ mej jɨn huataújtemuaˈaveˈen.

23 ’Rɨˈɨɨpuhuitiraatáˈasin aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ caí aˈij puaˈa tiraatáˈan mé núurɨeeni, aˈɨjna jɨmeˈe tɨ caí chéˈe téˈeviicuaˈi neetzi jemi. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨjna ɨ Jesús.

24 Matɨˈɨj mi aˈucɨj aˈɨɨme ɨ mej Juan jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Tɨˈɨj jí Jesús aˈutéjche tɨ tihuáˈitiii ɨ teɨte aˈɨjna jɨmeˈe ɨ Juan. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨn:

—¿Tiˈitájniseˈujnaɨˈɨtzitá? ¿Niquihuiini xámuaˈij u seˈuseɨj tɨ eeca raruˈuxanteˈe? Caxu xaa neˈu.

25 Caˈɨɨnjaˈatɨsenaˈahuiaˈutéeseij? ¿Caˈɨɨnjaˈatɨsenaˈauaˈutéeseij tɨ rɨˈéeneˈen teˈucáaviɨj? Caxu xaa neˈu, aˈiné xuˈuri ramuaˈaree tɨjɨn aˈɨɨme ɨ mej miyen rɨˈéeneˈen teˈucaviɨjmee, majta aˈɨɨme tɨ huaˈaráanajche naíjmiˈi tɨj naˈa tɨ tíˈijnajche, aˈúu mú éˈeche aˈu mej rey éˈeche.

26 ’Ari tɨ puaˈa secaí seˈɨjna aˈutéeseij, ¿tiˈitájni senaˈa aˈutéeseij? ¿Niquihui seɨj tɨ Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈa? Jee tzíteˈe, ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe yee aˈɨɨ pu pírɨcɨ. Ajta aˈɨɨn, jaítzeˈe pu veˈecán jɨn tiˈitéjvee.

27 Aˈiipuhuiaˈɨɨnpúˈeenɨtɨjɨmeˈenráˈaxaɨyuˈuxarijetzetɨjɨn:

Nee nu hui seɨj amuacaí huataˈíti tɨ huataseíjreˈesin pecaí múˈee.
Aˈɨɨpurɨˈɨhuáˈaruuren ɨ teɨte mej mi muaˈancuréˈeviˈitɨn múˈeetzi.

28 ’Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe yee aˈɨɨme tzajtaˈa naíjmiˈi ɨ teɨte ɨ mej huataseíjre íiyen chaanaca japua, capu jaˈatɨ jaˈanáj teˈenteájrupi tiˈitɨj jɨmeˈe ɨ tɨ jaítzeˈe veˈée caí ɨ tɨ jɨn tiˈitéjvee aˈɨjna ɨ Juan. Mí ajta, aˈɨɨn tɨ jaítzeˈe cɨliéeneˈe jɨn tiˈitéjvee ɨ Dios jemi, jaítzeˈe pu hui veˈecán jɨn tiˈitevée aˈame aˈɨjna ɨ jaˈatɨ caí aˈɨjna ɨ Juan aˈájna xɨcájraˈa jetze tɨ Dios ayén autéchesin tɨ tiuˈutaˈájta nainjapua.

29 ’Majta naímiˈi ɨ mej ráanamuajriˈi aˈij tɨ tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨjna ɨ Juan, aˈɨɨ mú hui raˈancuréˈa aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ Dios meˈɨjna jɨmeˈe tɨ Juan huáˈumuaɨˈɨhua. Ayee mú cheˈatá menaˈa raˈancuréˈa aˈɨɨme mej tíˈiteji ˈivi.

30 ’Majta hui aˈɨɨme ɨ fariseos, majta aˈɨɨme ɨ mej tiúˈujmuaˈate ɨ yuˈuxari jetze tɨ Moisés raˈuyúˈuxacaˈa, aˈɨɨ mú hui ratíteca ˈa aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ Dios aˈiné camu huaújmuaɨˈɨhuacaˈa ɨ Juan jemi. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨjna ɨ Jesús.

31 Ajtahuaˈa seɨcɨé pu ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi ɨ Jesús tɨjɨn:

—¿Aˈinénenaˈatiraataxájyeeayéemúˈeenaˈɨɨmeɨteɨteíjiimejhuáteemua? ¿Nicaímé ˈeˈitiɨj tɨ ayén ˈeen cumu aˈíime?

32 ’Ayee mú hui eˈen matɨj ɨ tɨˈɨríi mej á vejliˈi aˈujteí aˈu mej tejáˈatua. Aˈɨɨmúmiyentihuaˈatajíˈivi ɨ seica tɨjɨn: “Tetiuˈutacɨˈɨsite sej si tiuˈutéeneˈen, mɨ seajta caí, caxu tiuˈutéenei. Teajta tu tiuˈutáchuiicacaˈa tɨ tiúˈuxɨeemɨsteˈe jɨmeˈe, mɨ seajta caí, caxu huaújyeinecaˈa.”

33 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'ɨjna ɨ Juan, tɨ'ɨj a'ɨɨn yé uvé'ene, capu hui pan cua'aca, capu ajta viinu ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu e'en matɨj a'ɨɨme ɨ tɨ'ɨríi se'ɨjna jɨme'e sej siyen ti'ixa se'ɨjna jɨme'en ɨ Juan tɨjɨn: "Tiyaaru'u pu tzajta'an seijre'e."
34 'Neajta inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teite, nee nu tí'icua'a, neajta ye'eca. Seajta mú'een, ayée xu ti'ixa neetzi jɨme'en yee huápɨ'ɨ nu tí'icua'a, neajta netahuaive. Ayee xu seajta ti'ixa tɨjɨn yee ye'ecui huatéjvee hua'amiigu a'ɨɨme mej tí'iteji'ivi, ajta a'ɨɨme ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.
35 A'ɨjna tɨ Dios jemi rɨ'ɨ meteúumua'aree, a'ɨɨ mú hui ramua'aréeren ɨ yaújmua'ame'en ɨ mej rɨ'ɨ metíteumuámua'aree ɨ Dios jemi. —Ayee pu ti-hua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

Tɨ'ɨj nu'u Jesús a'utéveeca'a a'u tɨ é'eche ɨ Simón tɨ fariseo pú'eene'e

36 Ayee pu ja'anáj tiuju'urɨj. Seɨj pu raatá'inee a'ɨjna ɨ Jesús tɨ jamuan tiú'ucua'ani. A'ɨjna ɨ ja'atɨ, fariseo pu pú'een. Ayee pu ántehuaa tɨjɨn Simón. Aj pu i Jesús á a'uré'ehui'ixɨ a'u tɨ meesa vejli'i a'utéjvee a'ij mej tiraaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨjna tɨ raatá'inee.
37 Ajta a'ɨɨn 'ɨíta'a, a'úu pu a'utéveeca'a. Jéihua pu a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a a'ɨjna ɨ Dios jemi. Tɨ'ɨj jí a'ɨɨ ráamua'areeri'i tɨjɨn a'úu pu tejé'ecua'a fariseo tɨ é'eche a'ɨjna ɨ Jesús. Aj pu i tetej limeetajra'a pu e'evé'ejaj. Ti'itɨ pu urajmuaa tɨ naa teáarɨ'e.
38 Tɨ'ɨj jí á vejli'i a'utéechaxɨ a'u tɨ Jesús anu'uhuaré'eca'a ɨ meesa a'utéjvee. Ruyeineca'a a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. Tɨ'ɨj jí Jesús ɨɨca jetze títzutixɨ ɨ tɨ a'itajá'ara'atajye'icaa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. Tɨ'ɨj jí rucɨpuá jɨn racáhuatzi'iri'i, ajta ra'anáapɨ'ɨtze. Tɨ'ɨj jí ɨɨcájra'an jetze racáaxɨre a'ɨjna tɨ naa teáarɨ'e.
39 Ajta a'ɨɨn fariseo tɨ Jesús huatá'inee, tɨ'ɨj raaseɨj a'ij tɨ rɨjcaa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a, ayée pu tí'imua'ajca ɨ ru tzajta'a tɨjɨn: "Tɨ́ pua'a amɨn pú'eene'en tevi seɨj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ɨɨ pu hui ramua'aréeren ti'itɨj tɨ tévira'an pɨ́rɨcɨ a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ ɨ Dios jemi."
40 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Simón, ti'itɨj nu muaatá'ixaate'esin.
Ayee pu tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨn:
—Maeestru, patá'aj naatá'ixaate'en.
41 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Seica mú nu'u hui tirá'acha'ɨɨre'eca'a me'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ tumin hua'utániɨ́jte, a'ɨmej mej hua'apua. Seɨj pu nu'u ayén tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'achú cumu anxɨj ciento ɨ tumin. Ajta ɨ seɨj, ayée pu nu'u tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'achú cumu muáacua jetze ɨ tumin.
42 'Ja'iné camu a'atzu tí'ituaave'e ɨ mej jɨn tiraanájchite'en, a'ɨɨ pu nu'u hui tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨmej ɨ mej hua'apua a'achú mej caj tirá'acha'ɨɨre'eca'a. Me'ecui xaa, ¿a'iné timuá'amitɨejte'e? ¿A'ataani hui jaítze'e raxɨ'eve'e a'ame a'ɨjna ɨ tɨ hua'utá'uni'iri'i? —Ayee pu Jesús tiraata'íhua'uri'i.
43 Ajta a'ɨɨn ɨ Simón, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨn:
—Ayee pu tiná'amitɨejte'e ineetzi a'ɨjna jɨme'e tɨ tihua'utá'uuni'iri'i, a'ɨɨ pu hui jaítze'e raxɨ'eve'e a'ame a'ɨjna tɨ jaítze'e tirá'acha'ɨɨre'eca'a a'iné jaítze'e pu tiraatá'uuni'iri'i.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Xɨ'epɨ'ɨn pej hui tiu'utaxájtaca'a.
44 Aj pu i pɨɨ a'uré'eve tɨ ij raaseɨj a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨn:
—¿Ni pecaí raseɨj pe'ɨjna i 'ɨíta'a? Nee nu uteájrupi íiyu pe é'eche. Capej racáaxɨre ɨ jaj ɨ ne'ɨɨca jetze. Mɨ́ ajtá'i amɨn ɨ 'ɨíta'a, a'ɨɨ pu hui na'anaɨ́ri'i ne'ɨɨca

jetze a'ɨjna jɨme'e tɨ a'itajá'ara'atajye'icaa. Ajta na'anáhuatzi'iri'i ɨ rucɨpuá jɨme'e.
45 'Mú'ee pej hui caí nu'itépɨ'ɨtze. Mí ajtá'i amín mɨ 'ɨíta'a, tɨj na'a tɨ huiiteájrupi yú chi'ita, a'ɨí pu na'anáapɨ'ɨtze ɨ ne'ɨɨca jetze.
46 Mú'ee pej caí na'avé'exɨri'iri'i ti'itɨj aceite yen nemu'uutze'e. Mí ajtá'i amín, a'ɨí pu hui na'anáxɨri'iri'i ɨ ne'ɨɨca jetze ti'itɨj tɨ naa teáarí'e.
47 'A'ɨj nu jín niyen tí'imua'ixaate'e. A'ɨí pu jeíhua auteájturaa ɨ Dios jemi. Neajta nu nain tiraatá'uuni'iri'i a'iné jeíhua pu nexɨ'eve'e já'araa. Mí pajta mú'ee, mɨ nej cɨj caj timuaatá'uuni'iri'i, mú'ee pej hui cɨj caj tí'inexe'eve'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.
48 Ajta Jesús pu ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨjɨn:
—Nu'uri hui timuaatá'uuni'iri'i ɨ pej jín auteájturaa ɨ Dios jemi.
49 Majta me'ín ɨ seica ɨ tɨ hua'utá'inee, matɨ'ɨj miyen tiráanamuajri'i, matɨ'ɨj mi autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u, tɨjɨn:
—¿A'ataani pú'een amɨjna mɨ tɨ tíhua'utá'uuni'ira a'ɨjna jɨme'e ɨ mej jín auteájturaa ɨ Dios jemi? —Ayee mú tiu'uteáurihua'uraca'a.
50 Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨjɨn:
—Pu'uri Dios mua'irájtuaa a'iné peté'atzaahuate'e mú'ee. Aricu hui á'ura'a axɨéehua. —Ayee pu tiraata'ixaa.

8

Majta nu'u a'ɨɨme ɨ 'uuca ɨ mej ravaɨre'eca'a me'ɨjna ɨ Jesús

1 Tɨ'ɨj ayén tiuju'urɨj, a'úu pu á'uche'ecane'e tɨj na'a a'uun mej a'uchéjme ɨ chajta'a jetze, ajta a'ɨmuá mej a'uchéjme. Jesús pu tihuá'u'itɨiiri'i a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín huataújtemua'ave'esin, tɨ jíme'en raxa ɨ Dios tɨ nain-japua tí'aijta. Majta mú á'ujujhua'ane'e a'ɨɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.
2 Majta seica jamuan á'ujujhua'ane'e mé 'uuca, ɨ tɨ Jesús tihuá'uhuaa, ajta a'ɨɨme ɨ tɨ huá'a jetze tiyáaru'use huatamuári. A'ii mú a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ María, mej miyen ratamuá'amua tɨjɨn Magdala tɨ é'eme'ecan. A'ɨjna jetze ɨ 'ɨíta'a, a'ɨj mú jetze huiráacɨ ɨ tiyáaru'use ɨ mej aráhua'apua ará'ase.
3 Seɨj pu ajta á'uche'ecane'e tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Juana, ɨra'ara'an pu pú'een a'ɨjna ɨ Chuza, ɨ tɨ ti'itéjvee ɨ Heródes jemi. Ajtahua'a seɨj, a'ɨjna ɨ Susana, majta jeíhua, mé mu'iitɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'ɨɨ mú majta ravaɨre'eca'a me'ɨjna ɨ Jesús, majta a'ɨmej ɨ seica ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase me'ɨjna jɨme'e ɨ mej tí'ijcha'ɨɨca'a a'ɨmej ɨ 'uuca.

A'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ nu'u tí'ihuaste'eca'a
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Majta ɨ teɨte mej a'ɨmuá a'uchéjme, maúche'e mú ajteáxɨɨrijme'ecaa. A'uu mú a'arácɨ'ɨca'a seɨj chajta'a jetze, ajtahua'a seɨj, ajtahua'a seɨj. Matɨ'ɨj mauj e'evé'ecɨ'ɨca'a, Jesús pu ayén tiu'utámuaritaca'a tɨjɨn:
5 —Ja'atɨ tɨ nu'u hui tí'ihuastehua'a, u pu nu'u á'ume tɨ tejé'ehuaste'en. Aa pu aumé'ecaa ratáhua'anáa ɨ imue'eri. Seica pu nu'u juye jetze huavatzɨjraa. Matɨ'ɨj mi japuan huachéecajraa a'ɨɨme ɨ teɨte. Majta pina'ase, júte'ɨmua mú a'icára'arave'e. Aa ma'uráaseajrá'a meráacuaa.
6 'Ajta seica ɨ imue'eri, a'úu pu nu'u hui huavatzɨjraa tetej tzajta'a. Tɨ'ɨj ajneájxɨ, aj pu i huaré'ataa ɨ xɨcaj jɨme'e a'iné capu huarɨéenajye'icaa.
7 'Ajta seica ɨ imue'eri, a'úu pu nu'u huavatzɨjraa a'u tɨ a'utzícare'eme. Ajta a'ɨɨn ɨ tzicare'e, a'ɨí pu nu'u huavaújse jamuan ɨ imue'eri. Capu tiu'utá'a ɨ imue'eri tɨ te'ejneájxɨ'ɨn.

8 'Ajta seica ɨ imue'eri, áa pu nu'u huavatzɨ́jraa a'u tɨ a'urɨ́'en ɨ chuej. Naími'i pu hui huanéj. Jéihua pu nu'u tiú'ucɨireca'a. Jéihua pu jaítze'e airájraa caí ɨ seica tɨ raahuáste. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ca'anín jɨme'e, tɨjɨ́n:

—Mɨ́ sej huiteánajca'amua, xáanamuajri'i hui temua'a naa. Yee pu'u.

Tɨ́ nu'u a'ɨ́jna jɨ́n tihuá'itɨiiri'i ɨ niuucari (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Majta a'ɨ́ime ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́i mú raata'íhua'uri'i a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ raatamuáritaca'a.

10 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Dios pu amuaatá'a sej yaú'itɨée xa'araa ɨ tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́in tí'aijta. Mɨ́ ajta ɨ seica, canu hui e'ehuauritɨéecan jɨ́n tihua'utá'ixaate'esin, sino chuijtari nu'u jɨ́me'en tihua'utá'ixaate'esin tɨ ij ayén tihuá'uruuren a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Mú'een xu nu'u xaa mé uunéjne'eri xá'aju'un.
Aru, caxu ti'itɨ́j seijran.
Mú'een xu xaa ranamua.
Aru caxu hui yaú'itɨée xá'aju'un.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari (Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'A'ɨ́jna ɨ niuucari nej raataxájtaca'a, ayée pu hui huataújmua'a. Ɨ imue'eri, ayée pu 'een tɨ́j ɨ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan.

12 'Ajta ɨ imue'eri tɨ huavatzɨ́jraa juye jetze, ayée pu 'een matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej ranamua ɨ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan. Ajta a'ɨ́in tiyaaru'u, a'ɨ́i pu hui a'ure'enén, tihuá'ari'ira ɨ niuucari tɨ huá'a tzajta'a huateájturaa. Ayee pu rɨcɨ mej mi caí rá'antzaahuate'en, tɨ ij caí Dios hua'irájtuaani.

13 'Ajta a'ɨ́jna ɨ tɨ tetej tzajta'a huavatzɨ́jraa, ayée pu hui 'een matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej huataújtemua'ave matɨ́'ɨj amuacaí ráanamuajri'i. Mɨ́ majta a'ɨ́ime, camu a'atzu té'eviicua'i. A'atzu mú á'atee mej té'atzaahuate'e. Aru tɨ́'ɨjtá teja'ure'enén a'ájna xɨcájra'a mej jetzen tirajpuaíitzi, camu cha'a te'utáviicua'i. Ca'anacan mú mé rúujɨsin.

14 'Ajta a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ a'uun huavatzɨ́jraa tzicare'e tzajta'a, ayée pu hui 'een matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej ranamua ɨ niuucari. Aru a'ɨ́ime, ɨ mej mauj yen huaté'uu íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú a'ij té'ujmua'ate me'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ huá'amuarɨ'eriste'e na'ari a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jeíhua tí'ijcha'ɨi ca'ɨ́n a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ hua'aráanajche tɨ naa seijre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n camu araúraste mej jeíhua rɨ́'ɨ tiu'utátuiire'en ɨ Dios jemi.

15 'Ajta a'ɨ́jna ɨ imue'eri tɨ a'uun nu'u huavatzɨ́jraa ɨ chuej japua a'utɨ́ a'urɨ́'en, ayée pu 'een tɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej ururɨ́'ene'ejme ɨ ru tzajta'a, majta á'ujca'ane ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e tɨ Dios hua'uta'aíj nain jɨme'e. A'ɨ́i mú hui ranamua ɨ niuucari, majta ru'uté'an ɨ ru tzajta'a. Majta te'utáviicua'i. Ayee mú 'een jɨ́n huarɨ́n, jeíhua mú rɨ́'ɨ tiu'utátuiire'esin ɨ Dios jemi.

A'ɨ́j nu'u jɨ́n tɨ́'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ aparaatu (Mr. 4:21-25)

16 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi a'ɨ́jna jɨ́me'en ɨ ja'atɨ tɨ hui aparaatu ti'itɨ́j tícha'ɨi? Tɨ́'ɨj rá'ajtaira, ¿a'uné jetze iyé'eruuren? ¿Ni qui xa'ari tzajta'a ruutéchajtza na'ari caama jete ye'iráchajtza? Capu xaa ne'u. Ja'atɨ tɨ na'a án pu ɨmuá ya'ujchájtza mej mi atáneere ɨ taij jɨme'e ɨ mej a'uteáru'ipi.

17 Ajta, naíjmi'i tíj na'a mej avíitzi'i jín miyen rící í teíte, capu hui ayén éene'e a'ame. A'íí mú xaa hui ramua'aréeren tí'íj Dios mé jéjre'e raataseíjrata.
18 'Rí'í xu'u mú'een sej si temua'a naa tiráanamua, a'iné tí pua'a ja'atí ti'itíj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu jaítze'e tiraatá'asin. Ajta a'íín tí caí ti'itíj tícha'íí í Dios jemi, Dios pu hui rá'ari'ira a'íjna í tí ayén tirá'amitíejte'e tí nu'u tí'ijcha'íí. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Í mej nu'u teítestemua'ame'en pú'een í Jesús (Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ajta a'íín náànajra'an í Jesús, majta ihuáamua'ame'en, a'íí mú e'iré'ene mej mi raaseíj. Aru, capu huatárí'íristareca'a mej ajteáxíire á vejli'i jemin a'iné jeíhua mú teíte aité'uuca'a tá'apueerta.
20 Ja'atí pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tíjín:
—Mé pua'acié mú a'uté'uu a'anáàna, majta a'ihuáamua'a. Méjxe'eve'e mej muaaseíj.
21 Ajta a'íín Jesús, ayée pu tiu'utaniú tíjín:
—A'ii mú hui a'íín pú'een í ninááàna, majta í ne'ihuaamua'a, a'ííme í mej ranamua í niuucari tí Dios jemi é'eme'ecan, majta miyen rí'í tirá'astijre'e a'ij tí tiú'ujxe'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí'íj nu'u Jesús raatépua'ajte í eeca (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Ja'anáj tí ayén tiuju'uríj. Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjín:
—Tiché'e antáciine u jetze púje'en a'u tí a'alaguun.
Matí'íj mi atéeci í baarcu jetze. Matí'íj mi a'ucíj.
23 Maúche'e mú jaj japua huajú'ucaa, tí'íquí huatácu a'íjna í Jesús. Tí'íj jí huatá'eecareca'a, ajta jeíhua pu ateáxíjrihua'a í jaj í baarcu jetze. Mu'uri tín a'ucárutijme'e.
24 Majta a'ííme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íí mú ya'ujíste a'íjna í Jesús. Ayee mú tiraata'ixaa tíjín:
—Maeestru, Tu'uri hui tín á'ajamín.
Ajta a'íín Jesús, a'íí pu ájchee. Tí'íj jí raatá'ijmíijri'i í eeca, ajta japuutzari tí tiújta'ahua'a. Jíme'en pu'u raatá'ijmíijri'i, aj pu i huateápua'areca'a. Tí'íj jí naa hua'é'ene'e já'araa.
25 Tí'íj jí ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tíjín:
—¿A'iné 'een jín secaí té'atzaahuate'e?
Ajta a'ímej jemi, jé'ecan utéevatzí í huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú majta a'ij pua'a tira'utaseíj. Ayee mú tí'iru'ihua'uraca'a tíjín:
—¿Ti'itáani tévira'a pú'een amíjna? A'íí pu hui tihuá'aijte'e í eeca, ajta í jaj, majta hui rá'antzaahua.

Í ja'atí tí nu'u Gadara é'eme'ecan (Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Matí'íj antacíj, a'úu mú a'ará'a a'úu tí huatacá'a u Gadara. U jetze púje'en tí é'eseijre'e u Galilea.
27 Tí'íj jí Jesús a'itáraa í baarcu jetze. Aj pu i seíj ra'antinájcheca'a. A'uu pu é'eme'ecan í chajta'a jetze a'íjna í ja'atí. Tiyáaru'use pu tzajta'an seijre'e. Pu'uri á'atee tí caí ti'itéchejca'a a'íjna í ja'atí. Capu ajta chi'ij jetze chejca'a. A'uu pu'u e'echéjme'e a'u mej míí'ichite e'evé'enaamuaca.
28 Tí'íj raaseíj a'íjna í Jesús, án pu e'erájve íícájra'an jetze í Jesús. Jé'ecan pu huajíjhuaca'a a'íjna í ja'atí. Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jíme'e tíjín:

—¿Aˈiné tiˈitɨj peteáruuren ineetzi jemi, Jesús, ɨ pej yaujraˈan pírɨciɨ ɨ Dios tɨ ta japua éˈeseijreˈe? Ayee nu hui tíˈimuahuavii. Capej hui puaíjtzi neetáˈacareˈen.

29 Ayee pu aˈɨ́in jaˈatɨ tiraatáhuaviiriˈi aˈɨ́jna ɨ Jesús aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́in Jesús ari tiraataˈaíj aˈɨ́jna ɨ tiyaaruˈu tɨ nuˈu huiirájraˈani ɨ tevi jetze. Muˈíi pu tiyaaruˈu raatéevíˈi aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ. Majta aˈɨ́ime ɨ teɨte ɨ mej aˈuun eˈechéjmeˈe, aˈɨ́i mú raˈamuájɨˈiquihuaˈa muájcaˈareˈaraˈan jetze, majta ruˈɨ́ica jetze alaambre jɨmeˈe. Matɨ́ˈɨj mi raaté'avaata.

Ajta aˈɨ́in ɨ tevi, tɨ́ˈɨj pɨ́ naˈa pu rajtzáˈanaˈa ɨˈalaambre, ajta mé iyaúuruti aˈu tɨ caí éˈe tiˈitɨj aˈiné tiyaaruˈu pu tzajtaˈan seijreˈecaˈa.

30 Tɨˈɨj jí Jesús ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:

—¿Aˈiné puaˈantehuaa múˈee?

Ayee pu tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ tɨjɨ́n:

—I tej sei viˈiraˈa aráˈase.

Ayee pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ mej muˈiitɨ́ tzajtaˈan seijreˈe ɨ tiyáaruˈuse.

31 Majta aˈɨ́ime ɨ tiyáaruˈuse, jeíhua mú rájhuaviiriˈi aˈɨ́jna ɨ Jesús tɨ ˈij aˈɨ́in caí huaˈutaˈíte mej áˈuciɨne tɨ eˈetécun aˈu mej áˈanamiˈi ɨ tiyáaruˈuse.

32 Majta á vejliˈi, ɨ tuiixu éˈeciɨne, áa mú tejáˈucuaˈanen jɨrí jetze. Majta aˈɨ́ime tiyáaruˈuse, ayée mú tiraatáhuaviiriˈi meˈɨ́jna ɨ Jesús tɨ huaˈutáˈan mej mi ɨ tuiixu tzajtaˈa aˈuteárute. Aj pu i huaˈutáˈa.

33 Matɨ́ˈɨj huiráacɨ ɨ tevi jetze, matɨ́ˈɨj mi aˈuruáachejraa caˈanín jɨmeˈe. Matɨ́ˈɨj mi aˈuteájrupi ɨ ɨ tuiixu tzajtaˈa. Majta meˈɨ́n ɨ tuiixu aˈuruáachejraa. Matɨ́ˈɨj mi ancáavatzɨ aˈu tɨ eˈencátee. Matɨ́ˈɨj mi áataˈa atéevatzɨ. Matɨ́ˈɨj mi aˈujámɨ.

34 Majta aˈɨ́ime ɨ mej huáˈachaˈɨ́icaˈa ɨ tuiixu, matɨ́ˈɨj raaseíj aˈij tɨ tiˈitɨ́j huarɨ́j, aˈɨ́i mú aˈuruáachejraa. Matɨ́ˈɨj mi huaˈutáˈixa ɨ teɨte chajtaˈa mé éˈeche, majta aˈɨmuá mej aˈuchéjme aˈij tɨ tiˈitɨ́j huarɨ́j.

35 Matɨ́ˈɨj mi aˈɨ́ime ɨ teɨte, aˈúu mú eˈiréˈene mej mi raaseíj. Matɨ́ˈɨj aˈuun eˈiréˈene aˈu tɨ Jesús aˈutéveecaˈa, aˈúu mú yáˈuteu aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ ɨ mej jetzen huiráacɨ aˈɨ́ime ɨ tiyáaruˈuse. Aˈuu pu aˈutácatii ɨ Jesús jemi. Puˈuri tiˈitéchejcaˈa. Capu chéˈe rutɨ́muaˈiracaˈa. Matɨ́ˈɨj mi tiuˈutátziɨn temuaˈa jeíhua.

36 Majta aˈɨ́ime ɨ mej raaseíj, aˈɨ́i mú tihuaˈutáˈixaa ɨ teɨte aˈij tɨ Jesús tiráahuaa aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ tiyáaruˈuse mej tzajtaˈan seijreˈecaˈa.

37 Matɨ́ˈɨj mi naímiˈi ɨ mej aˈuun aˈuchéjme tɨ́j naˈa tɨ aˈuun huatacáˈa u Gadara, aˈɨ́i mú rájhuaviiriˈi aˈɨ́jna ɨ Jesús, tɨ nuˈu áˈuraˈani aˈiné jeíhua mú tiuˈutátziɨn. Aˈɨ́j pu jɨ́n Jesús ateájraa ɨ baarcu jetze. Tɨˈɨj jí áˈuraa.

38 Ajta aˈɨ́in ɨ jaˈatɨ tiyáaruˈuse mej jetzen huiráacɨ, jeíhua pu rájhuaviiriˈi aˈɨ́jna ɨ Jesús tɨ raatáˈan tɨ jamuan áˈuraˈani. Mɨ́ ajta i caí, capu raatáˈa tɨ jamuan áˈuraˈani.

39 Ayee pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Patáˈaj hui huaréˈaraˈani aˈu pej éˈeche patáˈaj huaˈutáˈixaateˈen aˈij tɨ muáaruu ɨ Dios, aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe.

Aj pu i áˈuraa aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ. Tɨˈɨj jí nainjapua tɨ́j naˈa aˈuun tɨ huatacáˈa ɨ chajtaˈa jetze, aˈɨ́i pu huaˈutáˈixa aˈij tɨ tiˈitɨ́ ráaruu tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe aˈɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́ nuˈu yaujraˈan puˈéeneˈe ɨ Jairo, ajta nuˈu aˈɨ́jna ɨ ˈɨ́itaˈa tɨ tíˈicuiˈicaˈa (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Tɨ́ˈɨj Jesús aˈuréˈaraa yú jetze púɨjmeˈen, jeíhua mú teɨte raˈancuréˈeviˈitɨ. Muaateújtemuaˈave aˈiné aˈɨ́i mú rachúˈeveˈecaˈa.

41-42 Jɨ́meˈen puˈu Jesús aˈuun aˈaráˈa, aj pu i seɨ́j ɨ jaˈatɨ éˈejtunutacaˈa á vejliˈi jemin ɨ Jesús. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Jairo. Aˈɨ́i pu tíˈaijta u teyujtaˈa. Tɨˈɨj jí aˈɨ́in raatáhuaviiriˈi tɨ Jesús aˈuréˈenen jemin chajnan aˈiné puˈuri nuˈu áˈameˈere ɨ

yaujra'an. Ajta, a'íɨ pu'u caj pítí'ijyauj, íiitacan. Ajta a'íjna í yaujra'an, ayée pu rájcha'ɨɨ a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a. Tɨ'ɨj jí Jesús á'uraa jamuan. Majta í teɨte, jeíhua mú ajteáxɨɨreca'a jemin. Temua'a mú tité'ecataca'a.

43 Ajta a'íɨn 'íita'a, áa pu ajta a'utéveeca'a. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua nine'ira'a tɨ ayén a'íjna jín tí'icui'i a'íjna jɨme'e tɨ tí'ira'asecare'e í xúure'e. Capu mé'e a'atíjca'a tɨ raayí'ɨtɨhua'a tɨ tiráahuaate'en.

44 Tɨ'ɨj jí a'íɨn 'íita'a, huarita'an a'uré'ene. Aj pu i ra'ajtamuáɾɨej í cíɨxure'ara'an jetze. Jíme'en pu'u ra'ajtamuáɾɨej, aj pu i huateápua'areca'a tɨ uvé'emɨ'ɨye í xúure'e.

45 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'ataani hui na'ajtamuáɾɨej?

Naími'i mú miyen tiu'utaniú tɨjín:

—Canu nee.

Matí'ɨj miyen tiu'utaxájtaca'a, a'íjna í Pedro, a'íɨ pu ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Maeestru, jeíhua mú ajteáxɨɨri í teɨte mú'eetzi jemi. Majta á'ujtajche.

46 Mí ajta a'íɨn Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Ja'atɨ pu xaa na'ajtamuáɾɨej. Nee nu hui ráamua'areeri'i tí'ɨj nemuáɾɨeri'ira'a huirájraa. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

47 Ajta a'íɨn í 'íita'a, a'íɨ pu ráamua'areeri'i tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ huateúravaa. Tɨ'ɨj jí e'iré'ene. Ruvivée. Aj pu i é'ejtunutaca'a jemin í Jesús. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné 'een jín ra'ajtamuáɾɨej mé jéjre'e mejseíiraca'a í teɨte. Ajta ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna jɨme'e tɨ huarúj.

48 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Niyauj, pepu'uri hui huarúj pe'íjna jɨme'e pej té'atzaahuate'e. Aricu, á'ura'a axɨéehua.

49 Aúche'e pu ti'ixáataca'a tí'ɨj seíj e'iré'ene tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan í mej a'uun é'eche í Jairo jemi, a'íjna tɨ tí'aijta u teyujta'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Pu'uri huamí'ɨ ayauj. A'íj pej hui jín caí cha'a tira'antiú'uuni'ira'an mɨ maestro.

50 Tí'ɨj Jesús ayén tiráanamuajri'i, ayée pu tiraata'ixaa a'íjna í Jairo tɨjín:

—Capej tí'itziɨɨne'e. Patá'aj té'antzaahuate'en pena'a. Aúche'e pu hui rujni. —Ayee pu tiraata'ixaa.

51 Matí'ɨj mi a'ucíj. Matí'ɨj me'uun a'ará'a Jairo tɨ é'eche. Matí'ɨj me'uun a'uré'ene, capu hua'utá'a í teɨte mej a'uun a'uteárute u chi'ita. A'ímej pu'u huatá'a a'íjna í Pedro, ajta a'íjna í Juan, ajta a'íjna í Jacobo. Ajta a'íɨme í vaújsimua'ame'en í tɨ huamí'ɨ, a'ímej pu ajta huatá'a.

52 Majta me'ín í teɨte á pua'acɨé mej a'uté'uuca'a, naími'i mú ca'anín jín ruyeineca'a. Máujxɨeemɨste'ecaa micu.

Ajta a'íɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Caxu ruyeine. Capu hui mɨ'ɨchi. Cutzú pu'u.

53 Matí'ɨj mi raate'atzeájraa a'iné méjmua'areereca'a tɨjín huamí'ɨ.

54 Tɨ'ɨj jí Jesús ra'ajtamuáɾɨej í pa'arɨ'ɨ í muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Niyauj, ájchesi.

55 Tɨ'ɨj jí xɨéjniu'ucare'ara'an huaré'araa í jemin. Jíme'en pu'u huaré'araa í jemin, aj pu i ájchee. Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tíhua'uta'aíj í vaújsimua'ame'en mej nu'u tiraamín.

56 Jé'ecan mú naa rí'ɨ tira'utaseíj í vaújsimua'ame'en. Ajta a'íɨn Jesús, a'íɨ pu hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ja'atɨ ixaate'e a'ij tɨ ti'itíj huaríj.

9

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús huaˈaréˈeˈitixɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Jaˈanáj pu núˈu ayén huarɨ́j aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Aˈɨɨɨ

12 Tɨ́ˈɨj huaréˈechuijxareca'a, aˈɨ́ime ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua
aráˈase, aˈɨ́ɨ mú eˈiréˈene ɨ́ Jesús jemi. Ayee mú tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj huaˈaréˈeˈitixɨˈɨn ɨ́ teɨte mej mi aˈucɨ́jxɨˈɨn tɨ́j na'a aˈuun mej
huachéjme u chajta'a, ajtahua'a ayée ɨmuá mej aˈuchéjme, mej mi meˈuun
tiúˈunanan tiˈitɨ́j mej ráacua'ani, mej mi majta meˈuun aˈucuˈutzu aˈiné capu
hui yeˈe tiˈitɨ́j ayajna aˈu tej aˈutéˈuu.
13 Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, ayée pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj múˈeen tihuaˈumín.
Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Aii tuˈu tícha'ɨɨ aˈachú cumu anxɨ́vica ɨ́ pan, teajta huaˈapuaca ɨ́
huaˈité, caˈɨ́n tej tejaˈuvéˈenanan ɨ́ mej jɨ́n tiúˈucuaˈani naíjmiˈi. —Ayee mú
tiraataˈixaa.
14 Majta aˈɨ́ime ɨ́ teteca, ayée mú aráˈase aˈachú cumu anxɨ́j viˈiraˈa.
Aj pu i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨjɨ́n:
—Micheˈeaˈujráˈaseɨ́teɨte, muáacua jetze muaˈarástɨméˈe, méyee majta
méyee.
15 Matɨ́ˈɨj mi miyen huarɨ́j. Majta ɨ́ teɨte, naímiˈi mú aˈujráˈaseca'a.
16 Aj pu i Jesús, raˈancuréˈeˈɨˈɨpɨ ɨ́ pan, ajta ɨ́ huaˈité. Aj pu i júteˈe
áˈujneereca'a. Rɨ́ˈɨ pu tiraatáˈa ɨ́ Dios. Ajta, aˈutéjche tɨ raˈantítaaraxɨˈɨn ɨ́ pan,
ajta ɨ́ huaˈité. Aj pu i huaˈutáˈɨ́ˈɨpɨˈi aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe.
Matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej haˈuréˈeˈɨˈɨpɨiteˈen ɨ́ teɨte. Aˈatzuáˈateemejhuaˈuréˈeˈɨˈɨpɨiteˈesin ɨ́ pan, majta ɨ́ huaˈité.
17 Naímiˈi mú tiúˈucuaa. Temuaˈa mú titéejuˈuxai. Majta aˈɨ́ime ɨ́ mej
Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, maúcheˈe majta teˈevéˈejɨsteˈaxɨ sicɨ́ri jetze
meˈɨ́jna tɨ teˈaváˈaturaa. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ sicɨ́ri, ayée pu teˈaráˈaseca'a aˈachú cumu
tamuáamuata'a japuan hua'apua.

Tɨ́ˈɨj nuˈu aˈɨ́ɨn ɨ́ Pedro ayée pu raatamuáˈa jaˈatɨ tɨ nuˈu Cɨrɨ́stuˈu púˈeen (Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Jaˈanáj pu ayén tiujuˈurɨ́j. AˈuupujáˈahuaˈaJesús téniuusimeˈeruseɨ́j. Aˈɨɨmúraseɨjracaˈaɨ́mejjamuanáˈujujhuaˈaneˈe. Ayee pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi
tɨjɨ́n:
—¿Aˈinémetíˈixaɨteɨtejaˈatánúˈunepúˈeeninee?
19 Ayee mú tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Seica mú miyen tiˈixa tɨjɨ́n múˈee pe nuˈu peˈɨ́n púˈeen aˈɨ́jna ɨ́ Juan tɨ
huáˈamuaɨˈɨhuacareˈe. Majta seica miyen tɨjɨ́n múˈee pe nuˈu peˈɨ́n púˈeen
aˈɨ́jna ɨ́ Elías tɨ ajmíˈi seijreˈeca'a. Majta seica miyen tɨjɨ́n seɨ́j pej nuˈu aˈitáraa
huáˈa jemi ɨ́ mɨˈɨchite tɨ Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa.
20 Aj pu i ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—Ari múˈeen, ¿aˈinésetíˈimuaˈatzejaˈatánepúˈeen?
Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Múˈeepehuipeˈɨ́npúˈeenɨ́CɨrɨístuˈutɨDiosánmújáˈujraɨ́ɨpuarijapua.
21 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Jesús, jeíhua pu huauˈíjca mej nuˈu caí jaˈatɨ ixaateˈe jaˈatɨ tɨ
púˈeen.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús raataxájtacaˈa tɨjɨ́n: "NuˈurimɨˈɨniinInee" (Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

22 Ajta Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu tiúˈujxeˈeveˈe ineetzi jemi, i nej neajta huáˈa jetze airáane ɨ́ teɨte
nej ni inee jeíhua rajpuaíitzi náˈaraˈani. Majta aˈɨ́ime ɨ́ huaˈavaujsi, majta
aˈɨ́ime ɨ́ mej tíˈaijta u teyujtaˈa, majta aˈɨ́ime ɨ́ mej tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze
tɨ Moisés raˈuyúˈuxacaˈa, naímiˈi mú hui netíti. Majta neejéˈicatan. Ajta,

tɨ'ɨj teuumé'eca huaíca xɨcaj, na'itaméj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite nej ni ruuri ná'ara'ani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

23 Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a ja'atɨ raxɨ́'eve'e tɨ á'uche'ecane'en nee jamuan, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́n amuacaícan mé rúurɨeni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ ru tzajta'a. Ajta á'iyen cha'a a'ɨ́n huataúra'an tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ ayén che'atá na'a tirajpuaíitzi á'ara'ani netɨ́j hui inee tirajpuaíitzi na'ame. Ché'e a'ɨ́n ajta ayén huárɨni a'ij nej tí'iraxe'eve'e inee, tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.

24 'Ayee pu'u, tɨ pua'a ja'atɨ a'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'e tɨ nain tí'ijseɨre'en tɨ́j na'a pua'amé yen tí'iseijre'e tɨ́'ij ruxɨéehua chée á'ara'ani, aru tɨ pua'a ari huámɨ'ɨni, capu cha'a a'ij tiraatévaɨre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ijcha'ɨɨ. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ na'ará'astijre ineetzi, a'ɨ́ɨ pu xaa hui aúche'e rateuni ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ auj ruurica'a.

25 'Ahuii, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿A'iné ti'itɨ́j tiraatéva'ɨri ɨ ja'atɨ tɨ nain huamuá'itɨn tɨ ayén seijre'e íiyen chaanaca japua tɨ pua'a á'iyen yá'urɨeeni a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ aúche'e ruurica'a? Capu hui a'atzu ti'itɨ́j a'ij tiraatéva'ɨri, tzíte'e.

26 'Tɨ́ pua'a ja'atɨ tí'itevi'ira'a ineetzi jemi na'ari tí'itevi'ira'a a'ij nej ti'ixa, inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte, ayée nu hui che'atá nena'a tiu'utatévi'ira'ata ɨ jemin a'ájna xɨcájra'a nej jetzen yé ve'ecánejsin.

'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ájna nu xaa yé ve'ecánejsin, neti'itevée nu na'ame ti'itɨ́j Rey jɨme'e. Ayee nu che'atá nain jɨ́n te'entínmua'aréere na'ame tɨ́j ɨ niyá'upua. Neajta nu huataseíjre'esin huá'a jamuan ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ ta japua. Huápɨ'ɨ pu hui naa seíire'e a'ame mej mi naa rɨ́'ɨ tína'utaseíj ɨ teɨte.

27 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, seica mej yé huaté'uu ayajna, camúu xɨ cui'ini sino matɨ́'ɨj amuacaícan raseijran tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u seɨcɨé huataújruu ɨ Jesús (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xɨcaj tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i a'ɨ́mej a'uví'itɨ, a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ Jacobo. Matɨ́'ɨj mi anticíj ɨ jɨrí japua.

Tɨ'ɨj jí Jesús a'utéjche tɨ huatéjniuuni.

29 Tɨ́'ɨj auj téniuusime'e, aj pu i seɨcɨé huaújruu a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ runéerime jetze. Temua'a pu naa tiu'utécuainareca'a ɨ cɨ́ixure'ara'an. Ayee pu ti'itétaave'e cumu metémaxcava'ara.

30 Matɨ́'ɨj mi hua'apua huataseíjre jamuan ɨ Jesús. A'ii mú me'ín pú'een, a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ Elías.

31 Huápɨ'ɨ mú naa seijre'eca'a. Majta jamuan tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. A'ɨ́j mú jɨ́n tiú'urixaate'ecaa a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n araúrastejsin a'ájna Jerusalén, tɨ a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni a'ájna.

32 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, majta ɨ mej hua'apua ɨ mej a'uté'uuca'a jamuan, jeíhua mú cu'utzícuca'a. Matɨ́'ɨj huájɨ, matɨ́'ɨj mi hua'useíj a'ɨ́mej ɨ teteca ɨ mej áa huaté'uuca'a jamuan ɨ Jesús. Majta raaseíj a'ij tɨ éene'e ɨ Jesús tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a.

33 Matɨ́'ɨj meri á'ucɨɨnicu a'ujna tɨ a'utéjvee ɨ Jesús a'ɨɨme mej hua'apua ɨ teteca, aj pu i ayén Pedro tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maestro, naa pu xɨ́'epɨ'ɨn tej yé huaté'uu. Tiché'e hui huaícaca huátaahuaa, ɨ ɨnaamua, seíj tɨ mú'eetzi a'áa a'ame, ajta seíj, Moisés tɨ ra'áa á'ara'ani, ajta seɨj, Elías tɨ ra'áa á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro a'iné capu a'ij rá'amitɨejte'eca'a.

34 Tɨ́ˈɨj auj tiˈixáataca'a, aj pu i jaitɨri huataseíjre. Aj pu i huá'a jetze rájrupi. Tɨ́ˈɨj huá'a jetze rájrupi, matɨ́ˈɨj mi tiu'utátziɨn aˈɨ́me ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.

35 Tɨˈɨj jí niuucari e'icánamuajre ɨ́ jaitɨri tzajta'a, ayén tɨjɨ́n:

—Aˈii pu hui aˈɨ́n pú'een ɨ́ niyauj, ɨ́ nej ra'antíhua'u. Setá'aj ráanamua. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

36 Tɨ́ˈɨj ayén tiu'utaxájtaca'a, án pu aˈutevée já'araa ruseɨ́j aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Majta aˈɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aˈɨ́ mú ru'uté'aa ɨ́ ru tzajta'a. Camu ja'atɨ huatá'ixaa a'ij mej tiu'uséij.

Ɨ temuaij tɨ nu'u tiyaaru'u tzajta'an seijre'eca'a
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Yee ruijmua'a yee, matɨ́ˈɨj meri acáacɨ ɨ́ jɨrí japua, jeíhua mú teɨte ra'antinájcheca'a.

38 Ajta seíj pu a'utéveeca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte. Aˈɨ́ pu raatajé tɨjɨ́n:

—Maeestru, jeíhua nu hui muahuavii pej ya'utéeseij ɨ́ niyauj, a'iné aˈɨ́ nu'u caj tiˈijyaúj.

39 Xɨ́ejniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een, aˈɨ́ pu hui rájviiviˈi. Aˈɨ́j pu jɨ́n, jeíhua rujíjhuave'e ɨ́ pa'arɨˈɨ. Ajta jeíhua pu huá'aruri ratá'aca ɨ́ jetzen. Aˈɨ́j pu jɨ́n, áijjaamɨxcue'ire'e ɨ́ rutene'e jetze. Cíj pu'u tiratá'aca tɨ ruxɨéehua rɨ́ˈɨ mé tejá'uche'ecane'en. Pu'uri rá'apua'ajte'esin.

40 Nehuá'uhuaviiri'i hui neˈɨ́mej ɨ́ mej á jamuan á'ujujhua'an mej raatamuárite'en tɨ tzajta'an seijre'e. Majta caí raayɨ́ˈɨtɨhua'a. —Ayee pu tiraata'ixaa aˈɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

41 Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiu'utaniú:

—Mú'een mɨ sej iiji huáteemua, caxu hui té'atzaahuate'e, mɨ sej a'ij pua'a tɨ́'iteteɨte. ¿Aˈachúni ruxe'eve'e nej a'ateevi'i mú'ejmi jemi nej ni rɨ́ˈɨ amuáaruuren? Mé je'evé'evi'itɨchi mɨ paˈarɨˈɨ.

42 Tɨ́ˈɨj auj e'evé'eme'ecaa, aˈɨ́ pu tiyaaru'u ra'itárɨe á chuaata'a, ajta huá'aruri raatá'a. Aru aˈɨ́ɨn Jesús, aˈɨ́ pu ra'ajté'axɨ ɨ́ tiyaaru'u. Aj pu i tiráahuaa ɨ́ paˈarɨˈɨ. Ajta raatátui ɨ́ táàtajra'an.

Tɨ́ˈɨj nu'u ajtahua'a Jesús raataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nu'uri mɨˈɨni"
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

43 Majta naímiˈi mú naa rɨ́ˈɨ tira'utaseíj aˈɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén ráaruu aˈɨ́jna tɨ huápɨˈɨ ruxe'eve'e.

Matɨ́ˈɨj mauj a'ij tejá'useijraca'a ɨ́ teɨte meˈɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ Jesús huarɨ́j, ayée pu tihua'utá'ixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

44 Ayen tɨjɨ́n:

—Rɨ́ˈɨ xu'u mú'een tiráanamua. Ayee pu hui tí'ineruuren ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte. Avíitzi mú jɨ́n neetzi tiu'utátuiire'esin huá'a jemi ɨ́ teɨte. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

45 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ niuucari tɨ raataxájtaca'a aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, sino huateúravaataca'a mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani. Majta mú tí'itziɨine'eca'a. Aˈɨ́j mú jɨ́n caí raataˈíhua'uriˈi meˈɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a.

Ɨ jaˈatɨ tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. Aˈɨ́me ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, aˈɨ́ mú autéjhuii mej tiú'ujeeve aˈɨ́jna jɨme'e yee a'atani jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee iteen tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

47 Ajta aˈɨɨn Jesús, aˈɨɨ pu ramuaˈareereca ˈa aˈij mej tíˈimuaˈajca ɨ ru tzajtaˈa. Aj pu i paˈariˈi avéˈeviˈiti. Tɨˈij i á vejliˈi raatéjche aˈu ti aˈutéjvee.
48 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tijɨn:
—JaˈatiI ti naˈa ti raˈancuréˈeviˈitin aˈíjna i paˈariˈi neniúucajtzeˈe, aˈɨɨ pu hui ajta naˈancuréˈeviˈitin ineetzi. Ajta aˈɨɨn ti naˈancuréˈeviˈitin ineetzi, aˈɨɨ pu ajta raˈancuréˈeviˈitin aˈɨjna ti tinaataˈaíj. Ayee puˈu tíˈeen aˈiné aˈɨjna ti jaítzeˈe cílieeneˈen jɨn tiˈitéjvee múˈejmi mi sej nee jamuan áˈujujhuaˈan, ɨ Dios jemi, aˈɨɨ pu hui jaítzeˈe veˈecán jɨn tiˈitéjvee caí máàj jaˈati. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨjna ɨ Jesús.

Ɨ jaˈatiI ti nuˈu itejmi jemi seijreˈe (Mr. 9:38-40)

49 Ajta aˈɨɨn ɨ Juan, ayée pu tiraataˈixaa tijɨn:
—Maeestru, jaˈati tu aˈuséij ti huáˈamuariteˈecaˈa ɨ tiyáaruˈuse mej huáˈa tzajtaˈa seijreˈe ɨ teite. Aniúucajtzeˈe pu jɨn huáˈamuariteˈecaˈa. Teajta iteen, teen tu hui raatáˈijmiijriˈi ti caí ayén rijcaa, aˈiné capu téjmi jetze ajtémeˈecan.
50 Tiˈij jí ayén tiraataˈixaa aˈɨjna ɨ Jesús tijɨn:
—Caxu ráˈijmiijra, aˈiné jaˈati ti naˈa ti caí aˈij áˈamuaruure, aˈɨɨ pu xaa áˈamuavaireˈe. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.

Tɨˈij Jesús huaˈajtéˈaxi aˈɨjna ɨ Jacobo, ajta aˈɨjna ɨ Juan

51 Tɨˈij ari vejliˈitacaˈa ti tejaˈuréˈenejsin aˈájna xicájraˈa ti jetzen Dios ráˈaviˈitin ɨ ta japua, Jesús pu raaxɨˈepiˈintare nain jimeˈe ti aˈuun aˈujnén ánti Jerusalén.
52 Seica pu huataˈíteca ˈa mej mi amuacaí aˈujnén. Aa mú aˈaráˈa chajtaˈa aˈu mej aˈuchéjme aˈɨɨme ɨ Samaria ti éˈemeˈecan. AˈuuI mú aˈatanéj mej mi rɨˈi tiúˈuruuren aˈu mej aráˈaiixa.
53 Majta aˈɨɨme ɨ mej aˈuun éˈechejcaˈa, camu raˈancuréˈeviˈiti meˈɨjna ɨ Jesús, aˈiné muˈuri ramuaˈareereca ˈa tijɨn Jerusalén pu aˈujnéjsin.
54 Majta aˈɨɨme ɨ mej huaˈapua, aˈɨjna ɨ Jacobo, ajta aˈɨjna ɨ Juan, matɨˈij ráamuaˈareeriˈi, ayée mú tiraataˈíhuaˈuriˈi meˈɨjna ɨ Jesús tijɨn:
—Tavastaraˈa, ¿aˈiné hui petíˈijxeˈeveˈe tej ti tiyen huárini? ¿Ni teraataˈáijteˈen ɨ Dios ti júteˈe yeˈicáxireˈen ɨ taij ti jɨn huáˈucuiˈini naíjmiˈica, matɨj menaˈa ayén mej huachéjme? —Ayee mú tiraataˈíhuaˈuriˈi.
55 Aj pu i Jesús pí aˈuréˈeve. Aj pu i huaˈajtéˈaxi. Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tijɨn:
—Ca xu hui ramuaˈaree tiˈitɨj ti xiéjniuˈucareˈaraˈan ayén caˈanɨjraˈa tejamuaatáˈaca sej si siyen tiuˈutaxáj.
56 Aˈiné inee, i nej neajta huáˈa jetze airáane ɨ teite, canu hui neˈɨjna jɨn mú aˈuvéˈemej nej ni huaˈantipuáˈajteˈen ɨ teite, sino aˈɨj nu jɨn mú aˈuvéˈemej nej ni huaˈirájtuaani. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
Majta aˈucɨj. Majta seɨj chajtaˈa jetze aˈatanéj.

Ɨ mej nuˈu raxɨˈeveˈecaˈa mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈen aˈɨjna ɨ Jesús (Mt. 8:19-22)

57 Matɨˈij mauj huajúˈucaa ɨ juye jetze, seɨj pu ayén tiraataˈixaa tijɨn:
—Nee nu hui á jamuan aˈuméˈe naˈame aˈu ti naˈa pe áˈume.
58 Jesús pu ayén tiuˈutaniú tijɨn:
—AˈɨɨmeI ɨ arachuíjse, aˈúu mú hui uˈuche aˈu ti aucúcuˈunijmee. Majta aˈɨɨme ɨ pinaˈase, piˈista jetze mú tiúˈurituˈaate. Mɨ neajta inee, i nej neajta huáˈa jetze airáane ɨ teite, canu huatéechiˈi aˈu nej aˈutácuti.
59 Jesús pu seɨj huataˈáij ɨ tevi tijɨn:
—Patáˈaj áˈucheˈecaneˈen nee jamuan.

Ajta aˈɨ́n teáataˈa, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Nicheˈe neˈu yé huatácati ajta caí huámɨˈɨni ɨ́ nitáàta nej ni raˈaváˈanan aˈij tej tíˈijrɨˈɨre iteen. Aj nu xaa á jamuan áˈucheˈecaneˈe naˈame.

60 Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Micheˈe meˈɨ́n raˈaváˈanan ɨ́ mɨˈɨchi aˈɨ́me ɨ́ huaˈaxɨ́ˈej mɨˈɨchite meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej caí ramuaˈate ɨ́ Dios. Pajta múˈee, aricu áˈuraˈa pej pi ɨ́ niuucari huaˈutáˈixaateˈen tɨ jímeˈen raxa ɨ́ Dios tɨ nainjapua tíˈaijta. —Ayee pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.

61 Ajtahuaˈa seíj pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Nevástaraˈa, nee nu hui á jamuan áˈucheˈecaneˈe naˈame, aru nauj miˈi u aˈatanén ne éˈeche nej ni huaˈutateújteˈen ɨ́ neˈihuaamuaˈa, neajta ɨ́ nevaújsimuaˈa.

62 Ayee pu tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Aˈɨ́jnaɨ́ jaˈatɨ tɨ aˈutéjche tɨ tíˈimuarɨˈe, tɨ puaˈa ari jáˈitaˈa uméˈeca ajta raatéxɨeehua, aˈɨ́ pu hui caí tiˈitɨ́j vaɨreˈe jemin ɨ́ Dios tɨ nainjapua tíˈaijta.

10

Tɨ́ˈɨj nuˈu huaˈaréˈeˈitixɨ aˈɨ́mej ɨ́ mej huaícate jamuan tamuáamuataˈa aráˈase

1 Aˈatzu aˈateeviˈi, Jesús pu ajtahuaˈa seica avéˈejajpuaxɨ ɨ́ mej ayén puaˈaméca aˈachú cumu huaícate japuan tamuáamuataˈa aráˈase. Aˈɨ́ɨpuhuaˈutaˈítecaˈa huaˈapuacajméˈen mej mi anáaté'ee u eˈaráˈasti nainjapua aˈu tɨ naˈa mej aˈuchéjme, aˈu tɨ Jesús huájeˈemuáarencheˈe.

2 Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Muˈiitɨmuˈuri tɨ́n áˈujcaˈane tɨ Dios tíhuaˈutaˈíjteˈen, aru camu muˈíi aˈɨ́me ɨ́ mej aˈɨ́jna jɨ́n tíˈivaɨreˈe mej tihuaˈutáˈixaateˈen ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios huaˈirájtuaani. Aˈɨ́j xu hui jɨ́n siyen tiraatáhuavii ɨ́ tavástaraˈa ɨ́ tɨ jemin tiuˈutátuiireˈesin naíjmiˈica jɨmeˈe ɨ́ mej téˈatzaahuateˈe, tɨ aˈɨ́ɨn tejámuaataˈaíjteˈen sej aˈucíjxɨˈɨn nainjapua aˈu mej éˈeseijreˈe.

3 ’Sericu múˈeen. Ayee nu hui tejámuaataˈaíjteˈesin sej si huáˈa tzajtaˈa áˈujujhuaˈaneˈen ɨ́ teɨte. Ayee xu seíireˈe xáˈajuˈun matɨ́j cáneˈaxɨ mej huáˈa tzajtaˈa áˈujujhuaˈan ɨ́ jɨ́raˈave.

4 Caxu hui caˈaní téˈepiin sej tumin tzajtaˈa ucáˈan, caxu seajta caˈaní téˈepiin sej tiúˈujcɨ́ɨxu teˈucáˈan, caxu seajta tiúˈucaˈacái téˈɨˈɨpɨˈɨn. Caxu jaˈatɨ teujteˈe ɨ́ juye jetze.

5 Setɨ́ˈɨj chiˈita uteárute, miˈi sej siyen tiraatateújteˈen yee: “Rɨˈɨɨxuyeetíˈitechejca.”

6 ’Seajta tɨ puaˈa aˈuun éˈeseijreˈe seíj ɨ́ tevi tɨ xaa rɨˈɨ tíˈiche, aˈɨ́ɨxu hui huateáturaasin jemin ɨ́ sej jɨ́n raatateújte. Naˈari caí, ajtahuaˈa huateáturaasin múˈejmi jemi ɨ́ sej jɨ́n raatateújte.

7 ’Aˈuuxuáˈateereaˈájna chiˈij jetze aˈu sej aráˈaiixa. Tiˈitɨjtɨaˈa naˈa mej tejáˈamuamin, aˈɨ́j xu hui huácuaˈani, seajta raayéˈen. Ayee xu huárɨni aˈiné ayée pu tiraavíjteˈe mej tiraanájchiteˈen aˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈimɨjhuaca. Caxu áˈujujhuaˈaneˈen méyee seajta méyee huáˈache.

8 ’Setɨˈɨjseˈuun aˈuteárute seíj jetze ɨ́ chajtaˈa, tɨ puaˈa aˈɨ́me amuaˈancuréˈeviˈitɨn, ayée xu huárɨni. Tiˈitɨmejánamuaajáˈujmuaniira, aˈɨ́j xu huácuaˈani.

9 Setáˈaj seajta tihuáˈuhuaateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej tiˈicúcuiˈijme. Seajta hui siyen huaˈutáˈixaateˈen yee puˈuri tɨ́muaˈa tejaˈuréˈenejsin tɨ Dios nainjapua tiuˈutaˈíjta íiyen chaanaca japua.

10-11 'Na'ari, tɨ pua'a mecaí amua'ancuré'evi'itɨn setí'ɨj e'ará'asti seíj jetze ɨ chajta'a, ayée xu caaye jetze á'ujujhua'ane'en. Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en yee: "A'ɨ́jna ɨ chuej, tɨ muiini tɨ ajtávi'itaxɨ ɨ taca'acai jetze, íiye tɨ chajta'a me'ecan, a'ɨ́j tu huatéca'atzɨjxɨ'ɨsin sej si ráamua'aree sej ve'ecán jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Capu amɨ́n a'ij sej seri tiú'uruu. Aúche'e pu yerá'aiixa ja'anáj tɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta nainjapua íiyen chaanaca japua." Ayee xu hui tihua'utá'ixaate'en.

12 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ájna xɨcájra'a jetze tí'ɨj yerá'aiixa ɨ Dios tɨ ij a'ɨ́ɨn huá'axɨjte'en, jaítze'e mú hui rajpuaíitzi muá'aju'un a'ɨ́ɨme ɨ mej caí amua'ancuré'evi'itɨ a'ujna chajta'a mej caí a'ɨ́ɨme ɨ mej Sodoma e'echéjme'e.

Ɨ teɨte mej nu'u caí té'atzaahuate'e (Mt. 11:20-24)

13 'Mɨ sej hui Corazín é'eme'ecan, setá'aj huataújxɨeemɨste'en. Seajta mú'een, mɨ sej Betsaída é'eme'ecan, setá'aj seajta huataújxɨeemɨste'en, a'iné mú'ejmi tzajta'a, jeíhua nu niyen huarɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Mí seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'itɨ.

'Aru tɨ pua'a niyen huárɨniiche'e huá'a tzajta'a a'ɨ́ɨme ɨ mej mejmí'i Tiro a'uchéjme'ecaa o huá'a tzajta'a a'ɨ́ɨme ɨ mej mejmí'i Sidón é'echejca'a a'ij nej neri huarɨ́j mú'ejmi jemi, a'ɨ́ɨ mú hui mejmí'i seɨcɨé tiu'umuá'aj á'ame'enche'e. A'ɨ́ɨ mú miyen ucaújchejte'axɨ'ɨnche'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n custaa tí'ita'ahuaca. A'ɨ́ɨ mú hui majta nasij cáujhuaate'enche'e, majta miyen éene'e mej a'ujrá'aseche'e mej mi ráamua'aree ɨ seica ɨ teɨte mej meri seɨcɨé tiu'umuá'aj.

14 'Silu mú'een, jaítze'e xu hui rajpuaíitzi xá'aju'un mecaí a'ɨ́mej a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ Dios ayén tihuá'axɨjte'en.

15 'Ari mú'een, mɨ sej Capernaúm é'eme'ecan. ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui Dios pu amuá'avi'itɨn u júte'e? Capu hui tzíte'e, sino Dios pu amuaja'ucáhua'axɨjsin téte'ɨmua ɨ chaanaca jete a'ɨ́jna jɨme'e sej caí na'ancuré'evi'itɨ. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

16 Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ tɨ hua'uta'íteca'a tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén á'amuanamua, a'ɨ́ɨ pu hui ajta nenamua ineetzi. Ajta a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ amuaata'íti, a'ɨ́ɨ pu ajta neta'íti ineetzi, ajta, a'ɨ́ɨ pu hui raata'íti a'ɨ́jna tɨ tinaata'aíj ineetzi.

Matí'ɨjtá nu'u mi curé'ecɨjxɨ ɨ mej huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase

17 Matí'ɨj mi a'ucíjxɨ a'ɨ́ɨme ɨ mé huaícate japuan tamuáamuata'a ará'ase. Matí'ɨj uvé'eneajxɨ, jeíhua mú rútemua'ave'eca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ tiyaaru'u, a'ɨ́ɨ mú majta te'ará'astijre tetí'ɨj iteen tíhua'uta'aíj aniúucajtze'e.

18 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Nee nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ Satanás tí'ɨj a'ɨ́ɨn u e'icájve u júte'e. Ayee pu hui teje'icájve cumu mej témaxcava'ara'an.

19 'Neajta inee, nu'uri tejámua'íjca ne'ɨ́jna jɨme'e sej hua'avé'etziinaxɨ'ɨn se'ɨ́mej ɨ cu'ucu'use, ajta se'ɨ́mej ɨ teaxcáte sej si tiu'utémua'itɨn. Neajta nu hui tejámua'íjca sej si tiu'utémua'itɨn nain jɨme'e ɨ huá'amuarɨ'eri'ira'a a'ɨ́mej ɨ mej amuájcha'ɨɨre'e. Capu ti'itɨ́j a'ij á'amuaruuren.

20 'Mɨ seajta mú'een, caxu hui se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en ɨ mej amua'ará'astijre'esin ɨ tiyáaru'use sino ayée xu se'ɨ́jna jɨ́n titeetáujtemua'ave'en, jee xaa ne'u, tɨ ari á'ayu'usi'i ɨ ta japua a'ij sej hui ante'aruá sej si se'uun auteáturan tíj na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ rutáàta ɨ́ Dios (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Aˈájnáˈɨmua, jeíhua pu huataújtemuaˈave aˈɨ́jna ɨ́ Jesús aˈíjna jɨmeˈe tɨ huateájturaa jemin ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios. Ayee pu tiuˈutéjniuu tɨjɨ́n:

—Jeíhua nu rɨ́ˈɨ timuaatáˈasin, mɨ pej niyáˈupua, mɨ pej tíˈaijta u ta japua, pajta íiyen chaanaca japua. Ayee nu huiˈeen jɨ́n rɨ́ˈɨ timuaatáˈasin aˈiné múˈee pe raatéˈavaata aˈíjna ɨ́ niuucari mej mi caí yaúˈitɨée muáˈaraa aˈɨ́ime ɨ́ mej jeíhua raayɨ́ˈɨtɨ, majta aˈɨ́ime ɨ́ mej jeíhua tiúˈujmuaˈate. Pajta múˈee tíhuaˈutaseíjrateˈe aˈɨ́mej ɨ́ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈi. Jee xaa neˈu, mɨ pej niyáˈupua, ayée pu hui muaˈaránajchecaˈa.

22 ’Nain pu jɨ́n tinaaˈíjca ɨ́ niyáˈupua. Capu jaˈatɨ ramuaˈaree jaˈatɨ nej yaujraˈan púˈeen. Aˈɨ́ɨ puˈu ramuaˈaree ɨ́ niyáˈupua. Capu jaˈatɨ ajta ramuaˈaree jaˈatɨ tɨ púˈeen ɨ́ niyáˈupua. Nee nuˈu hui ramuaˈaree i nej yaujraˈan púˈeen. Majta aˈɨ́ɨme ramuaˈaréeren ɨ́ nej huaˈutaseíjrateˈesin nexɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe. —Ayee pu tiuˈutéjniuu.

23 Tɨˈɨj jí huaˈantaseíirajraa ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Rujímeˈe pu huaˈutáˈixa tɨjɨ́n:

—Jéˈecan pu hui rɨ́ˈɨ tejamuaatáˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ sej seri tíˈiseij.

24 Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe. Aˈɨ́ime ɨ́ mej tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan, majta aˈɨ́ime ɨ́ mej títetatéˈecaˈa rey jɨmeˈe, muˈiitɨ́ mú raxɨ́ˈeveˈecaˈa mej raaseíj aˈij sej tíˈiseij múˈeen. Majta jeíhua mú raxɨ́ˈeveˈecaˈa mej ráanamua aˈij sej seri tíˈinamua. Aru capu hui ayén tihuaˈucɨ́ˈɨ. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ɨ́ jaˈatɨ tɨ nuˈu ɨ́ Samaria éˈemeˈecan tɨ rɨ́ˈɨ tíˈitevij

25 Jaˈanáj pu ayén huaríj. Seíj pu ájchee, tɨ tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ Moisés raˈuyúˈuxacaˈa. Ayee pu tíˈiteseˈecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨ ayén tiráacuanamuan tɨ ij aˈɨ́ɨn Jesús tiˈitíj jɨ́n autéˈɨtzen. Ayen tɨjɨ́n:

—Maeestru, ¿tiˈitáni ruxeˈeveˈe nej niyen huáɾɨni tɨ ij náaciˈɨti ineetzi nej ruuri náˈaraˈani rusén jɨmeˈe aˈujna aˈu tɨ Dios éˈeseijreˈe?

26 Ayee pu tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—¿Aˈiné téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze? ¿Tiˈitáani paˈujíjveˈe peˈɨ́jna jetze ɨ́ yuˈuxari?

27 Aj pu i ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Patáˈaj nuˈu piyen rɨ́ˈɨ tirájchaˈɨɨ aˈɨ́jna ɨ́ tavástaraˈa ɨ́ taDioj nain jɨmeˈe ɨ́ áˈa tzajtaˈa, pajta nain jɨmeˈe aˈachú pej caj téˈacaˈane ɨ́ áˈaxɨejniuˈuca jetze, pajta nain áˈaxeˈeviˈiraˈa jɨmeˈe, ajta áˈamuaɾɨeriˈiraˈa jɨmeˈe. Ajtahuaˈa pu seíj seijreˈe tɨ jɨ́n ayén yee patáˈaj nuˈu hui piyen cheˈatá penaˈa rɨ́ˈɨ tirájchaˈɨɨ ɨ́ axɨ́ˈej tevi patíj múˈee aseíj tiˈitiˈáˈachaˈɨɨ.

28 Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Xɨ́ˈepɨˈɨn pej tiraataxájtacaˈa. Tɨ́ puaˈa piyen huáɾɨni, aˈij pej hui tiraataxájtacaˈa, peruuri pej puaˈamé rusén jɨmeˈe aˈu tɨ Dios éˈeseijreˈe.

29 Ajta aˈɨ́ɨn tɨ tíˈimuaˈataca, aˈɨ́ɨ pu raxɨ́ˈeveˈecaˈa mej mi ráamuaˈaree ɨ́ teɨte tɨ caí jaˈanáj auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—¿Aˈataani púˈeen ɨ́ nexɨ́ˈej tevi?

30 Ajta aˈɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiuˈutaniú tɨjɨ́n:

—Jaˈatɨ pu nuˈu Jerusalén eˈerájraa. Aˈuu pu nuˈu hui aˈucaméˈeca u Jericó. Matɨ́ˈɨj nuˈu mi nahuaˈari raˈantinájchecaˈa. Metiráˈariˈiriˈi ɨ́ cɨ́ɨxureˈaraˈan. Majta raatéevajxɨ. Matɨ́ˈɨj nuˈu mi yauutéj ɨ́ juye jetze. Puˈuri áˈameˈerejcaˈa. Majta nuˈu meˈɨ́n nahuaˈari aˈucíj.

31 'A'atzu a'ateevi'i, tɨ́'ɨj nu'u i seɨ́j a'ucamé'eca juye jetze. Puaarij pu hui
pú'een a'ɨ́jna. Tɨ'ɨj jí raaseɨ́j tɨ á'ame'erejca'a. Aa pu nu'u ɨmuá a'atanéj ɨ́ juye.
Ajta nu'u mú á'ume.
32 'Ajtahua'a pu nu'u seɨ́j a'ájna a'ucamé'eca. A'ɨ́ɨ pu nu'u a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j
tɨ Leví teecan jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́ɨ pu ajta tí'ivaɨre'eca'a hua'atéyujta'a. Tɨ́'ɨj
a'uun a'ucáane a'u tɨ auucá'a ɨ́ tɨ á'ame'erejca'a, a'ɨ́ɨ pu ajta nu'u hui raaseɨ́j.
Ayee pu che'atá na'a huarɨ́j. Aa pu nu'u ɨmuá a'atanéj. Ajta nu'u mú á'ume.
33 'Ajtahua'a pu nu'u seɨ́j a'ucamé'eca. A'ii pu nu'u a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ
seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n ɨ́ Samaria. Tɨ́'ɨj
aj a'ucamé'eca, a'ɨ́ɨ pu nu'u a'ucáane a'u tɨ auucá'a a'ɨ́jna tɨ á'ame'ere. Tɨ́'ɨj
raaseɨ́j, a'ɨ́ɨ pu nu'u rá'ancu'uvajxɨ.
34 'Tɨ́'ɨj nu'u i jemin á e'iré'ene. Aj pu i racája'usi á jetzen a'u
tɨ tejé'epuaijti'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ aceite, ajta u viinu. Ajta nu'u
raacá'ijcataxɨ a'u tɨ tejé'epuaijti'ihuaca'a. Aj pu nu'u i ra'avá'ara rucɨ́i
japua ɨ́ puuru'u. Tɨ́'ɨj nu'u i ya'uví'itɨ, a'ájna já'ahua'a a'u mej é'e'aseca
ɨ́ mej puaseaaruve'e. A'uu pu nu'u yaúutuaa. Temua'a pu nu'u hui rɨ́'ɨ
tiraaxá'apuairi'i.
35 'Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ pu nu'u hui ru'ita'ɨ́'ɨpɨ hua'apuaca ɨ́ tumin.
Ajta raata'ɨ́'ɨpɨi a'ɨ́jna tɨ antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ chi'ij. Ayee pu nu'u
tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Patá'aj rɨ́'ɨ tiraaxá'apuai. Neajta inee, netɨ́'ɨj uvé'enen, aj nu
yeehui muaatá'asin nain a'achú pej caj tiraaxɨ́jte huaatari jɨme'e, ajta ti'itɨ́j tɨ
huácuaa." Ayee pu nu'u hui tiraata'ixaa, a'ɨ́jna ɨ́ Samaria tɨ é'eme'ecan.
36 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné timuá'amitɨejte'e, a'íime ɨ́ mej huaíca, a'atani éene'e a'ɨ́ɨn pírɨcɨ tɨ rɨ́'ɨ
tí'itevistáa já'araa amɨ́jna jemi ɨ́ ruxɨ́'ej tevi ɨ́ mej tiraanáhua'iri'i ɨ́ nahua'ari?
37 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'imua'ataca ɨ́ yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, ayée pu
tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayej ne'ase tɨ a'ɨ́ɨn tɨ rá'ancu'uvajxɨ, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn tí'itevij
a'ɨ́jna jemi ɨ́ ruxɨ́'ej tevi.
Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Aricu hui, patá'aj piyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús á a'uré'ene Marta tɨ é'eche

38 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj mauj
huajú'ucaa, a'úu pu a'ará'a a'u tɨ ja'atɨ e'echéjme'e. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́
'ɨ́ita'a tɨjɨ́n Marta. Tɨ́'ɨj i a'ɨ́ɨn ra'ancuré'evi'itɨ ɨ́ ruche.
39 Seɨ́j pu ti'ihuaara'a, ɨ́iitacan. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n María. Ajta a'ɨ́ɨn María,
án pu vejli'i a'ujyeíjxɨ jamuan ɨ́ Jesús. Ranamuájraca'a a'ij tɨ tí'ixajtaca'a.
40 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Marta, capu a'ij tirá'ateuve'e a'ij tɨ huárɨni a'iné jeíhua pu
tí'imuarɨ'eca'a tɨ ij tihua'umín. Tɨ́'ɨj i e'iré'ene jemin ɨ́ Jesús. Ayee pu
tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, ¿ni caí á jetze ruxe'eve'e tɨ ne'ihuaara'a ruséɨjtacan
yé naatéjtuaa nej ni neseɨ́j tí'imuarɨ'e? Patá'aj hui raatá'ixaate'en tɨ
naatévaɨre'en.
41 Tavástara'a pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Marta, Marta, jeíhua pej tí'imua'atze, pajta jeíhua a'ij té'amua'ate.
42 Seɨ́j pu'u hui ruxe'eve'e pej piyen huárɨni. A'ɨ́jna ɨ́ María, a'ɨ́ɨ pu
ra'avé'ehuau ɨ́ tɨ jaítze'e rɨ́'en. Neajta inee, canu hui rá'a'ari'ira nemɨ́jna.
—Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

11

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús huáˈamuaˈatejcaˈa aˈij mej yeˈí titeetéjniuuni ɨ́ teɨte (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Jaˈanáj pu ayén tiujuˈurɨ́j. Aa pu jáˈahuaˈa aˈutéveecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Téniuusimeˈe ɨ́ Dios jemi. Tɨ́ˈɨj raatapuáˈajtacaˈa tɨ huatéeniu, seɨ́j mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Tavastaraˈa, patáˈaj piyen titáamuaˈaten tej huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi tɨ́j Juan tihuaˈumuáˈate aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe.

2 Tɨ́ˈɨj i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Setɨ́ˈɨj huatéjniuuni, ayée xu hui tiuˈutaxá yee:

Múˈee ɨ́ pej táˈiyaˈupua,
Micheˈe rɨ́ˈɨ méˈe tiyauˈáˈan ɨ́ pej jɨ́n ántehuaa.
Cheˈe ayén tejaˈuréˈenen aˈájna xɨcájraˈa pej jetzen tiuˈutaˈaíjta íiyen chaanaca japua.
Micheˈe miyen cheˈatá menaˈa tiraˈaráˈasten aˈij pej tíˈijxeˈeveˈe aˈɨ́ime ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua matɨ́j aˈɨ́ime tiraˈaráˈaste ɨ́ mej ta japua aˈutéˈuu.

3 Patáˈaj titaatáˈan ɨ́ tɨ tíˈicuaˈiriˈi ɨ́ tej jɨ́n teˈutáviicuaˈi íjii tɨ́j naˈa yú tɨ aucaˈitɨ́ aˈame.

4 Patáˈaj titaatáˈuuniˈi ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa múˈeetzi jemi aˈiné ayée tu cheˈatá tiraatáˈuuniˈira jaˈatɨ tɨ naˈa tɨ auteájturaa itejmi jemi.
Patáˈaj pajta caí raatáˈacareˈen ɨ́ tiyaaruˈu tɨ aˈɨ́in caˈanɨ́jraˈa taatáˈacareˈen tej ti caí tiyen huárɨni tiˈitɨ́j jɨmeˈe tɨ aˈij puaˈa ˈeen. Yee puˈu.

5-6 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Tichéˈe tiyen raataxáj yee seɨ́j xu múˈeen tíˈamigo. Ajta áˈiyen aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, tɨ́ˈɨj ari jáˈitaˈa tɨ́caˈa pítíˈirɨcɨ, aˈúu pu hui aˈumé aˈu tɨ éˈeche ɨ́ amiiguraˈan. Aj pu i ayén tiraatáˈixaateˈesin tɨjɨ́n: “neˈamiigu, huaícaca naataniɨ́jteˈe ɨ́ pan, aˈiné auchén pu yeehui uvéˈene seɨ́j ɨ́ neˈamiigu tɨ muˈu aˈataméˈecaa. Mí neajta inee, canu tiˈitɨ́j tícha ˈɨ́ɨ ɨ́ nej raamíin.”

7 ’Tɨ́ˈɨqui ayén hui tiuˈutániuusin aˈɨ́jna tɨ huiirájca tɨjɨ́n: “Capej néˈɨtziiteˈe. Puˈuri yeehui aiteánamiˈi ɨ́ puéerta, majta meˈín ɨ́ tɨˈɨríi, muˈuri huatéeje ˈe. Neajta inee, nuˈuri huatéecaˈa. Capu chaˈa rɨˈɨrí nej ájcheni nej tiˈitɨ́j jamuaatáˈan.” Ayee pu tiraatáˈixaateˈesin.

8 ’Mɨ neajta inee, ayée nu hui tejáˈamuaˈixaateˈe. Capu xaa ájchesin tɨ tiˈitɨ́j raatáˈan aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ amiiguraˈan púˈeen, sino, aˈɨ́ɨ pu ájchesin aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ i caí méˈe ráˈɨtziiteˈe ɨ́ amiiguraˈan. Aj pu i raatáˈasin, tzíteˈe, aˈachú tɨ caj tiˈitɨ́j tiraatáhuaviira.

9 ’Aˈɨɨ́j nu hui jɨ́n niyen tejáˈamuaˈixaateˈe yee setáˈaj seuj rahuaviira ɨ́ Dios jemi aˈiné aˈɨ́ɨ pu xaa tejámuaatáˈasin. Seajta, seuj rahuauca ɨ́ jemin. Aˈɨɨɨxuˈjemi rateuni ɨ́ Dios. Seajta seuj teˈejteátuˈasixɨˈɨn táˈapueerta. Aj pu i xaa Dios teˈantácuuna. Tɨˈɨj jí amuaatáˈasin ɨ́ sej rahuauhuau.

10 ’Ayee xu hui huárɨni aˈiné tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén tiˈitɨ́j tíˈijhuaviira, aˈɨ́ɨ pu raˈancuréˈasin. Tí puaˈa jaˈatɨ tiˈitɨ́j huauca, aˈɨ́ɨ pu hui rateuni. Ajta tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén teˈejteátuˈasixɨˈɨn táˈapueerta, Dios pu xaa tiraˈantácuuneˈesin.

11 ’Casiˈi múˈeen, ¿ni qui seɨ́j ayén huárɨni múˈeen, mɨ sej huayaujmuaˈa? Tí puaˈa ayauj ayén huaˈité muáhuaviira, ¿ni qui cuˈucuˈu paraatapíjteˈesin? Capej xaa neˈu. Huaˈité pepuˈu hui raatáˈasin.

12 Naˈari tɨ puaˈa táˈu muáhuaviira, ¿ni qui teáxca paratáchuiteˈesin? Capej xaa neˈu. Táˈu pepuˈu raatáˈasin.

13 ’Ayee xu múˈeen, mɨ sej aˈij puaˈa ˈeen ɨ́ ru tzajtaˈa, xuˈuri ramuaˈaree sej huaˈutapuaíjveˈen ɨ́ ruyaujmuaˈa tiˈitɨ́j tɨ rɨ́ˈen. Ajta aˈɨ́in ɨ́ tɨ áˈamuayaˈupua

ɨ ta japua tɨ é'eseijre'e, jeíhua pu hui jaítze'e raayɨ́'ɨtɨ tɨ hua'utá'an tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an a'uun a'uteáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej rahuauhuau. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Dios jetze pu araújca'ane (Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. Jesús pu tiyaaru'u huatamuárite'eca'a tɨ tevi tzajta'a seijre'eca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tiyaaru'u, capu raatá'acare'e tɨ a'ɨ́ɨn tevi tiu'utaxáj. Jɨ́me'en pu'u Jesús raatamuári, aj pu i tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tevi. Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, jeíhua mú naa rɨ́'ɨ tira'utaseíj.

15 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Amɨ́jna mɨ tevi, mɨ Jesús, Beelzebú pu hui jetze araújca'ane tɨ ij ayén tihua'utamuárite'en ɨ́ tiyáaru'use, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Beelzebú, a'ɨ́ɨ pu tihuá'aijte'e ɨ́ seica ɨ́ tiyáaru'use. Beelzebú pu ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ij ayén amɨ́n tíhua'uta'aíjte'en ɨ́ tiyáaru'use. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

16 Majta seica, ayée mú rɨ́'ɨ tɨ́'ira'ihua'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn hua'utaseíjrate'en ti'itɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, tɨ ajta ɨ́ ta japua é'eme'ecan.

17 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij mej tɨ́'imua'ajca. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Matɨ́j mena'a ɨ́ mej seɨ́j chuéjra'a japua tɨ́'aijta, tɨ pua'a já'ita'a ma'utáciɨne, aj mú mi huateújne'usi'ite'esin. Majta hui, camu cha'a á'ateeri mej tiaíita muá'aju'un. Ajta tɨ pua'a miyen che'atá mena'a já'ita'a a'utáciɨne a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨciɨ́ mena'a á é'eche, camu majta cha'a á'ateeri á mechée me'ájna.

18 'Ajta a'ɨ́ɨn Satanás, tɨ pua'a miyen já'ita'a a'utáciɨne a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e, ¿a'iné tɨ́'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn á'ateere tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica? Capu hui a'atzu a'ij tɨ́'irɨ'ɨri. Ayee nu ti'ixa ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tɨ́'inexa yee nej nu'u Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en ɨ́ tiyáaru'use.

19 'Niche'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. Tɨ́ pua'a hui niyen Beelzebú jetze aránca'ane nej ni hua'utamuárite'en ɨ́ tiyáaru'use, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'amua jamuan á'ujujhua'an, a'ɨ́ɨ mú majta hua'utamuárite'en ɨ́ tiyáaru'use. ¿A'ataani jetze mua'araújca'ane? A'ɨ́ɨ mú hui miijmu raataxájta yee mú'een xu auté'ɨtze.

20 'Na'ari caí, tɨ pua'a nee xɨéjniu'ucare'ara'an jetze na'aránca'ane ɨ́ Dios, ayée pu huataújmua'a tɨ ari hui xaa a'ájna teja'uré'ene mú'ejmi jemi tɨ a'ɨ́ɨn Dios nainjapua tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

21 'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ tɨ ruca'ané, tɨ jeíhua tɨ́'ijcha'ɨɨ ɨ́ tɨ jɨ́n huaténe'use'en, tɨ́'ɨj auj jɨ́me'en rájcha'ɨɨ ɨ́ ruchi'i, naa pu temua'a tɨ́'aviitzi'i tɨ́j na'a tɨ te'irá'a. Capu ja'atɨ tɨ́'ijnahua'iran.

22 'Mɨ ajta, tɨ pua'a seɨ́j mú a'uvé'eme'en tɨ jaítze'e ruca'ané caí a'ɨ́jna, tɨ pua'a raaténe'usi'ite'en, ajta raatáviicua'i, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ mú a'uvé'emé'e a'ame. Nain pu hui tirá'ari'ira ɨ́ tɨ jɨ́n né'use'eca'a. Aj pu i tihua'uré'a'asin tɨ́j na'a tɨ tɨ́'ijcha'ɨɨca'a ɨ́ tɨ tihua'unáhua'iri'i.

23 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí nevaɨre'e ineetzi, a'ɨ́ɨ pu hui néjcha'ɨɨre'e ineetzi. Ajta ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí teɨte tíse'ɨri ineetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu hui hua'uré'e'iteca.

Ɨ xɨéjniu'ucari tɨ nu'u a'ij pua'a 'een, ajtahua'a pu nu'u huaré'araa (Mt. 12:43-45)

24 Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Ayee pu rɨcɨ ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een. Tɨ́'ɨj a'uun huirájraa tzajta'an seɨ́j ɨ́ tevi, a'ɨ́ɨ pu á'uche'ecane'en tɨ rahuauhuau a'u tɨ e'ehuaújse'upe'en, a'u tɨ a'uhuáchi. Aru capu hui rateuve. Ayee pu tɨ́'imua'atze tɨjɨ́n: "Niche'e yeehui huaré'ara'ani u niche a'u nej e'erájraa."

25 'Tɨ́'ɨj uvé'enen, ayée pu hui 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Naa pu 'een ɨ́ ru tzajta'a. Cu xɨee mej mauchén uhuaré'e'icha'utaca'a. Nain pu rɨ́'ɨ huáruu.
26 Aj pu i a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucari huaúuvi'itɨn ɨ́ seica ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ mú majta jaítze'e a'ij pua'a 'een caí ɨ́ seɨ́j. Matɨ́'ɨj mi a'uteárute naími'i mej mi huaté'e muá'ara'ani me'ɨ́jna tzajta'a ɨ́ tevi. Ajta á'iyen, ayée pu hui te'iráame tɨ jaítze'e a'ij pua'a éene'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ tevi caí tɨ ajmí'i éene'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ɨ tɨ nu'u tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itá'aca

27 Tɨ́'ɨj Jesús auj tí'ixajtaca'a, ajta seɨ́j 'ɨ́ita'a a'ujna a'utéveeca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a ca'anín jɨme'e tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a pej jetzen huanú'ihuaca'a, pej pajta jetzen huátzii.
28 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨme, jaítze'e pu hui rɨ́'ɨ tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ mej ranamua ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios, majta miyen ra'ará'astijre'en.

Teɨte mú nu'u raxɨ́'eve'eca'a mej nu'u ti'itɨ́j huaseíj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, maúche'e mú máàj ajteáxɨ́ɨrijme'e ɨ́ Jesús jemi. Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Jeíhua mú a'ij pua'a tí'iteteɨte ɨ́ mej íjii huáteemua. Ayee mú hui raxɨ́'eve'e nej tihua'utaseíjrate'en ti'itɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Aru canu ti'itɨ́j hua'utaseíjrate'esin. A'ij nu'u hua'utá'ixaate'esin tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Jonás teecan tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
30 'Ja'iné a'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ́ mej raaseíj a'ɨ́ɨme mej Nínive e'echéjme'e, ayée nu che'atá nena'a nej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ́ mej raseíj a'ɨ́ɨme íjii mej huáteemua.
31 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en ɨ́ teɨte, a'ɨ́jna tɨ ajmí'i ti'itéveeca'a reyna jɨme'e a'ujna antánɨmua huarita'an ɨ́ jaj tɨ ve'ée, a'ɨ́ɨ pu hui a'ánna a'utéchaxɨjsin huá'a jamuan a'ímej íjii mej huáteemua. A'ɨ́ɨ pu ajta huá'a jetze te'ujpuá'arite'esin ti'itɨ́j jɨme'e. A'uu pu ɨmuá a'uvé'emej tɨ ij ráanamua a'ɨ́jna ɨ́ Salomón teecan tɨ rɨ́'ɨ mé teúumua'arejca'a. Neajta inee, i nej yee huatéjvee ɨ́ teɨte tzajta'a, jaítze'e nu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ́ Salomón. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ́ reyna huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin a'iné camu nenamua ineetzi.
32 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Nínive e'echéjme'e, ayée mú rɨni a'ájna xɨcájra'an ɨ́ Dios tɨ jetzen huá'axɨjte'en ɨ́ teɨte. A'ɨ́ɨ mú huatéhuiixɨ'ɨsin a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej íjii huáteemua. Matɨ́'ɨj mi te'ujpuá'ajte'esin ti'itɨ́j jɨme'e. Seɨcɨé mú hui tiu'umuá'aj matɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jonás teecan. Neajta inee, jaítze'e nu hui ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí a'ɨ́jna ɨ́ Jonás. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca Nínive mej e'echéjme'e, a'ɨ́ɨ mú te'ujpuá'ajte'esin ti'itɨ́j jɨme'e ɨ́ mej íjii huáteemua a'iné camu seɨcɨé tiu'umuá'aj netɨ́'ɨj tihua'utá'ixaa inee.

Ɨ tɨ nu'u ú'utatzave'e ɨ́ huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte (Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Jɨme'en hui a'ɨ́jna ɨ́ aparaatu ti'itɨ ɨ́ mej rá'ajtaira, capu ja'atɨ a'ájna ye'uté'avaata. Capu ajta xa'ari tzajta'a ru'utéchajtza. Capu xaa ne'u, sino án pu ɨmuá ya'ujchájtza mej mi raaseíj ɨ́ mej me'uun a'uteáruti.
34 'Ayee pu hui tí'ivaɨre'e á'ajɨ'ɨ tɨ́j taij tɨ á'ataa ɨ́ á'ajetze. A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a rɨ́'en á'ajɨ'ɨ, ayée pu 'een, cu xɨee tɨ huanéeri'icí nainjapua ɨ́ á'ajetze. Na'ari caí, tɨ pua'a pecaí rɨ'éene'en á'ajɨ'ɨ jetze, ayée pu 'een, cu xɨee tɨ huatíca'a ɨ́ á'ajetze.
35 'Setá'aj siyen huárɨni tɨ ij caí aúumɨ'ɨni tɨ á'ataa ɨ́ á'ajetze.

36 Tí pua'a naa pu á'ataa í á'ajetze, ajta caí a'atzu á'amɨ'ɨca, nainjapua pu hui huanéeri'icí a'ame. Ayee pu té'eme, cu xɨee aparaatu á jetze ráatatza. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

Tí'ɨj nu'u Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ajte'e a'íɨme í fariseos (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Jíme'en pu'u raatapuá'ajtaca'a tɨ tihua'utá'ixaa, aj pu i seíj pu raatá'inee tɨ tejá'ucua'ani áa tɨ é'eche. A'íjna í ja'atɨ, fariseo pu pírɨcɨ. A'uu pu a'uteájrupi. Tí'ɨj i á vejli'i a'uré'ehui'ixɨ a'u tɨ meesa a'utéjvee.

38 Ajta a'íɨn fariseo, a'íɨ pu raaseíj tɨ caí Jesús amuacaí anaújmuaijte a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre í mej rá'astijre'eca'a me'íjna í Moisés teecan. Jé'ecan pu a'ij pua'a tira'utaseíj.

39 Aj pu i tavástara'a ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Mú'een mɨ sej fariseos pú'een. Ayee xu'u tí'itetei sej anaújmuaijte'axɨ'ɨn mɨ rumuájca'a jetze. Mí ajta caí a'atzu a'ij amuá'amitɨejte'e sej rí'ɨ huaújruuren mɨ ru tzajta'a. Ayee xu 'een, cu xɨee tíj ja'atɨ raacája'usin mé jéjre'e mɨ vaasu, ajta amíjna mɨ xa'ari. Ayee xu'u ruseijrata huá'a tzajta'a mɨ teɨte sej rí'ɨ tí'iteteɨte. Mí seajta mú'een, ayée xu 'een mɨ ru tzajta'a. A'ij xu pua'a tí'iteteɨte se'íjna jɨme'e sej tihua'unáhua'iri'i, seajta a'ij pua'a huá'uruu.

40 'Mɨ sej hui caí ti'itíj ú'umua'aree. A'íjna tɨ raatétaahuaca'a í sej mé jéjre'e ratéhua'ira'a, ¿ni caí a'íɨn ajta raatétaahuaca'a í á'amuatzajta'a tɨ seijre'e?

41 Setá'aj siyen hua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i se'íjna tɨ urá'aa í á'amuatzajta'a. Ayee xu a'íjna jín huárɨni, tɨ ij temua'a te'irájra'ani mú'ejmi jemi.

42 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej fariseos pú'een. Ayee xu tí'itetei sej raatátuiire'en í Dios jemi, seíj tamuáamuata'a anxíte jetze tɨ ajtéme'ecan a'íjna í tu'upi, ti'itíj menta, seajta se'íjna í tu'upi, ti'itíj í tɨ ayén huataújmua'a tɨjín ruda, seajta nain tíj na'a pua'amé tí'ixuaavi í tu'upi. Mú'een xu hui ra'utámua'aree naíjmi'i tíj na'a ti'ipua'amé.

'Mɨ seajta mú'een, seya'uhuá'axɨ í tɨ jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi, sej si siyen rí'ɨ huá'uruuren í á'amuaxɨ'ej teɨte a'ij tɨ tiraavíjte'e, seajta sej si rí'ɨ tirájcha'ɨɨ í Dios. Sena'atzí caí yé'uhua'anancache'e sej siyen araúrasten se'íjna jɨme'e í tɨ jaítze'e ruxe'eve'e. Ajta, ayén tiú'ujxe'eve'e sej tiu'utá'an se'íjna jɨme'e tɨ cíj na'a caj tí'ivaɨre'e.

43 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en, mú'een, mɨ sej fariseos pú'een. Jé'ecan xu hui raxí'eve'e tɨ ti'itíj amuáacɨ'ɨti sej a'ujrá'asen ɨpuari japua a'u mej á'ujraarase í á'amuavaujsi u teyujta'a. Jé'ecan pu amua'aráanajche mej me'ín teɨte amuaatateujte'en aj mej tejá'atua.

44 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en a'iné ayée xu 'een cumu a'u mej hua'ava'ana í mɨ'ɨchite. Majta hui a'íɨme í teɨte, í mej japuan á'ujujhua'ane'e, camu hui ramua'aree a'ij tɨ 'een téte'e a'iné capu á é'e ti'itíj í mej jín ráamua'aree mej me'ájna hua'avá'anaxɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

45 Tí'ɨj i seɨj tɨ tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Maeestru, pej piyen ti'ixa, a'íj pej jín a'ij pua'a tí'itajepe'e itejmi.

46 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Seajta mú'een, mɨ sej tí'imua'ata í yu'uxari jetze tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, setá'aj huataújxɨeemɨste'en. Ayee xu hui ve'ecán jín tihuau'íjcate'en í teɨte a'íjna jɨme'e tɨ ayén huápɨ'ɨ muárɨ'eri, tɨ caí ja'atɨ raayí'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni. Seajta á'iyen, mú'een xu tíhua'uta'aíjte'en í teɨte mej nu'u mi me'íjna jín ra'ará'astijre'en. Mí seajta mú'een, caxu a'atzu huataúra'asin sej si ti'itíj jín hua'utévaɨre'en.

47 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en a'iné mú'een xu rá'ajta'ahuaca ɨ mej tzajta'an hua'uteátu'asin a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta a'ɨ́me a'amuahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ, a'ɨ́ mú hui huá'ucuii.
48 'A'ɨ́j xu jɨ́n siyen mú'een tiu'utaxájta yee amua'aránajcheca'a a'ij mej huá'uruu ɨ a'amuahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ. A'ɨ́ mú hui huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Seajta mú'een, xu'uri ramua'aree temua'a naa a'ij mej huá'uruu. Ayee pu ajta tejámua'aránajcheca'a. Seajta, ayée xu rá'ajtaahuaca'a a'u mej huaje'eteátu'asin. Seajta, ayée xu che'atá sena'a neruuren ineetzi.
49 'A'ɨ́j pu jɨ́n ayén Dios rumua'atzíira'a pu jɨ́n tiraataxájtaca'a tɨjɨ́n: "Nehua'uta'íti'ira huá'a jemi ɨ teɨte seica mej neetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a, neajta seica ɨ nej hua'antíhuau mej mi nevaɨre'e. Je'icáca mú cui'ini a'ɨ́me ɨ teɨte. A'ɨ́ mú huá'acui'ini. Majta seica, a'ij pua'a mú huá'aruuren."
50-51 'A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu hui tirá'amitɨejte'e ɨ Dios jemi, a'ɨ́ mú pu'éene'e a'ɨ́me íjii mej huáteemua me'ɨ́jna jɨme'e matɨ́j mena'a pua'amé huácuii a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, naíjmi'i matɨ́j pua'amé huácuii tɨ́j na'a tiú'useijre ɨ chaanaca, naíjmi'i tɨ́j na'a Abel tɨ huamɨ́'ɨ ajta a'ɨ́jna ɨ Zacarías, a'ɨ́jna mej ra'upuá'ajte já'ita'a a'u tɨ a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca, a'u tɨ teyuu á'ijnee. Jee xaa ne'u, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, xaa ne'u. Ayee pu hui tirá'amitɨejte'e ɨ Dios jemi, a'ɨ́ mú pu'éene'e nain jɨme'e a'ɨ́me íjii mej huáteemua.
52 'Setá'aj huataújxɨeemɨste'en mɨ sej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a. Mú'een xu rujɨ́mua'a sena'a antiújmua'areereca'a se'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Seajta mú'een, caxu hui huataúra'a tɨ Dios tejá'amua'aijte'en. Seajta huá'ijmɨi a'ɨ́mej ɨ seica mej mi caí miyen huataúra'an tɨ Dios tihuau'aíjte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.
53-54 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun huirájraa, a'ɨ́me ɨ fariseos, majta a'ɨ́me ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, a'ɨ́ mú autéjhuii mej a'ij pua'a tirájeeve ca'anín jɨme'e. Jé'ecan mú jeíhua tira'íhua'uri'i mej mi ráateuni ɨ mej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́n tiu'utaxájtaca'a.

12

Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ ayén hua'itzi jɨ́n tiú'ujseijrata

1 Majta me'ɨ́n ɨ teɨte, jeíhua mú ajteáxɨɨreca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú hua'apua vi'ira'a, huaíca vi'ira'a, a'achú mej mena'a pua'amé. A'ɨ́j mú jɨ́n á'acataca'a jeíhua. Ajta a'ɨ́n ɨ Jesús, a'ɨ́ pu amuacaí tihuá'atixáate'ajraa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayen tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ xu'u hui mú'een a'ɨ́jna jɨme'e fariseos mej ranájchite'e ɨ pan jetze. Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨjɨ́n ɨ tɨ huá'a tzajta'a uraninei, ɨ tɨ caí jé'iyecan jɨ́n seijre'e.
2 'Ayee pu'u, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ rú'avaa avíitzi'i jɨme'e, a'ɨ́ pu hui huataseíjre'esin mé jéjre'e mej mi raaseíj ɨ teɨte. Ajta ti'itɨ́j mej rá'avaataca'a, a'ɨ́ pu antícuuni'ihua mej mi ráamua'aree a'ij tɨ 'een.
3 'A'ɨ́jna ɨ pej raataxájtaca'a tɨca'amiste'e, Dios pu raataxájta túјca'ari tzajta'a. Ajta a'ɨ́n ɨ pej raataxájtaca'a xahuaanin jɨme'e u chi'ita u téte'e, Dios pu hui raataxájta ca'anín jɨme'e a'ánna ɨ chi'ij japua ta'avé'epa'atza.

A'ataani ayén tiú'ujxe'eve'e tej rátziɨne'e (Mt. 10:28-31)

4 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ne'amiigustemua'a pú'een, caxu huá'atziɨɨne'e a'ɨ́mej ɨ́ mej mena'a raayɨ́'ɨtɨ mej raajé'ica ɨ́ sej ratéhua'ira'a, sino camu raayɨ́'ɨtɨ mej ra'upuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a tɨ seijre'e.
5 'Mɨ neajta inee, ayée nu tejámuaatá'ixaate'esin ja'atɨ sej xaa tziɨɨne'e. Setá'aj rátziɨɨne'e a'ɨ́jna tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ raajé'ica ɨ́ sej ratéhua'ira'a, tɨ ajta raayɨ́'ɨtɨ tɨ yá'urɨeeni ɨ́ a'amua tzajta'a tɨ seijre'e a'ujna taij jetze tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni. Jee tzíte'e, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n: Setá'aj rátziɨɨne'e se'ɨ́jna.
6 'Aru, caxu a'ij tité'ujmuajca. ¿Ni secaí siyen tiu'utanájchita a'achú cumu hua'apua centaavo anxɨ́vica jɨme'e ɨ́ pina'ase ɨ́ mej cílieen? Camu jeíhua tí'ijnajche. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu naíjmi'ica autámua'areeri'i.
7 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Dios pu hui ari raaté'itɨeexɨ mɨ á'amuacɨpua a'achú tɨ pua'amé*jme*. Caxu tí'itziɨɨne'e a'iné mú'een xu jeíhua jaítze'e jetzen ruxe'eve'e ɨ́ Dios mecaí ɨ́ pina'ase, a'iné a'ɨ́ɨ pu xaa amuá'ancu'uvajxɨ'ɨsin.

Ɨ mej nu'u ramua'ate me'ɨ́jna ɨ́ Jesús ɨ́ teɨte jemi (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiu'utaxájta a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte yee na'ará'astijre'en ineetzi, inee i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, ayée nu neajta raataxájta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi yee naatévaɨ ineetzi.
9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ti'ixa a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte yee capu nemua'ate, ayée nu hui che'atá raataxájta a'ɨ́mej jemi mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi yee canu ramua'ate.
10 'Neajta nu tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'inexa ineetzi i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte. Aru a'ɨ́ɨme, a'achú mej mena'a pua'amé a'ij pua'a tí'ijxa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, canu ja'anáj tíhua'utá'uuni'ira a'ɨ́mej.
11-12 'Seajta mú'een, matɨ́'ɨj u amua'arávi'itɨn a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej teyujta'a tí'aijta, nusu a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨn antiújmua'aree, ayée xu huárɨni. Caxu hui a'ij tité'ujmuajca a'ij sej ye'í titeeteújnan na'ari a'ij sej ye'í tiu'utaxáj, a'iné a'ájna xɨcájra'an jetze, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu tejá'amuamua'aten a'ij sej ye'í tiu'utaxá. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ nu'u tí'ijcha'ɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani

13 Ajta seɨ́j huá'a tzajta'a a'utéveeca'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru, patá'aj piyen tiraata'ixaate'en ɨ́ nejá'a yee tɨ já'ita'a tinaatá'an a'ɨ́jna tɨ titaacɨ́'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨ́j huamɨ́'ɨ, a'iné capu tinaatá'asin ɨ́ neetzi tɨ ne'áa.
14 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Hoombi xaa, ¿a'ataani tinaa'íjca juees jɨme'e? ¿A'ataani naatá'a nej niyen tiu'uxɨ́'epɨ'ɨntare'en mú'ejmi jemi? —Ayee pu'u tiraata'ixaa.
15 Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, setá'aj á'ujcu'uvée sena'a temua'a naa. Ché'e secaí huápɨ'ɨ sena'a tí'inecua'atze sej jeíhua tiu'ucha'ɨɨme'eni, ti'itɨ́j tɨ na'a, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ jeíhua ti'itɨ́j tícha'ɨɨ, capu hui ti'itɨ́j a'ij tiraatévaɨre'esin tɨ ij caí ché'e ti'itɨ́j a'ij ráaruuren.
16 Tɨ́'ɨj i seɨ́j niuucari jɨn tihuá'u'itɨiiri'i tɨjɨ́n:
—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani é'eche. Chuej pu nu'u tícha'ɨɨ tɨ japuan tiu'uhuáste. Temua'a pu nu'u hui jeíhua tiú'ucɨɨreca'a.
17 'Tɨ́'ɨj i ayén tiu'umuá'aj a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani tɨjɨ́n: "¿A'iné yeehui náarɨni? Capu ché'e mé'e é'erɨ'ɨri a'u nee yeehui yá'aruuren ɨ́ tɨ huácɨɨreca'a."

18 Tɨ́ˈɨj nuˈu i ayén tiuˈumuáˈaj tɨjɨ́n: “Ayee nu rɨni. Neraatéˈuuna ɨ́ nechiˈi mé tɨ huavéjme. Neajta seica nu ájtaahuaxɨˈɨsin tɨ jaítzeˈe vivejméˈe áˈaraˈani. Netɨ́ˈɨj ni neˈuun ruˈutéˈaasin ɨ́ tɨ tiúˈucɨɨreca, ajta nain i nej tíˈijchaˈɨɨ.

19 Neajta nu yeehui niyen tiuˈutaxájta ɨ́ ne tzajtaˈa yee nuˈuri neˈuun rɨ́ˈɨ tiúˈuruu u chiˈita. Jéˈecan pu áˈateeri tɨ rɨ́ˈɨ tinaatévaɨreˈesin. Nuˈuri yeehui neséˈupeˈen. Nichéˈe tíˈicuaˈaca, neajta yeˈeca, neajta netémuaˈaveˈe.” —Ayee pu nuˈu tiuˈumuáˈaj aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ.

20 ’Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Dios, ayée pu hui tiraataˈixaa tɨjɨ́n: “MúˈEe, mɨ pej caí tiˈitɨ́j muaˈaree. Ijii, tɨ́caˈa pej mɨˈɨni. Patɨ́ˈɨj huamɨ́ˈɨn, ¿aˈataani tíˈijcɨˈɨti aˈɨ́jna ɨ́ pej múˈee rɨ́ˈɨ ráaruu pej pi aseɨ́j huatáˈatemuaˈaveˈencheˈe?” —Ayee pu Dios tiraataˈixaa.

21 Neajta niyen tejáˈamuaˈixaateˈe. Ayee pu hui téˈeme aˈɨ́mej jemi matɨ́j menaˈa puaˈamé ɨ́ mej rujɨ́ɨmuaˈa rajséˈɨri tiˈitɨ́j tɨ naˈa mej mi jeíhua tíˈijchaˈɨɨ, majta, camu tiˈitɨ́j tícha’ɨɨ ɨ́ Dios jemi.

Tɨ́ nuˈu Dios huáˈachaˈɨɨ ɨ́ ruyaujmuaˈa (Mt. 6:25-34)

22 Tɨ́ˈɨj i Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨjɨ́n:

—Aˈɨ́j nu jɨ́n niyen tejáˈamuaˈixaateˈe. Caxu seˈɨ́jna jɨ́n tíˈimuaˈajca yee aˈiquí yeˈí tetíˈicuaˈani nusu yee aˈiquí yeˈí tetíˈiyeˈen naˈari yee aˈiquí yeˈí tetiuˈutétachejteˈesin.

23 ’¿Ni caí jaítzeˈe ruxeˈeveˈe ɨ́ Dios jemi sej ruuri xáˈaraˈani caí ɨ́ tɨ sej ráacuaˈani? ¿Ni caí ayén cheˈatá naˈa jaítzeˈe ruxeˈeveˈe ɨ́ Dios jemi tɨ ruuri aˈame ɨ́ sej ratéhuaˈiraˈa caí tɨ naa seíireˈe aˈame ɨ́ sej jɨ́n tiuˈuteújchejteˈen? Aa niˈijtá xaa neˈu.

24 ’CasiˈI, xaaseɨ́j amɨ́mej cuaˈatza ɨ́ mej júteˈe ráˈaraˈa. Camu hui aˈatzu tíˈihuasteˈe, camu majta tíˈitzaˈanaca. Camu majta huatéechiˈi ɨ́ mej tzajtaˈan rɨ́ˈɨ yéˈuruuren ɨ́ mej meri rájseɨj. Capu amɨ́n aˈij, aúcheˈe pu Dios tihuáˈamicua. Mɨ́ seajta múˈeen, jaítzeˈe xu jemin ruxeˈeveˈe ɨ́ Dios mecaí aˈɨ́ɨme ɨ́ cuaˈatza.

25 ’¿Aˈataaniraayɨ́ˈɨtɨ tɨ áˈateeren tɨ jaítzeˈe ruuri aˈame aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tɨ tíˈiramuaˈatziiteˈe? Capu jaˈatɨ xaa neˈu.

26 Tɨ́ puaˈa secaí raayɨ́ˈɨtɨhuaˈan sej si siyen huárɨni seˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tɨ caí muáɨˈeri, ¿aˈiné hui ˈeen jɨ́n siyen tíˈimuaˈajca seˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tɨ tíˈijturaa?

27 ’CasiˈI, xaaseɨ́j amɨ́jna mɨ caiipiˈi, aˈij tɨ yeˈí tíˈivaujseˈe. Capu tíˈimɨjhuaca amɨ́jna mɨ caiipiˈi, capu ajta tíˈitzaca. Capu amɨ́n aˈij. Dios pu hui ayén ráaruu tɨ jaítzeˈe naa seijreˈe caí Salomón tɨ naa seijreˈecaˈa tɨ́ˈɨj auj tiˈitéveecaˈa rey jɨmeˈe. Capu jaˈanáj ayén tiuˈuteújchejte tiˈitɨ́j jɨmeˈe tɨ ayén naa seijreˈe tɨ́j mɨ caiipiˈi.

28 ’CasiˈI, múˈeen, Dios pu ayén rɨ́ˈɨ tirájchaˈɨɨ mɨ tuˈupi tɨ aˈuun éˈevaujseˈe aˈu mej áˈataseˈehuaca. Ajta aˈɨ́ɨn tuˈupi, capu áˈateeri sino yee ruijmuaˈa yee, aˈɨ́ɨ mú raaréˈeveijchi, matɨ́ˈɨj mi rataíran. Tɨ́ puaˈa hui Dios ayén rɨ́ˈɨ tirájchaˈɨɨ mɨ tuˈupi, ¿ni caí jaítzeˈe amuaatáˈasin ɨ́ sej jɨ́n tiuˈuteújchejteˈen, múˈejmi mɨ sej caí aˈatzu téˈatzaahuateˈe?

29-30 ’Caxu aˈij tíˈixajta yee aˈiquí yeˈí tetíˈicuaˈani nusu aˈiquí yeˈí tetíˈiteyeˈen. Ayee xuˈu, caxu tíˈimuajca seˈɨ́jna jɨmeˈe, aˈiné naímiˈi matɨ́j menaˈa puaˈamé yen mej aˈuchéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú meˈɨ́jna jɨ́n rahuauhuau. Mɨ́ ajta aˈɨ́ɨn áˈamuayaˈupua, ta japua tɨ éˈeseijreˈe, aˈɨ́ɨ pu hui ari rúˈumuaˈaree tiˈitɨ́j tɨ amuáˈaturaateˈe.

31 ’Setáˈajmiˈirájhuauuni tɨ Dios tejáˈamuaˈaijteˈen, seajta raˈaráˈastijreˈen aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tíˈijxeˈeveˈe. Tɨ́ puaˈa siyen huárɨni, Dios pu hui tejámuaatáˈasin tɨ́j naˈa tɨ tejamuáˈaturaateˈe.

32 'Caxu tí'itziɨine'e mú'een, mɨ sej siyen mé á'ujujhua'an. Cu xɨee cáne'axɨ
sena'a ɨ mej rujɨ́mua'a mena'a mé á'ujujhua'an. Ayee pu tira'aránajcheca'a ɨ
sej rájya'upua tɨ ij a'ɨ́n amuaatá'an sej se'uun a'uteárute a'u tɨ a'ɨ́n tejé'aijta.

Tɨ́ nu'u jeíhua án tejé'eseijre'e u ta japua tɨ huápɨ'ɨ tí'ivaɨre'e (Mt. 6:19-21)

33 'Setá'aj tiú'utuaani nain a'achú sej caj tí'ijcha'ɨɨ, seajta tihua'uré'an a'ɨ́mej
ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Ayee xu a'ɨ́jna jɨ́n huáɾɨni, tɨ 'ij a'ɨ́jna téjé'eseɨre'en ɨ
Dios jemi ɨ tɨ tejá'amuacɨ'ɨti. Ayee pu éene'e a'ame tɨ́j ti'itɨ́j ca'aní tɨ caí ja'anáj
huataújtuaasin. A'uu pu e'etiá'a a'ame mú'ejmi jemi ti'itɨ́j tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche.
Ajta capu hui ja'anáj huatéxɨjsin, a'iné camu a'uun a'uteáru'ipi ɨ nahua'ari.
Camu majta rací'ɨn a'ɨ́ime ɨ tejpuási.

34 'Ayee xu éene'e xá'aju'un a'iné a'ɨ́j xu jetzen tí'imua'astɨ́ xá'aju'un se'ɨ́jna
jetze tɨ jaítze'e amua'aráanajche, tɨ jaítze'e a'amua jetze ruxe'eve'e.

Tej nu'u rɨ́'ɨ huátaruuren iteen, teajta rɨ́'ɨ atanéjne'ere temua'a naa

35 'Rɨ́'ɨ xu'u titehuaújcaten sej si tiu'utévaɨre'en. Seuche'e xu hui atanéjne'eri
tɨ́j ja'atɨ tɨ taij huitéchueeca'a tá'ataa.

36 'Ayee xu éene'e xá'aju'un matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej tí'ivaɨre'e ja'atɨ jemi tɨ a'uun
á'ume a'u mej tejé'eye'este a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨ́j huaténe'ɨche. Majta a'ɨ́ime ɨ
mej tí'ivaɨre'e, maúche'e mú tí'ijchu'eve'en a'atzaj tɨ pua'a uvé'enejsin a'ɨ́jna
tɨ tihuá'aijte'e mej mi ca'anacan tira'antácuune'en tɨ́'ɨj a'ɨ́n te'ejteátu'asixɨ'ɨn ɨ
puéerta jetze.

37 'Rɨ́'ɨ pu tihua'utévaɨre'esin a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'e tɨ́'ɨj a'ɨ́n hua'useíj mej
rachú'eve'e a'atzaj tɨ pua'a uvé'ene a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e. Ayee nu hui
tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e, ayée pu rɨni a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e.
A'ɨ́ɨ pu rucaten tɨ ij hua'utévaɨre'en. Ajta tíhua'uta'aíjte'esin mej aúuhuiixɨ'ɨn
ɨ meesa jetze. Ajta tihuá'amin.

38 'Capu amɨ́n a'ij a'atzaj tɨ pua'a uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e, tɨ pua'a
já'ita'a tɨ́ca'a uvé'ene nusu tapuá'arijme'eca. Rɨ́'ɨ pu hui tihua'utévaɨre'esin
a'ɨ́mej ɨ mej ravaɨre'e tɨ pua'a mauj rachú'eve'e.

39 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ hu-
atéechɨ'ɨ, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ ramua'areere a'atzaj tɨ pua'a ánú'aiixa ɨ nahua'ari, capu
raatá'asin tɨ anú'asti tɨ tiu'unáhua'an.

40 Seajta hui mú'een, rɨ́'ɨ xu'u sej si rɨ́'ɨ huaújcaten a'iné inee, i nej neajta
huá'a jetze airáane ɨ teɨte, nee nu uvé'enejsin a'atzaj sej pua'a caí nechu'eve'e.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Ɨ mej nu'u tí'ivaɨre'e me'ɨ́jna ɨ mej hua'apua (Mt. 24:45-51)

41 Pedro pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, ¿ni téjmi pena'a huatá'ixaa i niuucari ca'ɨ́n naíjmi'ica
puaatá'ixaa?

42 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pú'een, a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e, tɨ ajta rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta caí
ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtze? Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu hui tiraa'íjcate'en tɨ
ij a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere a'ɨ́mej ɨ seica ɨ mej majta tí'ivaɨre'e. A'ɨ́ɨ pu
tihuá'amin a'atzaj mej pua'a raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej tiú'ucua'ani.

43-44 'Tɨ́ pua'a ayén rɨjcaa tɨ́'ɨj uvé'enen a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, rɨ́'ɨ pu
tiraatévaɨre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e a'iné nain pu tiraata'íjcate'esin a'achú tɨ́j
ti'itɨ́j tícha'ɨɨ a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu té'eme. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e
tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e.

45 'Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ hui tí'ivaɨre'e, tɨ pua'a ayén tí'imua'ajca yee jé'ecan pu u á'ateere a'ɨ́jna tɨ tinaa'íjca, ayée pu ajta tirá'amitɨejte'e a'ame tɨ caí íiya'ata uvé'enejsin. Tɨ́'ɨj i autéjcheni tɨ hua'utévajxɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e, ɨ́ mej teteca, ajta ɨ́ mé 'uuca. Ajta pu hui autéchesin tɨ tiú'ucua'ani, ajta tɨ nahuáj antiyé'en. Tɨ́'ɨj i huatétahuaisin.

46 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu uvé'enejsin ja'anáj tɨ pua'a caí rachú'eve'e. A'ɨ́ɨ pu xaa uvé'enejsin a'atzaj tɨ pua'a caí pɨ́téjmua'aree. A'ɨ́ɨ pu hui ajta puaíjtzi'ira'a raatá'asin, jeíhua huápɨ'ɨ. Ayee pu che'atá tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ seica ɨ́ mej majta auté'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi.

47 'A'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e, tɨ ajta tirú'umua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, jeíhua pu ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jɨme'e tɨ pua'a caí rɨ́'ɨ huaújruuren na'ari caí ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e.

48 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e tɨ ajta caí rú'umua'areereca'a a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, cɨ́j pu'u ra'iré'evejsin navij cuaartara'a jɨme'e tɨ pua'a ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a 'een jɨme'e a'iné capu rú'umua'areereca'a a'ij tɨ ye'í huárɨni. Capu ayén tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tiraavíjte'e.

'Ayee pu'u xaa ne'u, ja'atɨ tɨ na'a mej miyen tiraatá'a tɨ ve'ecán jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani, tɨ pua'a ayén ve'ecán jɨ́n ti'ité'ijcati'ihua, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ jaítze'e tiu'utátuiire'en me'ɨ́jna jemi ɨ́ mej tíraa'íjcate. Ajta, ja'atɨ tɨ na'a mej miyen tiraatá'a tɨ cɨliéene'e jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani, tɨ pua'a ayén cɨliéene'e jɨ́n ti'ité'ijcati'ihua, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e tɨ cɨ́j tiu'utátuiire'en me'ɨ́jna jemi ɨ́ mej tíraa'íjcate.

Mej nu'u já'ita'a autajú'un me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús (Mt. 10:34-36)

49 'Ayee nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni puaíjtzi hua'utá'an ne'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a 'een ɨ́ ru tzajta'a matɨ́j mena'a pua'amé yen mé seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta ayée pu tina'aráanajche ineetzi tɨ ari autéjcheni.

50 Ayee pu ajta tí'ineci'ɨti ineetzi, ɨ́ nej jɨ́n rajpuaíjtzi na'ame. Jéihua pu hui a'ij pua'a ne'ase, ajta jeíhua pu a'ij pua'a ne'astí a'ame ajta na'a caí nain te'entipuá'are.

51 '¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej mej mi rɨ́'ɨ tí'itechejca ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua? Canu a'atzu. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e yee canu ne'ɨ́jna jɨ́n mú a'uvé'emej sino mej mi já'ita'a a'utácɨɨne.

52 Ajta íjii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, ayée pu hui té'eme. A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej anxɨ́vi ɨ́ teɨte, ɨ́ mej seɨcɨé mena'a che, ayée pu té'eme a'ɨ́ɨ mú já'ita'a a'utajú'un. Majta á'iyen ɨ́ mej huaíca, a'ɨ́ɨ mú huá'ajaaxɨéevi'ira muá'aju'un a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, ayée mú che'atá mena'a tihúa'ajaaxɨejvi'ira muá'aju'un ɨ́ mej huaíca.

53 'Ayee mú já'ita'a a'utajú'un. A'ɨ́ɨ pu ya'upuáara'an rájaaxɨéevi'ira a'ame a'ɨ́jna ɨ́ ruyauj, ajta a'ɨ́ɨn yaujra'an ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxɨéevi'ira a'ame ɨ́ rutáàta. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ náànajra'an, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxɨéevi'ira a'ame a'ɨ́jna ɨ́ ruyauj tɨ 'ɨ́ita'a. Ajta a'ɨ́ɨn yaujra'an tɨ 'ɨ́ita'a, ayée pu che'atá na'a tí'ijjaaxɨéevi'ira a'ame a'ɨ́jna ɨ́ runáàna. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ mu'uneára'an ɨ́ tɨ 'ɨ́ita'a ɨ́ tɨ ucarij, a'ɨ́ɨ pu ajta rájaaxɨéevi'ira a'ame ɨ́ rumu'un ɨ́ tɨ 'ɨ́ita'a tɨ temuaij. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ mu'uneára'an tɨ temuaij, a'ɨ́ɨ pu hui ajta rájaaxɨéevi'ira a'ame ɨ́ rumu'un tɨ ucarij.

Ɨ mej nu'u jɨ́n ráamua'aree ti'itɨ́j tɨ nu'u xɨcájra'a jetze pɨtí'irɨcɨ (Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Tɨ́'ɨj i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uun ajteáxɨireca'a tɨjɨ́n:

—Jɨme'en xu'u jaitɨri huaseíj tɨ a'ijnéj, yéncɨ púj me'en, setɨ́'ɨj si siyen tí'ixaxa'a yee mu'uri huatéviiyi. Ajta, ayée pu tí'irɨneca.
55 Na'ari tɨ pua'a huatá'eecare tɨ yeete púj me'en e'itáninei, ayée xu hui tí'ixaxa'a tɨjɨ́n teájxɨcaj pu a'ame. Ajta, ayée pu tí'irɨneca.
56 'Mú'een, mɨ sej caí mé uumuámua'aree, mú'een xu siyen raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ij tɨ ti'itɨ́ rɨni ɨ́ júte'e nusu íiyen chaanaca japua. Mɨ́ seajta mú'een, caxu hui a'atzu raayɨ́'ɨtɨ a'ij sej ye'í tiu'utaxáj a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́ rɨni itejmi jemi a'íjna xɨcájra'a jetze nej yé huatéjvee inee mú'ejmi jemi.

Sej nu'u ráahuauni sej rɨ́'ɨ éene'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej amuájcha'ɨɨre'e (Mt. 5:25-26)

57 'Niche'e seɨj tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné 'een jɨ́n secaí raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en rujɨ́ɨmua'a a'ij tɨ tiraavíjte'e?
58-59 Patɨ́'ɨj pauj huamé'en juye jetze jamuan a'ɨ́jna tɨ muájcha'ɨɨre'e sej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ juees, patá'aj raatáhuavii temua'a naa sej seuj juye jetze raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en. Na'ari tɨ pua'a pecaí piyen huárɨni, a'ɨ́ɨ pu hui muá'avi'itɨn ɨ́ jueesi jemi. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn juees, a'ɨ́ɨ pu tiu'utátuiire'esin mú'eetzi a'ɨ́jna jemi ɨ́ polisiiya. Ajta a'ɨ́ɨn polisiiya, a'ɨ́ɨ pu mua'iteánajsin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, camu hui íiya'ata mua'irátuaasin ajta pena'a caí tiu'unájchita nain jɨme'e a'achú mej muajíjve'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

13

Tɨ rɨ́'ɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ nu'u ja'atɨ seɨcɨé tiú'umua'ati

1 A'ajná'ɨmua, seica mú e'iré'ene ɨ́ Jesús jemi. Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej Galilea e'echéjme'e, Pilato tɨ nu'u huá'ucuii matɨ́'ɨj mauj cáne'axɨ muaɨ́'ɨvejtaca'a.
2 Jesús pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui mecaí jaítze'e a'ij pua'a tí'iteteɨtestaca'a sej caí mú'een a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tirajpuaíjtzica'a?
3 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Capu ayén ti'ayajna. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ Dios jemi, mú'een xu hui seajta antipuá'ari.
4 'Ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan aráhuaica ará'ase, ɨ́ tɨ huá'a japua rájve ti'itɨ́j tɨ ájtee tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ájna já'ahua'a Siloé, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e? ¿Ni qui jaítze'e a'ij pua'a metí'iteteij mecaí a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ mej Jerusalén a'uchéjme?
5 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨjɨ́n: capu hui ayén ti'ayajna. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a secaí seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ Dios jemi, mú'een xu seajta antipuá'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ɨ huaréj tɨ nu'u caí ja'anáj taca'a

6 Tɨ́'ɨj i seíj niuucari pu jɨ́n tihuá'u'itɨiiri'i tɨjɨ́n:
—Ja'atɨ pu nu'u hui huaréj ta'ítea'ɨca'a. Aa pu nu'u ye'ateáhuii a'u tɨ uuva a'uvéjme. Tɨ'ɨj jí u ya'utéeseij avée si ari taca'a. Capu nu'u a'atzu taca'aca'a.
7 Tɨ'ɨj jí ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ a'uun tí'icha'ɨca'a tɨjɨ́n: "Pu'uri yeehui á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a ne yee raatésise'ij á vee si ari taca'a. Aru, capu a'atzu taca'a. Patá'aj ra'ijveíjche, a'iné amɨ́n mé ti'itávee, capu ti'itɨ́j vaɨre'e."
8 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'icha'ɨca'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, ché'e auj mé táveeca seíj nine'ira'a. Nee nu yeehui raaté'ijche'esin, neajta ti'itɨ́j ataréjra'asin chuej jamuan.
9 Tɨ́ pua'a huatáca'an ru'usí, cha'a ayén mé ti'itávee. Na'ari tɨ pua'a caí huatáca'an, aj pej xaa yeehui pi ra'ijveíjche."

A'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ nu'u á á'ajtɨpu u teyujta'a

10 Ayee pu ja'anáj tiuju'urɨ́j tɨ a'ájna pɨtí'irɨjcaa ja'anáj xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi. Jesús pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a.
11 Ajta seɨ́j 'ɨita'a, a'úu pu ánu'uhuatéveeca'a. Pu'uri teuumé'eca tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a tɨ tí'icui'ica'a a'ɨ́jna jɨme'e tiyaaru'u tɨ tzajta'an seijre'e. A'ɨ́jna ɨ 'ɨita'a, jé'ecan pu á'ajtɨpu. Capu a'atzu rɨ'ɨrɨ́istaca'a tɨ huataújsiuuraren.
12 Tɨ́'ɨj Jesús raaseɨ́j, aj pu i raatajé tɨ jemin á ve'eré'enen. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—'Ɨita'a, nu'uri timuá'ari'iri'i ɨ́ pej jɨ́n tí'icui'i.
13 Tɨ́'ɨj i ra'ajtamuárɨej. Jɨme'en pu'u ra'ajtamuárɨej, aj pu i a'ɨ́ɨn 'ɨita'a huataújsiuurare. Aj pu i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios.
14 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'aijta u teyujta'a, jé'ecan huataniú'ucaca'a a'iné Jesús pu tiráahuaa a'ájna xɨcájra'an jetze matɨ́'ɨj pua'a ruse'upi. Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ teɨte tɨjɨ́n:
—Ayee pu hui te'ará'ase ɨ́ mej jetzen tí'imɨjhuaca arájsevi xɨcaj. Setá'aj mú a'uvé'eju'un setá'aj se'ájna tihuaújhuaate'en. Caxu mú a'uvé'ecɨ'ɨca'an se'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi.
15 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mɨ́ sej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi, jɨme'en a'ájna xɨcájra'a mé jetzen ruse'upi, ¿ni secaí siyen tí'imɨjhuaca naíjmi'i mú'een? ¿Ni secaí huá'ixɨɨxɨ ɨ́ ruye'emua, tɨ pua'a ti'itɨ́j pu'éene'en puuya na'ari puuru'u sej si huaja'uvé'ite'en a'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi? Ni'ijtá xaa ne'u. Ayee xu tí'imɨjhuaca.
16 'Ari amɨ́jna mɨ 'ɨita'a, a'ɨ́ɨ pu hui jetzen huanéj a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. Ajta pu'uri tejauume a'achú cumu tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a tɨ Satanás ra'atéejɨ'ɨcɨe cuí'ini'ira'a jɨme'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e nej tiráahuaate'en nej ni ru'irájtuaani a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tí'icui'i? —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
17 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rájcha'ɨɨre'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús, jé'ecan mú tiu'utatévi'iri'i ɨ́ jemin. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ teɨte, jé'ecan pu rɨ́'ɨ hua'utá'a nain jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e.

A'ɨjna jɨme'e ɨ́ jatzi, mustaaza tɨ rajatze'e (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné tí'irɨneca íiyen chaanaca japua tɨ Dios tí'aijta? ¿A'iné tí'iseijre'e tɨ jɨme'en Dios tí'aijta?
19 'Ayee pu seijre'e tɨ́j mustaaza ti'itɨ, tɨ ayén ti'itéjatze'e tɨ́j jɨ́ɨcan. Ja'atɨ pu nu'u hui yá'utɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ jatzi. Tɨ́'ɨj nu'u i raahuáste a'u tɨ teje'eré'ana. Tɨ'ɨj jí huanéj a'ɨ́jna ɨ́ jatzi. Aj pu nu'u i huavaújse. Tɨ'ɨj jí ayén á'ajtɨtɨ'ɨj já'araa tɨ́j cɨyej. Majta me'ɨ́n pina'ase ɨ́ mej rá'ara'a, a'ɨ́ɨ mú nu'u e'ire'enée, án mú nu'u a'ujrá'aseca'a ɨ́ pi'istáare'ara'an jetze.

A'ɨjna jɨme'e mej nu'u rajnájchi ɨ́ hariina jetze ɨ́ levadura (Mt. 13:33)

20 Ajtahua'a seɨ́j hua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'iné seijre'e tɨ jɨme'en Dios tí'aijta?
21 'Ayee pu hui 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ levadura tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn 'ɨita'a ru'iteájtɨcɨ, ajta nu'u rajnájchi cuaíjtzi jetze tɨ huaíca medida ará'ase. Jéihua pu nu'u rajcuaíjtzitaca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ levadura, a'ɨ́ɨ pu nu'u tzajta'a huaneájxɨ nainjapua ɨ́ cuaíjtzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨjna jɨme'e á tá'apueerta tɨ cɨj antéeyauj
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Tɨ'ɨj jí Jesús a'uun a'ume'eca ɨ juye jetze tɨ Jerusalén á'uye'iri. A'u tɨ na'a tɨ a'uré'enineica'a, tɨ huachájta'ajme, na'ari a'ɨmuá mé antachéejmee, a'úu pu tihuá'amua'atehua'a ɨ teɨte.
23 Ja'atɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—Tavastara'a, ¿ni cɨj mena'a tite'erá'ase ɨ tɨ Dios hua'irátuaasin?
Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨn:
24 —Setá'aj huateújca'anen sej si se'ɨjna jetze a'uteáruti tá'apueerta tɨ cɨj antéeyauj. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨjɨn mu'iitɨ mú miyen huataújca'anejsin mej mi me'uun a'uteárute. Mɨ ajta caí, capu hua'utá'asin.
25 'Tɨ'ɨqui a'ɨjna tɨ á é'eche, tɨ'ɨj i ájchesin, ajta te'iteánajsin tá'apueerta. Seajta mú'een, amée xu pua'acɨé huaté'uu xá'aju'un. Seajta te'ejteátu'asixɨ'ɨsin ɨ puéerta jetze. Ayee xu ca'anín jɨn tiraatájeeve a'ɨjna tɨ huatéechi'i. Ayee xu tɨjɨn: "Tavastara'a, tita'antácuune'e." Ajta a'ɨɨn ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tɨjɨn: "Canu hui á'amuamuajte a'ateén sej pírɨcɨ. Canu neajta ramua'aree a'u sej e'eráacɨ."
26 'Seajta mú'een, ayée xu tiu'utaxájta tɨjɨn: "Teen tu tiú'ucuaa á jamuan, teajta á jamuan hua'í. Pajta mú'ee ti'itamuá'atehua'a a'u tɨ juye a'uré'enine'i."
27 Ajta a'ɨɨn, ayée pu tejámuaatá'ixaate'esin tɨjɨn: "Canu hui ramua'aree inee a'u sej é'eme'ecan. Sericu mú'een, mɨ sej a'ij pua'a tí'iteteɨte."
28-29 'Ayee pu té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze. Mú'een xu huá'aseijran a'ɨmej ɨ mej me'uun a'uráaté'a muá'aju'un a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. A'ɨmej xu hui seijran se'ɨmej ɨ mej mejmí'i e'echéjme'e, se'ɨjna ɨ Abraham, seajta se'ɨjna ɨ Isaac, seajta se'ɨjna ɨ Jacobo. Majta seica mú á a'ire'enejsin mej mi a'ujrá'ase a'utɨ meesa a'utéjvee mej mi tiú'ucua'ani a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. Seajta mú'een, áa xu pua'acɨé a'uté'uu xá'aju'un. Jéihua xu ruyeine xá'aju'un, seajta ancurá'ujcɨ'ɨme ye'icáa xá'aju'un mɨ rutamej jɨme'e se'ɨjna jɨme'e sej seri rajpuaíitzi xá'aju'un.
30 'Ee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna. Seica ɨ mej nu'u vivejmé'en jɨn títetateí íjii, a'ɨɨ mú cɨliéene'e jɨn titetaté'a muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze. Majta seica ɨ mej nu'u cɨliéene'e jɨn títetateí íjii, a'ɨɨ mú vivejmé'en jɨn titetaté'a muá'aju'un a'ájna xɨcájra'a jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

Tɨ'ɨj nu'u Jesús huaújyeineca'a tɨ'ɨj u a'aráneereca'a u Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

31 Tɨ'ɨj Jesús auchén raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ teɨte, matɨ'ɨj mi seica jemin á e'iré'ene. A'ɨɨ mú pú'eene'e ɨ fariseos. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Patá'aj tícheni peyajna a'iné amɨ pu nu'u Heródes muajé'icatamɨ'ɨ mú'eetzi.
32 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨn:
—Setá'aj hui se'uun á'uju'un se'ɨjna jemi ɨ Heródes tɨ avíitzi jɨn netzeɨjra'ajmua'a ineetzi. Setá'aj seajta siyen tiraata'ixaate'en se'ɨjna yee pu'uri íjii nehua'utamuárite'esin ne'ɨmej ɨ tiyáaru'use ɨ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ teɨte, neajta yee tihuá'ahuaate'en ɨ teɨte íjii, neajta ruijmua'a. Neajta yee, aaruijmua'a nu aráneastejre'esin ne'ɨjna jɨme'e ɨ nej jɨn antínmua'aree.
33 'Capu amɨn a'ij. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej nauj huamé'en íjii, neajta ruijmua'a, neajta aaruijmua'a, a'iné capu ayén tiraavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni ayajna pua'acɨé u Jerusalén seɨj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
34 'Mú'een mɨ sej Jerusalén é'eche, mɨ sej Jerusalén é'eme'ecan, mú'een xu huá'acui'ica a'ɨmej ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Seajta huá'atu'axaca tetej jɨme'e a'ɨmej tɨ Dios huaja'uta'íteca'a mú'ejmi jemi. Mu'íi nu hui niyen

raxíˈeveˈecaˈa nej huáˈaseɨreˈen í aˈamuayaujmuaˈa nej ni huáˈuchaˈɨɨn cumu í tecuaaraˈi tɨ huáˈachaˈɨɨ í ruyaujmuaˈa, tɨ huaˈicánaamua í ruˈana jɨmeˈe. Seajta múˈeen, caxu siyen raˈutéecaˈane.

35 ’CasiˈI, xaaseíj. Nuˈuri hui mé amuuhuáˈaxɨ múˈejmi mɨ sej Jerusalén éˈeche. Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe. Caxu chaˈa neseijran ajta naˈa caí tejaˈureˈenén aˈájna xɨcájraˈan jetze sej puaˈa siyen tiuˈutaxájta yee chaˈa ríˈɨ tiraateájtuaani aˈíjna í tɨ mé eˈevéˈeme niúucareˈaraˈan í tavástaraˈa. —Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈíjna í Jesús.

14

Tíˈɨj nuˈu Jesús tiráahuaa aˈíjna í jaˈatɨ tɨ ajtéejaa

1 Ayee pu jaˈanáj tiujuˈuríj tɨ aˈájna pɨtíˈirɨjcaa aˈíjna xɨcájraˈan mej jetzen ruseˈupi. Aˈuu pu aˈaráˈa aˈu tɨ éˈeche í seíj í fariseo tɨ veˈecán jín tiˈitéjvee, tɨ ij tiúˈucuaˈani jemin. Majta aˈíɨme í teɨte, jeíhua mú ráˈeeveˈecaˈa meˈíjna í Jesús.

2 Ajta seíj á vejliˈi úuveecaˈa jemin í Jesús. TiˈicuiˈI aˈíjna í jaˈatɨ. Nainjapua pu cajaa í ru jetze.

3 Ajta aˈíɨn í Jesús, ayée pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi aˈímej í fariseos, ajta aˈímej í mej tíˈimuaˈata í yuˈuxari jetze Moisés tɨ raˈutéyuˈuxacaˈa. Ayen tɨjín:

—¿Ni caí aˈij tíˈirɨˈɨri nej tiráahuaateˈen aˈíjna xɨcájraˈan tej jetzen taseˈupi nusu caí?

4 Majta aˈíɨme, camu tiˈitíj aˈij tiuˈutaxájtacaˈa. Ajta aˈíɨn Jesús, aˈíɨ pu raˈajtamuárɨej aˈíjna tɨ tíˈicuiˈi. Ajta tiráahuaa. Aj pu i raataˈíteca ˈa tɨ áˈuraˈani ruxɨéehua.

5 TíˈɨjI Jesús ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—¿Ni caí rɨˈɨrí tɨ jaˈatɨ ayén huárɨni aˈájna xɨcájraˈan jetze mej jetzen ruseˈupi? Tí puaˈa puuruˈu atéjveti aˈu tɨ eˈetécun, naˈari puuya atéjveti, ¿ni pecaí hui piyen caˈanacan rɨni pej raˈitátuaani aˈu tɨ eˈetéjve?

6 Majta aˈímej jemi, capu úˈu anúˈuˈaˈahuaˈacaˈa huáˈa tzajtaˈa aˈij tɨ tiuˈutaxáj.

AˈíjnaI jɨmeˈe, mej nuˈu huaˈutajé mej nuˈu tejáˈumuaˈariiveˈen aˈu tɨ jaˈatɨ aˈuténeˈɨchi

7 TíˈɨjI Jesús raaseíj aˈij mej rɨjcaa aˈíɨme í tɨ huáˈaˈinee mej tiúˈucuaˈani. AˈíɨI mú rahuaucaˈa vejliˈi mej aˈujráˈase jemin í tɨ tihuáˈamicua. Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjín:

8-9 —Tí puaˈa hui jaˈatɨ muáˈineen pej tiúˈucuaˈani huáˈa jamuan í mej tíˈiyeste aˈíjna jɨmeˈe tɨ seíj huaténeˈɨcheca ˈa, capej peˈánna aˈujyéˈixaˈan aˈájna vejliˈi jemin í tɨ muaatáˈinee pej tiúˈucuaˈani, sino aˈatzu pe aˈɨmuá aˈutayeíjxɨˈɨn. Naˈari caí, tɨ puaˈa seíj uvéˈenen tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe pecaí múˈee tɨ ajta raatáˈinee, aj pu i aˈíɨn muaatáˈixaateˈesin yee ájchesi, táˈaj amanna aˈujyeíjxɨˈɨn aˈíjna i jaˈatɨ. Aj pej pi tiuˈutatévíˈiraˈata, aˈánna pej aˈujyeíjxɨˈɨn peˈíjna japua í tɨ jaítzeˈe caí ruxeˈeveˈe.

10 ’Mɨ pajta múˈee, ayée pepuˈu hui huárɨni tɨ puaˈa jaˈatɨ muaatáˈineen, án pej aˈujyeíjxɨˈɨn japuan í tɨ jaítzeˈe caí ruxeˈeveˈe tɨ i ayén aˈíɨn tɨ muaatáˈinee timuaatáˈixaateˈen tíˈɨj uvéˈenen aˈu pej aˈujyeíjxɨˈɨn. Ayee pu timuaatáˈixaateˈesin tɨjín: “NeˈamiiguI patáˈaj ájcheni peyajna patáˈaj aˈujyeíjxɨˈɨn yé vejliˈi aˈu tɨ jaítzeˈe áˈujxeˈeveˈe.” Ayee pej peˈíjna jín huarín, ayée pej hui ríˈɨ tiraˈancuréˈasin huáˈa jemi í teɨte mej á jamuan aˈujteí.

11 ’JaˈinéI jaˈatɨ tɨ naˈa tɨ áˈujtzaahuateˈe, aj pu i aˈij puaˈa raatáˈixaa tɨ caí jeíhua ruxeˈeveˈe. Ajta aˈíɨn tɨ caí áˈujcaˈane tɨ tiˈitíj jín teˈenteárute tɨ veˈée, aj pu i tiraatáˈasin tɨ ayén teˈenteárute tiˈitíj jɨmeˈe tɨ jaítzeˈe veˈée. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈíjna í Jesús.

12 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ raatá'inee tɨ tiú'ucua'ani tɨjɨ́n:

—Ayee pej hui huárɨni patɨ́'ɨj hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani a'atzaj chumua'an nusu tɨca'a. Capej huá'inen a'ɨ́mej ɨ́ á'a amiigustemua'a, ca'ɨ́n a'ihuáamua'a nusu á'ajuutzimua'a, o a'ɨ́mej ɨ́ chíjteaani mej á é'eche vejli'i á jemi. Tɨ́ pua'a piyen hua'utá'inen a'ɨ́mej, matɨ́'ɨj mi majta me'ɨ́n muaatá'ineesin mú'eetzi. Ayee mú huarɨ́n, a'ɨ́ɨ mú hui tí'imuanajchite'en.

13 'Mɨ pajta mú'ee, patɨ́'ɨj hua'utá'inen mej tiú'ucua'ani, a'ɨ́mej pepu'u huatá'inen ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ɨ́mej ɨ́ mej jeíhua rajpuaíjtzi cuí'ini'ira'a jɨme'e, pajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'ij pua'a titéeciɨ́ca, pajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aracúcu'unijmee.

14 Ayee pej huarɨ́n, rɨ́'ɨ mú timuaatá'asin, a'iné camu tí'ituaave ɨ́ mej jɨ́n timuaanájchite'en. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu Dios hui timuaatanájchite'esin a'ájna xɨcájra'an jetze mé jetzen a'itajú'un huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna jɨme'e tɨ nu'u ja'atɨ hua'utá'inee mej nu'u tiú'ucua'ani

15 Ajta seɨ́j tɨ ajta a'uun huatéjca huá'a jamuan, tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́'ɨ pu tiraatá'asin a'ɨ́jna tɨ tiú'ucua'ani a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen Dios huataseíjre'esin tɨ ij tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.

16 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ja'atɨ pu nu'u hui rɨ́'ɨ huaújruurejca'a tɨ ij tihua'umín. Mu'iicáca pu nu'u huatá'inee.

17 Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'ene tɨ tihua'umín, tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn raata'íteca'a ɨ́ tɨ jemin tí'ivaɨre'e tɨ ij hua'utájeeve a'ɨ́mej ɨ́ mej huatá'iniihuaca'a. Ayen tɨjɨ́n: "Setá'aj yeehui a'uré'enen a'iné pu'uri huaxɨ́'epɨ'ɨn."

18 'Majta a'ɨ́ɨme, naími'i mú nu'u miyen autéjhuii mej tiu'utaúruuni'i. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ amuacaí raatá'inee, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Neuchén nu chuej huánanai nej japuan tiu'umuárɨ'en. Ruxe'eve'e nej ye'utéeseij. Ayee nu tí'imuahuavii mú'eetzi pej tinaatá'uuni'i."

19 'Ajta seɨ́j, ayée pu nu'u tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: "Neuchén nu puuyesi huánanai. Anxɨ́j paari mú ará'ase. Nu'uri á'uraa nej ni huá'ucalaadu. Patá'aj tinaatá'uuni'i pajta ineetzi."

20 'Ajtahua'a ɨ́ seɨj, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Neuchén nu huaténeɨ́checa'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí rɨ'ɨrí nej ne'uun á'ume'en."

21 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e tɨ huaja'utajé, tɨ'ɨquí a'uré'araa. Ajta nu'u ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ huatéechi'i, jeíhua pu nu'u hui huataniú'ucaca'a. Tɨ́'ɨj i raata'íteca'a a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e tɨjɨ́n: "Patá'aj yeehui ca'anacan pe'uun á'ume'en caaye jetze, ajta juye jetze tɨ cɨ́j antayaúj, tɨ́j na'a ta'uténinei u chajta'a. Patá'aj hua'eráviɨ'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, pajta a'ɨ́mej ɨ́ mej rajpuaíjtzi cuí'ini'ira'a jɨme'e, pajta a'ɨ́mej ɨ́ mej aracúcu'unijmee, pajta a'ɨ́mej ɨ́ mej náachijmee ɨ́ ru'ɨ́ica jetze."

22 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, nu'uri niyen huarɨ́j a'ij pej tinaata'aíj. Aru maúche'e mú ú'uve mej seica mú a'uvé'eju'un."

23 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ huatéechi'i, a'ɨ́ɨ pu nú'u hui ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ jemin tí'ivaɨre'e tɨjɨ́n: "Patá'aj yeehui pe'uun á'ume'en ɨ́ juye jetze a'ɨmuá tɨ a'ataneáatɨmee, pajta méyee a'ɨmuá mej huachéjme. Patá'aj ca'anéeri jɨ́n hua'utájeeve mej mú a'uvé'eju'un, mej mi u huájɨste yú nechi'ita.

24 Ayee nu tí'imua'ixaate'e. A'íime í nej amuacaí hua'utá'inee, a'íime, capu seíj yé tí'icua'ani íiyu i nej tihuá'amin." Ayee pu hui tiu'utaxájtaca'a a'íjna ti huatéechi'i.

Mej nu'u raxí'eve'eca'a í teite mej nu'u á'ujujhua'ane'en me'íjna jamuan í Cirístu'u

25 Jéihua mú teite á'ujujhua'ane'e me'íjna jamuan í Jesús. Ti'ij jí a'íin hua'useíirajraa a'ímej í teite. Ayee pu tihua'utá'ixaa tijín:

26 —Ja'ati ti na'a ti mú a'uvé'eme'en ineetzi jemi, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e ti a'íin jaítze'e rí'i tinájcha'iica ineetzi caí rí'i tirájcha'iica í rutáàta, ajta í runáàna nusu í ru'íj, ajta í ruyaujmua'a nusu í ru'ihuaamua'a, ajta í rucu'utzimuá nusu í rujúutzimua'a. Na'ari caí, canu raatá'asin ti nee jamuan á'uche'ecane'en.

'Ee xaa ne'u, canu ja'ati huatá'asin ti neetzi jamuan á'uche'ecane'en ti pua'a caí ja'ati á'ujca'ane ti na'ará'astijre'en, ti a'íin ja'ati huámi'ini neetzi jetze me'ecan, ti ayén te'ehuaújca'anen ruxí'evi'ira'a jime'e.

27 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna nej caí ja'ati huatá'an ti neetzi jamuan á'uche'ecane'en ti pua'a a'íjna í ja'ati caí ruxí'evi'ira'a jín na'ará'asten, ti pua'a caí ayén che'atá na'a tirajpuaíjtzi á'ara'ani netíj inee tirajpuaíitzi na'ame.

28 'Tí pua'a seíj mú'een ayén tirá'ajtaahuami'i chi'ij ti ájtee, ni caí ja'ati ayén rini ti autéjcheni ti rá'ajtaahuan. Amuacaícan a'íi pu a'ujyeíjxa tí'ij raaté'itien a'achú ti ti'itíj huataújxe'eve'esin ti ij ráamua'aree ti pua'a ci'ipée í tumin ti ij rá'ajci'iti, nusu caí.

29 'Ee xaa, ayée pu rini. Na'ari caí, ti pua'a auchén autéechen, ajta huaxín í tumin, capu ché'e ra'antíci'itzi. Majta me'ín í teite, matí'ij raseijra, a'íi mú autéhuijsin mej ra'utéxieehuari'ira.

30 'Ayee mú tiu'utaxájta tijín: "Amíjna mi teáata'a, a'íi pu yeehui a'utéjche ti rá'ajtaahua mi chi'ij, aru capu cha'a tí'ituaave'e í ti jín ra'antíci'iti."

31 'Na'ari seíj ti ti'itéjvee rey jime'e, ti pua'a meri á'uju'un mej huateújne'usi'ite'en, ¿a'iné rini a'íjna? ¿Ni caí amuacaí a'ujyeíjxa ti ij tiú'umua'ati aisí ti pua'a caí ri'irí ti hua'utémua'itin a'ímej jime'e í mej tamuáamuata'a vi'ira'a ará'ase? Ajta a'íin í seíj ti ti'itéjvee rey jime'e, ayée pu hua'itévi'itici a'achú cumu seité vi'ira'a í xantaaru'u. Aa ni'ijtá xaa ne'u, ayée pu hui rini.

32 'Ajta ti pua'a ayén tira'atámitiejte'en ti caí huatári'iristare ti hua'utémua'itin, ayée pu rini. Tí'ij auj a'imuá e'evé'evee í seij, a'íi pu seica huata'íti mej mi á'uju'un í seíj jemi í rey mej mi raatáhuavii mej raaxí'epi'intare'en mej mi caí runé'usi'ite'e.

33 'Ayee pu hui che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Ja'ati ti na'a ti ayén tí'ijxe'eve'e ti nee jamuan á'uche'ecane'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e ti nain mé teuúhua'axin a'achú ti tí'ijcha'ii. Na'ari caí, canu raatá'asin ti nee jamuan á'uche'ecane'en.

Tí pua'a nu'u tixín í ti jín ancacá í unaj
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Seajta mú'een, ayée xu hui tí'ivaire'e sej rí'i huá'uruuren í seica í teite í niuucari jime'e mej mi rí'i ri'éene'e muá'ara'ani í ru tzajta'a. Seajta, ayée xu che'atá sena'a tí'ivaire'e tíj unaj mej ra'uré'eviváara'a muá'aye'i í teite í hua'ira'a japua a'iné naa pu ta'ancacá í unaj. Aru ti pua'a huateáru'una, ti'iquí ráxi'isin í ta'ancacá, ¿a'iné tejamuá'amitiejte'e? ¿Niqui ajtahua'a ri'irí ti ancacá á'ara'ani? Capu hui xaa ne'u a'atzu.

35 Capu ché'e ti'itíj vaire'e, ni í chuej japua, capu ajta tí'ivaire'e ti rajnájchite'en í ye'emuaate chuita japua. Ayee mu'u raru'ujca mé mú rúurieexijsin.

'Ayee pu'u hui, jíme'en í ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e a'íɨn ráanamua temua'a naa.

15

A'íjna jɨme'e tɨ nu'u cáne'a á'uvej (Mt. 18:10-14)

1 Majta a'íɨme í mej huá'ajijve'eca'a í teite mej tí'itɨcɨ, majta a'íɨme í mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, a'íɨ mú ajteáxɨɨreca'a mej mi ráanamua.
2 Mí ajta a'íɨme í fariseos, ajta a'íɨme í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'utéyu'uxaca'a, a'íɨ mú miyen tí'ixajtaca'a tɨjín:
—Amíjna mɨ teáata'a, amíɨ pu hui ríí'ɨ tihua'ancuré'evi'itɨ í mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, ajta huá'a jamuan tí'icua'a.
3 Aj pu i Jesús ayén seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa tɨjín:
4 —Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a seíj mú'een cáne'axɨ tíye'emua a'achú cumu anxíte mej ará'ase. ¿Ni caí ayén rɨni tɨ pua'a seíj á'uveti? Aa pu hua'utéhuiite'esin í seica 'ɨtzitá. Ajta raaré'ehuausin í seíj tɨ á'uvej ajta na'a caí ráateuni.
5 'Tí'ɨj ráateuni, aj pu i huataújtemua'ave'esin. Tí'ɨj ji uhuateújratziira.
6 Tɨ'ɨj jí u a'umé í ruche. Aj pu i ru'amiigustemua'a huatájeevi. Majta me'íɨn, ajteáxɨɨri, aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tɨjín: "Setá'aj huataújtemua'ave'en. Nu'uri yeehui ráateu í cáne'a tɨ á'uvej." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.
7 Ajta ayén tɨjín:
—Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tí'een a'uun ta japua tɨ Dios é'eseijre'e, tɨ pua'a ja'atɨ seɨcɨé tiú'umua'ati tɨ ij caí cha'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ij ajta ayén huárɨni a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e, a'íɨ mú í mej me'uun é'eseijre'e jemin í Dios, jaítze'e mú rutémua'ave'e me'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn ja'atɨ ayén seɨcɨé tiu'umuá'aj í Dios jemi mecaí a'ímej jɨme'e í seica, í mej mu'íi, í mej ríí'ɨ tí'iteteɨte, í tɨ caí huá'aturaate'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati.

A'íjna jɨme'e tɨ nu'u tumin á'uvej

8 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tí pua'a hui 'íita'a ayén tí'ituaave'e a'achú cumu tamuáamuata'a tumin. ¿Ni qui caí ayén rɨni tɨ pua'a seíj á'urɨeni? A'íɨ pu ti'itíj aparaatu ájtairan. Tɨ'ɨj jí uhuaré'e'icha'uta u ruchi'itá. Ríí'ɨ pu tí'ihuauuni ajta na'a caí ráateuni.
9 Tí'ɨj raateún, ru'amiigustemua'a pu huatájeevi, a'ímej í mej vejli'i antachéejmee. Majta me'íɨn ajteáxɨɨri. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaate'esin tɨjín: "Setá'aj huataújtemua'ave'en neetzi jemi, a'iné nu'uri ráateu yeehui í tumin nej yá'urɨe."
10 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén tí'irɨneca u ta japua í Dios jemi, ajta a'ímej jemi í mej ravaɨre'e. A'uu mú hui rutémua'ave'e me'íjna jɨme'e tɨ seíj tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a í jéjcua ɨmuá, aj pu i a'utéjche tɨ seɨcɨé tiú'umua'ati í Dios jemi.

A'íjna jɨme'e tɨ nu'u yaujra'an mú a'ij huárupi

11 Jesús pu ajtahua'a seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Aa pu nu'u já'ahua'a ja'atɨ e'echéjme'e. Hua'apuaca pu nu'u tiyaúumua'a.
12 Ajta a'íɨn yaujra'an tɨ pa'arɨ'ɨ, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáàta tɨjín: "Patá'aj yee tinaatá'an ineetzi í tɨ tináacɨ'ɨti patí'ɨj caí cha'a mé'ehua'atan mú'ee." Ajta a'íɨn táàtajra'an, a'íɨ pu nu'u já'ita'a tihua'utá'a nain a'achú tɨ tí'ijcha'ɨɨca'a.
13 'A'atzu pu'u á'ateevi'ica a'íjna tɨ pa'arɨ'ɨ. Tɨ'ɨj jí nu'u tí'ijseɨj í tɨ tí'ijcha'ɨɨca'a í táàtajra'an. Ajta á'uraa a'íjna í yaujra'an. Aa pu nu'u a'ɨmuá a'ará'a seíj

chuéjra'a japua. A'uu pu nu'u ca'anacan tiu'uxíjte nain tíj na'a tɨ tiraací'ɨ a'íjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨica'a.
14 'Tí'ɨj nain tiu'uxíjte, aj pu nu'u i jeíhua huatatújritze a'ujna seíj chuéjra'a japua. Aj pu i tira'utéturaate ti'itíj tɨ huácua'ani.
15 Aj pu i á'uraa. Aj pu nu'u i seíj jemi a'uré'ene tɨ ij a'íɨn í ja'atɨ raatá'an tɨ tiu'umuárɨ'en. Ajta a'íɨn í ja'atɨ, ayée pu nu'u hui tiraamuáriste tɨ a'uun á'ume'en a'u mej tuiixu a'urá'uu tɨ ij tihua'umín.
16 'Jé'ecan pu nu'u huata'í'icuataca'a a'íjna tɨ pa'arɨ'ɨ. Ayee pu nu'u tirajpuaíjtzica'a. Ruxí'evi'ira'a jɨme'e tiú'ucua'aníiche'e a'íjna í cutzape'e ti'itíj, tuiixu mej racua'aca. Mí ajta i caí, capu ja'atɨ raatá'acare'e tɨ ti'itíj huácua'ani.
17 'Aj pu nu'u i u huaújmua'atzɨ. Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj tɨjín: "Majta a'íɨme yeehui í mej ravaɨre'e í nitáàta, matíj mena'a pua'amé ruxɨéehua mú tí'icua'a. Ajta te'avá'aturaave huá'a jemi. Mí neajta inee, íiye nu huatéjvee ne'icuata. Ayej ne'ase nemí'ɨni tujri jɨme'e.
18 Ayej ne'ase yeehui ná'uraa neyajna. A nu a'umé í nitáàta jemi. Ayee nu tiraatá'ixaate'esin yee: Táàta, jeíhua nu auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eetzi jemi.
19 Capu cha'a ayén tiraavíjte'e pej piyen naatámua'ati yee niyauj. Patá'aj piyen náaruuren ineetzi patíj huá'aruure í mej á'a jemi tí'imuarɨ'e."
20 'Tí'ɨqui á'uraa. Aj pu i a'uun e'iré'ene í rutáàta jemi. Tí'ɨj a'ɨmuá auumé'eca, a'íɨ pu nu'u hui táàtajra'an raaseíj. Jé'ecan pu rá'ancu'uvajxɨ. Tí'ɨj i a'utɨéechejraa a'u tɨ e'evé'eme í yaujra'an. Aj pu nu'u i ru'iré'echuixɨ, ajta ru'itépɨ'ɨtze.
21 'Ajta a'íɨn yaujra'an, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín: "Táàta, jeíhua nu yeehui auteájturaa í Dios jemi, neajta mú'eetzi jemi. Capu ché'e yeehui ayée tiraavíjte'e pej piyen tinaatájeeve yee niyauj."
22 'Mɨ ajta a'íɨn táàtajra'an, ayée pu nu'u tihua'utá'ixaa í mej jemin tí'imuarɨ'e tɨjín: "Ca'anacan mé se'avé'echui í síicu'uri tɨ jaítze'e naa 'een sej si se'íjna ru'ucáchejte'en. Seajta í aniira setá'aj ru'ucárujti'i í xɨteáara'an jetze, seajta ra'ajtáca'acaite'en.
23 Setá'aj seajta yeehui siyen huárɨni, sej se'íjna í viseáaru'u í tej teri rajrújte, setá'aj u ya'uvé'ejan, setá'aj ráame'eni.
'Tiché'e yeehui tiú'uyesten, teajta tiú'ucua'ani taxɨéehua.
24 A'iné i niyauj, pu'uri ajtahua'a mu'u e'ejnéj. Pueere yee ari mu'u a'umí'ɨ. Ajta á'uvej, aru tu'uri teajtáhua'a ráateu." Ayee pu tihua'utá'ixaa. A'íj mú nu'u hui jín ma'utéjhuii mej tiú'uyesten.
25 'Ajta a'íɨn yaujra'an tɨ vásta'a, áa pu já'ahua'a tejé'emuarɨ'eca'a a'u tɨ a'upá'atza. Tí'ɨj ari á e'evé'eme'ecaa á vejli'i a'u tɨ a'utéjvee í chi'ij, a'íɨ pu ráanamuajri'i mej tí'icuiina, majta tí'ine'e.
26 Tí'ɨj nu'u i seíj huatajé í tɨ ravaɨre'e í táàtajra'an. Aj pu nu'u i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ij mej rɨcɨ.
27 'Ajta a'íɨn tɨ tí'ivaɨre'e, ayée pu hui tiraata'ixaa tɨjín: "Pu'uri yeehui uvé'ene í á'ajuu. Ajta a'atáàta, a'íɨ pu ráame'iri'i í viseáaru'u í tej rajrújte a'íjna jɨme'e tɨ ajtahua'a uvé'ene jemin í rutáàta. Capu yeehui a'ij éene'e. Rí'ɨ pu naa te'uvé'ene." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa.
28 'Ajta a'íɨn tɨ vásta'a, tí'ɨj ayén tiráanamuajri'i, tí'ɨj nu'u i huataniú'ucaca'a. Capu raxí'eve'eca'a tɨ uteárute u chi'ita. Ajta a'íɨn táàtajra'an, a'íɨ pu nu'u huirájraa tɨ ij ya'utajé. Jéihua pu raatéeje tɨ uteárute u chi'ita.
29 'Ajta a'íɨn tɨ vásta'a, ayée pu nu'u tiraata'ixaa í rutáàta tɨjín: "Casi'i. Tíj na'a nej yé huaca mú'eetzi jemi, jeíhua nu tí'imuarɨ'e. Canu yeehui ja'anáj ti'itíj jín auteájturaa mú'eetzi jemi. Nain nu yeehui jín te'ará'aste a'ij pej

tinaata'aíj. Pajta mú'ee, capej yeehui ja'anáj ti'itíj naatá'a í nej jín tiú'uyesten huá'a jamuan í ne'amiigustemua'a, ni ti'itíj caura.

30 Mí pajta mú'ee, ayée pu huaríj, amíjna muá'ayauj, a'íi pu 'uuca jamuan raaxíjte nain í pej tiraatá'a. Ajta tí'ij uvé'ene, mú'ee pej raajé'icatze í viseáaru'u í tej rajrújte."

31 'Ajta a'íin táàtajra'an, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tijín: "Niyauj, tíj pena'a peri pua'an xicaj yé huaca ineetzi jemi. Ajta tíj na'a ti'ipua'amé í nej tí'ijcha'ii, mú'eetzi pu ti'a'áa.

32 Aru amíjna muá'ajuu, ayée pu éene'e cumu ti mí'ichica'a a'iné capu mé'e já'ahua'aca'a. Ayee pu 'een íjii cumu ti ajtahua'a huatarún. A'íi pu yeehui á'uvejcaa, aru pu'uri ajtahua'a huataseíjre. A'íj pu jín ayén tiú'ujxe'eve'e tej huatátatemua'ave'en, teajta tiú'uyesten."

16

A'íjna í ti tí'ivaire'e ti nu'u aujteájturaa huápi'i a'íjna jemi í ti jemin tí'ivaire'e

1 Jesús pu ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e tijín:

—Aa pu nu'u hui já'ahua'a chíjteaani é'echejca'a. Seíj pu ravaire'eca'a a'íjna jime'e ti antiújmua'areereca'a nain a'achú ti tí'ijcha'iica'a í chíjteaani. Matí'ij nu'u mi seica jetzen te'ujpuá'ajte a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna jime'e ti ca'anacan raaxíjte'e cha'a na'a ti tí'iseijre'eca'a.

2 'Tí'ij i chíjteaani raatajé. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'i tijín: "¿A'iné na'a qui nej neri tiú'unamuajri'i a'ij pej ricí mú'ee? Patá'aj yeehui ra'uyú'uxan nain a'achú pej jín antí'amua'aréere nej ni ráamua'aree a'achú ti caj te'ará'ase, í pej caí yeehui ché'e piyen antí'amua'aréere pua'amé."

3 'Ajta a'íin ti ravaire'eca'a, ayée pu tiu'umuá'aj tijín: "¿A'iquí neríni? A'íjna ti tí'ine'aijte'e, a'íi pu nu'u tiná'ari'ira í nej jín antínmua'aree. Mí neajta inee, canu neca'ane nej te'até'ijche'en. Ajta netí'itevi'ira'a nej yeehui vaíri'ira huatáhuauni.

4 Nu'uri yeehui ramua'aree a'ij nej rini, mej mi teite na'ancuré'evi'itin temua'a naa a'ujna huá'ache netí'ij caí cha'a tí'imuarí'e neyajna."

5 'Tí'ij nu'u i hua'utajé seij ajta seij í mej tirá'acha'iire'eca'a a'íjna í chíjteaani. Ayee pu nu'u tiraata'íhua'uri'i í seij ti amuacaí ve'eré'ene tijín: "¿A'achúni yeehui petirá'acha'iire'e í ti tí'ine'aijte'e?"

6 'Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í ja'ati tijín: "Anxíte pua'améca í taampu a'íjna í aceite ti aceituuna jetze me'ecan."

'Ajta a'íin ti antiújmua'aree, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tijín: "Ye'ecui i cuapée ti jetzen té'eyu'usi'i a'achú pej caj tirá'acha'iire'e. A'ujyeíjxi mú'ee, ca'anacan. Patá'aj seíj auyú'uxa ti jetzen á'ayu'usi'i a'achú cumu anxíj tamuáamuata'a taampu ti ará'ase."

7 'Tí'ij nu'u i ajta seíj ayén tiu'uta'íhua'uri'i tijín: "Carij mú'ee, ¿a'achúni yeehui petirá'acha'iire'e?"

'Ajta a'íin, ayée pu hui tiraata'ixaa tijín: "Anxíte pua'améca medida í triigu."

'Ayee pu tiraata'ixaa tijín: "Ye'ecui, i cuapée. Patá'aj seíj auyú'uxa ti jetzen á'ayu'usi'i tijín: muáacuate pej nu'u rá'acha'ire'e."

8 'Ajta nu'u a'íin ti tí'ira'aijte'e, a'íi pu hui rí'i tiraatá'a a'iné rí'i pu tiu'umuá'aj a'íjna jime'e a'ij ti ye'í huárini. Majta a'íime í mej a'uchéjme seíj chuéjra'a japua íiyen chaanaca japua, jaítze'e mú raayí'iti a'ij mej ye'í huárini í seica í ruxí'ej teite mecaí a'íime í mej me'íjna jetze ajtéme'ecan í ti hua'atátzavi'ijte'e í tavástara'a.

9 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Caxu ché'e sena'a raaxíjte'e í tumin íiyen ti me'ecan chaanaca japua. Ché'e ayén tejámuaatévaire'en méjca'i huáyee

sej si ru'amiigustemua'a jín antimuá'itɨn mej mi me'ín amua'ancuré'evi'itɨn temua'a naa a'ájna xɨcájra'an jetze tí'ɨj caí cha'a mé'e á'a túmintan. A'uu mú hui amua'ancuré'evi'itɨn a'u tɨ caí ja'anáj é'evatzɨjsin í huá'achi'i.

10 'A'íjna tɨ xí'epɨ'ɨn rɨcɨ a'íjna jɨme'e tɨ ciliéene'e jín ti'itéjvee, a'íɨ pu ajta xí'epɨ'ɨn rɨni tɨ pua'a ti'itevée á'ara'ani ve'ecán jɨme'e. Ajta a'íɨn tɨ hui caí xí'epɨ'ɨn rɨcɨ a'íjna jɨme'e tɨ ciliéene'e jín ti'itéjvee, a'íɨn capu ajta xí'epɨ'ɨn rɨni tɨ pua'a ti'itevée á'ara'ani ve'ecán jɨme'e.

11 'A'íj pu jín, tɨ pua'a secaí té'aste í sej jín antiújmua'aree sej rajmuárɨ'e í tumin tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua, ¿ni qui siyen tí'imua'atze tɨ ja'atɨ ayén tejamua'íjcate'esin sej raamuárɨ'en tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche tíj na'a rusén jɨme'e? Capu xaa ne'u ayén té'eme.

12 'Tí pua'a secaí té'aste sej rajmuárɨ'en se'íjna jɨme'e tɨ Dios amuaata-puaíjve, capu ja'anáj amuaatá'asin tɨ mú'ejmi áa'amua'áa pu'éene'e á'ara'ani.

13 'Capu hui rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ hua'apuaca huávaɨre'en a'ímej jemi í mej tí'aijta. Tí pua'a ayén huárɨni, ayée pu té'eme. Jéihua pu rájcha'ɨɨre'e a'ame í seíj, ajta jeíhua pu rí'ɨ tirájcha'íɨ a'ame í seíj. Na'ari, a'íɨ pu rí'ɨ tirá'atzaahuate'e a'ame í seíj. Ajta í seɨj, a'íɨ pu rá'axɨeehuari'ira a'ame. Capu a'atzu rɨ'ɨrí sej huataúra'an tɨ Dios tejámuaata'aíjte'en, tɨ pua'a hui se'íjna jín huataúra'an sej tumin tíseɨre'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

14 Majta a'íɨme í fariseos, jeíhua mú ranecua'atzeca'a í tumin. Matí'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jeíhua mú ra'utéxɨeehuari'iri'i me'íjna í Jesús.

15 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Mú'een xu a'íɨn pírɨcɨ í sej siyen tiú'ujseijrata sej si rí'ɨ títetéturaave í teɨte jemi. Mí ajta Dios, a'íɨ pu tirú'umua'aree a'ij sej 'een mú ru tzajta'a. A'íjna tɨ nu'u ayén naa seijre'e í teɨte jemi, a'íɨ pu hui a'ij pua'a seijre'e í Dios jemi.

A'íjna í tɨ Moisés ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'íjna í tɨ Dios tiu'uta'aíjta

16 'Tíj na'a hui a'ajná'ɨmua ajta caí huataseíjre í Juan, a'íɨ pu'u ti-huá'a'ixaate'eca'a a'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'íjna í Moisés teecan, ajta a'ij mej tira'uyú'uxaca'a a'íɨme í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan. Tíj na'a tiu'utaseíjre í Juan, a'íj mú tihuá'a'ixaate'e í niuucari jɨme'e í mej jín huaújtemua'ave'en a'ij tɨ 'een í Dios jemi a'u tɨ tejé'aijta. Majta naími'i tí'itese'e mej me'uun a'uteárute ca'anéeri jɨme'e.

17 'Ajta a'íɨn yu'uxari, Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a, aúche'e pu hui nain jín te'ará'astejsin. Jaítze'e pu á'ateere mej ra'ará'asten caí nain tíj na'a tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta í ta japua tɨ tejé'eseijre'e.

Tí pua'a nu'u ja'atɨ ru'íj mé úurɨeeni
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 Ajtahua'a seíj niuucari hua'utá'ixa tɨjín:

—Ja'atɨ tɨ mé rúurɨeni í ru'íj, tɨ pua'a á'iyen seíj ancuré'evi'itɨn, a'íɨ pu raxána'acɨra'aten a'íjna jemi í 'íita'a. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ra'ancuré'evi'itɨn seíj í 'íita'a tɨ amuacaí mé rúurɨe í rucín, a'íjna í ja'atɨ, a'íɨ pu hui ajta raxána'acɨra'aten.

A'íjna í chíjteaani, ajta a'íjna í Lázaro

19 Ajtahua'a pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Aa pu nu'u já'ahua'a chíjteaani e'echéjme'e, tɨ naa éene'en ti'iteújche'etehua'a, cíɨxuri jɨme'e tɨ tí'inacamua, ajta tɨ ti'irí'een. Tí'ɨj pí na'a pu tí'iyestehua'a. Jéihua pu hui tí'ina'achita'a a'íjna jɨme'e tɨ ruxɨéehua é'echejca'a.

20 'Ajta nu'u a'ɨ́ɨn tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, áa pu a'itéjca tá'apueerta a'u tɨ é'eche ɨ́ chíjteaani. Ayee pu nu'u ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i tɨjɨ́n Lázaro. A'ɨ́ɨ pu tí'icui'i. Nainjapua nu'u hui cá'atza ɨ́ ru jetze.

21 'Jé'ecan pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ ráacua'ani ɨ́ cua'ira tɨ tí'ite'ení tɨ te'ecájvitze meesa japua a'u tɨ tejé'ecua'a ɨ́ chíjteaani. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ tzɨ'ɨcɨ, a'ɨ́ɨ mú a'uré'enineica'a, majta raacánaɨjxɨ ɨ́ tɨ hui cá'atza japua.

22 'Tɨ́'ɨqui a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro, matɨ́'ɨj nu'u mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ivaɨre'e ɨ́ ta japua, a'ɨ́ɨ mú ya'uví'itɨ ɨ́ Abraham jemi a'u tɨ Dios é'eseijre'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ chíjteaani, tɨ́'ɨj nu'u i a'ɨ́ɨn huamɨ́'ɨ. Majta hui ra'avá'ana.

23 'A'uu pu a'uteájturaa a'u tɨ á'ataa ɨ́ taij. Jéihua pu rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani teecan. Tɨ́'ɨj i ájneereca'a. Aj pu i raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Abraham, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Abraham jamuan.

24 'Aj pu i raatajé tɨjɨ́n: "Abraham, mɨ pej ní'iya'upua, ná'ancu'uvajxɨ'ɨ. Patá'aj mú ye'uta'íte pemɨ́jna mɨ Lázaro tɨ ij amɨ́n ra'antíru'unen ɨ́ ruxɨté tɨ ij naatécɨmuajte'en ɨ́ neneanú jetze, a'iné jeíhua nu rajpuaíjtzi íiye taij tzajta'a."

25 'Ajta a'ɨ́ɨn Abraham, ayée pu nu'u hui tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Niyauj, ni pecaí ramua'aree a'ij tɨ timuáavaɨj patɨ́'ɨj pauj ruurica ɨ́ chaanaca japua. Jéihua pu yeehui rɨ́'ɨ timuáavaɨj. Ajta amɨ́jna mɨ Lázaro, jeíhua pu a'ij pua'a tira-jpuaíjtzica'a. Mɨ́ ajta íjii, a'ɨ́ɨ mú yeehui rá'ancu'uvajxɨ'ɨsin meyajna. Pajta mú'ee, íjii parajpuaíitzi pej pua'amé.

26 Ajta íjii, ayée pu yeehui 'een, pu'uri ayén huaújruu tɨ ayén te'atácuuni'in. A'ɨ́j pu jín caí rɨ'ɨrí mej antácɨɨne amun púje'en mú'ejmi jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen raxɨ́'eve'e. Ajta caí rɨ'ɨrí mej a'u tɨ púje'en a'itácɨɨne téjmi jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej majta miyen raxɨ́'eve'e." Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Abraham.

27-28 'Tɨ́'ɨj i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a ayén tí'eene'en, niyá'upua, ayée nu yeehui muahuavii, pej amɨ́jna Lázaro huata'íte tɨ a'uun a'atanén nitáàta tɨ é'eche, a'iné anxívica nu ti'ihuaamua'a. Ché'e yeehui amɨ́n rɨ́'ɨ tihuaja'utá'ixaate'en mej mi caí miyun púje'en a'uvé'ecɨ'ɨca'an mej mi caí rajpuaíjtzi muá'ara'ani meyajna."

29 'Abraham pu nu'u ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "A'ɨ́ɨ pu a'uteájturaa a'ɨ́ɨme jemi a'ɨ́jna Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a, ajta ɨ́ mej ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Miché'e yeehui a'ɨ́jna huanamua."

30 'Ajta a'ɨ́ɨn chíjteaani teecan, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Niyá'upua, mɨ pej Abraham pú'een. Capu ti'itɨ́j vaɨre'e. Aru tɨ pua'a yeehui ja'atɨ tɨ ari huamɨ́'ɨ aj pu huataseíjre'esin a'ɨ́mej jemi, aj mú mi seɨcɨé tí'imua'ati ɨ́ Dios jemi."

31 'Aj pu nu'u i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a mecaí ráanamua a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, camu yeehui majta rá'antzaahuate'esin tɨ pua'a huataseíjre'en huá'a jemi ɨ́ ja'atɨ tɨ a'itáraa ɨ́ mɨ'ɨchite tzajta'a." —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

17

Tɨ́ pua'a nu'u a'ihuáara'a ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan mú'eetzi jemi (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—Ayee pu té'eme tɨ ti'itɨ́j huataseíjre'en ɨ́ mej jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi. Ché'e a'ij tɨ na'a jé'ecan jemin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ca'anírja'a hua'utá'an mej mi ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi.

2 'Na'ajtzɨ́ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ mej amuacaícan ra'acátapi'iran cɨjpáara'an jetze ɨ́ tetej se'unírja'a tɨ ve'ée mej mi ra'ateájrɨeeni á jaata'a tɨ ij án aujámɨn a'u tɨ autɨ́'ɨj. Jaítze'e pu hui tiraatéva'ɨrihua'an caí ayén tiraatéva'ɨrihua'an tɨ pua'a

a'ɨ́in ca'anɨ́jra'a tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej cɨ́lieen mej mi me'ɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi.
3 'A'ɨ́j pu jɨ́n, rɨ́'ɨ xu'u mú'een. Tɨ́ pua'a a'ɨ́in a'ihuáara'a auteáturan mú'eetzi jemi, patá'aj ra'ajteá'axɨ'ɨin. Tɨ́ pua'a seɨcɨé tiú'umua'ati mú'eetzi jemi, aj pej xaa tiraatá'uuni'ira.
4 'Tɨ́ pua'a seɨ́j xɨcaj, ja'atɨ auteáturan mú'eetzi jemi arahua'apuáca jetze, ajta tɨ pua'a a'ɨ́in á a'uré'enen mú'eetzi jemi ayén pua'amé arahua'apuáca jetze tɨ́'ij ajtahua'a ayén timuaatáhuavii yee tinaatá'uuni'iri'i ɨ́ nej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi, ayée pej hui huárɨni pej tiraatá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́ pua'a nu'u ja'atɨ té'atzaahuate'e

5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:
—Taatévaɨre'e tetá'aj té'antzaahuate'en jaítze'e.
6 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu tiú'ujxe'eve'e sej cɨ́j caj té'antzaahuate'en. Tɨ́ pua'a siyen cɨ́j caj sena'a té'antzaahuate'en, ayée pu tiu'utárɨ'ɨriistari sej siyen tiraata'aíjte'en se'ɨ́jna ɨ́ huaréj tɨ a'itiújcuta, tɨ á já'ita'a jaata'a e'eteújhuiite'en ruseɨ́j. Ajta a'ɨ́in huaréj, ayée pu rɨni a'ij sej tiraata'aíjte'esin.

A'ij tɨ nu'u ye'í ja'atɨ huatévaɨre'en

7-8 'Tiché'e tiyen tiraataxáj. Tɨ́ pua'a ja'atɨ tí'imuarɨ'e mú'ejmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ taséehua na'ari cáne'axɨ cha'ɨɨ, ¿a'iné ye'í setiraatájeevi tɨ́'ɨj a'ɨ́in uvé'enen a'u tɨ tejé'emuarɨ'e? ¿Ni qui hui siyen tiraatájeevi yee: "Mu a'utá'iyi'i, a'ujyeíjxɨ'ɨ patá'aj tiú'ucua'ani?" Caxu xaa ne'u siyen tiraatájeevi, sino ayée xu'u tiraatájeevi tɨjɨ́n: "Patá'aj yee rɨ́'ɨ tiú'uruuren ɨ́ tej tiú'ucua'ani. Pajta, patá'aj rɨ́'ɨ huá'aruuren pej pi titaamín, aj pu yee xaa huatárɨ'ɨristari pej tiú'ucua'ani, pajta pej huayé'en."
9 'Ajta a'ɨ́in, tɨ́'ɨjtá ari ayén tiú'uruurén a'ij sej tiraata'aíj, ¿ni secaí cha'a a'ij tiraatá'ixaate'esin yee cha'a Dios timuaatanájchite'en? Caxu xaa ne'u a'atzu, a'iné ayée pu tiú'uruu a'ij sej tiraata'aíj.
10 'Ayee xu che'atá sena'a huárɨni. Setɨ́'ɨj seri raacɨ́'ɨ nain jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios tejámua'íjca, ayée xu'u tiu'utaxájta yee catu hui ti'itɨ́j vaɨre'e iteen. Ayee tu'u huarɨ́j a'ii tɨ tiú'ujxe'eve'eca'a itejmi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tihuá'uhuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a ará'ase

11 Aúche'e pu huamé'ecaa ɨ́ juye jetze Jerusalén tɨ a'uré'enine'i. A'uu pu a'ume'eca a'u tɨ e'eve'e'ástɨme a'uun tɨ huatacá'a u ɨ́ Samaria, ajta u Galilea.
12 Tɨ́'ɨj a'uun a'uterutíjme'ecaa, a'úu mú ra'antinájcheca'a ɨ́ teteca ɨ́ mej tamuáamuata'a ará'ase. A'ɨ́ime metí'icucui'i me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tineájxɨ huá'ahua'ira'a jetze, ɨ́ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n: lepra. A'atzu mú ɨmuá a'utéhuiixɨ.
13 Matɨ́'ɨj mi ca'anín jɨ́n raatajé tɨjɨ́n:
—Jesús, mɨ pej maestro pú'een. Patá'aj tá'ancu'uvajxɨ'ɨin.
14 Tɨ́'ɨj Jesús hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj u á'uju'un huá'a jemi ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a sej si huataújseijrata mej me'ɨ́n ráamua'aree tɨjɨ́n xu'uri huarúj.
Matɨ́'ɨj mi u á'uju'un. Mu'uri á aujú'ucaa, aj mú mi huarúj.
15 Tɨ́'ɨj i seɨ́j huaré'araa tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨjɨ́n pu'uri huarúj. Aj pu i a'atzu ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jemi tɨjɨ́n:
—Rɨ́'ɨ nu timuaatá'asin nevástara'a.

16 Aj pu i e'erájve á chuaata'a á vejli'i jemin ɨ Jesús. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ché'e Dios timuaatanájchite'en.
A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, ɨ Samaria pu é'eme'ecan.
17 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni mecaí ará'ase a'achú cumu tamuáamuata'a a'ɨ́ime ɨ mej huarúj? ¿A'uné a'ij mé'een ɨ seica ɨ mej aramuáacua?
18 ¿Ni amɨ́ na'a ruseíj huaré'araa tɨ ij rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios jemi, amɨ́jna tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan?
19 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'icui'ica'a tɨjɨ́n:
—Ájchesi. Pepu'uri huarúj, a'iné peté'antzaahua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

A'ij tɨ nu'u éene'e a'ame a'ájna xɨcájra'a jetze ɨ tɨ nu'u jetzen tiu'uta'aíjta ɨ Dios (Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Ja'anáj pu ayén tiuju'urɨ́j. A'ɨ́ɨ mú fariseos miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:
—¿A'anajni rɨ́'ɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua?
Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ja'anáj tɨ teja'uré'enejsin tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, capu ayén huataseíjre'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej jɨ́n ráamua'aree, ajta ɨ sej jɨ́n raaseíj yee pu'uri yen huataseíjre.
21 'Camu hui miyen tiraataxájta ɨ teɨte yee: "Ye'ecui seijre'e", na'ari yee "A'acuí seijre'e." Camu a'atzu, a'iné pu'uri yé seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej nee yé huatéjvee mú'ejmi tzajta'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
22 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcájra'a sej jetzen siyen raxɨ́'eve'e xá'aju'un huápɨ'ɨ sej raaseíj netɨ́'ɨj amuacaí te'enteárute ne'ɨ́jna jɨme'e nej nain jɨ́n antínmua'areere. Aru, caxu hui raseijran.
23 'Teteca mú miyen tejámuaatá'ixaate'esin tɨ jɨ́me'en yee pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua a'iné yé pu nu'u huatéjvee na'ari yee mé pu nu'u huatéjvee na'ari yee áa pu nu'u é'eseijre'e. Caxu hui u á'ucɨ'ɨca'an huá'a jamuan.
24 A'iné, ayée nu hui seíire'e na'ame ne'ájna xɨcájra'an nej jetzen amuacaícan te'enteárute ne'ɨ́jna jɨme'e nej nain jɨ́n antínmua'areere na'ame. Ayee nu che'atá nena'a seíire'e na'ame matɨ́j ɨ mej témaxcava'ara'a u júte'e. Tɨ́'ɨj huatátaaxɨ'ɨn, ca'anacan pu huanéeri'icɨrej ye'icáa a'ame.
25 'Aru mi'i pu hui ayén tiú'ujxe'eve'e nej jeíhua rajpuaíitzi ná'ara'ani inee. Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej netíte a'ɨ́ime iiji mej huáteemua.
26 'Ayajna tɨ́j tiu'urɨ́j ajca'ihuá'ɨmua tɨ́'ɨj auj ruurica'a a'ɨ́jna ɨ Noé teecan, ayée pu che'atá na'a té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze nej jetzen yé uvé'enejsin inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte.
27 'Metí'icua'acare'e ɨ teɨte, majta yé'ecare'e. Seica mú néjne'ɨjche'ecare'e, majta seica víjviɨ'ɨche'ecare'e. Camu a'ij mena'a. Ayee mú rɨjcaa ajta na'a caí Noé a'uun pu a'uteájrupi ɨ baarcu jetze. Ajta pu i jeíhua tíjɨsteca'a ɨ jaj. A'ɨ́ɨ pu hui naíjmi'ica antipuá'ari.
28 'Ayee pu che'atá tiráaruu ajca'ihuá'ɨmua tɨ́'ɨj auj ruurica'a a'ɨ́jna ɨ Lot teecan. A'ɨ́ɨ mú tí'icua'acare'e ɨ teɨte. Majta yé'ecare'e. Majta tí'inanaavecare'e. Majta tí'ituaacare'e. Majta tí'ihuiitehua'a mú mi, majta chi'ij tá'ahuacare'e.
29 'Aru a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ́'ɨj Lot huirájraa a'ujna u Sodoma, taij pu hui u je'icáaxɨre, tɨ azufre jɨ́n á'ataaca'a. Naíjmi'ica pu antipuá'ajte.

30 Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruuren a'ájna xɨcájra'an jetze nej huataseíjre'esin inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte.
31 'Ayee xu hui huárɨni a'ájna xɨcájra'an jetze. Tɨ́ pua'a ja'atɨ án á'ujveeca ɨ ruchi'i japua tɨ avé'ejaxu'umua'i, tɨ pua'a a'uun te'urá'aca ɨ ti'á'ara'an u chi'ita, cha'a caí a'uun uteáru'ipiche'en tɨ ij te'irá'ɨn. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tejé'emuarɨ'e ɨ ruví'ira'ata'a, cha'a ajta a'ɨ́ɨn caí u á'uye'ican u ruche tɨ ij ti'itɨ́j a'uvé'a'an.
32 'Setá'aj hui ra'utámua'aree a'ij tɨ tiráaruu ɨ íra'ara'an ɨ Lot teecan.
33 Ja'atɨ tɨ na'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ayén huárɨni a'ij tɨ tirájteu ruseíj tɨ́j na'a nain xɨcaj tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa a'uvaíjtzi. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ taúra'aca tɨ huámɨ'ɨni ineetzi jetze me'ecan, a'ɨ́ɨ pu xaa huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
34 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, a'ájna tɨ́ca'ari tzajta'a, mé hua'apua mú huatéje'itɨ́ muá'aju'un ɨ utaatzi japua. Dios pu hui seíj á'avi'itɨn. Ajta ɨ seɨj, áa pu a'uteáturaasin.
35 'Majta hua'apua 'uuca, mé naími'i mú te'á'atɨ'ɨxɨ́n mú muá'aju'un. Dios pu seíj á'avi'itɨn. Ajta ɨ seɨj, áa pu a'uteáturaasin.
36 'Majta hua'apua teteca, mé naími'i mú tejé'emuarɨ'e muá'aju'un u ví'ira'ata'a. Dios pu hui ajta seíj á'avi'itɨn. Ajta ɨ seɨj, áa pu a'uteáturaasin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.
37 Majta me'ɨ́n ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ¿a'uné jetze rá'avi'itɨn ɨ Dios?
Ayee pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—A'uu mej e'etiújseɨre'esin ɨ muá'ara'ica a'u tɨ ti'itɨ́j auucá'a tɨ mɨ́'ɨchi.

18

A'ɨ́jna 'ɨ́ita'a tɨ nu'u ruseíjtaca'a, a'ɨ́ɨ pu nu'u raatéemua'itɨ a'ɨ́jna ɨ juees

1 Aj pu i Jesús seíj niuucari jɨ́n tihua'utá'ixaa mej mi ráamua'aree tɨ ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej téniuuca'an ja'anáj tɨ na'a. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej nu'u caí ruxɨeemɨ́jte'e.
2 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Aa pu nu'u já'ahua'a seíj chajta'a jetze ja'atɨ pu é'echejca'a tɨ juees jɨ́n ti'itéveeca'a. Capu nu'u hui rá'atese'eca'a ɨ Dios a'ɨ́jna ɨ juees, capu ajta jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij tɨ ti'itɨ́ huá'aruure ɨ teɨte.
3 'Ajta nu'u seíj a'uun a'utéveeca'a 'ɨ́ita'a tɨ huaújseɨstareca'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ 'ɨ́ita'a, ja'anáj tɨ na'a pu a'uré'enineica'a ɨ juees jemi. Ayee pu nu'u hui tí'ijhuaviiraca'a tɨjɨ́n: "Patá'aj yeehui piyen náaruuren pej ne'uxɨ́jte'en pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ néjcha'ɨɨre'e."
4 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ juees, a'ɨ́ɨ pu nu'u rá'ijmɨijraca'a. Pu'uri a'ateevi'i tɨ ayén raruurejca'a. Aj pu i ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n: "Jee xaa ne'u, canu yeehui rá'atese'e ɨ Dios, capu ajta neetzi jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ ti'itɨ́j huá'aruure ɨ teɨte.
5 Aru amɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a, tɨ́'ɨj pɨ́ na'a pu yeehui yé táninei. Jé'ecan pu nejaaxɨejte'e. Tij caí nee nu yeehui rá'axɨjte'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ rájcha'ɨɨre'e. Na'ari caí, ajtahua'a pu yeehui yé táninéica'a a'ame ajta nena'a caí tácua'anaxɨ'ɨn ne'ɨ́jna jɨme'e." Ayee pu nu'u tiu'umuá'aj.
6 Ajta tavástara'a pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Xaanamuajri'i mú'een a'ij tɨ ti'ixa a'ɨ́jna ɨ juees tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ.
7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ sej rájya'upua, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e a'ij tɨ huárɨni mú'ejmi jɨme'e ɨ tɨ amua'antíhua'u? ¿Ni caí amuá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej amujcha'ɨɨre'e ɨ á'amuaxɨ'ej teɨte, ɨ tɨ Dios amua'antíhua'u? A'ii ne'u caí. Nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨ́ca'ari tzajta'a, mú'een xu rahuauhuau tɨ ayén huárɨni. ¿Ni qui á'ateere tɨ á'amua'ijmɨíira a'ame? Capu xaa ne'u a'atzu.

8 'Ayee nu hui tejá'amua'ixaate'e. Dios pu ayén té'ujca'ane tɨ ama'uxíjten a'íjna jɨme'e í mej amuájcha'ɨire'e. Ajta ca'anacan pu ayén rɨni. Mí ajta, netí'ɨj uvé'enen inee, i nej neajta huá'a jetze airáane í teɨte, ¿ni qui mecaí cha'a té'atzaahuate'e a'íɨme í mej yen chaanaca japua a'uchéjme? Camu a'atzu, tzíte'e.

A'íjna tɨ fariseo pú'eene'e, ajta a'íjna tɨ huá'ajijve'eca'a í mej tí'itɨcɨ

9 Jesús pu ajtahua'a seíj niuucari jín tihua'utá'ixaa a'ímej jíme'en í mej miyen tiu'umuá'aj í ru tzajta'a tɨjín rí'ɨ mú nu'u tí'iteteɨte, í mej majta huá'axɨeehuata í seica í ruxí'ej teɨte. Tɨjín:

10 —A'íɨme í teɨte, í mej hua'apua, a'úu mú nu'u a'uteájrupi teyujta'a mej mi me'uun huatéjniuuni. Seíj pu fariseo pú'eene'e. Ajta í seíj, a'íɨ pu hui pírɨcɨ tɨ huá'ajijve'eca'a í mej tí'itɨcɨ.

11 'Ajta a'íɨn í fariseo, a'íɨ pu nu'u huatéechaxɨ. A'íɨ pu i a'utéjche tɨ ayén tiu'utéjniuuni í ru tzajta'a tɨjín: "Dios, jé'ecan nu huatántemua'ave'e mú'eetzi jemi, a'iné canu yeehui niyen 'een matíj 'een í seica í teɨte. A'íɨ mú yeehui tí'inahua'aj na'ari a'ij mú pua'a titetiújcha'ɨi, majta metíu'uxana'acɨra'ate 'úucate jamuan. Canu yeehui neajta niyen 'een tíj amíjna tɨ huá'ajijve'e a'ímej í mej tí'itɨcɨ.

12 Hua'apuaca jetze nu yeehui né'itzi'ivi seɨj itɨeeri jɨme'e. Neajta niyen tiraatá'aca seíj tamuáamuata'a tɨ anxíte me'ecan í tɨ tinaací'ɨ."

13 'Ajta a'íɨn tɨ huá'ajijve'e í mej tí'itɨcɨ, áa pu nu'u hui a'atzu ɨmuá a'utevée. Capu nu'u ajta á'ujca'anejca'a tɨ júte'e á'ujneere, sino anteújtu'asixɨ í rútaviitze'e í rumuájca'a jɨme'e. Ayee pu nu'u tiu'utéjniuu tɨjín: "Dios, patá'aj yeehui ná'ancu'uvajxɨ'ɨn ineetzi, a'iné a'ij nu pua'a ti'itíncha'ɨi." Ayee pu'u hui tiu'utaxájtaca'a.

14 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'íjna í ja'atɨ tɨ huá'ajijve'e í mej tí'itɨcɨ, a'íɨ pu xaa rɨ'éene'ecán jín huateájturaa í ru tzajta'a í Dios jemi tí'ɨj a'ará'a í ruche. Ajta í seíj í fariseo, capu hui a'atzu xí'epɨ'ɨn tiu'uteájturaa í Dios jemi. Ayee pu'u tieene'e já'araa, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ tɨ na'a á'ujtzaahuate'e, a'íɨ pu tiu'utatévi'ira'ata. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ tíj na'a caí ayén té'ujtzaahuate'e, Dios pu ve'ecán jín tí'ira'íjcate'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús.

Tí nu'u Jesús rí'ɨ tihua'utá'asin a'ímej í tɨ'ɨrí
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Majta seica í teɨte, tɨ'ɨrí mú á je'evé'evi'itɨxɨ í Jesús jemi tɨ ij a'íɨn hue'iré'echuiixɨ'ɨn tɨ ij Dios ayén a'íjna jín rí'ɨ tihua'utá'an. Matí'ɨj me'ín hua'useíj a'íɨme í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matí'ɨj mi hua'ajtéa'axɨ í teɨte.

16 Mí ajta a'íjna í Jesús, a'íɨ pu hua'utajé í tɨ'ɨrí mej mi a'ire'enen í jemin. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Miche'e memín mé huaje'evé'evi'itín ineetzi jemi mɨ tɨ'ɨrí. Caxu huá'ijmɨijra, a'iné amímej pu hui tí'icɨ'ɨti mej mi me'uun a'uteárute a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e.

17 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ja'atɨ tɨ na'a tɨ hui caí ayén che'atá na'a á'ujca'ane tɨ Dios tiraata'aíjte'en a'ij mej tité'ujca'ane mɨ tɨ'ɨrí, capu xaa ne'u a'ájna a'uteáruti a'u tɨ Dios é'eseijre'e. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

A'íjna í temuaij tɨ nu'u chíjteaani pú'een
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Ajta a'íɨn í ja'atɨ, a'úu pu a'utéveeca'a. A'ii pu a'íɨn pú'een seíj tɨ tí'aijta. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i a'íjna í Jesús tɨjín:

—Maeestru, mɨ pej urarɨ́'en ɨ á'a tzajta'a, a'iné tiú'ujxe'eve'e nej niyen huárɨni tɨ ij tináaciɨ́ti nej ruuri ná'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

19 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n piyen tí'inexa yee nej urarɨ́'en yú ne tzajta'a? ¿Ni pecaí ramua'aree tɨ seɨ́j na'a a'ɨ́in pú'een tɨ urarɨ́'en ɨ ru tzajta'a? A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ Dios.

20 'Pepu'uri hui tirú'umua'aree a'ij tɨ Dios tiu'uta'aíjtaca'a yé capej tí'axana'acɨra'ate, capej yee tí'itecui'ica, capej ajta yee tí'inahua'aj, capej ajta yee tí'ihua'itacare'en. Pajta yee rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'atáàta, pajta a'anáàna.

21 Ajta a'ɨ́in tɨ tí'aijta, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nain nu jɨ́n tira'ará'astijre tɨ́j na'a nej naúche'e pá'arɨ'ɨsta.

22 Tɨ́'ɨj Jesús ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a, aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Seɨ́j pu'u hui muá'aturaate'e. Patá'aj nain tiú'utuaani a'achú pej caj tí'ijcha'ɨɨ. Aj pej pi hua'uré'an ɨ tumin a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, aj pej xaa ra'ancuré'asin ɨ tɨ ta japua é'eseijre'e a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche. Aj pej hui pijtá'i mú a'arájra'ani neetzi jamuan. —Ayee pu tiraata'ixaa.

23 Ajta a'ɨ́in tɨ tí'aijta, tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, jé'ecan pu huataújxɨeemɨste, a'iné jeíhua pu tí'ijcha'ɨɨca'a.

24 Aj pu i Jesús ra'aráaseij. Tɨ́'ɨj i ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Jé'ecan pu huápɨ'ɨ huá'amuarɨ'eriste'e a'ɨ́mej chíjteaani mej mi me'uun a'uteárute u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e.

25 'Ee xaa ne'u, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna, jaítze'e pu muárɨ'eri tɨ chíjteaani a'uun a'uteárute u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e caí tɨ cameeyu'u ti'itɨ́j anaarute ɨ pɨ́'ɨse'e jetze. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.

26 Majta me'ɨ́n ɨ mej ráanamuajri'i, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné ye'í tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ a'uun huateáturan Dios tɨ é'eseijre'e?

27 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́mej jemi ɨ teteca, capu xaa a'ij tí'irɨ'ɨri. Mɨ́ ajta Dios, a'ɨɨ pu xaa raayɨ́'ɨtɨ.

28 Ajta a'ɨ́in ɨ Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Maeestru, nain tu hui teri teja'uhuá'axɨ ɨ tej tí'ijcha'ɨɨca'a tej ti á'ujujhua'ane'en á jamuan.

29-30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée pu hui tihuá'aciɨ́ti ja'atɨ tɨ na'a tɨ ari jaítze'e rɨ́'ɨ tinájcha'ɨɨ ineetzi caí máàj ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ nee jamuan á'uche'ecan. Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ ayén jaítze'e tí'ijxe'eve'e tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en caí ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'uun huateáturan ɨ ruchi'itá, nusu tɨ pua'a jaítze'e rɨ́'ɨ tinájcha'ɨɨ ineetzi caí ɨ ru'ɨ́j nusu ɨ ruja'atzimuá nusu ɨ rucu'utzimuá nusu ɨ rujúutzimua'a nusu ɨ ruvaújsimua'a, jeíhua pu jaítze'e ra'ancuré'asin íjii tɨ yú auumé a'ɨ́jna jetze i chaanaca, ajta, a'ɨɨ pu hui ruuri a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e tɨ́'ɨj méjca'i huáyee tɨ yé e'evé'eme. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Jesús pu nu'u ajtahua'a ayén tiraataxájtaca'a tɨjɨ́n nu'uri mɨ'ɨni inee (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Tɨ́'ɨj i rujɨ́ɨmua'a hua'utajé a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri hui tɨ́mua'a á a'ujnéjsin ántivi Jerusalén. Ajta naíjmi'i pu te'araúrastejsin a'ij mej ye'í tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́me ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan ineetzi jɨme'e, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte.

32-33 'A'ɨɨ mú tiu'utátuiire'esin ineetzi a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú na'axɨéehuari'ira muá'aju'un, majta a'ij pua'a tí'inexajtan. A'ɨɨ mú hui majta naatetzí'ijmua'axɨ'ɨsin, majta naatévajxɨ'ɨsin. Matɨ́'ɨj mi nejé'icatan. Tɨ́'ɨj hui ari huaíca xɨcaj jetze teumé'en, aj nu ni aitamé huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

34 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu a'atzu yaú'itɨée muá'araa. A'ɨɨ pu rá'avaataca'a a'ij tɨ huataújmua'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ tɨ raataxájtaca'a.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús tiráahuaa a'ɨ́jna ta'arácun a'ujna u Jericó (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Aa mú vejli'i a'ucajú'uca a'ájna já'ahua'a u Jericó. Ajta seɨ́j, áa pu a'utácatii juye tɨ a'atánine'i, tɨ vaɨ́ri'ira huauca'a. Arácun a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

36 Tɨ́'ɨj a'ɨɨn huá'unamuajri'i ɨ́ mej jeíhua teɨte u á'ucɨ'ɨca'an, tɨ́'ɨj i a'ɨɨ tiu'uta'íhua'u ti'itɨ́j tɨ a'ij rɨjcaa.

37 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Yé pu e'icáame a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan.

38 Tɨ́'ɨj i ayén tiraatajé tɨjɨ́n:

—Jesús, mɨ pej i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, patá'aj hui ná'ancu'uvajxɨ'ɨn.

39 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej amuaaté'ee muaajú'ucaa, a'ɨɨ mú ra'ajté'axɨ, majta raatá'ijmɨijri'i tɨ nu'u caí tí'ixajta. Mɨ́ ajta a'ɨɨn caí, capu raatapuá'ajtaca'a. Jaítze'e pu ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Mɨ́ pej huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ David teecan, patá'aj ná'ancu'uvajxɨ'ɨn ineetzi.

40-41 Ajta a'ɨɨn ɨ́ Jesús, áa pu a'utéechaxɨ. Ajta hua'uta'aíj mej ye'evé'evi'itɨn jemin. Tɨ́'ɨj á vejli'i e'evé'eme'ecaa, Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné ti'itɨ́j petí'ijxe'eve'e nej niyen muáruuren mú'eetzi?

Aj pu i a'ɨɨn ta'arácun, ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e nej neajta atáneere.

42 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu muaatá'asin pej pajtáhua'a atáneere. Pepu'uri huarúj a'iné peté'atzaahuate'e mú'ee.

43 Jɨ́me'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu i a'ɨɨn ta'arácuunica'a, atáneereca'a. Ajta á'uraa jamuan ɨ́ Jesús. Ajta rɨ́'ɨ pu tiraatá'acare'e ɨ́ Dios. Majta a'ɨɨme ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj raaseíj, a'ɨɨ mú majta rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios.

19

A'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo

1 Tɨ́'ɨj i Jesús a'uun pu a'uteájrupi u Jericó. A'uu pu já'ita'a aumé'ecaa.

2 Ajta seɨ́j a'uun a'utéveeca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Zaqueo. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'aji'ivi ɨ́ mej tí'itɨcɨ. Chíjteaani pu pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo.

3 A'ɨɨ pu raseijramɨ'ɨca'a ja'atɨ tɨ pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Aru capu rɨ'ɨríistaca'a a'iné jeíhua mú teɨte, ajta i'itzapuátuun a'ɨ́jna ɨ́ Zaqueo.

4 A'ɨ́j pu jɨ́n anayeíxɨ'ɨ a'utɨéechejraa. Aj pu i antíraa ɨ́ mejchi jetze tɨ ij raaseíj temua'a naa a'iné pu'uri ramua'areereca'a tɨjɨ́n áa pu a'ire'enejsin.

5 Tɨ́'ɨj Jesús a'uun e'iré'ene. Aj pu i ájneereca'a ɨ́ cɨyej jetze. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Zaqueo, patá'aj ca'anacan acájra'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e nej ne'uun anú'asti íjii ne'ájna a'u pe é'eche.

6 Tɨ́'ɨj i ca'anacan acájraa. Aj pu i ra'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

7 Majta a'ɨ́me ɨ́ teɨte, matɨ́'ɨj raaseíj, matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej miyen a'ij pua'a tí'ixajta tɨjɨ́n:
—A'uu pu a'umé tɨ a'uun anú'asti a'u tɨ é'eche seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́ɨ.
8 Ajta a'ɨ́ɨn Zaqueo, á pu a'utéechaxɨ. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Casi'i, nevástara'a, nu'uri já'ita'a hua'utapuaíjve'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, já'ita'a ɨ́ nej tí'ijcha'ɨ́ɨ. Ayee nu hui neajta rɨni. Tɨ́ pua'a necaí ja'anáj ja'atɨ tiu'unáhua'iri'i, ayée nu muáacuaca pua'améca raatá'asin.
9 Aj pu i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ijii pu xaa Dios hua'irájtuaa a'ɨ́mej íiye mej che a'iné a'íjna ɨ́ ja'atɨ, a'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.
10 'Ayee pu tí'een a'iné inee, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, ayée nu hui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej nej ni hua'avé'ehuauni, neajta hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen á'ujujhua'an cu xɨee mej meri á'uveti. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ tumin ɨ́ tɨ tamuáamuata'a ará'ase

11 Maúche'e mú tí'inamuajraca'a ɨ́ teɨte, tɨ́'ɨj Jesús seɨ́j niuucari jɨ́n tihua'utá'ixaa a'iné pu'uri vejli'i antenéesime'eca ánti Jerusalén. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, ayée mú tí'imuajca tɨjɨ́n pu'uri tɨmua'a huataseíjre'esin tɨ Dios autéjcheni tɨ tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
12 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu nu'u hui ja'anáj tiuju'urɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte ɨ́ mej tí'aijtaca'a. Tɨ'ɨj jí u a'umé'e a'ame seɨ́j chuéjra'a japua mej mi me'uun ye'entíhuauni rey jɨme'e. Tɨ́'ɨjta'i nu'u uvé'enejsin.
13 'Tɨ́'ɨj caí xɨ u á'ume, amuacaícan pu nu'u a'ɨ́mej huatajé ɨ́ mej tí'imuarɨ'e ɨ́ jemin. Tamuáamuata'a mú hui ará'aseca'a. Aj pu i tumin hua'utá'a seɨj ajta seɨj, tɨ ayén tí'ijnajche ayén pua'amé a'achú mej ramuá'itɨcɨ huaíca máxcɨra'i jɨme'e. Ayee pu nu'u tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Setá'aj se'ɨ́jna jɨ́n tiraamuáriste'en tɨ jaítze'e raamuá'itɨn, ajta nena'a caí uvé'enen."
14 'Mɨ majta me'ɨ́n ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú nu'u hui rájcha'ɨ́ɨre'eca'a. Matɨ́'ɨj mi seica huata'íteca'a mej mi miyen tiraata'ixaate'en yee mej caí raxɨ́'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn te'enteárute ɨ́ rey jɨme'e.
15 'Mɨ ajta a'ɨ́ɨn tira'anteájrupi rey jɨme'e. Ajta nu'u uvé'ene a'ájna tɨ é'eche. Aj pu i hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ tɨ hua'utá'a ɨ́ tumin tɨ ij ráamua'aree a'achú mej caj raamuá'itɨ seɨ́j ajta seɨj.
16 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ amuacaí á e'iré'ene, ayée pu nu'u hui tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ tumin mú'eetzi tɨ a'áa, ayée pu yeehui tamuáamuata'a pua'améca huamuá'itɨ."
17 'Ayee pu nu'u tiu'utaniú a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e tɨjɨ́n: "Xɨ́'epɨ'ɨn pej huarɨ́j mɨ pej rɨ́'ɨ nevaɨre'e. A'iné capej ti'itɨ́j jɨ́n a'uté'ɨtzee pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ve'ée, nee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'aíjta tamuáamuata'a pua'amecɨé ɨ́ chajta'a jetze."
18 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ivaɨre'e tɨ ra'ité'asi, a'ɨ́ɨ pu ajta á e'iré'ene. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ tumin, mú'eetzi tɨ 'a'áa, anxɨ́vica pua'améca huamuá'itɨ."
19 'Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ira'aijte'e, ayée pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Ayee nu yeehui tí'imua'ijcate'en patá'aj tiu'uta'aíjta anxɨ́vica pua'amecɨé ɨ́ chajta'a."
20 'Tɨ'ɨj jí seɨ́j á e'iré'ene tɨ tí'ivaɨre'e ɨ́ jemin. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, ye'ecui yeehui mú'eetzi tɨ a'áa ɨ́ tumin. Ayuu nu jetze ra'ancáajɨ'ɨcɨe cɨɨxuri jetze. Netɨ́'ɨj ni yeehui raaté'avaata.

21 Ayee nu yeehui huarį́j a'iné nemuaatátzįin. Muárį'eri tį ja'atį rį́'į tiu'uteáturan mú'eetzi jemi. Mú'ee pej raaré'ese'įri í pej caí tiu'utá'a. Pajta mú'ee tí'itza'anaca a'u pej yeehui caí tejé'ehuaste'e."

22 'Aj pu nu'u i ayén tiu'utaniú a'į́jna tį tí'ira'aijte'e tįjį́n: "Nee nu yeehui puaíjtzi muaatá'asin ne'į́jna jįme'e a'ij pej tiu'utaxájtaca'a, mį pej a'ij pua'a tí'iva įre'e. Mú'ee pe rú'umua'areereca'a tįjį́n neti'áijtaca ca'anéeri jįme'e. Neajta raaré'ese'įri í nej caí tiu'utá'a. Pajta piyen tí'inexa yee netí'itza'anaca a'u nej caí tejé'ehuaste'e.

23 'Tí pua'a yeehui piyen tí'imuajca, ¿a'iné 'een jį́n pecaí piyen huarį́j pej á yaúutuaa í tumin huá'a jemi í mej tí'ine'įjte tį i a'atzu raamuá'itįn? Ayee pepu'u jį́n huárįniiche'e, nee nu ra'ancuré'aniiche'en neetzi tį ne'áa, neajta í tį raamuá'itį neti'įj uvé'ene."

24 'Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'į́mej í mej á vejli'i a'uté'uuca'a tįjį́n: "Setá'aj yeehui rá'ari'i í tumin tį ru'ité'aa, sej si raatá'an se'į́jna tį tamuáamuata'a ru'ité'aa."

25 'Majta a'į́įme, ayée mú nu'u tiraata'ixaa tįjį́n: "Tavastara'a, ¿a'iné tį i? Amí pu yeehui ari ru'ité'aa tamuáamuata'a pua'améca í tumin."

26 'Ayee pu tihua'utá'ixaa tįjį́n: "Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e. Ja'atį tį na'a tį jeíhua tí'ijcha'įį a'į́jna jįme'e tį rį́'į tiu'utévaį, jaítze'e pu yeehui tí'ijcį'įti a'į́jna. Ajta ja'atį tį na'a tį caí ti'itįj tícha'įį a'į́jna jįme'e tį a'ij pua'a tiu'utévaį, Dios pu rá'ari'ira í tį cį́j caj tí'ijcha'įį.

27 Majta a'į́įme í mej néjcha'įįre'e, majta mej caí raxį́'eve'eca'a nej rey jį́n te'enteárute nej ni tíhua'uta'aíjte'en, mé xu yeehui huaje'evé'evi'itįn, seajta huá'ucui'ini íiye vejli'i ne jemi." Ayee pu nu'u hui tiu'utaxájtaca'a a'į́jna í rey.

Tį́'įj nu'u Jesús a'uteáruti u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Tį́'įj Jesús raatapuá'ajtaca'a tį tihuá'a'ixaate'en, aj pu i anayeíxį'į á'uraa. Aj pu a'ujnéesime'eca ánti Jerusalén.

29-30 Tį́'įj jí a'uun vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Betfagé, ajta a'ujna já'ahua'a Betania, chajta'a tį a'uun a'utacá'a ájca'i ji̇rí jetze tį ayén téja'arájtehuaa tįjį́n Aceituunajemi. A'uu pu hua'apuaca huata'íteca'a í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tįjį́n:

—Setá'aj se'uun a'uteárute a'ájna chajta'a, a'į́įn tį é'eseijre'e í juye jetze. A'ájna vejli'i a'u sej a'uteáruti, áa xu puuru'u é'eteuni tį a'ijtápi'i, tį caí xį ja'anáj ja'atį japuan avé'eyeijxį. Setá'aj rá'ijxįjta. Seajta ye'eráajan.

31 Tí pua'a hui ja'atį ayén tejá'amua'ihua'ura yee a'iné 'een jį́n seráijxįjta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee tavástara'a pu nu'u hui raxį́'eve'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

32 Matį́'įj mi me'uun u á'uju'un í tį hua'uta'íteca'a. Ayee pu te'irájraa tį́j tihua'utá'ixaa.

33 Matį́'įj mauj rá'ijxįjtajme'eca'a í puuru'u, matį́'įj mi hua'useíj a'į́įme í tį huá'acįi. Aj mú mi tihua'uta'íhua'uri'i tįjį́n:

—¿A'iné 'een jį́n seráijxįjta mį puuru'u?

34 Matį́'įj mi miyen tiu'utaniú tįjį́n:

—Tavastara'a pu nu'u hui raxį́'eve'e.

35 Matį́'įj mi ya'ujáj í Jesús jemi. Matį́'įj mi tiú'ujcįįxu tira'ité'itate. Aj mú mi ra'antítuaa me'į́jna í Jesús í puuru'u jetze.

36 Tį́j na'a tiu'umé'ecaa í Jesús, teite mú cį́įxuri tiu'uteváarajye'icaa í juye jetze a'u tį aumé'ecaa.

37 Tɨ́ˈɨj i aj aumé'ecaa a'ájna Aceituunajemi, a'u tɨ a'ucaújcɨjme'en. Naímiˈi ɨ́ mej jamuan huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej rɨ́ˈɨ tiraatá'an ɨ́ Dios me'ɨ́jna jɨme'e mej huataújtemua'ave a'iné jeíhua mú tiu'uséij tɨ huápɨˈɨ tiú'ujxe'eve'e.
38 Ayee mú tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n:
Rɨ́ˈɨ pu tiraatá'a a'ɨ́jna tɨ rey jɨme'e ti'itéjvee tɨ ajta mé'e vé'eme niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a, amɨ́jna tɨ Dios ra'antíhua'u.
Miché'e rɨ́ˈɨ hui ti'itechée muá'ara'ani a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua é'eseijre'e.
Miché'e majta rɨ́ˈɨ tiraatá'an a'ɨ́jna tɨ a'uun á'ujca antiɨ́ˈɨmua.
39 Majta seica ɨ́ fariseos, matɨ́ˈɨj ráanamuajriˈi, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Maeestru, hua'utá'ijmɨijriˈi mej mi caí cha'a miyen tí'ixajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej á jamuan á'ujujhua'an.
40 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨme mecaí miyen tí'ixajta, a'ɨ́ɨ pu hui tetej ayén che'atá na'a ti'ixáata a'ame ca'anírja'a jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
41 Tɨ́ˈɨj á vejli'i aumé'ecaa u Jerusalén, aj pu i raaseíj ɨ́ chajta'ana. Tɨ́ˈɨj i huaújyeineca'a a'ɨ́jna jɨme'e.
42 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a mú'een séjmua'areere, íjii, a'íjna xɨcájra'a jetze ti'itɨ́j tɨ pú'een tɨ rɨ́ˈɨ tejámuaatá'asin sej si rɨ́ˈɨ ti'itechée xá'ara'ani ɨ́ Dios jemi. Aru caxu raamuá'a. A'ɨ́j pu hui jɨ́n ari rú'avaa sej si caí raaseíj.
43 Pu'uri teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi a'ájna xɨcájra'an jetze mej jetzen amuaaténe'usi'ite'esin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej amuájcha'ɨɨre'e. A'ɨ́ɨ mú hui ra'atanájsin ɨ́ jaxu'u jetze me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ɨnaamua mej rá'ajtaahuaca'a. Majta amua'iteánajsin. Majta nainjapua te'iteánaxɨˈɨsin ɨ́ sej jetze huiráacɨˈica.
44 'Majta, naíjmiˈica mú hui a'antipuá'arite'e mú'ejmi, majta ɨ́ a'amuayaujmua'a, ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'u tɨ jaxu'u jɨ́n teje'eré'anamiˈi. Nain mú huaté'uuna ɨ́ tetej tɨ rujapua ticaíjme, me'ɨ́jna jɨme'e sej hui caí ramua'areereca'a ja'anáj tɨ Dios huataseíjre mú'ejmi jemi.

Tɨ́ˈɨj nu'u Jesús hua'utamuári ɨ́ teɨte u teyujta'a (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Aj pu i a'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Tɨ́ˈɨj i a'utéjche tɨ hua'irámuarite'en a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun tí'ituaá muá'aye'i.
46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu té'eyu'usiˈi ɨ́ yu'uxari jetze yee: “Ayee pu tí'ivaɨre'e ɨ́ nechiˈi mej mi me'uun huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.” Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu hui raruure tɨ tí'ivaɨre'e tɨ́j teásta'a a'u mej tzajta'an é'eru'ava'ataca ɨ́ nahua'ari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
47 Nain xɨcaj tzajta'a pu tihuá'amua'atehua'a ɨ́ teɨte u teyujta'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imua'ata ɨ́ yu'uxari jetze Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta ɨ́ mej jaítze'e vivejmé'en jɨ́n títetateí huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú tí'itese'eca'a ɨ́ ru tzajta'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raajé'ica.
48 Aru camu a'ij tirájteu a'ij mej ye'í huárɨni a'iné naímiˈi ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú rɨ́ˈɨ tiˈijnamuajracaa.

20

Tɨ́ nu'u ja'atɨ tira'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

1 A'ájná'ɨmua pu ayén tiuju'urɨ́j. A'uu pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a a'u tɨ e'eráyaujta'a. Ajta pu huá'a'ixaate'eca'a ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin. Matɨ́ˈɨj mi seica á e'iré'ene, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej teyujta'a tí'aijta, majta

a'ɨme ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta ɨ huá'avaujsimua'a.
2 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨn:
—¿Ti'itáni jɨn peti'itéjvee pej pi piyen rɨcɨ? ¿A'ataani hui a'ɨjna jɨn timua'ɨjca?
3 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨn:
—Nee nu neajta tejámuaata'íhua'ura sej si seajta mú'een siyen tinaatá'ixaate'en.
4 A'ɨjna tɨ jɨn huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ Juan teecan, ¿a'ataani hui tira'ɨjca a'ɨjna? ¿Ni ɨ Dios ca'ɨn ɨ teɨte?
5 Matɨ'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i tɨjɨn:
—Tɨ pua'a tiyen tiraata'ixaate'en yee Dios tɨ jú te'e é'eseijre'e, a'ɨɨ pu tira'ɨjca, aj pu xaa ayén titaatá'ixaate'esin yee a'iné tej tij caí rá'atzaahuate'e.
6 Na'ari, tɨ pua'a hui tiyen raataxáj yee teteca mú tira'ɨjca, aj mú mi teɨte taateátu'asixɨ'ɨsin tetej jɨme'e, a'iné ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ Juan a'ɨɨn pú'eene'e seɨj tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.
7 A'ɨj mú jɨn miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Catu ramua'aree ja'atɨ tɨ jemin ti'itéveeca'a a'ɨjna ɨ Juan.
8 Ajta a'ɨɨn Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Canu neajta nee amuaatá'ixaate'esin ja'atɨ nej jemin ti'itéjvee nej ni niyen rɨcɨ.

Mej nu'u tí'imɨjhuaca me'ɨjna ɨ mej majta a'ij pua'a tí'iteteɨte (Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Ajta á'iyen, Jesús pu seɨj niuucari jɨn hua'utá'ixa ɨ teɨte ayén tɨjɨn:
—Ja'atɨ pu nu'u hui jeíhua uuva huáhuii. Tɨ'ɨj jí, seica huatá'a ɨ teɨte mej me'uun tiu'umuárɨ'en ɨ huastari tzajta'a. Aj pu nu'u i á'uraa a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Jéihua pu mu'u é'etee.
10 'Tɨ'ɨj a'ájna teja'uré'ene matɨ'ɨj pua'a raju'uraca, seɨj pu nu'u u a'uta'íteca'a huá'a jemi ɨ tɨ hua'utániɨjte mej mi raatátuiire'en je'icáca tɨ tiú'ucɨireca'a. Majta a'ɨɨme ɨ teɨte, a'ɨɨ mú nu'u raatéevajxɨ me'ɨjna tɨ tí'ivaɨre'e. Majta nu'u caí ti'itɨj raatá'a, ayée mu'u tiraata'íteca'a.
11 'Ajtahua'a nu'u seɨj huata'íteca'a tɨ jemin tí'ivaɨre'e. Majta a'ɨɨme tɨ hua'utániɨjte, majta mú nu'u raatéevajxɨ. A'ij mú pua'a ráaruu. Majta caí ti'itɨj raatá'a, ayée mu'u nu'u tiraata'íteca'a.
12 Huaícaca jetze, a'ɨɨ pu nu'u hui seɨj ajtahua'a huata'íteca'a. Majta nu'u me'ɨn tɨ tihua'utániɨjte, a'ɨɨ mú tiraapuaíj. Majta raaré'iteca'a.
13 'Tɨ'ɨqui nu'u ayén tiu'umuá'aj a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ á'are'ara'an pú'een ɨ chuej, tɨjɨn: "¿A'iquí yeehui náarɨni inee? Niyauj nu hui huata'íti ɨ nej huápɨ'ɨ raxɨ'eve'e. Ayej ne'ase, a'ɨɨ mú xaa arátese'esin me'ɨjna."
14 'Mɨ majta a'ɨɨme, matɨ'ɨj nu'u raaseɨj, aj mú mi tiu'utaú'ixaa. Ayee mú tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨjɨn: "A'ii pu yeehui a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ tí'ijcɨ'ɨti. Tiché'e raajé'ica tɨ ij téjmi huácɨ'ɨti."
15 'A'ɨj mú nu'u jɨn raaré'iteca'a. Matɨ'ɨj nu'u mi raajé'ica.
'¿A'iné hui tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿A'iquí huá'aruuren a'ɨjna tɨ á'are'ara'an pú'een a'u tɨ uuva é'ehuiiti'i?
16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'ɨɨ pu a'uun a'uré'enejsin. Ajta á'iyen, a'ɨɨn huá'acui'ini a'ɨmej ɨ tɨ hua'utániɨjte. Aj pu i xaa seica huatapuaíjve'esin mej mi me'uun hui teja'umuárɨ'en.
Matɨ'ɨj miyen tiráanamuajri'i ɨ teɨte, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Ché'e caí ja'anáj ayén tí'irɨjca.
17 Aj pu i Jesús hua'useíirajraa. Tɨ'ɨj jí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—Na'ari caí ayén ti'ayajna a'ij nej tejámuaatá'ixaa, ¿a'iné 'een jɨ́n ayén té'esiɨ̈mua'i ɨ́ yu'uxari jetze? Ayee pu, tɨjɨ́n:
A'ɨ́jna ɨ́ tetej ɨ́ mej méjca'i rúurɨe a'ɨ́me ɨ́ mej chi'ij ta'ahuaca,
ayée pu te'irájraa tɨ a'íin a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej ra'atéchajtza u esquiina a'u mej yé'ejtaahua ɨ́ chi'ij.
18 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ pua'a seɨ́j ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna japua rájveti ɨ́ tetej ɨ́ mej meri ra'atéjche u isquiina,
a'ɨ́ɨ pu huaténa'axɨjsin nainjapua u ru jetze.
Na'ari, ja'atɨ tɨ na'a ɨ́ mej tí'imuarɨ'e, tɨ pua'a seɨ́j japua rájveti a'ɨ́jna ɨ́ tetej,
a'ɨ́ɨ pu tira'iráxayeepe'esin.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

A'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u huá'ajijve'eca'a ɨ́ mej tí'itɨcɨ (Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imua'ataca'a ɨ́ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijtaca'a u teyujta'a, jeíhua mú tiu'umuá'aj a'ij mej ye'í huárɨni mej mi ca'anacan raatéevi'i, a'iné ayée mú tirú'umua'areereca'a tɨ huá'a jemi huatéeniu a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ raataxájtaca'a. Aru a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú huá'atziɨ̈ne'eca'a ɨ́ teɨte.
20 Jéihua mú rá'eeve'eca'a. A'ɨ́j mú jɨ́n seica huata'íteca'a ɨ́ mej miyen ruseíjrataca'a mej miyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee mú tí'ijxe'eve'eca'a mej tiraata'íhua'u ti'itɨ́j jɨme'e tɨ i a'ɨ́in a'ɨ́jna jɨ́n auté'ɨtzen mej mi tiu'utátuiire'en ɨ́ tajtuhuan jemi.
21 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rá'eeve'eca'a, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Maeestru, teen tu ramua'aree tɨjɨ́n pej piyen tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jɨme'e, pajta tihuá'amua'ate a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ayee pepu'u che'atá huá'aruuren ɨ́ teɨte. Mú'ee pej tzáahuati'ira'a jɨme'e tihuá'amua'ate a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios.
22 ¿Ni qui xɨ́'epɨ'ɨn tej tiyen tiu'unájchita a'ɨ́jna jemi tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César?
23 Ajta a'ɨ́in Jesús, a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a mej caí miyen tí'ira'ihua'uraca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
24 —Seɨj senaataseíjrate'e ɨ́ tumin. ¿A'ataani néerime'ara'an pírɨcɨ tɨ jetzen acájvee? ¿A'iné té'axa tɨ jetzen é'eseijre'e? ¿A'iné hui ántehuaa?
25 Matí'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ́ César.
Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj siyen raatá'an se'ɨ́jna ɨ́ César, ti'itɨ́j tɨ á'are'ara'an pú'een. Setá'aj seajta raatá'an ɨ́ Dios ti'itɨ́j tɨ á'are'ara'an pú'een.
26 Majta a'ɨ́ɨme, camu a'ij tirájteuve'eca'a a'ij mej ye'í huárɨni mej raatémua'itɨn me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́in tihua'utá'ixaa á jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, naa mú rí'ɨ tira'utaseíj a'ij tɨ a'ɨ́in tiu'utaxájtaca'a. Aj mú mi raatapuá'ajtaca'a mej tí'ixajtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ seica.

A'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u huatarújsin ɨ́ teɨte huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite (Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 A'atzu á'ateevi'ica, seica mú e'iré'ene. A'ɨ́ɨme mú pírɨcɨ ɨ́ saduceos. Ayee mú tí'ixaxa'a a'ɨ́ɨme yee camu cha'a huatarújsin ɨ́ mej meri huácuii. Matí'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
28 —Maeestru, ayée pu ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan tɨ ayén té'eme itejmi jemi. Tí pua'a nu'u ja'atɨ tɨ neɨche, tɨ pua'a a'ɨ́in caí títɨ'iríjmua'a huámɨ'ɨni, ruxe'eve'e nu'u tɨ a'ɨ́in ihuáare'ara'an ra'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨne'e ɨ́ tɨ huamí'ɨ tɨ ij a'ɨ́jna jetze me'ecan tiyaúj á'ara'ani.

29 'Ayee pu hui ja'anáj tiuju'uríj itejmi jemi. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu aráhua'apua í teɨte í mej ru'ihuaamua'ataca'a. Tɨ'ɨj jí a'ɨ́in tɨ vásta'a, a'ɨ́ɨ pu huaténe'ɨcheca'a. Ajta á'iyen huamɨ́'ɨ. Capu xɨ tiyaúuca. Ayee pu hui che'atá na'a tiráaruu í seíj tɨ ra'ité'asi. Mu'uri i'i hua'apua.

30 'Ajta a'ɨ́in í seíj tɨ ra'ité'asi, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna í 'ɨ́ita'a tɨ raatévi'itɨne'e a'ɨ́jna ihuáare'ara'an teecan. Mu'uri i'i huaíca.

31 Ajtahua'a seíj tɨ ra'ité'asi, a'ɨ́ɨ pu ajta ra'ancuré'evi'itɨ. Ayee pu che'atá na'a tihuá'uruu naíjmi'ica í mej aráhua'apua, mej caí jetzen tiyaúj muá'araa, naími'i mú huácuii.

32 Ajta á'iyen, a'ɨ́in í 'ɨ́ita'a pu huamɨ́'ɨ.

33 'Me'ecui xaa, matɨ́'ɨj a'itácɨɨne huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite, ¿a'ataani ɨra'ara'an pu'éene'e a'ame?, a'iné naíjmi'i mú ra'ancuré'evi'itɨ.

34 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́ime í teɨte í mej íjii huáteemua, a'ɨ́ɨ mú néjne'ɨche, majta vívɨiche.

35 Majta a'ɨ́ime tɨ ayén tihua'uvíjte'e mej a'ájna e'ará'asti mej a'itácɨɨne huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite, majta me'ájna e'ará'asti a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ Dios nainjapua tiu'uta'aíjta, a'ɨ́ɨ mú caí cha'a néjne'ɨchen, camu majta vívɨichen.

36 Camu majta ché'e cui'ini, a'iné ayée mú 'een matíj a'ɨ́ime í mej ta japua tí'ivaɨre'e. A'ɨ́ɨ mú yaújmua'ame'en pú'een í Dios a'iné mu'uri huanéj huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite.

37 'Ajta a'ɨ́in í Moisés, a'ɨ́ɨ pu hui titaatá'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ɨj ra'uyú'uxaca'a a'ij tɨ ja'anáj seíj a'uteájtaa tu'upi tɨ ajtɨ́tɨ'ɨ. A'ɨ́j pu jɨ́n, Moisés ayén raatamuá'a í tavástara'a tɨjɨ́n: "Ɨ tɨ Diojra'an pú'een a'ɨ́jna í Abraham, ajta ayén che'atá na'a Diojra'an pú'een a'ɨ́jna í Isaac, ajta Diojra'an pú'een í Jacobo."

38 'Moisés pu hui tihua'utá'ixaa cumu mej maúche'e ruuricaa. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ii pu a'ɨ́in pú'een í huá'a Dios a'ɨ́ime í mej ruuri. Capu huá'a Dios pú'een a'ɨ́ime í mej mɨ'ɨchíjta muaateájturaa tɨ́j na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna í Jesús.

39 Majta seica í mej tí'imua'ata í yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, ayée mú tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Maeestru, xɨ́'epɨ'ɨn pej tiu'utaxájtaca'a.

40 Tɨ́j na'a a'ajná'ɨmua, capu ché'e ja'atɨ ahuaújca'ane tɨ ti'itɨ́j raata'íhua'u.

¿A'ataani rayauj ɨ Cɨríɨstuꞌu?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Ajta Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨme'e miyen tí'ixaxa'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ Cɨríɨstuꞌu Dios tɨ ra'antíhua'u yee yaujra'an pú'een í David teecan?

42 Ajta a'ɨ́in í David, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna jɨ́me'en tɨ té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Chuiicari. Ayen tɨjɨ́n:

Dios pu ayén tiraata'ixaa í nevástara'a í tɨ ra'antíhua'u tɨ jɨ́me'en yee:

"Acáayeijxɨ'ɨ ɨpuari japua, íiye nerɨ'ɨríinta'a.

43 Paúche'e pej hui mej cájcatii ajta necaí hua'utémua'itɨn í mej muájcha'ɨɨre'e."

44 'Ajta a'ɨ́in í David, a'ɨ́ɨ pu hui ayén raatamuá'a a'ɨ́jna tɨ Dios ra'antíhua'u tɨjɨ́n nevástara'a. Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́in Cɨríɨstuꞌu ayén a'ɨ́in pú'eene'e a'ɨ́jna tɨ David jetze airaújneijte? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri tzíte'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna í Jesús.

Tɨ́'ɨj Jesús huá'a jetze te'ujpuá'ari a'ɨ́mej ɨ jueesi
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta teɨte tí'inamuajraca'a.

46 Ayen tɨjɨ́n:

—Rɨ́ɨ xu'u mú'een, a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej tí'imua'ata ɨ́ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a. Jé'ecan pu hua'aráanajche mej títɨ'ɨjmé'en ti'itechéjmé'e mé mé'ujujhua'ane'en a'ájna mej tejé'etu'araca, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú majta tihua'aseíira'a muá'aye'i.

'Ayee mú me'ɨ́jna jín tite'ujtzáahuate'e muá'aju'un a'ɨ́ɨme ɨ́ puaarijse me'ɨ́jna jɨme'e mej ve'ecán jín títeetaté'ete ɨ́ Dios jemi. Majta, ayée mú tí'ijxe'eve'e mej me'uun a'ujrá'asen ɨ́ ɨpuari japua tɨ jaítze'e ruxe'eve'e a'ujna teyujta'a, ajta hua'aráanajche mej mi á vejli'i a'ujrá'ase jemin tɨ tihuá'amin matɨ́'ɨj tí'iyeste.

47 'A'ɨ́ɨ mú hui majta huá'ari'iraca ɨ́ huá'achi'i a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca mej huataújseístareca'a. Ayee mú jín huarín, aj mú mi a'uun a'uteáruti u teyujta'a. Matɨ́'ɨjtá mi a'ateevi'i mú muá'aju'un mej téniuusime'e muá'aju'un mej mi seica teɨte hua'useíj. Majta me'ín ɨ́ mej miyen 'een, jeíhua mú huápɨ'ɨ rajpuaíitzi muá'aju'un. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

21

Tɨ́'ɨj nu'u 'ɨ́ita'a tɨ ruseíjtaca'a, a'ɨ́ɨ pu nu'u tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a tumin jɨme'e (Mr. 12:41-44)

1 Aj pu i Jesús antanéerajraa. A'ɨ́mej pu huaseíj ɨ́ mej chíjteaani pú'een. A'uu mú tumin ú'useɨre'eca'a, tɨ ij a'uun tiu'utévaɨre'esin u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ́ tumin.

2 A'ɨ́ɨ pu ajta 'ɨ́ita'a huaseíj tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu hua'apuaca ucáahua'axɨ ɨ́ tumin tɨ caí a'ij tí'ijnajche.

3 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée pu tí'een ɨ́ Dios jemi. Amɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a, jaítze'e pu ru'ucáahua'axɨ mecaí naími'i ɨ́ seica.

4 'A'ɨ́ɨme ɨ́ seica, naími'i mu'u hui miyen ru'ucáahua'axɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ avé'eturaa ɨ́ mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨ. Aru amɨ́jna, capu a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ́ ajta amín, nain u'ucáahua'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jín huateújvaɨre'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ajta, mej nu'u raaté'uuna maúche'e ɨ́ teyuu (Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Majta seica miyen tiújʼixaate'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa seijre'eca'a ɨ́ teyuu, ajta ɨ́ tetej tɨ curé'ete'ete nainjapua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ muaɨ'ɨvéjri ɨ́ mej teuhuaré'eviɨ tɨ naa tí'een.

Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

6 —Naíjmi'i tɨ́j na'a sej yen tí'iseij, aj pu teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an mej jetzen nain huaté'uuna temua'a naa. Capu ché'e seíire'e a'ame jaxu'u jetze ɨ́ tetej tɨ rujapua ticaíjme.

A'ij tɨ nu'u té'eme tɨ́'ɨj nu'u ari te'entipuá'arijme'en (Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Maeestru, ¿a'anajqui ayén té'eme? ¿Ti'itájni jín téjmua'areeren tɨ ari tɨ́mua'a ayén teja'uré'enejsin?

8 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Rɨ́ɨ xu'u mú'een tɨ ij caí ja'atɨ amuáacuanamua. Mu'iitɨ́ mú uvé'enejsin neniúucajtze'e. Ayee mú tejámuaatá'ixaate'esin yee: "Nee nu yeehui ne'ɨ́n pú'een ɨ́ CɨríIstu'u." Majta miyen ti'ixáata muá'aju'un tɨjɨ́n: "Pu'uri hui tɨ́n teja'uré'enejsin." Caxu hui á'ujujhua'ane'en huá'a jamuan a'ɨ́ɨme.

9 'Setɨ́'ɨj siyen tiú'unamua tɨjɨ́n: "Muaateújne'usi'ite'esin á já'ahua'a seica jamuan ɨ́ teɨte, majta seica meri autéhuijsin mej tiújne'usi'ite'en", caxu tí'itziɨɨne'e. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ amuacaí ayén té'ara'ani. Mɨ́ ajta caí capu xɨ ca'anacan te'entipuá'ari nainjapua.

10 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Seica mú teɨtejra'a, majtáhua'a seica teɨtejra'a, a'ɨ́ɨ mú naími'i huateújne'usi'ite'esin. Majta ɨ́ mej seica chuéjra'a japua a'uchéjme, majtáhua'a ɨ́ mej majta seɨ́j chuéjra'a japua a'uchéjme, a'ɨ́ɨ mú naími'i huateújne'usi'ite'esin.
11 'Pua'ameciié pu huateújca'atzɨjxɨ'ɨsin jeíhua huápɨ'ɨ ɨ́ chaanaca japua, ajta huatúuri'ihua a'ame. Ajta jeíhua pu tiu'ucuí'ini'ira'a a'ame. Ayee pu ti'itɨ́j rɨni tɨ tiú'utziɨɨni'ire'e a'ame. Ajta júte'e, ti'itɨ́j pu huataseíjre'esin tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e.
12 'Aru tɨ caí xɨ ayén tiú'urɨni, a'ɨ́ɨ mú hui amuacaícan á'amuavivi'iran, majta a'ij pua'a á'amuaruuren. A'uu mú tiu'utátuiire'esin mú'ejmi u teyujta'a na'ari a'u mej amua'iteáanan. A'uu mú amuá'avi'itɨn a'ɨ́mej jemi ɨ́ tajtúhuaani, majta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej rey jɨ́n antiújmua'aree. Ayee mú 'een jɨ́n á'amuaruuren me'ɨ́jna jɨme'e sej na'ará'astijre ineetzi.
13 Ayee pu hui ajta te'iráame sej si siyen tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ Dios amuáaruu mú'ejmi.
14-15 'Seajta mú'een, setá'aj siyen huárɨni. Caxu amuacaícan se'ɨ́jna jɨ́n tiú'umua'ati a'ij sej titeeteújnan, a'iné nee nu amuaatá'asin a'ij sej tiu'utaxáj, seajta sej raayɨ́'ɨtɨhua'an, sej si hua'utémua'itɨn a'ɨ́mej. Camu a'ij tirájteuvée muá'aju'un a'ij mej tejámuaatíte, ni camu hua'itzi jɨ́n amuaatémua'itɨn.
16 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ ruvaújsimua'a, majta ɨ́ á'amua'ihuaamua'a, majta a'ɨ́ɨme á'amuaneusimua'a, majta á'amigustemua'a, a'ɨ́ɨ mú avíitzi jɨ́n tiu'utátuiire'esin mú'ejmi. Majta je'icáca mú'ejmi cui'ini.
17 Naíimi'i ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú amuajcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'un mú'ejmi me'ɨ́jna jɨme'e sej na'ará'astijre ineetzi.
18 'Camu a'atzu a'ij á'amuaruuren tɨ pua'a caí Dios hua'utá'acare'en, sino a'ɨ́ɨ pu Dios á'amuacha'ɨ́j a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
19 Setá'aj hui huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a sej si te'utáviicua'i. Tɨ́ pua'a siyen huárɨni, mú'een xu raamuá'itɨn sej si ruuri huateáturan ɨ́ Dios jemi.
20 'Ayee xu 'een jɨ́n ráamua'aree tɨ ari tímua'a a'ájna teja'uré'enejsin ja'anáj mej pua'a tiu'uté'uuna u Jerusalén. A'ɨ́mej xu seijran mej antevéejmee muá'aju'un ɨ́ xantaaru'u a'ujna u Jerusalén.
21 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Judea a'uté'uu, miché'e a'ɨ́ɨme jíye'itzi jɨ́n á'uciɨne a'utɨ́ á'ujɨ́rime. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jerusalén a'uté'uu, miché'e a'ɨ́ɨme huiráciɨne á pua'aciié u chajta'ana jetze. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ɨtzitá a'uté'uu, miché'e caí me'uun a'uteáru'ipiche'en u chajta'ana jetze.
22 'Ché'e ayén té'ara'ani a'iné pu'uri hui teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen araúrastejsin nain a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze. Jéihua mú rajpuaíitzi muá'aju'un me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin.
23 'Jé'ecan pu a'ij pua'a huá'aruuren a'ájna xɨcájra'an jetze a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca ɨ́ mej autájucájmee, ajta a'ɨ́ɨme i ɨ́ mej mauj huá'atzi'ite ɨ́ ruyaujmua'a. Jéihua mú hui huápɨ'ɨ rajpuaíitzi muá'aju'un a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél a'uchéjme. Jé'ecan pu puaíjtzi hua'utá'asin ɨ́ Dios.
24 'Xantaaru'u mú jeíhua teɨte cui'ini ɨ́ tiu'ujchún jɨme'e. Majta mu'iicáca mú á'avi'itɨn nainjapua ɨ́ chuej tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí Israél é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú raté'uuna ɨ́ Jerusalén ajta na'a caí araúrasten a'ájna xɨcájra'an mej jetzen tiu'uta'aíjta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí Israél é'eme'ecan.

A'ij tɨ nu'u ye'í yé ti'ivecánejsin a'ɨ́jna tɨ ajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte (Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ajta jeíhua pu tiu'utaseíjre'esin u júte'e ɨ́ xɨcaj jetze, ajta ɨ́ máxcɨra'i jetze, ajta xu'ura'ave tzajta'a. Ajta íiyen chaanaca japua, jeíhua pu tiújta'ahua'a a'ame á jaata'a jetze tɨ ve'ée. Jé'ecan pu ti'ɨráana a'ame. A'ɨ́j pu jɨ́n utévatziɨjsin

ɨ huáʼa tzajtaʼa ɨ teɨte aʼɨ́jna jɨmeʼe mej tíʼitziɨ̈neʼe. Capu aʼij tihuáʼamitɨejteʼe aʼame
26 Jéihua mú huateújtɨmuaʼira ɨ teteca meʼɨ́jna jɨmeʼe mej aʼij puaʼa titénujmuaʼate aʼij tɨ huáʼa japua yen tíʼaiixa íiyen chaanaca japua, aʼiné tiʼitɨ́j tɨ́j naʼa tɨ júteʼe tejéʼeseijreʼe, aʼɨ́ɨ pu hui huateújcaʼatzɨjxɨʼɨsin.
27 ʼAʼájna xɨcájraʼan jetze, aʼɨ́ɨ mú neseijran inee, i nej neajta huáʼa jetze airáane ɨ teɨte, nej aʼicáamé'e naʼame jaitɨri tzajtaʼa. Huápɨʼɨ pu naa seíireʼe aʼame mej mi naa rɨ́ʼɨ tiraʼutaseíj ɨ teɨte. Nemuáriʼeriʼiraʼa jɨ́n nu yé veʼecánejsin.
28 ʼTɨ́ʼɨj autéjcheni tɨ ayén tiúʼurɨni, rɨ́ʼɨ xuʼu huaújruuren. Setáʼaj ajnéjneʼerixɨʼɨn aʼiné puʼuri hui vejliʼi aʼájna xɨcájraʼan Dios tɨ jetzen amuaʼirájtuaani. —Ayee pu tihuaʼutáʼixaa.
29 Ajta seɨ́j niuucari huaʼutáʼixa tɨjɨ́n:
—Casiʼi, xaaseíj seʼɨ́jna ɨ huaréj, ajta naíjmiʼi ɨ cɨyej tɨ tíʼiseijreʼe.
30 Tɨ́ʼɨj antineájxɨʼɨn ɨ xamuaʼiraʼan, múʼeen xu rujɨ́ɨmuaʼa senaʼa raseijran, seajta siyen ramuaʼaréeren tɨ ari vejliʼi pɨ́ tíʼirɨcɨ ɨ víitaʼari tzajtaʼa.
31 Ayee pu cheʼatá naʼa tíʼeen. Setɨ́ʼɨj seri raaseíjra aʼij nej tejámuaatáʼixaa, seajta siyen ramuaʼaréeren tɨ ari tímuaʼa aʼájna pítejáʼarɨcɨ tɨ Dios tiuʼutaʼaíjta.
32 ʼAyee nu tejáʼamuaʼixaateʼe tzáahuatiʼiraʼa jɨmeʼe, aʼɨ́mej jɨ́meʼen íjii mej huáteemua, maúcheʼe mú miyen seíireʼe muáʼajuʼun tɨ́ʼɨj naíjmiʼi teʼaraúrasten aʼij nej neri tejámuaatáʼixaa. Camu meʼɨ́n anáaté'ee mú áʼapuaʼaren.
33 Aʼɨɨɨ

2 Majta a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ mej tí'imua'ata ɨ yu'uxari
jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a, jeíhua mú tí'imua'ajca a'ij mej ye'í tiraajé'ica ɨ
Jesús. Caxɨɨ mú a'ij tirájteuve'e a'iné huá'atziɨɨne'eca'a ɨ teɨte.
3 Tɨ'ɨj jí, a'ɨɨn tiyaaru'u, ɨ tɨ ayén ántehuaa Satanás, a'ɨɨ pu tzajta'an uteájrupi
a'ɨjna jetze ɨ Judás, ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨn Iscariotes. A'ɨɨ pu ajta
huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.
4 Tɨ'ɨj jí a'ɨɨn Judás a'ɨmej jemi a'uré'ene a'ɨɨme ɨ mej tí'aijta teyujta'a,
ajta ɨ mej tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ mej tí'icha'ɨɨ a'ujna teyujta'a. Ayee mú
tiújɨ'ixaate'eca'a me'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ye'í huárɨni a'ɨjna ɨ Judás tɨ'ij avíitzi jɨn
tiu'utátuiire'en a'ɨjna ɨ Jesús.
5 Majta a'ɨɨme, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta te'ataújratziiri'i mej
tumin raatá'an.
6 A'ɨɨ pu ra'ancuré'a ɨ hua'aniuuca. Aj pu i a'utéjche tɨ tiu'uchú'eve'en ja'anáj
tɨ rɨ'ɨrí tɨ hua'utátuiire'en ɨ Jesús mej caí raseíireca'a ɨ teɨte.

Tɨ'ɨj nu'u tavástara'a tihua'umí a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e (Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Tɨ'ɨj i a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcájra'a mé jetzen racua'aca ɨ pan mej caí
levadura ranájchite'e. A'ájna xɨcájra'an jetze, a'ɨɨ mú majta ramuaɨ'ɨvajta
a'ɨjna ɨ cáne'a ɨ mej jɨn ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'an tɨ Dios jetzen ti-
hua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.
8 Aj pu i Jesús hua'uta'íteca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan mej u á'uju'un.
Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Setá'aj á'uju'un sej si rɨ'ɨ tejá'uruuren tej ti ráacua'ani te'ɨjna ɨ tej jɨn
ra'utámua'aree tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee
muanúnu'ihuaca'a.
9 Ajta a'ɨɨme, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—¿A'uné jetze piyen tí'ijxe'eve'e tej rɨ'ɨ tejá'uruuren?
10 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Setɨ'ɨj se'uun a'uteárute u chajta'ana, teáata'a pu amua'antinájchi tɨ xa'ari
huátɨsin, jaj tɨ urajmuaa. Setá'aj cujta'an u á'uju'un. Seajta jamuan a'uteáruti
u chi'ita a'u tɨ a'ɨɨn ará'aiixa.
11 'Setá'aj siyen tiraata'ixaate'en a'ɨjna tɨ a'ánna é'eche yee: "Ayee pu
ti'ixa ɨ maestro, yee: ¿A'uné jetze é'erɨ'ɨri tɨ tzajta'an tiú'ucua'ani ɨ tɨ jɨn
ra'utámua'aree tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee
muanúnu'ihuaca'a? A'ɨj pu yee tiú'ucua'ani a'ɨmej jamuan ɨ tɨ hua'antíhuau."
12 'A'ɨɨ pu hui amuaataseíjrate'esin ɨ cuaartu, tɨ ve'ée, tɨ án ɨmuá á'ujvee.
Pu'uri ra'avé'ejaj. Setá'aj se'újna rɨ'ɨ te'uhuáruuren. —Ayee pu tihua'utá'ixaa
a'ɨjna ɨ Jesús.
13 Aj mú mi a'ucíj. Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a, ayée pu te'irájraa a'ij tɨ ti-
hua'utá'ixaa ɨ Jesús. A'ɨj mú jɨn rɨ'ɨ tiú'uruu ɨ mej jɨn ra'utámua'aree a'ij tɨ Dios
tihua'utá'uuni'iri'i.
14 Tɨ'ɨj teja'uré'ene a'atzaj mej pua'a racua'ani, naími'i mú ja'utéeji á vejli'i
meesa jetze, a'ɨjna ɨ Jesús, majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e.
15 Tɨ'ɨj i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Jeíhua nu huápɨ'ɨ raxɨ'eve'eca'a nej mú'ejmi jamuan amuacaícan
tiú'ucua'ani, nej caí xɨ rajpuaíjtzi, tej ti naími'i ra'utámua'aree te'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ
Dios tihua'utá'uuni'iri'i ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej anáaté'ee muanúnu'ihuaca'a.
16 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, canu hui ché'e ja'anáj ráacua'ani ɨ pan ajta
caí nain araúrasten a'ájna xɨcájra'a Dios tɨ jetzen nain jɨn huateúra'ate'esin íiyen
chaanaca japua.

17-18 Aj pu i rájtɨ ɨ taasa. Tɨ́ˈɨj i rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ Dios jemi, aj pu i huaˈutajájni. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Yeˈecui, setáˈaj huaráˈujaanten, aˈiné ayée nu tejáˈamuaˈixaateˈe nej caí chéˈe jaˈanáj raˈantíˈisin ɨ jáˈaraˈa tɨ uuva jetze airámɨˈɨyecaˈa, ajta caí yen huataseíjreˈen jaˈanáj tɨ Dios tiuˈutaˈaíjta íiyen chaanaca japua.
19 Tɨ́ˈɨj i raatiɨ́ˈɨ ɨ pan. Tɨ́ˈɨj i ajtahuaˈa pu rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ Dios. Aj pu i raˈantítaaraxɨ ɨ pan. Aj pu i huaˈutáˈɨ́ˈɨpɨˈi. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu huataújmuaˈa ɨ pan. Aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ netévираˈa ɨ nej jɨ́n áˈamuajapua huaniú. Ayee xu huárɨni sej si raˈutámuaˈaree aˈij nej huárɨni.
20 Matɨ́ˈɨj meri tiuˈucuáˈa, ayée pu cheˈatá naˈa huarɨ́j. Aˈɨ́ɨ pu raˈajjáj ɨ taasa. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Aˈijna i taasa tzajtaˈa tuˈurájmuaa, ayée pu huataújmuaˈa ɨ niuucari tɨ jɨ́meˈen Dios jéjcua jɨ́n teˈataújratziiriˈi tɨ amuaˈirájtuaani. Neajta inee, nuˈuri raataseíjrataca'a tɨ ayén tiˈayajna aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ nexuureˈe nej raˈiráxɨreˈesin múˈejmi jetze meˈecan.
21 ’Ajta aˈɨ́ɨn ɨ jaˈatɨ tɨ avíitzi jɨ́n tiuˈutátuiireˈesin ineetzi, aˈɨ́ɨ pu hui ajta yé seijreˈe neetzi jamuan iiyencuí meesa japua.
22 Ayee pu tíˈineruuren ineetzi, i nej neajta huáˈa jetze airáane ɨ teɨte, aˈij tɨ tiúˈuxɨˈepɨˈɨntariˈihuacaˈa. Aru chéˈe huataújxɨeemɨsteˈen aˈɨ́jna tɨ neetzi jɨ́meˈen tiuˈutátuiireˈesin avíitzi jɨmeˈe.
23 Majta aˈɨ́ɨme ɨ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, ayée mú teˈutéjhuii mej huataúrihuaˈu meˈɨ́jna jɨmeˈe jaˈatɨ tɨ aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ ayén rɨni.

Aˈataqui máàj aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ tɨ ruxeˈeveˈe

24 Matɨ́ˈɨj mi majta miyen autéjhuii mej huataúrihuaˈu maújjaaxɨéevɨˈira meˈɨ́jna jɨmeˈe jaˈatɨ tɨ nuˈu jaítzeˈe ruxeˈeveˈe.
25 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ Jesús, ayée pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Aˈɨ́ɨme ɨ mej rey jɨ́n títeté'uˈupuˈu huáˈa tzajtaˈa ɨ mej caí Israél éˈemeˈecan, aˈɨ́ɨ mú caˈanéjri jɨ́n tihuáˈaijteˈe. Ajta aˈɨ́ɨme ɨ mej miyen tihuáˈaijteˈe, ayée mú tiúˈujxaa yee rɨ́ˈɨ mú tiˈitexáˈapuai.
26 ’Aru múˈeen, caxu siyen éeneˈe xáˈajuˈun matɨ́j aˈɨ́ɨme, sino ayée xuˈu éeneˈe xáˈaraˈani. Aˈɨ́n ɨ jaˈatɨ tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe múˈejmi jemi, chéˈe aˈɨ́ɨn ayén éeneˈe áˈaraˈani tɨ́j tɨ jaítzeˈe paˈarɨˈɨ. Ajta aˈɨ́ɨn hui tɨ tíˈaijta, chéˈe ayén éeneˈe tɨ́j aˈɨ́jna tɨ tíˈivaɨreˈe.
27 ’Casiˈi, ¿aˈataani jaítzeˈe veˈecán jɨ́n tiˈitéjvee? ¿Ni aˈɨ́jna tɨ á vejliˈi aˈuréˈehuiixɨ aˈutɨ́ meesa aˈutéjvee, naˈari aˈɨ́jna ɨ tɨ tíˈijmin? ¿Ni necaí neˈɨ́n púˈeen inee i nej jaítzeˈe veˈecán jɨ́n, i nej yé vejliˈi huaréˈecaˈa íiye ɨ meesa aˈutéjvee? Mɨ́ neajta inee, yé nu seijreˈe aˈamua jamuan nej ni tejamuaamín múˈejmi.
28 ’Seajta múˈeen, múˈeen xu seˈɨ́ɨn púˈeen ɨ sej tɨ́ˈɨj pɨ́ naˈa yé huatéˈuu neetzi jemi ɨ nej rajpuaíjtzi.
29 Neajta nu tejáˈamuaˈíjcateˈe múˈejmi, sej si tiuˈutaˈaíjta aˈiné aˈɨ́jna ɨ niyáˈupua puˈuri ayén tinaaˈíjca ineetzi nej ni tiuˈutaˈaíjta.
30 ’Ayee nu hui tejáˈamuaˈíjcateˈe sej si siyen tiúˈucuaˈani, seajta huayéˈen ɨ meesa aˈutéjvee neetzi jamuan aˈájna xɨcájraˈan ne jetzen yé veˈecánejsin nej ni tiuˈutaˈaíjta íiyen chaanaca japua. Múˈeen xu aˈujráˈase japuan ɨ ɨpuari sej si huáˈaxɨjteˈen aˈɨ́mej ɨ teɨtejraˈa ɨ mej majta Israél jetze huanéj, ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́ˈɨj nuˈu Jesús ayén tiraataˈixaa ɨ Pedro tɨjɨ́n: “Huaíca pej naatéehuaˈita” (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Aj pu i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ayén tiraata'ixaa ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Simón, Simón, a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u tɨ i'i Satanás, a'ɨ́ɨ pu raatáhua'u tɨ Dios raatá'an tɨ i tiu'utése'en tɨ muaatémua'itɨn pej pi mé núurɨeeni.
32 'Aru inee, ayée nu hui raatáhua'u mú'eetzi jɨme'e ɨ́ Dios jemi pej pi caí auté'ɨtzen pe'ɨ́jna jɨme'e pej ná'astijre'e ineetzi. Neajta niyen tí'imua'aijte'e. Patɨ́'ɨj rɨ́'ɨ huarɨ́n mua'a tzajta'a, patá'aj pajtáhua'a na'ará'astijre'en. Ayee pej huárɨni. Patá'aj ca'anɨ́jra'a hua'utá'an a'ihuáamua'a.
33 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, nu'uri niyen ahuánca'ane nej mú'eetzi jamuan aiteánami'ihua na'ari nej huámɨ'ɨni mú'eetzi jamuan.
34 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Pedro, ayée nu hui tí'imua'ixaate'e, tɨ́'ɨj caí xɨ huajíjhua ɨ́ tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tɨjɨ́n capej nemua'ate.

Pu'uri nu'u ajteáxɨɨreca'a ɨ́ tɨ nu'u puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

35 Aj pu i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni caí ti'itɨ́j tejamuá'aturaate'eca'a netɨ́'ɨj amuaata'íteca'a sej siyen a'ucíjxɨ'ɨn, sej caí ca'aní anpiín, seajta caí ti'itɨ́j anú'a'ɨn, sej tumin tzajta'an ucá'an, sej seajta caí ajtáca'acaimé'e?
Ayee mú tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Capu ti'itɨ́j auteájturaa.
36 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ari íjii, tɨ pua'a piyen rájcha'ɨɨ a'ɨ́jna ɨ́ ca'aní, patá'aj ra'anpíin, na'ari pajta pe'ɨ́jna ɨ́ pej tzajta'an tumin ucá'an. Tɨ́ pua'a pecaí seɨ́j tícha'ɨɨ ɨ́ chun, xantaaru'u mej rájcha'ɨɨ, ayée pej huárɨni. Patá'aj ráatuaani ɨ́ á'acɨɨxu pej pi seɨ́j chun huánanan ɨ́ tumin jɨme'e.
37 'Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Ayee pu hui tihuá'amitɨejte'eca'a tɨjɨ́n a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ a'ij pua'a tí'itevij." Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ruxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a te'araúrasten ineetzi jemi. Jee xaa ne'u, a'ɨ́jna tɨ ayén té'eyu'usi'i ineetzi jɨme'e, pu'uri tɨ́mua'a araúrastejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
38 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Casi'i, tavástara'a, hua'apua pu yee tí'iseijre'e ɨ́ chun.
Ayee pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Amɨ́ pu'u tí'icɨ'ɨpe.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús huatéeniu a'ujna já'ahua'a Getsemaní (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Aj pu i huirájraa ɨ́ Jesús. Tɨ́'ɨj i a'uun a'ará'a a'ájna a'u tɨ é'e'aseca ɨ́ jɨrí jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨ́ɨ mú majta a'ucíj jamuan.
40 Tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj siyen huatéjniuuni sej si caí auté'ɨtzen ti'itɨ́j jɨme'e.
41 Tɨ́'ɨj i a'uun huaja'uteájtuaa, a'atzu pu ɨmuá á a'ure'enée a'achú cumu a'atzu ɨmuá pu e'eráava'ɨtzɨ ɨ́ tetej tɨ pua'a ja'atɨ raatárɨeni. A'uu pu títunutaca'a. Tɨ́'ɨj i raatáhuauu ɨ́ Dios jemi.
42 Ayen tɨjɨ́n:
—Niyá'upua, ayée nu tí'imuahuavii, tɨ pua'a mua'aráanajche pej naatá'an nej ni caí niyen tirajpuaíitzi ná'ara'ani. Aru ché'e ayén tiú'urɨni a'ij pej mú'ee tí'ijxe'eve'e. Ché'e hui caí ayén teja'uré'enineica'a a'ij nej nee tí'ijxe'eve'e.
—Ayee pu tiraatáhuaviiri'i.

43 Aj pu i seíj jemin huataseíjre tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. A'íɨ pu ca'aníjra'a raatá'a.
44 Ajta a'íɨn ɨ Jesús, jeíhua pu tí'itese'eca'a. A'íj pu jɨn, jaítze'e huatéeniu. Jé'ecan pu taíxɨ'eca'a. Ayee pu seijre'eca'a xɨee tíj xúure'e á e'erájtzune á chuaata'a.
45 Tɨ'ɨj i ájchee a'u tɨ e'eténiuusime'e, tɨ'ɨj i a'uré'ene a'u mej a'ij é'ene'e a'íɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Mu'uri cu'utzuca'a a'iné jeíhua mú cua'anaca'a me'íjna jɨme'e mej ruxɨeemíjte'e.
46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—¿A'iné sej si cu'utzu? Xá'ajhuiixɨ'ɨ, seajta huatéjniuuni tɨ ij caí ti'itíj a'amua japua rájveti, sej si caí auteáturan ɨ Dios jemi.

Matɨ'ɨj nu'u ya'ujáj me'íjna ɨ Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Aúche'e pu tixájtaca'a ɨ Jesús, matɨ'ɨj jeíhua teɨte e'iré'ene. Ajta a'íɨn tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Judás, tɨ ajta huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'íɨ pu amuacaí huamé'ecaa. Aj pu i ajteáxɨireca'a tɨ ij ru'itépɨ'ɨtzen a'íjna ɨ Jesús.
48 Ajta a'íɨn ɨ Jesús, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:
—Judás, ni piyen tinu'itépɨ'ɨtze'esin pej pi neetzi jɨme'e tiu'utátuiire'en ineetzi, i nej neajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte.
49 Majta a'íɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ'ɨj raaseíj a'ij tɨ ti'itɨ rɨjcaa, matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Tavastara'a, ¿ni tiyen huárɨni tej hua'utévajxɨ'ɨn te'íjna jɨme'e ɨ tí'itachun?
50 Ajta seíj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'íɨ pu ra'ajtéevajxɨ a'íjna tɨ ravaɨre'e a'íjna tɨ tí'aijta u teyujta'a. Ra'ajtasíjcheca'a ɨ naxaira'an, rurɨ'ɨríinta'an tɨ ra'ajtánaxaiica'a.
51 Aj pu i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Caxu ché'e siyen raruure.
Aj pu i Jesús ra'ajtamuárɨej a'íjna ɨ naxaira'an jetze. Ajta tiráahuaa.
52 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej ɨ mej tí'aijta u teyujta'a, ajta ɨ mej tihuá'aijte'e ɨ mej tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, ajta a'ímej ɨ huá'a vaujsi, naíjmi'i matíj mena'a mej jemin e'iré'ene. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—¿Ni qui nahua'ari ne'ín pú'een sej si siyen mú'een mú a'uvé'eju'un sej chun tiu'ɨ'ɨsime'en, seajta cɨyej?
53 Tɨ'ɨj pí na'a nain xɨcaj tzajta'a, a'úu nu hui a'utevée ná'aye'i a'u tɨ e'eráyaujta'a u teyujta'a mú'ejmi jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj naateevi'i. Ari íjii xu xaa siyen neruure a'iné ayée pu tejamuaací'ɨ tɨ a'amua jetze huáraa a'íjna tɨ tí'aijta tíca'amiste'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna ɨ Jesús.

Tɨ'ɨj nu'u Pedro raavé'avaataca'a a'íjna ɨ Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Matɨ'ɨj mi raatéevi'i. Aj mú mi ya'uví'itɨ. A'uu mú ya'uré'eneijte a'u tɨ é'eche a'íjna tɨ nain jɨn antiújmua'aree u teyujta'a. Ajta a'íɨn Pedro, a'atzu pu ɨmuá rá'asijme'e.
55 Matɨ'ɨj mi aúunai a'ájna já'ita'a tɨ e'eráyaujta'a u teyujta'a. Aj mú mi atéráaseajraa. Ajta a'íjna ɨ Pedro, a'íɨ pu huá'a jamuan a'ujyeíjxɨ.
56 Tɨ'ɨj a'íɨn 'íita'a tɨ tí'ivaɨre'e, a'íɨ pu raaseíj tɨ a'uun á'ajcatii a'u tɨ á'ataa. Tɨ'ɨj temua'a raaseíj, aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Amíjna mɨ teáata'a, amíɨ pu ajta jamuan á'uche'ecane'e.
57 Ajta a'íɨn Pedro, ayée pu tiu'utéhua'itaca'a tɨjɨn:
—'Ɨita'a, canu ramua'ate.
58 A'atzu a'ateevi'i, ajtahua'a seíj raaseíj. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna tɨjɨn:

—Mú'ee pe pajta huá'a jetze ajtéme'ecan.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Hoombi xaa, canu xaa ne'u.
59 Tɨ́'ɨj seɨ́j hora teuumé'eca, ajtahua'a seɨ́j ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ amɨ́n a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'iné Galilea pu é'eme'ecan.
60 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Hoombi xaa, capu a'ij tiná'amitɨejte'e a'ij pej ti'ixa.
Tɨ́'ɨj auj ayén tí'ixajtaca'a, tɨ́'ɨj i huajíjhuaca'a ɨ́ tecuaara'i.
61 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu pɨ́ a'uré'eve. Aj pu i ra'aráaseij a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Ajta a'ɨ́ɨ pu ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tavástara'a tiraata'ixaa yee tɨ́'ɨj caí xɨ huajíjhuan ɨ́ tecuaara'i, huaíca pej piyen tina'avé'avaata tɨjɨ́n capej nemua'ate.
62 Tɨ́'ɨj i Pedro huirájraa á pua'acɨé. Aj pu i tiujyeínejraa huápɨ'ɨ. A'ij pu pua'a té'ujmua'ajcaa.

Matɨ́'ɨj nu'u mi ra'utéxɨeehuari'iri'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej racha'ɨ́ica'a, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej ra'utéxɨeehuari'i, majta raatéevajxɨ me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
64 Matɨ́'ɨj mi ra'utajɨ́'ɨcɨe á jɨ'ɨseáara'an jetze. Aj mú mi ca'anéeri jɨ́n raata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Huataxáj yee a'atani muaatéevajxɨ.
65 Majta jeíhua mú ra'utéxɨeehuari'iri'i me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een.

Matɨ́'ɨj nu'u mi á ya'uré'eneijte a'ɨ́mej jemi ɨ́ rujuéesistemua'a
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Tɨ́'ɨj huateapuá'areca'a, naími'i mú tiújseɨj, ɨ́ huá'avaujsimua'a, majta ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imua'ataca ɨ́ yu'uxari jetze, Moisés tɨ ra'uyú'uxaca'a. Majta á ya'uví'itɨ huá'a jemi ɨ́ rujuéesi.
67 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj taatá'ixaate'en tɨ pua'a mú'ee pe pe'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ Dios án muaja'ujyéijtza ɨ́ ɨpuari japua nusu pecaí.
Tɨ́'ɨj i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a niyen tejámuaatá'ixaate'en yee: “Nee nu ne'ɨ́n pú'een”, caxu mú'een ná'antzaahuate'esin.
68 Ajta tɨ pua'a niyen tejámuaata'íhua'u yee: “¿A'ataani nej pɨ́rɨcɨ inee?, caxu mú'een, a'atzu huatániuusin.”
69 ’Silu íjii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, inee nej neajta huá'a jetze airáane ɨ́ teɨte, a'úu nu hui a'ujcaí na'ame a'ujna rɨ'ɨríinta'an ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.
70 Naími'i mú miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni pe'ɨ́n pú'een yaujra'an ɨ́ Dios?
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ayee pu ti'ayajna, nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ij sej tiu'utaxájtaca'a.
71 Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaú'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ti'itáani máàj a'ij tetí'ixe'eve'e ɨ́ tej jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en ti'itɨ́j jɨme'e? Tu'uri ne'u hui ráanamuajri'i a'ij tɨ amɨ́n tiu'utaxájtaca'a.

23

A'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Matɨ́'ɨj mi naími'i ájhuiixɨ ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a. Matɨ́'ɨj mi ya'uví'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ Pilato.

2 Matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej tiˈitɨ́j jɨ́n jetzen teˈujpuáˈajteˈen. Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Ayee tu hui ráamuaˈareeriˈi tɨ amɨ́n caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca ɨ́ teɨte mej mi huaténeˈuseˈen ɨ́ gobierno jemi. Capu huaˈutáˈasin aˈɨ́jna ɨ́ Jesús mej tiraanájchiteˈen ɨ́ César ɨ́ tɨ huáˈajijveˈe. Aˈɨɨɨpuhuiajtaayénɨ tihuáˈixaateˈe tɨjɨ́n amɨɨɨpuaˈɨɨnpúˈeen ɨ́ tɨ Dios án yeˈujyeíjtza ɨ́ ɨpuari japua, tɨ ajta rey jɨmeˈe tiˈitéjvee. —Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa ɨ́ teɨte.
3 Tɨ́ˈɨj i Pilato ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Ni peˈɨ́n púˈeen ɨ́ pej Rey jɨmeˈe tiˈitéjvee aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan?
Ajta aˈɨɨnɨ́ Jesús, ayée pu tiuˈutaniú tɨjɨ́n:
—Jee, nee nu neˈɨ́n púˈeen ɨ́ pej raxa.
4 Tɨ́ˈɨj i Pilato ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈaijta u teyujtaˈa, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej meˈuun ajteáxɨɨrecaˈa tɨjɨ́n:
—Capu aˈij náˈamitɨejteˈe tiˈitɨ́j tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ nej jɨ́n raˈuxɨ́jteˈen.
5 Majta aˈɨɨme, caˈanín mú jɨ́n miyen tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Jeíhua pu hui caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca ɨ́ teɨte mej mi jáˈitaˈa aˈutácɨɨne. Aˈuu pu hui aˈutéjche tɨ ayén rɨjca ájtepua Galilea. Ajta áˈiyen, aˈu tɨ hui veˈeráane ayujna.

AˈɨɨnɨjnaɨJesús, ajta aˈɨɨnɨjnaɨHeródes

6 Ajta aˈɨɨnɨn Pilato, tɨ́ˈɨj ayén tiráanamuajriˈi, ayée pu tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Ni qui aˈɨɨnɨn Jesús aˈúnna éˈemeˈecan u Galilea?
7 Tɨ́ˈɨj Pilato ayén ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n aˈɨɨnɨ pu Heródes aˈuun tejéˈaijta aˈu tɨ Jesús éˈemeˈecan, aj pu i huaˈutaˈaíj mej ráˈanviˈitɨn jemin aˈɨ́jna ɨ́ Heródes, ɨ́ tɨ rey jɨ́n tiˈitéjvee. Aˈɨɨnɨpuajtaayénɨajnáɨmuaaˈuunaˈutéveecaˈa u Jerusalén.
8 Ajta aˈɨɨnɨn Heródes, jeíhua pu huataújtemuaˈave tɨ́ˈɨj raaseíj aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, aˈiné puˈuri aˈateeviˈi tɨ raseijramɨˈɨcaˈa. Ayee pu tíˈijxeˈeveˈecaˈa tɨ aˈɨɨnɨn Jesús tiˈitɨ́j jɨ́n ayén huárɨni tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe aˈiné puˈuri jeíhua ramuaˈareerecaˈa aˈij tɨ aˈɨɨnɨn tiˈitɨ́j huáruu aˈɨ́jna ɨ́ Jesús.
9 Jéihua pu tíˈiraˈihuaˈuracaˈa. Ajta aˈɨɨnɨn Jesús, capu aˈatzu huataniú.
10 Majta aˈɨɨnɨme ɨ́ mej tíˈaijta teyujtaˈa, majta aˈɨɨnɨme ɨ́ mej tíˈimuaˈata ɨ́ yuˈuxari jetze, Moisés tɨ raˈuyúˈuxacaˈa, aˈúu mú vejliˈi jemin huatéˈuucaˈa. Caˈanínɨmúɨjɨnɨtíˈijxajtziˈiracaˈa.
11 Ajta aˈɨɨnɨn ɨ́ Heródes, majta aˈɨɨnɨme ɨ́ xantaaruˈu ɨ́ tɨ tihuáˈaijteˈe, matɨ́ˈɨj miyen tíhuáˈunamuajriˈi, matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej miyen tiraatzeɨ́jrajmuaˈan. Majta raˈutéxɨeehuariˈiriˈi meˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́ˈɨj mi cɨɨxuri ruˈucáachejte, huáˈa cɨɨxu ɨ́ mej jamuan tíˈaijta ɨ́ Heródes. Matɨ́ˈɨj mi huaˈutaˈaíj mej mi majtáhuaˈa ráˈanviˈitɨn ɨ́ Pilato jemi.
12 Aˈájnaxɨcájraˈajetze, aˈɨɨnɨ mú ruˈamiigustemuaˈa muáˈaraa aˈɨ́jna ɨ́ Pilato, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Heródes. Tɨ́ˈɨj caí xɨ ayén tiujuˈurɨ́j, maúcheˈe mú tiújchaˈɨɨreˈecaˈa.

Matɨ́ˈɨjnuˈumiraˈuxɨ́jteˈɨ́jnaJesúseˈɨ́jnajɨmeˈetɨnuˈuhuámɨˈɨni (Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Ajta aˈɨɨnɨn Pilato huaˈutajé aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈaijta u teyujtaˈa, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej tihuáˈaijteˈe ɨ́ teɨte, ajta aˈɨ́mej ɨ́ teɨte.
14 Aj pu i ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Setɨ́ˈɨjsiyenyeeruˈuvéˈeneijtesemɨ́jnaineetzijemi,ayéexuseˈɨ́jnajɨ́n jetzen tíˈijpuaˈajteˈe yee aˈɨɨnɨ pu caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca ɨ́ teɨte mej mi jáˈitaˈa aˈutácɨɨne. Nuˈuriˈtiraataˈíhuaˈuriˈi,múˈeenxuneseíiracaˈa.Mɨajtaˈcapuaˈijnáˈamitɨejteˈe tiˈitɨ́j tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ sej jɨ́n jetzen tíˈijpuaˈajteˈe.

15 Capu ajta a'ij tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ́ Heród*es* a'iné a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a mú ye'uta'íteca'a itejmi jemi.
'A'ɨ́j xu hui jɨ́n seri ramua'aree tɨ caí ayé*n* tiraavíjte'e tɨ amɨ́n huámɨ'ɨni, a'iné capu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa.
16 A'ɨ́j nu hui jɨ́n inee puaíjtzi raatá'asin nemɨ́jna. Neajta rá'axɨjte'en. Netɨ́'ɨj ni raateátuaasin nicu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pilato.
17 Ayee mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a mej seɨ́j huatátuaani ɨ́ mej aiteánami'i a'ájna matɨ́'ɨj tí'iyestehua'a.
18 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, naími'i mú miyen titeetejíihuajraa tɨjɨ́n:
—Miche'e hui rá'anvi'itɨn amɨ́jna mɨ teáata'a, pej pi Barrabás huatátuaani itejmi jemi.
19 (A'ɨ́jna ɨ́ Barrabás, ayée mú 'éen jɨ́n ra'iteáana a'iné ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'a ɨ́ teɨte Jerusalén mej é'echejca'a mej mi huateújne'usi'ite'en. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een seɨ́j ɨ́ tɨ tí'itecui'ica.)
20 Ajta a'ɨ́ɨn Pilato, aúche'e pu raxɨ́'eve'eca'a tɨ raatátuaani a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́j pu jɨ́n, ajtahua'a pu ayén tihuá'ajee tɨ ij ráamua'aree a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.
21 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, majtáhua'a mú miyen titeetejíihuajraa tɨjɨ́n:
—Patá'aj hui rá'utatan, patá'aj rá'utatan.
22 Huaíca pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨme'e? ¿Ti'itájni a'ij huáruu tɨ a'ij pua'a 'een? Capu hui a'ij ná'amitɨejte'e ti'itɨ́j tɨ jɨ́n auteájturaa tɨ ij ayén raavíjte'e tɨ huámɨ'ɨni amɨ́jna. A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen nena'a rɨni. Puaíjtzi nu'u raatá'asin. Neajta raateátuaasin.
23 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte máàj mú jaítze'e ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a. Majtahua'a miyen tiraata'aíj tɨ rá'utatan. Matɨ́'ɨj mi tiu'umuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jeíhua tejíjhuajme'eca'a.
24 Aj pu i Pilato raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén huarɨ́j a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.
25 Tɨ́'ɨj i raatátuaa a'ɨ́jna ɨ́ mej ra'iteáana a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ca'anɨ́jra'a hua'utá'a mej mi huateújne'usi'ite'en, tɨ ajta tí'itecui'ica. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej rájhuaviiri'i ɨ́ teɨte. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pilato, a'ɨ́ɨ pu tiu'utátui ɨ́ Jesús mej mi miyen ráaruuren a'ij mej tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ teɨte.

Matɨ́'ɨj nu'u mi rá'utatai me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Matɨ́'ɨj mi ya'ujáj. Aa mú ya'ujáasime'eca, matɨ́'ɨj seɨ́j huatéevi'i tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón tɨ Cirene é'eme'ecan. A'uu pu 'ɨtzitá e'eráará'a tɨ i a'uun Jerusalén a'uteárute. Matɨ́'ɨj mi ru'uhuatéechuite ɨ́ cúruu tɨ ij rá'anchueni. Meraata'aíj tɨ ráachuisime'en cujta'an ɨ́ Jesús.
27 Jéihua mú teɨte huajú'ucaa huá'a cujta'a. Mu'iitɨ́ ɨ́ 'uuca, jeíhua mú ruxɨeemɨjte'eca'a, mua'antiujyeíne'e mú muaajú'ucaa a'ɨ́jna jemi.
28-29 Aj pu i Jesús pɨ́ a'uré'eve. Ayee pu tihuá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een 'uuca, mɨ sej huá'ayaujmua'a pú'een a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jerusalén a'uchéjme, caxu neetzi jɨ́n ruyeine, sino rujɨ́ɨmua'a sehuaújyeinixɨ'ɨ mú'ejmi jɨme'e, seajta se'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ ruyaujmua'a a'iné aj pu hui teja'uré'enejsin a'ɨ́jna ɨ́ xɨcájra'a sej jetzen siyen tiu'utaxájta yee: "Dios pu rí'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ja'anáj tiyaúumua'a muá'araa, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ja'anáj tɨ'ɨrí*i* huá'a jetze huataseíjre, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ja'anáj huá'utzii ɨ́ huá'ayaujmua'a."
30 'A'ájna xɨcájra'an jetze, ayée mú hui rɨni ɨ́ teɨte. A'ɨ́ɨ mú tiraatá'ixaate'esin ɨ́ jɨrí tɨjɨ́n: "Patá'aj téjmi japua rájveti." Majta miyen che'atá mena'a tiraatá'ixaate'esin a'ɨ́jna ɨ́ jɨrí áa tɨ huacaíjme tɨjɨ́n: "Patá'aj taaté'avaa."

31 'Tí pua'a niyen tirajpuaíjtzi ne'ɨjna jɨme'e nej caí ti'itɨj jɨ́n auteájturaa, ¿a'iné tejamuá'amitɨejte'e mej miyen tirajpuaíitzi muá'aju'un a'ɨ́ime ɨ mej xaa ti'itɨj jɨ́n auteájturaa? Huápɨ'ɨ mú hui rajpuaíitzi muá'aju'un xaa ne'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

32 Majta seica mú huajápuajme'e mej mi me'uun huá'utatan jamuan ɨ Jesús. A'ɨ́ime ɨ mej hua'apua, a'ɨ́i mú a'ɨ́in pú'een ɨ mej xaa a'ij pua'a tí'irujca.

33 Matí'ɨj mi me'uun a'ará'a a'u tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Mɨ'ɨchímu'uta. A'ɨ́i mú rá'utatai jamuan ɨ mej a'ij pua'a tí'irujca. Seɨ́j mú aúutatai rɨ'ɨríinta'an púјme'en ɨ Jesús. Majta ɨ seɨj, a'ɨ́i mú rá'utatai úutata'an púјme'en.

34 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Niyá'upua, patá'aj hui tihua'utá'uuni'i a'iné camu ramua'aree a'ij mej rɨcɨ.

Majta a'ɨ́ime ɨ xantaaru'u, a'ɨ́i mú huáhuajcaca'a mej tetej a'ucáahua'axɨn mej mi ráamua'aree ja'atɨ tɨ racɨ'ɨti ɨ cɨ́ixure'ara'an ɨ Jesús.

35 Majta a'ɨ́ime ɨ teɨte, a'úu mú a'uté'uu mejseíiraca'a. Majta a'ɨ́ime ɨ mej tihuá'aijte'e, a'ɨ́i mú majta ra'utéxɨeehuari'iri'i. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Amɨ́ pu seica japua huaniú. Ché'e hui amɨ́n rujapua huániuuni, tɨ pua'a hui ayén ti'ayajna tɨ amɨ́n a'ɨ́in pú'een Dios tɨ ra'antíhua'u, a'ɨ́jna Dios tɨ án ya'ujyeíjtza ɨ ɨpuari japua.

36 Majta a'ɨ́ime ɨ xantaaru'u mua'ajteáxɨireca'a, majta ra'utéxɨeehuari'iri'i. A'ɨ́i mú majta raatanéste ɨ viinu tɨ antzináj tɨ ra'antiyé'en.

37 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a Rey jɨme'e pej ti'itéveeca'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, patá'aj á japua huániuuni.

38 Majta taabla ti'itɨj mú aúutatai a'u tɨ á'ujmu'u ɨ Jesús. Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ taabla tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ hua'aRey a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan".

39 Ajta seɨ́j ɨ mej hua'apua ɨ tɨ a'ij pua'a tí'ijrɨ'ɨrejca'a, aj pu á'atataihuaca'a. A'ɨ́i pu ayén a'ij pua'a tiraataxájtaca'a. Ayen tɨjɨ́n:

—¿Ni pecaí pe'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna tɨ Dios án mua'ujyeíjtza ɨ ɨpuari japua? Patá'aj á japua huániuuni, pajta téjmi japua.

40 Ajta ɨ seɨj tɨ a'ij pua'a tí'ijrɨ'ɨrejca'a, tɨ ajta á'atataihuaca'a, a'ɨ́i pu ra'ajté'axɨ tɨjɨ́n:

—¿Ni hui pecaí rá'atese'e ɨ Dios? Casi'i, ayée pej che'atá pena'a tirajpuaíitzi tɨ́j amɨ́jna.

41 Ayee pu hui tiraavíjte'e tej tiyen tirajpuaíjtzi a'iné pu'uri taacɨ́'ɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tej ti'itɨj huáruu. Ajta amɨ́n, capu ti'itɨj jɨ́n auteájturaa.

42 Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Jesús, patá'aj na'utámua'aree a'ájna xɨcáara'an pej jetzen autéchesin pej tiu'uta'aíjta.

43 Ajta a'ɨ́in ɨ Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, íjii, mú'ee pe pe'uun a'utevée pua'amé neetzi jamuan a'u tɨ Dios rɨ́'ɨ timuaatá'asin. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u cui'i huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44-45 Tɨ́'ɨj ari teuumé'eca a'atzaj tacuarixpua, aj pu i nainjapua huateátɨca'areca'a ɨ chuej japua. Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca hora tɨ ayén 'eene'e, a'iné a'ɨ́jna xɨcaj a'umɨ́'ɨ. Capu i ché'e huáneeri'icɨcaa. Ajta a'ɨ́in

ɨ cíɨxuri tɨ itzíjhua, tɨ ajta a'uun a'utaviviɨjme'ecaa u teyujta'a, a'íɨ pu já'ita'a acasiújtza'anixɨ.
46 Ca'anín pu jɨn huajíjhuaca'a a'íjna ɨ Jesús. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Mí pej niyá'upua, mú'eetzi nu huatátuiire'esin ɨ nexɨejniu'uca.
Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu i raatapuá'ajtaca'a tɨ tíyeeye'e.
47 Ajta a'íɨn ɨ xantaaru'u, tɨ anxíte tí'aijta, tí'ɨj raaseíj a'ij tɨ huaríj, aj pu i rí'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. A'íɨ pu rí'ɨ tí'itevistaca'a.
48 Majta a'íɨme ɨ teɨte ɨ mej ajteáxɨireca'a me'újna mej mi tiú'umua'ariive'en, matí'ɨj raaseíj a'ij tɨ ti'itɨ huaríj, a'íɨ mú anteújtu'asixɨ án rútaviitze'e me'íjna jɨme'e mej huataújxɨeemɨste. Majta a'ucíj.
49 Majta a'íɨme ɨ mej ramua'ajcaa, majta a'íɨme ɨ 'uuca ɨ mej e'eráacɨ jamuan a'ujna u Galilea, a'íɨ mú a'ɨmuá a'uté'uu mej seijraca'a a'ij tɨ ti'itɨ rɨcɨ.

Matí'ɨj nu'u mi u ye'avá'ana
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Meenti seíj a'uun jé'eseijre'eca'a tɨ ayén ántehuaa tɨjín José. A'ii pu a'íɨn pú'een seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ huá'a jueesi ɨ mej huaícate japuan tamuáamuata'a mej ará'ase. Rí'ɨ pu tí'itevistaca'a a'íjna. Capu ti'itíj jín auteájturaa.
51 Ajta a'íɨn, capu ra'aránajcheca'a a'ij mej tiraaxí'epɨ'ɨntare, capu ajta rí'ɨ raatá'a a'ij mej huaríj ɨ seica ɨ jueesi. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna ɨ José, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Arimatea, tɨ ajta a'uun huatacá'a u Judea. Ajta a'íɨn José, a'íɨ pu rachú'eve'eca'a ja'anáj xɨcáara'an jetze Dios tɨ tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua.
52 Tí'ɨj i a'uun á'ume ɨ Pilato jemi. Ayee pu tiraatáhuaviiri'i tɨ a'íɨn Pilato raatátuiire'en ɨ Jesús tɨ mɨ'ɨchi.
53 Tɨ'ɨj jí ra'acájtɨ ɨ cúruu jetze ɨ tévira'a. Aj pu i saavana jɨn racá'ijcataca'a. Tɨ'ɨj jí a'uun a'uteájrupi a'u tɨ aúucun. Tɨ'ɨj jí yenu'uhuaré'etee a'u mej mauchén yauucú ɨ jaij. Caxíɨ mú ja'anáj ja'atɨ me'uun utétuara'a.
54 Pu'uri a'ájna pítí'irɨjcaa a'ájna xɨcájra'a mej jetzen rí'ɨ ruruuren. Ajta pu'uri tín teja'uré'enejsime'e a'ájna xɨcájra'an mej jetzen ruse'upi.
55 Majta a'íɨme ɨ 'uuca, ɨ mej me'uun e'eráacɨ u Galilea jamuan ɨ Jesús, a'íɨ mú cujta'an huajú'ucaa a'íjna ɨ José. Matí'ɨj mi raaseíj a'u tɨ aúucun, majta a'u tɨ yá'uruu ɨ mɨ'ɨchi.
56 Matí'ɨj mi a'ucí ɨ ruche. Aj mú mi rí'ɨ ráaruu ɨ tu'upi tɨ naa teáarí'e, majta ɨ mej jɨn racápɨtijra. Majta á'iyen huaújse'upe a'ájna xɨcájra'an jetze a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e.

24

Tí'ɨj nu'u ajtahua'a a'itáraa a'íjna ɨ Jesús huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Tí'ɨjta a'ájna teja'uré'ene ɨ túјca'ari ta'amuájca i itɨeeri jetze. Iíye'e mu'u u á'uju'un me'íjna ɨ 'uuca mej tejá'utɨɨ ɨ mej rí'ɨ tiú'uruu ɨ tu'upi tɨ naa teáarí'e. Matí'ɨj mi u á'uju'un a'u tɨ aúucun.
2 Matí'ɨj mi me'uun a'ará'a. Aj mú mi raaseíj a'ujna tɨ aúucun tɨ pua'a ari te'entácuuni'i. Ajta a'íɨn ɨ tetej ɨ mej ra'itéjmua, pu'uri ja'atɨ u yé'enxɨiraca'a.
3 Matí'ɨj mi a'uun a'uteájrupi a'u tɨ aúucun. Aru camu ráateu ɨ tévira'an ɨ Jesús.
4 Majta mauj me'íjna jɨn tí'imua'ajca a'ij tɨ ti'itɨ huaríj a'íjna jɨme'e ɨ mɨ'ɨchi, jíye'itzi jɨn mú hua'apua huataseíjre ɨ teteca a'ímej jemi ɨ 'uuca. Ayee mú cuaiínavi'in ti'itéchejca'a. Ayee pu ti'itemastájye'icaa cumu mej témaxcava'ara'an.

5 Jé'ecan mú tiu'utátziin í 'uuca. A'íj mú jín títunutaxi, majta aicaújtuuxi. Majta a'íime í teteca, ayée mú tihua'utá'ixaa tijín:

—¿A'iné sej si 'een jín siyen rahuauhuau huá'a tzajta'a í mi'ichite seíj ti ari ruuri?

6-7 Capu hui ye'e já'ahua'a, a'iné pu'uri ajtahua'a huatarúj. ¿Ni hui secaí ramua'aree a'ij ti tejámuaatá'ixaa tí'ij auj a'utéveeca'a mú'ejmi jemi a'ujna u Galilea yee ti ayén tiú'ujxe'eve'e mej tiu'utátuiire'en a'íjna ti huá'a jetze airáane í teite huá'a jemi í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii mej mi rá'utatan? Ajta yee huaíca xicaj tzajta'a pu ajtahua'a nu'u huatarújsin. —A'íi mú teteca miyen tihua'utá'ixaa.

8 Majta a'íime í 'uuca, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij ti tihua'utá'ixaa.

9 Matí'ij mi huiráaci a'u ti aúucun. Matí'ij mi a'ucíj ruche. Aj mú hua'utá'ixa a'ímej í mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase, ajta í seica. Nain mú hua'utá'ixa a'ij mej ti'itíj tiu'uséij.

10 A'íime í 'uuca, a'íi mú a'íin pú'een, í María, Magdala ti é'eme'ecan, ajta a'íin í Juana, ajtahua'a seíj í María ti náànajra'an pú'een a'íjna í Jacobo, majta seica í 'uuca. A'íi mú miyen tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Jesús hua'antíhuau.

11 Mí ajta caí a'íime, camu huá'antzaahua í 'uuca a'iné capu a'ij ti-huá'amitiejte'eca'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

12 Ajta a'íin Pedro, a'íi pu ájchee Ti'ij jí a'utiéechejraa a'ájna a'u ti aúucun. Tí'ij i a'uteájrupi. Ti'ij jí aicaújtutzi, tí'ij cíixuri tiu'uséij. Aa pu rujíimua'a tí'ijpiica'a á chuaata'a. Ti'ij jí á'uraa. Jéihua pu tí'imua'ajca í ru tzajta'a a'ij ti ti'ití huaríj.

A'ájna nu'u já'ahua'a juye jetze Emaús ti a'uré'enine'i (Mt. 16:12-13)

13 A'ájna xicájra'a jetze, mé hua'apua í mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'íime í mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú aujú'ucaa chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Emaús. A'atzu pu a'imuá pítejá'aricí a'ujna u Jerusalén, a'achú cumu tamuáamuata'a kilómetros.

14 Ayee mú tiu'uxájtajme'e nain a'ij ti ti'itíj huaríj.

15 Maúche'e mú tiu'uxáatajme'eca, majta ti'ihuaúrihuaurájme'e rujíimua'a, tí'ij a'íin Jesús ajteáxiireca'a ti 'ij huá'a jamuan huamé'en.

16 Aru capu hua'utá'a mej ráamua'ati.

17 Tí'ij i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itájni a'ij setiú'urixaate'e siyen huajú'un?

Matí'ij mi huatéhuiixi, mua'icaujtutájme'e.

18 Ajta seíj ti ayén ántehuaa tijín Cleofas, a'íi pu ayén tiu'utaniú tijín:

—¿Ni pecaí ramua'aree a'ij ti ti'ití huaríj íjii itejmi jemi? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ín pú'een í pej huayé'i pena'a pej caí ti'itíj mua'aree a'ij ti ti'ití taruure itejmi?

19 Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tijín:

—¿Ti'itáani a'ij huaríj?

Matí'ij mi miyen tiraata'ixaa tijín:

—A'íjna jime'e í Jesús, Nazarét ti é'eme'ecan. A'íi pu hui tí'ixaxa'ata'a í rumuári'eri'ire'ara'an jime'e í Dios jetze me'ecan. Ajta jeíhua pu ayén tiú'uruu ti huápi'i ruxe'eve'e, mejseíiraca'a í teite.

20 Majta a'íime í mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'íime í mej tí'ita'aijte'e, a'íi mú hui Jesús tiu'utátui mej mi tiu'utá'an mej raajé'ica. Matí'ij mi rá'utatai.

21 'Mi teajta iteen, ayée tu hui tí'ijxe'eve'eca'a ti a'íin pu'éene'e á'ame'enche'e ti tu'irájtuaani itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan. Pu'uri huaíca xicaj tejauume í mej rá'utatai.

22 'Majta seica juuca ɨ mej téjmi jetze ajtéme'ecan, jeíhua mú a'ij pua'a te'utaseíjra. Iíye'e mú u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana me'ɨ́jna ɨ Jesús.
23 Aru camu ráateu ɨ mɨ'ɨchi. Matɨ́'ɨj mi huaré'acɨ. Aj mú mi taata'ixaa tɨjɨ́n seica mú huataseíjre a'ɨ́mej jemi. A'ɨ́ɨ mú nu'u me'ɨ́n pú'een ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee mú eeri'i tihua'utá'ixaa tɨ nu'u ari ajtahua'a huatarúj a'ɨ́jna ɨ Jesús.
24 Majta seica ɨ mej ta jamuan á'ujujhua'an, a'ɨ́ɨ mú majta u a'atanéj a'u mej ye'avá'ana. Ayee pu éene'e a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ 'uuca. Aru camu hui á'a ya'useíj me'ɨ́jna ɨ Jesús. —Ayee mú tiraata'ixaa a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua.
25 Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ij xu pua'a tité'ujmuajte mú'een. Caxu a'ij tirájteuve mɨ ru tzajta'a sej si ca'anacan tirá'antzaahuate'en nain tɨ́j na'a a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
26 '¿Ni caí ayén tiú'ujxe'eve'eca'a tɨ ij amuacaí ayén tirajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ tɨ ajta Dios a'án ya'ujyeíjtza ɨ ɨpuari japua, tɨ ij á'iyen te'enteárute a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'uta'aíjta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua, ajta nainjapua?
27 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús temua'a naa nain tɨ́j na'a tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ yu'uxari jetze a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ́j na'a tɨ a'ɨ́ɨn ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, ajta matɨ́j mena'a ɨ mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
28 Matɨ́'ɨj meri á vejli'i aujú'ucaa a'ájna chajta'a a'u mej ará'aiixa, aúche'e pu huamé'ecaa a'ɨ́jna ɨ Jesús, ayée pu cumu mú pu á'ayee a'umé'e a'ame.
29 Ajta a'ɨ́ɨme, jeíhua mú ca'anɨ́jra'a raatá'a tɨ a'uun huateáturan. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj yé huateáturan téjmi jemi, a'iné pu'uri téchuijxari, ajta ari tɨ́n tétɨca'ari.
Tɨ́'ɨj i a'uun a'uteájrupi tɨ ij huá'a jamuan a'uun a'uteáturan.
30 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén huarɨ́j tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn aúuca'atii huá'a jamuan á vejli'i meesa jetze. Tɨ́'ɨj i raatiɨ́'ɨpɨi ɨ pan, ajta rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Aj pu i ra'antítaaraxɨ ɨ pan. Tɨ́'ɨj i a'utéjche tɨ hua'uta'ɨ́'ɨpɨ'ite'en.
31 Jɨme'en pu'u hua'utá'ɨ́'ɨpɨ'i, aj mú mi raamuá'a. Aj pu i e'ehuaújpua'arixɨ mejseíiraca'a.
32 Matɨ́'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni caí ú'utzunajca'a ɨ taxɨejniu'uca ɨ ta tzajta'a, ajta ca'anɨ́jra'a yú huataseíjre u ta tzajta'a tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tiu'uxájtajme'e ta jamuan ɨ juye jetze, tɨ ayén tí'ita'ixaate'ecaa a'ij tɨ huataújmua'a ɨ tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze?
33 Matɨ́'ɨj mi ájhuiixɨ. Ca'anacan mú huaré'acɨ u Jerusalén. A'uu mú huá'uteu a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨ́j mej ará'ase, majta ɨ seica ɨ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e. Naími'i mú tiújseɨj me'újna.
34 Majta me'ɨ́jna ɨ mej me'uun a'uté'uuca'a u Jerusalén, ayée mú tihua'utá'ixaa ɨ mej hua'apua tɨjɨ́n:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tavástara'a pu ajtahua'a a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. Ajta huataseíjre jemin a'ɨ́jna ɨ Simón.
35 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua, a'ɨ́ɨ mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́ huarɨ́j matɨ́'ɨj me'uun aujú'ucaa ɨ juye jetze, ajta a'ij mej ye'í tiraamuá'a tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ra'antítaaraxɨ ɨ pan.

Tɨ́'ɨj nu'u Jesús huataseíjre a'ɨ́mej jemi ɨ mej nu'u mauj jamuan á'ujujhua'ane'e tɨ auj ruurica'a amuacaícan
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Maúche'e mú ti'ixáataca'a me'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Jesús huataseíjre huá'a jemi. A'uu pu já'ita'a huatéechaxɨ. Aj pu i ayén tihua'utateújte tɨjɨ́n:

—Ché'e huatéepua'are ɨ a'amua tzajta'a.
37 Jé'ecan mú huajɨ́jxɨca'a. Majta tiu'utátziɨn a'iné ayée pu huá'aseijrate'ecaa. Cu xɨee mej cu mɨ́'ɨchi seijra.
38 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n a'ij pua'a amuaatá'a? ¿A'iné sej si caí xɨ té'atzaahuate'e?
39 Casi'i, i nemuajca'a jetze, ajta i ne'ɨ́ica jetze. Nee nu ne'ɨ́n pú'een. Setá'aj na'ajtamuárɨ'en sej si siyen raaseíj. Seíj tɨ mɨ'ɨchi, capu ayén nexɨ́'ej ti'itéhua'ira'a, capu ajta ayén nexɨ́'ej ti'itéjcari. Xu'uri neseij nej xaa téhua'ira'a, neajta téjcari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.
40 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu i ayén tihua'utaseíjra ɨ rumuájca'a jetze, ajta ru'ɨ́ica jetze.
41 Majta a'ɨ́ime, camu xɨ rá'antzaahuate a'iné jeíhua mú a'ij pua'a yá'useijraca'a, majta rútemua'ave'eca'a. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni secaí ti'itɨ́j tícha'ɨ́ɨ ɨ nej ráacua'ani?
42 Matɨ́'ɨj mi seɨ́j raatá'a ɨ hua'í tɨ huá'ijchi'i.
43 Tɨ́'ɨj i ra'ancuré'echui. Aj pu i ráacua mejseíiraca'a a'ɨ́ime.
44 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejámuaatá'ixaa netɨ́'ɨj a'amua jemi huácatii tɨ ayén ruxe'eve'eca'a tɨ nain jɨ́n te'araúrasten a'ij tɨ te'uyú'uxaca'a neetzi jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Moisés, majta a'ɨ́ime ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, ajta jetzen ɨ tihuá'achuiica.
45 Aj pu i hua'utá'a mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.
46 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze nej nu'u niyen tirajpuaíitzi ná'ara'ani inee, i nej ne'ɨ́n pú'een ɨ CɨríɨstU'u tɨ Dios án neja'ujyeíjtza ɨ ɨpuari japua. Ajta nu'u huaíca xɨcaj tzajta'a nu neajtahua'a aitára'ani huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.
47 'Majta nu'u, nainjapua tihua'utá'ixaate'esin neniúucajtze'e mej mi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'i. Ma'utéjhuijsin nu'u mej miyen tihua'utá'ixaate'en íiye mej Jerusalén a'uchéjme, majta méyee ɨ mej a'ɨmuá antachéejmee, majta méyee ɨ mej seɨj chuéjra'a japua huachéjme, tɨ́j na'a ɨ tɨ yen seijre'e íiyen chaanaca japua nainjapua.
48 'Mú'een xu tihua'utá'ixaate'esin a'ij sej seri se'ɨ́jna jɨ́n tiu'uséij.
49 Nee nu u ya'uta'íti mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ niyá'upua jɨ́n te'ataújratziiri'i. Seajta mú'een, setá'aj siyen yen huaté'en íiyen chajta'a ajta na'a caí huateáturan mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ júte'e e'icánejsin. A'ɨ́j xu jetzen araújca'anejsin. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

Tɨ́'ɨj nu'u i a'ɨ́ɨn Jesús tíraa u ta japua (Mr. 16:19-20)

50 Tɨ́'ɨj i a'ɨ́jna ɨ Jesús huaja'uví'itɨ u já'ahua'a u Betania. Tɨ́'ɨj i ajméijca'ataxɨ. Aj pu i rɨ́'ɨ tihua'utá'a ɨ huá'a tzajta'a.
51 Tɨ́'ɨj auj rɨ́'ɨ tíhua'utá'asime'eca, a'úu pu huaja'uhuá'axɨ. Aj pu i júte'e tíraa.
52 Majta a'ɨ́ime, a'úu mú raateánajcheca'a. Jéihua mú huataújtemua'ave. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j u Jerusalén.
53 Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a, mú me'uun a'uté'uuca'a u teyujta'a mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Juan jɨ́me'en ɨ́ Jesucɨriistu'u

Ɨ́ tɨ jɨ́n a'utéjche i yu'uxari

1 Ajmí'ɨmua pu seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ɨ́ niuucari. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, a'ɨ́ɨ pu
seijre'eca'a ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨ pu Dios pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari.
2 A'ɨ́ɨ pu 'ajmí'ɨmua seijre'eca'a ɨ́ Dios jemi tɨ́'ɨj caí xɨ mé'e já'ahua'aca'a ɨ́
chaanaca.
3 Nain tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e, a'ɨ́jna niuucari jetze pu ayén tiu'utaseíjre. A'ɨ́ɨ
pu ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, a'ɨ́ɨ mú naíjmi'i tiú'utaahuaca'a tɨ́j pua'amé
yen tí'iseijre'e. Ajta, capu ti'itɨ́j ayén ti'iseíire'e á'ame'enche'e tɨ pua'a caí a'ɨ́ɨn
niuucari ayén raatétaahuaca'a.
4 Tɨ́j na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́j pu jetze airáme'ecan a'ɨ́jna tɨ i'irúuri
rusén jɨme'e. Ajta a'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiú'uneeri'icɨca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte a'ɨ́jna
jɨme'e tɨ jɨ́n i'irúuri mej mi miyen tiráamua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi.
5 Ajta a'ɨ́jna tej tiyen teajta ratamuá'amua tɨjɨ́n tatzari, a'ɨ́ɨ pu huanéeri'icɨ́
já'araa a'ɨ́mej tzajta'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej á'ujujhua'ane'e tɨ́ca'amiste'e. Majta a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej miyen tɨ́ca'amiste'e á'ujujhua'ane'e, camu raayɨ́'ɨtɨhua'a mej ra'ujé'ica ɨ́
tatzari tɨ huá'a tzajta'a huáneeri'icɨcaa.
6 Seɨ́j pu ayén u a'uvé'emej tɨ Dios ayén ya'uta'íteca'a. Ayee pu ántehuaaca'a
tɨjɨ́n Juan.
7 Ayee pu 'een jɨ́n u a'uvé'emej tɨ ij ayén a'ɨ́jna jɨ́n te'anxájta a'ij tɨ
ari tí'ijmua'areereca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ i'i tatzari, mej mi naími'i miyen
té'antzaahuate'en a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ayén tihuá'ixaate'e.
8 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, capu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tatzari sino ayée pu'u 'een jɨ́n
a'uvé'emej tɨ ij a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́jna jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́
tatzari.
9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tatzari pú'een, tɨ ajta huanéeri'icɨ́ á'aye'i huá'a
tzajta'a ɨ́ teɨte, a'achú mej pua'amé yen seijre'e, a'ɨ́ɨ pu mú a'uvé'eme'eca'a
íiyen chaanaca japua.
10 A'ɨ́ɨ pu ayén huateájturaa íiyen chaanaca japua. Ajta, a'ɨ́ɨ pu nain
tiú'utaahuaca'a tɨ́j na'a tɨ yen chaanaca japuan tí'iseijre'e. Mɨ́ majta me'ɨ́n,
ɨ́ mej yen huachéejme'ecaa íiyen chaanaca japua, camu raamuá'a.
11 A'ɨ́ɨ pu mú a'uvé'eme'eca'a, ajta a'ɨ́ɨme jemi ɨ́ ruteɨ́testemua'a hu-
ateájturaa. Majta a'ɨ́ɨme, camu xaa ra'ancuré'evi'itɨ.
12 Mɨ́ majta, seica mú xaa ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtestemua'ame'en. Ajta
a'ɨ́ɨn, ayej tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre tɨ 'ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti mej mi
yaújmua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani ɨ́ Dios, a'achú mej pua'améca.
13 Majta a'ɨ́ɨme, camu miyen teteca jetze airáme'ecan me'ɨ́jna jɨme'e tɨ
teáata'a ayén tí'ijxe'eve'eca'a. Camu a'atzu xaa ne'u, sino ayée mu'u me'ɨ́jna
jetze ajtéme'ecan ɨ́ Dios.

A'ɨ́ɨ pu huateújtevistaca'a ɨ́ niuucari

14 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari a'ɨ́ɨ pu ayén huateújtevistaca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta itejmi jemi
huateájturaa. Teen tu teajta tiyen raaseíj te'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. Teen
tu raaseíj ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ tiu'utá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨ na'a caj tí'iyaujra'an ɨ́ Dios.
A'ɨ́ɨ pu é'eme'ecan ɨ́ ruyá'upua jemi. Nain pu jɨ́n rɨ́'ɨ titájcha'ɨɨca'a ruxɨ́'evi'ira'a
jɨme'e. Ajta, nain pu ayén tzáahuati'ira'a jɨ́n tiu'utaxájtaca'a.
15 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Juan, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájtaca'a, ayén ti'ixáata tɨjɨ́n:

—A'ii pu a'ɨn pú'een ɨ nej jɨ́n neri tejamuá'ixaa yee a'ɨ́jna tɨ ye'evé'eme nee cujta'a, jaítze'e pu ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee necaí inee, a'iné a'ɨ́ɨ pu amuacaí seijre'eca'a necaí inee. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

16 Naíjmi'i iteen, tu'uri tiyen te'ɨ́jna jɨ́n ra'ancuré'a te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ nain jɨ́n rɨ́'ɨ naa titatá'aca. Ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n rɨ́'ɨ titatá'aca tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.

17 A'iné ayée pu'u, a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, Dios pu ayén raateájtuaa ɨ Moisés jemi. Dios pu ajta ayén tira'íjca a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, tɨ ij a'ɨ́ɨn ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ titaatá'an, tɨ ij ajta tzáahuati'ira'a jɨ́n titaataseíjrate'en a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

18 Capu ja'atɨ́ ja'anáj raaseíj ɨ Dios, sino a'ɨ́ɨ pu'u tɨ a'ɨ́ɨ na'a caj tí'iyaujra'an. Ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n rɨ́'ɨ titatá'aca tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame. Capu ja'atɨ́ ja'anáj raaseíj ɨ Dios, sino a'ɨ́ɨ pu'u tɨ seíj na'a yaujra'an pú'een, tɨ ajta Dios jemi seijre'e, a'ɨ́ɨ pu ayén taatamuá'ate a'ij tɨ 'een.

Ɨ Juan tɨ huá'amuaɨ'ɨhuacare'e pu te'anxájta jɨme'en ɨ Jesus tɨ i'i Cɨrístu'u (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Majta a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej majta tejé'aijta me'újna Jerusalén, a'ɨ́ɨ mú huaja'uta'íteca'a ɨ Juan jemi seica ɨ mej tí'ivaɨre'eca'a u hua'atéyujta'a, majta seica ɨ mej me'ɨ́jna jetze airáane a'ɨ́jna ɨ Leví teecan mej mi miyen tiraata'íhua'u tɨ jɨme'en yee: "¿A'ataani pej pɨ́rɨcɨ́?"

20 Ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, capu hua'utá'ijmɨijri'i mej ráamua'ati sino ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n ayén tihua'utá'ixaa mejseíiraca'a naíjmi'i ɨ teɨte. Ayen tɨjɨ́n:

—Canu nee ne'ɨ́n pú'een ɨ Cɨríistu'u tɨ Dios ra'antíhua'u.

21 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'ataani pej pú'een? ¿Ni pe'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ Elías?

Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Canu ne'ɨ́n pú'een.

Majta miyen tɨjɨ́n:

—¿Ni pe'ɨ́n pú'een ɨ tej rachú'eve'e, a'ɨ́jna tɨ Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin?

Ayee pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Canu ne'ɨ́n pú'een.

22 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'ataani ne'u pej pú'een mú'ee? Patá'aj taatá'ixaate'en á'a jɨme'e tej ti teajta tiyen tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́ime ɨ mej taja'uta'íteca'a. ¿A'iné petí'ixa á'a jɨme'e?

23 Aj pu'i ayén Juan tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna tɨ ayén jɨ́me'en tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Isaías teecan tɨ nu'u ayén ja'atɨ́ pu á e'evé'ejijhua a'ujna já'ahua'a 'ɨtzitá. Ayen tɨjɨ́n: "Rɨ́'ɨ xu huaújruuren sej si siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'itɨn se'ɨ́jna ɨ tavástara'a."

24-25 Majta seica ɨ fariseos, ɨ mej tiu'uta'aíjti'ire, ayée mú tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a piyen mú'ee caí a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u, pajta caí mú'ee a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Elías, pajta caí mú'ee a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ tej rachú'eve'e tɨ Dios jetze me'ecan titaatá'ixaate'esin, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen huá'amuaɨ'ɨhua ɨ teɨte?

26 Ayee pu tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ Juan tɨjɨ́n:

—Nee nu á'amuamuaɨ'ɨhua jaj jɨme'e. Mɨ́ ajta, seɨ́j pu ayén mú'ejmi jemi seijre'e ɨ sej caí ramua'ate.

27 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ auj mé e'evé'eme. A'iné inee cɨliéene'e nu jɨ́n ti'itéjvee ɨ jemin, capu ayén tiraavíjte'e nej ra'ajta'ɨ́'ɨpɨ'ɨn ɨ ca'acaira'an.

28 Ayee pu tiú'uruu a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n
Betábara, u jetze púјme'en, ɨ́ játe'anara'an jetze ɨ́ Jordán, a'u tɨ a'ɨ́ɨn Juan
huajé'emuaɨ'ɨhuaca'a.

Jɨme'en ɨ́ cáne'a tɨ Dios raatámuaɨ'ɨvajta

29 Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ pu raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ e'evé'eme'ecaa a'ájna
jemin. Aj pu i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨjɨ́n:

—Casi'i xaaseíj mú'een, mɨ cáne'a Dios tɨ raatámuaɨ'ɨvajta. A'ii pu a'ɨ́ɨn
pú'een tɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ra'uré'uuna nain jɨme'e a'ij mej tite'uteájturaa ɨ́ Dios
jemi a'achú mej pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

30 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej jɨ́me'en niyen tiu'utaxájtaca'a netɨ́'ɨj niyen
tejámuaatá'ixaa yee: "Seíj pu yé 'e'evé'eme'e a'ame nehuárita'a mejca'ihuáyee,
tɨ ajta jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee necaí inee, a'iné a'ɨ́ɨ pu amuacaí huataseíjre
necaí inee."

31 Canu neajta inee neseíj ramua'atejca'a. Aru ayée nu en jɨ́n mú a'uvé'emej
nej ni niyen huá'umuaɨ'ɨhua ɨ́ jaj jɨme'e tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'en a'ɨ́mej
jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

32 Aj pu'i Juan ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ júte'e 'e'icáme'ecaa.
Yee pu seijre'eca'a tɨ́j cucui'i. Aj pu i án mu'úutze'en a'ujyeíjxɨ.

33 Canu a'atzu ramua'atíiche'e tɨ pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e
a'ɨ́jna tɨ neja'uta'íteca'a ayén tɨjɨ́n: "Tɨ́ pua'a hui piyen raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén e'icáanen tɨ ij seíj japuan huateáturan, aj pej
ramua'ati tɨ a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén tiraata'aíjte'esin a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́
Dios tɨ mú'ejmi tzajta'a huateáturan sej si se'ɨ́jna jetze araújca'anen."

34 'Nee nu niyen raaseíj. Neajta nu niyen tejámuaatá'ixaate'esin tɨ a'ɨ́ɨn
pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Jɨme'en ɨ́ mej amuacaí á'ujujhua'ane'e jamuan ɨ́ Jesús

35 Yee ruijmua'a yee, ajtahua'a pu a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Ajta
a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ huá'uvi'itɨjme'e, hua'apua mú jamuan á'ujujhua'ane'e.

36 Tɨ́'ɨj raaseíj tɨ a'uun a'atamé'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ayée pu tiu'utaxájtaca'a
tɨjɨ́n:

—Xaaseíj mú'een, ɨ́ cáne'a Dios tɨ raatámuaɨ'ɨvajta.

37 Matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, matɨ́'ɨj mi Jesús hu-
atavén.

38 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, tɨ́'ɨj pɨ́ a'uré'eve, aj pu'i hua'useíj mej raavájrajme'e. Aj pu'i
ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een?

Aj mú miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Rabí, ¿a'uné pe'eche mú'ee?

A'ɨ́jna i niuucari tɨjɨ́n Rabí, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Tevij tɨ Ti-
huá'amua'ate.

39 Aj pu i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj yú a'uvé'eju'un setá'aj ya'useíj.

Matɨ́'ɨj mi a'ucíj jamuan. Majta u ya'useíj a'utɨ́ é'echejca'a. Majta mú
jamuan a'uun a'uteájturaa a'achú pua'an hora tí'ituraaca'a a'ɨ́jna xɨcájra'a
jetze. Yee pu teuumé'eca te'ecáará'a tacuarixpua.

40 Ajta, seíj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej Jesús
jamuan a'ucíj, ayée pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Andrés. A'ɨ́ɨ pu juutzeájra'an pɨ́rɨcɨ
a'ɨ́jna ɨ́ Simón, tɨ ajta i'i Pedro.

41 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Andrés amuacaí ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ ruja'a, ɨ́ Simón. Aj
pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri ráateu te'ɨ́jna ɨ́ Mesías. (Mesías, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n: Cɨríistu'u tɨ Dios Ra'antihuau.)

42 Tɨ'ɨj jí ye'eráavi'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Simón ɨ́ Jesús jemi. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, temua'a pu tira'aráaseij. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Jonás. Ayee pej ántehuaa pua'amé tɨjɨ́n: Cefas.

(Cefas, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: Pedro, tɨ ajta tetej pú'een.)

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ Felipe, ajta ɨ́ Natanael

43 Yee ruijmua'a yee, Jesús pu a'uun á'uye'imɨjca'a. Ayee pu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ a'uun á'ume'en a'ujna ájtepua, Galilea já'ahua'a. Tɨ́'ɨj i a'ɨ́ɨn ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ Felipe. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj ne jamuan á'uche'ecane'en.

44 A'ɨ́jna ɨ́ Felipe, a'úu pu é'eme'ecantaca'a, a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betsaída. A'uu mú majta é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Andrés, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

45 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Felipe a'ɨ́ɨn huáteu ɨ́ Natanael. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri ráateu te'ɨ́jna tɨ jɨme'en Moisés teecan ayén tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari, ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. A'ii pu hui ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej majta jɨme'en ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, Nazarét tɨ é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu yaujra'an pú'een ɨ́ José.

46 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Natanael, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni qui Nazarét é'eme'ecan? ¿Ni ayén tí'irɨ'ɨri tɨ a'uun Nazarét ti'itɨ́j airaanen tɨ ti'irɨ́'een?

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Che'eré, patá'aj ya'useíj.

47 Tɨ́'ɨj Jesús raaseíj tɨ e'evé'eme'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Natanael, ayée pu tiu'utaxájtaca'a jɨme'en a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

—Xaaseíj, pu'uri e'evé'eme seɨ́j tɨ tzíte'e Israél jetze ajtéme'ecan. Capu tí'ihua'itzi a'ɨ́jna jemi. Capu ja'anáj tí'ihua'itaca.

48 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Natanael ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'uné peneja'umuá'a? ¿A'iné pej pi 'een jɨ́n nemua'ate?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Nee nu ne'uun muaja'useíj patɨ́'ɨj pe'uun e'irácatii jeten a'ɨ́jna ɨ́ huaréj, tɨ́'ɨj caí xɨ muaatajéeve a'ɨ́jna ɨ́ Felipe.

49 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Natanael tɨjɨ́n:

—Rabí, mú'ee pej pe'ɨ́n pú'een pej i'i yaujra'an ɨ́ Dios. Mú'ee pej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ pej titaata'aíjte'esin itejmi, i tej Israél jetze ajtéme'ecan.

50 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'ee pej piyen té'atzaahuate'e pe'ɨ́jna jɨme'e nej niyen timuaatá'ixaa yee nej ne'uun muaja'useíj patɨ́'ɨj pe'uun e'irácatii ɨ́ huaréj jete. Ayee nu tí'imua'ixaate'e pej pauj piyen tí'iseijran ti'itɨ́j jɨme'e tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí a'ɨ́jna.

51 Ajta ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e pej piyen raseijran tɨ ayén antacúuni'ihua a'ame u ta japua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'ivaɨre'e Dios tɨ é'eseijre'e, a'ɨ́ɨ mú yéve'ecánineíca'a muá'aju'u ineetzi jemi, i nej neajta teáata'a jetze airáane. Majta mú a'uun á'ujnineica'a muá'aju'u me'újna u ta japua.

2

Jɨme'en ɨ tɨ amuacaí Jesús huarɨj ɨ mej jɨn rɨ'ɨ tira'utaseɨj

1 Tɨ'ɨj huaíca xɨca jetze teuumé'eca, seɨj pu huaténe'ɨcheca'a a'ájna já'ahua'a
Galilea, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Caná. Ajta a'ɨɨn náɨnajra'an ɨ Jesús,
a'uun a'utéveeca'a.
2 Majta a'ɨɨme ɨ mej tí'iyeste, a'ɨɨ mú raatá'inee me'ɨjna ɨ Jesús, majta
hua'utá'inee a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mej mi huá'a jamuan
tiú'uyesten.
3 Tɨ'ɨj huaxɨj a'ɨjna ɨ viinu, aj pu'i a'ɨɨn náɨnajra'an ɨ Jesús ayén tiraata'ixaa
a'ɨjna tɨjɨn:
—Capu ché'e urajmuaa ɨ viinu.
4 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨn:
—Náànaj, ¿a'iné petí'ijxe'eve'e ineetzi jemi? Capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene ɨ
nej jetzen a'ɨmej jemi huataseɨjre'en meneseɨiraca a'ɨɨme ɨ teɨte.
5 Aj pu'i a'ɨɨn náɨnajra'an ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tí'ivaɨre'e tɨjɨn:
—Setá'aj siyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨɨn tejámuaatá'ixaate'esin.
6 Ajta a'uun vejli'i teja'uvéejme'ecaa ɨ xa'ari. Ayee pu tí'ipua'ameca'a a'achú
cumu arájsevi tɨ tetej jɨme'e taavíjhuaca'a. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ mej me'ɨjna jɨn
tiu'ujá'usi na'ari me'ɨjna jetze huaɨ'ɨhua a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan
mej mi miyen me'ɨjna jɨn araúrasten ɨ ruye'irá. Ayee pu té'uvejrica'a a'achú
cumu seité liitro, na'ari seité liitro japuan tamuáamuata'a.
7 Aj pu'i Jesús ayén tíhua'uta'aíj a'ɨmej ɨ mej tí'ivaɨre'e. Ayen tɨjɨn:
—Setá'aj ra'avé'ejɨste'axɨ'ɨn ɨ jaj ɨ xa'ari tzajta'a.

Matɨ'ɨj mi te'evé'ejɨste'axɨ temua'a naa

8 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Setá'aj ru'itajániɨ'ɨn cɨj caj ɨ jaj tu'urájmuaa mɨ xa'ari tzajta'a. Setá'aj seajta
raatá'an se'ɨjna tɨ a'ɨjna jɨn antiújmua'aree mej yé tí'iyeste.
Aj mú mi miyen raatá'a.
9 Ajta a'ɨɨn tɨ antiújmua'aree, a'ɨɨ pu ra'anti'í a'ɨjna ɨ jaj tɨ huateújviinutaca'a.
A'ɨɨ pu caí ramua'areereca'a a'u tɨ é'eme'ecan a'ɨjna ɨ viinu. Mí majta a'ɨɨme ɨ
mej tí'ivaɨre'e, a'ɨɨ mú xaa ramua'areereca'a. A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨ pu raatajé a'ɨjna ɨ
ja'atɨ tɨ huaténe'ɨcheca'a.
10 Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Ja'atí tɨ na'a, ayée tu tí'ijrɨ'ɨre. Amuacaí pu hui hua'atá'aca a'ɨjna ɨ viinu tɨ
jaítze'e rɨ'en. Tí pua'a meri tá'aruaj, aj pu'i a'ɨɨn hua'utá'asin ɨ tɨ caí rɨ'en. Mí
pajta mú'ee, mé'e pu a'ayeúche ɨ tɨ jaítze'e rɨ'en tɨj na'a tej autéjhuii tej tij ɨjii
ra'antiyé'en. —Ayee pu tiraata'ixaa.
11 A'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e ɨ tɨ amuacaí ayén ti'itɨj jɨn huarɨj a'ɨjna ɨ Jesús, ɨ mej
jɨn rɨ'ɨ tira'utaseɨj. Ayee pu huarɨj a'ujna u Caná, chajta'a tɨ a'uun a'utacá'a
u Galilea. Ayee pu huá'a jemi huataseɨjre ɨ tí'imuarɨ'eri'ire'ara'an ɨ tɨ jɨn
rɨ'ɨ tihua'utá'a. Majta a'ɨɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú jaítze'e
rá'antzaahua.

Jesús pu a'uun a'utéveeca'a u Capernaúm

12 Tɨ'ɨjta'i, a'uun a'ucáane a'ujna Capernaúm a'ɨmej jamuan ɨ náɨnajra'an,
ajta ihuáamua'ame'en. A'uu mú é'etee a'achú pua'an xɨcaj.

Jesús pu hua'irámuari a'ujna teyujta'a a'ɨmej ɨ mej tí'itetu'araca (Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Tɨ'ɨj ari vejli'itaca'a a'ájna mej jetzen miyen ra'utámua'aree a'ájna
xɨcájra'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨmej ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecantaca'a, tɨ'ɨquí Jesús án a'ujnéj a'ujna Jerusalén.

14 A'uu pu a'uteájrupi ta'anténine'i ɨ teyuu tɨ a'utéjvee. Aj pu'i a'uun huá'uteu a'ɨ́mej ɨ mej tí'itetu'araca ti'iteén huáacasi nusu cáne'axɨ ca'ɨ́n cucui'ise. Ajta seica pu huáteu ɨ mej án e'ijtéjcaa meesa jetze mej mi tumin huapuáta'ata.

15 Aj pu'i cuaarta huatétaahuaca'a caujnari jɨme'e. Tɨ'ɨj jí a'ɨ́jna jɨ́n hua'irámuari naíjmi'ica. A'ɨ́mej pu ajta huiiramuári ɨ cáne'axɨ, ajta ɨ huáacasi. Ajta pu pɨ́ té'ejhua'axɨxɨ ɨ tihuá'ameesa a'ɨ́mej ɨ mej japuan tumin tí'ipuata'ati'iraca'a. Ajta nainjapua ráahua'astɨ́raa ɨ tumin.

16 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej cucui'ise tu'araca tɨjɨ́n:

—Setá'aj te'irá'an nain ɨ tɨ ayun tí'iseijre'e. Caxu ché'e siyen raruure niyá'upua tɨ raatéechi'i. Ché'e caí ayén ti'itéva'ɨrihua'an tɨ́j chi'i ɨ mej tzajta'an tumin mua'itɨcɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

17 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi miyen ra'utámua'areeri'i tɨ ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Na'anca'anéecan nu yeehui jɨ́n niyen yé á'aseca a'u pej a'utéechi'i nej ni muaateánajche.”

18 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tihuá'aijte'e ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tirájhuaviiri'i tɨ ij a'ɨ́ɨn ca'anéeri jɨ́n ti'itɨ́j hua'utaseíjrate'en ɨ mej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraaseíj. Miyen tɨjɨ́n:

—Patá'aj taataseíjrate'en ti'itɨ́j ɨ tej jɨ́n a'ij tímua'utaséij tej ti te'ɨ́jna jɨ́n ráamua'aree pej pe'ɨ́jna jɨ́n antí'amua'aree pej piyen rɨcɨ.

19 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a siyen raaté'uuna se'íjna i teyuu, nee nu huaíca xɨcaj tzajta'a neajtahua'a ra'ajjájsin.

20 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ Israél mej jetze ajtéme'ecan, ayée mú titeetaniú tɨjɨ́n:

—Ayee pu hui á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a japuan arájsevi mej rá'ajtaahuaca'a. ¿Ni qui mú'ee piyen huaíca xɨcaj tzajta'a pajtáhua'a rá'ajtaahua? —Ayee mú tiraata'íhua'uri'i.

21 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n tí'ixajtaca'a ɨ teyuu tɨ jetzen seijre'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ tévira'an.

22 Tɨ'ɨj Dios ra'ajjáj ɨ Jesús huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, aj mú mi ra'utámua'areeri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e. Ajta, ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén ti'ayájnaca'a a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ huá'ayu'uxa jetze. Majta rá'antzaahua a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a.

A'ɨ́ɨme ɨ mej amuacaí té'antzaahua a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús

23 Tɨ́'ɨj a'uun a'utéveeca'a u Jerusalén a'ájna xɨcájra'an jetze matɨ́'ɨj tí'iyestejca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i, jeíhua mú teɨte raaseíj a'ij tɨ Jesús rɨjcaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ naa tihuá'aseijrate'e. A'ɨ́j mú jɨ́n mu'iitɨ́ rá'antzaahua tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ mej rachú'eve'eca'a.

24 Mɨ́ ajta Jesús, capu huataúra'a tɨ huataújtuiire'en a'ɨ́mej jemi, a'iné a'ɨ́ɨ pu naíjmi'ica mua'atejca'a.

25 Capu ayén ruxe'eve'eca'a tɨ ja'atɨ́ ayén raatá'ixaate'en a'ij tɨ 'een ɨ teáata'a, a'iné a'ɨ́ɨ pu ruseíj rú'umua'areereca'a a'ij tɨ 'éene'e mua'atzíire'ara'an ɨ tzajta'an ɨ tevi.

3

Nicodemo pu tí'ira'ihua'uraca'a ɨ Jesús

1 A'uun pu seíj a'utéveeca'a tɨ a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ fariseos. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Nicodemo. A'ɨ́ɨ pu seíj a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ hua'avaujsi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

2 A'ɨ́ɨ pu tɨca'ɨmua á e'iré'ene ɨ Jesús jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Vásta'a, teen tu ramua'aree pej pe'uun a'uvé'emej ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej titaatá'ixaate'en. Ayee tu tí'ijmua'aree tɨ caí a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén rɨjca patɨ́j mú'ee, a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej jɨ́n a'ij tímua'utaséij tɨ pua'a caí Dios ayén jemin seijre'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn jéjcuacan jɨ́n huanú'ihua

3 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ pua'a ja'atɨ́ caí ajtahua'a huanú'ihua, capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn a'uun a'uteárute a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e.

4 Aj pu'i Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén ajtahua'a huanú'ihua tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ari vásta'a pú'eene'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ajtahua'a atéhui'ixɨn ɨ jucáara'an jetze ɨ runáàna tɨ ij ajtahua'a huanú'ihua. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Nicodemo.

5 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ pua'a caí ayén huaujjéjcuare'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén huaújmuaɨ'ɨhua jaj jɨme'e, ajta tɨ pua'a caí ayén ajtahua'a huanú'ihua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén huateáturan ɨ jemin, capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ a'uun a'uteárute a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e.

6 Seɨcɨé pu 'een a'ɨ́jna tɨ a'ɨ́jna jetze airáninei tɨ ayén ratéhua'ira'a. Ayee pu che'atá na'a seɨcɨé 'een a'ɨ́jna tɨ a'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

7 'Capej a'ij té'amuajca nej niyen tí'imua'ixaate'e yee ruxe'eve'e pej pajtáhua'a huanú'ihua.

8 Casi'i, ayée pu rɨcɨ ɨ eeca. Nain japua pu huá'eecaj. Pajta ranamua tɨ jújhua'ana. Mɨ ajta, capu a'ij timuá'amitɨejte'e a'u tɨ púјme'en a'uvé'eye'i na'ari a'u tɨ púјme'en huarú'ipi. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aruure matɨ́j mena'a pua'amé ɨ mej miyen airaújneijte me'ɨ́jna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Jesús.

9 Ajta a'ɨ́ɨn Nicodemo ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ayén teja'uré'enen?

10 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mɨ pej tihuá'amua'ate a'ɨ́mej ɨ mej Israél teecan jetze ajtéme'ecan, ¿ni tzaa ayén ti'ayajna pej caí yaú'itɨe a'ij nej tí'imua'ixaate'e?

11 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ tej tiyen ramua'aree, teajta te'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájta ɨ tej tajɨ́'ɨ jɨ́n tiu'uséij.

'Mɨ seajta mú'een, caxuu xɨ ra'ancuré'a a'ij tej tejá'amua'ixaate'e.

12 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n timuaatá'ixaa a'ij tɨ tí'irɨneca íiyen chaanaca japua. Mɨ pajta mú'ee, capej jɨme'en té'atzaahuate'e. ¿A'iné tí'irɨ'ɨri pej piyen té'antzaahuate'en tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jɨ́n timuaatá'ixaate'en a'ij tɨ tí'irɨneca u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.

13 'Capu ja'atɨ́ ja'anáj u a'ujnéj u ta japua sino a'ɨ́ɨ pu'u ɨ tɨ yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua. Nee nu ne'ɨ́n pú'een i nej neajta teáata'a jetze airáane.

14-15 Ajta, tɨ́j a'ɨ́ɨn Moisés ajmí'i ra'ajpí a'ɨ́jna ɨ cu'ucu'u a'ujna já'ahua'a tɨ caí é'e tí'itɨɨtaca'a, ayée pu che'atá na'a tiú'ujxe'eve'e tɨ Dios ayén na'ajján ineetzi i nej neajta teáata'a jetze airáane, tɨ ij ayén tihuá'acɨ'ɨti a'achú mej pua'amé ná'antzaahuate'esin mej mi miyen ruuri huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Dios pu nu'u huá'axe'eve'e matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua

16 'Ayee pu Dios ayén hua'utaxí'eve a'ímej í mej yen huachéjme íiyen
chaanaca japua tɨ i ayén neja'uta'íteca'a ineetzi, nej nee nena'a caj
tí'iyaujra'an, nej ni niyen huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan mej mi caí
antipuá'are sino tɨ ayén tihuá'acɨ'ɨti mej mi miyen ruuri huateáturan tíj
na'a rusén jɨme'e, a'achú mej pua'amé miyen na'ará'astijre'esin ineetzi.
17 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Capu Dios ayén neja'uta'íteca'a nej
yé ve'ecáanen íiyen chaanaca japua nej ni niyen hua'uxíjte'en ne'ímej í
mej yen huachéjme ne'íjna jɨme'e nej ni puaíjtzi hua'utá'an sino ayée pu
neja'uta'íteca'a nej ni huá'a japua huániuuni ne'íjna jɨme'e nej naíjmi'ica
tiu'utá'uuni'i.
18 'Ayee pu tí'ijcɨ'ɨti ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ná'astijre'e ineetzi, nej ni caí
ra'uxíjte'en, neajta caí puaíjtzi raatá'an. Mí ajta a'íɨn, ja'atí tɨ na'a tɨ caí
ná'astijre'e ineetzi, Dios pu ari ra'uxíjte tɨ ij ayén puaíjtzi raatá'an a'íjna jɨme'e
tɨ a'íɨn caí ná'astijre'e ineetzi nej nee nena'a caj tí'iyaujra'an í Dios.
19 'Ayee pu ari huá'a jɨme'en ra'uxíjte í Dios nej neri huá'a jemi huataseíjre
a'ímej jemi í mej yen huachéjme chaanaca japua nej ni niyen tíhua'utétatzavi'i.
Mí majta me'ín í teɨte, ayée mú jaítze'e raataxí'eve mej me'uun a'uteáturan a'u
tɨ a'utíca'a mej caí raataxí'eve mej me'uun a'uteáturan a'u tɨ á'uneeri'i. Ayee
mú 'een jín raataxí'eve a'iné a'ij mú pua'a titetiújcha'ɨɨca'a.
20 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna, ja'atí tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, capu
a'atzu ra'aráanajche tɨ ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a 'een jɨme'e a'u tɨ á'uneeri'i.
Capu xaa ne'u ayén á'ujca'ane tɨ ayén a'ij pua'a huárɨni a'u tɨ á'uneeri'i a'íjna
jɨme'e tɨ rátziɨɨne'e tɨ ij ayén huatámitɨeere'en a'ij tɨ 'een a'íjna tɨ jín ayén rɨcɨ.
21 'Mí ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ hui tzáahuati'ira'a jín rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, a'íɨ pu xaa ayén
á'ujca'ane tɨ ayén rɨjca a'u tɨ á'uneeri'i tɨ ij ayén huatámitɨeere'en temua'a naa
tɨ ayén rɨcɨ a'íjna jɨme'e tɨ rá'astijre'e í Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a í Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ímej í mej a'uun huachéjme u Judea

22 Tí'ɨj i Jesús a'uun á'ume a'ájna já'ahua'a, a'uun tɨ a'utacá'a u Judea. Majta
mú jamuan a'ucíj a'íɨme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. A'uu pu huá'a jamuan
a'utéveeca'a a'achú pua'an xɨcaj. Ajta huá'umuaɨ'ɨhuaca'a í teɨte.

A'íjna í Juan, í tɨ huá'amuaɨ'ɨhuaca, a'íɨ pu jaítze'e tihuá'ixaate'e jíme'en í Jesús

23 A'ajná'ɨmua, a'íɨ pu Juan ajta huá'amuaɨ'ɨhuaca'a a'ájna já'ahua'a cha-
jta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Enón. A'uu pu vejli'i a'utacá'a u chajta'a tɨ ayén
téja'arájtehuaa Salim. Ayej tí'iruurejca'a a'iné jeíhua pu jájmuaaca'a a'ujna.
Majta mú jeíhua teɨte e'iré'enineica'a í jemin tɨ ij huá'umuaɨ'ɨhua.
24 Ayee pu tí'iruurejca'a a'iné camúu xɨ ra'iténajca'a me'íjna í Juan.
25 Matí'ɨj mi autéjhuii a'íɨme í mej Juan jamuan á'ujujhua'ane'e mej
tiújtea'axɨ'ɨn a'ímej jamuan í seica í mej Israél jetze ajtéme'ecan me'íjna jɨme'e
í hua'aye'ira, í tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u 'é'etiɨ'ɨhuáxɨ'ɨn.
26 Matí'ɨj mi e'iré'ene í Juan jemi. Aj mú mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:
—Rabí, casi'i a'ij tɨ rɨcɨ a'íjna tɨ a'uun a'utéveeca'a mú'eetzi jemi patí'ɨj pe'uun
u jetze púje'en u Jordán. A'ii pu hui a'íɨn pú'een í pej jíme'en tiu'utaxájtaca'a.
Ajta íjii, a'íɨ pu huá'amuaɨ'ɨhua í teɨte. Majta naími'i mú e'iré'eninei í jemin.
27 Ajta a'íɨn Juan, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:
—Tíj na'a tɨ ja'atí ayén ra'ancuré'asin, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti a'íjna jɨme'e tɨ Dios
ayén tiraatá'asin.
28 Mú'een xu hui seajta seri náanamuajri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa yee
nej caí ne'ín pú'een í Cɨríistu'u tɨ Dios ra'antíhua'u, sino Dios pu ayén
neja'uta'íteca'a nej ni amuacaí huataseíjre'en mú'ejmi jemi.

29 'Ayee pu tí'irineca tí'ij ja'atí huaténe'iche. A'ífjna í 'íita'a, a'íi pu huateáturaasin a'ífjna jemi ti ra'ancuré'evi'iti. Ajta a'íin amiigura'an í ja'ati, a'íi pu á vejli'i a'utéveeca ti ij ayén rá'anvi'itin a'ífjna í 'íita'a a'ífjna jemi í teáata'a. A'íi pu ajta ayén rutémua'ave'e a'ífjna jime'e ti ayén ranamua a'ij ti a'íin ja'atí tiu'utaxájta a'ífjna jime'e ti ari ra'ancuré'evi'iti a'ífjna í 'íita'a. Ayee nu hui che'atá nena'a netémua'ave'e inee, a'iné pu'uri antipuá'ari í nej jín antínmua'aree.

30 'Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti a'íin jaítze'e ve'ecán jín te'enteárute. Ajta ineetzi jemi, ayée pu ajta ruxe'eve'e nej jaítze'e ciliéene'e jín tiu'utévaire'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ífjna í Juan.

A'íi ti u e'icaanej u júte'e

31 'A'ífjna ti hui u e'icaanej u júte'e, a'íi pu nain jín antiújmua'aree. Neajta inee, i nej íiyen chaanaca japua me'ecan, íiye nu hui me'ecan, neajta niyen tí'ixaxa'a a'ij ti ti'itíj ríij á'aye'i íiyen chaanaca japua. Ajta a'íin ti júte'e e'icaanej, a'íi pu nain jín antiújmua'aree.

32 A'íi pu ayén a'ífjna jín tí'ixaxa'a a'ij ti a'íin tiu'uséij, ajta a'ij ti a'íin tiú'unamuajri'i í Dios jemi. Mí ajta, capu ja'atí rá'atzaahuate'e a'ij ti ti'ixa.

33 Ajta a'íin ti ayén rá'antzaahuate, a'íi pu ayén raatá'itiira ti ayén ti'ayajna ti Dios ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a.

34 'A'ífjna ti Dios ya'uta'íteca'a, ayée pu hui che'atá na'a a'ífjna jín ti'ixa a'ij ti tiu'utaxájtaca'a í Dios. Ayee pu a'ífjna jín rici a'iné Dios pu ayén raatá'a ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios nain jín huateáturan í jemin.

35 Ajta, a'íin ya'upuáara'an raxí'eve'e í ruyauj, ajta ayén raatá'a ti a'íin yaujra'an nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani.

36 'A'ífjna ti rá'astijre'e a'ífjna í yaujra'an, a'íi pu ruuri huateáturaasin í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. Ajta a'íin ti caí ayén tira'ará'astijre'e, capu raci'iti ti ruuri huateáturan í Dios jemi sino Dios pu puaíjtzi raatá'asin.

4

Jíme'en í 'íita'a ti Samaria é'eme'ecan

1 Majta me'ín í fariseos, ayée mú ráamua'areeri'i tijín jaítze'e pu nu'u huá'amua'itijci í teite a'ífjna í Jesús caí a'ífjna í Juan. Ajta nu'u huá'amuaí'ihua.

2 Mí ajta a'íin Jesús, capu ayén tihuá'amuaí'ihuaca'a, sino a'íime mu'u í mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

3 Ajta a'íin Jesús, tí'ij ayén tiú'unamuajri'i mej nu'u miyen tiráamua'areeri'i a'íime í fariseos, aj pu'i a'uun e'erájraa u Judea. Tí'ij jí ajtahua'a a'uun a'utamé ájtepua u Galilea.

4 Ayee pu tiú'ujxe'eve'eca'a ti a'uun já'ita'a a'uré'enen u Samaria.

5 Ti'ij jí a'uun a'ará'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Sicar, ti a'uun ajtéme'ecan u Samaria. A'uu pu vejli'i a'utacá'a a'ífjna chuéjra'a ti a'íin nu'u Jacobo teecan raatapuaíjve í ruyauj í José teecan.

6 A'uu pu ye'etéecu a'ífjna í Jacobo. Ajta a'íin Jesús, a'úu pu a'ujyeíjxi á vejli'i a'utí e'etécun a'iné temua'a pu tí'icua'anaca'a a'ífjna jime'e ti á'atee ti huaméj í juye jetze. A'atzaj a'ájna pítí'iritjcaa á tacuarixpua.

7 Ti'ij jí seíj á e'iré'ene, 'íita'a ti Samaria é'eme'ecan. Ayee pu a'ífjna jín e'iré'ene ti ij jaj aiitajáni'in. Aj pu'i Jesús ayén tiraatajé tijín:

—Cíj caj jaj tinaatá'a.

8 Majta a'íime, í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú á'uju'un u chajta'a mej mi cua'ira tiú'unanan.

9 Ajta a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tijín:

—Mú'ee pej hui Israél jetze ajtéme'ecan. Neajta inee, inee i'i 'íita'a íiye nej Samaria me'ecan. ¿A'iné 'een jɨme'e piyen jaj nehuavii nej cíj caj timuaatá'an?

(Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í 'íita'a a'iné, a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu a'ij á'ujmua'ara a'ímej jemi, í mej Samaria é'eche.)

10 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a pej mua'areere ti'itíj tɨ jín Dios ruxí'evi'ira'a jín muaata-puaíjve'esin, pajta ramua'areere ja'atí nej pú'een inee, i nej niyen muahuavii, ayée pej naatahuavíiranche'e. Neajta nu niyen ne'íjna muaatá'aniche'en ne'íjna í jaj í pej jín rusén jín ruuri.

11 Ajta a'íin í 'íita'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Nevástara'a, capej ti'itíj tícha'iɨ í pej jín ra'itajáni'ɨsin í jaj, ajta jeíhua pu hui ucátee í tɨ atécun. ¿A'uné jetze péye'ejáni'ɨsin pe'íjna í jaj?

12 ¿Ni piyen jaítze'e ti'itíj jín antí'amua'aree mú'ee caí a'íjna í tayá'upuaci'ɨ, a'íjna í Jacobo teecan tɨ ayén taatá'a tej tiyen a'uyé'en iiyecuí? A'íi pu ajta ayajna yé'ecare'e, majta a'íime í yaújmua'ame'en, majta í tihuá'aye'emuaaca'a.

13 Ayee pu tiu'utaniú a'íjna í Jesús tɨjín:

—Ayee nu tí'imua'ixaate'e tɨ ayén tihuá'aruuren a'achú mej pua'amé miyen raye'e me'íjna í jaj tɨ aiitáninei mɨ ta'atécun jetze. Matí'ɨj huayé'en, majtáhua'a mú huata'í'icu méjca'i huáyee.

14 Mí ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ a'íjna huayé'en í jaj nej hui niyen raatá'asin, capu ché'e ja'anáj huata'í'imɨ. Jee xaa ne'u, ayée pu seíire'e a'ame í jemin tɨ a'íjna í jaj nej niyen tiraatá'asin tɨ ayén aiitáninéica'a a'ame tɨ ij a'íin ja'atí rusén jín ruuri á'ara'ani. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Jesús.

15 Aj pu'i a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Nevástara'a, patá'aj piyen cíj caj tinaatá'an pe'íjna í jaj nej ni caí ché'e huata'í'imɨn, tɨ ij ajta caí ché'e ayén tiú'ujxe'eve'e nej niyen yeraajéin neyajna.

16 Aj pu'i í Jesus ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Aricu, u a'utájee í tɨ muajá'uvi'itɨn. Pajta mú a'uvé'eme'en.

17 Aj pu'i a'íin 'íita'a ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Capu ja'atí nejá'uvi'itɨn.

Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Jesús tɨjín:

—Xí'epɨ'ɨn pej tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u caí ja'atí muajá'uvi'itɨn.

18 Ayee pu ti'ayajna í mej meri anxívi ará'ase muá'araa a'íime í mej muatévi'itɨne'e. Ajta a'íin í pej jamuan á'uca íjii, capu muajá'uvi'itɨn a'íjna. Ayee pej tzáahuati'ira'a jín tiu'utaxájtaca'a.

19 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í 'íita'a tɨjín:

—Nevástara'a, ayée pu hui tiná'amitɨejte'e pej piyen Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

20 Tavaújsimua'acɨ'ɨ mú raná'amiche'e í Dios a'íjna jetze í jirí. Mí seajta mú'een, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée xu tí'ixaxa'a tɨ ayén ruxe'eve'e tej te'uun yé'ana'amiche'en a'ujna já'ahua'a u Jerusalén. —Ayee pu tiraata'ixaa.

21 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:

—'Ɨita'a, ayée nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, pu'uri tín teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an jetze sej caí ché'e raná'amiche'e xá'aju'un í tayá'upua íiyen jɨrí japua, camu majta ché'e raná'amiche'e muá'aju'u u Jerusalén.

22 'Mú'een, mɨ sej Samaria é'eme'ecan, ayée xu hui caí ramua'ate se'íjna í sej rana'amiche. Mí teajta iteen, teen tu ramua'ate te'íjna í tej rana'amiche a'iné a'íjna tɨ ayén ta japua niuuni, a'ímej jetze pu huataseíjre'esin í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

23 'Mí ajta, pu'uri tín teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'an jetze mej miyen me'ífjna jetze araújca'anen í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi miyen tzáahuati'ira'a jín raná'amiche'en í tayá'upua. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna teja'uré'ene mej miyen rɨcɨ a'ífɨme í mej tzáahuati'ira'a jín rana'amiche a'iné tayá'upua pu ayén huá'ahuauhuau a'ífmej í mej miyen rana'amiche.
24 'Dios pu xɨéjniu'ucari pú'een, majta a'ífɨme í mej rana'amiche, ayée pu ruxe'eve'e mej me'ífjna jetze araújca'anen í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios mej mi tzáahuati'ira'a jín raná'amiche'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ífjna í Jesús.
25 Ajta a'ífɨn 'ífita'a, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:
—Nee nu hui ramua'aree tɨ a'ífɨn téjmi jemi huataseíjre'esin a'ífjna í tɨ jee Mesías pú'een, í mej miyen ratamuá'amua tɨjín Cɨríistu'u tɨ Dios ra'antíhua'u. Tí'ɨj a'ífɨn ayén huataseíjre'en, a'ífɨ pu nain jín titaatá'ixaate'esin.
26 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Inee, i nej á jamuan ti'ixa, nee nu ne'ín pú'een.
27 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi uvé'ene a'ífɨme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Jé'ecan mú a'ij ra'utaseíj me'ífjna jɨme'e tɨ a'ífɨn 'ífita'a jamuan tí'ixajtaca'a. Mí ajta, capu ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín: "¿A'iné péjruuren pemífjna mɨ 'ífita'a?" Ni camu miyen yee: "¿A'iné 'een jɨme'e piyen jamuan ti'ixa?"
28-29 Ajta a'ífɨn 'ífita'a, á pu ya'utára a'ífjna í ruxa'ari. Tɨ'ɨj jí u á'ume u chajta'a. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa í teɨte. Ayen tɨjín:
—Mú se'utáuruyi'i sej si ya'useíj ja'atí tɨ ayén tinaatá'ixaa nain jɨme'e a'ij nej ti'itíncha'ɨɨ. ¿Ni qui caí a'ífɨn pú'een í Cɨríistu'u? —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
30 Matí'ɨj miyen tiráanamuajri'i, aj mú mi me'ín í teɨte huiráacɨ u chajta'a. Matí'ɨj mi me'uun u á'uju'un í Jesús jemi.
31 Meenti mauj a'ífɨme í mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú ca'anéjri ratá'acare'e tɨ tiú'ucua'ani. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjín:
—Rabí, patá'aj tiú'ucua'ani.
32 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Nee nu ne'ífjna jín huaténvaɨre'esin ne'ífjna jɨme'e í cua'ira í sej caí ramua'ate.
33 Majta me'ín, ayée mú tiújɨ'ixaate'eca'a tɨjín:
—Tij ja'atí ari tiraavé'etuiiri'i í cua'ira.
34 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—A'íj nu jín niyen huaténvaɨre'esin ne'ífjna jɨme'e nej ni niyen ra'ará'asten í tɨ jín Dios ayén neja'uta'íteca'a, neajta nej nain jín ra'antícɨ'iti ne'ífjna í tɨ jín tinaa'íjca.
35 'Caxu siyen tiu'utaxájta yee aúche'e te'á'atura a'achú cumu muáacua máxcɨra'i, sej si tiu'uré'atzaana. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, xaaseíj, seajta nainjapua huanéereajra'ani a'ujna mej a'uté'uu í mej tí'ihuaste'e. Jéihua mú huacuaínavi'ijmee. Pu'uri huaxí'epɨ'ɨn sej huá'ajseɨre'en sej si tiu'utátuiire'en í Dios jemi.
36 Ajta íjii, pu'uri ra'ancuré'asin ja'atí a'ífjna tɨ racɨ'iti, a'ífɨ pu huá'ajseɨre'esin mej mi miyen ruuri huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e mej mi naíjmi'i miyen huataújtemua'ave'en, a'ífjna í tɨ tiu'uhuáste a'ij tɨ Dios tiraa'íjca, ajta a'ífjna tɨ ayén tiu'uré'atza a'ij tɨ ajta Dios tiraa'íjca.
37 'A'íj pu jín ayén ti'ayajna a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨ ayén tɨjín: "A'ífɨ pu raayí'ɨtɨ tɨ tiu'uhuáste'en. Ajta a'ífɨn í seíj ayée pu raayí'ɨtɨ tɨ tiu'uré'atzaana."
38 Ayee nu hui ne'ífjna jín amuaata'íteca'a sej si siyen se'ífjna huaré'atzaana a'u sej caí teja'uhuáste. Seica mú jeíhua huápɨ'ɨ tiu'umuáreɨej. Seajta mú'een, a'íj xu siyen ancuré'a í mej raamuá'itɨ me'ífjna jɨme'e í mej tiu'umuáreɨej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ífjna í Jesús.

39 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej Samaria é'eme'ecan, mu'iitɨ́ mú rá'antzaahua me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ jɨ́n Jesús nain tiraata'ixaa a'ij tɨ ti'itiújcha'ɨ̈ca'a.

40 A'ɨ́j pu jɨ́n, me'ɨ́n u e'iré'ene ɨ́ jemin, matɨ́'ɨj mi jeíhua rájhuaviiri'i tɨ i a'ɨ́ɨn a'uun a'uteáturan huá'a jamuan. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'uun ayén é'etee huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xɨcaj.

41 Majta jeíhua mú jaítze'e rá'antzaahua ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti-hua'utá'ixaa.

42 Ayee mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n:

—Amuacaí tu hui te'ɨ́jna jɨ́n té'antzaahua te'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej pena'a peri titaatá'ixaa. Teajta íjii, catu ché'e tiyen te'ɨ́jna jɨ́n tena'a té'antzaahuate'e sino tu'uri tiyen ráanamuajri'i tajɨ́ɨmua'a. Teajta hui tiyen ramua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ ayén téjmi japua niuuni tetɨ́j tena'a pua'amé yen seijre'e chaanaca japua.

Jesús pu nu'u tiráahuaa yaujra'an seɨ́j tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéveeca'a

43 Tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xɨcaj, aj pu'i a'ɨ́ɨn Jesús huirájraa a'ujna. Aj pu'i a'uun á'ume ájtepua u Galilea.

44 Jesús pu ayén huataújxajtaca'a ruseɨ́j mej nu'u caí rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ̈ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uun é'eche a'u tɨ ajta é'eche seɨ́j tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, huirájraa a'ujna u Judea.

45 Mí ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Galilea é'eme'ecan, temua'a mú naa tira'ancuré'evi'itɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huá'a jemi a'ará'a. Ayee mu'u meri nain tiu'uséijraca'a a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́'ɨj a'uun a'utéveeca'a a'ujna Jerusalén matɨ́'ɨj tí'iyestejca'a a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Galilea é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú majta a'uté'uuca'a me'újna.

46 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huá'umuaareca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej me'uun e'echéjme'e me'újna Caná, a'u tɨ ɨ́ jaj a'uteújviinutaca'a. A'ɨ́ɨ pu seɨcɨé ayén ráaruu, ne'u.

Ajta pu seɨ́j a'uun a'utéveeca'a tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna jemi ɨ́ rey. Ajta a'ɨ́ɨn, seɨ́j pu tiyáujca'a tɨ a'uun á'ucatii a'ujna Capernaúm. Tí'icui'ica'a a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an.

47 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén ráamua'areeri'i tɨ Jesús a'uun a'arájraa a'ujna Judea, ajta nú'u ari a'uun a'ará'a u Galilea, tɨ'ɨquí a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ u á'ume ɨ́ jemin. Jéihua pu tirájhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn Jesús a'uun á'ume'en a'ɨ́jna jemi tɨ tí'icui'i tɨ ij raarújte'en a'iné pu'uri nu'u tímua'a mɨ'ɨni.

48 Ayee pu Jesús tiraata'ixaa, tɨjɨ́n:

—Caxu ja'anáj té'antzaahuate'esin tɨ pua'a necaí niyen ti'itɨ́j tejamuaataseɨ́jrate'en ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tína'utaseɨ́j na'ari ti'itɨ́j ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree tɨ Dios ayén naatá'a nej niyen huárɨni.

49 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéveeca'a ɨ́ rey jemi, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, patá'aj piyen u á'ume'en neetzi jamuan, na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu hui mɨ'ɨni ɨ́ niyauj.

50 Ajta Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Aricu a'u pej é'eche. Pu'uri run ɨ́ ayauj.

Ajta a'ɨ́ɨn ja'atɨ́, a'ɨ́ɨ pu rá'antzaahua a'ij tɨ tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Tɨ'ɨj jí á'uraa.

51 Tɨ́'ɨj ari á vejli'i aumé'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ mú ra'antinájcheca'a ɨ́ mej ravaɨre'e. Ayee mú tiraata'ixaa tɨ nu'u ari huarúj a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an.

52 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'atzaj tɨ pua'a ayén huatéepua'aj a'ɨ́jna tɨ jɨ́n pístaca'a a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'atzaj pu hui huatéepua'aj ɨ́ tajcaí a'atzaj te'ecáará'a ɨ́ tacuarixpua.

53 Jíme'en mu'u miyen tiraata'ixaa, aj pu'i ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ ya'upuáara'an tɨ ayén pua'a pɨtí'irɨjcaa a'atzaj tɨ pua'a Jesús ayén tiraata'ixaa tɨ nu'u a'ɨ́ɨn yaujra'an ari run. A'ɨ́j pu jín, huataújtuiitze ɨ́ tavástara'a jemi. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtestemua'ame'en, a'ɨ́ɨ mú majta miyen huarɨ́j.
54 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ hua'apua tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e tɨ ayén tiú'uruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ujna já'ahua'a u Galilea tɨ́'ɨj a'uun huirájraa u Judea.

5

Tɨ́'ɨj Jesús tiráahuaa seɨ́j tɨ cɨyáaxara'aca'a ɨ́ ru'ɨcán jetze

1 Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica matɨ́'ɨj tiu'uyé'este a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'uun pu a'ujnéj a'ánna Jerusalén.
2-3 A'uun pu jéjmuaa a'ájna vejli'i ta'áa puéerta a'u mej jetzen a'uteáru'ipi ɨ́ cáne'axɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjín Betesda. Anxɨ́vi pu á'aportaalijme'ecaa a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a jeíhua teɨte ɨ́ mej tí'icucui'ica'a. Seica mú miyen aracúcu'unijme'eca'a, majta seica, a'ij pua'a mú huatzúna'iche'e, majta seica cɨyáaxavi'icaa ɨ́ huá'ɨɨca.
4 A'ɨ́ɨ mú miyen rachú'eve'eca'a tɨ ij ja'atɨ́ ayén ra'utáruureajxɨ'ɨn ɨ́ jaj, a'iné ja'anáj tɨ na'a, ayée pu rɨjcaa seɨ́j tɨ júte'e tí'ivaɨre'e Dios tɨ é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu ave'ecánineica'a a'ájna tɨ jéjmuaa, tɨ ij a'ɨ́ɨn ra'utáruureajxɨ'ɨn. Ajta a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ tɨ amuacaí ateájra'ani ɨ́ jaj tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu ayén run tɨ́j na'a tɨ jín tí'icui'i.
5 Meenti seɨ́j a'uun a'utéveeca'a tɨ ayén ari á'atee a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan aráhuaica nine'ira'a tɨ ayén tí'icui'i.
6 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén raaseíj tɨ a'uun aúuca'atii, ayée pu ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn nu'u ja'atɨ́ ari á'atee tɨ ayén 'een. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿Ni piyen tí'ijxe'eve'e pej huarún?
7 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'icui'i, ayée pu tiu'utaniú tɨjín:
—Nevástara'a, tɨ́'ɨj ayén ra'utáruureajxɨ'ɨn ɨ́ jaj, capu hui mé'e ja'atɨ́ tɨ naatévaɨre'en nej ni ateájra'ani ɨ́ jaj tzajta'a. Ajta, netɨ́'ɨj nauj á á'ume'en, seɨ́j pu hui ca'anacan a'uun ateeme nej caí inee. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ tí'icui'i.
8 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Ájchesi. Anchuée mɨ á'utaatzi. Pajta hui á'ura'ani.
9 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ huarúj. Ajta yá'uchuii ɨ́ rú'utaatzi. Tɨ'ɨj jí á'uraa. Ajta a'ájna pɨtí'irɨjcaa a'ájna xɨcájra'a mej jetzen ruse'upi tɨ́'ɨj huarúj.

A'ɨ́ɨ mú ra'uxɨ́jte me'ɨ́jna ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn raarújte a'ájna matɨ́'ɨj ruse'upi

10 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén huarúj tɨjín:
—Pu'uri hui a'ájna pɨtí'irɨcɨ ɨ́ xɨcájra'an tej jetzen tase'upi. Ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ ayén tí'ita'aijte'e tɨ nu'u caí a'ij tí'irɨ'ɨri pej piyen ráachuisime'en mɨ á'utaatzi íjii.
11 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ cɨyáaxara'aca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Ayee pu tinaatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ naarújte tɨjín yee nej nu'u rá'anchueeni ɨ́ ne'utaatzi, neajta nu'u u á'ura'ani.
12 Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'ataani pú'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén timuaatá'ixaa pej nu'u piyen rá'anchueeni, pajta nu'u á'ura'ani?
13 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́ tɨ ayén huarúj, capu a'atzu ramua'atejca'a ja'atɨ́ tɨ pu'eene'e, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ Jesús pu'uri á aúuruteca'a huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a.

14 Tɨˈɨj jí Jesús aˈuun yáˈuteu aˈujna teyujtaˈa. Ayee pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—MeˈecuiCAUSATIVE xaa, pepuˈuri huarújˌ. PecájˌCAUSATIVE chéˈe tiˈitɨ́j jɨ́n aˈaturáa ɨ́ Dios jemi. NaˈariCAUSATIVE caí, ayéeCAUSATIVE pu tejaˈuréˈenejsin tɨ jaítzeˈe puaíjtzi muáaciˈɨti caí ajmíˈi.
15 Aj puˈi áˈuraa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ. Ajta ayéeCAUSATIVE pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan tɨ aˈɨ́ɨn Jesús aˈɨ́ɨn púˈeeneˈe tɨ ayén raarújte.
16 Majta aˈɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan, ayéeCAUSATIVE mú ˈeen jɨ́n aˈij puaˈa raruurejcaˈa meˈɨ́jna ɨ́ Jesús meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn ayén rɨjcaa aˈájna xɨcájraˈa mej jetzen rusé'upihuaˈa.
17 Jesús pu ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—TɨjCAUSATIVE naˈa tɨ yú aucaˈitɨ́ aˈame, aˈɨ́ɨ pu auj tíˈimuarɨˈe ɨ́ niyáˈupua. Ayee nu cheˈatá nenaˈa inee tíˈimuarɨˈe. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
18 Ayee mú ˈeen jɨ́n jaítzeˈe miyen tíˈiteseˈecaˈa mej mi raajéˈica meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ nuˈu ayén Jesús raatéxɨeehuataca'a tɨ ayén huárɨni aˈij mej tíˈijrɨˈɨre aˈájna xɨcájraˈan jetze mej rusé'upihuaˈa. Aˈɨ́ɨ pu ajta nuˈu ayén ratamuáˈamuaˈateˈe ɨ́ Dios tɨ nuˈu yaˈupuáaraˈan púˈeen. Aˈɨ́j pu nuˈu jɨ́n ayén tiúˈujseijrataca'a tɨ ayén cheˈatá naˈa ˈeen tɨ́j ɨ́ Dios.

JɨmeˈenCAUSATIVE ɨ́ mej jɨ́n ruxɨˈejCAUSATIVE menaˈa ˈeen ɨ́ yaˈupuáaraˈan, ajta ɨ́ yaujraˈan

19 Ayee pu tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe, capu rɨˈɨrí nej niyen tiˈitɨ́j huáruuren neseɨ́j, i nej neajta teáataˈa jetze airáane. Ayee nu cheˈatá nenaˈa tíˈiruure aˈij nej tíˈisiseˈij tɨ ayén tíˈiruure ɨ́ niyáˈupua.
20 Ayee pu ɨ́ niyáˈupua nexɨ́ˈeveˈe ineetzi i nej yaujraˈan púˈeen. Aˈɨ́ɨCAUSATIVE pu ajta tíˈineseijrateˈe nain aˈij tɨ aˈɨ́ɨn tíˈiruure.
'Jee xaa neˈu, ayéeCAUSATIVE pu tinaataseíjrateˈesin tiˈitɨ́j tɨ jaítzeˈe huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe caí aˈij nej neri tiúˈuruu sej si temuaˈa naa tiraˈutaseíj.
21 Ayee pu hui niyáˈupua huaˈajjájpuaxɨˈɨsin ɨ́ teɨte huáˈa tzajtaˈa ɨ́ mej meri huácuii. Aˈɨ́ɨCAUSATIVE pu ajta huaˈutáˈasin mej mi majtáhuaˈa ruuri muáˈaraˈani. Ayee nu cheˈatá nenaˈa huaˈutáˈasin aˈachú puaˈamé aˈɨ́ime tɨ ayén naˈaráanajche nej niyen huaˈutáˈan mej mi majtáhuaˈa ruuri muáˈaraˈani.
22 'Ajta yeehui aˈɨ́ɨn niyáˈupua, capu jaˈatɨ́ áˈaxɨjteˈe sino puˈuri ayén nain jɨ́n tinaaˈíjca ineetzi, i nej yaujraˈan púˈeen nej ni naíjmiˈica aˈuxɨ́jteˈen.
23 Ayee pu ˈeen jɨ́n huarɨ́j ɨ́ niyáˈupua mej mi miyen cheˈatá menaˈa rɨ́ˈɨ tinaatáˈan ineetzi matɨ́j majta rɨ́ˈɨ tiratáˈaca meˈɨ́jna ɨ́ niyáˈupua. Ajta, aˈɨ́ɨn tɨ caí rɨ́ˈɨ tinaatáˈaca ineetzi, i nej yaujraˈan púˈeen, aˈɨ́ɨ pu ajta caí rɨ́ˈɨ tiraatáˈaca ɨ́ niyáˈupua tɨ íiyen nejaˈutaˈítecaˈa.
24 'Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe, jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén ranamua aˈij nej tiˈixa, ajta tɨ ayén raˈaráˈastijreˈen aˈɨ́jna tɨ yen nejaˈutaˈítecaˈa, aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, ayéeCAUSATIVE pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe. Capu jaˈanáj puaíjtzi raciˈɨti aˈiné aˈɨ́ɨ pu ari huirájraa aˈu tɨ ayén tiyeˈeciˈɨtíicheˈe tɨ huámɨˈɨni. Aˈɨ́ɨCAUSATIVE pu ajta ari aˈuun aˈuteájrupi aˈu tɨ ayén yéˈeciˈɨti tɨ ruuri áˈaraˈani.
25 'Ayee nu tzáahuatiˈiraˈa jɨ́n tejáˈamuaˈixaateˈe. Ayee pu tejaˈuréˈenejsin, jee xaa neˈu. Ayee pu ari tejaˈuréˈene aˈájna xɨcájraˈan tɨ jetzen ayén tihuáˈaciˈɨti aˈɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii mej mi miyen ráanamua aˈij nej tiˈixa inee, i nej yaujraˈan púˈeen ɨ́ Dios. Majta aˈɨ́ime ɨ́ mej miyen raˈancuréˈasin aˈij mej tíˈijnamuajran, aˈɨ́ɨ mú rusén jɨmeˈe ruuri muáˈajuˈu.
26 'AˈinéCAUSATIVE ru jetze pu ayén rusén jɨ́n ruuri ɨ́ Dios, aˈɨ́ɨ pu ayén naatáˈa ineetzi i nej yaujraˈan púˈeen nej ni niyen cheˈatá nenaˈa ne jetze rusén jɨ́n ruuri.
27 Aˈɨ́ɨCAUSATIVE pu hui ajta naatáˈa nej ni neˈɨ́jna jɨ́n antínmuaˈaréere náˈaraˈani nej ni huaˈuxɨ́jteˈen ɨ́ teɨte aˈiné nee nu neajta teáataˈa jetze airánneijte.

28 'Caxu se'ɨjna jɨ́n rɨ́'ɨ tiyé'useijra, a'iné aj pu teja'uré'enejsin matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej meri huácuii, ayée mú ranamuajran netɨ́'ɨj hua'utájeeve.
29 A'uu mú e'itajú'un a'u mej e'evé'enámi'ihuajmee. Majta a'ɨ́ime, ɨ́ mej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ́ica'a, a'ɨ́ɨ mú e'itajú'un mej mi ruuri muá'ara'ani. Mɨ́ majta a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ica'a, a'ɨ́ɨ mú e'itajú'un nej ni niyen hua'uxíjte'en tɨ ij ayén puaíjtzi tihuá'acɨ'ɨti.

A'ij tɨ te'anxájta ɨ́ ya'upuáara'an, ajta a'ij tɨ huataújmua'a a'ij tɨ rɨcɨ ɨ́ yaujra'an

30 'Capu rɨ'ɨrí nej niyen ti'itɨ́j huáruuren neseɨ́j nena'a, sino ayée nu che'atá nena'a huá'axɨjte'e a'ij nej tí'ijnamua ɨ́ niyá'upua jemi. Ajta, ayée pu tiraavíjte'e a'ij nej tihuá'axɨjte'e a'iné canu niyen rahuauca nej niyen rɨcɨ a'ij tɨ tina'aráanajche sino ayée nu rɨcɨ nej ni niyen rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna tɨ yen neja'uta'íteca'a.
31 'Tɨ́ pua'a neseɨ́j nena'a niyen tiu'utánxaj, canu niyen tzáahuati'ira'a jɨ́n niyen tiu'utánxajta.
32 Mɨ́ ajta, seɨ́j pu ayén tineetéxajta ineetzi, neajta inee, ayée nu ramua'aree tɨ́j na'a a'ij tɨ tí'inexa ineetzi, ayée pu tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'inexa a'ɨ́jna.
33 'Mú'een xu seica huata'áiteca'a ɨ́ Juan jemi. A'ɨ́ɨ pu ajta tzáahuati'ira'a jɨ́n tejámuaatá'ixaa ineetzi jɨme'e.
34 Capu hui ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atí ayén tí'inexajta ineetzi.
'Mɨ́ neajta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Juan tɨ ij Dios ayén tejámuaatá'uuni'i.
35 Ayee pu a'atzu tiu'utévaɨ a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ́j tatzari tɨ á'ataa, tɨ ajta nain japua huatátzave'ejye'i. Seajta mú'een, ayée xu a'atzu huataúra'a sej siyen huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e sej ra'ancuré'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiu'utaxájtaca'a.
36 'Ti'itɨ́ pu jaítze'e ruxe'eve'e caí a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. A'ɨ́jna tɨ Dios ayén jɨ́n tinaa'íjca nej ni niyen ne'ɨ́jna jɨ́n te'aráasten ɨ́ nej neri niyen ne'ɨ́jna jɨ́n rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu ajta tí'ivaɨre'e sej si siyen ráamua'aree tɨ ayén neja'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ niyá'upua.
37 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niyá'upua tɨ ayén neja'uta'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu ajta naatéxajtaca'a ineetzi jɨme'e. Mú'een xu caí ja'anáj ráanamuajri'i tɨ tiu'uxájtaca'a. Caxu seajta ja'anáj rujɨ́'ɨ jɨ́n raaseíj a'ij tɨ 'een.
38 Caxu seajta ra'ancuré'asin a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiu'utaxájtaca'a a'iné caxu na'ará'astijre'esin ineetzi, Dios tɨ neja'uta'íteca'a.
39 'Mú'een xu aujca'aneecan jɨ́n tiú'ujmua'ate se'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari a'iné ayée pu tejamuá'amitɨejte'e sej se'ɨ́jna jetze yaú'itɨee xá'aju'un a'ij sej ye'í huárɨni sej si rusén jɨ́n ruuri xá'ara'ani. A'ii pu hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ yu'uxari tɨ jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ineetzi jɨme'e.
40 'Mɨ́ seajta mú'een, caxu á'ujca'ane sej siyen na'ará'astijre'en ineetzi nej ni amuaatá'an sej si rusén jɨ́n ruuri xá'ara'ani.
41 'Capu ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a tevi ayén rɨ́'ɨ tinaatá'an.
42 Mɨ́ seajta mú'een seɨcɨé xu tí'imua'atze. Nee nu niyen ramua'aree sej caí hui raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios ɨ́ a'amua tzajta'a.
43 'Ayee nu 'een jɨ́n ave'ecáane niyá'upua jetze me'ecan. Mɨ́ seajta mú'een, caxu na'ancuré'evi'itɨ. Aru tɨ pua'a ja'atí runiúucajtze'en jɨ́n mú a'uvé'eme'en, mú'een xu xaa ra'ancuré'evi'itɨ se'ɨ́jna.
44 '¿A'iné tí'irɨ'ɨri sej tzáahuati'ira'a jɨ́n té'antzaahuate'en tɨ́ pua'a siyen rɨ́'ɨ tiu'utaúra'an rujɨ́imua'a sena'a, seajta caí tí'itese'e sej ráahuauni tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'an? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.
45 Caxu siyen mú'een tí'imua'atze nej tejá'amuaxajtzi'iran ɨ́ niyá'upua jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tejá'amuaxajtzi'iran a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ɨ́ sej siyen rachú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn a'amua japua niuuni.

46 'Tí pua'a siyen té'atzaahuate'e se'ífjna jemi í Moisés, ayée xu sea-
jta ná'antzaahuate'enche'e ineetzi se'ífjna jɨme'e tɨ a'íɨn ayén neetzi jɨme'e
ra'utéyu'uxaca'a.
47 ¿A'iné sej si caí rá'atzaahuate'e a'ij tɨ a'íɨn tira'utéyu'uxaca'a? ¿A'iné
tí'irɨ'ɨri sej siyen rá'antzaahuate'en a'ij nej inee tejámuaatá'ixaate'esin? Capu
xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ífjna í Jesús.

6

Jesús pu tihua'umí a'ímej í mej anxíj vi'ira'a ará'axcaa (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 A'atzu a'ateevi'i, tɨ'ɨquí Jesús a'uun u jetze púјme'en antáraa í jaj japua tɨ
ayén téja'arájtehuaa tɨjín Galilea. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tɨjín Tiberias.
2 Jéihua mú teɨte a'ucíj jamuan a'iné mu'uri raaseíj me'ífjna tɨ huápɨ'ɨ
ruxe'eve'e tɨ ayén tihuá'uhuaa a'ímej í mej tí'icucui'ica'a.
3 Aj pu'i Jesús a'ánna a'ujnéj jɨrí japua. An pu a'utayéijxɨ, majta a'íɨme í mej
jamuan á'ujujhua'ane'e.
4 Pu'uri vejli'itaca'a a'ájna xɨcájra'an mej jetzen tí'iyestehua'a me'ífjna jɨme'e
tɨ Dios hua'irájtuaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a.
5 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén huanéereajraa. Tí'ɨj i hua'useíj mej e'evé'eju'uca'a í teɨte.
Aj pu'i Jesús a'íɨn Felipe ayén tiu'uta'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'uné teyé'enanan í pan í mej racua'ani a'íɨme í teɨte?
6 Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús a'ij tɨ rɨni. Mí ajta, ayée pu 'een jín
raata'íhua'uri'i í Felipe tɨ ij ayén raaseíj a'ij tɨ rɨni.
7 Felipe pu ayén tiu'utaniú tɨjín:
—Tí pua'a tiyen tí'ituaave'e a'achú mej ramuá'itɨjca aráhuaica máxcɨra'i
jɨme'e, capu a'íɨ na'a cɨ'ɨpe tej ti pan huánanan tej ti naíjmi'ica tiu'umín.
8-9 Aj pu'i seíj tɨ jamuan á'uche'ecane'e, a'ífjna í Andrés tɨ juutzeájra'an
pú'een í Simón, a'íɨ pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Yé pu pa'arɨ'ɨ huatéjvee. Anxívica pu hui pan tícha'ɨɨ, ajta hua'apuaca í
hua'ité. Mí ajta, capu a'atzu cɨ'ɨpe mej mi naími'i tiú'ucua'ani.
10 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Setá'aj hua'uta'aíjte'en í teɨte mej a'ujrá'asixɨ'ɨn.
Ayee pu 'een jín ayén raataxájtaca'a a'iné jeíhua pu huá'ɨxaata'aca'a a'ujna.
Majta a'íɨme í teteca, a'úu mú a'uráaseajraa. Ayee mú ará'asijme'e a'achú
cumu anxíj vi'ira'a méyee majta méyee.
11 Aj pu'i Jesús ra'ancuré'e'ɨ'ɨpɨ í pan. Ajta rí'ɨ tiraatateújtzi'ire í Dios jemi.
Ajta hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ a'ímej í mej a'ucaíjme'ecaa a'achú tɨ seíj raxí'eve'eca'a.
Ayee pu che'atá na'a hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ í hua'ité.
12 Matí'ɨj ruxɨéehua tiú'ucuaa, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ímej í mej jamuan
á'ujujhua'ane'e tɨjín:
—Setá'aj raaré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨn í tɨ avé'eturaa. Ché'e caí ti'itíj a'uvá'ɨtzɨ'ɨn.
13 Matí'ɨj mi raaré'e'ɨ'ɨpɨ'ɨ. Ayee mú te'evé'ejɨste'axɨ í sicíri jetze a'ífjna í pan
tɨ avé'eturaa mej tiú'ucuaa.
14 Majta a'íɨme í teɨte, matí'ɨj miyen raaseíj me'ífjna í Jesús tɨ ayén huaríj, ayée
mú tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
—Ayej xaa ne'u ti'ayajna, amí pu hui a'íɨn pú'een a'ífjna tɨ Dios jetze me'ecan
tí'ixaxa'a, tɨ ayén yé nu'u uvé'enejsin íiyen chaanaca japua.
15 Ajta a'íɨn Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a í ru tzajta'a mej miyen
raaxí'epɨ'ɨntare mej a'ire'enejsin mej mi ca'anéeri jín tiraa'íjcate'en tɨ a'íɨn
te'enteárute í rey jɨme'e. A'íj pu jín, ayén ajtáraa. A'uu pu jɨrí japua a'ujnéj
ruseíj.

Jesús pu antamé japuan ɨ jaj tɨ ve'ée (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tɨ́'ɨj huaré'ecɨéenajme'eca, a'úu mú a'ucáane a'utɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e.
17 A'uu mú baarcu jetze atéecɨ. Matɨ́'ɨj mi antacɨ́j u jetze pújme'en u Capernaúm. Pu'uri huaré'etɨca'arijme'e. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, capu mé'e já'ahua'aca'a.
18 Ca'anín pu jɨ́n huá'eecaca'a. Ajta pu'uri á'ujruurejca'a ɨ́ jaj.
19 Matɨ́'ɨj aujú'ucaa a'achú anxɨ́j, o arájsevi kilómetros, matɨ́'ɨj mi raaseɨ́j tɨ e'evé'eme'ecaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Jaj japua pu huamé'ecaa. Jé'ecan mú tiu'utátziɨn.
20 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu a'ɨ́ɨn pú'een. Caxu tí'itziɨine'e.
21 Matɨ́'ɨj mi miyen huateújca'ane mej mi miyen ra'ateájtuaani ɨ́ baarcu jetze. Camu a'achú a'ateevi'i me'uun a'utanéj a'ájna a'u mej a'uju'ucaa.

A'ɨ́ɨ mú nu'u rúuhuaumen me'ɨ́jna ɨ́ Jesús

22 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'uun u jetze pújme'en e'etiújseɨj ɨ́ Jesús jemi, a'ɨ́ɨ mú a'uun a'uteájturaa.
Yee ruijmua'a yee, ayée pu tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ seɨ́j na'a e'ecáve'eca'a ɨ́ baarcu, ajta tɨ a'ɨ́ɨn Jesús caí a'ɨ́jna jetze ateájraa huá'a jamuan ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, sino rujɨ́ɨmua'a mu'u antacɨ́j.
23 Matɨ́'ɨj mi seica me'uun újhuiixɨ ɨ́ baarcu a'ájna vejli'i a'u mej tejá'ucuaa ɨ́ teɨte tɨ́'ɨj Jesús rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. A'uu pu é'eme'ecan ɨ́ baarcu, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tiberias.
24 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme teɨte miyen ráamua'areeri'i tɨ nu'u caí ajta a'uun á'ucatii u Tiberias a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́jna jetze atéecɨjxɨ a'ɨ́jna jetze ɨ́ baarcu tɨ ti'imu'íi. Seica mú atéecɨjxɨ seɨ́j jetze, majtáhua'a ɨ́ seica, seɨ́j jetze mú mijta atéecɨ, mej mi me'uun a'atanén u Capernaúm, mej mi me'uun ráahuauni me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

Jesús pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ pan ɨ́ mej jɨ́n ruuri muá'ara'ani

25 Matɨ́'ɨj ráateu me'újna u jetze pújme'en a'alaguun jetze, aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Rabí, ¿a'anajni yé perá'a peyujna?
26 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Caxu se'ɨ́jna jɨ́n nehuauhuau se'ɨ́jna jɨ́n sej tiu'uséɨj a'ij nej huarɨ́j ɨ́ sej jɨ́n a'ij te'utaseɨ́j sino ayée xu 'een jɨ́n nehuauhuau se'ɨ́jna jɨme'e sej ráacua se'ɨ́jna ɨ́ pan, seajta sej temua'a naa titéeju'uxai.
27 Caxu siyen sena'a tiu'umuárɨ'en sej si se'ɨ́jna huamuá'itɨn ɨ́ cua'ira tɨ a'uvaɨ́jtzi sino setá'aj siyen tiu'umuárɨ'en sej si se'ɨ́jna huamuá'itɨn ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta inee, i nej neajta teáata'a jetze airánneijte, nee nu ne'ɨ́jna amuaatá'asin a'iné a'ɨ́ɨn Dios tɨ niyá'upua pú'een, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca.
28 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni hui ruxe'eve'e tej tiyen te'ɨ́jna jɨ́n huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios?
29 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios sej siyen ná'antzaahuate'en ineetzi tɨ Dios neja'uta'íteca'a.
30 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni jɨ́n piyen rɨcɨ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e tej ti tiyen raaseɨ́j, tej ti te'ɨ́jna jɨ́n muá'antzaahuate'enɨ ɨA'iné pej pi piyen rɨcɨ?

31 Tavaújsimuaʼaciʼi mú miyen ráacua meʼíjna ti nuʼu maná púʼeen meʼújna aʼu ti caí éʼetiʼitijcaʼa. Ayee pu téʼeyuʼusiʼi tijín: “Aʼíi pu nuʼu huaʼutáʼa mej meʼíjna huácuaʼani í cuaʼira ti nuʼu júteʼe éʼemeʼecan.”

32 Jesús pu ayén tihuaʼutáʼixaa tijín:

—Ayee nu tejáʼamuaʼixaateʼe tzáahuatiʼiraʼa jimeʼe ti caí aʼíin púʼeen í Moisés teecan ti ayén huaʼutáʼa aʼíime áʼamuayaʼupuaciʼistemuaʼa mej ráacuaʼani í cuaʼira ti júteʼe éʼemeʼecan. Capu xaa neʼu, sino niyáʼupua pu ayén amuaatáʼasin sej si huateújvairеʼen seʼíjna jimeʼe í cuaʼira ti tzáahuatiʼiraʼa jín júteʼe éʼemeʼecan.

33 ’Aʼiné nee nu aʼíin púʼeen í cuaʼira ti Dios jemi éʼemeʼecan, neetzi pu jemi ajta éʼemeʼecan. Nee nu júteʼe eʼicaanej nej ni huaʼutáʼan mej ruuri muáʼaraʼani tíj naʼa rusén jimeʼe matíj menaʼa puaʼamé yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

34 Matíʼij mi miyen tiraataʼixaa tijín:

—Tavastaraʼa, patáʼaj piyen taatáʼan peʼíjna í cuaʼira tíj naʼa ti yú aucaʼití aʼame.

35 Aj puʼi Jesús ayén tihuaʼutáʼixaa tijín:

—Nee nu aʼíin púʼeen í ti jetzen éʼemeʼecan í cuaʼira í mej jín huateújvairеʼen mej mi ruuri muáʼaraʼani tíj naʼa rusén jimeʼe. Jaʼatí ti naʼa ti neetzi jemi veʼeréʼenen, capu jaʼanáj iʼicuatá aʼame. Ajta, jaʼatí ti naʼa ti ayén naʼaráʼastijreʼen ineetzi, capu ajta jaʼanáj huataʼíʼimi, sino Dios pu rusén jín raatáʼasin.

36 ’Neajta inee, ayée nu neri tejámuaatáʼixaa sej seri neseij ineetzi. Mí seajta múʼeen, caxu téʼatzaahuateʼe.

37 Matíj menaʼa puaʼamé í ti Dios naatátuiireʼesin, aʼíime mú veʼeréʼenejsin ineetzi jemi. Ajta ti puaʼa jaʼatí ayén neetzi jemi veʼeréʼenen, canu jaʼanáj raaréʼiti.

38 ’Canu neʼíjna jín mú aʼuvéʼemej nej ni niyen huárini aʼij nej neseíj nenaʼa tíʼijxeʼeveʼe sino nej ni niyen huárini aʼij ti tíʼijxeʼeveʼe aʼíjna ti yen nejaʼutaʼíteca.

39 Ajta, ayée pu tíʼijxeʼeveʼe aʼíjna ti yen nejaʼutaʼítecaʼa ti caí seíj áʼuveti aʼíime í mej veʼeréʼene ineetzi jemi sino nej ni naíjmiʼica japua huániuuni aʼájna xicájraʼan ti jetzen nain jín teʼentipuáʼajte.

40 ’Jee xaa neʼu, ayée pu tíʼijxeʼeveʼe í niyáʼupua ti ayén tiráaciʼiti ti ruurican jín huateáturan tíj naʼa rusén jimeʼe jaʼatí ti naʼa ti ayén tiráʼamitiejteʼe jaʼatí nej pírici, ajta ayén tináʼastijreʼe ineetzi. Neajta inee, ayée nu raʼajjájsin huáʼa tzajtaʼa í mej meri huácuii aʼájna xicájraʼan ti jetzen nain jín teʼentipuáʼajte.

Muaújniuuste aʼíime í mej Israél jetze ajtéme'ecan

41 Majta aʼíime í mej Israél jetze ajtémeʼecan, matíʼij mi autéjhuii mej runiúusteʼe rujíimuaʼa meʼíjna jimeʼe ti Jesús ayén tiuʼutaxájtacaʼa ti nuʼu aʼíin púʼeen í cuaʼira ti júteʼe eʼicaanej.

42 Ayee mú tiuʼutaxájtacaʼa tijín:

—¿Ni caí aʼíin púʼeen í Jesús ti ajta yaujraʼan púʼeen aʼíjna í José? ¿Ni qui tecaí huáʼamuajte í táàtajraʼan, ajta í náànajraʼan? Aʼiné tijtá neʼu. Aʼíj pu jín, ¿aʼiné tíʼiriʼiri ti aʼíin ayén tíʼixajta ti nuʼu júteʼe eʼicaanej?

43 Aj puʼi Jesús ayén tiuʼutaniú tijín:

—Caxu hui siyen chéʼe runiúusteʼe.

44 Capu riʼiríi ti jaʼatí ayén veʼeréʼenen ineetzi jemi ti puaʼa caí Dios amuacaí caʼaníjraʼa raatáʼan ti ij ayén huárini. Neajta nu niyen raʼajjájsin huáʼa tzajtaʼa í mej meri huácuii aʼájna xicájraʼa ti jetzen nain jín teʼentipuáʼajte.

45 'Ayee mú tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́me ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n: "Dios pu nu'u ayén tihuá'umua'aten naíjmi'ica." Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ranamua ɨ́ ru tzajta'a a'ij tɨ ti'ixa ɨ́ niyá'upua, ajta tɨ ayén ráaruuren a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ve'eré'enejsin ineetzi jemi.

46 'Capu ayén huataújmua'a tɨ ja'atɨ́ ari raaseíj a'ɨ́jna ɨ́ niyá'upua sino inee, i nej ne'uun a'uvé'emej a'u tɨ a'ɨ́ɨn é'eseijre'e, nee nu neri raaseíj ɨ́ niyá'upua.

47 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén té'antzaahuate'en a'ij nej ti'ixa, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

48 Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ cua'ira tɨ jetzen airáninei ɨ́ mej jɨ́n ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

49 'A'amuahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ mú ráacua me'ɨ́jna ɨ́ maná a'ujna já'ahua'a a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a. Majta á'iyen mú huácuii.

50 Mɨ́ ajta, yé pu seijre'e a'ɨ́jna ɨ́ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ráacua'ani a'ɨ́jna, capu ja'anáj mɨ'ɨni.

51 'Nee nu ne'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna ɨ́ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej, tɨ jetzen airáninei ɨ́ mej jɨ́n ruuri muá'ara'ani. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén ráacua'ani a'ɨ́jna ɨ́ cua'ira, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ cua'ira, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej ratéhua'ira'a, ɨ́ nej neajta ratámuaɨ'ɨvajta huá'a jetze me'ecan matɨ́j mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

52 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ca'anín mú jɨ́n autéjhuii mej ti'ihuaúrixaate'en. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén nu'u ruhuá'ira'a taamín?

53 Aj pu i Jesús, ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejámuaatá'ixaate'esin. Tɨ́ pua'a secaí ráacua'ani i nehuá'ira'a, i nej neajta teáata'a jetze airánneijte, ajta tɨ pua'a secaí raayé'en i nexuure'e, caxu rusén jɨ́n ruuri xá'aju'un.

54 A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta ayén raayé'en i nexuure'e, a'ɨ́ɨ pu ayén ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta nu niyen ra'ajjájsin a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

55 'Ayej ti'ayajna xaa ne'u. A'ɨ́ɨ pu nehuá'ira'a, a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ cua'ira jetzen airáninei ɨ́ mej tzáahuati'ira'a jɨ́n ruuri muá'ara'ani ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́jna, a'ii pu xaa ne'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ jaj ɨ́ mej tzáahuati'ira'a jɨ́n iraayé'en mej mi caí ché'e ruxɨéemɨste'e ɨ́ Dios jemi.

56 A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ráacua'ani i nehuá'ira'a, ajta tɨ ayén raayé'en i nexuure'e, a'ɨ́ɨ pu huateáturaasin ineetzi jemi. Neajta nu niyen che'atá nena'a huateáturaasin ɨ́ jemin.

57 'A'ɨ́ɨ pu ayanna neja'uta'íteca'a ɨ́ niyá'upua tɨ i'irúuri. Neajta nu ne'ɨ́jna jetze aránca'ane nej ni ruuri ná'ara'ani ɨ́ niyá'upua jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́ tɨ ayén tí'icua'a ineetzi jemi, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a neetzi jetze araújca'ane tɨ ij a'ɨ́ɨn ruuri á'ara'ani ɨ́ Dios jemi.

58 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ cua'ira tɨ júte'e e'icaanej. Tahuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ mú miyen ráacua me'ɨ́jna ɨ́ maná. Majta huácuii. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ ayén racua'aca a'ɨ́jna ɨ́ cua'ira tɨ neetzi jetze airáninei, a'ɨ́ɨ pu ruurican jɨ́n huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

59 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ́'ɨj a'uun tihuá'amua'atejca'a a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a a'ujna u Capernaúm.

A'ij mej tiu'umuá'aj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

60 Matɨ́'ɨj me'ɨ́jna huánamuajri'i, ayée mú mu'iitɨ́ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:

—A'ij pu pua'a taatá'a tɨ ayén ti'ixa. Jé'ecan pu hui muárɨ'eri tej tiyen yaú'itɨee tá'ara'ani.

61 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu rú'umua'areereca'a mej miyen runiúuste'ecaa. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni a'ij pua'a amuaatá'a nej niyen tejámuaatá'ixaa?

62 Ari tɨ pua'a siyen naaseíj ineetzi, i nej teáata'a jetze airánneijte, nej ni a'uun a'ujnén júte'ɨmua a'u nej amuacaí á'ucatii.

63 A'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu jetzen airáninei ɨ́ sej jɨ́n ruuri xá'ara'ani. Mɨ́ ajta, capu a'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna tɨ jetzen airáninei ɨ́ sej ratéhua'ira'a. Capu a'atzu xaa ne'u. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ nej niyen tejá'amua'ixaate'e, a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a naatá'a nej niyen tiu'utaxáj. Ajta, a'ɨ́j pu jetze airáninei ɨ́ sej jɨ́n ruuri xá'ara'ani.

64 Mɨ́ seajta mú'een, mu'iitɨ́ xu caí té'atzaahuate'e.

Ayee pu tihua'utá'ixaa a'iné tɨ́j na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a ja'atɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ tɨ caí rá'atzaahuate'eca'a, ajta ja'atɨ́ tɨ pú'een tɨ Jesús jɨme'e tiu'utátuiire'esin.

65 Ajta, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu 'een jɨ́n tejámuaatá'ixaa tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén huataújtuiire'en ineetzi jemi tɨ pua'a caí Dios amuacaí ca'anɨ́jra'a raatá'an tɨ ayén huárɨni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

66 A'ajná'ɨmua mu'íi mú miyen titeecáujxɨeehuataca'a mej mi caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en.

67 Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tɨjɨ́n:

—Ari mú'een, ¿ni seajta seri ajtácɨɨnicu ineetzi jemi?

68 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Simón, tɨ ajta i'i Pedro, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, ¿a'atajni máàj jemin té'uju'un? Mú'eetzi pu'u jemi seijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n ruuri tá'ara'ani, tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

69 Ayee tu hui rá'atzaahuate'e, teajta tiyen ramua'aree pej pe'ɨ́n pú'een i pej Dios jemi e'icaanej, tɨ Dios ajta muaja'utétuaasin ɨ́ rurɨ'ɨrɨ́inta'a.

70 Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿Ni qui necaí niyen amua'antíhua'u mú'ejmi mɨ sej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase? A'iné nijta ne'u. Mɨ́ ajta, seɨ́j tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, tiyaaru'u pu jetzen seijre'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

71 A'ɨ́jna tɨ nu'u tiyaaru'u jetzen seijre'e, a'ɨ́ɨ pu ayén huatamuá'a ɨ́ Judás. A'ɨ́ɨ pu yaujra'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes. Ajta a'ɨ́ɨn Judás, huá'a jetze pu ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ avíitzi jɨ́n tiu'utátuiire'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús.

7

Matɨ́'ɨj tiu'uyé'este me'ɨ́jna jɨme'e mej avé'ɨnaamua'asin

1 Tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua, a'úu pu a'uteájturaa ɨ́ Jesús a'ujna u Galilea. Capu ché'e a'uun á'uche'ecane'e u Judea a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ mej a'uun é'echejca'a, ayée mú raxɨ́'eve'eca'a mej raajé'ica.

2 Pu'uri ajta vejli'itaca'a a'ájna matɨ́'ɨj miyen tí'iyestehua'a me'ɨ́jna jɨme'e mej avé'uj'ɨnaamua'asin, ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

3 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa ɨ́ ihuáamua'ame'en ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui piyen huiirájra'ani peyujna pej pe'uun á'ura'ani a'ujna u Judea, mej mi a'ɨ́ime ɨ́ mej mú'eetzi jamuan á'ujujhua'an miyen raaseíj a'ij pej rɨcɨ pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ hui huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ɨ́ mej jɨ́n a'ij te'utaseíj.

4 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén raxɨ́'eve'e mej mi mé jéjre'e miyen ráamua'ati, capu ayén avíitzi jɨ́n tí'imuarɨ'e. A'iné ayée pej hui rɨcɨ pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, naa pu xɨ́'epɨ'ɨn pej piyen á jéjre'e huatá'aseijrata huá'a jemi, matɨ́j mena'a pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. —Ayee mú tiraata'ixaa.

5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej ihuáamua'ame'en pú'eene'e, camu majta rá'antzaahua me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

6 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene tɨ huaxɨ́'epɨ'ɨn ineetzi jemi nej ni ne'uun a'utanén. Aru mú'ejmi jemi, ja'anáj tɨ na'a pu ayén í'ixɨ'epɨ'ɨn.

7 Capu hui a'atzu rɨ'ɨrí mej amuájcha'ɨ́ɨre'e ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mɨ́ majta xaa ineetzi menéjcha'ɨ́ɨre'e me'ɨ́jna jɨme'e nej caí niyen a'ij pua'a tihuá'axajta mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨ.

8 Setá'aj se'uun a'ujnén a'ánna a'u mej tejé'eyeste. Caxɨ́ɨ nu a'umé'e na'ame inee nej ni ne'uun íjɨi teja'uvé'emua'ariive'en a'iné capu xɨ ayén teja'uré'ene tɨ ari huaxɨ́'epɨ'ɨn.

9 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i a'uun a'uteájturaa a'ujna u Galilea.

Jesús pu avíitzi jɨ́n a'uun a'ujnéj

10 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu huarɨ́j. Matɨ́'ɨj a'ucɨ́j ɨ́ ihuáamua'ame'en mej mi me'uun tejá'uyesten, a'ɨ́ɨ pu ajta u á'ume. Capu ruseíirata u á'ume, sino avíitzi pu'u jɨ́n u á'ume.

A'ɨ́ɨ mú rahuauhuau ɨ́ Jesús a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan

11 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej me'uun tejé'eyestehua'a, a'ɨ́ɨ mú rá'ixɨ'eeri'ireca'a me'ɨ́jna ɨ́ ɨ́ Jesus. Miyen ti'ixáata tɨjɨ́n:

—¿A'uné a'ij 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ?

12 Jéihua mú a'ij pua'a tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a. Seica mú miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n: “Rɨ́'ɨ pu tí'itevij.” Majta seica miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n: “Capu a'atzu. A'ɨ́ɨ pu hui huá'acuanamua ɨ́ teɨte.”

13 Majta, capu ja'atɨ́ ayén á'ujca'anejca'a tɨ ayén ruseíirata tiu'utaxájta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús a'iné mehuá'atziɨine'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n antiújmua'areereca'a a'ɨ́ime jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Jesús pu tihua'umuá'ate matɨ́'ɨj tí'iyestehua'a

14 Matɨ́'ɨj meri já'ita'a ujú'uncaa ɨ́ mej tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús a'uun a'uteájrupi teyujta'a. Tɨ'ɨj jí a'utéjche tɨ tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte.

15 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ tira'utaseíj a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a. Ayee mú tiújɨ'ixaate'eca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén tihuá'umua'aten?

16 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Canu a'ij tirájteu neseíj a'ij nej tihuá'amua'aten sino a'ɨ́ɨ pu ayén tinaatá'a a'ɨ́jna tɨ yé neja'uta'íteca'a.

17 Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén á'ujca'ane tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén ramua'aréeren tɨ pua'a Dios ayén naatá'a nej niyen tí'imua'ataca ca'ɨ́n neseíj nena'a a'ij tirájteu.

18 A'ɨ́jna tɨ ayén tí'ixaxa'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn na'a tirájteu ruseíj, ayée pu 'een jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ ij rɨ́'ɨ tiu'utaúra'an ruseíj.

'Mí neajta inee, ayée nu ne'ɨjna jɨ́n tí'imuarɨ'e nej ni niyen rí'ɨ tiraatá'an ne'ɨjna tɨ yen neja'uta'íteca'a. Tí pua'a hui ja'atí ayén á'ujca'ane tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén ramua'aréeren tɨ pua'a Dios ayén tinaatá'a nej niyen tí'imua'ata ca'ɨ́n neseɨ́j nena'a a'ij tirájteu.

19 '¿Ni caí a'ɨ́ɨn Moisés teecan ayén amuaatátui a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta? Aa ni'ijtá ne'u. Mí seajta mú'een, capu ja'atí tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén araúrasten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ti'ixa. ¿A'iné 'een jɨme'e siyen tí'ijxe'eve'e sej naajé'ica?

20 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun ajteáxɨ́ɨreca'a, ayée mú titeetaniú tɨjɨ́n:

—Tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e. ¿A'ataani hui ayén tí'ijxe'eve'e tɨ́'ij muáaje'ica?

21 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Seɨj nu'u jɨ́n niyen huarɨ́j tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'eca'a. Ajta a'ɨ́ɨn amuaatéjteu naíjmi'ica. Jé'ecan xu avé'ejɨ'ɨstaxɨ.

22 Mí seajta mú'een, ayée xu tí'ijrɨ'ɨre se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Moisés teecan ayén amuaata'aíj sej nu'u ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ naviira'an. Jee xaa, capu Moisés teecan jetze huanéj, sino Dios pu ayén raateájtuaa a'ɨ́mej jemi ɨ á'amuaya'upuacɨ'ɨstemua'a. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen ra'antisí'iche ɨ naviira'an ɨ uneeca'i tɨ teáata'a se'ájna xɨcájra'an sej jetzen ruse'upi.

23 Ayee xu 'een jɨ́n tí'ijrɨ'ɨre sej si caí auté'ɨtzen se'ɨ́jna jemi ɨ niuucari tɨ Moisés teecan raateájtuaa. Tí pua'a ayén 'een, ¿a'iné 'een jɨ́n si níniu'ucacu ineetzi jemi se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen nain jɨ́n raarújte seɨ́j ɨ ja'atɨ ne'ájna xɨcájra'a sej jetzen ruse'upiɨ?

24 'Xaatapuá'ajta sej siyen tihuá'axɨjte'e a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e. Mí seajta mú'een, ayée xu huárɨni sej si siyen tihua'uxɨ́jte'en a'ij tɨ tiraavíjte'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

Jesús pu jɨ́me'en ti'ixa a'utɨ́ é'eme'ecan

25 Jɨme'en pu'u ayén tiraataxájtaca'a, aj mú mi seica miyen autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u. Miyen tɨjɨ́n:

—¿Ni caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej miyen jɨ́me'en tí'itese'e mej raajé'ica?

26 Yee pu hui jéjre'e huatéjvee tihuá'ixaate'e. Mí majta, camu a'ij tí'ijee. ¿Ni qui meri miyen raamuá'a tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u"?

27 Mí teajta iteen, teen tu hui ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan te'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Mí ajta a'ɨ́ɨn ɨ Cɨríistu'u, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn yé uvé'enen, capu ja'atí ramua'aréeren a'u tɨ é'eme'ecan a'ɨ́jna. —Ayee mú tí'ixajteca'a.

28 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, aúche'e pu tihuá'amua'atejca'a u teyujta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Jee xaa ne'u, ayée pu hui ti'ayajna sej nemua'ate, seajta siyen ramua'aree a'u nej é'eme'ecan. Canu neseɨ́j nena'a yé ve'ecáane sino tɨ yé neja'uta'íteca'a, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n ayén tí'ijrɨ'ɨre. Capu tí'ihua'itzi ɨ jemin. Mí seajta mú'een, caxu ramua'ate a'iné caxu rá'astijre'e.

29 Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate a'iné a'úu nu é'eme'ecan ɨ jemin. A'ɨ́ɨ pu hui ajta yen neja'uta'íteca'a.

30 Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen tiu'utatése mej raatéevi'i. Mí ajta, capu ja'atí ayén raatéevi'i a'iné capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene, a'ájna tɨ jetzen huaxɨ́'epɨ'ɨntari'ihuaca'a tɨ ayén huámɨ'ɨni.

31 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jemin e'etiújseɨj, mu'iitɨ́ mú miyen rá'antzaahua. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Tɨ́'ɨj yé uvé'enen a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u Dios tɨ ra'antíhua'u, ¿ni qui jaítze'e ayén a'ɨ́jna jɨ́n rɨni tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e caí amɨ́jna mɨ ja'atí?

A'ɨ́me fariseos mú nu'u xantaaru'u huata'áiteca'a mej raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús

32 Majta a'ɨ́me ɨ́ fariseos, ayée mú tiú'unamuajri'i a'ɨ́mej ɨ́ teɨte mej miyen
xahuaani'i mú jɨ́n tiújɨ'ixaate'e. Matí'ɨj mi a'ɨ́me ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta
a'ɨ́me ɨ́ fariseos, a'ɨ́ɨ mú seica huata'áiteca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨ́ɨ mej
mi raatéevi'i.
33 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu ché'e á'ateeri mú'ejmi jemi a'iné pu'uri vejli'i nej ni ne'uun a'ujnén
ne'ɨ́jna jemi tɨ yen neja'uta'íteca'a.
34 Mú'een xu nehuauni, aru caxu mé'e nejé'eteuni. Ajta, capu rɨ'ɨríista
a'ame sej se'uun a'ujnén a'u nej a'ij éene'e na'ame.
35 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiújɨ'ihua'uraca'a
tɨjɨ́n:
—¿A'uquí hui a'umé a'u tɨ caí rɨ'ɨrí tej tiyen yé'uteuni? ¿Ni qui a'uun seíj
chuéjra'a japua a'umé huá'a jemi ɨ́ teɨte ɨ́ mej a'ucíjxɨ huá'a tzajta'a a'ɨ́me ɨ́
mej Grecia é'eme'ecan? ¿Ni qui hui ajta ayén tihuá'amua'aten a'ɨ́mej ɨ́ mej
Grecia é'eme'ecan?
36 ¿A'iquí huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n tej nu'u rahuauni, teajta nu'u
caí rateuni, tɨ ajta nu'u caí rɨ'ɨrí tej a'uun á'uju'un a'u tɨ a'ij éene'e a'ame?
—Ayee mú tiújihua'uraca'a.

Jesús pu hua'utá'ineesin mej mi jemin ve'eré'enen

37 Tɨ́'ɨj ari te'entipuá'arijme'eca ɨ́ mej tí'iyeste, a'ájna xɨcájra'an tɨ jaítze'e
ruxe'eve'eca'a ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze tí'iyestehua'a, aj pu'i Jesús ayén huatéechaxɨ
huá'a tzajta'a. Aj pu'i ayén ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a hui ja'atɨ́ ayén ruxɨéemɨste'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí urarɨ́'ene'e jɨ́n
huateájturaa ɨ́ Dios jemi, ché'e a'ɨ́ɨn ayén ve'eré'enen ineetzi jemi nej ni niyen
ca'anírja'a tiraatá'an.
38 Ayee pu che'atá na'a raruuren a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén na'ará'astijre'esin
ineetzi a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “A'ɨ́j pu jetzen airáninei ɨ́ tzajta'an
temua'a naa a'ɨ́jna ɨ́ jaj tɨ jetzen araújca'anen a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n ruuri a'ame. Ayej
seíire'e a'ame tɨ́j jetzen airáamɨ'ɨye ɨ́ jaj.” —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
39 A'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n “jaj”, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n: ɨ́
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ Dios raateájtuaaniiche'e huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́
mej rá'antzaahua. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'iné capu
xɨ é'e já'ahua'aca'a a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús
caí xɨ a'ujnéj u júte'e tɨ ij Dios ayén án ye'ecájrati ɨ́ ɨpuari japua.

Capu xɨ huá'amitɨejte'eca'a ɨ́ teɨte ja'atɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

40 Jɨme'en mu'u miyen ráanamuajri'i tɨ ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi miyen
tiu'utaxájtaca'a seica ɨ́ teɨte tɨjɨ́n:
—Ayej hui xaa ne'u ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze
me'ecan, ɨ́ tej tiyen rachú'eve'e.
41 Majta seica mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—A'ii pu hui a'íin i'i pɨ́rɨcɨ tɨ i'i Cirístu'u.
Majta seica miyen tiújɨ'ihua'uraca'a tɨjɨ́n:
—¿A'iné hui tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́ɨn Cirístu'u ayén a'uun é'eme'ecanta u Galilea?
42 ¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Cirístu'u ayén
airaújneijte'esin a'ɨ́jna jetze ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ David teecan? Ajta nu'u tɨ
a'uun é'eme'ecanta a'ame a'ujna u Belén, a'u tɨ a'ɨ́ɨn David teecan e'echéjme'e.
—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
43 A'ɨ́j mú jɨ́n já'ita'a a'utacíj ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús. Seica mú seɨcɨé
tí'ixajtaca'a. Majta seica seɨcɨé.

44 Seica mú miyen raxɨ'eve'eca'a mej miyen raatéevi'i. Mí ajta, capu ja'atí ahuaújca'ane tɨ rajví'i.

Camu nu'u rá'atzaahuate'eca'a ɨ Jesús a'ɨ́me ɨ mej títetaté'eca'a

45 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́me ɨ mej tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, a'úu mú a'uré'ene huá'a jemi ɨ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, majta ɨ fariseos jemi. Matɨ́'ɨj miyen tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n secaí ye'eráavi'itɨ?

46 Majta a'ɨ́me ɨ mej tí'icha'ɨɨve, ayée mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu hui ja'atí ayén tí'ixaxa'a tɨ́j amɨ́n tí'ixaxa'a.

47 Ayee mú tiu'utaniú a'ɨ́me ɨ fariseos tɨjɨ́n:

—¿Ni ajta ari ayén amuáacuanamua mú'ejmi?

48 ¿Ni caí seɨ́j tɨ tí'ita'aijte'e ari rá'antzaahua a'ɨ́jna, na'ari seɨ́j tɨ téjmi jetze ajtéme'ecan i tej fariseos pú'een?

49 Majta ɨ teɨte ɨ mej me'uun e'etiújseɨre'eca'a, camu a'atzu yaú'itɨe a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari Moisés teecan tɨ raateájtuaa. Dios pu ari hua'uxíjte amɨ́ɨme. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́me ɨ fariseos.

50 Ajta a'ɨ́ɨn Nicodemo, a'ɨ́jna tɨ ari ɨ Jesús jemi a'atánejca'a, tɨ́j ajta seɨ́j pú'eene'e tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

51 —Capu ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'uxíjte'en tɨ́'ɨj puaíjtzi ráacɨ'ɨti. Ayee pu té'axa ɨ yu'uxari jetze ɨ tej jɨ́n tí'aijta tɨ ayén nu'u ruxe'eve'e tej nu'u tiraa'íhua'u amuacaícan jɨ́n te'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tej ti ráamua'aree a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n rɨcɨ. ¿Ni caí ayén ti'ayajna?

52 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni hui mú'ee pe pajta pe'uun é'eme'ecan u Galilea? Aúuhuauchi ɨ yu'uxari jetze pej pi piyen ráamua'aree tɨ caí ja'atí a'uun é'eme'ecan u Galilea tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

53 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́jxɨ a'u tɨ seɨ́j é'eche.

8

A'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ huaújxana'acɨre

1 Ajta Jesús pu a'uun á'ume jɨrí tɨ a'utacá'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Aceituunajemi.

2 Tapuá'arijme'eca pu a'uun a'ujnéj teyujta'a. Majta mú jeíhua teɨte ajteáxɨɨreca'a ɨ jemin. Aj pu'i a'ujyeíjxɨ tɨ i tihuá'umua'aten.

3 Majta a'ɨ́me ɨ mej jetzen tiú'ujmua'ate ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, majta a'ɨ́me ɨ fariseos, a'ɨ́ɨ mú seɨ́j e'eráavi'itɨ ɨ 'ɨ́ita'a. Ayee mú tiraatéevi'i tɨ́'ɨj auj ayén rɨjcaa ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ruxána'acɨra'ate'eca'a. Matɨ́'ɨj mi raata'aíj tɨ a'uun já'ita'a a'utéchaxɨn mej mi raaseíj ɨ teɨte.

4 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Jesús tɨjɨ́n:

—Maeestru, ayée mú yeehui tiraatéevi'i amɨ́jna mɨ 'ɨ́ita'a tɨ́'ɨj auj xana'acɨra'ate'eca'a.

5 Ajta a'ɨ́ɨn Moisés, ayée pu yeehui titaata'aíj a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari tɨ raateájtuaa tɨ ayén ruxe'eve'e tej nu'u tetej jɨ́n raajé'ica. Ari mú'ee, ¿a'iné yeehui pajta ti'ixa?

6 Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n tiraata'íhua'uri'i mej mi me'ɨ́jna jɨ́n ra'antimuá'itɨn a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ti'itɨ́j jɨ́n tihua'utá'ixaate'esin. Ayee mú rahuauca'a me'ɨ́jna ɨ mej jɨ́n tiraaxájtzi'i.

Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu aicaújtutzi. Aj pu'i a'utéjche tɨ ruxɨté jɨ́n ra'uyú'uxa á chuaata'a.

7 Maúche'e mú tí'ira'ihua'uraca'a. Aj pu'i Jesús ayén huatéechaxɨ. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ pua'a hui seɨj mú'een ja'anáj caí a'ɨjna jɨn ayén auté'ɨtze ɨ á'amuamua'atziira'a jɨme'e, ché'e a'ɨɨn ja'atɨ amuacaí raatatú'a ɨ tetej jɨme'e. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

8 Ajtahua'a pu aicaújtutzi. Ajta ra'uyú'uxaca'a á chuaata'a.

9 Majta a'ɨɨme, jíme'en mu'u miyen ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús, matɨ'ɨj mi me'uun tíhuii, seɨj majta seɨj, amuacaícan a'ɨjna tɨ jaítze'e vásta'a. Tɨ'ɨj jí a'ɨɨ na'a ɨ Jesús a'uun a'uteájturaa jamuan a'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ a'uun já'ita'a a'utéveeca'a.

10 Aj pu'i Jesús huatéechaxɨ. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—'Ɨita'a, ¿a'uné hui a'ij mé'een a'ɨɨme? ¿Ni caí mé'e ja'atɨ tɨ ayén ti'itɨj jɨn mú'eetzi jetze tí'ijpua'ajte'e?

11 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Nevástara'a, capu yeehui ja'atɨ ayén neetzi jetze ti'itɨj jɨn tí'ijpua'ajte'e.

Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Canu neajta inee ti'itɨj jɨn mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'esin. Patá'aj á'ura'ani. Capej hui ché'e piyen pe'ɨjna jɨn te'uté'ɨtzeaara'an. —Ayee pu tiraata'ixaa.

Jesús pu hua'atátzavi'i a'ɨɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

12 Tɨ'ɨj ajtahua'a ayén tihua'utá'ixaa ɨ teɨte ɨ Jesús, ayej tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

—Nee nu yeehui ne'ɨn pú'een ɨ tatzari tɨ jɨn huáneeri'i huá'a japua naíjmi'ica ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'atɨ tɨ na'a hui tɨ nee jamuan á'uche'ecane'en, capu ja'anáj ayén tɨca'amiste'e á'uche'ecane'e a'ame, sino ayée nu yeehui raateájtuaani ɨ jemin ne'ɨjna ɨ tatzari ɨ tɨ jɨn ruuri á'ara'ani.

13 Matɨ'ɨj mi a'ɨɨme fariseos miyen tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Mú'ee pej piyen aseɨj tité'axajta. A'ɨj pu yeehui jɨn caí ti'itɨj vaɨre'e a'ij pej tité'axajta aseɨj.

14 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús tɨjɨn:

—Tɨ pua'a niyen neseɨj tí'inxajta, aúche'e pu yeehui tí'ivaɨre'e nej niyen tí'inxajta neseɨj a'ɨjna jɨme'e nej niyen ramua'aree a'u nej a'arájraa, neajta niyen che'atá nena'a ramua'aree a'uj nej a'umé. Mɨ seajta mú'een, capu yeehui a'ij tejamuá'amitɨejte'e, a'u nej a'arájraa, na'ari a'u nej a'umé.

15 Ayee xu siyen sena'a huá'axɨjte'e a'ij sej rujɨɨmua'a tirájteuve. Mɨ neajta inee, canu ja'atɨ íjii á'axɨjte'en.

16 Aru, tɨ pua'a hui niyen ja'atɨ á'axɨjte'e, aúche'e pu ayén tiraavíjte'e nej niyen rɨcɨ a'iné canu neseɨj niyen a'ij tirájteu, sino a'ɨɨ pu ayén naatá'a a'ɨjna tɨ yen neja'uta'íteca'a.

17 'Ayee pu yeehui té'eyu'usi'i a'ɨjna jetze ɨ niuucari ɨ sej jɨn tí'aijta tɨ ayén nu'u tí'ivaɨre'e tɨ pua'a mehuá'apua miyen ti'itɨj jɨn ti'iteújxajtajme'en.

18 Nee nu yeehui ne'ɨn pú'een seɨj ɨ nej niyen tí'inxajta neseɨj. Ajta yeehui ɨ seɨj tɨ ayén tineteáxajta, a'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ niyá'upua tɨ íiyen neja'uta'íteca'a.

19 Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'uné yeehui a'ij 'een tɨ ayá'upua pú'een?

Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨn:

—Caxu yeehui nemua'ate ja'atɨ nej pú'een. Caxu seajta ramua'ate ɨ niyá'upua. Tɨ pua'a siyen nemua'ajcaa, ayée xu yeehui seajta tí'ijmua'ate ɨ niyá'upua.

20 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús tɨ'ɨj auj tihuá'amua'atejca'a a'ujna teyujta'a, a'ájna vejli'i a'u mej yé'ese'ɨri ɨ tumin. Mɨ majta ɨ teɨte, capu ja'atɨ ayén tiraatéevi'i a'iné capúu xɨ a'ájna teja'uré'ene a'ɨjna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen Jesús huámɨ'ɨni.

“A'u nej a'umé, capu rɨ'ɨrí sej se'uun á'uju'un”

21 Ajtahua'a pu Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Nee nu yeehui ne'uun a'ujnéjsin, seajta mú'een xu nehuauni ineetzi. Ajta, caí Dios tejámuaatá'uuni'ira. Mú'een xu cui'ini se'ínja jɨme'e sej auteájturaa í Dios jemi. Capu rɨ'ɨrí sej se'uun a'ujnén a'u nej a'ujnéjsin inee.
22 Matí'ɨj mi miyen ti'itiúrihua'uri'i a'íɨme í mej me'uun tí'aijta teyujta'a tɨjín:
—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ínja í niuucari tɨ nu'u caí rɨ'ɨrí tej te'uun a'ujnén a'u tɨ nu'u a'ujnéjsin? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ a'íɨn huaújje'ica?
23 Aúche'e pu ayén tihuá'a'ixaate'eca'a tɨjín:
—Mú'een xu hui yúucɨ púјme'en é'eme'ecan. Neajta inee, júte'e nu é'eme'ecan. Mú'een xu yeehui huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Neajta inee, canu niyen huá'a jetze ajtéme'ecan.
24 Ayee nu hui niyen amuaatá'ixaa tɨ pua'a caí ayén Dios tejámuaatá'uuni'ira, mú'een xu cui'ini se'ínja jɨme'e sej auteájturaa í Dios jemi. Tí pua'a yeehui secaí siyen té'antzaahuate'en nej ne'ín pírɨcɨ a'ij nej ti'ixa, mú'een xu xaa cui'ini se'ínja jɨme'e sej auteájturaa í Dios jemi.
25 Matí'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjín:
—¿A'ataani yeehui pej pú'een?
Ajta Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Nee nu ne'ín pú'een í nej niyen jɨme'en tejá'amua'ixaate'ecaa tɨj na'a jéjcua ɨmuá tɨ yú e'iré'ene.
26 Jéihua nu neri tí'ixajtamɨ'ɨ mú'ejmi jɨme'e, neajta niyen ne'ínja jín amua'uxíjte'en. Mí ajta a'íɨn tɨ yen neja'uta'íteca'a, a'íɨ pu tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. Neajta nu hui niyen tihuá'ixaate'e a'ímej í mej yen japuan seijre'e íiyen í chaanaca japua a'ij nej niyen tiráanamuajri'i ne'ínja jemi tɨ yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
27 Majta a'íɨme, camu yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ tihuá'a'ixaate'eca'a, tɨ ayén jíme'en raxa tɨ ya'upuáara'an pú'een.
28 A'íj pu jín, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:
—Setí'ɨj yeehui aj neja'utavén ineetzi i nej teáata'a jetze airáme'ecan, aj xu si ramua'aréeren ja'atí nej pú'een, seajta xu ramua'aréeren nej caí neseíj nena'a a'ij tirájteu a'ij nej tejámuaatá'ixaa sino ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'a a'ij tɨ niyá'upua ayén tinaamuá'ate.
29 A'íjna tɨ hui yen neja'uta'íteca'a, a'íɨ pu neetzi jemi seijre'e. Capu ayén rusén tacan naatéjtuaa a'iné ayée nu yeehui tí'ɨj pína'a niyen tí'ijrɨ'ɨre a'ij tɨ tira'aráanajche.
30 Majta a'íɨme í teɨte, tí'ɨj Jesús auj ayén tihuá'a'ixaate'eca'a, mu'iitɨ mú miyen rá'antzaahua.

Jɨme'en í mej yaújmua'ame'en pú'een í Dios, majta a'íɨme í mej ravaɨre'e a'ínja tɨ a'ij pua'a 'een

31 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan í mej majta rá'antzaahua tɨjín:
—Tí pua'a hui siyen te'utáviicua'i sej si siyen tira'ará'astijre'en a'ij nej tejá'amua'ixaate'e, aj xu xaa siyen tité'ujujhua'ane'e xá'aju'un ineetzi jamuan.
32 Mú'een xu seajta yeehui ramua'aréeren se'ínja tɨ nain jín ayén ti'ayajna. A'íj xu jín ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en xá'aju'un.
33 Matí'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjín:
—Teen tu yeehui Abraham teecan jetze airáane. Catu yeehui ja'anáj seica jemi ca'anéeri jín tiu'utévaɨ. A'íj pu yeehui jín, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri pej piyen tí'ita'ixaate'e tej nu'u taxɨéehua á'ujujhua'ane'e tá'ara'ani?

34 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ja'atí tɨ na'a tɨ ayén te'uteáturaave'en ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e a'ɨ́jna jemi tɨ a'ij pua'a 'een.

35 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ca'anéeri jɨ́n tejé'emuarɨ'e a'u mej é'eche ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu caí a'uun rusén jɨ́n huateáturaasin a'ujna. Majta a'ɨ́ɨn tɨ yaujra'an pú'een, a'úu pu yeehui huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

36 'A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a niyen huárɨni inee, i nej neajta yaujra'an pú'een, nej ni amua'irájtuaani sej si ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en, ayée xu xaa ne'u ruxɨéehua á'ujujhua'ane'e xá'aju'un, tzíte'e.

37 Nee nu hui niyen ramua'aree sej se'ɨ́jna jetze airáane se'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. Mɨ́ seajta mú'een, xu'uri siyen á'ujca'ane sej siyen naajé'ica se'ɨ́jna jɨme'e sej caí ché'e ranamuajracu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.

38 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n tejá'amua'ixaate'e a'ij nej yeehui neri ne'uun tejá'useij ɨ́ niyá'upua jemi. Seajta mú'een, ayée xu che'atá sena'a tí'ijrɨ'ɨre a'ij sej seajta tiráanamuajri'i ɨ́ ruyá'upua.

39 Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Teen tu yeehui rájya'upuaca'a te'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a yeehui siyen yaújmua'ame'en pú'eene'en a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan, ayée xu che'atá sena'a rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ajta rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a.

40 Ayee pu i éene'e, xu'uri siyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare sej naajé'ica. Neajta inee, nee nu ne'ɨ́n pú'een seɨ́j tɨ ayén tejámuaatá'ixaa a'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna, ɨ́ nej neajta niyen ráanamuajri'i ne'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios. Capu yeehui ayén tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

41 Ayee xu siyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ ajta rɨcɨ ɨ́ á'amuaya'upua.

Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Catu yeehui huanú'ihuaca'a huá'a jetze ɨ́ mej ruseɨ́jtajmee patɨ́j mú'ee. Seɨ́j pu'u yeehui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej rájya'upua. A'ɨ́ɨ pu yeehui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios.

42 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a yeehui a'ɨ́ɨn Dios á'amuaya'upua pú'eene'en, mú'een xu nexɨ́'eve'e xá'aju'un a'iné a'úu nu a'uvé'emej ɨ́ jemin. Canu yeehui neseɨ́j nena'a niyen a'uvé'emej sino a'ɨ́ɨ pu yen neja'utaɨ́teca'a.

43 '¿A'iné 'een jɨ́n secaí nejaú'itɨe a'ij nej tejá'amua'ixaate'e? Caxu xaa ne'u yaú'itɨe a'iné secaí ahuaújca'ane sej ra'ancuré'an a'ij nej ti'ixa.

44 Mú'een xu yeehui se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ́ tiyaaru'u. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ á'amuaya'upua. Seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'ɨ́jna jɨ́n siyen rá'astijre'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ á'amuaya'upua. Tɨ́j na'a tɨ huataseíjre ɨ́ teáata'a tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́ɨ pu yeehui tí'itecuii'ica. Capu ja'anáj tzáahuati'ira'a jɨ́n tiu'utaxájtaca'a. A'ɨ́ɨ pu yeehui nain jɨ́n tí'ihua'itaca. Tɨ́j na'a tɨ ayén tí'ihua'i, a'ɨ́ɨ pu jetzen airáninei ɨ́ tzajta'an a'ɨ́jna tɨ hua'itzi pú'een. Ayej xaa ne'u, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tí'ihua'itaca. Ajta tɨ́j na'a tɨ hua'itzi pú'een, a'ɨ́j pu jetzen airáninei.

45 'Mɨ́ neajta inee, ayée nu tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a. A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu yeehui ná'atzaahuate'e.

46 ¿Ni seɨ́j mú'ejmi jetze tɨ ajtéme'ecan ayén ti'itɨ́j jɨ́n ná'axɨjte'e a'ɨ́jna jɨme'e nej ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi? A'iné capu rɨ'ɨrí sej siyen huárɨni, ayée pu huataújmua'a nej niyen tzáahuati'ira'a jɨ́n tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a ayén, ¿a'iné yeehui 'een jɨme'e secaí ná'atzaahuate'e?

47 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. A'íjna ti Dios jetze ajtéme'ecan ayén rá'astijre'e a'ij ti ti'ixa í Dios. Seajta mú'een, ayée xu 'een jín caí siyen rá'astijre'e se'íjna jime'e sej caí Dios jetze ajtéme'ecan.

Cirístu'u pu amuacaí huataseíjre caí a'íjna í Abraham teecan

48 Majta a'íime í mej tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni yeehui caí ayén ti'ayajna a'ij tej ti'ixa pej piyen Samaria é'eme'ecan, ajta tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e?

49 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu tiyaaru'u neetzi tzajta'a seijre'e sino nee nu rí'i tiratá'aca í niyá'upua. Seajta mú'een, ayée xu méjca'i tinúutache ineetzi.

50 Mí neajta inee, canu yeehui neseíj nena'a niyen rahuauhuau ti ja'atí rí'i tinaatá'an, sino seíj pu'u xaa ayén rahuauhuau. A'ii pu yeehui a'íin pú'een ti tzáahuati'ira'a jín ayén tiraaxí'epi'intare'en.

51 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e. Tí pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij nej tí'ixaxa'a, capu yeehui ja'anáj raci'iti ti huámi'ini.

52 Jíme'en mu'u miyen ráanamuajri'i, aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Tu'uri yeehui ramua'aree ti ayén ti'ayajna ti tiyaaru'u pu mú'eetzi tzajta'a seijre'e. A'íi pu yeehui Abraham huamí'i, majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Mí pajta mú'ee, ayée pepu'u yeehui ti'ixa ti ayén nu'u, ti pua'a ja'atí ayén tirá'astijre'e a'ij pej ti'ixa, ti nu'u caí ja'anáj mi'ini.

53 '¿Ni tzaa yeehui piyen jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee caí í ti'itíj ti jín ti'itéveeca'a í tayá'upua í Abraham? A'íi pu yeehui xaa huamí'i. Majta a'íime í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, a'íi mú majta huácuii. Ari mú'ee, ¿a'iné petí'ixa a'atani pej pírici?

54 Ajta a'íin Jesús, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:

—Capu yeehui ti'itíj vairе'e ti pua'a niyen neseíj té'antzaahuate'e. A'ii pu a'íin pú'een ti ayén rí'i tinaatá'aca í niyá'upua, a'íjna í sej jíme'en siyen ti'ixa yee a'íi pu a'amua Dios pú'een.

55 Seajta mú'een, caxu yeehui ramua'ate. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate. Tí pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e yee canu ramua'ate, ayée nu tí'ihua'itaca setíj mú'een. Mí neajta inee, nee nu xaa ramua'ate, neajta niyen rá'astijre'e a'ij ti tí'ixaxa'a.

56 Ajta yeehui a'íjna í Abraham ti á'amuaya'upua pú'een, a'íi pu huataújtemua'ave a'íjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ayén raaseíj ja'anáj xicájra'an nej jetzen nain jín antínmua'areere. A'íi pu xaa raaseíj, ajta a'íjna jín huataújtemua'ave.

57 Majta a'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tiraata'ixaa tijín:

—¿Ni tzaa yeehui piyen raaseíj pe'íjna í Abraham teecan? Capu a'ij tí'iri'iri, a'iné capej xi piyen hua'apuate japuan tamuáamuata'a nine'ira'a rájcha'ii.

58 Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Jesús tijín:

—Ayee nu tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e. Tí'ij caí xi Abraham huaseíjre, nee nu neri seijre'eca'a.

59 Jíme'en mu'u miyen tiráanamuajri'i, aj mú mi tetej titú'utu í mej jín raateátu'asixi'in. Ajta a'íin Jesús huateú'avaataca'a. Aj pu'i a'uun huirájraa a'ujna teyujta'a.

9

Jesús pu raarújte ja'atí ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a

1 Tí'ij a'uun a'atamé'ecaa, Jesús pu ja'atí huaseíj ti aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a.

2 Majta aˈɨ́me ɨ́ mej Jesús jamuan áˈujujhuaˈaneˈe, ayée mú tiraataˈíhuaˈuriˈi
tɨjɨ́n:
—Maeestru, ¿aˈatani yeehui ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi tɨ ij aˈɨ́ɨn ayén
teˈaracúuniˈi huanúˈihua? ¿Ni qui aˈɨ́ɨn auteájturaa caˈɨ́n ɨ́ vaújsimuaˈameˈen?
3 Aj puˈi Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Capu yeehui jaˈatɨ́ auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Capu amɨ́jna jaˈatɨ́ ayén
auteájturaa, camu majta ɨ́ vaújsimuaˈameˈen. Ayee pu yeehui tiráaruu
tɨ ij ayén huataseíjreˈen ɨ́ jemin aˈij tɨ Dios tiraayɨ́ˈɨtɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ ru-
muáɨˈeriˈireˈaraˈan.
4 Ayee pu ruxeˈeveˈe tɨ́ˈɨj auj túјcaˈari tzajtaˈa pɨtíˈirɨcɨ tej tiyen teˈɨ́jna
jetze tiuˈumuáɨˈen Dios tɨ jɨ́n ayén yen nejaˈutaˈíteca ˈa. Puˈuri yeehui aˈájna
tejaˈuréˈenejsin tɨ huatétɨcaˈari. Capu chéˈe rɨˈɨríista aˈame aˈájna tɨ jaˈatɨ́ ayén
tiuˈumuáɨˈen.
5 Ijii, netɨ́ˈɨj nauj niyen huaca íiyen chaanaca japua, ayée nu tíˈivaɨreˈe huáˈa
tzajtaˈa ɨ́ teɨte tɨj tatzari tɨ jɨ́n huáˈa japua huáneeriˈi mej mi miyen tiˈitɨj huaseíj
matɨj menaˈa puaˈamé ɨ́ mej yen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca japua. —Ayee
pu tihuaˈutáˈixaa.
6 Tɨ́ˈɨj ayén tiuˈutaxájtacaˈa, aj puˈi, aˈɨ́ɨn á chuaataˈa eˈerájtzitzee. Ajta, ruˈíjcɨˈe
jɨ́n rajrúˈune ɨ́ xarij. Aj pu i raˈarápɨtijriˈi á jɨˈɨseáaraˈan jetze aˈɨ́jna tɨ arácun.
7 Ajta ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Aricu yeehui, u páˈumeˈen peˈújna aˈu tɨ jéˈejmuaa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa
tɨjɨ́n Siloé.
(Ayee pu huataújmuaˈa aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n: tɨ huataˈítɨˈihuacaˈa.)
Aj puˈi u áˈume aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, ajta acáujɨstaˈante. Tɨˈɨj jí mú aˈuvéˈemej. Puˈuri
ayén atáneericaˈa.
8 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej á vejliˈi aˈuchéejmeˈecaa aˈu tɨ éˈechejcaˈa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ,
majta aˈɨ́ɨme, ɨ́ mej mejmíˈi miyen raseíjracaˈa tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn auj limojna huaucaˈa,
ayée mú tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—¿Ni caí yeehui aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ ayén aˈuun aˈutacái áˈayeˈi tɨ ij limojna
huaˈutáhuavii ɨ́ teɨte?
9 Seica mú miyen tiuˈutaxájtacaˈa tɨ nuˈu aˈɨ́ɨn púˈeen. Majta seica miyen
tɨjɨ́n:
—Capu yee aˈɨ́ɨn púˈeen, sino ayée puˈu naˈa seijreˈe tɨj aˈɨ́jna.
Ajta aˈɨ́ɨn, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Nee nu yeehui neˈɨ́n púˈeen.
10 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Aˈiné yeˈí peteˈatáneereca ˈa?
11 Aj puˈi ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Aˈɨ́jna yeehui ɨ́ mej miyen ratamuáˈamua tɨjɨ́n: Jesús, aˈɨ́ɨ pu xarij hu-
ateáruˈune, tɨˈɨquí yeehui naˈarápɨtijriˈi yé nejɨ́ˈɨ jetze. Aj puˈi ayén tinaataˈaíj
nej nuˈu neˈuun u áˈumeˈen neˈújna Siloé, aˈu tɨ jéˈejmuaa nej nuˈu ni
arán jaˈusixɨˈɨn. Netɨ́ˈɨj yeehui ni u áˈume, neajta arán jaˈusixɨ. Aj nu ni niyen
mé úuneereca ˈa. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
12 Matɨ́ˈɨj mi miyen tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Aˈuné aˈij ˈéˈen aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ?
Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Canu yeehui méˈe yéˈemuaˈaree.

Aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈaijta teyujtaˈa, aˈɨ́ɨ mú chueereˈe, majta camu aˈij tirájteuve aˈij mej rɨcɨ

13 Matɨ́ˈɨj mi yaˈuvíˈitɨ́ meˈɨ́jna tɨ aracúuniˈi aˈɨ́mej jemi ɨ́ fariseos.

14 Ajta, ayée pu a'ájna pítí'irijcaa a'ájna xicájra'an jetze mej jetzen ruse'upi tí'ij Jesús ayén raateáru'une í xarij, ajta tiráahuaa.
15 A'íj mú jín, a'íime í fariseos majta miyen tiraata'íhua'uri'i a'ij ti a'íin te'atáneereca'a. Ajta a'íin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—A'íi pu yeehui na'arápitijri'i yé nejí'i jetze. Neajta niyen aránja'usixi. Ajta íjii, nee nu yeehui neri mé úunee.
16 Majta í mej huá'a jetze ajtéme'ecan í fariseos, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Capu yeehui a'uun é'eme'ecan í Dios jemi a'íjna a'iné capu ayén rá'astijre'e a'íjna jime'e í xicaj tej jetzen tase'upi.
Majta seica miyen tijín:
—¿A'iné yeehui tí'iriri ti ja'atí ayén huárini ti huápi'i ruxe'eve'e ti pua'a ayén nu'u te'uteáturaavecare'en í Dios jemi?
A'íj pu jín, seica mú seicié tí'ixajtaca'a. Majta í seica, seicié mú majta tí'ixajtaca'a. Camu naími'i ruxí'ej mena'a miyen tí'ixajtaca'a.
17 Matí'ij miyen majtáhua'a tiraata'íhua'uri'i tijín:
—Pajta mú'ee, ¿a'iné yeehui petí'imua'atze ja'atí ti píricí?, a'iné a'íi pu timuáahuaa pej pi atáneereca'a.
Ajta a'íin ja'atí ayén tihua'utá'ixaa tijín:
—A'íi pu yeehui Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.
18 Majta a'íime í mej a'uun tí'aijta teyujta'a, camu rá'antzaahua ti ayén aracúuni'i huanú'ihuaca'a, ti ari huarúj ti i ari atanee íjii, icu. Matí'ij mi miyen hua'uta'aíjtaca'a mej mi u a'uvé'eju'un í vaújsimua'ame'en.
19 Ayee mú tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿Ni tzaa yeehui a'íin pú'een á'amuayauj? ¿Ni a'íin pú'een sej siyen ti'ixa yee aracúuni'i pu huanú'ihuaca'a? ¿A'iné yeehui auj tí'iri'iri ti ari mé úunee?
20 Majta a'íime í vaújsimua'ame'en, ayée mú tiu'utaniú tijín:
—Ayee tu xaa ramua'aree ti a'íin tayauj píricí, teajta yeehui ramua'aree ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a.
21 Mí teajta iteen, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij ti 'een jime'e ti ayén ari mé úunee nusu ja'atí ti ayén raarújte. Setá'aj yeehui siyen tiraata'íhua'u a'iné, pu'uri vásta'a. A'íi pu ajta ruseíj tiu'utaxájta.
22 Ayee mú 'een jín tiu'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en a'iné mehuá'atziine'eca'a a'ímej í mej a'uun teyujta'a tí'aijta, í mej majta meri miyen tiraaxí'epi'intare mej mi ru'irá'ite me'újna teyujta'a ja'atí ti na'a ti ayén tiu'utaxáj yee Jesús pu nu'u a'íin pú'een í Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u.
23 A'íj mú jín miyen tiu'utaxájtaca'a í vaújsimua'ame'en yee matá'aj raata'íhua'u me'íjna a'iné a'íjna í hua'ayauj pu'uri vástaca'a.
24 Majtahua'a mú miyen raatajé me'íjna ti aracúuni'i huanú'ihuaca'a. Ayee mú tiraata'ixaa tijín:
—Patá'aj piyen pena'a rí'i tiraatá'an í Dios. Pajta caí yeehui piyen rí'i tiraatá'acare'en pe'íjna í ja'ati a'iné a'íi pu ateáturaave í Dios jemi.
25 Ajta a'íin, ayée pu tihua'utá'ixaa tijín:
—Tí pua'a yeehui ayén ateáturaave í Dios jemi nusu caí, canu xáahuí a'atzu ramua'aree, sino ayée nu xaa ramua'aree nej amuacaí aracúuni'i. Mí neajta íjii, nee nu hui mé úunee.
26 Matí'ij mi miyen tiraata'íhua'uri'i tijín:
—¿A'iné ye'í muáaruu? ¿A'iné ye'í timuáahuaa pej pi yeehui atáneere?
27 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tijín:

—Nu'uri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu náanamuajri'i. ¿A'iné 'een jɨme'e siyen raxɨ'eve'e nej neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Tij seajta mú'een siyen raxɨ'eve'e sej seajta jamuan á'ujujhua'ane'en.

28 Majta miyen jeíhua mú a'ij pua'a tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Aa neti'ijtá ne'u. Mú'ee pej yeehui pe'ɨ́jna jamuan á'uche'ecan, tzíte'e. Teajta iteen, teen tu tiyen rá'astijre'e te'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan.

29 Teen tu yeehui tiyen ramua'aree tɨ Dios ayén jamuan tiu'uxájtaca'a ɨ́ Moisés. Ajta, jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, catu yeehui a'atzu ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan.

30 Aj pu'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:

—¿Ni caí ne'u icu? Mú'een xu caí ramua'aree a'u tɨ é'eme'ecan. Mí ajta, a'ɨ́in ayén naarújte nej ni niyen atáneere.

31 Ayee tu yeehui ramua'aree tɨ Dios caí ayén ranamua ja'atí tɨ ayén ateáturaave ɨ́ jemin. Dios pu xaa ayén ranamua a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén rana'amiche, ajta tɨ ayén rá'astijre'e a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e.

32 Capu yeehui ja'anáj ja'atí ayén tiráanamuajri'i tɨ seɨ́j ayén raarújte a'ɨ́jna tɨ aracúuni'i huanú'ihuaca'a tɨ ij ayén atáneerica'a á'ara'ani.

33 Tɨ́ pua'a hui caí Dios jemi é'eme'ecantacache'e, capu a'ij rɨníiche'en tɨ naarújte'enche'e ineetzi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

34 Majta a'ɨ́ime miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nain pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi mú'ee, tɨ́j na'a pej yeehui piyen huanú'ihuaca'a tɨ yú e'iré'ene. ¿Ni tzaa mú'ee piyen auté'aca'ane pej piyen titáamua'aten? —Ayee mú tiraata'ixaa.

Majta ru'irá'iteca'a.

Jesús pu nu'u hua'ajté'axɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej teyujta'a tí'aijta

35 Ajta a'ɨ́in Jesús, ayej ráamua'areeri'i mej miyen ru'irá'iteca'a. Tɨ́'ɨj ayén yá'uteu a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni piyen rá'atzaahuate'e pe'ɨ́jna tɨ teáata'a jetze airaújneijte?

36 Aj pu'i a'ɨ́in ja'atí ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Nevástara'a yeehui, ¿a'atani a'ɨ́in pírɨcɨ nej ni niyen rá'antzaahuate'en?

37 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pepu'uri yeehui raaseíj. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, a'ɨ́ɨ pu á jamuan ayén ti'ixa.

38 Ajta a'ɨ́in tevi ayej tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nevástara'a, nee nu yeehui muá'atzaahuate'e.

Aj pu'i raateánajcheca'a.

39 Ajta a'ɨ́in Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee nu yeehui ne'ɨ́jna jɨ́n a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni hua'uxíjte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, mej mi miyen atanéjne'ere a'ɨ́ime ɨ́ mej aracúcu'unijmee, mej mi majta yeehui miyen aracúcu'unijmé'e muá'ara'ani a'ɨ́ime ɨ́ mej nu'u miyen atanéjne'e.

40 Majta seica ɨ́ fariseos, a'úu mú vejli'i a'uté'uuca'a. Matɨ́'ɨj miyen ráanamuajri'i a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a, matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'ii nu'u ye'í? ¿Ni tzaa yeehui teajta iteen aracúcu'unijmee?

41 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a yeehui siyen aracúcu'unijme'eni tɨ ij caí ti'itɨ́j a'ij tejamuá'amitɨejte'e, capu rɨ'ɨríista á'ame'enche'e tɨ ja'atí ti'itɨ́j jɨ́n mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en. Mí seajta mú'een, ayée xu yeehui ti'ixa sej nu'u siyen atanéjne'e tɨ ij nain jɨ́n tejamuá'amitɨejte'e. A'ɨ́j xu jɨ́n, seúche'e xu á'aturaave ɨ́ Dios jemi.

10

A'ɨ́jna tɨ huá'ajye'emua, ajta a'u tɨ e'iténine'i

1 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ a'uun a'uteárute cáne'axɨ tihua'acúraa, tɨ pua'a caí a'uun a'uteárute a'utɨ́ e'iténine'i sino tɨ pua'a ancuré'ara'ani ɨ́ tejcuá jetze, a'ɨ́ɨ pu nahua'ari pú'een, ajta tɨ tí'itecui'ica.

2 'Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ yeehui a'uun a'uteárute a'u tɨ é'epueerta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ huá'ajye'emua ɨ́ cáne'axɨ.

3 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'icha'ɨɨ a'u tɨ é'epueerta, a'ɨ́ɨ pu tira'antácuune'esin tɨ́'ij a'uun a'uteárute a'ɨ́jna tɨ huá'ajye'emua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ cáne'axɨ, a'ɨ́ɨ mú yeehui ranamua i niúucare'ara'an. Ajta a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén huá'ajee a'ij mej ántea'arua seɨj ajta seɨj. A'ɨ́ɨ pu ajta hua'irájajpua.

4 'Tɨ́'ɨj ari naíjmi'ica huirajáapuan ɨ́ ruye'emua, a'ɨ́ɨ pu huá'a cujta'a auumé'e a'ame. Majta a'ɨ́ɨme amuacaí mú huajú'un muá'aju'un ɨ́ jemin a'iné a'ɨ́ɨ mú rá'aste a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tihuá'ixaate'e.

5 Camu ja'anáj miyen huajú'u muá'aju'u jemin seɨ́j ɨ́ mej caí ramua'ate. Camu xaa ne'u, sino muataúuruuna ɨ́ jemin a'iné camu yeehui ramua'ate ɨ́ niúucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ mej caí ramua'ate.

6 Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari. Majta a'ɨ́ɨme, camu yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tihua'utá'ixaa.

Jesús pu a'ɨ́ɨn pɨ́rɨcɨ ɨ́ ta'anténine'i a'u mej a'uteárute cúrajta'a

7 A'ɨ́j pu jɨ́n, Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Nee nu yeehui ne'ɨ́n pú'een ɨ́ ta'anténine'i ɨ́ mej jetzen uteárute ɨ́ cáne'axɨ u cúrajta'a.

8 Matɨ́j mena'a mej miyen amuacaí huataseíjre necaí inee, a'ɨ́ɨ mú nahua'ari pú'eene'e, majta mej tí'itecui'ica. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨme ɨ́ cáne'axɨ, camu yeehui huá'unamuajri'i a'ij mej tiu'utaxájtaca'a.

9 'Nee nu yeehui ne'ɨ́n pú'een ɨ́ ta'anténine'i. A'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén a'uun a'uteárute a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ná'antzaahuate'en ineetzi, a'ɨ́ɨ pu ruuri huateáturaasin tɨ́j na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu yeehui ruxɨéehua huiráaye'icaa a'ame, ajta uteáru'ipiche'e a'ame. Ruxɨéehua pu rateuni ɨ́ tɨ jɨ́n huateújvaɨre'en.

10 'Ajta a'ɨ́ɨn nahua'ari, ayée pu'u yeehui 'een jɨ́n u a'uvé'emej tɨ ij tiu'unáhua'an, tɨ ij ajta titéecui'ini, tɨ ij ajta naíjmi'ica antipuá'ajte'en. Mɨ́ neajta inee, ayée nu yeehui 'een jɨ́n mú a'uvé'emej mej mi ruuri muá'ara'ani, tɨ ij ayén tihuá'acɨ'ɨti nain a'ij tɨ tí'iseijre'e ɨ́ mej jɨ́n huataújtemua'ave tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Jesús pu ayén tihuá'amua'ate a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ huá'ajye'emua

11 'Nee nu yeehui ne'ɨ́n pú'een i nej xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e, i nej neajta niyen huá'ajye'emua ɨ́ cáne'axɨ. Neajta nu niyen huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan.

12 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ mej raatá'a tɨ tiu'umuárɨ'en, capu yeehui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ huá'ajye'emua ɨ́ cáne'axɨ. A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a raaseíj tɨ 'ɨ́ra'ave e'evé'eme, a'ɨ́ɨ pu án huajaúuhua'axɨjsin, ajta huataúruuna. Aj pu'i, a'ɨ́ɨn 'ɨ́ra'ave huá'a tzajta'a a'uun a'uteáruti, ajta huaja'ucuíjxɨ'ɨsin ɨ́ cáne'axɨ.

13 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́ ayén huataúruuna a'iné ayée mu'u raatá'a tɨ tiu'umuárɨ'en na'a, ajta capu yeehui a'atzu jetzen ruxe'eve'e a'ij tɨ tihuá'aruuren ɨ́ cáne'axɨ, icu.

14 'Mɨ́ neajta inee, nee nu yeehui ne'ɨ́n pú'een i nej rɨ́'ɨ tɨ́'itevij, i nej neajta huá'ajye'emua ɨ́ cáne'axɨ. Nee nu huá'amuajte ne'ɨ́mej ɨ́ cáne'axɨ. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ cáne'axɨ, a'ɨ́ɨ mú yeehui nemua'ate ineetzi.

15 Ayee pu che'atá na'a nemua'ate ɨ niyá'upua. Neajta inee, ayée nu che'atá
nena'a ramua'ate ɨ niyá'upua. Neajta nu huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan ɨ
cáne'axɨ.
16 'Nee nu yeehui neajta huá'a cujta'a huaméj seica ɨ cáne'axɨ ɨ mej caí huá'a
jetze ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ mej íiyu seijre'e cúrajta'a. Ayee pu yeehui ruxe'eve'e
nej ni niyen huaja'uvé'ejajpuan. A'ɨi mú majta ra'ancuré'asin ɨ neniuuca.
Naíjmi'i mú ɨ cáne'axɨ, matíj mena'a pua'amé, a'úu mú seíire'e muá'aju'u seíj
tzajta'a ɨ cúraa. Ajta, seíj pu'u yeehui huá'a cujta'a a'umé'e a'ame.
17 'Ayee pu yeehui 'een jɨ́n niyá'upua neetzi xe'eve'e a'iné nee nu huámɨ'ɨni
nej ni neajtahua'a huatarún.
18 Capu ja'atɨ́ ná'ari'iraj ineetzi sino nexɨ́'evi'ira'a nu jɨ́n mɨ'ɨni. Nee nu
yeehui ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ni niyen ahuánca'ane nej huámɨ'ɨni.
Neajta ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ni neajtahua'a huatarún. Ayee pu a'ɨ́jna
jɨ́n tinaa'íjca ɨ niyá'upua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
19 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ Jesús, aj mú mi já'ita'a a'utacíj a'ɨ́ime ɨ
mej a'uun tí'aijta huá'a teyujta'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
20 Mu'iitɨ́ mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Tiyaaru'u pu yeehui tzajta'an seijre'e, ajta rutɨ́mua'i. Caxu siyen
rá'atzaahuate'e.
21 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Capu yeehui rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén tí'ixajta tɨ pua'a ayén tiyaaru'u tzajta'an
seijre'e. ¿Ni tzaa tiyaaru'u ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén yeehui raarújte'en ja'atɨ́ tɨ ayén
arácun? Capu xaa ne'u. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e ja'atɨ́ tɨ pírɨcɨ

22 Pu'uri a'atzu á'ateevi'ica tɨ́'ɨj ari vejli'i pítí'irɨjcaa matɨ́'ɨj miyen me'ɨ́jna
jɨ́n tí'iyeste ja'anáj mej miyen tiu'utátui ɨ teyuu. Pu'uri ajta a'ájna pítí'irɨjcaa tɨ
huáseevi'i á'aye'i.
23 Ajta a'ɨ́in Jesús, a'úu pu á'uche'ecane'e a'ujna teyujta'a, a'u tɨ te'ejtétaavij
tɨ Salomón rá'ajtaahuaca'a.
24 Majta miyen ajteáxɨ́reca'a ɨ jemin a'ɨ́ime ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a.
Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej yeehui piyen tá'aviitze'e. Patá'aj piyen tzáahuatɨ'ira'a jɨ́n
taatá'ixaate'en tɨ pua'a pe'ɨ́n pú'een ɨ CɨríIstu'u nusu pecaí.
25 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu hui xaa neri amuaatá'ixaa. Seajta mú'een, caxu ná'antzaahua.
A'ɨ́jna ɨ nej jɨ́n niyen rɨcɨ tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ayée nu yeehui ne'ɨ́jna jɨ́n niyen
rɨcɨ niuucajtze'en ɨ niyá'upua. Ajta, a'ɨi pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tí'inexa.
26 Mɨ́ seajta mú'een, caxu yeehui ná'atzaahuate'e a'iné caxu huá'a jetze
ajtéme'ecan ɨ cáne'axɨ ɨ nej huá'ajye'emua.
27 'Ajta a'ɨ́ime ɨ cáne'axɨ, ayée mú nenamua a'ij nej tihuá'ixaate'e. Nee nu
yeehui huá'amuajte, majta miyen ná'astijre'e ineetzi.
28 Ayee nu yeehui hua'atá'aca mej miyen ruurican huateáturan tɨ́j na'a
rusén jɨme'e. Camu ja'anáj antipuá'ari; capu yeehui rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén
ná'ajajpuani'i.
29 Ajta niyá'upua, ɨ tɨ ayén naatátui a'ɨ́mej ɨ cáne'axɨ, a'ɨi pu nain jɨ́n
antiújmua'aree. Capu yeehui ajta rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén rá'ajajpuani'i.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ mej níniu'ucacu

30 'Teen tu naíjmi'i, seíj tu tena'a pírɨcɨ ɨ niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu
tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
31 Majta a'ɨ́ime ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majtáhua'a mú tetej titú'utu
mej mi me'ɨ́jna jɨ́n raateátu'asixɨ'ɨn.

32 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu neri jeíhua tejamuaataseíjrate a'ij nej rɨcɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn. ¿Tɨ'itájni si jɨ́n pɨ́ tínaateátu'asixɨ'ɨsin? ¿Ni qui a'ɨ́jna jɨme'e nej raarújte, na'ari ti'itɨ́j jɨ́n, ne'u?
33 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Catu yeehui te'ɨ́jna jɨ́n muaateátu'asixɨ'ɨsin pej piyen ti'itɨ́j jɨ́n rɨcɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn, sino ayée tu 'een jɨ́n muaateátu'asixɨ'ɨsin pej piyen a'ij pua'a ti'ixa ɨ́ Dios jemi, a'iné mú'ee pepu'u, tevi pena'a pɨ́rɨcɨ. Pajta piyen tɨ́'aseijrata pej nu'u Dios pú'een. —Ayee mú tiraata'ixaa.
34 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni caí ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u Dios ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ɨ́mej jemi raateájtuaa ɨ́ runiuuca? Ayen tɨjɨ́n: “Ayee pu nu'u yeehui ayén tihua'utá'ixaa tɨ nu'u ayén hua'utamuá'a tɨjɨ́n: Diosi mej nu'u pú'een.”
35 Dios pu ayén hua'utamuá'a a'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u dioosi pú'een. Ajta capu yeehui rɨ'ɨrí tej tiyen ra'uré'uuna te'ɨ́jna tɨ ari té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze.
36 ’Tɨ́ pua'a Dios ayén hua'utamuá'a, ¿a'iné tej tiyen raatámua'ati te'ɨ́jna tɨ niyá'upua huateúra'ate, ajta yen ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua? ¿Ni qui tiyen che'atá tena'a raatámua'ati a'ij tɨ Dios ari hua'utamuá'a ɨ́ seica? A ni'ijtá ne'u. A'ɨ́j pu yeehui jɨ́n, ¿a'iné siyen se'ɨ́jna jɨ́n tɨ́'inexajtzi'i se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tejámuaatá'ixaa yee nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ yaujra'an ɨ́ Dios?
37 ’Setá'aj ná'atzaahuate'e tɨ pua'a yeehui niyen che'atá nena'a rɨjca a'ij tɨ ajta rɨcɨ ɨ́ niyá'upua, na'ari tɨ pua'a necaí nena'a, setá'aj caí ná'atzaahuate'e.
38 Jee xaa, tɨ pua'a niyen nena'a rɨjca a'ij tɨ ajta a'ɨ́ɨn rɨcɨ, seajta secaí siyen ahuaújca'anen sej yeehui ná'antzaahuate'en, ayée nu tejámuaatá'ixaate'en setá'aj siyen sena'a té'atzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej rɨcɨ sej si siyen yeehui ráamua'aree, seajta yaú'itɨee xá'ara'ani tej tiyen naími'i seɨ́j tena'a pɨ́rɨcɨ, ɨ́ niyá'upua, neajta inee. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
39 Majtahua'a mú miyen tɨ́'itese'eca'a mej mi raatéevi'i. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, huá'a jetze ajtáraa.

Jesús pu antáraa u jetze púјme'en játe'ana jetze ɨ́ Jordán

40 Aj pu'i a'uun antáraa ɨ́ Jesús u jetze púјme'en ɨ́ játe'anara'an jetze a'ujna u Jordán. A'uu pu a'ará'a a'utɨ́ amuacaí a'ɨ́ɨn huámuaɨ'ɨvijhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Juan. A'uu pu a'uteájturaa.
41 Majta mu'iitɨ́ mú u e'iré'ene ɨ́ jemin. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Capu yeehui ja'anáj ayén huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Juan ti'itɨ́j mej jɨ́n a'ij tira'utaseíj a'ɨ́jna jɨme'e mej rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ́ Dios. Mɨ́ ajta, tɨ́j na'a mej miyen tiu'utaxájtaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús, ayée pu yeehui ayén ti'ayajna. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
42 Majta mu'iitɨ́ mú me'uun huataújtuaa ɨ́ Jesús jemi.

11

Jesús pu tiú'unamuajri'i a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Lázaro

1 Ajta seíj pu tí'icui'ica'a tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Lázaro. A'uu pu e'echéjme'e chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Betania. A'uu mú majta e'echéjme'e ɨ́ juutzeájra'an, a'ɨ́jna ɨ́ María, ajta ɨ́ Marta ɨ́ tɨ i'i cu'utzeáara'an.
2 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ María, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ra'avé'exɨri'iri'i ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa teáarɨ́'e. A'ɨ́ɨ pu ajta ra'anáhuatzi'iri'i ɨ́ rucɨpuá jɨme'e ɨ́ ɨ́ɨcájra'an jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ihuáare'ara'an tí'icui'icaa, a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro.
3 Matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n júutzimua'ame'en miyen tiraatániuucajte ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, a'ɨ́ɨ pu yeehui tí'icui'i a'ɨ́jna ɨ́ pej raxɨ́'eve'e.

4 Ajta aˈɨɨn Jesús, tɨˈɨj ayén ráamuaˈareeriˈi, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Capu yeehui aˈɨ́jna jɨ́n tijcuíˈinecaˈa tɨ i huámɨˈɨni sino mej mi rɨ́ˈɨ tiraatáˈan ɨ́ Dios. Ayee pu ajta aˈɨ́jna jɨ́n Dios ayén rɨ́ˈɨ tinaatáˈasin ineetzi, i nej yaujraˈan púˈeen.

Jesús pu jɨmeˈen tiˈixa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ Lázaro huamɨ́ˈɨ

5 Jesús pu huáˈaxeˈeveˈecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Marta, ajta ɨ́ juutzeájraˈan, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Lázaro.
6 Mɨ́ ajta aˈɨɨn, tɨˈɨj ayén ráamuaˈareeriˈi tɨ nuˈu tíˈicuiˈi aˈɨ́jna ɨ́ Lázaro, aúcheˈe pu aˈuun aˈuteájturaa huaˈapua xɨcaj aˈu tɨ aˈij éeneˈe áˈayeˈi.
7 Aj puˈi ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe ayén tɨjɨ́n:
—Tichéˈe yeehui teajtáhuaˈa teˈuun aˈatanén u Judea.
8 Matɨˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Maeestru, capu xɨ yeehui aˈachú áˈatee mej miyen tiuˈutése mej muaateátuˈasixɨˈɨn tetej jɨmeˈe. ¿Ni tzaa pajtáhuaˈa peˈuun aˈatanéjsin?
9 Ayee pu tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—¿Ni yeehui caí ayén áˈatɨjtɨˈɨ tɨ ayén huáneeriˈi ɨ́ xɨcaj jɨmeˈe aˈachú cumu tamuáamuataˈa hora japuan huaˈapua? Capu jaˈatɨ́ ayén teˈijcáˈacatá aˈame tɨ puaˈa auj néeristeˈe áˈucheˈecaneˈen aˈiné aˈɨ́ɨ pu jɨ́n mé úunee aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huáneeriˈi íiyen chaanaca japua.
10 Tɨ́ puaˈa yeehui aˈɨɨn jaˈatɨ́ ayén tɨ́caˈari tzajtaˈa áˈucheˈecaneˈen, aˈɨ́ɨ pu xaa aˈijcáˈacatá aˈame aˈiné capu huáneeriˈi. Aˈɨ́j pu jɨ́n huatácɨˈɨpe tej teˈuun aˈatanén.
11 Aj puˈi ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Aˈɨ́ɨ pu yeehui huatácu ɨ́ taˈamiigu aˈɨ́jna ɨ́ Lázaro. Aˈuuˈnuaˈatanéjsin nej ni ráajɨsten.
12 Matɨˈɨj mi miyen tiraataˈixaa aˈɨɨme ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨjɨ́n:
—Tavastaraˈa, tɨ puaˈa yeehui ayén cutzú, aˈɨ́ɨ pu rɨ́ˈɨ rujni.
13 Ayee pu tihuáˈamitɨejteˈecaˈa aˈɨ́mej tɨ Jesús aˈɨ́jna jɨ́n ayén tíˈixajtacaˈa tɨ ayén Lázaro cujcaa tɨ ij huaújseˈupeˈen naˈa. Mɨ́ ajta, aˈɨ́jna ɨ́ tɨ Jesús ayén tíˈixajtacaˈa, ayée pu huataújmuaˈa tɨ ayén huamɨ́ˈɨ.
14 Aj puˈi ayén eˈehuauritɨéecan jɨ́n tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
—Puˈuriˈuuˈnuaˈyeehui huamɨ́ˈɨ aˈɨ́jna ɨ́ Lázaro.
15 Neajta nu niyen huatántemuaˈave nej caí neˈuun aˈutéveecaˈa aˈiné aˈɨ́ɨ pu tejámuaatévaˈɨri sej si siyen ráˈantzaahuateˈen setɨ́ˈɨj raaseiiran aˈij nej huáɾini. Tichéˈe yeehui teˈuun áˈujuˈun aˈu tɨ aˈij ˈéˈen. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa.
16 Ajta aˈɨɨn Tomás ɨ́ mej majta miyen ratamuáˈamua tɨjɨ́n ɨ́ mej huaˈapua púˈeen, aˈɨ́ɨ pu ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ seica tɨjɨ́n:
—Tichéˈe yeehui teajta teˈuun áˈujuˈun tej ti tiyen jamuan huácuiˈini.

Jesús pu ayén tihuaúˈixaa mej nuˈu majtáhuaˈa huatarújsin ɨ́ mej meri huácuii

17 Tɨˈɨj Jesús aˈuun aˈaráˈa u Betania, ayée pu ráamuaˈareeriˈi tɨjɨ́n puˈuri ayén áˈatee aˈachú cumu muáacua xɨcaj mej raˈaváˈana aˈɨ́jna ɨ́ Lázaro.
18 Aˈuuˈnupuvejliˈipɨ́jáˈarɨcɨ aˈujna u Jerusalén aˈachú cumu huaíca kilómetros.
19 Muˈiitɨmúaˈuunˈeiréˈene aˈɨɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan aˈu mej éˈeche aˈɨ́jna ɨ́ Marta, ajta aˈɨ́jna ɨ́ María mej mi miyen huaˈutéjpuaˈajteˈen ɨ́ mej jɨ́n ruxɨeemɨ́jteˈe tɨ aˈɨɨn huáˈihuaaraˈa huamɨ́ˈɨ.
20 Tɨˈɨj aˈɨɨn Marta ayén ráamuaˈareeriˈi tɨ nuˈu Jesús eˈevéˈemeˈecaa, aj puˈi u áˈume tɨ ij raˈantinájche. Ajta aˈɨɨn María, aˈúu pu aˈuteájturaa u chiˈita.
21 Aj puˈi Marta ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Nevástaraˈa, tɨ puaˈa yeehui piyen yé huácatijcheˈe, capu mɨˈɨníicheˈe ɨ́ nejáˈa.

22 Mí neajta inee, ayée nu yeehui ramua'aree tɨ Dios aúche'e ayén
muaatá'asin tíj na'a a'ij pej tiraatáhuaviira.
23 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui ajtahua'a huatarújsin a'ɨ́jna ɨ́ a'ihuáara'a.
24 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Marta tɨjɨ́n:
—Nee nu yeehui niyen ramua'aree tɨ ajtahua'a huatarújsin a'ájna xɨcájra'an
tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte, tɨ ajta Dios jetzen hua'ajjájpua naíjmi'ica ɨ́ mej
meri huácuii.
25 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu yeehui ne'ɨ́n pírɨcɨ i nej hua'ajjá'apuana ná'aye'i ɨ́ mej meri
huácuii, neajta nu niyen hua'atá'aca mej mi ruuri muá'ara'ani. A'atí tɨ na'a
tɨ ayén ná'atzaahuate'e ineetzi, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ayén huámɨ'ɨni, aúche'e pu ayén
ruuri a'ame.
26 Ajta ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta ná'atzaahuate'e ineetzi, a'ɨ́ɨ
pu caí ja'anáj mɨ'ɨni. ¿Ni qui piyen té'atzaahuate'e pe'ɨ́jna jɨme'e?
27 Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Marta tɨjɨ́n:
—Jee xaa ne'u, nevástara'a. Ayee nu yeehui té'atzaahuate'e pej pe'ɨ́n
pú'een ɨ́ CɨríIstu'u, pajta pej yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, pej yen chaanaca japua
e'icánejsin.

Jesús pu nu'u huaújyeineca'a a'u mej ye'avá'ana me'ɨ́jna ɨ́ Lázaro

28 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i u á'ume u chi'ita. Tɨ́'ɨj i avíitzi
jɨ́n ya'utajé ɨ́ rujuu. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri mé e'evé'eme ɨ́ maestro. A'ɨ́ɨ pu yeehui muajé'echu'eve'e a'ujna.
29 Jíme'en pu'u ayén tiú'unamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ María, aj pu'i ca'anacan ájchee,
ajta u á'ume ɨ́ jemin.
30 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, capúu xɨ a'uun a'uteáruteca'a u chajta'a sino a'úu pu'u
aúche'e a'utéveeca'a a'utí Marta ye'entinájcheca'a.
31 Majta ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'úu mú e'eré'ete'ecaa u chi'ita
jamuan ɨ́ María mej mi miyen ra'anpuá'ajte'en ɨ́ mej jɨ́n ruxɨeemɨjte'eca'a.
Matɨ́'ɨj miyen raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn María ca'anacan ájchee, tɨ'ɨquí huirájraa u chi'ita,
matɨ́'ɨj mi me'ɨ́n raatavén. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨ nu'u a'uun á'ume a'u mej
ye'avá'ana ɨ́ ihuáare'ara'an tɨ ij a'uun e'ehuaújyeinixɨ'ɨn.
32 Tɨ́'ɨj María a'uun a'ará'a a'utɨ́ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, aj pu'i raaseíj, ajta
aitáve a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, tɨ pua'a yeehui piyen yé huatéveecache'en, capu ayén
mɨ'ɨníiche'e ɨ́ nejá'a.
33 Tɨ́'ɨj i Jesús ayén raaseíj tɨ ruyeineca'a. A'ɨ́ɨ mú majta ruyeineca'a a'ɨ́ɨme ɨ́
mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, ɨ́ mej majta jamuan huajú'ucaa. A'ɨ́j pu jɨ́n
jeíhua pu utéene ɨ́ tzajta'an. Ajta jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a.
34 Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'uné jetze seye'avá'ana?
Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú a'utá'iyi'i, tavástara'a; patá'aj yeehui ya'utéeseij.
35 Aj pu'i huaújyeineca'a ɨ́ Jesús.
36 Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a
tɨjɨ́n:
—Casi'i yeehui, jeíhua pu raxɨ́'eve'eca'a.
37 Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu yeehui seíj huarújte tɨ aracúuni'i. ¿Ni caí ayén tiraayɨ́'ɨtihua'a tɨ ij
ayén raatá'an a'ɨ́jna ɨ́ Lázaro tɨ caí huámɨ'ɨni?

Lázaro pu ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite

38 Ajtahua'a pu utéene ɨ tzajta'an ɨ Jesús. Aj pu'i a'uun a'ará'a a'u mej ye'avá'ana, a'u tɨ é'eteasta'a. Tetej pu a'itémuaaca'a a'ujna a'u tɨ a'utécun.
39 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj yeehui ra'antá'ɨn mɨ tetej.
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Marta, tɨ juutzeájra'an pú'een a'ɨ́jna tɨ huamɨ́'ɨ, tɨjɨ́n:
—Aru tavástara'a, a'ij pu pua'a yeehui teáarɨ́'e, a'iné pu'uri ayén á'atee muáacua xɨcaj tɨ a'uun avé'enami'ihuaca'a.
40 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni caí yeehui niyen timuaatá'ixaa pej piyen raseijran ɨ pej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios tɨ pua'a piyen ná'antzaahuate'en? A'iné ni'ijtá ne'u.
41 Matɨ́'ɨj mi miyen ra'antá'ɨj ɨ tetej. Aj pu'i Jesús júte'e á'ujneereca'a, ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Dios pej neya'upua. Ayee nu yeehui ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ timuaatá'asin ne'ɨ́jna jɨme'e pej peri náanamuajri'i.
42 Nee nu yeehui ramua'aree pej piyen ja'anáj tɨ na'a nenamua. Mɨ neajta niyen tiu'utaxájtaca'a ne'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua yeré'evee ɨ teɨte mej mi miyen rá'antzaahuate'en pej yeehui yen neja'uta'íteca'a.
43 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús, aj pu'i ca'anín jɨ́n raatajé. Ayen tɨjɨ́n:
—Lázaro yeehui, patá'aj huiirájra'ani íiye pua'acɨé.
44 Aj pu'i huirájraa a'ɨ́jna ɨ tɨ huamɨ́'ɨcaa. Aúche'e pu cá'ijcatzi'ihuaca'a ɨ ɨɨcájra'an jetze, ajta ɨ muájca'are'ara'an jetze, a'ɨ́jna jɨme'e ɨ cɨɨxuri ɨ mej jɨ́n hua'acaícata muá'aye'i ɨ mɨ'ɨchite. Ajta paaɨu jɨ́n aránami'ihuaca'a ɨ néerime'ara'an. Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj yeehui tiracá'ari'i, seajta ra'utáxɨjta.

A'ɨ́ɨme ɨ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e, maújchueere, majta mú rajé'icatacu me'ɨ́jna ɨ Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Matɨ́'ɨj miyen raaseíj a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Jesús, mu'iitɨ́ mú miyen huataújtuaa ɨ jemin a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨ́ɨme ɨ mej majta e'iré'ene mej ramuaare me'ɨ́jna ɨ María.
46 Mɨ́ majta seica, a'ɨ́mej jemi mú á'uju'un ɨ fariseos. Majta mú hua'utá'ixa a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ Jesús.
47 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ fariseos, ayée mú hua'utajé ɨ jueesi mej mi naími'i tiújseɨre'en. Ayee mú tiújihua'u tɨjɨ́n:
—¿A'iné yeehui terɨni? A'iné a'ɨ́ɨ pu tɨ́'ɨj pɨ́ na'a ayén ti'itɨ́j jɨ́n rɨcɨ tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ɨ mej jɨ́n a'ij teja'useíra'a muá'ara'ani ɨ teɨte.
48 Tɨ́ pua'a yeehui tiyen raatá'acare'en tɨ ayén rɨjca, naími'i mú miyen huataújtuaasin ɨ jemin. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Roma ajtéme'ecan, matɨ́'ɨj miyen ráamua'aree, aj mú mi yeehui yé uvé'enejsin, mej mi titá'ari'i nain ɨ tej jɨ́n títetateí, íiyu teyujta'a, ajta íiyen chuéjra'a japua, íiye Israél.
49 Aj pu'i seíj ayén tiu'utaxájtaca'a, tɨ a'ájná'ɨmua a'ɨ́jna jɨ́n ti'itéveeca'a ti'itɨ́j jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée ɨ mej jɨ́n tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Caifás. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een xu yeehui caí ti'itɨ́j mua'aree.
50 Capu yeehui ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ ayén jaítze'e titaatéva'ɨri tɨ seíj na'a ayén huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan ɨ teɨte caí tej naími'i antipuá'are.
—Ayee pu tihua'utá'ixaa.

51 Capu ruseíj naʼa aʼij tirájteu aʼij tɨ tiuʼutaxájtacaʼa sino aʼíɨ pu Dios jetze meʼecan raataxájtacaʼa tɨ Jesús ayén nuʼu huáʼa jetze meʼecan mɨʼɨni matíj menaʼa Israél jetze mej ajtémeʼecan.
52 Ajta nuʼu, capu aʼíɨme naʼa sino aʼíɨ pu nuʼu ajta huáʼa jetze meʼecan huámɨʼɨni ɨ yaújmuaʼameʼen ɨ Dios ɨ mej nuʼu aʼɨmuá aʼucaíjmee, tɨ ij aʼíɨn nuʼu ajta huaʼuréʼeseɨreʼen mej mi seíj menaʼa teɨtejraʼa puʼéeneʼe muáʼaraʼani.
53 Tíj naʼa aʼájnáʼɨmua tɨ ayén tiuʼutaxájtacaʼa, aʼíɨ mú miyen tiraaxɨʼepɨʼɨntare aʼij mej yeʼí huárɨni mej mi raajéʼica.
54 Aʼíɨjpu jɨn, Jesús caí chéʼe ruseijrata áʼucheʼecaneʼe huáʼa tzajtaʼa aʼímej ɨ mej Israél jetze ajtémeʼecantacaʼa. Tɨʼɨjjíhuirájraa aʼujna Judea. Aj puʼi aʼuun aʼaráʼa aʼájna jáʼahuaʼa tɨ á vejliʼi aʼutacáʼa aʼu tɨ caí éʼe tiʼitɨjcaʼa. Aj puʼi chajtaʼa aʼuteájrupi tɨ ayén téjaʼarájtehuaa tɨjín Efraín. AʼuupuaʼuteájturaaMajta aʼíɨme ɨ mej jamuan áʼujujhuaʼaneʼe.

Aʼíɨmú rahuauhuau aʼíɨme ɨ mej tíʼivaɨreʼe teyujtaʼa meʼíjna jɨmeʼe méjchueere

55 Tɨʼɨjtaarivejliʼi pɨtíʼirɨjcaa matíʼɨj aʼíɨme ɨ mej Israél jetze ajtémeʼecantacaʼa miyen meʼíjna jín tíʼiyestehuaʼa ɨ xɨcájraʼan tɨ Dios jetzen tihuaʼutáʼuuniʼiriʼi, muʼiitɨ mú meʼuun curéʼecɨjxɨ mej mi meʼuun aʼujnén ánti Jerusalén mej mi amuacaí atiíʼɨhuaxɨʼɨn aʼij tɨ ayén tiúʼujxeʼeveʼe mej mi miyen tiúʼuyesten.
56 Aʼíɨmúmaúcheʼe rahuaucaʼa. Matíʼɨjmeʼuunaʼutéʼuucaʼa meʼújna teyujtaʼa, ayée mú tiújʼihuaʼuracaʼa tɨjín:
—¿Aʼinéyeehuitimuáʼamitɨejteʼe múʼeetzi? ¿Ni caí yé uvéʼenejsin tɨ yé tíʼirámuaʼariiveʼesin ɨ mej tíʼiyesten?
57 Majta aʼíɨme ɨ mej meʼuun tíʼaijta teyujtaʼa, majta ɨ fariseos, ayée mú tiuʼutaʼaíjtacaʼa tɨ nuʼu ayén huárɨni tɨ puaʼa jaʼatɨ méʼe yéʼemuaʼareere aʼúu tɨ aʼij ʼéʼen ɨ Jesús, tɨ aʼíɨn nuʼu ayén tihuaʼutáʼixaateʼen mej nuʼu mi raatéevɨʼi.

12

María pu nuʼu raʼanáxɨriʼiriʼi ɨɨcájraʼan jetze ɨ Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Tíʼɨjaujteʼáʼaturaacaaʼachú cumu arájsevi xɨcaj mej mi miyen meʼíjna jɨn tiúʼuyesten ɨ xɨcájraʼan tɨ Dios tihuaʼutáʼuuniʼiriʼi, aʼúu pu áʼume u Betania aʼíjna ɨ Jesús. Aʼuupueʼechéjmeʼeaʼíjna ɨ Lázaro tɨ Jesús raʼajjáj huáʼa tzajtaʼa ɨ mej meri huácuii.
2 Matíʼɨjmitéʼucuaʼiraataacaʼa meʼíjna jɨmeʼeaʼij tɨ Jesús huaríj. MatíʼɨjmitiraamíAjtaaʼíɨn Marta, ayée pu tíʼivaɨreʼecaʼa tɨ tihuaʼateáʼaxɨʼɨn. Ajta aʼíɨn Lázaro, aʼíɨ pu huatécatii ɨ meesa jetze jamuan aʼíjna ɨ Jesús.
3 Aj puʼi María ayén á yejjáj aʼachú cumu jáʼitaʼa liitro aʼíjna ɨ aʼaseiite tɨ naa teáaríʼe, tɨ ajta huápɨʼɨ jeíhua tíʼijnajche. Naardu puraja'ara'a tɨ rumuaʼatɨ. María pu raʼanáxɨriʼiriʼi ɨ ɨɨcájraʼan jetze ɨ Jesús. Aj puʼi rucɨpuá jɨn raʼanáhuatziʼiriʼi. Ajta temuaʼa pu naa teʼuteáaɾɨecaʼa nainjapua u chiʼita aʼíjna jɨmeʼe ɨ aʼaseiite tɨ naa teáaríʼe.
4 Mí ajta seíj tɨ jamuan áʼucheʼecaneʼe, ayée pu tiʼihuaújniuuste tíʼɨj raaseíj. Aʼiipuaʼíɨnpúʼeenaʼíjna ɨ Judás, tɨ ayén teʼentímuʼutaca tɨjín Iscariotes. Aʼíɨpuajtaáʼiyenavíitzi jín tiuʼutátuiireʼesin ɨ Jesús.
5 Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa tɨjɨn:
—¿Aʼinéyeehuiʼeenjínmecaíráatuaameʼíjna ɨ aceite aʼiné ayée pu tíʼijnajche aʼachú cumu huaíca ciento ɨ tumin? Aj puʼi yeehui rɨʼɨríista áʼameʼenchеʼe mej miyen huaʼutáʼan ɨ tumin aʼímej ɨ mej caí aʼij tíʼijviicuaʼi.
—Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa aʼíjna ɨ Judás.

6 Capu ayén raataxájtaca'a a'ífjna jɨme'e tɨ jetzen ruxe'eve'eca'a a'ij tɨ tihuá'aruure a'ífmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, sino ayée pu a'ífjna jín ayén tiu'utaxájtaca'a a'iné a'íɨ pu nahua'ari pú'eene'e. A'iné a'íɨ pu racha'ɨɨca'a ɨ mej tzajta'an ru'ucá'ave ɨ tumin, a'íɨ pu ajta ruvaɨre'eca'a a'ífjna jɨme'e ɨ tumin.

7 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Capej yeehui rá'ɨtziite'e. Ché'e ayén huárɨni, a'iné a'íɨ pu ayén raateájtuaa a'ífjna ɨ aceite tɨ ij ayén ra'utámua'aree ɨ xɨcájra'an jetze mej jetzen na'avá'anajsin.

8 A'íɨ mú yeehui mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u tíj na'a rusén jɨme'e a'ɨɨme ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Mí neajta inee, canu niyen rusén jín mú'ejmi jemi seíire'e na'ame. A'íj pu jín, xí'epɨ'ɨn huarɨj amífjna mɨ 'íita'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ífjna ɨ Jesús.

A'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú nu'u méje'icatacu me'ífjna ɨ Lázaro

9 Majta a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mu'iitɨ mú miyen ráamua'areeri'i tɨ Jesús a'uun a'utéveeca'a. Matí'ɨj mi me'uun e'iré'ene mej mi raaseíj, majta mej raaseíj me'ífjna ɨ Lázaro tɨ Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii.

10-11 A'íj mú jín miyen tiraaxí'epɨ'ɨntare a'ɨɨme ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a mej mi majta raajé'ica me'ífjna ɨ Lázaro, a'iné mu'íi mú miyen rá'ajaahuate'eca'a ɨ Jesús me'ífjna jɨme'e tɨ ayén Lázaro huarújte. Majta a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'íɨ mú miyen huataújtuaaca'a ɨ Jesús jemi.

Iij pu icu, Jesús pu a'uun a'ujnéj u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Yee ruijmua'a yee, a'ɨɨme ɨ mej me'ífjna jín ajteáxɨɨreca'a mej mi me'uun tiú'uyesten, ayée mú ráamua'areeri'i tɨ nu'u a'ɨɨn Jesús e'evé'eme'ecaa a'ujna Jerusalén.

13 Matí'ɨj mi tacíj xámua'ij antíveichixɨ, majta ya'upí. Matí'ɨj mi á'uju'un mej mi ye'entinájche. Ayee mú tí'ijijhuaca'a tɨjín:

—Temua'a pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn. Tiché'e yeehui rí'ɨ tiraatá'an te'ífjna tɨ ye'evé'eme niuucajtze'en ɨ tavástara'a. Tiché'e yeehui rí'ɨ tiraatá'an te'ífjna ɨ Rey tɨ titaata'aíjte'esin itejmi tej Israél jetze ajtéme'ecan. —Ayee mú e'eve'ejíjhuajme'e.

14 Aj pu'i Jesús puuru'u huáteu tɨ caí xɨ ja'atí japuan avé'eyeijxɨ. Aj pu'i japuan avé'eyeijxɨ tɨ ij ayén huárɨni a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjín:

15 Caxu yeehui tí'itziɨɨne'e mɨ sej se'uun huachéjme u Sión.
Casi'i yeehui mú'een, a'íɨ pu mé'e ve'emej ɨ tɨ tejámuaata'aíjte'esin.
A'íɨ pu ajta yeehui avé'eca japuan ɨ puuru'u tɨ rayauj.

16 Majta a'ɨɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, amuacaícan, camu yaú'itɨee muá'araa a'ij tɨ huataújmua'a tíj na'a tɨ ayén té'eyu'usi'ihuaca'a. Mí ajta, tí'ɨj ari Dios ayén ra'ajjáj ɨ Jesús, ajta ayén nain jín tira'íjca, aj mú mi xaa ra'utámua'areeri'i tɨ ayén jíme'en té'eyu'usi'ihuaca'a a'ífjna jɨme'e ɨ Jesús. Majta miyen ra'utámua'areeri'i mej miyen ráaruu.

17 Majta a'ɨɨme ɨ mej mu'íi ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'íɨ mú majta Jesús jamuan seijre'eca'a tí'ɨj Jesús ayén tiraatajé a'ífjna ɨ Lázaro tɨ nu'u ayén huiirájra'ani a'utɨ e'evé'enami'ihuaca'a. Tí'ɨj Jesús ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii, a'íɨ mú á'iyen miyen tiu'utaxájtaca'a a'ij tɨ huarɨj.

18 Majta a'ɨɨme ɨ seica ɨ teɨte, matí'ɨj ráamua'areeri'i tɨ Jesús ayén ti'itɨj jín huarɨj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, matí'ɨj mi miyen u á'uju'un mej mi ye'entinájche.

19 Majta a'ɨɨme ɨ fariseos, ayée mú tiújʼixaate'eca'a tɨjín:

—Ayej xaa ne'u té'eme; capu ti'itɨj a'ij tejamuatévaɨre'esin sej siyen raatá'ijmɨi. Casi'i, matɨj mena'a yeehui pua'amé mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, naími'i mú rá'ajaahuate'e.

A'ɨɨ mú miyen tí'ijxe'eve'e a'ɨɨme ɨ mej Grecia é'eme'ecan mej raaseíj me'ɨjna ɨ Jesús

20 Majta seica me'uun a'uté'uuca'a huá'a tzajta'a a'ɨmej ɨ mej a'uun a'ujnéj mej mi raateánajche ɨ Dios a'ájna matɨ'ɨj tí'iyeste. A'uu mú é'eme'ecan a'ɨɨme u Grecia.
21 A'ɨɨ mú e'iré'ene ɨ Felipe jemi, a'ɨjna tɨ a'uun é'eme'ecan u Betania, chajta'a tɨ a'uun a'utacá'a u Galilea. Ayee mú tirájhuaviiri'i tɨjɨn:
—Mú'ee vásta'a, ayée tu yeehui tí'ijxe'eve'e tej tiu'uxáj jamuan ɨ Jesús.
22 Ajta a'ɨɨn Felipe, á pu a'uré'ene tɨ ij ayén tiraata'ixaate'en a'ɨjna ɨ Andrés. Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'ixaa me'ɨjna ɨ Jesús.

Jɨme'en ɨ niuucari tɨ tí'ita'aijte'e a'ij tej ye'í huárɨni

23 Jesús pu ayén tiu'utaniú tɨjɨn:
—Pu'uri yeehui a'ájna teja'uré'ene tɨ Dios ayén rɨ'ɨ tinaatá'an ineetzi, i nej neajta teáata'a jetze airánneijte.
24 Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ pua'a caí é'ejveti á chuaata'a tɨ ij a'uun huámɨ'ɨni a'ɨjna ɨ játze'ara'an ɨ triigu, ayée pu ruseíj na'a huateáturaasin a'ɨjna ɨ játze'ara'an. Na'ari tɨ pua'a ayén huámɨ'ɨni, jeíhua pu yeehui jetzen a'iránejsin seica ɨ jatzi.
25 'Ayej che'atá na'a 'een huá'a jɨme'e ɨ teɨte. Tɨ pua'a ayén jaítze'e jetzen ruxe'eve'e ja'atɨ tɨ na'a a'ɨjna tɨ íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua caí ayén jetzen ruxe'eve'e tɨ ra'ará'astijre'en ɨ Dios, a'ɨɨ pu yeehui yá'ujɨsin ɨ ruxɨejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Na'ari caí, tɨ pua'a caí ayén a'atzu jetzen tiú'ujxe'eve'e tɨj na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua sino ayée pu huataúra'an tɨ nain á'urɨeni tɨ íiyen rájcha'ɨɨ, tɨ ij ayén ra'ará'astijre'en ɨ Dios, ayée pu yeehui ruurican jɨn huataúra'asin tɨj na'a rusén jɨme'e.
26 'Tɨ pua'a ja'atɨ ayén nevaɨre'e pu a'ame ineetzi, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ayén che'atá na'a rɨjca a'ij nej rɨcɨ inee. Ajta, a'u tɨ na'a nej niyen a'utevée na'ame, a'ɨɨ pu ajta ineetzi jamuan a'utevée a'ame a'ɨjna tɨ nevaɨre'e. Tɨ pua'a yeehui ja'atɨ ayén nevaɨre'e, a'ɨɨ pu ɨ niyá'upua ayén rɨ'ɨ tiraatá'asin.
27 'Pu'uri a'ij pua'a ne'ase yú ne tzajta'a. ¿A'iné nena'a nij niyen tiu'utaxájta? ¿Ni qui niyen tiu'utaxájta ne'ɨjna tɨ jíme'en yee: "Niyá'upua, patá'aj yeehui piyen nu'irájtuaani tɨ ij caí ayén tináacɨ'ɨti a'ij tɨ ari teja'uré'enejsin"? Mɨ neajta caí, canu. Canu niyen tiu'utaxájta a'iné ayée nu yeehui 'een jɨn yú a'uvé'emej nej niyen yé huácatii íjii.

A'ɨɨ mú teɨte miyen ráanamuajri'i tɨ'ɨj Dios tiu'utaxájtaca'a

28 'Mɨ pej ní'iya'upua, patá'aj tihua'utaseíjrate'en ɨ nej jɨn rɨ'ɨ timuaatá'asin.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Jesús.
Aj pu'i júte'e e'icánamuajre tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Nu'uri yeehui niyen tíhua'utaseíjrate. Neajtahua'a nu niyen tíhua'utaseíjrate'esin.
29 Majta a'ɨɨme ɨ teɨte ɨ mej a'uun ajteáxɨireca'a, a'ɨɨ mú majta ráanamuajri'i. Seica mú miyen raataxájtaca'a mej nu'u huatéeniu. Majta seica miyen tiu'utaxájtaca'a tɨ seíj nu'u ayén jamuan tiu'utaxájtaca'a tɨ júte'e tí'ivaɨre'e ɨ Dios tɨ é'eseijre'e.
30 Jesús pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:
—Capu ayén yeehui tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ ca'anírja'a naatá'an ineetzi sino tɨ ayén ca'anírja'a amuaatá'an mú'ejmi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e a'ij tɨ tí'imɨ'ɨni

31 'Pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ Dios jetzen hua'uxíjte'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme. Pu'uri ajta a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcájra'an jetze ɨ nej jetzen raatamuárite'esin ne'ɨjna tɨ yen tí'aijta íiyen chaanaca japua.
32 Neajta inee, matí'ɨj meri aj neja'utavén, aj nu ni niyen naíjmi'ica huatájeevi ɨ teɨte mej mi curé'ecɨjxɨ'ɨn ineetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
33 Ayee pu 'een jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a mej mi miyen ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tí'imɨ'ɨni.
34 Matí'ɨj miyen tiraata'ixaa a'ɨ́ime ɨ mej me'uun ajteáxɨ́reca'a tɨjɨ́n:
—Ayee tu yeehui tiyen ráanamuajri'i te'ɨ́jna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta tɨ a'ɨ́ɨn CɨríIstu'u nu'u ayén rusén jɨ́n ruuri huateáturaasin. A'ɨ́j pu yeehui jɨ́n, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri pej piyen ti'ixa yee tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej nu'u á ya'utavén me'ɨ́jna tɨ teáata'a jetze airaújneijte? ¿A'ataani yeehui pírɨcɨ a'ɨ́jna tɨ nu'u teáata'a jetze airaújneijte?
35 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Aúche'e pu a'atzu á'ateere mú'ejmi jemi ɨ tatzari tɨ jɨ́n huanéeri'icɨ́ a'ame. Setá'aj yeehui siyen á'ujujhua'ane'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ajta auj mú'ejmi tzajta'a ayén seijre'e ɨ tatzari tɨ jɨ́n huáneeri'i, tɨ ij yeehui caí a'amua japua rájveti ɨ tɨ huatɨca'a. A'ɨ́jna tɨ yeehui ayén tɨca'amiste'e á'uche'ecan, capu ramua'aree a'u tɨ á'ume.
36 Setá'aj siyen huataújtuaani a'ɨ́jna jemi tɨ jetzen airáninei ɨ tatzari tɨ jɨ́n huáneeri'i sej si siyen se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecanta a'ɨ́jna tɨ huáneeri'i.
Tɨ́'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ Jesús, ajta huateúravaataca'a huá'a jemi.

Camu té'atzaahuate'e ɨ teɨte

37 A'ɨ́ɨ pu ari jeíhua tiu'umuárɨej huá'a jemi ti'itíj tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Mɨ́ majta a'ɨ́ime, camúu xɨ jirá'ujca'anejca'a mej miyen huataújtuaani ɨ jemin.
38 Ayej tiu'urɨ́j tɨ́'ij ayén araúrasten a'ij tɨ tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Isaías teecan tɨ ajmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, tɨ ayén tɨjɨ́n:
Nevástara'a, capu ja'atɨ́ yeehui ayén rá'antzaahua
a'ij tej tihua'utá'ixaa.
Capu yeehui ja'atɨ́ ayén yaú'itɨée já'araa a'ij tɨ huataújmua'a
a'ɨ́jna tɨ Dios rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n ayén huarɨ́j.
39-40 A'ɨ́j mú jɨ́n caí rá'antzaahua a'ɨ́jna jɨme'e, a'ij tɨ pua'amecɨé ayén raataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Isaías teecan tɨjɨ́n:
A'ɨ́ɨ pu nu'u yeehui ayén huá'uruu mej miyen aracúcu'unijme'eni
mej mi caí atanéjne'ere.
A'ɨ́ɨ pu yeehui ayén huá'uruu mej mi antaújnaamuan ɨ ru tzajta'a
mej mi caí yaú'itɨée muá'ara'ani.
Na'ari tɨ pua'a pɨ́ mena'a, a'ɨ́ɨ mú seɨcɨé tiú'umua'atíjche'en,
nej nu'u niyen hua'urújte'enche'e.
41 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Isaías teecan a'ɨ́jna tɨ ayén raaseíj ɨ tɨ Dios jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'anichе'en. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ Jesús.
42 Jee xaa ne'u, mu'iitɨ́ ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ime mú miyen rá'antzaahua. Mɨ́ majta a'ɨ́ime, camu raxájtacuca'a huá'a tzajta'a ɨ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e mej huá'atziɨ́ne'eca'a ɨ fariseos, majta mej mi caí seica miyen huiirá'ite me'újna u teyujta'a.
43 Jaítze'e pu hua'aránajcheca'a mej mi teɨte miyen rɨ́'ɨ tihua'utá'an caí ɨ Dios.

A'ɨ́ɨ mú runaíjmi'i ɨ ya'upuáara'an, ajta ɨ yaujra'an

44 Aj pu'i Jesús ayén ruseíirata tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Tí pua'a yeehui ja'atí ayén ná'antzaahuate'en ineetzi, capu neetzi na'a á'atzaahuate'e sino ajta pu rá'atzaahuate'e a'ífjna tɨ yen neja'uta'íteca'a.
45 Tí'ɨj a'íɨn ayén neseij ineetzi, a'íɨ pu ajta raseíj a'ífjna tɨ yen neja'uta'íteca'a.
46 'Ayee nu yeehui 'een jín mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua nej ni niyen huá'uruuren í teɨte tíj tatzari í tɨ jín huá'a tzajta'a huáneeri'i mej mi caí ché'e miyen tíca'amiste'en á'ujujhua'ane'en a'íɨme í mej miyen ná'astijre'e ineetzi.
47 Tí pua'a ja'atí nenamua a'ij nej ti'ixa, ajta caí ná'astijre'e, canu yeehui rá'axɨjte'en inee, a'iné canu ne'ífjna jín mú a'uvé'emej nej ni niyen hua'uxíjte'en a'ímej í mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua sino nej ni hua'irájtuaani.
48 'Jee xaa ne'u, ti'itíj pu yeehui pú'een tɨ ayén rá'axɨjte'en a'ífjna í ja'atɨ tɨ ayén naaré'iti, tɨ ajta caí rá'astijre'e a'ij nej ti'ixa. A'ífjna ne'u yeehui, í nej jín tiu'utaxájtaca'a, ayée pu rá'axɨjte'en a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte.
49 'Ayee pu'u na'a, a'iné canu yeehui neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tiu'uxájtaca'a sino a'íɨn tɨ niyá'upua pú'een, a'íɨ pu ayén tinaata'aíj a'ij nej ye'í tiu'utaxáj, ajta í nej jíme'en niyen tiu'utaxájta.
50 Nee nu yeehui niyen ramua'aree tɨ ayén tinaata'aíj tɨ ij ayén tejá'amuacɨ'ɨti sej siyen ruurican huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e. A'íj nu jín ayée nu che'atá nena'a ti'ixa a'ij tɨ a'íɨn niyá'upua ayén a'ífjna jín tinaa'íjca nej ni tiu'utaxáj.

13

Jesús pu hua'anájɑ'usixɨ í huá'ɨɨca jetze a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 Pu'uri tímua'a a'ájna teja'uré'enejsime'e í mej jín ra'utámua'aree ja'anáj tɨ Dios ayén tihua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ramua'areereca'a í Jesús tɨ ari a'ájna teja'uré'ene í xɨcájra'an jetze tɨ jetzen á'ura'ani íiyen chaanaca japua tɨ ij a'uun a'ujnén u júte'e, ya'upuáara'an tɨ é'eseijre'e. Tíj na'a tɨ yen huataseíjre íiyen chaanaca japua, a'íɨ pu ayén huá'axe'eve'eca'a a'ímej í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ajta íjii, pu'uri ayén hua'utaseíjrataca'a tɨ nain jín huá'axe'eve'eca'a.
2 Matí'ɨj tí'icua'acaa í chumua'an, a'íɨ pu ajta a'uun a'utéveeca'a a'ífjna í Judás, tɨ yaujra'an pú'een í Simón, tɨ ajta ayén te'entímu'utaca tɨjín Iscariotes. Pu'uri a'íɨn Satanás ca'anírja'a raatá'aca tɨ tiu'utátuiire'en í Jesús.
3 Jesús pu ajta ramua'areereca'a tɨ a'íɨn ya'upuáara'an ayén nain jín tira'íjca, tɨ ajta ruyá'upua jemi a'uvé'emej, ajta a'úu pu ajta a'ujnéjsin í jemin.
4 Aj pu'i ájchee a'u mej tejé'ecua'aca, ajta huiiré'uchuiiri'i í rutasi tɨ ru'iré'eviɨjca'a. Aj pu'i avá'ujjɨ'ɨcɨe cíɨxuri jɨme'e í mej jín huá'acá'iimua.
5 Tɨ'ɨj jí a'uun atéejei í caasu jetze. Aj pu'i a'utéjche tɨ hua'anájɑ'usixɨ'ɨn í huá'achepuaatze'en seɨj ajta seɨj í mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ajta hua'anáhuatzi'iraxɨ a'ífjna jɨme'e í cíɨxuri tɨ jín avá'ujjɨ'ɨcɨ'eca'a.

Capu raxí'eve'e a'ífjna í Pedro tɨ Jesús ayén ra'anájɑ'usixɨ'ɨn

6 Aj pu'i a'uun e'iré'ene a'ífjna jemi í Simón tɨ ajta i'i Pedro. Aj pu i a'íɨn Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Nevástara'a, ¿ni yeehui pajta piyen na'anájɑ'usixɨ'ɨsin nechepuá jetze?
7 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa í Jesús tɨjín:
—Capúu xɨ a'ij timuá'amitɨejte'e a'ij nej 'éen jín niyen rɨcɨ, sino mejca'ihuáyee pej xaa yeehui yaú'itɨée pua'amé.
8 Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjín:
—Capej xaa ne'u, ja'anáj piyen na'anájɑ'usixɨ'ɨsin í nechepuaatze'e.
Ajta a'íɨn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a yeehui necaí niyen mua'anája'usixi'in á'achepuaatze'e, capej ché'e huá'a jetze ajtéme'ecanta pua'amé í mej neetzi jemi seíire'e muá'aju'u.
9 Aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pedro tijín:
—Nevástara'a, ti pua'a yeehui ayén ruxe'eve'e, capej ayée pena'a na'anája'usixi'in í nechepuaatze'e, sino pajta pej piyen na'anája'usixi'in í nemuajca'a jetze, pajta na'avé'eja'usixi'in í nemu'uutze'e.
10 Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tijín:
—Tí pua'a yeehui ja'atí ari ayén huaí'ihuaca'a, ayée pu'u ruxe'eve'e ti ayée na'a ra'anája'usixi'in í chepuaatze'en, a'iné capu ché'e chueemuara'a nain japua ti ratéhua'ira'a. Seajta mú'een, caxu ché'e chueemua, sino seíj pu yeehui xaa ayén chueemuara'a.
11 Ayee pu 'een jín ayén tiu'utaxájtaca'a ti nu'u seíj na'a chueemuara'a, a'iné a'íi pu ari ramua'areereca'a ja'atí ti a'íin pú'eene'e ti ayén tiu'utátuiire'esin í jíme'en í Jesús.

Jesús pu tihuá'ixaate'e a'ij ti 'een jíme'e hua'anája'usixi

12 Tí'ij raatapuá'ajtaca'a ti ayén hua'anája'usixi, ajta pu huiré'ujviijri'i í rutasi. Aj pu'i a'ujyeíjxi á vejli'i a'utí í meesa a'utéjvee. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tijín:
—¿Ni yeehui séjmua'aree a'ij nej 'een jín niyen amuáaruu? Nee nu tejámuaatá'ixaate'esin.
13 Ayee xu yeehui mú'een neetamuá'amua yee Maestru, seajta siyen tijín Tavástara'a. Ayee pu yeehui tiraavíjte'e a'iné nee nu ne'ín pú'een.
14 'Ajta íjii, nej á'amuavastara'a pú'een, neajta a'amua maestro, ayée nu amua'anája'usixi í á'amuachepuaatze'e. Setá'aj yeehui siyen che'atá sena'a anaúja'usixi'in ruchepuáatze'e rujíimua'a.
15 Ayee nu ámuaatá'itiiiri'i sej si siyen huárini a'ij nej neri amuáaruu mú'ejmi.
16 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e ti jaítze'e ruxe'eve'e a'íjna ti tí'aijta caí a'íjna ti ravairе'e. Ajta yeehui, jaítze'e pu ruxe'eve'e a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a caí i nej a'uta'íti'ihuaca'a.
17 Ajta íjii, setíj seri tí'ijmua'aree se'íjna, Dios pu yeehui rí'i tejámuaatá'asin ti pua'a siyen che'atá sena'a huárini.
18 'Canu naíjmi'ica mú'ejmi jíme'e niyen ti'ixa. Nee nu ramua'aree a'ij mej e'en í nej hua'avé'ehuau. Neajta nu niyen ra'avé'ehuau ti ij araúrasten a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze ti ayén tijín: "A'íi pu nu'u yeehui í nej raatá'inee ti tiú'ucua'ani ineetzi jamuan, a'íi pu nu'u yeehui a'utéjche ti nájcha'íire'e á'ara'ani."
19 'Ayee nu amuacaí niyen tejá'amua'ixaate'e íjii tí'ij caí xi ayén tiú'urini sej si siyen té'antzaahuate'en nej ne'ín pú'een a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa, sej si seuj té'atzaahuate'e a'ájna ti ayén tí'ineruuren.
20 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jíme'e, ti pua'a yeehui ja'atí ayén ra'ancuré'evi'itin a'íjna nej raata'íteca'a, a'íi pu ajta na'ancuré'evi'iti ineetzi. Ajta ja'atí ti na'a ti ayén na'ancuré'evi'iti ineetzi, ayée pu che'atá na'a ra'ancuré'evi'iti a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

I ti jín ra'antipuá'ajte í Jesús ti huá'a jamuan tiú'ucuaa
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Tí'ij ayén tihua'utá'ixaa, jeíhua pu a'ij pua'a raatá'a í tzajta'an í Jesús. Aj pu'i ayén e'ehuauritiécan jín tiu'utaxájtaca'a tijín:
—Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jín niyen tejá'amua'ixaate'e, seíj ti mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén tiu'utátuiire'esin ineetzi.

22 Majta a'ɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, mua'araújseijraxɨ seɨj ajta seɨj.
Camu a'ij tirájteuve'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ Jesús ayén tiraataxájtaca'a.
23 Ajta seɨ́j tɨ a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu aicaújtutzi ɨ́ Jesús jemi. A'ii pu
a'ɨ́ɨn pú'een Jesús tɨ raxɨ́'eve'eca'a.
24 Ajta a'ɨ́ɨn Simón, tɨ ajta i'i Pedro, a'ɨ́ɨ pu rumuájca'a jɨ́n raatajé a'ɨ́jna tɨ Jesús
raxɨ́'eve'eca'a. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj yeehui raata'íhua'u ja'atɨ́ tɨ pú'een tɨ jɨ́me'en raataxájtaca'a.
25 Ajtahua'a pu ayén aicaújtutzi ɨ́ Jesús jemi. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i
tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, ¿a'atani a'ɨ́ɨn pú'een?
26 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ Jesús tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a yeehui neri ra'ateáaru'unen i tuxa'a jetze ɨ́ pan, aj nu ni
raata'ɨ́'ɨte'esin ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́ɨn pú'een.
Aj pu'i Jesús ayén ra'atéaaru'unej ɨ́ pan ɨ́ tuxa'a jetze. Aj pu'i a'ɨ́jna huata'ɨ́'ɨte
ɨ́ Judás, tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Simón, tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes.
27 Jɨ́me'en pu'u ayén ra'ancuré'ɨ ɨ́ pan a'ɨ́jna ɨ́ Judás, aj pu'i Satanás ayén
huataseɨ́jre ɨ́ tzajta'an. Ajta a'ɨ́ɨn Jesús, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj yeehui ca'anacan piyen huárɨni a'ij pej peri tiu'umuá'aj.
28 Majta ɨ́ seica, camu a'atzu yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ 'een jɨ́n ayén
tiraata'ixaa.
29 Seica mú miyen tiraamuá'a tɨ Jesús ayén tiraata'ixaa tɨ ti'itɨ́j huánanan ɨ́
mej jɨ́n tiú'uyesten na'ari ti'itɨ́j tɨ hua'utapuaíjve'en ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
30 Jɨ́me'en pu'u ayén ra'ancuré'ɨ ɨ́ pan, aj pu'i huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Judás. Ajta
pu'uri huatɨ́ca'acaa.

Ɨ niuucari tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tej nu'u huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

31 Tɨ́'ɨj huirájraa a'ɨ́jna ɨ́ Judás, aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Pu'uri yeehui Dios ayén rɨ́'ɨ tinaatá'a i nej neajta teáata'a jetze airánneijte.
Neajta inee, ayée nu neri ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej
huarɨ́j.
32 Tɨ́ pua'a yeehui niyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen
huámɨ'ɨni, Dios pu ajta, ruseɨ́j ayén rɨ́'ɨ tinaatá'asin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén
na'ajjájsin. Ajta a'ɨ́ɨ pu ca'anacan rɨ́'ɨ tinaatá'asin.
33 'Niyaujmua'a, a'atzu nu'u niyen yé á'ateeri mú'ejmi jemi. Mú'een xu
nehuauni. Mɨ́ neajta inee, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'ixaate'e a'ij nej
neri tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Capu xaa ne'u rɨ'ɨrí
sej yeehui a'uun a'ujnén a'u nej a'ujnéjsin.
34 'Neajta nu niyen jéjcuacan jɨ́n tejá'amua'ɨ́jcate'en sej siyen huaújxe'eve'en.
Ayee pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huaújxe'eve'en a'ij nej neri
tejámuaaxɨ́'eve mú'ejmi.
35 Tɨ́ pua'a yeehui siyen huaújxe'eve'en, aj mú mi naími'i miyen ra-
mua'aréeren sej siyen ná'astijre'e.

Jesús pu tihuá'ixaate'e tɨ nu'u Pedro tiu'utéhua'ita ɨ́ jemin (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ajta i'i Pedro tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ¿a'uné yeehui pá'ume'e pua'amé?
Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capúu xɨ yeehui rɨ'ɨrí pej pe'uun á'ume'en neetzi cujta'a a'u nej á'ume
sino méjca'i huáyee xaa pej piyen pe'uun nej cujta'a pá'ume'e pua'amé.
37 Aj pu'i Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n caí rɨ'ɨrí ɨ́jii nej yeehui ne'uun á'ume'en á'a cujta'a
mú'eetzi? Nee nu yeehui á'anca'ane nej huámɨ'ɨni á jetze me'ecan.

38 Aj pu'i Jesús ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—¿Ni tzaa yeehui piyen ahuá'aca'ane pej nu'u piyen huámɨ'ɨni neetzi jetze me'ecan? Ayee nu yeehui tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'imua'ixaate'e a'ij pej pi rɨni. Tɨ́'ɨj caí xɨ huajíjhuan ɨ́ gallo, huaíca pej piyen tína'avé'avaata pej nu'u caí nemua'ate.

14

Jesús pu rɨ́'ɨ huá'aruure a'ɨ́me ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 'Caxu a'ij tité'ujmuajca. Seuche'e xu yeehui rá'atzaahuate'e ɨ́ Dios, seúche'e xu seajta ná'atzaahuate'e ineetzi.
2 Jéihua pu chi'i a'uun tejé'eseijre'e a'u tɨ niyá'upua huatéechi'i ɨ́ júte'e. Tɨ́ pua'a caí ayén ti'ayájnache'e, nee nu yeehui seɨcié tejámuaata'ixáate'enche'e. A'uu nu a'umé'e na'ame nej ni ne'uun rɨ́'ɨ tejá'uruuren a'u sej se'uun a'uté'e xá'aju'un.
3 Ajta, tɨ pua'a niyen ne'uun á'ura'ani nej ni niyen rɨ́'ɨ tejá'uruuren a'u sej a'uté'e xá'aju'un, aj nu ni yen ve'ecánejsin neajtahua'a nej ni niyen amuá'anvi'itɨn sej si seajta se'uun a'uté'e xá'ara'ani a'u nej neajta a'ucaí na'ame.
4 Seajta mú'een, xu'uri yeehui huamuájte ɨ́ juye jetze tɨ a'uun a'uré'enine'i a'u nej a'umé'e na'ame. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
5 Aj pu'i Tomás ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, catu yeehui ramua'aree a'u pej a'umé'e pua'amé. A'ɨ́j tu jɨ́n catu a'atzu huamuájte ɨ́ juye jetze tɨ a'uun a'uré'enine'i.
6 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ amuá'avi'itɨn a'ɨ́jna jetze ɨ́ juye, nee nu neajta ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a, neajta nu yeehui ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ jetzen airáninei ɨ́ sej jɨ́n ruuri xá'ara'ani. A'atí tɨ na'a tɨ ayén huataújtuaani ɨ́ Dios jemi, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn amuacaícan huataújtuaani ineetzi jemi.
7 Tɨ́ pua'a rɨ́'ɨ setináamua'ati, ayée xu seajta tí'iramua'ati se'ɨ́jna ɨ́ niyá'upua. Tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, mú'een xu xaa ramua'ate, seajta seri raaseíj.

A'ɨ́ɨ mu'u naími'i ɨ́ ya'upuáara'an, ajta ɨ́ yaujra'an

8 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Felipe ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, patá'aj yeehui taataseíjrate'en pe'ɨ́jna ɨ́ ayá'upua. A'ɨ́j tu'u xe'eve'e iteen.
9 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nu'uri xaa yeehui á'atee nej mú'ejmi jemi huaca. ¿Ni tzaa pecaí xɨ nemua'ate, mú'ee Felipe? Ayee nu tí'imua'ixaate'e. Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén naaseíj ineetzi, a'ɨ́ɨ pu ajta ari raaseíj ɨ́ niyá'upua. ¿A'iné 'een jɨ́n piyen tinaatá'ixaa yee nej nu'u amuaataséijrate'en ɨ́ niyá'upua?
10 '¿Ni tzaa pecaí piyen té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn niyá'upua ne jemi seijre'e, neajta nu yeehui che'atá nena'a niyá'upua jemi seijre'e? Canu neseíj a'ij tirájteu a'ij nej tí'imua'ixaate'e, sino a'ɨ́ɨn niyá'upua tɨ ayén nej jemi seijre'e, a'ɨ́ɨ pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n ayén rɨcɨ.
11 Patá'aj piyen ná'antzaahuate'en tɨ pua'a yeehui niyen timuaatá'ixaate'en yee niyá'upua pu nu'u ne jemi seijre'e, neajta nu jemin seijre'e ɨ́ niyá'upua jemi. Na'ari caí, patá'aj pe'ɨ́jna jɨ́n pena'a té'antzaahuate'en a'ij nej yeehui huarɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e.
12 'Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'atí tɨ na'a tɨ ayén ná'astijre'e ineetzi, ayée pu che'atá na'a huárɨni a'ij nej rɨjcaa inee. Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu yeehui ayén huárɨni tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨjcaa. Ayee pu 'een jɨ́n rɨni a'ɨ́jna jɨme'e nej ne'uun a'umé'e na'ame ɨ́ niyá'upua jemi.

13 Neajta niyen huárɨni a'ij sej siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, nej
ni rí'ɨ tiraatá'an ɨ niyá'upua.
14 'Ti'itɨ́j tɨ na'a sej yeehui siyen tiraatáhuaviira neetzi jetze me'ecan, ayée nu
xaa rɨni.

Jesús pu ayén te'ataújratziire tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén nu'u huateáturaasin huá'a jemi

15 'Tɨ́ pua'a yeehui siyen nexɨ́'eve'e ineetzi, ayée xu se'ɨ́jna ará'astijre'en ɨ
nej jɨ́n tejámuaata'aíjte'esin.
16 Neajta nu niyen tiraatáhuaviira ɨ niyá'upua jemi tɨ i a'ɨ́ɨn yen
amuaja'uta'íti'i seɨ́j tɨ a'amua japua huániuuni, tɨ i a'ɨ́ɨn mú'ejmi jemi
huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
17 'A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ jetzen airáninei tɨ́j na'a tɨ ayén
ti'ayajna. Capu rɨ'ɨrí mej miyen ra'ancuré'an a'ɨ́ime ɨ mej yen japuan
huachéjme ɨ chaanaca japua, a'iné capu a'ij huá'amitɨejte'e a'ij tɨ rɨcɨ a'ɨ́jna
ɨ xɨéjniu'ucari. Camu yeehui majta ramua'ate. Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu
'een jɨ́n ramua'ate a'iné a'ɨ́ɨ pu a'amua jemi seijre'e, ajta pu mú'ejmi jemi
huateáturaasin.

Jesús pu ajtahua'a tihuá'ixaate'e tɨ nu'u mɨ'ɨ́ni

18 'Canu yeehui ruséntacan amuaateátuaasin, tɨ caí ja'atɨ́ ayén á'amuavaɨre'e
sino nee nu neajtahua'a mú'ejmi jemi uvé'enejsin.
19 Capu ché'e á'ateere mej yeehui caí ché'e yé neseijran a'ɨ́ime ɨ mej yen
japuan huachéjme ɨ chaanaca japua. Mɨ́ seajta mú'een, mú'een xu xaa
neseijran. Nee nu huatarújsin nej ni neajtahua'a ruuri ná'ara'ani, a'ɨ́j xu jɨ́n
seajtáhua'a ruuri xá'aju'un.
20 A'ájna xɨcájra'an jetze nej jetzen huatarújsin, aj xu si siyen ramua'aréeren
nej niyen jemin seijre'e ɨ niyá'upua jemi, ajta yeehui a'ɨ́ɨn, a'ɨ́ɨ pu ajta neetzi
jemi seijre'e.
21 'Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ra'ancuré'a a'ij nej tiu'uta'aíjtaca'a, tɨ ajta ayén nain
ra'ará'astijre'en, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ xaa nexɨ́'eve'e. Niyá'upua pu yeehui
ajta raxɨ́'eve'e a'ame a'ɨ́jna tɨ ayén nexɨ́'eve'e. Neajta inee, nee nu raxɨ́'eve'e
na'ame, neajta jemin huataseíjre'esin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
22 Aj pu'i seɨ́j tiu'utaxájtaca'a tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨ́n Judás. Capu a'ɨ́jna ɨ
Judás tɨ ayén te'entímu'utaca tɨjɨ́n Iscariotes, sino seɨ́j. Ayee pu tiraata'ixaa
tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri pej pi piyen pena'a téjmi jemi hu-
ataseíjre'esin, pajta caí a'ɨ́mej jemi ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua?
23 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tí'inexe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ayén ra'ará'astejsin a'ij nej
tí'imua'ata. Niyá'upua pu ajta raxɨ́'eve'e a'ame. Teen tu hui teajta hu-
ataseíjre'esin ɨ jemin. Teajta tiyen huateáturaasin ɨ jemin.
24 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí ayén tí'inexe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ajta caí ra'ará'astejsin a'ij nej
tí'imua'ata. Canu hui neseɨ́j a'ij tirájteu a'ij nej tejá'amua'ixaate'e sino a'ɨ́jna ɨ
niuucari, a'ɨ́j pu jetze airáninei a'ɨ́jna ɨ niyá'upua tɨ yen neja'uta'íteca'a.
25 'Ayee nu tejámuaatá'ixaa íjii nej nauj a'amua jemi yen huaca.
26 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ yeehui a'amua japua huániuuni, a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an
ɨ Dios, ɨ tɨ ayén tiraavíjte'e sej si raná'amiche'en, a'ɨ́ɨ pu ɨ niyá'upua ayén
ya'uta'íti neetzi jetze me'ecan, tɨ i a'ɨ́ɨn nain jɨ́n tejamuáamua'aten. A'ɨ́ɨ pu
yeehui ajta ayén amuaatá'asin sej si siyen ra'utámua'aree nain jɨ́n a'ij nej
tejámuaatá'ixaa.

Jesús pu ti'itɨ́j jɨ́n hua'anpuá'ajte'e a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

27 'Ayee nu niyen amuaatá'asin tɨ ij nain jín amua'anpuá'ajte'en. A'íjna í nej jín amua'anpuá'ajte'esin, neetzi pu jetze airáninei. Capu yeehui ayén 'een a'ij tɨ a'íɨn 'een í tɨ huá'a jetze na'a airáninei a'ímej í mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua í mej me'íjna jɨn hua'anpuá'ajte'en í ruxí'ej teɨte. Caxu a'ij pua'a tité'ujmuajca. Caxu seajta tí'itziɨne'e.

28 'Xu'uri yee siyen ráanamuajri'i nej niyen tejámuaatá'ixaa nej nu'u a'umé'e na'ame, neajta nu'u mú'ejmi jemi uvé'enejsin. Tí pua'a yeehui siyen tí'inexe'eve'ecache'e, ayée xu 'een jín rutémua'ave'ecache'e se'íjna jɨme'e nej ne'uun a'umé í niyá'upua jemi a'iné niyá'upua pu jaítze'e ruxe'eve'e necaí inee.

29 Ayee nu amuacaí tejá'amua'ixaate'e tɨ caí xɨ ti'itíj a'ij huaríj sej si siyen té'antzaahuate'en nej ne'ín pú'een a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ jetzen ayén teja'uré'enejsin nej ne'uun a'umé.

30 'Canu yeehui ché'e jeíhua tejámuaatá'ixaate'esin a'iné pu'uri tín yé uvé'enejsin a'íjna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta yen japuan tí'aijta í chaanaca. Mí ajta a'íɨn, capu a'atzu rɨ'irí tɨ ayén ti'itíj jín na'antimuá'itɨn.

31 Che'eré yeehui, tiché'e huirácɨɨne teyujna mej mi me'ín í mej yen chaanaca japua huachéjme, miyen ráamua'aree nej niyen raxí'eve'e í niyá'upua, neajta niyen che'atá nena'a rɨcɨ a'ij tɨ a'íɨn ayén tinaata'aíj.

15

Ɨ cɨyej tɨ huasti'i, ajta í pi'istáare'ara'an

1 'Nee nu ne'ín pú'een í cɨyej tɨ xaa rí'en. Ajta niyá'upua pu a'íɨn pú'een í tɨ rí'ɨ raruure í pi'ista.

2 A'íɨ pu ra'antivé'iche tíj na'a í pi'ista tɨ neetzi jetze airáninei tɨ ajta caí taaca. Ajta tíj na'a í pi'ista tɨ xaa taaca, a'íɨ pu cíj caj tira'antivé'iche tɨ ij jaítze'e huatáca'an.

3 Xu'uri yeehui urarí'en mú'een, a'íjna jɨme'e í niuucari í nej jín neri tejámuaatá'ixaa.

4 Setá'aj seuj siyen neetzi jemi seijre'e. Aj nu ni niyen che'atá nena'a mú'ejmi jemi seíire'e na'ame.

'Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'iri tɨ seíj pi'ista ayén ruseíj huatáca'an sino ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ auj ajtáveeca í cɨyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi. Capu yeehui a'atzu a'ij tí'irɨ'iri sej ti'itíj huamuá'itɨn í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi tɨ pua'a secaí neetzi jemi seijre'e.

5 'Nee nu ne'ín pú'een í cɨyej. Mí seajta mú'een, mú'een xu pi'ista pú'een tɨ neetzi jetze ajta'ú'upu'u. Tí pua'a ja'atí ayén neetzi jemi seijre'e, tɨ pua'a neajta inee jemin seijre'e, a'íɨ pu yeehui ayén jeíhua tí'imua'itɨn í tɨ jín tiu'utátuiire'esin í Dios jemi.

'Seajta mú'een, tɨ pua'a secaí neetzi jemi seijre'e, caxu ti'itíj a'ij ruuren.

6 Ayee pu 'een tíj na'a tɨ caí ché'e ayén neetzi jemi seijre'e. Ayee pu 'een tíj a'íjna í pi'ista, í tɨ antíveichi'ihuaca'a, tɨ ajta ja'atí á ya'uhuá'axɨ tɨ ij huatéehuan. Ayee mú raruuren naíjmi'ica í pi'ista mej miyen raaré'eseɨre'en, majta án yá'uhua'axɨn í taij japua tɨ ij huateájtaani.

7 'Tí pua'a siyen neetzi jemi seijre'e, tɨ pua'a seajta siyen ra'ará'asten í niuucari í nej ámuaamuá'ate, ayée pu yeehui Dios ayén amuaatá'asin ti'itíj sej a'ij tiraatáhuaviira.

8 Tí pua'a siyen jeíhua raamuá'itɨn í sej jín tiu'utátuiire'en í Dios jemi, a'íj pu a'íjna jín ámitɨeere'e a'ame sej siyen tína'ará'astijre'e ineetzi. Ayee xu se'íjna jín rí'ɨ tiraatá'asin í niyá'upua.

9 Ayee nu che'atá nena'a neri tejamuaataxí'eve a'ij ti ajta ari tinaataxí'eve
i niyá'upua. Setá'aj seuj neetzi jemi seijre'e nej ni amuaaxí'eve'en.
10 'Tí pua'a yeehui siyen ra'ará'asten a'ij nej neri tejamuaata'aíj, aj xu si
siyen neetzi jemi seíire'e xá'aju'un nej ni amuaaxí'eve'en. Neajta inee, ayée
nu che'atá nena'a tirá'aste a'ij ti tinaata'aíj i niyá'upua. A'íj nu yeehui jín
niyen jemin seíire'e na'ame ti ij ajta niyá'upua ayén naataxí'eve'en.
11 Ayee nu 'een jín tejá'amua'ixaate'e ti ij mú'ejmi jemi seíire'e á'ara'ani i
nej jín netémua'ave'e, sej si seajta nain jín huataújtemua'ave'en.

Mej nu'u huaújxe'eve'en seij ajta seij i mej té'atzaahuate'e

12 'Ayee nu yeehui ne'íjna jín tejá'amua'íjcate'e sej si siyen che'atá sena'a
huaújxe'eve'en a'ij nej neri tejamuaataxí'eve mú'ejmi.
13 A'ii pu a'íin pú'een i ti jaítze'e muári'eri i ti jín ja'atí ayén raataxí'eve'en i
ruxí'ej tevi ti i ayén jetzen me'ecan huámi'ini.
14 'Mú'een xu yeehui se'íin pú'een i neteítestemua'a ti pua'a siyen huárini
a'ij nej tejá'amua'aijte'e.
15 Canu ché'e niyen amuaatámua'atzi yee mi sej yeehui tí'ivaire'e in-
eetzi jemi, a'iné seíj ti ayén tí'ivaire'e, capu ramua'aree a'ij ti rici a'íjna
ti tí'ira'aijte'e. Mí neajta inee, ayée nu amuaatámua'atzi yee mi sej
neteítestemua'a, a'iné nu'uri niyen tejámuaatá'ixaa nain a'achú nej nena'a
niyen ráanamuajri'i i niyá'upua jemi.
16 'Caxu mú'een siyen na'avé'ehuau ineetzi, sino nee nu yeehui niyen
amua'antíhua'u, neajta nu niyen ne'íjna jín tejámua'íjca sej si u á'uju'un sej
si siyen ti'itíj huamuá'itin i sej tiu'utátuiire'en i Dios jemi. Neajta niyen
raxí'eve'e ti i ayén rusén jín huateáturan i sej raamuá'iti. Aj pu xaa, a'íin
niyá'upua ayén amuaatá'asin ti'itíj sej raatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan.
17 Ayee nu tejá'amua'aijte'e, sej hui huaújxe'eve'en seij seajta seij.

A'íime i mej té'atzaahuate'e miyen mú seíire'e muá'aju'un a'ímej jemi i mej íiyen chaanaca japua huachéjme

18 'Caxu se'íjna á'uhua'anan. Tí pua'a yeehui me'ín amuájcha'iire'e i mej yen
japuan huachéjme i chaanaca, a'íi mú amuacaí neetzi tícha'iire'eca'a.
19 A'íime i mej yen japuan huachéjme i chaanaca a'íime mú miyen che'atá
mena'a te'á'amuaxe'eve'ecache'e tíj i ruteítestemua'a ti pua'a siyen huá'a
jetze ajtéme'ecantache'e. Mí seajta mú'een, caxu huá'a jetze ajtéme'ecan,
sino nee nu yeehui amua'antíhua'u a'ímej tzajta'a. A'íj mú jín miyen
amuájcha'iire'e a'íime i mej yen huachéjme i chaanaca japua.
20 'Caxu yá'uhua'anan a'ij nej tejámuaatá'ixaa yee jaítze'e pu ruxe'eve'e
a'íjna ti tí'aijta caí a'íjna ti ravaire'e. Tí pua'a a'ij pua'a mena'a náaruu ineetzi,
a'íi mú che'atá mena'a a'ij pua'a á'amuaruuren mú'ejmi. Na'ari ti pua'a
miyen ra'ará'asten a'ij nej tihua'umuá'ate, a'íi mú majta ra'ará'astijre'esin
a'ij sej tihuá'amua'aten.
21 Ayee mú yeehui á'amuaruuren me'íjna jime'e sej siyen naará'aste in-
eetzi, a'iné camu ramua'ate a'íjna ti yen neja'uta'íteca'a.
22 'Tí pua'a necaí yéve'ecánejniche'e, neajta caí a'ij tíhua'uta'ixáate'enche'e,
capu huá'aci'itíiche'e ti Dios puaíjtzi hua'utá'an a'íjna jime'e mej
natéxieehuaa. Ajta, íjii, capu yeehui ché'e mé'e ti'itíj i mej jín jetzen
tí'ijpua'ajte'e me'íjna jime'e i mej jín auteájturaa i Dios jemi.
23 Ja'atí ti néjcha'iire'e ineetzi, a'íi pu ajta tícha'iire'e i niyá'upua.
24 'Tí pua'a necaí niyen huáriniiche'e ti'itíj ti caí máàj ja'atí ayén
raayí'iti hua'a, capu ayén tiraavíjte'ecache'en ti Dios ayén puaíjtzi hua'utá'an
a'íjna jime'e i mej jín auteájturaa i jemin. Mí majta a'íime, mu'uri naaseíj,

majta néjcha'ɨɨre'eca'a ineetzi, majta miyen che'atá mena'a ráaruu ɨ niyá'upua.
25 Ayee mú yeehui miyen huarɨ́j tɨ ij araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta tɨjɨ́n: “A'ɨ́ɨ pu caí raavíite'e já'araa mej mena'a miyen tinéjcha'ɨ́ɨre'e muá'araa.”
26 ’Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn yeehui yen uvé'enen a'ɨ́jna tɨ a'amua japua huániuuni, ɨ nej yen ya'uta'íti mú'ejmi jemi, tɨ ajta Dios jemi é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ayén tineteaxáatajme'e a'ame ineetzi. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'imua'ata, tɨ ajta a'uun a'uvé'emej ɨ Dios jemi.
27 Seajta mú'een, ayée pu ajta ruxe'eve'e sej siyen tinaatéaxajta ineetzi a'iné netɨ́j nena'a yen huataseíjre tɨ yú e'iré'ene, mú'een xu á'ujujhua'ane'e ineetzi jamuan.

16

Jesús pu tihuá'ixaate'e tɨ caí hua'utamuárɨ'eriste'en a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'an

1 ’Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n tejá'amua'ixaate'e sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n huamuá'itɨchen.
2 A'ɨ́ɨme mú amu'irá'iti ɨ teyujta'a. Jee xaa ne'u, ayée pu a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcájra'an jetze tɨ jetzen ayén té'eme. Ayee pu tiraatámitɨejte'esin ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utévaɨ ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ amuáacuii mú'ejmi.
3 Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n tí'iruuren a'iné camu nemua'ate ineetzi, camu majta ramua'ate ɨ niyá'upua.
4 ’Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e sej si siyen ra'utámua'aree nej niyen tejámuaatá'ixaa tɨ pua'a ari ayén teja'uré'enen. Canu niyen tejámuaatá'ixaa 'ajmí'ɨmua a'iné naúche'e nu yeehui seijre'eca'a mú'ejmi jemi.
5 Neajta inee, íjii nu ne'uun á'ume'e na'ame ne'ɨ́jna jemi tɨ yen neja'uta'íteca'a. Mɨ́ seajta mú'een, caxu a'atzu ne'íhua'u a'u nej a'umé.

Ɨ tɨ tí'imuari'ihua ɨ tɨ huaíca ɨ tɨ jɨ́n tí'imuarɨ'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios

6 ’Jé'ecan xu huataújxɨeemɨste se'ɨ́jna jɨme'e nej niyen neri tejámuaatá'ixaa.
7 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ayén tejámuaatéva'ɨri nej niyen á'ura'ani. A'iné tɨ pua'a necaí á'ura'ani, capu yé ve'ecánejsin, mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ yeehui a'amua japua huániuuni.
’Mɨ́ neajta inee, tɨ pua'a niyen á'ura'ani, aj nu ya'uta'íti ne'ɨ́jna tɨ a'ɨ́ɨn yé ve'ecáanen íiyen mú'ejmi jemi.
8 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn yé ve'ecáanen, aj pu'i ayén a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́mej ɨ mej yen japua huachéjme ɨ chaanaca japua, a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, ajta a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios puaíjtzi hua'utá'asin.
9 ’Ayee pu 'een jɨ́n a'ɨ́jna jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi a'iné camu ná'atzaahuate'e ineetzi.
10 Ayee pu ajta 'een jɨ́n huá'axɨjte'en a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e a'iné a'úu nu á'ume'e na'ame a'u tɨ é'eseijre'e ɨ niyá'upua, a'u tɨ yeehui caí ché'e é'erɨ'ɨri sej naaseíj.
11 Jɨme'en pu'u a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ Dios puaíjtzi ayén tiu'utá'asin, ayée pu huá'axɨjte'en a'iné pu'uri raaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ Dios tɨ ayén puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna tɨ tí'aijta íiyen chaanaca japua.

A'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tiraateátuaasin ɨ yaujra'an

12 ’Ayee pu na'aráanajche nej jeíhua huápɨ'ɨ niyen tejámuaatá'ixaate'en. Mɨ́ seajta mú'een, caxuu xɨ nain au'itɨée xá'aju'un íjii.

13 Mí ajta a'ɨ́in yeehui ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a, tɨ́'ɨj uvé'enen, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n tejá'amuamua'aten tɨ ayén ti'ayajna. Capu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ ruseɨ́j na'a a'ij tirájteu sino ayée pu'u na'a ayén tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ na'a tí'inamua. A'ɨ́ɨ pu ajta tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ auj teja'uré'enejsin.

14 'A'ɨ́ɨ pu yeehui ayén ra'ancuré'asin neetzi tɨ ne'á'a, ajta ayée pu che'atá na'a e'ehuauritɨéecan jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarín, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tinaateátuaasin.

15 Tɨ́j na'a tɨ ayén niyá'upua jemi tí'iseijre'e, a'ɨ́ɨ pu ajta neetzi tí'ine'a'a. A'ɨ́j nu jɨ́n niyen raataxájtaca'a yee a'ɨ́in xɨéjniu'ucari pu nu'u ayén ra'ancuré'an neetzi tɨ ne'á'a tɨ ij ajta nu'u tejámuaatá'ixaate'en e'ehuauritɨéecan jɨme'e mú'ejmi jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e tɨ nu'u ca'anacan mɨ'ɨni

16 'Capu a'achú á'ateeri sej caí ché'e siyen mé'e nejé'eseijran. Tɨ́'ɨj ajta capu ajta ché'e á'ateeri, sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

17 Majta seica ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tí'iru'ihua'uraca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri tej caí ché'e mé'e yé'eseijran, ajta nu'u caí ché'e á'ateeri tej teajtáhua'a tajéjcuatze'en raseijran? ¿A'iné yeehui ajta huataújmua'a ɨ́ seɨ́j tɨ ayén nu'u a'ɨ́ɨ pu ajta a'umé'e a'ame ɨ́ ruyá'upua jemi?

18 Maúche'e mu'u miyen tí'iru'ihua'uraca'a tɨjɨ́n:

—¿A'iné yeehui huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en yee tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri? Catu a'atzu yaú'itɨe a'ij tɨ 'een jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a.

19 Tɨ'ɨj jí Jesús ayén ráamua'areeri'i mej miyen raxɨ́'eve'eca'a mej me'ɨ́jna jɨ́n miyen tiraata'íhua'u. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni siyen se'ɨ́jna jɨ́n tí'iru'ihua'u a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ nej niyen tiu'utaxájtaca'a yee tɨ nu'u caí a'achú á'ateeri sej caí ché'e mé'e nejé'eseijran, ajta tɨ caí nu'u ajta a'achú á'ateeri sej rujéjcuatze'en seajtáhua'a neseijran?

20 'Ayee nu yeehui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Mú'een xu ruyeinixɨ'ɨn, seajta huataújxɨeemɨste'esin, majta a'ɨ́ɨme miyen huataújtemua'ave'esin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen chaanaca japua huachéjme. Mú'een xu xaa huataújxɨeemɨste'esin. Mí ajta, a'ɨ́in ɨ́ sej jɨ́n huataújxɨeemɨste'esin, a'ɨ́j pu ajta jetzen ayén a'iránejsin ɨ́ sej seajta jɨ́n huataújtemua'ave'esin.

21 'Ayee pu tejá'amuaruuren tɨ́j ajta tí'ijruuren ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ayén ti'ijcuí'ine tɨ tiyaúj a'ame. Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen tɨ jetzen tiyaúj á'ara'ani, ayée pu jeíhua tirajpuaíitzi a'ame. Mí ajta a'ɨ́in, tɨ pua'a ari huanú'ihua ɨ́ pa'arɨ'ɨ, aj pu'i yá'uhua'axɨjsin ɨ́ tɨ jɨ́n rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ rutémua'ave'e a'iné ɨ́ pa'arɨ'ɨ pu'uri huanú'ihuaca'a íiyen chaanaca japua.

22 'Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaruuren mú'ejmi. Pu'uri ayén a'ájna teja'uré'ene ɨ́ xɨcájra'an jetze sej jetzen huataújxɨeemɨste'esin. Mí neajta inee, neajtahua'a nu á'amuaseijran. Seajta mú'een, a'ájna xu huataújtemua'ave'esin. Ajta capu ché'e rɨ'ɨríista a'ame tɨ ja'atí amuá'a'ari ɨ́ sej jɨ́n rutémua'ave'e.

Mata'aj mauj raatáhuavii mej mi majta ra'ancuré'an

23 'Ayee pu yeehui té'eme a'ájna xɨcájra'an jetze, sej caí ché'e ti'itɨ́j néhuaviira ineetzi. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ a'ɨ́in niyá'upua ayén amuaatá'asin tɨ́j na'a ɨ́ sej tiraatáhuaviira ineetzi jetze me'ecan.

24 Tɨj na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, caxu yeehui xɨ ti'itɨj raatáhuaviiri'i ineetzi jetze me'ecan. Setá'aj siyen raatáhuavii a'iné ayée xu se'ɨjna jɨ́n huarɨ́n, aj xu si siyen ra'ancuré'asin, aj xu si seajta siyen nain jɨ́n huataújtemua'ave'esin.

A'ɨ́ɨ pu Jesús nu'u hua'utéemua'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua

25 'Tɨj na'a 'ajmí'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, ayée nu ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaa niuucari jɨme'e tɨ seɨcɨé namuajre'e. Mɨ́ ajta, a'ájna teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'an jetze nej caí ché'e niyen seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e na'ame, sino nee nu amitɨéere'ecan jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ 'een niyá'upua tɨ é'eseijre'e.

26 'Ayee xu yeehui huárɨni se'ájna xɨcájra'an jetze sej siyen tiraatáhuavii ineetzi jetze me'ecan. Canu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ruxe'eve'e a'ame nej niyen raatáhuavii ɨ́ niyá'upua nej ni mú'ejmi jetze me'ecan huatáaniuni.

27 Capu xaa ne'u. Niyá'upua pu ruseɨ́j já'amuaxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e sej yeehui naataxɨ́'eve ineetzi, seajta siyen rá'antzaahua nej ne'uun u airáane ɨ́ niyá'upua jemi.

Jesús pu ayén tihuá'ixaate'e tɨ nu'u a'uun a'ujnén ɨ́ ruyá'upua jemi

28 'A'uu nu airáane ɨ́ niyá'upua jemi, neajta nu niyen mú a'uvé'emej íiyen chaanaca japua. Neajta íjii, ayée nu yeehui tíchesin íiyen chaanaca japua nej ni ne'uun a'ujnén ɨ́ niyá'upua jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

29 Majta a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ayée mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Pepu'uri íjii xaa ne'u piyen e'ehuauritɨéecan jɨ́n ti'ixa. Capej ché'e seɨcɨé ti'ixa, pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí é'ehuáuritɨe.

30 Tu'uri xaa tiyen ramua'aree pej nain té'umua'aree, ajta yeehui tɨ caí ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ́ ayén ti'itɨj jɨ́n tí'imua'ihua'ura. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rá'atzaahuate'e pej pe'uun airáane ɨ́ Dios jemi.

31 Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa siyen seri sicu tiná'atzaahuate'e?

32 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ájna teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcájra'an jetze mej jetzen amuaatamuárite'esin. A'uu xu a'ucɨ́jxɨ'ɨsin a'u tɨ seɨ́j é'eche, seɨj seajta seɨj. Mú'een xu yeehui mé núujɨsin nej ni neseɨ́j nena'a huateáturan. Mɨ́ neajta, canu neseɨ́j yú huateáturaasin a'iné niyá'upua pu neetzi jemi seijre'e.

33 Ayee nu yeehui 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e sej si siyen rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ́ ru tzajta'a se'ɨ́jna jɨme'e sej neetzi jetze ajtéme'ecan. Jéihua mú puaíjtzi amuaatá'asin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Capu amɨ́n a'ij. Setá'aj siyen huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e nej neri hua'antimuá'itɨ.

17

Jesús pu rujapua niuuni ruseɨ́j

1-2 Tɨ́'ɨj Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i júte'e á'ujneereca'a ayén ti'ixáata, tɨjɨ́n:

—Mɨ́ pej ní'iya'upua, pu'uri hui a'ájna teja'uré'ene pej peri raaxɨ́'epɨ'ɨntare. Patá'aj tihua'utaseíjrate'en ɨ́ teɨte pej peri rɨ́'ɨ tinaatá'a i nej ayauj pú'een, nej ni neajta rɨ́'ɨ timuaatá'an mú'eetzi, a'iné mú'ee pej pe'ɨ́jna jɨ́n piyen tinaa'íjca nej ni nain jɨ́n antínmua'areere huá'a jemi ɨ́ teɨte, nej ni niyen hua'utá'an mej ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ pej naatátui ineetzi.

3 'Ayee mú 'een jɨ́n ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen muáamua'ati mɨ pej mú'ee pena'a aseɨ́j pe'ɨ́n pú'een tzáahuati'ira'a

jɨme'e ɨ Dios, majta me'ɨjna jɨme'e mej miyen náamua'ati, nej Jesús pú'een, i nej neajta a'ɨɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u ɨ pej neja'uta'íteca'a.

4 'Ayee nu 'een jɨn rɨ'ɨ timuaatá'a huá'a jemi ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'iné nu'uri ra'antipuá'ajte ɨ pej jɨn piyen tinaa'íjca.

5 'Ari íjii, mɨ pej ní'iya'upua, patá'aj hui piyen che'atá pena'a rɨ'ɨ tinaateájtuaani mú'eetzi jemi a'ij pej rɨ'ɨ tineetá'acare'e netɨ'ɨj ne'uun á'ucatii mú'eetzi jemi tɨ'ɨj caí xɨ seijre'eca'a ɨ chaanaca.

Jesús pu huá'a japua huatániuusin a'ɨmej ɨ mej jamuan á'ujujhua'an

6 'Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een ne'ɨɨme jemi ɨ pej piyen naatátuiiri'i a'ɨmej ɨ mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'ɨɨ mú ateɨtestemua'a mú pú'eene'e. Pajta mú'ee, mú'ee pej naatátuiiri'i. Majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú miyen ra'ará'astijre a'ij pej tiu'uta'aíjtaca'a.

7-8 'Mu'uri ramua'aree tɨ mú'eetzi jetze te'iráane nain patɨj pena'a pe'ɨjna jɨn tinaa'íjca, a'iné ayée nu che'atá nena'a tihua'utá'ixaa a'ij pej peri tinaatá'ixaa ineetzi. Majta a'ɨɨme, ayée mú ra'ancuré'a ɨ nej hua'utá'ixa. Ayee mú tzáahuati'ira'a jɨn ramua'areereca'a nej mú'eetzi jemi a'uvé'emej, majta miyen rá'antzaahua pej piyen yen neja'uta'íteca'a.

9 'Ayee nu huá'a jɨme'en muahuavii. Canu niyen muahuavii huá'a jɨme'en matɨj mena'a pua'amé miyen yen seijre'e ɨ chaanaca japua, sino huá'a jɨme'en ɨ pej pena'a peri naatávi'itɨste, a'iné ateɨtestemua'a mú pú'een.

10 Matɨj mena'a pua'amé ɨ mej neteɨtestemua'a pú'een, a'ɨɨ mú majta ateɨtestemua'a pú'een mú'eetzi. Majta a'ɨɨme ɨ mej ateɨtestemua'a pú'een mú'eetzi, ayée mú che'atá mena'a neteɨtestemua'a pú'een ineetzi. Ayee mú rɨ'ɨ tinaatá'aca ineetzi me'ɨjna jɨme'e mej miyen rɨ'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ netɨj inee.

11 'Canu hui ché'e yen huateáturaasin íiyen chaanaca japua. Mɨ majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú xaa miyen huateáturaasin. Neajta inee, mú'eetzi jemi nu a'umé'e na'ame. Ayee nu tí'imuahuavii patá'aj rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn amuárɨ'eri'ira'a jɨme'e, a'ɨmej ɨ pej naatávi'itɨste mej mi miyen che'atá mena'a naíjmi'i seíire'e mej seɨj mena'a pú'eene'en tetɨj iteen.

12 Netɨ'ɨj huá'a jemi huácatii, nee nu rɨ'ɨ tihuá'acha'ɨɨca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Capu ja'atɨ á'uvej tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan sino a'ɨjna tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén puaíjtzi ráacɨ'ɨti. Ayee pu 'een jɨn huarɨj tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.

13 'Neajta íjii nu a'umé'e na'ame mú'eetzi jemi. Mɨ neajta inee, ayée nu niyen ti'ixa netɨ'ɨj nauj huá'a jemi yé huaca mej mi nain jɨn miyen che'atá mena'a huataújtemua'ave'en netɨj inee tí'inetemua'ave'e.

14 Nee nu tihua'utá'ixaa ɨ niuucari ɨ pej jɨn piyen tinaa'íjca. Majta a'ɨɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, a'ɨɨ mú huá'ajcha'ɨre'e ɨ neteɨtestemua'a a'iné camu huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej íiyen seijre'e. Neajta inee, canu neajta huá'a jetze ajtéme'ecan.

15 'Canu ne'ɨjna jɨn niyen muahuavii pej pi hua'irájtuaani íiyen chaanaca japua sino patá'aj rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn tɨ ij caí a'ɨɨn tɨ a'ij pua'a tí'itevij hua'antimuá'itɨn ɨ neteɨtestemua'a.

16 Camu huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Neajta inee, ayée nu che'atá nena'a caí huá'a jetze ajtéme'ecan.

17 Patá'aj rɨ'ɨ tihua'uteájtuaani mú'eetzi jemi pe'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Tɨj na'a pej piyen tiu'utaxájtaca'a, a'ɨɨ pu ayén ti'ayajna.

18 'Ayee nu che'atá nena'a tíhua'uta'aíteca'a mej a'ucɨjxɨ'ɨn nainjapua ɨ chaanaca patɨj mú'ee yen tineja'uta'íteca'a.

19 Neajta inee, ayée nu huatánne'a mú'eetzi jemi huá'a jetze me'ecan mej
mi majta tzáahuati'ira'a jɨ́n huataúra'an majta mú'eetzi jemi.

Jesús pu ayén tí'ijhuauhuau huá'a japua, matɨ́j mena'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e

20-21 'Canu ne'ɨ́mej nena'a jɨ́me'en muahuavii, sino neajta niyen
tí'imuahuavii ne'ɨ́ime jɨme'e ɨ́ mej miyen té'antzaahuate'esin me'ɨ́jna jɨme'e
a'ij mej tihua'utá'ixaate'esin, mej mi naími'i miyen seɨ́j mena'a pu'éene'e
muá'ara'ani, patɨ́j piyen neetzi jemi seijre'e, mɨ pej ní'iya'upua, netɨ́j neajta
inee mú'eetzi jemi seijre'e. Miché'e hui majta miyen téjmi jemi seíire'e
muá'ara'ani mej mi a'ɨ́ime ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, miyen
té'antzaahuate'en pej yen neja'uta'íteca'a.

22-23 'A'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ pej jɨ́n rɨ́'ɨ tinaatá'a, ayée nu che'atá nena'a
ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi miyen seɨ́j mena'a pu'éene'e muá'ara'ani
tetɨ́j iteen, netɨ́j neajta huá'a jemi seijre'e, patɨ́j pajta mú'ee neetzi jemi
seijre'e. Neajta nu ne'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi nain jɨ́n seɨ́j mena'a
pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi a'ɨ́ime ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca
japua, miyen ráamua'aree pej piyen yen neja'uta'íteca'a, pajta piyen che'atá
pena'a hua'utaxɨ́'eve patɨ́j pajta tinaataxɨ́'eve ineetzi.

24 'Ayee nu tí'ijxe'eve'e, mɨ pej ní'iya'upua a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ pej piyen
naatávi'itɨ́ste, mej mi me'uun a'uteáturan a'u nej a'utevée na'ame, mej mi
majta miyen raaseíj me'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ pej jɨ́n rɨ́'ɨ tinaatá'a, a'ɨ́jna
ɨ́ pej jɨ́n rɨ́'ɨ tinaatá'a pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen nexɨ́'eve'eca'a 'ajmí'ɨmua tɨ́'ɨj caí
xɨ seijre'eca'a ɨ́ chaanaca.

25 'Niya'upua, mɨ pej nain jɨ́n ururɨ́'en, camu hui miyen muamua'ate a'ɨ́ime
ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Mɨ́ neajta inee, nee nu xaa
muamua'ate. Majta ɨ́ neteítestemua'a, a'ɨ́ mú miyen ramua'aree pej piyen
yen neja'uta'íteca'a.

26 Nu'uri niyen hua'utaseíjrate a'ij pej 'een. Neajta nu hui nauj niyen
hua'utaseíjrate'esin mej mi miyen che'atá mena'a huaújxe'eve'en seɨj majta
seɨj patɨ́j mú'ee tí'inexe'eve'e, nej ni neajta huá'a jemi seíire'e ná'ara'ani.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

18

A'ɨ́ mú raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Tɨ́'ɨj Jesús ayén raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'uxájtaca'a, aj pu'i á'uraa, majta
a'ɨ́ime ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Matɨ́'ɨj mi antacɨ́j jachi japua tɨ ayén
téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cedrón. A'uu pu u jetze pújme'en jeíhua tiu'uvéejme'ecaa
ɨ́ cɨyej, aseituuna cɨyej.

2 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Judás tɨ ayén tiu'utátuiire'esin ɨ́ Jesús jɨme'e, a'ɨ́ pu
é'emua'atejca'a a'ujna a'iné mu'íi mú me'uun e'etiújseɨj, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, majta ɨ́
mej jamuan á'ujujhua'ane'e.

3 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majta a'ɨ́ime ɨ́ fariseos, ayée
mú hua'avé'ehuau a'ɨ́ime ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨ́ɨ u teyujta'a.
Ayee mú ará'aseca'a a'achú cumu huaícate. Naími'i mú tatzari tiú'ɨsime'e,
majta ti'itɨ́j lámpara, majta ɨ́ mej jɨ́n huaténe'use'en. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Judás, a'ɨ́ pu
huá'uvi'itɨjme'e. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'utí Jesús a'utéveeca'a.

4 Ajta a'ɨ́in Jesús, a'ɨ́ pu ari ramua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ́j raruuren. Aj pu'i
hua'antinájcheca'a. Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'ataani seúuhuaunen?

5 Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Jesús, tɨ Nazarét é'eme'ecan.

Aj pu'i Jesús ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu ne'ɨ́n pú'een.
Ajta a'ɨ́ɨn Judás, tɨ ayén tiu'utátuiire'esin, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a ɨ́ xantaaru'u.
6 Tɨ́'ɨj Jesús ayén tihua'utá'ixaa yee tɨ nu'u a'ɨ́ɨn pú'een, a'ɨ́ɨ mú ruhuárita'a cáacɨj. Majta e'eráavatzɨ á chuaata'a.
7 Ajtahua'a pu ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'ataani seúuhuaunen?
Majta miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan.
8 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nu'uri hui niyen tejámuaatá'ixaa yee nej ne'ɨ́n pú'een. Tɨ́ pua'a siyen neetzi huauca, setá'aj siyen hua'utá'an mej á'ucɨɨne amɨ́ɨme ɨ́ mej nee jamuan á'ujujhua'an. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
9 Ayee pu tiuju'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ari tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Capu nu'u ja'atɨ́ á'uvej tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej pej nu'u naatátuiiri'i.”
10 Ajta a'ɨ́ɨn Simón, tɨ ajta i'i Pedro, a'ɨ́ɨ pu chun huitéchueeca'a. A'ɨ́ɨ pu rú'ijcupi. Aj pu'i a'ɨ́jna jɨ́n tiraapuaíj tɨ ravaɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a u teyujta'a. Pedro pu ayén ra'ajtaveíjcheca'a ɨ́ naxaira'an ɨ́ ja'atɨ. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna tɨ tí'ivaɨre'e tɨjɨ́n Malco.
11 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Ucárujte'e mɨ a'achun. ¿Ni caí ayén ruxe'eve'e nej ne'ɨ́jna jɨ́n ra'ará'astijre'en ɨ́ tɨ niyá'upua ayén jɨ́n tinaa'ɨ́jca?

A'uu mú yé'evi'itɨn ɨ́ Jesús me'ɨ́jna jemi ɨ́ Anás
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme ɨ́ xantaaru'u, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ huá'a capitán pú'een, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi ra'amuáajɨ'ɨcɨe.
13 Amuacaí mú me'uun ya'uví'itɨ me'ɨ́jna jemi ɨ́ Anás, a'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ mu'uneára'an a'ɨ́jna ɨ́ Caifás tɨ a'ájná'ɨmua nain jɨ́n antiújmua'areereca'a u teyujta'a.
14 Ajta a'ɨ́ɨn Caifás, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ ayén tihua'utá'ixaa ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ ayén nu'u tíhua'atéva'ɨrihua'an tɨ seɨ́j na'a ɨ́ tevi ayén huámɨ'ɨni huá'a jetze me'ecan ɨ́ teɨte.

Pedro pu ayén ti'ixa tɨ nu'u caí ramua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, a'ɨ́ɨ pu ɨmuá huamé'ecaa cujta'an ɨ́ Jesús. Ajta jamuan huamé'ecaa seɨ́j tɨ ajta Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ seɨ́j tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ɨ́ɨ pu ramua'atejca'a a'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a u teyujta'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, jamuan ɨ́ Jesús a'uun a'uteájrupi a'u tɨ e'eráyaujta'a a'ájna tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tí'aijta.
16 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, pua'acɨé pu a'uteájturaa tá'apueerta. Aj pu'i ɨ́ seɨj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'ɨ́ɨ pu a'uré'ene tá'apueerta. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ a'uun tí'icha'ɨɨ tá'apueerta. Aj pu'i a'uun ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
17 Aj pu'i a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a tɨ a'uun tí'icha'ɨɨ tá'apueerta, ayée pu a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro tiu'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—¿Ni hui pecaí pajta mú'ee huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́jna jamuan á'ujujhua'ane'e?
Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Canu hui a'atzu.

18 Jé'ecan pu huáseevi'i a'ájná'ɨmua. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a, majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨɨ, a'ɨ́ɨ mú aúunai. Majta a'úu mú atavéejme'ecaa a'u tɨ á'ataa mej mi ahuáujpɨste'en. Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, a'ɨ́ɨ pu huá'a jamuan a'utéveeca'a, ajta pu a'ɨ́ɨn á'ujpɨste'eca'a.

A'uu mú rá'avi'itɨn ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ Caifás
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a, a'ɨ́ɨ pu ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ajta a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'imua'ataca'a.

20 Jesús pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu hui jéjre'e tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nu tihuá'amua'atejca'a huá'a teyujta'a, neajta ne'újna teyujta'a a'u mej e'etiújse'ɨri a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Canu hui ti'itɨ́j avíitzi jɨ́n tiu'utaxájtaca'a.

21 ¿A'iné 'een jɨ́n piyen tí'ine'ihua'u? Patá'aj piyen tihua'uta'íhua'u pe'ɨ́mej ɨ́ mej náanamuajri'i. Casi'i, a'ɨ́ɨ mú xaa ne'u miyen ramua'aree a'ij nej tiu'utaxájtaca'a. —Ayee pu Jesús tiraata'ixaa.

22 Ajta seɨ́j tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej me'uun tí'icha'ɨɨ teyujta'a, áa pu vejli'i a'utéveeca'a. Jíme'en pu'u ayén ráanamuajri'i a'ij tɨ Jesús tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ra'arájvee. Ajta ayén tira'ajteá'ajxɨ tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa ayén tiraavíjte'e pej piyen tí'ira'ixaate'e pe'ɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree u teyujta'a?

23 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a necaí ti'itɨ́j jɨ́n xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j netɨ́'ɨj niyen tiraata'ixaa, patá'aj hui piyen a'ij tiu'utaxáj. Na'ari caí, tɨ pua'a niyen xɨ́'epɨ'ɨn tiu'utaxájtaca'a, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen na'arájvee?

24 Aj pu'i a'ɨ́ɨn Anás ayén tíhua'uta'aíj mej rá'anvi'itɨn me'ɨ́jna jemi ɨ́ Caifás. Ajta, a'ɨ́ɨn Jesús, a'ɨ́ɨ pu auj anájɨ'ɨcɨ'ihuaca'a.

Pedro pu ajtahua'a ra'avé'avaataca'a tɨ nu'u caí ramua'ate ɨ́ Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Aúche'e pu a'uun rupɨste'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ajta i'i Pedro. Aj pu'i ja'atɨ́ ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa ayén ti'ayajna pej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e?

Aj pu'i Pedro ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Canu.

26 Ajta seɨ́j tɨ ayén ravaɨre'eca'a ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'areereca'a, a'uun pu a'utéveeca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta ihuáare'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Pedro ayén ra'ajtaveíjcheca'a ɨ́ naxaira'an. Aj pu'i ayén a'ɨ́ɨn ɨ́ Pedro tiu'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ayej ne'ase nee nu ne'uun muajé'eseij amɨ́jna jamuan a'u tɨ a'uvéjme ɨ́ aceituuna cɨye'e.

27 Ajtahua'a pu seɨcɨé tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ nu'u caí ramua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén huajíjhuaca'a ɨ́ gallo.

A'uu mú ya'uví'itɨ́ ɨ́ Jesús a'ɨ́jna jemi ɨ́ Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, a'úu mú ru'iráavi'itɨ me'újna a'u tɨ Caifás huiracaí á'aye'i. Matɨ́'ɨj mi me'uun ya'uví'itɨ u chi'ita a'u tɨ á'ucatii ɨ́ tajtuhuan tɨ tí'ivaɨre'e huá'a jetze me'ecan ɨ́ Roma mej é'eche. Pu'uri tɨ́n tapuá'arijme'eca, ajta mu'uri tɨ́n autéhuijsime'e mej tiú'uyesten. A'ɨ́j mú jɨ́n caí a'uun a'uteájrupi a'u tɨ a'ɨ́ɨn tajtuhuan á'ucatii mej mi caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan

ɨ ruye'irá jɨme'e a'iné capu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ɨ́jna ɨ tajtuhuan. Ayee mú raxɨ́'eve'eca'a mej miyen ráacua'ani ɨ cua'ira ɨ mej jɨ́n ra'utámua'aree me'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'iri'i.

29 A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn Pilato ayén huirájraa á pua'acɨé huá'a jemi. Aj pu'i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ti'itájni yeehui jɨ́n siyen tí'ijxajtzi'i semɨ́jna mɨ ja'atɨ́?

30 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ́ pua'a yeehui caí ayén ti'itɨ́j jɨ́n auteáturanche'e tɨ a'ij pua'a 'een, catu tiyen muaatátuiire'enche'e.

31 Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj siyen rá'anvi'itɨn setá'aj rujɨ́mua'a siyen ra'uxɨ́jte'en se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tejamuaatá'aca ɨ a'amua ye'irá.

Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'aijta u teyujta'a tɨjɨ́n:

—Capu hui ayén titatá'aca tej ti tiyen ja'atɨ́ huajé'ica.

32 Ayee pu tiu'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a a'ij tɨ nu'u ayén tí'imɨ'ɨni.

33 Aj pu'i Pilato ajtahua'a a'uun a'uteájrupi u chi'ita. Tɨ'ɨj jí u ya'utajé ɨ Jesús. Ayee pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni hui pe'ɨ́n pú'een ɨ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?

34 Jesús pu ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni yeehui aseɨ́j pena'a piyen a'ij tirájteu nusu seɨ́j ayén tinaatéxajtaca'a mú'eetzi jemi?

35 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pilato tɨjɨ́n:

—¿Ni tzaa niyen Israél jetze ajtéme'ecan? Canu xaa ne'u yeehui. A'ɨ́ɨme ɨ mej ateítestemua'a pú'een, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej mú'eetzi yé vé'etua ineetzi jemi. ¿Ti'itájni hui a'ij puáaruu?

36 Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́jna ɨ nej jɨ́n tí'aijta, capu hui yen me'ecan ɨ chaanaca japua. Tɨ́ pua'a ayén éene'en á'ame'enche'e, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utatése'enche'e ɨ mej nevaire'e mej mi caí miyen ná'ateevi'in a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun tí'aijta u teyujta'a. Mɨ́ ajta, seɨcɨé pu éene'e seijre'e ɨ nej jɨ́n tí'aijta.

37 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Aa ni'ijtá ne'u, mú'ee pej xaa hui ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ teite.

Ajta a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Xɨ́'epɨ'ɨn pej piyen tiu'utaxájtaca'a nej nu'u ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'aijte'e. Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna nej ne'ɨ́jna jɨ́n huanú'ihuaca'a. Ayee nu 'een jɨ́n yen huataseíjre íiyen chaanaca japua nej ni niyen ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxá ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna. Matɨ́j mena'a pua'amé ɨ mej miyen ra'ancuré'a me'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna, naímɨ'i mú hui nenamua.

38 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ti'itájni a'ɨ́ɨn yeehui pú'een a'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna?

Seɨ́j pu'u huiráame, tɨ pua'a Jesús nusu Barrabás (Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxáataj, aj pu'i huirájraa, ajta a'uun a'uré'ene huá'a jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu hui ti'itɨ́j a'ij ayén tináamitɨejte'e ɨ nej jɨ́n ti'itɨ́j jɨ́n jetze te'ujpuá'ajte'en.

39 Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu tí'ijrɨ'ɨre nej niyen amua'irátuiitze'en seɨ́j tɨ aiteánami'i setɨ́'ɨj seri siyen ra'utámua'areeri'i ɨ xɨcájra'an jetze tɨ Dios jetzen tihua'utá'uuni'iri'i ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. ¿Ni siyen hui raxɨ́'eve'e nej niyen

amua'irátuiitze'en nemíjna tɨ ayén nu'u tejá'amua'aijte'e mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan? —Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i.

40 Matí'ɨj mi miyen ca'anín jín titeejíjhuaca'a tɨjín:

—Catu. Catu raxí'eve'e temíjna. Patá'aj yeehui tu'irátuiitze'en pe'íjna í Barrabás.

Ajta a'íɨn Barrabás, a'íɨ pu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ímej í mej hua'uténe'usi'i mej mi huá'ari'i í mej jín tí'aijta a'íɨme í mej Roma é'eme'ecan.

19

Í curuun tɨ tzicare'e jín cɨstíjhuaca'a

1 Aj pu'i Pilato ya'uví'itɨ a'íjna í Jesús mej mi ra'itévajxɨ'ɨn me'íjna jɨme'e í cuaarta.

2 Matí'ɨj mi a'íɨme í xantaaru'u, tzicare'e mú huatécɨstaca'a mej mi curuun huatétaahua. Matí'ɨj mi ra'avé'emuaniiri'i. Matí'ɨj mi cíɨxuri ru'ucáviijri'i tɨ jáamua'ara tɨ neána.

3 Mu'iití mú ajteáxɨireca'a vejli'i í jemin. Ayee mú tí'ira'ixaate'eca'a tɨjín:

—Aja'í, mɨ pej nu'u yeehui tihuá'aijte'e í mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Matí'ɨj mi ra'aráavajxɨ.

4 Aj pu'i ajtahua'a huirájraa a'íjna í Pilato. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Casi'i mú'een, nu'uri hui niyen amuaatatuiire'esin sej si siyen ráamua'aree tɨ caí ti'itíj a'ij tiná'amitɨejte'e í nej jín ti'itíj jín jetze te'ujpuá'ajte'en.

5 Aj pu'i Jesús ajta huirájraa. Aúche'e pu ayén tíra'avé'emuájcaa a'íjna í curuun tɨ tzicare'e jín cɨstíjhuaca'a, ajta ru'ucaviíɨ a'íjna í cíɨxuri tɨ jáamua'ara tɨ neána. Tí'ɨj Jesús huirájraa, aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Ye'ecui, pu'uri yé huatéjvee i teáata'a.

Pilato pu ayén tí'itese'e tɨ raatátuaani í Jesús

6 Majta a'íɨme í mej miyen tí'aijta u teyujta'a, majta a'íɨme í mej me'uun tí'icha'ɨɨ, jɨme'en mu'u miyen raaseíj, aj mú mi ca'anín jín huatejíihuajraa tɨjín:

—Aúutatai í cúruu jetze. Aúutatai pepu'u.

Aj pu'i Pilato ayén tiu'utaniú tɨjín:

—Mú'een xu hui rá'anvi'itɨn sej si rujíɨmua'a sena'a rá'utatan. Mí neajta nee, capu hui a'ij ayén tiná'amitɨejte'e í nej jín ti'itíj jín jetzen te'ujpuá'ajte'en.

7 Majta a'íɨme í mej me'uun tí'aijta u teyujta'a, jeíhua mú miyen tí'ira'ixaate'eca'a tɨjín:

—Ayee tu yeehui tirájye'ira tɨ jɨme'en ayén tiraavíjte'e tɨ a'íɨn a'íjna jín huámɨ'ɨni a'íjna jɨme'e tɨ ayén huataújseijrataca'a tɨ a'íɨ pu nu'u a'íɨn pú'een í yaujra'an í Dios.

8 Tí'ɨj ayén ráanamuajri'i a'íjna í Pilato, jaítze'e pu tiu'utátziɨn.

9 Ajtahua'a a'uun uteájrupi u chi'ita. Ajta ya'uví'itɨ í Jesús. Aj pu'i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjín:

—¿A'uné yeehui ɨmuá pé'eme'ecan mú'ee?

Ajta a'íɨn Jesús, capu a'atzu huataniú.

10 Aj pu'i Pilato ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—¿Ni tzaa pecaí piyen ahuá'aca'ane pej yeehui tinaatá'ixaate'en? ¿Ni caí ayén timuá'amitɨejte'e nej ne'íjna jín antínmua'aree nej ni mu'iirájtuaani, nusu nej ni neajta muá'utatan í cúruu jetze?

11 Ajta Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Tí pua'a caí amuacaí Dios ayén tímuaatá'acare'enche'e pej piyen te'entí'amua'areere, capej ti'itíj jín antí'amua'areereche'e ineetzi jemi. A'íj

pu jɨn, a'ɨime ɨ mej neetzi jɨme'e tiu'utátui mú'eetzi jemi, jaítze'e mú ti'itɨj jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi.

12 Tɨj na'a tɨ Jesús ayén tiu'utaxájtaca'a, a'ɨjna ɨ Pilato a'ɨi pu a'ij tí'ijhuauca'a a'ij tɨ huárɨni tɨ ij ru'irájtuaani a'ɨjna ɨ Jesús. Mɨ majta a'ɨime, ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, majtáhua'a mú miyen titeetejíihuajraa tɨjɨn:

—Tɨ pua'a hui piyen ru'irájtuaani pemɨjna mɨ teáata'a, capej ché'e ti'itɨj jɨn ti'itevée pua'amé pe'ɨjna jemi ɨ César tɨ tí'ita'aijte'e a'iné ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén huataújseijrata tɨ a'ɨin pú'een tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨi pu hui ayén rájcha'ɨire'e a'ɨjna ɨ César. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

13 Tɨ'ɨij Pilato ayén tíhuá'unamuajri'i, aj pu'i ru'iráavi'itɨ a'ɨjna ɨ Jesús. Aj pu'i Pilato án a'ujyeíjxɨ japuan ɨ ɨpuari a'u mej tejé'exɨ'epɨ'ɨintare'e. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tɨjɨn: A'uu tɨ tetej a'umuáanijmee tɨ pa'atza. Ajta, ayée pu téja'arájtehuaa hua'aniuuca jɨme'e ɨ hebreo tɨjɨn Gabata.

14 Pu'uri a'ájna pítí'irɨjcaa ɨ xɨcájra'an mej jetzen rɨ'ɨ huaújruuren mej mi miyen me'ɨjna jɨn ra'utámua'aree a'ájna xɨcájra'an jetze tɨ Dios jetzen ti-hua'utá'uuni'iri'i. Pu'uri ayén pítí'irɨjcaa a'atzaj cumu tacuarixpua. Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ye'ecui ari'icu, mɨ tɨ hui tejá'amua'aijte'e.

15 Majta me'ɨn, ayée mú titeetejíihuajraa tɨjɨn:

—Huirávi'itɨchi.

Majta miyen tɨjɨn:

—Huirávi'itɨchi, patá'aj rá'utatan ɨ cúruu jetze.

Aj pu'i Pilato tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿Ni tzaa siyen tí'ijxe'eve'e nej ni hui niyen rá'utatan nemɨjna tɨ tejá'amua'aijte'e?

Majta a'ɨime ɨ mej me'uun tí'aijta teyujta'a, ayée mú tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Capu hui ja'atɨ tí'ita'aijte'e sino a'ɨi pu'u tɨ César jɨn ti'itéjvee.

16 Tɨ'ɨijta'i Pilato ayén hua'utátuii a'ɨjna ɨ Jesús mej mi miyen rá'utatan ɨ cúruu jetze.

A'ɨi mú rá'utatai ɨ Jesús ɨ cúruu jetze
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Matɨ'ɨij mi a'ɨime ɨ xantaaru'u miyen ya'uví'itɨ. Ajta a'ɨin Jesús, a'ɨi pu yá'uchuii ɨ rucúruu. Matɨ'ɨij mi me'újna a'ará'a a'u tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Mɨ'ɨichímu'uta. Ayee pu téja'arájtehuaa hua'aniuuca jɨme'e ɨ Hebreo tɨjɨn Gólgota.

18 A'uu mú rá'utatai jamuan hua'apuaca, seɨjta'a mú rá'utatai ɨ seɨj, majta seɨjta'a ɨ seɨj. Ajta a'ɨin Jesús, a'úu pu já'ita'a á'utataihuaca'a.

19 Pilato pu ayén tíraata'aíjtaca'a mej miyen tira'uyú'uxa jetzen ɨ taabla tɨ ayén té'axajtaca'a tɨjɨn: “Jesús Nazarét tɨ nu'u é'eme'ecan, tɨ ajta nu'u tihuá'aijte'e a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.” Matɨ'ɨij mi rá'utatai ɨ cúruu jetze a'u tɨ á'ujmu'u ɨ Jesús.

20 Majta a'ɨime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mu'iitɨ mú miyen ra'ujíjve a'iné a'úu pu vejli'i pɨjé'erɨjcaa u chajta'a jetze a'u mej yá'utatai. Ajta a'ɨin tɨ á'asiɨɨmua'ihuaca'a, huaíca niuucari pu jɨn é'eyu'usi'ihuaca'a, ɨ huá'a niuuca ɨ Hebreo, ajta hua'aniuuca ɨ mej Roma é'eme'ecan, ajta hua'aniuuca ɨ Griego.

21 Majta a'ɨime ɨ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a, ayée mú huaújniuuste me'ɨjna jemi ɨ Pilato. Ayee mú tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Capej piyen hui tirá'ayu'uxa yee a'ɨi pu nu'u tí'ita'aijte'e itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan sino ayée pepu'u yee a'ɨi pu ayén ruseijrata tɨ a'ɨin pú'een ɨ tɨ tí'ita'aijte'e.

22 Aj pu'i Pilato ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Ché'e yeehui ayén éene'en a'iné nu'uri niyen tira'utéyu'uxaca'a a'ij nej tiraaxɨ'epɨ'ɨntare.

A'ɨ́ɨ mú ti'ijpí ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an ɨ́ Jesús

23 Majta a'ɨ́ime ɨ́ xantaaru'u, matɨ́'ɨj meri rá'utatai ɨ́ Jesús, matɨ́'ɨj mi ti'ijpí ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an. Matɨ́'ɨj mi muáacuacɨ'e tí'ijseɨre'axɨ me'ɨ́jna ɨ́ tí'icɨɨxure'ara'an. Tɨ́j na'a tɨ seɨcié tí'ijcatii, seɨ́j pu raacɨ́'ɨ ɨ́ xantaaru'u. Ajta a'ɨ́ɨ pu avé'eturaa ɨ́ síicu'ure'ara'an tɨ ru'ucaviɨ́ɨ á'aye'i. Seɨ́j pu jɨ́n 'itzijhuaca'a nainjapua.

24 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tiu'utaú'ixaa tɨjɨ́n:

—Tiché'e caí yeehui rasiújtza'ana sino tiché'e tiyen ti'ihuátamua'itɨn tetej jɨme'e tej ti tiyen ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ ayén racɨ'ɨti.

Ayee pu ayén tiu'urɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ ayén tɨjɨ́n: "A'ɨ́ɨ mú yeehui seexu'ijmé'en huaré'upijte ɨ́ tí'ineciɨxu. Majta mú me'ɨ́n ti'ihuaújmua'ɨtɨ́ tetej jɨme'e mej mi yeehui ráamua'aree ja'atɨ́ tɨ racɨ'ɨti ɨ́ nesiicu'u." Ayee mú xaa ne'u huarɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ xantaaru'u.

Ɨ 'uuca, ɨ́ mej me'uun a'uté'uuca'a vejli'i ɨ́ cúruu jetze

25 Majta seica, á mú vejli'i a'uté'uuca'a a'u tɨ a'uvéjme'ecaa ɨ́ cúruu. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ náànajra'an ɨ́ Jesús, ajta ɨ́ juutzeájra'an ɨ́ náɨnajra'an, ajta a'ɨ́jna ɨ́ María tɨ ɨ́ra'ara'an pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Cleofas, ajtahua'a seɨ́j, a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan.

26 Aj pu'i Jesús raaseɨ́j ɨ́ runáàna tɨ a'uun a'utéveeca'a. Ajta pu a'uun vejli'i a'utéveeca'a a'ɨ́jna Jesús tɨ raxɨ́'eve'eca'a, tɨ ajta jamuan á'uche'ecane'e. Aj pu'i ayén tiraata'ixaa ɨ́ runáɨna tɨjɨ́n:

—Casi'i, mú'ee 'ɨita'a, mé pu huatéjvee amɨ́jna tɨ ayauj pú'een.

27 Ajta ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ jamuan á'uche'ecane'e tɨjɨ́n:

—Ye'ecui yeehui, ari huatéjvee a'ɨ́jna tɨ anáàna pú'een.

Tɨ́j na'a tɨ ayén tiu'utaxájtaca'a, tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́ɨn tɨ jamuan á'uche'ecane'e ayén ya'uví'ɨtɨ ɨ́ náànajra'an ɨ́ Jesús tɨ ij a'uun huateáturan u ruche.

Tɨ́'ɨj Jesús huamɨ́'ɨ
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Tɨ'ɨj jí ayén huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Pu'uri ramua'areereca'a tɨ ari nain te'entipuá'ajte. Tɨ́'ij ayén araúrastejsin a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze, ayée pu i tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ne'ɨ'imɨ'ɨ.

29 Aa pu vejli'i xa'ari a'utácatii tɨ avé'ejɨstica'a a'ɨ́jna ɨ́ viinu tɨ antzináj. Matɨ́'ɨj mi ti'itɨ́j huateáru'une tɨ ta'achira'a ɨ́ viinu jɨme'e. Matɨ́'ɨj mi jisopo cɨ́ye'ara'an jetze ru'ucáaxu'i, aj mú mi ra'ajteáxɨireca'a vejli'i ɨ́ téne'ara'an jetze.

30 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ra'anti'í, aj pu'i ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Pu'uri icu. Nu'uri ra'antipuá'ajte.

Jɨme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i a'icámu'uvajxɨ. Aj pu'i huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, icu.

Xantaaru'u pu ra'ajtéjtze ɨ́ ítza'apuare'ara'an jetze a'ɨ́jna ɨ́ Jesús

31 Pu'uri a'ájna pítí'irɨjcaa ɨ́ xɨcájra'an jetze, ɨ́ mej jetzen rɨ́'ɨ huaújruuren. Ajta a'ɨ́ɨn xɨcájra'an jetze tɨ ra'ité'ase, a'ájna pɨtí'irɨjcaa matɨ́'ɨj ra'utéhuijsin mej miyen tiú'uyesten me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ xɨcájra'an jetze tɨ jetzen Dios ti-hua'utá'uuni'iri'i.

A'ɨ́j mú jɨ́n, camu raxɨ́'eve'eca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyu-jta'a mej mi a'ɨ́ime mɨ'ɨchite miyen huateáturan me'ájna cúruu jetze tɨ́'ɨj ari teja'uré'enen a'ájna saabado jetze. A'ɨ́j mú jɨ́n rájhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pilato tɨ a'ɨ́ɨn ayén tiu'uta'aíjta mej mi a'ɨ́ime xantaaru'u miyen hua'antína'axɨn ɨ́

huá'ɨica jetze a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'utatai, mej mi ca'anacan huácui'ini. Tɨ́ pua'a miyen huáɾɨni, aj pu'i ɾɨ'ɨɾíista a'ame mej hua'acájtuaani ɨ́ mɨ'ɨchite.

32 A'ɨ́j mú jɨ́n u a'uvé'eju'un a'ɨ́ime ɨ́ xantaaru'u. Matɨ́'ɨj mi ra'antiná'axɨ ɨ́ ru'ɨcán jetze ɨ́ seɨj ɨ́ mej rá'utatai ɨ́ Jesús jamuan. Majta miyen che'atá mena'a huaɾɨ́j ɨ́ seɨ́j jemi.

33 Mɨ́ ajta, matɨ́'ɨj Jesús jemi á e'iré'ene, matɨ́'ɨj mi raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn ari mɨ́'ɨchica'a. A'ɨ́j mú jɨ́n caí ra'antiná'axɨ ɨ́ ru'ɨcán.

34 Mɨ́ ajta seɨ́j ɨ́ xantaaru'u, a'ɨ́ɨ pu ra'ajtéjtze ɨ́ ítza'apuare'ara'an jetze cɨyej jɨme'e tɨ antípiti. Aj pu'i airáaxɨre jeíhua ɨ́ jaj, ajta ɨ́ xúure'e.

35 Neajta inee, i nej niyen raaseíj, nee nu niyen ti'itéxajta. Ajta ayée pu ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta. Nee nu ramua'aree nej niyen tzáahuati'ira'a jɨ́n ti'ixa. Neajta niyen ne'ɨ́jna jɨ́n ti'itéxajta sej si seajta rá'antzaahuate'en.

36 Ayee pu 'een jɨ́n tiu'uɾɨ́j tɨ ij ayén araúrasten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ ayén té'axa tɨjɨ́n: “Camu nu'u seɨ́j antína'aca ɨ́ cariira'an.”

37 Ajta seica jetze tɨ ayén té'axa tɨjɨ́n: “A'ɨ́ɨ mú nu'u raseijran me'ɨ́jna ɨ́ mej ra'ajtéjtze.”

A'u mej ye'etéete me'ɨ́jna ɨ́ Jesús
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Tɨ'ɨj jí a'ɨ́ɨn José, tɨ Arimatea é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu tirájhuaviiri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pilato tɨ a'ɨ́ɨn raatátuiire'en ɨ́ tévira'an ɨ́ Jesús. Ajta a'ɨ́ɨn José, a'ɨ́ɨ pu ajta rá'astijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn ayén avíitzi jɨ́n huaɾɨ́j a'iné a'ɨ́ɨ pu huá'atziɨne'eca'a ɨ́ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Pilato ayén raatá'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, u a'uvé'emej. Aj pu'i ra'acájtuaa ɨ́ tévira'an ɨ́ Jesús. Tɨ'ɨj jí yá'uchuii.

39 Nicodemo pu ajta jamuan u a'uvé'emej. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ tɨca'amiste'e ráamuaareca'a ɨ́ Jesús. Ti'itɨ́ pu a'arájtɨ, a'ɨ́jna ɨ́ mirra tɨ muátɨ'ɨsi ranaxca tɨ áloes me'ecan, ti'itɨ́j tu'upi. Ayee pu tíjetejca'a a'achú cumu seité kiilu japuan tamuáamuata'a.

40 Matɨ́'ɨj mi yá'uchuii ɨ́ tévira'an ɨ́ Jesús. Matɨ́'ɨj mi racáhuaa me'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa teáaɾɨ́'e. Majta racá'ijcataca'a cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ me'esti. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huaɾɨ́j a'ij mej tirájye'irajca'a mej hua'avé'enan ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

41 Huastari pu teje'eré'evee a'ájna vejli'i a'u mej rá'utatai me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ajta a'ujna, a'úu pu teásta'a seijre'eca'a tɨ ja'atɨ́ a'uun ya'ujcú tɨ ij a'uun ja'atɨ́ avá'anan. Ajta, capu xɨ ja'atɨ́ a'uun avá'anami'ihuaca'a.

42 A'uu mú ye'etéete me'ɨ́jna ɨ́ Jesús a'iné a'úu pu vejli'i a'utacá'a, ajta pu'uri a'ájna pɨtí'iɾɨjcaa ɨ́ xɨcájra'an jetze mej jetzen ɾɨ́'ɨ huaújruuren a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

20

Jesús pu a'itaméj a'u mej ye'avá'ana
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Tɨ́'ɨj ari pɨtí'iɾɨjcaa ɨ́ tɨ jɨ́n te'uté'itɨeesin i itɨeeri, íiya'ata pu'u a'uun pu á'ume a'ɨ́jna ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan a'ujna a'u mej ye'avá'ana. Aúche'e pu huachuíjxavi'icaa. Tɨ́'ɨj a'uun a'aɾá'a, aj pu'i raaseíj tɨ ja'atɨ́ ra'antá'ɨ́j ɨ́ tetej tɨ a'itémuaaca'a a'u tɨ a'utécun.

2 Aj pu'i a'uun huaré'araa. Tɨ́'ɨj i a'utɨéechejraa a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ́ Simón tɨ ajta i'i Pedro, ajta ɨ́ seɨ́j tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mu'uri hui yá'uchuii ɨ́ tavástara'a, me'újna a'u mej yauutéj. Teajta iteen, catu ramua'aree a'u mej yaúutuaa.

3 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ seɨj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, a'úu mú á'uju'un
a'u mej ye'avá'ana me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
4 Naímɨ'i mú me'uun a'uruáachejraa. Ajta ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu jaítze'e ca'anín
a'utɨéechejraa. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ra'umuá'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. A'ɨ́j pu jɨ́n, amuacaí
pu a'uun a'ará'a.
5 Tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a, aj pu'i aicaújtutzi. Ajta a'uun uténeereca'a. Tɨ́'ɨj i raaseíj tɨ
án á'ujpiica'a a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ me'esti ɨ́ mej jɨ́n racá'ijcataca'a. Ajta a'ɨ́ɨn, capu
a'uun uteájrupi.
6 Ajta a'ɨ́ɨn Pedro, tɨ cujta'an huatɨéejme'e, ajta pu a'uun a'ará'a. A'uu pu
uteájrupi. Aj pu'i raaseíj ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ me'esti tɨ a'uun á'ujpiica'a.
7 A'ɨ́ɨ pu ajta raaseíj ɨ́ cɨ́ɨxuri ɨ́ mej jɨ́n ra'avá'ana ɨ́ mu'úutze'en. Naa pu
tí'ijiri'ihuaca'a. Ajta rujɨ́ɨmua'a pu án á'ujpiica'a.
8 Tɨ'ɨj jí ɨ́ seɨj tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, tɨ amuacaí a'uun a'ará'a, a'ɨ́ɨ pu
ajta a'uun a'uteájrupi. Jíme'en pu'u raaseíj, aj pu'i té'antzaahua.
9 Majta a'ɨ́ɨme, camúu xɨ yaú'itɨée muá'araa a'ij tɨ huataujmuajcaa me'ɨ́jna tɨ
ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ nu'u ayén ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ayén
a'itára'ani huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii tɨ ij ajtahua'a huatarún.
10 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj mi me'uun
a'ucɨ́jxɨ u ruche.

Jesús pu nu'u huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ́ María, Magdala tɨ é'eme'ecan (Mr. 16:9-11)

11 Ajta a'ɨ́ɨn María, a'uun pu a'uteájturaa á pua'acɨé, a'ájna vejli'i a'u mej
ye'avá'ana. A'ɨ́ɨ pu ruyeineca'a. Tɨ́'ɨj auj ruyeineca'a, a'ɨ́ɨ pu aicaújtutzi, a'uun
pu a'uténeereca'a.
12 Aj pu'i hua'apuaca huaseíj ɨ́ mej júte'e tí'ivaɨre'e. Cuaiínavi'in mú
ti'itéchejca'a. An mú e'ejté'eca'a a'u mej ya'ujté. Seíj pu án á'ujcatii a'u tɨ
á'ujmu'ucaa. Ajta ɨ́ seíj, a'u tɨ a'ucá'ɨ́ɨcajme'ecaa.
13 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Mú'ee, 'ɨ́ita'a, ¿a'iné yeehui 'een jɨ́n piyen ayein?
Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ mú yeehui yá'uchuii ɨ́ nevástara'a. Neajta inee, canu ramua'aree a'u
mej yaúutuaa.
14 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i pɨ́ a'uré'eve. Tɨ́'ɨj i raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn
Jesús a'uun a'utéveeca'a. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn María, capu raamuá'a tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́
Jesús.
15 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ee 'ɨ́ita'a, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen ayein? ¿A'atajni pehuauhuau?
A'ɨ́ɨ pu ayén tí'imua'atzejca'a tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ rɨ́'ɨ a'uun te'uruurée á'aye'i
a'ujna ɨ́ huastari. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Nevástara'a, tɨ pua'a mú'ee piyen yá'uchuii, patá'aj piyen yeehui
tinaatá'ixaate'en a'u pej yá'uruu nej ni ne'uun u á'ume'en nej ni
rá'anchueeni.
16 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ee, María.
Aj pu'i pɨ́ a'uré'eve ɨ́ jemin. Ajta ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ huá'a niuuca
a'ɨ́ɨme ɨ́ Hebreo tɨjɨ́n:
—Raboni.
(Raboni, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨjɨ́n Mɨ́ Pej Tí'imua'ata.)
17 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej xɨ́ɨ nemuarɨ'e a'iné naúche'e a'atzu a'amua jamuan seíire'e na'ame.
Aj nu ni hui ne'uun a'ujnéjsin ɨ́ niyá'upua jemi. Patá'aj pe'uun á'ura'ani

huá'a jemi ɨ ne'ihuaamua'a. Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en yee nej nu'u neajtahua'a ne'uun a'ujnéjsin jemin a'ɨ́jna tɨ niyá'upua pú'een, tɨ ajta á'amuaya'upua pú'een, jemin ɨ tɨ ni'iDioj, tɨ ajta a'amua Dios pú'een. —Ayee pu tiraata'ixaa.

18 Ajta a'ɨ́ɨn María tɨ Magdala é'eme'ecan, a'úu pu á'ume huá'a jemi ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Nee nu hui neri raaseíj ɨ tavástara'a.

Tɨ'ɨj jí ayén tihua'utá'ixaa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ayén tiraata'ixaa.

A'ɨ́ɨ mú raseíj me'ɨ́jna ɨ Jesús, ɨ mej tamuáamuata'a japuan seíj ará'ase (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 A'ajná'ɨmua, tɨ́'ɨj ari a'ájna pítí'irɨjcaa ɨ seíj jetze i itɨeeri, tɨ́'ɨj ari huachúmua'ancaa, a'úu mú e'eré'ete'ecaa a'ɨ́ɨme ɨ mej Jesús jamuan á'ujujhua'ane'e. Majta miyen aiteújna u chi'ita a'u mej anú'ujte'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej huá'atziɨ́ɨne'eca'a a'ɨ́mej ɨ mej me'uun tí'aijtaca'a u teyujta'a. Aj pu'i Jesús ayén e'iré'ene huá'a jemi. A'uu pu huá'a tzajta'a a'utéechaxɨ. Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a.

20 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i ayén hua'utaseíjrate ɨ rumuájca'a, ajta ɨ ru'ítza'apua a'u mej tíya'upuaíj a'ɨ́ɨme ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Majta me'ɨ́n ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, huápɨ'ɨ mú huataújtemua'ave matɨ́'ɨj raaseíj ɨ tavástara'a.

Jesús pu ayén tihua'a'ɨ́jcate'e a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e mej mi tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ teɨte

21 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ché'e hui amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a. A'iné niyá'upua pu yen neja'uta'íteca'a ineetzi, ayée nu che'atá nena'a tejámuaata'ítii inee.

22 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu'i ayén hua'utajɨ́'ɨtze. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Setá'aj hui ra'ancuré'an se'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

23 Tɨ́ pua'a hui a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayén ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si siyen tiraatá'uuni'i ja'atɨ́ tɨ na'a ɨ tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, Dios pu xaa ayén tiraatá'uuni'ira, na'ari caí, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an caí ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si caí siyen tiraatá'uuni'i, capu xaa Dios ayén tiraatá'uuni'ira. —Ayee pu Jesús tihua'utá'ixaa.

Capu té'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ Tomás tɨ Jesús a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite

24 Ajta a'ɨ́ɨn Tomás ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n ɨ mej hua'apua, a'ɨ́ɨ pu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'aseca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta caí a'uun huá'a jemi a'utéveeca'a tɨ́'ɨj Jesús ayén huá'a jemi huataseíjre.

25 Matɨ́'ɨj miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Tomás mej nu'u miyen raaseíj ɨ tavástara'a, aj pu'i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Canu yeehui ja'anáj té'antzaahuate'esin tɨ pua'a necaí raaseíj ɨ muájca'are'ara'an jetze a'u mej yé'enajtze, tɨ pua'a neajta caí anáxɨteta a'u tɨ claavu a'aná'upu'ujme'ecaa, tɨ pua'a neajta caí ajtéjmeini ɨ ítza'apuare'ara'an jetze.

Majtahua'a mú raaseíj me'ɨ́jna ɨ Jesús

26 Tɨ́'ɨj ari teuumé'eca a'achú cumu sei itɨeeri, majtáhua'a mú me'uun e'eré'ete'ecaa u chi'ita. Ajta a'ɨ́ɨn Tomás, a'úu pu huá'a jamuan a'utéveeca'a. Ajta te'iteánami'ihuaca'a ɨ puéerta jetze. Aj pu'i Jesús a'uun e'iré'ene. Ajta a'utéechaxɨ huá'a tzajta'a. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ché'e yeehui amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a.
27 Aj pu'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Tomás tɨjɨ́n:
—Casi'i, huaseíj i nemuajca'a. Patá'aj piyen anáxɨteta. Patá'aj pajta mé vé'emeiini muá'amuajca'a jɨme'e pej pi ajtéjmeini íiyej ne'ítza'apua jetze. Pecáj ché'e piyen seɨcɨé tí'imuajca sino patá'aj té'atzaahuate'e.
28 Aj pu'i Tomás ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Mú'ee pej pe'ɨ́n pú'een ɨ nevástara'a, pajta ɨ neDioj.
29 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ee pepu'u piyen té'atzaahuate'e pe'ɨ́jna jɨme'e pej yeehui piyen neseij. Miché'e huaújtemua'ave'en ɨ mej caí naaseíj, ɨ mej majta maúche'e miyen té'atzaahuate'e. —Ayee pu tiraata'ixaa.

A'iné 'een jɨme'e té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jetze i yu'uxari

30 Jéihua pu máàj ayén huarɨ́j ɨ Jesús tɨ ayén huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, mejseíiraca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, ɨ tɨ caí á'ayu'usi'i a'ɨ́jna jetze i yu'uxari.
31 Mɨ́ ajta a'ɨ́jna jetze i yu'uxari, ayée pu 'een jɨ́n té'eyu'usi'i sej si siyen rá'antzaahuate'en tɨ Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ CɨríistU'u tɨ Dios ra'antíhua'u, tɨ ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ yaujra'an ɨ Dios. Ayee pu ajta 'een jɨ́n pɨ́ té'eyu'usi'i sej si siyen ruurican jɨ́n huateáturan tɨ́j na'a rusén jɨme'e se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen rá'astijre'e.

21

Tɨ́'ɨj ari ajtahua'a huatarúu, CɨríistU'u pu tihuá'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e

1 Tɨ́'ɨjta'i, Jesús ajtahua'a huataseíjre a'ɨ́mej jemi ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee pu tiu'urɨ́j.
2 A'uu mú a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ Simón tɨ ajta i'i Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Tomás ɨ mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n ɨ mej hua'apua. A'uu mú majta a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ Natanael tɨ a'uun é'eme'ecan u Caná, chajta'a tɨ a'uun huatacá'a u Galilea, majta a'ɨ́ɨme ɨ yaújmua'ame'en pú'eene'en ɨ Zebedeo, majta seica ɨ mej hua'apua ɨ mej majta jamuan á'ujujhua'ane'e.
3 Ajta a'ɨ́ɨn Simón tɨ ajta i'i Pedro, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Naúche'e nu hui u nehua'itépe'en.
Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Teen tu yeehui teajta á'uju'un tá'aju'un.
Matɨ́'ɨj mi u á'uju'un. Majta me'uun atéecɨ ɨ baarcu jetze. Muaatáxa'ai mej rúuhua'itepe'e. Majta, camu ti'itɨj huatéevi'i.
4 Iíya'ata pu'u, tɨ́'ɨj ari tapuá'arijme'eca, Jesús pu a'uun a'utéveeca'a á saata'aj. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, camu raamuá'a tɨ a'ɨ́ɨn pú'eene'e.
5 Aj pu'i Jesús ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—Mɨ́ sej ne'ihuaamua'a, ¿ni seri hui hua'uvívi'i ɨ hua'ité?
Matɨ́'ɨj mi miyen tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Catu. Catu yeehui a'atzu.
6 Aj pu'i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj hui ra'atéhua'axɨn ɨ ruxɨejmua'a ruriɨ'ɨríinta'an púje'en ɨ baarcu jetze. Amée xu yee seica teuni.
Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j. Jíme'en mu'u miyen huarɨ́j, aj mú mi avé'ejɨsteca'a ɨ hua'ité ɨ xɨéjmua'ari tzajta'a. Ajta, capu huatáriɨ'ɨristareca'a mej ra'itapín a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej mu'iicáa ɨ hua'ité.
7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a, ayée pu tiraata'ixaa ɨ Pedro tɨjɨ́n:
—Tavastara'a pu pú'een amɨ́jna.

Ajta aˈɨ́in Pedro, aˈɨ́ɨ pu teˈijvihuáani aˈutéveecaˈa tɨ ij ruxɨéehua tiuˈumuáriɨˈen. Jímeˈen puˈu ayén ráanamuajriˈi tɨ amiigauraˈan ayén tiuˈutaxájtacaˈa yee aˈɨ́in jaˈatɨ́ pu tavástaraˈa púˈeen, aj puˈi ucaújchejte ɨ́ rusiicuˈu. Aj puˈi atéjve á jaataˈa.

8 Majta aˈɨ́ime ɨ́ seica, cujtaˈan mú huajúˈucaa. Méraajájpuajmé'e ɨ́ xɨéjmuaˈari, muaˈavéˈejɨsticanɨ́ huaˈité. Capu aˈachú áuteeviˈi aˈutɨ́ eˈeveˈeˈástɨme ɨ́ jaj, aˈachú cumu anxíte meetro.

9 Matɨ́ˈɨj meri meˈuun aˈaráˈa aˈu tɨ aˈuhuáchi, aj mú mi miyen tiraaseíj tɨ aˈuun áˈataacaˈa, ajta ari áˈatɨˈɨxcuareˈecaˈa. Huaˈité mú án áˈujeˈetii ɨ́ tɨˈɨxcuá japua. Ajta pan pu án áˈumuaanicaˈa.

10 Jesús pu ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Setáˈaj hui mé huajeˈevéˈɨˈin seica ɨ́ huaˈité ɨ́ sej seuchén huaˈuvíviˈi.

11 Aj puˈi Simón tɨ ajta iˈi Pedro, aˈúu pu ateájraa ɨ́ baarcu jetze. Ajta raˈitajájpuacaˈa ɨ́ xɨéjmuaˈari aˈu tɨ aˈuhuáchi. Temuaˈa mú titeˈevéˈejɨsticaˈa ɨ́ huaˈité mej vivéjme. Ayee mú aráˈaseca'a aˈachú cumu anxíte japuan huaˈapuate japuan tamuáamuataˈa japuan huaíca. Ajta aˈɨ́in xɨéjmuaˈari, capu huasiújtzaˈan, capu amín aˈij mej miyen avéˈejɨsticaˈa.

12 Aj puˈi Jesús ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Iyeˈej sétiúˈucuáˈa.

Capu jaˈatɨ́ ahuaújcaˈane tɨ ayén raataˈíhuaˈu yee jaˈatɨ́ tɨ pírɨcɨ aˈiné muˈuri ramuaˈareerecaˈa tɨ aˈɨ́in púˈeeneˈe ɨ́ tavástaraˈa.

13 Aj puˈi Jesús aˈuun eˈiréˈene ɨ́ huáˈa jemi, ajta raˈantiˈɨ́ˈɨpɨˈɨ ɨ́ pan. Aj puˈi huaˈuréˈeˈɨˈɨpɨˈite. Ayee pu cheˈatá naˈa huarɨ́j aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ huaˈité.

14 Puˈuri iˈi huaíca tɨ Jesús ayén huataseíjre aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe tɨ́ˈɨj ari aˈitáraa huáˈa tzajtaˈa ɨ́ mej meri huácuii.

Jesús pu jamuan tiˈixa ɨ́ Pedro

15 Matɨ́ˈɨj meri tiúˈucuaa, Jesús pu ayén tiraataˈixaa ɨ́ Simón tɨ ajta iˈi Pedro tɨjɨ́n:

—Simón, mɨ pej yaujraˈan púˈeen ɨ́ Juan, ¿ni tzaa piyen jaítzeˈe nexɨ́ˈeveˈe mej nuˈu caí amɨ́ime?

Ajta aˈɨ́in Pedro, ayée pu tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Jee xaa neˈu, nevástaraˈa. Múˈee pe yeehui ramuaˈaree nej muaxeˈeveˈe.

Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Patáˈaj yeehui rɨ́ˈɨ tihuáˈuchaˈɨn ɨ́ netɨˈɨríjmuaˈa.

16 Ajtahuaˈa pu Jesús ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Simón, mɨ pej yaujraˈan púˈeen ɨ́ Juan, ¿ni qui pénexeˈeveˈe?

Ayee pu tiuˈutaniú tɨjɨ́n:

—Jee xaa neˈu, nevástaraˈa. Múˈee pej ramuaˈaree nej muaxeˈeveˈe.

Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Patáˈaj rɨ́ˈɨ huáˈuruuren peˈɨ́ime ɨ́ mej neetzi jemi tiújseˈɨrihuaˈa muáˈayeˈi.

17 Ajtahuaˈa pu ayén cheˈatá naˈa tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:

—Simón, mɨ pej yaujraˈan púˈeen ɨ́ Juan, ¿ni qui piyen tzáahuatiˈiraˈa jɨ́n nexɨ́ˈeveˈe?

Ajta aˈɨ́in Pedro, aˈij pu puaˈa raatáˈa tɨ Jesús ayén cheˈatá naˈa huaíca tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨ puaˈa nuˈu ayén raxɨ́ˈeveˈecaˈa. Aj puˈi ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Nevástaraˈa, múˈee pej yeehui nain jɨ́n tirúˈumuaˈaree. Múˈee pej piyen ramuaˈaree nej xaa muaxeˈeveˈe.

Jesús pu ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Patáˈaj rɨ́ˈɨ tihuáˈuchaˈɨn ɨ́ mej neetzi jemi tiújseˈɨrihuaˈa muáˈayeˈi.

18 ’Ayee nu hui tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Patɨ́'ɨj pauj pá'arɨ'ɨstaca'a, ayée pepu'u ti'ité'ache'etehua'a pej pi axɨéehua á'uche'ecane'en a'ij tɨ timua'aránajcheca'a.

’Mɨ́ ajta, méjca'i huáyee, patɨ́'ɨj peri vástacɨra'itan, ayée pepu'u hui ajméijca'ataxɨ'ɨsin tɨ ij ja'atɨ́ ayén mu'ucáchejte'en. A'ɨ́ɨ pu muá'avi'itɨn a'u pej caí á'uye'imɨ'ɨ. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

19 Ayee pu 'een jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús mej mi miyen ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tí'imɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, tɨ ajta jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios. Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Paúche'e ná'astijre'e ajta pena'a caí huámɨ'ɨni.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e, tɨ ajta Jesús raataxɨ́'eve

20 Aj pu'i Pedro pɨ́ a'uré'eve tɨ́'ɨj raaseíj tɨ cujta'an huamé'ecaa a'ɨ́jna tɨ Jesús raxɨ́'eve'eca'a. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ aicaújtutzi án taviitze'en ɨ́ Jesús matɨ́'ɨj tí'icua'acaa, tɨ ajta tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨjɨ́n: “Tavastara'a, ¿a'atani hui muaatátuiire'esin a'ɨ́ɨme jemi?”

21 Tɨ́'ɨj Pedro ayén raaseíj, ayée pu tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Ari amɨ́jna, nevástara'a, ¿a'iquí ti'itɨ́j raruuren?

22 Aj pu'i Jesús ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capu hui mú'eetzi jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a ayén na'aráanajche tɨ a'ɨ́ɨn ayén ruuri huateáturan ajta nena'a caí yen uvé'enen. Patá'aj piyen ná'astijre'e ineetzi. —Ayee pu tiraata'ixaa.

23 A'ɨ́j mú jɨ́n miyen te'utánamuajri'i yee tɨ nu'u caí ja'anáj mɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Mɨ́ ajta, capu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ nu'u caí mɨ'ɨni sino capu jetzen ruxe'eve'eca'a tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén ruuri huateáturan ajta na'a caí uvé'enen ɨ́ Jesús.

Ayee pu ra'antipuá'ajte ɨ́ Juan

24 Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej Jesús jamuan á'uche'ecane'e. Neajta nu niyen ne'ɨ́jna jɨ́n ti'itéxajta. Neajta niyen tira'utéyu'uxaca'a. Teajta iteen, ayée tu ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ij nej ti'itéxajta.

25 Capu tí'iseicaj na'a ɨ́ seica tɨ Jesús ayén tiú'uruu. Tɨ́ pua'a miyen nain a'uyú'uxanche'e, ayée pu tináamitɨejte'e tɨ caí yen japuan á'avejri ɨ́ chaanaca japua nain ɨ́ yu'uxari tɨ ayén tiú'ujxe'eve'eca'a mej te'uyú'uxanche'e.

A'ij mej ye'í huarɨj a'ɨɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase

Dios pu nu'u te'ataújratziiri'i tɨ huá'a jamuan huateáturan ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios

1 Nineuusi Teófilo, seɨj jetze ɨ yu'uxari ɨ tɨ amuájca, a'ɨj nu jetze neri ra'uyú'uxaca'a nain a'ij tɨ huarɨj a'ɨjna ɨ Jesús, neajta nain jɨme'e a'ij tɨ tihua'utá'ixaa ɨ teɨte.

2 Ajta, a'ɨɨn ɨ Jesús, hua'ajtávi'itɨ a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨj mej ará'ase. Tɨ'ɨj tihua'uta'aíjte'esime'e nain jɨme'e, a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu raatá'a tɨ Jesús tíhua'uta'aíjte'en a'ij mej ti'itɨ huáruuren tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame. Tɨ'ɨquí xaa á'uvi'itɨchi'ihuaca'a a'ɨjna ɨ Jesús u ta japua.

3 Amuacaícan, tɨ'ɨj huamɨ'ɨ ɨ Jesús ajta á'iyen huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, tɨ'ɨqui a'ɨmej jemi huataseíjre ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e. Hua'apuate xɨcaj pu á'atee tɨ ayén ti'itásiseirihua'a a'ɨmej jemi. Jéihua pu tíhua'utaseíjrate ti'itɨ jɨme'e ɨ mej jín ráamua'aree tɨjín ayén ti'ayajna tɨ ari ajtahua'a huatarúj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. Ajta ayén tihua'utá'ixaate'eca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta.

4 A'ɨjna tɨ a'uun a'utéveeca'a huá'a jamuan, ajta auj tí'icua'acare'e huá'a jamuan. Ayee pu tihua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí huirácɨ'ɨca'an me'újna u Jerusalén. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej raachú'eve'en tɨ mi'i araúrasten ɨ tɨ jín ari amuacaícan te'ataújratziiri'i ɨ huá'aya'upua ɨ tɨ ta japua é'eseijre'e. Ayen tɨjɨn:

—A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ nej neri amuá'ixaa.

5 A'ɨjna ɨ Juan, a'ɨɨ pu hui huá'amuaɨ'ɨhuacare'e jaj jɨme'e. Mɨ ajtá'i ruijmua'a, aaruijmua'a, a'ɨɨ pu yé ve'ecánejsin ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. A'ɨɨ pu hui huateáturaasin mú'eetzi jemi. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Jesús.

6 Matɨ'ɨj mi tiújseɨj. Matɨ'ɨj mi miyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨn:

—Tavastara'a, ¿ni qui ari teja'uré'ene a'ɨjna xɨcájra'a jetze pej taatá'asin tej títetaté'en íiyen Israél? A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ amuacaícan jín ari te'ataújratziiri'i ɨ tej rájya'upua tɨ ta japua é'eseijre'e.

7 Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Capu a'amua jetze ruxe'eve'e sej ráamua'aree ja'anáj tɨ ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare ɨ tej rájya'upua. Capu ajta a'amua jetze ruxe'eve'e ja'anáj tɨ teja'uré'enejsin.

8 Mɨ seajta mú'een, tɨ'ɨj yé ve'ecáanen a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu hui amuaatá'asin ɨ tɨ jín amú'uca'anisti'iraj a'ame. Aj xu si ne jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin a'ɨmej ɨ mej yen a'uchéjme íiyen Jerusalén, seajta a'ɨmej ɨ mej me'uun a'uchéjme u Samaaria. Aj xu sijta a'ɨmej ɨ mej a'ɨmuá antachéejmee seɨj chuéjra'a japua, tɨj na'a ve'etɨ yen seijre'e íiyen ɨ chaanaca.

9 Jíme'en pu'u ayén tihua'utá'ixaa, aj pu'i á'uvi'itɨchi'ihuaca'a u ta japua, mej seíiraca'a ɨ teɨte. Aj pu i jaitɨri raaté'avaata.

10 Maúche'e mú júte'e a'unéjne'erica'a matɨ'ɨj mi jíye'itzi jín hua'apua huataseíjre ɨ teteca a'ɨmej jemi. Naa mú cuaiínavi'in te'ucaviɨtɨmé'ecaa.

11 Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—Mɨ sej Galilea é'eche, ¿a'iné 'een jín júte'e sé'ujnejne'e? A'ɨjna ɨ Jesús, ɨ tɨ á'uvi'itɨchi'ihuaca'a u ta japua, a'ɨɨ pu hui che'atá na'a ayén yé ve'ecánejsin

ayajna setɨ́ˈɨj seri tiraaseíj aˈij tɨ yeˈí tejáˈuviˈitɨchiˈihuacaˈa. —Ayee mú tihuaˈutáˈixaa.
12 AˈuuAˈuu mú aˈuteˈuucaˈa aˈujna Aceituunajemi, jɨrí jete tɨ á vejliˈi aˈutacáˈa u Jerusalén. Ayee pu huatátee aˈachú mej caj tihuaˈatáˈacareˈe tɨ jaˈatɨ mé tanén aˈájna xɨcájraˈa mej jetzen ruseˈupi. Aj mú mi u eˈeráacɨ meˈújna Aceituunajemi.
13 Aj mú mi meˈánna aˈujnéj u Jerusalén. Matɨ́ˈɨj mi aˈuteájrupi u chiˈita tɨ rujapua tivéeme. An mú anticɨ́j taˈantiteájtɨ japua ɨ́ chiˈij. AˈuunAˈuun mú aˈuteájrupi cuaartu tzajtaˈa, aˈu mej eˈiráaté'e muáˈayeˈi.
AˈɨɨAˈɨɨ mú meˈuun eˈiráteˈecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta ɨ́ Juan, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Santiago, ajta aˈɨ́jna ɨ́ Andrés. AˈɨɨAˈɨɨ pu ajta aˈɨ́ɨn aˈutéveecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Felipe, ajta ɨ́ Tomás, ajtahuaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Bartolomé, ajta ɨ́ Mateo, ajta seɨj tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Santiago, yaujraˈan aˈɨ́jna ɨ́ Alfeo. AˈɨɨAˈɨɨ pu ajta aˈuun aˈutéveecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Simón mej miyen ratamuáˈamua tɨjɨ́n tɨ aˈujcaˈanéecan jín ayén rɨni. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Judás tɨ yaujraˈan púˈeen aˈɨ́jna ɨ́ Santiago.
14 Seica mú majta meˈuun aˈuteˈuucaˈa ɨ́ ihuáamuaˈameˈen ɨ́ Jesús. Majta seica mej ˈuuca púˈeen. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ María, náànajraˈan aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Naíjmiˈi mú tiújseɨj mej mi raatéjhuauni ɨ́ Dios jemi. Naíjmiˈi mú ramuaˈareereca'a mej ráˈuviicuaˈi meˈɨ́jna jɨmeˈe mej raˈaráˈastijreˈen ɨ́ tavástaraˈa.
15 Yee pu jaˈanáj tiujuˈurɨ́j matɨ́ˈɨj naíjmiˈi tiújseɨreˈecaˈa aˈachú cumu anxíte japuan seité ɨ́ mej ruˈihuaamuaˈa mej huaújmuajtecaˈa meˈájna. Aj pu i aˈɨ́ɨn Pedro, á aˈutéechaxɨ tɨ i tihuaˈutáˈixaateˈen. Ayen tɨjɨ́n:
16 —NeˈihuaamuaˈaNeˈihuaamuaˈa, ruxeˈeveˈecaˈa tɨ aˈɨ́ɨn araúrasten aˈij tɨ yeˈí téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ Judás. AˈɨɨAˈɨɨ pu ayén tiuˈutaúraˈa tɨ huaˈutátuiireˈen avíitziˈi jɨmeˈe aˈɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ Jesús mej mi raatéevi'i. AˈɨjnaAˈɨjna jetze ɨ́ yuˈuxari, ajta aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, aˈɨɨAˈɨɨ pu raatévaɨ aˈɨ́jna ɨ́ David teecan tɨ́ˈij aˈɨ́ɨn amuacaícan raataxáj aˈij tɨ yeˈí tiˈitɨ́j raruuren aˈɨ́jna ɨ́ Judás.
17 ’Judás pu hui ajta ta jetze ajtéme'ecan. Ayee pu cheˈatá naˈa tiˈitɨj jɨ́n tiˈitéveecaˈa tetɨ́j iteen.
18 Ayee pu xaa neˈu tiráaruu. AˈɨjnaAˈɨjna ɨ́ Judás, aˈɨɨAˈɨɨ pu hui chuej huánanai aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tumin mej raatáˈa meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huaˈutátuii aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. Ajta áˈiyen caújcuaˈimiˈin. TɨˈɨquíTɨˈɨquí nuˈu acáatza ɨ́ caujnari. Aj pu i á chuaataˈa á éˈejve. Temuaˈa puˈi teˈutasiújtzaˈan, ayée pu éeneˈecaˈa teˈiráacua ɨ́ tíˈixayaaraˈan.
19 Majta meˈɨ́n ɨ́ mej meˈuun huachéjme aˈánna u Jerusalén, naíjmiˈi mú tiúˈunamuajriˈi aˈij tɨ tiˈitɨ́j ráaruu aˈɨ́jna ɨ́ Judás. Aˈɨ́jAˈɨ́j mú jɨ́n miyen raatamuáˈa meˈɨ́jna ɨ́ chuej tɨjɨ́n Acéldama. Ayee pu huataújmuaˈa aˈíjna i niuucari tɨjɨ́n Chuej tɨ nuˈu Xúureˈeme'e.
20 ’Ayee puˈu xaa neˈu tiˈayajna. MeˈecuiMeˈecui xaa, puˈuri ayén tejaˈuréˈene aˈij tɨ́j téˈeyuˈusiˈi aˈɨ́jna jetze ɨ́ yuˈuxari tɨ ayén huataújmuaˈa tɨjɨ́n ɨ́ TíˈichuiicareˈaraˈanTíˈichuiicareˈaraˈan tɨ jɨ́meˈen yee:
Chéˈe nuˈu huateáturan ɨ́ chiˈiraˈan.
Chéˈe nuˈu caí jaˈatɨ utéemeˈen.
Ajta ayén tɨjɨ́n:
Chéˈe seɨj teˈenteárute aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tɨ jɨ́n tiˈitéveecaˈa aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ.
21 ’AˈɨjAˈɨj pu jɨ́n ruxeˈeveˈe tej seɨ́j avéˈeviˈitɨn, ɨ́ tɨ ta jamuan áˈucheˈecaneˈe, seɨj tɨ nain xɨcaj tzajtaˈa yé huatéveecaˈa tɨ́ˈɨj auj Jesús ta jamuan seijreˈecaˈa.
22 ’JaˈatɨJaˈatɨ́ tɨ ta jamuan áˈucheˈecaneˈe tɨ́j naˈa tɨ Juan ráamuaɨˈɨhuacaˈa ɨ́ Jesús, ajta tɨ́j naˈa tɨ aˈɨ́ɨn Jesús áˈuviˈitɨchiˈihuacaˈa u ta japua. Ruxeˈeveˈe tɨ seɨj tɨ ta jamuan áˈucheˈecaneˈe tɨ i ajta ayén tihuaˈutáˈixaateˈen ɨ́ teɨte tɨ ari huatarúj aˈɨ́jna ɨ́ Jesús. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Pedro.
23 Aj mú mi huaˈapuaca avéˈeviˈitɨ: aˈɨ́jna ɨ́ José Justo, mej majta miyen ratamuáˈamua tɨjɨ́n Barsabás, majta meˈɨ́jna ɨ́ Mateo.

24-25 Aj mú mi raatáhuaviiri'i ɨ Dios. Aj mú mi miyen tɨjɨ́n:
—Tavastara'a, mú'ee pej rú'umua'aree a'ij tɨ ye'í tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a seɨj ajta ɨ seɨj. Taataseíjrate'e a'íjna ɨ mej hua'apua'a mú'ee pej seíj avé'evi'itɨn tɨ́'ij a'ɨ́ɨn te'enteárute a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Judás teecan. A'ɨ́ɨ pu hui airájraa tɨ́'ij á'ura'ani a'u tɨ ayén tiye'uvíjte'e.
26 Aj mú mi raatáruureajxɨ me'ɨ́jna ɨ xa'ari ɨ mej tzajta'an ru'utéehua'axɨ ɨ tetej. Aj pu i seíj huiitáavej a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huataniú a'ɨ́jna ɨ Mateo. Aj mú mi raatá'a tɨ tiu'utévaɨre'en huá'a jamuan ɨ mej tamuáamuata'a japuan seɨj ará'ase.

2

Tɨ́'ɨj huá'a jemi yé ve'ecáane

1 Tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a mej jetzen tí'iyestehua'a me'ɨ́jna jɨme'e ta'aráhua'apua i itɨeeri. Ayee mú ratamuá'amua tɨjɨ́n Pentecostés. Aj mú mi naími'i tiújseɨj a'ájna xɨcájra'a jetze a'ujna u chi'ita.
2 Matɨ́'ɨj mi ráanamuajri'i tɨ ca'anín jɨ́n huatajújhua'anaca'a u júte'e. Jéihua pu té'usihuajnaca'a a'ujna u chi'ita a'u mej e'iráte'eca'a.
3 Aj mú mi ti'itɨj huaseíj ayée cumu neanuri tɨ á'ataa. Ajta a'usiújtza'anixɨ cɨlié'ene'ejmé'e a'ɨ́jna ɨ neanuri. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn huá'a mu'úutze'en e'erávatzɨjxɨ ɨ tɨ ajtasiújtza'anixɨ.
4 Tɨ'ɨquí huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huá'a jemi ɨ teɨte. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tiu'uxáj seica jɨme'e ɨ niuucari mé caí xɨ ja'anáj jɨ́n mé'e tejá'axa. A'ɨ́ɨ pu hua'utá'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios mej miyen tiu'utaxáj.
5 Majta seica ɨ teɨte me'uun a'uté'uuca'a ɨ mej nainjapua curé'ecɨjxɨ ɨ chuej japua. An mú a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Jéihua mú raxɨ́'eve'eca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej me'ánna é'echejca'a, ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej miyen rɨjca a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.
6 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i tɨ huatajújhua'anaca'a, naíjmi'i ɨ mej tiújseɨj, capu a'ij huá'amitɨejte'eca'a ɨ huá'a tzajta'a. Jé'ecan mú a'ij pua'a te'utaseíj a'iné mehuá'anamuajraca'a mej tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ hua'aniuuca seɨj ajta seɨj.
7 Jéihua mú a'ij pua'a tejá'useijraca'a. Ayee mú tiú'urihua'uraca'a tɨjɨ́n:
—A'iime i teteca i mej ti'ixa, a'úu mú hui Galilea é'eme'ecan.
8 ¿A'iné tiu'utárɨ'ɨristareca'a mej miyen tí'ixajta tetɨ́j iteen ti'itamuá'amua? Taniuuca mú jɨ́n ti'ixa memɨ́jna.
9 Seica tu te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Partia, teajta seica a'ujna Media, teajta seica a'ujna Elam; teajta seica a'ujna já'ahua'a Mesopotamia. Teajta seica te'uun é'eme'ecan a'ujna Judea. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Capadocia, teajta seica a'ujna u Ponto. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Asia é'eme'ecan.
10-11 'Seica tu teajta te'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Frigia, teajta seica a'ujna Panfilia. Teajta seica a'ujna já'ahua'a Egipto, teajta pua'amecɨé a'ujna u Africa, teajta naíjmi'icɨ'e a'uun mej ɨmuá te'eránamua u Cirene, teajta a'ujna u Creta, teajta a'ujna Arabia. Seica mú Roma é'eme'ecan; a'ɨ́ɨ mú majta yé tamuaare, a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ mej huateújjuriiyustaca'a. Teen tu huá'anamua a'ij mej ti'ixa i taniuuca jɨme'e. A'ɨ́j mú jɨ́n ti'ixa tɨ naa namuajre'e a'ij tɨ ye'í rɨj á'aye'i ɨ Dios. —Ayee mú tihuaúrixaa.
12 Seica mú a'ij te'utaseíj. Majta seica, a'ij pua'a tite'utaújmuajteca'a. A'ɨ́ɨ mú mi tiu'utaú'ihua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itaqui a'ij rɨni?
13 Majta seica hua'utéxɨeehuari'iri'i, ɨ mej miyen tɨjɨ́n:

—Nahuáj mú antiʼí tɨ ruʼi. Aʼɨ́j mú jɨ́n táʼaruaj. —Ayee mú tiuʼutaxájtacaʼa.

Ɨ niuucari tɨ amuacaícan jɨ́n raataxájtacaʼa ɨ́ Pedro

14 Ajta aʼɨ́ɨn Pedro, aʼɨ́ɨ pu á aʼutéechaxɨ, majta ɨ́ mej tamuáamuataʼa japuan seɨj aráʼase. Aj pu i huaʼutajé caʼanín jɨmeʼe aʼɨ́mej ɨ́ teɨte. Ayen tɨjín:

—Xáanamuajriʼi temuaʼa naa, mɨ sej Israél jetze ajtémeʼecan, seajta mɨ sej íiyen aʼuchéjme Jerusalén. Nichéʼe aʼatzu tejámuaatáʼixaateʼen.

15 Ayee xu tiʼixa tɨjín: “Metaʼaruá aʼɨ́ime ɨ́ teteca.” Camu xaa neʼu. Capu hui ayén tiʼayajna aʼiné auchén pu aʼireʼenejsin ɨ́ xɨcaj.

16 Mɨ ajta, aʼii pu aʼɨ́ɨn púʼeen ɨ́ tɨ raaxájtacaʼa aʼɨ́jna ɨ́ jaʼatɨ teecan tɨ ayén ántehuaacaʼa tɨjín Joel. Aʼɨ́ɨ pu hui aʼɨ́jna jɨ́n tiʼitéveecaʼa ɨ́ Dios jemi tɨ ij Dios jetze meʼecan tihuaʼutáʼixaateʼen ɨ́ teɨte.

17 Ayee pu tiuʼutaxájtacaʼa aʼɨ́jna tɨjín:

Ayee pu nuʼu tiʼixa ɨ́ Dios.
Ayee pu téʼeme aʼájna xɨcájraʼa jetze
tɨ́ʼɨj jetzen teʼentipuáʼari naíjmiʼi.
Nexɨejniuʼuca nu u aʼutaʼítiʼi
tɨ́ʼij huáʼa tzajtaʼa huateáturan
ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
Áʼamuayaujmuaʼa, ɨ́ mej teteca, majta ɨ́ mej ʼuuca,
aʼɨ́ɨ mú neniúucajtzeʼe tihuaʼutáʼixaateʼesin ɨ́ teɨte.
Ajta áʼamuavaujsimuaʼa metiʼimáara mú muáʼajuʼun
aʼájna xɨcájraʼa jetze.
18 Neajta nexɨejniuʼuca u aʼutaʼítiʼi
tɨ́ʼij huateáturan huáʼa jamuan
ɨ́ mej tíʼivaɨreʼe ineetzi jetze meʼecan.
Capu amín aʼij tɨ puaʼa méteteca nusu méjuuca.
Aʼɨ́ɨ mú majta neniuuca jɨ́n tihuaʼutáʼixaateʼesin.
19 Nee nu tiʼitɨ́j amuaataseíjrateʼesin u ta japua
ɨ́ sej jɨ́n ramuaʼaréeren aʼij tɨ tiʼitɨj rɨni.
Seajta raseijran tiʼitɨj sej jɨ́n aʼij teʼutaseíj
veʼecán japua tɨ́j naʼa veʼée i chuej.
Tiʼitɨj xu seijran tɨ́j xúureʼe,
seajta taij, seajta ɨ́ táʼajcɨtziu.
20 Ajta ɨ́ xɨcaj, capu chéʼe airáxɨri.
Ajta ɨ́ máxcɨraʼi, ayée pu huataújruurejsin tɨ́j xúureʼe.
Aj pu xaa tejaʼuréʼenejsin aʼájna xɨcájraʼa jetze
tɨ́ʼɨj aʼɨ́ɨn tavástaraʼa yé veʼecáanen
íiyen chaanaca japua.
Aʼɨ́ɨ pu nuʼu ajtahuaʼa raajéjcuareʼen naíjmiʼi
tɨ́j puaʼamé tíʼiseijreʼe íiyen chaanaca japua.
Naa pu nuʼu tiʼiseíireʼe aʼame aʼájna xɨcájraʼa jetze.
Ajta, aʼájna tiúʼutziɨɨniʼireʼe pu aʼame.
21 Mɨ ajta, jaʼatɨ tɨ naʼa tɨ puaʼa Dios huatáhuavii,
aʼɨ́jna ɨ́ Dios japuan pu niuuni aʼɨ́jna ɨ́ jaʼatɨ.
Ayee pu hui tiuʼutaxájtacaʼa aʼɨ́jna ɨ́ Joel.

22 ’Mɨ́ sej Israél jetze ajtémeʼecan, xáanamuajriʼi seʼɨ́jna: Xuʼuri ramuaʼaree tɨ Dios raʼantíhuaʼu aʼɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Nazarét éʼemeʼecan. Ayee pu tiʼayajna aʼiné aʼɨ́jna ɨ́ Jesús, jeíhua pu tiʼitɨ jɨ́n ayén huarɨ́j tɨ huápɨʼɨ ruxeʼeveʼe, aʼɨ́jna jɨmeʼe tɨ tihuaʼutaseíjrateʼen ɨ́ teɨte. Aʼɨ́ɨ pu ajta rumuáriʼeriʼireʼaraʼan jɨmeʼe ayén huarɨ́j múʼejmi jemi sej si ráamuaʼaree tɨ Dios raʼantíhuaʼu.

23 'Ayee pu tiraaxí'epɨ'ɨntare í Dios tɨ seíj amuaatátuiire'en í teáata'a. Ajta
amuacaí pu a'íɨn Dios ráamua'areeri'i sej ye'í huaríj, mú'een xu rá'utatai í
cúruu jetze. Majta seica í mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, a'íɨ mú amuaatévaɨ.
24 Ajta Dios pu raatatíste í xɨéjniu'ucare'ara'an. A'íɨ pu ajta japuan huaniú
í tɨ jɨ́n rajpuaíjtzi tí'ɨj huamí'ɨ a'íjna í Jesús. Ayee pu huaríj, a'iné capu
huatáriɨ'ɨristareca'a tɨ á'ateevi'in tɨ a'uun é'eseijre'e miɨ'ɨchite tzajta'a.
25 'A'íj pu jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan a'íjna jɨme'e í Jesús
tɨjɨ́n:
Ja'anáj tɨ na'a nu raseíj ne'íjna í tavástara'a
tɨ yé vejli'i seijre'e ne vejli'ipua neriɨ'ɨríinta'a.
A'íj pu jɨ́n caí ti'itíj né'ɨtziite'e.
26 A'íj nu jɨ́n netémua'ave'e yú ne tzajta'a.
Jé'ecan nu rí'ɨ tiratá'aca í Dios.
Neajta inee, canu rí'ɨ a'ij
a'iné naúche'e rachú'eve'en tí'ij a'íɨn
ajtahua'a naatátɨsten i nexɨejniu'uca.
27 Néntemua'ave'e a'iné mú'ee Dios
pej caí mé nejaúujɨsin a'ujna
mej a'uteáru'ipi í miɨ'ɨchite.
Capej pajta raatá'asin tɨ huatépete
i nehuá'ira'a ineetzi pej jeíhua nexí'eve'e.
28 Pajta pajtáhua'a pena'a naatátɨsten i nexɨejniu'uca
neatá'aj ruuri ná'ara'ani rusén jɨme'e.
Ayee pej naa tinaatá'asin nej huatántemua'ave'en
a'ujna pej a'utéveeca.
Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í David teecan.
29 'Ne'ihuáamua'a, ayée nu hui tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ
a'íɨn David ari huamí'ɨ, majta ra'avá'ana. Aúche'e pu yé seijre'e íiyen Jerusalén
a'u mej ye'avá'ana.
30 Miɨ ajta ti'itɨj pu jɨ́n ti'itéveeca'a a'íjna í David teecan. A'íɨ pu
rú'umua'areereca'a tɨ a'íɨn Dios ayén huaríj a'íjna jɨme'e tɨ Dios seíj a'ujyeíjtza
í ruhuáacɨxa'a a'íjna í David teecan a'íjna japua í ɨpuari.
31 A'iné a'íɨ pu David teecan rú'umua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨ a'ame ja'anáj,
a'íɨ pu a'íjna jɨ́n raataxájtaca'a tɨ a'íɨn Cɨríistu'u huatarújsin. Ajta tɨ caí Dios
mé rúujɨsin a'ujna a'u mej a'uteáru'ipi í miɨ'ɨchite, capu nu'u ajta huatejpetzi í
ruhuá'ira'a jetze.
32 'Pu'uri hui Dios raatatíste í xɨéjniu'ucare'ara'an a'íjna í Jesús tí'ij ajtahua'a
ruuri á'ara'ani. Teen tu tiu'uséij te'íjna jɨme'e.
33 Pu'uri a'ujyeíjxɨ riɨ'ɨríinta'a í Dios u ta japua. Ajta pu'uri ra'ancuré'a a'íjna í
xɨéjniu'ucare'ara'an í tɨ Dios jɨ́n ayén te'ataújratziiri'i. Ayee pu 'i cuj, i sej tí'iseij
íjii, ajta nain jɨme'e sej tí'inamua, a'úu pu hui é'eme'ecan u ta japua í Dios jemi.
34 'Me'ecui xaa, capu tíraa u ta japua a'íjna í David teecan. Majta ayée pu
tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
Ayee pu a'íɨn tavástara'a tiraata'ixaa a'íjna í nevástara'a tɨjɨ́n:
"Paúche'e yen újcatii íiye neriɨ'ɨríinta'a
ajta nena'a caí hua'utémua'itɨn
í mej muájcha'ɨire'e.
35 Aj mú mi muaatévaɨre'esin mú'eetzi."
Ayee pu tiraata'ixaa í Dios.
36 'A'íj mú jɨ́n, matá'aj seica naími'i í mej íiyen a'uchéjme Israél, matá'aj
ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'íjna i niuucari a'íjna í Jesús sej rá'utatai, a'ii pu

a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ Dios ayén raatamuá'a tɨjín Tavástara'a, ajta Cɨríistu'u. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

A'ij mej ye'í tiu'umuá'aj me'ɨ́jna ɨ́ teɨte mej ráanamuajri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro

37 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i ɨ́ teɨte, a'ij pu pua'a hua'utá'a ɨ́ huá'a tzajta'a. Aj mú mi miyen tiraata'íhua'uri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pedro, majta ɨ́ seica ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan seɨj ará'ase. Ayee mú tɨjɨ́n:

—Casi'i, ta'ihuaamua'a, ¿a'iné terɨni íjii?

38 Aj pu i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Setá'aj naíjmi'i seɨcié tihuaújmua'atziite'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi, setá'aj huámuaɨ'ɨvijhua niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huárɨni, aj pu'i tejámuaatá'uuni'ira ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́ɨ pu raata'íti tɨ xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan mú'ejmi jemi.

39 A'ɨ́jna i niuucari á'amuacɨ'ɨti mú'ejmi, ajta ruyaujmua'a, ajta ɨ́ mej a'ɨmuá a'uchéjme seɨ́j chuéjra'a japua. Ayee pu tihuá'acɨ'ɨti naíjmi'ica tɨ hua'utájeeve a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, ɨ́ tɨ Dios pú'een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

40 Seica niuucari pu jɨ́n tihuaú'ixaa. Jéihua pu hua'utá'ijmɨijri'i mej mi caí miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ teɨte.

41 A'ɨ́ɨme ɨ́ mej ráanamuajri'i, a'ɨ́ɨ mú huaújmuaɨ'ɨihuaca'a ɨ́ mej miyen ará'ase a'achú cumu huaíca vi'ira'a. Aj mú mi a'ɨ́mej jemi antéujseɨj ɨ́ seica ɨ́ mej té'antzaahua.

42 Majta naíjmi'i mú miyen tiú'ujmua'atziite'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tihuá'amua'atejca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Rɨ́'ɨ mú naa ti'itéchejca'a. Majta rujɨ́ɨmua'a huaréurɨ'ɨpɨ'itehua'a ɨ́ pan seɨ́j majtáhua'a mɨ seɨ́j. Majta mú ratéhuaucare'e ɨ́ Dios jemi.

Rɨ́'ɨ mú tiú'urihuaamua'acaa a'ɨ́ɨme ɨ́ mej amuaaté'ee mé té'antzaahua

43 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ titeújmua'atejca'a ɨ́ mej té'antzaahua. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, Dios pu hua'utévaɨ mej mi miyen tiu'uyí'ɨtɨhua'an mecaí máàj seica.

44 Naíjmi'i mú rɨ́'ɨ ti'itéchejca'a ɨ́ mej té'antzaahua. Majta mú naíjmi'i tiu'uré'ura'a tɨ́j na'a a'achú tɨ caj ti'ipua'amé seɨj ajta ɨ́ seɨj ti'itɨ cua'ira, ajta ti'itɨ cɨ́ɨxuri.

45 Ayee mú rɨjcaa, tɨ pua'a caí ja'atɨ a'ij tí'ijviicua'ira, seɨj pu ti'itɨ́j tuaani tɨ á'are'ara'an pú'een, aj pu i xaa raatá'asin ɨ́ tumin a'ɨ́jna ɨ́ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i.

46 Ja'anáj tɨ na'a nain túјca'ari tzajta'a mú tiújse'ɨrihua'a u teyujta'a. Majta mú me'uun tiújse'ɨrihua'a a'u mej é'eche mej mi huaré'urɨ'ɨpɨ'ite'en seexu'ijmé'en seɨj majta seɨj. Naíjmi'i mú tí'icua'acaa. Jé'ecan mú rútemua'ave'eca'a ɨ́ ru tzajta'a.

47 Rɨ́'ɨ mú tiratá'acare'e a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Majta seica naa mú tiyaú'itɨée muá'araa. Tɨ́j na'a nain xɨcaj tzajta'a, Dios pu ca'anɨ́jra'a hua'atá'acare'e a'ɨ́mej ɨ́ teɨte mej mi jéjcuacan jɨ́n té'antzaahuate'en. A'ɨ́j mú jɨ́n jaítze'e huatámu'iireca'a.

3

Matɨ́'ɨj nu'u mi tiráahuaa seɨj tɨ cɨyáaxara'aca'a ɨ́ ru'ɨ́ɨca jetze

1 Seɨ́j xɨcaj jetze pu ayén tiuju'urɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan. Naíimi'i mú á a'ujnéj a'ánna já'ahua'a teyuu tɨ a'utéjvee. Ayee mú huarɨ́j, a'iné pu'uri teja'uré'enejca'a a'atzaj mej pua'a téniúuve'e muá'aye'i ɨ́ Dios jemi. A'atzaj pu pítí'irɨjcaa cumu ayée a'ucamé'eca ɨ́ xɨcaj.

2 Seica mú ja'atɨ á á'utu'ara'a muá'aye'i mej mi me'ɨ́n ye'itéjcheti a'ujna já'ahua'a tá'apueerta a'u mej miyen taja'atamuá'amua tɨjɨ́n tɨ naa seijre'e. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a tɨ́j na'a nain xɨcaj tzajta'a, tɨ́'ij a'ɨ́ɨn tumin

huá'ahuaviira ɨ mej me'uun a'uteáru'ipi u teyujta'a. Capu ráye'ivejca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a, capu ráye'ivejca'a, a'iné cɨyáaxara'aca'a ɨ ru'ɨɨca jetze.

3 Tɨ'ɨj a'ɨmej huaseíj a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan ɨ mej me'uun a'uteárutijme'e u teyujta'a, tɨ'ɨqui tumin hua'utáhuaviiri'i.

4 Aj pu i a'ɨɨn Pedro ra'aráaseij temua'a naa. Ajta a'ɨjna ɨ Juan, ayée pu che'atá na'a naa tira'aráaseij. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨn:

—Patá'aj hui taaseíj.

5 Tɨ'ɨquí anpuá'areca'a a'ɨjna ɨ teáata'a. Ayee pu tí'imuajca a'ɨjna tɨjɨn tumin mú raatá'asin.

6 Ajta a'ɨɨn Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Canu plata tícha'ɨɨ, canu neajta oro tícha'ɨɨ ɨ nej muaatapuaíjve'en. Aru ti'itɨj nu tícha'ɨɨ, a'ɨj nu'u hui muaatá'asin. Ayee nu tí'imua'ixaate'e a'ɨjna jetze me'ecan ɨ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ajchesi, patá'aj hui rájra'ani.

7 Tɨ'ɨquí ra'anáavi'i ɨ muájca'areara'an jetze. Ajta ra'ajjáj. Jíme'en pu'u ra'ajjáj, aj pu i huarúj ɨ ru'ɨɨca jetze ajta nainjapua ɨ ruchepuá jetze.

8 A'ɨjna tɨ cɨyáaxara'aca'a tɨ'ɨqui ájtzucu. Ajta á a'utéechaxɨ. Aj pu i a'utéjche tɨ á'uche'ecane'en. Tɨ'ɨquí huá'a jamuan u a'uteájrupi u teyujta'a ɨ Pedro, ajta ɨ Juan. Titzúna'iche'e pu huamé'ecaa. Rɨ'ɨ pu tiratá'acare'e ɨ Dios.

9 Naíimi'i mú raaseíj ɨ teɨte tɨ ari á'uche'ecane'e a'ɨjna ɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a, majta ráanamuajri'i tɨ rɨ'ɨ tiratá'aca'a ɨ Dios.

10 Maraamuá'a tɨjɨn a'ɨɨ pu pírɨcɨ ɨ tɨ aj je'itécatii a'u tɨ é'epueerta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn tɨ naa seijre'e, ajta ɨ tɨ vaíri'ira huá'ahuavi'iraca'a ɨ teɨte. Matɨ'ɨj mi naa rɨ'ɨ tira'utaseíj, majta tín tí'itziɨɨne'eca'a.

Tɨ'ɨj nu'u ajtahua'a tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro

11 Ajta a'ɨɨn ɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a, a'ɨɨ pu huá'ahuavi'iraca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan. Aa mú a'uté'uuca'a tá'apueerta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn a'u tɨ Salomón e'evé'echi'ive'e. Naíimi'i mú a'utéarua a'ɨɨme ɨ teɨte a'u mej a'uté'uuca'a. Jé'ecan mú naa tite'utaújmuajteca'a a'ɨmej jemi.

12 Tɨ'ɨj a'ɨɨn Pedro hua'useíj, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨn:

—¿A'iné 'een jɨn siyen a'ij tejá'useij mɨ ru tzajta'a mú'een, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan? ¿A'iné sej si jé'ecan taseíj? ¿Ni siyen tí'imua'atze tej iteen tajɨɨmua'a tiráahuaa a'ɨjna i ja'atɨ? ¿Ni ayén tejamuá'amitɨejte'e tej iteen raarújte te'ɨjna tɨ ayén mé tejá'uche'ecane'en te'ɨjna jɨme'e ɨ tej raayɨ'ɨtɨ na'ari te'ɨjna jɨme'e ɨ tej caí ja'anáj auteájturaa ɨ Dios jemi? Capu xaa ne'u ayén ti'ayajna.

13 'Ajta a'ɨjna ɨ Dios, a'ɨɨ pu rɨ'ɨ tihua'atá'acare'e ɨ á'amuavaujsimua'a teeca a'ɨjna ɨ Abraham teecan, ajta a'ɨjna ɨ Isaac teecan, ajta a'ɨjna ɨ Jacobo teecan. A'ɨɨ pu hua'aDioj raarújte a'ɨjna i ja'atɨ, a'iné a'ij pu té'antzaahua a'ɨjna jemi ɨ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan. Dios pu ayén tiraatá'a a'ɨjna tɨ ravaɨre'e tɨ a'ɨɨn ti'itéveeca'a ti'itɨj jɨme'e tɨ jaítze'e ve'ée, a'ɨjna sej mú'een tiu'utátui a'ɨjna ɨ Jesús huá'a jemi ɨ mej tí'aijta. Ajta a'ɨɨn Pilato, raxɨ'eve'eca'a tɨ raatátuaani. Mɨ seajta mú'een, caxu raataxɨ'eve, sino ayée xu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ huámɨ'ɨni.

14 'Caxu raatátuaa se'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi, ajta ɨ tɨ rɨ'ɨ tí'itevistaca'a sino ayée xu tiraata'ixaa tɨ a'ɨjna huatátuaani ɨ seíj tɨ a'ij pua'a tí'itevistaca'a.

15 Mú'een xu hui seajta raajé'ica se'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ hua'atá'acare'e mej ruuri muá'ara'ani ɨ teɨte. Ajta Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ i ajtahua'a ruuri á'ara'ani. A'ɨj tu xaa huaseíj, iteen.

16 A'ɨj pu jetze araújca'ane ɨ Jesús a'ɨjna ɨ tɨ cɨyáaxara'aca'a. Ɨ sej raaseíj, sej seajta seri ramua'ate, a'ɨɨ pu rá'antzaahua ɨ Jesús ajta tiráahuaate'e. A'ɨj pu jɨn ari huarúj.
17 'Me'ecui xaa ne'u, ne'ihuaamua'a, nee nu ramua'aree a'ij sej ti'itɨj huáruu sej caí ramua'areereca'a, majta ɨ mej tejá'amua'ijte'e, camu majta ramua'areereca'a.
18 Ajta Dios pu ra'ará'aste a'ij mej amuacaícan tiu'utaxájtaca'a a'ɨmej ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u a'ɨɨn Cɨríistu'u rajpuaíitzi a'ame, a'ɨjna jɨme'e tɨ nu'u Dios án yá'ujra ɨpuari japua.
19 'Setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ Dios jemi. Seajta huataújtuiire'en ɨ Dios jemi tɨ ij a'ɨɨn tejamuaata'áijte'en, tɨ ij ajta a'ɨɨn tejámuaatá'uuni'i ɨ sej jɨn auteájturaa ɨ jemin. Aj pu hui teja'uré'enejsin a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ'ɨj jetzen tavástara'a ta japua niuuni.
20 Aj pu i Dios u ye'uta'íti'i mú'ejmi jemi a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u tɨ ari raatá'a tɨ a'ɨjna jɨn antiújmua'areere tɨ tiu'uta'aíjta nainjapua. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u a'ɨjna ɨ Jesús.
21 'Ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn Jesús u a'utevée á'ara'ani a'ujna u ta japua ajta na'a caí Dios tiu'ujéjcuare'en nain tɨj na'a ɨ tɨ íiyen tí'iseijre'e ɨ chaanaca japua. Ayee pu a'ɨɨn Dios ajmí'i te'ataújratziiri'i matɨ'ɨj tiu'utaxájtaca'a a'ɨɨme ɨ mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios.
22 Ayee pu a'ɨɨn Moisés tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ tavaújsimua'a teeca tɨjɨn: "Dios pu nu'u seíj avé'evi'itɨ ɨ ja'atɨ tɨ ayén che'atá na'a jetzen me'ecan tiu'utaxájta netɨj inee. A'ɨɨ pu mú'ejmi jetze ajtéme'ecanta a'ame. Xáanamuajri'i naíjmi'i a'ij tɨ a'ɨɨn tiu'utaxájta, setá'aj seajta rá'antzaahuate'en.
23 Tɨ pua'a nu'u caí ja'atɨ rá'antzaahuate'en, miché'e raatamuárite'en. Ché'e caí ché'e a'ɨɨn huá'a jemi seijre'e ɨ teɨte." Ayee pu nu'u hui tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Moisés.
24 'Ayej xaa ne'u ti'ayajna naími'i ɨ mej tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios jetze me'ecan, tɨj na'a a'ɨjna tɨ'ɨj a'ɨɨn Samuel seijre'eca'a, ajta tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene, a'ɨɨ mú amuaaté'ee tiu'utaxájtaca'a a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ'ɨj Dios tiraata'aíjte'en a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u.
25 A'ɨjna ɨ tɨ Dios jɨn te'ataújratziiri'i, a'ɨɨ pu hui ajta mú'ejmi jemi huateáturaasin a'iné mú'een xu naími'i huayaujmua'a pú'een ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Dios pu ajta te'ataújratziiri'i ɨ runiuuca jɨme'e a'ɨmej jemi ɨ ruvaújsimua'a teeca. Ayee pu a'ɨjna jɨn tiraata'ixaa ɨ Abraham teecan tɨjɨn: "Naíimi'i ɨ teɨte ɨ mej me'uun huachéjme'e muá'aju'un ɨ chaanaca japua, a'ɨɨ mú ra'ancuré'asin ɨ tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn tɨj na'a ɨ tɨ hua'utévaɨre'esin a'ɨmej ɨ mej á jetze a'iránejsin."
26 Tɨ'ɨj i Dios ra'antíhua'u a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ravaɨre'e. A'ɨɨ pu u ye'uta'íteca'a mú'ejmi jemi tɨ'ij a'ɨɨn rɨ'ɨ tejamuaatá'an sej si naíjmi'i raatapuá'ajta se'ɨjna ɨ tɨ a'ij pua'a een. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro.

4

Matɨ'ɨj nu'u hua'uvívi'i me'ɨjna ɨ Pedro, majta me'ɨjna ɨ Juan

1 Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ teɨte. Matɨ'ɨj mi seica áa e'iré'ene a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan. A'ii mú me'ɨn pú'eene'e ɨ mej tí'icha'ɨɨ u teyujta'a, majta a'ɨɨme ɨ Saduceos.
2 Capu hua'aránajcheca'a ɨ teɨte ɨ mej miyen tihuá'amua'atejca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta ɨ Juan. Majta miyen tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ jɨn Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨjna ɨ Jesús.
3 Aj mú mi hua'uvívi'i. Matɨ'ɨj mi hua'iteáana a'ujna já'ahua'a carcel. Camu tihua'uta'íhua'uri'i a'iné pu'uri téchuijxarijme'eca.

4 Majta ɨ teɨte, jeíhua mú tiú'unamuajri'i a'ij mej tiu'uxájtaca'a. Majta rá'antzaahua. A'ɨ́j mú jɨ́n meri miyen ará'axcaa a'achú cumu anxɨ́j vi'ira'a a'ɨ́ɨme ɨ mej té'atzaahuate'eca'a.

Matɨ́'ɨj me'uun a'uté'uuca'a huá'a jemi ɨ jueesi

5 Yee ruijmua'a yee, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj a'ánna Jerusalén a'ɨ́ɨme ɨ mej antiújmua'aree a'ánna chajta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ huá'avaujsimua'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ yu'uxari jetze.

6 A'uu pu a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Anás ɨ tɨ hua'avastara'a, ajta a'ɨ́jna Caifás, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, ajta a'ɨ́jna ɨ Alejandro. Mu'iitɨ́ mú ma'án na'a a'uté'uuca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ hua'avastara'a.

7 A'ɨ́ɨ mú mi miyen tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itɨn a'ɨ́jna ɨ Pedro, majta a'ɨ́jna ɨ Juan mej mi tihua'u'íhua'u. Aj mú mi á já'ita'a huaja'utéhuii. Matɨ́'ɨj mi tihua'uta'íhua'uri'i. Miyen tɨjɨ́n:

—¿A'ataani jetze xa'araújca'ane sej siyen rɨcɨ, na'ari a'atani jetze me'ecan siyen tí'iruure se'ɨ́jna jɨme'e?

8 Aj pu i a'ɨ́ɨn Pedro a'ɨ́jna jetze araújca'ane a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een mɨ sej antiújmua'aree íiye chajta'a, seajta mú'een mɨ sej huá'avaujsimua'a a'ɨ́ɨme ɨ mej yen huachéjme íiye Israél.

9 Cunqui íjii sej seri tí'ita'ihua'u se'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn ɨ tɨ tiraacɨ́'ɨ a'ɨ́jna i teáata'a i tɨ cɨyáaxara'aca'a, setá'aj ráamua'aree a'ij tɨ 'een jɨ́n huarújˈ.

10 'Ayee tu tejá'amua'ixaate'e mú'ejmi, teajta a'achú pua'améca sej yen huachéjme íiye Israél: A'ɨ́jna i teáata'a íiye tɨ huatéjvee, a'ɨ́j pu jɨ́n ari huarúj a'ɨ́jna jɨme'e tɨ'ɨrí rá'antzaahua a'ɨ́jna ɨ Jesús ɨ Cɨríistu'u tɨ Nazarét é'eme'ecan, a'ɨ́jna ɨ sej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Dios pu ajtahua'a raatatíste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ́'ij ajtahua'a ruuri á'ara'ani.

11 'A'ɨjna ɨ Jesús, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een "ɨ tetej sej méjca'i ya'uhuá'axɨ mɨ sej chi'ij ájtaahuaca'a. Ayee pu te'irájraa tɨ a'ɨ́ɨn pu'eene'e já'araa ɨ tetej tɨ anájca."

12 Capu hui mé'e ja'atɨ seijre'e tej jetzen arátaca'anen tɨ́'ij Dios ta japua huániuuni. A'ɨ́ɨ pu'u na'a Dios ayén raateájtuaa ɨ Jesús itejmi jemi íiyen tej seijre'e íiyen chaanaca japua tej ti Jesús jetze arátaca'anen tɨ́'ij Dios ta japua huániuuni. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pedro.

Mehuá'aneechejca'a, majta xaa hua'utátuaa me'ɨ́jna ɨ Pedro, majta me'ɨ́jna ɨ Juan

13 Jé'ecan mú a'ij hua'utaseíj a'ɨ́ɨme ɨ teteca. Ayee mú tihuá'axajtaca'a tɨjɨ́n:

—Huá'uca'anisti'i ɨ huá'a tzajta'a amɨjna mɨ Pedro, ajta amɨjna mɨ Juan.

Majta ráamua'areeri'i tɨjɨ́n mej caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate, majta miyen tɨjɨ́n:

—Camu ti'itɨj jɨ́n titeeté'uuca.

Aj mú mi hua'umuájteca'a tɨjɨ́n a'ɨ́ɨ mú jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨ́jna ɨ Jesús.

14 Majta me'ɨ́jna huaseíj ɨ ja'atɨ tɨ huarújˈ. A'uu pu a'utéveeca'a jamuan a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan. A'ɨ́j mú jɨ́n caí a'ij tiu'utaxájtaca'a yee capu ayén ti'ayajna.

15 Aj mú mi hua'uta'aíj mej huirácɨɨne a'ujna mej a'iráatei me'ɨ́jna ɨ jueesi. Matɨ́'ɨj mi ti'itiúrixáate'ajraa.

16 Majta miyen tɨjɨ́n:

—¿A'iquí tehuá'aruuren temɨ́ɨme mɨ teteca? —Ayee mu'u tiú'urihua'uraca'a.

Majta miyen tɨjɨ́n:

—Capu hui rɨˈɨrí tej tiyen tiraataxáj yee capu ayén tiˈayajna aˈiné naíjmiˈi ɨ mej íiyen aˈuchéjme íiyen Jerusalén, aˈɨɨ mú ramuaˈaree aˈij tɨ tiˈitɨj huáruu aˈɨjna ɨ tevi aˈɨjna jɨmeˈe ɨ tɨ tíˈicuiˈicaˈa.

17 Peru, tej ti caí jaítzeˈe méjcaˈi huáyee huáˈanamuajra ɨ teɨte tzajtaˈa, tichéˈe huaˈutáˈijmɨi íjɨi mej caí chéˈe tihuáˈaˈixaateˈe ɨ teɨte meˈɨjna jɨmeˈe niuucajtzeˈen aˈɨjna ɨ Jesús. —Ayee mú tiuˈutaúˈixaa.

18 Aj mú mi huaˈutajé. Majta huaˈutáˈijmɨijriˈi mej nuˈu caí chéˈe tihuáˈaˈixaateˈe ɨ teɨte meˈɨjna jɨmeˈe niuucajtzeˈen ɨ Jesús. Majta nuˈu caí chéˈe miyen tihuaˈamuaˈatée ɨ teɨte.

19 Ajta aˈɨjna ɨ Pedro, ajta aˈɨjna ɨ Juan, ayée mú tihuaˈutáˈixaa tɨjɨn:

—Múˈeen xu raaxɨˈepɨˈɨntaren rujɨɨmuaˈa tɨ puaˈa ayén tiraavíjteˈe tej amuáˈantzaahuateˈen múˈejmi nusu tej ráˈantzaahuateˈen aˈɨjna ɨ Dios.

20 Aˈiné ayée pu hui tiúˈujxeˈeveˈe tej raataxáj aˈɨjna tej teri raaseíj, ajta ɨ tej teri ráanamuajriˈi.

21 Majta meˈɨjna ɨ jueesi, aˈɨɨ mú mauj huaˈutáˈijmɨijriˈi, majta huaˈutáneeche. Matɨˈɨj mi huaˈutáˈa mej huirácɨɨne meˈɨjna jɨmeˈe mej caí aˈij tirájteuveˈecaˈa aˈij mej yeˈí tihuaˈajteáˈaxɨˈɨn aˈɨjna jɨmeˈe aˈiné naímiˈi ɨ teɨte, aˈɨɨ mú rɨˈɨ tiraatáˈacareˈe ɨ Dios meˈɨjna jɨmeˈe aˈij tɨ tiˈitɨj huarɨj.

22 Ajta aˈɨɨn ɨ teáataˈa tɨ Jesús jetze araújcaˈane aˈɨjna ɨ tɨ huarúj, ayée pu tirájchaˈɨɨcaˈa aˈachú cumu huaˈapuate nineˈiraˈa japuan jáˈitaˈa.

Ɨ mej miyen tíˈijhuaucareˈe ɨ Dios jemi

23 Matɨˈɨj mi huaˈutátuaa meˈɨjna ɨ Pedro, majta meˈɨjna ɨ Juan. Aj mú mi aˈucɨj aˈɨɨme ɨ mej huanámiˈihuacaˈa. Matɨˈɨj mi aˈuun aˈaráˈa aˈu mej aˈutéˈuucaˈa aˈɨɨme ɨ huáˈaˈamigustemuaˈa. Aj mú mi huaˈutáˈixa nain aˈij mej yeˈí tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨɨme ɨ mej veˈecán jín títetateí, majta ɨ huaˈavaujsi.

24 Matɨˈɨj meˈɨn huáˈunamuajriˈi, aj mú mi naímiˈi miyen tiraatáhuaviiriˈi ɨ Dios. Miyen tɨjɨn:

—Tavastaraˈa, múˈee pej peˈɨn púˈeen ɨ pej raatétaahuacaˈa aˈɨjna ɨ ta japua, pajta peˈɨjna i chaanaca tej yen japuan seijreˈe, pajta múˈee raateájtuaa ɨ jaj ɨ tɨ veˈée. Naíimiˈi tɨj naˈa aˈachú tɨj puaˈamé yen tíˈiseijreˈe, múˈee pej nain tiúˈutaahuacaˈa.

25 Múˈee pej hui piyen tiuˈutaxájtacaˈa ajcaˈihuáˈɨmua peˈɨjna jɨmeˈe tɨ ayén axɨejniuˈuca jetze araújcaˈane aˈɨjna ɨ David teecan, aˈɨjna tɨ muavaɨreˈecaˈa. Ayee pu raˈuyúˈuxacaˈa tɨjɨn:

¿Aˈiné mej mi níniuˈucacu aˈɨɨme
ɨ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan?
Majta ɨ teɨte, aˈɨɨ mú tíˈimuaˈajca meˈɨjna jɨmeˈe
tɨ caí ayén teˈirájraˈani.
26 Rɨˈɨmúuáˈuruuren mej mi huateújneˈusiˈiteˈen
aˈɨɨme ɨ huaˈarey íiyen mej seijreˈe chaanaca japua.
Majta aˈɨɨme ɨ mej tihuáˈaijteˈe ɨ teɨte,
aˈɨɨ mú tiújseɨreˈesin,
naímiˈi ɨ mej rájchaˈɨɨreˈe aˈíjna i tavástaraˈa,
majta aˈíjna tɨ án yáˈujra ɨ ɨpuari japua.
Ayee pu raˈuyúˈuxacaˈa aˈɨjna ɨ David teecan.

27 ’Ayej xaa neˈu tiˈayajna, aˈɨjna ɨ Heródes, ajta aˈɨjna ɨ Póncio Pilato, aˈɨɨ mú hui tiújseɨj íiye chajtaˈa huáˈa jamuan ɨ teɨte mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan, majta huáˈa jamuan ɨ mej yéchej íiye Israél. Maújmuaˈatziiteˈecaˈa aˈij mej tiraatémuaˈitɨn aˈɨjna tɨ muavaɨreˈe, aˈɨjna ɨ Jesús, aˈɨjna tɨ caí jaˈanáj tiˈitɨj jín auteájturaa múˈeetzi jemi. Aˈiiˈɨɨnpúˈeenpejmúˈeeán yáˈujra ɨ ɨpuari japua.

28 Ayee mú cheˈatá menaˈa rɨjcu aˈij pej yeˈí amuacaícan tiraaxíˈepɨˈɨntare tɨ ayén tiúˈujxeˈeveˈe áˈaraˈani, tíˈij ayén tiúˈurɨni.
29 ’MeˈecuiI xaa neˈu, múˈee pej taˈivástaraˈa, casiˈi, pɨ́ mi tíˈitaneeche. Taatáˈa ɨ caˈanɨ́jraˈa ɨ tatzajtaˈa itejmi i tej muavaɨreˈe tetáˈaj hui caí tíˈitziɨɨneˈe tej tihuaˈutáˈixaateˈen múˈeetzi jetze meˈecan.
30 Patáˈaj pajta ahuaˈacaˈanen pej pi tihuáˈuhuaateˈen ɨ mej tíˈicucuiˈi. Pajta huaˈutaseíjrateˈen aˈíjna ɨ pej jɨ́n peri huaˈutáˈa mej raayíˈɨtɨhuaˈan aˈíjna jetze meˈecan i Jesús tɨ muavaɨreˈe, tɨ caí jaˈanáj tiˈitɨj jɨ́n auteájturaa múˈeetzi jemi. —Yee mú tiraatáhuaviiriˈi ɨ Dios.
31 Matíˈɨj meˈɨ́jna jɨ́n miyen huarɨ́j, aj puˈi huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ chiˈij mej tzajtaˈan huiiráteˈecaˈa. Aj puˈi i huateájturaa ɨ huáˈa tzajtaˈa aˈɨ́jna ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios. AˈíjnaI jetze mú aˈujcaˈanéecan jɨ́n miyen tihuaˈutáˈixaa ɨ Dios jetze meˈecan. Camu tíˈitziɨɨneˈecaˈa.

AˈɨɨI mú nain tiuˈuréˈuraˈa seɨj majta seɨj ɨ mej tíˈijchaˈɨɨcaˈa

32 NaíimiˈiI ɨ mej ráˈatzaahuateˈecaˈa, aˈɨɨ mú rɨˈɨ tiúˈurixaateˈecaa. Camu aˈij tihuáˈaxajtacaˈa seɨj majta seɨj. Majta tiuˈuréˈuraˈa seɨj majta seɨj ɨ mej tíˈijchaˈɨɨcaˈa. Capu jaˈatɨ aˈatzu ayén tiˈixa meˈɨ́jna jɨmeˈe yee neetzi pu tíˈineˈaa. Metiuˈuréˈuraˈate micu, aˈɨɨme.
33 Majta meˈɨ́n ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase, maúcheˈe mú tihuáˈaˈixaateˈecaˈa meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ Dios ajtahuaˈa raatatíste ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan aˈɨ́jna ɨ Jesús. AˈɨjI mú jetze aráujcaˈanejcaˈa ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios huápɨˈɨ mej mi tihuáˈaˈixaateˈecaˈa. RɨˈɨI mú tihuáˈajchaˈɨɨcaˈa, seɨj majta seɨj.
34 Ajta ayén éeneˈe, capu jaˈanáj jaˈatɨ caí aˈij tíˈijviicuaˈiracaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe naímiˈi mú tiúˈutuaaxɨ aˈachú mej caj tíˈijchaˈɨ́jmeˈecaˈa, tiˈitɨj chuej, naˈari chiˈij. Aj mú mi miyen huarɨ́j, u mú yeˈerájtɨ ɨ tumin mej raˈancuréˈa meˈɨ́jna jɨmeˈe mej tiuˈutuáa.
35 Aj mú mi tiuˈutátui aˈɨ́mej jemi ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase. Majta meˈɨ́n, aˈɨɨme mú huaréˈa ɨ tumin ɨ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈi.
36 AˈɨjI pu jɨ́n ayén tiujuˈurɨ́j aˈɨ́jna ɨ José, aˈɨ́jna tɨ tíˈivaɨreˈecaˈa aˈɨ́mej jamuan huáacɨxaˈastemuaˈameˈen ɨ Leví teecan. AˈuuI pu éˈemeˈecan aˈɨ́jna ɨ José, aˈujna jáˈahuaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Chipre. Ayee mú majta raatamuáˈa tɨjɨ́n Bernabé. AˈíjnaI i niuucari tɨjɨ́n Bernabé, ayée pu huataújmuaˈa aˈíjna tɨjɨ́n Tɨ rɨˈɨ tihuaˈatáˈaca aˈɨ́mej ɨ mej ruxɨeemɨ́jteˈe.
37 Seɨj pu chuej tíchaˈɨɨcaˈa aˈɨ́jna ɨ José. Aj puˈi ráatuaa. Ajta u yeˈerájtɨ aˈɨ́jna ɨ tumin. TɨˈɨquíI aˈɨ́mej huatátui ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase.

5

TɨˈɨjI nuˈu Dios puaíjtzi huaˈutáˈa aˈɨ́jna ɨ Ananias, ajta aˈɨ́jna ɨ Safira

1 Ajta aˈɨɨn ɨ jaˈatɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ananias, aˈɨɨ pu seɨj chuej huátua aˈɨ́jna jamuan ɨ ruˈɨ́j tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Safira.
2 Ajta aˈɨ́jna ɨ Ananias, ayée pu tiuˈutaújseijrataca ˈa tɨ nain eˈerájtɨɨ ɨ tumin. Mɨ ajta caí, capu. JeˈicáI pu huateájtuaa ɨ tumin ɨ ru jemi. Ajta tɨ títuraaveca ˈa, aˈɨ́j pu huatátui aˈɨ́mej ɨ mej tamuáamuataˈa japuan huaˈapua aráˈase. Ajta nain pu aumuaˈareereca ˈa aˈɨ́jna ɨ ˈɨ́itaˈa.
3 Aj puˈi ayén tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n:
—Ananias, ¿aˈiné ˈeen jɨmeˈe paraatáˈa tɨ aˈɨɨn tiyaaruˈu timuaataˈaíjteˈen ɨ muáˈa tzajtaˈa? Múˈee pej hui ráacuanamua ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios peˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ pej jeˈicáca huateájtuaa ɨ tumin ɨ pej raamuáˈitɨ peˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ chuej ɨ pej ráatuaa.

4 ¿Ni caí mú'eetzi a'aaca'a patí'ɨj caí xɨ ráatuaa? Ajta, patí'ɨj raatuá, ¿ni caí a'ij tí'irɨ'ɨristaca'a pej tiu'unájchi nain jɨme'e, capej a'ij pena'a? ¿A'iné pej pi tiu'umuá'aj pe'ɨ́jna jɨme'e? Capej a'ɨ́mej pítiú'ucuanamua ɨ́ teteca, sino a'ɨ́j pej pítiú'ucuanamua ɨ́ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.

5 Tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, aj pu'i á e'erájve á vejli'i a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme a'ɨ́jna ɨ́ Pedro. Tɨ'ɨquí huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Ananias. Majta naímɨ'i ɨ́ mej ráanamuajri'i a'ij tɨ ti'itɨj huarɨ́j, jé'ecan mú tiu'utátziɨn.

6 Aj mú mi seica á e'iré'ene mej teteca mej teemua. Matɨ́'ɨj mi ra'iré'e'ijcataca'a ti'itɨj jɨme'e, cɨ́ɨxuri. Matɨ́'ɨj mi yá'utɨɨ. Matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana.

7 Teuumé'eca a'achú cumu huaíca hora, Aj pu 'i a'ɨ́ɨn u a'atanéj a'ɨ́jna ɨ́ ɨ́ra'ara'an a'ɨ́jna tɨ huamɨ́'ɨ. Capu ti'itɨj mua'areereca'a a'ɨ́jna a'ij tɨ ti'itɨj huarɨ́j.

8 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui naatá'ixaate'en, ¿ni qui seráatuaa se'ɨ́jna ɨ́ chuej? ¿Ni qui siyen tira'ancuré'a ɨ́ tumin se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ chuej sej ráatuaa?

Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨjɨ́n:

—¡Jee! Teráatuaa.

9 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn Pedro ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n naímɨ'i siyen tirú'umua'areereca'a sej si siyen ráaruu ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si siyen tiráacuanamuan? Casi'i, á mú e'evé'eca'arajna a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri á e'evé'eju'un. A'ɨ́ɨ mú u ye'avá'ana ɨ́ á'acɨn. A'ɨ́ɨ mú hui majta muá'atɨni mú'eetzi, micu.

10 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, aj pu 'i á e'erájve a'utɨ́ e'era'ɨ́ɨcajme. Ajta pu a'ɨ́ɨn huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Aj mú mi uteájrupi a'ujna chi'ita a'ɨ́ɨme ɨ́ teemua, matɨ́'ɨj raaseíj tɨjɨ́n pu'uri mɨ'ɨchi. Aj mú mi ru'irájchui. Majta á'iyen u ye'avá'ana a'u mej ye'etéete ɨ́ cína'ara'an.

11 Majta naímɨ'i ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a, majta ɨ́ seica a'achú mej pua'amé ɨ́ mej ráamua'areeri'i, naímɨ'i mú tiu'utátziɨn temua'a naa.

Mej nu'u miyen jeíhua tiú'uruu me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi

12 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, jeíhua mú miyen tiú'uruu mej mi hua'utaseíjrate'en ɨ́ teɨte mej Dios jetze araújca'ane. Majta ɨ́ mej té'atzaahuate'eca'a, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨj a'ujna já'ahua'a mej miyen tejé'emua'amua tɨjɨ́n tɨ Salomón e'evé'echi'ive'e.

13 Ajta capu ja'atɨ á'uca'anejca'a tɨ ajteáxɨɨre a'ɨ́mej jamuan a'ujna tɨ e'ejtéchi'ivi'i. Capu amɨ́n a'ij, a'ɨ́ɨme ɨ́ seica, rɨ́'ɨ mú tihuá'ajcha'ɨɨca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'eca'a.

14 A'ɨ́j mú jɨ́n, té'antzaahua jeíhua ɨ́ teɨte, teteca, majta 'uuca. Mu'uri jaítze'e mu'iicáa ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a.

15 Majta mi autéjhuii mej hua'irájtɨni ɨ́ mej tí'icucui'i ɨ́ caaye jetze. Caama japua mú huá'ujtuaa, majta itari japua. Ayee mú huá'uruu. Ayee mú tí'imua'astɨ́ tɨjɨ́n tɨ pua'a nu'u cɨéenime'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Pedro huá'a japua tanén a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'icucui'i.

16 Jéihua mú majta curé'ecɨjxɨ ɨ́ teɨte mej a'ɨmuá antachéejmee. A'ɨ́mej mú u e'eráavi'itɨ ɨ́ mej tí'icucui'i, majta ɨ́ mej huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ tiyaaru'u. Naíimi'i mú huarújj.

Mej nu'u huanámi'ihuaca'a, majtáhua'a mú nu'u hua'utátuaa

17 Matɨ́'ɨj mi huá'anchueere jeíhua a'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'ɨ́ɨme ɨ́ Saduceos.

18 A'ɨ́j mú jɨ́n hua'uvívi'i a'ɨ́mej ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Matɨ́'ɨj mi hua'iteáana u carcel.

19 Tɨ'ɨquí tíca'ɨmua seɨj á e'iré'ene. Tɨ'ɨquí te'entacú a'ɨ́jna a'u tɨ é'epueerta. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn hua'iráavi'itɨ.

20 Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Sericu, setá'aj se'uun a'utéhuiixɨ'ɨn a'u tɨ e'eráyaujta'a já'ita'a u teyujta'a. Setá'aj hui hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte nain jɨme'e a'ɨ́jna i niuucari tɨ jɨ́me'en Dios tihua'utá'uuni'i. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

21 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j. Tapuá'arijme'eca mú u a'uteájrupi u teyujta'a. Aj mú mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte.

Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a, mehua'uta'aíjtaca'a mej tiújseɨre'en ɨ́ hua'ajueesi, majta naíjmi'i ɨ́ huá'avaujsimua'a, ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'ujna Israél. Matɨ́'ɨj mi hua'uta'aíjtaca'a mej hue'iráví'itɨn me'újna a'u mej nu'u aiteánami'ihuaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

22 Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j seica ɨ́ hua'axantaarustemua'a. Aj mú mi me'uun a'uré'ene a'ujna carcel. Mɨ́ ajta caí capu anú'ujajé'ej ja'atɨɨtaca'a, majta a'uré'acɨ mej mi miyen tihua'utá'ixaate'en.

23 Miyen tɨjɨ́n:

—Ayee tu éeni'icɨ'e tena'a ráateu ɨ́ carcel, temua'a pu naa te'iteánami'ihuaca'a. Majta mú racha'ɨɨca'a temua'a naa ɨ́ xantaaru'u. Tetɨ́'ɨj te'entacú, capu anú'ujé'ej ja'atɨɨtaca'a. —Yee mu'u tiu'utaxájtaca'a.

24 Tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ capitán tɨ jɨ́n tí'ivaɨre'e u teyujta'a, majta ɨ́ mej vivejmé'en jɨ́n títetaté'eca'a u teyujta'a, capu a'ij tihuá'arɨ'ɨriste'eca'a a'ij mej ye'í tiu'utaxáj. Jéihua mú tiú'urihua'uraca'a a'ij tɨ té'ara'ani.

25 Aj pu 'i seɨj á e'iré'ene. Aj pu 'i hua'utá'ixa tɨjɨ́n:

—Casi'i, a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca ɨ́ sej hui mú'een hua'iteáana, a'úu mú anú'uhuaté'uu u teyujta'a. Metihuá'amua'ate ɨ́ teɨte.

26 Ajtá'i á'iyen a'ɨ́ɨn á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ capitán, seica jamuan ɨ́ mej ravaɨre'e. Matɨ́'ɨj mi huaja'uvé'evi'itɨ. Camu ca'anéeri jɨ́n a'iné mehuá'atziɨɨne'eca'a ɨ́ teɨte. Ayee mú tí'imua'astí tɨjɨ́n tɨ pua'a mehuá'uteátu'asixɨ'ɨn tetej jɨme'e.

27 Matɨ́'ɨj huaja'uvé'evi'itɨ, aj mú mi hua'uta'aíjtaca'a mej huataújseijrata a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej títetateí jueesi jɨme'e mej mi me'ɨ́n tihua'uta'íhua'u ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a.

28 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

—Teen tu amuaatá'ijmɨijri'i sej caí ché'e siyen tihuá'amua'ate ɨ́ teɨte se'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ Jesús. ¿Ni siyen huarɨ́j mú'een? Caxu xaa ne'u siyen huarɨ́j. Seuche'e xu tihuá'amua'ate nainjapua íiyen Jerusalén. Seajta siyen ta jetze tí'ijpua'ajte'e itejmi tɨjɨ́n teen tu te'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej raajé'ica te'ɨ́jna ɨ́ tevi. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.

29 Ayee pu 'i tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Pedro, majta ɨ́ seica. Miyen tɨjɨ́n:

—Ruxe'eve'e tej rá'antzaahuate'en ɨ́ Dios. Capu ayén tiú'ujxe'eve'e tej mú'eetzi ántzaahuate'en mɨ sej i'i teteca.

30 A'ɨjna tɨ hua'aDioj ɨ́ tavaújsimua'a teeca, a'ɨ́ɨ pu hui ajtahua'a raatatíste ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ij ruuri á'ara'ani.

'Mɨ́ seajta mú'een, seraajé'ica. Ayee xu hui tirá'utatai cɨyej jetze.

31 Dios pu a'án yá'ujra ɨpuari japua rurɨ'ɨríinta'a púje'en. Ajta a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere já'araa tɨ amuacaí á'ara'ani, ajta tɨ huá'a japua huániuuni ɨ́ teɨte. Ayee pu ráaruu ɨ́ Dios tɨ́'ij a'ɨ́ɨn hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ahuaújca'anen mej mi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ Dios jemi, ajta tɨ́'ij a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

32 'A'ij tu huaseíj iteen, ajta ayén che'atá na'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu raatéxajtan. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ Dios raata'íteca'a tɨ huateáturan a'ɨmej tzajta'a ɨ mej rá'atzaahuate'e ɨ Dios. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Gamaliel pu nu'u rá'ixaa a'ij tɨ ye'í huárɨni

33 Matɨ'ɨj ráanamuajri'i a'ɨjna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'ɨj mú jɨn miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huá'ucui'ini.

34 Aj pu 'i seɨj á a'utéechaxɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Gamaliel. Fariseo pu pú'eene'e a'ɨjna. A'ɨɨ pu tihuá'amua'atehua'a ɨ yu'uxari jetze. Naíimi'i mú rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨca'a me'ɨjna ɨ Gamaliel. Aj pu 'i a'ɨɨn tiu'uta'aíjtaca'a mej hue'irávi'itɨn a'ɨmej ɨ teteca.

35 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tí'aijta:

—Mú'een teteca sej íiyen a'uchéjme Israél, rɨ'ɨ xu'u a'ij sej ye'í huá'uruuren a'ímej i teteca.

36 Xu'uri hui ra'utámua'areeri'i, tɨ ari á'atee tɨ seɨj huanéj tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨn Teudas. Ayee pu hui té'ujtzaahuate'eca'a tɨjɨn jé'ecan pu ruxe'eve'e. Seica mú majta jamuan á'ujujhua'ane'e. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu muáacua ciento ɨ teteca. Aru meraajé'ica me'ɨjna ɨ ja'atɨ. Majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, seica mú curé'itixɨ. Capu ti'itɨj a'ij tiraatévaɨ a'ɨjna ɨ Teudas.

37 'Ajtahua'a hui seɨj huanéj, a'ɨjna ɨ Judás tɨ Galilea é'eme'ecan. Aj pu 'i huataseíjre a'ɨjna matɨ'ɨj hua'uté'itɨee ɨ teɨte. A'ɨɨ pu huaja'uví'itɨ mu'iicáca mej mi jamuan á'ujujhua'ane'en. Majta mú hui raajé'ica. Majta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'ɨɨ mú a'ucíjxɨ.

38 'A'ɨj nu jɨn niyen tejá'amua'ixaate'e ne'ɨjna jɨme'e a'ij mej ye'í rɨcɨ. Caxu hui huá'ajeeve se'íime i teteca. Miché'e huirácɨɨne, a'iné tɨ pua'a rujɨɨmua'a mena'a miyen tirájteu, naími'i pu tejá'uvaɨjtzi.

39 Na'ari caí tɨ pua'a me'ɨjna jetze araújca'ane ɨ Dios mej miyen rɨcɨ, capu ra'antipuá'ajte'esin. Rɨ'ɨ xu'u hui sej si caí se'ɨjna ne'usi'ite'e ɨ Dios, setá'aj caí huáapua'a rátese'e se'ɨjna ɨ Dios. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Gamaliel.

40 Naíimi'i mú rá'antzaahua. Aj mú mi a'ímej huatajé ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Majta hua'utéevajxɨ. Majta hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí ché'e tihuá'a'ixaate'e ɨ teɨte Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi hua'utátuaa.

41 Majta me'ɨn ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, matɨ'ɨj mi huiráacɨ a'ujna a'u mej e'iráte'eca'a a'ɨɨme ɨ hua'ajueesi. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Dios ayén tihua'utá'a mej miyen rajpuaíitzi muá'araa me'ɨjna jetze me'ecan ɨ Jesús.

42 Mɨ majta, camu xaa ne'u raatapuá'ajtaca'a mej caí ché'e miyen rɨjca. Nain túca'ari tzajta'a, a'ɨɨ mú tihuá'amua'atehua'a ɨ teɨte. A'ɨɨ mú tihuá'a'ixa'atehua'a tɨ a'ɨɨn Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua a'ɨjna ɨ Jesús. Ayee mú tihuá'a'ixa'atehua'a me'újna teyujta'a, majta me'újna huá'aache.

6

1 Majta, mu'uri jaítze'e mu'iicáa a'ɨɨme ɨ mej té'atzaahuate'eca'a. Majta seica ɨ mej raayɨ'ɨtɨhua'a ɨ hua'aniuuca a'ɨɨme ɨ griego, a'ɨɨ mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun. Mehuá'ajaaxɨejvi'iraca'a a'ɨmej ɨ mej raayɨ'ɨtɨhua'a ɨ hua'aniuuca ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Miyen tɨjɨn:

—Matɨ'ɨj tiu'urá'ura'asin ɨ tɨ tí'icua'iri'i tɨj na'a nain xɨcaj tzajta'a, camu hui tihua'uré'a'aca ɨ ucarijse mej rusé xu'ijmé'e á'ujujhua'an, ɨ mej raayɨ'ɨtɨ ɨ hua'aniuuca a'ɨɨme ɨ griego. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

2 Aj mú mi huá'ajseɨj a'ɨɨme ɨ mej té'atzaahuate'e. Matɨ'ɨj mi miyen tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase tɨjɨn:

—Capu hui raavíjte'e tej tiyen tiyá'uhua'anan tej tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte Jesús jetze me'ecan tej ti tihua'umín ɨ meesa japua.
3 'Casi'i ta'ihuaamua'a, setá'aj hui arahua'apuáca avé'ehuauni ɨ teteca mú'ejmi mej jetze ajtéme'ecan. Setá'aj hua'avé'ejajpuaxɨ'ɨn ɨ mej rɨ́'ɨ mé tite'umuámua'aree ɨ teɨte. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huateáturan a'ɨ́mej jemi seɨj ajta seɨj temua'a naa. Ajta ayén tiú'ujxe'eve'e mej rú'umua'areere. Ten tu tiyen tihuá'ijcate'en te'ɨ́jna jɨme'e.
4 'Teajta iteen, teuche'e tu tiyen rɨ́'ɨ titeejú'u tá'aju'un te'ɨ́jna jɨme'e tej raatáhuavii ɨ Dios, teajta tihua'utá'ixaate'esin ɨ teɨte ɨ niuucari jɨme'e. —Ayee mú tihua'utá'ixaa.
5 A'ii pu hua'aránajcheca'a naíjmi'ica ɨ teɨte. Matɨ́'ɨj mi hua'avé'ehuau a'ɨ́mej ɨ Esteban, a'ɨ́jna tɨ jeíhua rá'atzaahuate'eca'a ɨ Dios. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an huateájturaa jemin huápɨ'ɨ. Majta mú me'ɨ́jna avé'ehuau me'ɨ́jna ɨ Felipe, majta me'ɨ́jna ɨ Prócoro, majta me'ɨ́jna ɨ Nicanor.
Seica mú majta avé'ehuau. Ayee mú ánte'arua tɨjɨ́n Timón, ajta a'ɨ́jna ɨ Parmenas, ajta a'ɨ́jna ɨ Nicolás. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ Antioquía é'eme'ecan. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuacaí rá'antzaahua ɨ hua'aye'ira a'ɨ́ime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
6 Matɨ́'ɨj mi huaja'uví'itɨ a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́ime ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Aj mú mi me'ɨ́n raatáhuaviiri'i ɨ Dios. Matɨ́'ɨj mi antiújmua'aréere muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.
7 Jéihua mú ráanamuajri'i ɨ niuucari a'ɨ́ime áa mej vejli'i antachéejmee, majta ajca'ihuá'ɨmua mej antachéejmee, majta a'ɨmuá mej a'uchéjme, naími'i mú ráanamuajri'i. Majta ɨ teɨte ɨ mej huá'a jamuan á'ujujhua'ane'e a'ánna Jerusalén, jeíhua mú huatámu'iireca'a. Majta me'ɨ́n ɨ mej títetaté'eca'a u teyujta'a, mu'iitɨ́ mú rá'antzaahua ɨ niuucari.

Matɨ́'ɨj nu'u raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ Esteban

8 Ajta a'ɨ́jna ɨ Esteban, jeíhua pu rá'atzaahuate'eca'a ɨ Dios, ajta jeíhua pu Dios jetze aráujca'anejca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n hua'utaseíjra ɨ teɨte a'ij mej ye'í rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.
9 Majta mú seica á e'iré'ene mej mi raataxáj ti'itɨ́j tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej seɨ́j jetze é'eme'ecan u teyujta'a, mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n hua'ateyuu ɨ mej huatétuiihuaca'a. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej Israél jetze huanéj. A'uu mú é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cirene, majta seica a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Alejandria. Seica mú majta me'uun é'eme'ecan a'ujna já'ahua'a Cilicia, majta seica u Asia.
Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tirá'ixaate'en me'ɨ́jna ɨ Esteban.
10 Aru camu a'atzu raatéemua'itɨ a'iné a'ɨ́j pu jetze aráujca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ajta jaítze'e pu rú'umua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ Esteban mecaí a'ɨ́ime.
11 Matɨ́'ɨj mi miyen huarɨ́j avíitzi'i jɨme'e. Seica mú huatajé. Aj mú mi hua'uta'aíj mej tiraaxájtzi'i tɨjɨ́n: "Tu'uri ráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn a'ij pua'a tiraataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés, ajta ɨ Dios."
12 Ayee mú huá'uruu mej huá'aniniu'ucaste ɨ teɨte, majta ɨ hua'avaujsi, majta ɨ mej tihuá'amua'atehua'a ɨ yu'uxari jetze. Matɨ́'ɨj mi raatéevi'i ɨ Esteban. Matɨ́'ɨj me'uun ya'uví'itɨ a'ɨ́mej jemi ɨ rujuéesi.
13 Majta seica mú avé'ehuau ɨ mej miyen tí'ihua'itaca'a tɨjɨ́n:
—Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a nain xɨca tzajta'a, a'ii pu hui a'ij pua'a ti'ixa a'ɨ́jna ɨ teyuu, ajta ɨ yu'uxari.

14 Tu'uri tiyen tiráanamuajri'i tɨ a'ɨ́in ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ nu'u tiraatá'uuna a'ɨ́jna ɨ́ teyuu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Nazarét é'eme'ecan, ajta tɨ nu'u tá'ari'i ɨ́ taye'irá ɨ́ tɨ taatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan tɨ raateájtuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

15 Aj mú mi ca'anín jɨ́n ra'aráaseij naími'i ɨ́ hua'ajueesi. Ayee mú ra'utaseíj cumu tɨ tétaave'en ɨ́ néerime'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Esteban. Yee pu éene'e tɨ́j néerime'ara'an ɨ́ seɨj ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ́ Dios jemi.

7

Tɨ nu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Esteban

1 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna tɨ tí'aijta u teyujta'a tɨjɨ́n:

—¿Ni ayén ti'ayajna?

2 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Esteban. Ayen tɨjɨ́n:

—Xáanamuajri'i, ne'ihuaamua'a, seajta mú'een, nevaújsimua'a. Tɨ́'ɨj caí xɨ a'ɨ́in Abraham u a'ará'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Harán, tɨ́'ɨj auj a'uun a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Mesopotamia, Dios pu hui huataseíjre ɨ́ jemin ɨ́ Abraham. A'ɨjna ɨ́ Dios, ayée pu seijre'eca'a cumu mej témaxcava'ara'an.

3 Ayee pu a'ɨ́in Dios tiraata'ixaa tɨjɨ́n: “Huirájra'a ayujna aché. Majta muá'ateɨtestemua'a, capej huá'avi'itɨ sino miché'e miyen 'eene'en ayujna. Seíj nu muaataseíjrate'esin ɨ́ chuej pej japuan seíire'e pua'amé. Patá'aj á'ura'ani pe'újna.” Ayee pu tiraata'ixaa.

4 ’Aj pu 'i a'ɨ́in Abraham huirájraa a'ujna Mesopotamia. Ayee pu ajta téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Caldea. Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a a'ujna u Harán. A'atzu hui á'ateevi'ica, tɨ'ɨqui a'ɨ́in huamí'ɨ ɨ́ táàtajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Abraham. Aj pu 'i Dios raata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ Abraham tɨ nu'u huiirájra'ani a'ujna u Harán tɨ́'ɨj á'ura'ani a'ɨ́jna chuéjra'a japua sej yen japuan a'uchéjme ɨ́jii.

5 Capu seɨj chuej raacɨ́'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Abraham, ni cɨ́j caj a'u tɨ e'ehuaújchejte'en tɨ́'ɨj a'ɨ́in ayén tiraataxáj a'ɨ́jna jɨme'e yee neetzi pu ne'áa ɨ́ chuej. Ajta a'ɨ́in te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios tɨ chuej raatá'an. Ajta ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n: “Tɨ́'ɨj nu'u huámɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ Abraham, a'ɨ́mej pu cɨ'ɨti ɨ́ yaújmua'ame'en.” Capu hui amɨ́n a'ij tɨ ajta caí títɨ'ɨríjmua'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj Dios jetzen ayén te'ataújratziiri'i.

6 ’Ayee pu ajta tiraata'ixaa tɨjɨ́n: “Muá'ahuaacɨxa'astemua'a mú me'uun a'uté'e muá'aju'un seíj chuéjra'a japua a'u mej caí é'eme'ecan. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'aijta a'ujna, a'ɨ́i mú tíhua'uta'aíjte'esin mej tiu'umuárɨ'en puaíjtzi jɨme'e. Majta a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un. Muá'ateeri a'achú cumu muáacua ciento nine'ira'a mej rajpuaíitzi muá'aju'un.

7 ’Nee nu hui neajta niyen huá'aruuren mej mi miyen che'atá mena'a tirajpuaíitzi muá'ara'ani a'ɨ́ime ɨ́ mej a'ij pua'a tihua'ajéeve muá'aju'un, ché'e ti'itɨj jɨme'e nicu. Aj mú mijtá'i huiráaju'un a'ɨ́ime ɨ́ a'ahuáacɨxa'astemua'a me'újna. Majta me'ín miijmu naatévaɨre'e íiye a'u pej á'uca.” Ayee pu hui tiraata'ixaa ɨ́ Dios a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

8 ’Aj pu 'i Dios raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham ti'itɨj tɨ jín ráamua'aree tɨ Dios ruseíj te'ataújratziiri'i tɨ nu'u chuej ráacɨ'ɨti. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej ra'antisí'iche ɨ́ runavij ɨ́ ta'antiújvi'i ɨ́ mej jetzen sea'araca. A'ɨ́j pu jín tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú cumu aráhuaica xɨcaj tɨ huanú'ihuaca'a ɨ́ yaujra'an ɨ́ Abraham, ayée pu ráaruu ɨ́ ruyauj tɨ ayén ántehua'aca'a tɨjɨ́n Isaac. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Isaac, ayée pu che'atá na'a ráaruu a'ɨ́jna ɨ́ ruyauj tɨ ayén ántehua'aca'a tɨjɨ́n Jacobo. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Jacobo, ayée che'atá na'a huá'uruu a'ɨ́mej ɨ́ ruyaujmua'a, ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'axcaa, ɨ́ mej jee tavaújsimua'a pú'een.

9 'Majta a'ɨme ɨ tavaújsimua'a, jé'ecan mú rá'anchueere seíj ɨ ru'ihuaara'a tɨ ayén ántehua'aca'a tɨjɨn José. A'ɨɨ mú ráatuaa ɨ ru'ihuaara'a. Aj mú mi seica ya'uví'itɨ seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Egipto. Ajta Dios pu raatévaɨ a'ɨjna ɨ José.

10 Dios pu nu'u raatévaɨ tɨ ij caí ché'e rajpuaíitzi á'ara'ani. Dios pu jetze aráujca'anejca'a a'ɨjna ɨ José tɨ ij a'ɨɨn rú'umua'areere temua'a naa. Ajta Dios pu raatá'a a'ɨjna ɨ José tɨ a'ɨɨn jeíhua rɨ'ɨ rá'aseijrate'e a'ɨjna ɨ rey, ɨ mej miyen raatamuá'a tɨjɨn Faraón. A'ɨj pu jɨn antiújmua'areereca'a a'ɨjna ɨ José a'ɨjna jɨme'e tɨ tiu'uta'aíjta tɨj na'a nainjapua a'uun tɨ huatacá'a u Egipto, ajta a'ujna a'u tɨ é'echejca'a a'ɨjna ɨ rey.

11 'Aj pu 'i jeíhua tujri huatéxuaavireca'a a'ujna u Egipto, ajta íiye a'u mej é'echejca'a a'ɨmej ɨ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨn Canaán ayajna, a'ɨjna chuéjra'a japua íiye a'utejé'eseijre'e. Jéihua mú hui rajpuaíitzi muá'araa ɨ teɨte. Capu xuaavi'ica'a ti'itɨj mej huácua'ani.

12 'Tɨ'ɨquí ayén tiú'unamuajri'i a'ɨjna ɨ Jacobo tɨjɨn a'úu pu nu'u é'exuaavi ɨ ti'itɨj tɨ iráacua'ani a'ujna u Egipto. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej á'uju'un me'újna ɨ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Amuacaícan mú huaja'uvé'emuaareca'a.

13 Matɨ'ɨjtáhua'a huaja'uvé'emuaareca'a me'újna u Egipto. Aj pu 'i a'ɨɨn ɨ José hua'utá'ixa a'ɨmej ɨ ru'ihuaamua'a ja'atɨ tɨ pú'een a'ɨjna. Ajta ɨ José a'ɨj pu huatá'ixaa a'ɨjna ɨ Faraón ja'atén mej pú'een a'ɨɨme í'ihuaamua'ame'en, majta ja'atén mej teɨtestemua'ame'en pú'een.

14 Ajta á'iyen tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨjna ɨ José tɨ ij a'uun a'uré'enen ɨ táàtajra'an, majta ɨ mej jamuan é'echejca'a. Ayee mú ará'axcaa a'achú cumu huaícate japuan tamuáamuata'a japuan anxɨvi.

15 'Tɨ'ɨquí Jacobo, a'uun á'uraa a'ujna u Egipto. A'uu pu ɨmuá a'umɨ'ɨ a'ɨjna, majta a'ɨɨme ɨ tavaújsimua'a, a'ɨɨ mú majta me'uun á'ucuii.

16 Aj mú mi me'uun ɨmuá huajá'utɨ ɨ mɨ'ɨchite a'ujna u Canaán. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨn Siquem. A'uu mú huaje'evá'ana a'ɨjna tzajta'a ɨ tɨ huá'unanairi'i a'ɨjna ɨ Abraham a'ɨɨme ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ Hamor, tɨ Siquem é'echejca'a. A'achú pu tihua'unájchi a'ɨjna ɨ Abraham.

17 'Tɨ'ɨj a'ájna teja'uré'ene ɨ xɨcaj tɨ jetzen araúraste a'ɨjna tɨ jíme'en ɨ Dios ayén te'ataújratziiri'i ɨ Abraham jemi tzáahuati'ira'a jɨme'e, jeíhua mú huatámu'iireca'a a'ɨɨme ɨ tavaújsimua'acɨ'ɨ ɨ mej jetzen airáane. Mu'uri mu'iicáa a'ɨɨme ɨ teɨte mej me'uun a'uté'eca'a a'ujna u Egipto.

18 'Aj pu nu'u i seɨj te'enteájrupi rey jɨme'e. A'ɨɨ pu caí raamuá'a a'ɨjna ɨ José teecan.

19 Ajta á'iyen a'ij pua'a tihuá'ajcha'ɨɨca'a ɨ teɨte ɨ tej huá'a jetze airáane iteen. A'ɨɨ pu a'ij pua'a huá'uruu ɨ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Ayee pu hui tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨjna ɨ rey mej hua'iráhua'axɨn a'ɨmej ɨ huá'ayaujmua'a ɨ mej mauj uneeca'i mej mi huácui'ini.

20 'A'ɨjna xɨcájra'a jetze pu huanú'ihuaca'a a'ɨjna ɨ Moisés. Dios pu rɨ'ɨ yá'useijraca'a ɨ pa'arɨ'ɨ. Majta me'ɨn vaújsimua'ame'en a'ɨjna ɨ pa'arɨ'ɨ, a'ɨɨ mú ráave'esijri'i me'újna ruche a'achú cumu huaíca máxcɨra'i.

21 Tɨ'ɨj hui a'ájna teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze ɨ mej jetzen huá'acui'ini a'ɨɨme ɨ tɨ'ɨríi, seɨj pu japuan huaniú. 'Ɨita'a a'ɨjna tɨ rá'ancu'uvajxɨ. A'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e ɨ yaujra'an a'ɨjna ɨ rey. A'ɨɨ pu ráave'esijri'i tɨj ruyauj.

22 Matɨ'ɨj mi nain tiraamuá'ate ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨɨme Egipto mej é'eme'ecan. Jé'ecan pu raayɨ'ɨtɨhua'a a'ɨjna ɨ Moisés a'ɨjna jɨme'e tɨ tiu'utaxáj, ajta a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨj huáruuren.

23 'Ayee pu ari tirájcha'ɨɨca'a a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a a'ɨjna ɨ Moisés, ajta ayén tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨjna tɨ u huaja'uvé'emuaare ɨ

ru'ihuaamua'a, ɨ mej miyen hua'atamuá'amua tɨjɨ́n yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Israél. Aj pu'i á'uraa.

24 'Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a. Tɨ'ɨquí seɨ́j huaseɨ́j tɨ Egipto é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a raruurejca'a í'ihuaare'ara'an a'ɨ́jna ɨ Moisés. Tɨ'ɨquí a'uun á'ume a'ɨ́jna ɨ Moisés tɨ́'ij japuan huániuuni a'ɨ́jna ɨ ru'ihuaara'a. A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́ɨn Moisés a'ɨ́jna huajé'ica ɨ ja'atɨ tɨ Egipto é'eme'ecan.

25 Ayee pu hui tí'imua'ajca a'ɨ́jna jɨme'e mej ráamua'aree a'ɨ́ɨme ɨ ihuáamua'ame'en tɨ a'ɨ́ɨn Moisés Dios jetze araújca'ane tɨ́'ij hua'irájtuaani. Mɨ majta'i caí, camu.

26 'Yee ruijmua'ate'e yee pu huá'uteu hua'apuaca ɨ ru'ihuaamua'a. Maújne'usi'ite'eca'a a'ɨ́ɨme. Ayee pu tí'ijxe'eve'eca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés tɨ hua'utá'ijmɨi. Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "Mú'een teteca, mɨ sej ru'ihuaamua'a, ¿a'iné sej si siyen a'ij pua'a ruruure mú'een rujɨ́ɨmua'a?"

27 Aj pu nu'u i a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a raruurejca'a ɨ seɨ́j ɨ ru'ihuaara'a, tɨ'ɨqui nu'u a'ɨ́ɨn raatátajcheca'a ɨ Moisés. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi ti'itɨj jɨme'e cumu juees, pej pi titaata'aíjte'en itejmi?

28 Tij pajta ineetzi jé'icatan patɨ́j tiraajé'ica pe'ɨ́jna mɨ tɨ Egipto é'eme'ecan ɨ tajcaí." Ayee pu tiraata'ixaa.

29 'Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ Moisés, aj pu 'i huataúruu. A'uraa seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Madián. A'uu pu hui á'ucatii yee cumu ja'atɨ tɨ caí a'uun é'eme'ecan. A'uu pu huaténe'ɨcheca'a. Ajta hua'apuaca títɨ'ɨrijmua'aca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés.

30 'Teuume'eca a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a, tɨ'ɨqui seɨj huataseíjre a'ɨ́jna ɨ Moisés jemi já'ahua'a ɨtzitá á vejli'i ɨ jɨrí jetze tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Sinaí. A'uu pu hui a'utéveeca'a ti'itɨ́j tzajta'a tu'upi tɨ tétaasime'eca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. A'ɨ́j pu pírɨcɨ seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.

31 Tɨ́'ɨj a'ɨ́jna huaseɨ́j a'ɨ́jna ɨ Moisés, jé'ecan pu a'ij ra'utaseɨ́j. Aj pu'i ya'utéeseij temua'a naa. Tɨ'ɨquí ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ tavástara'a.

32 Ayen tɨjɨ́n: "Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ hua'aDioj a'ɨ́mej ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ, i nej Diojra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ Abraham, neajta a'ɨ́jna ɨ Isaac, neajta a'ɨ́jna ɨ Jacobo." Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Dios.

'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Moisés, jeíhua pu ruviveeca'a. Capu ché'e á'ujca'anejca'a tɨ raaseɨ́j.

33 'Ajta ayén tiraata'ixaa ɨ tavástara'a tɨjɨ́n: "Patá'aj ajtá'ɨ'ɨpɨ'ɨn mɨ pej rajtáca'acai a'iné neetzi pu ne'áa mɨ chuej pej japuan á'uche'ecan. Nu'uri huaténe'a'aate.

34 Nee nu hui neri hua'useɨ́j a'ij mej ye'í a'ij pua'a huá'aruure ɨ neteɨ́testemua'a ɨ mej me'uun a'utéij u Egipto. Nee nu ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ mej jɨ́n á'upuaapua'are'e. Neajta nu'uri yé ve'ecánejsin nej ni huá'a japua huániuuni mej mi huirácɨɨne a'ujna u Egipto. A'ɨ́j nu jɨ́n inee muaata'áijte'esin patá'aj á'ura'ani patá'aj pe'uun á'ume'en pe'újna Egipto." Ayee pu hui tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ Dios.

35 'A'ɨ́jna ɨ Moisés, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej raatíteca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "¿A'ataani mua'antíhuau mú'eetzi cumu ti'itɨj jɨme'e juees pej pi nu'u titaata'aíjte'en itejmi?"

'Dios pu jetze rucá'anejca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés tɨ i a'ɨ́ɨn tíhua'uta'aíjte'en, ajta hua'irájtuaani. Dios pu ruseɨ́j raata'íteca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn huataseíjre'en ɨ tu'upi tzajta'a ti'itɨ́j tɨ tétaasime'eca'a.

36 'A'ɨ́jna ɨ Moisés, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ɨ́mej ɨ tayaaxújmua'acɨ'ɨ. Ajta jeíhua pu ti'itɨ́j hua'utaseíjra mej mi me'ɨ́jna jɨ́n ráamua'aree tɨ Dios jetze aráujca'anejca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés a'ujna u Egipto, ajta

a'ujna já'ahua'a jaj tɨ ve'ée tɨ é'eseijre'e tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín jaj tɨ pa'u, ajta a'ujna já'ahua'a ɨtzitá. Á'atee a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a tɨ ayén rɨjca'a a'ínjna í Moisés.

37 'A'ínjna í Moisés, a'íɨ pu hui ajta a'íɨn pú'eene'e í tɨ ayén tihua'utá'ixaa a'ímej í yaújmua'ame'en a'ínjna í Israél teecan tɨjín: "Dios pu nu'u seíj avé'evi'itɨ tɨ a'íɨn ve'ecán jín ti'itevée á'ara'ani í jemin. A'íɨ pu nu'u ajtéme'ecan mú'ejmi jemi. Ajta nu'u ayén che'atá na'a tiu'utévaɨre'esin netíj nu'u inee. Setá'aj nu'u rá'antzaahuate'en."

38 'Matí'ɨj me'ín teɨte tiújseɨj a'ujna já'ahua'a ɨtzitá, a'íɨ pu ajta á a'utéveeca'a huá'a jamuan. A'íɨ pu xaa tahuáacɨxa'astemua'a japua huaniú jemin a'ínjna í ja'atɨ tɨ tí'ivaɨre'e í ta japua, a'ínjna tɨ tiraata'ixaa a'ánna jɨrí japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sinaí. Moisés pu ra'ancuré'a í niuucari mé jetzen ruuri muá'ara'ani tí'ij á'iyen a'íɨn taata'í'ɨten itejmi.

39 'Mí majta, camu á'ujca'anejca'a mej rá'antzaahuate'en sino ayée mú tí'ijxe'eve'eca'a í ru tzajta'a mej huaré'ecɨɨne a'uun púJme'en u Egipto.

40 Ayee mú tiraata'ixaa me'ínjna í Aarón. Miyen tɨjín: "Patá'aj santute taatétaaven mej mi me'ín amuaaté'ee muá'ara'ani, a'iné, catu xaa ne'u ramua'aree a'ij tɨ ti'itíj ráaruu a'ínjna í Moisés, í tɨ tu'irájtuaa a'ujna u Egipto."

41 'Aj mú mi me'ín santu ti'itíj huatétaahuaca'a, tɨ ayén seijre'eca'a tíj viseáaru'u. Matí'ɨj mi tiraatámuaɨ'ɨvejte me'ínjna í viseáaru'u. Jé'ecan mú huataújtemua'ave me'ínjna jɨme'e í mej raatétaahuaca'a rujíɨmua'a me'ínjna í santu.

42 'Ajta, a'íɨn í Dios, a'íɨ pu hui mé hua'uhuá'axɨ. A'íj pu jín ajtáraa a'ímej jemi mej mi seíj jemi tiu'utévaɨre'en, a'ímej jemi í mej me'uun é'eseijre'e u ta japua, xu'ura'ave, máxcɨra'i, xɨcaj, ti'itíj tɨ a'ij tí'iseijre'e u júte'e. Ayee pu té'eyu'usi'i a'ínjna jetze í yu'uxari mej ra'uyú'uxaca'a a'íɨme í mej títetaté'eca'a ti'itɨj jɨme'e í Dios jemi. Ayen tɨjín:

Mú'een yaújmua'ame'en a'ínjna í Israél,
¿ni qui siyen tinaatámuaɨ'ɨvejte
    setí'ɨj á'ucɨɨnicu se'újna ɨtzitá?
Caxu xaa ne'u.
Sira'atee hua'apuate nine'ira'a
    se'újna u mu'utzitá.
Caxu xaa ne'u tinaatámuaɨ'ɨvejte.

43 Mɨ seajta, ayée xu tiráatɨsime'e í chi'ira'an
    se'ínjna í santu tɨ ayén ántehuaa tɨjín Moloc,
seajta ráachuisime'e í tɨ jetzen seijre'eca'a
    xu'ura'ave'era'an í seɨj í santu
    tɨ ayén ántehuaa tɨjín Renfán.
A'ii mú nu'u hui a'íɨn pú'eene'e santute
    í sej rujíɨmua'a siyen tihuá'utaahuaca'a
    sej si rí'ɨ tihua'utá'an se'ímej.
A'íj nu jín ne'uun amuaata'íti a'ujná'ɨmua a'ujna já'ahua'a
    tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Babilonia.
Ayee pu hui tihua'utá'ixaa í Dios.

44 'A'ujna ɨtzitá, a'íɨ pu jé'eseijre'eca'a huá'a jemi í tavaújsimua'a teeca a'ínjna í tɨ curé'anami'i í ɨnaamua a'u mej e'etiújse'ɨri. Ayee mú hui éene'en huatétaahuaca'a a'ij tɨ ye'í a'íɨn Dios tiraata'aíj a'ínjna í Moisés, tí'ɨj ayén tiraata'ixaa tɨjín tɨ nu'u raatétaaven ayén éene'en tíj a'ínjna í mua'atejri a'ij tɨ a'íɨn tiraataseíjra.

45 'Matí'ɨj ra'ancuré'a me'ínjna í ɨnaamua, aj mú mi u ye'erájtɨ a'íɨme í mej mú a'uvé'eju'un a'ínjna jamuan í Josué matí'ɨj hua'utéemua'itɨ í teɨte a'ímej jemi

ɨ mej me'uun é'echejca'a. Dios pu hua'iráavi'itɨ tɨ́'ij a'ɨ́in hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ tavaújsimua'a teeca seɨ́j chuéjra'a japua mej japuan huaujchéete'ajra'ani. A'uu pu jé'eseijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ ɨnaamua ajta na'a caí a'ɨ́jna teja'uré'ene a'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen a'ɨ́in huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ rey, ɨ David teecan.

46 'A'ɨ́jna ɨ David teecan, a'ii pu raacɨ́'ɨ tɨ Dios rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n raatéjhuau a'ɨ́jna ɨ David ɨ Dios jemi tɨ́'ij Dios raatá'an tɨ David rá'ajtaaven ɨ teyuu tɨ́'ij ayén tí'ivaɨre'e á'ara'ani tɨj chi'ira'an a'ɨ́jna ɨ Diojra'an a'ɨ́jna ɨ Jacobo.

47 Capu ajta ayén teja'uré'ene sino a'ɨ́ɨ pu rá'ajtaahuaca'a ɨ chi'ira'an ɨ Dios a'ɨ́jna ɨ Salomón.

48 'Mɨ ajta, Dios pu jaítze'e antiújmua'aree caí máàj ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu caí é'e é'eche ɨ chi'ij tzajta'a ɨ mej rá'ajtaahuaca'a ɨ teɨte. A'ɨ́j pu hui jɨ́n ayén ra'uyú'uxaca'a ɨ seɨj tɨ tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:

49 Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a. Ayen tɨjɨ́n:

Nee nu a'ujyeíjxɨ'ɨsin ɨ ne'ɨpuá japua u ta japua,
neajta nu'u e'erá chepuarita ɨ chaanaca japua.
¿Ti'itáni chi'ira'a senaatétaaven ineetzi?
¿Ca'ɨ́n a'uné jetze é'erɨ'ɨri nej nu'u huánse'upe'en?

50 ¿Ni necaí ne'ɨ́n pú'een inee
i nej nain tiú'utaahuaca'a
tɨ a'uun tejé'eseijre'e u ta japua,
ajta tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua?

Ayee pu ti'ixa ɨ Dios.

51 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Esteban. Ayen tɨjɨ́n:

—Mú'een xu i'i muárɨ'eri. Capu hui ti'itɨj a'amua tzajta'a uténinei. Ayee xu antaújnaamua ɨ ru tzajta'a, matɨj rɨjcaa ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. Ja'anáj tɨ na'a nain xɨcaj tzajta'a, mú'een xu caí ra'ancuré'a'ave a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

52 'Naíimi'i a'achú mej pua'améca ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, a'ɨ́ime ɨ mej a'ij pua'a huá'uruu ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ. A'ɨ́ɨ mú majta huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ mej amuacaícan raataxájtaca'a yee a'ɨ́ɨ pu yé ve'ecánejsin ɨ tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ Dios jemi.

'Me'ecui xaa ne'u, mú'een mɨ sej caí ramua'areereca'a, mú'een xu raatéevi'i, seajta raajé'ica.

53 A'ɨ́ime ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi, a'ɨ́ɨ mú amuaatátui ɨ ye'irá tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze. Mɨ seajta mú'een, caxu rá'atzaahuate'eca'a. —Ayee pu'u tiu'uxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Esteban.

Mej nu'u raajé'ica me'ɨ́jna ɨ Esteban

54 Matɨ́'ɨj miyen tiráanamuajri'i, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. A'ɨ́j mú jɨ́n temua'a tite'evá'ujche'eve ɨ rutamej jetze. Temua'a mú tí'ijneechejca'a.

55 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Esteban, xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́j pu jetze rucá'anejca'a. Aj pu i á á'ujneereca'a ɨ ta japua. Tɨ'ɨquí ayén éene'en tiu'uséij tɨ airátatzaca'a a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ Dios, ajta tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ Jesús, rɨ'ɨrínta'a ɨ Dios.

56 Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Esteban ayén tɨjɨ́n:

—Casi'i, néjseij ɨ tɨ ari antácuuni ɨ ta japua, neajta ne'ɨ́jna seɨ́j ɨ tɨ ajta huá'a jetze airáane ɨ teɨte. Aj huatéjvee rɨ'ɨrínta'a ɨ Dios. —Ayee pu jemin tiu'utaxájtaca'a.

57 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj mú mi huiteújnaxɨ ɨ rumuájca'a jɨme'e ɨ runaxaiita'a mej mi caí ráanamua a'ij tɨ ti'ixa. Majta huatejíihuajraa ca'anín jɨme'e a'ɨ́ime. Majta u a'utéruaacheca'a jemin.

58 Aj mú mi ru'iráajaj me'újna u chajta'a. Matí'ij mi autéjhuii mej raateátu'asixi'in tetej jime'e. Majta me'ín í mej tí'ijseijraca'a, a'íi mú te'itiújchuiixi í tiú'ujsiicu'u. Matí'ij mi á tejá'ajraj á chuaata'a jemin a'íjna í temuaij ti ayén ántehuaa tijín Saulo.

59 Matí'ij ratú'axaca'a a'íjna í Esteban, ayée pu tiraatéjhuau í Dios jemi, tijín:

—Jesús, nevástara'a, patá'aj ra'ancuré'an i nexiejniu'uca.

60 Aj pu 'i títunutaca'a. Ayen tijín:

—Nevástara'a, capej a'ímej jetze pej jetzen rapua'ajte'e a'íjna í mej jín auteájturaa mú'eetzi jemi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

Ti'iquí huamí'i a'íjna í Esteban.

8

1 Ajta a'íin í Saulo, a'íi pu tí'ijseijraca'a matí'ij raajé'ica me'íjna í Esteban.

A'ájna xicájra'a jetze matí'ij raajé'ica, majta á'iyen autéjhuii mej a'ij pua'a huá'uruuren ca'anín jime'e a'ímej í mej té'atzaahuate'e, í mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén. Majta á'iyen a'ucíjxi nainjapua tíj na'a a'uun ti huatacá'a u Judea, majta u Samaaria. A'íi mu'u caí a'ucíj a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase.

Saulo pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ímej í mej té'atzaahuate'e

2 Majta seica í mej rí'i tira'ará'aste í hua'aye'ira, a'íi mú ra'avá'ana me'íjna í Esteban teecan. Jéihua mú rú'uxieemiste'eca'a.

3 Ajta a'íin Saulo, a'ij pua'a pu huá'aruurejca'a a'ímej í mej té'atzaahuate'e. A'u ti na'a mej a'uchéjme'ecaa, a'íi pu a'uteáru'ipiche'e u huá'achi'ita. Ajta hua'irája'apuana'a í teteca, ajta a'ímej mé 'uuca. Naíjmi'ica pu ti'itatú'irihua'a mej mi hua'unán.

I ti nu'u tihuá'a'ixa'atehua'a a'íjna í Felipe a'ímej í mej Samaaria é'eme'ecan

4 Majta me'ín í mej a'ucíjxi, a'u ti na'a mej á'ujujhua'ane'e, a'íi mú ti-hua'umuá'ate í teite me'íjna jime'e í niuucari í ti Dios jín hua'irájtuaani.

5 Aj pu 'i seij u a'atanéj a'ujna já'ahua'a chajta'a ti a'uun e'ejtéme'ecan a'ujna u Samaaria. Ayee pu ántehuaa a'íjna í ja'ati tijín Felipe. Aj pu 'i a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en a'íjna jetze me'ecan í Ciríistu'u.

6 Jéihua mú rá'ajaahuate'eca'a í teite. Matí'ij ráanamuajri'i a'íjna í Felipe, ajta matí'ij tiu'uséij a'ij ti ti'itij huaríj, jeíhua mú rá'atzaahuate'eca'a, a'iné ayée pu rijca mej mi ráamua'aree í ti Dios jetze aráujca'anejca'a.

7 Majta mu'iití huarúj í mej tiyáaru'use huá'a tzajta'a seijre'eca'a; jé'ecan mú huajíjhuaca'a a'íime í tiyáaru'use matí'ij huiráaci í teite tzajta'a. Majta mu'iití mú huarúj í mej ciyáaxavi'i, majta í mej ru'íica jetze ciyáaxavi'i.

8 A'íj mú jín huaújtemua'ave temua'a naa a'ujna chajta'a.

A'íjna í Simón ti nu'u huápi'i tiu'urí'ire

9 Seij pu ajta a'utéveeca'a ti ayén ántehuaa tijín Simón. Jé'ecan pu rú'umua'areereca'a a'íjna ti ti'itíj a'ij huáruuren a'íjna jime'e mej a'ij te'utaseíj í teite. Pu'uri á'atee ti ayén rijcaa a'íjna í Simón. Jéihua pu á'ujtzaahuate'eca'a a'íjna jime'e ti nu'u jé'ecan ruxe'eve'e.

10 Naíimi'i mú rá'atzaahuate'eca'a, tíj na'a ti'iríi, majta í mej vaujsi. Miyen ti'ixáata tijín:

—Dios pu hui jetze araújca'ane amijna mi teáata'a.

11 Pu'uri a'ateevi'i a'íjna í Simón ti ayén rijcaa mej mi a'ij te'utaseíj. A'íj mú jín rá'atzaahuate'eca'a.

12 Majta a'ɨɨ mú rá'antzaahua tɨ'ɨj a'ɨɨn Felipe hua'utá'ixa a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tɨ ayén tí'iraxa ɨ tɨ jetzen tí'aijta ɨ Dios, ajta ɨ tɨ jín raxa ɨ Jesús jetze me'ecan. Aj mú mi huámuaɨ'ɨvijhuaca'a ɨ teteca, majta ɨ 'uuca.
13 Ajta a'ɨɨn ɨ Simón, a'ɨɨ pu ajta rá'antzaahua. Ajta huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. Jé'ecan pu a'ij te'utaseíj a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ ye'í rɨjcaa a'ɨjna ɨ Felipe, ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ ti'itɨj hua'utaseíjra ɨ mej jɨn ráamua'aree tɨ Dios jetze aráujca'anejca'a a'ɨjna ɨ Felipe. A'ɨj pu jɨn a'ɨɨn Simón a'utéjche tɨ á'uche'ecane'en jamuan.

A'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan, a'úu mú a'uté'uuca'a u Samaaria

14 Matɨ'ɨj ráamua'areeri'i a'ɨɨme ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ɨ mej meri rá'antzaahua ɨ niuucari ɨ tɨ Dios jemi é'eme'ecan a'ɨɨme ɨ mej Samaaria a'uchéjme, aj mú mi hua'uta'íteca'a a'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan a'ɨmej jemi.
15 Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a, aj mú mi raatáhuaviiri'i ɨ Dios tɨ'ij huateáturan huá'a tzajta'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
16 A'iné caxɨɨ pu yé ve'ecánejca'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ'ij huateáturan huá'a tzajta'a. Majta a'ɨɨme ɨ teɨte, naímɨ'i mú huámuaɨ'ɨvijhuaca'a niuucajtze'en a'ɨjna ɨ Jesús.
17 Matɨ'ɨj mi me'ín ɨ mej hua'apua, a'ɨɨ mú hua'avé'emuarɨ'exɨ a'án huá'amu'uutze'e a'ɨɨme ɨ teɨte. Matɨ'ɨj miyen huarɨj, aj pu xaa yé ve'ecáane huá'a tzajta'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
18 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Simón raaseíj tɨ yé ve'ecáane a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios matɨ'ɨj seɨj avé'emuarɨ'e a'án mu'úutze'en. Tɨ'ɨquí a'ɨɨn tumin hua'utá'amɨ'ɨcaa.
19 Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨn:
—Setá'aj naatá'an nej niyen huárɨni, nej seɨj avé'emuarɨ'en, tɨ'ij yé ve'ecáanen a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ'ij a'ɨɨn huateáturan a'ɨjna tzajta'a ɨ ja'atɨ.
20 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Pedro tɨjɨn:
—Ché'e antipuá'are mɨ tumin, pajta mú'ee, a'iné pej pi piyen tí'imua'atze mú'ee pej tumin jɨn tiú'unanan ɨ Dios tɨ tihua'atá'aca.
21 Capu hui ayén tiraavíjte'e pej piyen tiu'utévaɨre'en pe'ɨjna jɨme'e. Capej mú'ee huatá'acɨ'ɨpua a'ɨjna jɨme'e ɨ pej caí rɨ'ɨ ti'itiá'acha'ɨɨ mua'a tzajta'a ɨ Dios jemi.
22 Patá'aj raatapuá'ajta pe'ɨjna jɨme'e ɨ pej a'ij pua'a tí'iruure. Patá'aj hui raatáhuavii ɨ Dios, tɨ'ij a'ɨɨn Dios timuaatá'uuni'i a'ɨjna jɨme'e ɨ pej rájteu mua'a tzajta'a.
23 Ayee nu tí'imuaseij mú'eetzi, jé'ecan pej chueere'e mua'a tzajta'a. Temua'a pej tirajpuaíitzi pua'amé pe'ɨjna jɨme'e ɨ pej auteájturaa ɨ Dios jemi.
—Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pedro.
24 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨjna ɨ Simón tɨjɨn:
—Setá'aj raatáhuavii ɨ Dios tɨ ij caí ti'itɨj a'ij neruuren, setɨj seuchén tiu'utaxájtaca'a.
25 A'ɨjna ɨ Pedro, ajta a'ɨjna ɨ Juan, a'ɨɨ mú tihua'utá'ixaa ɨ teɨte me'ɨjna jɨme'e ɨ mej raaseíj a'ij tɨ ti'itɨj ráaruu ɨ Jesús, majta hua'utá'ixa ɨ niuucari ɨ tɨ jín hua'irájtuaani ɨ Dios. Mú'iicacié mú miyen tihua'utá'ixaa ɨ teɨte mej a'uchéjme a'ujna u Samaaria. Matɨ'ɨj mi a'ucɨj a'ánna Jerusalén.

A'ɨjna ɨ Felipe, ajta ɨ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨ Etiopia é'eme'ecan

26 Tɨ'ɨquí seɨj tiu'uxájtaca'a jamuan a'ɨjna ɨ Felipe. A'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e a'ɨjna ɨ ja'atɨ seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ Dios jemi. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨn:

—Aricu á'ura'a aate púјme'en a'ájna juyéјra'a jetze tɨ Jerusalén a'uré'enine'i u jetze púјme'en a'ujna Gaza já'ahua'a.

A'ɨ́jna juyéјra'a jetze, a'ii pu a'ɨɨ́n pú'een tɨ a'uun mu'utzitá a'uré'enine'i.

27 Aj pu 'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe. A pu a'ucamé'eca tɨ́'ɨj ja'atɨ antinájcheca'a tɨ Etiopia é'eme'ecan. A'ɨɨ́ pu a'ɨɨ́n pú'een ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ve'ecán jɨ́n pu ti'itéјvee a'ɨ́jna jemi ɨ́ mej jee Candace. Ayee pu huataújmua'a Candace tɨjɨ́n Hua'areina ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan a'ujna Etiopia. A'ɨjna ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a, a'ɨɨ́ pu antiújmua'areereca'a tɨ tumin seɨre'eca'a. A'ɨɨ́ pu a'ánna a'atanéj a'ánna Jerusalén tɨ́'ij Dios a'utéenajche.

28 Pu'uri a'uun pɨ́jé'ejve a'ájna chuéјra'a japua tɨ a'uun é'eme'ecan. A'ɨɨ́ pu jetze a'aracaí ɨ́ carreta huamé'ecaa. Yu'uxari pu jetze té'ejijve'eca'a tɨ a'ɨɨ́n ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Isaías.

29 Aj pu 'i a'ɨɨ́n xɨéјniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, raatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Ajtéxɨɨri vejli'i amɨjna jetze mɨ carreta. Patá'aj ra'antinájche.

30 Huatɨéechijmé'e pu a'ɨ́jna ɨ́ Felipe ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Tɨ'ɨquí a'ɨɨ́n Felipe ráanamuajri'i ɨ́ tɨ té'ejijve'eca'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari a'ɨɨ́n tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías teecan. Aj pu 'i a'ɨɨ́n Felipe ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni peyeú'ite ɨ́ pej rá'ajijve'e?

31 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n:

—¿A'iné tí'irɨ'ɨri nej yaú'itɨée ná'ara'ani, tɨ pua'a caí ja'atɨ naatá'itɨi a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ niuucari, nej ni yaú'itɨée ná'ara'ani? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Aj pu 'i raatá'inee a'ɨ́jna tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨ a'ɨɨ́n Felipe antíra'ani ɨ́ carreta jetze, tɨ nu'u a'ujyeíjxɨ'ɨn jamuan.

32 Ayee pu té'axajtaca'a ɨ́ tɨ jetzen té'ejijve'eca'a tɨ ayén té'esiɨɨmua'ihuaca'a tɨjɨ́n:

Meye'ujáj mej mi raajé'ica matɨ́j nu'u hua'arujca ɨ́ cáne'axɨ.
Ayee pu'u éene'e a'ame tɨ́j cáne'a mej racáyejsin.
A'iné ayée pu a'ɨ́jna ɨ́ cáne'a capu avé'eniu, yee cumu tɨ caí té'anrɨ'ɨre.
Matɨ́'ɨj miyen raatéxɨeehuataca'a, ayée pu che'atá na'a caí te'evé'eniuuca'a a'ɨ́jna matɨ́'ɨj a'ij pua'a ráaruu.
33 Jéihua pu nu'u tiu'utatévi'iri'i a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej ra'utéxɨeehuari'iri'i.
Capu ja'atɨ japuan huaniú a'ɨ́jna.
Capu ajta a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj a'ɨ́jna jetze ɨ́ huáacɨxa'astemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ
a'iné a'ɨɨ́ pu nu'u ya'uví'itɨ ɨ́ xɨéјniu'ucare'ara'an tɨ́'ij caí ché'e íiyen seijre'e chaanaca japua.

34 Aj pu 'i a'ɨɨ́n tɨ uvé'e'atajpi'ihuaca'a, ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Patá'aj naatá'ixaate'en, ¿ni ruseɨ́j teújxajta na'ari ja'atɨ seɨ́j téxajta?

35 Aj pu 'i a'ɨɨ́n Felipe a'utéјche tɨ raatá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ rá'ajijve'eca'a ɨ́ yu'uxari jetze. A'ɨ́j pu huataxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́j ráaruu a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

36 Matɨ́'ɨj mi ayée a'uré'ene a'u tɨ jé'ejmuaa. Aj pu 'i a'ɨɨ́n ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a ayée pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Felipe tɨjɨ́n:

—Casi'i, ye'ecui ájmuaa. ¿Ni qui caí rɨ'ɨrí pej náamuaɨ'ɨhua ineetzi?

37 Aj pu 'i Felipe ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Tɨ pua'a peté'atzaahuate'e mua'a tzajta'a, aj pu xaa ne'u huatárɨ'ɨristari.

Aj pu 'i ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a tɨjɨ́n:

—Nee nu xaa ne'u té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́n Jesús i'i yaujra'an ɨ́ Dios.
38 Aj pu 'i raata'aíj tɨ huatéchaxɨn ɨ́ carreta. Matɨ́'ɨj mi acáaci ɨ́ mej hua'apua. Aj mú mi atéeci á jaata'a. Tɨ'ɨquí a'ɨ́n Felipe ráamuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a.
39 Aj mú mi aitacíj á jaata'a. Ajta á'iyen a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ya'uví'itɨ a'ɨ́jna ɨ́ Felipe jíye'itzi jɨme'e. Ajta a'ɨ́n ɨ́ tu'uvé'e'atajpi'ihuaca'a capu ché'e raaseíj ɨ́ Felipe a'ij tɨ huárupi. Capu amɨ́n a'ij, iyá'uraa naa tiú'ujtemua'ave'e.
40 Ajta, a'ɨ́n ɨ́ Felipe, a'úu pu a'utaseíjre a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Azoto. A'ɨ́ pu tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, ajtahua'a mé yee tɨ huachájta'ajme, ajtahua'a méyee, ajta na'a caí a'ará'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cesarea.

9

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́n Saulo huataújtuaa ɨ́ Dios jemi (Hch. 22:3-16; 26:9-18)

1 Ajta a'ɨ́n ɨ́ Saulo, ayén auj tihuá'aneechejca'a tɨ huá'ucui'ini a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́jna u a'utéeseij a'ɨ́jna tɨ tihuá'a'aijte'eca'a u teyujta'a.
2 Aj pu 'i raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́n raatapíjte'en ɨ́ yu'uxari ɨ́ tɨ jɨ́n u a'uteárute u teyujta'a ajta já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Damasco. Tɨ pua'a nu'u a'uun huajá'uteuni ɨ́ teɨte ɨ́ mej nu'u rá'atzaahuate'eca'a ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ titeejú'ucaa ɨ́ Dios jemi, aj pu nu'u i hua'iráví'itɨj hua'anajɨ́'ɨci'exɨ'ɨn, tɨ́'ɨj nu'u i huá'avi'itɨn u Jerusalén.
3 Tɨ́'ɨj ari a'uun vejli'i aumé'ecaa a'ájna Damasco, jíye'itzi jɨ́n pu jeíhua jairanéeri'ici já'araa. Júte'e ve'ecáane a'ájna a'u tɨ a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Saulo.
4 Tɨ'ɨquí a'ɨ́n e'erájve á chuaata'a. Ti'itɨj pu huánamuajri'i tɨ ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Saulo, Saulo, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen a'ij pua'a neruure?
5 Aj pu 'i ayén tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ Saulo tɨjɨ́n:
—¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?
Aj pu 'i ayén tiu'utánamuajre tɨjɨ́n:
—Nee nu ne'ín pú'een i nej i'i Jesús, i pej a'ij pua'a neruure.
6 Aj pu 'i tavástara'a ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ájchesi, aricu u chajta'a. Aa mú muaja'utá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárɨni.
7 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e, a'úu mú a'uté'uuca'a, camu ché'e avé'eniuuca'a. Ti'itɨj mú xaa huánamuajri'i, aru camu ja'atɨj á'a a'uséij.
8 A'uu pu 'i ájchee a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Tɨ́'ɨj mé úuneereca'a, capu ché'e atáneerica'a. Matɨ́'ɨj mi ra'anaví'ira'a ɨ́ muájca'are'ara'an jetze, meya'uví'itɨ u Damasco.
9 Ayee pu á'atee a'achú cumu huaíca xɨcaj tɨ aracúuni'i, ajta tɨ caí ti'itɨj huácuaa; ayée pu che'atá na'a á'atee huaíca xɨcaj tɨ caí yé'ecare'e.

Ananias pu nu'u u huajé'emuaare a'ɨ́jna ɨ́ Saulo

10 Seɨj pu a'utéveeca'a a'ujna Damasco, ja'atɨ tɨ ajta té'atzaahuate'eca'a. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Ananias. Aj pu 'i tavástara'a huataseíjre jemin a'ɨ́jna ɨ́ Ananias. Ayee pu tiraatajé tɨjɨ́n:
—Ananias.
Aj pu 'i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Ye'e nej huatéjvee, nevástara'a.
11 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:

—Aricu, a'ájna cáayera'a jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n tɨ huataújje'iye. Patá'aj hui pe'uun tiu'uta'íhua'un ɨ́ Judás tɨ é'eche tɨ pua'a a'uun a'utácatii a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Saulo. Tarso pu hui é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. A'ɨ́ɨ pu rahuauhuau ɨ́ Dios jemi.

12 Ja'atɨ pu nu'u huataseíjre a'ɨ́jna jemi ɨ́ Saulo. Tevij pu huataseíjre tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ananias. Ajta ayén tiú'useijre tɨ a'ɨ́ɨn Ananias nu'u ra'avé'emuarɨej a'án mu'úutze'en tɨ ij ajtahua'a atáneere. —Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ tavástara'a.

13 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias:

—Casi'i, nevástara'a. Mu'iitɨ́ mú meri naatá'ixaa a'ij tɨ ti'itɨ́j ruure a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Jé'ecan pu nu'u a'ij pua'a huá'aruure a'ɨ́mej ɨ́ mej muá'atzaahuate'e a'uun mej a'uchéjme a'ujna Jerusalén.

14 Ajta ɨ́jii, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú nu'u raatá'a tɨ a'ɨ́ɨn yé tanén, tɨ́'ij hua'iráví'itɨn hua'anajɨ́'ɨcɨ'exɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej muaná'amiche mú'eetzi.

15 Ajtahua'a pu ayén tiraata'aíj ɨ́ tavástara'a tɨjɨ́n:

—Aricu. Nee nu hui ra'avé'ehuau ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ́'ij a'ɨ́ɨn neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej seíj chuéjra'a japua é'eche, ajta ɨ́ hua'arey. A'ɨ́ɨ pu hui ajta neetzi jetze me'ecan tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ mej me'uun a'uchéjme a'ujna u Israél.

16 Ayej xaa ne'u, nee nu raataseíjrate'esin ne'ɨ́jna ɨ́ Saulo ɨ́ tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ jeíhua rajpuaíitzi á'ara'ani neetzi jetze me'ecan. —Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ tavástara'a.

17 Aj pu 'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias. A'uu pu a'ará'a Judás tɨ é'eche. Aj pu 'i a'uun a'uteájrupi u chi'ita. Ajta á'iyen ra'avé'emuarɨej a'án mu'úutze'en a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Aj pu 'i ayén raatateújte tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaara'a, Saulo. A'ɨ́ɨ pu hui ayén tinaata'aíj ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ mú'eetzi jemi a'utaseíjre patɨ́'ɨj yé ve'etamé'eca. Ayee pu tinaata'aíj pej pi pajtáhua'a atáneere, ajta pej pe'ɨ́jna jetze ará'aca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Ananias.

18 Jɨ́me'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aitácuurixɨ ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze ɨ́ ti'itɨ́j naviira'an tɨ huatéehua. Aj pu'i ajtahua'a atáneereca'a. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn ájchee a'ɨ́jna ɨ́ Saulo. Tɨ'ɨquí huámuaɨ'ɨvijhuaca'a.

19 Aj pu 'i xaa tiú'ucuaa. Ajta ru'uhuatáca'anisti'iri'i. A'uu pu huateájturaa huá'a jamuan ɨ́ mej té'atzaahuate'e hua'apua, huaíca xɨcaj, a'ujna u Damasco.

Saulo pu nu'u tihuá'a'ixaate'e u Damasco

20 Aj pu 'i a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en u hua'atéyujta'a. Ayee pu tihuá'amua'atehua'a tɨ nu'u yaujra'an pú'een ɨ́ Dios a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

21 Naíjmi'i ɨ́ mej ráanamuajri'i, a'ɨ́ɨ mú a'ij yá'useijraca'a jé'ecan. Ayee mú tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n:

—¿Ni caí a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ a'ij pua'a huá'uruu a'ánna Jerusalén a'ɨ́mej ɨ́ mej raná'amiche'e me'ɨ́jna ɨ́ Jesús? ¿Ajta ni caí a'ɨ́jna pu jɨ́n mú a'uvé'emej tɨ́'ij amɨ́n hua'iráví'itɨn hua'anajɨ́'ɨcɨ'exɨ'ɨn tɨ́'ij hua'utátuiire'en ɨ́ mej tí'aijta a'ujna teyujta'a a'ánna Jerusalén? —Ayee mú tiú'urixaate'ecaa.

22 Máàj pu'u jaítze'e ru'uhuatáca'anisti'iri'i tɨ́'ij a'ɨ́ɨn ayén tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte. Jé'ecan pu hua'utéemua'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ juriiyu ɨ́ mej Damasco é'eche a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tiraataxájtaca'a tɨjɨ́n:

—¡Jee, ayej ti'ayajna, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua!

Saulo pu nu'u huataúruu mej nu'u mi caí raatéevi'i

23 A'atzu á'ateevi'ica, aj mú mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi raajé'ica me'ɨ́jna ɨ́ Saulo.

24 Nain túca'ari tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú e'itéte'eca'a ti é'epueerta a'u ti e'iránine'i í juye. Ajta, a'íi pu ráamua'areeri'i a'íjna í Saulo tijín maraatévi'ira.
25 Majta me'ín í seica, í mej té'atzaahuate'e, a'íi mú ra'ateájra sicíri jetze ti ve'ée. Matí'ij mi ra'acájtuaa tíca'imua a'atzaj cumu já'ita'a tíca'a me'íjna í Saulo í jaxu'u jetze. Aj pu 'i á'uraa.
26 Ti'iquí a'uun a'aráa u Jerusalén. A'íi pu raxí'eve'eca'a ti hua'ajtéjaahuate'en a'ímej í mej té'atzaahuate'e. Mi majta, camu raxí'eve'eca'a a'iné méjtziiine'eca'a. Camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a ti a'íin ayén té'atzaahuate'e a'íjna í Saulo.
27 Capu amín a'ij, a'íi pu í Bernabé, a'íi pu ra'ancuré'evi'iti. Aj pu 'i ya'uví'iti a'ímej jemi í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase. Ajta hua'utá'ixa ti nu'u a'íin Saulo, a'íjna huaseíj í tavástara'a tí'ij nu'u á a'ume'eca juye jetze, ajta Saulo pu hua'utá'ixa tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej Damasco é'eche. A'íi pu tihuaú'ixaa Jesús jetze me'ecan.
28 A'íj pu jín, a'uun a'uteájturaa a'íjna í Saulo a'ánna Jerusalén. Ajta a'íime huá'a jamuan á'uche'ecane'e. Tihuá'a'ixaate'eca'a Jesús jetze me'ecan tzáahuati'ira'a jime'e.
29 Seica pu ajta jamuan tiu'uxájtaca'a. A'ii mú a'íin pú'een í mej tí'ixaxa'a hua'aniuuca jime'e í griego. Jéihua mú tiú'urixaate'ecaa me'íjna jime'e. A'íi mú rá'atese'eca'a mej raajé'ica.
30 Matí'ij a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'een í mej té'atzaahuate'e, matí'ij me'ín ráamua'areeri'i, aj mú mi ya'uví'iti me'íjna í Saulo a'ujna já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cesarea. Matí'ij mi raata'íteca'a a'uun púje'en chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Tarso.
31 Tíj na'a a'u ti na'a mej a'uchéjme í mej té'atzaahuate'e, a'ujna já'ahua'a ti ajtéme'ecan a'ujna Judea, ajta a'ujna Galilea, ajta a'ujna Samaaria, naími'i mú rí'i titeechéejme'ecaa temua'a naa. Jé'ecan mú rucá'anejca'a í ru tzajta'a. Majta me'íjna jetze aráujca'anejca'a í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios í ti rí'i tihua'utá'a. Metí'itziiine'eca'a a'íjna jime'e ti pua'a ti'iti jín ma'uté'itzen í Dios jemi. Majta huatámu'iireca'a jeíhua.

Tí'ij nu'u a'íin tiráahuaa a'íjna í Eneas

32 Ajta a'íjna í Pedro, a'íi pu á'uche'ecane'e hua'amuáare í í'ihuaamua'ame'en í tavástara'a. A'ímej pu ajta u ja'uvé'emuaareca'a í seica í mej té'atzaahuate'eca'a. A'uu mú é'echejca'a, chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Lida.
33 Seíj pu huáteu a'ujna, teáata'a ti ayén ántehuaa tijín Eneas. Pu'uri á'ateevi'ica aráhuaica nine'ira'a ti huáca'atii í utaatzi japua. Ciyáaxara'aca'a a'íjna í ja'ati.
34 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pedro tijín:
—¡Eneas! Jesús í ti Dios án yá'ujra ipuari japua, a'íi pu hui tí'imuahuaate'en. Ájchesi, patá'aj rí'i ráaruuren mi á'utaatzi.
Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu 'i ájchee í Eneas.
35 Majta me'ín í mej a'uun huachéejme'ecaa a'ujna Lida, majta me'újna u Sarón, naími'i mú raaseíj. Majta jéjcuacan jín tiu'umuá'aj. Merá'antzaahua micu me'íjna í tavástara'a.

Tí'ij nu'u ra'ajjáj í Doorca huá'a tzajta'a a'íime í mi'ichite

36 Sei ti nu'u ajta té'atzaahuate'e, a'ujna já'ahua'a pu a'utéveeca'a chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jope. 'Íita'a a'íjna í ja'ati. Ayee pu ántehuaa tijín Tabita. Tabita, ayée pu huataújmua'a hua'aniuuca jime'e í griego tijín Doorca. A'íi pu

ayén rɨjca tiˈitɨ jɨmeˈe tɨ iˈi xɨˈepɨˈɨn. Jéihua pu huaˈatévaˈɨrihuaˈa ɨ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈiracaˈa.

37 Tɨˈɨj Pedro auj aˈuun aˈutéveecaˈa aˈujna u Lida, tijcuíˈinecaˈa aˈɨjna ɨ Doorca. Tɨˈɨquí huamɨˈɨ. Seica mú racáˈɨiriˈi meˈɨjna ɨ mɨˈɨchi. Matɨˈɨj mi ruˈuteájtuaa aˈánna taˈamuájca tɨ aitéˈasi ɨ cuaartu.

38 A pu vejliˈi pɨtejáˈarɨcɨ u Lida, aˈujna jáˈahuaˈa Jope. Ajta aˈúu pu aˈutéveecaˈa aˈɨjna ɨ Pedro aˈujna u Lida. Aˈiné aˈɨɨme ɨ mej téˈatzaahuateˈecaˈa muˈuri ramuaˈareereca'a tɨ aˈuun aˈutéveecaˈa, aˈɨɨ mú huaˈutaˈíteca'a huaˈapuaca mej mi yaˈutáˈixaateˈen aˈij tɨ tiˈitɨj huarɨj. Ayee mú tíˈijree tɨjɨn:

—Patáˈaj hui caˈanacan áˈuraˈani aˈujna Jope.

39 Tɨˈɨquí Pedro áˈuraa huáˈa jamuan. Tɨˈɨj aˈuun aˈaráˈa, aˈɨɨ mú yaˈuvíˈitɨ aˈánna tɨ auucáˈa ɨ mɨˈɨchi ɨ cuaartu tzajtaˈa. Majta meˈín mé ˈuuca ɨ mej muaˈantiújjɨɨmuajtarecaˈa aˈɨjna jɨmeˈe mej huácuii ɨ huáˈacɨnaˈajmuaˈa, aˈɨɨ mú jemin aˈatavéejmeˈecaa. Maújyeinecaˈa. Matɨˈɨj mi tiraataseíjra tiˈitɨj cɨɨxuri, majta síicuˈuri, tiˈitɨj tɨ tíˈitaahuacareˈe aˈɨjna ɨ Doorca tɨˈɨj aúcheˈe ruurica'a.

40 Aj pu ˈi Pedro huaˈutaˈaíj mej huirácɨɨne. Aj pu ˈi títunutacaˈa. Tɨˈɨquí raatéjhuau ɨ Dios jemi. Pɨ pu ancuréˈevee tɨˈɨj raaseíj aˈɨjna ɨ mɨˈɨchi. Aj pu ˈi ayén tiraataˈixaa tɨjɨn:

—¡Tabita, ajchesi!

Aj pu ˈi atáneerecaˈa. Tɨˈɨj i raaseíj aˈɨjna ɨ Pedro. Aj pu ˈi aˈujyeíjxɨ caama japua.

41 Ajta áˈiyen Pedro pu rajvíˈi muájcaˈareˈaraˈan jetze. Aj pu ˈi raˈajjáj. Tɨˈɨquí aˈɨɨn Pedro, huaˈutajé aˈɨmej ɨ íˈihuaamuaˈameˈen, ajta aˈɨmej mé ˈuuca ɨ mej antiújjɨɨmuajtarecaˈa. Aˈɨj pu huaˈutaseíjra ɨ tɨ huamɨˈɨ. Puˈuri ruurica'a aˈɨjna.

42 Majta áˈiyen nainjapua ráamuaˈareeriˈi aˈɨɨme ɨ mej meˈuun aˈuchéjmeˈecaa aˈujna Jope. Muˈiitɨ mú ráˈantzaahua meˈɨjna ɨ tavástaraˈa.

43 Ajta aˈɨɨn ɨ Pedro, aˈatzu pu aˈuun aˈuteájturaa aˈujna u Jope. Seɨj pu jemi áˈucatii tɨ navij tíˈihuaˈaca. Simón pu ántehuaacaˈa aˈɨjna ɨ jaˈatɨ.

10

Tɨ nuˈu seɨj huataseíjre aˈɨjna jemi ɨ Cornelio

1 Ajta seɨj aˈuun aˈutéveecaˈa aˈujna jáˈahuaˈa chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨn Cesarea. Ayee pu ántehuaacaˈa aˈɨjna ɨ teáataˈa tɨjɨn Cornelio. Aˈɨɨ pu aˈɨɨn púˈeeneˈe ɨ huaˈacapítan ɨ mej miyen ánteˈarua tɨjɨn xantaaruˈu ɨ mej Italia éˈemeˈecan.

2 Aˈɨjna ɨ Cornelio, jeíhua pu ranáˈamicheˈe ɨ Dios, majta ɨ seica ɨ teɨtestemuaˈameˈen. Cornelio pu ajta ráˈastehuaˈa ɨ huaˈayeˈira aˈɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtémeˈecan. Jéihua pu huaˈutévaɨ tumin jɨmeˈe, ajta rahuaucaˈa jeíhua ɨ Dios jemi.

3 Jaˈanáj pu ayén tiujuˈurɨj. Aˈatzaj teˈecáaráˈa ɨ tacuarixpua jáˈitaˈa ucaméˈecaa ɨ xɨcaj, tɨˈɨj tiˈitɨj huataseíjre. Cu xɨee tevi uteájrupi u chiˈita aˈu tɨ aˈutéveecaˈa aˈɨjna ɨ Cornelio. Raaseíj temuaˈa naa. Aˈii pu aˈɨɨn púˈeen seɨj tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ ta japua ɨ Dios jemi aˈɨjna tɨ huataseíjre. Aj pu ˈi ayén tiraatajé tɨjɨn:

—¡Cornelio!

4 Tɨˈɨquí rajseíiraˈajraa. Tíˈitziɨɨneˈecaˈa aˈɨjna ɨ Cornelio. Aj pu ˈi ayén tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨn:

—¿Tiˈitáani, nevástaraˈa?

Aj pu ˈi ayén tiraataˈixaa aˈɨjna tɨ tíˈivaɨreˈe ɨ ta japua tɨjɨn:

—Dios pu hui raˈancuréˈa nain ɨ pej peri ráahuaviiriˈi, ajta ɨ pej jín huaˈutévaɨ ɨ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈi.

5 Patá'aj hua'uta'aíjte'en ɨ teteca mej u á'uju'un me'újna u Jope, mej mi
ya'uvé'evi'itɨn me'ɨ́jna ɨ Simón tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pedro.
6 A'uu pu hui a'utéjvee seɨ́j jamuan tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Simón. Navij
pu tí'ihua'aca a'ɨ́jna ɨ Simón. A pu vejli'i é'eche a'u tɨ jaj e'eve'e'ástɨme. A'ɨ́ɨ pu
hui timuaatá'ixaate'esin a'ij pej ye'í huárɨni. —Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna ɨ tɨ
tí'ivaɨre'e ɨ ta japua.
7 Aj pu 'i á'uraa a'ɨ́jna ɨ tevi tɨ tirá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Cornelio. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn Cornelio,
hua'apuaca huata'íteca'a ɨ mej ravaɨre'e. Seɨ́j pu ajta seɨj huata'íteca'a tɨ
i'i xantaaru'u. Jé'ecan pu rá'astejca'a ɨ hua'aye'ira a'ɨ́jna jɨme'e a'ɨ́jna ɨ
xantaaru'u.
8 Nain pu hua'utá'ixa a'ij tɨ ti'itɨ́j huarɨ́j. Aj pu 'i hua'uta'íteca'a mej nu'u u
á'uju'un u Jope.

Tɨ nu'u ti'itɨ́j huataseɨ́jre jemin ɨ Pedro (Hch. 11:5-10)

9 Yee ruijmua'ate'e yee, a'atzaj tacuarixpua, matɨ́'ɨj meri á vejli'i aujú'ucaa
u chajta'a, aj pu 'i Pedro antíraa ɨ chi'ij japua a'u tɨ a'upá'atza tɨ́'ij raatéjhuauni
ɨ Dios jemi.
10 Jé'ecan pu huata'í'icuataca'a. Pu'uri ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ tiú'ucua'ani.
Matɨ́'ɨj mauj rɨ́'ɨ tí'iruurejca'a ɨ tɨ tí'icua'ani, aj pu 'i ti'itɨ́j huataseɨ́jre ɨ jemin.
11 Ayee pu a'ɨ́jna tiu'uséɨj tɨ nu'u antaújcu u ta japua. Ti'itɨj pu á
e'icáme'eca'a á júte'e, saavana ti'itɨ́j, muáacuacɨ'e pu uhuá'isquíinajme, ajta
antijɨ́'ɨcɨ'ihuaca'a.
12 Naíjmi'i mú tité'eseijre'eca'a a'ɨ́jna jetze ɨ saavana naíjmi'i ɨ animaales,
ɨ mej muáacuaca ajta'ɨ́ɨcajmee, majta ɨ mej chuaata'a huacɨ'ɨca, ɨ mej
á'usinuurejye'i, majta ɨ mej rá'ara'ive.
13 Aj pu 'i ja'atɨ huánamuajri'i tɨ ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Pedro, ajchesi. Iiya'a huá'ucuii patá'aj huá'ucua'ani.
14 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Canu xaa ne'u. Canu ja'anáj racua'ani ɨ tɨ caí tatá'aca ɨ taye'irá na'ari ti'itɨ́j
tɨ xána'avi'ire'e.
15 Ajtahua'a ja'atɨ huánamuajri'i. Ayen tɨjɨ́n:
—A'iné nain pu rɨ́'ɨ tiu'uteájtuaa ɨ Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee
xána'avi'ire'e.
16 Ayee pu huaícacajetze. Ajtahua'a tíraa júte'e u ta japua a'ɨ́jna ɨ saavana.

A'ɨ́ɨme ɨ tɨ hua'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ Cornelio (Hch. 11:11-14)

17 Jé'ecan pu tí'imua'ajca a'ɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n a'iquí 'een jɨ́n yé tanéj a'ɨ́jna
mɨ ti'itɨ́j, a'iquí té'eme íjii a'ɨ́jna jɨme'e ɨ hua'aye'ira. Aúche'e pu tí'imua'ajcá
matɨ́'ɨj me'ɨ́n a'ará'a tá'apueerta a'ɨ́ɨme ɨ tɨ huaja'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ Cornelio.
A'ɨ́ɨ mú tiu'uta'íhua'u a'u tɨ é'echejca'a a'ɨ́jna ɨ Simón. Matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a.
18 Aj mú mi ca'anín jɨ́n hua'utajé tɨ pua'a nu'u a'uun á'uca a'ɨ́jna ɨ Simón tɨ
ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pedro.
19 Ajta a'ɨ́jna, aúche'e pu tí'imua'ajcá a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ huataseɨ́jre ɨ jemin. Aj
pu 'i ayén tiraata'ixaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨjɨ́n:
—Simón, seica mú hui muahuauhuau. Mé huaíca a'ɨ́ɨme ɨ mej
muaatéhuaunen.
20 Ájchesi. Patá'aj acájra'ani. Pej pi á'ura'ani huá'a jamuan. Capej tí'itziɨ́ɨne'e
a'iné nee nu hua'uta'íteca'a.
21 Aj pu 'i acájraa a'ɨ́jna ɨ Pedro a'u mej a'uté'uuca'a. Tɨ'ɨquí ayén ti-
hua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Nee nu ne'ɨ́n pú'een i sej nehuahuau. ¿Ti'itájni jɨ́n yé sevé'eju'un?

22 Aj mú mi miyen titeetaniú tɨjɨ́n:
—Ayee tu 'een jɨ́n yevé'eju'un a'ɨ́jna jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio ɨ́ tɨ hua'acapítan. Rɨ́'ɨ pu hui tí'itevij. Jéihua pu hui raná'amiche'e ɨ́ Dios. Ajta naími'i mú rɨ́'ɨ tirájcha'ɨɨ ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ pu raatá'ixaa tɨ a'ɨ́ɨn mú'eetzi huata'áijta pej nu'u á'ura'ani áa tɨ é'eche a'ɨ́jna, tɨ́'ij a'ɨ́ɨn Cornelio muáanamua nain jɨme'e a'achú pej pena'a caj tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ niuucari. —Ayee mú tiraata'ixaa.
23 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn hua'utá'inee mej uteárute u chi'ita. A'uu mú a'uteájturaa a'ujna. Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro huá'a jamuan ɨ́ mej huaíca. Majta seica mú a'ucɨ́j ɨ́'ihuaamua'ame'en ɨ́ mej té'atzaahuate'e me'uun é'echejca'a a'ujna u Jope.

Pedro pu nu'u a'uun a'ará'a áa tɨ é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio

24 Majta seɨ́j jetze ɨ́ xɨcaj, a'úu mú a'ará'a u Cesarea. A'ɨ́ɨ pu huá'achu'eve'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio. A'ɨ́j pu jɨ́n hua'utajé ɨ́ ru'ihuaamua'a, ajta ɨ́ ru'amiigustemua'a. Naíjmi'i mú tiújseɨj u chi'ita.
25 Tɨ́'ɨj Pedro u a'uteájrupi u chi'ita, a'ɨ́ɨ pu ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn Cornelio á e'erájve á vejli'ipuan ɨ́ Pedro.
26 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn Pedro pu ra'ajjáj. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Huatéechaxɨ, tevi nu'u pú'een inee.
27 Matɨ́'ɨj a'atzu tiu'uxáata rujɨ́ɨmua'a, matɨ́'ɨj mi uteájrupi u chi'ita. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pedro hua'useɨj ɨ́ mej tiújseɨj jeíhua ɨ́ teɨte.
28 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Mú'een xu tirú'umua'aree ɨ́ taye'irá tɨ caí taatá'aca itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan tej nu'u caí tiyen titejá'ujujhua'ane'en a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ni tej nu'u caí tiyen tihuá'amuaare.
'Mɨ ajta Dios pu naataseíjra tɨ caí ayén tiraavíjte'e nej niyen tiraaxajta yee capu amɨ́n té'aste amɨjna ɨ́ ja'atɨ nusu yee xána'avi'ire'e pu seijre'e amɨjna.
29 A'ɨ́j mú jɨ́n, naatajé me'ɨ́jna i ta'ihuaamua'a nej nu'u mú a'uvé'eme'en, canu ti'itɨ́j a'ij tiu'utaxájtaca'a. Ayee nu tí'ijxe'eve'e nej ráamua'aree a'iquí 'een jɨ́n senaatajé. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
30 Aj pu 'i ayén tiu'utaniú a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio tɨjɨ́n:
—Pu'uri hui teuumé muáacua xɨcaj, ayée nu niche huatacaí, nehuánitzi'ive'e. Neajta raatéjhuau ɨ́ Dios jemi, a'atzaj cumu já'ita'a ucamé'ecaa ɨ́ xɨcaj. Tɨ'ɨquí ja'atɨ huataseíjre ineetzi jemi. Naa pu ti'itemastájye'icaa a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ru'ucáviɨjca'a.
31 Ajta ayén tinaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n: "Cornelio, Dios pu nu'u ari ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ pej raatéjhuau ɨ́ jemin. Ajta a'ɨ́ɨ pu ra'utámua'areeri'i a'achú pej caj tíhua'utapuaíjve ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.
32 Patá'aj hui hua'uta'íte mej u á'uju'un a'ujna u Jope. Miché'e nu'u ya'uvé'evi'itɨn me'ɨ́jna ɨ́ Simón, tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pedro. Aa pu á'uca a'u tɨ é'eche ɨ́ Simón, a'ɨ́jna tɨ navij tí'ihua'aca. Aa pu nu'u é'eche a'ájna vejli'i jaj tɨ e'eve'e'ástɨme." Ayee pu hui tinaatá'ixaa.
33 'A'ɨ́j nu jɨ́n ca'anacan hua'uta'íteca'a mɨ seica mej mi muaaja'utájeeve. Xɨ́'epɨ'ɨn pej huarɨ́j pej peri mú ya'uvé'eme. Yee tu'uri, ticu, naími'i u'uté'uu. Dios pu ramua'aree a'ij tej ye'í tí'ijxe'eve'e, tetá'aj naími'i ráanamua a'achú tɨ́j na'a caj a'ɨ́ɨn tavástara'a tímuaata'aíj pej titaatá'ixaate'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Cornelio.
34 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨjɨ́n:
—Nu'uri xaa niyen tí'initɨejte'e íjii tɨjɨ́n ayej xaa ne'u ti'ayajna a'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios naími'i mú miyen titeetaniú tɨjɨ́n Dios pu ayén che'atá na'a tí'ijxe'eve'e naíjmi'ica jɨme'e tɨ́j ajta itejmi.

35 Naíjmi'ica pu a'ancuré'evi'iti ɨ Dios a'ɨ́mej ɨ teite ɨ mej rɨ́'ɨ tiratá'aca, majta
mej xɨ'epi'ɨn rɨci. Capu Dios jetze ruxe'eve'e ti pua'a seíj chuéjra'a japua
mé'eme'ecantan me'ɨ́jna ɨ ja'atén.
36 'A'ii pu hui a'ɨ́in pú'een ɨ niuucari ɨ ti Dios jɨ́n ayén tihua'utajé a'ɨ́mej ɨ
huáacixa'astemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Israél teecan. A'ɨ́i pu ayén tihua'utá'ixaa ɨ
niuucari jɨme'e ti tiu'utémua'aviste'e a'ɨ́jna jɨme'e ti huá'a japua huaniú a'ɨ́jna
ɨ Jesús ɨ ti Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua. A'ɨjna ɨ ti tavástara'a pú'een itejmi, a'ɨ́i
pu taatá'a tej ti rɨ́'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi.
37 'Xu'uri ramua'aree a'ij ti ye'í ti'iti huarɨ́j a'ujna já'ahua'a tɨ́j na'a nain-
japua u Judea. A'uu pu a'utéjche a'ujna u Galilea tɨ́'ɨj a'ɨ́in tihua'utá'ixaa ɨ teite,
ajta tɨ́'ɨj ráamuai'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ Juan.
38 Dios pu ya'uta'íteca'a ɨ ruxɨejniu'uca tɨ́'ij a'ɨ́in jemin huateáturan ɨ Jesús.
Ajta a'ɨ́in ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́j pu jetze aráujca'anejca'a a'ɨ́jna ɨ
Jesús. Ti'ɨquí á'uche'ecane'e já'araa. Ayee pu í'irɨjcaa ɨ ti í'ixi'epi'ɨn jɨme'e.
Ajta tihuá'ahua'atehua'a naíjmi'ica ɨ mej rajpuaíjtzi me'ɨ́jna jɨme'e ti tiyaaru'u
tihuá'a'aijte'eca'a. Ayee pu 'i rɨjcaa a'ɨ́jna ɨ Jesús a'iné Dios pu raatévai.
39 'Teen tu raaseíj nain jɨme'e a'ij ti huarɨ́j íiye a'u mej é'eche a'ɨ́ime ɨ mej
Israél jetze ajtéme'ecan ajta a'ánna Jerusalén. A'ɨ́i mú rá'utatai ɨ ciyej jetze
ta'utácúruu. Ayee mú hui 'een jɨ́n raajé'ica me'ɨ́jna ɨ Jesús.
40 Ajta, Dios pu ajtahua'a raatatɨ́ste ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ́'ɨj teuumé'eca
huaíca xɨcaj ti huamɨ́'ɨ. A'ɨ́j pu jɨ́n ajtahua'a huatarúj a'ɨ́jna ɨ Jesús. Ajta Dios
pu hui hua'utá'a mej mi seica raaseíj.
41 Camu naími'i raaseíj, sino a'ɨ́i mu'u ɨ ti hua'avé'evi'iti ɨ Dios. Iteen tu te'ɨ́in
pú'een i tej tiú'ucuaa, teajta hua'í jamuan a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ́'ɨj a'itara'a a'u mej
e'evé'enami'ihuajme ɨ mɨ'ɨchite. Teen tu hui xaa ne'u raaseíj.
42 'A'ɨ́i pu titaata'aíj tej ti tihua'utá'ixaate'en ɨ teite, teajta tiyen tiraataxáj
yee Jesús pu a'ɨ́in pú'een ɨ ti Dios ra'antíhua'u a'ɨ́jna jɨme'e ɨ ti hua'uxíjte'en
naíjmi'ica ɨ teite, ɨ mej mauj ruurijme, majta ɨ mej meri huácuii.
43 Ajta ɨ mej títetaté'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej Dios jetze me'ecan
tí'ixaxa'ata'a, naími'i mú tiu'utaxájtaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ti pua'a nu'u ja'atɨ ti
na'a, rá'antzaahuate'en a'ɨ́jna ɨ Jesús, nain pu nu'u jɨ́n tiraatá'uuni'ira ɨ ti jɨ́n
auteájturaa ɨ Dios jemi niuucajtze'en ɨ Jesús.

Ti nu'u a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́i pu huateájturaa huá'a jemi a'ɨ́mej ɨ mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan
(Hch. 11:15-17)

44 Aúche'e pu tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro, tɨ́'ɨj a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios
yé ve'ecáane. Ti'ɨquí huateájturaa huá'a tzajta'a naíjmi'ica jemi a'ɨ́mej ɨ mej
ráanamuajri'i a'ij ti tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro.
45 Seica mú majta á a'uté'uuca'a ɨ mej a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ mej
té'atzaahuate'e, ɨ mej majta a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ mej ra'ancuré'ecura'a
ɨ runavij ɨ ta'antiújvi'i ɨ mej jetzen sea'araca. Jé'ecan mú rɨ́'ɨ ta'utaseíj a'ɨ́ime
me'ɨ́jna jɨ́n ti Dios ajta raateájtuaa ɨ ruxɨejniu'uca a'ɨ́mej jemi ɨ mej seij chuéjra'a
japua é'eme'ecan.
46 Ayee mú 'een jɨ́n rɨ́'ɨ ta'utaseíj a'iné ayée mú tíhuá'unamuajri'i ɨ mej seica
niuucari jɨ́n tí'ixajtaca'a, majta jé'ecan mú rɨ́'ɨ tiratá'acare'e ɨ Dios.
47 Aj pu 'i ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n:
—Ayee mú che'atá mena'a tira'ancuré'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tetíj
iteen. Ayej ne'ase, capu méèj ja'atɨ ti hua'utá'ijmɨi mej caí rumuaɨ'ɨhua a'ɨ́ime
ɨ teite. Capu xaa ne'u méèj ja'atɨ.
48 Ajta á'iyen hua'uta'aíj mej huaújmuaɨ'ɨhua niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ Jesús
ɨ ti ajta Ciríistu'u pú'een, ɨ ti Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua. Ayee pu a'ɨ́jna

jín huaríj, matí'ij mi me'ín í mej huámuai'ivijhuaca'a, a'íi mú raatáhuaviiri'i me'íjna í Pedro ti a'íin á a'uteáturan huá'a jamuan a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj.

11

Ti nu'u tihua'utá'ixaa a'íjna jime'e í Cornelio
(Hch. 10:9-23, 44-48)

1 Aj mú mi a'íime í mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta a'íime í mej ihuáamua'ame'en pú'een í mej me'uun a'uchéjme nainjapua í Judea, a'íi mú ráamua'areeri'i tijín a'íi mú majta ra'ancuré'a í niuucari í ti a'íjna jetze a'uvé'emej í Dios a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

2 Tí'ij a'íin Pedro a'ánna a'ará'a a'ánna Jerusalén, majta á'iyen a'íime í mej té'atzaahuate'e, í mej ra'antisí'iche í runavij, a'ij mú pua'a tiraatajé me'íjna.

3 Miyen tijín:

—A'ij pej pua'a huaríj a'iné a'ímej pej huaja'uvé'emuaareca'a í mej caí ra'antisí'iche í runavij, pajta huá'a jamuan tiú'ucuaa. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íime.

4 Aj pu 'i Pedro a'utéjche ti tihua'utá'ixaate'en nain a'ij ti ti'itíj huaríj.

5 Ayen tijín:

—A'uu nu chajta'a a'utéveeca'a a'ujna Jope. Neraatéhuausime'ecaa í Dios jemi. Aj pu 'i ti'itíj ineetzi jemi huataseíjre, saavana ti'itíj ti júte'e á e'icaanej. Muáacuaci'e pu ajtaujhua'isquíinajmee, ajta antijí'ici'ihuaca'a. An pu hui e'icaanej a'u nej á'ujcatii.

6 Nee nu raseíjraca'a. Aj nu ni a'ímej huaseíj a'íjna tzajta'a í saavana jeíhua mú animaales, í mej muáacuaca ajta'íicajmee, majta í mej simuáruuni, majta í mej chuaata'a huaci'ica í mej á'usinuurejye'i, majta í mej rá'ara'ive.

7 'Netí'ij ni ne'íjna huánamuajri'i. Aj pu 'i ja'ati ayén tinaatá'ixaa tijín: "¡Pedro, ajchesi! Iiya'a huá'ucuii, patá'aj huá'ucua'ani."

8 Ayee nu hui tiu'utaniú tijín: "Nevástara'a, canu xaa ne'u, a'iné canu ja'anáj ráacua ti'itíj ti caí tatá'aca í taye'irá nusu ti'itíj ti xána'avi'ire'e."

9 'Ute'e pu hui púime'en ajtahua'a ja'ati ayén tinaatá'ixaa tijín: "A'iné nain pu tiú'utaahuaca'a í Dios, capej ché'e piyen tí'ixajta yee xána'avi'ire'e."

10 Huaíca pu ayén tiuju'uríj. Ajta á'iyen tíraa júte'e u ta japua a'íjna í saavana.

11 'Jíme'en pu'u tíraa, seica mú hui u a'ará'a a'ujna a'u nej á'ucatii inee. Mé huaícaca'a a'íime. A'uu mú nu'u huaja'uta'íteca'a u Cesarea mej mi náahuauni ineetzi.

12 Ajta a'íin í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íi pu naata'áij nej nu'u á'ura'ani huá'a jamuan a'ímej, nej nu'u caí huá'atziine'e. A'íi mú majta a'ucíj ne jamuan a'ímej i ta'ihuaamua'a i mej arájsevi. Naíimi'i tu a'uteájrupi u chi'ita a'u ti é'eche a'íjna í ja'ati.

13 'A'íi pu taata'ixaa ti nu'u seij huataseíjre a'ájna a'u ti é'eche. A'ijna í tevi, a'íi pu a'íin pú'eene'e seij ti nu'u tí'ivaire'e u ta japua í Dios jemi. Ayee pu nu'u tiraata'ixaa a'íjna í tevi tijín: "Patá'aj hua'uta'íte mi teteca a'ujna u Jope mej mi u ya'utájeeve a'íjna í Simón ti ajta ayén ántehuaa tijín Pedro.

14 A'íi pu nu'u timuaatá'ixaate'esin a'ij ti ye'í Dios timuaatá'uuni'ira ajta naíjmi'ica a'ímej á'ateitestemua'a." Ayee pu hui tiraata'ixaa a'íjna í ja'ati.

15 'Netí'ij a'utéjche nej tihua'utá'ixaate'en, aj pu 'i yé ve'ecáane a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios. A'íi pu hui a'uteájturaa huá'a tzajta'a a'ímej. Ayee pu che'atá na'a tiu'uteájturaa itejmi tzajta'a.

16 Aj nu ni ra'utámua'areeri'i ne'íjna í ti ayén tiu'utaxájtaca'a í tavástara'a tijín: "Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'íjna jime'e í Juan, a'íi pu nu'u

huá'umuaɨ'ɨhuacare'e á jaj jɨme'e. Aru a'ɨí pu xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios huateáturaasin mú'ejmi tzajta'a." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨína ɨ tavástara'a.

17 'A'ɨíj pu jín, tɨ pua'a Dios ayén che'atá na'a tíhua'utapuaíjve'en ɨ tɨ ajta taatapuaíjve itejmi tetɨ'ɨj rá'antzaahua a'ɨína ɨ Jesús ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua, a'iné auj tí'irɨ'ɨri nej ra'antimuá'itɨn ɨ Dios. —Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨína ɨ Pedro.

18 Matɨ'ɨj ráanamuajri'i me'ɨína í'ihuaamua'ame'en ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, camu ché'e ti'itɨj xajtaca'a, sino rɨ'ɨ mú tiraatá'a ɨ Dios tɨjín:

—Huateáxcui'ihua, pu'uri hui Dios hua'utá'a ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eche mej mi jéjcuacan jín tiú'umua'ati mej mi ruuri muá'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e.

Ɨ mej nu'u me'uun e'etiújse'ɨri u Antioquía

19 Majta me'ɨn ɨ mej a'ucíjxɨ me'ɨína jɨme'e ɨ mej seica raajé'ica me'ɨína ɨ Esteban, majta a'ij pua'a huá'uruu a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨí mú a'ɨmuá a'ucíjxɨ. A'uu mú a'ará'a a'ájna já'ahua'a Fenicia, majta seica a'ujna já'ahua'a Chipre, majta seica a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Antioquía. A'ɨmej mú huatá'ixaa ɨ niuucari ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

20 Majta ɨ seica ɨ mej Chipre é'eme'ecan a'ɨmej jamuan ɨ mej Cirene é'eme'ecan, a'ɨí mú me'uun a'atanéj me'újna u Antioquía. Aj mú mi autéjhuii mej hua'utá'ixaate'en a'ɨmej ɨ mej hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a ɨ griego. A'ɨíj mú hua'utá'ixa ɨ niuucari ɨ tɨ tiu'utémua'aviste'e a'ɨína jetze me'ecan ɨ tavástara'a a'ɨína ɨ Jesús.

21 Jéihua pu hua'utévaɨ ɨ tavástara'a. A'ɨíj mú jín mu'iitɨ rá'antzaahua. Majta ra'ancuré'evi'itɨ ɨ tavástara'a.

22 Majta me'ɨín ɨ mej té'atzaahuate'e, ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ánna Jerusalén, matɨ'ɨj me'ɨín ráanamuajri'i a'ij tɨ ti'itɨj huarɨj, a'ɨíj mú huata'íteca'a ɨ Bernabé a'ujna Antioquía.

23 Tɨ'ɨj a'uun a'ará'a a'ɨína ɨ Bernabé, tɨ'ɨqui raaseíj tɨ Dios rɨ'ɨ tiú'uruu huá'a jemi. A'ɨíj pu jín jé'ecan huataújtemua'ave a'ɨína ɨ Bernabé. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u u huateújca'anen ɨ ru tzajta'a mej mi mauj rá'atzaahuate'e ɨ tavástara'a.

24 Ayee pu tiú'uruu a'ɨína ɨ Bernabé, a'iné rɨ'ɨ pu tí'itevistaca'a. Jé'ecan pu a'ɨína jetze aráujca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ajta jeíhua pu té'atzaahuate'eca'a. A'ɨíj pu jín jeíhua hua'utéemua'itɨ ɨ teɨte mej mi rá'antzaahuate'en me'ɨína ɨ tavástara'a.

25 Tɨ'ɨjtá'i á'uraa a'ɨína ɨ Bernabé a'ujna u Tarso tɨ i ráahuauni a'ɨína ɨ Saulo.

26 Tɨ'ɨquí ráateu. Aj pu 'i a'uun ye'eráavi'itɨ a'ujna Antioquía. A'uu mú á'atee huá'a jamuan ɨ mej té'atzaahuate'e a'achú cumu seíj nine'ira'a. Majta tihua'umuá'ate jeíhua ɨ teɨte a'ɨína ɨ Bernabé, ajta a'ɨína ɨ Saulo. A'ujna u Antioquía, majta me'ɨín ɨ teɨte amuacaícan mú miyen hua'utamuájteca'a tɨjín cristianos mú pú'een.

27 A'ájna xɨcájra'a jetze, seica mú u a'ará'a a'ujna Antioquía Jerusalén mej e'eráaci. A'ɨí mú me'ɨín pú'eene'e ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

28 Ayee pu ántehua'aca'a seɨj tɨjín Agabo. A'ɨí pu á a'utéechaxɨ á já'ita'a huá'a tzajta'a. A'ɨíj pu jetze aráujca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tɨ'ɨj ayén tihua'utá'ixaate'en tɨ nu'u huatúuri'ihua a'ame nainjapua íiyen chaanaca japua. (Ayej xaa ne'u tiuju'urɨj tɨ'ɨj a'ɨín tí'aijtaca'a a'ɨína ɨ rey tɨ ayén ántehuaa tɨjín Claudio.)

29 Aj mú mi me'ɨín ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ mej me'uun a'uchéjme a'ujna Antioquía, a'ɨí mú raaxɨ'epɨ'ɨntare mej tíhua'uta'aíjte'en a'ɨmej ɨ

ru'ihuaamua'a a'ujna u Judea ɨ mej jín huateújvaɨre'en, seɨj majta seɨj mej miyen tíhua'utapuaíjve'en a'achú mej caj tí'ijviicua'i.

30 Ayee mú huarɨj. U mú tihuaja'uta'íti'iri'i nain ɨ mej tíhua'utapuaíjve. Ajta a'ɨɨn ɨ Bernabé, a'ɨjna jamuan ɨ Saulo, a'ɨɨ mɨ hua'utátuii ɨ huá'avaujsimua'a a'ɨmej ɨ mej me'uun a'uté'uuca'a a'ánna Jerusalén.

12

Matɨ'ɨj nu'u raajé'ica a'ɨjna ɨ Jacobo, majta ra'iteáana me'ɨjna ɨ Pedro

1 Ajta, a'ájna xɨcájra'a jetze, a'ɨjna ɨ rey ɨ Heródes, a'ɨɨ pu a'utéjche tɨ huá'avivi'i seica ɨ mej té'atzaahuate'e tɨ'ij a'ij pua'a huá'uruuren.

2 A'ɨɨ pu raata'aíjtaca'a mej raajé'ica ɨ Jacobo, ɨ tɨ ja'atzeáara'an pú'een a'ɨjna ɨ Juan. A'ɨɨ mú ru'ijveíjcheca'a ɨ mu'úura'an.

3 A'iné a'ɨɨ pu ramua'areereca'a tɨ hua'aránajcheca'a a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ a'ɨɨn ayén tiú'uruu, a'ɨɨ pu ajta huatéevi'i a'ɨjna ɨ Pedro, a'ájna matɨ'ɨj me'ín tí'iyestejca'a me'ɨjna jɨme'e mej racua'aca ɨ pan tɨ caí cujchira'a.

4 Ayee pu a'ɨjna jín huarɨj ɨ Heródes tɨ ra'iteáana a'ujna carcel. Jéihua mú racha'ɨɨca'a miyen muáacua mé'e. Majtahua'a méyee memuáacua mé'e. Majtahua'a muáacua mé'e. Majtahua'a méyee muáacua mé'e. Ayee pu a'ɨɨn tí'imua'ajca tɨ a'ájna ru'irájtuaani mej mi raaseíj naími'i ɨ teɨte. Ayee pu tiu'umuá'aj tɨ ayén huárɨni, tɨ'ɨj te'enáará'an ɨ mej tiu'uyé'este me'ɨjna jɨme'e cáne'axɨ mej cui'ica.

5 A'ɨj pu jín a'ɨɨn Heródes racha'ɨɨca'a a'ɨjna ɨ Pedro.

Mɨ majta ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨɨ mú a'ujca'anéecan jín rahuauca'a ɨ Dios jemi me'ɨjna jɨme'e ɨ Pedro.

Dios pu ru'irájtuaa a'ɨjna ɨ Pedro

6 Yee ruijmua'ate'e yee pu huateátɨca'areca'a ajta pu'uri ru'irájtuaaníche'e mej mi raaseíj ɨ teɨte. Ajta a'ɨɨn ɨ Pedro í'icujcaa. A já'ita'a a'ure'eca'itɨ anájɨ'ɨcɨ'ihuaca'a cadeena jɨme'e ru'ɨɨca jetze, ajta rumuájca'a jetze. Majta ɨ xantaaru'u mej hua'apua, a'ɨɨ mú ajtatápi'ihuajme'ecaa me'ɨjna jetze ɨ Pedro. Majta seica ɨ xantaaru'u, a'úu mú á e'ité'uuca'a tá'apueerta, mej racha'ɨɨca'a.

7 Aj pu 'i jíye'itzi jɨme'e, seɨj huataseíjre jemin. A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ tavástara'a jemi. Ajta uhuanéeri'icɨre'ajraa a'ujna u carcel. Aj pu 'i raatáruureajxɨ a'ɨjna ɨ tevi. Raajíste a'ɨjna ɨ Pedro. Ayen tɨjín:

—Ca'anacan, ajchesi.

Aj pu 'i á é'ejvatzɨjxɨ ɨ cadeena á chuaata'a a'ɨjna tɨ jín jɨ'ɨcɨ'ihuaca'a ɨ Pedro.

8 Aj pu 'i ayén tiraata'ixaa tɨjín:

—Ucá'achejte'e mua'asiicu'u, ajta ajtá'aca'acaite'e.

Aj pu'i ayén huarɨj a'ɨjna ɨ Pedro. Ajtahua'a ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua tɨjín:

—Ucá'achejte'e mɨ seɨj muá'acɨɨxu. Patá'aj naatavájra ineetzi.

9 Aj pu 'i huirájraa a'ɨjna ɨ Pedro, cujta'an a'ɨjna ɨ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Ajta capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna a'ij tɨ ti'itɨj raruurejca'a a'ɨjna jamuan ɨ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Capu ramua'areereca'a ti ayén ti'ayajna nusu tí'imaaraca'a na'a.

10 Matɨ'ɨj mi me'uun a'uré'ene a'u tɨ a'utéveeca'a seɨj ɨ xantaaru'u tɨ racha'ɨɨca'a ɨ carcel. Majta 'á'ayee seɨj jemi ɨ xantaaru'u. Aj mú mi me'ɨn a'uré'ene a'utɨ tepúusti'i puéertara'a e'itéjvee a'u tɨ a'atanén ɨ juye. Tɨ'ɨquí antaújcu ruseíj a'ɨjna ɨ puéerta. Aj mú mi huiráacɨ. A'ɨj mú jetze a'ucíj ɨ juye. Matɨ'ɨj mi raatéexɨjte a'u tɨ aúu'ase ɨ juye. Jíye'itzi jín pu á'uraa a'ɨjna ɨ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.

11 Aj pu 'i ráamua'areeri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pedro tɨ ayén ti'ayajna. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Nu'uri ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ tavástara'a seɨ́j u a'uta'íteca'a tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua tɨ́'ij a'ɨ́ɨn nu'irájtuaani tɨ́'ij caí ayén tináaruuren a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ Heródes, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
12 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ráamua'areeri'i tɨ ayén ti'ayajna, aj pu 'i á'uraa. A'uu pu a'ará'a María tɨ é'eche, náànajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Marcos. A'uu mú tiújseɨj jeíhua ɨ́ teɨte. A'ɨ́ɨ mú rahuauca'a ɨ́ Dios jemi.
13 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn te'ejteátu'asixɨ a'ájna tá'apueerta a'ájna ta'anténine'i. Aj pu 'i seɨ́j huirájraa tɨ́'ij raaseíj ja'atɨ tɨ pírɨcɨ. Temuaij a'ɨ́jna, 'ɨ́ita'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Rode.
14 Tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ráanamuajri'i tɨ huajíjhuaca'a, a'ɨ́ɨ pu ráamua'areeri'i tɨjɨ́n a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ́ Pedro. Capu ajta te'entacú. Ayee pu huarɨ́j, a'iné huápɨ'ɨ pu rútemua'ave'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ temuaij. Tɨ'ɨquí a'utɨéechejraa tɨ́'ij huaja'utá'ixaate'en tɨ nu'u á a'utéveeca'a á tá'apueerta a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
15 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ temuaij tɨjɨ́n:
—Pá'atɨmua'i pepu'u.
Ajta a'ɨ́ɨn, jeíhua pu ayén tí'ixajtaca'a tɨ ayén ti'ayajna, tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ɨ pu hui pírɨcɨ.
Majta me'ɨ́n, miyen tɨjɨ́n:
—Capu a'ɨ́ɨn pú'een. Xɨéjniu'ucare'ara'an pu pú'een.
16 Ajta aúche'e a'ɨ́ɨn Pedro, te'ejteátu'axa'a ɨ́ puéerta jetze. Aj mú mi xaa te'entacú. Matɨ́'ɨj raaseíj, jé'ecan mú a'ij te'utaseíj.
17 Rumuájca'a pu jɨ́n hua'utá'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Pedro mej mi caí ché'e a'ij teáruaasime'en. Aj pu 'i hua'utá'ixa a'ij tɨ ye'í tiru'irájtuaa u carcel a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Setá'aj raatá'ixaate'en se'ɨ́jna ɨ́ Jacobo, seajta ɨ́ seica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
Aj pu'i á'uraa. Tɨ'ɨquí u já'ahua'a yee a'ará'a.
18 Yee ruijmua'ate'e yee cumu tapuá'arijme'eca. Jéihua mú á'upuaapua'are'e ɨ́ xantaaru'u. Camu ramua'areereca'a a'ij tɨ ti'itɨj ráaruu a'ɨ́jna ɨ́ Pedro.
19 Jéihua pu rahuauhuau a'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Capu ráateu. Aj pu 'i a'ɨ́mej huata'íhua'uri'i ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej racha'ɨ́ica'a. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn Heródes hua'uta'aíjtaca'a mej nu'u huá'ucui'ini a'ɨ́mej ɨ́ xantaaru'u. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn huirájraa u Judea a'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a a'ujna Cesarea. A'uu pu á'atee.

Tɨ́'ɨj nu'u huamɨ́'ɨ ɨ́ Heródes

20 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Heródes, temua'a pu tihuá'ajaaxɨejvi'iracaa a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun a'uchéjme a'ujna u Tiro, majta ɨ́ mej Sidón é'eche. A'ɨ́ɨ mú tiújseɨj. Matɨ́'ɨj mi naími'i u a'atanéj a'ujna Cesarea. Méjxe'eve'eca'a mej tiu'uxáj me'ɨ́jna jamuan ɨ́ Heródes. Matɨ́'ɨj mi seɨ́j huamuá'itɨ tumin jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ravaɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ rey. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨjɨ́n Blasto. A'ɨ́ɨ pu hua'utévaɨ mej mi tiu'uxáj jamuan. Matɨ́'ɨj mi raatáhuaviiri'i me'ɨ́jna ɨ́ Heródes tɨ́'ij caí ché'e huá'ajaaxɨejvi'ira a'ɨ́mej, sino ché'e rɨ́'ɨ tí'eene'en. Majta rátziɨ́ine'eca'a a'iné a'úu pu teja'uvé'eye'icaa ɨ́ tihuá'acua'ira a'ujna já'ahua'a a'ujna chuéjra'a japua a'u tɨ tejé'aijta a'ɨ́jna ɨ́ Heródes.
21 A'ájna xɨcájra'a jetze mej raaxɨ́'epɨ'ɨntare, a'ɨ́ɨ pu ucaújchejte ɨ́ rusiicu'u ɨ́ mej jɨ́n ráamua'ati tɨ a'ɨ́ɨn i'irey. Aj pu 'i acáayeijxɨ ɨ́ ɨpuari jetze. Tɨ'ɨquí tihua'utá'ixaa naíjmi'ica ɨ́ teɨte.
22 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i me'ɨ́jna ɨ́ Heródes, ayée mú titeetejíihuajraa tɨjɨ́n:
—Dios pu hui pírɨcɨ mɨ tɨ ti'ixa, capu tevi pú'een.

23 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Heródes, capu rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jín á'iyen seɨj ɨ́ tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ́ tavástara'a jemi, a'ɨ́ɨ pu tiráacui'ini. Tɨ'ɨquí tijcuí'ineca'a. Matɨ́'ɨj mi me'ín chu'inute raatéjcɨ'ɨcɨ me'ɨ́jna ɨ́ Heródes. Aj pu 'i huamɨ́'ɨ.

24 Majta, jeíhua mú ráanamuajri'i ɨ́ niuucari ɨ́ mej tavástara'a jetze me'ecan tiu'utaxájtaca'a. Amuacaícan, a'ɨ́ɨ mú ráanamuajri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej á vejli'i antachéejmee, majta ájca'ihua ɨ́ méyee mej a'uchéjme, majtáhua'a ajca'ihuá'ɨmua mej a'uchéjme. Naíjmi'icɨ'e pu huanamuáareajraa.

25 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Bernabé, ajta ɨ́ Saulo, matɨ́'ɨj araúraste ɨ́ mej tihuaja'uta'íti'iri'i, a'ɨ́ɨ mú a'ucíj a'ujna Jerusalén. Majta ya'uví'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ Juan tɨ ajta ayén ántehuaaca'a tɨjín Marcos.

13

Matɨ́'ɨj amuacaícan a'ucíj majtáhua'a méyee a'ɨ́jna ɨ́ Saulo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé mej mi tihuaú'ixaate'en ɨ́ teɨte

1 Ajta, a'ujna já'ahua'a, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Antioquía, a'úu mú a'uté'uuca'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej té'atzaahuate'e. Seica mú tí'ixajtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, majta seica mú tihuá'amua'atejca'a ɨ́ teɨte. A'ii mú a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Simón, tɨ ajta ayén ántehuaaca'a tɨjín tɨ xu'umuara'a. Ajtahua'a a'ɨ́jna ɨ́ Lucio tɨ Cirene é'eme'ecan, ajta ɨ́ Manaén. (A'ɨjna ɨ́ Manaén, a'ɨ́ɨ pu amiigura'an pu éene'e ɨ́ Heródes tɨ tí'aijtaca'a nainjapua u Galilea). Ajta pu a'ɨ́in a'uun a'utéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Saulo.

2 Ja'anáj mú téniúuve'e, majta rú'itzi'ive'eca'a, aj pu i a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén tihua'utá'ixaa tɨjín:

—Sehue'evé'evi'itɨchi semɨ́jna mɨ Bernabé, seajta semɨ́jna mɨ Saulo matá'aj hui miyen tiu'utévaɨre'en me'ɨ́jna jíme'en ɨ́ nej neri tihua'utá'itɨiira.

3 Aj mú mi raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios, majta rú'itzi'ive'e. Matɨ́'ɨj mi hua'avé'emuarɨ'exɨ ɨ́ huá'amu'uutze'e. Aj mú mi hua'uta'íteca'a mej nu'u á'ucɨɨne.

Matɨ́'ɨj nu'u me'uun a'atanéj u Chipre

4 A'iné a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu hua'uta'íteca'a a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Saulo, a'úu mú púje'en a'ucíj a'ujna já'ahua'a, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Seleucia. Aj mú mi atéecɨ ɨ́ baarcu jetze. Matɨ́'ɨj mi a'uun jetze púje'en antacíj seíj chuéjra'a japua tɨ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Chipre.

5 A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'ujna já'ahua'a baarcu tɨ a'utéeche'eca. Ayee pu téja'arájtehuaa ɨ́ chajta'ana tɨjín Salamina. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ tihua'utá'ixaa ɨ́ Dios. A'uu pu tihuá'a'ixaate'eca'a hua'ateyuu tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Juan, a'ɨ́ɨ pu huá'a jamuan huamé'ecaa, ajta pu a'ɨ́in huá'avaɨre'eca'a.

6 Nain japua mú ú'ucɨɨneca'a tɨ́j na'a á teje'eráahuachi. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'aráa chajta'a, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjín Pafos. A'uu mú ra'antinájcheca'a seíj ɨ́ tɨ Israél jetze ajtéme'ecan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Barjesús. Támua'aree a'ɨ́jna. Ajta tí'ihua'itaca tɨ nu'u tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

7 A'ɨjna tɨ támua'aree, a'ɨ́ɨ pu ravaɨre'eca'a ɨ́ tajtuhuan ɨ́ tɨ jín antiújmua'aree. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan tɨjín Sergio Paulo. Jé'ecan pu té'umua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan. Aj pu i hua'uta'aíjtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Saulo a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́in tajtuhuan ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ huá'unamua a'ij tɨ 'een jín huaja'uta'íteca'a ɨ́ Dios.

8 Ajta a'ɨ́in tɨ támua'aree, a'ɨ́ɨ pu ayén ántehuaaca'a tɨjín Elimas. A'ɨ́ɨ pu huá'a jetze me'ecan huatéechaxɨ tɨ́'ij caí té'antzaahuate'en a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan.

9 Ajta aˈɨ́in ɨ́ Saulo, tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Pablo, aˈɨ́ɨ pu aˈɨ́jna jetze aráujcaˈanejcaˈa ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios. Aj pu i raˈaráaseij temuaˈa naa.

10 Tɨˈɨquí ayén tiraataˈixaa tɨjɨ́n:

—Múˈee pe tíˈihuaˈitaca, ɨ́ tɨ tiyaaruˈu aˈatáàta púˈeen, múˈee pe caí raxɨ́eveˈe naíjmiˈi tɨ́j naˈa tɨ íˈixɨˈepɨˈin. ¿Ni qui hui pecaí jaˈanáj raˈantipuáˈajteˈesin pej caí múˈee tihuaˈantiúˈuuniˈiraˈan mej miyen rɨcɨ aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ́ Dios?

11 Puˈuri Dios puaíjtzi muaatáˈasin íjii. Puaˈaracúuni pej puaˈamé. Capej hui chéˈe mé uunéeri puaˈamé túˈjcaˈari tzajtaˈa.

Tɨˈɨquí ayén teˈiráˈjraa aˈij tɨ tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo. Temuaˈa pu teˈaracúuniˈi jáˈaraa aˈɨ́jna tɨ támuaˈarejcaˈa. Cu xɨee tɨ cuj huatétɨcaˈare ɨ́ jemin, ajta cumu tɨ huaméˈen cɨéeristeˈe. Aj pu i jaˈatɨ huáhuau tɨ raˈanavíˈiraˈa, ayén tɨjɨ́n capu mé úunee.

12 Ajta aˈɨ́in ɨ́ tajtuhuan, tɨ́ˈɨj raaseíj aˈij tɨ tiˈitɨ́j huarɨ́j, tɨˈɨqui ráˈantzaahua aˈiné aˈij pu puaˈa raˈutaseíj aˈij mej yeˈí tihuaˈumuáˈate meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tavástaraˈa tɨ raniuuca.

Matɨ́ˈɨj nuˈu meˈuun aˈutéˈuucaˈa u Antioquía tɨ aˈuun huatacáˈa u Pisidia

13 Aj mú mi aˈucɨ́j, aˈɨ́jna ɨ́ Pablo, majta meˈɨ́jna ɨ́ mej jamuan áˈujujhuaˈaneˈe. Aˈuu mú atéecɨ ɨ́ baarcu jetze. Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈuréˈene aˈujna jáˈahuaˈa seɨ́j chuéjraˈa japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Panfilia. Aˈuu mú aˈaráˈa aˈujna chajtaˈana japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Perge. Tɨˈɨquí aˈɨ́jna ɨ́ Juan, aˈúu pu huajaˈutétuaaxɨ. Ajta aˈuun airáane u Jerusalén.

14 Majta meˈɨ́n ɨ́ seica, aˈɨ́ɨ mú huiráacɨ aˈujna Perge. Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈaráˈa aˈujna jáˈahuaˈa aˈujna chuéjraˈa japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Pisidia. Matɨ́ˈɨj mi meˈuun aˈaráˈa aˈujna Antioquía. Aˈuu mú aˈuteájrupi huáˈa teyuu tzajtaˈa aˈɨ́jna xɨcájraˈa mej jetzen ruseˈupi. Matɨ́ˈɨj mi huatéraˈaseca ˈa.

15 Aj mú mi seica raˈujíjve ɨ́ yuˈuxari ɨ́ teˈanxɨ́vi, majta ɨ́ seica ɨ́ yuˈuxari ɨ́ mej teˈuyúˈuxacaˈa ɨ́ mej tíˈixaxaˈataˈa ɨ́ Dios jetze meˈecan. Matɨ́ˈɨj mi ɨ́ mej tíˈaijta teyujtaˈa, aˈɨ́ɨ mú miyen tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Taˈihuaamuaˈa, tɨ puaˈa tiˈitɨ́j sehuáˈaˈixaateˈecu ɨ́ teɨte, áˈiyen sehuaˈutáˈixaateˈe íjii.

Tɨ nuˈu aˈɨ́in Pablo ayén tihuaˈutáˈixaa

16 Aj pu i aˈɨ́ɨ á aˈutéechaxɨ aˈɨ́jna ɨ́ Pablo. Tɨ́ˈɨj i rumuájcaˈa jɨ́n huaˈutáˈijmɨijriˈi tɨjɨ́n mej caí aˈij teáruaasimeˈen. Ayee pu tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n:

—Múˈeen teteca mɨ sej Israél jetze ajtéme ˈecan, múˈeen mɨ sej seajta ráˈatzaahuateˈe ɨ́ Dios, xáanamuajriˈi hui seˈíjna i niuucari.

17 Aˈɨjna ɨ́ huaˈaDioj ɨ́ mej uyéˈesiseˈiraˈa aˈujna Israél, aˈɨ́ɨ pu huaˈavéˈeviˈitɨ aˈɨ́mej ɨ́ tayáˈupuacɨˈɨstemuaˈa. Aj pu i aˈɨ́in huaˈutámuˈiire jeíhua matɨ́ˈɨj mauj meˈuun éˈechejcaˈa aˈu mej caí chuej éˈejchaˈɨcaˈa. A mú éˈechejcaˈa meˈújna jáˈahuaˈa seɨ́j chuéjraˈa japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Egipto. Aj pu nuˈu i Dios huaˈirájtuaa, aˈujna chuéjraˈa japua, aˈiné aˈɨ́ɨ pu ayén huaˈumuáˈamuateˈecaa.

18 ’Aˈɨ́ɨ pu nuˈu huáˈa jɨmeˈe huáˈuviicuaˈire huaˈapuate nineˈiraˈa matɨ́ˈɨj áˈujujhuaˈaneˈe aˈujna jáˈahuaˈa ɨtzitá.

19 Ajta arahuaˈapuáca pu antipuáˈari ɨ́ teɨte ɨ́ mej meˈuun aˈuchéjmeˈecaa ɨ́ seɨ́j chuéjraˈa japua, tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Canaán. Aj pu nuˈu i huaˈutapuaíjve ɨ́ ruteɨ́testemuaˈa aˈɨ́mej ɨ́ mej huáˈachueereˈecaˈa ɨ́ mej amuacaícan meˈuun éˈechejcaˈa.

20 'Jirá'atee nu'u a'achú cumu muáacua ciento japuan muáacuajetze
nine'ira'a tɨ ayén hua'utéemua'itɨ. Ajta á'iyen Dios pu nú'u hua'utá'a ɨ ruyauj-
mua'a tɨ tíhua'uta'aíjte'en jueesi jɨme'e. Ayee pu nu'u teuumé'eca ajta na'a caí
huataseíjre a'ɨ́jna ɨ Samuel ɨ tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
21 'Aj mú nu'u mi raatáhuaviiri'i tɨ Dios tiu'utá'an tɨ seɨj rey tíhua'uta'aíjte'en.
Aj pu i Dios ayén raatá'a tɨ seɨ́j tíhua'uta'aíjte'en. A'ii pu nu'u a'ɨ́ɨn pu'éene'e
a'ɨ́jna ɨ Saúl tɨ yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ Cis, ɨ tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a
a'ɨ́mej ɨ mej Benjamín jetze airáane. Saúl pu tíhua'uta'aíj a'achú cumu
hua'apuate nine'ira'a.
22 'Aj pu nu'u i Dios rá'ari'iri'i a'ɨ́jna ɨ Saúl tɨ tihuá'a'aijte'eca'a. Aj pu i
a'ɨ́jna huatá'a tɨ a'ɨ́ɨn ɨ David tíhua'uta'aíjte'en rey jɨme'e. Jɨme'en pu nu'u
tiu'utaxájtaca'a ɨ Dios, ayén tɨjɨ́n: "Nee nu hui ra'antíhua'u ne'ɨ́jna i David, ɨ tɨ
yaujra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ Isaí. Rɨ́'ɨ pu xáahuí tinaatá'asin ineetzi. Naíjmi'i pu
ayén tí'irɨni a'ij nej tí'ijxe'eve'e."
23 Seɨ́j tɨ nu'u í'ihuaacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ David teecan, a'ii pu hui a'ɨ́ɨn pú'een
ɨ Jesús ɨ tɨ Dios ya'uta'íteca'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej Israél a'uchéjme tɨ ij huá'a japua
huániuuni. Ayee pu te'aráaste ɨ Dios a'ɨ́jna tɨ jɨme'en te'ataújratziiri'i.
24 'Tɨ́'ɨj caí xɨ á a'utaseíjre a'ɨ́jna ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu hui Juan hua'utá'ixa a'ɨ́mej ɨ
mej Israél mé a'uchéjme. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej
huámuaɨ'ɨvijhua, ajta mej nu'u seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ ru tzajta'a.
25 Ajta, tɨ́'ɨj ari a'ájna teja'uré'enejsime'eca ɨ xɨcájra'a tɨ jetzen huámɨ'ɨni
ɨ Juan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n: "Canu hui nee ne'ɨ́n pírɨcɨ ɨ sej
rachú'eve'e. Seɨ́j pu a'ɨ́ɨn pú'een, aúche'e pu mé e'evé'eme. A'ɨjna jemi, capu
hui ayén tínaavíjte'e ineetzi nej ti'itɨj jɨ́n raatévaire'en ti'itɨj jɨme'e tɨ cílieen jɨ́n
seijre'e. A'ɨ́ɨ pu jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itevée a'ame necaí inee."
26 'Ne'ihuáamua'a, mɨ sej Abraham jetze huanéj, mɨ seajta Dios jemi
té'atzaahuate'e, mú'ejmi pu hui jemi a'ame a'ɨ́jna i niuucari tɨjɨ́n a'amua
japua huániuuni ɨ Dios.
27 'Mɨ́ majta a'ɨ́mej ɨ mej Jerusalén mé é'echejca'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej
tihuá'a'aijte'eca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a ja'atɨ tɨ pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ Jesús,
camu majta yaú'itɨée muá'araa ɨ niuucari ɨ mej ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej
mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee mú tira'aráaste me'ɨ́jna ɨ
niuucari me'ɨ́jna jɨme'e mej ti'itɨj jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte me'ɨ́jna ɨ Jesús. Camu
rɨ́'ɨ a'ij mej ra'ujíjve'eca'a a'ɨ́jna i niuucari a'ij tɨ ye'í huataújmua'a ja'anáj tɨ na'a
tɨ́'ɨjtá a'ájna teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a ɨ mej jetzen ruse'upi.
28 'Camu hui majta a'ij tirájteu ɨ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ
a'ɨ́ɨn huámɨ'ɨni. Mɨ majta, a'ɨ́ɨ mú Pilato huatá'ixaa tɨ a'ɨ́ɨn raata'aíjta mej nu'u
raajé'ica.
29 Matɨ́'ɨj mi miyen tiujú'uruuré nain tɨ́j na'a tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ
yu'uxari jetze, aj mú mi ra'acájtɨ ɨ cúruu jetze. Matɨ́'ɨj mi ra'avá'ana.
30 'Aru Dios pu hui ayén tiraatá'a tɨ huatarún ɨ mɨ'ɨchite tzajta'a.
31 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Jesús, a'ɨ́ɨ pu huataújseijrataca'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej amuacaícan
jamuan á'ujujhua'ane'eca'a tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn e'erájraa a'ujna Galilea, tɨ́'ɨj a'uun a'ará'a
a'ánna Jerusalén. Ijii, a'ii mú hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tihuá'a'ixaate'e ɨ teɨte a'ɨ́jna
jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Jesús.
32-33 'Teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna i niuucari ɨ tɨ
amuaatatémua'aviste'esin a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i a'ɨ́mej jemi ɨ
tavaújsimua'acɨ'ɨ. A'ɨ́ɨ pu hui araúraste itejmi jemi, iteen i tej huá'ayaujmua'a.
A'ɨ́j pu jɨ́n araúraste tɨ a'ɨ́ɨn raatá'a tɨ huatarún ɨ mɨ'ɨchite tzajta'a a'ɨ́jna ɨ Jesús.
Ayee pu té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ Chuiicari jetze ɨ tɨ hua'apua tɨjɨ́n: "Mú'ee pej
ní'iyauj. Ijii nu xaa neri inee muá'iya'upua na'ame."

34 'Jímeʼen hui aʼíjna i niuucari tɨ nuʼu Dios ayén tiraatáʼa tɨ huatarún ajtahuaʼa ɨ miʼɨchite tzajtaʼa tɨʼij caí jaʼanáj huatépete ɨ tɨ ratéhuaʼiraʼa, ayée pu téʼeyuʼusiʼihuacaʼa tɨjɨ́n: "Ayee nu cheʼatá nenaʼa tejámuaatáʼasin naíjmiʼica aʼachú puaʼaméca aʼij nej neri tiʼitɨj jɨ́n teʼatánratziiriʼi neʼíjna ɨ David, ɨ nej jɨ́n tiraatáʼa, tɨ neetzi jemi seijreʼe ɨ tɨ xíʼepɨʼɨn 'een."

35 Aʼíj pu hui jɨ́n ayén téʼeyuʼusiʼihuacaʼa seíj jetze ɨ Chuiicari tɨjɨ́n: "Capej múʼee tiʼitáʼacareʼen tɨ huatépete ɨ tɨ ratéhuaʼiraʼa aʼíjna tɨ muavaɨreʼe, tɨ ajta rɨʼéeneʼecán jɨ́n seijreʼe múʼeetzi jemi."

36 'Puj, ayej tiʼayajna xaa, aʼíɨ pu hui ɨ David huaʼutévaɨ ɨ ruteítestemuaʼa aʼij tɨ tíʼijxeʼeveʼecaʼa ɨ Dios. Tɨʼɨquíhuamíʼɨ, matíʼɨj mi raʼaváʼana aʼímej jamuan ɨ ruvaújsimuaʼa teeca. Ajta áʼiyen huatejpetzi ɨ tɨ ratéhuaʼiraʼa, tzíteʼe.

37 Mɨ ajta aʼíɨn ɨ tɨ ratéhuaʼiraʼa aʼíjna tɨ Dios raatáʼa tɨ huatarún, capu xaa neʼu huatejpetzi.

38 'Aʼíjnujɨ́n niyen tíʼijxeʼeveʼe, neʼihuaamuaʼa, sej hui ráamuaʼaree tetíj teri tejáʼamuaʼixaateʼe tɨ Dios tejámuaatáʼuuniʼira aʼíjna jɨmeʼe tɨ Jesús huamíʼɨ múʼejmi jetze meʼecan tu i aʼíɨn raatéʼuuna ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin.

39 Aʼíjpujetzehuaʼirájtuaa naíjmiʼica aʼachú puaʼaméca mej téʼatzaahuateʼe. Aʼíɨpuhuaʼirátuaasin naíjmiʼica ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Mɨ ajta, aʼíjna ɨ yuʼuxari tɨ raʼuyúʼuxacaʼa aʼíjna ɨ Moisés teecan, capu jaʼanáj tiʼitɨj jɨ́n huaʼirátuaniicheʼe.

40 'Rɨʼɨxuʼumúʼeen tɨʼij caí ayén tejamuáaruuren aʼij mej mejmíʼi tiuʼutaxájtacaʼa aʼíɨme ɨ mej tíʼixaxaʼataʼa ɨ Dios jetze meʼecan.

41 Miyen tɨjɨ́n:

Casiʼi, múʼeen xu taʼutéxɨeehuariʼiriʼi, chéʼe utévatziɨn ɨ áʼamuatzajtaʼa.
Seajta múʼeen antipuáʼare, aʼiné ayée nu rɨni íjii sej chéʼe ruuri,
tiʼitɨj nu jɨ́n niyen rɨcɨ ɨ sej caí jaʼanáj ráʼantzaahuateʼesin.
Capu amín aʼij tɨ puaʼa jaʼatɨ ayén tejamuáʼixaateʼen.

Aj pu i Pablo pu aʼíjna aʼutéjche tɨ tihuaʼutáʼixaateʼen aʼímej ɨ teɨte ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan

42 Aj mú mi huiráacɨ u teyujtaʼa. Matíʼɨjhuiráciɨneajmú mi seica raatáʼinee tɨ tihuaʼutáʼixaateʼen jaítzeʼe aʼíjna jímeʼen seíj jetze ɨ xɨcaj mej jetzen ruseʼupi.

43 Tɨʼɨjantipuáʼarecaʼa ɨ mej ráanamuajriʼi ɨ niuucari, matíʼɨj mi jeíhua teɨte aʼucíj jamuan aʼíjna ɨ Pablo, majta aʼíjna ɨ Bernabé. Seica mú aʼíɨn púʼeeneʼe ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta seica ɨ mej raataxíʼeve ɨ huaʼayeʼira, aʼíɨ mú púʼeen ɨ mej Israél éʼemeʼecan.

AʼɨjnaɨPablo, ajta aʼíjna ɨ Bernabé, jeíhua mú tihuáʼaʼixaateʼecaʼa. Mehuauʼíjcate mej nuʼu ráahuauni ɨ tɨ nuʼu Dios ayén tiraateátuaasin.

44 Tɨʼɨjajtahuaʼateja'uréʼene aʼájna xɨcájraʼa ɨ mej jetzen ruseʼupi, naímiʼi mú eʼetiújseɨj ɨ mej meʼuun aʼuchéjme aʼánna Jerusalén, mej mi ráanamua ɨ niuucari tɨ jɨ́n tíʼaijta aʼíjna ɨ Dios.

45 Matíʼɨjmimeʼíɨn ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, matíʼɨj huaʼuseíj mej jeíhua teɨte tiújseɨj, jéʼecan mú huáʼanchueere. Aj mú mi autéjhuii mej meʼíjna jetze teʼujpuáʼajteʼen tiʼitɨj jɨmeʼe meʼíjna ɨ Pablo. Aʼɨjmúpuaʼatíʼijjeevecaʼa aʼij tɨ tíʼixajtacaʼa.

46 Matíʼɨjmihuáʼajetzehuateújcaʼaneaʼíjna ɨ Pablo, ajta aʼíjna ɨ Bernabé. Matíʼɨjmimiyentihuaʼutáʼixaatɨjɨ́n:

—Aʼíɨpuhuiruxeʼeveʼetejamuacaícan tejamuáʼixaateʼen ɨ niuucari tɨ jetzen ráʼaxa ɨ Dios, múʼeetzi jemi mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan. Aʼinécaxuraʼancuréʼasin, capu ajta aʼij tejamuáʼamitɨejteʼe tɨ ayén tejámuaavíjteʼe sej siyen ruuri xáʼaraʼani ɨ Dios jemi tíj naʼa rusén jɨmeʼe. Aʼíjtujɨ́n, teri u áʼujuʼun huáʼa jemi ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

47 Ayee pu hui té'eme, a'iné ayée pu titaata'aíj ɨ tavástara'a tɨjɨ́n:
Nee nu amua'antíhua'u setá'aj tihua'utá'ixaate'en ɨ mej caí Israél jetze
ajtéme'ecan,
seajta nainjapua tɨ́j na'a íiyen chaanaca japua.
A'ɨ́ɨ mú ramua'aréeren me'íjna i niuucari i nej jɨ́n hua'irátuaasin.
—Ayee mú tihua'utá'ixaa.
48 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, jé'ecan mú hu-
ataújtemua'ave. Jé'ecan mú rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ Dios. Majta
naími'i ɨ tɨ Dios amuacaícan u huaja'antíhuau mej mi ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a
rusén jɨme'e a'u tɨ é'eseijre'e ɨ Dios, a'ɨ́ɨ mú rá'antzaahua.
49 A'ɨ́j pu jɨ́n, jé'ecan mú hua'utá'ixa nainjapua a'ujna chuéjra'a japua.
Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a tɨ tápuaapua'are, jaítze'e mú teɨte miyen tiráanamuajri'i ɨ niuucari
tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin ajta mena'a caí ráanamuajri'i naími'i ɨ mej me'uun
a'uchéjme.
50 Mɨ majta me'ɨ́jna ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú ca'aníjra'a
hua'utá'a mej mi tiníniu'ucacun seica ɨ uuca ɨ mej jé'ecan rá'atzaahuate'e
ɨ Dios, ɨ 'uuca mej jaítze'e ti'itɨj jɨ́n ruxe'eve'eca'a ɨ chajta'ana. Majta seica
ca'aníjra'a hua'utá'a ɨ teteca ɨ mej jeíhua ti'itɨ́j jɨ́n ruxe'eve'eca'a a'ujna u
chajta'a. Ca'aníjra'a mú hua'utá'a mej mi a'ij pua'a huá'uruuren me'ɨ́jna
ɨ Pablo, majta me'ɨ́jna ɨ Bernabé. Aj mú mi hua'utamuári a'ujna a'u mej
a'uchéjme.
51 Majta me'ɨ́n ɨ mej hua'apua, a'ɨ́ɨ mú tiu'utéeca'atzɨ ɨ tiú'ujca'acai tɨ́'ɨj cáaxɨn
ɨ chuej, mej mi me'ɨ́n teɨte miyen tiráamua'aree mej auteájturaa ɨ Dios jemi. Aj
mú mi a'ucɨ́j.
Aa mú a'ará'a já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Iconio.
52 Majta me'ɨ́n ɨ mej té'atzaahuate'e, jé'ecan mú huataújtemua'ave. Majta
me'ɨ́jna jetze rucá'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

14

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a u Iconio

1 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pablo, ajta ɨ Bernabé, matɨ́'ɨj me'uun a'ará'a a'ujna Iconio, aj
mú mi a'uteájrupi hua'atéyujta'a a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu mú
tihuaú'ixaa ɨ teɨte tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'ɨ́j mú jɨ́n, jeíhua rá'antzaahua a'ɨ́ɨme
ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
2 Majta seica, ɨ mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'ɨ́ɨ mú ca'aníjra'a hua'utá'a
a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n a'ij pua'a
te'utánamuajri'i a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua.
3 A'ɨ́j mú jɨ́n á'atee a'ɨ́jna ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé, ca'anín mú jɨ́n
tihua'utá'ixaa ɨ tavástara'a jetze me'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ca'aníjra'a hua'utá'a mej
mi miyen huárɨni mej ráamua'aree ɨ teɨte, mej Dios jetze araújca'ane ɨ mej
hua'apua.
4 Majta ɨ teɨte ɨ mej é'echejca'a u chajta'a, a'ɨ́ɨ mú tiújseɨrihua'a seica mej
miyen tí'ijmua'areereca'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta
seica tí'ijmua'areereca'a a'ɨ́mej jemi ɨ mej hua'apua.
5 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj
chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́mej jamuan ɨ mej tihuá'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú miyen
tiraaxɨ́'epɨ'ɨintare mej nu'u a'ij pua'a huárɨni, majta nu'u hua'uteátu'asixɨ'ɨn
tetej jɨme'e.
6 Aj mú mi ráamua'areeri'i a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'apua. A'ɨ́j mú jɨ́n huataúruu.
A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Listra, ajta tɨ

ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Derbe. A'uu pu jetzen ajtéme'ecan a'ujna u Licaonia. Majta á'ujujhua'ane'e tɨ́j na'a a'u tɨ ɨmuá ja'u'ástɨmee ɨ́ chuej.
7 Maúche'e mú tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ́ teɨte a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin.

Mej nu'u me'uun a'uté'uuca'a me'újna u Listra

8 A'uu pu seɨj a'utéveeca'a a'ujna já'ahua'a Listra, tevi tɨ caí rá'aye'ivejca'a ɨ́ ru'ɨ́ɨca jetze. Ayee pu éene'e huanú'ihuaca'a. Capu huáye'icaa.
9 A'ɨ́ɨ pu ráanamuajri'i a'ij tɨ tí'ixajtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pablo raaseíj. A pu temua'a naa tirú'umua'areereca'a tɨ a'ɨ́jna tɨ caí rɨ́'en ru'ɨ́ɨca jetze, a'ɨ́ɨ pu rujni a'ɨ́jna jɨme'e tɨ té'antzaahuate'en.
10 Aj pu i ayén tiraatajé ca'anín jɨme'e tɨjɨ́n:
—Huatéechaxɨ.
Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn ájtzucu. Ajta á á'uche'ecane'e já'araa.
11 Matɨ́'ɨj raaseíj a'ij tɨ ti'itɨ́j huáruu ɨ́ Pablo, aj mú mi huajíjhuaca'a ɨ́ teɨte runiuuca jɨme'e mej jɨ́me'en tí'ixaxa'a a'ujna Licaonia. Miyen tɨjɨ́n:
—Ɨ Dioosi mú yé ve'ecáane. Cu xɨee muaateújteɨtesteca'a mej mi yé huataseíjre íiye itejmi jemi.
12 Yee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Amɨjna mɨ Bernabé, a'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Júpiter, ajta amɨjna ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Mercurio.
Ayee mú raatamuá'a me'ɨ́jna ɨ́ Pablo, a'iné a'ɨ́ɨ pu nu'u raataxájtaca'a.
13 Aa pu vejli'i jé'eseijre'eca'a ɨ́ teyuu a'ɨ́jna ta'anténine'i a'ujna chajta'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ puaarij tɨ tí'ivaɨre'e Júpiter jemi a'ujna teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu u huaja'uvé'ejajpuaca'a ɨ́ tuuru'use, ajta ɨ́ xuuxu'u tɨ tutíjhua. A'ɨjna ɨ́ puaarij, majta ɨ́ teɨte, a'ɨ́ɨ mú huá'ana'amiche'e ɨ́ tuuru'use, majta huá'umuaɨ'ɨvejtaca'a.
14 Majta me'ɨ́n ɨ́ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, matɨ́'ɨj ráamua'areeri'i, á mú aúurupi ɨ́ teɨte tzajta'a, meruaachijmé'e, majta antijíihua. Matɨ́'ɨj mi amuacaícan tiu'utésiujtza'anaxɨ ɨ́ tiú'ujcɨɨxu me'ɨ́jna jɨme'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ijmɨijra ɨ́ teɨte.
15 Miyen tɨjɨ́n:
—Mú'een teteca, ¿a'iné sej si siyen rɨcɨ? Teen tu hui teajta teteca pú'een, setɨ́j mú'een. Ayee tu 'een jɨ́n mú a'uvé'eju'un tetá'aj tejamuá'ixaate'en setá'aj mú'een raatapuá'ajta se'ɨ́jna tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e, setá'aj raténa'amiche'en ɨ́ Dios tɨ i'irúuri, tɨ ajta raatétaahuaca'a ɨ́ ta japua tɨ auuteájmua, ajta ɨ́ chaanaca tej japuan yen seijre'e, ajta ɨ́ jaj tɨ íiyen seijre'e ta jamuan, ajta nain tɨ́j na'a pua'amé tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua, ajta jaj tzajta'a tɨ tí'iseijre'e.
16 'A'ájná'ɨmua pu hui Dios hua'utá'a ɨ́ teɨte mej miyen éene'en seijre'e matɨ́j me'ɨ́n tí'ijxe'eve'eca'a.
17 Mɨ ajta, tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, Dios pu huá'a jemi tiu'uteájtuaa ɨ́ mej jɨ́me'en ráamua'aree a'ij tɨ ye'í huarɨ́j ɨ́ Dios. Ayee xu hui tí'ijmua'aree tɨ Dios á'amuacha'ɨ́j temua'a naa. Nain pu jɨ́n tejámuaatévaɨre'esin viite jɨme'e, mej huáviiye, ajta tɨ tiú'ucɨɨre, ajta tejámuaatá'asin ɨ́ sej ráacua'ani, ajta sej rɨ'éene'e seíire'e xá'ara'ani mɨ ruxɨ́ejniu'uca jetze. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
18 Mu'iicáca pu huatá'ixaa ɨ́ teɨte. Xa'ichu'i pu hua'utéemua'itɨ mej mi caí miyen tihuá'amuaɨ'ɨvejte'e.

Matɨ́'ɨj nu'u raateátu'asixɨ me'ɨ́jna ɨ́ Pablo me'újna u Listra

19 Aj mú mi seica u a'uvé'eju'un. A'uu mú e'eráacɨ a'ujna já'ahua'a Antioquía, majta me'újna Iconio. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj mi hua'utá'ixa ɨ́ teɨte tɨ nu'u a'ij pua'a tí'itevij ɨ́ Pablo. Matɨ́'ɨj mi

raateátu'asixɨ tetej jɨme'e. Ayee mú tiu'umuá'aj tɨjɨ́n huamɨ́'ɨ. A'ɨ́j mú jɨ́n mi ya'ujáanajraa á pua'acɨé ɨ́ chajta'ana jetze.

20 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ́ mej té'atzaahuate'e me'uun e'etiújseɨj a'u mej yaujájsime'e ɨ́ Pablo. Mua'ajteáxɨ̈reca'a a'u mej yauutéj. Jíme'en mu'u jemin ajteáxɨ̈reca'a, aj pu i ájchee a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Ajtahua'a, pu a'uteájrupi u chajta'a. Yee ruijmua'ate'e yee, a'ɨ́ɨ pu á'uraa a'ɨ́jna jamuan ɨ́ Bernabé. A'uu mú a'ucɨ́j u Derbe.

21 A'uu mú tihuaú'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin. Jéihua mú hua'utéemua'itɨ ɨ́ teɨte a'ujna Derbe, mej mi me'ɨ́n té'antzaahuate'en. Aj mú mi huaré'acɨ me'újna u Listra, majta me'újna u Iconio, majta u Antioquía.

22 Nainjapua mú ca'anújra'a hua'atá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e mej mi caí ratápuaapua'ajta'an mej té'atzaahuate'e, majta hua'utá'ixa tɨ nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ amuacaícan ayén tirajpuaíitzi á'ara'ani tɨ i a'uun a'uteárute a'ujna tɨ é'eseijre'e ɨ́ Dios.

23 Majta hua'avé'ehuau ɨ́ hua'avaujsi mej mi tiu'utévaɨre'en u huá'a teyujta'a. Matɨ́'ɨj ténɨúuve'e, majta huaúritzi'ive, aj mú mi ra'újca ɨ́ tavástara'a naíjmi'ica ɨ́ mej rá'atzaahuate'e.

24 Matɨ́'ɨj antacɨ́j a'ujna já'ahua'a seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Pisidia. A'uu mú a'ará'a a'ujna já'ahua'a seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Panfilia.

25 Aj mú mi me'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Perge. A'uu mú tihuaú'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e. Aj mú mi a'ucɨ́j a'ujna já'ahua'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n u Atalia.

26 A'uu mú baarcu jetze atéecɨ. Matɨ́'ɨj mi antacɨ́j yútan púJme'en a'ujna já'ahua'a Antioquía. Aa pu pítejá'arɨcɨ a'u mej yau'újca ɨ́ Dios tɨ hua'acha'ɨ́ɨ á'ara'ani mej mi miyen rɨjca a'ij mej tíhua'uta'íti'iri'i ɨ́ ru'ihuaamua'a.

27 Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi hua'ajtéseɨj ɨ́ mej teyujta'a e'etiújse'ɨrihua'a. Nain mú tihua'utá'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e a'ij tɨ Dios ayén tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi majta me'ɨ́n té'antzaahuate'en.

28 Matɨ́'ɨj mi me'uun á'atee huá'a jamuan ɨ́ mej té'atzaahuate'e a'ujna Antioquía.

15

Matɨ́'ɨj nu'u huá'a'ɨtziite'eca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rá'astijre'eca'a ɨ́ ruye'ira ɨ́ mej Israel hecé ajtéme'ecan

1 Seica mú me'uun a'ará'a a'ujna u Antioquía. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu mú e'eráacɨ a'ujna Judea. Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej tihuá'umua'aten ɨ́ ru'ihuaamua'a. Miyen tɨjɨ́n:

—Tɨ pua'a secaí ra'ancuré'ecura'a ɨ́ runavij ɨ́ mej jetzen sea'araca a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, tɨ pua'a secaí siyen huárɨni, seɨj ajta seɨj, capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ Dios tejámuaatá'uuni'i.

2 Mɨ majta a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, ajta ɨ́ Bernabé, jé'ecan mú tihuá'a'ixaate'eca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Aj mú mi a'ɨ́mej ru'ihuaamua'a miyen tiu'újca a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua, huá'a jamuan ɨ́ seica mej mi á'ujcɨɨne a'ánna Jerusalén, mej mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ́ vaujsi ɨ́ mej tiújse'ɨrihua'a u teyujta'a a'ánna Jerusalén.

3 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tiújse'ɨrihua'a a'ujna Antioquía, a'ɨ́ɨ mú hua'uta'aíj. Matɨ́'ɨj mi a'ucɨ́j. A'uu mú Fenicia a'uré'ene, majta me'újna u Samaaria. Nainjapua mú tihua'utá'ixaa me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahuate'en ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n huataújtemua'ave

temua'a naa a'ɨme ɨ huá'a'ihuaamua'a matɨ'ɨj huá'unamuajri'i a'ij mej tí'ixajtaca'a.
4 Matɨ'ɨj me'uun a'ará'a a'ájna Jerusalén a'ɨjna ɨ Pablo, ajta a'ɨjna ɨ Bernabé, jé'ecan mú hua'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ɨme ɨ mej tiújse'ɨrihua'a u teyujta'a, majta ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ vaujsi. Matɨ'ɨj mi miyen tihua'utá'ixaa nain tɨ Dios tiu'uteájtuaa jaítze'e huá'a jemi ɨ seica ɨ teɨte.
5 Majta seica a'ɨmej ɨ fariseos ɨ mej té'atzaahuate'e, a'ɨɨ mú a'ájna a'uté'uuca'a. Miyen tɨjɨ́n:
—Jé'ecan pu hui ruxe'eve'e mej miyen huárɨni a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Miché'e hui ra'ará'asten nain jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan. Miché'e ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ runavij.

Matɨ'ɨj nu'u me'uun e'etiújseɨj u Jerusalén

6 Aj mú mi tiújseɨj a'ɨmej ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ vaujsi mej mi ti'ihuaúrixaate'en me'ɨjna jɨme'e.
7 Matɨ'ɨj a'atzu á'ateevi'ica mej ti'ixa, aj pu i a'ɨɨn Pedro ájchee. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ne'ihuaamua'a, mú'een xu hui seri ramua'aree ja'anáj tɨ ɨmuá Dios na'antíhuau ineetzi nej a'amua jetze ajtéme'ecan, nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios tihua'utá'uuni'i ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi rá'antzaahuate'en.
8 Ajta a'ɨɨn Dios, ɨ tɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ ja'atɨ tí'imua'atze ɨ ru tzajta'a, a'ɨɨ pu taataseíjra tɨ a'ɨɨn miijmu hua'ancuré'evi'itɨ. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'a tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan a'ɨmej tzajta'a tɨ́j titaatá'a itejmi.
9 'Jemin ɨ Dios, naími'i tu tiyen taxɨ'ej tena'a 'een. A'ij tɨ a'ɨɨn raajéjcuare ɨ taxɨejniu'uca tetɨ'ɨj rá'antzaahua, ayée pu che'atá na'a tihuá'ajejcuaren ɨ huá'axɨejniu'uca a'ɨmej.
10 A'ɨj pu hui jɨ́n, a'iné 'een jɨ́n siyen tirá'axɨjte'e ɨ Dios se'ɨjna jɨme'e sej tihua'a'ɨjcate'e a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e ye'irá jɨme'e ɨ mej caí ravíicua'iraca'a ɨ tavaújsimua'a teeca, teajta iteen.
11 'Mɨ ajta, ayée pu titá'amitɨejte'e itejmi tej caí tí'inajchita, te'ɨjna jɨme'e tɨ tavástara'a ta japua huaniú itejmi. Ayee pu hui che'atá na'a huá'a japua tí'iniuuni a'ɨmej. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
12 Aj mi mú raatapuá'ajtaca'a naími'i ɨ mej tí'ixajtaca'a. Jé'ecan mú huá'anamuajraca'a matɨ'ɨj tihuá'a'ixaate'eca'a me'ɨjna ɨ Pablo, majta me'ɨjna ɨ Bernabé. Nain mú hua'utá'ixa tɨ́j na'a tɨ hua'utá'a ɨ Dios ɨ huá'a tzajta'a a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua mú rɨ'ɨ huarɨj ɨ mej jɨ́n rɨ'ɨ te'utaseíj. Dios pu hua'utévaɨ a'ɨmej ɨ mej hua'apua.
13 Matɨ'ɨj ra'anticɨ'ɨ mej ti'ixa, aj pu i Jacobo ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ne'ihuaamua'a, xáanamuajri'i ɨ nej amuaatá'ixaate'esin.
14 Amɨjna ɨ Simón auchén pu hui titaatá'ixaa tɨ Dios huá'a jíme'en hua'utévaɨ a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, seica teɨte tzajta'a mej mi rɨ'ɨ tiraatá'an.
15 A'ij tɨ ti'ixa a'ɨjna, ayée mú hui che'atá mena'a mejmí'i tira'uyú'uxaca'a a'ɨɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.
16 Ayen tɨjɨ́n:
Tɨ'ɨj antipuá'aren, nee nu uvé'enejsin.
A'ɨjna ɨ chi'ira'an ɨ David, ɨ tɨ'ɨrí́ɨ á'ave, nee nu neajtahua'a rajajsin.
Nee nu rá'ajtaahua jéjcuacan ne'ɨjna jetze ɨ tɨ auj á jé'ejnee.
17 Majta ɨ seica ɨ teɨte,

miché'e naími'i ráahuauni ɨ tavástara'a a'ɨ́ime ɨ teɨte ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi náamua'ati a'ij nej ántehuaa inee.
18 Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a ɨ tɨ jéjcua'ɨmua hua'utá'ixa a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ́j ɨ mej nu'u ráamua'ati.
19 'A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e tej caí tiyen tihúa'ajaaxɨejvi'ira a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ɨ mej mauchén té'antzaahuate'esin.
20 Jaítze'e pu tí'ivaɨre'e tej tihua'uta'íti'i yu'uxari jetze, tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en mej nu'u caí tí'icua'a ɨ tɨ tí'icua'iri'i ɨ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a huá'a jemi ɨ huá'a dioosi, majta nu'u caí ruxána'acɨra'ate 'úucate jamuan, ajta mej caí ɨ 'uuca ruxána'acɨra'ate ɨ teteca jamuan.

'Majta mej nu'u caí racua'aca huá'ire'ara'an ti'itɨ́j mej raatécua'imi'in, ajta mej caí racua'aca ɨ xúure'ara'an.
21 A'ii pu ayén tiú'ujxe'eve'e, a'iné matɨ́j mena'a tite'utéjhuii a'ujna a'u mej a'uchéjme ɨ teɨte, ayée mú tihua'utá'ixaa a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan, majta hua'atéyujta'a mú ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze tɨ a'ɨ́in ra'uyú'uxaca'a. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

Ɨ mej nu'u tíhua'uta'íti'iri'i a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan

22 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ vaujsi, a'ɨ́i mú raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej seica avé'ehuauni ɨ ru jemi mej mi hua'uta'íte a'ɨ́jna jamuan ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé, mej mi á'ucɨɨne a'ujna Antioquía. A'ɨ́mej mú antíhuau a'ɨ́jna ɨ Judás tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjín Barsabás, majta me'ɨ́jna ɨ Silas. A'ɨ́ime ɨ mej hua'apua, a'ii mú a'ɨ́in pú'een hua'avaujsi ɨ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.
23 A'ɨ́mej mú jemi raata'íteca'a ɨ yu'uxari tɨ ayén a'ɨ́jna jɨ́n tirá'axa:

"Iteen, i tej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, teajta i tej i'i vaujsi i tej títase'ɨri u teyujta'a, ayée tu á'amuateujte'e mɨ sej té'atzaahuate'e, mɨ sej seɨj chuéjra'a japua a'uchéjme se'újna Antioquía, seajta amen tɨ huatacá'a a'ujna já'ahua'a Siria, ajta se'újna já'ahua'a u Cilicia.
24 "Tu'uri ráamua'areeri'i mej seica ɨ tej caí huatá'aca, a'ɨ́i mú yé a'ucɨj íiye Jerusalén. Jé'ecan mú á'amua'ɨtziite'eca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej tejamuá'ixaa. Jé'ecan pu utéevatzɨ ɨ á'amuatzajta'a.
25 A'iné naími'i tu'uri tiyen tiu'utá'a ɨ niuucari jɨme'e, ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn tej hua'antíhuauni seica ɨ téjmi jetze mej ajtéme'ecan. A'ɨ́mej tu ti antíhuau tej ti hua'uta'íte mú'ejmi jemi, mej mi u á'uju'un ɨ teɨte a'ɨ́mej jamuan ɨ Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé.
26 "A'ɨ́ime ɨ mej hua'apua, a'ɨ́i mú miyen tite'ehuaújca'ane tɨ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e mej huácui'ini a'ɨ́jna jɨme'e metihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ tavástara'a ɨ Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u.
27 A'ɨ́j tu jɨ́n tíhua'uta'aíteca'a te'ɨ́jna ɨ Judás, teajta te'ɨ́jna ɨ Silas. A'ɨ́i mú tejámuaatá'ixaate'esin rujɨ́imua'a mú'ejmi jemi mej mi nain jɨ́n tejámuaatá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e a'ij tej teri tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare.
28 "Jee xaa ne'u, ayée pu tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ajta itejmi, ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn tej caí jeíhua ti'itɨ́j jɨ́n tejá'amua'ɨ́jcate'e, sino a'ij tu'u ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e.
29 Caxu racua'aca ɨ huá'ahua'ira'a ɨ ye'emuaate ɨ mej huá'umuaɨ'ɨvejtaca'a ɨ huá'a dioosi jemi. Caxu seajta racua'aca huá'ire'ara'an ɨ tɨ huatécua'imi'inihuaca'a na'ari ti'itɨ́j xúure'ara'an.

"Caxu seajta tiú'ujxana'acɨra'ate 'úucate jamuan, majta memɨ́jna ɨ mé 'uuca, mej caí tiú'ujxana'acɨra'ate ɨ teteca jamuan a'ij tej tejá'amua'ixaate'e. Rɨ́'ɨ

xu titeeteáturaasin ɨ Dios jemi tɨ pua'a siyen huárɨni se'ɨjna jɨme'e. Ché'e a'ij tejá'amuavaɨre'e."

Matɨ'ɨj a'ɨjna ɨ Judás, ajta a'ɨjna ɨ Silas, a'úu mú a'uté'uuca'a u Antioquía

30 Matɨ'ɨj mi miyen huarɨj, matɨ'ɨj mi me'uun huajau'íteca'a a'ujna Antioquía. Aj mú mi a'ucɨj. A'uu mú e'etiújseɨj naími'i ɨ mej té'atzaahuate'e. Matɨ'ɨj mi hua'utapíj ɨ yu'uxari.

31 Majta me'ɨn ɨ huá'ihuaamua'a, matɨ'ɨj ra'ujíjve ɨ yu'uxari jetze, jé'ecan mú huataújtemua'ave a'iné naa pu hua'utá'a a'ɨjna ɨ yu'uxari.

32 Ajta, a'ɨjna ɨ Judás, ajta a'ɨjna ɨ Silas, a'ɨɨ mú rujɨɨmua'a mena'a antiújmua'areereca'a majta me'ɨjna jɨn mej mi tiu'utaxáj ɨ Dios jetze me'ecan. A'ɨj mú jɨn ca'anɨjra'a jeíhua hua'utá'a ɨ huá'ihuaamua'a a'ɨjna jɨme'e ɨ mej tihua'utá'ixaa. Rɨ'ɨ mú temua'a naa tihua'utá'a.

33 Matɨ'ɨj mi a'atzu me'uun á'atee. Aj mú mi me'ɨn ɨ huá'ihuaamua'ame'en miyen tihua'utá'ixaa mej á'ucɨɨne ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e a'u mej e'eráacɨ, mej mi majtáhua'a me'uun e'ará'asti a'ɨmej jemi ɨ mej huaja'uta'íteca'a.

34 Mɨ ajta, a'ɨjna ɨ Silas, ayée pu tira'aránajcheca'a tɨ a'uun a'uteáturan.

35 Majta me'ɨn, ɨ Pablo, ajta ɨ Bernabé, a'ɨɨ mú a'úu na'a a'uteájturaa a'ujna Antioquía. Majta jamuan ɨ seica, camuché'e mú metihuá'amua'atejca'a. Majta tihuá'a'ixaate'eca'a ɨ niuucari jɨme'e tɨ jíme'en rá'axa ɨ tavástara'a.

Matɨ'ɨj nu'u já'ita'a a'utacɨj a'ɨjna ɨ Pablo, ajta a'ɨjna ɨ Bernabé

36 A'atzu á'ateevi'ica, aj pu i a'ɨɨn ɨ Pablo ayén tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Bernabé tɨjɨn:

—Tiché'e teajtáhua'a huaja'uvé'emuaare ɨ ta'ihuaamua'a ɨ mej me'uun a'uchéjme nainjapua a'u tej teri huaja'utá'ixaa ɨ niuucari tɨ jɨn ra'axa ɨ tavástara'a, tetá'aj ráamua'aree a'ij tɨ ye'í tihuá'avaɨre'e.

37 Ajta a'ɨɨn ɨ Bernabé, a'ɨj pu huávi'itɨjme'e a'ɨjna ɨ Juan, tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨn Marcos.

38 Mɨ ajta a'ɨjna ɨ Pablo, capu rá'avi'itɨmɨ'ɨca'a a'iné a'ɨɨ pu Marcos a'uun huaja'uhuá'axɨ a'ujna já'ahua'a u Panfilia. Capu ché'e tí'imuarɨ'eca'a huá'a jamuan.

39 Jéihua mú huaújte'axɨ. A'ɨj mú jɨn rusé́xu'ijmé'e a'ucɨjxɨ. Ajta a'ɨjna ɨ Bernabé, a'ɨɨ pu xaa ya'uví'itɨ a'ɨjna ɨ Marcos. Baarcu jetze mú a'ucɨj mej mi me'uun e'ará'asti a'ujna u Chipre.

40 Ajta a'ɨɨn ɨ Pablo, a'ɨɨ pu ra'antíhua'u a'ɨjna ɨ Silas.

Majta me'ɨn ɨ huá'a'ihuaamua'a, a'ɨɨ mú ra'ɨjca ɨ Dios ɨ tɨ huá'ucha'ɨɨn ɨ tavástara'a a'ɨmej ɨ mej hua'apua. Matɨ'ɨj mi a'ucɨj.

41 A'áa mú a'uré'ene a'ujna u Siria, ajta a'ujna Cilicia. A'u tɨ na'a a'úu mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a, a'ɨɨ mú ca'anɨjra'a hua'utá'aca ɨ ru'ihuaamua'a.

16

Pablo pu nu'u ra'avé'ehuau a'ɨjna ɨ Timoteo

1 A'ɨjna ɨ Pablo, ajta a'ɨjna ɨ Silas, áa mú a'ucáane me'újna u Derbe, majta me'újna u Listra. A'uu mú seɨj huáteu tɨ té'atzaahuate'e. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨjna tɨjɨn Timoteo. Ajta a'ɨjna ɨ náànajra'an, Israél pu jetze ajtéme'ecan, ajta táàtajra'an, griego pu pú'eene'e a'ɨjna.

2 Rɨ'ɨ mú tirájcha'ɨɨca'a a'ɨjna ɨ Timoteo a'ɨɨme ihuáamua'ame'en ɨ mej Listra é'eme'ecan, majta ɨ mej Iconio é'eme'ecan.

3 A'ɨjna ɨ Pablo, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ a'ɨɨn Timoteo u á'ume'en huá'a jamuan. A'ɨj pu jɨn raata'íteca'a mej ra'antisíjche ɨ naviira'an mej mi caí huatanɨniu'ucacun a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u, a'iné naími'i

ɨ mej me'uun a'uchéjme'ecaa a'ujna a'úuniɨmua tɨj na'a a'uun tɨ huatacá'a, a'ɨɨ mú ramua'areereca'a tɨ táàtajra'an a'ɨjna ɨ Timoteo, a'ɨɨ pu griego pú'eene'e.

4 Matɨ'ɨj mi me'uun a'ará'a seɨj jetze ɨ chajta'ana, a'úu mú hua'utá'ixaate'e ɨ teɨte a'ij mej tiraaxɨ'epɨ'ɨntare ɨ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, majta ɨ vaujsi ɨ mej Jerusalén a'ujteí a'ij mej tɨ'ijxe'eve'eca'a mej miyen huáɾɨni ɨ teɨte. Matɨ'ɨj ra'anticɨ'ɨ ɨ teɨte mej tihua'utá'ixaa, seɨj jetze ɨ chajta'a, majtáhua'a méyee miyen huarɨj, majtáhua'a méyee.

5 A'ɨj pu jɨn, a'ɨɨme ɨ mej tiújse'ɨrihua'a, a'ɨɨ mú ahuaújca'ane mej mi jaítze'e té'antzaahua. Majta huatámu'iireca'a.

Tɨ'ɨj nu'u Pablo jemi huataseɨjre a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ Macedonia é'eme'ecan

6 Nainjapua mú huacɨj a'ujna tɨj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Frigia. Aru capu hua'utá'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios mej a'uteárute a'ujna tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Asia, mej mi tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨme'en rá'axa ɨ Dios niuuca.

7 Aj mú mi a'ujna vejli'i a'atanéj a'u tɨ e'eve'e'ástɨme seɨj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Misia. A'uu mú a'utearutéeche'e a'ɨjna chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Bitinia, aru capu a'ij tiu'utáɾɨ'ɨristareca'a a'iné capu hua'utá'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Jesús.

8 Matɨ'ɨj mi antacɨj u jetze pújme'en u Bitinia. Matɨ'ɨj mi a'uun pújme'en a'ucájrupi chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Troas.

9 Tɨca'ɨmua pu ti'itɨj huámaaraca'a a'ɨjna ɨ Pablo. Tɨ nu'u a'uun a'utéjvee után pújme'en ja'atɨ tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Macedonia. Jé'ecan pu nu'u hua'utáhuaviiri'i ayén tɨjɨn:

—Xa'itácɨɨni yú jetze pújme'en, mú'een, setá'aj hui taatévaɨre'en itejmi. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

10 Tɨ'ɨj ayén tiú'umaaraca'a a'ɨjna ɨ Pablo, ca'anacan tu huátacate tej ti antácɨɨne a'ujna já'ahua'a Macedonia, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'eca'a tɨ a'ɨɨn Dios taatajé tej ti tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨn Dios hua'irátuaasin.

Tɨ'ɨj nu'u Lidia huataújtuaa ɨ tavástara'a jemi

11 Tetɨ'ɨj huiráacɨ te'újna u Troas, a'úu tu antacɨj ɨ baarcu jetze a'ujna u Samotracia a'ujna a'u tɨ chuej a'utacá'a jaata'a. Yee ruijmua'ate'e yee tu e'entanéj a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Neápolis.

12 Tetɨ'ɨj huiráacɨ te'újna, aj tu ti te'uun a'ará'a seɨj jetze ɨ chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Filipos. A'uu mú mejmí'i é'echejca'a a'ɨɨme ɨ mej Roma jetze ajtéme'ecan. Ajta, a'ujna Filipos, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ chajta'a tɨ jaítze'e ruxe'eve'e tɨj na'a a'uun tɨ huatacá'a u Macedonia. A'uu tu a'atzu á'atee tej te'uun a'uté'uu.

13 Ja'anáj matɨj pua'a rusé'upihua'a, a'úu tu huiráacɨ á pua'acɨé u chajta'a. A'uu tu já'ahua'a a'uré'ene vejli'i jate'e tej ti ráahuauni a'u tɨ é'erɨ'ɨri tej huatéjniuuni ɨ Dios jemi. A'uu tu a'ujrá'aseca'a. Aj tu ti autéjhuii tej tihua'utá'ixaate'en ɨ 'uuca ɨ mej tiújseɨj me'újna a'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ Dios.

14 Seɨj ɨ 'ɨita'a, ayée pu ántehuaaca'a tɨjɨn Lidia. Tiatira pu é'eme'ecan a'ɨjna. A'ɨɨ pu cɨɨxuri tí'itua'aracare'e tɨ tí'inaca'amua. A'ɨɨ pu ajta raná'achemɨ'ɨca'a ɨ Dios. Aj pu i Dios raatá'a tɨ rá'antzaahuate'en a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ Pablo.

15 A pu i huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, majta a'ɨɨme ɨ ɨ'ihuaamua'ame'en.

Aj pu i ayén titaatajé a'ɨjna ɨ Lidia tɨjɨn:

—Tɨ pua'a ayén tejamuá'amitɨejte'e a'ɨjna jɨme'e ɨ nej neri rá'atzaahuate'e ne'ɨjna ɨ tavástara'a, setá'aj mú a'uvé'eju'un nej jamuan sej si se'uun a'uté'uu xá'ara'ani a'u nej é'eche. —Ayee pu titaatá'ixaa.

Aˈíɨ pu taˈantimuáˈitɨ.

Tɨˈɨj nuˈu huataújtuaa ɨ tavástaraˈa jemi aˈíjna ɨ ˈíɨtaˈa tɨ huáˈamuaˈitɨcɨ ɨ teɨte

16 Jaˈanáj ayée pu titáaruu. Aˈuu tu aujúˈucaa aˈujna mej yéˈanaˈamiche ɨ Dios. Aˈuu tu ti raˈantinájcheca ˈa seíj ɨ temuaij tɨ tiyaaruˈu tzajtaˈan seijreˈecaˈa. ˈɬitaˈa pu púˈeeneˈe aˈíjna. Aˈɨjna ɨ tiyaaruˈu, aˈíɨ pu raayíˈɨtɨhuaˈa tɨ tiˈitɨj huámuaˈaree. Jéihua pu huáˈamuaˈitɨchistehuaˈa aˈíjna ɨ ˈíitaˈa ɨ tumin huáˈa jemi ɨ mej rachaˈɨɨcaˈa.

17 Tɨˈɨquí aˈíɨn taatavén. Aa pu eˈeveˈejíjhuajmeˈe ayén tɨjín:

—Mɨ teteca, aˈii mú hui ravaɨreˈe ɨ Dios ɨ tɨ ta japua éˈeseijreˈe naíjmiˈica japua matáˈaj miyen tejámuaatáˈixaateˈen aˈij tɨ tíˈirɨˈiri tɨ Dios tejámuaatáˈuuniˈi.

18 Ayee pu aˈurɨjneˈe nain xɨcaj tzajtaˈa ajta tɨˈɨj caí chéˈe ráˈaviicuaˈi aˈíjna ɨ Pablo. Aj puˈi pɨ aˈuréˈeve. Tɨˈɨquí ayén tiraataˈixaa aˈíjna ɨ tiyaaruˈu tɨjín:

—Ayee nu hui tíˈimuaˈaijteˈe aˈíjna jetze meˈecan ɨ Cɨríistuˈupejhuiirájraˈani pemíjna jetze mɨ temuaij. —Ayee pu tiraataˈixaa.

Jímeˈen puˈu ayén tiuˈutaxájtacaˈa, aj puˈi áˈiyen huirájraa aˈíjna ɨ ˈíitaˈa jetze.

19 Majta meˈín ɨ mej rachaˈɨɨcaˈa ɨ temuaij, matíˈɨj ráamuaˈareeriˈi tɨ caí chéˈe aˈij tíˈirɨˈɨri mej raamuáˈitɨn ɨ tumin aˈíjna jetze, aj mú mi huaˈuvívɨˈi meˈíjna ɨ Pablo, majta meˈíjna ɨ Silas. Matíˈɨj mi huajaˈuvíˈitɨ aˈímej jemi ɨ mej tíˈaijta aˈujna já'ahuaˈa tɨ eˈeráyaujtaˈa aˈu mej tejéˈetuˈaraca tiˈitɨj.

20 Matíˈɨj mi á huajaútuaa huáˈa jemi ɨ jueesi. Miyen tiˈixáata tɨjín:

—Aˈiime i teteca, Israél mej jetze ajtémeˈecan, jeíhua mú hui huáˈajaaxɨejteˈe íiyu mej aˈuchéjme.

21 Seɨcɨé mú hui tihuáˈamuaˈate ɨ yeˈirá jetze tɨ caí ayén titaavíjteˈe itejmi, tej tiyen tiráˈantzaahuateˈen, naˈari tej tiyen huárɨni iteen i tej Roma jetze ajtémeˈecan.

22 Matíˈɨj mi meˈín teɨte huaˈutájaaxɨejviˈiriˈi meˈíjna ɨ Pablo, majta meˈíjna ɨ Silas. Aj mú mi meˈín jueesi miyen tiuˈutaˈaíjtacaˈa mej nuˈu tihuaˈacáˈariˈiraxɨn ɨ tihuáˈacɨɨxu, majta nuˈu huaˈutéevajxɨ piˈista jɨmeˈe.

23 Matíˈɨj huaˈutéevajxɨ jeíhua, majta huaˈiteáana. Majta raˈíjca tɨ meˈíjna ɨ tɨ tíˈichaˈɨɨ tɨ huáˈuchaˈɨɨn temuaˈa naa.

24 Aˈɨjna mej tirácha ˈɨɨraste, aˈíɨ pu huaˈuteájtuaa ujcaˈihuáˈɨmua tɨ jaúˈase. Ajta ɨ huáˈɨɨca, án pu raˈanárujteˈaxɨ aˈíjna jetze ɨ taabla tɨ ij caí huirácuˈucunen ɨ huáˈɨɨca.

Tɨˈɨj nuˈu huataújtuaa ɨ tavástaraˈa jemi aˈíjna tɨ huáˈachaˈɨɨcaˈa

25 Aˈatzaj teuumé'eca tɨcaˈɨmua, aˈatzaj cumu jáˈitaˈa tɨcaˈa, aˈíɨ mú téniuusimeˈe ɨ Dios jemi, majta tíˈichuiicacaˈa aˈíjna ɨ Pablo, ajta aˈíjna ɨ Silas. Majta ɨ seica ɨ mej námiˈihuacaˈa, aˈíɨ mú huáˈanamuajracaˈa.

26 Tɨˈɨj i jíyeˈitzi jɨmeˈe huateújcaˈatzɨjxɨ ɨ chuej. Ajta ɨ jaxuˈu aˈu mej éˈenamiˈihuacaˈa, caˈanín pu jín huateújcaˈatzɨjxɨ. Jímeˈen puˈu ayén huarɨj, aj pu i teˈentaújcuunaxɨ aˈu tɨ éˈepueerta, aˈujna aˈu mej éˈenamiˈihuacaˈa, ajta tíˈijtzaˈanixɨ ɨ cadeena ɨ mej jín anajɨˈɨcɨˈihuajmeˈecaˈa ɨ mej námiˈihuacaˈa.

27 Ajta aˈíɨn tɨ tíˈichaˈɨɨ, tíˈɨj huatáji, aj pu i raaseíj tɨ teˈentacúuniˈihuajmeˈecaa aˈíjna aˈu tɨ éˈepueerta. Aˈíɨ pu ˈi rúˈijcupi ɨ ruchun tíˈɨj i huaújjeˈica aˈiné yee pu raatáˈa cumu muˈuri huiráacɨ ɨ mej námiˈihuacaˈa.

28 Mɨ ajta, aˈɨɨn ɨ Pablo, caˈanacan pu huajíjhuacaˈa. Ayee pu tiraatajé tɨjín:

—Capej hui piyen aruure pej piyen ajéˈicata. Teucheˈe tu naímiˈi huiráatei.

29 Aj pu ˈi taij huahuáu. Tɨˈɨquí áˈiyen u aˈuteájrupi huatɨéechijméˈe aˈujna aˈu mej éˈenamiˈihuacaˈa. Aj pu ˈi á éˈejtunutacaˈa aˈujna vejliˈi aˈu mej aˈutéˈuucaˈa aˈíjna ɨ Pablo, ajta aˈíjna ɨ Silas.

30 Tɨˈɨquí huaˈiráavɨˈitɨ. Aj pu i ayén tihuaˈutaˈíhuaˈuriˈi tɨjín:

—¿Aˈiné náarɨni tɨˈij Dios tinaatáˈuuniˈi?
31 Matɨˈɨj mi miyen tiraataˈixaa tɨjɨ́n:
—Patáˈaj ráˈantzaahuateˈen ɨ́ tavástaraˈa, aˈɨ́mej ɨ́ Jesús. Aj pu xaa Dios timuaatáˈuuniˈira, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej á jamuan á éˈeche.
32 Matɨˈɨj mi miyen tiráˈixaa meˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ, majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej jamuan á éˈeche aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ jetzen ráˈaxa ɨ́ tavástaraˈa.
33 Yee pu ˈi éeneˈe aˈatzaj tɨ́caˈɨmua aˈɨ́ɨn tɨ tíˈichaˈɨ́ɨcaˈa, aˈɨ́ɨ pu huaˈujáˈusi ɨ́ mej tzaanicaˈa. Matɨˈɨj mi áˈiyen huaújmuaɨˈɨhuacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈichaˈɨ́ɨcaˈa, majta aˈɨ́mej ɨ́ mej jamuan á éˈeche.
34 Tɨ́ˈɨj i huajaˈuvíˈitɨ ɨ́ ruche. Aj pu ˈi tihuaˈumí. Ajta ɨ́ mej jamuan á éˈeche, jéˈecan mú huataújtemuaˈave meˈɨ́jna jɨmeˈe mej ráˈantzaahua ɨ́ Dios.

Mej nuˈu huaˈutátuaa meˈɨ́jna ɨ́ Pablo, majta meˈɨ́jna ɨ́ Silas

35 Tapuáˈarijmeˈeca mú meˈɨ́n ɨ́ jueesi huaˈutaˈaíj ɨ́ polisiiya. Ayee mú tiraataˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨ́ɨcaˈa tɨjɨ́n:
—Chéˈe huaˈirájtuaani ɨ́ mej námiˈi ɨ́ mej huaˈapua.
36 Aj pu i aˈɨ́ɨn tɨ tíˈichaˈɨ́ɨ, ayée pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjɨ́n:
—Menaataˈaíj ɨ́ jueesi nej nuˈu amuaˈirájtuaani. Aˈɨ́j pu jɨ́n, puˈuri rɨˈɨrí sej huirácɨ́ɨne. Capu jaˈatɨ chéˈe áˈamuajaaxɨejteˈe aˈame. —Ayee pu tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨ́ɨcaˈa.
37 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Pablo, ayée pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna tɨ tíˈichaˈɨ́ɨcaˈa tɨjɨ́n:
—Aricu, huaˈutáˈixaateˈe ɨ́ polisiiya tɨjɨ́n: “Itejmi, i tej aˈɨ́mej jetze ajtémeˈecan ɨ́ mej romanos púˈeen, aˈɨ́ɨ mú caí tiˈitɨ́j taataˈíhuaˈura aˈij tej tiˈitɨ́j jɨ́n titeuteájturaa, aˈɨ́ɨ mú majta taateevajxɨ mé jéjreˈe teɨte tzajtaˈa, majta taˈiteáana. ¿Tiˈitáni? ¿Ni meri táˈaxɨjteˈen avíɨtziˈi jɨmeˈe? Catu xaa neˈu huiráajuˈun. Michéˈe meˈɨ́n yéveˈeréˈenen matáˈaj meˈɨ́n tuˈirájtuaani.”
38 Matɨˈɨj mi meˈɨ́n polisiiya miyen tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ jueesi aˈij tɨ tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo. Matɨˈɨj ráamuaˈareeriˈi tɨ aˈɨ́ɨn ɨ́ Pablo, ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Silas aˈɨ́mej jetze mú nuˈu jetze ajtémeˈecan ɨ́ romano, jéˈecan mú tiuˈutátziɨn aˈɨ́mej ɨ́ jueesi.
39 Matɨˈɨj mi u áˈujuˈun aˈɨ́mej ɨ́ jueesi mej mi tejaˈutaúuruuniˈi huáˈa jemi ɨ́ mej huaˈapua. Matɨˈɨj mi huaˈirájtuaa. Aj mú mi caˈanɨ́jraˈa huaˈutáˈa mej huirácɨ́ɨne aˈujna chajtaˈa.
40 Mɨ majta meˈɨ́n ɨ́ mej huaˈapua, matɨˈɨj huiráacɨ aˈujna carcel, aˈúu mú áˈujuˈun Lidia tɨ éˈechejcaˈa mej mi huaˈuseíj ɨ́ ruˈihuaamuaˈa ɨ́ mej téˈatzaahuateˈe. CaˈanɨjraˈaÍ mú huaˈutáˈa ɨ́ huáˈa tzajtaˈa. Aj mú mi aˈucɨ́j.

17

Matɨˈɨj nuˈu mi autéjhuii mej tiújneˈusiˈiteˈen meˈújna u Tesalónica

1 Matɨˈɨj mi meˈuun aˈuréˈene aˈujna chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Anfipolis, ajta tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Apolonia. Aj mú mijtáˈi meˈuun aˈaráˈa chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Tesalónica aˈu tɨ huaˈateyuu éˈeseijreˈe aˈɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan.
2 Tɨ́j naˈa tíˈijrɨˈɨrejcaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Pablo. AˈuuÍ pu aˈuteájrupi huaˈatéyujtaˈa jaˈanáj tɨ ayén tejaˈuréˈene aˈájna xɨcájraˈa jetze matɨˈɨj puaˈa ruseˈupi. Huaíca itɨeeri tzajtaˈa pu tihuaˈutáˈixaa ɨ́ yuˈuxari jetze.
3 Ayee pu tihuáˈaˈixaateˈecaˈa tɨ ayén tiúˈuxeˈeveˈecaˈa tɨ aˈɨ́ɨn rajpuaíjtzi áˈaraˈani aˈɨ́jna ɨ́ tɨ nuˈu Dios án yáˈujra ɨ́ ɨpuari japua. Ajta, nuˈu tɨˈɨj huamɨˈɨn, ayée pu tiúˈuxeˈeveˈecaˈa tɨ huatarún ajtahuaˈa huáˈa tzajtaˈa ɨ́ mɨˈɨchite. Ayee pu tihuáˈaˈixaateˈecaˈa tɨjɨ́n:
—Aˈɨjna ɨ́ Jesús, aˈɨ́ɨ pu hui aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ tɨ Dios án yáˈujra ɨ́ ɨpuari japua.

4 Matɨˈɨj mi seica ráˈantzaahua ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Aj mú mi huáˈajaahua meˈɨjna ɨ Pablo, majta meˈɨjna ɨ Silas, majta mú jeíhua téˈantzaahua ɨ mej meˈɨn púˈeen ɨ griego ɨ mej ranáˈamicheˈe ɨ Dios, majta muˈiitɨ ɨ ˈuuca ɨ mej jaítzeˈe raxɨˈeveˈe ɨ chajtaˈana.

5 Majta aˈɨime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, jéˈecan mú huáˈanchueere. Aˈɨj mú jɨn huáˈajseɨj seica ɨ mej aˈij puaˈa tíˈiteteɨte ɨ mej áˈujujhuaˈaneˈe aˈujna jáˈahuaˈa aˈu mej tejeˈetuáaj muáˈayeˈi. Aj mú mi caˈanɨjraˈa huaˈutáˈa ɨ teɨte mej mi huatanɨniuˈucacun. Jéˈecanpuaˈijpuaˈa tiujuˈuteáarɨj aˈujna ɨ chajtaˈa.

Aj mú mi meˈuun áˈujuˈun Jasón tɨ éˈeche. Aˈɨmejmúmihuáhuau ɨ Pablo, majta meˈɨjna ɨ Silas, mej mi huaˈiráviˈitɨn, majta tiuˈutátuiireˈen ɨ teɨte jemi.

6 Mɨ majta, camu huáˈuteu aˈɨmej ɨ mej huaˈapua; seica mú huáteu. Aˈɨjmújɨnaˈɨmejaˈujápuacaˈameˈɨjna ɨ Jasón, majta seica ɨ ihuáamuaˈameˈen. Aˈɨɨmúmé huajaˈujápuacaˈaaˈɨmejjemi ɨ mej tiˈitɨj jɨn títetateí. Majta antijíihua miyen tɨjɨn:

—MeˈÍjna i teteca i mej huáˈajaaxɨejteˈe nainjapua ɨ teɨte ɨ chaanaca japua, aˈɨj mú jɨn majta meri miyen u aˈuvéˈeju'un.

7 Ajta aˈÍjna i Jasón, aˈii pu hui huaˈancuréˈeviˈitɨ ɨ ruche. Camu téˈaste ɨ yeˈirá jetze ɨ tɨ tiuˈutaˈaíjtacaˈa aˈÍjna ɨ ta rey, aˈÍjna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn César. Ayee mú tiˈixa tɨ nuˈu hui seɨj aˈɨɨn púˈeen ɨ rey, aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨn Jesús.

—Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨɨme ɨ mej aˈij puaˈa tíˈiteteɨte.

8 Matɨˈɨj aˈɨmej huánamuajriˈi, jéˈecan pu aˈij puaˈa huaˈutáˈa ɨ huáˈa tzajtaˈa ɨ teɨte, majta ɨ mej tiˈitɨj jɨn títetateí.

9 Aj pu i aˈɨɨn ɨ Jasón, majta meˈɨjna ɨ seica, tumin mú tiuˈutáˈa aˈɨmej jemi ɨ mej títetateí mej mi huaˈutátuaaniˈcaíchéˈe miyen huáˈaruure matɨj huáˈuruu u mej huajaˈuvéˈejajpuacaˈa. Majta aˈɨɨme ɨ mej títetateí, aˈɨɨ mú huaˈutátuaa.

Matɨˈɨj nuˈu meˈuun aˈutéˈuucaˈa u Berea aˈɨjna ɨ Pablo, ajta aˈɨjna ɨ Silas

10 Matɨˈɨj mi meˈɨn huáˈihuaamuaˈa caˈanacan huaˈutaˈíteca'a meˈɨjna ɨ Pablo, majta meˈɨjna ɨ Silas mej áˈucɨɨne tɨcaˈari tzajtaˈa aˈujna jáˈahuaˈa chajtaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨn Berea. Jímeˈenmuˈumeˈuunaˈaráˈa, aj mú mi aˈuteájrupi huaˈatéyujtaˈa aˈɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

11 AˈɨɨmeɨmejBereaéˈeche, jaítzeˈe mú rɨˈɨ naa tihuáˈajeeveca'a mecaí aˈɨɨme ɨ mej Tesalónica aˈuchéjmeˈecaa. Naa mú rɨˈɨ tiraˈancuréˈa ɨ niuucari. Tɨˈɨjpɨnaˈanainxɨcajtzajtaˈa,aˈɨɨmúrahuaucaˈa ɨ yuˈuxari jetze mej mi ráamuaˈaree tɨ puaˈa ayén tiˈayajna nusu caí aˈij tɨ tíˈixajtacaˈa aˈɨjna ɨ Pablo.

12 Aˈɨjmújɨnmuˈiitɨ téˈantzaahua, majta muˈiitɨ ɨ mej aˈɨmej jetze ajtéme'ecan ɨ griego. Aˈɨɨmúmajtaténtzaahuaɨmé ˈuucaɨmejrɨˈɨ huajáˈuseijracaˈa temuaˈa naa. Ayee mú cheˈatá menaˈa téˈantzaahua ɨ teteca.

13 Majta aˈɨime ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, aˈɨime ɨ mej Tesalónica éˈechejcaˈa, matɨˈɨj ráamuaˈareeriˈi tɨ aˈɨɨn Pablo tihuaúˈixaa ɨ niuucari tɨ jetzen ráˈaxa ɨ Dios aˈujna Berea, matɨˈɨj mi meˈuun áˈujuˈun. Aˈɨɨmúmajtacaˈanɨjraˈahuaˈutáˈa ɨ teɨte mej mi huaˈutájaaxɨejviˈi. Jéˈecanmúhuáˈaniuˈucasteˈeca'a.

14 Majta meˈɨn ɨ huáˈaˈihuaamuaˈa, aˈɨɨ mú caí áˈatee; áˈiyen mú raataˈíteca'a tɨ Pablo áˈuraˈani aˈujna ti eˈeveˈeˈástɨme ɨ jaj tɨ veˈée. Majta meˈɨn ɨ Silas, ajta ɨ Timoteo, aˈɨɨ mú aˈuteájturaa aˈujna u Berea.

15 Majta ɨ mej Pablo jamuan aˈucɨj, aˈɨɨ mú yaˈuvíˈitɨ chajtaˈa jetze tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨn Atenas. Majta áˈiyen huaréˈacɨ. Mehuaˈutaˈítacaˈameˈɨjna ɨ Silas, majta meˈɨjna ɨ Timoteo mej nuˈu tiújseɨreˈen caˈanacan.

Tɨˈɨj Pablo aˈuun aˈutéveeca'a u Atenas

16 Tɨˈɨj Pablo aúcheˈe huáˈachuˈeveˈecaˈa aˈujna Atenas, jéˈecan pu tiniúˈucacaˈa ɨ ru jetze aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huaˈuseíj ɨ huáˈa dioosi ɨ mej á eˈeréˈeteˈecaa nainjapua aˈujna chajtaˈana.
17 Aˈɨ́j pu jɨ́n, aˈɨ́ɨn Pablo tihuáˈaˈixaateˈecaˈa huáˈa teyujtaˈa aˈɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta aˈɨ́mej jemi ɨ griego ɨ mej Dios náˈamicheˈe. Ajta tɨ́j naˈa nain túˈjcaˈari tzajtaˈa, aˈɨ́ɨ pu tihuáˈaˈixaateˈecaˈa aˈɨ́mej ɨ mej meˈuun aˈutéˈuucaˈa aˈujna aˈu mej tejéˈetuˈaraca.
18 Majta meˈuun seica aˈutéˈuucaˈa ɨ mej tiúˈujmuaˈate aˈij mej tíˈixaxaˈa aˈɨ́ɨme ɨ mej jee epicúreos, majta seica ɨ mej tiúˈujmuaˈate aˈij mej tíˈixaxaˈa aˈɨ́ɨme ɨ mej miyen huataújmuaˈa tɨjɨ́n estoicos. Matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej tiuˈuxáj jeíhua. Matɨ́ˈɨj mi autéjhuii mej miyen tiráˈixaateˈen meˈɨ́jna. Ayee mú seica tiˈixa tɨjɨ́n:
—¿Aˈiné hui tiˈixa mɨ tɨ jeíhua tiˈixa?
Majta seica miyen tiˈixa tɨjɨ́n:
—Xɨee ayén hui tíˈitaˈixaateˈe seɨ́j jɨmeˈe ɨ niuucari tɨ seɨ́j jemi éˈemeˈecan ɨ Dios.
Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa aˈiné Pablo pu ayén tihuáˈaˈixaateˈecaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ Jesús, ajta aˈɨ́jna tɨ nuˈu huatarúj huáˈa tzajtaˈa ɨ mɨˈɨchite.
19 Matɨ́ˈɨj mi yaˈuvíˈitɨ aˈánna aˈu mej eˈetiújseˈɨrihuaˈa jɨrí japua tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Areópago. Ayee mú tiraataˈíhuaˈuriˈi tɨjɨ́n:
—¿Ni rɨˈɨrí tej iteen ráamuaˈaree mɨ pej hui jéjcuacan jɨ́n tíˈitamuaˈate?
20 ¿Aˈiné petíˈitaˈixaateˈe tiˈitɨj jɨmeˈe tej caí yaúˈitɨe, tej caí jaˈanáj ráanamuajriˈi? Ayee tu hui tíˈijxeˈeveˈe tej ráamuaˈaree aˈij tɨ huataújmuaˈa aˈɨ́jna ɨ niuucari.
21 Ayee mú aˈɨ́jna jɨ́n tiraataˈíhuaˈuriˈi, aˈiné naímiˈi ɨ mej Atenas éˈemeˈecan, majta ɨ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan ɨ mej meri meˈuun aˈuchéjme aˈujna Atenas, camu máàj tiˈitɨ́j avéˈemuaˈareereca'a. Aˈɨ́ɨ muˈu pɨ́ namuajraca'a ɨ tɨ jéjcuacan jɨ́n tihuáˈaˈixaateˈecaˈa ɨ niuucari.
22 Aj pu i Pablo huatéechaxɨ já'itaˈa huáˈa tzajtaˈa ɨ mej eˈetiújseɨreˈecaˈa aˈujna Areópago. Ayen tɨjɨ́n:
—Múˈeen mɨ sej teteca, Atenas sej éˈemeˈecan, nain nu jɨ́n tíˈiseij sej jeíhua huáˈachuˈeveˈe ɨ rudiojtemuaˈa.
23 Ayee nu hui tejáˈamuaˈixaateˈe aˈiné netɨ́ˈɨj áˈucheˈecaneˈe nehuáˈaseijracaˈa aˈu tɨ naˈa sej yeˈutéchajtza seɨ́j ɨ aˈamua dioosi. Seɨ́j nu huaseíj ɨpuari japua tɨ jetzen téˈeyuˈusiˈi ayén tɨjɨ́n: “Tej rɨ́ˈɨ tiraatáˈan ɨ Dios tej caí ramuaˈate.” AˈíjnaAˈíjna sej caí ramuaˈate, rɨ́ˈɨ xu tiraatáˈaca. Aˈij nu xaa jɨ́n niyen tejámuaatáˈixaateˈesin.
24 ’Aˈɨ́jnaAˈɨ́jna ɨ Dios tɨ raatétaahuacaˈa i chaanaca tej japuan seijreˈe, ajta nain jɨmeˈe tɨ ayén tíˈiseijreˈe, aˈii pu hui aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ tɨ tíˈaijta naíjmiˈicɨˈe u ta japua, ajta naíjmiˈicɨˈe íiyen chaanaca japua. Capu ayun che ɨ Dios íiyu teyujtaˈa ɨ mej ráˈajtaahuacaˈa ɨ teteca.
25 Capu ayén tiúˈujxeˈeveˈe mej raatévaireˈen tiˈitɨj jɨmeˈe tɨ tiráˈaturaateˈe aˈiné aˈɨ́ɨ pu ruseɨ́j huaˈatáˈaca naíjmiˈica ɨ teteca mej ruuri muáˈaraˈani, mej ucajyáatɨyeˈican, ajta huaˈatáˈaca naíjmiˈica tɨ́j naˈa tiˈitɨ́j tɨ huáˈaturaateˈe.
26 ’Ayee pu Dios ráaruu mej seɨ́j jetze huanéj ɨ teáataˈa naímiˈi ɨ teite mej mi nainjapua seijreˈe íiyen chaanaca japua. Ajta, aˈɨ́ɨ pu hui raaxɨ́ˈepɨˈɨntare aˈachú mej áˈatɨjtɨˈɨren, ajta aˈu mej aˈuchéjmeˈeni.
27 Ayee pu Dios aˈɨ́jna jɨ́n huarɨ́j mej mi ráahuauni meˈɨ́jna, mej mi miyen éeniˈicɨˈe ráateuni. Mɨ ajta aˈɨ́ɨn, capu aˈachú aˈɨmuá méˈe éˈeseijreˈe itejmi jemi.
28 ’Ayee puˈu naˈa tíˈeen aˈiné aˈɨ́j tu jetze ruuri ɨ Dios, tej ti tiyen éeneˈe mé téˈujujhuaˈaneˈen, tej ti tiyen huatéˈuuca. Majta meˈɨ́n ɨ mej tíˈichuicaca

mú'ejmi tzajta'a, seica mú majta miyen che'atá mena'a tiu'utaxájtaca'a a'ij nej inee tejá'amua'ixaate'e. Majta miyen tɨjɨ́n: “Teen tu teajta yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.”

29 'Ja'iné teen tu yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, capu hui ayén tiraavíjte'e tej tiyen tí'imuajca tɨ Dios ayén 'een tɨ́j ti'itɨ́j tɨ taavíjhua oro jɨme'e, nusu i plata jɨme'e, nusu tetej jɨme'e. Capu ayén 'een tɨ́j ti'itɨ́j ɨ́ mej raatétaahuaca'a ɨ́ teɨte a'ij mej ye'í tirájteu me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumua'atzíira'a.

30-31 'A'ájná'ɨmua, camu ramua'areereca'a ɨ́ teɨte a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, capu ja'anáj hua'uxɨ́jte a'ajná'ɨmua. Mɨ ajta, íjii pu xaa, a'ɨ́ɨ pu tihuá'aijte'e naíjmi'icɨ'e mej nu'u seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ teɨte, a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ Dios ari ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare seɨ́j xɨcájra'a jetze tɨ jetzen hua'uxɨ́jte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen a'uchéjme íiyen i chaanaca japua. A'ɨ́ɨ pu hui huá'axɨjte'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ Dios ra'antíhua'u. Dios pu ari hua'utaseíjra naíjmi'ica ɨ́ teɨte tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

32 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i tɨ Dios ra'ajjáj ɨ́ mɨ'ɨchite tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, seica mú rá'axɨeehuari'iraca'a. Majta seica miyen tɨjɨ́n:

—Ayee tu tí'ijxe'eve'e pej pajtáhua'a titá'ixaate'en pe'ɨ́jna jɨme'e.

33 Aj pu i ajtáraa ɨ́ Pablo huá'a jetze.

34 Aru maúche'e mú seica ɨ́ teɨte á'ujujhua'ane'e jamuan. Merá'antzaahua micu. A'ii mú me'ɨ́n pú'een, ɨ́ mej huá'a tzajta'a a'uté'uuca'a a'ɨ́jna ɨ́ Dionisio, ɨ́ tɨ huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'ujna Areópago, ajta seɨ́j ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Dámaris, majta seica mú majta té'antzaahua.

18

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'ujna u Corinto

1 Ajta á'iyen Pablo huirájraa a'ujna Atenas. Tɨ'ɨquí a'uun a'ará'a chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Corinto.

2 A'uu pu yá'uteu seɨ́j tɨ Israél jetze ajtéme'ecan tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Aquila. A'uu pu é'eme'ecan a'ujna seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Ponto. A'ɨjna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ ɨ́ra'ara'an tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Priscila, a'ɨ́ɨ mú me'uun e'eráacɨ a'ujna já'ahua'a seɨ́j chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Italia, a'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a mej nu'u á'ucɨɨne me'újna a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'arey ɨ́ romanos tɨ ayén á teja'uta'íteca'a mej á'ucɨɨne naími'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu u huaja'uvé'emuaareca'a.

3 Pablo pu racú'une'epuaca'a ɨ́ navij chi'ira'a. Ayee mú che'atá mena'a tí'imuarɨ'eca'a a'ɨ́mej, a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Priscila. A'ɨ́j pu jɨ́n a'uteájturaa huá'a jamuan, ajta tí'imuarɨ'eca'a huá'a jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

4 Nain xɨcájra'a jetze matɨ́j pua'a ruse'upi, a'úu pu a'uteáru'ipiche'e huá'a teyujta'a, tihuá'a'ixaate'eca'a tɨ́'ij ayén éeni'icɨ'e hua'antimuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

5 Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ a'ujna u Macedonia a'ɨ́jna ɨ́ Silas, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo. Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ́ Pablo, tɨ ajta jɨ́n antiújmua'areereca'a nain jɨme'e tɨ tihua'utá'ixaate'en ɨ́ yu'uxari jetze. Naa te'ehuauritɨéecan jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu tihuá'a'ixaate'eca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tevi tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua, a'ɨ́jna mej rachú'eve'eca'a.

6 Majta me'ɨ́n, camu a'atzu raxɨ́'eve'eca'a mej ráanamua. A'ɨ́j mú jɨ́n autéjhuii mej a'ij pua'a tirájeeve. Aj pu i Pablo tiu'utéca'atzɨjxɨ ɨ́ tiú'ujcɨɨxu mej mi ráamua'aree tɨjɨ́n ma'uté'ɨtzee ɨ́ Dios jemi. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Mú'een xu pú'eene'e xá'aju'un tɨ́'ij mú'ejmi jetze rájveti ɨ puaíjtzi. Nee nu hui ra'ará'aste tɨ tinaa'íjca. Ijii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, huá'a jemi nu a'umé'e na'ame ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

7 Aj pu i huirájraa u hua'atéyujta'a. Aa pu a'ará'a áa tɨ é'eche ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Justo. A'ɨ́ɨ pu raná'amiche'e ɨ Dios, ajta a'uun é'echejca'a a'ájna vejli'i a'u tɨ a'utéjvee ɨ teyuu.

8 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Crispo, ɨ tɨ tí'aijta u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu rá'antzaahua ɨ tavástara'a, majta miyen che'atá mena'a naími'i tɨ huá'a jamuan é'echejca'a a'ɨ́jna ɨ Crispo. Majta seica ɨ mej Corinto a'uchéjme'ecaa, matɨ́'ɨj ráanamuajri'i ɨ niuucari, jeíhua mú rá'antzaahua. Matɨ́'ɨj mi huámuaɨ'ɨvijhuaca'a.

9 Aj pu i tíca'ɨmua, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Pablo tí'imaaraca'a, a'ɨ́ɨ pu raaseíj ɨ tavástara'a. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej tí'itziɨ́ɨne'e. Paúche'e pej hui tihuá'a'ixaate'e pua'amé. Capej tépuaapua'aren.

10 Nee nu mú'eetzi jamuan yé huatéjvee. Capu ja'atɨ timua'antiú'uuni'ira. Capu ajta ja'atɨ puaíjtzi muaatá'asin. Jéihua nu hui titeítestemua'a íiye chajta'a. —Ayee pu tiraata'ixaa ɨ tavástara'a.

11 A'ɨ́j pu jɨ́n Pablo ayén a'uun é'etee seɨ́j nine'ira'a japuan já'ita'a a'ujna Corinto. Tihuá'amua'atejcaa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ Dios.

12 Aru tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Galión a'uun tí'ivaɨre'eca'a tajtuhuan jɨme'e a'ujna tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Acaya, a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú autéjhuii mej tiníniu'ucacun me'ɨ́jna jemi ɨ Pablo. Matɨ́'ɨj mi ya'ujáj jueesi jemi.

13 Aj mú mi miyen tiraata'ixaa ɨ tajtuhuan tɨjɨ́n:

—A'ijna i teáata'a, a'ɨ́ɨ pu hui huá'amua'itɨjca'a ɨ teɨte mej mi miyen seɨcié tí'ijna'amiche'en ɨ Dios. Aru capu hui ayén tihua'atá'aca ɨ taye'irá mej miyen rɨjca.

14-15 Pu'uri tɨ́n tiu'utaxáatache'e a'ɨ́jna ɨ Pablo, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Galión, ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨjɨ́n:

—Casi'i mú'een, mɨ sej Israél jetze ajtéme'ecan, tɨ pua'a hui amín ti'itɨ́j a'ij pua'a huáruu tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn, na'ari ti'itɨ́j huajé'ica tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, aj nu xaa niyen téja'amuanamuáarache'en. Mí ajta caí a'iné a'ii pu'u jín ti'ixa á'amuaye'ira, ¿a'iquí huataújmua'a a'ɨ́jna? ¿Ni caí niuucari pú'een a'ɨ́jna? Ayee pu hui tiraavíjte'e rujɨ́ɨmua'a sej mú'een siyen ra'antipuá'ajte'en, a'iné canu nee raxɨ́'eve'e nej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ne'ɨ́jna i niuucari. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.

16 Tɨ́'ɨj i hua'irájtuaa á pua'acié a'ujna a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a ɨ jueesi.

17 Aj mú mi me'ɨ́n ɨ mej i'i griego, naími'i mú rajví'i me'ɨ́jna ɨ Sóstenes ɨ tɨ tí'aijta u teyujta'a. Matɨ́'ɨj mi raatéevajxɨ a'ujna jemi ɨ tajtuhuan. Mɨ ajta a'ɨ́jna ɨ Galión, capu jetzen ruxe'eve'e já'araa a'ɨ́jna jɨme'e.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'utéjche tɨ mú já'ahua'a a'atanén, ajta mú á'ayee

18 Aúche'e a'atzu á'atee a'ujna Corinto a'ɨ́jna ɨ Pablo. Tɨ'ɨquí hua'utateújte ɨ ru'ihuaamua'a. Ajta á'iyen baarcu jetze ateájraa, ajta á'uraa jamuan a'ɨ́jna ɨ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ Aquila. Matɨ́'ɨj antáciɨne a'ujna já'ahua'a seíj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Siria. Tɨ́'ɨj caí xɨ u e'erájraa a'ujna u Cencrea, aj mú mi racaaye tɨ i ra'ará'asten ti'itɨ jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i.

19 Matɨ́'ɨj mi me'uun a'ará'a a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Éfeso. A'uu pu huaja'utéhuii ɨ Pablo a'ɨ́jna ɨ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ Aquila. Aj pu i a'uun a'uré'ene a'ujna teyujta'a. Tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ mej tiújse'ɨrihua'a a'ujna.

20 A'ɨ́ɨ mú raatajé tɨ nu'u jaítze'e á'ateevi'in. Mɨ ajta caí, capu ahuaújca'ane.

21 Aj pu i hua'utateújte. Ayen tɨjɨ́n:

—Ja'anáj nu'irén yé tanéjsin tɨ pua'a Dios naatá'an.

Aj pu i ajteájraa ɨ baarcu jetze. Tɨ'ɨquí a'uun Éfeso á'uraa.

22 Tɨ'ɨj a'uun a'utanee, chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Cesarea. Amuacaícan pu a'ánna a'ujnéj u Jerusalén. Tɨ'ɨj i hua'utateújte ɨ mej tiújseɨj u teyujta'a. Ajta á'iyen, a'ɨ́ɨn a'uun a'ucáane a'ujna Antioquía.

23 A'uu pu a'atzu á'atee a'ujna. Aj pu 'i u e'erájraa. Aa pu a'atánee a'u tɨ e'echájta'ajmee sexu'ijmé'e a'u mej a'uchéjme'ecaa ɨ teɨte, seɨj chuéjra'a japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Galacia, ajtahua'a seɨj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Frigia. A'ɨ́ɨ pu ca'aníjra'a hua'atá'acare'e naíjmi'ica ɨ mej té'atzaahuate'e.

Tɨ'ɨj nu'u Apolos tihua'utá'ixaa ɨ niuucari jɨme'e a'ujna Éfeso

24 A'ɨ́jna xɨcáara'a jetze, seɨj pu á e'iré'ene tɨ Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaa tɨjɨ́n Apolos. A'uu pu é'eche a'ujna chajta'ana jetze tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Alejandria. Jé'ecan pu raayɨ́'ɨtɨhua'a tɨ tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e. Ajta temua'a tiraayɨ́'ɨtɨhua'a a'ij tɨ ye'í huataújmua'a ɨ tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.

25 Naa pu tiú'umua'atejcaa a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ tavástara'a. Tiu'utaxájtaca'a a'ujca'anéecan jɨme'e, ajta tɨ temua'a naa rɨ́'ɨ tiu'utániuuni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ Jesús. Ajta a'ɨ́j pu'u mua'areereca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n Juan hua'utámuaɨ'ɨhuaca'a.

26 A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n a'utéjche tɨ tihua'utá'ixaate'en u teyujta'a a'ujca'anéecan jɨme'e. Matɨ́'ɨj me'ín ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ Aquila, a'ɨ́ɨ mú raatá'inee tɨ huaja'uvé'emuaare a'ujna a'u mej é'eche. A'uu mú rá'itɨiri'i jaítze'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ tavástara'a.

27 Ajta tɨ'ɨj ari á'uye'imɨ'ɨca'a a'ujna já'ahua'a Acaya a'ɨ́jna ɨ Apolo, a'ɨ́ɨ mú ihuáamua'ame'en ca'anírja'a raatá'a. Aj mú mi tihuaja'uta'íti'iri'i ɨ ru'ihuaamua'a ɨ mej a'uun é'eche mej nu'u naa temua'a tira'ancuré'evi'itɨn. Tɨ'ɨj a'ɨ́ɨn Apolos a'uun a'ará'a a'ujna Acaya, jé'ecan pu hua'utévaɨ tɨ Dios hua'utá'a ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e mej rá'antzaahuate'en.

28 A'ujca'anéecan jɨme'e pu hua'utéemua'itɨ ɨ teɨte a'ɨ́mej tzajta'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨjna yu'uxari jetze pu tíhua'utaseíjrate tɨ Jesús a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ nu'u Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua.

19

Tɨ'ɨj nu'u Pablo a'uun

1 Tɨ'ɨj a'ɨ́ɨn Apolos a'uun a'utéveeca'a a'ujna Corinto, Pablo pu a'ánna ɨmuá a'utéene mu'utzitá japua. Tɨ'ɨjtá'i a'uun a'ará'a a'ujna Éfeso. U pu huajá'uteu seica ɨ mej té'atzaahuate'e.

2 Ayee pu tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿Ni caí huateájturaa mú'ejmi tzajta'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios setɨ́'ɨj rá'antzaahua?

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Catu xaa teen mé'e yé'enamuajraca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

3 Aj pu i Pablo ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—¿A'ataani niuucajtze'en jɨ́n xáamuaɨ'ɨvijhuaca'a?

Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨ́j tu niuucajtze'en jɨ́n huatámuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨ́jna ɨ Juan teecan.

4 Pablo pu ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Juan pu hui huá'umuaɨ'ɨhuaca'a ɨ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e mej mi seɨcié tiú'umua'ati ɨ ru tzajta'a. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨ pu huá'a'ixaate'eca'a mej nu'u té'antzaahuate'en jemin ɨ tɨ auj uvé'enejsin méjca'i huáyee. A'ɨ́ɨ pu hui a'ɨ́ɨn pú'eene'e a'ame ɨ Jesús, ɨ tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua.

5 Matíꞌɨj ráanamuajriꞌi, aj mú mi huámuaiꞌɨvijhuacaꞌa niuucajtzeꞌen aꞌíjna í Jesús.
6 Ajta, jímeꞌen puꞌu aꞌíɨn Pablo huaꞌavéꞌemuariꞌexɨ án huáꞌamuꞌuutzeꞌe, aj pu i aꞌíɨn xɨéjniuꞌucareꞌaraꞌan í Dios huataseíjre huáꞌa tzajtaꞌa. Matíꞌɨj mi autéjhuii mej tiuꞌuxáj niuucari jɨmeꞌe mej caí xɨ raayíꞌɨtihuaꞌa, majta mej tiuꞌutaxá í Dios jetze meꞌecan.
7 Ayee mú aráꞌaxcaa cumu tamuáamuataꞌa japuan huaꞌapua í teteca.
8 Aꞌateeviꞌi aꞌachú cumu huaíca máxcɨraꞌi tɨ aꞌíɨn Pablo áꞌucheꞌecaneꞌe huaꞌatéyujtaꞌa. Aꞌuu pu tihuáꞌaꞌixaateꞌecaꞌa aꞌujcaꞌanéecan jɨmeꞌe. Ajta huaꞌatémuaꞌitɨjmeꞌe í teɨte aꞌíjna jɨmeꞌe í tɨ Dios tíꞌaijta íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua.
9 Mɨ majta seica, camu jímeꞌen tiuꞌutáꞌa í ruxíejniuꞌuca mej ráanamua í niuucari tɨ jímeꞌen tihuáꞌaꞌixaateꞌecaꞌa. Camu chéꞌe ráꞌantzaahuateꞌecucaꞌa sino ayée muꞌu aꞌij puaꞌa tíꞌixajtacaꞌa í teɨte tzajtaꞌa. Tɨꞌɨquí aꞌíɨn Pablo avéꞌeraa huáꞌa tzajtaꞌa.
Tɨꞌɨquí seica í mej téꞌatzaahuateꞌe, aꞌímej pu aꞌuvíꞌitɨ aꞌu mej tihuáꞌumuaꞌaten, aꞌujna jáꞌahuaꞌa chiꞌiraꞌan jetze aꞌíjna tɨ ayén ántehuaa tɨjín Tiranno. Aꞌuu pu tihuáꞌaꞌixaateꞌecaꞌa nain xɨcájraꞌa tzajtaꞌa.
10 Ayee pu teuumé'eca aꞌachú cumu huaꞌapua nineꞌiraꞌa tɨ aꞌíɨn Pablo ayén tihuáꞌamuaꞌatejcaꞌa. AꞌíJ pu jín naímiꞌi í mej meꞌuun aꞌuchéjmeꞌecaa aꞌujna Asia, naímiꞌi mú ráanamuajriꞌi í niuucari tɨ jetzen ráꞌaxa í tavástaraꞌa, aꞌíjna í Jesús, naímiꞌi í mej Israél jetze ajtéꞌmeꞌecan, majta í mej seɨj chuéjraꞌa japua éꞌemeꞌecan.
11 Ajta aꞌíɨn í Dios, veꞌecán pu jín ríꞌɨ huáꞌuruu í teɨte aꞌíjna jetze í Pablo mej mi naímiꞌi naa ríꞌɨ teꞌutaseíjra í Dios jemi.
12 Tíj ajta aꞌíjna í pañuuraꞌan aꞌíjna í Pablo, ajta aꞌíjna í cíɨxuri tɨ jín avéꞌujjɨꞌicɨꞌe, tɨ puaꞌa nuꞌu jaꞌatɨ huáꞌa japua án tejaꞌupíitɨraꞌani aꞌímej japua í mej tíꞌicucuiꞌi, aj mú nuꞌu mi huarúj naímiꞌi, ajta nuꞌu huaꞌutamuári í tiyaaruꞌu í mej huáꞌa tzajtaꞌa seijreꞌecaꞌa aꞌímej í teɨte.
13-14 Majta seica í mej Israél jetze ajtéꞌmeꞌecantacaꞌa í mej áꞌujujhuaꞌaneꞌe aꞌu tɨ naꞌa mej aꞌuchéjmeꞌecaa, aꞌíɨ mú huáꞌamuariteꞌecaꞌa í tiyáaruꞌuse í mej huáꞌa tzajtaꞌa seijreꞌecaꞌa í teɨte. Méjxeꞌeveꞌecaꞌa mej miyen huáɨrɨni niúucareꞌaraꞌan jɨmeꞌe í Jesús.
Ayee mú cheꞌatá menaꞌa tíꞌijxeꞌeveꞌecaꞌa jaꞌatɨ tíꞌiyaujmuaꞌa tɨ Israél jetze ajtéꞌmeꞌecantacaꞌa mej raatamuáriteꞌen í tiyaaruꞌu tɨ tevi tzajtaꞌa seijreꞌecaꞌa. Ayee mú aráꞌaxcaa aráhuaꞌapua aꞌíɨme í yaújmuaꞌameꞌen aꞌíjna í jaꞌatɨ tɨ tihuáꞌaijteꞌe í mej tíꞌivaɨreꞌe u teyujtaꞌa. Ayee pu ántehuaacaꞌa aꞌíjna í jaꞌatɨ tɨjín Esceva. Matíꞌɨj mi meꞌín yaújmuaꞌameꞌen miyen tiraatajé í tiyaaruꞌu tɨjín:
—Ayee nu hui tejáꞌamuaꞌijteꞌe neꞌíjna jetze meꞌecan aꞌíjna í Jesús í tɨ jetzen meꞌecan tiꞌixa í Pablo.
15 Aj pu i ayén tiuꞌutaniú aꞌíjna í tiyaaruꞌu tɨjín:
—Néjmuaꞌate hui neꞌíjna í Jesús, neajta neꞌíjna í Pablo. Ari múꞌeen, ¿aꞌatéenni sej píɨcɨ?
16 Jímeꞌen puꞌu ayén tiuꞌutaxájtacaꞌa, aj puꞌi aꞌíɨn tiyaaruꞌu caꞌanacan huáꞌa jetze rájve. AꞌíJ pu jín huaꞌutéemuaꞌitɨ. Jéꞌecan pu huaꞌutéevajxɨ. Majta meꞌín, caꞌanacan mú huiráacɨ, memuámuaꞌavijméꞌe, metiꞌipuaíjtiꞌihuajméꞌe. Matíꞌɨj mi huataúruu.
17 Majta í mej meꞌuun éꞌechejcaꞌa meꞌújna Éfeso, naímiꞌi mú ráamuaꞌareeriꞌi tɨ tiꞌitíj huáꞌuruu aꞌíme í mej Israél jetze ajtéꞌmeꞌecan, majta í mej seɨj chuéjraꞌa japua éꞌemeꞌecan. AꞌíJ mú jín tiuꞌutátziɨn naímiꞌi. Matíꞌɨj mi ríꞌɨ tiraatáꞌa í tavástaraꞌa, aꞌíjna í Jesús.

18 Majta mu'iitɨ́ ɨ́ mej té'atzaahuate'e, a'ɨ́ɨ mú u a'uvé'eju'un mej tiraataxáj mé jéjre'e ti'itɨ jɨme'e tɨ a'ij pua'a een ɨ́ mej jɨ́n meri auteájturaa, ti'itɨ́j tɨ na'a ɨ́ mej a'ij pua'a huarɨ́j.
19 Majta ɨ́ mej tí'ichahuaara, u mú teja'ará'ɨ'ɨpɨ ɨ́ tiú'ujyu'uxari. Aj mú mi tiu'utaíj, meti'iseíiraca'a ɨ́ teɨte. Matɨ́'ɨj raaté'itɨee a'achú tɨ́j na'a caj tí'ijnajcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari, ayée pu ará'a a'achú cumu muáacua jetze vi'ira'a ɨ́ plata.
20 Ayee pu ca'anín jɨ́n tí'ijnamuajre'eca'a ɨ́ niuucari tɨ jetzen rá'axa ɨ́ tavástara'a, ajta méyee, ajta nainjapua mú ráamua'areeri'i.
21 Tɨ́'ɨj ayén tiu'urɨ́j. Tɨ'ɨquí Pablo raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ i u huaja'uvé'emuaare a'ujna Macedonia, ajta a'ujna Acaya, ajta tɨ́'ij a'ájna á'ume'en u Jerusalén. Ajta tɨ nu'u, a'ánna huajá'umuaaren a'ánna Jerusalén, ruxe'eve'e pu nu'u a'ame tɨ a'uun á'ume'en a'ujna Roma.
22 A'ɨ́j pu jɨ́n hua'apuaca huata'íteca'a ɨ́ mej ravaɨre'e, a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Erasto mej mi á'ucɨine a'ujna Macedonia. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, a'úu pu aúche'e a'uteájturaa a'ujna u Asia.

Matɨ́'ɨj nu'u mi autéjhuii mej tiú'urɨtziite'en me'újna u Éfeso me'ɨ́jna ɨ́ teɨte

23 A'ɨ́jna xɨcájra'a jetze, jeíhua mú huataníniu'ucacuca'a ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e tɨ huataseíjre ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ mej té'atzaahuate'e.
24 Seɨj pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Demetrio. A'ɨ́ɨ pu chi'ij ta'ahuaca tɨ cɨ́lieen tɨ plata rumua'atí. Ayee pu éene'en ta'ahuaca pu tɨ́j dioosi tɨ huá'achi'i. Ayee pu ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ hua'adioj tɨjɨ́n Artemisa. Jéihua pu huá'amua'itɨcɨ ɨ́ mej jamuan tí'imuarɨ'eca'a.
25 Huá'ajseɨj a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan tí'imuarɨ'eca'a, ajta seica ɨ́ mej miyen che'atá mena'a tí'imuarɨ'eca'a ti'itɨj jɨme'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Teteca, mú'een xu ramua'aree tej temua'a naa tí'ijmua'itɨcɨ ɨ́ tumin te'ɨ́jna jɨme'e tej tí'imɨjhuaca.
26 Temua'a xu tí'ijmua'aree, seajta ranamua se'ɨ́jna ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu tejá'uxajtan tɨ a'ɨ́mej ɨ́ dioosi a'úu mé é'eseijre'e u teyujta'a, teteca mú huá'ata'ahuaca. Camu nu'u dioosi pɨ́rɨcɨ. A'ɨ́j pu hui jɨ́n ari jeíhua hua'utéemua'itɨ ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyun me'ecan Éfeso, ajta nainjapua a'uun tɨ huatacá'a tɨ́j na'a u Asia.
27 'Jé'ecan pu a'ij pua'a tí'iruure, a'iné ayée pu hui tiu'utárɨ'ɨriistari tej jeíhua tejá'urɨeeni ɨ́ tej jɨ́n tí'imɨjhuaca. Ajta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tatéyuu tɨ tzajta'an huiirájvee ɨ́ tadioj tɨ ve'ée, a'ɨ́jna ɨ́ Artemisa, ayée pu tiu'utárɨ'ɨriistari mej hui caí ché'e miyen tí'ijna'amiche'en. Majta, camu ché'e raataxɨ́'eve'esin ɨ́ tɨ ve'ée a'ɨ́jna i dios ɨ́ mej raná'amiche'e nainjapua a'uun tɨ huatacá'a tɨ́j na'a u Asia, ajta tɨ́j na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
28 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i me'ɨ́jna, jé'ecan mú huataníniu'ucacuca'a. Ma'utéjhuii mej téjijhuajmé'e. Miyen tɨjɨ́n:
—Huápɨ'ɨ pu hui ve'ée a'ɨ́jna ɨ́ Artemisa, Éfeso tɨ é'eme'ecan.
29 Ca'anacan mú a'uvaíjtzime'e. Matɨ́'ɨj mi huaruáachijmé'e naími'i. Me'uun a'uteájrupi u teyujta'a. Matɨ́'ɨj mi teɨte huavívi'i a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'apua, a'ɨ́jna ɨ́ Gayo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aristarco, ɨ́ mej Macedonia é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ mú á'ujujhua'ane'e jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Matɨ́'ɨj mi huaja'ujápuaca'a a'ujna chi'ita a'u mej e'etiújse'ɨrihua'a ɨ́ teɨte.
30 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Pablo, a'ɨ́ɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ ajta a'ɨ́ɨn a'uun a'uteárute. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej té'atzaahuate'e camu tiu'utá'a tɨ uteárute.
31 Majta seica ɨ́ mej tí'aijta a'ujna Asia, ɨ́ Pablo tɨ huá'ihuaara'a, a'ɨ́ɨ mú miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ché'e nu'u caí a'uteáru'ipiche'en a'ujna chi'ita.

32 Majta a'ɨmej ɨ teɨte, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e. Seica mú seɨciɨé tí'itejijhuaca'a. Majta seica seɨciɨé. Majta já'ita'a mú ará'axcaa ɨ mej caí ramua'areereca'a a'ij mej 'een jɨn téjijhuajmé'e, majta camu ramua'areereca'a a'ij mej 'een jɨn tiújseɨj.

33 Majta me'ɨn ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, seica mú miyen ca'anírja'a tiraatá'a tɨ a'ɨjna ɨ Alejandro tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte. Matí'ɨj mi seica ayeuutáxɨ a'u mej e'evé'enejne'e ɨ teɨte. Majta seica miyen tira'aráajee a'ij tɨ ye'í huárɨni. Ajta a'ɨn ɨ Alejandro, a'ɨɨ pu rumuájca'a jɨn hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ché'e tí'ixajta. A'ɨɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ huá'a japua huatáaniuni a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

34 Mɨ majta ɨ teɨte, matí'ɨj ráamua'areeri'i tɨ a'ɨɨn Israél jetze ajtéme'ecan, naími'i mú jíjhuaca'a a'achú cumu hua'apua hora. Miyen tɨjɨn:

—Huápɨ'ɨ pu ve'ée, a'ɨjna ɨ Artemisa tɨ Éfeso é'eme'ecan.

35 Ajta a'ɨɨn ɨ tí'iyu'uxaca, a'ɨɨ pu xaa hua'utá'ijmɨijri'i mej nu'u caí ché'e tí'ixajta. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa ɨ teɨte tɨjɨn:

—Mú'een teteca, Éfeso sej é'eme'ecan, naími'i ɨ teɨte ɨ mej íiyen chaanaca japua seijre'e, naími'i mú hui ramua'aree tej iteen antítamua'aree te'ɨjna jɨme'e tej ráacha'ɨɨn ɨ teyuu tɨ tzajta'an urájca ɨ dios tɨ ve'ée, a'ɨjna ɨ Artemisa, ajta a'ɨjna ɨ tetej tɨ u e'icájve u ta japua.

36 Capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ rá'axɨeehuari'ira a'ɨjna. Xaatapuá'ajta mɨ sej téjijhua. Caxu hui ti'itɨj mua'aree a'ij sej ti'itɨj ruure.

37 'Mú'een xu yé huavé'evi'itɨ se'ɨmej ɨ teteca íiyu chi'ita, se'ɨjna ɨ Gayo, seajta se'ɨjna ɨ Aristarco. Majta me'ɨn, camu hui ja'anáj tiu'unáhua u teyujta'a, camu majta a'ij pua'a ti'ixa ɨ tadioj jemi.

38 'Tí pua'a hui a'ɨɨn Demetrio, majta ɨ mej jamuan tí'imuarɨ'e, tɨ pua'a ja'atɨ huá'ajaaxɨejvi'ira, te'entácuuni'i a'ujna ɨ jueesi mej e'iráati. Miché'e me'ɨn me'uun e'ehuaújniuuste'en.

39 Ajta tɨ pua'a mú'een ti'itɨj jɨn setiú'ujcha'ɨɨre'e, rujɨɨmua'a xu raaxí'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ ti'itɨj jɨn ti'itá'aca ɨ yu'uxari jetze.

40 Ayájna tetɨj een, ayée pu hui tiu'utáciɨ'ɨpe mej téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en me'ɨjna jɨme'e, a'ij tej ti'itɨj huáruu íiye chajta'a tej tiyen tí'itaɨtziite'e. Tɨ pua'a miyen me'ɨjna jɨn téjmi jetze te'ujpuá'ajte'en, capu ti'itɨj mé'e já'ahua'a tej tiyen tiu'utá'an ɨ mej jɨn taatátuaani. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna tɨ tí'iyu'uxaca.

41 Tɨ'ɨj antipuá'areca'a tɨ ti'ixa, a'ɨɨ pu hua'irá'iteca'a ɨ teɨte.

20

Tɨ'ɨj nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Macedonia, ajta u Grecia

1 Tɨ'ɨj antipuá'areca'a ɨ mej huaúritziite, Pablo pu hua'utajé ɨ mej té'atzaahuate'e tɨ ij a'ɨɨn a'atzu ca'anírja'a hua'utá'an mej mi caí ruxɨeemɨjte'e. Aj pu i hua'iré'echuiixɨ seɨj ajta seɨj, ajta hua'utateújte. Tɨ'ɨquí á'uraa u Macedonia.

2 Nainjapua pu huá'umuaareca'a matɨj mena'a titeechéejme'ecaa a'ɨmej ɨ í'ihuaamua'ame'en. Jé'ecan pu ca'anírja'a hua'utá'a a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jɨn tihua'utá'ixaa. Ajta á'iyen, a'uun a'rá'a a'ujna u Grecia.

3 A'uu pu ayén á'atee a'achú cumu huaíca máxcɨra'i.

Tɨ'ɨquí atéye'imɨjca'a ɨ baarcu jetze tɨ i antára'ani a'ujna Siria. Majta a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨɨ mú miyen tiraaxí'epɨ'ɨntare mej me'uun ye'ité chu'eve'en juye jetze tɨ jetzen huaméj.

Ajta a'ɨjna ɨ Pablo, tɨ'ɨj nu'u i ráamua'areeri'i. Tɨ'ɨquí ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn niché'e huaré'ara'ani nej ni ne'uun a'uré'enen u Macedonia.
4 A'ɨɨ mú a'ucɨj jamuan, a'ɨjna ɨ Sópater tɨ yaujra'an pú'een a'ɨjna ɨ Pirro. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨjna ɨ Sópater u Berea. A'ɨɨ mú majta a'ucɨj a'ɨjna ɨ Aristarco, ajta ɨ Segundo, ɨ mej Tesalónica é'eche. Gayo pu ajta á'uraa a'uun tɨ Derbe é'eme'ecan. A'ɨɨ mú majta a'ucɨj a'ɨjna ɨ Timoteo, ajta a'ɨjna ɨ Tíquico, ajta Trófimo. A'uu mú é'eme'ecan a'u tɨ huatacá'a u Asia.
5 A'ɨɨ mú ɨ ta'ihuaamua'a án e'ejrá'aseca'a. Majta me'ɨn, a'úu mú nu'u taje'echu'eve'e muá'aju'un itejmi a'ujna chajta'a u Troas.
6 Teajta iteen, tɨ'ɨj te'upuá'areca'a ɨ mej tiu'uyé'este me'ɨjna jɨme'e ɨ mej racua'aca ɨ pan tɨ caí levadura ranaxca, a'úu tu e'eráacɨ a'ujna Filipos ɨ baarcu jetze. Anxɨj xɨcaj tu jetze a'ará'a a'ujna Troas. A'uu tu huajá'uteu ɨ seica. Teajta iteen, a'úu tu á'atee aráhua'apua xɨcaj.

Tɨ'ɨj nu'u Pablo a'uun a'atanéj u Troas

7 Tɨ'ɨjtá teja'uré'ene ɨ seɨj xɨcájra'a jetze, a'ɨɨ mú tiújseɨj mej mi hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite'en ɨ pan. Ajta a'ɨɨ pu tihua'umuá'ate a'ɨjna ɨ Pablo. A'iné ayée pu tiú'uxe'eve'eca'a tɨ á'ura'ani ɨ seɨj xɨcájra'a jetze tɨ ra'ité'ase, aúche'e pu tihuá'a'ixaate'eca'a ajta já'ita'a tɨca'ɨmua.
8 A'uu mú tiújseɨj a'ánna ɨmuá cuaartu jetze, tɨ tiú'ujhuaica. An pu ú'utaaca jeíhua ɨ cantiira'a.
9 Ajta a'úu pu huiracatii temuaij tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjɨn Eutico. An pu ave'eré'eyeijxɨ tɨ anacun.
Ajta a'ɨɨn ɨ Pablo, jeíhua pu tihuaú'ixaa. Jé'ecan pu á'atee tɨ tihuá'a'ixaate'e. A'ɨj pu jɨn huamuá'itɨche ɨ cutzi jɨme'e a'ɨjna ɨ Eutico. Aj pu i ticu. Cuj pu ancuré'ejvej tɨ tiú'ujhuaica jetze ɨ chi'ij. Matɨ'ɨj mi ra'ajjáj mɨ'ɨchican.
10 Aj pu i acájraa a'ɨjna ɨ Pablo. Tɨ'ɨj i ra'avé'evii a'ɨjna ɨ temuaij tɨ'ɨrí mɨ'ɨchi. Tɨ'ɨquí ru'ihuaamua'a ayén tiu'utá'ixaa tɨjɨn:
—Caxu tí'itziɨɨne'e. Aúche'e pu hui ruuri.
11 Aj pu i ajtahua'a antíraa ɨ chi'ij jetze. Hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite ɨ pan. Matɨ'ɨj mi ráacua. Temua'a pu tiu'utáxa'ii tɨ tihuá'a'ixaate'e. Tapuá'arijme'eca pu á'uraa.
12 Ajta a'ɨɨn ɨ temuaij, ruurican mú a'uví'itɨ. Jé'ecan mú naa tiu'utaújtemua'ave.

Tɨ'ɨj nu'u i u a'ajrájraa u Troas, tɨ nu'u i a'uun e'ará'asti u Mileto

13 Teajta iteen, ta'anáaté'e tu á'uju'un. Tetɨ'ɨj ti baarcu jetze atéecɨ. A'uu tu a'ará'a te'újna Asón, tej ti ye'eráviitɨn te'ɨjna ɨ Pablo, a'iné ru'ɨcán pu e'eráye'imɨjca'a.
14 Tetɨ'ɨj ráateu te'ɨjna ɨ Pablo te'újna Asón, tɨ'ɨqui ta jamuan ateájraa ɨ baarcu jetze. Tetɨ'ɨjta ti a'ucɨj a'ujna já'ahua'a u Mitilene.
15 A'uu tu huiráacɨ.
Yee ruijmua'ate'e yee tu antacɨj után púje'en. A'uu tu vejli'i e'ejtenee a'utí e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Quio, tetɨ'ɨj ti seɨj jetze ɨ xɨcaj te'uun antanéj te'újna Samos. Yee ruijmua'ate'e yee a'uun tu a'ará'a a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Mileto.
16 Ayee tu huaɨj a'iné Pablo pu raaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ caí a'uun a'atanén a'ujna Éfeso. Capu ajta e'etéerimɨ'ɨca'a a'ujna a'uun tɨ huatacá'a u Asia. Ca'anacan pu u a'uránejmɨ'ɨca'a a'ujna Jerusalén, tɨ pua'a nu'u ɨ'irɨ'ɨristan tej te'uun a'uté'uuca'a matɨ'ɨj tɨ'iyesten me'ɨjna jɨme'e mej ra'utámua'aree tɨ ari ayén teuumé anxɨj tamuáamuata'a xɨcaj.

A'ij tɨ nu'u Pablo tihua'utá'ixaa a'ɨmej ɨ vaujsi ɨ mej me'uun é'eme'ecan u Éfeso

17 A'uu pu a'utevée u Mileto, tí'ɨj Pablo hua'uta'aíjtaca'a mej u a'uvé'eju'un
ɨ vaujsi ɨ mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej tiújse'ɨrihua'a a'ujna u Éfeso.
18 Matí'ɨj mi me'ɨ́n vaujsi á e'iré'ene. Aj pu i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een xu ramua'aree a'ij nej yé tiu'utéjvee netɨ́j nena'a amuacaícan nej
yé ra'áa íiye Asia.
19 Ayee nu hui tí'ijvaɨre'e ɨ tavástara'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Canu
á'antzaahuate'e ne'ɨ́jna jɨme'e sino nehuányeinixɨ ne'ɨ́jna jɨme'e
nejá'amuacha'ɨj. Neajta, jeíhua nu tiu'utése ne'ɨ́jna jɨme'e mej a'ij pua'a
tinaatajé.
20 'Canu ja'anáj á'atura nej caí tejá'amua'ixaate'e ti'itɨj tɨ amuaatéva'ɨri
mú'ejmi. Netejá'amua'itii ne'újna teyujta'a, neajta ne'újna á'amuache.
21 Netihua'utá'ixaa ne'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, neajta ne'ɨ́mej
ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e mej seɨcɨé
tiú'umua'ati ɨ Dios jemi, majta rá'antzaahuate'en me'ɨ́jna ɨ tavástara'a ɨ Jesús
a'ɨ́jna tɨ Dios án yá'ujra ɨ ɨpuari japua.
22 'Tɨ́j ajta íjii, a'úu nu hui Jerusalén a'umé'e na'ame ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén tinaata'aíj. Canu xáahuí ramua'aree a'ij tɨ ti'itɨj
mu'u nejé'eruuren.
23 A'ij nu'u xaa mua'aree, tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios amuacaícan ayén
tinaatá'ixaa yee a'u tɨ na'a tɨ huachájta'ajme, a'úu mú nu'u ne'iteánajsin. Ayee
nej nu'u tirajpuaíitzi na'ame.
24 'Capu amɨ́n a'ij, capu ne jetze ruxe'eve'e ineetzi. Ajta netevi, capu ti'itɨj
ranajche ineetzi jemi. A'ii nu'u hui niyen tí'ijxe'eve'e, nej ra'antícɨ'ɨti nej
huára'ani íiyen chaanaca japua, neajta ra'ará'asten ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ Dios tɨ ayén
tinaa'íjca nej tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte ɨ niuucari jɨme'e tɨ jetzen rá'axa ɨ Dios,
tí'ij a'ɨ́ɨn tihua'utá'uuni'i ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.
25 'Mɨ́ seajta mú'een, nej á'amuajemi á'uche'ecane'e á'aye'i, neajta
já'amua'ixaate'e jɨme'en ɨ Dios tɨ nainjapua tí'aijta, íiyen chaanaca japua, ajta
u ta japua. Ayee nu tí'ijmua'aree sej caí ché'e ja'anáj neseijran ineetzi.
26-27 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e íjii, tɨ pua'a ja'atɨ yá'urɨeeni ɨ
ruxɨ́ejniu'uca ɨ Dios jemi, capu Dios ne jetze rapua'ajte'e, a'iné canu ja'anáj
raatapuá'ajtaca'a nej tejamuá'ixaa ɨ niuucari, sino nain nu tejamuá'ixaa a'ij
tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.
28 'Rɨ́'ɨ xu'u mú'een mɨ ru tzajta'a. Seajta rɨ́'ɨ xu'u huá'a jetze a'ɨ́mej ɨ teɨte
Dios tɨ tejámua'íjca. Setá'aj huá'ucha'ɨɨn naíjmi'ica ɨ mej tiújse'ɨri ɨ Dios jemi, ɨ
tɨ huá'unanai ɨ rutevij jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Jesús.
29 'Ayee nu nee tí'ijmua'aree netɨ́'ɨj á'ura'ani, seica mú a'uvé'eju'u
muá'aju'un mú'eetzi tzajta'a mej miyen 'een matɨ́j ɨ́ra'ave tite'uteáru'ipi
huá'a tzajta'a ɨ ye'emuaate. Camu tíhua'utá'uuni'ira ɨ mej té'atzaahuate'e.
30 Majta seica mú a'amua tzajta'a huataseíjre'esin. Hua'itzi mú jɨ́n
tejá'amuamua'aten mej mi amuájseɨre'en mú'ejmi ɨ ru jemi.
31 'Naa xu'u rɨ́'ɨ mú'een. A'ɨ́j xu autámua'aree, tɨ'ɨrí ayén teuumé huaíca
nine'ira'a nej tejá'amua'ixaate'e seɨ́j neajta seɨ́j nain túјca'ari tzajta'a, nain
tɨ́ca'ari tzajta'a, niyen ni te'icányé'ine'e a'amua jɨme'e.
32 'Neajta íjii, netejá'amua'ijcate'e ɨ Dios jemi, ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ
jetzen rá'axa a'achú tɨ caj titaatapuaíjve'esin ɨ Dios. A'ɨ́jna ɨ niuucari pu
amuaatá'asin ɨ ca'anírа'a, ajta amuaatá'asin sej a'uté'e xá'ara'ani huá'a
jamuan ɨ tɨ Dios ruseɨ́j hua'avé'ejajpuaca'a.
33 'Canu ja'anáj niyen tí'ijxe'eve'eca'a nej ra'ancuré'an huá'a tumin, canu
neajta ɨ tihuá'acɨɨxu a'ɨ́mej ɨ ne'ihuaamua'a.

34 Ayee xu hui seajta tí'ijmua'aree nej huaténvai nemuajca'a jime'e, neajta niyen che'atá nena'a tihua'utévai a'ímej í mej nej jamuan á'ujujhua'ane'e.
35 Nain nu hui jín tiu'umuárɨej, neajta nu amuá'itɨiri'i tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e a'íjna jime'e tej hua'utévaire'en í mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

'Mú'een xu seajta siyen tira'utámua'aree a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a í Jesús tɨjín: "Jaítze'e pu rí'ɨ rutémua'ave'e a'íjna í tɨ ti'itá'aca caí a'íjna í tɨ te'encuré'aca." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo.

36 Tí'ɨj ayén tihua'uta'ixáate'e, aj pu i Pablo títunutaca'a huá'a jamuan a'ímej í vaujsi. Ajta raatéjhuau í Dios jemi.
37 Naíimi'i mú ru'iré'echuixɨ, majta tiujyeínejraa.
38 A'ii pu a'íɨn pú'een í niuucari tɨ raataxájtaca'a tɨ jaítze'e a'ij pua'a hua'utá'a yee mej nu'u caí ché'e ja'anáj mé'e yé'eseijran. Aj mú mi u á'uju'un jamuan a'u tɨ e'eteájraa í baarcu jetze.

21

Tí'ɨj nu'u a'íɨn Pablo á'uraa a'ujna u Jerusalén

1 Tetí'ɨj ti á huaja'uhuá'axɨ í ta'ihuaamua'a, tetí'ɨj ti atéecɨ í baarcu jetze. Aj tu ti antacíj a'ujna u Cos. Yee ruijmua'ate'e yee tu te'uun a'uráane te'újna Rodas. Teajta te'uun huiráacɨ, tetɨ'ɨjtá ti te'uun a'uráane a'ujna u Pátara.
2 A'uu tu ti seíj á'uteu í baarcu tɨ Fenicia a'umé. A'íj tu jetze atéecɨ. Tetí'ɨj ti a'ucíj.
3 A'uu tu aujú'ucaa tetí'ɨj raaseíj á tɨ e'eráahuachi. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjín Chipre. A'uu tu taúutata'a púJme'en ajcáane, mú tu á'uju'un tena'a ajta a'ujna u Siria. A'uu mú te'irátuaaxɨ í ijca tɨ tiú'utɨsime'e í baarcu. A'íj tu jín acáacɨ. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tɨjín Tiro.
4 A'uu tu ti huá'uteu í ta'ihuaamua'a. A'uu tu ti huá'a jamuan a'uteájturaa aráhua'apua xɨcaj jetze. Aj pu i xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, ti'itíj hua'utá'ixa a'ímej. A'íj mú jín raatá'ijmɨijracaa tɨ nu'u caí á'ura'ani a'íjna í Pablo a'ujna Jerusalén.
5 Tí'ɨj teja'uré'ene aráhua'apua xɨcaj jetze, aj tu ti a'ucíj. Naíimi'i í mej té'atzaahuate'e, majta í mej hua'atévi'itɨn, majta í huá'ayaujmua'a, a'úu mú tajaútuaa tɨ ja'u'ástɨmee chajta'a jetze. A'uu tu títunutaxɨ ja'apuaíri japua, tej ti raatéjhuauni í Dios jemi.
6 Tetí'ɨj ti hua'utateúute'e, aj tu ti atéecɨ í baarcu jetze. Majta me'ín í mej á taje'evá'atuaa, a'úu mú huaré'acɨ.
7 Tetí'ɨj huiráacɨ te'újna Tiro, teuche'e tu huajú'ucaa baarcu jetze. Tetí'ɨj ti te'uun a'ará'a te'újna Tolemaida. Tetí'ɨj ti hua'utateújte í ta'ihuaamua'a. Teajta te'uun huá'a jamuan a'uteájturaa sei xɨcaj.
8 Yee ruijmua'ate'e yee pu á'uraa í Pablo. Teajta iteen i tej jamuan á'ujujhua'ane'e, teajta tu jamuan a'ucíj. Tetí'ɨj ti aitacíj a'u tɨ púJme'en, chajta'a tɨ ayén teja'arájtehuaa tɨjín Cesarea.

A'uu tu a'ará'a áa tɨ é'eche a'íjna í Felipe tɨ tejá'uxajtan teɨte tzajta'a. A'ii pu a'íɨn pú'een seíj í mej aráhua'apua ará'ase í mej tí'ivaire'e u teyujta'a. A'uu tu a'uteájturaa te'íjna jamuan í Felipe.
9 Muáacuaca pu tiyaúumua'a júucajtacan mej caí xɨ viíche'e. A'íɨ mú tí'ixajtaca'a niuucari jime'e tɨ Dios raateájtuaa huá'a jemi.
10 A'uun tu á'atee yee pua'an xɨcaj tí'ɨj seɨj á e'iré'ene tɨ ayén ántehuaa tɨjín Agabo. A'uu pu e'erájraa a'ujna u Judea. A'ii pu píɾɨcɨ a'íjna í Agabo seíj tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a.

11 U pu a'uvé'emej tɨ ij támua'areeri'i. Aj pu i ra'avé'exɨstaca'a ɨ Pablo
ɨ puaaseájre'ara'an. Tɨ'ɨquí a'ɨ́jna jɨ́n ra'amuáajɨ'ɨcɨe ɨ ɨɨcájra'an jetze, ajta ɨ
muájca'are'ara'an jetze. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
—Ayee pu hui ti'ixa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios a'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en yee, mej
nu'u ra'amuáajɨ'ɨcɨ'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ puaaseájre'ara'an a'ɨ́mej ɨ mej Israél
jetze ajtéme'ecan a'ujna Jerusalén. Majta nu'u hua'utátuiire'esin a'ɨ́mej ɨ mej
seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.
12 Tetɨ́'ɨj ráanamuajri'i te'ɨ́jna, iteen, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej Cesarea é'eme'ecan,
naímɨ'i tu raatajé tɨ nu'u caí a'uun á'ume'en.
13 Aj pu i ayén tiu'utaniú ɨ Pablo tɨjɨ́n:
—¿A'iné 'een jɨ́n siyen tiú'ujyein, seajta a'ij pua'a tité'ujmuajte ineetzi
jɨme'e? Nichée hui huámɨ'ɨni. Ayee nu té'enca'ane mej na'amuájɨ'ɨcɨ'en,
neajta nej huámɨ'ɨni ne'újna Jerusalén ne'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ɨ tavástara'a
ɨ Jesús. —Ayee pu titaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pablo.
14 A'iné catu raatáviicua'iri'i tej ra'antimuá'itɨn, tetɨ́'ɨj ti raatá'a tɨ u á'ume'en.
Ayee tu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Ché'e ayén teja'uré'enen a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ tavástara'a.
15 Teajta á'iyen huátacate. Tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ujnéj a'ájna Jerusalén.
16 Seica ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ mej Cesarea é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú a'ujnéj ta
jamuan. Ajta seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mé Chipre é'eme'ecan, ayée
pu ántehuaa tɨjɨ́n Mnasón. Pu'uri á'atee temua'a tɨ té'atzaahuate'e. A'uu tu
e'eraíxanche'e a'u tɨ é'eche a'ɨ́jna.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo ye'uvé'emuaareca'a a'ɨ́jna ɨ Jacobo

17 Tetɨ́'ɨj te'uun a'ará'a, naa mú rɨ́'ɨ tita'ancuré'evi'itɨ ɨ ta'ihuaamua'a.
Jé'ecan mú huataújtemua'ave.
18 Yee ruijmua'ate'e yee pu Pablo ta jamuan u á'ume tej ti ye'uvé'emuaare
te'ɨ́jna ɨ Jacobo. Majta ɨ vaujsi, naímɨ'i mú a'uun a'uté'uuca'a.
19 Aj pu'i Pablo hua'utateújte. Tɨ'ɨquí ayén tihua'utá'ixaa naíjmɨ'ica a'ij tɨ
ti'itɨ́j huarɨ́j a'ɨ́mej jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ
Dios jetze ruca'ané a'ɨ́ɨn ɨ Pablo, ayén Dios jetze te'araújca'anejca'a.
20 Matɨ́'ɨj ráanamuajri'i, aj mú mi rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. Matɨ́'ɨj mi miyen
tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ Pablo tɨjɨ́n:
—Casi'i, ta'ihuaara'a, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mu'iitɨ́ mú
hui té'atzaahuate'e, majta, naímɨ'i mú raxɨ́'eve'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni a'ij tɨ
tiu'utaxájtaca'a ɨ yu'uxari jetze a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan tɨ ra'uyú'uxaca'a.
21 Majta miyen ti'ixa pej nu'u tihuá'amua'ate a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecan, ɨ mej majta seɨ́j chuéjra'a japua é'eche, mú'ee pej nu'u piyen
tihuá'amua'ate mej nu'u caí miyen rɨjca a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Moisés,
mej nu'u caí ra'antisíjchixɨ'ɨ ɨ hua'anavij ɨ huá'ayaujmua'a, majta nu'u caí
ra'ará'asten ɨ taye'irá.
22 '¿A'iné tena'a tíjrɨni?, a'iné matɨ́'ɨj ráamua'aree ɨ teɨte pej yé uvé'ene, aj mú
mi tiújseɨre'esin.
23 'Patá'aj piyen huárɨni a'ij tej timuaatá'ixaate'esin iteen. Muáacua mú yé
muaaté'uu ɨ teteca, ɨ mej ti'itɨj jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ Dios jemi.
24 Patá'aj huá'anvi'itɨn pe'újna teyujta'a pej pi huá'ajejcuare'en huá'a ja-
muan, pajta tiu'unáachita ɨ mej huá'ajijve'en. Aj pu hui xaa rɨ'ɨrɨ́ista a'ame
mej caújyajxɨ'ɨn. Aj mú mi ramua'aréeren tɨ caí ayén ti'ayajna a'ij mej
timuaatá'ixaa mú'eetzi, sino pajta pej mú'ee ra'ará'astejsin ɨ yu'uxari.
25 'Majta ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, tu'uri tíhua'uta'íti'iri'i tej tiyen
raaxɨ́'epɨ'ɨntare mej caí hua'ira'a cua'aca mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. A'ɨ́ɨ pu hui
xaa rɨ'ɨrí mej ráacua'ani ɨ mej caí ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. Aru, camu nu'u majta

xúure'e cua'aca, majta caí racua'aca ɨ huá'ire'ara'an ɨ mej racácua'imin. Majta caí tiú'ujxana'acɨra'a ɨ teteca 'uuca jamuan ɨ mej caí hua'atévi'itɨn, majta ɨ 'uuca, mej nu'u caí seica anteána'axcan ɨ teteca ɨ mej caí huá'acɨna'ajmua'a pú'een.

Mej nu'u raatéevi'i me'ɨjna ɨ Pablo u teyujta'a

26 Yee ruijmua'ate'e yee, Pablo pu huaja'uví'itɨ a'ɨmej ɨ teteca. Ajta huaújjejcuare huá'a jamuan. Aj pu i teyujta'a a'uteájrupi tɨ i hua'utá'ixaate'en ɨ mej tí'aijta a'ujna matɨ'ɨj ra'antipuá'ajte'en ɨ mej rujéjcuare'en, majta me'ɨjna jɨn miyen huárɨni mej tiú'umuaɨ'ɨvejta, seɨj ajta seɨj.

27 Tɨ'ɨj ari tɨmua'a antipuá'arijme'eca aráhua'apua xɨcaj jetze, seica ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ mú raaseíj a'ɨjna ɨ Pablo a'ujna teyujta'a. A'ɨɨme a'úu mú é'eme'ecan tɨj na'a a'úu tɨ huatacá'a u Asia. Matɨ'ɨj raaseíj, nainjapua mú hua'utá'ixa ɨ teɨte. Ca'anújra'a mú hua'utá'a mej huatanɨniu'ucacu, matɨ'ɨjtá mi raatéevi'i.

28 Muaajíjhuaca'a ca'anín jɨme'e. Miyen tɨjɨn:

—Mú'een teteca mɨ sej hui Israél jetze ajtéme'ecan, sataatávaɨre'e. A'ii pu hui a'ɨɨn pú'een ɨ teáata'a tɨ nainjapua á'uche'ecan, tihuá'amua'ate naíjmi'ica ɨ teɨte mej nu'u mé rúurɨeni ɨ taye'irá, majta mej nu'u caí ra'ará'asten a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze, majta mej mi miyen a'ij pua'a tí'ixajta a'ɨjna jɨme'e ɨ teyuu. Ajta a'ɨɨn, seɨj pu hui griegos uteárujte íiyu teyujta'a, a'ɨj pu jín auté'ɨtze ɨ taye'irá jɨme'e.

29 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a, a'iné amuacaí mú raaseíj me'ɨjna ɨ Trófimo tɨ Éfeso é'eme'ecan. A'uu mú ya'useíj chajta'a, jamuan a'ɨjna ɨ Pablo. A'ɨj mú jɨn miyen tiu'umuá'aj tɨ a'uun ru'uteárujte a'ujna teyujta'a.

30 Nainjapua ɨ chajta'a, jeíhua mú ru'ɨtzíite'eca'a. Majta cure'eruaáchejye'icaa. Matɨ'ɨj mi raatéevi'i me'ɨjna ɨ Pablo. Majta ru'irajáanajraa á pua'acɨé a'ujna teyujta'a. Majta á'iyen te'iteáana á tɨ é'epueerta.

31 Mu'uri tɨn raajé'icatache'e me'ɨjna ɨ Pablo. Tɨ'ɨj i ráamua'areeri'i a'ɨjna ɨ xantaaru'u ta'amuájca ayén tɨjɨn mej nu'u nainjapua rú'ɨtziite'e u chajta'a. Ajta a'ɨjna ɨ xantaaru'u, ayée pu a'ɨjna te'entiújmua'areereca'a tɨ tíhua'uta'aíjte'en ɨ xantaaru'u ɨ mej seivi'ira'a ará'axcaa.

32 Aj pu i a'ɨɨn xantaaru'u ta'amuájca huá'ajseɨj ɨ ruxantaaru'ustemua'a, ajta a'ɨmej ɨ mej anxíte tí'aijta. Matɨ'ɨj mi u á'uju'un meruaachijmé'e a'u mej a'uté'uuca'a ɨ teɨte. Majta me'ɨn ɨ teɨte, matɨ'ɨj hua'useíj me'ɨjna ɨ xantaaru'u ta'amuájca jamuan ɨ ruxantaaru'ustemua'a, matɨ'ɨj mi raatapuá'ajtaca'a mej ratéva'ara'a ɨ Pablo.

33 Aj pu i ajteáxɨireca'a ɨ xantaaru'u ta'amuájca. Tɨ'ɨj i rajví'i a'ɨjna ɨ Pablo. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej ra'amuájɨ'ɨcɨ'en hua'apuaca jɨme'e ɨ cadeena. Aj pu i ayén tihua'uta'íhua'uri'i tɨjɨn:

—¿A'ataani pírɨcɨ? ¿Ti'itájni a'ij huáruu?

34 Majta me'ɨn ɨ teɨte, seica mú miyen seɨcɨé títetéjijhuajmé'e, majta seica seɨcɨé. A'ɨj pu jín caí a'ij tiráamua'areeri'i tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨjna ɨ xantaaru'u ta'amuájca a'ɨjna jɨme'e mej jeíhua téjijhuajmé'e. Tɨ'ɨj i raata'aíjtaca'a mej ra'anján a'u mej e'iráati ɨ xantaaru'u.

35 A'iné jeíhua mú teɨte, majta ca'anéeri jɨn ratáca'anihua'a me'ɨjna ɨ Pablo, matɨ'ɨj mi me'ɨn ɨ xantaaru'u huá'ajajni'iri'i. Matɨ'ɨj mi yá'uchuii me'ɨjna ɨ Pablo, majta ra'antítuaa me'ɨjna escaleera jetze tɨ ajtiú'upu'u ɨ chi'ij jetze.

36 Majta me'ɨn teɨte ɨ mej raatavén, ayée mú mauj títetéjijhuajmé'e tɨjɨn:

—Xá'ajajni'iri'i, ché'e huámɨ'ɨni.

Tɨ'ɨj nu'u Pablo rujapua huataniú

37 Matíɨj ru'uteáruute'esime'eca me'ɨ́jna ɨ́ Pablo a'u mej e'iráati ɨ́ xantaaru'u, tɨ'ɨqui a'ɨ́ɨn Pablo tiraata'íhua'uri'i a'ɨ́jna ɨ́ xantaaru'u ta'amujca tɨjɨ́n:

—¿Ni pecaí neetá'aca nej a'atzu timuaatá'ixaate'en?

Ajta a'ɨ́ɨn xantaaru'u ta'amujca, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—¿Ni mú'ee peraayɨ́'ɨtɨ ɨ́ hua'aniuuca ɨ́ griego?

38 ¿Ni pecaí pe'ɨ́n pú'een ɨ́ pej Egipto é'eme'ecan, ɨ́ pej pauchén huá'ɨtziite'eca'a ɨ́ teɨte mej mi autéjhuii mej tiújne'usi'ite'en? ¿Ni pecaí mú'ee pe'ɨ́n pírɨcɨ ɨ́ pej huaja'uví'ɨtɨ muáacua vi'ira'a mej tí'itecui'ica pe'újna a'u tɨ caí é'e ti'ɨtɨ́j?

39 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Mɨ neajta, nee nu Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu nu é'eme'ecan a'ujna Tarso, chajta'ana tɨ jeíhua ruxe'eve'e a'uun tɨ huatacá'a u Cilicia. Jéihua nu muahuavii pej naatá'an nej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte.

40 Aj pu i xaa raatá'a tɨ tihua'utá'ixaate'en. Aj pu i Pablo huatéechaxɨ a'ɨ́jna escaleera jetze. Rumujca'a pu jɨ́n hua'utá'ijmɨijri'i mej caí ché'e téjijhuajme'en. Matíɨj caí ché'e e'ijtéruaasime'eca, aj pu i hua'aniuuca jɨ́n tihua'utá'ixaa ɨ́ hebreo. Ayen tɨjɨ́n:

22

1 —Ne'ihuaamua'a, seajta nevaújsimua'a, xáanamuajri'i a'ij nej tejámuaatá'ixaate'esin inee jɨme'en.

2 Matíɨj ráanamuajri'i tɨ ayén tihua'utá'ixaa hua'aniuuca jɨme'e ɨ́ hebreo, matíɨj mi huateápua'areca'a temua'a naa.

Ajta ayén tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjɨ́n:

3 —Nee nu hui Israél jetze ajtéme'ecan. A'uu nu ja'unú'ihuaca'a a'ujna já'ahua'a Tarso a'úu tɨ huatacá'a u Cilicia. Aru, ayuu nu huavé'ese yú Jerusalén. Netihuánmua'ate ne'ɨ́jna jemi ɨ́ Gamaliel, tɨ tejténamuajraca'a ɨ́ yu'uxari jetze ájca'i tɨ ɨmuá é'eme'ecan. Ayee nu hui nee tiú'uvaɨ jemin ɨ́ Dios nain jɨme'e ɨ́ nexɨ́'evi'ira'a setɨ́j mú'een rɨcɨ íjii.

4 Ja'anáj ɨmuá nu a'ij pua'a huá'aruurejca'a ne'ímej ɨ́ mej té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jetzen huajú'ucaa. Nehua'utavén ajta nena'a caí huá'ucuii. Neajta naíjmi'ica huavívi'i ɨ́ teteca, neajta ɨ́ mej 'uuca nej ni hua'iteáanan.

5 'A'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e a'ímej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e teyujta'a, majta a'ímej ɨ́ vaujsi, naími'i mú hui ramua'aree ɨ́ mej yu'uxari naatapíj nej ni huaja'uvé'ejajpuan u Damasco ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan nej ni tiu'utátuiire'en. A'uu nu á'ume nej ni hua'uvívi'iran nu ɨ́ mej té'atzaahuate'e, neajta u huája'arájajpua neyujna Jerusalén tej ti puaíjtzi hua'utá'an.

Pablo pu tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ra'antíhua'u (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Netíɨj ni ne'uun aumé'ecaa juye jetze. Nu'uri tímua'a antenéesime'eca ne'újna Damasco a'atzaj cumu tacuarixpua. Ca'anacan pu hui taij huatátaaxɨ inee jemi. Júte'e pu e'icátatzave'e ca'anín jɨme'e.

7 Netíɨj ni ca'anacan á e'erájve á chuaata'a. Neajta á'iyen ja'atɨ huánamuajri'i tɨ ayén tinaatajé tɨjɨ́n: "Saulo, ¿a'iné 'een jɨ́n piyen a'ij pua'a neruure?"

8 'Netíɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'ataani pej pírɨcɨ mú'ee, nevástara'a?" Ajta ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Nee nu nu'u hui a'ɨ́ɨn pú'een Jesús nej Nazarét é'eme'ecan, nee nu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ pej a'ij pua'a neruure."

9 'Majta me'ɨ́n ɨ́ mej ne jamuan huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú majta raaseíj ɨ́ taij, majta tiu'utátziɨn. Mɨ majta, camu ráanamuajri'i ɨ́ ja'atɨ tɨ naatajé.

10 'Netɨ'ɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'iné ti'itɨ́j neruuren, nevástara'a?"
'Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, ayée pu hui tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Ájchesi, aricu a'ujna u Damasco. A'uu mú muaatá'ixaate'esin nain a'ij pej ye'í huárɨni."
11 'Neajta aracúuni'i na'araa ɨ́ taij jɨme'e. A'ɨ́j mú jɨ́n me'ɨ́n ɨ́ mej ne jamuan huajú'ucaa, a'ɨ́ɨ mú nejaútuaa u Damasco.
12 'Seɨj pu a'uun a'utéveeca'a a'ujna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Ananias. Nain pu jɨ́n ra'ará'aste ɨ́ tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Rɨ́'ɨ mú tiraatajé naími'i ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej a'uun é'echejca'a a'ujna Damasco.
13 Mu pu a'uvé'emej tɨ náamuaare a'ɨ́jna. Aa vejli'i pu ne jemi huatéechaxɨ. Aj pu i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Ne'ihuaara'a, Saulo, patá'aj atanéeri puá'ara'ani."
'Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj nu ni atáneerica'a na'araa.
14 Ajta ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Hua'aDioj ɨ́ tavaújsimua'a teecan, a'ɨ́ɨ pu nu'u hui mua'avé'evi'itɨ mú'eetzi pej pi ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e, pajta raseijran a'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, pajta ranamuajran a'ij tɨ ti'itɨ́j ti'ixa.
15 Mú'ee pe á'uche'ecane'e pua'amé teɨte tzajta'a pe'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ tavástara'a. Mú'ee pe nu'u hui huá'a'ixaate'e pua'amé a'ij pej peri tiu'uséij, pajta ɨ́ pej peri ráanamuajri'i.
16 Ajta íjii, ¿ti'itáni pauj chu'eve'e? Ájchesi, é'e huá'amuaɨ'ihuachi, pajta raatajéeven niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a tɨ ij a'ɨ́ɨn timuaatá'uuni'i ɨ́ pej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi." Ayee pu hui tinaatá'ixaa.

Pablo pu tihuá'a'ixaate'e tɨ Dios a'ɨ́jna jɨ́n ra'antíhua'u tɨ ij tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan

17 'Netɨ'ɨj ni neyun a'uvé'emej yú Jerusalén. Teyujta'a nu a'uteájrupi nej ni Dios jemi tiu'utáne'uuni'i. Neajta á'iyen tiú'umaaraca'a.
18 A'ɨ́j nu hui tavástara'a huaseíj, tɨ nu'u ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Ca'anacan, á'ura'a ayujna Jerusalén a'iné camu muá'antzaahuate'esin a'ij pej tihua'utá'ixaate'esin ineetzi jetze me'ecan."
19 'Aj nu ni niyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n: "Nevástara'a, a'ɨ́ɨ mú ramua'aree ɨ́ nej á'uche'ecane'e hua'atéyujta'a á, neajta méyee, neajta hua'iteáana ɨ́ mej té'atzaahuate'e mú'eetzi jemi, neajta hua'utéevajxɨ.
20 Majta ramua'aree nej ne'uun a'utéveeca'a ne'újna matɨ'ɨj raajé'ica me'ɨ́jna ɨ́ Esteban ɨ́ tɨ tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jetze me'ecan. Nee nu hui tiu'utá'a ne'ɨ́jna jɨme'e mej raajé'ica. Neajta tiú'ucha'ɨɨ ɨ́ tihuá'acɨɨxu a'ɨ́mej ɨ́ mej raajé'ica."
21 'Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Aricu, a'iné nemuaata'íti ɨmuá teɨte tzajta'a ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan." —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.

Tɨ nu'u a'ɨ́ɨn xantaaru'u ta'amujca, a'ɨ́ɨ pu racha'ɨɨca

22 Maúche'e mú ráanamuajri'i. Aj mú mi autéjhuii mej huatejíihuajra'ani. Miyen tɨjɨ́n:
—Xá'anvi'itɨchi setá'aj raajé'ica. Tena'ajtzɨ́ raata'aíjtache'e mej raajé'ica.
23 Jé'ecan mú téjijhuajmé'e. Majta tiú'ujcɨɨxu, júte'e mú tejá'uhua'anáa, majta chuej eiré'aratzɨ. Júte'e mú tejá'uhua'anáa.
24 Majta mauj téjijhuajmé'e, ajta a'ɨ́ɨn xantaaru'u ta'amujca, a'ɨ́ɨ pu hua'uta'aíj mej ru'uteájtuaani u téte'e a'u mé é'eche ɨ́ xantaaru'u. Ajta

tiu'uta'aíjtaca'a mej ra'iré'avajxɨ'ɨn, majta tiraa'íhua'uran me'ɨ́jna ɨ́ Pablo mej mi ráamua'aree a'ij mej 'een jɨ́n miyen títetéjijhuajmé'e ɨ́ teɨte.

25 Matɨ́'ɨj mi ra'atéejɨ'ɨcɨe mej mi ra'iré'avajxɨ'ɨn.

Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa ɨ́ tɨ ti'itéjvee tɨ áa a'utéjvee ayén tɨjɨ́n:

—¿Ni ayén tejamuaatá'aca ɨ́ á'amuaye'ira sej si na'iré'avajxɨ'ɨn ineetzi i nej ne'uun Roma jetze e'ejtéme'ecan? Mɨ majta caí xɨ miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare mej puaíjtzi naatá'an ineetzi.

26 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ anxɨ́te tí'aijta, tɨ́'ɨj ráanamuajri'i a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, a'úu pu á'ume a'ɨ́jna jemi xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné pena'a píjrɨni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ja'atɨ? A'uu pu chajta'a é'eme'ecan Roma tɨ e'ejtéme'ecan.

27 Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca, á e'iré'ene ɨ́ Pablo jemi. Tɨ'ɨquí ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:

—Naatá'ixaate'e. ¿Ni pe'uun é'eme'ecan chajta'a tɨ Roma e'ejtéme'ecan?

Aj pu'i Pablo ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:

—Jee.

28 Aj pu i a'ɨ́ɨn ɨ́ xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Jeíhua nu tiu'unájchitaca'a inee nej ni huatenromáanota.

Tɨ́'ɨj i ayén Pablo tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Ni'i romano inee a'iné a'úu nu ja'unú'ihuaca'a.

29 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej raata'íhua'uri'i, aj mú mi avé'ecɨ rujɨ́ɨmua'a. Ajta a'ɨ́ɨn xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca, a'ɨ́ɨ pu miijmu tiu'utátziɨn tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ aiteújna a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, ɨ́ tɨ a'uun Roma ajtéme'ecan.

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca, a'ɨ́ɨ pu nu'u ya'ujáj huá'a jemi ɨ́ jueesi

30 Yee ruijmua'ate'e yee, ajta a'ɨ́ɨn xantaaru'u ɨ́ ta'amuájca, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ ráamua'aree a'ij mej 'een jɨ́n miyen tí'ijxajtzi'i ɨ́ Pablo a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Tɨ'ɨquí ra'uxɨ́jte. Ajta hua'uta'aíj mej nu'u tiújseɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta u teyujta'a, majta ɨ́ jueesi. Aj pu 'i ya'ujáj a'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Tɨ'ɨquí huá'a jemi á yaúutuaa.

23

1 Tɨ́'ɨj i hua'useíj ɨ́ Pablo a'ɨ́mej ɨ́ huá'a jueesi ɨ́ mej e'etiújseɨre'eca'a. Tɨ́'ɨj i ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, tɨ́j na'a nej ché'e temuaísta, tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene nain nu jɨ́n te'ará'aste. Canu hui ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

2 Aj pu i a'ɨ́ɨn Ananias, ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a, a'ɨ́ɨ pu hua'uta'aíj mej ra'ancájveeni.

3 Ajta a'ɨ́ɨn Pablo, ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Dios pu mua'ancávejsin mú'eetzi, mɨ pej a'ij pua'a tí'itevij. Mú'ee pepu'u pemen huatáca pej pi na'uxɨ́jte'en pe'ɨ́jna jetze i yu'uxari. Mɨ pajta, ayée pej te'uteáturaasin pe'ɨ́jna jɨme'e pej hua'uta'aíj mej na'ancájveeni.

4 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej me'uun e'eré'ete'ecaa, ayée mú tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné pej pi piyen a'ij pua'a tí'ijree pemɨ́jna ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi?

5 Ayee pu tihua'utá'ixaa ɨ́ Pablo tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, canu ramua'areereca'a ja'atɨ tɨ pú'een. Mɨ ajta tzɨj a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e ɨ́ Dios jemi. Ajta, tɨ pua'a néjmua'areere, canu niyen tiu'utaxáatache'e, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Capej a'ij pua'a tí'ijxajta pe'ɨ́jna tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ teɨte.”

6 Aj pu i ráamua'areeri'i ɨ Pablo tɨjɨ́n seica mú pú'eene'e ɨ mej miyen huataújmua'a tɨjɨ́n saduceos, majta seica miyen tɨjɨ́n fariseos. Aj pu i ca'anín jɨme'e hua'utajé tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, nee nu fariseo pírɨcɨ. Huá'a jetze nu huanú'ihuaca'a a'ɨ́mej ɨ fariseos. Ijii tí'inexajtzi'i iiyecuí me'ɨ́jna jɨme'e nej rachú'eve'e a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze matɨ́'ɨj huatarún ɨ mɨ'ɨchite.

7 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pablo, aj mú mi autéjhuii mej ti'ihuaúrihua'u a'ɨ́me ɨ fariseos, majta a'ɨ́me ɨ saduceos. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e huatárɨ'ɨristareca'a mej ti'itɨj huaxɨ́'epɨ'ɨntare'en matɨ́'ɨj tiuújje seɨj ajta seɨj.

8 Majta me'ɨ́n ɨ saduceos, ayée mú ti'ixa tɨjɨ́n: “Camu nu'u huatarújsin ɨ mɨ'ɨchite.” Majta miyen tɨjɨ́n: “Camu nu'u seíire'e muá'aju'un ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an mej tí'ivaɨre'e u ta japua, camu majta seíire'e muá'aju'un ɨ huá'axɨejniu'uca a'ɨ́mej ɨ meri huácuii.”

Mɨ majta a'ɨ́me fariseos, nain mú jɨ́n té'atzaahuate'eca'a.

9 Jé'ecan mú jeíhua jíjhuaca'a. Mu'uri jaítze'e jeíhua téjijhuajmé'e. Matɨ́'ɨj mi seica huatéhuiixɨ. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tihuá'amua'ate ɨ yu'uxari jetze. Majta mú me'ɨ́n pírɨcɨ ɨ mej fariseos jetze ajtéme'ecan. Aj mú mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Amɨjna mɨ ja'atɨ, capu hui ti'itɨj a'ij huáruu. Ajta tɨ pua'a seɨj ari tiraata'ixaa ɨ xɨéjniu'ucari tɨ tí'ivaɨre'e ve'ecán jɨme'e u ta japua tɨ é'eseijre'e, tiché'e caí jemin niuuca'an ɨ Dios.

10 Jé'ecan mú jeíhua tiú'urixaate'ecaa. Mu'uri jaítze'e níniu'ucacuca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n tiu'utátziɨn ɨ xantaaru'u tɨ anxíte tí'aijta. Ajta ayén tiu'umuá'aj tɨjɨ́n temua'a mú hui tiraatéte'eneaxɨ'ɨsin a'ɨ́jna ɨ Pablo. A'ɨ́j pu jɨ́n hua'uta'aíj ɨ xantaaru'u mej á'uju'un mej mi ru'iráví'itɨn ca'anéeri jɨme'e, mej mi me'uun rá'anvi'itɨn a'u mé é'eche ɨ xantaaru'u.

11 Seɨj tíca'ari tzajta'a pu a'ɨ́ɨn tavástara'a huataseíjre vejli'i a'ɨ́jna jemi ɨ Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Uhuaté'aca'anechi mua'a tzajta'a. Ayájna patɨ́j peri ne jemi tiu'utaniú íiyen Jerusalén, ayée pej hui che'atá pena'a teja'utaxájta pe'újna Roma.

Mej nu'u miyen titehuaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i mej raajé'ica ɨ Pablo

12-13 Yee ruijmua'ate'e yee, seica ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú te'ataújratziiri'i mej raajé'ica me'ɨ́jna ɨ Pablo. Hua'apuate japuan cíj caj mú ará'axcaa ɨ teteca. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Camu nu'u tí'icua'ani, ni camu majta ye'en ajta mena'a caí raajé'ica.”

14 A'uu mú á'uju'un a'ɨ́mej jemi ɨ mej tí'aijta u teyujta'a, majta a'ɨ́mej jemi ɨ hua'avaujsi. Ayee mú tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Tu'uri hui tiyen tite'etátaratziiri'i tej caí ché'e tiú'ucua'ani, ajta tena'a caí raajé'ica ɨ Pablo. Aj tu hui ti tí'icua'ani, teajta ye'en.

15 Ijii, ayée xu huárɨni mú'een, majta ɨ seica ɨ jueesi, setá'aj raatáhuavii ɨ xantaaru'u ta'amuájca tɨ ye'erávi'itɨn ɨ Pablo, a'ɨ́jna jɨme'e sej si tiu'uta'íhua'u temua'a naa. Teajta iteen, tu'uri rí'ɨ huatarúu tej raajé'ica matɨ́'ɨj caí xɨ yé uvé'ene.

16 Mɨ ajta, pa'arɨ'ɨ pu ti'inamuáaraca tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa. Aj pu 'i a'ɨ́ɨn pa'arɨ'ɨ a'uun á'ume a'u mej é'eche ɨ xantaaru'u. Tɨ́'ɨj i raatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Pablo. A'ɨjna ɨ pa'arɨ'ɨ, a'ɨ́ɨ pu rayauj cu'utzeáara'an ɨ Pablo.

17 Tɨ'ɨquí a'ɨ́ɨn Pablo seɨj huatajé ɨ mej anxíte tí'aijta. Ayee pu tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui rá'anvi'itɨn ɨ pa'arɨ'ɨ a'ɨ́jna ɨ ta'amuájca jemi ɨ xantaaru'u. Ti'itɨj pu raatá'ixaate'esin.

18 Tɨ'ɨquí a'ɨ́in tɨ anxɨ́te tí'aijta, ya'uví'itɨ ɨ́ xantaaru'u jemi ta'amuájca. Tɨ́'ɨj i
ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨjna ɨ́ Pablo tɨ aiteánami'i, ayée pu tinaata'aíj nej nu'u ye'erávi'itɨn íiye
mú'eetzi jemi ne'íjna i pa'arɨ'ɨ. Ti'ítɨj pu nu'u muaatá'ixaate'esin.
19 Ajta a'ɨ́in xantaaru'u ta'amuájca, ra'amuaví'ira ɨ́ muájca'are'ara'an jetze.
Tɨ́'ɨj i ya'uví'itɨ 'á'ayee. Tɨ́'ɨj i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ti'itájni péne'ixaate'emɨ'ɨ?
20 Ayee pu tiraata'ixaa ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨjɨ́n:
—A'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú te'ataújratziiri'i mej
muaatáhuavii ɨ́ Pablo, pej nu'u ruijmua'a rá'anvi'itɨn huá'a jemi ɨ́ hua'ajueesi
matá'aj nu'u rɨ́'ɨ tiráamua'aree.
21 'Aru, capej huá'atzaahuate'e. Seica mú nu'u rachú'eve'e muá'aju'un
me'újna juye jetze avíitzi'i jɨme'e. Hua'apuate japuan cɨ́j caj mú ará'ase
a'ɨ́ime ɨ́ teteca. Meraaxɨ́'epɨ'ɨntarej runiuuca jɨme'e mej nu'u caí ti'ítɨj cua'ani,
majta nu'u caí ye'en ajta mena'a nu'u caí raajé'ica. Mu'uri rɨ́'ɨ huaújruu.
Méjchu'eve'e mu'u mi pej raatá'an tɨ ayén huárɨni.
22 Aj pu i ɨ́ xantaaru'u ta'amuájca raata'íteca'a ɨ́ pa'arɨ'ɨ tɨ á'ura'ani. Amua-
caícan pu ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej ja'atɨ ixaate'e a'ij pej tinaatá'ixaa.

Xantaaru'u pu a'ɨ́jna Pablo a'uví'itɨ a'ɨ́jna jemi ɨ́ tajtuhuan tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Félix

23 Aj pu i hua'apuaca huatajé ɨ́ mej anxɨ́te tí'aijta. Tɨ́'ɨj i ayén tíhua'uta'aíj
tɨjɨ́n:
—Huá'ajseɨre'en ɨ́ xantaaru'u, a'achú cumu hua'apua ciento ɨ́ mej ru'ɨcán
á'uju'un, majta huaícate japuan tamuáamuata'a mej avé'ete'ete, majta
hua'apua ciento ɨ́ mej chun tiu'ɨ́'ɨsin. Setá'aj á'uju'un se'újna Cesarea íjii tɨca'a
a'atzaj aramuáacua jetze pu teuumé'eca ɨ́ tɨca'ari.
24 Ajta hua'utá'ixa tɨjɨ́n:
—Seajta seɨ́j té'esiirate'en ɨ́ cahuaayu'u ɨ́ Pablo tɨ japuan ave'ecaí a'umé.
Setá'aj se'uun yeúutuaani ɨ́ tajtuhuan jemi tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Félix. Caxu
ja'atɨ tá'acare'en tɨ a'ij raruurá*a*.
25 Ayee pu tiraata'íti'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ Félix tɨjɨ́n:
26 "Claudio Lisias, ɨ́ tajtuhuan tɨ jeíhua ruxe'eve'e. Ayee nu muateujte'e
mú'ee Félix mɨ pej tajtuhuan jɨ́n ti'itéjvee, mɨ pej jeíhua axɨ́'eve'e.
27 A'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú raatéevi'i me'ɨ́jna ɨ́
tevi. Méje'icatache'e mú, aru nee nu a'uré'ene nehua'antívi'itɨ́ ɨ́ nexan-
taaru'ustemua'a. Nee nu japuan huaniú a'iné neráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn
romano pú'een.
28 Neya'uví'itɨ huá'a jemi ɨ́ jueesi ɨ́ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e a'iné
néjmua'areerimɨ'ɨca'a a'ij mej 'een jɨ́n tí'ijxajtzi'i.
29 "Netɨ́'ɨj ni ráamua'areeri'i mej me'ɨ́jna jɨ́n tí'ijxajtzi'i me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́
ruye'irá. Capu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ mej jɨ́n raajé'ica nusu ɨ́ mej jɨ́n ra'iteáanan
a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
30 Aru netɨ́'ɨj ráamua'areeri'i mej seica ɨ́ mej me'uun Israél jetze ajtéme'ecan,
a'ɨ́ɨ mú nu'u te'ataújratziiri'i mej raajé'ica, netɨ́'ɨj ni muaata'íti'iri'i ne'ɨ́jna ɨ́ tevi.
Neajta nu hua'uta'aíj ɨ́ mej tí'ijxajtzi'i mej mú'eetzi huatá'ixaate'en ɨ́ mej jɨ́n
tí'ijxajtzi'i." Aj pu 'i a'ɨ́jna huata'íti'iri'i ɨ́ tajtuhuan.
31 Majta me'ɨ́n xantaaru'u, ayée mú ráaruu a'ij tɨ tihua'utá'ixaa ɨ́ xan-
taaru'u ta'amuájca. Tíca'a mú ya'uví'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Matɨ́'ɨj mi me'uun
ya'uré'eneijte a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Antipatris.

32 Yee ruijmua'ate'e yee mú a'ucíj ɨ mej ta'avé'ete'ete me'ɨjna Pablo jamuan.
Majta ɨ mej ru'ɨcán huajú'ucaa, a'ɨɨ mú huaré'acɨ a'u mej é'eche ɨ xantaaru'u.
33 Matɨ'ɨj a'ucanée me'újna Cesarea ɨ mej avé'ete'ete, matɨ'ɨj mi raatátui
me'ɨjna ɨ yu'uxari, majta me'ɨjna ɨ Pablo.
34 Ajta a'ɨɨn ɨ tajtuhuan tɨ'ɨj ra'ancuré'epi ɨ yu'uxari, aj pu i ra'ujíjve. Ajta
á'iyen a'ɨjna Pablo tiu'uta'íhua'uri'i ayén tɨjɨn:
—¿Ti'itáni chuéjra'a japua pé'eme'ecan?
Tɨ'ɨj i ráamua'areeri'i tɨ a'uun Cilicia é'eme'ecan.
35 Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨn:
—Aj nu muánamuajran matɨ'ɨj yé uvé'enen ɨ mej ti'itɨj jɨn mú'eetzi jetze
tí'ijpua'ajte'e.
Aj pu 'i raata'aíjtaca'a mej nu'u ráacha'ɨɨn ɨ polisiiya a'ujna a'u tɨ Heródes
e'irájca.

24

Tɨ'ɨj nu'u Pablo ruseíj rujapua huaniú a'ɨjna jemi ɨ Félix

1 Anxíj xɨcaj pu teuumé'eca, tɨ'ɨj a'ɨɨn ɨ Ananias ɨ tɨ tí'aijta u teyujta'a, a'ɨɨ
pu a'ucanée a'ujna Cesarea a'ɨmej jamuan ɨ hua'avaujsi, ajta seíj tɨ abogado
pírɨcɨ. Ayee pu ántehuaa a'ɨjna tɨjɨn Tértulo. A'ɨɨ mú ti'itɨj jɨn jetzen te'ujpuá'ajte
a'ɨjna ɨ Pablo ɨ tajtuhuan jemi.
2 Matɨ'ɨj u ya'utajé ɨ Pablo, aj pu i a'ɨɨn Tértulo a'utéjche tɨ tiraaxájtzi'i. Ayee
pu tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Félix tɨjɨn:
—Tu'uri hui jeíhua rɨ'ɨ ti'itechée naa taxɨéehua pajta pauj mú'ee tí'ita'aijte'e.
Jéihua pej rɨ'ɨ tirájteuve é'e tzajta'a tetá'aj jaítze'e rɨ'ɨ yee tí'itechéjme'eni.
3 Nain tu teri ancuré'a. A'ɨj tu jɨn naa titaatátemua'ave nainjapua. Rɨ'ɨ tu
timuaatá'aca mú'ee Félix pej i'i tajtuhuan, pej jeíhua naa rɨ'ɨ tí'iruure.
4 Aru tetá'aj caí máàj muá'ɨtzee, ayée nu tí'imuahuavii pej a'atzu huatá'an
ɨ ca'anájra'a pej a'atzu táanamua tej timuaatá'ixaate'esin.
5 'Ja'iné amɨjna mɨ tevi, jeíhua tu'uri hui tirájteuri'iri'i tɨ tí'itziita íiyen
chaanaca japua. Nain japua pu ca'anéjri hua'utá'a ɨ teɨte ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecan mej mi huaujné'usi'ite'en. A'ɨɨ pu ajta antiújmua'aree a'ɨmej
jɨme'e ɨ mej rá'atzaahuate'e me'ɨjna tɨ Nazarét é'eme'ecan.
6 Ajta a'ɨɨ pu huataújtese tɨ raatéxɨeehuata ɨ teyuu. A'ɨj tu hui jɨn rajví'i. Ayee
tu tí'ijxe'eve'eca'a tej puaíjtzi raatá'an a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze.
7 'Ajta a'uun tɨ ta'amuájca, a'ɨjna ɨ Lisias, a'ɨɨ pu a'uun a'uteájrupi. Tɨ'ɨj i
tá'ajajni'iri'i ca'anéeri jɨme'e.
8 Ajta ayén titaatá'ixaa tɨjɨn mej mú'eetzi jemi a'uvé'eju'un ɨ mej tí'ijxajtzi'i.
Tɨ pua'a nu'u mú'ee aseíj petiraa'íhua'u, aj pej xaa ramua'aréeren tɨ ayén
ti'ayajna nain ɨ tej jɨn ti'itɨj jɨn jetzen tí'ijpua'ajte'e. —Ayee pu tiraata'ixaa
a'ɨjna ɨ Tértulo.
9 Majta me'ɨn ɨ mej a'uté'uuca'a ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ mú majta
naími'i miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Ayee pu ti'ayajna.
10 Aj pu i a'ɨɨn tajtuhuan rumuájca'a jɨn tiraata'ixaa a'ɨjna ɨ Pablo ayén tɨjɨn:
—Patá'aj hui tiu'utaxáj.
Tɨ'ɨj i Pablo ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:
—Rɨ'ɨ pu hui tinaatá'a nej huatánne'a inee, a'iné néjmua'aree tɨjɨn juees pej
pírɨcɨ a'ɨjna chuéjra'a japua. Pepu'uri á'atee pej juees pírɨcɨ.
11 ¿A'iné tí'irɨ'ɨri pej ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna? Auchén pu
tamuáamuata'a japuan hua'apua xɨcaj á'atee nej a'án a'ujnéj án Jerusalén
nej ni rɨ'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

12 'Majta a'ɨme ɨ mej tí'inexajtzi'i, matɨ́'ɨj naateevi'i, canu hua'ajteá'axɨ'ɨca'a ɨ teɨte a'ujna teyujta'a tɨ ve'ée tzajta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca mej huatanínіu'ucacun a'ujna teyujta'a, ni canu neajta ca'aníjra'a hua'atá'aca ne'újna u chajta'a.

13 Amɨ́ɨme mɨ teɨte, camu majta a'ij tirájteusin ɨ mej jɨ́n ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

14 'Ayee nu'u xaa tí'imua'ixaate'e. Nee nu hui ravaɨre'e ɨ Dios ɨ mej raná'amiche'e ɨ nevaújsimua'acɨ'ɨ. Nee nu ravaɨre'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ ye'irá ɨ mej jetzen huajú'ucaa. A'ɨjna jɨme'e ɨ neye'irá, ayée mú ti'ixa amɨ́ɨme tɨjɨ́n neseɨ́j nu a'ij tirájteu. Mɨ neajta, canu. Nain nu hui ántzaahua a'ij tɨ ye'í té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze ɨ tɨ te'anxɨ́vi, neajta nain a'achú mej caj ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

15 'Ayee nu hui neajta inee tirájxe'evi'ira'a ɨ Dios jemi, matɨ́j amɨ́ɨme ne'ɨ́jna jɨme'e mej huatarújsin ɨ mɨ'ɨchite tzajta'a ɨ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨme ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨtestaca'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a titeetiújcha'ɨ́ca.

16 Aj nu hui jɨ́n tí'itese'e nej niyen rɨ'éene'e mé né'uche'ecane'en ɨ Dios jemi, neajta huá'a jemi ɨ teɨte.

17 'Tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú pua'an nine'ira'a nej á'uche'ecan nej ni tumin hua'utá'an ɨ neteɨ́testemua'a, neajta tiu'utámuaɨ'ɨvejtan ɨ Dios jemi.

18 Netɨ́'ɨj ni u e'ehuánjejcuare a'ij tɨ té'axa ɨ taye'irá jɨme'e ɨ yu'uxari jetze. Ayee nu rɨjcaa matɨ́'ɨj seica taaseíj me'újna teyujta'a tɨ ve'ée.

19 'A'ɨ́ɨ mú me'ɨ́n pú'eene'e ɨ mej me'uun é'eme'ecan a'uun tɨ huatacá'a a'ujna Asia. Camu jeíhua á é'eteɨtestaca'a ineetzi jemi, camu majta rú'itziite'eca'a. Tɨ pua'a ti'itɨ́j a'ij meté'umua'areere ineetzi jemi, miché'e me'ɨ́n yé ve'eré'enen mú'eetzi jemi mej mi me'ɨ́jna jɨ́n ne jetze te'ujpuá'ajte'en.

20 Na'ari caí, miché'e memɨ́n mɨ mej yé huaté'uu raataxáj ti'itɨ́j ɨ nej jɨ́n auteájturaa netɨ́'ɨj ne'uun a'utéveeca'a huá'a jemi ɨ huá'a jueesi.

21 'Tij caí hui a'ɨ́ɨ pú'een ɨ ti'itɨ́j ɨ nej jɨ́n auteájturaa netɨ́'ɨj u a'utéveeca'a huá'a jemi, netɨ́'ɨj ni huajíjhuaca'a niyen tɨjɨ́n: "Mú'een xu tí'inexajtzi'i íjii se'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej té'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u majtáhua'a huatarújsin ɨ mɨ'ɨchite." —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ Pablo.

22 Tɨ́'ɨj Félix ráanamuajri'i, capu ra'aránajcheca'a tɨ raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en. A'iné a'ɨ́ɨ pu rú'umua'areereca'a a'ij tɨ éene'e ɨ hua'aye'ira ɨ mej té'atzaahuate'e. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Che'e mi'i uvé'enen ɨ xantaaru'u ɨ ta'amuájca a'ɨ́jna ɨ Lisias. Aj nu temua'a naa tí'ijmua'areeren a'ɨ́jna ɨ sej jɨ́n tí'ijxajtzi'i mú'een.

23 Aj pu 'i Félix a'ɨ́jna huata'áij ɨ xantaaru'u tɨ anxíte tí'aijta tɨ auj racha'ɨ́ca a'ɨ́jna ɨ Pablo. Ajta nu'u a'atzu raatá'an tɨ á'uche'ecane'en ruseíj. Ajta mej ráamuaare ɨ amiigustemua'ame'en, majta ti'itɨ́j tiraatá'an tɨ tirá'aturaate'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ Félix, aj pu i á'uraa.

24 Tɨ́'ɨj teuumé'eca a'achú pua'an xɨca, ajtahua'a pu uvé'ene a'ɨ́jna ɨ Félix, ajta jamuan ɨra'ara'an tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Drusila. A'ɨ́ɨ pu Israél jetze ajtéme'ecan. Tɨ́'ɨj i raata'aíjtaca'a ɨ Pablo tɨ i a'ɨ́ɨn tiraata'íhua'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ pua'a ja'atɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ i'i Ciríistu'u.

25 Pablo pu ayén tiraata'ixaa tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén huárɨni ɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e naíjmi'ica jemi, ajta nu'u tɨ rɨ́'ɨ hua'utécha'ɨ́n. Pablo pu ajta ayén a'ɨ́jna tiu'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ Félix tɨ Dios ayén puaíjtzi tihua'utá'asin a'ɨ́ɨme ɨ mej yen seijre'e íiyen ɨ chaanaca japua. A'ɨ́j pu jɨ́n tiu'utátziin a'ɨ́jna ɨ Félix. Aj pu i ayén tiraata'ixaa tɨjɨ́n:

—Patá'aj á'ura'ani íjii. Nemuaatájeevi hui neajtahua'a netí'ɨj huatáciɨ'ɨpe. Aj nu ni muánamuajran neajtahua'a.
26 Mɨ ajta a'ɨ́in Félix ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ Pablo tumin raatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ raatátuaani. A'ɨ́j pu jɨ́n jeíhua pu raata'aíjtaca'a tɨ tiu'uxáj jamuan.
27 Tɨ́'ɨj teuumé'eca hua'apua nine'ira'a, tɨ'ɨqui Félix airájraa tɨ ti'itéveeca'a tajtuhuan jɨme'e. Tɨ'ɨquitá'i seɨj te'enteájrupi tajtuhuan jɨme'e. Ayee pu ántehuaaca'a tɨjɨ́n Porcio Festo. Ajta a'ɨ́in ɨ́ Félix, ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ rɨ'éene'e huateáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n caí raatátuaa ɨ́ Pablo.

25

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a ɨ́ Festo jemi

1 Aj pu 'i Festo a'uun a'ará'a a'ujna tɨ́'ij te'enteárute tajtuhuan jɨme'e. Huaíca xɨcaj pu á'atee a'ujna Cesarea. Aj pu 'i a'ujnéj a'ájna Jerusalén.
2 Majta me'ɨ́n ɨ́ mej tihuá'aijte'e u teyujta'a, majta seica ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n títetateí, a'ɨ́i mú jemin a'uré'ene me'ɨ́jna ɨ́ Festo. Matɨ́'ɨj mi tiraaxájtzi'iri'i me'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
3 Jéihua mú rájhuaviiri'i ti'itɨ́j tɨ huá'a jetze ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨ́in Festo raata'aíjta mej ya'uvé'evi'itɨn me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Ayee mú tí'imua'ajca a'ɨ́mej mej raajé'ica á já'ahua'a, juye jetze.
4 Ajta ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Festo tɨjɨ́n:
—Aitenami'i a'ɨ́jna ɨ́ Pablo a'ujna Cesarea. Neajta inee, a'úu nu a'umé'e na'ame ruijmua'a, na'ari aaruijmua'a.
5 Miché'e seica u á'uju'un ne jamuan ɨ́ mej tí'aijta ve'ecán jɨme'e mej mi ráamua'aree tɨ pua'a a'ɨ́in Pablo auté'ɨtze ti'itɨj jɨme'e, mej mi me'ɨ́n ti'itɨj jɨ́n jetzen te'ujpuá'ajte'en. —Ayee pu tihua'utá'ixaa.
6 Ayee pu u é'etee a'achú cumu aráhuaica xɨcaj, na'ari tamuáamuata'a xɨcaj a'ájna Jerusalén. Aj pu i a'ucáane a'ujna Cesarea. Yee ruijmua'ate'e yee pu a'ujyeíjxɨ huá'a jamuan ɨ́ jueesi. Aj pu i raata'aíjtaca'a mej nu'u ye'eráajan me'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
7 Tɨ́'ɨj a'ɨ́in Pablo a'uteájrupi a'ujna, aj mú mi me'ɨ́n ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun e'eráacɨ u Jerusalén, a'ɨ́i mú ajteáxɨireca'a. Matɨ́'ɨj mi jeíhua tiraaxájtzi'iri'i me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a een. Aru capu huatárɨ'ɨristareca'a mej raataxáj tɨ pua'a ayén ti'ayajna nusu caí.
8 Aj pu i Pablo tiu'utaxájtaca'a tɨ́'ij huateújnan. Ayen tɨjɨ́n:
—Canu hui ti'itɨj jɨ́n auteájturaa jemin ɨ́ huá'ayu'uxa ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan ni canu neajta ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'ateyuu. Canu neajta ti'itɨj jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ romanos. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
9 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Festo, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ rɨ́'ɨ tiu'uteáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, tɨ́'ɨj i ayén tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿Ni mua'aráanajche pej á'ura'ani pe'ánna Jerusalén neatá'aj ne'ájna ye'uxɨ́'epɨ'ɨntare'en mú'eetzi jɨme'e?
10 Pablo pu ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n:
—Yee nu huatéjvee huá'a jemi i jueesi i mej huaíca i mej ravaɨre'e ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ romanos. Ayee pu hui tiraavíjte'e sej raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en seyajna a'iné pepu'uri temua'a ramua'aree, canu ti'itɨj jɨ́n auteájturaa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
11 Tɨ pua'a xaa na'uteáturanche'e ti'itɨj jɨme'e tɨ hua'atá'aca mej naajé'ica, aj nu xaa ánca'anénche'e nej huámɨ'ɨni. Na'ari caí, tɨ pua'a hui caí ayén ti'ayajna a'ij mej meri tinaaxájtzi'iri'i, capu ja'atɨ huataújcɨ'ɨpua tɨ neetzi tiu'utátuiire'en

huá'a jemi. Némuahuavii ti a'íin raaxí'epi'intare'en a'íjna ti tihuá'aijte'e í romanos.
12 Ajta a'íin í Festo, a'ímej jamuan pu tiu'uxájtaca'a í mej tirá'ixaa. Aj pu i ayén tiraata'ixaa a'íjna í Pablo tijín:
—Mú'ee pe hui rájhuau ti a'íin raaxí'epi'intare'en í ti tihuá'aijte'e í romanos, a'íjna jemi pe a'umé.

Tí'ij nu'u Pablo a'uun a'utéveeca'a a'íjna jemi í Agripa

13 Teuumé'eca a'achú cumu hua'apua xicaj, huaíca xicaj tí'ij seij a'uun a'ará'a a'ujna u Cesarea. A'ii pu a'íin pú'een a'íjna ti rey jime'e ti'itéveeca'a. A'íi pu tihuá'aijte'e a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ayee pu ántehuaaca'a tijín Agripa. A'ii pu ajta a'uun a'ará'a a'íjna ti yá'uvi'itin ti ayén ántehuaaca'a tijín Berenice. A'uu mú a'uvé'eju'un mej mi raatateújte'en me'íjna í Festo.
14-15 A'iné jeíhua mú u á'ateeri me'újna, Festo pu raatá'ixaa a'íjna í rey a'íjna jime'e í Pablo. Ayee pu tiraata'ixaa tijín:
—A'íjna tí'ij hui Félix airájraa í ti jín ti'itéveeca'a, netí'ij ne'újna á'ucatii u Jerusalén, a'íime í mej tí'aijta huá'a teyujta'a, majta hua'avaujsi í mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'íi mú ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte me'íjna í Pablo. Majta á'iyen néjhuaviiri'i nej puaíjtzi raatá'an.
16 Ayee nu tihua'utá'ixaa ne'íjna jime'e ti caí taatá'aca í hua'aye'ira í romanos tej tiyen puaíjtzi raatá'an í Ja'atij ti a'íin huámi'ini. Amuacaí pu ayén tiú'ujxe'eve'e ti a'íin ja'ati tiu'uxáj huá'a jamuan í mej ti'itij jín jetzen tí'ijpua'ajte'e ti ruseíj runiuuca jín huateújnan.
17 'A'íj nu hui jín, matí'ij mú a'uvé'eju'un neetzi jemi, canu a'achú á'atee, sino yee ruijmua'ate'e yee nu a'ujyeíjxi huá'a jamuan í jueesi. Netí'ij ni raata'aíjtaca'a mej rá'anvi'itin í Pablo.
18 Majta me'ín í mej ti'itij jín jetzen te'ujpuá'ajte, matí'ij autéjhuii mej tiu'utaxáj, camu me'íjna jín jetzen te'ujpuá'ajte a'ij nej tí'imua'ajca.
19 A'ii mu'u jín tiraaxájtzi'iri'i me'íjna jime'e í ruye'irá, ajta a'íjna í ja'ati teecan ti ayén ántehuaaca'a tijín Jesús. Mi ajta a'íin Pablo ayén ti'ixa tijín: "Aúche'e pu nu'u ruuri a'íjna í Jesús."
20 'Ja'iné canu a'atzu rájteu a'ij nej ye'í huárini ne'íjna jime'e, neti-raata'íhua'uri'i ne'íjna í Pablo ti pua'a u á'uye'imi'i a'ánna Jerusalén mej mi ye'uxí'epi'intare'en me'íjna jime'e.
21 Ti'iquí a'íin naatáhuaviiri'i ti a'íin hui raaxí'epi'intare'en í ti tí'ita'aijte'e itejmi i tej romanos pú'een. Netí'ij ni raata'íteca'a ti aiteánami'ihua, ajta caí capu ri'iirí nej raata'íte ne'íjna jemi í ti tí'ita'aijte'e.
22 Aj pu i a'íin Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:
—Na'aráanajche hui nej ráanamua inee rusén tacan.
Aj pu i ayén tiu'utaniú a'íjna í Festo tijín:
—Ruijmua'a pej hui ranamuajran.
23 Yee ruijmua'ate'e yee pu a'uun a'ará'a a'íjna í Agripa, ajta a'íjna í Berenice, ajta a'íjna í Festo. Jéihua mú á'ujtzaahuate'eca'a. Matí'ij mi me'uun a'uteájrupi huá'a jamuan í mej vivejmé'en jín títetateí í xantaaru'u, majta í mej ye'eráaja me'íjna í Pablo.
24 Yee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Festo tijín:
—Agripa mi pej i'i rey, seajta mi sej yee huaté'uu ta jamuan, xaaseíj hui semíjna mi tevi. A'íime í mej Israél jetze ajtéme'ecan í mej a'uun é'eche a'ánna Jerusalén, majta í mej íiyen a'uchéjme ayujna Cesarea, naími'i mú naatáhuaviiri'i amijna jime'e i tevi. Ayee mú títetéjijhuajmé'e tijín: "Capu nu'u ché'e ayén tiraavíjte'e ti ruuri."

25 'Ayee pu hui tináʼamitɨejteʼe ineetzi tɨ caí tiʼitɨj jɨ́n autéʼɨtze tɨ huaʼatáʼaca mej raajéʼica. Ajta amɨjna, ayée pu tinaatáhuaviiriʼi tɨ aʼɨ́in nuʼu raaxɨ́ʼepɨʼɨntareʼen aʼɨ́jna ɨ́ tɨ tíʼitaʼaijteʼe. Netɨ́ʼɨj ni niyen tiuʼumuáʼaj tɨjɨ́n nichéʼe raataʼíte neʼújna u Roma.

26 'Jaʼiné capu hui aʼij tináʼamitɨejteʼe aʼij nej yeʼí tiraataʼíte ɨ́ nevástaraʼa, aʼɨ́jna tɨ tíʼitaʼaijteʼe aʼíjna jɨmeʼe i tevi, nee nu yee ravéʼeviʼitɨ múʼejmi jemi, neʼihuaamuaʼa, neajta múʼeetzi jemi, Agripa, mɨ pej iʼi rey, patáʼaj tiraaʼíhuaʼu tɨ́ʼij huámuaʼareeriʼihua aʼij nej yeʼí tiraataʼíte.

27 Ayee puʼu, aʼiné ayej neʼase capu tiʼitɨj vaɨreʼe tɨ puaʼa nej caí raʼuyúʼuxan aʼij mej tiʼitɨj jɨ́n jetzen tíʼijpuaʼajteʼe nej ni raataʼíte. —Ayee pu tiraataʼixaa aʼɨ́jna ɨ́ Festo.

26

Tɨ́ʼɨj nuʼu Pablo ruseɨ́j runiuuca jɨ́n huateújna aʼɨ́jna jemi ɨ́ rey, aʼɨ́jna tɨ iʼi Agripa

1 Aj pu i Agripa ayén tiraataʼixaa aʼɨ́jna ɨ́ Pablo tɨjɨ́n: —Nee nu muaatáʼasin pej tiuʼutaxáj muaʼa niuuca jɨmeʼe.

Aj pu i Pablo ajmeíjcaʼataca'a. Tɨ́ʼɨj i aʼutéjche tɨ huateújnan runiuuca jɨmeʼe.

2 Ayen tɨjɨ́n:

—Agripa múʼee pej iʼi rey, yee pu hui tináʼamitɨejteʼe tɨ temuaʼa naa tineetévaʼɨri nej yé huatéjvee múʼeetzi jemi nej ni huaténnan íjii i mej jɨ́n tíʼinexajtziʼi ɨ́ mej Israél jetze ajtémeʼecan.

3 Naa pu neʼase aʼiné pepuʼuri ramuaʼaree aʼij tɨ ʼeen ɨ́ huaʼayeʼira ɨ́ mej Israél jetze ajtémeʼecan, pajta ramuaʼaree ɨ́ mej jɨ́meʼen rújee. Aʼɨ́j nu jɨ́n niyen tíʼimuaahuavii pej náanamua temuaʼa naa.

Aʼij tɨ tiʼitéchejcaʼa aʼɨ́jna ɨ́ Pablo tɨ́ʼɨj caí xɨ huataújtuaa ɨ́ tavástaraʼa jemi

4 'Naíimiʼi ɨ́ mej Israél jetze ajtémeʼecan muʼuri hui ramuaʼaree aʼij nej yé tiuʼutéveeca netɨ́ʼɨj páʼarɨʼɨstacaʼa, ajta íjii nej neri vástaʼa. Canu tiʼitɨj aʼij huáruu aʼujna nej éʼeche ni iiyecuí, canu neajta tiʼitɨj aʼij ruure.

5 Muʼuri áʼatee mej nemuaʼate. Tɨ puaʼa huaʼaráanajche, íʼirɨʼɨri mej miyen tiuʼutaxáj yee nain nu jɨ́n teʼaraʼasteʼa ɨ́ yeʼirá ɨ́ mej raaxɨ́ʼepɨʼɨntare ɨ́ mej iʼi fariseo. Jaítzeʼe pu hui muáɾɨʼeri huaʼayeʼira aʼɨ́mej ɨ́ fariseo.

6 'Mɨ́ majta, muʼuri u neʼaráajaj mej mi neetzi jetze teʼujpuáʼajteʼen meʼɨ́jna jɨmeʼe nej rachúʼeveʼe neʼɨ́jna tɨ Dios jɨ́n teʼataújratziiriʼi ɨ́ tavaújsimuaʼacɨʼɨ jemi.

7 'Majta aʼɨ́ime ɨ́ tateɨ́testemuaʼa ɨ́ mej tamuáamuataʼa japuan huaʼapua aráʼase, aʼɨ́ɨ mú majta rachúʼeveʼe ajta naʼa caí tejaʼuréʼenen aʼɨ́jna xɨcáaraʼa jetze matɨ́ʼɨj huatarújsin huáʼa tzajtaʼa ɨ́ mɨʼɨchite. Aʼɨ́j mú hui jɨ́n ranáʼamicheʼe ɨ́ Dios. Nain túјcaʼari tzajtaʼa, majta nain tɨ́caʼari tzajtaʼa mú ravaɨreʼe. Ajta múʼee, Agripa, pej iʼi rey, aʼiné ayée nu cheʼatá nenaʼa tíʼijchuʼeveʼen neʼɨ́jna, aʼɨ́j mú jɨ́n tíʼinexajtziʼi.

8 ¿Ni tzaa caí rɨʼɨrí sej ráʼantzaahuateʼen tɨ Dios ajtahuaʼa huaʼutáʼasen ɨ́ mej meri huácuii mej mi majtáhuaʼa huatarún?

Pablo pu nuʼu aʼij puaʼa huáʼaruurejcaʼa aʼɨ́mej ɨ́ mej téʼatzaahuateʼe

9 'Nee nu neajta jéjcuaʼɨmua niyen tíʼimuaʼajca tɨ ayén tiúʼujxeʼeveʼe nej nain jɨ́n tihuaʼutáʼijmɨi ɨ́ mej ráʼatzaahuateʼe meʼɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jesús tɨ Nazarét éʼemeʼecan.

10 Neajta niyen huarɨ́j aʼánna Jerusalén. Aʼɨ́ime ɨ́ mej tíʼaijta teyujtaʼa, aʼɨ́ɨ mú hui cuapée naatapíj ɨ́ nej jɨ́n huatánciʼɨpua nej huaʼiteáanan jeíhua ɨ́ mej téʼatzaahuateʼe. Ajta, matɨ́ʼɨj huáʼacuiʼicareʼe, nee nu neajta tiuʼutáʼa ɨ́ caʼanírjaʼa neʼɨ́jna jɨmeʼe tɨ naʼaránajcheca'a.

11 'Mu'iitɨ́ nu hui puaíjtzi hua'utá'a mej mi ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej rá'atzaahuate'e, mej mi majta raatéxɨeehuata me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee nu huá'aruurejca'a nainjapua hua'atéyujta'a, a'iné jeíhua nu huá'ajcha'ɨre'eca. A'u tɨ na'a nu huayé'ive matɨ́j mena'a titeechéejme'ecaa nej ni a'ij pua'a huá'uruuren.

Pablo pu nu'u ajtahua'a tihuá'a'ixaate'e ɨ́ teɨte tɨ Jesús ru'irájtuaa (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ayee nu éeni'icɨ'e aumé'ecaa ne'újna Damasco. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta teyujta'a, a'ɨ́ɨ mú hui naata'íteca'a, majta naatá'a ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨcɨ.

13 'Ayee nu tí'imua'ixaate'e, mú'ee pej i'i rey, a'úu nu auumé'eca juye jetze a'atzaj cumu tacuarixpua netɨ́'ɨj raaseíj tɨ a'icátaaxɨ u ta japua. Temua'a pu ne jetze ti'irájve ɨ́ taij, ajta huá'a jetze ɨ́ mej ne jamuan á'ujujhua'ane'e. Jaítze'e pu huatátaaxɨ caí ɨ́ xɨcaj.

14 Tetɨ́'ɨj ti a'itavátzɨ. Aj nu ni ja'atɨ huánamuajri'i tɨ á'a teja'utaxájtaca'a hua'aniuuca jɨme'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨjɨ́n: "Saulo, Saulo, ¿a'iné pej pi piyen a'ij pua'a neruure ineetzi? Mú'ee pe aseíj a'aa ɨ́ puaíjtzi."

15 'Netɨ́'ɨj ni niyen tiraata'íhua'uri'i tɨjɨ́n: "¿A'ataani pej pú'een, nevástara'a?"

'Aj pu i ayén tiu'utaniú tɨjɨ́n: "Nee nu nu'u ne'ɨ́n pú'een ɨ́ Jesús, pej a'ij pua'a neruure.

16 Ájchesi. Huatéechaxɨ. Ayee nu 'een jɨ́n huataseíjre mú'eetzi jemi nej ni timua'íjcate'en ne'ɨ́jna jɨme'e pej naatévaɨre'e, pajta tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte a'ij pej peri tiu'uséij inee jemi, pajta piyen tihua'utá'ixaate'esin a'ij nej nauj éeni'icɨ'e timuaataseíjrate'esin.

17-18 '"Nee nu nu'u á japua niuuni huá'a jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, neajta huá'a jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ijii nu hui muaata'íti pej á'ura'ani a'ɨ́mej jemi mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani, majta ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, tɨ i caí ché'e a'ɨ́ɨn tihuá'aijte'e ɨ́ Satanás sino Dios pu'u tíhua'uta'aíjte'esin. Aj pu nu'u xaa Dios tíhua'utá'uuni'ira. Ajta hua'utá'asin mej me'uun a'uté'e muá'ara'ani a'ɨ́mej jamuan ɨ́ tɨ Dios rɨ́'ɨ á tihuaja'utéhuii a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej ná'antzaahua." Ayee pu hui tinaatá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

19 'Ayee pu'u xaa, Agripa mú'ee pej i'i rey, nera'aráaste ne'ɨ́jna u ta japua tɨ é'eseijre'e.

20 Netɨ́'ɨj ni amuacaí tihua'utá'ixaa ne'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun a'uchéjme a'ujna Damasco. Neajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej me'uun Jerusalén é'eche. Neajta naíjmi'icɨ'e tɨ́j na'a a'uun tɨ huatacá'a u Judea, a'úu nu tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte, neajta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Jéihua nu hui hua'ujé mej mi seɨcɨé tiú'umua'ati ɨ́ ru tzajta'a, mej mi majtáhua'a Dios jemi seíire'e muá'ara'ani, matá'aj majta miyen huárɨni mej mi seica ráamua'aree tɨjɨ́n: "Mu'uri seɨcɨé tiu'umuá'aj."

21 A'ɨ́j mú hui jɨ́n ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ mú naateevi'i a'ujna teyujta'a. Méneje'icatacuca'a, micu.

22-23 'Mɨ́ ajta, Dios pu naatévaɨ jeíhua. A'ɨ́j nu jɨ́n caí xɨ huamɨ́'ɨ sino naúche'e nu hui tihuá'a'ixaate'e naíjmi'ica ɨ́ teɨte, ɨ́ mej tɨ'ɨríi, neajta ɨ́ mej vaujsi. A'ii nu'u hua'utá'ixa a'ij mej tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨ ayén éene'en rɨníche'en tɨ nu'u ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨ́ɨn tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari jetze. Ajta nu'u tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨn, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e a'ame ɨ́ tɨ amuacaí huatarújsin ɨ́ mɨ'ɨchite tzajta'a. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn nu'u tihuá'a'ixaate'en tɨ ari é'eseijre'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'utévaɨ ɨ́ teɨte ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Pablo pu nu'u tí'itese'e a'ij tɨ ye'ɨ́ tiraamuá'itɨn a'ɨ́jna ɨ́ rey

24 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a í Pablo, aj pu i á'iyen huajíjhuaca'a a'íjna
í Festo tijín:
—Pablo, pá'atimua'i mú'ee. Pá'atimua'i hui pe'íjna jime'e pej jeíhua ti-
huá'amua'ate.
25 Ajta a'íin í Pablo, ayée pu tiraata'ixaa tijín:
—Festo pej i'i tajtuhuan. Canu hui netímua'i. A'ijna jime'e í nej neri
tejamuá'ixaa nemua'atziira'a jetze pu huanéj ti rí'en, ajta ayén ti'ayajna.
26 Amí pu hui rey rú'umua'aree a'íjna jime'e. A'íj pu jín í'iriri nej caí
tí'itziiine'e netiu'utaxáj jamuan. Ayej ne'ase, capu ti'itíj a'ij huaríj ti caí
ráamua'areeri'i, a'iné capu ti'itíj a'ij huaríj avíitzi'i jime'e.
27 'Ari mú'ee, Agripa pej i'i rey, ¿ni pecaí rá'atzaahuate'e í mej
tiu'utaxájtaca'a a'iime í mej tí'ixaxa'ata'a í Dios jetze me'ecan? Nee nu
ramua'aree pej rá'atzaahuate'e.
28 Ajta Agripa ayén tiraata'ixaa tijín:
—¿Ni ayén timuá'amitiejte'e pej pe'íjna jín na'antimuá'itin nej neajta inee
té'antzaahuate'en a'íjna jime'e í niuucari ti caí ti'imu'íi?
29 Ajta a'íin í Pablo ayén tiu'utaniú tijín:
—Ti pua'a cíj na'a, na'ari ti pua'a jeíhua, ayée nu hui tí'ijxe'eve'e í Dios
jemi, pej mú'ee, majta naími'i mi seica í mej nenamua íjii, mej mi miyen
tira'ará'asten me'íjna í Jesús netíj inee, í nej jíme'en neri puaíjtzi huatánne'a,
sino mej caí miyen tirajpuaíitzi muá'ara'ani netíj inee.
30 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Pablo, tí'ij i huatéechaxi a'íjna í
rey, ajta a'íjna í tajtuhuan, ajta a'íjna í Berenice; majta mú huatéhuiixi í mej
e'eré'ete'ecaa huá'a jamuan.
31 Aj mú mi huiráaci rujíimua'a mej mi ti'ihuaúrixaate'en me'íjna jime'e.
Majta miyen tiú'urixaate'ecaa tijín:
—Amijna mi tevi, capu hui ti'itij a'ij huáruu í ti ti'itá'aca í mej jín raajé'ica.
Capu ajta ayén tiraavíjte'e ti ayén aiteánami'ihua.
32 Ajta a'íin Agripa, a'íi pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Festo tijín:
—Ti pua'a a'íin caí ayén tí'ijhuauca ti a'íin raaxí'epi'intare'en í ti tí'ita'aijte'e,
ri'iríistaca'a pu tej ra'uxíjte'enche'e iteen.

27

Mej nu'u raata'íte me'íjna í Pablo a'ujna u Roma

1 Matí'ij raaxí'epi'intare mej hua'uta'íte a'ujna Italia, matí'ij mi tiu'utátui
me'íjna í Pablo, majta í seica í mej námi'ihuaca'a seíj jemi í ti anxíte tí'aijta.
Ayee pu ántehuaaca'a a'íjna tijín Julio. A'íi pu tihuá'aijte'e í mej miyen
ánte'arua tijín xantaaru'ustemua'ame'en í ti tí'ita'aijte'e.
2 A'uu tu a'atéeci baarcu jetze a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín
Adramitio. Ajta a'íin í baarcu, a'íi pu antamé'eniche'e után púime'en ti ij
a'uun a'ure'enéniche'e a'u mej baarcu a'uté'uuve ti huatacá'a u Asia. Tetí'ij
ti a'ucíj, seíj pu ajta á'uraa ta jamuan ti ayén ántehuaaca'a tijín Aristarco. A'uu
pu é'eme'ecan a'ujna Tesalónica, a'ujna chajta'a ti a'uun huatacá'a a'ujna
já'ahua'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Macedonia.
3 Yee ruijmua'ate'e yee, tetí'ij ti te'uun a'ará'a baarcu ti a'utéeche'eca ti ayén
téja'arájtehuaa tijín Sidón. Ajta a'íin í Julio, a'íi pu rí'i tí'itevistaca'a a'íjna jemi
í Pablo. A'íi pu raatá'a ti huá'umuaare í ru'amiigustemua'a. Majta me'ín í
amiigustemua'ame'en, rí'i mú naa tira'ancuré'evi'iti í Pablo.
4 A'uu tu tijtá ti antacíj. Tetí'ij ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, ta'úutata'a tu
púime'en ajcáane. A'ujna ti ayén téja'arájtehuaa tijín Chipre. A'uu tu púime'en
a'uré'erupi a'iné yéeme'en pu avé'eecacaa.

5 Teti'ijta ti antacíj a'ájna vejli'i ti e'eve'e'ástime í jaj, a'uun ti huatacá'a a'ujna u Cilicia, ajta u Panfilia. Teti'ijta ti te'uun antanéj a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Mira, ajta a'uun ti huatacá'a já'ahua'a Licia.
6 Ajta a'íin ti anxíte tí'aijta, seíj pu a'uun huáteu í baarcu ti Italia á'ume. A'uu pu é'eme'ecan a'íjna í baarcu a'ujna Alejandria. Aj pu a'íin taata'aíj tej atéciine te'íjna jetze.
7 A'ijna í baarcu, yee pu pua'an xicaj á'atee ti huaméj. Jé'ecan pu taata-muári'eriste. Xa'ichu'i tu á vejli'i a'uré'ene a'ujna ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Gnido. Aúche'e pu á e'evé'eecaca'a a'ujna. A'íj tu jín u jetze púјme'en ajcáane ti e'eráahuachi ti ayén téja'arájtehuaa tijín Creta. A'uu tu vejli'i a'uré'ene a'ujna já'ahua'a Salmón.
8 Teti'ijta ti mú á'uju'un muári'eri jime'e a'ujna ti e'eve'e'ástime í jaj. Teti'ijta ti te'uun antanéj ti baarcu a'utéeche'eca ti ayén téja'arájtehuaa tijín Ti a'urí'en ti ri'iri ti irá'ujcheni. A'uu pu vejli'i pítejá'arici a'ujna chajta'a ti ayén téja'arájtehuaa tijín Lasea.
9-10 Tu'uri a'ateevi'i tej huajú'un. Pu'uri tiú'utziiini'ire'ecaa a'ujna a'u tej a'uju'ucaa, a'iné pu'uri vejli'i pí tí'irijca í ti jetzen ti huáseevi'i á'aye'i. A'íj pu jín ayén tihua'utá'ixaa a'íjna í Pablo, tijín:
—Mú'een teteca, ayée pu hui tináamitiejte'e ineetzi ti jé'ecan tiú'utziiini'ire'e a'ame, ti pua'a taajú'un. Teyá'ujisin i baarcu, teajta í ijca, ajta ayén tiu'utári'iriistari tej hui á'uveti iteen.
11 Ajta a'íin ti anxíte tí'aijta, jaítze'e pu rá'antzaahua a'íjna í ja'ati ti baarcu huajájsin, ajta a'íjna ti antiújmua'aree a'íjna u baarcu jime'e. Ajta a'íjna í niuucari í ti Pablo hua'utá'ixa, capu rá'antzaahua.
12 Ajta a'ujna mej autéjhuii, capu naa hua'é'ene'e mej mi me'uun á'ateevi'in me'újna a'íjna xicájra'a jetze ti huácimuajra. A'íj mú jín mu'iití miyen tiu'umuá'aj mej á'uciine me'újna mej mi me'uun e'aráasti me'újna Fenice, tej ti a'atzu á'ateevi'in te'újna, baarcu ti a'utéeche'eca. A'ujna Fenice, a'úu pu Creta e'ejtéme'ecan. A'uu pu seijre'eca'a tíj na'a újtepua púјme'en, ajta ante púјme'en.

Tí'ij nu'u japuutzari hua'utá'aseca'a eeca jamuan á jaata'a

13 A'ujna, cíj pu ti'iré'e'éecarej ye'icáa yénte púјme'en. Ayee mú tí'ixajtaca'a tijín ri'iri mej nu'u mauj huajú'un. Matí'ij mi a'ucíj. A'uu mú vejli'i e'ejtéene a'u ti e'eve'e'ástime í jaj, a'ujna u Creta.
14 Mi ajta, capu a'achú a'ateevi'i, ca'anín jín u a'utá'eecareca'a í jiri jetze. Ca'anín pu jín raataji'itze í baarcu a'íjna ti yéntepua púјme'en a'iré'e'eecareca'a.
15 Jé'ecan pu yé'utajcháјraa í baarcu. Capu ché'e huatári'iristareca'a tej huajú'un í eeca tzajta'a. A'íj tu jín huatáta'a ti tá'antini í eeca.
16 Aj tu ti te'uun a'uré'ene ti e'eráahuachi, chuej ti cílieen, ti ayén téja'arájtehuaa tijín Cauda. Capu ayén rí'i huápi'i tiú'eecaca'a a'ujna.
Ajta a'íin í baarcu ti cílieen jín seijre'e tej raajájsime'e, muári'eri tu jín ra'antítuaa í baarcu jetze ti ve'ée.
17 Matí'ij meri ra'antítuaa, aj mú mi raatacá'ane caujnari jime'e í baarcu ti ve'ée. Mu'uri tí'itziine'eca'a ti ari té'ejcachee í sej japua. Ayee pu téja'arájtehuaa a'ujna tijín La Sirte. A'íj mú jín ra'acájtuaa á jaata'a í ti'itij ti ij ra'anján í eeca.
18 Yee ruijmua'ate'e yee, aúche'e pu huá'eecaca'a temua'a, jeíhua. Matí'ij mi autéjhuii mej te'etéhua'axin á jaata'a í ijca mej tiú'utisime'e í baarcu jetze.
19 Huaíca xicaj tu á'atee tej te'eteehua'axi tamuájca'a jime'e nain ti tiú'utisime'ecaa í baarcu.

20 Jé'ecan tu á'atee tej caí a'atzu raaseíj ɨ xɨcaj, teajta ɨ xu'ura'ave. Ajta aúche'e pu a'ij pua'a hua'é'eene'ecaa. Temua'a pu tiú'eecaca'a, majta viiyeca'a. Tu'uri tiyen tí'imua'ajca tej teri muá'itɨche'esin. Teajta tiyen tí'imuajca tej caí ché'e a'ij rɨni.
21 Ajta tu'uri a'ateevi'i tej caí ti'itɨj cua'acaa. Aj pu i huatéechaxɨ huá'a tzajta'a a'ɨjna ɨ Pablo. Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'een teteca, sena'ajtzɨ́ ná'antzaahuate'enche'e. Sej caí e'eráciɨ́ca'anche'e se'újna u Creta, catu tiyen teja'urɨeéniche'e ɨ ijca.
22 Aru ɨ́jii, jeíhua nu hui á'amuahuavii sej uhuateújca'anen mɨ ru tzajta'a, a'iné capu ja'atɨ mɨ'ɨni mú'een. Tij teajta baarcu á'urɨeni. Capu amɨ́n ti'itɨ́j.
23 'Tɨ́ca'a, seɨj pu hui huataseíjre inee jemi, seɨj tɨ ravaɨre'e ɨ Dios ɨ nej neajta ravaɨre'e inee, ɨ tɨ ajta necha'ɨɨ.
24 Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "Pablo, capej nu'u tí'itziɨɨne'e. Ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn César raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ mej jɨ́n ti'imuaxájtzi'i. Ajta nu'u ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n Dios raatá'a mej ruuri muá'ara'ani naími'i a'achú pua'amé mej huajú'un é'e jamuan."
25 'A'ɨ́j pu hui jɨ́n setá'aj uhuateújca'anen mɨ ru tzajta'a, mú'een, teteca. Nee nu xaa rá'atzaahuate'e ɨ Dios. Ayee pu té'eme a'ij tɨ a'ɨɨn tinaatá'ixaa.
26 Mɨ ajta, aúche'e pu hui ruxe'eve'e tej te'uun e'ará'asti a'ujna já'ahua'a tɨ e'eráahuachi.
27 Teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua xɨcaj, tíca'a, aúche'e pu ráatajchijme'e ɨ baarcu ɨ eeca. A'ɨjna japua ɨ jaj tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Adriático, tɨ́'ɨj teja'uré'ene cumu a'atzaj já'ita'a tíca'a, a'ɨɨme ɨ mej ramuarɨ'e ɨ baarcu, mu'uri ramua'areereca'a tej teri ratá'asijme'e a'u tɨ e'eráahuachi.
28 Matɨ́'ɨj mi raaté'itɨee caujnari jɨme'e a'achú tɨ auutɨ́'ɨ. Ayee pu autɨ́'ɨcaa a'achú cumu seité japuan tamuáamuata'a japuan arájsevi meetro. Capu a'atzu a'ateevi'i, majtáhua'a raaté'itɨee, pu'uri seité japuan aráhua'apua meetro autɨ́'ɨcaa.
29 Matɨ́'ɨj mi muáacuaca atéehua'axɨ ɨ tepúusti'i tɨ acaujtuáavijmee cítzata'an ɨ baarcu tɨ i sej jetze avá'ujnan. Metí'itziɨɨne'eca'a tej te'ejteátu'a ɨ tetej jetze. Majta tí'itziɨɨne'eca'a, a'ɨj mú jɨ́n autéjhuii mej huatéjniuuni ajta na'a caí huatapuá'are.
30 Seica mú miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej huirácɨɨne ɨ baarcu jetze. A'ɨɨ mú miyen ruseíjrataca'a mej ra'atéhua'axɨn ɨ tepúusti'i tɨ acaujtuáavijmee. Mɨ majta caí miyen huarɨ́j. Meraacájtuaa mu'u ɨ baarcu ɨ tɨ cílieen jɨ́n seijre'e mej mi me'ɨ́jna jetze huateújvaɨre'en.
31 Aj pu i Pablo ayén tiraata'ixaa a'ɨjna anxíte tɨ tí'aijta, ajta ɨ mej jamuan á'ujujhua'ane'e tɨjɨ́n:
—Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e mej yee huateáturan ta jamuan íiye baarcu jetze, na'ari caí, capu ti'itɨ́j a'ij tejámuaatévaɨre'esin.
32 A'ɨ́j mú jɨ́n me'ɨ́n xantaaru'u ra'antiveíjcheca'a ɨ caujnari ɨ tɨ jɨ́n a'ijtápɨ'ihuaca'a ɨ baarcu tɨ cílieen jɨ́n seijre'e. Aj pu 'i atéjve á jaata'a.
33 Tɨ́'ɨj ari tɨ́n tapuá'arijme'eca, Pablo pu ayén ca'anírja'a tihua'utá'a ɨ huá'a tzajta'a mej nu'u tí'icua'ani. Ayen tɨjɨ́n:
—Pu'uri á'atee tamuáamuata'a japuan muáacua xɨcaj sej siyen ti'ijchú'eve'e, seajta siyen tirajpuaíjtzi tujri jɨme'e, caxu mé'e tejé'ecua'a.
34 Nu'uri tejá'amua'ixaate'e sej a'atzu tiú'ucua'ani. Ayee pu hui tiú'ujxe'eve'e sej si caí huácui'ini, a'iné capu ti'itɨ́j a'ij á'amuaruuren.
35 Tɨ́'ɨj ayén tihua'utá'ixaa, aj pu 'i pan huiirá'ɨ. Tɨ́'ɨj i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios jemi, mejseíiraca'a ɨ teite. Tɨ́'ɨj i ra'antítaaraxɨ ɨ pan, aj pu i a'utéjche tɨ ráacua'ani.
36 Naíimi'i mú á'ujca'anejca'a. Matɨ́'ɨj mi tiú'ucuaa majta a'ɨ́me.

37 Ayee tu ará'axcaa a'achú cumu hua'apua ciento japuan huaícate japuan
tamuáamuata'a japuan arájsevi tej aráte'ecaa ɨ baarcu jetze.
38 Matɨ'ɨj tiú'ucuaa a'achú tɨ hua'aránajcheca'a, matɨ'ɨj mi ra'ateájrɨe á jaata'a
me'ɨjna ɨ triigu tɨ ij caí ché'e tíjetere ɨ baarcu.

Tɨ'ɨj nu'u baarcu ateájrupi á jaata'a

39 Tɨ'ɨj huateapuá'areca'a, camu ché'e huamuájtejcaa a'u tɨ pítejá'arɨcɨ.
Matɨ'ɨj mi raaseíj a'u tɨ é'erɨ'ɨri tɨ a'utéjcheni ɨ baarcu, a'u tɨ huatáseaata'a.
A'uu mú tí'ijxe'eve'eca'a mej ye'use'aráichejra'ani ɨ baarcu ɨ sej japua tɨ pua'a
rɨ'ɨriistan.
40 Matɨ'ɨj mi ra'antiveíjcheca'a ɨ caujnari ɨ mej jɨ́n ra'ijtápe ɨ baarcu. Majta
raatáxɨpi ɨ cɨyej mej jetzen huajú'un. Matɨ'ɨj mi raatáxɨjtaca'a me'ɨjna ɨ
caujnari ɨ tɨ jɨ́n ajtatápi'ihuajme'ecaa ɨ paala ɨ mej jɨ́n raatéchaxɨjte'en ɨ baarcu.
Majta miyen huarɨj, merajcá'ane ɨ cɨɨxuri ɨ ta'acáavɨɨ ɨ baarcu jetze á tɨ aúunee
tɨ ij ra'anján eeca jɨme'e a'ɨjna ɨ cɨɨxuri. Matɨ'ɨj mi huataúra'a tɨ rá'antɨni a'ɨjna
ɨ baarcu.
41 Ajta catu raatá'aseca'a a'ájna a'u tɨ á'useaata'a a'iné sej jetze pu te'ejcáxɨ.
Capu ché'e rɨ'ɨrɨ́istaca'a mej raatáru'uxante'en a'u tɨ aúunee. Ajta ɨ cítzata'an
u baarcu, pu'uri teená'achijme'ecaa a'ɨjna jɨme'e tɨ ra'ajtéeva'ara ɨ jaj ca'anín
jɨme'e.
42 Majta me'ɨn xantaaru'u, mehuá'acui'icucaa naíjmi'ica ɨ mej
aiteánami'ihuaca'a mej mi caí antajaún, ajta, mej mi caí á'ucɨ'ɨca'an.
43 Ajta a'ɨɨn anxíte tɨ tí'aijta, a'ɨɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a tɨ japuan huániuuni
tɨ'ɨj ráavaɨre'en a'ɨjna ɨ Pablo. Aj pu jɨ́n caí hua'utá'a ɨ xantaaru'u mej
huá'ucui'ini. Aj pu i ayén tíhua'uta'aíj ɨ mej raayɨ'ɨtɨhua'a mej huatajaún mej
nu'u anáaté'ee mua'atévatzɨn á jaata'a mej mi antajaún u jetze pújme'en a'u tɨ
á'useaata'a.
44 Majta nu'u seica cɨyej japua huatajaún, majta seica cɨyej japua tɨ
ti'ipá'atza ɨ baarcu jetze ajtaná'axɨ. A'uu mú naími'i a'ará'a u jetze pújme'en.
Capu ja'atɨ aujámɨ.

28

Tɨ'ɨj Pablo a'uun a'utéveeca'a u Malta

1 Tetɨ'ɨj teri te'uun e'eré'etei tɨ e'eráahuachi, naími'i tu ruuricaa. Capu
seɨj huamɨ'ɨ. Aj tu ti ráamua'areeri'i tɨjɨ́n ayée pu téja'arájtehuaa a'ájna tɨ
e'eráahuachi tɨjɨ́n Malta.
2 Majta me'ɨn ɨ mej a'uun é'eche, rɨ'ɨ mú tí'iteteɨtestaca'a itejmi jemi. Matɨ'ɨj
mi aúunai, aj mú mi taatajé tej ahuátapɨste'en a'iné mevíiyecaa, ajta huáseevi'i.
3 Ajta a'ɨɨn Pablo, cɨyej pu huaré'eseɨj tɨ'ɨj ra'anajtuaa á tá'ataa. Aj pu i
cu'ucu'u u airáane tɨ tiu'ujé'ica ɨ taij jetze a'iné capu rá'aviicua'ireca'a tɨ pɨsti
ɨ taij. Tɨ'ɨquí Pablo tímu'iiri'i muájca'are'ara'an jetze.
4 Majta me'ɨn ɨ mej a'uun é'eche, matɨ'ɨj raaseíj tɨ cu'ucu'u a'án cáviɨjcaa
muájca'are'ara'an jetze ɨ Pablo, ayée mú tiú'urixaate'ecaa tɨjɨ́n:
—Cu xɨee a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ tí'itecui'ica. Pu'uri xaa ráavaɨ tɨ caí aujámɨ á jaata'a.
Mɨ ajta, ayée pu hui tiraavíjte'e ɨ Dios jemi, tɨ caí raatá'asin tɨ ruuri á'ara'ani
a'ɨjna ɨ Pablo.
5 Tɨ'ɨquí a'ɨɨn Pablo, raatéeca'atzɨj ɨ rumuájca'a. Aj pu i án tá'ataa huavátzɨ ɨ
cu'ucu'u. Capu ti'itɨj a'ij ráaruu ɨ Pablo.
6 Majta me'ɨn ɨ teɨte, ayée mú tí'imuajca tɨjɨ́n pu'uri tín teájaasin. Majta seica
miyen tɨjɨ́n pu'uri tín mɨ'ɨni. Metí'ijchu'eve'eca'a a'atzaj tɨ ti'itɨj a'ij raruuren.
A'atzu á'ateevi'ica, ajta a'ɨjna ɨ Pablo, capu ti'itɨj a'ij ráaruu. Aj mú mi seɨcɨé
tiu'umuá'aj. Matɨ'ɨj mi miyen tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Amɨjna, Dios pu hui pírɨcɨ.

7 A'ujna vejli'i chuej tɨ a'utacá'a, ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ tɨ tajtuhuan pírɨcɨ a'ujna tɨ e'eráahuachi, a'ɨ́ɨ pu ta'ancuré'evi'itɨ. Ajta, temua'a pu naa titaaxá'apuairi'i huaíca xɨcaj tzajta'a. Ayee pu ántehuaaca'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n Publio.

8 Ajta a'ɨ́ɨn táàtajra'an a'ɨ́jna ɨ́ Publio, a'ɨ́ɨ pu tí'icui'ica'a. Jéihua pu pístacare'e, ajta a'achu'itaca'a. Tɨ'ɨquí Pablo ráamuaareca'a. Ajta raatáhuaviiri'i ɨ́ Dios tɨ huarún. Aj pu i ra'avé'emuarɨej án mu'úutze'en. Tɨ́'ɨj i huarúj.

9 Ayee pu'u huarɨ́j, majta mú seica u a'uvé'eju'un ɨ́ mej tí'icucui'i ɨ́ mej a'uun é'eche. A'ɨ́mej pu ajta tiú'uhuaa.

10 Jé'ecan mú rɨ́'ɨ titaatéeje, majta nain mú títaatapuaíjve a'achú tɨ titá'aturaate'ecaa ɨ́ tej jɨ́n á'uju'un. Tetɨ'ɨjta ti huátacate tej ti á'ucɨɨne.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo a'uun a'ará'a u Roma

11 Tɨ́'ɨj teuumé'eca huaíca máxcɨra'i, aj tu ti atéecɨ seɨ́j jetze ɨ́ baarcu tɨ ajta a'uun a'uteájturaa téjmi jamuan ajta tɨ́j na'a caí ché'e tiú'ucɨmuajravi'icaa. A'uu pu é'eme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ baarcu u Alejandria ɨ́ tɨ taajá'utɨɨ. Ajta, ti'itɨ́j pu seijre'eca'a á tɨ aúunee ɨ́ baarcu jetze. Ti'itɨ pu antítaaviihuajme'ecaa hua'apua tɨ ayén seijre'e tɨ́j dioosi ɨ́ mej hua'apua, seɨj tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Cástor, ajta ɨ́ seɨj tɨjɨ́n Pólux. Tetɨ'ɨjta ti te'uun a'ucɨ́j tej ti te'uun u e'ará'asti, seɨ́j jetze ɨ́ chajta'a.

12 Tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ará'a baarcu tɨ a'utéeche'eca a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Siracusa. Huaíca xɨcaj tu á'atee te'újna.

13 Tetɨ́'ɨj ti a'ucɨ́j. Tetɨ́'ɨj ti te'uun vejli'i ajtéene tɨ e'eve'e'ástɨme. A'uu tu ti a'ará'a te'újna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Regio.

Yee ruijmua'ate'e yee yénte púɨjme'en pu ve'etá'eecaca'a ca'anín jɨme'e. Teajta seɨ́j jetze ɨ́ xɨcaj, a'úu tu a'ará'a a'ujna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Puteoli.

14 A'uu tu huá'uteu seica ɨ́ ta'ihuaamua'a. Matɨ́'ɨj mi taatajé tej te'uun a'uteáturan huá'a jamuan sei itɨeeri. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, tetɨ́'ɨj ti te'uun a'ará'a te'újna u Roma.

15 Majta me'ɨ́n ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej me'uun é'eche, mu'uri ramua'areereca'a tej teri te'uun á'uju'un. A'ɨ́j mú jɨ́n huiráacɨ u chajta'a mej mi ta'antinájche. A'uu mú ɨmuá e'eráacɨ me'újna chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n El Foro de Apio, ajta tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Tɨ huaíca chi'ij e'erá'ase a'u mej á'ujta'aruaijve'e.

Tɨ́'ɨj Pablo hua'useɨ́j, aj pu 'i rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, ajta jaítze'e ahuaújca'ane ɨ́ ru tzajta'a.

16 Tetɨ́'ɨj te'uun a'ará'a te'újna u Roma, a'ɨ́ɨ mú raatá'a tɨ Pablo ruseɨ́j námi'ihua. Seɨ́j pu'u racha'ɨɨca'a ɨ́ xantaaru'u.

Tɨ́'ɨj nu'u Pablo tihuá'a'ixaate'e a'ujna u Roma

17 Teuumé'eca huaíca xɨcaj tzajta'a, aj pu i Pablo hua'utajé ɨ́ mej tihuá'aijte'e ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj tiújseɨj, tɨ'ɨqui Pablo ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:

—Ne'ihuaamua'a, canu hui ti'itɨ́j a'ij huá'uruu a'ɨ́mej jemi ɨ́ teite, canu neajta auté'ɨtze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ taye'irá. Ayee nu éene'e, majtáhua'a mú naateevi'i me'újna Jerusalén, matɨ́'ɨj mi a'ɨ́ɨme hua'utátuii ɨ́ romanos.

18 Metína'íhua'uri'i, majta miyen tí'ijxe'eve'eca'a mej naatátuaani a'iné canu ti'itɨ́j a'ij huáruu tɨ ayén tiraavíjte'e mej me'ɨ́jna jɨ́n naajé'ica.

19 'Canu ti'itɨ́j jɨ́n tihuá'axajtzi'iran ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan inee. Mɨ majta, matɨ́'ɨj huaújniuuste, aj nu ni raatáhuaviiri'i tɨ a'ɨ́ɨn raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n César.

20 A'ɨi nu hui jɨ́n niyen tiraatáhuaviiri'i nej yé amuaatéeseij, neajta tejamuá'ixaate'en. A'ɨ́j nu jɨ́n amuájɨ'ɨcɨ'i cadeena jɨme'e a'iné nee nu niyen che'atá nena'a ti'ijchú'eve'e ɨ́ Dios matɨ́j a'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
21 Matɨ́'ɨj mi miyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Capu ja'atɨ mú titaja'utá'iti'iri'i mú'eetzi jɨme'e a'ujna u Judea. Majta ɨ́ ta'ihuaamua'a, ɨ́ mej a'uun e'eráacɨ, capu ajta ja'atɨ ti'itɨ́j jɨ́n ti'imuaxájtzi'i, ni capu ajta ja'atɨ titaatá'ixaa mú'eetzi jɨme'e ti'itɨ́j pej a'ij huáruu mé já'ahua'a.
22 'Ajta itejmi, ta'aráanajche tej hui ráanamua a'ij pej ti'ixa mú'ee, a'iné naíjmi'icɨ'e pu a'ij pua'a namuajre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jéjcua ɨ́ niuucari pej tíhua'ihuá'ixaa ɨ́ teɨte. —Ayee mú tiraata'ixaa me'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
23 Matɨ́'ɨj mi raaxɨ́'epɨ'ɨntare ja'anáj mej majtáhua'a tiújseɨre'esin mej mi majtáhua'a ráanamua me'ɨ́jna ɨ́ Pablo. Mu'iitɨ́ mú ajteáxɨireca'a ɨ́ teɨte a'u tɨ Pablo a'utéveeca'a. Tɨ́j na'a aré'apua'a te'utéjche ajta chúmua'anɨmua, raatapuá'ajtaca'a tɨ tihuaú'ixaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tí'aijta nainjapua íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. A'ɨjna ɨ́ Pablo huá'atese'eca'a tɨ hua'utémua'itɨn mej mi rá'antzaahuate'en ɨ́ Jesús. A'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari jetze pu tihua'utá'ixaate'eca'a a'ɨ́in tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ajta a'ɨ́in mej ra'uyú'uxaca'a ɨ́ seica ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.
24 Seica mú rá'atzaahuate'eca'a a'ij tɨ Pablo tihuá'a'ixaate'eca'a. Majta seica, camu a'atzu rá'atzaahuate'eca'a.
25 Matɨ́'ɨj mi caí a'ij tiu'utá'a. A'ɨ́j mu jɨ́n a'ucɨ́jxɨ. Maúche'e mú seica ranamuáaraca'a a'ij tɨ Pablo tí'ixajtaca'a. Tɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte, ayée pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ɨ́in ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, tzáahuatɨ'ira'a pu hui jɨ́n tihua'utá'ixaa á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ tɨ́'ɨj a'ɨ́in Isaías ayén tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Dios jetze me'ecan tɨjɨ́n:
26 Aricu, huá'a tzajta'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨtestemua'ame'en.
Patá'aj nu'u tihua'utá'ixaate'en yee mú'een xu ranamuaara xá'aju'un, aru caxu yaú'itɨée xá'aju'un.
Ja'atɨ pu nu'u xaa tejámuaatá'ixaate'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari, aru caxu ramua'aréeren a'ij tɨ huataújmua'a.
27 Ayee nu nu'u huá'aruuren a'iné mu'uri hua'uteáana ɨ́ huá'axɨejniu'uca jetze.
Majta nácuxa'i pú'een.
Yee mú cu xɨee mecaí tanamuaj.
Camu nu'u majta atanéjne'e.
Canu xaa hua'utá'asin mej mé uunéjne'ere.
Canu neajta hua'utá'asin mej ráanamua a'ɨ́me mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani ɨ́ ru tzajta'a,
mej mi caí yé vé'eju'un ineetzi jemi nej ni tihua'utá'uuni'i.
Ayee a'ɨ́jna ɨ́ Isaías ɨ́ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.
28 'Setá'aj hui siyen ráamua'aree mú'een, íjii tɨ yú auumé, tɨ Dios ari hua'utá'a ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, mej mi miyen che'atá mena'a tira'ancuré'an ɨ́ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i tɨ nu'u huá'a japua huatáaniuni. A'ɨ́i mú xaa ranamuajran, micu. —Ayee pu tihua'utá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo.
29 Tɨ́'ɨj ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Pablo, aj mú mi a'ucɨ́j ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Matɨ́'ɨj mi huiráacɨ á pua'acɨé. Aj mú mi ti'itiúrixáate'ajraa rujɨ́mua'a.
30 Ajta a'ɨjna ɨ́ Pablo, a'úu pu á'atee hua'apua nine'ira'a a'ujna u chi'ita ɨ́ mej huataújneɨj tzajta'a. A'ɨi pu hua'ancuré'evi'itɨjcɨcare'e naíjmi'ica ɨ́ mej yé'emuaarecare'e.

31 Jéihua pu tihuá'a'ixa'atehua'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios nain jɨ́n antiújmua'aree
íiyen chaanaca japua, ajta u ta japua. Ajta tihuá'amua'atehua'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́
tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua. Capu tí'itziɨ́ne'eca'a a'ɨ́jna
ɨ́ Pablo. Ajta capu ja'atɨ niu'ucamɨ'ɨca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Roma a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1 A'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej ravaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús. A'ɨ́ɨ pu na'antíhuau ineetzi, i nej i'i Pablo nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n te'aráasten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tinaa'íjca. Ayee pu een jɨ́n na'avé'ehuau huá'a tzajta'a ɨ́ seica, nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'íjna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios huá'a japua huániuuni.

2 Jéjcua ɨmuá pu Dios ayén te'ataújratziiri'i tɨ ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen ra'utéyu'uxaca'a me'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ yen téjmi jemi huateájturaa.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari, a'ɨ́j pu jɨme'en raxa a'ɨ́jna tɨ i'i yaujra'an pú'een, tɨ ajta airáane a'ɨ́jna jetze ɨ́ David teecan. Ayee pu teja'uré'ene a'iné a'ɨ́ɨ pu teáatacan huanú'ihuaca'a matɨ́j ɨ́ seica.

4 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu á'iyen ayén ra'antíhua'u tɨ nain jɨ́n antiújmua'areere a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna jetze aráujca'anejca'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios a'ɨ́jna tɨ ayén raatamuá'a tɨjɨ́n niyauj pu yee pú'een. Dios pu ayén nain jɨ́n tira'íjca tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ántehuaa Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu tavástara'a pú'een.

5 Cɨríistu'u nu jetze ra'ancuré'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ɨ́ Dios rɨ́'ɨ tinaatá'a nej ni niyen jetzen me'ecan á'ura'ani huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte nej ni niyen hua'utá'inen mej mi ra'aráastijre'en me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahuate'en, naími'i ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen chaanaca japua huachéjme.

6 Seajta mú'een, mú'een xu seajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, ɨ́ tɨ Dios ajta amua'antíhua'u mú'ejmi sej si jetzen ajtéme'ecanta xá'ara'ani ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

7 A'íjna yu'uxari jetze nu niyen tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mɨ sej se'uun huachéjme se'újna u Roma, mú'een ɨ́ tɨ Dios já'amuaxe'eve'e, tɨ ajta amua'antíhua'u sej si jemin seíire'e xá'ara'ani. Ché'e ayén teja'uré'enen tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ɨ́ tej rájya'upua, ajta ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Pablo pu nu'u raxɨ́'eve'e tɨ huaja'uvé'emuaare u Roma

8 Amuacaícan jɨme'e, ayée nu naíjmi'i rɨ́'ɨ tiratá'aca ne'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ nej ravaɨre'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tirá'astijre'e ɨ́ Dios. Jamuan ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ayée nu rɨ́'ɨ tiratá'aca, a'iné nain japua ɨ́ chaanaca mu'uri ramua'aree sej siyen té'atzaahuate'e.

9-10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ɨ́ nej ravaɨre'e nain jɨ́n a'achú nej a'anca'anéecan jɨ́n niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu tirú'umua'aree nej ja'anáj tɨ na'a niyen amua'utámua'areeri'i netɨ́'ɨjtá rahuavíiraj ná'aye'i. Ayee nu tí'ijhuavii tɨ ayén neetá'acare'en ɨ́ Dios nej ne'uun á'amuamuaare ná'ara'ani tɨ pua'a ayén Dios tirá'aca'ane.

11 Jéihua nu á'amuaseijramɨ'ɨ nej ni ca'anújra'a amuaatá'an sej si se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si jaítze'e te'utáviicua'i.

12 Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'e inee, tej ti tiyen che'atá tena'a ca'anújra'a huatáta'an itejmi jemi, a'ɨ́jna jɨme'e tej taxɨ́'ej té'atzaahuate'e taxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

13 Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej siyen ráamua'aree nej mu'iitɨ́ niyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare nej ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi. Tɨ́j na'a nej amuacaí niyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare nej niyen huárɨni, tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, ti'itɨ́j pu naatá'ijmɨijri'i nej ni caí ne'uun á'ume'en. Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen che'atá nena'a tiraamuá'itɨn mú'ejmi jɨme'e ɨ́ nej jɨ́n tiu'utátuiire'en ɨ́ Dios jemi a'ij nej neri tiraamuá'itɨ huá'a tzajta'a ɨ́ seica ɨ́ teɨte ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua huachéjme.

14 Ayee nu neri ne'ɨ́jna jɨ́n te'atánratziiri'i ɨ́ Dios jemi nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej raayɨ́'ɨtɨ hua'aniuuca a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Grecia é'eme'ecan, nej ni neajta tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a jeíhua mé té'umua'aree nusu tɨ pua'a mecaí ti'itɨ́j a'ij té'umua'aree, naúche'e nu niyen tihua'utá'ixaate'esin naíjmi'ica.

15 A'ɨ́j nu jɨ́n jeíhua a'anca'anéecan jɨ́n niyen raxɨ́'eve'e nej neajta tejámuaatá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios a'amua japua huániuuni, mú'een, mɨ sej Roma é'eche.

Tɨ té'eviicua'i ɨ́ niuucari

16 Capu netévi'iraste'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, sino a'ɨ́j nu jɨ́n rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios, a'iné ɨ́ niuucari jetze pu me'ecan ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios ɨ́ tɨ jɨ́n huá'a japua huániuuni naíjmi'ica ɨ́ mej ra'ará'astijre'esin, amuacaícan a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta á'iyen a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

17 A'ɨ́jna ɨ́ niuucari jetze pu ajta seijre'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ́ Dios mej mi me'ɨ́n teɨte miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin. Ayee mú xaa ne'u rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e, me'ɨ́jna jɨme'e mej meri té'atzaahuate'e. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: "A'ɨ́jna tɨ urarɨ́'ene'acan jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi ɨ́ ru tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu ruurican huateáturaasin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ araújca'ane a'ɨ́jna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'e."

Naími'i mú á'atura ɨ́ Dios jemi

18 Mɨ́ ajta, júte'e pu e'evé'eme'ecan a'ɨ́jna tɨ jéjre'e seijre'e tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ ɨ́ teɨte a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej meri mé rúurɨe ɨ́ Dios, majta a'ij pua'a tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, majta miyen tihuá'ijmɨi mej caí ché'e ranajche ɨ́ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee mú 'een jɨ́n huá'aruure mej mi a'ij pua'a tí'iteteɨ́testa muá'ara'ani.

19 Ajta tɨ́j na'a tɨ ayén ɨ́'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ́ ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios, matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ teɨte miyen tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a a'iné Dios pu ruseɨ́j ari hua'utaseíjrate.

20 Tɨ́j na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ́ chaanaca tɨ yú e'iré'ene, temua'a pu naa ayén tihuá'amitɨejte'e á'aye'i a'ɨ́ɨme a'ɨ́jna ɨ́ tej caí rasise'i tajɨ́'ɨ jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu xaa ayén tirá'amitɨejte'e á'aye'i a'ij tɨ 'een ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios, ajta tɨ ayén huateáturan tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, tɨ́j na'a rusén jɨme'e, a'iné ayée pu 'een ɨ́ Dios. Ayee pu tirá'amitɨejte'e á'aye'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ari raatétaahuaca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén jetzen seɨj té'ujpuaapua'are'en. A'ɨ́ɨme mú rujɨ́ɨmua'a miyen pú'een.

21 A'ɨ́ɨ mú ramua'atejca'a ɨ́ Dios. Majta raatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej caí ché'e ranajcheca'a me'ɨ́jna tɨ i'i Dios, camu majta rɨ́'ɨ tiraatá'acare'e. Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́j mú jetze ucájrupi mej me'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati ɨ́ mua'atzíira'a tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'eca'a. Capu ché'e huatárɨ'ɨristareca'a tɨ ayén tihua'utámitɨejte'en tzáahuati'ira'a jɨme'e.

22 Matɨ́'ɨj mauj miyen tí'ixajtaca'a tɨjɨ́n teen tu yee rɨ́'ɨ metíteumuámua'aree, capu ayén te'irájraa. Jaítze'e mú caí mé uumuámua'aree muá'araa.

23 Ayee pu tihuá'aruurejca'a asta mena'a caí raatapuá'ajtaca'a mej miyen rí'ɨ tiraatá'an me'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ caí ja'anáj mɨ'ɨni. Ayee mu'u seɨj huateánajcheca'a tɨ ayén seijre'e tɨ́j tevi na'ari tɨ́j pina'a nusu tɨ́j ti'itɨ́j tɨ muáacuaca ajta'ɨ́ɨcajmee ca'ɨ́n ti'itɨ́j tɨ á'usinuuren.

24 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios ayén mé hua'uhuá'axɨ mej mi miyen ra'ará'astijre'en naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e ɨ́ huá'a tzajta'a, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ a'ij pua'a 'een ɨ́ mej jɨ́n huaújtemua'ave'en. A'ɨ́ɨ mú majta miyen tí'ijrɨ'ɨrée muá'araa ɨ́ ru jetze tɨ́j na'a tɨ tiu'utévi'iraste'e.

25 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tihuá'uruu a'iné a'ɨ́ɨ mú ya'uhuá'axɨ me'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e mej mi ra'ará'astijre'en me'ɨ́jna tɨ hua'itzi na'a pú'een. A'ɨ́ɨ mú miyen hua'uténajcheca'a, majta hua'utévaɨ a'ɨ́mej tɨ Dios huá'utaahuaca'a. Camu ché'e mi ravaɨ́re'ecu muá'araa me'ɨ́jna ɨ́ Dios, ɨ́ tej tiyen rí'ɨ tiratá'aca tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

26 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios ayén hua'utá'a mej mi miyen ra'ará'astijre'en ti'itɨ́j tɨ a'ij pua'a éene'ecan jɨ́n huiránineica ɨ́ huá'a tzajta'a, tɨ́j na'a tɨ tiu'utévi'iraste'e. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej 'uuca ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨ́ɨ mú tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tite'enteújnaxca teteca jamuan a'ij tɨ a'ɨ́n Dios tihua'uteájtuaa. Ayee mu'u 'een jɨ́n huarɨ́j mej mi miyen seɨcɨé huárɨni tɨ caí a'ɨ́ɨn Dios ayén éeni'icɨ'e tihua'uteájtuaa.

27 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, ayée mú che'atá mena'a tiratépuaapua'ajtehua'a mej miyen tihua'anteánaxcan ɨ́ 'uuca a'ij tɨ tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ɨ́ Dios. Ayee mú éeni'icɨ'e huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e mej ruxɨ́'ej teteca jamuan huaújxana'acɨra'aten a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huá'a tzajta'a huiiráninei. Ayee mú huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'utévi'iraste'e ɨ́ ruxɨ́'ej teteca jamuan. A'ɨ́j pu jɨ́n pu'uri tihua'ucɨ́'ɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a huarɨ́j.

28 Ajta, a'iné capu ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén raavíjte'eca'a mej miyen ráamua'ati ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén hua'utá'a mej miyen tiú'umua'ati a'ij mej tirájteu rujɨ́ɨmua'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumua'atzíira'a. Ayee mu'u huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e, ajta mej mi miyen tí'ijrɨ'ɨrée tɨ́j na'a tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

29 Nain pu huá'a jemi seijre'e tɨ a'ij pua'a 'een. A'ɨ́j mú jɨ́n huaújxana'acɨra'ataca'a, majta a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́ɨca'a. Jé'ecan mú tí'inecua'atzeca'a. Jee xaa ne'u a'ij mú pua'a tí'iteteɨtestaca'a. A'ɨ́j mú jetze ucájrupi: a'ɨ́ɨ mú ti'iteúra'ate'ecare'e ɨ́ ti'á'ara'an ɨ́ ruxɨ́'ej tevi. Majta tí'itecui'ica. Jéihua mú majta ruté'axɨ'ɨcaa. Majta rucuanamuajca'a rujɨ́ɨmua'a. Majta mú a'ij pua'a huá'aruurejca'a ɨ́ ru'ihuaamua'a. Jee xaa ne'u, ayée mú rɨcɨ. A'ij mú pua'a tiú'ujjepe'e.

30 Hua'itzi mú jɨ́n tihuá'a'ixaate'e ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, majta rájcha'ɨ́ɨre'e ɨ́ Dios. Majta ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n hua'utéxɨeehuataca'a ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte. Majta á'ujtzaahuate'e. Ayee mú ruseíjrataca'a mej nu'u huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. A'ɨ́j mú majta jetzen ucájrupi a'ij mej ye'í huárɨni mej mi a'ij pua'a tihua'utzeíjrajmua'an. Camu majta huá'astijre'e ɨ́ ruvaújsimua'a.

31 Camu a'atzu miyen tí'ijrɨ'ɨre tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een seijre'e. Jéihua mú majta caí araúraste ɨ́ mej jɨ́n te'ataújratziiri'i. Camu majta huá'axe'eve'e ɨ́ ruteɨ́testemua'a. Camu a'atzu xaa ne'u hua'acu'uvée muá'aye'i ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.

32 Rumua'atzíira'a mú jɨ́n tirú'umua'aree a'ij tɨ Dios ari tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tiráacɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tí'ijrɨ'ɨre. Capu huá'a jetze ruxe'eve'e. Maúche'e mú miyen rɨcɨ. Majta ca'anírja'a hua'atá'aca ɨ́ seica mej mi miyen che'atá mena'a tí'ijrɨ'ɨrée muá'ara'ani.

2

Dios pu tzáahuati'ira'a jín tihuá'axijte'e í teite

1 Pajta mú'ee, ja'atí pej pírici, ti pua'a piyen seij jetze tí'ijpua'ajte'e í a'axí'ej tevi ti'itíj jime'e. Capu ri'irí pej piyen tiu'utaxáj yee capej a'íin pu'éene'e í pej jín piyen huaríj ti'itíj ti a'ij pua'a 'een. Mú'ee pej aseíj á jetze tiá'apua'ajte'e pe'íjna jime'e pej piyen che'atá pena'a ti'itiá'acha'ii a'ij ti a'íin ti'itiújcha'ii a'íjna í pej jetzen ti'itíj jín tí'ijpua'ajte'e.

2 Teajta iteen, ayée tu ramua'aree ti a'íin Dios ayén tihua'uxíjte'en tzáahuati'ira'a jime'e a'ímej í mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ii.

3 ¿Ni qui ayén timuá'amitiejte'e ti caí Dios puaíjtzi muaatá'asin, mú'ee mi pej piyen che'atá pena'a a'ij pua'a ti'itiá'acha'ii tíj ajta a'íin a'ij pua'a ti'itiújcha'ii í pej jetzen tí'ijpua'ajte'e ti'itíj jíme'en?

4 ¿Ní qui mú'ee pej raatéxieehuataca'a pe'íjna í Dios ti jeíhua huápi'i rí'i timuaatá'aca, ti ajta mua'acu'uvée á'aye'i? Aúche'e pu té'eviicua'i mú'eetzi jime'e. ¿Ni caí ti'itíj mú'eetzi jetze tásiseiiri ti Dios ayén rí'i timuaatá'aca pej pi seiciié tiú'umua'ati í jemin?

5 Mí pajta mú'ee, ¿a'iné pej pi peri ra'iteáana í á'axiejniu'uca pej pi caí seiciié tiú'umua'ati í Dios jemi? Ayee pej ramuá'itici ti a'íin Dios jeíhua huápi'i puaíjtzi muaatá'asin a'ájna xicájra'a jetze ti jetzen ayén huataseíjre'en á jéjre'e í Dios tí'ij nain jín tité'axijte'en tzáahuati'ira'a jime'e.

6 A'íi pu Dios nu'u ja'atí ayén tiu'utá'asin a'ij ti nu'u tiraavíjte'e seij ajta seij.

7 Majta seica, a'íi mú í mej miyen té'eviicua'i mej miyen rí'i titetiújcha'ii me'íjna jime'e mej miyen rahuauhuau ti Dios ayén rí'i tihua'utá'an, ti a'íin ajta ve'ecán jín tíhua'uta'aíjte'en, ti ajta ayén tihua'utá'an mej mi ruurican huateáturan í jemin tíj na'a rusén jime'e, ayée pu xaa ne'u tihuá'aci'iti mej ruurican huateáturan í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e.

8 Ajta a'íime í mej rujíimua'a mena'a rájteuve, majta caí á'ujca'ane mej miyen ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e ti ayén ti'ayajna, sino a'íi mu'u me'íjna jín ra'ará'astijre'e me'íjna ti huá'a tzajta'a huiiráninei ti a'ij pua'a 'een, ayée pu tihuá'aci'iti ti Dios ayén hua'ajteá'axi'isin. A'ij pu pua'a tihua'utá'asin í puaíjtzi a'íjna jime'e ti niu'ucami'i.

9 Matíj mena'a pua'amé í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii, jé'ecan pu hua'utamuári'eriste'esin. Dios pu huápi'i puaíjtzi hua'utá'asin, amuacaí a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta á'iyen a'ímej jemi í mej seij chuéjra'a japua huachéjme.

10 Majta a'íime, matíj mena'a pua'amé í mej rí'i titetiújcha'ii, Dios pu ayén rí'i tihua'utá'asin. A'íi pu ajta ve'ecán jín tíhua'uta'aíjte'esin. Temua'a pu naa hua'anpuá'ajte'esin tíj na'a rusén jime'e. Ayee pu xaa ne'u tihuá'aci'iti a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.

11 Ayee pu té'eme a'iné naími'i mú ruxí'ej 'een í Dios jemi.

12 Matíj mena'a pua'amé í mej caí ja'anáj ra'ancuré'a í niuucari í mej jín tí'aijta, ayée mú majta á'apua'aren. Mí ajta Dios pu caí huá'axijte'esin a'íjna jime'e í niuucari. Majta a'íime í mej ra'ancuré'a me'íjna í niuucari, ti pua'a miyen ti'itíj jín até'itze'ara'an, matíj mena'a pua'amé, a'íjna í niuucari, a'íi pu xaa ti'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'esin.

13 Ayee pu'u, a'iné a'íime í mej urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi, camu miyen huateáturaasin me'íjna jime'e mej ranamua me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Camu xaa ne'u, sino ayée mú xaa urarí'ene'acan jín huateáturaasin í Dios jemi ti pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij ti tirá'axa a'íjna í niuucari.

14 Jee xaa ne'u, a'ɨ́me ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ɨ́ mej caí ja'anáj ra'ancuré'a ɨ́ niuucari, tɨ pua'a miyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ ti'ixa me'ɨ́jna jɨme'e mej a'ij tirájteu ɨ́ ru tzajta'a, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n huataújmua'a mej ru tzajta'a a'ij tirájteu me'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

15 A'ɨ́ɨ mú miyen tí'itaseijrate'e tɨ́j na'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. A'ɨ́ɨ pu seijre'e ɨ́ huá'a tzajta'a. Tzáahuati'ira'a pu jɨ́n hua'atá'aca mej xaa tirú'umua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Ayee pu huá'a jetze tí'ipuaapua'ajte'e ɨ́ huá'amua'atziira'a, ajta a'ɨ́ɨ pu tihua'atá'uuni'iraca.

16 Ayee pu té'eme a'ij nej tejá'amuamua'ate. A'ájna xɨcájra'a jetze tɨ jetzen nain jɨ́n antiújmua'areere a'ame a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, Dios pu raatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huá'axɨjte'en ɨ́ teteca tɨ́j na'a ɨ́ mej jɨ́n miyen tiú'uruu avíitzi jɨme'e.

A'ɨ́me ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ajta ɨ́ niuucari tɨ Moisés raateájtuaa

17 Pajta mú'ee, tiché'e tiyen mú'eetzi jɨ́n tiu'utaxáj pej nu'u pe'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ́ Israél, pajta rá'astijre'e pe'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, pajta piyen á'atzaahuate'e pe'ɨ́jna jɨme'e pej nu'u ranajche tzáahuati'ira'a jɨme'e ɨ́ Dios.

18 ¿Ni qui ayén ti'ayajna, nusu peri ramua'aree a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e? ¿Ni pajta peri piyen raxɨ́'epɨ'ɨntare'e ɨ́ tɨ ɨ́'ixɨ'epɨ'ɨn pe'ɨ́jna jɨme'e pej temua'a naa tihuá'amua'ate pe'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta?

19 ¿Ni qui pajta piyen tí'imua'atze pej nu'u raayɨ́'ɨtɨ pej tihuá'umua'aten a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ja'anáj ti'ihuaújmua'ate? ¿Na'ari pej nu'u raayɨ́'ɨtɨ pej tihua'utaseɨ́jrate'en tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios?

20 ¿Ni qui piyen raayɨ́'ɨtɨ pej rɨ́'ɨ tihuá'umua'aten a'ɨ́mej ɨ́ tɨ caí ayén tihuá'amitɨejte'e a'ij tɨ tiraavíjte'e, nusu piyen raayɨ́'ɨtɨ pej tihuá'umua'aten a'ɨ́mej ɨ́ mej caí xɨ huavaújse? ¿Ni qui ayén ti'ayajna pej piyen raayɨ́'ɨtɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, tɨ ajta ayén tzáahuati'ira'a jɨ́n té'eyu'usi'i? ¿Ni tzaa ayén tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari pej pi nain jɨ́n rú'umua'areere?

21 Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna mú'eetzi jemi, mɨ pej seica tiú'umua'aten, ¿a'iné 'een jɨme'e pecaí piyen tiá'amua'ate aseɨ́j? Mɨ́ pej piyen tihuá'amua'ate mej nu'u caí tiu'unáhua'an, ¿ai qui piyen caí tí'inahua'aj mú'ee?

22 Ayee pej pajta tihuá'ixaate'e mej nu'u caí ruxána'acɨra'ate. ¿Ni qui mú'ee pecaí axana'acɨra'ate? Mɨ́ tɨ caí mua'aráanajche mej huá'anajche ɨ́ mej caí dios pú'een, ¿ni pecaí piyen tí'inahua'aj huá'a teyujta'a tzajta'a?

23 Mú'ee pej ca'anéeri hua'atá'aca mej mi ratéxɨeehua ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e pej caí ra'ará'astijre'e pe'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Mɨ́ pajta mú'ee, mú'ee pej ahua'atzaahuate'e pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari.

24 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i, tɨjɨ́n: "A'ij mú pua'a tiya'useɨ́j ɨ́ Dios a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mú'ejmi jɨme'e."

25 Tɨ́ pua'a piyen rá'astijre'e pe'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, aj pu xaa ayén timuaatévaɨre'esin mej mi ráamua'aree ɨ́ teɨte pej pe'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Israél. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a piyen ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan pe'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari, ayée mú muáruuren matɨ́j hua'arujca a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

26 Ajta, ja'atɨ́ tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ayén ra'ará'astijre'en ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ¿ni caí Dios ayén tiraatá'asin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ́ tɨ ayén éene'en huateáturan a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨ́j ɨ́ ja'atɨ tɨ ra'antisíjcheca'a ɨ́ runavij? Jee xaa ne'u, ayée mú rɨcɨ.

27 A'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí ra'antisíjcheca'a ɨ́ runavij tɨ ajta auj rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu muá'axɨjte'en mú'eetzi a'ɨ́jna jɨme'e pej até'ɨtzea'ara

pe'ɨjna jemi ɨ niuucari. Capu amɨn a'ij pej peri ra'ancuré'a pe'ɨjna ɨ niuucari, pajta ra'antisíjcheca'a ɨ á'anavij.
28 Tí pua'a ja'atí ayée na'a tí'ijrɨ'ɨre mé jéjre'e, capu ayén huataújmua'a tɨ a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tzáahuati'ira'a jɨn Israél jetze ajtéme'ecan. Capu xaa ne'u. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ ayén ra'antisíjcheca'a ɨ runavij, capu ayée na'a tí'ivaɨre'e tɨ ij ayén seíire'e á'ara'ani mé jéjre'e ɨ huá'ire'ara'an jetze.
29 Capu ayén ti'ayajna tɨ ja'atí tzáahuati'ira'a jɨn Israél jetze ajtéme'ecan a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn te'aráastijre mé jéjre'e seijre'e. A'ɨɨ pu'u xaa ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn nain jɨn araúrasten ɨ ru tzajta'a. Ajta, a'ɨjna ɨ ti'itɨ tɨ tí'ivaɨre'e tɨ ij ja'atɨ ayén urarɨ'ene'acan jɨn huateáturan ɨ Dios jemi, capu a'ɨɨ na'a ɨ mej miyen tí'ijrɨ'ɨre ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e. Capu ajta a'ɨɨ na'a pírɨcɨ ɨ tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze, sino a'ii pu a'ɨɨn pírɨcɨ tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén rɨ'ɨ ráaruuren ɨ ja'atɨ ɨ tzajta'an. Ajta a'ɨjna ɨ mej jɨn rɨ'ɨ tiraatá'asin a'ɨjna ɨ ja'atɨ, capu huá'a jemi a'iránineica ɨ teɨte sino Dios pu jemi airánineica.

3

Cɨrístu'u pu tá'ari'ira ɨ tej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi

1 ¿Ti'itájni jɨn a'ij rá'amua'araj a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ Israél jetze ajtéme'ecan? ¿Ni qui ti'itɨj a'ij tiraatéva'ɨri tɨ a'ɨɨn ra'antisíjcheca'a ɨ runavij?
2 Ayej xaa ne'u. Jéihua pu tira'ancuré'asin, ajta mu'iicáca pu jɨn raatéva'ɨri, a'ɨjna jɨme'e tɨ Dios amuacaí raateájtuaa ɨ runiuuca a'ɨmej jemi ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
3 Mɨ majta seica, camu miyen tira'ará'astijre. ¿A'iné huataújmua'a a'ɨjna ɨ mej caí miyen tira'ará'astijre? ¿Ni qui miyen ra'uré'uuna me'ɨjna tɨ jɨn Dios te'ataújratziiri'i?
4 Camu a'atzu xaa ne'u. Ché'e ayén éene'en ɨ Dios jemi tɨ a'ɨɨn Dios ruseɨj ayén tzáahuati'ira'a jɨn huateáturan tɨj na'a rusén jɨme'e. Mɨ majta ɨ teteca, ché'e ayén éene'en mej tí'ihua'itaca. Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨn:

Mej mi ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna
a'ij pej peri tiu'utaxájtaca'a,
pej pi tiu'utémua'itɨn pe'ɨjna jɨme'e
matí'ɨj me'ɨn muá'axɨjte'en.

5 Tí pua'a ayén seijre'e tɨ Dios ayén urarɨ'ene'acan jɨn huateájturaa a'ɨjna jɨme'e tej caí rá'astijre'e iteen, ¿a'iné huataújmua'a amɨjna? ¿Ni qui tiyen tiu'utaxáj a'ij mej tí'ixaxa'a a'ɨɨme ɨ mej caí ramua'ate ɨ Dios? Ayee mú tɨjɨn: "Capu nu'u xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ ɨ Dios a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn huataniú'ucan itejmi jemi."
6 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a a'ɨɨme, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨɨn Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.
7 Rɨ'ɨrí tɨ ja'atí ayén tiu'utaxáj yee: "¿A'iné 'een jɨme'e Dios ayén auj ná'axɨjte'en a'ɨjna jɨme'e ɨ nej nu'u auteájturaa ɨ jemin? Capu ayén tiraavíjte'e a'iné Dios pu jaítze'e tzáahuati'ira'a jɨn huateáturaasin a'ɨjna jɨme'e nej nu'u tí'ihua'itaca. Ajta jaítze'e mú miyen rɨ'ɨ tiratá'aca ɨ Dios me'ɨjna jɨme'e."
8 Tí pua'a ayén ti'ayájnache'e a'ij tɨ ti'ixa a'ɨjna ɨ ja'atɨ, ayée pu ajta rɨ'ɨríistaca'a tej tiyen tiu'utaxájtache'e tɨjɨn: "Tiché'e nu'u tiyen a'ij pua'a tirájcha'ɨɨ tɨ ij ayén huateáturan ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn." Jee xaa ne'u, ayée mú seica ta jetze tí'ijpua'ajte'e tej nu'u tiyen tí'ixaxa'a. Mu'uri xaa ne'u miyen ra'antimuá'itɨ tɨ Dios ayén a'ɨjna jɨn huá'axɨjte'en. Naími'i tu auteájturaa ɨ jemin.
9 ¿A'iné na'aqui? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ jaítze'e naa tí'itavaɨre'e itejmi i tej Israél jetze ajtéme'ecan caí a'ɨmej? Capu xaa ne'u a'atzu, a'iné tu'uri tiyen

raataxájtaca'a tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́ɨ pu ta'antimuá'itɨ tej ti a'uté'ɨtzee ɨ́ Dios jemi naíjmi'ica iteen i tej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

10 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ ayén urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e.
Capu ja'atɨ́.
11 Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ yaú'itɨe a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi.
Capu nu'u mé'e ja'atɨ́
tɨ ayén rahuauhuau tɨ ij raateánajche.
12 Naíimi'i mú meri mé rúurɨe méjca'i.
Camu ché'e ti'itɨ́j jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ jemin.
Capu mé'e ja'atɨ́
tɨ ayén rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ.
Capu ja'atɨ́ xaa ne'u.
13 A'ij pu pua'a namuajre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.
Runeanu mú jɨ́n tí'ihua'itaca
mej mi huá'ucuanamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
Ayee pu che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ́ niuucari
ɨ́ mej jɨ́n tí'ixaxa'a
tɨ́j ajta ɨ́ huá'ave'eri tɨ je'ihuajé'ica,
a'ɨ́jna tɨ cu'ucu'u jetze 'aíjninei.
14 Jéihua mú a'ij pua'a tiú'ujjepe'e,
majta huápɨ'ɨ jeíhua huá'ajaaxɨejte'e ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
15 Ca'anacan mú a'uruáachejye'i
mej mi seɨj huajé'ica mé já'ahua'a.
16 A'u tɨ na'a mej é'ecɨɨnej,
a'ɨ́ɨ mú a'ujca'anéecan jɨ́n raaté'uuna
tɨ́j na'a tɨ a'uun tejé'eseijre'e.
Jéihua mú puaíjtzi hua'atá'aca ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte.
17 Capu ayén tihuá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een
tɨ́'ɨj Dios hua'utéjpua'ajte'en ɨ́ teɨte mej mi ru'ihuaamua'atan temua'a naa.
18 Camu majta rá'atese'e ɨ́ Dios.
Camu majta ratá'aca tɨ huá'a jemi seijre'e.

19 Teajta iteen, tu'uri tiyen ramua'aree a'ij tɨ ti'ixa ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Ayee pu tihuá'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ́ mej jetzen ruxe'eve'e mej miyen ra'ará'astijre'en me'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Ajta ayén huatétuiihuaca'a mej mi huateáturan mej caí ché'e ti'itɨ́j xajta naíjmi'i ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ché'e mé'e ti'itɨ́j ɨ́ mej ru jetze rujpuá'ajte'en. Ayee pu'u te'irájraa tɨ ij ayén ámitɨeere'e tɨ Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua a'ɨ́jna jɨme'e mej auteájturaa ɨ́ jemin.

20 A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ja'atɨ́ ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén rá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Mí teajta iteen, ayée tu 'een jɨ́n ramua'aree ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een te'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨrí tej nain jɨ́n ra'ará'astijre'en te'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

21 Ajta íjii, pu'uri ayén titaataseíjrate a'ij tɨ tí'irɨ'ɨri tej tiyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi. Tu'uri ramua'aree tɨ caí ayén che'atá na'a tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a tí'ita'ixaate'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ́ Dios jetze me'ecan.

22-23 Ayee pu che'atá na'a tihuá'aciɨ'iti naíjmi'ica mej mi miyen riɨ'éene'ecán
jín huateáturan ɨ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ra'aráasten me'ɨ́jna ɨ
Jesús tɨ ajta i'i Ciríistu'u. Ayee pu che'atá na'a tihuá'aciɨ'iti a'ɨ́mej ɨ mej Israél
jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné
naími'i mú ruxɨ́'ej 'een ɨ Dios jemi. Naími'i mú majta auteájturaa ɨ jemin. Ajta
capu ja'atɨ́ ayén raayɨ́'iɨtɨ tɨ́'ij ayén nain jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

24 Ajta pu Dios ruxɨ́'evi'ira'a jín ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i mej mi
riɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ jemin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a.
Ayee pu 'een jín huá'a japua huaniú a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Ciríistu'u tɨ ajta
i'i Jesús.

25 Dios pu ayén raateájtuaa ɨ Jesús huá'a tzajta'a a'ɨ́ɨme ɨ mej yen japuan
huachéjme íiyen chaanaca japua tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataúra'an tɨ́j muaɨ'ɨvéjri ɨ
tɨ jɨ́n tiu'utanájchita a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej té'echa'ɨ́ɨca'a ɨ Dios jemi. Ajta tɨ ij
a'ɨ́ɨn hua'utéjpua'ajte'en ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e mej rá'atzaahuate'e. Dios pu
ayén huarɨ́j tɨ ij ayén tihua'utaseíjrate'en tɨ caí a'ɨ́ɨn a'ij pua'a huarɨ́j tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn
amuacaí tihua'utá'uuni'iri'i ɨ mej jín auteájturaa ɨ jemin. Capu a'ájná'ɨmua
puaíjtzi hua'atá'acare'e.

26 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén huarɨ́j mej mi me'ɨ́n ɨ mej huáteɨte íjii miyen raaseíj tɨ
a'ɨ́ɨn xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruseɨ́j ururɨ́'en. Ayee pu ajta huarɨ́j mej mi
ráamua'aree tɨ ajta xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'i mej
mi miyen riɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ jemin, naíjmi'ica, a'achú mej pua'amé
rá'astijre'e.

27 Tɨ́ pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itájni jín tá'atatzaahuate'e? Catu ti'itɨ́j jɨme'e,
a'iné capu ché'e ayén tiraavíjte'e. ¿Ti'itájni pɨ́rɨcɨ ɨ niuucari tɨ taatá'ijmɨijra? ¿Ni
qui a'ɨ́jna jɨme'e tej ra'aráastijre'en te'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta? Capu
xaa ne'u a'ɨ́ɨn pú'een, sino a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tej jín té'atzaahuate'e.

28 Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'e tɨ ja'atɨ́ ayén
riɨ'éene'ecán jín huateáturaasin ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́
té'atzaahuate'e. Ajta capu ti'itɨ́j jɨ́n raatéva'ɨri tɨ ayén ra'aráastijre'en a'ɨ́jna ɨ
niuucari ɨ mej jín tí'aijta.

29-30 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, ¿ni qui ayée na'a pú'een huá'a Dios, ɨ mej Israél jetze
ajtéme'ecan nusu ajta huá'a Dios pú'een a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
é'eme'ecan? Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu ajta huá'a Dios pú'een a'iné seɨ́j pu'u a'ɨ́ɨn
pú'een ɨ Dios. A'ɨ́ɨ pu huá'axɨjte'en a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej
mi riɨ'éene'ecán jín huateáturan ɨ jemin me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej té'atzaahuate'e.
A'ɨ́ɨ pu ajta ayén che'atá na'a huá'axɨjte'en a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua
é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a riɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ jemin
a'iné ayée mú che'atá mena'a té'atzaahuate'e.

31 ¿Ni qui tiyen te'ɨ́jna jín ra'uré'uuna te'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta te'ɨ́jna
jɨme'e tej tiyen té'atzaahuate'e? Catu xaa ne'u. Mɨ́ teajta iteen, teen tu te'ɨ́jna
jín raanaíjmire'en.

4

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ Abraham

1 ¿A'iné tena'a tiu'utaxájta te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tayaaxújcɨ'ɨ, a'ɨ́jna ɨ Abraham
teecan, ɨ tej jetzen airáane? ¿A'iné tíraarɨ́'ire a'ɨ́jna jemi ɨ Dios?

2 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn Abraham ayén riɨ'éene'ecán jɨ́n
huateáturanche'e ɨ Dios jemi, a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'itɨ́j jɨ́n te'aráaste, aj pu
xaa riɨ'ɨríista á'ame'enche'e tɨ a'ɨ́ɨn ruseɨ́j ahuaújtzaahuate'en. Mɨ́ ajta caí, capu
a'atzu riɨ'ɨríistaca'a tɨ ayén huárɨni ɨ Dios jemi.

3 Mí ajta, ayée pu té'axa í yu'uxari jetze tɨjín: “Abraham pu rá'antzaahua
a'íjna í Dios. A'íj pu jín, ayée pu Dios tiraaxí'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'íɨn ayén
urarí'ene'acan jín huateájturaa í jemin.” Ayee pu té'eyu'usi'i.
4 Niché'e seɨj huataxáj í niuucari. Tí pua'a ja'atí ti'itíj jín tí'imuarɨ'e, ayée
pu ruxe'eve'e mej tiraanájchite'en me'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn tiu'umuárɨej. Camu
ti'itíj raatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jɨme'e, sino ayée mú tí'ijnajchite'en a'ij tɨ
tiraavíjte'e.
5 Ayee pu che'atá na'a 'een í Dios jemi. Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ
ja'atí ayén raamuá'itɨn tɨ ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi
a'íjna jɨme'e tɨ ayée na'a tiu'umuárɨej ti'itíj jɨme'e. Mí ajta a'íɨn, tɨ pua'a
ayén rá'antzaahuate'en a'íjna tɨ tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'ire a'ímej í mej a'ij pua'a
titetiújcha'ɨɨ mej mi miyen rɨ'éene'ecán jín huateáturan í jemin, tɨ pua'a
rá'antzaahuate'en na'a a'íjna í ja'atɨ, Dios pu a'íjna jín tí'ijxɨ'epɨ'ɨntari'iran tɨ
ij a'íɨn rɨ'éene'ecán jín huateáturan í jemin.
6 Ajta, ayée pu che'atá na'a ra'utéyu'uxaca'a a'íjna í David teecan tɨ
ayén té'axa tɨ nu'u Dios ayén rí'ɨ tiratá'aca a'íjna í ja'atɨ tɨ Dios ayén
tiji'ijxí'epɨ'ɨntari'ire tɨ ij ayén a'íɨn rɨ'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Capu
ajta nu'u jetzen ruxe'eve'e tɨ a'íɨn ja'atí caí tiu'umuárɨej ti'itíj jɨme'e tɨ xí'epɨ'ɨn
'een.
7 Ayen tɨjín:
Rɨ'ɨ pu tihua'utá'a a'ímej
í tɨ Dios tihua'utá'uuni'iri'i
í mej jín auteájturaa í jemin.
Miché'e me'íjna jín huaújtemua'ave'en,
a'iné capu ché'e puaíjtzi hua'utá'asin.
8 Rɨ'ɨ pu tiratá'aca a'íjna í ja'atɨ
tɨ Dios caí ayén jetzen ti'itíj jín te'ujpuá'ajte'en
tɨ a'íɨn ti'itíj jín auteájturaa í jemin.
9 Ajta a'íjna í tɨ jín Dios rí'ɨ tihua'atá'aca, ¿ni qui a'ímej na'a cɨ'ɨti í mej
meri ra'antisíjcheca'a í runavij na'ari ajta ayén tihuá'acɨ'ɨti í seica í mej caí
miyen ra'antisíjcheca'a í runavij? Ayee nu neri tejámuaatá'ixaa ne'íjna jɨme'e
í Abraham teecan, tɨ Dios ayén tiraaxí'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'íɨn rɨ'éene'ecán jín
huateájturaa í jemin, a'íjna jɨme'e tɨ a'íɨn Abraham ayén rá'antzaahua.
10 ¿A'anajni ayén tiraaxí'epɨ'ɨntari'iri'i í Dios? ¿Ni qui ayén ráaruu tí'ɨj
Abraham caí xɨ ra'antisíjcheca'a í runavij? ¿Na'ari ayén tiraaxí'epɨ'ɨntari'iri'i
tí'ɨj a'íɨn ayén ari ra'antisíjcheca'a? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu Dios
ayén tiraaxí'epɨ'ɨntari'iri'i tí'ɨj ari ra'antisíjcheca'a í runavij sino tí'ɨj caí xɨ
ra'antisí'iche.
11 Aj pu'i ayén raateájtuaa a'íjna í ye'irá mej mi miyen ra'antisíjche í
runavij. Ajta ayén huataujmuajcaa a'íjna í ye'irá tɨ a'íɨn Abraham teecan ayén
rɨ'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi, a'íjna jɨme'e tí'ɨj caí xɨ ra'antisí'iche í
runavij, a'íɨ pu rá'antzaahuate í Dios.
A'íj pu jín, a'ii pu a'íɨn pú'een í huá'ahuaacɨxa'a naíjmi'i a'íɨme í mej caí
ra'antisí'iche í runavij, í mej majta té'atzaahuate'e. A'íj pu jín Dios ayén
che'atá na'a tihuá'axɨ'epɨ'ɨntari'ire mej mi miyen che'atá mena'a rɨ'éene'ecán
jín huateáturan í Dios jemi tíj a'íjna í huá'ayaaxujcɨ'ɨ.
12 Ajta a'íjna í Abraham teecan, a'íɨ pu ajta huá'ahuaacɨxa'a pú'een í mej
ra'antisí'iche í runavij. Majta a'íɨme, camu miyen mena'a ra'antisí'iche
í runavij, sino a'íɨ mú majta miyen éene'e rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ tíj ajta a'íjna í
Abraham teecan rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a, a'íjna tɨ tahuáacɨxa'a pú'een, tɨ ajta
té'atzaahuate'eca'a tí'ɨj caí xɨ ra'antisí'iche í runavij.

I ti jín Dios te'ataújratziiri'i, a'íi pu raanaújmire a'íjna jime'e tej rá'antzaahua

13 Ajta pu Dios ayén te'ataújratziiri'i a'íjna jemi í Abraham, ajta a'ímej jemi
í mej jetzen airáane ti nu'u ayén tiráaci'iti nain ti seijre'e íiyen chaanaca
japua. Capu Dios ayén te'ataújratziiri'i, a'íjna jime'e ti a'íin Abraham ayén
rá'astijre'eca'a a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta. Capu xaa ne'u, sino ayée
pu 'een jín Dios te'ataújratziiri'i a'íjna jime'e ti a'íin Abraham teecan ayén
ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'íjna jime'e ti té'atzaahuate'eca'a.

14-15 Ayee pu'u na'a, a'iné ti pua'a ayén tihuá'uci'iti a'ímej í mej rá'astijre'e
me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ché'e ayén ruxe'eve'e ti ja'atí ayén
té'antzaahuate'en, ajta capu ché'e ti'itíj vaire'e í ti jín Dios te'ataújratziiri'i.
Puaíjtzi pu hua'atá'aca a'íjna jime'e ti caí ri'iirí ti ja'atí nain jín ra'ará'astijre'en
a'íjna í niuucari. Mí ajta, camu ti'itíj jín auteáturan ti pua'a caí seijre'e a'íjna í
niuucari í mej jín tí'aijta.

16 A'íj pu jín, a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i ayén tihuá'aci'iti a'íjna jime'e
mej miyen té'atzaahuate'e ti ij ayén éene'e á'ara'ani ti Dios ruxí'evi'ira'a jín
rí'i tihua'utá'an, ajta ti ayén tzáahuati'ira'a jín tihuá'aci'iti naíjmi'ica a'ímej í
mej me'íjna jetze airáane í Abraham teecan. Naíjmi'ica pu tí'ici'iti amuacaícan
a'íime í mej ra'antisíjcheca'a í runavij, ajta a'íime í mej miyen che'atá mena'a
té'atzaahuate'e tíj a'íjna í Abraham teecan. A'íi pu a'íin pú'een í tahuáacixa'a,
naíjmi'ica a'achú tej pua'amé.

17 Ayee pu té'eyu'usi'i tijín: "Ayee nu neri timuaaxí'epi'intari'iri'i mú'eetzi.
Mu'iití mú teite mú'eetzi jetze a'iránejsin." A'íj pu jín, ayée pu tirá'amitiejte'e í
Dios, ti a'íin Abraham teecan a'íin pu'éene'e já'araa í tahuáacixa'a. Abraham
pu ayén rá'antzaahua a'íjna í Dios ti raayí'iti ti ajtahua'a hua'utátisten í
huá'axiejniu'uca a'ímej í mej meri huácuii. Ajta a'íjna í ti caí xi tí'iseijre'e, Dios
pu runiuuca jín ayén tí'ixaxa'a tí'ij ajta ayén te'irájra'ani.

18 Ajta a'íin í Abraham, tí'ij ayén tirá'amitiejte'eca'a ti caí ché'e a'ij
tí'iri'iristaca'a ti típe'eri á'ara'ani, mi ajta, ayée pu té'antzaahua mej miyen
mu'iití jetzen tite'iránejsin í teite a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i í jemin. Ayen
tijín: "Ayee mú pua'amé muá'aju'u a'íime í mej mú'eetzi jetze a'iránejsin matíj
xu'ura'ave pua'an."

19 Pu'uri rájcha'iica'a a'íjna a'achú cumu anxíte nine'ira'a a'íjna í Abraham.
A'íj pu jín ayén tirá'amitiejte'eca'a ti ari á'apua'aren í rutevij jetze. Ayee
pu che'atá na'a tí'imua'ajca a'íjna í ru'íj jime'e, a'íjna í Sara, ti caí ché'e
ri'iríistaca'a ti tiyaúj á'ara'ani.

20 Capu amín a'ij. Capu raatéxieehuataca'a ti rá'antzaahuate'en. Jé'ecan
pu ra'utámua'areeri'i a'ij ti te'ataújratziiri'i í Dios. A'íj pu jín, huateújca'ane í ru
tzajta'a ti ij jaítze'e ayén té'antzaahuate'en. Ajta, a'íi pu rí'i tiraatá'a í Dios.

21 Ayee pu nain jín tirá'amitiejte'eca'a ti Dios ayén raayí'iti ti ayén huárini í
rumuári'eri'ire'ara'an jime'e a'ij ti a'íin ari te'ataújratziiri'i.

22 A'íj pu jín ayén Dios tiraaxí'epi'intari'iri'i ti a'íin Abraham ri'éene'ecán jín
huateáturan í jemin.

23-24 Ajta a'íjna í niuucari ti jíme'en ayén Dios tiraaxí'epi'intari'iri'i, capu
ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ti ij ayée na'a tiráaci'iti a'íjna sino ayée pu ajta
tí'itaci'iti itejmi. Dios pu ayén che'atá na'a titaaxí'epi'intari'iri'i itejmi tej ti
teajta ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin. Ayee pu ajta tí'itaci'iti itejmi, i tej
rá'atzaahuate'e a'íjna ti ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'íjna í Jesús ti ajta
a'íin pú'een í tavástara'a.

25 A'íi pu ayén huataújtuii ti i huámi'ini ta jetze me'ecan, ti ij a'íin
tiu'unájchitaca'a ta jíme'en í tej té'echa'iica'a te'íjna jime'e í tej jín auteájturaa

ɨ Dios jemi. Aj pu'i Dios a'ɨjna jɨn ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ jemin.

5

Capu ché'e tacɨ'ɨti itejmi ɨ puaíjtzi

1 Ayee pu ti'ayajna. Tu'uri rɨ'éene'ecán jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e ɨ tej té'atzaahuate'e. Ajta a'ɨɨn ɨ tavástara'a, a'ɨjna Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨɨ pu ayén ta'anpuá'ajte ɨ Dios jemi.

2 Pu'uri xaa ne'u rɨ'ɨrí tej tiyen huataseíjre'en jemin tɨ ij íjii, a'ɨɨ rí'ɨ titaatá'an. Ayee tu éeni'icɨ'e seijre'e tɨ a'ɨɨ rí'ɨ titaatá'a. Teajta tiyen te'ɨjna jɨn tátemua'ave'e te'ɨjna jɨme'e tej teuj rachú'eve'e a'ájna xɨcáara'an ɨ tej jetzen seijre'e tá'ara'ani te'ɨjna jamuan ɨ Dios tɨ ayén rí'ɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e mej mi me'ɨjna jɨn rí'ɨ naa tira'utaseíj ɨ teɨte.

3 Capu a'ɨɨ na'a, sino teajta te'ɨjna jɨn tiyen tátemua'ave'e te'ɨjna jɨme'e ɨ tej jɨn rajpuaíjtzi, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tej tiyen raayɨ'ɨtɨ tej te'utáviicua'i te'ɨjna jɨme'e tej ti'itɨj jɨn tirajpuaíjtzica'a.

4 Ajta, tɨ pua'a tiyen raayɨ'ɨtɨ tej tiyen te'utáviicua'i, teajta tu teri tiu'utéemua'itɨ ɨ Dios jemi. Tɨ pua'a teajta tiyen tiu'utémua'itɨn, aj pu xaa ayén ɨ'irɨ'ɨri tej tiyen raachú'eve'en tej ti te'uun a'uteáturan ɨ Dios jemi.

5 Capu ja'anáj taatatévi'iraste'esin tej tiyen raachú'eve'en a'iné jeíhua pu ca'anɨjra'a taatá'a ɨ Dios ɨ tatzajta'a a'ɨjna jɨme'e tej jetzen arátaca'ane a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ajta Dios ayén tíya'uta'íteca'a ɨ ruxɨejniu'uca tɨ'ɨj téjmi jemi huateáturan.

6 Catu a'atzu a'ij té'eviicua'iraca'a tɨ'ɨj a'ájna teja'uré'ene a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ a'ɨɨn Cɨríistu'u huá'a jetze me'ecan huámɨ'ɨni ɨ teɨte ɨ mej jɨn auteájturaa ɨ Dios jemi.

7 A'ájná'ɨmua pu ayén tí'irɨni tɨ ja'atí ayén huataúra'an tɨ huámɨ'ɨni seɨj jetze me'ecan tɨ rɨ'ɨ tí'itevij. Jee xaa ne'u, camu mu'ɨi ɨ mej miyen huataúra'an mej mi seɨj jetzen me'ecan huácui'ini. Capu amɨn a'ij tɨ pua'a a'ɨɨn ja'atí jé'ecan huápɨ'ɨ rɨ'ɨ tí'itevij.

8 Mɨ ajta Dios, ayée pu 'een jɨn titaataseíjrate tɨ a'ɨɨn huápɨ'ɨ taxe'eve'e a'ɨjna jɨme'e tetɨ'ɨj teuj á'aturaave'e ɨ jemin, Cɨríistu'u pu xaa ta jetze me'ecan huamɨ'ɨ.

9 Ayee pu'u 'een jɨn huamɨ'ɨ tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi. A'ɨj pu jɨn ayén huarín, ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ'ɨj a'ɨɨn ta japua huániuuni tɨ ij caí táacɨ'ɨti ɨ puaíjtzi tɨ ayén teja'uré'enejsin.

10 Ayee pu ti'ayajna, a'iné tetɨ'ɨj teuj rájcha'ɨɨre'eca'a te'ɨjna ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén rɨ'ɨ táaruu tej ti tiyen rɨ'ɨ titeeteáturan ɨ jemin a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn yaujra'an ta jetze me'ecan huamɨ'ɨ. Ijii, a'iné a'ɨɨ pu ayén rɨ'ɨ táaruu tej ti rɨ'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi, ¿ni caí ayén ti'ayajna tɨ a'ɨɨn tu'irájtuaani a'ɨjna jɨme'e tɨ ajtahua'a i'irúuri? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

11 Capu a'ɨɨ na'a, sino teajta tu tiyen tátemua'ave'e jemin ɨ Dios te'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨɨ pu ayén rɨ'ɨ titáaruu tej ti tiyen rɨ'ɨ titeeteáturan ɨ Dios jemi.

A'ɨjna ɨ Adán, ajta a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u

12 Ayee pu ti'ayajna, tɨ a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ayén huataseíjre íiyen chaanaca japua a'ɨjna jɨme'e tɨ seɨj na'a ayén auteájturaa ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨjna ɨ seɨj ayén auteájturaa, aj pu'i ajta ayén teja'uré'ene tɨ huamɨ'ɨ a'ɨjna ɨ ja'atí. A'iné naími'i mú miyen airáane me'ɨjna jetze ɨ tevi, ayée pu ajta tihua'ucɨ'ɨ mej mi majta huácuii a'iné naími'i mú majta miyen auteájturaa ɨ Dios jemi.

13 Jee xaa, tɨ́ˈɨj caí xɨ huatétuiihuacaˈa ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, muˈuri miyen áˈaturaacaj ɨ́ teɨte ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ ajta, tɨ puaˈa caí seijreˈe ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, capu ajta xaa rɨˈɨríista aˈame tɨ jaˈatɨ́ ayén raˈuxɨ́jteˈen ɨ́ seɨj tiˈitɨ́j jɨmeˈe ɨ́ tɨ jɨ́n auteájturaa.
14 Mɨ́ ajta, tɨ́j naˈa tɨ Dios raatétaahuacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Adán asta naˈa caí huataseíjre aˈɨ́jna ɨ́ Moisés, naímiˈi mú huácuii ɨ́ teɨte. Capu amɨ́n aˈij tɨ puaˈa mecaí miyen cheˈatá menaˈa huarɨ́j aˈij tɨ huarɨ́j aˈɨ́jna ɨ́ Adán tɨ caí ayén raˈará'astijre aˈij tɨ Dios ayén tiraˈíjca. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Adán, aˈɨ́ɨ pu ayén éeneˈe tɨ́j aˈɨ́jna tɨ caí xɨ huataseíjre.
15 Mɨ́ ajta, capu ruxɨ́ˈej naˈa aˈɨ́jna tɨ teˈirájraa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ Dios ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨ́n taatapuaíjve, ajta aˈɨ́jna tɨ ˈairájraa tɨ seɨj naˈa auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Capu xaa neˈu, aˈiné muˈiitɨ́ mú miyen huácuii meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ seɨj ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ ajta, jaítzeˈe pu huápɨˈɨ tíˈivaɨreˈe aˈɨ́jna tɨ Dios taatapuaíjve, aˈiné aˈɨ́ɨ pu raˈuréˈuu aˈɨ́jna tɨ jetzen meˈecan seíireˈe jáˈaraa tɨ aˈij puaˈa éeneˈecaˈa tɨ ij ajta huáˈacɨˈɨti muˈiicáca aˈij tɨ ɨ́ seɨj ɨ́ tevi huarɨ́j ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe tɨ ij aˈɨ́ɨn ayén rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈan.
16 Ajta, aˈɨ́jna tɨ Dios taatapuaíjve, capu ayén cheˈatá naˈa ˈeen aˈij tɨ teˈirájraa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ɨ́ seɨj ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn ɨ́ jaˈatɨ ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aj puˈi Dios raˈuxɨ́jte, ajta puaíjtzi raatáˈa. Mɨ́ ajta Dios, matɨ́ˈɨj jeíhua auteájturaa ɨ́ jemin, aˈɨ́ɨ pu ayén taatapuaíjve aˈɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n ururɨ́ˈeneˈen jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.
17 Ayee puˈu xaa neˈu, aˈiné tɨ puaˈa ayén tiˈayántan ɨ́ mej huácuii matɨ́j menaˈa puaˈamé airáane meˈɨ́jna jetze ɨ́ tevi, ayée pu ajta ayén tiˈayajna mej mi ruuri muáˈaraˈani meˈɨ́jna jɨmeˈe mej raˈancuréˈa meˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios jeíhua huápɨˈɨ rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈa, majta meˈɨ́jna jɨmeˈe miyen raˈancuréˈa tɨ huaˈutapuaíjve mej mi miyen ururɨ́ˈeneˈacan jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin aˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ huarɨ́j aˈɨ́jna ɨ́ tevi, aˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta iˈi Cɨríistuˈu.
18 Ayee pu xaa neˈu teja'uréˈene, aˈiné seɨj puˈu ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, Dios pu naíjmiˈica aˈuxɨ́jte tɨ ij puaíjtzi huaˈutáˈan. Ayee pu ajta teˈirájraa mej mi naíjmiˈi miyen ururɨ́ˈeneˈacan jɨ́n huateáturan, mej mi ruuri muáˈaraˈani tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.
19 Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén teˈirájraa mej miyen titeˈuteájturaa ɨ́ Dios jemi aˈɨ́ɨme ɨ́ mej muˈíi aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ɨ́ seɨj aˈɨ́jna ɨ́ Adán teecan ayén auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu ajta tihuáˈacɨˈɨti muˈiicáca mej mi miyen ururɨ́ˈeneˈacan jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ɨ́ seɨj ɨ́ tevi, aˈɨ́jna ɨ́ Jesús, ayén araúraste aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios tiraˈíjca.
20 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, ayée pu ˈeen jɨ́n raateájtuaa tɨ ij ayén jaítzeˈe huataseíjreˈen ɨ́ mej jɨ́n aˈuteájturaa ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ ajta jímeˈen aˈɨ́jna tɨ nuˈu ayén jaítzeˈe huataseíjre ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa, ayée pu ajta teˈirájraa. Dios pu ajta jaítzeˈe rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈa ɨ́ ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe.
21 Ayee puˈu xaa neˈu, aˈɨ́jna tɨ aˈij puaˈa ˈeen ɨ́ Dios jemi, ayée pu aˈɨ́jna huaˈutéemuaˈitɨ ɨ́ mej huácuii. Ayee pu teˈirájraa tɨ́ˈij ayén cheˈatá naˈa tiuˈutéemuaˈitɨ aˈame aˈɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́ˈɨ titaatáˈa, tej ti rɨˈéeneˈecán jɨ́n huateáturan, tej ti tiyen ruuri táˈaraˈani tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn tavástaraˈa ɨ́ Jesús tɨ ajta iˈi Cɨríistuˈu, aˈɨ́ɨ pu ayén ta japua huaniú.

6

Teen tu nuˈu ruurican jɨ́n seijreˈe Cɨríistuˈu jemi

1 ¿Aˈiné huataújmuaˈa ɨ́ nej neri jamuáˈixa? ¿Ni qui tej teuj autéˈɨtzeˈaraˈan ɨ́ Dios jemi tɨ ij jaítzeˈe Dios rɨ́ˈɨ titaatáˈan?

2 Catu xaa ne'u. ¿A'iné tí'iriri tej tiyen teuj títe'uté'itze'ara'an i Dios jemi, a'iné catu ché'e rá'astijre'e te'ijna ti a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u ché'e a'ij tí'iriri tej ra'arái'asten i ti a'ij pua'a 'een.

3 Mi seajta mú'een, xu'uri siyen ramua'aree se'ijna, tetí'ij huámuai'ivijhuaca'a te'ijna jime'e tej teri rá'astijre'e te'ijna i Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, teen tu teajta te'ijna jetze ajtéme'ecantaca'a tí'ij a'iin huamí'i.

4 Tetí'ij huámuai'ivijhuaca'a, ayée pu ajta titáaruu mej ta'avé'ena a'ijna jamuan i ti huamí'i, tej ti tiyen che'atá tena'a jéjcuacan jín ruuri tá'ara'ani a'ij ti ajta tiráaruu a'ijna i Ciríistu'u. Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a i mi'ichite a'ijna jime'e ti muári'eri'ire'ara'an huataseíjre.

5 Tí pua'a tiyen te'ijna jetze ajtéme'ecantaca'a tí'ij a'iin huamí'i, ayée pu ti'ayajna tej teajta jetzen ajtéme'ecanta tá'aju'un te'ijna tí'ij Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a i mi'ichite.

6 Ayee pu'u, ayée pu titá'amitiejte'e, ti a'iin ti a'ij pua'a 'een, i tej jín a'ij pua'a ti'itítacha'iica'a, Dios pu ajta ra'uxíjte jamuan i Ciríistu'u matí'ij rá'utatai i Cúruu jetze, ti ij ayén antipuá'are a'ijna ti a'ij pua'a 'een i tej jín a'ij pua'a ti'itítacha'iica'a ti ij caí ché'e ca'aníjra'a tejámuaata'aíjte'en a'ijna ti a'ij pua'a 'een.

7 Tí pua'a ja'atí ari huámi'ini, capu ché'e ri'iríista a'ame ti a'iin i ti a'ij pua'a 'een ayén tiraata'aíjte'en.

8 Mi teajta iteen, ayée pu titá'amitiejte'e ti ayén ti'ayajna. Tí pua'a iteen Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan a'ijna jime'e ti huamí'i, teen tu teajtáhua'a ruuri tá'aju'un te'ijna jamuan.

9 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné Dios pu ari ra'ajjáj a'ijna i Ciríistu'u huá'a tzajta'a i mi'ichite, a'ij pu jín, capu ché'e ri'irí ti Ciríistu'u ajtahua'a huámi'ini. Capu ché'e ri'irí ti ra'antimuá'itin a'ijna i muári'eri'ire'ara'an i mej jín huácui'ini.

10 Tí'ij a'iin huamí'i, ayée pu 'een jín huamí'i ti ij ra'upuá'ajte'en a'ijna ti a'ij pua'a 'een i mej jín a'ij pua'a titetiújcha'iica'a. Ajta íjii, ti Ciríistu'u ajtahua'a i'irúuri, a'ii pu ayén a'ijna jín ruuri ti ij ri'i tiraatá'an i Dios.

11 Ché'e ayén che'atá na'a tejamuá'amitiejte'e sej seri huácuii sej si caí ché'e siyen ratéva'irihua'an se'ijna ti a'ij pua'a 'een. Ché'e ajta ayén tejamuá'amitiejte'e sej ruurican huateájturaa i Dios jemi a'ijna jime'e sej seri se'ijna jetze ajtéme'ecan i Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús.

12 A'ij pu jín, caxu siyen ratá'acare'en ti a'iin i ti a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'ijte'e i a'amua tzajta'a. Caxu seajta rá'astijre'e a'ijna ti a'ij pua'a 'een ti huiiráninei i a'amua tzajta'a.

13 Caxu seajta ratuiire'e tíj na'a ti seijre'e i á'amuajetze se'ijna jemi i ti a'ij pua'a 'een sej si siyen ratéva'irihua'an, sino setá'aj siyen huataújtuiire'en i Dios jemi se'ijna jime'e ti ayén tejamuá'amitiejte'e ti a'iin ari amua'irájtua huá'a tzajta'a a'iime i mej meri huácuii. Setá'aj siyen tiraatátuire'e tíj na'a ti seijre'e á'amuajetze sej si siyen se'ijna jín ratéva'irihua'an ti'itíj jime'e ti xí'epi'in 'een.

14 Tí pua'a siyen huári'ini, capu ja'anáj tejámuaata'aíjte'esin a'ijna ti a'ij pua'a 'een, a'iné xu'uri siyen se'ijna jetze araújca'ane ti Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'i tejamuatá'aca. Caxu ché'e siyen ca'anéeri jín rá'astijre'e se'ijna i niuucari i mej jín tí'aijta.

Tí pua'a nu'u ca'anéeri mú jín tí'ivaire'e

15 ¿A'iné tejamuá'amitiejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui tiyen teuj a'ij pua'a ti'itítacha'ii tá'ara'ani te'ijna jime'e ti Dios ruxí'evi'ira'a jín rí'i titaatá'aca,

teajta caí ché'e rá'astijre'e te'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta? Catu xaa ne'u a'atzu.

16 Mú'een xu siyen ramua'aree tɨ pua'a siyen huataújtuiire'en ja'atí jemi sej si ca'anéeri jɨn ra'ará'astijre'en, mú'een xu ca'anéeri jɨn raatéva'ɨrihua'a xá'aju'un, xaa ne'u. Capu amɨn a'ij, tɨ pua'a siyen tiraatéva'ɨrihua'an se'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta ayén amuaatá'asin sej huácui'ini, na'ari tɨ pua'a siyen sena'a tiraatéva'ɨrihua'an se'ɨjna tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een sej si siyen ruuri huateáturan ɨ Dios jemi.

17 A'ajná'ɨmua xu xaa siyen ca'anéeri jɨn raatévaɨ se'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta ɨjii, ayée nu 'een jɨn rɨ'ɨ tiraatá'aca ɨ Dios ne'ɨjna jɨme'e sej a'ujca'anéecan jɨn ra'ará'astijre'e se'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tejamuaamuá'ate, ɨ sej seajta ra'ancuré'a.

18 Dios pu amua'irájtua sej si caí ché'e ca'anéeri jɨn ratéva'ɨrihua'an se'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. Mɨ ajta, ayée pu amuáaruu sej si ca'anéeri jɨn raatévaɨre'en se'ɨjna tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een a'ɨjna jemi ɨ Dios.

19 Ayee nu ne'ɨjna jɨn e'ehuauritɨéecan jɨn tejá'amua'ixaate'e a'ij tɨ tihuá'aruurejca'a huá'a tzajta'a ɨ teɨte a'iné ayée pu tejamuá'aturaate'e sej caí nain jaú'itɨe. Ayee xu sejmí'i tiú'ujtuiiraca'a setɨj sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'ɨrihua'an ɨ sej jɨn huateújxana'acɨra'aten, sej si seajta siyen huárɨni tɨj na'a tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi. A'ɨj pu jɨn, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huataújtuiire'en nain jɨme'e setɨj sena'a sej ratéhua'ira'a sej si siyen raatéva'ɨrihua'an ɨ tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een sej si siyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi.

20 Setɨ'ɨj seuj raatéva'ɨrihua'a se'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een, capu a'amua jetze ruxe'eve'eca'a sej siyen ra'ará'astijre'en se'ɨjna tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi.

21 ¿Tɨ'itájni jɨn a'ij tejámuaatévaɨ a'ájná'ɨmua a'ɨjna, tɨj na'a tɨ ari já'amuatevi'iraste'e? Capu sein ti'itɨj, a'iné tɨj na'a tɨ ayén a'ij pua'a 'een, ayée pu hua'atéva'ɨrihua'a mej mi me'ɨjna jɨn huácui'ini.

22 Mɨ ajta ɨjii, tɨ'ɨj Dios amua'irájtua sej si caí ché'e ratéva'ɨrihua'an a'ɨjna ɨ tɨ a'ij pua'a 'een, ayée xu seri ca'anéeri jɨn raatéva'ɨri se'ɨjna ɨ Dios. Ajta, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej siyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi, sej si siyen seíire'e xá'ara'ani ɨ jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

23 Ayee pu'u xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu raamuá'itɨn ɨ ja'atɨ tɨ huámɨ'ɨni tɨ pua'a ayén raatévaɨre'e a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta, ayée pu 'een jɨn Dios rɨ'ɨ titaatá'a ruxɨ'evi'ira'a jɨme'e tej ti tiyen ruuri huateáturan ɨ jemin, a'ɨjna jɨme'e tej te'ɨjna jetze ajtéme'ecan te'ɨjna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, ɨ tavástara'a.

7

A'ij tɨ huataújmua'a tɨ pua'a 'ɨita'a huatéviche'en

1 Ne'ihuaamua'a, mɨ sej ramua'aree a'ij tɨ té'axa ɨ yu'uxari jetze ɨ mej jɨn tí'aijta, ayée nu tejá'amua'ixaate'e tɨ a'ɨɨn niuucari ayée na'a tí'ira'aijte'e ɨ ja'atɨ tɨj na'a tɨ auj ruuri. Capu ché'e tí'ira'aíite'e a'ame tɨ'ɨj huámɨ'ɨni.

2 Ayee pu ti'ayajna, tɨ pua'a 'ɨita'a ayén ari viɨche'e, ayée pu tí'ira'aijte'e a'ɨjna ɨ niuucari tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn 'ɨita'a ayén huateáturan jamuan ɨ rucín tɨj na'a tɨ auj ruuri. Ajta tɨ pua'a a'ɨɨn cína'ara'an ɨ 'ɨita'a huámɨ'ɨni, capu ché'e ayén tí'ira'aíite'e a'ame.

3 A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a nu'u seɨj jamuan huatéviche'en tɨ pua'a auj ruuri ɨ cína'ara'an, ayée mú tiraatamuá'amuate'e muá'aju'u me'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨjɨn tɨ huaújxana'acɨra'ate. Mɨ ajta tɨ pua'a a'ɨɨn cína'ara'an ayén huámɨ'ɨni, a'ɨjna

ɨ niuucari capu ché'e tí'ira'aíite'e a'ame. Ajta camu ché'e miyen raata-muá'amuate'e muá'aju'u tɨjín tɨ huaújxana'acɨra'ate, tɨ pua'a seɨj jamuan huatéviche'en.

4 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, a'iné Cɨríistu'u pu ayén rajpuaíjtzi já'araa ɨ rutevij jɨme'e mú'ejmi jetze me'ecan a'ɨjna jɨme'e tɨ huamí'ɨ ɨ cúruu jetze, capu ché'e tejá'amua'aíite'e a'ame a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta. A'ɨj xu jín, mú'een seɨj jetze xu ajtéme'ecan. A'ii pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna tɨ Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite sej si siyen raatátuiire'en ɨ Dios jemi setɨj sena'a sej se'ɨjna jín huarɨj tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn.

5 Ayee pu'u xaa ne'u titáaruu tɨ'ɨj ayén tí'ita'aijte'eca'a a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. A'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, a'ɨɨ pu ca'anírja'a raatá'a a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ ta tzajta'a. Ajta a'ɨɨn tɨ a'ij pua'a 'een, ayée pu tí'imuarɨ'eca'a ɨ ta tzajta'a, tetɨj tena'a ve'ée ɨ ta jetze, tej ti tiyen raamuá'itɨn tej huácui'ini.

6 Ajta íjii, capu ché'e tí'ita'aíite'e a'ame a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jín tí'aijta, a'iné Cɨríistu'u pu huamí'ɨ ta jetze me'ecan. A'ɨɨ pu a'ɨjna jetze taateájtuaa tej ti jéjcuacan jɨn ti'itéva'ɨrihua'an te'ɨjna jɨme'e ɨ ye'irá tɨ a'ɨjna jetze me'ecan ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tej ti caí ché'e tiyen ti'itéva'ɨrihua'an ɨ ye'irá jɨme'e tɨ mí'ime'ecan, tɨ ajta té'eyu'usi'ihuaca'a.

A'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ nu'u yen seijre'e neetzi jetze

7 ¿A'iné huataújmua'a a'ɨjna? ¿Ni ayén huataújmua'a, tɨ a'ɨɨn niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, ni caí a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ a'ij pua'a 'een? Capu xaa ne'u, a'iné canu niyen ramua'aréerenche'e ti'itɨj tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een tɨ pua'a caí huateáturanche'e itejmi jemi a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta. Tí pua'a caí ayén tinaatá'ixaate'enche'e a'ɨjna ɨ niuucari tɨjín: "Capej tí'inecua'atze", canu ja'anáj ramua'aréerenche'e tɨ ayén a'ij pua'a 'een tɨ pua'a niyen tí'inecua'atze.

8 Ajta a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei yú ne tzajta'a, a'ɨɨ pu ayén ti'ihuaújxe'eviste neetzi jetze nej ni jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atze a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn niuucari ayén tinaamuá'ate a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨme'en yee "capej tí'inecua'atze." Ayee pu'u, a'iné tɨ pua'a caí ayén seijre'e ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, capu rɨ'ɨrí tej tiyen tí'iramua'areere ti'itɨj tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een.

9 Ajta jéjcua ɨmuá nu niyen nexɨéehua á'uche'ecane'e; canu ti'itɨj tí'ijmua'areereca'a. Capu tí'ine'aijte'eca'a a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta. Aj nu ni niyen ra'utámua'areeri'i ne'ɨjna ɨ niuucari. Netɨ'ɨj ni niyen tiráamua'areeri'i tɨj na'a ɨ nej jɨn auteájturaa ne'ɨjna jemi ɨ niuucari. Canu ché'e rɨ'ɨ mé te'uché'ecane'e.

10 Ajta, ayée pu tiná'amitɨejte'eca'a tɨ ayén tiu'urɨj. A'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨn Dios ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ nu'u jɨn rɨ'ɨ titaatá'acare'enche'e, capu ayén rɨ'ɨ titaatá'a tzíte'e, sino ayée pu'u na'uxɨjte nej ni niyen huámɨ'ɨni ne'ɨjna jɨme'e nej caí ra'ará'aste ne'ɨjna ɨ niuucari.

11 Ayee pu a'ɨjna jɨn te'irájraa. A'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een, ayée pu ti'ihuaújxe'eviste ineetzi jetze a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn niuucari ayén tiu'utaxájtaca'a ti'itɨj tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta á'iyen, a'ɨɨn tɨ a'ij pua'a 'een ayén náacuanamua nej ni caí niyen ra'ará'asten ne'ɨjna ɨ niuucari. Ayee pu a'ɨjna jɨn huarɨj, a'ɨɨ pu ɨ niuucari ayén na'uxɨjte nej ni huámɨ'ɨni a'ɨjna jɨme'e nej caí ra'ará'astijre.

12 A'ɨj pu jɨn, capu ti'itɨj rá'aturaate'e a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta. Ajta a'ɨjna tɨ jɨn ayén tihuá'aijte'e, capu ajta ti'itɨj rá'aturaate'e. Ayee pu 'een jɨn tí'aijta a'ij tɨ tiraavíjte'e, ajta nain pu jɨn i'i xɨ'epɨ'ɨn.

13 ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ a'ɨ́jna tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn ayén na'uxɨ́jte nej ni niyen huámɨ'ɨni? Capu xaa ne'u a'atzu. Mɨ́ ajta, ayée pu ruxe'eve'eca'a tej tiyen tiraatámua'ati ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een, tej ti tiyen tiráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn pírɨcɨ a'ɨ́jna tɨ xaa a'ij pua'a 'een ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een ayén ti'ihuaújxe'eviste ineetzi jetze, tɨ i a'ɨ́ɨn tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn, ayén na'uxɨ́jte'en nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n huámɨ'ɨni, nej caí rá'aste ne'ɨ́jna ɨ́ niuucari, tɨ ij ajta ayén seíire'e á'ara'ani tɨ jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a seijre'e ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ́j tɨ a'ɨ́ɨn niuucari raatá'ijmɨi.

14 Ayee tu ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn niuucari a'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Mɨ́ neajta inee, i nej jɨ́n ratéhua'ira'a, nee nu neajta tí'ivaɨre'e nain jɨme'e ne'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.

15 Ayee pu'u, canu yaú'itɨe a'ij nej 'een jɨ́n niyen ti'itíncha'ɨɨ. A'iné ɨ́ ti'itɨ́j ɨ́ nej niyen raxɨ́'eve'e nej jɨ́n niyen huárɨni, canu xaa ne'u niyen rɨcɨ. Ajta, a'ɨ́jna tɨ caí a'atzu na'aráanajche, ayée nu ne'ɨ́jna jɨ́n rɨcɨ.

16 Ayee pu'u, tɨ pua'a niyen rɨcɨ ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí a'atzu na'aráanajche, aj nu xaa ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tiu'utaxáj yee a'ɨɨ́ pu nu'u i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée na'a 'een. Canu ché'e ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej neseíj niyen rɨcɨ, sino a'ɨɨ́ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een tɨ tásiseiiri yú ne tzajta'a.

18 Ayee nu ramua'aree tɨ yú ne tzajta'a a'ɨ́jna jetze ɨ́ nej ratéhua'ira'a, capu ti'itɨ́j ú'useijre'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Nee nu xaa niyen á'anca'ane nej niyen huárɨni ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Mɨ́ neajta inee, capu rɨ'ɨrí nej niyen rɨjca.

19 Mɨ́ ajta, ɨ́ nej jɨ́n niyen rɨcɨ, capu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn tɨ ajta na'aráanajche nej niyen huárɨni. Ca pu xaa ne'u. Ajta, a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta caí a'atzu na'aráanajche nej niyen rɨjca, naúche'e nu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen rɨcɨ.

20 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jɨ́n rɨjca a'ij tɨ caí tina'aráanajche, canu ché'e ne'ɨ́n pú'een inee, i nej niyen rɨcɨ, sino a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ú'useijre'e yú ne tzajta'a, a'ɨɨ́ pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n ayén rɨcɨ.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu tináamitɨejte'e tɨ ayén tí'ineruure. Netɨ́j nena'a nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n á'anca'ane nej niyen huárɨni ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e, a'ɨɨ́ pu ajta neetzi jemi seijre'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.

22 Jee xaa ne'u, nexɨejniu'uca nu jɨ́n niyen tí'ijxe'eve'e nej niyen ra'aráastijre'en tɨ́j na'a tɨ taateájtuaa ɨ́ Dios.

23 Ayee pu ajta tináamitɨejte'e tɨ ayén tí'ineruure netɨ́j nena'a ti'itéjvee ɨ́ ne jetze. A'ɨɨ́ pu ne'use'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een a'ɨ́jna jamuan ɨ́ tɨ tí'aijta yú nexɨejniu'uca jetze. A'ɨɨ́ pu ajta na'antimuá'itɨ nej ni ca'anéeri jɨ́n raatéva'ɨrihua'a ne'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén tí'aijta yú nej jetze netɨ́j nena'a ti'itéjvee.

24 Cui'i xaa ineetzi. ¿A'ataani ayén nu'irájtuaasin a'ɨ́jna jetze i nej ratéhua'ira'a tɨ i caí ayén tináacɨ'iti nej niyen huámɨ'ɨni?

25 Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ta jetze me'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta tavástara'a pú'een. Mɨ́ neajta inee, nexɨejniu'uca nu jɨ́n ratéva'ɨri a'ij tɨ titaateájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ Dios. Netɨ́j nena'a ti'itéjvee yú ne jetze, ayée nu neajta ratéva'ɨri a'ij tɨ tí'ine'aijte'e a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Tej nu'u tiyen rɨ́'ɨ tí'itacha'ɨɨ taajú'un a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

8

1-2 Rumuárɨ'eri'ire'ara'an pu jɨ́n amua'irájtua a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si siyen ruuri huateáturan ɨ́ jemin a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Capu ché'e ja'anáj tejá'amua'aíite'e a'ame a'ɨ́jna ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨ́jna tɨ a'ij

pua'a 'een tɨ ajta jamuatá'aca sej huácui'ini. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu ché'e Dios ti'itɨ́j jɨ́n mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'esin.

3 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ayén huarɨ́j a'ij tɨ caí tiu'utárɨ'ɨristareca'a tɨ ayén huárɨni itejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Capu a'atzu tavaɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari a'ɨ́jna jɨme'e tej caí te'evíicua'ira tej ra'ará'asten. A'ɨ́j pu jɨ́n Dios mú ya'uta'íteca'a ɨ́ ruyauj tɨ ij a'ɨ́in ayén che'atá na'a huataseíjre'en matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ teteca ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨ́i ɨ́ Dios jemi, tɨ ij ajta a'ɨ́in huataújmuai'ɨvejta a'ɨ́mej jetze me'ecan ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j tɨ́'ij ayén ra'uxɨ́jte'en tɨ caí ché'e tí'ita'aíite'e á'ara'ani a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.

4 A'ɨ́i pu ayén huarɨ́j tej ti te'ɨ́jna jɨ́n tiyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'ij tɨ a'ɨ́in tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Ayee tu xaa teri tiyen ra'ará'astijre a'iné catu ché'e tiyen ti'itítacha'ɨ́i te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ ta tzajta'a, sino tej tiyen te'ɨ́jna jetze arátaca'ane te'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej miyen ti'itiújcha'ɨ́i me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ huá'a tzajta'a a'ɨ́mej, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n tí'imua'atze a'ij tɨ a'ɨ́in ca'anɨ́jra'a tihua'atá'aca a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n rahuauhuau a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

6 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén na'a a'ɨ́jna jetze tí'imuajca tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ tzajta'an, ayée pu tí'ijcɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni.

Mɨ́ ajta tɨ pua'a a'ɨ́in ja'atɨ́ ayén tiu'utaúra'an tɨ ayén ti'itiújcha'ɨ́i a'ij tɨ a'ɨ́in tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu Dios ra'anpuá'ajte'en ɨ́ tzajta'an, ajta ayén raatá'acare'en tɨ ayén ruurican huateáturan ɨ́ jemin.

7 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ a'ij pua'a 'een, a'ɨ́i pu rájcha'ɨ́ire'e ɨ́ Dios. Capu taúra'aca tɨ a'ɨ́in tí'ira'aíite'e á'ara'ani a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios jetze airáninei. Jee xaa ne'u, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́in ja'atɨ́ ayén ra'ará'asten ruseɨ́j.

8 Ayee pu'u na'a. Capu a'ij tí'irɨ'ɨri mej rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios a'ɨ́ime ɨ́ mej mena'a miyen rá'astijre'e me'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ huá'a tzajta'a.

9 Mɨ́ seajta mú'een, caxu siyen titetaúra'acare'en tɨ a'ɨ́in ɨ́ tɨ a'ij pua'a 'een ayén tejá'amua'aíite'e á'ara'ani, a'iné a'ɨ́j pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́i pu tejá'amua'aíite'e a'ame. Ajta, tɨ pua'a caí ayén seɨj jemi huateájturaa a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, capu Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.

10 Ajta, tɨ pua'a Cɨríistu'u ayén huateájturaa ɨ́ a'amua tzajta'a, ayée pu já'amuacɨ'ɨti tɨ a'ɨ́in auupuá'are ɨ́ sej ratéhua'ira'a. Á'apua'aren xaa ne'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huiiránineica'a á'aye'i tɨ a'ij pua'a 'een ɨ́ a'amua tzajta'a. Mɨ́ ajta, ayée xu ruuri huateájturaa ɨ́ a'amua tzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén amua'uxɨjte sej si siyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén huateájturaa mú'ejmi tzajta'a ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ra'ajjáj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite, a'ɨ́jna tɨ ra'ajjáj ɨ́ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii, a'ɨ́i pu ajta rarújte'en ɨ́ sej ratéhua'ira'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ari seijre'e ɨ́ a'amua tzajta'a.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén ruxe'eve'e itejmi jemi tej ti caí ché'e tiyen rá'astijre'e te'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ ta tzajta'a.

13-14 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a siyen ra'ará'astijre'e se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiránineɨ ɨ́ a'amua tzajta'a, ayée pu tejá'amuacɨ'ɨti sej huácui'ini. Mɨ́

seajta mú'een, tɨ pua'a siyen tira'antipuá'ajte'en se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ ayén huiiráninei ɨ́ a'amua tzajta'a, tɨ pua'a seajta siyen huáriɨni se'ɨ́jna jɨme'e sej jetzen araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu tejá'amuaci'ɨti sej siyen ruuri huateáturan ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ime ɨ́ mej miyen jetzen araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i mú yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

15 Ajta a'ɨ́in ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ sej ra'ancuré'a, capu ayén tejá'amua'aijte'e sej ca'anéeri jɨ́n tiu'umuári'en, sej si seajtáhua'a rátziɨ́ine'e se'ɨ́jna tɨ tejá'amua'aijte'e. Capu xaa ne'u, sino a'ii pu'u a'ɨ́in pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ ayén á'amuaya'upuajtaca'a. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rá'anjee ɨ́ Dios, tɨjɨ́n: “Táàta yee, taata.”

16 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ajta ɨ́ tamua'atzíira'a, ayée mú che'atá mena'a tí'ijmua'aree tej nu'u tiyen yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ tá'iya'upua.

17 Ajta, tɨ pua'a teri tiyen yaújmua'ame'en pu'éene'en ɨ́ Dios, ti'itɨ́j pu a'ɨ́jna jɨ́n ajta tí'itaci'ɨti. Ayee pu tí'itaci'ɨti ɨ́ Dios jemi tɨ́j ajta ayén tiraací'ɨ ɨ́ Cɨríistu'u. Tɨ́ pua'a tiyen teajta jamuan Cɨríistu'u rajpuaíjtzi, teen tu teajta jamuan Cɨríistu'u ra'ancuré'asin te'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

A'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame tɨ́'ɨj auj mé e'evé'eme

18 Ayee pu xaa ne'u tináamitɨejte'e ineetzi. A'ɨ́jna tɨ caí xɨ seijre'e itejmi jemi, ɨ́ tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame tɨ ajta tí'itaci'ɨti tɨ́'ɨjtáhua'a huataseíjre'en ɨ́ tavástara'a, jeíhua pu jaítze'e huápɨ'ɨ ruxe'eve'e a'ɨ́jna caí a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíjtzi íiyen chaanaca japua.

19 Ajta, tɨ́j na'a tɨ ayén tí'iseijre'e tɨ Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'ɨ́i pu ari a'ujca'anéecan jɨ́n rachú'eve'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios hua'utaseíjrata a'ɨ́mej ɨ́ mej yaújmua'ame'en pú'een.

20 Ajta nain tɨ́j na'a a'ɨ́jna tɨ tí'iseijre'e, ayée pu seɨcɨé huaújruu tɨ ij caí ayén éene'e á'ara'ani a'ij tɨ tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ Dios. Mɨ́ ajta, capu ayén ruseíj huaújruu sino Dios pu ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ayén raateájtuaa tɨ ij ayén raajéjcuare'en mejca'ihuáyee.

21 Nain tɨ tí'iseijre'e, ayée pu ti'ijchú'eve'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios ayén raateájtuaani tɨ ij caí ché'e ayén ca'anéeri jɨ́n ratéva'ɨrihua'an a'ɨ́jna tɨ ra'antipuá'ajte'esin. Aj pu xaa ayén che'atá na'a huataujseíirata a'ame tɨ́j na'a ɨ́ tɨ Dios raatétaahuaca'a jamuan ɨ́ mej yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios. Ruxɨéehua pu jɨ́n naa seíire'e a'ame.

22 Ayee tu tí'ijmua'aree tɨ ayén éene'e á'aye'i tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá tɨ yú e'iré'ene, tɨ ayén che'atá na'a tí'iseijre'e tɨ taújye'in a'ɨ́jna jɨme'e tɨ temua'a tirajpuaíitzi á'aye'i tɨ́j 'íita'a tɨ pua'a ayén tira'utacuí'ine.

23 Mɨ́ teajta iteen, teen tu tiyen che'atá tena'a tataye'in a'iné pu'uri seijre'e itejmi jemi a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, tɨ a'ɨ́in pú'een ɨ́ ta'amuájca tɨ Dios ayén jɨ́n te'ataújratziiri'i. Ta'ataca'anéecan tu jɨ́n tiyen rachú'eve'e tɨ ij ayén nain jɨ́n titáaci'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tej yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, tɨ ij ajta Dios ayén ru'irájtuaani ɨ́ tej ratéhua'ira'a.

24 Ayee pu 'een jɨ́n Dios tu'irájtuaa tej ti tiyen rachú'eve'en te'ɨ́jna ɨ́ tej caí xɨ raseíj. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a teri raseíj ɨ́ tej rachú'eve'e, capu ché'e ruxe'eve'e tej rachú'eve'e. ¿Ni caí ayén ti'ayajna tɨ caí mé'e ja'atɨ́ tɨ ayén rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ ari raseíj? Capu xaa ne'u mé'e ja'atɨ́.

25 A'iné tu'uri rachú'eve'e te'ɨ́jna tɨ caí xɨ taacɨ́'ɨ, a'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen rachú'eve'en tecaí tiyen cátaxɨeehuata.

26 Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu tavaɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej rahuavíiraca ɨ́ Dios jemi, a'iné catu a'ij rɨni tajɨ́imua'a, ni catu a'atzu ramua'aree ti'itɨ́j tɨ niuucarijra'a ayén ruxe'eve'e tej ti tiyen tiu'utéjniuuni ɨ́

jemin. A'ɨj pu jɨn a'ɨɨ pu ta jetze me'ecan téniuusin. Ayee pu tí'icɨ'ɨxɨ, cumu tɨcaí té'anrɨ'ɨre, a'iné capu ja'atɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ ayén tiu'utaxáj.
27 Ajta a'ɨjna tɨ ayén tirú'umua'aree nain jɨme'e a'ij tej tí'imua'atze ɨ ta tzajta'a, a'ɨɨ pu ajta ramua'aree a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna tɨ rahuavii a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios a'iné a'ɨɨ pu ayén huá'a japua huatániuusin a'ij tɨ a'ɨɨn ayén tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

Nain tu jɨn tiu'utémua'itɨn ɨ jemin

28 Teen tu teajta tiyen ramua'aree tɨ Dios ayén tavaɨre'e tɨ ij nain jɨn ayén te'irájra'ani tɨ i a'ɨjna jɨn rɨ'ɨ titaatá'an itejmi, i tej raxɨ'eve'e ɨ Dios. Ajta Dios pu a'ɨjna jɨn ayén taatajé tej ti tiyen ratéva'ɨrihua'an a'ij tɨ a'ɨɨn ari titaaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i.
29 Ajta a'ɨɨme ɨ tɨ Dios jéjcua ɨmuá huá'amuajtejca'a tɨ ayén hua'irájtuaani, a'ɨɨ pu ajta jéjcua ɨmuá hua'antíhuau tɨ ij ayén huá'uruuren mej mi miyen che'atá mena'a seíire'e muá'ara'ani tɨ a'ɨjna ɨ yaujra'an. Ajta ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ij ayén hua'ajá'a pu'éene'e á'ara'ani, a'ɨɨ pu ajta jaítze'e vásta'a pu'éene'e á'ara'ani mecaí ɨ seica ɨ ru'ihuaamua'a ɨ mej mu'íi tɨ Dios huá'aya'upuaca'a.
30 Ajta a'ɨɨme ɨ tɨ ayén jéjcua ɨmuá hua'antíhuau, a'ɨɨ pu ajta hua'utajé. Ajta a'ɨɨme ɨ tɨ ayén hua'utajé, a'ɨɨ pu ajta ayén tíhua'uxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i mej nu'u rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ jemin. Ajta a'ɨɨme ɨ tɨ ayén tíhua'uxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i, a'ɨɨ pu ajta ayén hua'utá'a mej mi nain jɨn miyen che'atá mena'a seíire'e tɨj ajta a'uun seijre'e ɨ yaujra'an tɨj na'a rusén jɨme'e.
31 A'ɨj pu jɨn, ¿a'iné tetiu'utaxájta? Tɨ pua'a Dios ayén ta japua niuucari, ¿ni qui auj ayén tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén ta'antipuá'ajte'en itejmi? Capu xaa ne'u.
32 Capu Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i ɨ ruyauj tɨ ij caí huámɨ'ɨni ɨ cúruu jetze, sino ayée pu tihua'utátuii ta jetze me'ecan naíjmi'ica, tetɨj tena'a pua'amé iteen. A'ɨj pu jɨn, ayén che'atá na'a ruxɨ'evi'ira'a jɨn ayén nain taatapuaíjve'esin, nain tɨj na'a tɨ tí'iseijre'e ɨ CɨríIstu'u jemi.
33 ¿A'ataani ayén tihuá'axajtzi'iran a'ɨmej tɨ Dios ayén hua'antíhuau? Capu ja'atɨ xaa ne'u, a'iné Dios pu ruseɨj ayén tíhua'uxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ jemin.
34 ¿A'ataani ayén tí'ijxɨ'epɨ'ɨntare'en tɨ ayén puaíjtzi taatá'an itejmi? Capu ja'atɨ, a'iné seɨj pu'u ta jetze me'ecan niuu a'ame. A'ɨɨ pu ajta a'uun é'eseijre'e rɨ'ɨríinta'an ɨ Dios. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ CɨríIstu'u tɨ huamɨ'ɨ ta jetze me'ecan. Jee xaa ne'u, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e tej tiyen raataxáj yee a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ ajta a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii.
35 ¿A'ataani ayén te'entiú'uuna ɨ CɨríIstu'u jemi tɨ ij caí ché'e ayén taxe'eve'e? ¿Ni qui ayén tí'ijruuren tɨ pua'a ti'itɨj tamuárɨ'eriste'e na'ari tɨ pua'a ti'itɨj ayén tá'ɨtziite'e? Capu xaa ne'u. ¿Arí tɨ pua'a miyen a'ij pua'a táaruuren nusu tɨ pua'a tiyen tɨejcu? Capu ajta a'ɨjna. ¿Ari tɨ pua'a tej caí a'ij tí'ijviicua'i?, ca'ɨn ¿tɨ pua'a ayén titáacɨ'ɨti tɨ tziɨɨni'ire'e ɨ tej te'ɨjna jɨn huácui'ini? Capu xaa ne'u ayén te'entiú'uuna ɨ CɨríIstu'u jemi. ¿Arí tɨ pua'a miyen táacui'ini? Capu ajta xaa ne'u.
36 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨn:

Tɨj na'a tɨ 'eíjninei ɨ xɨcaj,
asta na'a caí u e'eteárute,
tɨ'ɨj pɨna'a mú miyen huá'atu'ire'e a'ɨmej
mej mi táacui'ini.
Ayee pu tihuá'amitɨejte'e
tej tiyen che'atá tena'a ti'itéva'ɨri
matɨj a'ɨɨme ɨ cáne'axɨ ɨ mej huá'acui'ica
mej mi miyen ráatuaani ɨ huá'ahua'ira'a ɨ cáne'axɨ.

37 Capu xaa ne'u ayén ja'atí te'entiú'uuna. Tíj na'a tɨ ayén tí'itaruure, nain tu jín tiyen tiu'utémua'itɨ a'íjna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ayén taataxí'eve tɨ ij ayén huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan.
38-39 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi tɨ ayén ti'ayajna tɨ caí ti'itíj ayén te'entiú'uuna tɨ ij caí ché'e ayén titáacɨ'ɨti a'íjna tɨ jín Dios taataxí'eve. Capu amín a'ij tɨ pua'a tiyen ruuri huateáturan na'ari tɨ pua'a tiyen huácui'ini. Camu majta miyen te'entiú'uuna a'íɨme í mej ta japua tí'ivaɨre'e í Dios jemi, na'ari a'íɨme í mej miyen tí'ivaɨre'e í tiyaaru'u jemi. Ti'itíj tɨ na'a tɨ a'ij seijre'e, tɨ pua'a auj teja'uré'enejsin na'ari tɨ pua'a ari ayén te'irájraa nusu muárɨ'eri'ire'ara'an pú'een í ja'atɨ, capu ajta ayén te'entiú'uuna. Capu amín a'ij tɨ pua'a a'íɨn pu'éene'en tɨ ta japua é'eseijre'e na'ari u tajete, ti'itíj tɨ na'a tɨ ayén seijre'e, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ayén te'entiú'uuna í Cɨríistu'u jemi, a'íjna í Jesús tɨ ajta tavástara'a pú'een.

9

Dios pu nu'u hua'antíhuau a'ímej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan

1 Ayee nu tzáahuatɨ'ira'a jín niyen tejá'amua'ixaate'e í Cɨríistu'u jemi. Canu tí'ihua'i nena'a. Ayee nu á'anxɨjte'en í nemua'atziira'a jɨme'e nej ni niyen ráamua'ati tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e nusu caí. Ajta a'íɨn í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, a'íɨ pu ajta a'íjna jín nevaɨre'e.
2 Jé'ecan nu huatánxɨeemɨjte'e, neajta ja'anáj tɨ na'a niyen rajpuaíjtzi yú ne tzajta'a.
3 Tí pua'a rɨ'ɨríistanche'e, tɨ Cɨríistu'u ayén mé núurɨeniche'e tɨ ij na'antipuá'ajte'en huá'a jetze me'ecan í ne'ihuaamua'a, a'íɨme í mej miyen che'atá mena'a airaújneijte netíj inee.
4 A'íɨ mú Israél jetze ajtéme'ecan. A'ii mú a'íɨn pú'een í tɨ Dios huá'aya'upuaca'a. A'íɨ pu ajta huataseíjre huá'a jemi a'íjna tɨ naa seíire'e já'araa mej mi miyen raamuaarée tɨ Dios a'uun huateájturaa huá'a jemi. Dios pu ajta huá'a jemi mu'iicáca jín tiu'utá'a í runiuuca a'ij tɨ ayén té'eme'enche'e. Majta a'íɨme, ayée mú ra'ancuré'a me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, majta me'íjna í ye'irá a'ij mej tí'ina'amiche'e. Dios pu ajta mu'iicáca jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi.
5 A'íɨ mú majta huá'a jetze huanéj ɨ tavaújsimua'a jetze. Ajta, huá'a jetze pu ayén airaújneijte a'íjna í Cɨríistu'u tɨ ajta a'íɨn pú'een í Dios í tɨ nain jín antiújmua'aree. Tiché'e tiyen ríɨ tiraatá'acare'en tíj na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.
6 Canu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ a'íɨn niuucari caí ti'itíj vaɨre'eca'a tɨ Dios ayén tihua'utá'a. Canu xaa ne'u, a'iné a'íɨme í mej jetzen airaújneijte í tayá'upuacɨ'ɨ a'íjna í Israél, camu naími'i miyen Israél jetze ajtéme'ecan.
7 Ajta capu ayén huataújmua'a mej naími'i yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan tɨ pua'a miyen me'íjna jetze airaújneijte. Camu xaa ne'u. Mí ajta ayén tijín: "Ayee pu ámitɨeere'e a'ame. A'íɨ mu'u a'íɨn pu'éene'e muá'aju'u í á'ayaujmua'a, a'íɨme í mej jetzen a'iránejsin a'íjna jetze í Isaac."
8 Ayee pu'u na'a, a'íɨme í mej Abraham jetze airaújneijte, capu ayée na'a hua'ucí'ɨ naíjmi'ica tɨ Dios ayén huá'aya'upuaca'a me'íjna jɨme'e mej me'íjna jetze airaújneijte. Ayee pu ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ímej ɨ mej té'atzaahuate'e me'íjna tɨ jín Dios te'ataújratziiri'i. A'íɨme pu xaa ayén ámitɨeere'e a'ame mej miyen yaújmua'ame'en pú'een a'íjna í Abraham teecan.
9 Ayee pu'u, a'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i tijín: "A'ájna tɨ ari ayén tiraaxí'epɨ'ɨntare tɨ ayén teja'uré'enejsin, nee nu neajtahua'a yé uvé'enejsin. Ajta a'íɨn í Sara, a'íɨ pu ari tiyaúj a'ame."

10 Ajta ɨ tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe, ayée pu tiráaruu aˈɨ́jna ɨ Rebeca. AˈɨɨÌ pu huaˈapuaca tiyaúumuaˈa jáˈaraa. Ajta seɨ́j puˈu aˈɨ́ɨn puˈéeneˈe ɨ huaˈatáàta, aˈɨ́jna ɨ tayáˈupuacɨˈɨ, aˈɨ́jna ɨ Isaac.
11-13 Ajta matɨ́ˈɨj caí xɨ huanúnuˈihua ɨ mej huaˈapua, matɨ́ˈɨj caí xɨ tiˈitɨ́j aˈij huáruurejcaˈa, tɨ puaˈa tɨ xɨ́ˈepɨˈɨn ˈeen naˈari tɨ aˈij puaˈa ˈeen, ayée pu Dios tiraataˈixaa ɨ huaˈanáànaj tɨjɨ́n: “AˈɨjÌna tɨ vástaˈa, aˈɨɨÌ pu raatévaɨreˈesin aˈɨ́jna tɨ paˈarɨˈɨ.” Ajta ayén tɨjɨ́n: “Nee nu raataxɨ́ˈeve neˈɨ́jna ɨ Jacobo. Neajta rájchaˈɨɨreˈecaˈa neˈɨ́jna ɨ Esaú.” Ayee pu ˈeen jɨ́n tiraataˈixaa tɨ ij ayén ráamuaˈaree aˈij tɨ rɨcɨ ɨ Dios tɨ aˈɨɨÌn seɨj avéˈehuau. Capu ayén aˈɨ́jna jɨ́n raˈavéˈehuau aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨɨÌn jaˈatɨ́ tiˈitɨ́j jɨ́n raˈaráˈastijre, sino aˈɨɨÌ pu ayén ˈeen jɨ́n raˈavéˈehuau tɨ aˈɨɨÌn Dios ruseɨ́j raatajé.
14 AˈinÌé tiyen teˈɨ́jna jɨ́n tiuˈutaxájta. ¿Ni qui tiyen tiuˈutaxájta tɨ caí xɨ́ˈepɨˈɨn rɨcɨ ɨ Dios? Catu xaa neˈu.
15 Ayee pu tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ Moisés tɨjɨ́n: “Nee nu niyen tiraatáˈuuniˈira jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén naˈaráanajche. Neajta nu niyen ráˈacuˈuve jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén naˈaráanajche.”
16 AˈɨɨÌj pu jɨ́n, capu ayén tíˈijcɨˈɨti seɨj ɨ jaˈatɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ayén raxɨ́ˈeveˈe ruseɨ́j. Capu ajta aˈɨ́jna jɨ́n tɨ tiˈitɨ́j rɨcɨ, sino aˈɨ́jna jɨ́n pu ayén tíˈijcɨˈɨti tɨ Dios ayén ráˈancuˈuvajxɨ.
17 AˈɨɨÌj pu jɨ́n Dios ayén tiraataˈixaa aˈɨ́jna ɨ Faraón tɨjɨ́n: “Ayee nu neˈɨ́jna jɨ́n niyen timuaˈíjca pej teˈenteárute peˈɨ́jna jɨmeˈe pej iˈi rey, nej ni huaˈutaseɨ́jrateˈen aˈij nej huárɨni ɨ nemuárɨˈeriˈiraˈa jɨmeˈe nej ni puaíjtzi muaatáˈan. Aj mú mi neetzi jɨmeˈe miyen tihuaˈutáˈixaateˈesin aˈu tɨ naˈa mej huachéjme íiyen chaanaca japua.”
18 AˈɨɨÌj pu jɨ́n, Dios ayén ráˈacuˈuve jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén raˈaráanajche. Ajta pu ayén raatáˈaca tɨ ayén raˈatéchaxɨjteˈen ɨ xɨéjniuˈuca jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén raˈaráanajche ɨ Dios tɨ ij ayén ráaruuren.
19 Ajta seɨ́j múˈeen, ayée pu tinaatáˈixaateˈesin tɨjɨ́n: “Tɨ́ puaˈa ayén tiˈayajna, ¿aˈinÌé ˈeen jɨmeˈe Dios ayén auj ta jetze tíˈijpuaˈajteˈe? ¿AˈataÌani rájchaˈɨɨreˈe ɨ Dios?”
20 Mɨ́ neajta inee, ayée nu tíˈimuaˈihuau tɨjɨ́n: “¿AˈataÌani pej púˈeen pej pi piyen aniúusteˈe ɨ Dios jemi mɨ pej iˈi teáataˈa? Dios pu muaatétaahuacaˈa múˈeetzi.” ¿Ni piyen tiraatáˈixaateˈesin peˈɨ́jna tɨ muaatétaahuacaˈa tɨjɨ́n: “AˈinÌé ˈeen jɨmeˈe piyen naatétaahuacaˈa”? Capej xaa neˈu.
21 NichéˈeÌ neajtahuaˈa seɨj timuaataˈíhuaˈu neˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ jaˈatɨ tɨ xaˈari tíˈitaˈahuaca. ¿Ni caí ayén tiraavíjteˈe tɨ aˈɨɨÌn seica huátaahuan ɨ xaˈari tɨ naa tíˈiseijreˈe, tɨ ajta huápɨˈɨ tíˈijnajche, ajta seica tɨ caí naa tíˈeen, tɨ cháˈanaˈa naˈa jɨ́n tíˈivaɨreˈe? Ajta nain aˈɨɨÌ pu jɨ́n ayén tíˈitaavijhuacaˈa seɨj jɨmeˈe ɨ xarij.
22 ¿AˈinÌé penaˈa tiuˈutaxájta tɨ puaˈa Dios ayén huárɨniicheˈe tɨ aˈɨɨÌn caí huataniúˈucan, ajta ayén teˈutavíicuaˈirancheˈe temuaˈa naa aˈij mej rɨ́ˈɨ muáˈayeˈi aˈɨɨÌme ɨ tɨ ayén tiraavíjteˈe tɨ aˈɨɨÌn Dios puaíjtzi huaˈutáˈan? Ayee pu ˈeen jɨ́n rɨni ɨ Dios tɨ ij ayén ámitɨeereˈe tɨ aˈɨɨÌn rumuárɨˈeriˈireˈaraˈan jɨ́n puaíjtzi huaˈutáˈasin aˈɨ́mej ɨ mej aˈij puaˈa titetiújchaˈɨɨ.
23 Ajta, ayée pu teˈutavíicuaˈirancheˈe tɨ ij ajta tiraataseɨ́jrata tɨ ayén huápɨˈɨ rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈa aˈɨ́mej ɨ tɨ huáˈancuˈuvajxɨ, ɨ tɨ amuacaí ayén rɨ́ˈɨ tihuaˈuteájtuaa tɨ ij ayén tihuáˈucɨˈɨti mej mi ruuri miyen éeniˈicɨˈe huateáturan ɨ jemin tíj naˈa rusén jɨmeˈe.
24 Ayee pu xaa neˈu tíˈitaruuren itejmi ɨ tɨ ari taatajé, itejmi i tej Israél jetze ajtémeˈecan, ajta aˈɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan.
25 Jee xaa neˈu, ayée pu aˈɨ́jna jɨ́n tiˈixa ɨ Dios aˈɨ́jna jetze tɨ ayén raˈutéyuˈuxacaˈa aˈɨ́jna ɨ Oseas teecan tɨjɨ́n:
AˈɨɨÌme ɨ mej caí amuacaí neetzi jetze ajtémeˈecantacaˈa,

nu'uri niyen hua'utámua'atzi
tɨjɨ́n mej neteítestemua'a pú'een.
Ajta a'ɨ́jna nej caí raataxí'eve,
ayée nu neajta raatámua'atzi
tɨjɨ́n mɨ nej muaxe'eve'e.
26 Ajta, ayée pu té'eme a'ájna
a'u mej miyen tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte
mej nu'u caí neteítestemua'a pú'een,
a'ájna mú miyen hua'utámua'atzi
mej nu'u yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios tɨ i'i ruuri.
27 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Isaías teecan, ayée pu ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan tɨjɨ́n: “Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a miyen mu'iicáa a'ɨ́ɨme ɨ́ huá'ayaujmua'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Tɨ́ pua'a mej miyen a'achú ará'axca tɨ́j na'a tɨ seijre'e ɨ́ sej tɨ a'uun é'ejca a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj, capu naíjmi'ica hua'irátuaasin ɨ́ Dios, sino a'ɨ́mej pu'u hua'irátuaasin ɨ́ mej jɨ́n miyen huateájturaa.”
28 “Ayee pu té'eme, a'iné ca'anacan pu Dios ayén nain jɨ́n ra'antipuá'ajte'esin tɨ puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua.”
29 Ayee pu che'atá amuacaí tira'utéyu'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Isaías tɨjɨ́n:
Ayee tu éene'e ta'aju'unche'e matɨ́j a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa u Sodoma,
matɨ́j majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uun é'echejca'a u Gomorra,
ɨ́ mej caí ché'e é'eseijre'e me'újna.
Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Dios, ɨ́ tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica
ɨ́ mej a'uun é'eseijre'e u ta japua,
a'ɨ́ɨ pu ayén raateájtuaa itejmi jemi
mej mi miyen huateáturan a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej ta jetze airaújneijte.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan jɨme'en ɨ́ niuucari tɨ téjmi jemi huatétuiihuaca'a

30 A'ɨ́j pu jɨ́n, ¿a'iné ti'itɨ́j tetiu'utaxájta? Ayee pu'u xaa ne'u. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rahuauca'a mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi. Capu amɨ́n a'ij. Ayee pu ajta tihua'ucí'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahua.
31 Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme, ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, ɨ́ mej miyen rahuauca'a mej mi rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi, me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ra'ará'astijre me'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, a'ɨ́ɨ mú xaa caí miyen ra'ancuré'a me'ɨ́jna ɨ́ mej rahuauca'a.
32-33 ¿A'iné 'een jɨ́n mecaí miyen ra'ancuré'a? Ayej xaa ne'u, ayée mú 'een jɨ́n huamuá'itɨche me'ɨ́jna jɨme'e mej rahuauca'a mej mi miyen huárɨni mej ti'itɨ́j jɨ́n te'ará'astijre'en. Camu rahuauca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahuate'en. A'ɨ́ɨ mú jɨ́n huamuá'itɨche me'ɨ́jna jɨme'e mej raatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
Casi'i, ayée nu raateátuaasin ne'ɨ́jna
ɨ́ ja'atɨ ne'újna u Sión.
Ayee pu tinaatéva'ɨre'e tɨ́j ɨ́ tetej
ɨ́ mej jetzen a'ijcá'acata ɨ́ teteca,
ɨ́ mej majta jetzen a'itávitzej.
Ajta capu raatatévi'iraste'esin a'ɨ́jna

ɨ ja'atɨ tɨ ayén rá'atzaahuate'en.

10

Camu nu'u raamuá'a me'ɨ́jna tɨ Dios raateájtuaa

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, nej niyen a'anca'anéecan jɨ́n tí'ijxe'eve'e yú ne tzajta'a, neajta nu rahuauhuau ɨ́ Dios tɨ ij a'ɨ́ɨn Dios ayén hua'irájtuaani.
2 A'ɨ́ɨme nu jɨ́n niyen ti'ixa ɨ́ mej a'ujca'anéecan jɨ́n rana'amiche ɨ́ Dios. Aru camu tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche.
3 Matɨ́'ɨj miyen rahuauca a'ij mej ye'í huárɨni mej mi miyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tɨ Dios ari tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ij ja'atɨ́ ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ jemin. Ayee mu'u rahuauca me'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n rujɨ́ɨmua'a mena'a rájteu. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen raatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna ɨ́ tɨ Dios ari ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare.
4 Ayee pu'u na'a, a'iné Cɨríistu'u pu nain jɨ́n ra'ará'astijre a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta tɨ ij ja'atɨ́ tɨ na'a ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́ ayén té'atzaahuate'e.
5 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, ayée pu ra'uyú'uxaca'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ tɨ rá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ayée pu nu'u ajta tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ niuucari.
6-7 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ari rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu tí'imua'atze tɨjɨ́n: "Capej piyen té'umua'atze ɨ́ a'atzajta'a tɨ ayén ruxe'eve'e peja'ujnén u ta japua pej yé rave'ecájneijte'en pe'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u." Ajta ayén tɨ a'ɨ́jna jɨme'en: "Capej piyen pej téte'ɨmua a'ucáanen ɨ́ tajete pej ra'itátuaani ɨ́ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii."
8 Mɨ́ ajta, ayée pu ti'ixa a'ɨ́jna tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n huateájturaa rɨ'éene'ecán jɨ́n ɨ́ Dios jemi tɨjɨ́n: "Pu'uri mú'eetzi jemi seijre'e ɨ́ niuucari pej piyen tihua'utá'ixaate'en, pajta pe'ɨ́jna jetze piyen tí'imua'atze ɨ́ á'a tzajta'a." A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ tej tiyen tihuá'a'ixaate'e tá'aye'i.
9 Ayee pu'u na'a, a'iné tɨ pua'a mémuaseiiraca'a ɨ́ teɨte, pej piyen raataxáj yee Jesús pu tavástara'a pú'een, ajta tɨ pua'a piyen té'atzaahuate'e ɨ́ á'a tzajta'a tɨ Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite, aj pu xaa Dios mua'irájtuaani.
10 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, ja'atɨ́ pu ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'e ɨ́ ru tzajta'a. Dios pu ajta ru'irátuaasin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén tiu'utaxájtaca'a tɨ Dios jetze ajtéme'ecan, meti'iseɨiraca'a ɨ́ teɨte.
11 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ́ niuucari jetze tɨjɨ́n: "Capu ja'anáj ratatévi'iraste'esin ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ rá'antzaahuate'en a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u."
12 Ayee pu'u, naímɨ'i mú ruxɨ́'ej 'een, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné seɨj pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tavástara'a tɨ ayén tí'ita'aijte'e naíjmɨ'ica itejmi, tɨ ajta nain jɨ́n rɨ́'ɨ tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen rahuavii tɨ a'ɨ́ɨn hua'utévaɨre'en.
13 Ajta ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén rahuauhuau ɨ́ tavástara'a jemi tɨ a'ɨ́ɨn raatévaɨre'en, Dios pu ayén ru'irátuaasin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ."
14 Aru, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen rahuaviira me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ pua'a mej caí xɨ rá'atzaahuate'e? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri xaa ne'u. Ajta, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen rá'antzaahuate'en tɨ pua'a mej caí xɨ ráanamuajri'i me'ɨ́jna ja'atɨ́ tɨ pɨ́rɨci? Capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri. Ajta, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej miyen ráanamua tɨ pua'a caí ja'atɨ́ ayén tihua'utá'ixaate'en? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri.

15 Ajta, ¿aˈiné tíˈirɨˈɨri mej miyen tihuaˈutáˈixaateˈen tɨ puaˈa mé caí huataˈítɨˈihuacaˈa mej meˈuun áˈujuˈun huáˈa jemi? Capu xaa neˈu aˈij tíˈirɨˈɨri. AˈɨÍj pu jɨ́n ayén téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n: “Jéˈecan tu huápɨˈɨ naa huáˈaseijrateˈe aˈɨ́mej ɨ́ mej huataˈítɨˈihuacaˈa téjmi jemi mej mi taatáˈixaateˈen meˈɨ́jna jɨ́meˈen ɨ́ tavástaraˈa.”
16 Mɨ́ ajta, camu naímiˈi miyen raˈancuréˈa meˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n tátemuaˈaveˈe, aˈiné ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́jna ɨ́ Isaías teecan tɨjɨ́n: “Tavastaraˈa, capu jaˈatí ayén ráˈantzaahua aˈij tej tihuaˈutáˈixaa.”
17 Ayee puˈu. Jaˈatí pu ayén téˈatzaahuateˈe aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ayén ráanamuajriˈi ɨ́ mej tiuˈutaxájtacaˈa. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej miyen raataxájtacaˈa, ayée mú ˈeen jɨ́n raataxájtacaˈa aˈiné Cɨríistuˈu pu ayén huaˈutaˈaíj.
18 Neajta inee, ayée nu tejáˈamuaˈihuaˈu tɨ puaˈa mecaí ráanamuajriˈi. Aˈiné mijta, xaa neˈu. Ayen téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n:
Ayee pu nainjapua namuajreˈe
aˈij mej tíˈixaxaˈa íiyen chaanaca japua.
Ajta huaˈaniuuca, muˈuri miyen ráanamuajriˈi
aˈu tɨ naˈa yen japuan ɨ́ chaanaca tíj naˈa auuyaúj.
19 Neajtahuaˈa nu niyen tejáˈamuaˈihuaˈu tɨ puaˈa mecaí yaúˈitɨee muáˈaraa aˈɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtémeˈecan. Ajmíˈi pu ayén tiuˈutaniú aˈɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. Ayen tɨjɨ́n:
Ayee nu caˈanéeri jɨ́n amuaatáˈasin
sej ahuaújchueereˈen neˈɨ́jna jɨmeˈe
nej rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈasin aˈɨ́mej
ɨ́ mej caí Israél jetze ajtémeˈecan.
Neajta nu amuaataniúˈucasteˈesin neˈɨ́jna jɨmeˈe
nej ni rɨ́ˈɨ tihuaˈutáˈasin aˈɨ́mej ɨ́ teɨte
ɨ́ mej caí rɨ́ˈɨ mé titeˈumuámuaˈaree.
20 Ajta aˈɨ́ɨn Isaías, ayée pu huataúraˈa tɨ ayén á jéjreˈe tiuˈutaxáj tɨjɨ́n:
Ayee mú naˈantinájcheca ˈa aˈɨ́ɨme
ɨ́ mej caí náahuausimeˈe.
Neajta nu huatánseijrataca ˈa aˈɨ́mej jemi
ɨ́ mej caí nehuauca ˈa.
21 Mɨ́ ajta aˈɨ́ɨn, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈɨ́ɨme jɨmeˈe ɨ́ mej Israél jetze ajtéme ˈecantaca ˈa tɨjɨ́n:
Tɨ́ˈɨj pɨ́ naˈa nain xɨcaj tzajtaˈa,
ayée nu huáˈahuavii mej mi seɨcɨé tiúˈumuaˈati ineetzi jemi.
Mɨ́ ajta, camu aˈatzu náˈastijreˈe.
Temuaˈa mú titeˈentaújnaamua ineetzi jemi.

11

Jɨ́meˈen ɨ́ Israél, ɨ́ tɨ Dios raˈantíhuaˈu

1 AˈɨÍj nu jɨ́n niyen tejáˈamuaˈihuaˈu. ¿Ni qui ari mé huaˈuhuáˈaxɨ ɨ́ Dios aˈɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemuaˈameˈen púˈeen? Capu xaa neˈu, aˈiné capu mé núurɨe ineetzi, i nej neajta Israél jetze ajtéme ˈecan, aˈiné aˈɨ́j nu jetze ˈairáanej ɨ́ Abraham teecan, neajta huáˈa jetze ajtéme ˈecan aˈɨ́ɨme ɨ́ mej airaújneijte meˈɨ́jna jetze ɨ́ Benjamín teecan.
2 Jee xaa neˈu, capu ayén mé huaˈuhuáˈaxɨ ɨ́ Dios aˈɨ́mej ɨ́ ruteítestemuaˈa ɨ́ tɨ jéjcua ɨmuá huaˈantíhuau. ¿Ni secaí siyen ramuaˈaree aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ aˈɨ́jna jɨ́n ayén téˈaxa aˈij tɨ aˈɨ́ɨn Elías ayén tiraatéjhuau ɨ́ Dios jemi tɨ ij aˈɨ́ɨn puaíjtzi huaˈutáˈan?

3 Tɨjɨ́n: “Casi'i, nevástara'a, mu'uri huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'eetzi jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Majta miyen tiu'uté'uunaxɨ me'ɨ́jna ɨ́ tejcuá ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Nee nu'u ni yé huatéjvee. Capu ché'e máàj ja'atɨ́. Majta meri nejé'icatacu.” Ayee pu'u tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Elías.

4 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ayée pu tiu'utaniú tɨjɨ́n: “Ayee nu hua'uteájtuaa mej mi miyen huateáturan ineetzi jemi a'achú cumu aráhua'apua vi'ira'a ɨ́ teɨte, ɨ́ mej caí ja'anáj ranajcheca'a me'ɨ́jna ɨ́ Baal.” Ayee pu tiraata'ixaa.

5 Ayee pu che'atá na'a seijre'e íjii a'ɨ́ɨme ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een. Dios pu ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n hua'antíhuau.

6 Ajta tɨ pua'a Dios ayén hua'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, capu ché'e rɨ'ɨrí mej miyen ti'itɨ́j jɨ́n te'enteárute ɨ́ jemin a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen ti'itɨ́j jɨ́n ra'ará'astijre'en. Na'ari caí, capu ti'itɨ́j a'ij ti'itéva'ɨri tɨ Dios ayén hua'antíhuau ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

7 ¿A'iné na'aqui? A'ɨ́jna ɨ́ mej a'ujca'anéecan jɨ́n rahuauca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, camu ra'ancuré'a me'ɨ́jna. Mɨ́ majta, a'ɨ́ɨme ɨ́ tɨ Dios hua'antíhuau, a'ɨ́ɨ mú xaa ra'ancuré'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ seica, Dios pu ayén ca'anɨ́jra'a hua'utá'a mej mi antaújnaamuan ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca jetze ɨ́ jemin.

8 Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Dios pu ayén huá'uruu mej mi miyen tíu'ujtɨmua'ira ɨ́ rumu'úu jetze. Ayee pu huá'uruu tɨ ij caí a'ij tihuá'amitɨejte'e ɨ́ mej rasise'i, mej mi majta caí yaú'itɨée muá'ara'ani ɨ́ mej ranamua. Ayee pu'i éene'e já'araa tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene.”

9 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ David teecan, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Miché'e caí ché'e miyen rutémua'ave'e me'ɨ́jna jɨme'e
tɨ jeíhua tihua'ucɨ́'ɨ,
sino miché'e seica tihuá'ari'i nain jɨme'e,
majta hua'antipuá'ajte'en.
Ché'e ayén huá'a japua rájveti
a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e
mej auté'ɨtze ɨ́ Dios jemi.
10 Ché'e caí ayén tihuá'amitɨejte'e
a'ij tɨ ti'itɨ́j tihuá'ucɨ'ɨti.
Miché'e miyen títeeteújca'anen
tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame me'ɨ́jna jɨme'e
mej ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e.

Dios pu nu'u hua'irájtuaasin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a é'eme'ecan

11 Neajta nu niyen tejá'amua'ihua'u. ¿Ni qui miyen nain jɨ́n auté'ɨtze tɨ ij ayén huá'a japua rájveti mej rajpuaíitzi muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e, tɨ ij caí ché'e rɨ'ɨriistan tɨ Dios hua'irájtuaani? Capu xaa ne'u a'atzu, sino ayée pu éene'e já'araa. A'iné a'ɨ́ɨ mú auteájturaa ɨ́ Dios jemi, Dios pu ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen ruuri huateáturan ɨ́ jemin. Ayee pu 'een jɨ́n huarɨ́j ɨ́ Dios tɨ ij ayén huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi chueere'e muá'ara'ani.

12 Ajta, tɨ pua'a Dios ayén jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej miyen huamuá'itɨche ɨ́ jemin a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, jeíhua pu jaítze'e huápɨ'ɨ tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huá'anaijmire'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'iné Dios pu ayén tinaata'aíj nej niyen tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi, ayée nu tiu'utánca'ane nej ni nain jɨ́n jamuaatévaɨre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e.

14 Ayee nu 'een jɨ́n rɨcɨ nej ne'ɨ́jna jɨ́n ca'aníjra'a hua'utá'an ne'ɨ́mej ɨ́ nexɨ́'ej teɨte tɨ pua'a rɨ'ɨriistan mej mi chueere'e muá'ara'ani nej ni je'icáca antimuá'itɨn mej miyen rá'antzaahuate'en.
15 Ayee pu'u, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn Dios ayén mé hua'uhuá'axɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, aj pu i a'ɨ́ɨn hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. ¿A'iné té'eme icu, tɨ́'ɨj Dios ajtahua'a hua'ancuré'evi'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan? ¿Ni caí ayén seíire'e a'ame tɨ́'ɨj tɨ pua'a Dios ayén hua'ajjájpuan huá'a tzajta'a ɨ́ mej meri huácuii?
16 Niché'e seɨj niuucari amuaatá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuaíjtzi ɨ́ mej jɨ́n pan ta'ahuaca. Tɨ́ pua'a Dios huateúra'ate'en a'ɨ́jna ɨ́ cuaíjtzi ɨ́ mej amuacaícan raatámuaɨ'ɨvejte, a'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate'esin nain ɨ́ pan ɨ́ mej ráataahuaca'a. Ajta, tɨ pua'a Dios ayén huateúra'ate a'ɨ́jna ɨ́ naana'a tɨ jetzen ajtanéj ɨ́ cɨyej, a'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate naíjmi'i ɨ́ pi'ista tɨ jetzen ajta'ú'upu'u ɨ́ cɨyej jetze. Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi.
17 Tiché'e tiyen raataxáj tɨ Dios ayén ra'antiná'axɨ jetzen ɨ́ aceituuna je'icáca ɨ́ pi'ista. Aj pu ij seɨj antiví'ijte ɨ́ pi'ista tɨ seɨj jetze me'ecantaca'a aceituuna tɨ ruseɨj ajnéj. Seajta mú'een, ayée xu se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecantaca'a ɨ́ aceituuna tɨ ruseɨj ajnéj. Ajta íjii, mú'een xu seri se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan tɨ Dios jetze ra'antiví'ijte a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista. Pu'uri amú'uca'anisti'i a'ɨ́jna tɨ já'ara'ara'an pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ aceituuna.
18 A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu siyen á'ujtzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ Dios ari ra'antiná'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista. Tɨ́ pua'a siyen á'ujtzaahuate'e setá'aj siyen tiú'umua'ati se'ɨ́jna jetze ɨ́ niuucari tɨ ayén tɨjɨ́n yee: “Capu ayén mú'ejmi jetze araújca'ane ɨ́ naana'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ cɨyej, sino mú'een xu se'ɨ́jna jetze araújca'ane ɨ́ naana'ara'an.”
19 Rɨ'ɨrí sej siyen tí'ixajta tɨ jɨme'en: “Ayee pu ra'antiná'axɨ a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista tɨ ij ayén ta'antiví'ijte'axɨ'ɨn itejmi ɨ́ cɨyej jetze.”
20-21 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Capu amɨ́n a'ij. Ayee pu 'een jɨ́n huá'uruu a'ɨ́jna jɨme'e mej caí rá'antzaahua. Mɨ́ seajta mú'een, ayée xu'u sena'a se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen té'atzaahuate'e. Caxu siyen á'ujtzaahuate'e, sino setá'aj siyen tí'itziɨ́ne'e, a'iné Dios capu ayén tiraatá'uuni'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ pi'ista tɨ ajtaneájxɨ ɨ́ cɨyej jetze tɨ rɨ́'en. Capu ajta tejámuaatá'uuni'ira mú'ejmi.
22 Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati ɨ́ tɨ jɨ́n Dios amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi, ajta ɨ́ tɨ jɨ́n muárɨ'eri hua'utá'a a'ɨ́mej. A'ɨ́ɨ pu muárɨ'eri hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej auteájturaa ɨ́ jemin. A'ɨ́ɨ pu ajta amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi. Ajta, ayée pu auj á'amuaruuren tɨ pua'a siyen á'ateevi'in sej se'ɨ́jna jetze araújca'ane tɨ jɨme'en Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'a. Na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu ajta mé amúuhua'axɨjsin mú'ejmi.
23 Ajta a'ɨ́ɨme, tɨ pua'a mecaí ché'e á'ateevi'in mej caí miyen té'atzaahuate'e, Dios pu ayén ajtahua'a hua'antiví'ijte'esin a'iné a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni.
24 Ayej xaa ne'u ti'ayajna, Dios pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huárɨni a'ij tɨ caí tí'irɨneca ja'anáj tɨ na'a íiyen. A'ɨ́ɨ pu amua'antiná'axɨ a'ɨ́jna jetze ɨ́ cɨyej tɨ 'ɨtzitá huanéj tɨ ij ayén amua'antiví'ijte'en jetzen ɨ́ seɨj ɨ́ mej ra'ateáhuii. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'iné a'ɨ́ɨme amuacaí mú ajtéme'ecantaca'a me'ɨ́jna jetze ɨ́ cɨyej, capu a'atzu muárɨ'erista a'ame tɨ Dios ajtahua'a hua'antiví'ijte'axɨ'ɨn a'ɨ́jna jetze, mej mi majtáhua'a teɨtestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani.

Tɨ́'ɨj Dios hua'irátuaasin a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan

25 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si yaú'itɨée xá'ara'ani temua'a naa a'ij tɨ huataújmua'a a'íjna tɨ rú'avaa ɨ́ Dios jemi, sej si caí á'ujtzaahuate'e

ti'itɨ́j jɨme'e. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mej meri antaújnaamua mu'iitɨ́ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Maúche'e mú miyen huateáturaasin asta mena'a caí miyen ara'astɨ́ muá'ara'ani a'achú mej pua'amé tɨ Dios ayén huá'uxɨ'epɨ'ɨntare mej té'antzaahuate'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

26 Aj pu i xaa Dios hua'irájtuaani naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Mu pu a'uvé'emé'e a'ame a'ujna u Sión,
a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ hua'irájtuaani.
Ayee pu rɨ́'ɨ huá'aruuren a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej Jacobo jetze airáane mej mi caí ché'e
a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi.

27 Neajta nu niyen te'atánratziiri'i a'ɨ́mej jemi
nej niyen huá'uruuren ne'ájna xɨcáara'an
nej jetzen tíhua'utá'uuni'ira
ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa neetzi jemi.

28 A'ɨ́ɨ mú rájcha'ɨɨre'e ɨ́ Dios me'ɨ́jna jɨme'e mej raatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, ayée pu teja-muaacɨ́'ɨ mú'ejmi sej si seajta ráanamua se'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, aúche'e pu huá'axe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jéjcua ɨmuá hua'antíhuau, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'ataújratziiri'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ huá'ahuaacɨxa'astemua'acɨ'ɨ.

29 Jee xaa ne'u, aúche'e pu hua'utévaɨre'esin a'iné Dios pu caí ra'uré'uuna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ti'itɨ́j jɨ́n te'ataújratziiri'i. Capu ajta yá'uhua'ana a'ɨ́jna tɨ jɨ́n hua'utajé.

30 Seajta mú'een, a'ájná'ɨmua xu caí seajta rá'astijre'eca'a. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Dios pu ayén amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu rá'astijre'eca'a.

31 Ajta íjii, ayée mú 'een jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi tɨ ij ajta Dios huá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari amuá'ancu'uvajxɨ mú'ejmi.

32 Ayee pu Dios hua'uxɨ́jte naíjmi'ica ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin, tɨ ij ajta huá'ancu'uvajxɨ'ɨn matɨ́j mena'a pua'amé miyen seijre'e.

33 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiu'uyɨ́'ɨtɨ a'ɨ́jna ɨ́ Dios. Nain pu jɨ́n tirú'umua'aree. Capu a'atzu ámitɨeere'e a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Capu rɨ'ɨrí tej tiyen yaú'itɨee tá'ara'ani a'ij tɨ Dios ayén ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n huá'aruure ɨ́ teite ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca japua.

34 “¿A'ataani ramua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ mua'atzíire'ara'an ɨ́ Dios? ¿A'ataani ayén raatévaɨ ɨ́ Dios tɨ ij ayén tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna ɨ́ Dios a'ij tɨ ye'í huárɨni? Capu ja'atɨ́ xaa ne'u.

35 ¿A'ataani ari ayén ti'itɨ́j tiraatapuaíjve ɨ́ Dios tɨ ij ayén ruxe'eve'e á'ara'ani tɨ a'ɨ́ɨn Dios ajta ti'itɨ́j jɨ́n ayén tirá'acha'ɨɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ? Capu ja'atɨ́ xaa ne'u.”

36 Ayee pu'u, a'iné naíjmi'i pu jemin me'ecan. A'ɨ́ɨ pu nain tiú'utaahuaca'a. Nain pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tí'iseijre'e tɨ ij ayén rɨ́'ɨ tiraatá'an. Teajta iteen, tiché'e teajta rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

12

Mej nu'u huataújtuaani ɨ́ Dios jemi

1 A'iné Dios pu ari amuá'ancu'uvajxɨ, ayée nu tejá'amuahuavii, ne'ihuaamua'a, sej si huataújtuaani ɨ́ Dios jemi ɨ́ rutevij jɨme'e, setá'aj raateájtuaani ɨ́ Dios jemi ɨ́ sej seajta jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'an. Tɨ́ pua'a seri siyen huárɨni, aj xu si raatévaɨre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e, sej ruuri jɨ́n huataújmuaɨ'ɨvejta.

2 Caxu siyen titetaúra'acare'en sej siyen che'atá sena'a titetiújcha'ɨɨ matɨj a'ɨɨme ɨ seica ɨ mej yen japuan seijre'e i chaanaca. Caxu xaa ne'u siyen rɨjca mú'een, sino setá'aj siyen seɨcɨé huaújruuren se'ɨjna jɨme'e sej seri huaújjejcuare ɨ á'amuamua'atziira'a jetze. Aj xu siyen ramua'aréeren a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, seajta siyen ramua'aréeren ti'itɨj tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn ɨ Dios jemi, ti'itɨj tɨ ayén tira'aráanajche, nusu a'ij sej huárɨni sej si nain jɨn ra'ará'astijre'en a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e.

3 A'iné Dios pu a'ɨjna jɨn tinaa'ɨjca nej ni niyen tejamuáamua'aten, ayée nu tejá'amua'ixaate'e naíjmi'ica mú'ejmi. Ché'e caí ja'atɨ ayén á'ujtzaahuate'e, a'iné capu ayén tiraavíjte'e. Caxu xaa ne'u siyen rɨjca, sino setá'aj siyen rɨ'ɨ mé tite'umuámua'aree ɨ ru jetze. Setá'aj siyen se'ɨjna jetze tiú'umua'ati a'ij tɨ ti'itɨj jɨn Dios ari tejámua'ɨjca, seɨj ajta seɨj. Ayee pu xaa ne'u tiraavíjte'e.

4 Ayee pu'u na'a. Tetɨj tena'a pua'amé tej tiyen ratéhua'ira'a, ajta capu tí'iseicaj na'a tɨj na'a ti'itéjvee ɨ ta jetze. Capu ajta tí'iseicaj na'a ɨ tɨ jɨn titaatéva'ɨri tetɨj tena'a tiyen ti'itéjvee, sino ayée pu'u ti'imu'ɨi.

5 Ayee pu che'atá na'a 'een tej teri Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. I tej mu'iitɨ ará'ase, ayée tu naíjmi'i tí'itaseijrata tej seɨj tena'a jetze ajtéme'ecan ɨ tevi. Ajta ja'atɨ tɨ na'a tɨ ta jetze ajtéme'ecan, a'ɨɨ pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ seica, a'achú mej pua'amé.

6 Capu ayén ruxɨ'ej na'a titaacɨ'ɨ itejmi a'ɨjna ɨ tej jɨn teri ratéva'ɨri. A'ɨj pu jɨn, tiché'e tiyen tiraatévaire'en, a'ij tɨ a'ɨɨn Cɨríistu'u ayén rɨ'ɨ titaatá'a. Tí pua'a ayén tiraacɨ'ɨ seɨj ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj ɨ Dios jetze me'ecan, ché'e a'ɨɨn ayén jetzen me'ecan tiu'utaxájta a'achú tɨ caj tirú'umua'aree.

7 Tɨ pua'a ayén tiraacɨ'ɨ seɨj ɨ ja'atɨ tɨ ayén hua'utévaire'en ɨ seica, ché'e ayén hua'utévaire'en, na'ari tɨ pua'a ayén tiraacɨ'ɨ tɨ ayén tihuá'umua'aten ɨ seica, ché'e ayén tihuá'umua'aten.

8 Tɨ pua'a ayén tiraacɨ'ɨ a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén raayɨ'ɨtihua'an tɨ ca'anɨjra'a hua'utá'an ɨ seica, ché'e ayén ca'anɨjra'a hua'utá'an. Seica pu ayén tihua'ucɨ'ɨ mej miyen tɨhua'utapuaɨjve'en a'ɨmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e miyen ruxɨ'evi'ira'a jɨn temua'a naa tɨhua'utapuaɨjve'en. Ajta a'ɨɨn tɨ ayén antiújmua'aree a'ɨjna jɨme'e tɨ tí'aijta teyujta'a, ché'e a'ɨɨn a'ujca'anéecan jɨn tí'ivaire'e. Ajta a'ɨɨn tɨ huá'acu'uve a'ɨmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, ché'e a'ɨɨn rutémua'ave'ecan jɨn huá'ancu'uvajxɨ'ɨn.

A'ij mej ye'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ ɨ mej té'atzaahuate'e ɨ Dios jemi

9 Ayee pu ruxe'eve'e sej tzáahuati'ira'a jɨn huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj. Setá'aj raatéxɨeehuate'en se'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een, seajta ra'ará'astijre'en se'ɨjna tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn.

10 Setá'aj siyen huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj tɨj ru'ihuaamua'a naa. Setá'aj seajta huateújca'anen temua'a naa se'ɨjna jɨme'e sej rɨ'ɨ tiu'utá'an seɨj seajta seɨj.

11 Caxu raaxɨéehuata sej ratéva'ɨrihua'an ɨ tavástara'a, sino sa'ujca'anéecan xu jɨn siyen se'ɨjna jetze huateújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

12 Setá'aj huaújtemua'ave'en se'ɨjna jɨme'e sej siyen ti'itɨj jɨn tí'ichu'eve'e tɨ Dios jemi é'eme'ecan. Setá'aj seajta siyen te'utáviicua'i se'ɨjna jɨme'e ɨ sej jɨn rajpuaíitzi xa'aye'i. Seuche'e xu rahuaviira ɨ Dios. Caxu raatápuaapua'ata'an.

13 Setá'aj siyen tihua'uré'an ɨ sej tí'ijcha'ɨɨ a'ɨmej jemi ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Setá'aj seajta siyen ruxɨ'evi'ira'a jɨn hua'ancuré'evi'itɨn ɨ á'amuaxɨ'ej teɨte ɨ ruche.

14 Ayee xu seajta siyen huá'uruuren a'ɨmej ɨ mej a'ij pua'a á'amuaruure. Setá'aj rɨ'ɨ tihua'utá'an. Caxu siyen rahuaviira ɨ Dios jemi tɨ ij a'ɨɨn puaíjtzi hua'utá'an, sino rɨ'ɨ xu tihua'utá'an.

15 Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en a'ímej jamuan í mej rutémua'ave'e. Ayee
xu seajta huárini sej huataújxieemiste'en a'ímej jamuan í mej ruxiéemiste'e.
16 Setá'aj siyen rí'i tí'itechejca tíj í ru'ihuaamua'a naa. Caxu á'ujtzaahuate'e,
sino setá'aj siyen anteújseire'en huá'a jamuan í mej caí ti'itíj jín títeté'u'upu'u
ti jeíhua ruxe'eve'e. Caxu siyen á'ujtzaahuate'e í ru tzajta'a sej nu'u rí'i mé
tite'umuámua'aree temua'a naa caí máàj ja'atí.
17 Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a á'amuaruure mú'ejmi, caxu siyen che'atá
sena'a a'ij pua'a raruure mú'een. Rí'i xu'u setá'aj siyen sena'a huárini tí'ij
ayén rí'i tihuá'amitiejte'e naíjmi'ica í teite sej xí'epi'in rici.
18 Setá'aj siyen huárini, setíj sena'a sej caj tirú'umua'aree, ti pua'a
ri'iriistan, setá'aj rí'i titetiújcha'ii huá'a jemi í seica í teite, a'achú mej pua'amé.
19 Caxu puaíjtzi ratá'acare'en í ja'ati ti ari a'ij pua'a amuáaruu, sino ché'e
a'íin Dios ayén puaíjtzi raatá'an. Ayee xu huárini, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i
tijín: "Ayee pu tí'ineci'ipua ineetzi nej puaíjtzi raatá'an ne'íjna í ja'ati ti a'ij
pua'a muáaruu. Nee nu raatá'asin ne'íjna a'ij ti tiraavíjte'e."
20 Mí seajta mú'een, ayée xu huárini a'ij ti té'eyu'usi'i tijín: "Tí pua'a i'icuatá
a'íjna ti muájcha'iire'e, patá'aj tiraamín. Ajta ti pua'a huata'í'imin a'íjna í ja'ati,
patá'aj jaj raatá'an. Tí pua'a piyen huárini, ayée pej puaíjtzi raatá'asin pe'íjna
jime'e pej xí'epi'in ráaruu. A'íi pu xaa, a'íi pu tirajpuaíitzi a'ame temua'a naa."
21 Caxu ratá'acare'en ti a'íjna ti a'ij pua'a 'een ayén amuaamuá'itin, sino
setá'aj siyen tiraamuá'itin se'íjna ti a'ij pua'a 'een se'íjna jime'e sej xí'epi'in
rici.

13

1 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e ti ja'atí ti na'a ayén hua'ará'astijre'en a'ímej í mej
ti'itíj jín antiújmua'aree. Dios pu ayén raaxí'epi'intare mej miyen ti'itíj jín
títetaté'en. A'íj pu jín Dios ayén hua'antíhuau.
2 A'íj pu jín, ti pua'a ja'atí caí huataúra'an ti ij ayén hua'ará'astijre'en, a'íi pu
ajta mé rúuhua'ana a'íjna ti Dios ayén raateájtuaa íiyen chaanaca japua. Ajta,
ti pua'a ja'atí ayén huárini, puaíjtzi pu a'íjna japua ráva'ijtzi.
3-4 Tí pua'a ja'atí ayén rí'i ti'itiújcha'ii, capu ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí ayén
huá'atziiine'e a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Mí ajta, a'íjna ti a'ij pua'a
ti'itiújcha'ii, ayée pu xaa ne'u tiraavíjte'e ti a'íin ayén huá'atziiine'e a'iime í mej
tí'aijta. Tí pua'a piyen tí'ijxe'eve'e pej caí ti'itíj jín rátziiine'e pe'íjna ti tí'aijta,
patá'aj piyen huárini ti'itíj jime'e ti i'i xí'epi'in. Tí pua'a piyen huárini, ayée
pu rí'i timuaatá'asin a'íjna ti tí'aijta, a'iné Dios pu a'íjna jín ra'antíhua'u ti ij
a'íin ti'itéva'irihua'an jemin. Mí ajta, ti pua'a piyen a'ij pua'a títiá'acha'ii, aj
pej xaa rátziiine'e pua'amé, a'iné a'íi pu a'íjna jín antiújmua'aree ti puaíjtzi
jamuaatá'an. A'íi pu xaa ne'u tí'iva'ire'e í Dios jemi ti ij Dios jetze me'ecan
ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii.
5 A'íj pu jín, ayén tiú'ujxe'eve'e sej siyen hua'ará'astijre'en a'ímej í mej ti'itíj
jín títetateí ti ij caí ayén a'amua japua rájveti í puaíjtzi. Ayee pu ajta ruxe'eve'e
a'íjna jime'e sej siyen ra'ará'astijre'e í Dios.
6 Ayee pu ajta tiú'ujxe'eve'e sej seajta se'íjna jín tí'inajchita a'íjna ti
á'amuajijve'e, a'iné a'ímej í mej miyen á'amuajijve'e, a'íi mú tí'iva'ire'e í Dios
jemi. Tí'ij pí na'a nain xicaj tzajta'a, ayée mú me'íjna jín tí'iva'ire'e.
7 Tí pua'a piyen ja'atí té'echa'iire'e, patá'aj piyen tiraanájchite'en a'achú pej
caj tirá'acha'iire'e, na'ari ti pua'a piyen pe'íjna jín té'echa'ii í mej Gobieerno
jemi muajíjve'e, patá'aj piyen che'atá pena'a tihua'unájchite'en. Ajta ti pua'a
piyen pe'íjna jín té'echa'ii í mej muajíjve'e me'íjna jime'e í pej tí'itu'araca,
patá'aj pajta piyen pe'íjna jín tiu'unájchita. Tí pua'a ayén tiraavíjte'e pej piyen
rí'i tihuá'ajcha'ii a'ímej í mej tí'aijta, patá'aj piyen huárini. Na'ari ti pua'a ayén

tiraavíjte'e pej rí'ɨ tihua'uteájtuaani a'ímej ɨ mej títeté'u'upu'u, patá'aj piyen rí'ɨ tihua'utá'an.
8 Setá'aj nain jɨ́n tiu'unájchita sej si caí ché'e ti'itɨ́j jɨ́n té'echa'ɨɨ ɨ á'amuaxɨ'ej tevi jemi. Ayee xu'u sena'a se'ɨ́jna jɨ́n tirá'acha'ɨɨre'e ɨ seɨj sej huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, a'iné a'ɨ́jna tɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ ruxɨ́'ej tevi, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ari ra'ará'astijre a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta.
9 Ayee pu tíhua'uta'aíj tɨjɨ́n: “Capej tí'ixana'acɨre'e.” Ajta ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'itecui'ica.” Ajta i'i tɨ ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'inahua'aj.” Ajta i'i tɨ ayén tɨjɨ́n: “Capej tí'inecua'atze.” Naíjmi'i ɨ niuucari tɨ ayén 'een, ajta ti'itɨ́j tɨ a'ij tɨ ra'ité'ase, naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ ayén, a'ɨ́ɨ pu ará'ase a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Patá'aj piyen raxɨ́'eve'e ɨ axɨ́'ej tevi patɨ́j aseɨ́j tí'axe'eve'e.”
10 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén tzáahuati'ira'a jɨ́n raxɨ́'eve'e ɨ ruxɨ́'ej tevi, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj a'ij pua'a raruuren. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ nain jɨ́n ra'ará'astejsin a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta.
11 Setá'aj siyen huárɨni se'ɨ́jna jɨme'e sej seri rú'umua'aree ti'itɨ́j tɨ xɨcáara'an jetze pɨtí'irɨcɨ. Pu'uri ayén teja'uré'ene sej rí'ɨ huaújruuren sej si atanéjne'ere temua'a naa, a'iné pu'uri jaítze'e vejli'i a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios ta japua niuuni. Pu'uri xaa ne'u jaítze'e vejli'i tɨ caí vejli'itaca'a tetɨ́'ɨj amuacaí té'antzaahua.
12 Pu'uri jaítze'e huatɨ́ca'a a'ɨ́jna tɨ jetzen tí'aijta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een. Pu'uri ajta vejli'i a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen Cɨríistu'u ta japua niuuni. A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen mé rúuhua'axɨn tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a 'een tej tiyen amuacaí te'ɨ́jna jɨ́n tiyen rɨjcaa. Tiché'e teajta te'ɨ́jna jetze arátaca'anen ɨ tej jɨ́n raaténua'itɨn te'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n tí'itese'e.
13 Tiché'e tiyen rí'ɨ ti'itítacha'ɨɨca a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ teɨte mej néeriste'e á'ujujhua'an. Tiché'e teajta caí ché'e tiyen a'ij pua'a éene'ecan jɨ́n tí'iyeste, teajta caí ché'e a'ij pua'a tí'iteta'arua, teajta caí ché'e tí'ixana'acɨre'e huá'a jamuan ɨ mej tiú'unecua'atziste'e, teajta caí ché'e tí'ixana'acɨre'e seɨ́j jamuan tɨ caí a'ɨ́j pú'een ɨ pej yá'uvi'itɨn. Tiché'e teajta caí tiyen ne'use'e tajɨ́ɨmua'a. Capu ajta xɨ́'epɨ'ɨn tej tiyen a'atachueere'e tajɨ́ɨmua'a.
14 Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj siyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨca a'ij tɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Caxu ché'e siyen se'ɨ́jna jetze tí'imuajca a'ij sej ye'í huárɨni sej si siyen ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huiiráninei ɨ á'amuatzajta'a.

14

Catu nu'u rá'axɨjte'e ɨ taxɨ́'ej tevi

1 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ caí xɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ huataújmua'a tɨ ayén ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a, setá'aj ra'ancuré'evi'itɨn ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Caxu siyen sena'a rá'axɨjte'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna.
2 Ayee pu tí'ijmua'aree ruseɨ́j ɨ Dios jemi tɨ nú'u ayén ti'itá'aca tɨ nain tiu'uca'aní, ajta a'ɨ́jna ɨ seɨj, tɨ caí temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ ayée na'a ti'itá'aca tɨ ráacua'ani tɨ te'ejnéj á chuaata'a.
3 Ayee pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ɨ tɨ nain tí'icua'a caí ayén raxɨéehuata a'ɨ́jna tɨ caí nain tí'icua'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ caí nain tí'icua'a, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn caí rá'axɨjte'e a'ɨ́jna tɨ nain tí'icua'a, a'iné Dios pu ajta ayén ra'ancuré'evi'itɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.
4 Pajta mú'ee, mɨ pej caí nain tí'icua'a, ¿a'atani ayén a'ɨ́jna jɨ́n timua'ɨ́jca pej piyen rá'axɨjte'en ɨ ja'atɨ tɨ seɨ́j jemi tí'ivaɨre'e? Capu ja'atɨ́, a'iné seɨ́j pu'u tí'ira'aijte'e. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu ará'astijre'esin a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Na'ari tɨ pua'a caí ayén huárɨni, a'ɨ́ɨ pu jemin muá'itɨche'en. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna tɨ nain

tí'icua'a, a'íɨ pu xaa ará'astijre'esin, a'iné tavástara'a pu ca'aníjra'a raatá'asin tɨ ij ayén ra'ará'astijre'en.

5 Ajta seíj jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ sei xɨcaj ayén jaítze'e ruxe'eve'e í Dios jemi caí seica xɨcáara'an jetze. Ajta seíj jemi, ayée pu tirá'amitɨejte'e tɨ ruxí'ej na'a ayén 'een nain xɨcáara'an jetze. Miché'e miyen rujíɨmua'a mena'a tiraaxí'epɨ'ɨntare'en temua'a naa, a'ij tɨ té'umua'atze í ru tzajta'a í tɨ xí'epɨ'ɨn 'een í Dios jemi.

6 A'íjna tɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ seíj xɨcáara'an jetze jaítze'e ruxe'eve'e, ayée pu tiraaxí'epɨ'ɨntare í tavástara'a jemi. Ajta a'íɨn tɨ nain tí'icua'a, ayée pu ajta rɨcɨ í tavástara'a jemi, a'iné a'íjna í ja'atɨ ajta pu rí'ɨ tiratá'aca í Dios. Ajta a'íɨn tɨ caí nain tí'icua'a, a'íɨ pu ayén che'atá na'a tí'icua'a í tavástara'a jemi. A'íɨ pu ajta rí'ɨ tiratá'aca í Dios.

7 Ayee pu'u, a'iné tetíj tena'a pua'amé iteen, capu ja'atí ayén ruseíj ruuri. Capu ajta ayén ruseíj mɨ'ɨni.

8 Tí pua'a tiyen i'irúuri, ayée tu i'irúuri tej ti rí'ɨ tiraatá'an í tavástara'a na'ari tɨ pua'a tiyen huácui'ini, ayée tu che'atá tena'a cui'ini tej ti huatátatuiire'en í tatevij jɨme'e te'íjna jemi. A'íj pu jín, capu amín a'ij tɨ pua'a tiyen i'irúuri nusu tɨ pua'a tiyen huácui'ini. Teuche'e tu tavástara'a jetze ajtéme'ecan.

9 A'íj pu jín, Cɨríistu'u ayén huamí'ɨ, ajta a'itáraa huá'a tzajta'a í mɨ'ɨchite tɨ ij a'íɨn ayén hua'avastara'a pu'éene'e á'ara'ani a'ímej í mej meri huácuii, ajta a'ímej í mej mauj i'irúuri.

10 Pajta mú'ee, í pej caí xɨ tirú'umua'aree temua'a naa, ¿a'iné 'een jín piyen rá'axɨjte'e í a'ihuáara'a? Pajta mú'ee, í pej nain jín ti'itá'aca, a'iné 'een jín piyen raxɨéehua pe'íjna í a'ihuáara'a. Capu a'atzu ayén tiraavíjte'e sej siyen rɨjca, a'iné naíjmi'i tu tiyen huataseíjre'esin a'íjna jemi í Dios tɨ ij a'íɨn ayén tá'uxɨjte'en naíjmi'ica itejmi.

11 Ayee pu xaa ne'u té'eyu'usi'i tɨjín:

Ayee pu ti'ixa a'íjna í tavástara'a tɨjín:

A'iné nee nu ruuri, ayée pu ti'ayajna,
matíj mena'a pua'amé
mej yen chaanaca japua seijre'e,
a'íɨ mú títunutaxɨ'ɨsin ineetzi jemi.

A'íɨ mú majta, miyen rí'ɨ tinaatá'asin
me'íjna jɨme'e í nej Dios pú'een.

12 A'íj pu jín, a'achú tej pua'amé tej yen seijre'e, naíjmi'i tu tiyen tiu'utaxájta mé jéjre'e í Dios jemi a'ij tej ti'itíj jín huaríj.

Tej nu'u caí ca'aníjra'a raatá'an í ta'ihuaara'a tí'ij ti'itíj jín auté'ɨitze

13 A'íj pu jín, tiché'e tiyen raatapuá'ajta tej tiyen té'ataxɨjte'e tajíɨmua'a. Aru tiché'e tiyen raaxí'epɨ'ɨntare'en í ta tzajta'a tej ti caí ché'e ti'itíj jín raatamuárɨ'eristen í ta'ihuaara'a, nusu tej ti caí ché'e ca'aníjra'a raatá'an tɨ ij ti'itíj jín huamuá'itɨchen í Dios jemi.

14 Ayee nu tirú'umua'aree inee, a'iné ayée nu tiú'unamuajri'i ne'íjna jemi í tavástara'a, a'íjna í Jesús tɨ ayén ti'ayajna. Tíj na'a tɨ seíj racua'aca tɨ tí'icua'iri'i pú'een, capu ruseíj na'a raxana'ave'e a'íjna tɨ racua'aca. Mí ajta, tɨ pua'a a'íjna jemi í ja'atɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ ti'itíj ayén xána'avi'ire'e, a'íjna jemi pu xaa ayén 'een, tɨ ayén xána'avi'ire'e.

15 Tí pua'a piyen ca'aníjra'a ratá'aca í a'ihuáara'a tɨ a'íɨn caí ayén racua'aca í ti'itíj í pej xaa racua'aca, rɨ'ɨrísta a'ame pej raapuaíjtzite'en i tzajta'an a'iné, a'íjna jemi, a'íɨ pu xána'avi'ire'e a'íjna tɨ ráacua. Capej xí'epɨ'ɨn huaríj. Capej xaa ne'u raxí'eve'e í a'ihuáara'a pe'íjna jɨme'e pej ca'aníjra'a raatá'a tɨ ayén

huárɨni a'ij tɨ tiraapuaíjtzitare. Capej mú'ee rá'apua'ajte'e ɨ a'ihuáara'a a'iné Cɨríistu'u pu ari jetzen me'ecan huamí'ɨ.

16 Capej ché'e piyen ti'itiá'acha'ɨɨ. Na'ari caí, ayée mú seica miyen ti'ijxáatzi'ire'e muá'ara'ani me'ɨ́jna tɨ ayén timuá'amitɨejte'e tɨ xɨ́epɨ'ɨn 'een.

17 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné a'ɨ́jna tɨ ayén titaacɨ́'ɨ tɨ Dios ayén tí'ita'aijte'e naíjmi'ica itejmi, capu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tej tiyen tí'icua'a na'ari tej tiyen ye'eca. Capu xaa ne'u, sino ayée tu rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi. Teajta rɨ́'ɨ titeeteájturaa ɨ́ ta tzajta'a. Ajta, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a taatá'a a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios tej ti tiyen huatátatemua'ave'en.

18 Jee xaa ne'u, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén ravaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayée pu rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios. Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, ayée pu ajta hua'aráanajche tɨ ayén tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

19 A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen ahuátaca'anen tej ti tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ tej tiyen ta'ihuaamua'a tá'ara'ani temua'a naa, tej teajta rɨ́'ɨ huátaruuren tajɨ́imua'a tej ti jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'an a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios.

20 Caxu se'ɨ́jna jɨ́n raaté'uunan se'ɨ́jna tɨ Dios ayén raateájtuaa huá'a jemi ɨ́ á'amua'ihuaamua'a se'ɨ́jna jɨme'e sej nain tí'icua'a. Naa pu ti'irɨ́'een tɨ́j na'a tɨ tí'icua'iri'i. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ́ a'ɨ́jna jɨ́n ca'anɨ́jra'a raatá'an ɨ́ ru'ihuaara'a tɨ a'ɨ́ɨn ihuáare'ara'an ayén ráacua'ani a'ɨ́jna tɨ rajpuaíjtzi ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́j pu jɨ́n ayén auteáturaasin ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ca'anɨ́jra'a raatá'a ɨ́ ru'ihuaara'a.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e pej caí piyen racua'aca ɨ́ hua'ira'a ca'ɨ́n pej caí piyen raye'eca ɨ́ nahuáj. Jee xaa ne'u patá'aj caí piyen ti'itɨ́j jɨ́n a'ij huárɨni tɨ ayén ca'anɨ́jra'a raatá'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn a'ihuáara'a ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi.

22 Tɨ́ pua'a ayén timuá'amitɨejte'e tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi pej piyen ti'itɨ́j huácua'ani, patá'aj piyen aseɨ́j pena'a avíitzi jɨ́n tirú'umua'areere. Capej piyen tí'ixajta mé jéjre'e, teɨte tzajta'a. Ché'e huaújtemua'ave'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí rumua'atzíira'a jɨ́n á'ujxɨjte'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ti'itɨ́j jɨ́n rɨcɨ, a'iné a'ɨ́ɨ pu ari ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi.

23 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ́, tɨ pua'a caí xɨ temua'a naa tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi tɨ ij ti'itɨ́j huácua'ani, tɨ pua'a ayén racua'aca, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n a'uxíjte'en tɨ a'ij pua'a rɨcɨ a'iné a'ɨ́ɨ pu caí té'atzaahuate'e ayén ráacua. Ajta, ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ ja'atɨ́ ayén jɨ́n rɨcɨ, tɨ pua'a caí ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén ti'irɨ́'een ɨ́ Dios jemi tɨ ayén huárɨni, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n auteáturaasin ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a ayén rɨjca, a'iné capu té'atzaahuate'eca'a.

15

Tej nu'u rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en ɨ́ taxɨ́'ej teɨte

1 Teajta iteen, i tej temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi, ayée pu tiraavíjte'e tej te'utáviicua'i te'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí xɨ yaú'itɨe temua'a naa ɨ́ Dios jemi. Tiché'e caí tiyen tena'a rahuauca itejmi jɨme'e a'ij tɨ titá'amitɨejte'e, sino tiché'e rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ́ seica.

2 Ayee pu titaavíjte'e itejmi, a'achú tej pua'amé, tej ti rɨ́'ɨ tiraatévaɨre'en ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ ij a'ɨ́ɨn jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'an a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios.

3 Ayee pu xaa ne'u Cɨríistu'u ajta ayén huarɨ́j. Capu ayée na'a rahuauca'a a'ij tɨ tira'aránajcheca'a, sino ayée pu tira'ará'aste a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Ayee pu neetzi japua rájve mej na'ajteá'axɨ'ɨn mú'eetzi jetze me'ecan.”

4 Ayee pu'u, a'iné nain tɨ́j na'a tɨ a'ájná'ɨmua é'eyu'usi'ihuaca'a, ayée pu 'een jɨ́n té'eyu'usi'ihuaca'a tej ti jetzen huátamua'aten, tɨ ij a'ɨ́ɨn tɨ é'eyu'usi'ihuaca'a

ca'aníjra'a taatá'acare'en tej ti tiyen te'utáviicua'i, teajta tiyen rachú'eve'e ti Dios ayén tu'irájtuaani.
5-6 Ajta a'íin Dios ti ayén ca'aníjra'a amuaatá'aca sej si siyen huateújca'anen,
ajta sej si te'utáviicua'i, ché'e a'íin ajta amuaatá'acare'en sej rí'i titetiújcha'ii
rujíimua'a sej si siyen ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa a'achú sej
pua'amé. Ché'e Dios rí'i tejamuaatá'acare'en a'íjna jime'e sej seuj siyen
rá'astijre'e í Ciríistu'u ti ajta i'i Jesús, sej si naíjmi'i siyen rí'i tiraatá'an se'íjna
í Dios ti ya'upuáara'an pú'een í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta i'i Ciríistu'u.
Setá'aj siyen rí'i tiraatá'acare'en a'achú sej tirú'umua'aree í á'amuatzajta'a.

Naíjmi'ica pu nu'u tihuá'aci'iti í niuucari í mej jín huataújtemua'ave'esin

7 Setá'aj siyen che'atá sena'a ancuré'ujvi'itin seij seajta seij a'ij ti Ciríistu'u
ajta amua'ancuré'evi'iti mú'ejmi sej si siyen se'íjna jín rí'i tiraatá'an í Dios.
8-9 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti a'íin Ciríistu'u ayén a'íjna jín te'enteájrupi
ti ij hua'utévaire'en a'ímej í mej runavij a'antisí'iche a'íjna jime'e mej miyen
ráamua'aree ti Dios tzáahuati'ira'a jín araúraste a'ij ti ari te'ataújratziiri'i.
Ciríistu'u pu nain jín te'ataújratziiri'i huá'a jemi í huá'ahuaacixa'astemua'aci'i
mej mi a'íime í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a majta miyen rí'i
tiraatá'asin í Dios me'íjna jime'e ti a'íin huá'ancu'uvajxi. Ayee pu té'eyu'usi'i
tijín:

A'íj nu jín rí'i timuaatá'asin huá'a tzajta'a a'ímej
í mej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.
Ayee nu ti'ichuíica na'ame
nej ni ne'íjna jín rí'i timuaatá'an.
10 Ajtahua'a ayén tijín:
Setá'aj huataújtemua'ave'en huá'a jamuan
í teitestemua'ame'en í Israél teecan,
mú'een mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.
11 Ajtahua'a seíj ayén tijín:
Setá'aj rí'i tiraatá'an í tavástara'a,
naíjmi'i mú'een, a'achú sej pua'amé,
mi sej seij chuéjra'a japua é'eme'ecan.
Setá'aj seajta siyen tiu'utáchuiica í jemin
sej se'íjna jín rí'i tiraatá'an, naíjmi'i mú'een,
mi teite, mi sej yen huachéjme chaanaca japua.
12 Ajtahua'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Isaías teecan
tijín:
Seij pu airaújneijte'esin a'íjna jetze í Isaí.
A'íi pu ayén huataseíjre'esin
ti ij ayén tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica a'ímej í mej seij chuéjra'a japua
é'eme'ecan.
Majta a'íime, ayée mú rájchu'eve'esin
tí'ij a'íin hua'irájtuaani.
13 Ajta a'íin í Dios ti ayén ca'aníjra'a tatá'a tej ti tiyen raachú'eve'en, ché'e
a'íin ayén rí'i tejamuaatá'an sej si jeíhua huápi'i huataújtemua'ave'en, ti ij ajta
amua'anpuá'ajte'en temua'a naa se'íjna jime'e sej siyen rá'astijre'e se'íjna
í tavástara'a. Ché'e a'íin ajta ayén rí'i tejamuaatá'an sej si jaítze'e siyen
raachú'eve'en se'íjna jime'e sej se'íjna jetze araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an
í Dios.
14 Ayee pu tiná'amitiejte'e ineetzi ti ayén ti'ayajna mú'ejmi jime'e sej siyen
nain jín rí'i titetiújcha'ii seij seajta seij. Nain xu ú'umua'aree í ti ruxe'eve'e,
seajta siyen raayí'iti sej si huaúritii seij seajta seij.

15-16 Ayee nu jeíhua ahuánca'ane nej ni niyen tejámuaatayú'use'en ti'itɨj jɨme'e. Capu tí'iseicaj na'a, canu neajta tí'itziɨɨne'eca'a nej niyen huarɨj, sino ayée nu neajtahua'a ti'itɨj jɨn amua'utámua'areeri'i ne'ɨjna jɨme'e, a'iné Dios pu ayén tinaa'íjca. Ayee nu ne'ɨjna jɨn te'enteájrupi nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi. Neajta nu ne'ɨjna jɨn antínmua'aree nej niyen raatévaɨre'en ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ɨmej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan a'ij tɨ ari huarɨj ɨ Dios. Ayee mú éene'e muá'aju'u tɨj muaɨ'ɨvéjri tɨ seɨj raateájtuaa ɨ Dios jemi tɨ ij ayén rɨ'ɨ tiraatá'an.

Jee xaa ne'u, a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén huá'aruuren mej mi miyen urarɨ'ene'acan jɨn huateáturan ɨ Dios jemi.

17 A'ɨj nu jɨn huápɨ'ɨ huatántemua'ave'e jemin ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús ne'ɨjna jɨme'e nej niyen ravaɨre'e ɨ Dios.

18-19 A'ɨj nu'u jɨn niyen á'anca'ane nej tejamuá'ixaate'en ne'ɨjna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ari ayén tiú'uruu a'ɨjna jɨme'e nej ravaɨre'e mej mi me'ɨn ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen ra'ará'astijre'en me'ɨjna ɨ Dios. Ayee mú 'een jɨn rá'astijre'e me'ɨjna jɨme'e mej miyen ráanamuajri'i a'ij nej tiu'utaxájtaca'a, majta miyen naaseíj ineetzi a'ij nej ti'itɨj jɨn huarɨj, nej niyen huarɨj tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e, ɨ mej jɨn a'ij te'utaseíj, a'iné Dios pu raateájtuaa ɨ rumuáɨ'eri'ire'ara'an ineetzi jemi a'ɨjna jɨme'e nej ne'ɨjna jetze aránca'anejca'a ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

A'ɨj nu jɨn nain japua neri tihua'utá'ixaa ne'ɨjna ɨ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ Cɨríistu'u. Nainjapua tɨj na'a a'uun mej huachéjme u Jerusalén, neajta méyee a'u mej e'eré'ete'ecaa ajta nena'a caí ne'uun ɨmuá a'atanéj ne'újna a'u mej a'uchéjme tɨj na'a tɨ a'uun huatacá'a u Ilírico, nain nu jɨn tihua'utá'ixaa ɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan.

20 Tɨj na'a nej a'utéjche nej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a tɨ yú e'iré'ene, ayée nu ahuánca'ane nej niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e a'u mej caí xɨ ja'anáj yá'unamuajri'i, nej ni caí niyen che'atá nena'a ne'ɨjna jetze autéjcheni a'u tɨ ari seɨj teja'umuáɨej.

21 Mɨ neajta inee, ayée nu huarɨj a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨn:

A'ɨɨ mú raseijran me'ɨjna
ɨ tɨ caí xɨ ja'atɨ a'ɨjna jɨn tihua'utá'ixaa.
Majta mú yaú'itɨée muá'aju'u me'ɨjna
ɨ mej caí xɨ ja'anáj ráanamuajri'i.

Pablo pu nu'u á'uye'imɨ'ɨ u Roma

22 A'ɨj pu jɨn, mu'iitɨ mú naatá'ijmɨijri'i nej caí niyen ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi.

23-24 Aru íjii, a'iné capu ché'e mé'e é'erɨ'ɨri nej ne'uun teja'umuáɨ'en tɨj na'a ayun tɨ huacá'a, ajta a'iné pu'uri tejauume a'achú pua'an nine'ira'a nej niyen tí'ijxe'eve'e nej amuaja'uvé'emuaare, ayée nu tí'imua'atze nej niyen huáɨni netɨ'ɨj ne'uun á'ume'en u España. Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee nej ne'uun amuaja'utéseijra netɨ'ɨj ne'uun á'ume'en, tej ti a'atzu huátatemua'ave'en tajɨɨmua'a, sej si seajta naatévaɨre'en nej ni neajtahua'a u á'ume'en a'u nej á'ume.

25 Mɨ neajta inee, íjii, u nu a'umé'e na'ame u Jerusalén nej ni hua'utévaɨre'en a'ɨmej ɨ mej me'uun é'eche ɨ ta'ihuaamua'a, ɨ mej Dios jemi seijre'e.

26 Majta a'ɨmej ɨ mej me'uun Macedonia huachéjme, majta a'ɨmej ɨ mej me'uun Acaya é'eme'ecan, ayée pu hua'aránajcheca'a mej ti'itɨj hua'utá'an a'ɨmej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, ɨ mej me'uun é'eche u Jerusalén.

27 Ayee pu tihua'aránajcheca'a mej miyen huáɨni. Jee xaa ne'u, ayée mú tihuá'acha'ɨɨre'eca'a, a'iné a'ɨɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée

pu tihua'ucí'ɨ mej ra'ancuré'an me'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rí'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. A'ɨ́j mú jɨ́n, a'ɨ́ime ɨ́ mej seɨ́j chuéjra'a japua é'eme'ecan miyen tihuá'acha'ɨ́re'e mej miyen ti'itɨ́j tihua'utá'an me'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n huateújvaɨre'en.

28 Ayee nu amuacaí hua'utátuiire'esin ne'ɨ́jna ɨ́ mej tiu'utá'a ɨ́ ta'ihuaamua'a. Netí'ɨj nain jɨ́n ra'anticí'ɨn, aj nu ni ne'uun a'umé mú'ejmi jemi. Neajta á'iyen u a'umé'e na'ame u España.

29 Ayee nu rú'umua'aree tɨ ayén té'eme a'ájna netí'ɨj ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén nain jɨ́n rí'ɨ titaatá'an naíjmi'ica itejmi. Capu ti'itɨ́j a'ij tita'aturáate'e a'ame.

30 Ayee nu tejá'amuahuavii, ne'ihuaamua'a, mɨ sej seajta ra'ará'astijre'en ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Ciríistu'u, sej si siyen tinaatévaɨre'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej jɨ́n tí'itese'e. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira ɨ́ Dios ineetzi jɨme'e.

31 Setá'aj siyen tí'ijhuaviira tɨ ij a'ɨ́ɨn Dios ayén nu'irájtuaani mej mi caí a'ij neruure a'ɨ́ime ɨ́ mej caí miyen ra'ará'astijre'e ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Judea huachéjme. Setá'aj seajta siyen rahuaviira mej mi me'ɨ́n ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, ɨ́ mej Jerusalén é'eme'ecan, mej mi miyen ra'ancuré'an ɨ́ nej jɨ́n hua'utévaɨre'en.

32 Ayee xu huáɾɨni nej ni ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi tɨ pua'a Dios ayén neetá'acare'en, tej ti tajɨ́ɨmua'a huatátatemua'ave'en, tej ti teajta ca'anírja'a huatáta'an seɨj teajta seɨj.

33 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios tɨ rí'ɨ ta'anpuá'ajte, ché'e a'ɨ́ɨn ayén huateáturan naíjmi'ica jemi, mú'ejmi. Ché'e ayén teja'uré'enen.

16

Pablo pu huá'ateujte'e ɨ́ ru'amiigustemua'a

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ 'ɨ́ita'a, a'ɨ́jna ɨ́ Febe. A'ɨ́ɨ pu huá'avaɨre'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri a'ujna já'ahua'a Cencrea.

2 Ayee nu tejá'amuahuavii sej si siyen ra'ancuré'evi'itɨ temua'a naa a'ij tɨ tiraavíjte'e itejmi jemi, i tej Dios jemi seijre'e. Setá'aj siyen ra'ancuré'evi'itɨn a'iné a'ɨ́ɨ pu ajta rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a. Setá'aj siyen nain jɨ́n raatévaɨre'en tɨ́j na'a tɨ tirá'aturaate'e, a'iné a'ɨ́ɨ pu ari mu'iicáca huatévaɨ ɨ́ teɨte, ajta pu neetzi huatévaɨ.

3 Setá'aj hua'utateújte'en se'ɨ́mej ɨ́ Priscila, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Aquila. A'ɨ́ɨ mú majta miyen neetzi jamuan tí'imuaɾɨ'e tej ti naíjmi'i raatévaɨre'en te'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

4 A'ɨ́ɨ mú miyen huataúra'a mej mi neetzi japua huániuuni. Ayee mú tɨ́n me'ɨ́jna jɨ́n huácuii. Jé'ecan nu ne'ɨ́jna jɨ́n tí'intemua'ave'e. Majta a'ɨ́ime, ayée mú majta tiú'ujtemua'ave'e matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej e'etiújse'ɨri, a'ɨ́ime ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

5 Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun e'etiújse'ɨri a'u mej é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Priscila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila. Setá'aj seajta siyen tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ ne'amiigu ɨ́ Epeneto, tɨ a'uun é'eche u Acaya tɨ ayén amuacaí huataújtuiiri'i ɨ́ Ciríistu'u jemi.

6 Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'ɨ́jna ɨ́ María, a'ɨ́jna tɨ ari jeíhua tiu'umuáɾɨej mú'ejmi jemi.

7 Setá'aj seajta hua'utateújte'en se'ɨ́mej ɨ́ Andrónico, seajta ɨ́ Junias. A'ɨ́ɨ mú majta nee jamuan aiteánami'ihuaca'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ mú temua'a naa huá'amuajte me'ɨ́jna ɨ́ mej hua'apua, ɨ́ mej majta amuacaí ra'ará'astijre ɨ́ Ciríistu'u nee caí inee.

8 Setá'aj siyen che'atá sena'a tiraatateújte'en se'ífjna í Ampliato, í nej jeíhua raxí'eve'e í tavástara'a jemi.
9 Ayee xu seajta tiraatateújte'en se'ífjna í Urbano tɨ ta jamuan ravaɨre'e í Cɨríistu'u. Setá'aj siyen tiraatateújte'en se'ífjna í Estaquis, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e.
10 Setá'aj se'ífjna huatatéujte'en í Apeles. A'íɨ pu jeíhua rá'uviicua'iri'i í Cɨríistu'u jetze me'ecan, ajta ayée pu tiu'utéemua'itɨ. Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ímej í mej Aristóbulo jamuan é'eche.
11 Setá'aj seajta raatateújte'en í ne'ihuaara'a, se'ífjna í Herodión. Ajta a'íɨme í mej Narciso jamuan é'eche, í mej majta rá'astijre'e í tavástara'a, setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utateújte'en.
12 Setá'aj seajta se'ímej huatatéujte'en a'ífjna í Trifena, seajta se'ífjna í Trifosa. A'íɨ mú 'úucaj pú'een, í mej majta jeíhua huápɨ'ɨ tí'imuaɨ'e í tavástara'a jemi. Setá'aj siyen raatateújte'en se'ífjna í Pérsida, í ne'amiigu í nej neajta jeíhua raxí'eve'e. A'ii pu a'íɨn pú'een seíj í 'íita'a tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ari tiu'umuáɨej í tavástara'a jemi.
13 Setá'aj seajta raatateújte'en se'ífjna í Rufo, tavástara'a tɨ ra'antíhua'u. Setá'aj seajta siyen raatateújte'en se'ífjna náànajra'an a'ífjna í Rufo, a'iné a'íɨ pu ayén tináacha'ɨɨ cumu nej yaujra'an i'i pú'eene'en.
14 Setá'aj siyen hua'utateújte'en se'ímej í Asíncrito, seajta se'ífjna í Flegonte, seajta se'ífjna í Hermas. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'utateújte'en í seica, se'ífjna í Patrobas, seajta se'ífjna í Hermes, seajta a'ímej í ta'ihuaamua'a í mej huá'a jamuan e'eré'etei.
15 Setá'aj seajta se'ímej huatatéujte'en se'ífjna í Filólogo, seajta se'ífjna í Julia, seajta se'ífjna í Nereo, seajta í juutzeájra'an tɨ 'íita'a, seajta se'ífjna í Olimpas, setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en naíjmi'ica a'ímej í mej huá'a jamuan e'eré'etei, í mej majta Dios jemi seijre'e.
16 Setá'aj seajta siyen hua'utateújte'en seɨj seajta seɨj a'ij tɨ tiraavíjte'e í Dios jemi. Matíj mena'a pua'amé í mej e'etiújse'ɨri mej mi raanájche í Dios, naími'i mú miyen tejá'amuateújte'e.
17-18 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, mú'een, ne'ihuaamua'a. Rí'ɨ xu'u mú'een a'ímej jemi í mej ca'anírja'a amuaatá'aca sej si já'ita'a a'utáciine, majta miyen á'amuamuaɨ'eriste'e sej siyen auté'ɨtzen í Dios jemi. A'íɨ mú meri ajtacíj a'ífjna jetze a'ij sej seri tíraarí'ɨre. Caxu huá'a jamuan á'ujujhua'ane'en, a'iné matíj mena'a mej miyen 'een, camu a'atzu ravaɨre'e í tavástara'a, a'ífjna í Cɨríistu'u. Rujíɨmua'a mu'u ravaɨre'e. Ayee mú me'ífjna jín huá'acuanamua í teɨte í mej caí ti'itíj jín á'atura. Ayee mú me'ífjna jín tihuá'a'ixaate'e niuucari jɨme'e tɨ ayée na'a naa namuajre'e, nusu ti'itíj í mej jín ahuaújtzaahuate'en a'íɨme í mej miyen ranamua.
19 Naími'i mú meri miyen ráanamuajri'i sej seri rá'astijre'e í tavástara'a. A'íj nu jín huápɨ'ɨ netémua'ave'e mú'ejmi jɨme'e. Míɨ neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej siyen támua'aree sej si siyen rɨjca a'ij tɨ ayén tiraavíjte'e í Dios jemi, sej si seajta caí siyen huataúra'an sej siyen rɨjca se'ífjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een.
20 Ajta a'íɨn í Dios tɨ rí'ɨ ta'anpuá'ajte, ca'anacan pu nain jín ra'antipuá'ajte'esin a'ífjna í Satanás, tɨ ij ayén amuaatá'an sej nain jín raatémua'itɨn se'ífjna í tiyaaru'u.
21 A'íɨ pu ayén yé á'amuaatéujte'e a'ífjna í Timoteo, tɨ ne jamuan tí'imuaɨ'e. Yé mú majta á'amuateujte'e í ne'ihuaamua'a a'ífjna í Lucio, ajta í Jasón, ajta a'ífjna í Sosípater.

22 Neajta inee, i nej i'i Tercio, i nej neajta niyen rá'ayu'uxa ɨ Pablo jetze me'ecan ne'ɨjna i yu'uxari, nee nu neajta á'amuateujte'e ɨ tavástara'a jetze me'ecan.
23 Ajta a'ɨjna ɨ Gayo, ɨ nej jemin yé huaca ajta tɨ rɨ'ɨ tihua'atá'aca naíjmi'ica a'ɨmej ɨ mej miyen yé tiújse'ɨri meyajna, a'ɨɨ pu ajta yé á'amuateujte'e.
24 Majta a'ɨɨme, ɨ Erasto tɨ a'ɨjna jɨn ti'itéjvee íiye chajta'a tɨ tumin tíse'ɨri, ajta a'ɨjna ɨ ta'ihuaara'a, a'ɨjna ɨ Cuarto, a'ɨɨ mú majta yé á'amuateujte'e.

Ɨ tɨ jɨn ra'antipuá'ajte

25 Tiché'e tiyen rɨ'ɨ tiraatá'an te'ɨjna ɨ Dios tɨ ayén raayɨ'ɨtɨ tɨ ca'anɨjra'a amuaatá'an sej si siyen rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨca a'ij nej tejá'amua'ixaate'e ná'aye'i ne'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa a'ij tɨ huarɨj ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrístu'u. A'ɨjna ɨ niuucari, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ Dios jɨn ari titaataseíjrate a'ɨjna tɨ ayén rú'avaataca'a tɨj na'a tɨ Dios raatétaahuaca'a ɨ chaanaca tɨ yú e'iré'ene.
26 Mɨ ajta íjii, Dios pu ari titaataseíjrate. A'ɨjna ɨ Dios tɨ seijre'e tɨj na'a rusén jɨme'e, a'ɨɨ pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a tej tiyen ráamua'aree te'ɨjna jetze ɨ mej jetzen ra'utéyu'uxaca'a a'ɨɨme ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ayee pu tí'ijxe'eve'e mej mi naími'i matɨj mena'a pua'amé ɨ mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua, mej mi rá'antzaahuate'en, majta ra'ará'astijre'en ɨ jemin.
27 Tiché'e tiyen rɨ'ɨ tiraatá'acare'en tɨj na'a rusén jɨme'e te'ɨjna ɨ Dios tɨ a'ɨɨn ruseɨj nain jɨn támua'aree. Tiché'e tiyen rɨ'ɨ tiraatá'acare'en a'ɨjna jɨme'e tɨ ta japua huaniú a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Corinto a'uchéjme'ecaa, ɨ tɨ seɨ́j

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, ɨ tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan tɨ ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Jesús, ne'ɨ́jna jamuan ɨ ta'ihuaara'a ɨ Sóstenes. Yee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mɨ sej se'uun e'etiújse'ɨri se'újna Corinto sej si raateánajche ɨ Dios, mɨ sej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, tɨ ajta Jesús pú'een, mú'ejmi huateúra'ate, ajta mú'ejmi huatajé sej si jemin seijre'e. Mú'een xu seajta huá'a jemi seijre'e matɨ́j mena'a pua'amé mej yen seijre'e tɨ́j na'a ve'ée ɨ chaanaca ɨ mej majta miyen ti'ixa tɨ yee Jesús pu hua'avastara'a pú'een. Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ hua'avastara'a, ajta ayén che'atá na'a tavástara'a pú'een itejmi.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ajta ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, majta amua'anpuá'ajte'en.

Ɨ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'a

4-5 Ja'anáj tɨ na'a nu niyen rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ Dios nej ranajche mú'ejmi jɨme'e, a'iné jeíhua pu rɨ́'ɨ tejamuaatá'a ɨ Dios a'ɨ́jna jɨme'e sej seri jemin seijre'e ɨ Cɨríistu'u, tɨ ajta Jesús pú'een, a'ine a'ɨ́jna jemi mú'een xu seri nain te'encuré'a tɨ tejámuatéva'ɨri ɨ sej jɨ́n tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte, ajta ɨ sej jɨ́n yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij tɨ 'een ɨ Dios jemi.

6 Ayee pu 'een jɨ́n amuáaruu a'iné mú'een xu temua'a naa tihua'utá'ixaa ɨ teɨte ɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan.

7 A'ɨ́j pu jɨ́n caí ti'itɨ jama'utéturaate ɨ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'a. A'ɨ́j xu jɨ́n, seuj rachú'eve'e tɨ yen huataseíjre'en ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

8 A'ɨ́ɨ pu ajta ca'anɨ́jra'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i ajta na'a caí nain te'entipuá'are, tɨ ij caí ja'atɨ ti'itɨ jɨ́n a'amua jetze tí'ijpua'ajte'e a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen tihuá'axɨejte'en ɨ teɨte a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu xaa tihuá'axɨejte'en a'achú mej pua'amé yen huachéjme ɨ chaanaca japua.

9 Ayee pu té'eme a'iné Dios pu ayén araúrastejsin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuaatajé sej si siyen ruuristan jamuan ɨ yaujra'an a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Pablo pu ayén tihuá'a'ihua'u tɨjɨ́n: "¿Ni qui ayén huatámu'iire ɨ Cɨríistu'u?"

10 Mɨ neajta inee, ayée nu jeíhua tejá'amuahuavii niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u sej si ruxɨ́'ej sena'a tí'ixajta, sej si caí ché'e já'ita'a a'utacɨ'ɨca'an, sej si seajtáhua'a rɨ́'ɨ huaújruuren, sej si se'ɨ́jna jɨ́n anteújseɨre'en naíjmi'i sej si siyen che'atá seɨ́j sena'a jɨ́n siyen tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

11 Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, a'iné a'ɨ́ime ɨ mej Cloé jemi é'eche, a'ɨ́ɨ mú miyen tinaatá'ixaa mú'ejmi jɨme'e sej nu'u rújaaxɨejvi'i rujɨ́ɨmua'a sena'a.

12 A'ɨjna jɨme'e ɨ sej nu'u rújaaxɨejvi'i, ayée pu huataújmua'a sej siyen rɨcɨ, tɨ seɨ́j ayén ti'ixa yee: "Nee nu Pablo jetze ajtéme'ecan." Ajta seɨ́j ayén yee: "Neajta inee, Apolos nu jetze ajtéme'ecan." Ajta seɨ́j ayén yee: "Nee nu Pedro jetze ajtéme'ecan" na'ari yee: "Nee nu Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan."

13 Niché'e a'atzu tejámuaata'íhua'u. ¿Ni qui ayén seɨcɨé huaújruu ɨ Cɨríistu'u tɨ ij ayén huatámu'iire? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui miyen ná'utatai ɨ cúruu jetze

ineetzi i nej i'i Pablo mú'ejmi jetze me'ecan? Camu xaa ne'u a'atzu. Ari íjii, ¿ni qui niyen á'amuamuaɨ'ɨhuaca'a neniúucajtze'e i nej i'i Pablo? Canu xaa ne'u a'atzu.

14-15 Jé'ecan nu rí'ɨ tiratá'aca ɨ Dios nej caí ja'atɨ huámuaɨ'ɨhuaca'a sino a'ɨmej nu'u ne'ɨjna ɨ Crispo, neajta ne'ɨjna ɨ Gayo. Ayee nu'u huarɨj sej si caí se'ɨjna jɨn á'ujtzaahuate'e se'ɨjna jɨme'e sej huámuaɨ'ɨvijhuaca'a neniúucajtze'e.

16-17 Neajta nu huá'umuaɨ'ɨhuaca'a a'ɨmej ɨ teɨtestemua'ame'en a'ɨjna ɨ Estéfanas. Ayee pu'u xaa ne'u, canu cui'i ramua'aree tɨ pua'a neajtahua'a seɨj huámuaɨ'ɨhuaca'a nusu necaí.

Jee xaa, capu Cɨríistu'u ayén ne'uta'íteca'a nej ni huá'umuaɨ'ɨhua ɨ teɨte sino ayée pu 'een jɨn ne'uta'íteca'a nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari jɨme'e ɨ tɨ jɨn Dios hua'irájtuaani. Capu ayén ne'uta'íteca'a nej ni ne'ɨjna jɨn tihua'utá'ixaate'en nej jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ'ɨtɨ ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨmej ɨ teteca ɨ mej nu'u rɨ'ɨ tiu'uyɨ'ɨtɨ. Capu xaa ne'u, sino ayée pu'u a'ɨjna jɨn ne'uta'íteca'a tɨ ij ayén tí'ivaɨre'e á'ara'ani ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Cɨríistu'u, ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze.

Cɨríistu'u pu a'ɨɨn pú'een ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ Dios

18 Ayee pu'u, a'iné a'ɨmej jemi ɨ mej a'uvá'ɨtzɨ, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tej huatétatɨmua'i te'ɨjna jɨme'e tej tiyen tihuá'ixaate'e tɨ Cɨríistu'u ayén huamɨ'ɨ huá'a jetze me'ecan ɨ cúruu jetze. Mɨ teajta iteen, ɨ tɨ Dios tu'irátuaasin, téjmi pu ayén titá'amitɨejte'e tɨ a'ɨɨn niuucari a'ɨɨn pú'een ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ Dios.

19 A'iné ayée pu té'esiɨɨmua'i tɨjɨn:

Nee nu yee ra'antipuá'ajte'esin
ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨmej
ɨ mej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ'ɨtɨ.

Neajta nu yee raaté'uuna nain
ɨ mej meri raarɨ'ɨre a'ɨɨme
ɨ mej temua'a tirú'umua'aree.

20 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna, ¿a'uné a'ij 'é'en a'ɨjna ɨ tɨ temua'a tirú'umua'aree? Capu xaa ne'u mé'e já'ahua'a. Ajta a'ɨɨn tɨ tiú'ujmua'ate, ¿a'uné a'ij 'é'en a'ɨjna? Capu ajta mé'e já'ahua'a. Na'ari ɨ seɨj tɨ ayén huápɨ'ɨ raayɨ'ɨtɨ tɨ tiu'utaxáj a'ɨmej jemi ɨ mej íjii huáteɨte, ¿a'uné é'eseijre'e? Capu ché'e mé'e é'eseijre'e a'iné Dios pu ari raataseíjrataca'a tɨ caí ti'itɨ a'ij huataújmua'a ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨmej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca.

21 Mɨ ajta a'ɨɨn ɨ Dios, ayée pu raaxɨ'epɨ'ɨntare rumua'atzíira'a jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨríista a'ame mej miyen me'ɨjna jɨn ráamua'ati huá'amua'atziira'a jɨme'e a'ɨɨme ɨ mej miyen íiyen seijre'e. Ayee pu 'een jɨn ayén raaxɨ'epɨ'ɨntare ɨ Dios a'iné ayée pu raxɨ'eve'eca'a tɨ ayén hua'irájtuaani a'ɨjna jɨme'e mej miyen rá'atzaahuate'e a'ɨjna ɨ niuucari tɨ nu'u caí a'ij huataújmua'a, ɨ niuucari tej tiyen tihuá'ixaate'e.

22 Majta me'ɨn, ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée mú tí'ijhuavii ɨ Dios jemi ɨ mej jɨn rɨ'ɨ naa te'utaseíj, ajta a'ɨɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨɨ mú rahuauhuau ɨ mua'atzíira'a mej mi me'ɨjna jɨn nain au'itɨée muá'ara'ani.

23 Mɨ teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e te'ɨjna jɨme'e ɨ Cɨríistu'u ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Ajta a'ɨɨn ɨ niuucari ɨ tej jɨn tihuá'ixaate'e, ayée pu a'ɨjna jɨn hua'utájaaxɨejte'esin a'ɨmej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ caí a'ij huataújmua'a.

24 Mɨ majta aˈɨɨme, ɨ tɨ Dios huaˈutajé, tɨ puaˈa aˈɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtémeˈecan naˈari mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan, ayée pu tihuáˈamitɨejteˈe tɨ Cɨríistuˈuaˈɨɨn púˈeen ɨ muáɾɨeriˈireˈaraˈan tɨ jɨ́n Dios huaˈirájtuaani, ajta aˈɨɨ pu aˈɨɨn púˈeen ɨ muaˈatzíiraˈa tɨ jɨ́n Dios tíˈaijta.

25 Jee xaa neˈu, aˈɨ́jna tɨ nuˈu caí aˈij huataújmuaˈa, aˈɨ́jna tɨ Dios jemi éˈemeˈecan, jaítzeˈe pu raayɨ́ˈitɨ caí ɨ huáˈamuaˈatziiraˈa ɨ teteca. Ajta aˈɨ́jna tɨ nuˈu caí rúˈucaˈanistiˈi ɨ Dios, jaítzeˈe pu tíˈivaɨreˈe caí ɨ huáˈamuaɾɨeriˈiraˈa ɨ teteca.

26 ¿Ni caí ayén tejamuáˈamitɨejteˈe múˈejmi? Casiˈiaˈɨjtɨˈeen múˈejmi tzajtaˈa tɨ Dios ayén amuaatajé. Caxu muˈíi mɨ sej jeíhua huápɨˈɨ rúˈumuaˈaree ɨ huáˈamuaˈatziiraˈa aˈɨ́mej, ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Caxu seajta muˈíi mɨ sej seˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈaree ɨ tɨ jeíhua huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe nusu seˈɨ́jna jetze airaújneijte aˈɨ́mej ɨ mej ruxɨéehua áˈujujhuaˈaneˈe. Caxu xaa neˈu.

27 Mɨ ajta aˈɨɨn Dios, aˈɨɨ pu huaˈantíhuau aˈɨ́mej ɨ mej caí aˈij téˈumuaˈareerecaˈa tɨ ij aˈɨɨn huaˈutatévɨˈiraste'en aˈɨ́mej ɨ mej miyen ruseijrata mej nuˈu jeíhua huápɨˈɨ téˈumuaˈaree. Dios pu ajta ayén huaˈantíhuau aˈɨ́mej ɨ mej caí tiˈitɨj jɨ́n antiújmuaˈaree aˈɨ́mej jemi ɨ mej yen huachéjme chaanaca japua tɨ ij ajta huaˈutatévɨˈiraste'en aˈɨ́mej ɨ mej veˈecán jɨ́n títetateí.

28-29 Jee xaa, Dios pu ayén huaˈantíhuau aˈɨ́mej ɨ mej caí huáˈa jetze tíˈicaˈanejcaˈa, ajta aˈɨ́mej ɨ mej huáˈaxɨeehuataca'a. Ayee pu xaa neˈu tiˈayajna, Dios pu ayén aˈɨ́jna jɨ́n huaˈantíhuau aˈɨ́mej ɨ mej caí seijreˈe aˈɨ́mej jemi ɨ teteca tɨ ij ayén huaˈantipuáˈajteˈen aˈɨ́mej ɨ mej títetateí íiyen chaanaca japua, tɨ ij caí jaˈatɨ ayén áˈujtzaahuateˈe ɨ Dios jemi.

30 Mɨ seajta múˈeen, xuˈuri jemin seijreˈe ɨ Cɨríistuˈuaˈɨjna jɨmeˈe aˈij tɨ tejámuaaxɨ́epɨˈɨntariˈiriˈi ɨ Dios. Cɨríistuˈupuˈujemi éˈemeˈecan ɨ Dios muaˈatzíiraˈa ɨ tej jɨ́n tirúˈumuaˈaree aˈij tɨ ˈeen ɨ Dios jemi. Aˈɨɨpuajtataˈjapua huaniú tej ti rɨˈéeneˈecán jɨ́n aˈuteáturan ɨ jemin. Cɨríistuˈupumúˈejmi huateúraˈate. Aˈɨɨpuajtatiuˈutanájchitacaˈaaˈamuajɨmeˈe ɨ sej jɨ́n téˈechaˈɨcaˈa.

31 Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n: “Tɨ puaˈa yee jaˈatɨ ayén raxɨ́eveˈe tɨ tiˈitɨj jɨ́n áˈujtzaahuateˈen, chéˈe aˈɨɨn ayén huáɾɨni aˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ tavástaraˈa ayén rɨˈɨ tiraatáˈa.”

2

Ayee puˈu naˈa tihuáˈixaateˈe aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ Cɨríistuˈuɨmejráˈutatai

1-2 Neajta inee, neˈihuaamuaˈa, netɨ́ˈɨj amuacaí á mú jaˈuvéˈemuaareca'a nej ni tejámuaatáˈixaateˈen ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios teˈataújratziiriˈi, canu cuiˈi niyen neˈɨ́jna jɨ́n tejamuáˈixaa neˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ niuucari tɨ huápɨˈɨ jɨ́n naa namuajreˈe, canu neajta neˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ huáˈamuaˈatziiraˈa ɨ teteca sino ayée nu tiraaxɨ́epɨˈɨntare nej aˈɨɨ naˈa yaúˈitɨée náˈaraˈani múˈejmi jemi neˈɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistuˈupúˈeen, ɨ mej ráˈutatai ɨ cúruu jetze.

3 Neajta, netɨ́ˈɨj neˈuun aˈutéveecaˈa múˈejmi jemi, ayée nu amuaˈaséijrateˈecaa tɨ nuˈu caí núˈucaˈanistiˈi. Cu xɨee nej tíˈitziɨɨneˈeca'a. Jee xaa, jeíhua nu névivejcaˈa.

4 Ajta aˈɨɨn ɨ niuucari, ɨ nej jɨ́n tejamuáˈixaa, capu ayén éeneˈe tɨ́j aˈɨ́jna tɨ huápɨˈɨ naa namuajreˈe, tɨ ajta huáˈamuaˈatziiraˈa jetze airánineica ɨ mej jɨ́n huáˈamuaˈitɨcɨ ɨ teɨte. Capu xaa neˈu, sino ayée nu neˈɨ́jna jɨ́n tejámuaatáˈixaa sej si ráamuaˈaree nej neˈɨ́jna jetze aránca'ane ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios, ajta aˈɨɨ pu jemin meˈecan ɨ muáɾɨeriˈiraˈa ɨ nej jɨ́n niyen rɨcɨ.

5 Ayee nu ne'ɨjna jɨ́n huarɨ́j, sej si caí se'ɨjna jetze araújca'anen ɨ huá'amua'atziira'a ɨ teteca sino sej si se'ɨjna jetze araújca'anen ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ Dios se'ɨjna jɨme'e ɨ sej té'atzaahuate'e.

A'ɨjna tɨ rú'avaataca'a ɨ Dios jemi, tɨ ajta ari titaataseíjrate

6 Mɨ teajta iteen, teen tu xaa te'ɨjna jɨ́n tejamuá'ixaa seíj jɨme'e ɨ mua'atzíira'a a'ɨ́mej tzajta'a ɨ mej meri tiu'unáijmi'ire. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ mua'atzíira'a, capu huá'a jetze huanéj a'ɨ́mej ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca. Capu ajta huá'a tzajta'a me'ecan a'ɨ́mej ɨ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, ɨ mej majta a'uvá'ɨtzɨ.

7 Jee xaa ne'u, teen tu tiyen raxa ɨ Dios mua'atzíira'a jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ruseíj a'ij tirájteuni, ɨ mua'atzíira'a tɨ rú'avaataca'a tɨ jíme'en ajmí'i ɨmuá tɨ'ɨj caí xɨ huataseíjre ɨ chaanaca. Dios pu ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti itejmi a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e á'ara'ani.

8 Mɨ majta a'ɨ́ɨme, ɨ mej yen tí'aijta íiyen chaanaca japua, capu a'atzu a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a a'ɨ́jna tɨ rú'avaataca'a, a'iné tɨ pua'a miyen ra-mua'aréerecajche'e, camu miyen tirá'atatánche'e ɨ tavástara'a, ɨ tɨ ajta huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e á'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

9 Mɨ ajta, ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

A'ɨjna tɨ yee Dios rɨ́'ɨ ráaruu a'ɨ́mej jɨme'e
ɨ mej raxɨ'eve'e,
capu ja'atɨ ayén raaseíj,
capu ajta a'ij tihuá'amitɨejte'eca'a
a'ij tɨ té'eme'enche'e.

10 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, Dios pu taataseíjrate a'ɨ́jna jɨme'e tɨ téjmi jemi raateájtuaa a'ɨ́jna ɨ ruxɨ́ejniu'uca tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén titaata'ítɨi. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an, nain pu jɨ́n ayén tirá'amitɨejte'e, ajta nain pu tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ Dios.

11 Ayee pu'u, a'iné huá'a jɨme'e ɨ teteca, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ teáata'a, a'ɨ́ɨ pu'u tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ayee pu che'atá na'a 'een ɨ Dios jemi. Capu ja'atɨ tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ Dios sino a'ɨ́ɨ pu'u ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

12 Mɨ teajta iteen, catu te'ɨjna ancuré'a ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca sino a'ɨ́ɨ pu téjmi jemi huateájturaa a'ɨ́jna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tej ti yaú'itɨée tá'ara'ani a'ij tɨ Dios ari ruxɨ'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ titaatá'a.

13 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tej amuá'ixaa. Capu a'ɨ́ɨn na'a pú'een ɨ huá'amua'atziira'a ɨ mej jɨ́n tá'itɨiri'i ɨ teteca sino a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ niuucari tɨ ayén jɨ́n tá'itɨiri'i ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ayee tu rɨcɨ tej huaú'ixaa a'ij tɨ huataújmua'a ɨ mua'atzíira'a tɨ Dios jemi é'eme'ecan te'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ca'anírja'a taatá'a tej tiyen tiu'utaxáj.

14 Ajta a'ɨ́jna tɨ caí jemin huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu caí ra'ancuré'asin a'ɨ́jna tɨ jemin é'eme'ecan ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'iné capu ti'itɨ a'ij huataújmua'a a'ɨ́jna jemi ɨ ja'atɨ. Capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn yaú'itɨée á'ara'ani a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén jetzen araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tɨ ij ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a.

15 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ jetzen araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, nain pu ayén tirá'amitɨejte'e a'ame tɨ pua'a ayén tí'ivaire'e nusu caí. Mɨ ajta, capu rɨ'ɨrí tɨ seɨj ayén rá'axɨjte'en a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, tɨ pua'a tí'ivaire'e nusu caí.

16 Ayen tɨjɨ́n: "¿A'ataani yee tirú'umua'aree a'ij tɨ tirá'amitɨejte'e ɨ tavástara'a tɨ ij a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén tirá'itɨii?" Mɨ teajta iteen, ayée pu ayén titá'amitɨejte'e a'ij tɨ ajta tirá'amitɨejte'e ɨ Cɨríistu'u.

3

Mej nu'u tí'imuarɨ'e jamuan ɨ Dios

1 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, tɨ caí huatárɨ'ɨristareca'a
nej niyen tejámuaatá'ixaate'en tɨ́j a'ɨ́me ɨ tɨ huá'a jemi huateájturaa ɨ
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sino tɨ́j a'ɨ́me ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca,
mɨ sej seuchén huataújtuiiri'i ɨ Cɨríistu'u jemi.
2 Netɨ́'ɨj tejamuaamí, canu cua'ira jamuaamí sino a'ɨ́j nu'u amua'antí'ite ɨ
léechi a'iné caxu xɨ yá'ujepɨ'ɨra'a ɨ cua'ira. Seajta íjii, seúche'e xu siyen 'een.
Caxuu xɨ teja'ujépɨ'ɨra'a.
3 Seúche'e xu siyen e'en matɨ́j a'ɨ́mej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca.
A'iné ayée pu seijre'e mú'ejmi tzajta'a cumu sej ruchueere'e, seajta sej
rújaaxɨejvi'i. ¿Ni caí ayén huataújmua'a sej seuj huá'a jemi ajtéme'ecan a'ɨ́mej
ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca? Jee xaa ne'u, mú'een xu siyen tí'ijrɨ'ɨre
a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ seica ɨ teteca.
4 Ayee xu rɨcɨ. Seɨ́j tɨ mú'ejmi jemi ajtéme'ecan ayén ti'ixa tɨjɨ́n: "Nee nu
Pablo jetze ajtéme'ecan." Ajta ɨ seij ayén tɨjɨ́n: "Neajta inee, Apolos nu jetze
ajtéme'ecan." ¿Ni secaí siyen che'atá sena'a rɨcɨ matɨ́j a'ɨ́me ɨ teteca ɨ mej caí
jetzen seijre'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios? Jee xaa ne'u, ayée xu rɨcɨ.
5 Niché'e a'atzu tejá'amua'ihua'u. ¿A'iné ti'itɨj jɨ́n tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ
Apolos, na'ari ti'itájni jɨ́n na'antínmua'aree inee, inee i'i Pablo? Ayee nu
tejá'amua'ixaate'e. Teen tu'u ravaɨre'e ɨ tavástara'a jemi. Ayee xu 'een jɨ́n
té'antzaahua ɨ tavástara'a jemi se'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e, a'ij tɨ́j a'ɨ́ɨn
titaa'ɨ́jca seɨj ajta seɨj.
6 Ayee nu tí'ivaɨre'e tɨ́j ja'atɨ tɨ ayén tiú'uhuii, ajta a'ɨ́ɨn ɨ Apolos, a'ɨ́ɨ pu ayén
tí'ivaɨre'e tɨ́j ja'atɨ tɨ tiú'ipuaa. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu raavá́ujsi'iri'i tɨ ij huácɨɨre.
7 A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna tɨ tiú'uhuii, capu ti'itɨj jɨ́n ruxe'eve'e. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tiú'ipuaa,
capu ti'itɨj jɨ́n ruxe'eve'e, sino a'ɨ́ɨ pu xaa ɨ Dios tɨ raavá́ujsi'iri'i tɨ i huácɨɨre, a'ɨ́ɨ
pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ ruxe'eve'e.
8-9 Naíjmi'i mú tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna tɨ tí'ihuiite'e, ajta a'ɨ́jna tɨ ti'ipuáa á'aye'i.
Ruxɨ́'ej mu'u tí'ivaɨre'e, ajta Dios pu ayén hua'utá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna
jɨme'e ɨ tɨ racɨ́'ɨcɨpua ɨ tɨ jɨ́n tiu'umuárɨej, a'iné teen tu jamuan tí'imuarɨ'e ɨ Dios.
Seajta mú'een, ayée xu ti'itɨj jɨ́n tí'ivaɨre'e tɨ́j a'u mej tejé'etaseehua, ajta tɨ́j
chi'ij tɨ Dios rá'ajtaahua.
10 Mɨ neajta inee, a'iné Dios pu jeíhua huápɨ'ɨ naa tinaatá'a nej ni niyen
tiu'umuárɨ'en, ayée nu huarɨ́j tɨ́j ja'atɨ tɨ chi'ij ájtaahua. Nee nu ra'itátaahuaxɨ
ne'ɨ́jna tɨ japuan ájtaavijhua ɨ jaxu'u tɨ́j ja'atɨ tɨ temua'a naa raayɨ́'ɨtɨ. Ajta ɨ seɨj,
a'ɨ́ɨ pu japuan té'ajtaahua. Ajta ayén ruxe'eve'e tɨ rɨ́'ɨ naa tirá'ajtaahua tɨ ij caí
a'ij pua'a éene'e ájcɨ'ɨpiihua.
11 A'iné, jɨme'en a'ɨ́jna tɨ a'itátaavijhua, seɨj pu'u pú'een, ajta a'ii pu a'ɨ́ɨn
pú'een ɨ Jesus tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Capu máàj ja'atɨ tɨ ayén tí'ivaɨre'e tɨ́j
a'ɨ́jna tɨ a'itátaavijhua.
12-13 Ajta, ayée pu seíire'e a'ame tɨ ti'itɨj tɨ jɨ́n japuan ájtaavijhuaca'a tɨ pua'a
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ oro nusu plata jɨme'e na'ari tetej jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche.
Ajta ayén che'atá na'a seíire'e a'ame tɨ pua'a ayén ájtaavijhuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e
ɨ cɨyej na'ari ɨxaj jɨme'e ca'ɨ́n huáacɨxa'a jɨme'e. Jee xaa ne'u, ayée pu
seíire'e a'ame ɨ ti'itɨ ɨ mej jɨ́n tiu'umuárɨej ɨ teɨte, seɨj ajta seɨj, matɨ́j mena'a
pua'amé mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua. A'ɨ́jna xɨcáara'a jetze, ayée pu
Dios raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ 'een, a'iné ayée pu teja'uré'enejsin tɨ́j taij tɨ jɨ́n
hua'utaseíjrate'esin. Ajta a'ɨ́jna ɨ taij, a'ɨ́ɨ pu raatémua'atzi tɨ pua'a xɨ́'epɨ'ɨn
metiu'umuárɨej seɨj ajta seɨj nusu mecaí.

14 Tɨ pua'a ayén té'eviicua'i ɨ taij tzajta'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ja'atɨ tiu'umuárɨej, ayée pu tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e.
15 Na'ari caí, tɨ pua'a huateájtaani ɨ tɨ jɨ́n tiu'umuárɨej ɨ ja'atɨ, nain pu á'ujɨsin. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ, Dios pu xaa ru'irátuaasin aru ayée pu éene'e a'ame tɨ́j ja'atɨ tɨ xa'ichu'i a'uun ráavaɨ ɨ taij tzajta'a.
16 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej se'ɨ́ɨn pú'een ɨ chi'ira'an ɨ Dios. Ajta mú'ejmi tzajta'a pu huateájturaa ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
17 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén raaté'uuna a'ɨ́jna ɨ chi'ira'an ɨ Dios, Dios pu ra'antipuá'ajte'esin a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ a'iné pu'uri Dios huateúra'ate a'ɨ́jna ɨ chi'ij, sej mú'een se'ɨ́ɨn pú'een ɨ chi'ira'an ɨ Dios.
18-19 Caxu rucuanamua rujɨ́ɨmua'a. Tɨ pua'a ayén tirá'amitɨejte'e seɨ́j ɨ ja'atɨ tɨ ayén rɨ́'ɨ tirú'umua'aree a'ɨ́jna jɨme'e ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ mej íjii huáteɨte, ché'e a'ɨ́ɨn caí ché'e ayén á'ujtzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ huá'amua'atziira'a. Ché'e a'ɨ́ɨn ayén ra'ancuré'an ɨ mua'atzíira'a tɨ tavástara'a jetze é'eme'ecan, a'iné a'ɨ́jna ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́ɨme ɨ mej íjii huáteɨte, capu ti'itɨ a'ij huataújmua'a ɨ Dios jemi. Ayee pu xaa té'esiɨimua'i tɨjɨ́n: "Dios pu huá'avivi'ira'an a'ɨ́mej ɨ mej miyen á'ujtzaahuate'e me'ɨ́jna jɨme'e mej tí'ihua'itaca ɨ rumua'atzíira'a jɨme'e."
20 Ajta ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Tavastara'a pu ramua'aree tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e ɨ huá'amua'atziira'a a'ɨ́ɨme ɨ mej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ té'umua'aree."
21-22 A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu ché'e siyen á'ujtzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e sej nu'u seɨ́j jetze ajtéme'ecan ɨ teáata'a. Naímɨ'i pu ayén tejá'amuacɨ'ɨti, tɨ pua'a niyen tejá'amuavaɨre'e inee, i nej i'i Pablo na'ari a'ɨ́ɨn Apolos ayén tejá'amuavaɨre'e nusu a'ɨ́jna ɨ Pedro. Tɨ pua'a ayén a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an ɨ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ́j na'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua nusu sej siyen ruuri huateáturan na'ari sej siyen huácui'ini, ti'itɨ tɨ a'ij tɨ ayén íjii tí'iseijre'e ca'ɨ́n ti'itɨ tɨ ayén teja'uré'enejsin, naímɨ'i pu ayén tejá'amuavaɨre'en.
23 Seajta mú'een, ayée xu se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ Cɨríistu'u, ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu ajta Dios jetze ajtéme'ecan.

4

Ɨ mej jɨ́n antiújmua'aree a'ɨ́ɨme tɨ Dios tihua'uta'íti'ire

1 Ayee pu ruxe'eve'e tɨ ayén tejamuá'amitɨejte'e itejmi jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e ɨ Cɨríistu'u, ajta tɨ ayén titaa'íjca a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi.
2 Ajta, a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'e, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ ayén araúrasten nain jɨme'e a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n tira'íjca.
3-4 Mɨ neajta inee, capu ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mú'een siyen na'uxɨ́jte'en, na'ari miyen na'uxɨ́jte'en a'ɨ́ɨme ɨ mej íjii huáteɨte me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e. Jee xaa ne'u, canu neseɨ́j á'anxɨjte'en, a'iné canu nee neseɨ́j ramua'aree tij ti'itɨj jɨ́n na'uteájturaa ɨ Dios jemi. Capu amɨ́n a'ij, capu ayén huataújmua'a nej neri xɨ́'epɨ'ɨn 'een ɨ Dios jemi. Tavástara'a pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ ná'axɨjte'en.
5 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen huárɨni. Caxu ti'itɨ jɨ́n huá'axɨjte'e ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen Dios ari raaxɨ́'epɨ'ɨntare. Setá'aj seuj rachú'eve'e se'ɨ́jna ɨ tavástara'a tɨ́'ɨj ajtahua'a yé uvé'enen. Aj pu xaa, a'ɨ́ɨn raataseíjrata tɨ́j na'a tɨ rú'avaataca'a a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'ɨ́ɨ pu ajta raataseíjrata ɨ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'eca'a ɨ huá'a tzajta'a ɨ teɨte. Aj pu'i ayén tihuá'acɨ'ɨti tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'asin naíjmi'ica a'ij tɨ tiraavíjte'e seɨj ajta seɨj.
6 Mɨ neajta inee, nain jɨ́n ɨ nej neri tejamuá'ixaa, ayée nu tejámuaatá'itɨiiri'i neetzi jɨme'e neajta ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ Apolos nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n jamuaatévaɨre'en. Caxu yá'uhua'anan se'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ayén tɨjɨ́n: "Setá'aj siyen araúrasten

se'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i.” Caxu siyen ahuaújtzaahuate'en se'ɨjna jɨme'e sej nu'u seɨj jetze ajtéme'ecan. Caxu seajta raatéxɨeehuata ɨ seɨj.

7 ¿Ni tzaa ja'atɨ ayén a'ɨjna jín timua'ɨjca a'ɨjna jɨme'e tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ tɨ jín antiújmua'aree ɨ axɨ'ej tevi? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui piyen ti'itɨ tí'ijcha'ɨɨ ɨ pej caí ra'ancuré'a seɨj jemi? Capu xaa ne'u. Ajta, tɨ pua'a ayén ti'ayajna pej piyen ra'ancuré'a, ¿a'iné 'een jɨme'e piyen á'atzaahuate'e? Capu ayén tiraavíjte'e, a'iné Dios pu ayén muaatapuaíjve.

8 Mú'een xu nu'u seri huatájuxai temua'a naa. Seajta nu'u seri huateújchijteaanitaca'a. Mú'een xu nu'u caí taatá'inee, seajta siyen tí'aijta rujɨɨmua'a sena'a. Oojala cuj tín ayén teja'uré'enen sej siyen tiu'ita'áijta. Jéihua huápɨ'ɨ nu niyen tí'ijxe'eve'e.

9 Ayee nu 'een jín niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tiná'amitɨejte'e tɨ Dios ayén taataseíjrataca'a mú'ejmi jemi tej iteen a'ɨɨn pú'een ɨ tej caí ti'itɨj jín antítamua'aree, teajta teen tu a'ɨɨn pú'een ɨ mej majta jíme'en meri raaxɨ'epɨ'ɨntare tej nu'u huácui'ini a'u mej titejé'ecui'ica. Dios pu ayén taataseíjrataca'a naíjmi'ica jemi ɨ mej ta japua seijre'e, ajta huá'a jemi ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca, a'u tɨ na'a nainjapua.

10 Ayee xu tí'ixaxa'a mú'een tej nu'u tatímua'i te'ɨjna jɨme'e tej tiyen ravaɨre'e ɨ CɨríIstu'u. Mɨ seajta mú'een, sej nu'u huápɨ'ɨ naa tirú'umua'aree ɨ CɨríIstu'u jemi. Capu nu'u tú'uca'anisti'i itejmi. Mɨ seajta mú'een, ayée xu nu'u nain jín té'eviicua'i. Jé'ecan mú nu'u rɨ'ɨ tejamuatá'aca mú'ejmi. Majta métaxana'ave'e mú nu'u itejmi.

11 Tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene, ajta ɨjii, ayée tu tena'a jí'itɨejcu, teajta 'i'icu. Temua'a tu titecáciɨxure'e. Jé'ecan mú a'ij pua'a taruure. Catu teajta mé'e é'eche.

12 Ca'anín tu jín tí'imɨjhuaca tamuájca'a jɨme'e. Tɨ pua'a a'ij pua'a meti'itaxájta, teen tu tiyen rɨ'ɨ tihua'atá'aca. Ajta tɨ pua'a a'ij pua'a métaruure, teen tu tiyen rá'aviicua'i.

13 Ajta, matɨ'ɨj teɨte hua'itzi tátaavijre'e itejmi, rɨ'ɨ tu naa tihuá'ajee. Tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene ajta ɨjii, ayée pu tihuá'amitɨejte'e itejmi jɨme'e tej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ huá'axana'aviste'e, tej nu'u tiyen huá'aseijrate'e huá'a jemi tɨj ɨ xaɨɨri ɨ mej mé rúurɨera ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca.

14 Canu ne'ɨjna jín niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni niyen amuaatatévi'iraste'en, sino nej ni rɨ'ɨ jamuaatá'itɨi mú'een, mɨ sej siyen ná'aseijrate'e cumu niyaujmua'a ɨ nej jeíhua huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e.

15 Tij caí mu'iitɨ mú tejamuá'itɨiiri'i ɨ CɨríIstu'u jetze me'ecan. Capu a'ij ámitɨeere'e a'achú mej pua'amé ará'ase. Mɨ ajta, seɨj pu'u ɨ tɨ á'amuaya'upuajtaca'a, neajta inee, nee nu ne'ɨn pú'een i nej á'amuaya'upuajtaca'a ɨ CɨríIstu'u jemi ne'ɨjna jɨme'e nej tejamuá'ixaa ɨ niuucari tɨ jín Dios amua'irájtuaani.

16 A'ɨj nu jín niyen tejá'amuaje sej siyen titeejú'un netɨj inee.

17 A'ɨj nu jín niyen amuaata'ɨti'iri'i ne'ɨjna ɨ Timoteo ɨ nej neajta ya'upuáara'an pú'eene'e ɨ tavástara'a jemi, ɨ nej neajta jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ'eve'e. A'ɨɨ pu amuaatánamuajriste'esin a'ij nej ti'itíncha'ɨɨ jemin ɨ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ayee nu che'atá nena'a tihuá'itɨii a'ɨmej ɨ seica, a'u tɨ na'a mej e'etiújse'ɨri.

18 Seica mú'een, xu'uri á'ujtzaahuate'e. Cu xɨee tɨ cuj ayén tejamuá'amitɨejte'e nej caí ché'e ne'uun mú a'atanén.

19 Mɨ neajta inee, nee nu xaa ca'anacan ne'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tɨ pua'a ayén tineetá'acare'en ɨ tavástara'a. Aj nu xaa ramua'aréeren tɨ pua'a

siyen ti'itiújcha'ɨɨ muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ Dios na'ari seɨj niuucari sena'a jɨ́n siyen ti'itiújcha'ɨɨ.

20 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné a'ɨ́jna ɨ Dios, capu niuucari na'a jɨ́n tí'aijta sino rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'en.

21 ¿A'iné setí'ijxe'eve'e mú'een? ¿Ni qui niyen ne'ɨ́jna jɨ́n u á'ume'en nej ni puaíjtzi amuaatá'an na'ari nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n amuaja'uvé'emuaare ne'ɨ́jna jɨme'e nejá'amuaxe'eve'e, nej ni neajta cua'anín jɨ́n tejamuá'ixaate'en?

5

Rá'axɨjte'e seɨj tɨ jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ

1 Ayee nu tiú'unamuajri'i tɨ ayén ti'ayajna tɨ nú'u seɨj tɨ mú'ejmi jemi ajtéme'ecan tí'ixana'acɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jamuan hui'ica a'ɨ́jna tɨ ratévi'itɨn ɨ ya'upuáara'an. Jé'ecan pu a'ij pua'a seijre'e a'ɨ́jna. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu miyen rɨcɨ.

2 Mɨ seajta mú'een, a'ɨ́j xu jɨ́n á'ujtzaahuate'e. ¿Ni caí ayén tiraavíjte'e sej se'ɨ́jna jɨ́n huataújxɨɨemɨste'en? Jee xaa ne'u. Setá'aj raatamuárite'en se'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ij caí ché'e seijre'e mú'ejmi jemi.

3 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Yé nu ɨmuá huaca inee. Mɨ neajta, a'úu nu á'uca mú'ejmi jemi nemua'atziira'a jɨme'e. Nu'uri niyen ra'uxɨ́jte ne'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén rɨcɨ netɨ́j niyen ráruurénche'e tɨ pua'a ne'uun á'ucatijche'e.

4-5 Ayee xu huárɨni setɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en niuucajtze'en ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús, ajta netɨ́'ɨj ne'uun mú'ejmi jemi é'eseijre'e nemua'atziira'a jɨme'e. Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ tavástara'a ɨ Jesús sej si raatátuiire'en se'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ɨ Satanás jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn tiyaaru'u ra'upuá'ajte'en ɨ tévira'an, tɨ ij ajta Dios ru'irájtuaani ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ ja'atɨ a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen tiu'ita'áijta ɨ tavástara'a.

6 Capu xɨ́'epɨ'ɨn sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n á'ujtzaahuate'e a'iné ayée pu tiu'uteújnaxca mú'ejmi jemi tɨ́j ajta tiu'uteújnaxca ɨ mej rajnájchite'esin ɨ cuaíjtzi. Cɨ́j mu'u caj tírajnájchite'esin. Ajta á'iyen nainjapua huaneájxɨ'ɨsin.

7 A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj mé rúurɨeni se'ɨ́jna tɨ mí'ime'ecan sej si siyen huaujjéjcuare'en tɨ́j a'ɨ́jna ɨ cuaíjtzi tɨ caí ti'itɨ ránaxcaca'a. Ayee xu huárɨni a'iné pu'uri huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ téjmi jetze me'ecan huamɨ́'ɨ tɨ ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e tiyen tiú'uyesten a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ Dios jemi, tetá'aj caí ché'e tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'ɨɨ, teajta caí ché'e ti'itɨj jɨ́n auteáturan ɨ Dios jemi sino tiché'e tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ tzáahuati'ira'a jɨme'e, tiché'e teajta tiyen tena'a tiu'utaxáj niuucari jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna.

9 Nu'uri niyen tejámuaatá'itɨiiri'i ɨ yu'uxari jetze sej caí huá'a jamuan tiújse'ɨrihua'an a'ɨ́mej ɨ mej tí'ixana'acɨre'e.

10 A'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨme'en yee “ɨ mej tí'ixana'acɨre'e”, capu ayén huataújmua'a ja'atɨ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a rɨjca ɨ Dios jemi, tɨ pua'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ nusu tɨ huápɨ'ɨ tí'inecua'atze tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ na'ari tí'inahua'aj ca'ɨ́n seɨj na'amiche tɨ caí Dios pú'een. Tɨ pua'a ayén huataújmua'ati, ayée pu ruxe'eve'e a'ame sej siyen ajtácɨɨne naíjmi'ica jemi ɨ mej yen japuan seijre'e ɨ chaanaca.

11 Mɨ ajta, ayée pu huataújmua'a ɨ nej jɨ́n tejámuaatá'itɨiiri'i sej caí ché'e jamuan á'ujujhua'ane'en seɨj tɨ ayén tamuari tɨ́j ta'ihuaara'a tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén tí'ixana'acɨre'e nusu huápɨ'ɨ tí'inecua'atze tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ na'ari rana'amiche tɨ caí Dios pú'een ca'ɨ́n a'ij pua'a tiú'ujjepe'e. Caxu seajta jamuan

á'ujujhua'ane'en tɨ pua'a ayén rutahuaíve'e na'ari ti'inahua'ara. Caxu seajta tí'icua'a jamuan seɨj tɨ ayén rɨcɨ.
12-13 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree ne niyen hua'uxɨ́jte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej caí téjmi jetze ajtéme'ecan sino a'ɨ́ɨ pu Dios huá'axɨjte'en. Mɨ seajta mú'een, mú'een xu xaa se'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree sej siyen hua'uxɨ́jte'en a'ɨ́mej ɨ́ mej 'a'amua jetze ajtéme'ecan. Setá'aj raatamuárite'en se'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́ɨ.

6

A'ij mej nu'u ye'í tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en rujɨ́ɨmua'a

1 Tɨ pua'a siyen tiú'ujaaxɨejvi'ira, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén huataúra'an tɨ a'uun á'ume'en huá'a jemi ɨ́ jueesi ɨ́ mej caí téjmi jetze ajtéme'ecan i tej té'atzaahuate'e mej mi me'ín miyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en? ¿A'iné 'een jɨme'e secaí rujɨ́ɨmua'a raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej jemin seijre'e ɨ́ Dios?
2 Xu'uri ramua'aree tej tiyen hua'uxɨ́jte'en naíjmi'ica ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca. Tɨ pua'a ayén té'eme sej hua'uxɨ́jte'en se'ɨ́mej ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca, ¿ni tzaa secaí raayɨ́'ɨtɨ sej siyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en se'ɨ́jna tɨ caí ti'itɨ jetzen ruxe'eve'e?
3 Casi'i, teen tu teajta huá'axɨjte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu a'atzu muárɨ'eri tej tiyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna tɨ téjmi jetze ayén tí'ijninei íjii tej huáteɨte.
4 Ajta tɨ pua'a ayén ruxe'eve'e sej siyen raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en se'ɨ́jna tɨ mú'ejmi jetze tí'ijninei íjii, ¿a'iné 'een jɨme'e siyen se'ɨ́jna jɨ́n tihuá'ijcate'e mej mi jueesi jɨ́n antiújmua'areere a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rɨ́'ɨ tihuá'axe'eve'e ɨ́ teɨte?
5 Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e nej ni amuaatatévi'iraste'en. ¿Ni tzaa caí rɨ'ɨrí tɨ mú'ejmi jemi seɨ́j seijre'e tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ temua'a naa ra'uxɨ́jte'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej rújaaxɨejvi'i ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej majta té'atzaahuate'e?
6 Mɨ seajta mú'een, ayée xu tí'ijrɨ'ɨre. Seɨ́j pu ayén runiúuste'e ɨ́ ru'ihuaara'a, ajta ayén rɨcɨ huá'a jemi ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e.
7 Xu'uri se'ɨ́jna jɨ́n huamuá'itɨche se'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ ayén runiúuste'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ ru'ihuaara'a. Ayee pu tejámuaatéva'ɨri sej siyen huataúra'an tɨ ja'atɨ ayén a'ij pua'a amuáaruuren nusu tɨ ayén ti'itɨ amuaanáhua'i.
8 Mɨ seajta mú'een, ayée xu rujɨ́ɨmua'a se'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej a'ij pua'a huá'aruuree xa'aye'i, seajta siyen tihuá'anahua'i. Ayee xu huá'aruure ɨ́ ru'ihuaamua'a a'iquí nu'u mejá'amua'ihuaamua'a.
9 Mú'een xu ramua'aree temua'a naa tɨ caí ayén tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́ɨ mej me'uun a'uteárute a'u tɨ Dios tejé'aijta. Caxu taúra'acare'en tɨ ja'atɨ á'amuacuanamua. Camu a'uun a'uteáruti a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'ij pua'a rɨjca na'ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rana'amiche a'ɨ́jna tɨ caí Dios pú'een nusu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ixana'acɨre'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi jamuan ca'ɨ́n a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ruxɨ́'ej teteca jamuan tí'ixana'acɨre'e.
10 Capu ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'inahua'ara nusu ɨ́ mej jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atze mej tí'ijcha'ɨ́ɨca ca'ɨ́n ɨ́ mej rutá'aruaijve'e na'ari ɨ́ mej a'ij pua'a tiú'ujjepe'e o mej avíitzi jɨ́n tí'inahua'aj. Camu xaa ne'u seíire'e muá'aju'u ɨ́ Dios jemi.
11 Seajta mú'een, je'icáj xu huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a. Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu ari tejámuaacá'ari'iri'i ɨ́ sej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. A'ɨ́ɨ pu ajta huateúra'ate mú'ejmi. Ajta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, mú'een xu rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi niuucajtze'en a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Ti'itɨ́ tɨ rɨ́'en ɨ́ ta jetze

12 Nain pu íˈixɨˈepɨˈɨn. Ajta ayée pu tinaatáˈaca nej niyen huárɨni. Mɨ ajta, capu nain ayén tíˈivaɨreˈe. Naíjmiˈi pu iˈi xɨˈepɨˈɨn, ajta ayée pu xaa tinaatáˈaca nej niyen huárɨni. Mɨ neajta inee, canu huatánеˈaˈasin tɨ tiˈitɨ naˈantimuáˈitɨn nej ni neˈɨjna jɨ́n caˈanéeri jɨ́n tiraatévaɨreˈen.

13 Ajta aˈɨ́jna tɨ tíˈicuaˈiriˈi, aˈɨ́ɨ pu ayén tíˈivaɨreˈe ɨ́ jucáj jetze. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ jucáj, aˈɨ́ɨ pu ajta ayén tíˈivaɨreˈe tɨ cuaˈira teˈaráyeijxɨˈɨn.

Mɨ ajta Dios, aˈɨ́ɨ pu raˈantipuáˈajteˈesin ɨ́ jucáj, ajta ɨ́ cuaˈira. Ajta ɨ́ tej ratéhuaˈiraˈa, capu ayée naˈa tíˈivaɨreˈe tej ti teˈɨ́jna jɨ́n tíˈixanaˈacɨreˈe sino tej ti teˈɨ́jna jɨ́n raatévaɨreˈen ɨ́ tavástaraˈa. Ajta ɨ́ tavástaraˈa, aˈɨ́ɨ pu ajta raatévaɨreˈesin aˈɨ́jna ɨ́ tej ratéhuaˈiraˈa.

14 Ajta aˈɨ́ɨn Dios, aˈɨ́ɨ pu rumuáɨˈeriˈireˈaraˈan jɨ́n raˈajjáj ɨ́ tavástaraˈa huáˈa tzajtaˈa ɨ́ mɨˈɨchite. Aˈɨ́ɨ pu ajta taˈajjájpua itejmi.

15 Xuˈuri ramuaˈaree tɨ Cɨríistuˈuˈuˈuˈuˈu jetze ajtémeˈecan aˈɨ́jna ɨ́ sej ratéhuaˈiraˈa. ¿Aˈinéˈuˈuˈuˈuˈu huataújmuaˈa aˈɨ́jna? ¿Ni qui nej raˈanténajchiteˈe jamuan ɨ́ ˈɨ́itaˈa tɨ tíˈiteji'ivi ɨ́ rutevij jɨmeˈe neˈɨ́jna tɨ Cɨríistuˈuˈuˈuˈuˈu jetze ajtémeˈecan? Capu xaa neˈu.

16 ¿Ni qui siyen ramuaˈaree tɨ aˈɨ́ɨn tɨ ayén anteújnaxca jamuan ɨ́ ˈɨ́itaˈa tɨ tíˈiteji'ivi ɨ́ rutevij jɨmeˈe, ayée pu huaújruu mej mi seɨ́j menaˈa tévираˈan púˈeeneˈen?

17 Mɨ ajta, aˈɨ́ɨn tɨ ayén huataújtuiireˈen ɨ́ tavástaraˈa jemi, ayée pu ruruuren tɨ aˈɨ́jna jamuan seɨ́j naˈa púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan tzajtaˈa.

18 Setáˈaj nain jɨ́n raatapuáˈajta sej siyen tíˈixanaˈacɨreˈe. Ajta seica jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n ateáturaave ɨ́ Dios jemi, naímiˈi pu ayén caí rutevij jɨ́n aˈij tiúˈuruure. Mɨ ajta, tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén tíˈixanaˈacɨreˈe, aˈɨ́ɨ pu aˈij puaˈa raruure ɨ́ rutevij.

19-20 Casiˈiˈiˈ

7 Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mej mi miyen 'eene'en netíj inee, matíj mena'a pua'amé í teteca. Mɨ ajta a'íɨn Dios, a'íɨ pu ari ayén tiraatá'a seɨj ajta seɨj a'ij tɨ a'íɨn tíhua'uxí'epɨ'ɨntari'iri'i.

8 Mɨ neajta inee, ayée nu tihuá'ixaate'e ne'ímej í mej caí xɨ huanéjne'ɨcheca'a, majta a'ímej í mej majta caí xɨ viíche'ejme, majta a'ímej í mej huaújseɨstareca'a. Jíme'en a'ímej, matíj mena'a pua'amé, ayée pu i'i xí'epɨ'ɨn mej mi miyen 'éene'e huateáturan netíj inee.

9 Aru, tɨ pua'a caí rɨ'ɨrí mej á'ujcu'uvée, miché'e huanéjne'ɨche, majta huáviɨchen. Jaítze'e pu hua'atéva'ɨri mej miyen huárɨni mej caí rajpuaíjtzi muá'ara'ani í ru tzajta'a.

10 Mɨ neajta inee, canu niyen tihuá'ijcate'e a'ímej í mej néjne'ɨche, majta í mej viíche'ejme sino a'íɨ pu tavástara'a ayén tihuá'aijte'e. Ché'e caí a'íɨn íra'ara'an ajtáye'ican a'íjna jemi í rucín.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén éene'e huateáturan tɨ ruseɨjtan. Na'ari caí, ché'e ajtahua'a ra'anténaxca a'íjna í rucín. Ajta a'íɨn í cína'ara'an, ché'e ayén che'atá na'a huárɨni. Ché'e caí ajtáye'ican a'íjna jemi í ru'íj.

12 Ajta, a'ímej jɨme'e í seica, capu ayén tihuá'ixaate'e í tavástara'a sino inee, nee nu niyen tihuá'ixaate'e. Ché'e ayén huárɨni a'íjna í ta'ihuaara'a tɨ a'íjna tévi'itɨn í 'íita'a tɨ caí té'atzaahuate'e. Tɨ pua'a a'íɨn 'íita'a á'ujca'ane tɨ jamuan huateáturan, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'íɨn ta'ihuaara'a caí mé rúurɨeni.

13 Ayen che'atá na'a 'een jíme'en í 'íita'a tɨ ra'anténexcaca'a seíj teáata'a tɨ ajta caí té'atzaahuate'e. Tɨ pua'a a'íɨn ajta ayén á'ujca'ane tɨ jamuan huateáturan, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ caí mé rúurɨeni í rucín.

14 Ayee pu a'íjna jín ruxe'eve'e, a'iné Dios pu ajta huateúra'ate a'íjna í cína'ara'an tɨ caí té'atzaahuate'e a'íjna jɨme'e niuucajtze'en í íra'ara'an. Ajta a'íɨn í íra'ara'an tɨ ajta caí té'atzaahuate'e, Dios pu ajta ayén huateúra'ate a'íjna íra'ara'an niuucajtze'en í ta'ihuaara'a. Na'ari caí, a'íɨ mú xána'avi'ire'e muá'aju'u í yaújmua'ame'en. Mɨ ajta í Dios, a'íɨ pu ari huateúra'ate a'ímej.

15 Mɨ ajta a'íɨn tɨ caí té'atzaahuate'e, tɨ pua'a ayén ajtára'ani, ché'e ayén 'eene'en. Capu ché'e ayén ruxe'eve'e mej naími'i huaté'en. Ajta a'íɨn í ta'ihuaara'a nusu a'íɨn í tajuu, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti mej mi ruxɨéehua raaxí'epɨ'ɨntare'en, a'iné Dios pu ayén taatajé tej ti temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani.

16 Ché'e ayén 'eene'en a'iné mɨ pej íra'ara'an pú'een, capej ramua'aree tɨ pua'a piyen ru'irájtuaani í á'acɨn nusu pecaí. Pajta mú'ee, mɨ pej cína'ara'an pú'een, capej pajta ramua'aree tɨ pua'a piyen ru'irájtuaani í 'á'a'ɨj nusu pecaí.

17 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. Ayee nu tihuá'ijcate'e a'ímej í mej e'etiújse'ɨri nainjapua teyujta'a, a'achú mej pua'amé, mej mi miyen tiyen titeejú'un a'ij tɨ tavástara'a ayén tíhua'uxí'epɨ'ɨntari'iri'i seɨj ajta seɨj, a'ij tɨ ajta Dios tihua'utajé.

18 Tɨ pua'a ari antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'atɨ tí'ɨj Dios raatajé, ché'e a'íɨn ja'atɨ caí ayén tí'itese'e tɨ ra'avá'anan í tɨ antisíjchi'ihuaca'a. Ajta, tɨ pua'a caí xɨ antisíjchi'ihuaca'a í naviira'an í ja'atɨ tí'ɨj Dios raatajé, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'íɨn ja'atɨ caí ra'antisí'iche í runavij.

19 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné capu a'ij huataújmua'a í Dios jemi tɨ pua'a ja'atɨ ra'antisíjche í runavij nusu caí ayén ra'antisíjcheca'a.

20 A'íj pu jín, ja'atɨ tɨ na'a, ché'e a'íɨn ayén éene'e huateáturan a'ij tɨ 'eene'e tí'ɨj Dios ayén raatajé.

21 Tɨ pua'a pauj ca'anéeri jín tí'imuarɨ'eca'a tí'ɨj Dios muaatajé, capej pe'íjna jín a'ij té'amuajca. Aru tɨ pua'a ayén tí'irɨ'ɨristan pej pi ra'antimuá'itɨn, pej pi pajta axɨéehua á'uche'ecane'en, patá'aj piyen huárɨni.

22 Ayee pu'u na'a tí'een, a'iné a'ɨjna tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'eca'a tɨ́'ɨj tavástara'a raatajé, pu'uri ayén ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ruxɨéehua tí'imuarɨ'eca'a tɨ́'ɨj tavástara'a raatajé, a'ɨ́ɨ pu ari ca'anéeri jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ jemin.

23 Cɨríistu'u pu tiu'utanájchitaca'a ɨ́ sej jɨ́n té'echa'ɨɨca'a ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n, caxu ché'e taúra'acare'en sej ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e huá'a jemi ɨ́ teteca.

24 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen che'atá sena'a 'eene'en huateáturan ɨ́ Dios jemi seɨj seajta seɨj setɨ́j 'eene'e tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn amuaatajé.

25 Jíme'en a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí viɨ́che'ejme, capu ti'itɨj jɨ́n tinaa'íjca ɨ́ tavástara'a sino ayée nu tejá'amua'ixaate'e a'ij tɨ ayén tináamitɨejte'e ineetzi i nej caí até'ɨtzea'ara a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ná'ancu'uvajxɨ ɨ́ tavástara'a.

26 A'iné pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíitzi tá'aju'un, ayée pu tináamitɨejte'e tɨ ayén tiraavíjte'e sej siyen 'eene'en huateáturan setɨ́j 'een íjii.

27 Tɨ pua'a peri seɨ́j tévi'itɨne'en, capej piyen rahuauca a'ij pej ye'í huárɨni pej mé rúurɨeni. Na'ari tɨ pua'a pauj aseɨ́j á'uche'ecane'en, capej piyen rahuauca pej huaténeɨche.

28 Mɨ ajta, tɨ pua'a seɨj huaténeɨche, capu a'ɨ́ɨn ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta tɨ pua'a seɨ́j 'ɨ́ita'a ayén huatéviɨche'en, capu ajta ti'itɨj jɨ́n auteájturaa. Camu xaa ne'u a'ij pua'a rɨcɨ sino ayée pu hua'utamuárɨ'eriste'esin me'ɨ́jna jɨme'e mej meri naími'i á'ujujhua'an.

Mɨ neajta inee, ayée nu 'een jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e a'iné canu raxɨ́'eve'e tɨ ayén tejamuáaruuren.

29 Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari i nej já'amua'ixaate'e. Pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ ayén titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i. Tɨ́j na'a íjii tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, miché'e miyen ti'itiújcha'ɨɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej néjne'ɨche. Miché'e miyen rɨjca matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí xɨ huanéjne'ɨcheca'a.

30 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ruxɨeemɨ́jte'e, miché'e miyen 'eene'en yee cumu mej caí ruyein. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rutémua'ave'e, miché'e majta miyen 'eene'en yee cumu mej caí ché'e na'anaj. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'inanaave, ché'e ayén tihuá'amitɨejte'e mej caí ti'itɨ tícha'ɨɨ.

31 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n ruvaɨre'e tɨ íiyen tí'iseijre'e chaanaca japua, miché'e caí nain jɨ́n ruvaɨre'e, a'iné pu'uri tɨ́n te'entipuá'ajte nain tɨ́j na'a tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

32 Neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jɨme'e sej caí ti'itɨj jɨ́n a'ij té'ujmuajca a'iné a'ɨ́jna tɨ caí neɨche, ayée pu a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tiráacɨ'ɨti ɨ́ tavástara'a jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ tɨ́'ij ayén rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a.

33 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn tɨ neɨche, ayée pu a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua tɨ ij ayén a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en a'ɨ́jna ɨ́ ru'ɨ́j. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e rɨ'ɨrí tɨ nain jɨ́n tiraatévaɨre'en ɨ́ tavástara'a.

34 Ayee pu che'atá na'a 'een jíme'en ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruseɨ́j á'uche'ecan, tɨ ajta caí viɨ́che'e. Ayee pu a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tí'iracɨ'ɨti ɨ́ tavástara'a jemi. Ayee pu ajta a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi, nain jɨme'e ɨ́ rutevij jetze, ajta ɨ́ ruxɨejniu'uca jɨme'e. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ari viɨ́che'e, ayée pu a'ɨ́jna jetze ruxe'eve'e a'ɨ́jna tɨ yen tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua tɨ ij ayén rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ rucín.

35 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itɨj jɨ́n amuaatá'ijmɨi sino nej ni ti'itɨj jɨ́n amuaatévaɨre'en sej si siyen rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, sej si nain jɨ́n raná'amiche'en ɨ́ tavástara'a.

36 Ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiyaúj tɨ caí xɨ viɨche'e, tɨ pua'a ayén rá'amitɨejte'e tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ tɨ raatá'ijmɨi, ajta tɨ pua'a ari mú á'ume'en ɨ tɨ jɨn temuaístaca a'ɨjna ɨ 'ɨita'a, ché'e a'ɨɨn ya'upuáara'an ayén huárɨni a'ij tɨ tirá'amitɨejte'eca'a. Capu ti'itɨj jɨn tiú'ujxana'acɨra'aten ɨ Dios jemi, ché'e a'ɨɨn 'ɨita'a huatéviɨche'en.

37 Mɨ ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ, tɨ pua'a ayén temua'a naa tiraaxɨ'epɨ'ɨntare ɨ ru tzajta'a tiracha'ɨɨ á'aye'i ɨ ruyauj a'ij tɨ 'een, ajta tɨ pua'a caí ja'atɨ ayén ca'anɨjra'a ratá'aca tɨ huatéviɨche'en a'ɨjna ɨ yaujra'an, a'ɨjna ɨ ja'atɨ, a'ɨɨ pu xaa xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ.

38 A'ɨj pu jɨn, xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén ratá'acare'en ɨ ruyauj tɨ huatéviɨche'en. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ ayén racha'ɨɨ á'aye'i ɨ ruyauj a'ij tɨ 'een, tɨ ij caí huatéviɨche'en, a'ɨɨ pu jaítze'e xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ.

39 Ajta, a'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ ari viɨche'e, a'ɨɨ pu ca'anéeri jɨn naími'i seijre'e jamuan ɨ rucín tɨj na'a tɨ auj ruuri a'ɨjna ɨ cína'ara'an.

Ajta, tɨ pua'a huámɨ'ɨni a'ɨjna ɨ cína'ara'an, pu'uri rɨ'ɨrí tɨ ajtahua'a ruxɨ'evi'ira'a jɨn huatéviɨche'en a'ɨjna jamuan ja'atɨ tɨ ra'aráanajche. Seɨj pu'u ruxe'eve'e, tɨ ayén huatéviɨche'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ tavástara'a jemi.

40 Mɨ ajta a'ɨjna ɨ 'ɨita'a, jaítze'e pu ɨ Dios rɨ'ɨ tiratá'aca tɨ pua'a ayén 'éeni'icɨ'e huateáturan a'ij tɨ 'een. Ayee pu tináamitɨejte'e ineetzi. Ajta ayej ne'ase tɨ ajta ayén che'atá na'a tirá'amitɨejte'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

8

Ɨ cua'ira ɨ mej tɨ'imuaɨ'ɨvajtaca ɨ rudioosi

1 Jíme'en ɨ cua'ira ɨ mej tɨ'imuaɨ'ɨvajtaca ɨ rudioosi jemi, ayée tu ramua'aree. Naíjmi'i tu mé úumua'aréjme. Ajta, ayée pu tí'irɨneca tɨ ja'atɨ ayén a'ɨjna jɨn á'ujtzaahuate'e tɨ jeíhua mé úumua'aree. Mɨ ajta, ja'atɨ pu rɨ'ɨ a'ij tɨ'ijrɨ'ɨre tɨ pua'a rɨ'ɨ tɨ'ijxe'eve'e ɨ ruxɨ'ej tevi.

2 Ajta a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tɨ'imua'atze ɨ ru tzajta'a tɨ jeíhua mé úumua'aree, a'ɨɨ pu caí mé úumua'aree a'ij tɨ ye'í tiú'ujxe'eve'e ɨ Dios jemi.

3 Mɨ ajta, Dios pu ramua'ate a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ rɨ'ɨ tɨ'ijxe'eve'e ɨ Dios.

4 A'ɨj pu jɨn, jɨme'en a'ɨjna ɨ cua'ira ɨ mej tihuá'amuaɨ'ɨvejte'e ɨ rudioosi, ayée tu ramua'aree mej caí rɨ'ɨ miyen seijre'e íiyen chaanaca japua ɨ mej nu'u dioosi pú'een. Teajta, teen tu ramua'aree tɨ seɨj na'a ɨ Dios tɨ íiyen seijre'e.

5 Jee xaa ne'u, mé mu'íi ɨ mej jee dioosi pú'een, tɨ pua'a íiyen mej seijre'e chaanaca japua nusu a'uun mej é'eseijre'e u ta japua, a'iné ayée pu titá'amitɨejte'e mej i'imu'íi ɨ mej dioosi pú'een, majta i'imu'íi ɨ mej ti'itɨj jɨn títetateí.

6 Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ, itejmi jemi, seɨj na'a ɨ Dios ɨ tej rájya'upua. Nain pu a'ɨjna jemi tiu'utaseíjre. Teajta iteen, naími'i tu te'ɨjna jɨn seijre'e tej ti rɨ'ɨ tiraateájtuaani ɨ jemin. Ajta seɨj pu'u ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Nain pu tiú'utaavijhuaca'a a'ɨjna jemi. Teajta iteen, naími'i tu te'ɨjna jetze arátaca'ane tej ti ruuri.

7 Mɨ majta, camu naími'i miyen che'atá mena'a tí'ijmua'aree, sino seica, ayée mú tí'ijrɨ'ɨrejca'a mej huá'ana'amiche'en ɨ mej caí dioosi pírɨcɨ. A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a miyen ráacua'ani ɨ cua'ira ɨ mej ramuaɨ'ɨvajtaca, aúche'e pu ayén tihuá'amitɨejte'e mej majta me'ɨjna na'amiche ɨ tɨ caí Dios pú'een me'ɨjna jɨme'e mej ráacua me'ɨjna ɨ cua'ira mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a. Ayee mú a'ɨjna jɨn raacuá'an, tɨ'ɨqui a'ij pua'a hua'atá'acare'e a'ame ɨ huá'axɨejniu'uca jetze a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a huárɨni a'ɨjna ɨ huá'axɨejniu'uca.

8 Aru, casi'i mú'een, capu ti'itɨ jɨn titatéva'ɨri ɨ cua'ira ɨ Dios jemi. Capu a'atzu a'uvaɨjtzi tɨ pua'a tecaí ráacua'ani. Capu ajta titatéva'ɨri tɨ pua'a teráacua'ani.

9 Mɨ seajta mú'een, rɨ́'ɨ xu'u sej si caí siyen a'ij pua'a ráaruuren seɨj ɨ́ ja'atɨ tɨ caí jeíhua té'eviicua'i, setá'aj caí siyen ca'anírja'a tiraatá'acare'en tɨ a'ɨ́ɨn ayén auteáturan Dios jemi se'ɨ́jna jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn mú'ejmi jemi.

10 Casi'i mú'ee, mɨ pej rɨ́'ɨ tí'ijmua'aree. Tiché'e tiyen tiraataxáj yee ja'atɨ tɨ caí jeíhua té'eviicua'i ɨ́ ru tzajta'a, ajta a'ɨ́ɨ pu muaseíj, pej pe'uun tejé'ecua'a pe'újna teyujta'a a'u mej raná'amiche'e ɨ́ hua'adioj. Tij ca'anírja'a pepu'u raatá'asin a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ́'ij a'ɨ́ɨn ajta ráacua'ani ɨ́ cua'ira ɨ́ mej raatámuaɨ'ɨvajtaca'a.

11 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aj pu'i a'uvaɨ́jtzi a'ɨ́jna ɨ́ a'ihuáara'a tɨ caí jeíhua té'eviicua'i, tɨ ajta jetzen me'ecan huamɨ́'ɨ ɨ́ CɨríIstu'u. A'uvaɨ́jtzi, icu, a'ɨ́jna jɨme'e pej ca'anírja'a raatá'a pe'ɨ́jna jɨme'e pej nú'u rɨ́'ɨ tí'ijmua'aree a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, setɨ́'ɨj siyen auteáturan a'ɨ́mej jemi se'ɨ́jna jɨme'e sej a'ij pua'a huá'uruu ɨ́ huá'amua'atziira'a jetze ɨ́ mej caí jeíhua té'eviicua'i, mú'een xu seajta se'ɨ́jna jɨ́n auteáturaave ɨ́ CɨríIstu'u jemi.

13 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ne'ihuaara'a a'uvaɨ́jtzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ráacua ɨ́ cua'ira ɨ́ mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a, canu ja'anáj racua'ani ne'ɨ́jna ɨ́ cua'ira nej ni caí ca'anírja'a raatá'an tɨ ayén huárɨni a'ɨ́jna tɨ jɨ́n a'uvaɨ́jtzi.

9

A'ij tɨ tihua'atá'aca a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiu'uta'aíjtɨ'ire

1 Neajta inee, nexɨéehua nu á'uche'ecan. Neajta nu ne'ɨ́n pú'een seíj tɨ Dios ne'uta'íteca'a nej ni jetzen me'ecan tiu'utaxáj. Neajta nu raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ tavástara'a. Seajta mú'een, xu'uri neetzi jemi seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi.

2 Tɨ pua'a caí ayén tihuá'amitɨejte'e ɨ́ seica jemi tɨ Dios ayén ne'uta'íteca'a, mú'ejmi jemi pu xaa ayén tejamuá'amitɨejte'e a'iné mú'een xu se'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej jɨ́n tiyen ramua'aree tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca.

3 Ayee nu huatánne'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej nej jɨ́me'en tí'ihua'u.

4 ¿Ni caí ayén titaatá'aca tej tiú'ucua'ani, ajta tej huayé'en? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna.

5 ¿Ni caí ayén che'atá na'a titaatá'aca tej seíj tévi'itɨne'en tɨ ajta té'atzaahuate'e matíj ɨ́ seica ɨ́ tɨ Dios hua'uta'íteca'a, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ ihuáamua'ame'en ɨ́ tavástara'a, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pedro?

6 Ari iteen, i nej i'i Pablo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Bernabé, ¿ni qui teen tena'a te'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ayén ruxe'eve'e tej tamuájca'a jɨ́n tiu'umuárɨ'en?

7 Capu ja'atɨ tɨ ayén tí'ivaɨre'e xantaaru'u jɨme'e ayén tihuaújnajchite'en ruseíj. Ajta capu ja'atɨ ayén caí racua'ani ɨ́ tácа'ira'an ɨ́ tɨ ráahuii. Capu ajta ja'atɨ ayén caí ra'antí'isin hua'aleechi tɨ huá'aseɨre'e ɨ́ ye'emuaate.

8 Canu niyen ti'ixa a'ij mej tirájteu rujɨ́ɨmua'a mena'a ɨ́ teteca sino ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i jetzen ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

9-10 Ayee pu té'esiɨ́ɨmua'i ɨ́ yu'uxari jetze, tɨ Moisés teecan ra'uyú'uxaca'a tɨjɨ́n: “Capej ra'ancánaamuan ɨ́ puuya tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn atáye'icaa rayuu ɨ́ triigu.” ¿Ni qui jetzen ruxe'eve'e ɨ́ Dios a'ɨ́jna ɨ́ puuya, na'ari téjmi na'a jɨ́me'en ayén ti'ixa? Jee xaa ne'u. Nain pu jɨ́n téjmi jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a. Ayee pu 'een jɨ́n téjmi jɨme'e ayén té'eyu'usi'ihuaca'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ tɨ tase'ehuaca ayén rachú'eve'e tɨ ti'itɨj ráacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiú'utaseehuaca'a. Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ tí'itza'anaca, ayée pu ajta ayén tiraavíjte'e tɨ ayén rachú'eve'e tɨ ti'itɨ ráacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ huácɨ́ɨreca'a.

11 Tɨ pua'a teri raateájtuaa mú'ejmi jemi te'ɨ́jna tɨ Dios jemi é'eme'ecan tɨ́'ij rɨ́'ɨ á'amuaruuren, ¿ni qui ayén a'ij pua'a tejá'amuaseijrate'e tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti je'icáj a'ɨ́jna ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en íiyen chaanaca japua?
12 Tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tihuá'ucɨ'ɨti ɨ́ seica je'icáj ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti itejmi.
Mɨ teajta iteen, catu tiyen rɨcɨ sino nain tu jɨ́n té'eviicua'i tej ti caí ra'antánaamuan sej si caí ché'e ra'ará'astijre'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Cɨrɨ́istu'u.
13 Xu'uri ramua'aree a'ij mej rɨcɨ a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Ayee mú racua'aca me'ɨ́jna ɨ́ mej seica me'uun te'utetúutuhua'a mú á'aye'i u teyujta'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'uun tí'ivaɨre'e a'u mej tejé'emuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨ́ɨ mú majta miyen racua'aca je'icáj ɨ́ mej me'uun raatámuaɨ'ɨvajtaca'a.
14 Ayee pu che'atá na'a 'een, tavástara'a pu ayén tiu'uta'aíjtaca'a tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ ayén tihuá'ucɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios, mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huateújvaɨre'en mej tiu'utaxáj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani.
15 Mɨ neajta inee, canu ja'anáj huatánne'a nej ne'ɨ́jna jɨ́n huaténvaɨre'en a'ij tɨ tiraavíjte'e ineetzi jemi. Canu neajta ne'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuayu'use'e sej si siyen huárɨni ineetzi jemi. Jaítze'e pu na'aráanajche nej huámɨ'ɨni caí ja'atɨ ayén tiná'ari'i a'ɨ́jna ɨ́ nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n huateáturaasin.
16 Capu xaa ne'u ayén tineetá'aca nej ne'ɨ́jna jɨ́n ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani a'iné Dios pu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca. Puaíjtzi pu naatá'asin tɨ pua'a necaí niyen tihua'utá'ixaate'en.
17 Jee xaa ne'u, ti'itɨ pu ayén tí'ineci'ɨtíiche'en tɨ pua'a niyen nexí'evi'ira'a jɨ́n tíhua'uta'ixáate'enche'e. Mɨ ajta caí, capu, a'iné Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca.
18 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna, ¿ti'itájni ayén tí'ineci'ɨti ineetzi? A'ii pu a'ɨ́in pú'een, nej caí hua'ajíive'e netihuá'ixaate'e, neajta caí huaténvaɨre'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej jɨ́n antínmua'aree.
19 A'ɨ́j pu jɨ́n, nee nu niyen nexɨéehua naa tejá'uche'ecan nain jɨme'e. Capu ja'atɨ tí'ine'aijte'e. Mɨ neajta inee, rɨ́'ɨ nu neri huánruu naíjmi'ica jemi tɨ́j ja'atɨ tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e nej ni jaítze'e hua'umuá'itɨn.
20 A'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ayée nu huánruu yee cumu nej Israél jetze ajtéme'ecanta nej ni hua'umuá'itɨn ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Jee xaa ne'u, capu ruxe'eve'e nej niyen rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Capu amɨ́n a'ij, ayée nu huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ ayén rá'astijre'e nej ni hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.
21 Neajta, a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ayée nu neajta huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ caí ayén rá'astijre'e nej ni neajta hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.
Mɨ neajta inee, nee nu xaa seɨ́j niuucari ará'astejsin ɨ́ Dios jemi, ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n titá'itɨiiri'i ɨ́ Cɨrɨ́istu'u.
22 A'ɨ́mej jemi ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, neajta nu niyen huánruu tɨ́j ja'atɨ tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i nej ni hua'umuá'itɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Naíjmi'ica jemi nu niyen huánruu tɨ́j na'a tɨ seijre'e nej ni seica huamuá'itɨn nain jɨ́n a'ij nej ye'í rɨcɨ.
23 Ayee nu 'een jɨ́n rɨcɨ ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani, tɨ ij ajta tí'ineci'ɨti ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej ra'ará'astijre'esin me'ɨ́jna ɨ́ niuucari.
24 Xu'uri ramua'aree a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ime ɨ́ mej ru'acheca a'u mej é'ehua'acaca. Naími'i ɨ́ mej ru'acheca, ayée mú che'atá mena'a tí'itese'e mej tiu'umuá'itɨn. Mɨ ajta, seɨ́j pu'u a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ tí'imua'itɨn, ajta ra'ancuré'asin

ɨ mej raatapuajve'esin. Setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utése'en sej si seajta siyen ti'itɨ huamuá'itɨn ɨ Dios jemi.

25 A'atɨ tɨ na'a tɨ huá'a jamuan tɨ'echeca, ayée pu á'ujcu'uve nain jɨme'e tɨ ij ayén curuun ancuré'e'ɨ'ɨn tɨ a'uvaɨjtzi. Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'itese'e tej ti curuun ancuré'e'ɨ'ɨn tɨ naa seíre'e a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e.

26-27 A'ɨj nu jɨ́n, canu ché'e nena'a tɨ'echeca. Canu neajta ché'e nena'a ti'itatú'axa ɨ eeca tzajta'a, sino ayée nu te'ejténtu'axa ɨ ne jetze, neajta inee raamuá'itɨ ná'aye'i ca'anéeri jɨme'e tɨ́'ij na'ará'astijre'en ɨ nej ratéhua'ira'a. Ayee nu 'een jɨ́n rɨcɨ tɨ ij caí Dios naaré'e'ite netɨ́'ɨj neri niyen tihua'utá'ixaa ɨ seica.

10

Mej nu'u caí raná'amiche'en me'ɨ́jna tɨ caí Dios pú'een

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e inee, sej ra'utámua'aree tɨ jaitɨri e'ecáave'e huá'uvi'itɨjme'e ɨ tavaújsimua'acɨ'ɨ. Majta á'iyen jaata'a antacɨ́j.

2 A'ɨɨ mú huámuaɨ'ɨvijhuaca'a jamuan a'ɨ́jna ɨ Moisés teecan tɨ́'ɨj auj e'ecáve'eca'a a'ɨ́jna ɨ jaitɨri, majta matɨ́'ɨj antajú'ucaa jaata'a.

3 Naími'i mú majta ráacua me'ɨ́jna ɨ cua'ira tɨ a'uun a'uvé'emej Dios tɨ é'eseijre'e.

4 Majta me'ɨ́jna anti'í ɨ jaj tɨ ajta a'uun a'uvé'emej ɨ Dios jemi, a'iné a'ɨɨ mú jetze ra'anti'í me'ɨ́jna jetze ɨ tetej tɨ huá'a jamuan huamé'ecaa. Ajta a'ɨɨn ɨ tetej, a'ii pu a'ɨɨn pú'eene'e ɨ Cɨríistu'u.

5 Mɨ majta a'ɨɨme, mu'iitɨ mú caí rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n Dios ayén hua'antipuá'ajte a'ujna a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a.

6 Ajta, ayée pu 'een jɨ́n té'uyu'usi'ihuaca'a tɨ ij ayén titaatá'itɨii itejmi tej ti caí tiyen te'ɨ́jna jetze tiyen titeejú'un a'ɨ́jna jetze tɨ a'ij pua'a een matɨ́j a'ɨɨme huarɨ́j.

7 Caxu huá'anajche ɨ mej caí dios pú'een, matɨ́j seica a'ɨɨme huarɨ́j. Caxu huá'anajche xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "A'ɨɨme mú teɨte miyen a'ujrá'aseca'a mej mi tiú'ucua'ani, mej mi majta huayé'en. Matɨ́'ɨj mi miyen ájhuiixɨ mej tiu'utéene'en."

8 Jé'ecan pu ruxe'eve'e sej caí siyen che'atá sena'a tiú'ujxana'acɨra'aten matɨ́j seica a'ɨɨme huarɨ́j. Majta, ayée mú huácuii seɨ́j xɨcaj tzajta'a a'achú cumu seité japuan huaíca vi'ira'a ɨ teɨte.

9 Tiché'e caí ti'itɨ jɨ́n ra'íhua'ura ɨ tavástara'a matɨ́j seica a'ɨɨme miyen huarɨ́j. Matɨ́'ɨj mi á'upua'areca'a, matɨ́'ɨj cu'ucu'use hua'ucheí.

10 Teta'aj teajta caí a'ij tena'a ti'iteniuuca'an matɨ́j majta seica miyen huarɨ́j. Ajta a'ɨɨn tɨ te'entípuaapua'ate, a'ɨɨ pu hua'antipuá'ajte a'ɨ́mej.

11 Jee xaa ne'u, ayée pu 'een jɨ́n tihuá'uruu tɨ ij Dios ayén titaatá'itɨii. Mɨ ajta, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ij rɨ́'ɨ táaruuren itejmi, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'enejsin ɨ xɨcaj tɨ jetzen te'entipuá'ari ɨ chaanaca i tej japuan yen seijre'e.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ayén ja'atɨ seɨ́j tirá'amitɨejte'e tɨ caí rɨ'ɨriistan tɨ ti'itɨj jɨ́n até'ɨtze'ara'an ɨ tavástara'a jemi, ché'e a'ɨɨn rɨ́'ɨ tiu'umé'en tɨ ij caí auteáturan.

13 Tɨ́j na'a tɨ ayén a'amua japua rájve tɨ ij ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si ti'itɨj jɨ́n auteáturan ɨ Dios jemi, ayée pu che'atá na'a huá'a japua rájve matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́iyen seijre'e chaanaca japua. Ajta a'ɨɨn Dios, capu ja'anáj até'ɨtzea'ara mú'ejmi jemi.

A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios caí ja'anáj raatá'asin tɨ ti'itɨj ayén huápɨ'ɨ ca'anɨ́jra'a jamuaatá'an sej si auteáturan ɨ Dios jemi se'ɨ́jna jɨme'e sej caí ché'e te'utáviicua'i. Mɨ ajta a'ɨɨn, tɨ́'ɨj auj ayén ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si ti'itɨj jɨ́n auteáturan,

Dios pu ajta amuaatá'asin a'ij sej ye'í huárɨni sej si ajtáciɨne, sej si seajta te'utáviicua'i.
14 A'ɨ́j xu jɨ́n, ayée xu huárɨni, mɨ nej já'amuaxe'eve'e. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si caí ja'anáj huá'ana'amiche'en a'ɨ́mej ɨ́ mej caí dioosi pú'een.
15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ́j teɨte ɨ́ mej rɨ́'ɨ meteuumuámua'are. Setá'aj rujɨ́imua'a siyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en tɨ pua'a xɨ́'epɨ'ɨn netí'ixa na'ari necaí.
16 A'ɨjna ɨ́ vaasu ɨ́ tej jetzen ye'eca tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios, a'ɨ́i pu ajta ayén huataújmua'a tej naími'i huatétavaɨre'en te'ɨ́jna jɨme'e Ciríistu'u tɨ raxuure'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ pan tej ra'antitá'ara'a tá'aye'i, teen tu teajta naími'i huatétavaɨre'en te'ɨ́jna jɨme'e tɨ Ciríistu'u ta japua huaniú ɨ́ rutevij jɨme'e.
17 Ajta, a'iné seɨj pu'u ɨ́ pan, ayée pu huataújmua'a i tej i'i mu'íi, tu'uri seɨ́j tena'a teɨtejra'an pú'een tej seɨ́j tena'a jetzen ajtéme'ecan, a'iné naími'i tu seɨ́j tena'a cua'aca ɨ́ pan.
18 Casi'i, xu'uhuaújmua'atzɨ se'ɨ́jna jetze a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan. A'ɨ́ime ɨ́ mej racua'aca ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨ́i mú majta naími'i tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi.
19 ¿A'iné ne'u huataújmua'a ɨ́ nej ti'ixa? ¿Ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e ɨ́ cua'ira ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajta huá'a jemi ɨ́ mej caí dioosi pú'een? Capu xaa ne'u. Ari a'ɨ́jna tɨ caí dios pú'een, ¿ni qui jeíhua jetzen ruxe'eve'e a'ɨ́jna?
20 Capu xaa ne'u, sein. Ayee pu huataújmua'a ɨ́ nej tejá'amua'ixaate'e. A'ɨjna ɨ́ mej tí'imuaɨ'ɨvajta ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, camu raatámuaɨ'ɨvajta ɨ́ Dios jemi sino a'ɨ́mej jemi mu'u ɨ́ tiyáaru'use. Canu raxɨ́'eve'e sej hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ tiyáaru'use.
21 Capu rɨ'ɨrí sej siyen jetzen ye'eca ɨ́ vaasu ɨ́ mej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ́ tavástara'a tɨ pua'a seajta seuj se'ɨ́jna jetze ye'eca ɨ́ vaasu ɨ́ mej jɨ́n rana'amiche ɨ́ tɨ caí Dios pú'een. Capu ajta rɨ'ɨrí sej jetzen tí'icua'a ɨ́ meesa ɨ́ mej jetzen ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a tɨ pua'a seajta seuj se'ɨ́jna jetze tí'icua'a ɨ́ meesa mej jetzen huá'ana'amiche'e ɨ́ tiyáaru'use.
22 Na'ari caí, ayée tu a'ɨ́jna jɨ́n rɨni, ca'anɨ́jra'a tu raatá'asin ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́in chueere'e á'ara'ani a'ɨ́mej jemi ɨ́ tiyáaru'use tɨ ij ayén huataniú'ucan itejmi jemi. Ajta, a'ɨ́i pu jeíhua huápɨ'ɨ jaítze'e ruca'ané tecaí iteen.

Tej nu'u rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ taxɨ́'ej tevi

23 Nain pu nu'u ayén tineetá'aca. Mɨ ajta, capu nain ayén tineetéva'ɨri. Nain pu xaa ayén tineetá'aca. Mɨ ajta, capu nain ayén rɨ́'ɨ neruure.
24 Seajta, setá'aj siyen huaújruuren seɨj seajta seɨj. A'atɨ tɨ na'a, ché'e caí ayén rahuauca ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ huateúvaɨre'en, sino ché'e ayén rahuauca a'ij tɨ ye'í huárɨni tɨ rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ ruxɨ́'ej tevi.
25-26 Setá'aj siyen ráacua'ani ti'itɨ tɨ na'a ɨ́ mej ratua a'ujna mej é'eseijre'e ɨ́ mej tí'itu'araca. Caxu seajta siyen tiú'urihua'ura tɨ pua'a ayén a'ij pua'a amuáaruuren ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca jetze nusu caí, a'iné tavástara'a pu ra'áa ɨ́ chuej i tej japuan huachéjme. A'ɨ́i pu ajta ra'áa tɨ́j na'a tɨ íiyen tí'iseijre'e.
27 Tɨ pua'a seɨj tɨ caí té'atzaahuate'e ajta amuaata'inen sej jamuan tiú'ucua'ani, patá'aj piyen ahua'aca'anen pej pe'uun á'ume'en jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, patá'aj nain tiú'ucua'ani tɨ́j na'a tɨ án teje'etia'asin mú'eetzi jemi. Capej tí'ihua'u pena'a tɨ ij caí a'ij pua'a muáruuren ɨ́ axɨejniu'uca jetze.
28-29 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén timuaatá'ixaate'en yee tɨ nu'u huatámuaɨ'ɨvijti'ihuaca'a, ayée pej huárɨni pej caí racua'aca pe'ɨ́jna jɨme'e pej raxɨ́'eve'e pej raatévaɨre'en pe'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén timuaatá'ixaa, pajta pe'ɨ́jna tɨ caí a'ij pua'a raruuren ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Jee xaa ne'u, capu a'ij raruuren ɨ á'axɨejniu'uca. ¿A'iné 'een jɨme'e ayén tiu'utá'ijmɨi neetzi jemi nej ni caí niyen huárɨni a'ij tɨ tineetá'aca nej ni caí a'ij pua'a raruuren ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ nexɨ́'ej tevi?
30 ¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén a'ij pua'a tí'inexajta a'ɨ́jna jɨme'e nej rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ cua'ira nej nexɨéehua ráacua?
31 Ayee pu'u na'a, setɨ́j sena'a ti'itɨj jɨ́n rɨcɨ, tɨ pua'a setí'icua'aca na'ari seye'eca nusu ti'itɨ sej a'ij ruure, setá'aj siyen huárɨni setá'aj rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ Dios jemi.
32 Setá'aj siyen huárɨni sej si caí a'ij pua'a tihua'atá'acare'en se'ɨ́me ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan nusu se'ɨ́me ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari se'ɨ́me ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi.
33 Ayee nu tí'itese'e nej rɨ́'ɨ tihua'atá'acare'en naíjmi'ica nain jɨme'e tɨ ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti ɨ tɨ hua'atéva'ɨri, tɨ ij ajta Dios hua'irájtuaani. A'ɨ́j nu jɨ́n caí niyen nena'a rahuauca ɨ tɨ neetzi téva'ɨri.

11

1 Neajta inee, ayée nu tiu'umé tɨ́j ajta Cɨríistu'u tiu'umé. Setá'aj seajta mú'een siyen che'atá sena'a huárɨni netɨ́j inee.

A'ij mej nu'u ye'í huárɨni ɨ 'uuca teyujta'a

2 Mɨ seajta mú'een, xɨ́'epɨ'ɨn xu huarɨ́j se'ɨ́jna jɨme'e sej nain jɨ́n néjmua'aree, seajta seuj rá'astijre'e ɨ ye'irá ɨ nej jamuaatá'itɨiri'i.
3 Mɨ neajta inee, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej siyen ráamua'ati tɨ Cɨríistu'u ayén antiújmua'aree a'ɨ́mej jemi, matɨ́j mena'a pua'amé seijre'e ɨ teteca. Ayee mú che'atá mena'a ɨ teteca tite'entiújmua'aree a'ɨ́mej jemi ɨ ru'ɨ́jta'amua'a. Ajta Dios pu ayén antiújmua'aree ɨ Cɨríistu'u jemi.
4 A'ɨ́j nu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. A'atɨ pu ayén raatéxɨeehuata a'ɨ́jna tɨ jɨ́n antiújmua'aree tɨ pua'a utemúucu'utzi huatéjniuuni.
5 Ajta, tɨ pua'a 'ɨ́ita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni, nusu antimuá'avi'i tí'ixajta ɨ Dios jetze me'ecan, a'ɨ́ɨ pu ajta raatéxɨeehuata a'ɨ́jna ɨ tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu che'atá na'a tiu'utévi'iraste'e tɨ́j 'ɨ́ita'a tɨ ayén caújyen rumu'úu jetze.
6 Ayee pu'u xaa ti'ayajna, a'iné tɨ pua'a 'ɨ́ita'a caí ayén á'ujca'ane tɨ ra'avá'anan ɨ rumu'úu, ayén tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a caújsiseaaxɨ'ɨn ɨ rumu'úu jetze. Mɨ ajta, tɨ pua'a ayén tirá'amitɨejte'e tɨ tiu'utévi'iraste'e tɨ ayén caújsiseaaxɨ'ɨn, ché'e a'ɨ́ɨn ayén ra'avá'anan ɨ rumu'úu.
7 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e tɨ antimuá'avi'i seijre'e ɨ teáata'a a'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn taavíjra'ara'an pú'een ɨ Dios, ajta a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ teáata'a.
8 A'iné a'ɨ́jna ɨ teáata'a, capu ayén a'ɨ́jna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ 'ɨ́ita'a jetze sino a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ɨ́jna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a jetze.
9 Capu ajta ayén huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ij raatévaɨre'en ɨ 'ɨ́ita'a sino a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a, ayée pu huatétaavijhuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ij raatévaɨre'en ɨ teáata'a.
10 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén ra'avá'anan ɨ rumu'úu tɨ ij ayén seijre'e tɨ a'ɨ́ɨn rá'astijre'e a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e. Ayee pu ajta ruxe'eve'e tɨ ij caí a'ij pua'a hua'atá'acare'en a'ɨ́mej ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ ta japua.
11 Mɨ ajta, camu rujɨ́ɨmua'a seijre'e ɨ 'uuca ɨ tavástara'a jemi. Camu majta rujɨ́ɨmua'a seijre'e ɨ teteca jemi.
12 Ayee pu'u na'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a a'ɨ́jna jetze huatétaavijhuaca'a ɨ teáata'a, ajta a'ɨ́ɨn teáata'a, ayée pu a'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ 'ɨ́ita'a. Ajta nain pu Dios jemi teja'uvé'eme.

13 Setá'aj siyen rujɨ́mua'a sena'a tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en tɨ pua'a ayén tiraavíjte'e tɨ pua'a 'ɨ́ita'a ayén antimuá'avi'i huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.
14 ¿Ni caí ayén tejamuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej ratéhua'ira'a tɨ ayén tiu'utévi'iraste'e tɨ pua'a teáata'a ayén cáatɨ'ɨre?
15 Mɨ ajta, tɨ pua'a 'ɨ́ita'a ayén cáatɨ'ɨre, a'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios a'iné ayée pu raateájtuaa ɨ́ cɨpua ɨ́ jemin tɨ ij ayén ra'avá'anan.
16 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén huárɨni tɨ tájaaxɨejvi'i a'ɨ́jna jɨme'e, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en yee catu seɨcɨé tiyen ti'itítacha'ɨɨ, majta a'ɨ́ime ɨ́ mej pua'amecɨé e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, camu yee majta seɨcɨé miyen ti'itiújcha'ɨɨ.

A'ij mú pua'a rɨcɨ matɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en

17 Ajta ɨ́ nej neri jamuaatá'ixaate'esin, canu rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin a'iné setɨ́'ɨj mú'een e'etiújseɨre'en, caxu rɨ́'en jɨ́n e'etiújseɨre'en sino a'ij pua'a xu'u rɨjca.
18-19 Amuacaícan, ayée nu yé ráamua'areeri'i sej já'ita'a a'utacɨ́'ɨca setɨ́'ɨj se'uun e'etiújseɨre'en. Mɨ neajta inee, tɨmua'a nu tɨ́n té'atzaahuate'e a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej seica airáaju'un mú'ejmi jemi ɨ́ mej seɨcɨé tí'imua'atze sej si siyen hua'utámua'ati a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'ejmi jemi seijre'e, ɨ́ mej majta tzáahuati'ira'a jɨ́n miyen rɨcɨ.
20 Mú'een xu seajta siyen huárɨni. Setɨ́'ɨj e'etiújseɨre'en, caxu se'ɨ́jna jɨ́n tí'icua'ani ɨ́ sej jɨ́n ra'utámua'aree tɨ tavástara'a ta japua huaniú.
21 Caxu xaa ne'u, sino tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen sej siyen tiú'ucua'ani, setɨ́j sena'a pua'amé siyen rɨcɨ seɨj seajta seɨj. Ayee xu anáaté'ee tí'icua'ani ɨ́ sej te'ucá'inɨ'eme'ecaa. Ajta ɨ́ seica ɨ́ mej caí miyen te'ucá'inɨ'eme'ecaa, capu ché'e tihuá'acɨ'ɨti, sino metɨéecuj mú muá'aju'u. Majta seica miyen huápɨ'ɨ huatétea'aruaijsin.
22 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni tzaa secaí huachéjme a'u sej tejá'ucua'ani, a'u sej seajta a'uyé'en, na'ari seri huá'axɨeehua a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, nusu sej siyen raxɨ́'eve'e sej a'ij pua'a tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ti'itɨ tícha'ɨɨ? ¿A'iné na'a ɨ́ nej jɨ́n tejá'amua'ixaate'e? ¿Ni qui niyen rɨ́'ɨ tejamuá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ti'itiújcha'ɨɨ? Canu xaa ne'u.

Matɨ́'ɨj nu'u ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a
(Mt. 26:26-29; Mk. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

23 Ayee pu'u na'a, ɨ́ tɨ nevástara'a raateájtuaa ineetzi jemi, a'ij nu'u neajta mú'ejmi jemi huateájtuaa. A'ajná'ɨmua tɨca'ari tzajta'a tɨ́'ɨj avíitzi'i jɨ́n huatátuiri'ihuaca'a ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu raatɨ́'ɨpɨɨ ɨ́ pan.
24 Tɨ́'ɨj rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, aj pu'i ra'antítaaraxɨ, ajta ayén tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n: "A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ nej ratéhua'ira'a ɨ́ nej jɨ́n mú'ejmi japua niuuni. Setá'aj siyen ráacua'ani sej si se'ɨ́jna jɨ́n na'utámua'aree."
25 Matɨ́'ɨj tiú'ucuaa, ayée pu che'atá na'a huarɨj a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ vaasu ɨ́ mej jetzen huayé'en. Ayee pu tihuá'ixaate'e tɨjɨ́n: "Ayee pu huataújmua'a a'ɨ́jna i vaasu. A'ii pu a'ɨ́in pú'een ɨ́ niuucari tɨ jéjcua ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ti'itɨj jɨ́n te'ataújratziiri'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ra'iráxɨre'esin i nexuure'e. Ajta, a'ɨ́jna i ye'irá i sej jɨ́n huayé'en se'ɨ́jna jetze i vaasu, setɨ́j sena'a sej siyen rɨcɨ, sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n na'utámua'aree." Ayee pu'u tihua'utá'ixaa.
26 A'ɨ́j pu jɨ́n, setɨ́j sena'a sej racua'ani se'ɨ́jna ɨ́ pan, seajta sej huayé'en se'ɨ́jna jetze ɨ́ vaasu, ayée xu se'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a tɨ a'ɨ́in tavástara'a huamɨ́'ɨ. Mú'een xu siyen tihua'utá'ixaate'esin tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame ajta na'a caí uvé'enen ɨ́ tavástara'a.

A'ij mej nu'u ye'í tiráacua'ani ɨ́ mej jɨ́n ra'utámua'aree ɨ́ tavástara'a

27 A'ɨ́j pu jɨ́n, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ché'e na'a ráacua'ani a'ɨ́jna ɨ́ pan, nusu cha'a na'a na'a huayé'en a'ɨ́jna jetze ɨ́ vaasu a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, ayée pu jetzen

ujpuá'ari tɨ raatéxɨeehuataca'a ɨ CɨríIstu'u tɨ ayén rajpuaíjtzica'a ɨ rutevij jɨme'e, tɨ ajta ra'iráaxɨre ɨ ruxuure'e.
28 A'ɨj pu jɨn, ché'e ayén huárɨni ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén amuacaí rá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een ɨ ru tzajta'a ɨ Dios jemi tɨ ij ayén ráamua'aree tɨ ari ayén tiraavíjte'e. Aj pu xaa, rɨ'ɨríista a'ame tɨ ayén ráacua'ani ɨ pan, ajta tɨ huayé'en ɨ vaasu jetze.
29 Ayee pu 'een jɨn ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén rá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna tɨ ratéhua'ira'a ɨ tavástara'a. Tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén rá'amitɨejte'e a'ij tɨ huataújmua'a ɨ ye'irá, ajta cha'a na'a na'a ráacua'ani ɨ pan, ajta cha'a na'a na'a huayé'en ɨ vaasu jetze, Dios pu ayén puaíjtzi raatá'asin a'ɨjna jɨme'e tɨ caí rɨ'ɨ huaújruu a'ij tɨ tiraavíjte'e.
30 A'ɨj mú jɨn mu'iitɨ caí ché'e huá'aca'anisti'i ɨ mej a'amua jetze ajtéme'ecan, majta tí'icucui'i. Majta seica meri huácuii.
31 A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a ayén amuacaí tá'amitɨejte'e a'ij tɨ 'een ɨ tatzajta'a ɨ Dios jemi, capu ayén puaíjtzi táacɨ'ɨti.
32 Ajta, tɨj na'a tɨ tavástara'a ayén tá'axɨjte'en, a'ɨɨ pu a'ɨjna jɨn puaíjtzi taatá'asin tɨ ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti naíjmi'ica jamuan ɨ mej yen huachéjme, íiyen chaanaca japua.
33 A'ɨj xu jɨn, mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu huárɨni. Setɨ'ɨj u e'etiújseɨre'en, setá'aj huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj sej si naími'i tiú'ucua'ani.
34 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén jeíhua tí'icuata, ché'e a'ɨɨn a'uun tejá'ucua'ani u ruche. Na'ari caí, Dios pu amuá'axɨjte'en setɨ'ɨj u e'etiújseɨre'en. Neajta inee, netɨ'ɨj ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, aj nu ni jaítze'e rɨ'ɨ á'amuaruuren.

12

Ɨ tɨ nu'u jɨn tihuau'íjca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij tɨ 'een a'ɨjna ɨ tɨ jɨn tejámuaa'íjca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
2 Xu'uri sicu ramua'aree a'ij sej tí'ijrɨ'ɨrejca'a setɨ'ɨj caí xɨ té'atzaahuate'eca'a. A'ɨmej xu jemi á'ujca'anejca'a ɨ mej caí dioosi pú'een, ɨ mej majta caí tí'ixaxa'a. Mú'een xu huá'ajaahuate'eca'a a'ij tɨ ye'í tejamuá'amitɨejte'eca'a.
3 A'ɨj nu jɨn niyen tejá'amua'ixaate'e. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén a'ɨjna jetze araújca'anen ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an, capu ja'anáj ca'anɨjra'a raatá'asin a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj yee: "Ché'e Dios puaíjtzi raatá'an a'ɨjna ɨ Jesús." Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ caí a'ɨjna jetze araújca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, capu a'atzu ajta rɨ'ɨrí tɨ a'ɨɨn ayén tiu'utaxáj yee: "Jesús pu vástare'ara'an pú'een."
4 Capu tí'iseicaj na'a ɨ tɨ jɨn tejámuaa'íjca ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Mɨ ajta, seɨj pu'u a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari.
5 Capu tí'iseicaj na'a ɨ sej jɨn tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi. Mɨ ajta, seɨj pu'u ɨ tɨ tavástara'a pú'een.
6 Capu ajta tí'iseicaj na'a ɨ sej jɨn tí'imuarɨ'e. Mɨ ajta, seɨj pu'u ɨ Dios tɨ nain jɨn tí'imuarɨ'e huá'a jamuan ɨ teteca, a'achú mej pua'amé íiyen seijre'e.
7 Ajta naíjmi'ica jemi, a'ɨɨn xɨéjniu'ucari ayén huataseíjre tɨ ij ti'itɨ jɨn ti-huá'ijcate'en seɨj ajta seɨj, mej mi me'ɨjna jɨn tihua'utévaɨre'en naíjmi'ica.
8 Seɨj pu ayén a'ɨjna jɨn tiraa'íjca a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari tɨ ayén tiu'utaxáj temua'a pu naa raayɨ'ɨtɨhua'acan jɨme'e. Ajtahua'a seɨj, a'ɨɨn xɨéjniu'ucari ruseɨj pu ajta a'ɨjna jɨn tiraa'íjca ɨ ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaxáj a'ij tɨ tirú'umua'aree.
9 A'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari, ruseɨj pu ajta ca'anɨjra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ té'atzaahuate'e, ajta seɨj pu ayén tiratá'aca tɨ a'ɨɨn ja'atɨ tihuá'ahua'atehua'an.

10 Ajta seíj, a'íi pu ayén tiratá'aca í ja'ati ti ayén rijca í mej jín rí'i tira'utaseíj. Ajta seíj ti ayén tihua'utá'ixaate'en í Dios jetze me'ecan a'íjna jime'e ti a'íin xiéjniu'ucari ca'anírja'a ratá'aca. Ajta í seij, ayée pu tiratá'aca ti raayí'itihua'an ti raatámitiejte'en ti'iti ti xiéjniu'ucari pú'een. Ajta seíj raayí'iti ti tiu'utaxáj seica jime'e í hua'aniuuca í mej seica chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta seíj í ja'ati, ayée pu ratá'aca ti raayí'itihua'an ti ayén tiu'utaxáj a'ij ti huataújmua'a a'íjna ti raataxájtaca'a í seij.

11 Tíj na'a mej miyen jín rici, a'íi pu ruseíj ca'anírja'a hua'atá'aca a'íjna í xiéjniu'ucari. A'íi pu ruseíj ayén hua'atá'aca naíjmi'ica, seij ajta seij, a'ij ti a'íin tíhua'uxí'epi'intari'iri'i.

Seíj pu'u í tej jetzen ajtéme'ecan

12 Ayee pu che'atá na'a 'een í Ciríistu'u jemi a'ij ti 'een a'íjna jime'e ti seíj ratéhua'ira'a. Seíj pu'u ti ratéhua'ira'a, ajta jeíhua pu ti'imu'íi ti jetzen tí'iseijre'e. Mi ajta, ti pua'a ayén ti'imu'íi ti jetzen seijre'e, seíj pu'u pú'een í tévira'an.

13 A'íj pu jín, setí'ij huámuai'ivijhuaca'a, seíj pu'u í xiéjniu'ucari ti mú'ejmi tzajta'a huateájturaa ti ij ayén amuáaruuren sej si seíj sena'a tévira'an pú'eene'e xá'ara'ani jamuan í Ciríistu'u. Capu amín a'ij, ti pua'a Israél jetze xa'ajtéme'ecan na'ari siyen seij chuéjra'a japua é'eme'ecan nusu siyen ca'anéeri jín tí'imuari'e ca'ín siyen ruxiéehua á'ujujhua'an. Seíj pu'u í xiéjniu'ucari sej jetzen araújca'ane.

14 Ajta, capu tí'iseicaj na'a ti jetzen seijre'e í tévira'an sino ti'imu'íi.

15 A'íj pu jín, ti pua'a a'íin iicájra'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu muájca'a pú'een, canu neajta ajtéme'ecan í tévira'an jetze, capu ayén ti'ayajna. A'íi pu aúche'e a'íin tévira'an jetze ajtéme'ecan.

16 Ayen che'atá na'a, ti pua'a a'íin naxaira'an ayén tiu'utaxáj yee a'iné canu ji'isi pú'een, canu neajta jetzen ajtéme'ecan í tévira'an, capu ajta ayén ti'ayajna. A'íi pu xaa tévira'an jetze ajtéme'ecan a'íjna í naxaira'an.

17 Ti pua'a nain tévira'an a'íin pú'eene'en í ji'isi, ¿a'iné tí'iri'iri ti huiténamuajra? Capu a'ij tí'iri'iri. Ajta, ti pua'a nain tévira'an a'íin pú'eene'en í ti jín huiteájnamua, ¿a'iné tí'iri'iri ti tiú'i'ichue? Capu xaa ne'u a'ij tí'iri'iri.

18 Mi ajta a'íin Dios, ayée pu éene'en tiu'uteájtuaa í ti jetzen seijre'e í tévira'an í Ciríistu'u a'ij ti a'íin tiraaxí'epi'intare.

19 Ti pua'a naími'i ti jetzen seijre'e ayén seíj na'a pú'eene'en, ¿a'uné é'eseijre'e a'ame í tévira'an? Capu mé'e já'ahua'a a'ame.

20 Mi ajta, ayée pu ti'imu'íi ti tévira'an jetze tí'iseijre'e, ajta seíj pu'u í tévira'an.

21 A'íj pu jín, capu ri'iri ti a'íin ji'isi ayén tiraata'ixaate'en í muájca'a tijín: "Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee." Capu ajta ri'iri ti a'íin mu'úura'an ayén che'atá na'a tiraata'ixaate'en í 'iicaj yee: "Capej nej jetze ruxe'eve'e mú'ee."

22 Mi ajta, a'íin ti jetzen seijre'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí ruca'ané, a'íi pu xaa ayén jaítze'e ruxe'eve'e caí í seica.

23 Ajta, a'íin ti jetzen seijre'e í tej tiyen ratéxieehuata te'íjna jime'e ti ayén titá'amitiejte'e ti caí ti'itij vaire'e, a'íi tu jaítze'e rí'i tiratá'aca te'íjna jime'e í tej jín rí'i tiraatéchejte'en. Ajta a'íin ti jetzen seijre'e ti ajta tiu'utévi'iraste'e ti pua'a ayén seijre'e mé jéjre'e, a'íj tu tiyen rí'i ti'itéche'ete a'ij ti tiraavíjte'e.

24-25 Ajta, í seica ti jetzen seijre'e, ti ajta caí ayén tiu'utévi'iraste'e, catu tiyen rí'i tiratéche'ete.

Mi ajta Dios, ayée pu éene'en huateájtuaa í tévira'an tí'ij ayén jaítze'e rí'i tiratá'acare'en a'íjna ti tirá'aturaate'e mej mi caí já'ita'a a'utáciine í mej

tévira'an jetze ajtéme'ecan sino mej mi miyen che'atá mena'a ahuaújcu'uven seɨj majta seɨj.

26 A'iné tɨ pua'a seɨ́j ayén tirajpuaíjtzi, naímɨ'i mú miyen che'atá mena'a tirajpuaíjtzi muá'aju'un. Ajta tɨ pua'a ayén tiráaciɨ'ɨti seɨ́j tɨ ti'itɨj jɨ́n rɨ́'ɨ tiu'uteáturan, naímɨ'i mú majta jamuan huataújtemua'ave'esin.

27 Ayee pu ajta xaa ne'u tɨ́'een mú'ejmi jɨme'e. Mú'een xu tévira'an pú'een ɨ́ CɨríɨstU'u. Naímɨ'i xu jetzen ajtéme'ecan, seɨj seajta seɨj.

28 Ajta a'ɨ́ɨn Dios ari hua'antíhuau a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ jɨ́n tihua'utévaɨre'en ɨ́ mej u e'etiújse'ɨri teyujta'a. Amuacaí, a'ɨ́ɨ pu hua'antíhuau a'ɨ́mej ɨ́ tɨ hua'uta'íteca'a mej á'ujujhua'ane'en metihuá'ixáate'e, ajta á'iyen a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an. A'ɨ́ɨ pu ajta hua'antíhuau a'ɨ́mej mej mi miyen tihuá'umua'aten, majta ɨ́ mej miyen tiu'umuáriɨ'en ɨ́ mej jɨ́n naa rɨ́'ɨ te'utaseɨj ɨ́ teɨte, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej tihuá'ahua'atehua'an. Majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ jɨ́n hua'utévaɨre'en, majta ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n antiújmua'aree, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej seica niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a. Naíjmi'ica pu ayén tiu'utá'a ɨ́ Dios.

29 ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi miyen á'ujujhua'ane'en metihuá'ixáate'e? Capu xaa ne'u. ¿Ni qui majta naíjmi'i miyen tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan? Camu majta xaa ne'u. Na'ari ¿ni qui naíjmi'i miyen tihuá'amua'aten? Camu xaa ne'u. ¿Ni qui naíjmi'ica ayén tiu'utá'a mej mi tiu'umuáriɨ'en ɨ́ mej jɨ́n naa rɨ́'ɨ te'utaseíj ɨ́ teɨte? Camu xaa ne'u.

30 Jari qui a'ɨ́jna, ¿ni naíjmi'i miyen tihuá'ahuaate'e nusu miyen seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a na'ari miyen tiu'utaxá a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ tɨ raataxájtaca'a ɨ́ seɨj? Camu xaa ne'u naíjmi'i miyen tite'entiújmua'aree.

31 Seajta mú'een, setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen ráateuni ɨ́ Dios jemi se'ɨ́jna tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, tɨ pua'a siyen tí'ijxe'eve'e. Mɨ neajta inee, naúche'e nu jamuaatá'itɨira a'ij sej jaítze'e riɨ'éene'en jɨ́n tí'iteseijre'e.

13

Mej nu'u huaújxe'eve'en seɨj majta seɨj

1 Tɨ pua'a necaí raxɨ́'eve'e ɨ́ nexɨ́'ej tevi nej niyen tí'ira'ixaate'e, capu ti'itɨj vaɨre'e. Ayee nu éene'e na'ame ɨ́ jemin tɨ́j ɨ́ tepúusti'i tɨ ayén 'een tɨ́j taampu ɨ́ tɨ jɨ́n ja'atɨ ché'e na'a tí'iruajte'e na'ari tɨ́j tuxa'a ɨ́ tɨ ru jetze rájvitze. Capu amín a'ij tɨ pua'a niyen seica niuucari jɨ́n tirá'ixaate'en nusu ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'aniuuca ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua.

2 Tɨ pua'a necaí raxɨ́'eve'e ɨ́ nexɨ́'ej tevi, capu ajta ti'itɨ vaɨre'e nej raayɨ́'ɨtɨ nej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. Tɨ pua'a neyaú'itɨee nain tɨ́j na'a tɨ rú'avaa ɨ́ Dios jemi, nusu nej nain ú'umua'aree na'ari niyen té'atzaahuate'e nej ni niyen tiraata'aíjte'en ɨ́ jɨrí tɨ a'uun tícheni a'u tɨ a'utáca. Tɨ pua'a niyen raayɨ́'ɨtɨ, canu ti'itɨj jɨ́n tí'ivaɨre'e tɨ pua'a necaí neajta raxɨ́'eve'e ɨ́ nexɨ́'ej tevi.

3 Ayee pu che'atá na'a 'een tɨ pua'a niyen tihua'uré'e'a'ate'en nain tɨ́j na'a nej tí'ijcha'ɨɨ na'ari tɨ pua'a neajta niyen huatánne'an ɨ́ ne jɨme'e mej mi naateátaira, canu neajta ti'itɨ mua'itɨn tɨ pua'a necaí raxɨ́'eve'e ɨ́ nexɨ́'ej tevi.

4 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi, ayée pu 'eene'e a'ame. A'ɨ́ɨ pu a'ateevi'i tɨ te'utáviicua'i a'ame, ajta rɨ́'ɨ tirá'ancu'uvajxɨ'ɨsin ɨ́ seɨj. Capu ajta chueere'e, ajta capu á'ujtzaahuate'e.

5 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ raxɨ́'eve'e ɨ́ ruxɨ́'ej tevi, capu jíye'itzi jɨme'e runeeste tɨ huataniú'ucan, ajta capu rájcha'ɨɨre'e ɨ́ seɨj. Capu ajta te'entiú'uunaca, ajta caí rahuauca ɨ́ tɨ jetzen ruxe'eve'e. Capu ajta ra'utámua'areeri'i tɨ pua'a ja'atɨ ayén a'ij pua'a ráaruuren.

6 Ayee pu ajta 'een ɨ ja'atɨ tɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ ruxɨ́'ej tevi. Capu a'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a een sino a'ɨ́j pu jɨ́n huataújtemua'ave'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n ayén huarɨ́j.

7 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ ruxɨ́'ej tevi, a'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n tiraatá'uuni'ira. Nain pu ajta jɨ́n té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios rɨ́'ɨ tiraatá'asin. A'ɨ́ɨ pu ajta nain jɨ́n ti'ijchú'eve'e tɨ Dios nain jɨ́n araúrastejsin. Nain pu ajta jɨ́n té'eviicua'i ɨ tɨ jɨ́n tirajpuaíjtzi.

8 Capu ja'anáj huatépua'ari tej ti tiyen tí'itaxe'eve'e. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨ pu xaa huatépua'ari tej tiyen tí'ixaxa'a ɨ Dios jetze me'ecan. Ajta, tej tiyen seica niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a, a'ɨ́ɨ pu ajta huatépua'ari. Ajta, a'ɨ́jna tɨ téjmi jemi huateájturaa tej ti temua'a naa tirú'umua'areere, a'ɨ́ɨ pu ajta huatépua'ari.

9 Ayee pu'u xaa, catu nain jɨ́n tirú'umua'aree. Catu teajta nain jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ Dios jetze me'ecan.

10 Mɨ ajta, tɨ́'ɨj ayén huataseíjre'en ɨ tɨ ari huaújnaijmire, aj pu xaa huatépua'ari ɨ tɨ á'aturaacaj.

11 Netɨ́'ɨj nauj pá'arɨ'ɨstaca'a, ayée nu che'atá nena'a tí'ixaxa'ata'a tɨ́j pa'arɨ'ɨ, neajta niyen tí'imua'atzejca'a tɨ́j pa'arɨ'ɨ. Ajta íjii, ɨ nej neri vásta'a, ayée nu neri mé rúurɨe nej niyen mé teúumua'arejca'a tɨ́j pa'arɨ'ɨ.

12 Ajta íjii, ayée tu che'atá tena'a rasise'i ɨ Dios tetɨ́j tacɨéenime'e tí'isise'ij 'ájte'ehua jetze, ɨ tej caí temua'a raseíj. Mɨ ajta, a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ mé'e vé'eme, aj tu xaa raseijran ɨ jetzen, temua'a naa. Ijii, je'icáj nu caj té'umua'aree. Mɨ ajta, a'ɨ́jna xɨcáara'a jetze, nain nu jɨ́n yaú'itɨée na'ame tɨ́j ajta Dios tí'inemua'ate.

13 A'ɨ́j pu jɨ́n, tí'ihuaica tɨ íjii ayén seijre'e itejmi jemi. A'ii pu'u a'ɨ́ɨn pú'een: tej té'atzaahuate'e, tej rachú'eve'e tɨ Dios nain jɨ́n raanaíjmire'en, tej huátaxe'eve'en. Ajta a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, tej huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

14

Jɨme'en ɨ mej seɨ́j niuucari jɨ́n tiu'utaxáj

1 Setá'aj siyen rahuauca sej huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj. Ayee pu 'i 'eene'e, seúche'e xu siyen seajta rahuauca tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en a'ɨ́jna jɨme'e, ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ a'ɨ́jna jemi seijre'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, sej si siyen tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

2 Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ tɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tiu'utaxáj, capu ayén tihuá'ixaate'e ɨ teɨte a'iné camu yaú'itɨée muá'aju'u a'ij tɨ ti'ixa. A'ɨ́ɨ pu'u jamuan ti'ixa ɨ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rú'avaa jemin ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

3 Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ɨ́ɨ pu xaa a'ɨ́mej ti'ixáate'e ɨ teteca tɨ ij rɨ́'ɨ huá'uruuren, tɨ ij ajta ca'anírja'a hua'utá'an, tɨ ij ajta rɨ́'ɨ tihua'utájeeve.

4 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a, a'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j rɨ́'ɨ ruruure. Mɨ ajta, a'ɨ́ɨn tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ huá'aruuren naíjmi'ica ɨ mej a'uun e'etiújse'ɨri teyujta'a.

5 Ayee nu xaa tí'ijxe'eve'e sej naími'i siyen seica niuucari jɨ́n tiu'utaxáj. Mɨ neajta inee, jaítze'e nu niyen tí'ijxe'eve'e a'ɨ́jna sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'an.

Casi'i mú'een, tɨ pua'a caí mé'e já'ahua'a ja'atɨ tɨ ayén tihuaú'ixaate'en a'ɨ́mej jemi ɨ teɨte a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ raataxájtaca'a a'ɨ́jna tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a, tɨ pua'a caí ja'atɨ tɨ ayén raayɨ́'ɨtɨ, capu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ rɨ́'ɨ huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújse'ɨri teyujta'a. A'ɨ́j pu jɨ́n jaítze'e pu ruxe'eve'e

a'ame a'ɨ́jna tɨ Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a caí a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a.

6 Casi'i, ne'ihuaamua'a, tɨ pua'a ne'uun á'ume'en mú'ejmi jemi nej tejámuaatá'ixaate'en seɨ́j jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ sej caí yaú'itɨe, canu ti'itɨ jɨ́n a'ij tejámuaatévaɨre'esin. Ayee pu té'eme tɨ pua'a necaí tejámuaatá'ixaate'en ne'ɨ́jna tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, nusu tɨ pua'a necaí Dios jetze me'ecan na'ari tɨ pua'a necaí ti'itɨj jɨ́n tejámuaatá'ixaate'en tɨ ca'anɨ́jra'a jamuaatá'an ca'ɨ́n tɨ pua'a necaí tejamuaatá'itɨii.

7 Ayee pu che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén e'ehuauritɨéecan jɨ́n tiu'utácuiina a'ɨ́jna jetze ɨ́ cɨ́'ɨsiti'ira'a tɨ caí uráxɨejniu'uca na'ari a'ɨ́jna jetze ɨ́ mej jetzen ruxɨté jɨ́n tí'icuinaca. Tɨ pua'a caí e'ehuauritɨéecan jɨ́n tiu'utácuiina ɨ́ cɨ́'ɨsiti'ira'a jetze, ¿a'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén ráamua'aree ti'itɨ tɨ chuicarira'a pú'een?

8 Ajta, tɨ pua'a caí e'ehuauritɨéecan jɨ́n huatánamuajre'en ɨ́ corneeta jetze, capu ja'atɨ rucaten tɨ ij u a'uvé'ene'use'en.

9 Ayee pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jemi, tɨ pua'a siyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte niuucari jɨme'e ɨ́ mej caí yaú'itɨe. ¿A'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ayén ráamua'aree a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ sej raataxájtaca'a? Capu a'ij tí'irɨ'ɨri. Capu ti'itɨj vaɨre'e a'ame ɨ́ sej raataxájtaca'a.

10 Temua'a pu ti'imu'ɨi ɨ́ niuucari tɨ ɨ́iyen namuajre'e chaanaca japua. Ajta naɨmi'i mú miyen e'ehuauritɨéecan jɨ́n tí'ixaxa'a.

11 Mɨ ajta, tɨ pua'a necaí ramua'aree a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ niuucari, ayée nu seijre'e na'ame ɨ́ jemin ɨ́ tɨ raxa tɨ́j ja'atɨ tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Ajta a'ɨ́jna tɨ ti'ixa, a'ɨ́ɨ pu ajta ineetzi jemi ayej éene'e seɨ́ire'e a'ame tɨ́j ja'atɨ tɨ seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, mɨ sej huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ti'itɨj amuaatá'an, ayée pu che'atá na'a 'een mú'ejmi jɨme'e, setá'aj ahuaújca'anen sej hua'utémua'itɨn ɨ́ seica se'ɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej u e'etiújse'ɨri teyujta'a.

13 Mɨ ajta a'ɨ́ɨn tɨ seɨ́j niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén raatáhuavii tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén raatá'an ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ jɨ́n yaú'itɨée á'ara'ani a'ij tɨ ti'ixa.

14 Ayee pu xaa ne'u tí'een, a'iné tɨ pua'a niyen ne'ɨ́jna jɨ́n raatéjhuauni seɨ́j jɨme'e ɨ́ niuucari, nexɨejniu'uca pu xaa ajta huaténiuusin. Mɨ ajta, nemua'atziira'a pu caí ti'itɨ jɨ́n tí'imua'itɨn.

15 Ari inee, ¿a'iné nerɨni? Nexɨejniu'uca nu jɨ́n xaa huaténiuusin. Neajta niyen che'atá nena'a nemua'atziira'a jɨ́n niyen rɨni. Neajta nu tiu'utáchuiica nexɨejniu'uca jɨme'e, neajta ɨ́ nemua'atziira'a jɨme'e.

16 Tɨ pua'a piyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios á'axɨejniu'uca jɨme'e, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ tɨ caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén huatéjniuuni yee ché'e ayén té'ara'ani tɨ́'ɨj ayén muáanamua pej piyen rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ́ Dios? Capu rɨ'ɨrí a'iné a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, capu yaú'itɨée a'ame a'ij pej tiu'utaxájta.

17 Rɨ'ɨríista pu a'ame pej piyen temua'a naa rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios. Mɨ pajta mú'ee, capej a'ij rɨ́'ɨ ráaruu ɨ́ axɨ́'ej tevi.

18 Ayee nu 'een jɨ́n jeíhua rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios ne'ɨ́jna jɨme'e nej jaítze'e niyen tí'ixaxa'a seica jɨme'e ɨ́ niuucari secaí naími'i mú'een.

19 Neajta, netɨ́'ɨj huá'a jemi a'utéveeca a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri teyujta'a, nej ni niyen tíhua'utá'itɨii, jaítze'e pu na'aráanajche ineetzi nej e'ehuauritɨéecan jɨ́n tihua'utá'ixaate'en anxɨ́j niuucari jɨme'e necaí nej niyen tiu'utaxáj tamuáamuata'a vi'ira'a niuuca seɨ́j jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ mej caí yaú'itɨe.

20 Ne'ihuaamua'a, caxu ché'e siyen tí'imuajca matíj ɨ tɨ'ɨríi, sino setá'aj siyen
éene'en seijre'e matíj ɨ tɨ'ɨríi se'ɨjna jɨme'e sej caí a'ij pua'a rɨcɨ. Setá'aj seajta
siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati matíj a'ɨɨme ɨ mej meri vaujsi.
21 Ayee pu té'eyu'usi'i a'ɨjna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta tɨjɨ́n:
“Ayee nu tihua'utá'ixaate'esin a'ɨjna ɨ teɨtejra'a ne'ɨjna jɨme'e ɨ mej se-
ica niuucari jɨ́n tí'ixaxa'a. A'ɨɨme ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan,
a'ɨɨ mú tihua'utá'ixaate'esin. Mɨ majta a'ɨɨme ɨ neteɨ́testemua'a, camu
na'ará'astijre'esin ineetzi.”
22 A'ɨj pu jɨ́n, a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej caí yaú'itɨe, capu ayén tí'ivaɨre'e tɨ i
tíhua'utá'itɨii a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e sino ayée pu tí'ivaɨre'e huá'a jemi
ɨ mej caí té'atzaahuate'e.
23 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Casi'i, ¿a'iné ti'itɨ metiu'utaxájta ɨ seica
ɨ mej caí té'atzaahuate'e, na'ari ɨ seica ɨ mej caí rí'ɨ mé titeumuámua'aree
tɨ pua'a a'uun ma'uteárute a'u sej e'etiújse'ɨri? Seajta mú'een, tɨ pua'a xaa
siyen naími'i ti'ixáata xá'aju'un seica jɨme'e ɨ niuucari ɨ mej caí yaú'itɨe, ¿a'iné
tihuá'amitɨejte'e a'ɨmej? ¿Ni qui siyen nu'u tite'eteújtɨmua'iri'i? Jee xaa ne'u.
24 Ajta, tɨ pua'a seíj a'uun a'uteárute mú'ejmi jemi tɨ caí té'atzaahuate'e
nusu tɨ caí mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, seajta mú'een, tɨ pua'a xaa naími'i
seti'ixáata xá'aju'un ɨ Dios jetze me'ecan, ayée pu tiraatámitɨejte'esin sej
naími'i rá'axɨjte'en a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ayén auteájturaa ɨ Dios jemi.
25 Aj pu'i ayén huataseíjre'esin tíj na'a tɨ ru'a'avaataca'a u tzajta'an. Ajta
a'ɨɨn teáata'a, á e'erávaɨjtzi á chuaata'a. A'ɨɨ pu raténajchi ɨ Dios, ajta ayén
tiu'utaxájta yee tɨ Dios mú'ejmi jemi seijre'e.

Mej mi naín jɨ́n miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e

26 ¿A'iné sena'a si rɨni, ne'ihuaamua'a? Setá'aj siyen huárɨni setíj sena'a
sej e'etiújseɨre'esin. Setá'aj naími'i rí'ɨ huaújruuren ti'itɨ jɨme'e, tɨ pua'a seíj
tí'ichuiicamɨ'ɨ, nusu seíj ti'itɨ jɨ́n tihuá'itɨiramɨ'ɨ na'ari tí'ixajtamɨ'ɨ ɨ tɨ jetzen
raateájtuaa ɨ Dios ca'ɨ́n seíj niuucari jɨ́n tí'ixajtamɨ'ɨ, na'ari seɨj ayén raxɨ́'eve'e
tɨ tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ huataújmua'a ɨ niuucari tɨ raataxájtaca'a ɨ seɨj. Setá'aj
siyen huárɨni sej rí'ɨ huá'uruuren naíjmi'ica.
27 Tɨ pua'a seica miyen raxɨ́'eve'e mej seica niuucari jɨ́n tiu'utaxáj, miché'e
miyen 'eene'en mej hua'apua mé'e na'ari mej huaíca mé'e. Miché'e miyen
tiu'utaxáj seɨj majta seɨj. Ajta, ché'e seíj ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ hu-
ataújmua'a.
28 Ajta, tɨ pua'a caí mé'e ja'atɨ tɨ ayén raayɨ́'itɨ tɨ ayén tihuaú'ixaate'en a'ij tɨ
huataújmua'a, ché'e a'ɨɨn caí tí'ixajta huá'a jemi ɨ mej e'etiújse'ɨri. Ché'e a'ɨɨn
ruseíj tí'ixajta ɨ ru jemi, ajta ɨ Dios jemi.
29 Majta a'ɨɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, miché'e miyen éene'en
tí'ixajta, mej hua'apua mena'a, na'ari mej huaíca mena'a. Majta ɨ seica,
miché'e miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ ti'ixa ɨ seɨj.
30 Ajta, tɨ pua'a jíye'itzi jɨ́n ti'itɨ raateájtuaani seíj jemi, ché'e a'ɨɨn tɨ ti'ixa ayén
raatapuá'ajta.
31 Ayee pu tí'irɨ'ɨri sej naími'i Dios jetze me'ecan tiu'utaxáj sej si tíhua'utá'itɨii
naíjmi'ica, sej si seajta ca'anírja'a hua'utá'an.
32-33 Majta a'ɨɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayée pu ruxe'eve'e
mej majta raayɨ́'itɨhua'an mej tiraa'íjcate'en ɨ ruxɨejniu'uca huá'a jemi ɨ mej
e'etiújse'ɨri. Ayee pu ruxe'eve'e a'iné capu Dios cha'a na'a huá'aruuren mej
mi caí xɨ́'epɨ'ɨn ruruure sino a'ɨɨ pu hua'utépua'ajte'esin.
Setá'aj siyen che'atá sena'a huárɨni a'ij mej meri tí'ijrɨ'ɨre naíjmi'i ɨ seica ɨ
mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi.

34 Caxu hua'atá'acare'en a'ímej í 'uuca, mej mi tí'ixajta matí'ij e'etiújseire'en u teyujta'a. Capu a'ij tí'iri'iri mej tí'ixajta sino mej ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze í mej jín tí'aijta.
35 Ti pua'a miyen raxí'eve'e mej ti'iti huámua'aree, miché'e miyen ti-hua'uta'íhua'u í rucína'astemua'a í ruche. Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e ti pua'a 'íita'a tí'ixajta huá'a jemi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a.
36 ¿A'ii tá'uj na'a? ¿Ni mú'ejmi jetze a'uvé'emej í niuucari ti jíme'en raxa í Dios, na'ari ayén na'a mú'ejmi jemi huatétuiihuaca'a? Capu xaa ne'u.
37 Ti pua'a ja'ati ayén tirá'amitiejte'e í ru jetze ti a'íi ruseíj a'íin pú'een seíj ti tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan, na'ari a'íin jetze araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ché'e a'íin ayén ráamua'ati nej niyen ne'íjna jín tejá'amuayu'use'e a'ij ti a'íin tinaa'íjca í tavástara'a.
38 Ti pua'a a'íin ja'ati caí ayén ráamua'ati, caxu seajta mú'een siyen rá'astijre ti 'ij ayén tihuá'uci'iti.
39 A'íj pu jín, ne'ihuaamua'a, naa pu tí'ixi'epi'in sej ca'anín jín rahuauca sej Dios jetze me'ecan tí'ixajta. Seajta, setá'aj caí huá'ijmiijra í mej seica niuucari jín tí'ixajta.
40 Ayee pu'u na'a, setíj sena'a sej siyen ri-ci, setá'aj siyen xí'epi'in éene'ecan jín ri-jca a'ij ti tiraavíjte'e.

15

Ci-rístu'u pu a'itáraa huá'a tzajta'a í mi'i-chite

1 Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, sej si ra'utámua'aree a'ij nej éene'en jín tejamuá'ixaa ne'íjna í niuucari ti jín Dios jamua'irátuaasin, í sej seajta ra'ancuré'a, í sej seajta seuj siyen jemin seijre'e.
2 A'ii pu a'íin pú'een í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin ti pua'a seuj siyen rá'astijre'e a'ij nej neri tejámuaatá'ixaa. Na'ari caí, capu ti'itij a'ij tejá'amuavaire'e ti pua'a seicié sena'a tirá'antzaahua.
3 Ayee na'a, a'iné ayée nu che'atá nena'a a'amua jemi raateájtuaa ne'íjna í nej neajta ra'ancuré'a í ti jaítze'e ruxe'eve'e tej ráamua'aree ti a'íin Ci-ríistu'u huamí'i ta jetze me'ecan ti ij titaatá'uuni'i í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.
4 Matí'ij nu'u ra'avá'ana, ajta, tí'ij ayén teuumé'eca huaíca xicaj tzajta'a, Dios pu ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a í mi'ichite a'ij ti té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze.
5 Aj pu 'i a'íjna jemi huataseíjre í Pedro, ajta á'iyen huá'a jemi í mej tamuáamuata'a japuan seij ará'ase.
6 Ajta á'iyen a'ímej jemi huataseíjre í mej miyen a'ará'ase a'achú cumu anxíj ciento japuan cíj caj matí'ij naíjmi'i u e'etiújseire'eca'a. Maúche'e mú mu'íi ruuri, majta seica, meri huácuii.
7 Ti'iquí ajta a'íjna jemi huataseíjre í Jacobo, ajta á'iyen naíjmi'ica jemi í ti hua'antíhuau.
8-9 Ajta, neetzi jemi pu'uqui te'entipuá'ajte ti ayén huataseíjre. Tij ayée nu huanú'ihuaca'a matí'ij caí xi nechú'eve'eca'a, a'iné nee nu ne'ín pú'een í ti jaítze'e cílieene'en jín ti'itéjvee huá'a jemi ti Dios hua'antíhuau. Jee xaa ne'u, capu ayén tiraavíjte'e nej niyen raataxáj yee nee nu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej í ti Dios hua'antíhuau, a'iné nee nu huápi'i a'ij pua'a huá'uruu a'ímej í mej e'etiújse'irihua'a mej mi raaténajche í Dios.
10 Mi ajta Dios, a'íi pu rí'i tinaatá'a. A'íj nu jín nee nu ne'ín pú'een seíj ti Dios na'antíhuau. Ajta jé'ecan pu huápi'i tiu'utévai ti a'íin ayén rí'i tinaatá'a a'iné jaítze'e nu ca'anín jín tiu'umuáriej mecaí í seica. Mi ajta, Dios pu a'íin pú'eene'e ti ca'anírja'a naatá'a. Canu neseíj nena'a tiu'umuáriej.

11 Capu amín a'ij. Capu jetzen ruxe'eve'e ti pua'a a'ími mé tiu'umuáriej
nusu inee. Naími'i tu tiyen che'atá tena'a tihuá'ixaate'e. Seajta mú'een, ayée
xu che'atá sena'a té'antzaahua.

Matí'ij a'itajú'un í mi'ichite

12 Ajta, ti pua'a teri tiyen tejamuá'ixaa ti Dios ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a
tzajta'a í mi'ichite, ¿a'iné 'een jime'e miyen ti'ixáata muá'aye'i seica, í mej
a'amua jetze ajtéme'ecan a'íjna jime'e mej nu'u caí ché'e huatarújsin a'íime
í mej meri huácuii?

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Ti pua'a ayén mecaí ché'e huatarún a'íime í
mej meri huácuii, capu ajta Dios ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite.

14 Ajta, ti pua'a Dios caí ra'ajjáj í Ciríistu'u, capu ti'iti vaire'e í tej teri
tejamuá'ixaa, ajta capu ti'itij vaire'e sej siyen té'atzaahuate'e.

15 Ajta, ayée pu té'eme tej tí'ihua'itaca tena'a te'íjna jime'e í tej jín
tiu'utaxájtaca'a te'íjna jime'e í Dios, a'iné tu'uri tiyen raataxájtaca'a yee: "A'íi
pu ra'ajjáj í Ciríistu'u huá'a tzajta'a í mi'ichite." Mi ajta caí capu, ti pua'a mecaí
ché'e huatarún í mej meri huácuii. Jee xaa ne'u, ti pua'a ayén 'een matíj seica
tí'ixaxa'a, capu Dios ayén ra'ajjáj.

16 Ayee pu'u, ti pua'a Dios caí hua'ajájpuaxi'i a'ímej í mej meri huácuii, ayée
pu huataújmua'a ti caí Dios ajta ra'ajjáj í Ciríistu'u.

17 Ti pua'a caí ra'ajjáj a'íjna í Ciríistu'u, capu ti'itij vaire'e sej siyen
té'atzaahuate'e. Ajta, ti pua'a caí ra'ajjáj, capu ayén a'amua japua huaniú í
sej jín auteájturaa í Dios jemi.

18 Ajta a'íime í mej miyen té'atzaahuate'e í Ciríistu'u jemi muáacuii, mu'uri
á'uvej.

19 Ti pua'a ayée na'a auj titaatéva'iri tej teuj i'irúuri tej tiyen rá'atzaahuate'e
í Ciríistu'u, jaítze'e pu a'ij pua'a tí'itaruure ti caí a'ij tihuá'aruure naíjmi'ica
a'ímej í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca.

20 Mi ajta xaa, ayée pu ti'ayajna ti Ciríistu'u a'itáraa huá'a tzajta'a í mi'ichite.
A'ii pu a'íin pú'een í ta'anáayeijxi í tej jín ramua'aree mej majta huatarújsin
a'íime í mej meri huácuii.

21 Ayee pu'u na'a, a'iné ayée pu tihuá'aci'iti í teite mej miyen huácui'ini
me'íjna jime'e ti seíj na'a í teáata'a ayén auteájturaa í Dios jemi, ayée pu che'atá
na'a tihuá'aci'iti mej huatarún me'íjna jime'e ti ajta seíj na'a í teáata'a huatarúj
huá'a tzajta'a í mi'ichite.

22 A'iné naími'i mú miyen cui'ica me'íjna jime'e ti a'íin Adán auteájturaa í
Dios jemi, ayée mú che'atá mena'a huatarújsin me'íjna jime'e mej me'íjna
jetze ajtéme'ecan a'íjna í Ciríistu'u.

23 Mi ajta, ayée pu tihuá'aci'iti a'ij ti tíhua'uxí'epi'intari'iri'i í xicáara'an jetze
ti ayén tiraavíjte'e. Amuacaí pu huatarúj a'íjna í Ciríistu'u. Ajta á'iyen, tí'ij yé
uvé'enen, a'íime mú huatarújsin a'íime í mej Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan.

24 Aj pu 'i nain te'entipuá'ajte. Amuacaí pu Ciríistu'u a'ímej an-
tipuá'ajte'esin matíj mena'a títeté'u'upu'u, ajta a'ímej í mej ti'itij jín an-
tiújmua'aree. Aj pu'i xaa tiu'utátuiire'esin í Dios jemi tíj na'a a'íin ti jín
antiújmua'areereca'a.

25 Ayee pu'u, a'iné ayée pu ruxe'eve'e ti a'íin Ciríistu'u ayén tiu'ita'áijta ajta
na'a caí hua'utémua'itin matíj mena'a pua'amé mej rájcha'iire'e.

26 Ajta í ti jín te'entipuá'ajte ti raatémua'itin í ti rájcha'iire'e, a'ii pu a'íin
pú'een í ti jín ú'umi'ini.

27 Ajta, tí'ij ayén ti'ixa ti nu'u a'íin nain tiu'utéemua'iti, capu xaa ne'u ayén
huataújmua'a ti a'íin ajta raatémua'iti a'íjna í Dios ti ayén raatá'a ti nain jín
antiújmua'areere.

28 Tíꞌɨj tiuꞌutémuaꞌitɨn nain tíj naꞌa tɨ íiyen tíꞌiseijreꞌe, ajta júteꞌe tɨ tejéꞌeseijreꞌe, aꞌíjna tɨ iꞌi yaujraꞌan púꞌeen í Dios, aꞌíɨ pu ruseíj huataújtuaasin aꞌíjna jemi í Dios tɨ nain jín antiújmuaꞌaree, matíj menaꞌa puaꞌamé í mej íiyen seijreꞌe chaanaca japua, ajta u ta japua.

29 Tɨ puaꞌa pí naꞌa ayén seɨcɨé éeneꞌen, ¿aꞌij tɨ huateújmuaꞌatiicheꞌe mej miyen tíꞌijrɨꞌɨre í teɨte mej huámuaɨꞌɨvijhua aꞌímej jetze meꞌecan í mej meri huácuii? Tɨ puaꞌa mecaí chéꞌe miyen huatarún í mej meri huácuii, ¿aꞌiné ꞌeen jɨmeꞌe miyen huáꞌaniuucajtzeꞌe rumuaɨꞌɨhuaca?

30 Teajta iteen, ¿aꞌiné ꞌeen jɨmeꞌe tiyen áꞌataca ꞌane tíj naꞌa tej tiyen huácuiꞌini puaíjtzi jɨmeꞌe?

31 Ayee nu tejáꞌamuaꞌixaateꞌe tzáahuatiꞌiraꞌa jɨmeꞌe neꞌíjna jɨmeꞌe nej ahuántzaahuateꞌen múꞌejmi jɨmeꞌe í Cɨríɨstuꞌu jemi, aꞌíjna í Jesús tɨ ajta tavástaraꞌa púꞌeen. Tíꞌɨj pí naꞌa nain xɨcaj tzajtaꞌa, ayée pu tináꞌamitɨejteꞌe ineetzi nej neri mɨꞌɨmɨca.

32 Tɨ puaꞌa mecaí huatarún í mej meri huácuii, ¿aꞌiné tiꞌitɨj tineetévaꞌɨri nej niyen teáataꞌa púꞌeen, tɨ puaꞌa niyen huaténeꞌuseꞌen huáꞌa jamuan í tiꞌitén aꞌujna jáꞌahuaꞌa u Éfeso?

Ayee mú xaa tíꞌixaxaꞌa tɨjín: “Tichéꞌe yee tiúꞌucuaꞌani, teajta tiꞌitɨ antiyéꞌen, aꞌiné ruijmuaꞌa tu cuiꞌini.”

33 Caxu ratáꞌacareꞌen tɨ jaꞌatɨ áꞌamuacuanamua tiꞌitɨj jɨmeꞌe. Casiꞌi, aꞌíɨme í mej aꞌij puaꞌa titetiújchaꞌɨɨ, ayée mú nuꞌu aꞌij puaꞌa caꞌanírjaꞌa huaꞌatáꞌaca í mej ríꞌɨ titetiújchaꞌɨɨ mej mi majta miyen cheꞌatá menaꞌa aꞌij puaꞌa huárɨni.

34 Setáꞌaj seajtáhuaꞌa ríꞌɨ mé titeumuámuaꞌareꞌen, setáꞌaj seajta raata-puáꞌajta í sej jín ateꞌɨtzeaara í Dios jemi. Camu tzáahuatiꞌiraꞌa jín ramuaꞌate í Dios seica í mej aꞌamua jetze ajtémeꞌecan. Ayee nu ꞌeen jín tejáꞌamuaꞌixaateꞌe nej ni amuaatatévíiraste'en.

Aꞌij mej seíireꞌe muáꞌajuꞌu matíꞌɨj huatarún í miꞌɨchite

35 Mɨ ajta, tɨ puaꞌa jaꞌatɨ ayén tiuꞌutaíhuaꞌu tɨjín: “¿Aꞌiné yeꞌí tíꞌirɨꞌɨri mej huatarún í miꞌɨchite? ¿Tiꞌitájniꞌ tévíraꞌan jín miyen seíireꞌe muáꞌajuꞌu?”

36 Mɨ neajta inee, ayée nu tiraatáꞌixaateꞌesin yee, mɨ pej caí mé úumuaꞌaree. Aꞌɨjna í jatzi pej raahuáste, capu ajnéjsin tɨ puaꞌa caí amuacaí aꞌutátziꞌite.

37 Patíꞌɨj tíꞌihuasteꞌe, capej peꞌíjna huasteꞌe í cɨyej tɨ ajnéjsin sino aꞌíj pej huasteꞌen í jatzi tɨ puaꞌa tiꞌitɨ triigu nusu tiꞌitɨ seica.

38 Ajta aꞌíɨn í Dios, aꞌíɨ pu ayén ratáꞌaca í cíyeꞌaraꞌan aꞌij tɨ ari tiraaxíꞌepɨꞌɨntariꞌiriꞌi, seɨj ajta seɨj í jatzi.

39 Ajta, capu ruxíꞌej naꞌa ꞌeen í huaꞌiraꞌa. Seíj pu seɨcɨé éeneꞌe téhuaꞌiraꞌa í teáataꞌa. Ajta seɨcɨé mú éeneꞌen téhuaꞌiraꞌa í yeꞌemuaate. Majta aꞌíɨme í pinaꞌase, aꞌíɨ mú majta seɨcɨé éeneꞌen téhuaꞌiraꞌa. Aꞌíɨꞌɨmú majta í huaꞌité, seɨcɨé mú majta éeneꞌen téhuaꞌiraꞌa.

40 Ajta tɨ júteꞌe tíꞌiseijreꞌe, ajta tɨ íiyen tíꞌiseijreꞌe chaanaca japua, capu ruxíꞌej naꞌa tíꞌeen. Ajta, seíj pu aꞌíɨn púꞌeen í tɨ naa tihuáꞌaseijrateꞌe aꞌíjna tɨ júteꞌe tíꞌiseijreꞌe. Ajta seíj pu ajta aꞌíɨn púꞌeen í tɨ naa tihuáꞌaseijrateꞌe aꞌíjna tɨ tíꞌiseijreꞌe íiyen chaanaca japua.

41 Aꞌɨjnaꞌ í xɨcaj, aꞌíɨ pu seíj aꞌíɨn púꞌeen tɨ naa tihuáꞌaseijrateꞌe. Ajta í máxcɨraꞌi, capu ruxíꞌej naꞌa ayén tihuáꞌaseijrateꞌe. Majta aꞌíɨme í xuꞌuraꞌave, camu majta ruxíꞌej menaꞌa miyen ꞌeen.

42 Ayee pu cheꞌatá naꞌa éeneꞌen tíꞌiseijreꞌe aꞌíjna jɨmeꞌe í mej huatarújsin aꞌíɨme í mej meri huácuii. Aꞌɨjnaꞌ í tévíraꞌan tɨ huanúꞌihuacaꞌa, aꞌíɨ pu áꞌapuaꞌaren. Ajta aꞌíɨn tɨ Dios raꞌajjájsin, capu chéꞌe jaꞌanáj áꞌapuaꞌaren aꞌíjna.

43 Aꞌɨjnaꞌ tévíraꞌan, ayée pu huanúꞌihuacaꞌa mej caí ríꞌɨ tiratáꞌacareꞌen. Ajta, tíꞌɨj Dios raꞌajján, aꞌíɨ pu temuaꞌa naa ríꞌɨ tiraatáꞌasin. Tíꞌɨj huanúꞌihua

aˈɨ́jna ɨ́ téviraˈan, capu aˈatzu rucaˈané. Ajta, tɨ́ˈɨj Dios raˈajján, aˈɨ́ɨ pu rumuáriˈeriˈireˈaraˈan jɨ́n raˈajjájsin.

44 Ayee pu éeneˈen nuˈihuan tɨ ij teˈutáviicuaˈi íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée pu éeneˈen raˈajjájsin tɨ ij ayén jetzen araújcaˈanen ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios. Tɨ puaˈa ayén seijreˈe ɨ́ téviraˈan tɨ ayén teˈutáviicuaˈi íiyen chaanaca japua, ajta pu ayén cheˈatá naˈa seijreˈe ɨ́ téviraˈan tɨ jetzen araújcaˈanen ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios.

45 Jee xaa neˈu, ayée pu téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n: “AˈɨjnaɨɨjnaɨAdán tɨ amuacaí huataseíjre, aˈɨ́ɨ pu ayén éeneˈen ruuri huateájturaa.” Ajta aˈɨ́jna ɨ́ tevi, aˈɨ́jna tɨ ajta Adán pɨ́rɨcɨ ɨ́ tuˈuvéˈeteajtɨ, ayée pu éeneˈen huateájturaa xɨéjniuˈucari tɨ ayej aˈuj tihuaˈatáˈaca mej miyen ruuri muáˈaraˈani.

46 Capu amuacaí huataseíjre aˈɨ́jna tɨ jetzen araújcaˈanen ɨ́ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios, sino aˈɨ́jna tɨ ruseɨ́j teˈutáviicuaˈi íiyen chaanaca japua. Tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn ayén huataseíjreˈen, aj pu xaa huataseíjreˈesin aˈɨ́jna tɨ aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan jetze araújcaˈanen.

47 Ajta, aˈɨ́ɨn ɨ́ teáataˈa, ɨ́ tɨ amuacaí huataseíjre, aˈɨ́ɨ pu chuej jɨ́n huatétaavijhuacaˈa. Aˈɨ́j pu jɨ́n, íiyen mej chuej japua meˈecan. Ajta ɨ́ teáataˈa, ɨ́ tɨ huaˈapua tɨ huanéj, aˈɨ́ɨ pu júteˈe éˈemeˈecan.

48 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua, ayée mú ˈeen tɨ́j ajta ˈeen ɨ́ tevi tɨ chuej japua meˈecan. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej jetzen ajtémeˈecan aˈɨ́jna tɨ júteˈe éˈemeˈecan, ayée mú majta ˈeen tɨ́j ˈeen aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ.

49 Aˈɨjtejteriˈtiyen ˈeen téviraˈan jɨmeˈe aˈɨ́jna ɨ́ tevi tɨ chuej japua meˈecan, ayée tu cheˈatá tenaˈa éeneˈe táˈajuˈun téviraˈan jɨmeˈe aˈɨ́jna ɨ́ tevi tɨ júteˈe éˈemeˈecan.

50 Ayee nu tejáˈamuaˈixaateˈe, neˈihuaamuaˈa. Capu rɨˈɨrí tɨ aˈuun aˈuteárute aˈu tɨ Dios tejéˈaijta jaˈatɨ tɨ naˈa tɨ auj ayén seijreˈe téviraˈan jɨmeˈe aˈɨ́jna ɨ́ tevi tɨ chuej japua meˈecan. Ajta, aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ tɨ áˈapuaˈaren, capu rɨˈɨrí tɨ ayén tiráaciˈɨti aˈɨ́jna tɨ caí jaˈanáj áˈapuaˈaren.

51 Xáanamuajriˈi múˈeen, aˈiné ayée nu tejámuaatáˈixaateˈesin tiˈitɨj jɨmeˈe tɨ rúˈavaataca ˈa ɨ́ Dios jemi. Catu naímiˈi cuiˈini, sino Dios pu naíjmiˈica seɨcɨé taruuren itejmi.

52-53 Ayee pu téˈeme aˈɨ́jna xɨcáaraˈa tɨ jetzen huatánamuajreˈen ɨ́ trompeeta tɨ jɨ́meˈen nain teˈentipuáˈajte. Tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe ucáajijhua ɨ́ trompeeta jetze, aj puˈi ayén seíireˈe aˈame tɨ́ˈɨj mej huatémaxcavaˈaxɨˈɨn jíyeˈitzi jɨmeˈe. Aj puˈi Dios huaˈajjájpuaxɨˈɨsin aˈímej ɨ́ mej meri huácuii mej mi caí chéˈe jaˈanáj auupuáˈare. Teajta iteen, seɨcɨé tu huatétaruurejsin, aˈiné ayée pu ruxeˈeveˈe tɨ aˈɨ́ɨn tɨ áˈapuaˈaren ayén seɨcɨé huaújruuren tɨ ij caí chéˈe auupuáˈare. Ajta ayén ruxeˈeveˈe tɨ aˈɨ́ɨn tɨ miˈɨni, ajta ayén seɨcɨé huaújruuren tɨ ij caí chéˈe huámiˈɨni.

54 Tɨ́ˈɨj seɨcɨé huaújruuren aˈɨ́jna tɨ áˈapuaˈaren tɨ ij caí chéˈe auupuáˈare, ajta tɨ́ˈɨj ari seɨcɨé huaújruu aˈɨ́jna tɨ miˈɨníicheˈe tɨ ij caí chéˈe huámiˈɨni, aj pu xaa ayén tejaˈuréˈenejsin aˈij tɨ amuacaí téˈeyuˈusiˈihuacaˈa, aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́meˈen raxa yee: “Nain pu hui jɨ́n raatéemuaˈitɨ aˈɨ́jna ɨ́ tɨ huáˈacuiˈica.

55 Mɨ pej huáˈacuiˈica, ¿aˈuné aˈij ˈeen ɨ́ pej jɨ́n huaˈutéemuaˈitɨ? Capu méˈe éˈeseijreˈe xaa neˈu.” Ajta ayén tɨjɨ́n: “Mɨ pej jɨ́n tihuaˈupuaíj, ¿aˈuné aˈij ˈeen? Capu xaa neˈu méˈe jáˈahuaˈa.”

56 Ajta aˈɨ́jna tɨ jɨ́n tihuáˈapuaijteˈe aˈɨ́jna tɨ ajta huáˈacuiˈica, aˈii pu aˈɨ́jna jetze araújcaˈanen ɨ́ mej jɨ́n atéˈɨtzeaara ɨ́ Dios jemi. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ caˈanírjaˈa huaˈatáˈaca mej mi miyen autéˈɨtzeˈaraˈan ɨ́ Dios jemi.

57 Mɨ ajta, tiché'e tiyen rí'ɨ tiratá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén titatá'aca tej tiyen tiu'utémua'itɨn te'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen ajtéme'ecan ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.
58 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen huárɨni, ne'ihuaamua'a, mɨ nej já'amuaxe'eve'e huápɨ'ɨ. Setá'aj rí'ɨ tí'iteseijre'e ja'anáj tɨ na'a, setá'aj seajta te'utáviicua'i tɨ ij caí ja'atɨ amuá'ari'i ɨ́ á'amuamua'atziira'a. Setá'aj seajta a'ujca'anéecan jɨ́n tiu'umuárɨ'en ɨ́ tavástara'a jemi ja'anáj tɨ na'a, a'iné xu'uri ramua'aree tɨ jé'ecan huápɨ'ɨ tejámuatéva'ɨri. Caxu huáapua'a sena'a tí'imuarɨ'e tavástara'a jetze me'ecan.

16

Jɨme'en ɨ́ tumin ɨ́ mej huá'uhuaviiri'i huá'a jɨme'e ɨ́ ru'ihuaamua'a

1 Jɨme'en ɨ́ tumin sej raseɨre'e sej si jɨ́n hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, ayée nu che'atá nena'a tejá'amua'íjcate'e a'ij nej neri tihua'u'íjca a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri nainjapua u Galacia.
2 Ayee xu huárɨni seɨj seajta seɨj, a'ɨ́jna xɨcáara'a tɨ jetzen te'ute'itɨén ɨ́ itɨeeri. Ché'e seɨ́j ayén ra'ajtá'an ɨ́ ruche a'achú tɨ caj tí'ixe'evi'ira'a, tɨ pua'a Dios raatá'a jeíhua nusu cɨ́j na'a. Ché'e a'ɨ́ɨn rájseɨre'en tɨ́j na'a seɨ́j itɨeeri tɨ ij caí ché'e ayén ruxe'eve'e sej rajsé'ɨrihua'an a'ájna netɨ́'ɨj ne'uun a'atanén.
3 Netɨ́'ɨj ne'uun e'arái'asti, aj nu ni niyen hua'uré'epijte'esin ɨ́ yu'uxari a'ɨ́mej ɨ́ sej hua'antíhuau mej mi me'ɨ́jna jɨ́n majta ra'anú'an a'ujna u Jerusalén ɨ́ sej seri rájseɨj sej hua'utapuaíjve'esin.
4 Tɨ pua'a ajta ayén tiná'amitɨejte'e tɨ ayén titaatéva'ɨri nej neajta ne'uun á'ume'en, a'ɨ́ɨ mú majta á'uju'u muá'aju'u neetzi jamuan.

A'ij tɨ nu'u huárɨni tɨ́'ij a'uun á'ume'en seɨ́j chuéjra'a japua

5 Netɨ́'ɨj ne'uun amuacaí a'atanén u Macedonia, aj nu ni amúumuaarin. Mɨ neajta inee, nauj mi'i ne'uun u a'atanén u Macedonia.
6 Tij necaí a'atzu mú'ejmi jemi á'ateeri, na'ari niyen á'ateevi'in tɨ́j na'a tɨ huáseevi'i a'ame sej si siyen naatévaɨre'e se'ɨ́jna jɨme'e a'u tɨ na'a nej á'ume.
7 Canu niyen raxɨ́'eve'e nej ɨ́jii nena'a amuaaséij nej ni a'atzu nena'a amuáamuaare, sino ayée nu raxɨ́'eve'e nej ni á'ateevi'in nej ne'uun á'ucatii mú'ejmi jemi, tɨ pua'a ayén tinetá'acare'en ɨ́ tavástara'a.
8-9 Mɨ neajta inee, a'úu nu a'utevée na'ame ne'újna u Éfeso ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna matɨ́'ɨj tí'iyeste me'ɨ́jna jɨme'e ta'aráahua'apua tɨ ará'ase i itɨeeri. Jee xaa, ayée nu huárɨni a'iné naa pu tináavaɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej tí'imuarɨ'e nej ni jeíhua huápɨ'ɨ raatévaɨre'en ɨ́ tavástara'a. Capu amín a'ij mej jeíhua néjcha'ɨ́re'e.
10 Ajta, tɨ́'ɨj a'uun a'atanén a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, setá'aj rí'ɨ tirájcha'ɨ́ica temua'a naa, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi netɨ́j inee.
11 Ché'e caí ja'atɨ raxɨéehuata. Tɨ́'ɨj ajtahua'a u a'arájra'ani, setá'aj raatá'an tɨ́j na'a tɨ ayén ruxe'eve'e tɨ ij ajtahua'a yé ra'asti neetzi jemi. Ayee nu rachú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn yé huácatii huá'a jamuan ɨ́ seica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
12 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Apolos, jé'ecan nu ca'anírja'a raatá'acare'e ná'aye'i tɨ mú'ejmi jemi a'atanén huá'a jamuan ɨ́ seica ɨ́ ta'ihuaamua'a. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, capu á'uye'imɨ'ɨ já'araa. Aj pu nu'u a'uun a'atanéjsin mú'ejmi jemi tɨ́'ɨj huatácɨ'ɨpéeca.

Ɨ niuucari tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

13 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een. Setá'aj rí'ɨ tí'iteseijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a. Setá'aj seajta huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a. Setá'aj seajta araújca'anen se'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si te'utáviicua'i.

14 Setíj sena'a sej siyen rɨcɨ, setá'aj siyen rɨjca se'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.
15-16 Xu'uri ramua'aree a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej amuacaí huataújtuiiri'i ɨ́ tavástara'a jemi ayujna Acaya a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Estéfanas. A'ɨ́ɨ mú majta meri me'ɨ́jna jɨ́n autéjhuii mej hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze ajtéme'ecan. Ayee nu ca'anɨ́jra'a amuaatá'aca, ne'ihuaamua'a, sej si huá'atzaahuate'e a'ɨ́mej, seajta naíjmi'ica ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyen che'atá mena'a tí'imuarɨ'e tetíj iteen, ɨ́ mej majta tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan.
17 Nee nu xaa huatántemua'ave matɨ́'ɨj yé ra'áa, a'ɨ́jna ɨ́ Estéfanas jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Fortunato, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Acaico. A'ɨ́ɨ mú xaa rɨ́'ɨ tinaatá'a me'ɨ́jna jɨme'e mej yé náamuaareca'a mú'ejmi jetze me'ecan tɨ ij caí ti'itɨ ná'aturaate'e.
18 A'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ tinaatá'a yú ne tzajta'a. Majta mú rɨ́'ɨ amuaatá'asin mú'ejmi ɨ́ a'amua tzajta'a. Ayee pu tiú'ujxe'eve'e sej rɨ́'ɨ tihua'utá'an naíjmi'ica ɨ́ teteca mej miyen 'een matíj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huaíca.
19 Yé mú á'amuateujte'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújse'ɨri hua'atéyujta'a tɨ a'u tɨ seijre'e tíj na'a tɨ a'u tɨ huatacá'a íiye Asia. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Priscila, a'ɨ́ɨ mú temua'a naa á'amuateujte'e niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a. Ayee mú che'atá mena'a yé á'amuateujte'e naíjmi'i ɨ́ mej e'etiújse'ɨri a'u mej é'eche a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Priscila.
20 Naími'i ɨ́ ta'ihuaamua'a ɨ́ mej yé huateí, a'ɨ́ɨ mú majta á'amuateujte'e. Setá'aj huaújteujte'en temua'a naa, xu'iteújpɨ'ɨtze'axɨ'ɨ niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a.
21 Neajta inee, i nej Pablo pú'een, nemuajca'a nu jɨ́n tejá'amuayu'use'e nej ni neajta amuaatateujte'en.
22 Tɨ pua'a ja'atɨ caí raxɨ́'eve'e ɨ́ tavástara'a, ché'e ayén puaíjtzi ráacɨ'ɨti. Ché'e yé uvé'enen ɨ́ tavástara'a.
23 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuatá'acare'en.
24 Jéihua nu neajta já'amuaxe'eve'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej seajta se'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Yee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Corinto é'eme'ecan, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́ɨ pu tihuá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu seɨ́j ne'ɨ́n pú'een tɨ Dios ayén tinaa'íjca ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ ti'itɨ tí'iseijre'e ɨ́ Ciríistu'u jemi, ɨ́ tɨ ajta i'i Jesús. Jamuan a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej e'etiújse'ɨri sej si raateánajche ɨ́ Dios, mɨ sej Corinto a'uchéjme, teajta tiyen tihuá'ayu'use'e naíjmi'ica ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, matɨ́j mena'a ɨ́ mej me'uun a'uchéjme tɨ́j na'a tɨ a'uun huatacá'a u Acaya.

2 Ché'e a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een, miché'e rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, majta rɨ́'ɨ tejamua'anpuá'ajte'en sej si temua'a naa ru'ihuáamua'ataa xá'ara'ani.

Ɨ tɨ nu'u jɨ́n rajpuaíjtzi ɨ́ Pablo

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een. A'ɨ́jna ɨ́ Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej rájya'upua tɨ ajta nain jɨ́n ta'acu'uvée á'aye'i. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios tɨ ajta nain jɨ́n rɨ́'ɨ taarú'u.

4 A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ taarú'u a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n á'aviicua'ire'e tá'aye'i tej ti tiyen che'atá tena'a rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e. A'ɨ́j tu jɨ́n tiché'e tiyen rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'en te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ajta rɨ́'ɨ taarú'u.

5 Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ temua'a naa ayén tí'itaciɨ́puaca a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ajta rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u. Ayen che'atá na'a Ciríistu'u ajta temua'a naa rɨ́'ɨ taarú'u tej ti te'utáviicua'i.

6 Tɨ pua'a tiyen ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e, ayée pu ajta tí'ivaɨre'e tɨ ij Dios rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'en, ajta amua'irájtuaani. Ajta, tɨ pua'a Dios ayén rɨ́'ɨ ta'anrú'ure'e, ayée pu ajta tí'ivaɨre'e tɨ ij ajta a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'en. Ayee pu xaa tejá'amuaruure mú'ejmi tɨ pua'a siyen che'atá sena'a temua'a naa te'utáviicua'i ɨ́ sej jɨ́n rajpuaíjtzi tetɨ́j iteen tirajpuaíjtzi.

7 Ayee pu titá'amitɨejte'e sej siyen xaa ne'u té'eviicua'i, a'iné ayée tu tí'ijmua'aree tɨ ayén che'atá sena'a teja'amuaciɨ́puaca sej siyen rajpuaíjtzi tetɨ́j iteen, ajta Dios pu ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ amua'anrú'ure'e a'ame mú'ejmi tɨ́j ajta rɨ́'ɨ tita'anrú'ure'e a'ame itejmi.

8 Ayee tu tí'ijxe'eve'e, ta'ihuaamua'a, sej ráamua'aree a'ij tej tirajpuaíjtzica'a tetɨ́'ɨj te'uun a'uté'eca'a a'ujna u Asia. Jé'ecan tu huápɨ'ɨ á'aviicua'ire'eca'a, ajta na'a caí utéevatzɨ ɨ́ tatzajta'a. Ayee pu titá'amitɨejte'eca'a tej caí ché'e a'ij huárɨni.

9 Jee tzíte'e, ayée pu titá'amitɨejte'eca'a ɨ́ tatzajta'a tej huácui'ini. Mɨ ajta, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n táaruu tej ti caí tajɨ́ɨmua'a á'atatzaahuate'e sino tej ti te'ɨ́jna jetze arátaca'anen ɨ́ Dios tɨ hua'ajjá'apuana ɨ́ mej meri huácuii.

10 A'ɨ́ɨ pu ayén tu'irájtuaa tɨ ij caí ayén titáaciɨ́'iti tej te'ɨ́jna jɨ́n huácui'ini tɨ huápɨ'ɨ a'ij pua'a seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta aúche'e tu'irátuaasin. Jee xaa ne'u, ayée tu ti'ijchú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ajtahua'a tu'irájtuaani.

11 Mɨ ajta, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej se'ɨ́jna jɨ́n taatévaɨre'en, sej rahuaviira ɨ́ Dios itejmi jɨme'e, mej mi majta mu'íi miyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios itejmi jɨme'e me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ titaatá'a itejmi a'ij sej seri mu'iitɨ́ tirájhuaviiri'i.

A'iné nu'u 'een jɨme'e caí u a'atanéj u Corinto a'ɨ́jna ɨ́ Pablo

12 A'ɨ́j tu xaa jɨ́n á'atatzaahuate'en. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ taxɨejniu'uca ayén tí'ita'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna tej tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ huá'a jemi ɨ́ mej íiyen seijre'e chaanaca japua, teajta jaítze'e rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ mú'ejmi jemi. Tɨ́j na'a tej tiyen huarɨ́j, ayée tu tzáahuati'ira'a jɨ́n tiyen rɨjcaa ɨ́ Dios jemi, nain jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e. Catu tiyen tí'ijrɨ'ɨrejca'a a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ́ teteca mej íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua sino Dios pu ayén rɨ́'ɨ titaatá'a.

13-14 Ajta, ɨ́ nej tejá'amuayu'use'e, ayée pu'u na'a a'ɨ́ɨn pú'een a'ij sej sena'a tiraayɨ́'ɨtɨ sej ra'ujíjve'en, a'ij sej sena'a seajta tiyeú'itɨe. Ayee nu neajta tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree nain jɨme'e tej te'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios. Jee xaa, xu'uri siyen ráamua'areeri'i. Seajta mú'een, mú'een xu se'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

15 A'iné ayée pu tináamitɨejte'eca'a, ayée nu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare nej amuacaí ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi nej ni neajtahua'a rɨ́'ɨ tejamuaatá'an.

16 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a nej amuáamuaare netɨ́'ɨj ne'uun á'ume'en u Macedonia, neajta netɨ́'ɨj ne'uun pɨ́ é'ejveti neajtahua'a á'amuamuaaren. Neajta niyen raxɨ́'eve'eca'a sej siyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en ɨ́ sej jɨ́n naatévaire'e nej ni ne'uun á'ume'en u Judea.

17 ¿A'iné tejamuá'amitɨejte'e mú'ejmi? ¿Ni qui siyen tináaseijrate'e tɨ caí rɨ'ɨrí sej ná'antzaahuate'en se'ɨ́jna jɨme'e nej nu'u caí tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e? Mɨ neajta inee, canu xaa ne'u niyen 'een, a'iné canu niyen tí'ijrɨ'ɨre matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ teteca ɨ́ mej rujɨ́imua'a tí'imua'atze tɨjɨ́n "jee." Mɨ ajta, capu ayén te'iráame.

18 Mɨ ajta Dios, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj até'ɨtzea'ara. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́jna ɨ́ tej teri amuaatá'ixaa, capu ayén 'een tɨ hua'apuaca jɨ́n huataújmua'a. A'ɨjna tɨ jɨ́me'en raxa yee "jee", capu ajta ayén huataújmua'a yee "capu."

19 Ajta a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, teen tu tiyen jɨ́me'en amuá'ixaa inee, jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Silvano, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo. A'ɨjna ɨ́ Cɨríistu'u, nain pu jɨ́n tihuaújmua'atziite'e, ajta raxɨ́'epɨ'ɨntare'e. A'ɨjna jemi tɨ́j na'a ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa yee "jee", ja'anáj tɨ na'a pu ayén te'iráame tɨjɨ́n "jee."

20 Ajta nain ɨ́ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i, a'ɨ́ɨ pu araúrastejsin ɨ́ Cɨríistu'u jetze. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen tí'ixaxa'a yee "jee." Yee pu ti'ayajna ɨ́ jemin. Ayee tu jɨ́n rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios.

21 Mɨ ajta Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ titájcha'ɨɨ itejmi. A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ tejamuájcha'ɨɨ mú'ejmi jemin ɨ́ Cɨríistu'u.

22 A'ɨ́ɨ pu itejmi huateúra'ate, ajta raateájtuaa ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca itejmi jemi tej ti ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en ɨ́ tɨ ari taatá'a.

23 Dios pu rú'umua'aree a'ij nej tí'imua'atze. Canu tí'ihua'i nena'a. Canu ché'e nena'a tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e sino rɨ́'ɨ nu tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Ayee nu 'een jɨ́n caí ne'uun a'atanéj mú'ejmi jemi nej ni caí amuaatamuárɨ'eriste'en.

24 Catu xaa ne'u tiyen tejá'amua'aijte'e sej si ca'anéeri jɨ́n ra'arástijre'en ɨ́ tavástara'a, sino a'amua jamuan tu tí'imuarɨ'e sej si se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en, a'iné mú'een xu rá'astijre'e xa'aye'i temua'a naa.

2

1 Mɨ neajta inee, ayée nu tihuánxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i nej caí neajtahua'a amuáamuaare nej ni caí neajtahua'a amuaatáxɨeemɨjte'en.

2 Jee xaa ne'u, tɨ pua'a niyen amuaatáxɨeemɨjte'en, ¿a'atéenqui mena'a mi me'ɨ́n pu'éene'e muá'aju'u ɨ́ mej naatatémua'aviste'esin? Capu ché'e sein ja'atɨ, a'iné mú'een xu se'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej amuaatéxɨeemɨjte.

3 Ayee nu 'een jɨ́n niyen tejamuaatayú'use nej ni ramua'areere sej caí
naatéxɨeemɨjte'esin netɨ́'ɨj ne'uun e'ará'asti, a'iné ayée pu tiraavíjte'e sej
naatatémua'aviste'en. Mɨ ajta, ayée pu tiná'amitɨejte'eca'a sej siyen 'een
naíjmi'i mú'een sej se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej neajta
jɨ́n netémua'avi.
4 Netɨ́'ɨj tejamuaatayú'use, jeíhua pu a'ij pua'a né'asejca'a, neajta neyeine
temua'a. Jee xaa, huápɨ'ɨ pu nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a, a'iné canu
raxɨ́'eve'eca'a nej amuaatáxɨeemɨjte'en, sino ayée nu tɨ́'ijxe'eve'eca'a sej
ráamua'aree nej jeíhua huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e.

Mej nu'u tiraatá'uuni'i a'ɨ́jna tɨ auteájturaa ɨ́ Pablo jemi

5 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén ti'itɨ jɨ́n a'ij tiú'uruu tɨ i ja'atɨ
huataújxɨeemɨste'en, capu ayén neetzi na'a huáruu sino je'icáj pu ajta
mú'ejmi ayén huáruu. Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e nej ni caí jeíhua
amuaatamuárɨ'eriste'en naíjmi'ica mú'ejmi.
6 Pu'uri a'ɨ́ɨ pu'u, ɨ́ mej mu'iitɨ́ meri miyen puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén
huarɨ́j.
7 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu ari tiú'ujxe'eve'e sej tiraatá'uuni'i, seajta rɨ́'ɨ
ra'anrú'ure'en. Na'ari caí, a'ɨ́ɨ pu muá'itɨche'en nain jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ
jeíhua huápɨ'ɨ ruxɨeemɨ́jte'e.
8 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen ca'anɨ́jra'a amuaatá'asin sej seajtáhua'a siyen
tiraataseɨ́jrate'en sej seuj raxɨ́'eve'e.
9 Ayee nu 'een jɨ́n tejamuaatayú'use nej ni amuaatéeseij a'ij sej titetiújcha'ɨɨ
mú'een, ajta nej ni ráamua'aree tɨ pua'a siyen nain jɨ́n té'aste.
10-11 Ja'atɨ tɨ na'a sej tiraatá'uuni'i, nee nu neajta niyen che'atá nena'a
tiraatá'uuni'ira. Tɨ pua'a niyen ti'itɨ jɨ́n tiraatá'uuni'iri'i, ti'itɨ tɨ na'a, ayée nu
'een jɨ́n tiraatá'uuni'iri'i nej ni a'amua japua huániuuni ɨ́ Cɨríistu'u jemi tɨ ij caí
a'ɨ́ɨn Satanás ti'itɨ jɨ́n ta'antimuá'itɨn, a'iné teen tu xaa ramua'aree a'ij tɨ a'ɨ́ɨn
éeni'icɨ'e tɨ́'imuarɨ'e.

A'ij pu nu'u pua'a tiraatá'acare'e a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨ́'ɨj auj á'ucatii u Troas

12 Netɨ́'ɨj ne'uun a'ará'a ne'újna u chajta'a tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Troas,
nej ni ne'uun tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Cɨríistu'u,
nevástara'a pu ayén naatá'a nej ni nexɨéehua temua'a naa tihua'utá'ixaate'en
ɨ́ teɨte.
13 Mɨ neajta, jeíhua nu huápɨ'ɨ tɨ'imuajca ne'ɨ́jna jɨme'e nej caí ráateu ɨ́
ne'ihuaara'a, ne'ɨ́jna ɨ́ Tito, tɨ caí a'uun a'utéveeca'a. A'ɨ́j nu jɨ́n hua'utateúute'e,
ne'uun á'ume u Macedonia.

Tej nu'u tiu'utémua'itɨn jamuan ɨ́ Cɨríistu'u

14 Ajta, temua'a tu rɨ́'ɨ tiraatá'asin te'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén taatá'aca temua'a naa
tej tiu'utémua'itɨn jamuan ɨ́ Cɨríistu'u. Cu xɨee tej cuj iteen já'ita'a huajú'un,
ajta a'ɨ́ɨ pu Cɨríistu'u amuacaí huamé'en, majta ta cújta'a huajú'un ɨ́ tej teri
hua'utéemua'itɨ. Ajta a'u tɨ na'a tej já'ita'a huajú'un, Dios pu ayén raruure tɨ
téjmi jetze airáninei a'ɨ́jna tɨ naa té'eeca ɨ́ mej jɨ́n ráamua'ati.
15 Teajta iteen, ayée tu seijre'e ɨ́ Dios jemi. Cu xɨee tej cuj iteen ráatɨsin
ɨ́ tɨ naa té'eeca a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Ayee tu
che'atá tena'a seijre'e huá'a jemi ɨ́ tɨ Dios hua'irátuaasin, ajta huá'a jemi ɨ́ mej
á'apua'aren.
16 Ayee pu 'een, a'ɨ́mej jemi ɨ́ seica ɨ́ mej á'apua'aren, ayée pu huá'a jemi
té'eeca tɨ́j ti'itɨ tɨ huamɨ́'ɨ ɨ́ mej jɨ́n majta á'apua'aren. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ tɨ Dios
hua'irátuaasin, ayée pu huá'a jemi té'eeca tɨ́j ti'itɨ tɨ ruuri tɨ naa teáarɨ́'e ɨ́ mej
jɨ́n huaújrujte'en. ¿A'ataani ayén á'avejren tɨ́'ij ayén tiu'utévaɨre'en ɨ́ Dios jemi?
Capu xaa ne'u mé é'e ja'atɨ tɨ ayén á'avejren.

17 Mɨ teajta iteen, catu tiyen e'en matɨj ɨ seica, ɨ mej mu'iitɨ, ɨ mej miyen huateújvaɨre'en ɨ mej jɨn ramuá'itɨcɨ me'ɨjna jɨme'e mej ramuarɨ'e ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Dios. Mɨ teajta iteen, ayée tu tzáahuati'ira'a jɨn ti'itítacha'ɨɨ a'iné Dios pu ta'antíhuau. Teajta iteen, ayée tu ɨ Dios jemi tí'ixaxa'a tɨj seɨj tɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan tí'ivaɨre'e.

3

A'ɨjna ɨ niuucari tɨ jéjcuacan jɨn te'ataújratziiri'i ɨ Dios

1 ¿Ni qui ayén tejamuá'amitɨejte'e tej teajtáhua'a autéjhuii tej tajɨɨmua'a tiyen rɨ'ɨ ti'itáta'aca mú'ejmi jemi? Na'ari, ¿ni qui ayén ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén yu'uxari autéyu'uxan ɨ tɨ jɨn rɨ'ɨ tejamuaatá'aca itejmi jɨme'e nusu ayén tiú'ujxe'eve'e sej ra'utéyu'uxan ɨ sej jetzen rɨ'ɨ ti'itáta'aca itejmi? Seica jemi pu xaa ayén tiú'ujxe'eve'e, aru itejmi jemi, capu.

2 Mú'een xu rujɨɨmua'a sena'a se'ɨɨn pú'een ɨ tɨ titaatéva'ɨri tɨj yu'uxari ɨ tej jɨn huatátaseijrata huá'a jemi, matɨj mena'a pua'amé mej yen seijre'e mej mi ra'ujíjve'en, mej yaú'itɨée muá'ara'ani.

3 Mú'een xu xaa siyen 'een tɨj yu'uxari tɨ Cɨríistu'u jetze a'uvé'emej. Mɨ ajta, capu tetej jetze a'uyú'usi'ihuaca'a sino a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu raateájtuaa mú'ejmi jemi tɨ'ij ayén a'amua tzajta'a te'useíire'e á'ara'ani mɨ sej seuj ruuri.

4 Ayee tu té'atzaahuate'e a'iné Cɨríistu'u pu ayén tí'iseijre'e ɨ Dios jemi.

5 Capu ayén tiraavíjte'e tej tajɨɨmua'a tiyen tiu'utaxáj yee téjmi pu jetze seijre'e ɨ muárɨ'eri'ira'a tej ti tiyen raayɨ'ɨtɨhua'an sino a'ɨjna ɨ tej jetzen arátaca'ane, a'ɨɨ pu a'uun a'uvé'eye'i ɨ Dios jemi.

6 Ajta a'ɨɨn Dios, a'ɨɨ pu ayén ta'antíhuau tej ti tiyen te'ɨjna jɨn tiu'utévaɨre'en, a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jéjcua tɨ Dios ajta jɨn te'ataújratziiri'i. Teajta iteen, catu te'ɨjna jɨn tí'imuarɨ'e tɨ á á'ayu'usi'i tetej jetze, sino a'ij tu jɨme'en tɨ ayén seijre'e tɨ jetzen airáninei ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.

Ajta a'ɨɨn ɨ niuucari tɨ á é'eyu'usi'ihuaca'a ɨ tetej jetze, a'ɨɨ pu ayén hua'atá'aca mej mi miyen ja'atɨ a'uxíjte'en tɨ ij a'ɨɨn huámɨ'ɨni. Mɨ ajta, a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu ruurican a'ihuateájtuaani.

7 Mɨ ajta a'ɨɨn ɨ niuucari ɨ mej jɨn miyen ja'atɨ a'uxíjte'en tɨ'ij a'ɨɨn huámɨ'ɨni, ayée pu á é'eyu'usi'ihuaca'a tetej jetze tɨ a'uré'etzatzaihuaca'a. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a tɨ'ɨj Dios ayén raateájtuaa a'ɨjna jemi ɨ Moisés. Ajta a'ɨɨn Moisés, ayée pu huápɨ'ɨ tetáatɨye'icaa ɨ néerime'ara'an jetze. Majta a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, capu rɨ'ɨrɨístaca'a mej ra'aráaseij ɨ Moisés a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén huápɨ'ɨ tetáatɨye'icaa ɨ néerime'ara'an jetze. Mɨ ajta, a'ɨɨ pu tépua'arijme'eca'a.

8 Ajta a'ɨɨn tɨ jɨn tí'ivaɨre'e a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ¿ni caí ayén jeíhua huápɨ'ɨ jaítze'e naa seíire'e á'ara'ani?

9 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Tɨ pua'a ayén jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a a'ájná'ɨmua tɨ'ɨj Dios raateájtuaa ɨ niuucari ɨ mej jɨn ja'atɨ a'uxíjte'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ jaítze'e huápɨ'ɨ naa seíire'e á'ara'ani a'ɨjna ɨ niuucari tɨ raatá'aca ɨ ja'atɨ tɨ a'ɨɨn rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi.

10 Jee tzíte'e, ayée pu ti'ayajna, a'ɨɨ pu ajmí'i huápɨ'ɨ naa seijre'eca'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ raateájtuaa ɨ Moisés jemi. Ajta íjii, capu ché'e naa seijre'e a'ɨjna jɨme'e tɨ ari seíj huataseíjre tɨ jaítze'e huápɨ'ɨ naa seijre'e.

11 Ajta, tɨ pua'a ayén naa éene'en huataseíjre a'ɨjna tɨ ajta tépua'ari, jaítze'e pu huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame a'ɨjna ɨ tɨ ayén huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e.

12 A'iné tu'uri tiyen rachú'eve'e ɨ Dios jemi tɨ ayén te'irájra'ani, a'ɨj tu jɨn tiyen taxɨéehua tihuá'ixaate'e, teajta caí tí'itziɨɨne'e.

13 Catu tiyen rɨcɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn Moisés huarɨ́j tɨ cɨ́ɨxuri jɨ́n araújna ɨ́ runéerime jetze mej mi caí ra'aráaseij a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi caí raaseíjra tɨ́'ɨj a'ɨ́jna tépua'arijme'en a'ɨ́jna tɨ tetáatɨye'icaa.
14 Majta me'ɨ́n, a'ɨ́ɨ mú caí huataúra'a mej yaú'itɨéɨe muá'ara'ani. Ayee mú huarɨ́j. Cu xɨee mej cuj araújna cɨ́ɨxuri jɨme'e. Tɨ́j na'a a'ájná'ɨmua tɨ yú e'iré'ene, ayéɨe pu 'een seijre'e. Matɨ́'ɨj ra'ujiíve'e me'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ mí'ime'ecan ɨ́ tɨ jɨ́n Dios ayén amuacaí te'ataújratziiri'i, aúche'e pu ayén seijre'e ɨ́ mej jɨ́n aránami'i, ajta capu xɨ ja'atɨ hua'utáxɨɨxɨ, a'iné a'ɨ́ɨ pu'u raayɨ́'ɨtɨ ɨ́ Cɨrɨ́istu'u.
15 Jee xaa ne'u, ayéɨe pu tí'een ɨ́jii, ja'anáj tɨ na'a tɨ ayén ruxe'eve'e mej ra'ujíjve'en a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari tɨ Moisés ra'uyú'uxaca'a, maúche'e mú miyen aranámi'ihuajmee mej mi caí yaú'itɨéɨe muá'ara'ani.
16 Mɨ ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén huataújtuiire'en ɨ́ tavástara'a jemi, Dios pu ra'utáxɨjta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n aránami'ihuaca'a.
17 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ i'i tavástara'a, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ i'i xɨéjniu'ucare'ara'an, a'ɨ́ɨ mú ruxɨ́'ej 'een, ajta a'u tɨ a'ɨ́ɨn é'eseijre'e ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ tavástara'a, a'úu pu é'erɨ'ɨri tɨ ja'atɨ ruxɨéehua á'uche'ecane'en ɨ́ Dios jemi.
18 Mɨ teajta iteen, ayéɨe tu éeni'icɨ'e seijre'e. Ayee tu seijre'e. Cu xɨee tej caí aranámi'ihuajmee, teajta tiyen che'atá tena'a temua'a naa tí'itaseijrata tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a temua'a naa tiú'ujseijrata. Teen tu seɨcɨé huatétaruurejsin tej ti tiyen seíire'e tá'ara'ani tɨ́j tévira'an ɨ́ tavástara'a, tej ti jaítze'e temua'a naa rɨ́'ɨ ti'itaseijratáa tá'aju'un tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame. Ajta, a'ɨ́ɨ pu jetzen airáninei ɨ́ tavástara'a jetze, ajta a'ɨ́jna jamuan ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca.

4

A'ɨ́ɨ mú nu'u tí'ivaɨre'e ɨ́ Cɨrɨ́istu'u jemi

1 Teajta iteen, teen tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén tá'ancu'uvajxɨ. A'ɨ́j tu jɨ́n caí muá'itɨche'e.
2 Mɨ teajta iteen, tu'uri raatéxɨeehuataca'a tej ti tiyen a'ij pua'a rɨjca avíitzi jɨme'e, tej ti teajta caí tiyen rɨjca a'ɨ́jna tɨ tiu'utévi'iraste'e, tej ti caí ti'itɨj jɨ́n tacuanamua. Catu á'ataca'ane tej tiyen ti'itɨj jɨ́n tiu'uhuá'ita. Catu teajta á'ataca'ane tej seɨcɨé tiu'utaxáj te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios, sino ayéɨe tu jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n rɨcɨ tej ti tiyen tiu'utaseíjrata huá'a jemi matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ teɨte tej ti ca'anɨ́jra'a hua'utá'an mej mi ráamua'aree a'ij tɨ ayén ti'ayajna ɨ́ Dios jemi.
3 Ajta, tɨ pua'a ayén a'utanámi'i ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n tihuá'ixaate'e, ayéɨe pu'u na'a a'utanámi'i huá'a jemi ɨ́ mej á'apua'are.
4 A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ hua'utánamua ɨ́ huá'amua'atziira'a tzajta'a a'ɨ́jna ɨ́ dios tɨ naíjmi'ica tí'aijte'e ɨ́ mej ɨ́jii huáteɨte. Ayee pu 'een jɨ́n huá'uruu mej mi caí yaú'itɨéɨe muá'ara'ani ɨ́ niuucari tɨ ayén tí'ivaɨre'e tɨ́j tatzari tɨ hua'atátzavi'i ɨ́ huá'a tzajta'a mej mi miyen ráamua'ati me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ ayén huápɨ'ɨ naa seijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nain jɨ́n ruxɨ́'ej 'een tɨ́j ɨ́ Dios.
5 Ayee pu xaa ti'ayajna, a'iné catu tajɨ́ɨmua'a tena'a tihuá'ixaate'e, sino a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́me'en tihuá'ixaate'e, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrɨ́istu'u. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tavástara'a. Teajta iteen, ayéɨe tu tejá'amuavaɨre'e mú'ejmi Jesús jetze me'ecan.
6 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ayéɨe pu ajmí'i ɨmuá ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Ché'e á'ataaca ɨ́ taij a'ujna a'utɨ́ a'utɨ́ca'a.” A'ɨ́ɨ pu ajta utétatzeaareca'a yú tatzajta'a, tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén taatá'an tej yaú'itɨéɨe tá'ara'ani, a'ij tɨ 'een jɨ́n huápɨ'ɨ naa seijre'e ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨrɨ́istu'u a'ɨ́jna jemi seijre'e.

Tej nu'u tiu'utémua'itɨ te'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jetze airáninei

7 Teajta iteen, ayée tu seijre'e ɨ Dios jemi tɨj xa'ari tɨ xarij jɨ́n taavíjhua, ɨ tej tzajta'an teri ruuhuáseɨj ɨ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ titaatá'a, ɨ tɨ ajta huápɨ'ɨ tɨ́'ijnajche. Ayee pu 'een ɨ tɨ seijre'e tɨ a'ɨ́ɨn muárɨ'eri'ire'ara'an tɨ nain jɨ́n tiu'utémua'itɨn, capu téjmi jetze airáninei, sino a'ij pu'u jetze ɨ Dios.

8 Nain tu jɨ́n rajpuaíjtzi iteen. Mɨ teajta, catu a'atzu muá'itɨche'en. Capu ajta a'ij tá'amitɨejte'e a'ij tɨ té'eme. Mɨ teajta iteen, teen tu a'ij tirájteuve a'ij tej huárɨni.

9 A'ɨ́ɨme ɨ teɨte, a'ij mú pua'a xaa táruurée muá'aye'i. Mɨ ajta Dios, capu mé túuhua'ana. A'ɨ́ɨ mú xaa tá'ajɨpua. Mɨ ajta, camu ta'antipuá'ajte'esin.

10 A'u tɨ na'a tej é'ecɨɨne, ayée tu che'atá tena'a ti'ipuaíjti'ihua tá'aju'un, a'ij tɨ éeni'icɨ'e huamí'ɨ ɨ Jesús. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n rɨni, a'iné teen tu rá'aviicua'i, ajta ayén che'atá na'a seijre'e jemin ɨ tej ratéhua'ira'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Jesús ajta taatá'aca tej teuj ruuri.

11 A'iné iteen, i tej teuj ruuri, ayée pu tí'itaruure, ja'anáj tɨ na'a tu á'ataca'ane tej huácui'ini niuucajtze'en ɨ Jesús. Ajta a'ɨ́jna jemi ɨ tej ratéhua'ira'a, tɨ ajta á'apuapua'are, a'ɨ́jna jemi pu ajta seíire'e a'ame ɨ muárɨ'eri'ira'a tɨ jɨ́n ajtahua'a ruuri a'ɨ́jna ɨ Jesús.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, teen tu tiyen rajpuaíjtzi te'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen á'ataca'ane tej huácui'ini. Mɨ seajta mú'een, ruxɨéehua xu rɨ́'ɨ ti'itechéjme se'ɨ́jna jɨme'e tej iteen rajpuaíjtzi.

13-14 Ayee pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Nee nu té'antzaahua. A'ɨ́j nu hui jɨ́n niyen tiu'utaxájtaca'a.”

Ayee pu che'atá na'a 'een itejmi jemi. Teen tu teajta té'atzaahuate'e, teajta tiyen tí'ixaxa'a te'ɨ́jna jɨme'e tej teri ramua'aree tɨ a'ɨ́jna ɨ tɨ ra'ajjáj ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús, huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, a'ɨ́ɨ pu ajta ta'ajjápuaxɨ'ɨsin jamuan ɨ Jesús. A'ɨ́ɨ pu ajta taataseíjrata mú'ejmi jamuan tej ti naími'i huateáturan ɨ jemin.

15 Ajta nain tɨ ayén tiu'urɨj, a'ɨ́ɨ pu tejámuatéva'ɨri mú'ejmi, a'iné setɨ́'ɨj jaítze'e huatámu'iire se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuatá'aca, jaítze'e xu huataújtemua'ave'esin sej si huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.

A'ɨ́jna tɨ á'apuapua'are, ajta a'ɨ́jna tɨ seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e

16 Ayee tu jɨ́n caí cataxɨéehuajye'i. Jee xaa, a'ɨ́jna ɨ tej ratéhua'ira'a tɨ mé jéjre'e seijre'e, a'ɨ́ɨ pu á'apuapua'are'e. Mɨ ajta ɨ tɨ yú tatzajta'a seijre'e, a'ɨ́ɨ pu rujéjcuare'e ja'anáj tɨ na'a nain xɨcaj tzajta'a.

17 Ajta a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n cɨ́j caj rajpuaíjtzi, tɨ ajta caí jeíhua ruxe'eve'e, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ taruure tej ti tiyen ra'ancuré'an te'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Capu a'atzu ratí'ase a'ɨ́jna tɨ íjii seijre'e. Ajta, jeíhua pu jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ tej jɨ́n rajpuaíjtzica'a.

18 A'ɨ́j tu jɨ́n, catu á'ataca'ane a'ɨ́jna jemi ɨ tɨ tí'itaavijhua, tɨ ajta mé jéjre'e seijre'e, sino a'ij tu jemi á'ataca'ane te'ɨ́jna tɨ caí taavíjhua, ɨ tɨ ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'iné a'ɨ́jna tɨ ayén taavíjhua, capu á'ateeri. Mɨ ajta, a'ɨ́jna tɨ caí taavíjhua, tɨ ajta caí mé jéjre'e seijre'e, a'ɨ́ɨ pu xaa á'ateeri tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

5

Capu nu'u té'eviicua'i ɨ tej ratéhua'ira'a

1 Ajta a'ɨ́jna ɨ tej ratéhua'ira'a, ayée pu titaatéva'ɨri tɨ́j ɨnaamua tej jeten chejca. Teajta tiyen tí'ijmua'aree tɨ pua'a huaté'uune a'ɨ́jna ɨ ɨnaamua, teuche'e tu huatéechi'i ɨ tɨ Dios jemi é'eseijre'e, tɨ ajta caí muájca'a jɨ́n taavíjhua. Júte'e pu e'eseíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

2 Teajta iteen, tej teuj íiyen seijre'e chaanaca japua, teen tu taxɨéjniuuste'e
yú tatzajta'a, teajta tiyen taxɨeemɨjte'e te'ɨ́jna jɨme'e tej tij te'uun a'uteárute
te'újna chi'ita tɨ júte'e é'eseijre'e tɨ ajta Dios jɨ́n ta'icánajsin.
3 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n rɨni tɨ ayén ta'icanán, catu ti ché'e muámua'avijmé'e mé
á'ujujhua'ane'e tá'aju'un.
4 Ayee pu tí'een, a'iné ɨ́jii tej teuj jeten huachéjme a'ɨ́jna ɨ́ ɨnaamua, jé'ecan
tu tayein yú tatzajta'a, te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tamuárɨ'eriste'e ti'itɨ jɨme'e. Capu
a'ɨ́ɨ naa tej tiyen rátziɨine'e tɨ Dios ayén tá'ari'i a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ta'icánajsin, sino tej
huápɨ'ɨ tiyen tí'ijxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn jaítze'e ta'icáanan, tɨ ij a'ɨ́ɨn tɨ á'ateeri tɨ́j na'a
rusén jɨme'e nain ti'icáanan a'ɨ́jna tɨ á'apuapua'are.
5 Ajta, a'ɨ́ɨn tɨ ayén rɨ́'ɨ taruure tej ti tiyen te'ɨ́jna ancuré'an, a'ii pu a'ɨ́ɨn
pú'een ɨ́ tɨ Dios ruseɨ́j raateájtuaa itejmi jemi, ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tej ti tiyen
ráamua'aree tɨ Dios a'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i itejmi jemi.
6-7 A'ɨ́j tu jɨ́n, ja'anáj tɨ na'a, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a tatá'aca, a'iné ayée tu
ramua'aree tetɨ́'ɨj teuj tiyen ruuri seijre'e te'ɨ́jna jetze ɨ́ tej ratéhua'ira'a, teen
tu caí xɨ te'uun a'ujteí ɨ́ tavástara'a jemi. Ayee pu'u xaa ne'u tí'een, a'iné
ayée tu 'een jɨ́n yé á'ujujhua'an te'ɨ́jna jɨme'e tej rá'atzaahuate'e. Catu te'ɨ́jna
jɨme'e tena'a yé á'ujujhua'an tej ti te'ɨ́jna jetze arátaca'anen a'ɨ́jna tej tí'isise'ij
teyajna.
8 Temua'a pu ca'anɨ́jra'a tatá'aca, ajta jaítze'e pu ta'aráanajche tej tíhuiini
te'ɨ́jna jetze ɨ́ tej ratéhua'ira'a tej ti te'uun é'eseijre'e a'u tej a'utéechi'i ɨ́
tavástara'a jemi.
9 A'ɨ́j tu jɨ́n, tiyen tí'itese'e tej tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ tej tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́
tavástara'a. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a tiyen a'ɨmuá seijre'e nusu tiyen jemin
seijre'e.
10 Jee xaa ne'u tɨ ayén tí'een, a'iné ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej naíjmi'i tiyen
huatátaseijrata a'ujna a'u tɨ a'utáca ɨ́ Cirɨ́istu'u tɨ ij a'ɨ́ɨn tá'uxɨjte'en naíjmi'ica
itejmi. Aj pu xaa ayén tí'ijcɨ'ɨti a'ij tɨ tiraavíjte'e seɨj ajta seɨj a'ij tɨ ti'itɨ
tiu'umuá'itɨ a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j tɨ́'ɨj auj ruurica'a, tɨ pua'a xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j
nusu a'ij pua'a huarɨ́j.

A'ɨjna tɨ Dios raajéjcuare

11 A'ɨ́j tu jɨ́n, tu'uri ramua'aree tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tej jeíhua huápɨ'ɨ
rá'atese'e ɨ́ tavástara'a, ayée tu 'een jɨ́n tí'itese'e tá'aye'i tej ti hua'utémua'itɨn
ɨ́ teteca mej mi ra'ancuré'an ɨ́ tɨ ayén ti'ayajna itejmi jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios,
a'ɨ́ɨ pu ramua'aree a'ij tej e'en. Ajta, ayée nu tí'ijxe'eve'e tɨ ayén che'atá na'a
tejamuá'amitɨejte'e ɨ́ a'amua xɨéjniu'uca tzajta'a.
12 Catu teajtáhua'a mú'ejmi jemi ra'irá'aca ɨ́ tej jɨ́n ahuátatzaahuate'en,
sino teen tu jamuatá'aca ɨ́ sej jɨ́n huataújtemua'ave'en itejmi jɨme'e sej si
siyen raayɨ́'ɨtɨhua'an sej huatáaniuni a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n
ahuaújtzaahuate'en me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ja'atɨ huaújse'irataca mejseɨ́iraca'a ɨ́
teɨte, ɨ́ mej majta caí huá'a jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ɨ́ ru tzajta'a.
13 Tɨ pua'a ayén ti'ayajna a'ij mej tí'ixaxa'a tej nu'u tatɨmua'i, ayée tu 'een
jɨ́n tatɨmua'i tej ti tiyen raatévaɨre'en ɨ́ Dios. Na'ari caí, tɨ pua'a tiyen rɨ́'ɨ mé
titeumuámua'aree, ayée tu 'een jɨ́n rɨcɨ tej ti rɨ́'ɨ jamuaatévaɨre'en mú'ejmi.
14 A'ii pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ tí'ita'aijte'e tɨ a'ɨ́ɨn Cirɨ́istu'u taxe'eve'e. Ayee
pu titá'amitɨejte'e itejmi tɨ seɨj na'a huamɨ́'ɨ huá'a jetze me'ecan, naíjmi'ica,
a'achú pua'amé ɨ́ teɨte. Ajta, tɨ pua'a ayén tiu'urɨ́j, a'ɨ́j mú jɨ́n naíjmi'i jamuan
huácuii.
15 Ayee pu ajta 'een jɨ́n huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ mej mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej
mauj ruuri mej caí ché'e rujɨ́imua'a mena'a a'ij tirájteuve'en a'ij mej ye'í jetze
me'ecan huamɨ́'ɨ, tɨ ajta huatarúj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.

16 A'íj pu jín, íjii ti yú auca'iti a'ame, catu ché'e tiyen ja'ati mé 'usíse'ij a'ij ti titá'amitiejte'e í tatzajta'a a'íjna jime'e í tej jín raaseíj mé jéjre'e. Jee xaa, ayée tu tejmí'i tí'ijseijraca'a í Ciríistu'u tí'ij a'íin auj tevi na'a pú'eene'e. Ajta íjii, catu ché'e tiyen rasise'i.
17 A'íj pu jín, ti pua'a ja'ati ayén Ciríistu'u jetze ajtéme'ecan, a'íi pu a'íin pú'een seíj ti Dios ari raajéjcuare. Pu'uri mé teuvátzi a'ij ti ti'itiújcha'iica'a ti mí'ime'ecan jime'e. Nain pu jéjcuacan jín seijre'e í jemin.

Tej nu'u ríi huá'uruuren mej mi ri'éene'en huateáturan í Dios jemi a'íjna í tej jíme'en ti'ixa

18 Naíjmi'i tíj na'a a'íjna í tej jíme'en ti'ixa, a'íi pu jemi é'eme'ecan í Dios ti ayén táaruu tej ti teajtáhua'a ri'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ayén ta japua huaniú. A'íi pu Dios ajta ayén a'íjna jín titaa'íjca tej ti teajta tiyen huá'uruuren í teite mej mi majtáhua'a ri'éene'en huateáturan í jemin.
19 Ayee pu huataújmua'a ti a'íin Dios ayén huá'uruu a'ímej í mej yen huachéjme í chaanaca japua mej mi majtáhua'a ri'éene'en huateáturan í jemin a'íjna jime'e ti Ciríistu'u huá'a japua huaniú. A'íj pu jín caí ayén Dios hua'uxíjte a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í jemin, sino a'íi pu a'íjna jín titaa'íjca a'íjna jime'e í niuucari í tej jín ríi huá'uruuren mej mi majtáhua'a ri'éene'en huateáturan í jemin.
20 A'íj tu jín, teen tu te'íin pú'een í ti Dios taata'íteca'a tej ti tihua'utá'ixaate'en í Ciríistu'u jetze me'ecan. Dios pu ayén tihuá'ajee a'íjna jime'e í niuucari í tej jín tihuá'ixaate'e. A'íj tu jín tiyen tejá'amuaje setá'aj siyen seajtáhua'a ri'éene'en huateáturan í Dios jemi.
21 Ajta a'íin í Dios, ayée pu ráaruu í Ciríistu'u téjmi jetze me'ecan. A'íjna ti caí ja'anáj ti'iti jín auteájturaa í jemin, a'íi pu Dios ayén ráaruu ti japuan rájveti nain í puaíjtzi ti taci'itíiche'en itejmi a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi, tej ti jamuan í Ciríistu'u tiyen ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin.

6

A'ij ti nu'u een ja'ati ti Ciríistu'u jetze me'ecan tí'ivaire'e

1 A'iné teen tu naíjmi'i tí'imuari'e, ayée tu teajtáhua'a tejá'amuaje sej siyen ra'ancuré'an í ti jín Dios ríi tejámuaatá'asin sej si siyen jeíhua huápi'i raatátuiire'en í jemin a'íjna í sej jín tiu'umuáriej.
2 A'íj pu jín ayén té'eyu'usi'i tijín:
Ayee nu muáanamuajri'i
a'íjna xicáara'an ti jetzen ari huaxí'epi'in.
Neajta, niyen muaatévai
a'íjna xicáara'an nej hui jetzen mua'irájtuaa.
Casi'i, mú'een, pu'uri ayén teja'uré'ene a'íjna xicáara'a ti jetzen ari huaxí'epi'in sej ra'ancuré'an. Jee xaa ne'u, pu'uri a'ájna pítí'irici a'íjna xicáara'a ti jetzen Dios amua'irájtuaani.
3 Teajta iteen, catu tiyen hua'utamuári'eriste'e ti'iti jime'e ti tihua'antiú'uuni'i, sino ayée tu ríi ti'itítacha'íi tá'aye'i ti ij caí ja'ati a'ij tí'itaxajta.
4 Mi teajta iteen, ayée tu mú'ejmi jemi taseíjrata matíj a'ímej í mej tí'ivaire'e í Dios jemi nain jime'e. Capu amín a'ij, ti pua'a tiyen jeíhua huápi'i ti'iti jín á'aviicua'ire'e nusu tiyen tirajpuaíjtzi na'ari ti'iti tamuári'eriste'e ca'ín ti'iti a'ij pua'a taruure.
5 Teuche'e tu tiyen che'atá tena'a tí'ivaire'e, tij majta miyen taatévajxi'in nusu ta'iteáanan na'ari taatamuárite'en a'u ti na'a tej á'ujujhua'an ca'ín tej

muárɨ'eri jín tí'imuarɨ'e, nusu tej huatáxa'aire'en tej atanéjne'eri na'ari tej huatatɨéjcuca'a.
6 Ayee pu ajta seijre'e tej tiyen tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tej caí ti'itɨ jín a'ij pua'a rɨcɨ, teajta temua'a naa tirú'umua'aree a'ij tɨ 'een ɨ Dios, teajta temua'a tu té'eviicua'i huá'a jemi ɨ seica. Teen tu teajta rɨ́'ɨ tihuájcha'ɨɨ ɨ taxɨ́'ej teɨte, teajta te'ɨ́jna jetze arátaca'ane ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Teajta tu tzáahuati'ira'a jín huá'axe'eve'e.
7 Ayee tu teajta jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu tí'ihua'i tena'a. Teajta te'ɨ́jna jín tí'imuarɨ'e ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ Dios. Teajta tu tiyen seijre'e te'ɨ́jna jamuan ɨ tej jín tiu'utése'en nain jɨme'e tɨ ta jetze seijre'e tej ti tiyen huárɨni tɨ naa 'een ɨ Dios jemi.
8 Tɨ pua'a miyen rɨ́'ɨ titaatá'an na'ari miyen taatéxɨeehua, nusu miyen a'ij pua'a tí'itaxajta ca'ín rɨ́'ɨ metihuá'a'ixaate'e itejmi jɨme'e, teuche'e tu tiyen tí'ivaɨre'e. Ayee mú majta ti'itaxáata muá'aju'u tej nu'u tí'ihua'itaca. Mɨ teajta iteen, tzáahuati'ira'a tu jín tiyen rɨcɨ.
9 Capu ajta ta jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mecaí tamua'ate nusu métamua'ate. Ayee tu teajta huá'a jemi seijre'e cu xɨee tej cui'icu. Mɨ teajta iteen, teuche'e tu ruuri. Puaíjtzi mú tá'ate'e aru camu tá'apua'ajte'en.
10 Ayee tu seijre'e cumu tej taxɨeemɨjte'e. Mɨ teajta iteen, ja'anáj tɨ na'a tu tátemua'ave'e. Catu a'ij tí'ijviicua'i. Mɨ teajta, ayée tu huá'aruuren mu'iitɨ́ mej mi huateújchijteaanita. Catu nu'u ti'itɨ tícha'ɨɨ. Mɨ teajta, nain tu xaa tí'ijcha'ɨɨ.
11 Ayee nu e'ehuauritɨéecan jín tejamuá'ixaa nain jɨme'e, mú'een, mɨ sej Corinto a'uchéjme. Jéihua nu á'anca'ane mú'ejmi jemi.
12 Catu ti'itɨ á'amuamuaire'e mú'ejmi, sino mú'een xu rujɨ́mua'a sena'a rumuaire'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e ɨ á'amuatzajta'a.
13 A'ɨ́j nu jín niyen tejá'amuahuavii sej si seajtáhua'a ahuaújca'anen itejmi jemi. Ayee nu xaa tejá'amua'ixaate'e cumu sej tɨ'ɨríi pú'eene'en.

Tej nu'u caí hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ɨ́mej ɨ mej caí té'atzaahuate'e

14 Caxu hua'ajtéja'ahuatehua'an a'ɨ́mej ɨ mej caí té'atzaahuate'e. Xu'uhuaújmua'atzɨ a'ɨ́jna jɨme'e, ¿a'iné tí'irɨ'ɨri mej seɨ́j mena'a teɨtejra'a pú'eene'en a'ɨ́jna tɨ urarɨ́'en ɨ Dios jemi, ajta a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ? Capu xaa ne'u a'ij tí'irɨ'ɨri. Ari a'ɨ́jna, ¿ni qui ruxɨ́'ej na'a seijre'e ɨ néeriste'e, ajta ɨ tɨca'ari tzajta'a? Capu xaa ne'u.
15 ¿Ti'itájni a'ij metí'ixɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u, jamuan a'ɨ́jna ɨ Satanás? Capu xaa ne'u ti'itɨ. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ té'atzaahuate'e, ¿ni qui ayén ruxɨ́'ej na'a ra'ancuré'asin tɨ́j ajta ra'ancuré'asin a'ɨ́jna tɨ caí té'atzaahuate'e? Capu xaa ne'u ti'itɨ.
16 ¿Ti'itájni a'ij metí'ixɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ivaɨre'e teyujta'a a'ɨ́mej jamuan ɨ ti'itén ɨ mej huá'ana'amiche'e ɨ mej caí Dios pú'een? Capu xaa ne'u ti'itɨ. Teajta iteen, ayée tu tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi tɨ́j teyuu tɨ tzajta'an huiirájca ɨ Dios tɨ i'irúuri. A'ɨ́j pu jín ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

Nee nu u'uchée na'ame huá'a tzajta'a.
Neajta nu huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
Majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú neteítestemua'a
    pu'éene'e muá'aju'u.

17 Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a tɨjín:

A'ɨ́j xu jín ajtácɨɨne huá'a jemi
    sej si rujɨ́me'en á'ujujhua'ane'en.
Caxu ti'itɨ muarɨ'e tɨ xána'avi'ire'e.
Neajta nu niyen rɨ́'ɨ amua'ancuré'evi'itɨ.

18 Ajta ayén ti'ixa ɨ tavástara'a

tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree tɨjɨ́n:
Nee nu á'amuaya'upua pu'éene'e na'ame.
Seajta mú'een, ayée xu niyaujmua'a pu'éene'e xá'aju'un,
setɨ́j sena'a sej teteca pú'een,
ajta mɨ sej 'uuca. Yee pu'u.

7

1 A'iné Dios pu ayén te'ataújratziiri'i, mú'een ta'ihuaamua'a ɨ́ tej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen mé tirúurɨeeni tɨ́j na'a tɨ ayén tí'itaxana'aviste'e, tɨ a'ɨ́jna jetze airánineica ɨ́ tatevij jetze nusu ɨ́ ta tzajta'an, tej ti raanaíjmire'en a'ɨ́jna tɨ tita'aturáate'e tej ti rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi. Teta'aj tiyen huárɨni te'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén huateúra'ate itejmi jemi.

Pablo pu huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Corinto é'eche

2 Caxu ra'antánaamuan ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca itejmi jemi, a'iné catu a'ij pua'a amuáaruu. Catu teajta ja'atɨ ca'anírja'a huatá'a tɨ ij a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨ́ɨ. Jee xaa ne'u, catu ja'atɨ tiu'uhuá'itze tej ti ti'itɨj jɨ́n huatétavaɨre'en.

3 Canu niyen tejá'amua'ixaate'e nej ni ti'itɨj jɨ́n ama'uxɨ́jte'en. Canu a'atzu, a'iné nu'uri niyen tejamuá'ixaa tej tiyen á'ataca'ane mú'ejmi jemi, tɨ pua'a tiyen naími'i huácui'ini nusu tiyen naími'i ruuri huateáturan.

4 Jé'ecan nu nexɨéehua tejá'amua'ixaate'e, canu a'ij tí'itziɨ́ne'e nena'a. Jéihua nu á'antzaahuate'e mú'ejmi jɨme'e, neajta jeíhua nu rɨ́'ɨ té'enemua'ate. Neajta huápɨ'ɨ nu netémua'ave'e nain jɨme'e ɨ́ tej rajpuaíjtzi.

A'ɨ́ɨ mú seɨcɨé tiu'umuá'aj

5 Mɨ teajta iteen, tetɨ́'ɨj te'uun a'rá'a u Macedonia, capu a'atzu huatárɨ'ɨristareca'a tej huátase'upe'en, sino teen tu rajpuaíjtzica'a nain jɨme'e, tɨ́j na'a tɨ ayén titáaruu. Jé'ecan tu á'aviicua'ire'eca'a huá'a jemi ɨ́ teɨte, teajta tí'itziɨ́ne'eca'a ɨ́ tatzajta'a.

6 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios tɨ rɨ́'ɨ hua'anrú'ure'e á'aye'i ɨ́ mej a'ij té'ujmua'ate, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ táaruu a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn yé uvé'ene ɨ́ Tito.

7 Ayee pu xaa a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ táaruu, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Tito ajta rɨ́'ɨ táaruu ajta a'ɨ́jna jɨme'e sej amuacaí rɨ́'ɨ ráaruu a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a. A'ɨ́ɨ pu xaa titaatá'ixaa mú'ejmi jɨme'e, sej nu'u jeíhua huápɨ'ɨ siyen tí'ijxe'eve'e sej naaseíj, sej nu'u temua'a seajta tiújxɨeemɨjte'e, ajta nu'u temua'a mú'ejmi jetze ruxe'eve'e a'ij tɨ tí'inevaɨre'e ineetzi. A'ɨ́j nu jɨ́n jaítze'e huatántemua'ave.

8 Mɨ neajta inee, capu ché'e a'ij pua'a ne'ase nej niyen amuaatéxɨeemɨjte ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej tejámuaatá'itɨiiri'i. Amuacaí pu xaa, a'ij pua'a né'asejca'a, aru capu ché'e, a'iné a'atzu pu'u á'atee sej ruxɨeemɨjte'eca'a.

9 Mɨ ajta, canu ne'ɨ́jna jɨ́n netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e sej huataújxɨeemɨste, sino a'ɨ́j nu jɨ́n nena'a netémua'ave'e sej siyen huataújxɨeemɨste sej si seɨcɨé ti'itiújcha'ɨ́ɨca'a. Ayee pu xaa ne'u a'ij pua'a amuaatá'a sej si siyen huataújxɨeemɨste'en jemin ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n, catu tajɨ́ɨmua'a tena'a puaíjtzi amuaatá'a.

10 Jee xaa ne'u. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén huataújxɨeemɨste'en ɨ́ Dios jemi tɨ ij seɨcɨé ti'itiújcha'ɨ́ɨca'a, capu xaa a'ij pua'a tiraatá'asin, sino Dios pu ru'irátuaasin. Na'ari tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a ruxɨeemɨ́jte'e matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen japuan seijre'e ɨ́ chaanaca, ayée pu teja'uré'enejsin tɨ auupuá'are.

11 Aru casi'i mú'een, a'ij tɨ tejamuáaruu a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen huataújxɨeemɨste'en ɨ́ Dios jemi. Huápɨ'ɨ pu ca'anírja'a amuaatá'a sej ráahuauni ɨ́ tɨ jɨ́n Dios tejámuaatá'uuni'i. Jé'ecan xu huataníniu'ucacuca'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a éene'e. Jé'ecan xu seajta tí'itziɨ́ne'eca'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'amuacɨ'ɨtɨ́iche'e ɨ́ puaíjtzi. Seajta jé'ecan huápɨ'ɨ á'ujca'anejca'a ineetzi

jɨme'e, seajta huápɨ'ɨ xu a'ij té'ujmua'ate. Mú'een xu seajta temua'a naa puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a rɨjcaa. Ijii tu xaa tiyen ramua'aree sej caí ti'itɨ jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a éene'e.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n temua'a tiu'utévaɨ ɨ́ nej amuaata'íti'iri'i. Mɨ neajta inee, canu ne'ɨ́jna jɨ́n amuaata'íti'iri'i ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén auteájturaa, canu neajta amuaata'íti'iri'i ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ja'atɨ seɨ́j jemi auteájturaa, sino ayée nu 'een jɨ́n amuaata'íti'iri'i tɨ ij ayén amuaatámitɨejte'en mú'ejmi ɨ́ Dios jemi a'achú sej caj á'ujca'ane téjmi jemi.

13 A'ɨ́j tu jɨ́n teri rɨ́'ɨ huarɨ́j ɨ́ tatzajta'a. Capu ajta a'ɨ́ɨ na'a tej teri rɨ́'ɨ huarɨ́j, sino teajta tiyen te'ɨ́jna jɨ́n huatátatemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Tito ayén che'atá na'a rutémua'ave'e, a'iné mú'een naími'i xu rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ tzajta'an.

14 Jee xaa, nu'uri nejmí'i ahuántzaahua ɨ́ Tito jemi mú'ejmi jɨme'e. Seajta mú'een, caxu a'atzu naatatévi'iraste. A'iné nain ɨ́ tej teri tejamuá'ixaa, ayée pu ti'ayajna, ayée pu che'atá na'a ayén ti'ayajna ɨ́ tej jɨ́me'en ahuátatzaahuate jemin ɨ́ Tito.

15 Ajta jaítze'e pu a'ɨ́ɨn ayén ahuaújca'ane mú'ejmi jemi, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén ra'utámua'areeri'i a'ij sej mú'een naími'i titá'astijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna atamuá'areeri'ihua'a á'aye'i sej siyen temua'a naa ra'ancuré'evi'itɨ, sej siyen jeíhua huápɨ'ɨ tí'itziɨne'eca'a.

16 Neajta inee, nee nu netémua'ave'e, a'iné nain nu jɨ́n á'anca'ane mú'ejmi jemi, a'iné mú'een xu xaa araúrastejsin.

8

A'ij mej nu'u tiu'utapuaíjve'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújse'ɨri teyujta'a

1 Ta'ihuaamua'a, ayée tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ij tɨ Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej u e'etiújse'ɨri a'u tɨ na'a a'uun tɨ huatacá'a u Macedonia.

2 Matɨ́'ɨj mauj jeíhua huápɨ'ɨ á'aviicua'ire'eca'a, ajta jeíhua tihuá'aturaate'eca'a ɨ́ mej jɨ́n huateújvaɨre'en, mɨ majta, jeíhua mú huápɨ'ɨ rútemua'ave'eca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén te'irájraa mej miyen ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n tiu'utévaɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ará'aseca'a ɨ́ Dios jemi.

3 Ayee nu tihua'utéxajta ɨ́ mej miyen tiu'utapuaíjve a'achú mej caj tí'ijviicua'iraca'a. Jee xaa, a'ɨ́ɨ mú ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n jaítze'e miyen huarɨ́j.

4 Ca'anín mú jɨ́n tájhuaviiri'i tej tiyen hua'utá'an mej tiu'utévaɨre'en me'ɨ́jna jɨme'e mej hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ mej ajtéme'ecan ɨ́ tavástara'a jetze.

5 Mɨ majta a'ɨ́ɨme, camu miyen mena'a tiu'utapuaíjve a'ij tej tí'ijchu'eve'eca'a. Amuacaí mú huataseíjre ɨ́ tavástara'a jemi, majta á'iyen itejmi jemi me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tí'ijxe'eve'eca'a ɨ́ Dios.

6 A'ɨ́j tu jɨ́n teri ca'anírja'a raatá'a te'ɨ́jna ɨ́ Tito tɨ a'ɨ́ɨn ayén raanaíjmire'en mú'ejmi jemi a'ɨ́jna tɨ jɨ́n amuacaí a'utéjche mú'ejmi tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a tiu'utapuaíjve'en ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e.

7 Ajta íjii, a'iné jaítze'e pu ayén tejamuaacɨ́'ɨ mú'ejmi caí ɨ́ seica, nain jɨme'e, tɨ pua'a sej rá'atzaahuate'en ɨ́ tavástara'a na'ari sej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna nusu sej rú'umua'areere a'ij tɨ 'een ɨ́ Dios jemi, ca'ɨ́n seajta nain jɨ́n á'ujca'ane itejmi jemi, seajta taxe'eve'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée tu tí'ijxe'eve'e. Ayee xu huárɨni sej si seajta hua'utémua'itɨn se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tihua'utá'asin.

8 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaata'aíjte'esin, sino ayée nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e sej si huataújseijrata sej siyen che'atá sena'a tzáahuati'ira'a jɨ́n huá'axe'eve'e se'ɨ́mej ɨ́ mej Jerusalén e'etiújse'ɨri matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ mej a'ujca'anéecan jɨ́n hua'utévaɨ ɨ́ ru'ihuaamua'a.

9 Jee xaa, xu'uri ramua'aree ɨ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ titaatá'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ ajta Cɨrístu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu ayén nain tí'ijcha'ɨ́ica'a, mɨ ajta a'ɨ́ɨ pu u júte'e ayén éeni'icɨ'e huataújseijrataca'a tɨ́j seɨ́j tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i tɨ ij mú'ejmi japua huániuuni, sej si siyen se'ɨ́jna jɨ́n seɨ́ire'e xá'ara'ani sej se'ɨ́ɨn pu'éene'e xá'ara'ani ɨ sej ra'ancuré'asin ɨ jemin se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨrístu'u caí a'ij tí'ijviicua'iraca'a.

10 Ayee pu tiná'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej hua'utévaɨre'en. Ayee pu i'i xɨ́'epɨ'ɨn sej íjii raanaíjmire'en ɨ sej jɨ́n autéjhuii ɨ ru'usí, ɨ sej amuacaí se'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i, seajta amuacaí siyen rɨjcaa.

11 Mɨ seajta mú'een, íjii setá'aj raanaíjmire'en ɨ sej jɨ́n siyen rɨjcaa. A'iné mú'een xu a'ujca'anéecan jɨ́n huataúra'a sej siyen huárɨni, setá'aj siyen che'atá sena'a se'ɨ́jna jɨ́n raanaíjmire'en sej siyen tiu'utá'an a'achú sej caj tí'ijcha'ɨ́ɨ.

12 A'iné, tɨ pua'a ja'atɨ á'ujca'ane tɨ ti'itɨ tiu'utá'an, ayée pu xɨ́'epɨ'ɨn tirá'aseijrate'e ɨ Dios tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén tiu'utá'a a'achú tɨ caj tí'ijcha'ɨ́ɨ. Capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e ɨ Dios ti'itɨ tɨ a'ij caí tí'ijcha'ɨ́ɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ xaa ti'itɨ tiu'utá'a.

13-14 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ij caí hua'utamuárɨ'eriste'en ɨ seica. Canu neajta ne'ɨ́jna jɨ́n á'amua'ijcate'e tɨ huápɨ'ɨ muárɨ'eri mú'ejmi jemi. Ayee nu'u ni niyen tí'ijxe'eve'e sej si ruxɨ́'ej sena'a te'utáviicua'i. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén tí'ivaɨre'e ɨ sej jeíhua tí'ijcha'ɨ́ɨ íjii sej si se'ɨ́jna jɨ́n hua'utévaɨre'en ɨ tɨ tihuá'aturaate'e. Ajta, méjca'ihua yee, a'ɨ́ɨ mú miyen che'atá mena'a amuaatévaɨre'esin me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jeíhua tí'ijcha'ɨ́ɨ tɨ ij caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e mú'ejmi.

15 Ayee pu xaa ne'u, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Capu nu'u ti'itɨ turaaveca a'ɨ́jna jemi tɨ jeíhua rájseɨj. Ajta, capu nu'u tirá'aturaate'eca'a a'ɨ́jna tɨ cɨ́j na'a rájseɨj.”

Tito pu a'uun a'atanéjsin

16 Me'ecui xaa, jeíhua tu huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tí'ira'ate'e ɨ Dios tɨ ayén ca'anɨ́jra'a raatá'a a'ɨ́jna ɨ Tito tɨ ayén a'ujca'anéecan jɨ́n amuaatamuá'areeri'i netɨ́j inee.

17 A'ɨ́ɨ pu xaa ayén ra'ancuré'a a'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n ca'anɨ́jra'a raatá'a, ajta a'ɨ́jna jɨme'e, tɨ jeíhua á'ujca'anejca'a. A'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j huataúra'a tɨ ij a'uun u á'ume'en mú'ejmi jemi.

18 Teajta iteen, ta'ihuaara'a tu huata'íteca'a tɨ ij ajta jamuan u á'ume'en. A'ɨjna ɨ ta'ihuaara'a, naíjmi'icɨ'e mú rɨ́'ɨ tí'iseij me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tihuá'ixaate'e á'aye'i ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani.

19 Ajta, a'ɨ́ɨme ɨ mej me'uun e'etiújseɨri ɨ Dios jemi, a'ɨ́ɨ mú ra'antíhua'u tɨ ij a'ɨ́ɨn ta jamuan á'uche'ecane'en tej ti naími'i tiyen aráta'asten te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej hua'utá'asin, tej ti te'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ tavástara'a. Teajta tiyen 'een jɨ́n raata'íteca'a tɨ a'uun á'ume'en mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree tej teuj á'ataca'ane tej tiyen hua'utévaɨre'en ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

20 Ayee tu tí'itese'e tɨ ij caí ja'atɨ ayén tí'itaxajtzi'ira a'ɨ́jna jɨme'e tej nu'u a'ij pua'a rɨcɨ te'ɨ́jna jɨme'e tej ramuarɨ'e a'ɨ́jna ɨ mej miyen a'ujca'anéecan jɨ́n tiu'utá'a, tɨ ti'imu'íi.

21 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné catu tiyen tena'a tí'itese'e tej ti tiyen rɨjca a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ tavástara'a jemi, sino tej ti tiyen che'atá tena'a rɨjca a'ij tɨ tiraavíjte'e huá'a jemi ɨ teteca.

22 Teajta a'ɨ́mej jamuan ɨ mej hua'apua, teajtáhua'a tu seɨ́j huata'íti ɨ ta'ihuaara'a, ɨ tɨ ari mu'iitɨ́ huataújseijrataca'a tɨ a'ɨ́ɨn temua'a naa á'ujca'anejca'a mu'iitɨ́ jɨme'e. Ajta íjii, jaítze'e pu á'ujca'ane a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ té'atzaahuate'e mú'ejmi jemi.

23 Ajta, aˈɨ́jna ɨ́ Tito, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ neetzi jamuan tíˈivaɨreˈe múˈejmi jɨmeˈe. Naíjmiˈi tu tíˈimuarɨˈe. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej huaˈapua ɨ́ taˈihuaamuaˈa, aˈii mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ mej huaˈutaˈíteca'a aˈɨ́mej ɨ́ mej meˈuun eˈetiújseˈɨri. Aˈii mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ mej huáˈa jetze meˈecan tíˈivaɨreˈe ɨ́ teɨte majta meˈɨ́jna jɨ́n rɨ́ˈɨ tiraatáˈaca ɨ́ CɨríɨstuˈuCɨrɨ́istuˈu.

24 Aˈɨ́j xu jɨ́n, setáˈaj siyen huaˈutaseíjrateˈen seˈɨ́mej ɨ́ teteca sej tzáahuatiˈiraˈa jɨ́n huáˈaxeˈeveˈe, mej mi naíjmiˈi miyen ráamuaˈaree nainjapua aˈu mej eˈetiújseˈɨri mej mi taˈutátzaahuateˈen aˈij tɨ tiraavíjteˈe tej tiyen áˈatatzaahuateˈe múˈejmi jɨmeˈe.

9

Aˈij tej yeˈí huárɨni tej ti huaˈutévaɨreˈen ɨ́ seica

1 Jɨ́meˈen aˈɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n huáˈavaɨreˈe aˈɨ́mej ɨ́ tɨ Dios rɨ́ˈɨ tihuáˈajchaˈɨɨ, capu aˈatzu ruxeˈeveˈe tej tiyen tejamuaatayúˈuse.

2 Aˈiné nuˈuri ramuaˈaree sej seri áˈujcaˈane sej si siyen huárɨni ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe. Aˈɨ́j nu jɨ́n niyen áˈantzaahuateˈe huáˈa jemi ɨ́ mej meˈuun aˈuchéjme tɨ́j naˈa aˈuun tɨ huatacáˈa u Macedonia. Ayee nu tihuáˈixaateˈe yee puˈuri ayén áˈatee seɨ́j nineˈiraˈa ɨ́ sej seri rɨ́ˈɨ huaújruu. Ajta, xuˈuri caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca aˈɨ́jna jɨmeˈe sej siyen aˈujcaˈanéecan jɨ́n tiuˈutévaɨreˈen.

3 Mɨ neajta inee, ayée nu ˈeen jɨ́n taˈihuaamuaˈa huataˈíti múˈejmi jemi tɨ ij caí ayén teˈirájraˈani tej huáapuaˈa tenaˈa ahuátatzaahuateˈen aˈɨ́jna jɨmeˈe sej caí xɨ rɨ́ˈɨ huaújruu, aˈij nej neri tihuaˈutáˈixaa múˈejmi jɨmeˈe.

4 Naˈari caí, tɨ puaˈa seica ɨ́ mej meˈuun Macedonia éˈemeˈecan miyen meˈuun ne jamuan áˈujuˈun, teajta tiyen amuáateuni sej caí xɨ rɨ́ˈɨ huaújruuren, aj pu xaa taatatévɨˈiraste'esin itejmi. Capu amuaatatévɨˈiraste'esin múˈejmi, sino itejmi pu xaa aˈɨ́jna jɨmeˈe tej múˈejmi jɨ́n ahuátatzaahuate.

5 Aˈɨ́j pu jɨ́n ayée pu tinaatámitɨejte tɨ ayén tiúˈujxeˈeveˈe nej niyen caˈanɨ́jraˈa huaˈutáˈan ɨ́ neˈihuaamuaˈa mej mi meˈuun áˈujuˈun múˈejmi jemi, mej mi amuacaí rɨ́ˈɨ amuáaruuren meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ sej jɨ́n teˈataújratziiriˈi sej tiuˈutapuaíjveˈen. Ayee puˈu, aˈiné canu raxɨ́ˈeveˈecaˈa nej caˈanéeri jɨ́n amuaataˈaíjteˈen sej si tiuˈutapuaíjveˈen sino sej si ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨ́n tiuˈutáˈan.

6 Caxu yáˈuhuaˈanan. Tɨ puaˈa cɨ́j senaˈa tiuˈutáˈan, cɨ́j xuˈu seajta teˈancuréˈasin. Ajta, tɨ puaˈa jeíhua setiuˈutáˈan, jeíhua xu seajta teˈancuréˈasin.

7 Ayee pu tiúˈujxeˈeveˈe sej siyen huárɨni, seɨj seajta seɨj. ChéˈeChéˈe jaˈatɨ tɨ naˈa ayén tiuˈutáˈan aˈij tɨ ari tiraaxɨ́ˈepɨˈɨntare ɨ́ ru tzajtaˈa. ChéˈeChéˈe caí ayén ramuájcheˈe, aˈiné jéˈecan pu raˈaráanajche ɨ́ Dios tɨ jaˈatɨ rutémuaˈaveˈe tiuˈutapuaíjveˈen.

8 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Dios, aˈɨ́ɨ pu raayɨ́ˈɨtɨ tɨ ayén raatámuˈiiren nain jɨmeˈe ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́ˈɨ tejamuaatáˈan sej si siyen jaˈanáj tɨ naˈa teˈencuréˈaˈaveˈen tɨ́j naˈa tɨ tiúˈujxeˈeveˈe. Aˈɨ́ɨ pu ajta ayén raatámuˈiirejsin tɨ ij ayén tiˈicɨˈɨpée aˈɨ́jna jetze setɨ́j senaˈa sej jɨ́n tiuˈumuárɨˈen tɨ xɨ́ˈepɨˈɨn ˈeen.

9 Ayee pu téˈeyuˈusiˈi tɨjɨ́n:

Aˈɨ́ɨ pu aˈɨmuá tihuaˈuráˈate.

Aˈɨ́ɨ pu ajta tihuáˈapuaijveˈe
aˈɨ́mej ɨ́ mej caí aˈij tíˈijviicuaˈi.

Ajta, tɨ́j naˈa tɨ ayén rɨcɨ tɨ xɨ́ˈepɨˈɨn ˈeen,
aˈɨ́ɨ pu ayén huateáturaasin ɨ́ Dios jemi
tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.

10 Ajta a'ɨ́in tɨ ti'itá'aca ɨ́ imue'eri tɨ jɨ́n ja'atɨ ayén tiu'uhuáste'en, a'ɨ́ɨ pu ajta
ayén tiu'utá'asin, ajta raatámu'iiren ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en sej si jaítze'e siyen
tiu'umuáɾɨ'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een.
11 Jéihua pu huápɨ'ɨ raatámu'iirejsin nain jɨme'e tɨ tejamuá'aturaate'e sej si
ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n tihua'utá'an temua'a naa.

A'ɨ́j tu jɨ́n iteen, temua'a tu rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios

12 A'iné tɨ́j na'a sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e, mú'een xu siyen hua'atéva'ɨri
a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jemi seijre'e, se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ tihuá'aturaate'e. Ajta, caxu
a'ɨ́ɨ sena'a jɨ́n tí'ivaɨre'e, sino ajta mú jeíhua rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna
jɨme'e a'ij sej huaɾɨ́j.
13 Ayee pu'u, a'iné ayée xu se'ɨ́jna jɨ́n tihuá'avaɨre'e, a'ɨ́ɨ mú me'ɨ́jna jɨ́n
ramua'aréeren a'ij sej tirá'aste ɨ́ tavástara'a. Seajta mú'een, ayée xu se'ɨ́jna
jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios sej rá'astijre'e, seajta ra'ancuré'a'aca ɨ́ niuucari tɨ
jɨ́n Dios amua'irátuaasin. Ayee xu seajta rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios se'ɨ́jna jɨme'e
ɨ́ sej temua'a naa tíhua'utapuaíjve a'ɨ́mej ɨ́ mej Jerusalén a'uchéjme, seajta
naíjmi'ica.
14 Majta a'ɨ́ime, ayée mú á'ujca'ane mú'ejmi jemi, majta miyen rahuauhuau
ɨ́ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e, me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tihua'utá'a
a'ij sej ti'itɨ jɨ́n huaɾɨ́j.
15 Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios temua'a naa te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén
taatapuaíjve a'ɨ́jna tɨ ayén huápɨ'ɨ tiú'ujxe'eve'e ɨ́ tɨ jɨ́me'en caí rɨ'ɨrí tej tiyen
rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ij tɨ tiraavíjte'e.

10

Pablo pu nu'u tí'iseijrata a'ij tɨ Dios tiraata'aíj

1 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu ca'anírja'a amuatá'aca ne'ɨ́jna jɨme'e nej
niyen che'atá nena'a rɨ́'ɨ ti'itíncha'ɨɨ tɨ́j ajta ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ayén te'utáviicua'iri'i
matɨ́'ɨj a'ij pua'a ráaruu, tɨ ajta huá'ancu'uvajxɨ ɨ́ teɨte. Nee nu ne'ɨ́n pú'een
ɨ́ mej miyen tí'ixaxa'a nej nu'u tí'itziɨɨne'e tɨ pua'a mú'ejmi jemi naatéveeca,
neajta nu'u huaténca'ane yú ne tzajta'a mú'ejmi jemi netɨ́'ɨj nu'u ye'ɨmuá
huatéveeca.
2 Mɨ neajta inee, ayée nu amuaatáhuaviira sej caí siyen rɨjca netɨ́'ɨj ne'uun
a'utéveeca mú'ejmi jemi, setá'aj caí ca'anírja'a neetá'acare'en nej niyen hu-
atánseijrata nej niyen che'atá nena'a neca'ane yú ne tzajta'a netɨ́j niyen
ti'ihuánxɨ'epɨ'ɨntari'ire nej niyen huatánseijrata huá'a jemi ɨ́ mej miyen
tí'itaxajtzi'i tej nu'u tiyen ti'itítacha'ɨɨ matɨ́j a'ɨɨme ɨ́ mej íiyen huachéjme
chaanaca japua.
3 Teajta iteen, teen tu á'ujujhua'an íiyen chaanaca japua tatevij jɨme'e ɨ́ tej
ratéhua'ira'a. Mɨ teajta iteen, catu tiyen tatevij jɨ́n ne'use'e.
4 A'iné a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n ne'use'e, capu a'uun a'uvé'emej ɨ́ huá'amua'atziira'a
jetze ɨ́ mej rutevij jɨ́n á'ujujhua'an, sino a'úu pu a'uvé'emej ɨ́ tej jet-
zen arátaca'ane tej ti muáɾɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n raaté'uuna te'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n
téujnaamua.
5 Teen tu ra'uré'uunaca tɨ́j na'a ɨ́ huá'amua'atziira'a ɨ́ mej jɨ́n
huá'acuanamua ɨ́ teɨte. Teen tu ramuá'itɨcɨ ɨ́ huá'amua'atziira'a, tɨ́j na'a ɨ́
mej jɨ́n á'ujtzaahuate'e mecaí ratá'aca ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca mej ráamua'ati ɨ́ Dios.
Tɨ́j na'a huá'amua'atziira'a, ayée tu che'atá tena'a raruure tɨ́j ɨ́ xantaaru'u tɨ
ja'atɨ seɨ́j huatéevi'i, ajta tiu'utátuiire'en a'ɨ́jna jemi tɨ tí'aijta. A'ɨ́j tu jɨ́n tɨ́j na'a
ɨ́ huá'amua'atziira'a tej tiyen ramuá'itɨcɨ, teen tu CɨríIstu'u jemi tí'ituiire'e tɨ ij
ayén ra'ará'astijre'en.

6 Teajta iteen, tu'uri rɨ́'ɨ huatarúu tej ti tiyen huárɨni setɨ́'ɨj rɨ́'ɨ raanaíjmire'en sej rá'astijre'en ɨ́ Dios. Tɨ pua'a a'ɨ́jna seɨ́j ayén raatéxɨeehuata tɨ caí ché'e ayén ra'arástijre'en, puaíjtzi tu raatá'asin naíjmi'ica ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén rɨni.

7 Me'ecui xaa, setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati ɨ́ tɨ ayén ti'ayajna. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, ché'e a'ɨ́ɨn ajta ra'utámua'aree ɨ́ ru tzajta'a tej teajta tiyen che'atá tena'a iteen ɨ́ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan tɨ́j ajta a'ɨ́jna.

8 Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a inee jaítze'e na'ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n nevástara'a tinaa'ɨ́jca. Capu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tinaa'ɨ́jca nej ni amua'antipuá'ajte'en sino nej ni rɨ́'ɨ amuáaruuren. Mɨ neajta inee, canu ja'atɨ huatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn ayén naatatévi'iraste'en.

9 Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amua'ixaate'e sej si caí ayén tinejá'useijra nej nu'u tejá'amuamuarite'e ne'ɨ́jna jɨme'e a'ij nej tejá'amuayu'use'e.

10 A'iné ayée mú tí'ixaxa'a tɨjɨ́n tɨ́j na'a tɨ rá'ayu'uxaca, ca'anɨ́jra'a pu tatá'aca, ajta ca'anéeri pu jɨ́n tí'ita'aijte'e a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari jetze. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, tɨ pua'a nu'u yé huatéveeca itejmi jemi, capu á'ujca'ane tɨ ayén titaatá'ixaate'en. Ajta, capu nu'u a'atzu ruxe'eve'e a'ij tɨ ti'ixáata a'ame.

11 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen tí'ixaxa'a, miché'e miyen ráamua'aree tɨjɨ́n ayée tu che'atá tena'a tí'ixaxa'a ɨ́ yu'uxari jetze tɨ pua'a ye'ɨmuá taaté'uuca tetɨ́j teajta tí'ixaxa'a tɨ pua'a te'uun mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

12 Mɨ teajta iteen, catu á'ataca'ane tej tiyen raataxáj yee teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ seica. Catu teajta tiyen yee ayée tu che'atá tena'a 'een matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ mej miyen rɨ́'ɨ ruruure mú'ejmi jemi. Majta a'ɨ́ɨme, tɨ pua'a miyen tiú'ujseijra seɨj ajta seɨj, majta miyen á'ujtzaahuate'e rujɨ́ɨmua'a, tɨ pua'a miyen rɨjca, camu xaa ne'u miyen rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree.

13 Mɨ teajta iteen, ayée tu tena'a á'atatzaahuate'e a'ij tɨ ayén tiraavíjte'e. Ayee tu rɨcɨ a'achú tɨ caj Dios ayén taaté'itɨiitze tej ti tiyen ahuátatzaahuate'en mú'ejmi jɨme'e.

14 Catu tiyen huápɨ'ɨ mú a'ucɨ́'ɨca ɨ́ tɨ jɨ́n Dios taaté'itɨiitze tɨ pua'a tiyen te'uun a'atanén mú'ejmi jemi sino teen tu te'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej amuacaí tejámuaatá'ixaa ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Cɨríistu'u.

15 Catu huápɨ'ɨ á'atatzaahuate'e te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n tiu'umuárɨej ɨ́ seica, sino ayée tu tí'ijxe'eve'e iteen, sej jaítze'e té'antzaahuate'en, tej ti jaítze'e tiu'utévaɨre'en mú'ejmi jemi.

16 Teen tu tiyen raxɨ́'eve'e tej te'uun tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Cɨríistu'u, huá'a jemi ɨ́ mej a'ɨmuá a'uchéjme seɨ́j chuéjra'a japua, tɨ ij caí ayén ruxe'eve'e tej tiyen á'atatzaahuate'e te'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'umuárɨej ɨ́ seɨj, a'ujna a'u tɨ ayén tirá'itɨiitze.

17 Ayen tɨjɨ́n: “A'ɨjna tɨ ayén á'ujtzaahuate'e, ché'e a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨ́n á'ujtzaahuate'e a'ij tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tiraatá'a.”

18 Ayee pu'u xaa tí'een, a'iné a'ɨ́jna tɨ ruseɨ́j rɨ́'ɨ tiú'ujseijrata, capu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ Dios ayén ra'ancuré'evi'itɨ sino a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tí'ijseijra.

11

Pablo pu tzáahuati'ira'a jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ tavástara'a jemi

1 Ayee nu tí'ijxe'eve'e sej si a'atzu te'utáviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e nej ni niyen netɨ́mua'ira jɨ́n netejá'amua'ixaate'e. Jee xaa, setá'aj a'atzu te'utáviicua'i neetzi jemi.

2 Tij caí tɨ aˈɨ́ɨn Dios ayén naatáˈa nej ni niyen amuáˈanchueereˈen múˈejmi, aˈiné nee nu niyen raaxɨ́ˈepɨˈɨntare sej si siyen aˈɨ́j senaˈa jemin huateáturan ɨ́ CɨríistuˈuCɨríistuˈu sej caí tiˈitɨ jɨ́n atéˈɨtzeˈaraˈan, yee cumu sej huatéviche'en ɨ́ jemin.

3 Mɨ neajta inee, ayée nu éeniˈicɨˈe tíˈitziɨ́ɨne'e tɨ puaˈa ayén cheˈatá naˈa jaˈatɨ amuaacuanamuan tɨ́j aˈɨ́ɨn ɨ́ cuˈucuˈu ayén tiráacuanamuan ɨ́ rumuaˈatzíiraˈa jɨmeˈe aˈɨ́jna ɨ́ Eva. Ayee nu neajta éeniˈicɨˈe tíˈitziɨ́ɨne'e, tɨ puaˈa ayén aˈij puaˈa amuáaruuren ɨ́ áˈamuamuaˈatziiraˈa jetze sej si caí chéˈe tzáahuatiˈiraˈa jɨ́n ráˈastijreˈe ɨ́ CɨríistuˈuCɨríistuˈu, sej si caí chéˈe siyen nain jɨ́n ranáˈamicheˈen.

4 Ayee pu tíˈeen, aˈiné tɨ puaˈa jaˈatɨ mú aˈuvéˈemeˈen tɨ ajta ayén tíˈixaxaˈa seica jɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ jɨ́meˈen raxa ɨ́ Jesús, tɨ caí ruxɨ́ˈej ˈeen aˈij tej teri tejamuáˈixaa, múˈeen xu xaa rɨ́ˈɨ tíraˈancuréˈeviˈitɨjcɨca. NaˈariNaˈari caí, tɨ puaˈa seɨ́j ayén huateáturan múˈejmi jemi ɨ́ xɨéjniuˈucari tɨ caí aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ Dios amuacaí raateájtuaa múˈejmi jemi, mɨ seajta múˈeen, naa xu temuaˈa tíraˈancuréˈeviˈitɨjcɨca. NaˈariNaˈari caí, tɨ puaˈa siyen raˈancuréˈan seɨ́j ɨ́ niuucari tɨ ajta caí ruxɨ́ˈej ˈeen aˈij tɨ ˈeen ɨ́ sej amuacaí raˈancuréˈa, temuaˈa xu naa tiráˈastijreˈe seˈɨ́jna.

5 Ayee pu tináˈamitɨejteˈe ineetzi, nej caí niyen jaítzeˈe cɨliéeneˈe jɨ́n tíˈivaɨreˈe mecaí aˈɨ́ɨme ɨ́ mej nuˈu miyen tiuˈutaˈaíjtiˈire mej mi jeíhua huápɨˈɨ veˈecán jɨ́n tiuˈutévaɨreˈen.

6 Tɨ puaˈa ayén tíˈeen nej nuˈu caí niyen neˈɨ́jna jɨ́n tihuáˈamuaˈate nej ni temuaˈa naa tiuˈutaxáj huáˈa jemi ɨ́ teɨte, capu amɨ́n aˈij, aˈiné temuaˈa nu naa inee rɨ́ˈɨ tirúˈumuaˈaree neˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij nej tíˈixaxaˈa. Nain tu jɨ́n tiyen temuaˈa naa tejamuaataseíjrate múˈejmi jemi, teajta naíjmiˈica jemi.

7 ¿Ni qui necaí auteájturaa ɨ́ Dios jemi neˈɨ́jna jɨmeˈe nej niyen huánruu nej ni cɨliéeneˈe jɨ́n tiuˈutévaɨreˈen múˈejmi jemi tɨ ij Dios huápɨˈɨ tejamuaatáˈan múˈejmi aˈɨ́jna jɨmeˈe nej huáapuaˈa nenaˈa tejámuaatáˈixaa ɨ́ niuucari tɨ jɨ́meˈen raxa ɨ́ Dios? Canu xaa aˈatzu aˈɨ́jna jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

Single line Composer

8 Nee nu huajáˈuriɨiriˈi aˈɨ́mej ɨ́ mej puaˈamecɨé eˈetiújseˈɨri ɨ́ Dios jemi nej ni neˈɨ́jna jɨ́n huaténvaɨreˈen nej ni neajta amuaatévaɨreˈen múˈejmi.

9 Ajta, netɨ́ˈɨj neˈuun aˈutéveecaˈa múˈejmi jemi, ajta jeíhua pu tináˈaturaateˈecaˈa, canu tiˈitɨj jɨ́n amuaatamuáriˈeriste aˈiné aˈɨ́ɨme ɨ́ neˈihuaamuaˈa ɨ́ mej meˈuun aˈuvéˈejuˈun, aˈɨ́ɨ mú miyen naatáˈa ɨ́ tɨ tináˈaturaateˈecaˈa. Ayee nu nain jɨ́n huarɨ́j nej ni caí amuaatájaaxɨejteˈen. Neajta naúcheˈe nu niyen neˈɨ́jna jɨ́n rɨcɨ.

10 Tɨ́j naˈa tɨ ayén tiˈayajna CɨríistuˈuCɨríistuˈu jemi, aˈɨ́ɨ pu ajta neetzi jemi seijreˈe. Aˈɨ́j nu jɨ́n caí raatáˈasin tɨ jaˈatɨ ayén naatáˈijmɨi nej ni caí chéˈe tihuaˈutáˈixaateˈen tɨ́j naˈa aˈu tɨ huatacáˈa u Acaya aˈɨ́jna ɨ́ nej jɨ́n aˈutántzaahuateˈen.

11 ¿AˈinéAˈiné ˈéen jɨmeˈe? ¿Ni qui aˈɨ́jna jɨmeˈe nej caí jáˈamuaxeˈeveˈe? Capu xaa neˈu. Dios pu xaa ramuaˈaree tɨjɨ́n nejáˈamuaxeˈeveˈe.

12 Neajta, aˈij nej rɨcɨ, naúcheˈe nu jaítzeˈe niyen rɨni nej ni raˈantipuáˈajteˈen neˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n áˈujtzaahuateˈe mej nuˈu miyen cheˈatá menaˈa tíˈimuarɨˈe tetɨ́j iteen.

Single line Composer

13 Matɨ́j menaˈa mej miyen ˈeen matɨ́j aˈɨ́ɨme, aˈɨ́ɨ mú caí tzáahuatiˈiraˈa jɨ́n huataˈítiˈihuacaˈa. Aˈɨ́ɨAˈɨ́ɨ mú huaˈitzi jɨ́n tíˈimuarɨˈe, majta miyen tiúˈujseijrata tɨ nuˈu CɨríistuˈuCɨríistuˈu huaˈutaˈíteca'a.

14 Teajta iteen, catu rɨ́ˈɨ tiraˈutaseíj teˈɨ́jna jɨmeˈe. Teen tu teri tiyen ramuaˈaree tɨ aˈɨ́ɨn Satanás ajta ayén ruseijrata tɨ aˈɨ́ɨn púˈeen seɨj tɨ tíˈivaɨreˈe u ta japua aˈu tɨ áˈuneeriˈi rusén jɨmeˈe.

15 A'ɨj pu jɨ́n, capu a'ij taatéjteuuve tɨ pua'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen tí'ijvaɨre'e ɨ́ Satanás jemi miyen che'atá mena'a tiú'ujseijrata mej nu'u me'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'éen jɨme'e. Majta, ayée mú te'entipuá'ajte a'ij mej meri tiraamuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej ti'itɨj huáruu.

Ɨ tɨ nu'u jɨ́n tirajpuaíjtzi a'ɨ́jna ɨ́ San Pablo

16 Neajtahua'a nu niyen tejá'amua'ixaate'e: caxu siyen tí'ineseijra nej nu'u netɨ́mua'i. Na'ari caí, tɨ pua'a siyen tí'ineseijra, setá'aj siyen na'ancuré'evi'itɨn tɨ́j seɨj tɨ rutɨ́mua'i nej ni neajta a'atzu ahuántzaahuate'en.

17 Canu ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tinaa'íjca ɨ́ tavástara'a, sino nej niyen netɨ́mua'iracan jɨ́n ti'ixa nej ni tzáahuati'ira'a jɨ́n ahuántzaahuate'en.

18 A'iné mu'iitɨ́ mú miyen á'ujtzaahuate'e me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ ru jetze, ayée nu che'atá nena'a á'antzaahuate'en a'ij nej ti'itíncha'ɨɨ ɨ́ ne jetze.

19 Mɨ seajta mú'een, jeíhua xu rí'ɨ mé tite'umuámua'aree. A'ɨ́j xu jɨ́n temua'a naa te'ataví'icua'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej rutɨ́mua'i.

20 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tejámuaata'aíjte'en sej si ca'anéeri jɨ́n tiu'umuáɨ'en, mú'een xu siyen te'ataví'icua'i. Na'ari, tɨ pua'a ja'atɨ ayén amuá'ari'i ɨ́ sej jɨ́n huateújvaɨre'en, mú'een xu seajta te'ataví'icua'i se'ɨ́jna jɨme'e. Seajta siyen che'atá sena'a rɨcɨ tɨ pua'a ja'atɨ amuaacuanamuan nusu tɨ pua'a ja'atɨ á'ujtzaahuate'e mú'ejmi jemi na'ari tɨ pua'a ayén amu'ité jveeni.

21 Jee xaa ne'u, jé'ecan nu huápɨ'ɨ tí'itevi'ira'a tej caí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane matɨ́j a'ɨ́ɨme.

Mɨ ajta, ti'itɨ tɨ na'a tɨ jɨ́n ja'atɨ ayén á'ujtzaahuate'e, ayée nu che'atá inee ne'ɨ́jna jɨ́n á'antzaahuate'e.

22 ¿Ni qui miyen nu'u a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej miyen hua'atamuá'amua tɨjɨ́n Hebreos? Nee nu neajta a'ɨ́mej jetze ajtéme'ecan. ¿Ni qui miyen nu'u me'ɨ́jna jetze airáane a'ɨ́jna ɨ́ Israél? Ayee nu che'atá inee ne'ɨ́jna jetze airáane. Na'ari, tɨ pua'a miyen nu'u Abraham jetze airaújneijte. Neajta nu inee a'ɨ́jna jetze airánneijte.

23 ¿Ni qui miyen nu'u tí'ivaɨre'e Cɨríistu'u jetze me'ecan? Jaítze'e nu inee niyen tí'ivaɨre'e. Ijii nu xaa netɨ́mua'iracan jɨ́n tejá'amua'ixaate'e. Jaítze'e nu jeíhua tí'imuaɨ'e mecaí a'ɨ́ɨme. Jaítze'e nu jeíhua aiteánami'ihuaca'a mecaí a'ɨ́ɨme. Mu'iitɨ́ mú naatéevajxɨ. Canu ché'e ramua'aree a'achú mej pua'amé miyen náaruu. Neajta nu mu'iitɨ́ tín huamɨ́'ɨ.

24 Anxɨ́vi pua'amé mú miyen náaruu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej miyen na'itéevajxɨ navij puáasire'ara'a jɨme'e ayén pua'amé seité japuan tamuáamuata'a japuan aramuáacua.

Single line Composer

25 Huaíca pua'amé mú na'itéevajxɨ ciyej jɨme'e. Majta seíj naatétu'asixɨ tetej jɨme'e. Huaíca pua'amé pu a'ucájrupi ɨ́ baarcu ɨ́ nej tzajta'an yé'icacare'e. Ayee nu neajta á'atee seíj tɨ́ca'ari, neajta seíj túca'ari nej ne'uun jaj japua huajaújsime'e.

26 Jéihua nu a'ɨmuá huayé'ive ɨ́ juye jetze, neajta jeíhua nu tiu'utátziɨn ne'ɨ́jna jɨme'e nej antáye'icáa ɨ́ játe'ana japua, neajta ne'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ nahua'ari, ajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ nej hua'axɨ́'ej Israél jetze ajtéme'ecan na'ari a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. Neajta niyen che'atá nena'a tiu'utátziɨn a'u nej á'uye'icaa tɨ pua'a chajta'a na'ari a'u tɨ caí mé'e é'e ja'atɨ nusu játe'ana jetze tɨ ve'ée, neajta a'ɨ́mej jemi mej miyen tí'ihua'itaca me'ɨ́jna jɨme'e mej nu'u ta'ihuaamua'a pú'een.

27 Jéihua nu rá'uviicua'iri'i, neajta jeíhua rajpuaíjtzica'a. Mu'iitɨ́ nu pua'amé huatáxa'ai nej atanee ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej tiu'utátziɨn. Neajta nu rajpuaíjtzica'a

ne'ɨjna jɨme'e nej huata'í'icuataca'a, neajta nej huata'í'imɨ. Mu'iitɨ́ nu pua'amé necaí tiú'ucuaa, neajta huatéxaamɨ, neajta caí ti'itéchejca'a.

28 Ajta i'i, tɨ́j na'a nain túјca'ari tzajta'a, ayée pu ti'inemuárɨ'eriste'e a'ɨ́jna jɨme'e ne jé'ecan a'ij té'enemua'ate a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej nainjapua e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi.

29 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a seɨ́j caí rú'uca'anisti'ira tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, ayée pu ajta caí neetzi tinú'uca'anisti'i ɨ́ jemin. Ajta, tɨ pua'a ja'atɨ ayén ca'anɨ́jra'a raatá'an seɨ́j tɨ ajta huá'a jetze ajtéme'ecan tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén auté'ɨtzen ɨ́ Dios jemi, jé'ecan pu naatájaaxɨejte'esin.

30 Tɨ pua'a ayén tiú'ujxe'eve'e nej ti'itɨ jɨ́n ahuántzaahuate'en, ayée nu huárɨni nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n á'antzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ caí nú'uca'anisti'i.

31 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ramua'aree nej caí tí'ihua'i. Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

32 Netɨ́'ɨj ne'uun a'utéveeca'a u Damasco, a'ɨ́jna ɨ́ tajtuhuan tɨ a'ɨ́ɨn rey ra'antíhua'u, a'ɨ́ɨ pu racha'ɨ́ica'a ɨ́ chajta'a, a'ujna u Damasco, tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén naateevi'i.

33 Mɨ neajta inee, ayée nu éeni'icɨ'e huirájraa mej na'acájtuaa sicɨ́ri jetze a'ujna a'u tɨ anacun ɨ́ jaxu'u jetze.

12

Ti'itɨ pu xaa huataseɨ́jre ɨ́ Pablo jemi

1 Naúche'e nu á'antzaahuate'e. Capu a'ij rɨni tɨ caí ti'itɨ jɨ́n tineetéva'ɨri. Nu'uri ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ ti'itɨ tiu'utaseɨ́jre ineetzi jemi, ajta a'ɨ́jna tɨ tavástara'a ayén naataseɨ́jra.

2 A'atɨ nu niyen mua'ate tɨ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan tɨ ja'anáj ayén tiráaruu. Pu'uri á'atee a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a tɨ Dios jú te'ɨmua ya'uví'itɨ a'u mej é'eseijre'e ɨ́ mej Dios jemi tí'ivaɨre'e. Canu ramua'aree tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ aúche'e ayén seijre'e ɨ́ rutevij jɨme'e nusu caí. Dios pu xaa ramua'aree.

3 Nee nu xaa ramua'aree tɨ Dios ayén ya'uví'itɨ u jú te'ɨmua a'ujna a'u tɨ naa hua'éen. Canu ramua'aree tɨ pua'a auj seijre'e ɨ́ rutevij jɨme'e nusu caí ché'e, sino a'ɨ́ɨ pu ɨ́ Dios ramua'aree.

4 A'uu pu ayén éeni'icɨ'e tejá'anamua a'ɨ́jna tɨ caí a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ raataxáj íiyen chaanaca japua, a'iné capu ayén á'achauutzijre'e tɨ ja'atɨ ayén raataxáj íiyen chaanaca japua.

5 Canu ne jɨme'en á'antzaahuate'en, sino a'ɨ́j nu xaa jɨ́n á'antzaahuate'en ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ajta tɨ pua'a niyen ne jɨme'en á'antzaahuate'e, a'ij nu jɨ́n a'utántzaahuate'esin ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ caí nú'uca'anisti'i.

6 Mɨ ajta, tɨ pua'a niyen ca'anɨ́jra'a ti'itáne'a'acare'en nej ni a'utántzaahuate'en, canu ne'ɨ́n pú'eene'e na'ame seɨj tɨ cha'a na'a ti'ixa, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jɨ́n tiu'utaxájta. Mɨ neajta inee, canu niyen rɨni tɨ ij caí ja'atɨ ayén huápɨ'ɨ tí'ineseijra ineetzi a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, sino ché'e a'ɨ́ɨn ayén tí'ineseijra a'ij nej rɨcɨ, ajta a'ij nej ti'ixa.

7 A'iné jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiú'ujxe'eve'eca'a a'ɨ́jna tɨ huataseɨ́jre ineetzi jemi, nej ni caí huápɨ'ɨ ahuántzaahuate'en, Dios pu ayén raateájtuaa ineetzi jemi ti'itɨ tɨ né'ɨtziite'eca'a ɨ́ netevi jetze. Cu xɨee tɨ cuj tzicare'e na'ajtéjtze i ne jetze. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tɨ Satanás ya'uta'íteca'a tɨ ná'ɨtziite'en nej ni caí huápɨ'ɨ ahuántzaahuate'en.

8 Huaíca pua'amé nu niyen ne'ɨjna jɨ́n tirájhuaviiri'i ɨ́ tavástara'a tɨ́ ná'ari'i a'ɨ́jna tɨ́ nú'ucui'ica'a yú ne tzajta'a.
9 Ajta a'ɨ́in ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨ́ pu ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n: "A'ɨjna ɨ́ nej nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ́ timuaatá'aca, ayée pu á'avejre mú'eetzi, a'iné ayée pu raanaíjmire'en ɨ́ nemuári'eri'ira'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ́ caí mú'uca'anisti'i."
A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n ahuántzaahuate'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ́ caí nú'uca'anisti'i tɨ́ ij a'ɨ́in muári'eri'ire'ara'an ɨ́ Ciríistu'u ayén neetzi jemi huateáturan.
10 A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n á'anca'ane ɨ́ Ciríistu'u jetze me'ecan nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n te'utáviicua'i a'ɨ́jna tɨ́ caí nú'uca'anisti'i nusu ɨ́ mej a'ij pua'a tí'inejee na'ari a'ɨ́jna tɨ́ nemuári'eri'ira'a ca'ɨ́n mej a'ij pua'a neruure na'ari mej puaíjtzi tinaatá'aca. Ayee nu á'anca'ane a'iné tɨ́j na'a tɨ́ caí nú'uca'anisti'i, a'ɨ́j nu jetze aránca'ane ɨ́ tavástara'a tɨ́ 'ij rɨ́'ɨ́ tínetá'aca ineetzi.

Pablo pu huápɨ'ɨ́ a'ij té'ujmua'ate huá'a jemi ɨ́ mej Corinto e'etiújse'ɨ́ri

11 Jee xaa ne'u, nee nu xaa netɨmua'i. Mú'een xu ca'anéeri naatá'a nej ni niyen huárini. Mɨ́ ajta, jaítze'e pu ayén tiraavíjte'ecache'en sej siyen rɨ́'ɨ́ na'anrú'ure'en, a'iné canu xaa ne'u jaítze'e ciliéene'e jɨ́n tí'ivaire'e mecaí a'ɨ́ime ɨ́ mej nu'u huápɨ'ɨ́ ve'ecán jɨ́n tí'ivaire'e tɨ́ eeri'i Dios nu'u hua'antíhuau. Capu amín a'ij nej caí ti'itɨ́ jɨ́n antínmua'aree.
12 Xu'uri tiu'uséij mú'ejmi jemi tɨ́ ayén huarɨ́j tɨ́j na'a tɨ́ ayén rɨjca ɨ́ ja'atɨ́ tɨ́ Dios raata'íteca'a. A'ɨjna ɨ́ mej jɨ́n naa rɨ́'ɨ́ tira'utaseíj, ajta a'ɨ́jna tɨ́ jɨ́n Dios tihuá'u'itɨiiri'i, ajta a'ɨ́jna tɨ́ ayén huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muári'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios, naíjmi'i pu ayén tiu'utaseíjre mú'ejmi jemi netɨ́'ɨ́j nauj té'eviicua'iraca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej néjcha'ɨ́ire'e.
13 ¿Ti'itájni ayén caí tejamuaacɨ́'ɨ́ tɨ́ ajta caí ayén tihua'ucɨ́'ɨ́ a'ɨ́mej ɨ́ mej pua'amecié e'etiújse'ɨ́ri? Capu ti'itɨ́ xaa ne'u, sino a'ɨ́jna ɨ́ nej caí ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n muári'eri amuaatá'a. Setá'aj tinaatá'uuni'i nej caí ne'ɨ́jna jɨ́n xɨ́'epɨ'ɨ́in pɨ́ amuáaruu.

Huaíca pu jɨ́n ayén ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ Pablo tɨ́ huaja'uvé'emuaare

14 Casi'i, mú'een, nu'uri neajtahua'a rɨ́'ɨ́ huánruu nej ni neajtahua'a amuaja'uvé'emuaare. Pu'uri huaíca teja'uré'enejsin. Neajta, canu a'atzu ti'itɨ́j jɨ́n muári'eri amuaatá'asin, a'iné canu rúuhuaumen tɨ́ mú'ejmi á'amua'a, sino nej mú'ejmi a'uvé'ehuauni. Ayee nu rɨcɨ́ a'iné capu ayén tiraavíjte'e mej me'ín tɨ́'ɨrí'i miyen ruvaújsimua'a ti'itɨ́ tá'acare'en, sino a'ɨ́ime ɨ́ vaújsimua'ame'en, a'ɨ́ɨ́ mú miyen ti'itɨ́ hua'utá'aca ɨ́ ruyaujmua'a.
15 Nee nu xaa nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n ti'itɨ́ á'ujɨsin neetzi tɨ́ ne'áa na'ari niyen raaxɨ́jte'en tɨ́j na'a tɨ́ neetzi ne'áa nej ni jamuaatévaire'en mú'ejmi. Ajta, tɨ́ pua'a niyen jaítze'e já'amuaxe'eve'e, ¿ni qui ayén huataújmua'a sej caí ché'e siyen nexɨ́'eve'e ineetzi?
16 Ché'e ayén 'eene'en nej caí ti'itɨ́ jɨ́n muári'eri á'amua'ate. Ayee xu ti'ixa nej nu'u huápɨ'ɨ́ rú'umua'aree nej hua'itzi jɨ́n ti'itíncha'ɨ́ica'a, neajta nu'u hua'itzi jɨ́n amuajá'urɨe.
17 ¿Ni niyen ti'itɨ́ jɨ́n amuajá'urɨe ne'ɨ́jna jɨme'e nej seica huata'íteca'a mú'ejmi jemi? Canu xaa ne'u.
18 Nee nu ca'anɨ́jra'a raatá'a ne'ɨ́jna ɨ́ Tito tɨ́ ij a'ɨ́in á'ume'en mú'ejmi jemi. Neajta jamuan raata'íteca'a ne'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a. ¿Ni qui ti'itɨ́ jɨ́n amuajá'urɨe a'ɨ́jna ɨ́ Tito? Capu xaa ne'u. ¿Ni tecaí iteen tiyen che'atá tena'a ti'itítacha'ɨ́ɨ́ tɨ́j ajta a'ɨ́jna? ¿Ni tecaí tiyen che'atá tena'a á'ataca'ane mú'ejmi jemi tɨ́j ajta a'ɨ́jna? A'iné tijtá xaa ne'u.
19 Tɨ́j na'a nej niyen tejá'amua'ixaate'e, ayén tejamuá'amitɨejte'e tej tiyen ta japua huatétanan mú'ejmi jemi. Mɨ́ teajta iteen, catu, sino ɨ́ Dios jemi tu tiyen

tejá'amua'ixaate'e te'ɨjna jɨme'e tej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, tej ti nain jɨ́n rɨ́'ɨ amuáaruuren mú'ejmi, ɨ́ tej já'amuaxe'eve'e.

20 Ayee nu 'een jɨ́n tí'itziɨɨne'e tɨ pua'a neri ne'uun e'ará'asti, neajta niyen éeni'icɨ'e amuáateuni sej caí siyen ti'itiújcha'ɨɨ a'ij nej tí'ijxe'eve'e, seajta siyen éeni'icɨ'e naaté'uuni mú'een nej caí niyen 'een a'ij sej seajta tí'ijxe'eve'e. ¿Ni qui siyen mú'een xu tiujteá'axɨ'ɨsin nusu siyen ahuaújchueere'en na'ari siyen tiníniu'ucacu? ¿Ni qui siyen já'ita'a a'utajú'un na'ari seajta siyen a'ij pua'a ti'ihuaújxajtzi'i nusu a'ij pua'a setiú'ujxajta? ¿Ni qui majta seica miyen á'ujtzaahuate'e muá'aju'u, majta a'ij pua'a rɨj muá'aju'u?

21 Ayee nu neajta éeni'icɨ'e tí'itziɨɨne'e tɨ ayén Dios naatatévi'iraste'en mú'ejmi jemi netɨ́'ɨj neajtahua'a ne'uun e'ará'asti. Tij caí ayén tiú'ujxe'eve'e a'ame nej ne'ɨ́jna jɨ́n huaténxɨeemɨjte'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej mu'iitɨ́, a'ɨ́ime ɨ́ mej a'amua jetze ajtéme'ecan, ɨ́ mej majta amuacaí auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej majta caí xɨ seɨcɨé tiu'umuá'aj mej mi raatapuá'ajta ɨ́ mej jɨ́n auté'ɨtzea'ara, tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a seijre'e ɨ́ Dios jemi, mej ruxána'acɨra'ate'eca'a, mej majta rutevij jɨ́n raamuá'itɨjcɨ ɨ́ tumin, mej caí ti'itɨ á'astijre'e, a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n miyen a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ.

13

Pablo pu tihuá'ijmɨi

1 Nu'uri hua'apua jama'uvé'emuaareca'a, neajtahua'a nu neri tɨ́n a'atanéjsin mú'ejmi jemi. Ayee nu rɨni a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: "Mej mi tzáahuati'ira'a jɨ́n seɨ́j a'uxɨ́jte'en, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiu'utaxáj hua'apua ɨ́ teɨte nusu huaíca."

2-3 Ayee nu tihua'utániuuche ɨ́ mej mejmí'i auteájturaa ɨ́ Dios jemi, neajta naíjmi'ica ɨ́ seica. Ijii, nej ye'ɨmuá huatéjvee, nu'uri neajtahua'a niyen che'atá nena'a tihuá'aniuuche netɨ́j huarɨ́j netɨ́'ɨj hua'apua amuáamuaareca'a. Tɨ pua'a neajtahua'a ne'uun a'atanén, canu ché'e tíhua'utá'uuni'ira, a'iné mú'een xu siyen raxɨ́'eve'e nej ti'itɨ jamuaataseíjrate'en ɨ́ sej jɨ́n ráamua'aree tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ayén ca'anɨ́jra'a tinaatá'aca nej ni niyen tiu'uxáj a'ɨ́jna jetze me'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, capu ayén 'een mú'ejmi jemi tɨ́j seɨ́j tɨ caí rú'uca'anisti'i, sino jé'ecan pu huápɨ'ɨ tiu'umuárɨej mú'ejmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an.

4 A'ɨ́ɨ pu xaa jɨ́n ayén á'utataihuaca'a ɨ́ cúruu jetze a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí rú'uca'anisti'iraca'a ɨ́ rutevij jetze. Mɨ ajta íjii, a'ɨ́ɨ pu ruuri seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios. Ajta, itejmi, ayée pu che'atá na'a caí tú'uca'anisti'i a'ɨ́jna jɨme'e tej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Mɨ teajta iteen, ɨ́ tej jɨ́n tí'ivaɨre'e mú'ejmi jemi, teen tu ruuri tá'aju'un ɨ́ jemin te'ɨ́jna jɨme'e tej jetzen arátaca'ane ɨ́ Dios.

5 Setá'aj siyen huaújmua'atziite'en aisí tɨ pua'a siyen rá'astijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e nusu secaí. Setá'aj huateújseɨj temua'a naa ɨ́ ru jetze. ¿Ni qui ayén ari tejamuá'amitɨejte'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús, tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, a'ɨ́ɨn mú'ejmi jemi huateájturaa? Na'ari caí, nusu seri huamuá'itɨche.

6 Ayee nu tí'ijxe'eve'e tɨ ij ayén tejamuá'amitɨejte'e tej caí huamuá'itɨche iteen.

7 Mɨ teajta iteen, ayée tu tí'ijhuavii ɨ́ Dios sej si caí ti'itɨ jɨ́n auteáturan. Catu tiyen ta jɨ́me'en rahuauhuau tɨ ij ayén tejamuá'amitɨejte'e tej tiyen te'ɨ́jna jɨ́n te'ará'asten, sino sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. Capu amín a'ij, tɨ pua'a ayén tejamuá'amitɨejte'e tej huamuá'itɨche nusu tecaí.

8 Ayee nu 'een jɨ́n niyen tejá'amua'ixaate'e, a'iné catu te'ɨ́jna jɨ́n antítamua'aree tej raatá'ijmɨi te'ɨ́jna tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e, sino teen

tu te'ɨ́jna jɨ́n antítamua'aree tej ti tiu'utévaɨre'en te'ɨ́jna jɨme'e tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e.
9 Teen tu xaa tiyen tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí tú'uca'anisti'i itejmi, teajta te'ɨ́jna jɨme'e sej mú'een seri huateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a ɨ́ tavástara'a jemi. Ayee tu mú'ejmi jɨ́me'en tí'ijhuavii tɨ ij Dios ayén amuaanaíjmire'en.
10 Ayee nu ye'ɨmuá huatéjvee niyen tejá'amuayu'use'e tɨ ij caí ayén tiú'ujxe'eve'e á'ara'ani nej ni niyen amuaatamuáɾɨ'eriste'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ nevástara'a ayén tinaa'íjca nej ni rɨ́'ɨ amuáaruuren. Capu xaa ne'u a'ɨ́jna jɨ́n ayén tinaa'íjca nej ámuaaté'uuna.

Huá'ateujte'e, a'ɨ́ɨ pu ajta ra'antipuá'ajte

11 Setá'aj huaújtemua'ave'en, ne'ihuaamua'a. Setá'aj rɨ́'ɨ huaújruuren se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej ti'itiújcha'ɨɨ. Setá'aj seajta siyen rá'astijre'e ɨ́ nej jɨ́n á'amuahuavii. Setá'aj seajta siyen che'atá sena'a rɨ́'ɨ tiú'umua'ati, setá'aj seajta ruxɨéehua tí'itechejca. Tɨ pua'a siyen huáɾɨni, a'ɨ́ɨ pu mú'ejmi tzajta'a huateáturaasin a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ ayén já'amuaxe'eve'e, tɨ ajta amua'anpuá'ajte'en.
12 Setá'aj siyen huaújteujte'en, xu'iteújpɨ'ɨtze'axɨ'ɨn se'ɨ́jna jɨme'e sej naími'i Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.
13 Naími'i ɨ́ mej té'atzaahuate'e, ɨ́ mej majta íiye tiújse'ɨɾi, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e.
14 Ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'aca ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Ché'e ajta já'amuaxe'eve'e ɨ́ Dios. Ché'e ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi naíjmi'ica. Ché'e ayén teja'uré'enen. Antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́mej ɨ mej Gálatas a'uchéejme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, inee i'i Pablo, naíjmi'ica jamuan ɨ ne'ihuaamua'a ɨ mej nee jamuan yé huateí, teen tu yé tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej e'etiújse'ɨre mu'iicacié u Galacia. Nee nu ne'ɨ́n pú'een seɨ́j ɨ tɨ Dios neja'uta'íteca'a. Capu tevi na'a neja'uta'íteca'a, capu ja'atɨ́ ajta na'antíhuau sino a'ɨ́ɨ pu'u ɨ Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u, ajta ɨ táàtajra'an tɨ a'ɨ́ɨn pú'een ɨ Dios tɨ ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.

3 Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ Dios ɨ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'an ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, miché'e majta rɨ́'ɨ tejamuhuatépua'ajte'en ɨ á'amuatzajta'a.

4 Ché'e ayén éene'en, a'iné a'ɨ́ɨ púu ɨ tavástara'a huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan tɨ ij a'ɨ́ɨn tu'irájtuaani a'ɨ́mej tzajta'a ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ ɨ mej yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ Dios ɨ tej rájya'upua tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ayén huáɨni.

5 A'ɨ́j pu jɨ́n tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

Capu máàj niuucari ɨ tɨ jɨ́n hua'irátuaasin a'ɨ́jna ɨ Dios

6 Jé'ecan nu a'ij pua'a te'utánmua'a ne'ɨ́jna jɨme'e sej siyen ca'anacan mé rúuhua'ana se'ɨ́jna tɨ amuaatajé sej si ra'aráastijre'en seɨj a'iné Cɨríistu'u pu a'amua japua huaniú ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Mú'een xu mé rúuhua'ana sej si seɨcɨé tira'ancuré'an seica ɨ niuucari ɨ sej nu'u jɨ́n huataújtemua'ave'en.

7 Mɨ́ ajta caí, capu a'atzu a'ɨ́ɨn pú'een seɨj ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin. Ayej ne'ase seica mú á'amua'ɨtziite'e sej si caí ché'e rɨ́'ɨ tité'ujmua'ate. Tij mecaí miyen tí'itese'e mej seɨcɨé ráaruuren ɨ niuucari tɨ xaa a'ij tɨ'ɨtɨ́j jɨme'en tí'iraxa ɨ Cɨríistu'u.

8 Aru tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e ɨ niuucari tɨ caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puaíjtzi raatá'an. Capu amɨ́n a'ij ja'atɨ́ tɨ pú'een tɨ ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e, tɨ pua'a inee na'ari seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.

9 Tu'uri tiyen tejá'amua'ixa. Teajtáhua'a tu tiyen tejá'amua'ixaate'e yee tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén seɨcɨé tejá'amua'ixaate'e seica ɨ niuucari tɨ caí ayén namuajre'e a'ij tej teri tejamuá'ixaa, ché'e Dios puaíjtzi raatá'an.

10 ¿A'iné setí'imua'atze mú'een neetzi jɨme'e? ¿Ni qui yee nej niyen ráahuausin ɨ teɨte tzajta'a mej mi rɨ́'ɨ tinaaseíj nusu nej niyen ráahuausin ɨ Dios jemi tɨ a'ɨ́ɨn xaa rɨ́'ɨ tinaaseíj? ¿Ni qui ayén tejamuá'amitɨejte'e nej ne'ɨ́jna jɨ́n niyen tí'itese'e nej ni rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ teɨte? Tɨ́ pua'a ayén té'eme'enche'e nej ne'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'e, capu ché'e rɨ'ɨrɨ́ista á'ame'enche'e nej niyen nicu tí'ijvaɨre'e ɨ Cɨríistu'u.

Capu nu'u ruseɨ́j a'ij tirájteu a'ij tɨ tɨ'ɨtɨ́j jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ Cɨrístu'u jemi

11 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej si ráamua'ati tɨ caí ja'atɨ́ ruseɨ́j a'ij tirájteu ɨ niuucari ɨ nej jɨ́n tejamuá'ixaa.

12 Canu ra'ancuré'a teɨte jemi. Capu ja'atɨ́ ayén tineemuá'ate, sino ɨ Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu tinaataseíjrate a'ɨ́jna tɨ avítzi'ihuaca'a ɨ Dios jemi.

13 Seajta mú'een, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij nej tí'ijrɨ'ɨrejca'a ɨ jéjcua'ɨmua netɨ́'ɨj nauj rá'astijre'eca'a ɨ hua'aye'ira a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

Na'aranca'anécan nu jín a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ímej í mej Cirístu'u jemi seijre'eca'a. Nee nu tí'itese'eca'a nej hua'antipuá'ajte'en naíjmi'ica.
14 Jaítze'e nu rá'astijre'eca'a í nevaújsimua'a teecan tihuá'aye'ira caí a'íime í nexí'ej teite, í mej Israél jetze ajtéme'ecan, í mej majta miyen tí'itetei netíj inee. Naíjmi'ica nu huatéemua'iti ne'íjna jime'e í nej raayí'itihua'a í taye'irá.
15-16 Mí ajta Dios, a'íi pu na'antíhuau netí'ij caí xi huanú'ihua. A'íi pu ajta naatajé a'íjna jime'e ti ná'ancu'uvajxi ruxí'evi'ira'a jime'e. Tí'ij i ra'aránajcheca'a nej ráamua'ati a'íjna ti i'i yaujra'an nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en huá'a tzajta'a a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Tí'ij Dios ayén náaruu, canu ja'atí jemi a'atanéj ti ij a'íin tinaamuá'aten a'ij nej ti'itíjín niyen huárini.
17 Canu neajta ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni huá'umuaare a'ímej í mej amuacaí antíhuaviihuaca'a netí'ij caí xi inee, sino á'iyen nu ne'uun a'atanéj u Arabia. Aj nu ni'ijtá ne'uun á'ume u Damasco.
18 Huaíca nine'ira'a nu ne'uun é'etee. Aj nu ni ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén nej ni ráamua'ati ne'íjna í Pedro. Neajta nu jamuan á'ucatii a'achú cumu hua'apua itieeri.
19 Seij nu neajta ne'uun a'uséij ne'íjna í Jacobo ti i'i juutzeájra'an í tavástara'a. Canu máàj ja'atí a'uséij ti huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a a'íime í mej antíhuaviihuaca'a.
20 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e ti a'íin Dios ajta ramua'aree nej caí hua'itzi jín tejá'amuayu'use'e.
21 Neajta á'iyen, ne'uun u a'ará'a ne'újna í seij chuéjra'a japua u Siria, neajta ne'újna u Cilicia.
22 Majta a'íime í mej me'uun a'uchéjme í mej majta Cirístu'u jemi seijre'e, capu ja'atí nemua'ajcaa.
23 A'íi mu'u niuucari namuajraca'a tijín: "A'íi pu yeehui a'íin pú'een í ti ajmí'i a'ij pua'a taruurejca'a. Mí ajta íjii pu yeehui ayén tihuá'a'ixaate'e á'aye'i í teite mej mi miyen tira'ará'astijre'en í ye'irá ti ajmí'i ra'antipuá'ajte'emi'icaa."
24 Majta a'íime, rí'i mú tiraatá'aca í Dios ineetzi jime'e.

2

A'íi mú nu'u ra'ancuré'evi'iti a'ímej í mej tiu'uta'aíjti'ire

1 Tí'ij ari ayén teuumé'eca a'achú cumu tamuáamuata'a japuan muáacua nine'ira'a, neajtahua'a nu ne'uun a'ujnéj ánti Jerusalén ne'íjna jamuan í Bernabé. Neajta nu ne'ín a'uví'iti í Tito.
2 A'uu nu a'ujnéj ne'íjna jime'e ti Dios ayén ca'aníjra'a naatá'a. A'uu nu tihua'utá'ixaa nain jime'e í niuucari a'ij nej ye'í tíhua'ihuá'ixaate'esin ne'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Aru avíitzi nu jín niyen huaríj huá'a jemi í mej nu'u tihuá'aijte'e. Ayee nu een jín huaríj ti ij caí ja'atí tina'antiú'uuni'i a'íjna jime'e a'ij nej rici. Tí pua'a ayén tina'antiú'uuni'i, capu ché'e ti'itíhuatévaire'esin a'ij nej rici.
3 Mí ajta caí, capu ayén te'irájraa a'ij mej í seica, tí'ijxe'eve'eca'a a'iné a'íime í mej tihuá'ajte'eca'a, camu miyen raata'íteca'a a'íjna jime'e í mej ra'antisíjchixi'in í runavij, a'iné huá'a jetze pu ajtéme'ecan í griego a'íjna í Tito.
4 Ayee pu een jín huataseíjre itejmi jemi a'iné seica mú avíitzi jín uteájrupi itejmi tzajta'a mej mi tájeeve a'ij tej ti'itítacha'íi iteen í Cirístu'u jemi ti a'íin ari tu'irájtuaa. A'íi mú miyen ruseíjrataca'a mej nu'u téjmi jetze ajtéme'ecan.
Mí majta caí, camu. Metí'ihua'itaca mu'u. Ayee mu'u raxí'eve'eca'a micu mej mi titaata'aíjte'en ca'anéjri jime'e.

5 Catu a'atzu hua'utá'a mej mi miyen titaatémua'itɨn, a'iné ayée tu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ auj rɨ'ɨríista á'ara'ani sej ráanamua tzáahuati'ira'a jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin.

6 Majta a'ɨ́me, ɨ mej nú'u huápɨ'ɨ mú ruxe'eve'e, camu máàj a'ij tirájteu mej mi majta me'ɨ́n raanaíjmire'en a'ij nej tíhua'ihuá'ixaa ɨ teɨte ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta, capu ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a mej miyen huápɨ'ɨ ruxe'eve'e nusu mecaí, a'iné Dios pu ruxɨ́'ej na'a hua'ancuré'evi'itɨcɨ ɨ teɨte, matɨ́j mena'a pua'amé.

7 Mɨ́ majta me'ɨ́n, matɨ́'ɨjtá'ij ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén che'atá na'a tinaata'aíjte'eca'a ineetzi tɨ́j ajta ayén a'ɨ́j tiu'uta'aíjte'eca'a a'ɨ́jna ɨ Pedro. Tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ Dios ayén tinaata'aíjte'eca'a nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan ne'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, ɨ Pedro, Dios pu ayén tiraata'aíjte'eca'a tɨ ayén tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

8 Ayee pu'u na'a, a'iné a'ɨ́ɨn tɨ tí'imuarɨ'eca'a ɨ Pedro jamuan tɨ ij tiraata'aíjte'en tɨ a'ɨ́ɨn huá'a jamuan u á'ume'en ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a tí'imuarɨ'eca'a ineetzi jamuan nej ni huá'a jamuan u á'ume'en ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

9 Majta me'ɨ́n ɨ mej huaíca, a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ajta a'ɨ́jna ɨ Pedro, ajta a'ɨ́jna ɨ Juan, a'ii mú a'ɨ́ɨn pu'éene'e ɨ mej jee antiújmua'aree a'ɨ́mej jemi ɨ seica ɨ mej Dios jemi seijre'e. Tɨ́'ɨj ari ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tinaatá'a, aj mú mi temua'a naa tína'ancuré'evi'itɨ, majta me'ɨ́n temua'a naa te'encuré'evi'itɨ me'ɨ́jna ɨ Bernabé. A'ɨ́ɨ mú xaa miyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare itejmi jɨme'e tej nu'u huá'a jamuan u á'uju'un a'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en, majta miyen ru jetze mej nu'u a'ɨ́mej jemi u á'uju'un ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.

10 A'ɨ́ɨ mu'u tájhuaviiri'i tej nu'u a'ɨ́mej autámua'aree teuche'e ɨ mej caí a'ij té'eviicua'i tej nu'u hua'utévaɨre'en. Neajta inee, nee nu xaa ahuánca'ane nej ni nexɨ́'evi'ira'a jɨ́n niyen huárɨni.

Pablo pu ra'ajté'axɨ a'ɨ́jna ɨ Pedro a'ujna já'ahua'a u Antioquía

11 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Pedro, tɨ́'ɨj a'uun a'atanéj u Antioquía, nee nu ra'ajté'axɨ ɨ jemin, a'iné a'ɨ́ɨ pu a'uté'ɨtzee ti'itɨ́j jɨme'e.

12 Matɨ́'ɨj caí xɨ á a'atanéj seica ɨ teteca jamuan a'ɨ́jna ɨ Jacobo, ayée pu rɨjcaa a'ɨ́jna ɨ Pedro. Huá'a jamuan pu tí'icua'acare'e a'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, matɨ́'ɨj e'iré'ene a'ɨ́ɨme ɨ seica, Pedro pu ayén a'utéjche tɨ ajtára'ani huá'a jemi ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu ché'e huá'ajaahuate'eca'a a'iné huá'atziɨɨne'eca'a a'ɨ́mej ɨ mej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́ɨme ɨ mej miyen ra'antisí'iche ɨ runavij.

13 Majta ɨ seica ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, camu majta miyen huarɨ́j jé'iyecan jɨme'e sino miyen hua'itzi jɨ́n ruseíjrataca'a a'ij tɨ ajta huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ Pedro. A'ɨ́j pu jɨ́n te'uteujhua'itze ajta a'ɨ́jna ɨ Bernabé.

14 Tɨ́'ɨj ayén tináamitɨejte'eca'a mej caí miyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tí'itamua'ate ɨ niuucari, matɨ́'ɨj neseɨiraca'a ɨ teɨte niyen tiraata'ixaa ne'ɨ́jna ɨ Pedro tɨjɨ́n: “Mú'ee pej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ mej Israél jetze huanéj. Mɨ́ pajta mú'ee, ayée pepu'u ti'iti'á'acha'ɨɨ matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Pecaj xaa ne'u piyen ti'iti'á'acha'ɨɨ. ¿A'iné een jɨme'e piyen huá'aruure pe'ɨ́mej ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi miyen te'araúrasten tihuá'aye'ira a'ɨ́ɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan?”

Dios pu ayén naíjmi'ica huirátuaasin matɨ́j mana'a mej té'atzaahuate'e

15 Teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan te'ɨjna jɨme'e tej Israél jetze huanéj. Catu
huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ mej auté'ɨtzea'ara ɨ Dios jemi.
16 Teen tu tiyen ramua'aree a'ij tɨ een ɨ Dios jemi tɨ ja'atí rɨ'éene'ecán jɨn
huateáturan ɨ jemin. Capu xaa ne'u ti'itɨ́ a'ij tiraatévaire'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ
pua'a nain jɨn araúrasten a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, sino a'ɨɨ pu xaa
rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi tɨ pua'a a'ɨɨn ra'ará'astijre'en ɨ Jesús tɨ
ajta i'i Ciríistu'u. Teajta iteen, ayée tu teajta iteen teri rá'atzaahuate'e te'ɨjna ɨ
Ciríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨjna
jɨme'e tej ra'ará'astijre'en te'ɨjna ɨ Ciríistu'u. Catu xaa ne'u ra'ará'astijre'e
te'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta a'iné capu ja'atɨ rɨ'éene'ecán jɨn huateáturaasin
ɨ Dios jemi tɨ pua'a ra'ará'astijre'en a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta.
17 Ari tɨ pua'a ayén te'irájra'ani tej tiyen a'ij pua'a éene'ecan jɨn huateáturan
matɨj a'ɨɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan te'ɨjna jɨme'e tej tiyen ráahuausin
tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan jemin ɨ Ciríistu'u, ¿a'iné na'aqui hu-
ataújmua'a? ¿Ni qui ayén huataújmua'a tɨ Ciríistu'u ca'anírja'a tatá'a tej ti tiyen
a'ij pua'a ti'itítacha'ɨɨ? Capu xaa ne'u, capu a'atzu.
18 Mɨ neajta inee, tɨ pua'a neajtahua'a nena'a ra'utéjcheni nej
ra'ará'astijre'en ɨ nej nejmí'i raatapuá'ajtaca'a nej niyen rá'astijre'eca'a,
tɨ pua'a niyen huárɨni neajtahua'a, ayée pu huataújmua'a tɨjɨn yee na'uté'ɨtze
ti'itɨj jɨme'e netɨ́'ɨj amuacaícan raatapuá'ajtaca'a.
19 A'ɨj pu jɨn, netɨ́'ɨj rá'astijre'eca'a ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, ayée pu
teja'uré'ene tɨ caí huatárɨ'ɨristareca'a nej nain jɨn aráne'astijre'en. A'ɨj pu jɨn
ayén pu huataújmua'a, cu xɨee nej huamí'i jemin a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn
tí'aijta nej ni ruurican huateáturan ɨ Dios jemi.
20 Naací'i ajta ineetzi mej mi miyen náaruuren matɨ́'ɨj rá'utatai ɨ Ciríistu'u ɨ
cúruu jetze. A'ɨj nu jɨn caí ché'e nena'a ruurican huateájturaa sino ruurican
nu huateájturaa a'iné Ciríistu'u pu ruurican seijre'e neetzi jetze. Ajta a'ij nej
rɨ́'ɨ tí'itíncha'ɨɨ íjii nej nauj ratéhua'ira'a, ayée nu aránca'ane ne'ɨjna jɨme'e nej
ra'ará'astijre'en ne'ɨjna tɨ i'i yaujra'an pú'een ɨ Dios. A'ɨɨ pu icu naataxɨ́'eve,
ajta huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni neetzi jetze me'ecan.
21 A'ɨj nu jɨn caí mé rúujɨsin ne'ɨjna ɨ tɨ Dios jɨn rɨ́'ɨ tinaatá'a ruxɨ́'evi'ira'a
jɨme'e. Ayej xaa ne'u, tɨ pua'a rɨ'ɨríistanche'e tɨ ja'atɨ ayén rɨ'éene'ecán jɨn
huateáturan ɨ Dios jemi a'ɨjna jɨme'e tɨ nain jɨn ra'ará'asten a'ɨjna jɨme'e ɨ
niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, capu ché'e ti'itɨ́ huatevaɨ́re'enche'e tɨ huamí'i ɨ
Ciríistu'u.

3

Jɨme'en a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, ajta ɨ mej té'atzaahuate'e

1 Mú'een, mɨ sej Galacia a'uchéjme, caxu a'atzu mé úumua'aree mú'een.
¿A'ataani á'amuaaxɨéenereca'a sej si siyen a'ij pua'a mé titeumuá'aren?
Mú'ejmi jemi tu temua'a naa tejámuaatá'ixaa mej rá'utatai me'ɨjna ɨ Jesús tɨ
ajta i'i Ciríistu'u.
2 Niché'e seɨj tejámuaata'íhua'u. ¿A'iné sej si éeni'icɨ'e ra'ancuré'a ɨ
xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios? ¿Ni qui se'ɨjna jɨn sej rá'astijre'eca'a ɨ niuucari ɨ
mej jɨn tí'aijta na'ari se'ɨjna jɨn sej rá'atzaahuate'eca'a ɨ sej ráanamuajri'i itejmi
jemi?
3 ¿Ni tzaa siyen rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ caí mé teuúmua'aree? Ayee xu ra'utéjhuii sej
si siyen araújca'ane se'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. ¿Ni tzaa ayén
tejamuá'amitɨejte'e sej si siyen raanaíjmire'en sej ra'ará'astijre'en ɨ tavástara'a
se'ɨjna jɨme'e sej ru jetze a'ij tirájteu rujɨ́mua'a sena'a? Capu xaa ne'u a'ij
tí'irɨ'ɨri.

4 Naíjmi'i tíj na'a í ti Dios jín rí'i tejamuaatá'a, ¿ni qui ayén tejamuáaruu ti ij
ayén éene'e á'ara'ani ti nain tejá'uveti? Mí ajta, capu xaa ne'u a'ij ámitieere'e
ti pua'a nain tejá'uveti nusu caí.
5 ¿A'iné een jime'e Dios raata'íteca'a í ruxíejniu'uca ti a'íin mú'ejmi jemi
huateáturan? Ajta, ¿a'iné een jime'e Dios ayén tiu'umuáriej mú'ejmi jemi
a'íjna jime'e ti raaré'an í tí'imuari'ihua ti huápi'i ruxe'eve'e? ¿Ni qui ayén
huaríj a'íjna jime'e sej ra'ará'astijre se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta? Capu
a'atzu xaa ne'u, sino ayée pu'u huaríj a'íjna jime'e sej rá'atzaahuate'eca'a í tej
teri tejamuá'ixaa.
6 Ayee pu che'atá na'a té'atzaahuate'eca'a a'íjna í Abraham teecan a'ij ti
Dios tiraata'ixaa. A'íj pu jín, Abraham ri'éene'ecán jín huateájturaa í Dios jemi.
7 Setá'aj siyen ráamua'aree se'íjna ti jíme'en yee matíj mena'a pua'amé í mej
té'atzaahuate'e, a'ii mú nu'u a'íin pú'een í mej jetzen airáane a'íjna í Abraham
teecan.
8 Ajta, jéjcua imuá, a'íi pu ayén té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze ti Dios
ayén tihua'atá'acare'en a'ímej í mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi
ri'éene'ecán jín huateáturan í jemin a'íjna jime'e í mej té'atzaahuate'e, micu.
Ajta a'íin í Dios, amuacaícan pu ayén tiraata'ixaa a'íjna í Abraham teecan
a'íjna í niuucari ti jíme'en Dios hua'irájtuaani, ayén tijín: "Naíjmi'ica í teite í
mej huachéjme íiyen chaanaca japua, nee nu yee rí'i tihua'utá'asin mú'eetzi
jime'e."
9 A'íj pu jín, naíjmi'ica í mej té'atzaahuate'e, Dios pu rí'i tihua'utá'asin
jamuan a'íjna í Abraham teecan ti ajta rá'atzaahuate'eca'a í Dios.
10 Mí ajta a'íime í mej ra'ará'astijre me'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta,
naíjmi'ica pu puaíjtzi huatá'asin í Dios, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "Puaíjtzi
pu yee tiraatá'asin ja'atí ti na'a ti caí nain jín ra'ará'astijre'en a'ij ti ye'í té'axa
jetzen í niuucari í mej jín tí'aijta."
11 Ajta a'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, capu ri'irí ti a'íin ayén ráaruuren í
ja'ati tí'ij ayén urarí'ene'acan jín huateáturan í Dios jemi. Ayee pu'u éene'e
já'araa a'iné ayée pu ajta té'eyu'usi'i tijín: "A'íi pu hui ti ri'éene'e jín hu-
ateájturaa í Dios jemi, a'íi pu yee ruuri a'ame a'íjna jime'e, icu, ti a'íin ayén
té'atzaahuate'e."
12 Tí pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en í niuucari í mej jín tí'aijta, capu
ayén ruxe'eve'e ti a'íjna ja'atí té'antzaahuate'en, sino ché'e ra'ará'astijre'en
pu'u a'íjna í niuucari a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "A'íjna ti yee ayén
ra'ará'astijre'en a'ij ti té'eyu'usi'i í niuucari jetze, a'íi pu yee a'íjna jín rí'i
ti'itiújcha'ii a'ame."

Single Line Composer

13 Ajta a'íjna í Ciríistu'u, a'íi pu tu'irájtuaa ti ij caí puaíjtzi táaci'iti a'íjna jime'e
tej caí rá'astijre'e í niuucari í mej jín tí'aijta. Puaíjtzi pu xaa raací'i ta jetze
me'ecan a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín: "Puaíjtzi pu yee raatá'asin ja'atí ti na'a
mej rá'atatan í ciyej jetze."
14 Ayee pu a'íjna jín tiráaruu ti ij ayén tihuá'uci'iti a'ímej í mej caí Israél jetze
ajtéme'ecan a'íjna í ti jín Dios rí'i tiraatá'a a'íjna í Abraham teecan, ti ij ajta
tej te'íjna jín té'atzaahuate'e tej tij ra'ancuré'an te'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í
Dios a'ij ti a'íin ari te'ataújratziiri'i.

Jíme'en í niuucari í mej jín tí'aijta ajta a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i

15 Casi'i, ne'ihuaamua'a, tiché'e te'íjna jín tiu'utaxáj a'ij ti tí'irineca tej ti
teuj yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Tí pua'a ja'atí ari ra'uyú'uxaca'a
í cuapée jetze í mej jín ra'ancuré'an í ti'á'ara'an í ja'atí ti huamí'i, ti pua'a

ari ayén téˈeyuˈusiˈihua aˈij tɨ tiraavíjteˈe, capu rɨˈɨrí tɨ jaˈatí tiˈitɨ máàj jetzen raˈuyúˈuxa. Ruxeˈeveˈe mej raˈaráˈastijreˈen aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈihua.

16 MeˈecuiI xaa, Dios pu ayén ajmíˈi teˈataújratziiriˈi tiˈitɨj jɨmeˈe aˈɨ́jna jemi ɨ́ Abraham teecan, ajta aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej jetzen aˈiránejsin. Aru, capu ayén téˈeyuˈusiˈi ɨ́ yuˈuxari jetze tɨ ayén tihuáˈucɨˈɨtíicheˈe ɨ́ mej muˈiitɨ́ aˈiránejsin aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan jetze, sino tɨ ayén tiráacɨˈɨtiicheˈe ɨ́ tɨ seɨ́j naˈa aˈiránejsin. Ajta aˈɨ́ɨn tɨ seɨ́j naˈa, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ CɨríistuˈuI.

17 Ayee pu huataújmuaˈa aˈɨ́jna. Amuacaícan, Dios pu ayén raatáˈa ɨ́ runiuuca ɨ́ Abraham jemi aˈij tɨ tejaˈuréˈenejsin. Tɨ́ˈɨjta ari teuumé'eca aˈachú cumu muáacuacientos nineˈiraˈa japuan seité japuan tamuáamuataˈa, aj puˈi Dios huaˈutáˈa aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta. Aˈɨ́j pu jɨ́n, capu rɨˈɨrí tɨ aˈɨ́ɨn niuucari raˈuréˈuuna aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios amuacaícan tihuauˈíjca ɨ́ Abraham teecan jemi. Aˈɨ́j pu jɨ́n aúcheˈe tíˈivaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n tihuauˈíjca.

18 Ayee puˈu tíˈeen, aˈiné tɨ puaˈa tiˈitɨ́ ayén tiráacɨˈɨti seɨ́j ɨ́ jaˈatɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta ayén tiraatáˈaca, capu chéˈe ayée naˈa éeneˈe aˈame tɨ ayén tiráacɨˈɨti aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ jaˈatí ayén teˈataújratziiriˈi tɨ ayén nuˈu tejaˈuréˈenejsin. Ajta aˈɨ́ɨn Dios, aˈɨ́ɨ pu ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨ́n ayén rɨ́ˈɨ tiraatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan aˈiné ayée pu teˈataújratziiriˈi.

19 Tɨ́ puaˈa ayén een, ¿aˈiné tɨ i Dios huaˈutáˈa aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta? Ayej xaa neˈu, ayée pu een jɨ́n raateájtuaa huáˈa jemi mej mi ráamuaˈaree nain jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ayee pu éeneˈe áˈameˈenecheˈe ajta naˈa caí huataseíjreˈenecheˈe aˈɨ́jna tɨ jetzen huanéj aˈɨ́jna ɨ́ Abraham teecan aˈij tɨ ayén Dios tihuauˈíjca tɨ ayén téˈemeˈencheˈe. Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, capu Dios ruseɨ́j raateájtuaa huáˈa jemi, sino aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe ɨ́ ta japua, aˈɨ́ɨ mú majta raaxɨ́ˈepɨˈɨntare mej mi huáˈa jemi raateájtuaani meˈɨ́jna ɨ́ niuucari.

20 Ayee puˈu naˈa, tɨ puaˈa ayén seijreˈe seɨ́j tɨ íˈixɨˈepɨˈɨn, aˈɨ́ɨ pu tihuaˈutévaɨreˈesin naíjmiˈica ɨ́ mej tíˈirixaateˈe, mej mi raˈantipuáˈajteˈen. Mɨ́ ajta, seɨj puˈu púˈeen ɨ́ Dios. Ruseɨ́j pu ayén tihuauˈíjca, ajta ruseɨ́j pu raanaíjmire.

Jɨmeˈen ɨ́ tɨ jɨ́n tíˈivaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej tíˈaijta

21 ¿AˈinéI naˈa ji? ¿Ni qui ayén huataújmuaˈa tɨ seɨcɨé téˈaxa aˈɨ́jna jetze ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta, ajta seɨcɨé téˈaxa aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios teˈataújratziiriˈi? Capu xaa neˈu, aˈiné tɨ puaˈa ayén tíˈirɨˈɨriistacheˈe tɨ taatáˈacareˈen tej rúurijcheˈe ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ huateájturaa aˈɨ́mej jemi, aj pu xaa, icu, rɨˈɨríistacaˈa tej rɨˈéeneˈecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna jɨmeˈe tej ráˈastijreˈe teˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta.

22 Mɨ́ ajta, aˈɨ́jna ɨ́ niuucari jetze, ayée pu téˈaxa mej nuˈu naímiˈi miyen auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aˈachú mej menaˈa puaˈamé yen huachéjme íiyen chaanaca japua. Ayee pu een jɨ́n téˈaxa tɨ ij aˈɨ́jna jɨ́n rɨˈɨriistan tɨ aˈɨ́ɨn Dios teˈataújratziiriˈi tɨ tihuáˈucɨˈɨti aˈɨ́jna jɨmeˈe mej raˈaráˈastijreˈen meˈɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta iˈi CɨríistuˈuI. Jee xaa neˈu, ayée puˈu naˈa tɨ aˈɨ́jna tɨ jɨ́n Dios teˈataújratziiriˈi, aˈɨ́mej pu tíˈicɨˈɨti aˈɨ́mej ɨ́ mej miyen téˈatzaahuateˈe.

23 Tɨ́ˈɨj caí xɨ huataseíjre ɨ́ CɨríistuˈuI tej ti tiyen raˈaráˈastijreˈen, ayée pu éeniˈicɨˈe seijreˈecaˈa cumu tej aiteánamiˈihuacaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ caˈanín jɨ́n tachaˈɨ aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tíˈaijta. Ayee tu éeneˈe huateájturaa aˈájnáˈɨmua tɨ́j naˈa tɨ yú eˈiréˈene tɨ́j íjii ayén huataseíjre aˈɨ́jna ɨ́ tej teri ticu ráˈatzaahuateˈe.

24 Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén pu tachaˈɨ aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ajta naˈa caí huataseíjreˈen ɨ́ CɨríistuˈuI tej ti tiyen rɨˈéeneˈecán jɨ́n huateáturan aˈɨ́jna jɨmeˈe tej raˈaráˈastijre teˈɨ́jna ɨ́ CɨríistuˈuI.

25 Me'ecui xaa ne'u, a'iné ari huataseíjre ɨ tej jemin rá'astijre'e, capu ché'e
tacha'ɨ a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta.
26-27 Naími'i xu yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e
se'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, a'iné Cɨríistu'u pu á'amuaneere'e sej si'i siyen
éene'e xá'ara'ani tɨ́j a'ɨ́jna, setɨ́j sena'a pua'amé huámuaɨ'ɨvijhuaca'a ɨ jemin.
28 A'ɨ́j pu jɨ́n, caí ché'e mé'e já'ahua'a ɨ tɨ Israél jetze ajtéme'ecan, na'ari tɨ
jí'i Griego. Capu ajta mé já'ahua'a ɨ Cɨríistu'u jemi ɨ tɨ jí'i seɨ́j tɨ ca'anéeri jɨ́n
tí'imuaɨ'e nusu ɨ tɨ ruxɨéehua jɨ́n tí'imuaɨ'e. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e ɨ
Cɨríistu'u tɨ pua'a ja'atɨ́ teáata'a pú'eene'en nusu 'ɨ́ita'a na'a, a'iné naíjmi'i xu
Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Mú'een xu xaa seɨj teɨtejra'a pú'een ɨ jemin.
29 Ajta, tɨ pua'a siyen Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́j xu jɨ́n seajta
yaújmua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ Abraham teecan, ajta a'ɨ́ɨ pu tejá'amuacɨ'ɨti
a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i.

4

Cɨríistu'u pu'u raayɨ́'ɨtɨ tɨ rɨ́'ɨ taateájtuaani tɨ́'ij Dios taatéya'upuajta

1 Niché'e niyen neajta seɨj tiu'utaxáj. A'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ ayén nain tiráacɨ'ɨti,
meenti auj pá'arɨ'ɨsta, ayée pu che'atá na'a een tɨ́j ajta seɨ́j tɨ ca'anéeri jɨ́n
tí'imuaɨ'e. Capu amɨ́n a'ij tɨ ari nain ti'á'ara'an pú'een.
2 Ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ mej racha'ɨɨ, ɨ mej me'ɨ́jna
jɨ́n antiújmua'aree mej tiú'ucha'ɨɨn nain ɨ ti'á'ara'an ajta na'a caí ari ayén
te'araúrasten a'achú pua'an nine'ira'a tɨ ari pɨ́ti'ihuáujxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i ɨ
tá̀atajra'an jemi.
3 Ayee pu che'atá na'a éene'e já'araa itejmi jemi. Tɨ́'ɨj caí xɨ teja'uré'ene
a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen tí'itacɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ tɨ ari pɨ́ti'ihuáujxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i,
ayée tu éeni'icɨ'e seijre'eca'a matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej ca'anéeri jɨ́n tí'imuaɨ'e a'iné
teuche'e tu rá'astijre'eca'a ɨ tihuá'aye'ira ɨ mej rujɨ́ɨmua'a mena'a rájteu ɨ mej
Israél jetze ajtéme'ecan.
4-5 Mɨ́ ajta Dios, tɨ́'ɨj ari teja'uré'enen a'ɨ́jna xɨcájra'a tɨ jetzen ayén
raaxɨ́'epɨ'ɨntare, a'ɨ́ɨ pu ruyauj a'uta'íteca'a tɨ yé ve'ecáanen. Ajta a'ɨ́ɨn
yaujra'an, a'ɨ́ɨ pu huanú'ihuaca'a ɨ 'ɨ́ita'a jetze, ajta ayén tiraacɨ́'ɨ tɨ ayén
tira'ará'astijre'en ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, tɨ ij a'ɨ́ɨn hua'irájtuaani a'ɨ́me
ɨ mej ca'anéeri jɨ́n rá'astijre'eca'a me'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, tej ti
tiyen ra'ancuré'an nain a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén
taatéya'upuajtaca'a.
6 A'iné mú'een xu yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios, Dios pu ye'uta'íteca'a ɨ
ruyauj xɨéjniu'uca tɨ́'ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an huateáturan ɨ á'amuatzajta'a.
A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucari tɨ ayén rájee tɨjɨ́n: “Abba, mɨ pej ní'iya'upua.”
7 A'ɨ́j xu jɨ́n caí ché'e ca'anéeri jɨ́n tí'imuaɨ'e sino xu'uri yaújmua'ame'en
pú'een. A'iné mú'een xu'uri yaújmua'ame'en pú'een, Dios pu ajta ayén
amuáaruu tɨ ti'itɨ́j tejamuáacɨ'ɨti.

Pablo pu a'ij té'ujmuajca a'ɨ́mej jɨme'e ɨ mej té'atzaahuate'e

8 Jéjcua ɨmuá, setɨ́'ɨj caí xɨ ramua'ajcaa ɨ Dios, mú'een xu ca'anéeri jɨ́n
tihuá'avaɨre'eca'a a'ɨ́mej ɨ mej caí miyen huataseíjre mej mi dioosi pu'éene'en
muá'ara'ani sino teɨte mu'u miyen tí'ijxe'eve'eca'a.
9 Aru íjii, sej seri ramua'ate ɨ Dios nusu íjii tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuaatá'a
a'ɨ́jna jɨme'e tɨ á'amuamuajte mú'ejmi, ¿a'iné auj tí'iɨ'ɨri tɨ ti'itɨ́ ca'anírja'a
amuaatá'an sej si'i seajtáhua'a ra'ará'astijre'en ɨ tihuá'aye'ira tɨ caí ti'itɨ́j
vaɨre'e, ɨ tɨ caí amuatá'acare'e sej rɨ́'ɨ me títeumuámua'are'en? ¿Ni qui siyen
huataúra'an sej seajtáhua'a ca'anéeri jɨ́n tiu'utévaɨre'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuu-
cari?

10 Mú'een xu siyen tiraayí'itihua'an se'íjna jime'e ti ari a'ájna teja'uré'ene í xicaj ti jetzen ti'ití a'ij huaríj na'ari í máxcira'i ti jetzen ti'ití teja'uré'enejsin nusu a'ájna tí'ij ari pítí'irici víita'ari tzajta'a ca'ín xíjcata'a. Seajta se'íjna autámua'areeri'i í nine'ira'a í mej jetzen miyen tí'ijri'ire ti'itíj jime'e.

11 A'íj nu jín niyen tí'itziiine'e mú'ejmi jime'e. Ayej ne'ase capu ti'itíj huatévai nain í nej jín tiu'umuáriej mú'ejmi tzajta'a.

12 Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej siyen rijca netíj inee. Ayee nu neajta ti'itíncha'iica'a setíj mú'een, setí'ij caí xi ramua'ajcaa í niuucari í mej jín tí'aijta. Netí'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan, caxu ti'itíj jín auteájturaa ineetzi jemi.

13 Netí'ij amuacaícan tejámuaatá'ixaa í niuucari ti jín Dios amua'irájtuaani, ayée nu tí'icui'ican jín niyen huaríj.

14 Jéihua pu huápi'i ámuaatamuári'eristareca'a a'íjna jime'e nej niyen tí'icui'icaa. Mí seajta mú'een, caxu naataxána'ajve. Caxu seajta naatéxieehuataca'a, sino temua'a xu naa tína'ancuré'evi'iti yee cumu nej a'íin pu'éene'en seij ti tí'ivaire'e u ta japua na'ari nej inee a'íin pu'éene'en í Cirístu'u ruseíj ti ajta i'i Jesús.

15 ¿A'ii tá'uj tzaa huaríj sej si caí ché'e siyen rí'i naa tiú'ujtemua'ave'e setíj sejmí'i éene'e netí'ij ne'uun á'ucatii a'amua jamuan? Jee xaa ne'u, ri'irí nej niyen raataxáj tzáahuati'ira'a jime'e yee ti pua'a ri'irístanche'e a'ájná'imua sej siyen huárini, ayée xu ra'itatu'utú'unche'e í á'amuaji'isi, seajta naatatú'utu'ute'enche'e ineetzi.

16 ¿A'iné na'a qui? ¿Ni seri néjcha'iire'e se'íjna jime'e nej niyen tzáahuati'ira'a jín tejá'amua'ixaate'e?

17 Majta a'íime í teite, jeíhua mú á'aviicua'ire'e mej mi amuaatémua'iti n mej mi rujíimua'a mú'ejmi jime'e huaújtemua'ave'en. Ayee mú tí'ijxe'eve'e tej tij já'ita'a a'utáciine sej si caí ché'e á'aviicua'ire'e téjmi jamuan sino sej si siyen sicu rí'i tihuá'axe'eve'e a'ímej.

18 Naa pu xí'epi'in ti pua'a ja'atí á'aviicua'ire'e sej si rí'i tiraatéxe'eve'en. Ajta capu ayén ruxe'eve'e nej ne'uun á'ucatii a'amua jamuan. A'íi pu'u ché'e a'íin a'utéviicua'ire'en a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna jime'e ti í'ixi'epi'in.

19 Mí sej ní'iti'irijmua'a, jeíhua nu tirajpuaíitzi na'ame mú'ejmi jime'e, ayén cumu í 'íita'a ti ra'utacuí'ine pa'ari'i jime'e. Ayee pu té'eme ajta sena'a caí siyen che'atá sena'a rí'i titetiújcha'ii tíj a'íjna í Cirístu'u.

20 Canu a'atzu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini mú'ejmi jime'e. Rí'i cu nena'a ne'uun á'ucatijche'e mú'ejmi jemi nej ni'i caí ché'e tejá'amuayu'use'e nena'a, sino nej ni tejamuá'ixaate'en seneseíiraca.

A'íjna í Agar, ajta a'íjna í Sara, í tej jíme'en yaú'itiée tá'ara'ani í mej hua'apua

21 Setá'aj siyen tinaatá'ixaate'en mú'een mi sej siyen raxí'eve'e sej si ra'ará'astijre'en se'íjna í niuucari í mej jín tí'aijta, ¿ni tzaa secaí siyen tiráanamuajri'i a'ij ti té'axa a'íjna jetze í niuucari?

22 Ayee pu té'eyu'usi'i ti nu'u hua'apuaca típe'eristemua'a í mej teteca a'íjna í Abraham teecan. Seij pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íita'a ti nu'u ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a, ajta í seíj, a'íi pu nu'u jetzen huanú'ihuaca'a a'íjna í 'íita'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e.

23 A'íjna ti huanú'ihuaca'a a'íjna jetze í 'íita'a ti ca'anéeri jín tí'imuari'eca'a, a'íi pu nu'u che'atá na'a ayaana éene'en huanú'ihuaca'a matíj í ti'iríi. Ajta nu'u í seíj, a'íjna ti nu'u huanú'ihuaca'a jetzen í 'íita'a ti nu'u ruxiéehua á'uche'ecane'e, a'íi pu a'íjna jín huanú'ihuaca'a ti nu'u Dios ayén jín te'ataújratziiri'i.

24 Rɨ'ɨrí tej tiyen raataxáj tɨ ayén huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén té'eyu'usi'i. A'ɨ́ime ɨ́ 'uuca ɨ́ mej hua'apua, ayée mú huataújmua'a ɨ́ niuucari tɨ hua'apua tɨ jɨ́n Dios tihuau'ɨ́jca ɨ́ teteca jemi. Seɨj niuucari pu a'uun é'eme'ecan ɨ́ jɨrí japua tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Sinaí. A'ɨ́j mú jetzen a'iránejsin a'ɨ́ime ɨ́ tɨ'ɨrí ɨ́ mej tiu'utévaɨre'esin ca'anéeri jɨme'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari, a'ɨ́j pɨ́rɨcɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n Hagar.

25 A'ɨ́jna ɨ́ Hagar, ayée pu huataújmua'a a'ɨ́jna ɨ́ jɨrí ɨ́ Sinaí, tɨ a'uun a'utacá'a u Arabia. Ayee pu ajta huataújmua'a chajta'a tɨ é'eseijre'e u Jerusalén, a'iné aúche'e pu ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e jamuan ɨ́ yaújmua'ame'en.

26 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jerusalén tɨ ta japua é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ruxɨéehua á'uche'ecan. Ajta a'ɨ́ɨ pu pú'een ɨ́ tanáàna.

27 Ayee pu'u na'a a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Pajta mú'ee, tɨ caí ché'e mua'utacuí'ini, patá'aj ca'anín jɨ́n huá'ayeinixɨ'ɨn.
Ayee pej huárɨni, a'iné pepu'uri jaítze'e tiyaúumua'a pua'amé mɨ pej caí ja'anáj autájucataca'a caí a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ rucín jamuan huáhuii.

28 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, ayée xu che'atá sena'a seijre'e tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Isaac tɨ a'ɨ́jna jɨ́n airáane tɨ jɨ́n Dios ayén te'ataújratziiri'i.

29 A'ajná'ɨmua a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ ayén che'atá na'a éene'en huanú'ihuaca'a matɨ́j ɨ́ tɨ'ɨrí́i, a'ɨ́ɨ pu a'ij pua'a tiráaruu a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ ayén huanú'ihuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tí'imuarɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ajta ɨ́jii, ayée pu che'atá tí'irɨneca.

30 Mɨ́ ajta, ¿a'iné té'axa ɨ́ yu'uxari jetze? ¿Ni qui ayén tɨjɨ́n yee: "Patá'aj yeehui raatamuárite'en pe'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e, pajta yeehui ɨ́ yaujra'an"? Jee xaa, a'iné capu yee ja'anáj ti'itɨ́ tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e, sino "nain pu yee tí'ijcɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruxɨéehua á'uche'ecan."

31 A'ɨ́j pu jɨ́n, ne'ihuaamua'a, catu te'ɨ́jna jetze airáane a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'eca'a. Catu xaa ne'u, sino a'ɨ́j tu jetzen airáane a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruxɨéehua á'uche'ecane'e.

5

Mej nu'u caí taúra'acare'en mej ca'anéjri jɨ́n tí'imuarɨ'e

1 Cɨríistu'u pu tu'irájtuaa tej ti taxɨéehua á'ujujhua'ane'en. A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu ché'e taúra'acare'en sej siyen ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e. A'ɨ́ɨ pu xaa á'amuamuárɨ'eristée a'ame.

2 Neajta inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ́ pua'a siyen huataúra'an mej ra'antisíjchixɨ'ɨn ɨ́ a'amua navij jetze, capu ché'e a'atzu jamuaatévaɨre'esin ɨ́ Cɨríistu'u.

3 Neajta nu niyen tiraatá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jɨme'e ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén huataúra'an mej ra'antisíjche ɨ́ naviira'an jetze, ayée pu ajta ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn nain jɨ́n ra'aráastijre'en tɨ́j na'a a'ij tɨ té'eyu'usi'i jetzen ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

4 Mú'een, mɨ sej nu'u siyen rahuauhuau sej si rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi, mú'een xu seri mé rúurɨe se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Mú'een xu ajtacɨ́j jemin a'ɨ́jna ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ tejamuaatá'a.

5 Mɨ́ teajta iteen, teen tú te'ɨ́jna jetze arátaca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios te'ɨ́jna jɨme'e tej té'atzaahuate'e. Ayee tu een jɨ́n arátaca'anéecan jɨ́n rachú'eve'en tɨ ayén titáacɨ'ɨti tej ti tiyen rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ Dios jemi a'ij tej tí'ijxe'eve'e.

6 Ayee pu'u tí'een, a'iné ɨ́ Cɨríistu'u jemi, capu a'atzu jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ari ra'antisíjcheca'a ɨ́ runavij nusu caí. Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu xaa jetzen

ruxe'eve'e tɨ ja'atí ayén hua'utaxí'eve'en ɨ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e tɨ té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.
7 Temua'a xu sejmí'i siyen tí'ijrɨ'ɨrejca'a. ¿A'ataani tejamua'antiú'uuni'iri'i
sej si caí ché'e siyen rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna?
8 Capu xaa ne'u ayén ca'anírja'a amuaatá'aca a'ɨ́jna tɨ á'amuajee, sino seɨj
pu ja'atí jetze me'ecan.
9 Ayej ne'ase tɨ ayén che'atá na'a á'amuaruure tɨ́j ajta ayén raruure ɨ pan
ɨ mej rana'achite me'ɨ́jna ɨ levadura ti'itɨ́. Aj pu'i rárutixɨ'ɨn nain japua ɨ pan
tzajta'a.
10 Ayee pu tiná'amitɨejte'e tɨ tavástara'a caí amuaatá'a sej seɨcié
tiú'umua'ati. Ajta a'ɨ́in ɨ ja'atɨ tɨ tejamua'antiú'uuni'i, tavástara'a pu puaíjtzi
raatá'asin, ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rɨcɨ.
11 Ayee nu tejá'amua'ihua'u, ne'ihuaamua'a, tɨ pua'a niyen nena'a
tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén nu'u tiú'ujxe'eve'e mej ra'antisíjche ɨ runavij, ¿a'iné
een jɨ́n miyen mauj a'ij pua'a neruure? Tɨ́ pua'a niyen tejá'amua'ixaate'e,
capu ché'e ja'atí nejaaxɨéete'e a'ame a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tejá'amua'ixaate'e
tɨ Cɨríistu'u huamí'ɨ ɨ cúruu jetze.
12 Ajta jɨ́me'en a'ɨ́mej ɨ mej tejamua'antiú'uuni'i, ayée pu tina'aráanajche
ineetzi, tɨ ru'uráxuaahua ɨ nahuaa tɨ ij nain jɨ́n hua'atésijchixɨ'ɨn.
13 Mí seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, Dios pu ayén amuaatajé sej si'i
ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en, sicu. Ayee pu i éene'e, caxu huataúra'an sej si
siyen ché'e sena'a tí'ijrɨ'ɨrée a'ij tɨ tejamuá'amitɨejte'e ɨ tɨ a'ij pua'a een jɨme'e,
sino setá'aj huateújvaɨre'en rujɨ́imua'a se'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.
14 Setá'aj siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ́ɨ a'iné tɨ́j na'a tɨ té'axa jetzen ɨ niuucari ɨ mej
jɨ́n tí'aijta, nain pu araúrastejsin seɨj jɨme'e ɨ niuucari tɨ ayén yee: “Patá'aj yee
raxɨ́'eve'e pe'ɨ́jna ɨ axɨ́'ej tevi patɨ́j aseɨj tí'axe'eve'e.”
15 Tɨ́ pua'a seuj siyen a'ij pua'a tiú'uxajta, na'ari seuj siyen titetiújcha'ɨ́ɨre'e
se'ɨ́jna jɨme'e sej chueere'e, rɨ́'ɨ xu'u mú'een sej si caí ahuáujpua'ajte'en
rujɨ́imua'a.

Jɨ́me'en a'ɨ́jna tɨ ta tzajta'a huiránineica, ajta a'ɨ́jna tɨ a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios airánineica

16 A'ɨ́j nu jɨ́n, ayée nu tejá'amua'ixaate'e, setá'aj siyen tí'ijrɨ'ɨrée sej se'ɨ́jna
jetze aráujca'ane'e ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios sej si caí siyen ra'ará'astijre'en
se'ɨ́jna ɨ tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ a'amua tzajta'a.
17 Ayee pu'u, a'iné ɨ xɨ́'evi'ire'ara'an tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ tzajta'an
ɨ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu rájcha'ɨ́ɨre'e ɨ xɨ́'evi'ire'ara'an ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. A'ɨ́ɨ
mú miyen tiújcha'ɨ́ɨre'e. A'ɨ́j xu jɨ́n caí ja'anáj á'aturaaven ti'itɨ́j jɨme'e sej si caí
siyen huárɨni a'ij sej rɨníiche'en.
18 Mí ajta, tɨ pua'a a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén ca'anírja'a
amuaatá'an sej si siyen ra'ará'astijre'en a'ij tɨ a'ɨ́in tí'ijxe'eve'e, capu ché'e
mú'ejmi jetze te'upuá'ajte'en ti'itɨ́j jɨme'e a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta.
19 Temua'a pu tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ rɨcɨ tɨ pua'a ja'atí ayén ra'ará'astijre'en
ɨ ruxɨ́'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ tzajta'an. Ayee mú rɨcɨ ɨ teɨte,
metí'ixana'acɨre'e, majta a'ij pua'a titejá'ujujhua'ane'en. Cha'a na'a mú
taúra'aca seica jamuan ɨ teɨte.
20 A'ɨ́ɨ mú majta huá'anajche a'ɨ́mej ɨ mej caí dioosi pú'een, majta mú
huá'achahua'iraca ɨ ruxɨ́'ej teɨte. Jé'ecan mú tiújcha'ɨ́ɨre'e muá'aye'i seica
jamuan. Camu majta rɨ́'ɨ tí'iru'ixaate'e. Majta mú á'ujchuéere muá'aye'i.
Jé'ecan mú majta runé'usi'ite'e muá'aye'i me'ɨ́jna jɨme'e mej tiú'uteúra'ate'en
nain. Já'ita'a mú a'utacɨ́'ɨca muá'aye'i. Majta téhuiicare'e muá'aye'i seica jemi
me'ɨ́jna jɨme'e mej seɨcié tí'imua'atze.

21 Jé'ecan mú majta tí'inecua'atze ɨ tihua'áa ɨ seica, majta rutá'aruaijve'e. Meta'aruáj mú ruxɨéehua á'ujujhua'ane'e muá'aye'i jamuan ɨ mej tí'iyeste ti'itɨj jɨme'e. Tɨj na'a tɨ ayén a'ij pua'a een, ayée mú rɨcɨ a'ɨɨme ɨ mej ra'ará'astijre'en ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ huá'a tzajta'a. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e, a'ɨɨme ɨ mej miyen a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, capu xaa ne'u ayén tihuá'acɨ'ɨti mej me'uun a'uteárute a'u tɨ Dios é'eseijre'e.

22 Mɨ majta a'ɨɨme ɨ mej jetzen araújca'ane me'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ayée mú rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Mehuá'axe'eve'e mú muá'aye'i ɨ seica ɨ teɨte. Maújtemua'ave'e mú muá'aye'i. Temua'a pu naa rɨ'ɨ huateápua'areca'a ɨ huá'a tzajta'a. Majta raayɨ'ɨtɨ mej te'utáviicua'i me'ɨjna jɨme'e tɨ huá'amuarɨ'eriste'e. Rɨ'ɨ mú majta tihuá'acha'ɨɨ muá'aye'i ɨ ruxɨ'ej teɨte. Rɨ'ɨ mú tí'iteteɨte a'ɨɨme. Camu ti'itɨj jín auté'ɨtzeaara ɨ seica jemi.

23 Rɨ'ɨ mú tí'itiújcha'ɨɨcan jɨn mé á'ujujhua'an. Camu majta rɨ'ɨ a'ij rɨj muá'aye'i. Ajta a'ɨmej jɨme'en ɨ teɨte mej miyen 'een, capu mé'e já'ahua'a seɨj ɨ niuucari tɨ ayén huá'a jetze ti'itɨj jín te'upuá'ajte'en.

24 Majta a'ɨɨme, ɨ mej jetzen ajtéme'ecan ɨ CɨríIstu'u, mu'uri nain tí'iteca'a me'ɨjna jɨme'e ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ huá'a tzajta'a mej mi caí ché'e a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ.

25 Tɨ pua'a tiyen ruurican huateáturan ɨ Dios jemi te'ɨjna jɨme'e tej jetzen arátaca'anen te'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, tiché'e teajta tiyen rɨ'ɨ ti'itítacha'ɨɨ te'ɨjna jɨme'e tej teajta jetzen arátaca'anen te'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an jetze.

26 Tiché'e caí á'atatzaahuate'e ti'itɨj jɨme'e. Tiché'e teajta caí ca'anɨjra'a tatá'acare'en tej ti huatétane'usi'ite'en tajɨɨmua'a. Tiché'e teajta caí tihuá'anecua'atzi'ira ɨ tihua'áa ɨ taxɨ'ej teɨte.

6

Mej nu'u huateújvaɨre'en seɨj ajta seɨj

1 Ne'ihuaamua'a, tɨ pua'a seɨj mú'een auteáturan ti'itɨj jɨme'e, setá'aj siyen huáɨni. Ché'e seɨj mú'een rɨ'ɨ ráaruuren. Ajta a'ɨɨn tɨ rɨ'ɨ ráaruurejsin, ché'e a'ɨɨn pu'éene'e ɨ tɨ jaítze'e araujca'anée a'ɨjna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios. Ché'e ajta rɨ'ɨ tí'itiújcha'ɨɨcan jɨn ayén rɨ'ɨ ráaruuren, ajta caí yá'uhua'anan tɨ í'irɨ'ɨri tɨ ti'itɨ ca'anɨjra'a raatá'an tɨ ij ayén che'atá na'a auteáturan tɨj ajta ɨ seɨj.

2 Sej si ra'ará'astijre'en ɨ niuucari tɨ CɨríIstu'u jetze me'ecan. Ruxe'eve'e sej siyen huateújvaɨre'en seɨj ajta seɨj se'ɨjna jɨme'e tɨ ja'atɨ te'utáviicua'i a'ɨjna tɨ raatamuárɨ'eriste'e.

3 Ayee pu'u, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén tiraatámitɨejte'e tɨ a'ɨɨ na'a ruseɨj jeíhua ruxe'eve'e, tɨ pua'a caí ti'itɨ, a'ɨɨ pu rucuanamuan ruseɨj ɨ ru tzajta'a.

4 Mɨ ajta, ché'e ayén éene'en tɨ ja'atɨ tɨ na'a ayén tiráamua'ati a'ij tɨ tí'imɨjhuaca ruseɨj. Tɨ'ɨjta ayén huarín, aj pu xaa rɨ'ɨrɨísta a'ame tɨ ahuaújtzaahuate'en, aru a'ɨɨ pu'u na'a a'ɨjna jɨme'e tɨ ari tiú'uruu ruseɨj. Capu ché'e ruxe'eve'e a'ame tɨ a'ɨɨn ayén ahuaújtzaahuate'en a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí ɨ ruxɨ'ej tevi.

5 Ché'e ayén éene'en a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ ja'atɨ tɨ na'a ayén rá'aviicua'iran a'ɨjna jɨme'e tɨ raatamuárɨ'eriste'e.

6 Ajta a'ɨɨme tɨ ja'atɨ ayén tihuá'amua'ate a'ij tɨ té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze, miché'e me'ɨn cɨj tiraatá'an ɨ tɨ jín huateújvaɨre'en a'ɨjna tɨ tihuá'amua'ate.

7 Caxu siyen rucuanamua. Capu rɨ'ɨrí sej raatéxɨeehuata ɨ Dios, a'iné a'ɨɨ pu tiu'utanájchita a'ij tɨ tiraavíjte'e. A'achú sej caj tiu'utá'an, ayée pu che'atá na'a tejá'amuacɨ'ɨti.

8 A'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ij ayén rɨ'ɨ tiraatá'an ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een tɨ huiiráninei ɨ tzajta'an, ayée pu tí'iraciɨ'iti tɨ tejá'uriɨeeni a'ɨjna jɨme'e ɨ ruxɨ'evi'ira'a tɨ a'ij pua'a een.

Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ ayén rɨ'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ayén rɨ'ɨ tiraatá'an a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ayée pu tí'iraciɨ'iti tɨ ayén ruurican huateáturan ɨ Dios jemi tɨj na'a rusén jɨme'e.

9 Tiché'e caí taxɨeemɨjte'e te'ɨjna jɨme'e tej tiyen raruure ɨ tɨ i'i xɨ'epɨ'ɨn, a'iné tɨ'ɨj a'ájna teja'uré'enen ja'anáj tɨ huaújxɨ'epɨ'ɨntare, tɨ pua'a tecaí amuacaícan raatéxɨeehuata, a'ájna xɨcájra'a jetze pu xaa tí'itaciɨ'iti nain a'ij tɨ tiraavíjte'e.

10 A'ɨj pu jɨn, tɨj na'a tɨ ayén tí'itaciɨ'iti tej tiyen huárɨni, tiché'e tiyen rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ taxɨ'ej teɨte. Teta'aj jaítze'e rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'ɨmej ɨ mej majta ta jamuan té'atzaahuate'e.

Mej nu'u rɨ'ɨ tiraaseíj tɨ ij caí ja'atɨ huá'ucuanamua

11 Rɨ'ɨ xu'u mú'een tiraaseíj a'ij nej ve'ecán jɨn tira'uyú'uxaca'a ɨ nemuajca'a jɨme'e.

12 Mɨ majta, a'ɨɨme ɨ mej á'amua'ɨtziite'e, ayée mu'u een jɨn tí'itese'e sej si ca'anéjri jɨn ra'ajtásiichixɨ'ɨn ɨ runavij mej mi rujɨɨmua'a mena'a huateújvaɨre'en. Camu raxɨ'eve'e tɨ puaíjtzi hua'utá'an a'ɨjna jɨme'e mej nu'u majta ra'ará'astijre'en me'ɨjna ɨ CɨríIstu'u ɨ tɨ á'utataihuaca'a ɨ cúruu jetze.

13 A'ɨɨ mú huataúra'a mej mi ra'ajtasíjche ɨ runavij, mɨ majta caí camu ra'ará'astijre'e ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta. Ayee mu'u raxɨ'eve'e mej mi amuaataséijrate'en a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan mej mi me'ɨjna jɨn ahuaújtzaahuate'en a'ɨme jemi ɨ sej nu'u ra'ajtasíjcheca'a ɨ runavij.

14 Mɨ neajta inee, ché'e nu'u caí ja'anáj ahuántzaahuate'en ti'itɨj jɨme'e sino ché'e a'ɨɨ pu'u na'a tɨ CɨríIstu'u nej jetze me'ecan rajpuaíjtzi já'araa ɨ cúruu jetze. A'ɨj nu jɨn caí ché'e ra'ará'astijre'en ɨ tihuá'aye'ira a'ɨmej ɨ mej yen chaanaca japua huachéjme. A'ɨj mú majta jɨn néjcha'ɨɨre'e ineetzi.

15 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e a'iné capu ché'e ti'itɨj ne jetze ruxe'eve'e tɨ pua'a ja'atɨ ra'ajtasíjcheca'a ɨ runavij nusu caí. A'ii pu'u xaa Dios jetze ruxe'eve'e tɨ a'ɨɨn ja'atɨ seɨcɨé tiú'umua'ati tɨ ij rujéjcuatze'en huateáturan jemin ɨ Dios.

Ɨ tɨ jɨn ra'antipuá'ari

Single Line Composer

16 Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en, ajta huá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'achú mej mena'a pua'amé ra'ará'astijre'e a'ɨjna ɨ niuucari, a'iné a'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ teɨtejra'a ɨ tɨ Dios hua'antíhuau.

17 A'ɨj pu jɨn íjii tɨ yú auca'itɨ a'ame, ché'e caí ché'e ja'atɨ né'ɨtziite'e, a'iné temua'a nu neri nicu ti'icápita'inara'a ne'ɨjna jɨme'e ɨ nej rajpuaíjtzi ɨ Jesús jetze me'ecan.

18 Ché'e a'ɨɨn tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨríIstu'u, ché'e a'ɨɨn rɨ'ɨ tejamuaatá'an ɨ a'amua tzajta'a, mɨ sej ne'ihuaamua'a pú'een. Ayee pu'u, ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Éfeso a'uchéjme'ecaa

Pablo pu tihuá'iti a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri hua'atéyujta'a a'ujna u Éfeso

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu seɨ́j pɨ́rɨcɨ tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni ti'itɨ́j jɨ́n tiraatévaɨre'en a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi, mɨ sej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, mɨ sej Éfeso é'eche. Nain xu jɨ́n araúraste a'ij tɨ ari tejámua'ɨ́jca a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús.

2 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, ɨ́ tej rájya'upua jamuan, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i CɨríIstu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn, majta amua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ titatá'aca a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i CɨríIstu'u, a'iné a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén taatapuaíjve nain tɨ́j na'a tɨ é'eseijre'e u ta japua tɨ ij titáacɨ'ɨti jamuan ɨ́ CɨríIstu'u.

4 Ayee pu ti'ayajna, a'iné jéjcua ɨmuá, tɨ́'ɨj caj xɨ raatétaahuaca'a ɨ́ chaanaca ɨ́ tej yen japuan seijre'e, a'ájná'ɨmua Dios pu ta'antíhuau jamuan ɨ́ CɨríIstu'u tej ti tiyen urarɨ́'ene'e tá'ara'ani ɨ́ tatzajta'a, tej ti caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ jemin.

5-6 A'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ taxe'eve'eca'a, ayée pu titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨ́ɨn ruseɨ́j tayá'upua á'ara'ani a'ɨ́jna jɨme'e tɨ CɨríIstu'u ayén huárɨni tɨ ta jetze me'ecan huámɨ'ɨni.

Dios pu ayén titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e. Ayee éene'e á'ara'ani, tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa seijre'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨn. Ajta ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n ayén rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨn jamuan a'ɨ́jna ɨ́ tɨ raxɨ́'eve'e, a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u.

7 A'ɨ́ɨ xaa tiu'utanájchitaca'a a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n té'echa'ɨca'a ɨ́ Dios jemi. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiu'utanájchitaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruxuure'e airáaxɨre ta jetze me'ecan tɨ ij Dios ayén titaatá'uuni'i ɨ́ tej jɨ́n jemin auteájturaa. Ayee tu een jɨ́n ramua'aree tɨ Dios rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e, nain jɨme'e tɨ tejé'eseijre'e u ta japua.

8 Nain pu ayén taatapuaíjve a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn nain jɨ́n rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ajta nain jɨ́n yaú'itɨe a'ɨ́jna ɨ́ Dios.

9 Ajta, ayée pu taatá'a tej ráamua'ati ti'itɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ tɨ rú'avaa a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e, a'iné ayée pu ra'aránajcheca'a tɨ ayén huárɨni tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare ti'itɨ́ tɨ jɨ́n ti'itevée a'ame ɨ́ CɨríIstu'u.

10 Ayee pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén éene'e a'ame tɨ́'ɨj teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen nain araúrastejsin, tɨ ij CɨríIstu'u hua'amu'úu pu'eene'e a'ame naíjmi'i matɨ́j mana'a pua'amé é'eseijre'e u ta japua, ajta matɨ́j mana'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

11-12 Teajta iteen, i tej amuacaí rá'antzaahua te'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u, Dios pu ajta ta'antíhuau tɨ ij ti'itɨ́ táacɨ'ɨti jamuan ɨ́ CɨríIstu'u. A'ɨ́ɨ pu jéjcua ɨmuá taaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ij tɨ ayén tira'aránajcheca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Dios nain jɨ́n rɨ́'ɨ tiú'uruuren a'ij tɨ ari ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e ɨ́ jemin.

13 Seajta mú'een, mɨ sej siyen ráanamuajri'i ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna, ɨ́ tɨ Dios jɨ́n amua'irátuaasin, mú'een xu seajta rá'antzaahua. Ajta, ayée pu che'atá

na'a tejamuaací'ɨ jamuan ɨ Cɨrístu'u tɨj ari Dios ayén te'ataújratziiri'i tɨ a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén huateáturan mú'ejmi jemi.
14 Ajta a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ tɨ téjmi jemi huateájturaa, ɨ tej teajta jɨ́n ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ ti'itɨ́ táaci'iti a'ájna xɨcájra'an tɨ jetzen Dios titaatátuiire'esin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ Cɨrístu'u tɨ ta jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a tej ti rɨ́'ɨ tiraatá'an te'ɨ́jna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ naa tí'iseijre'e ɨ jemin.

Pablo pu rahuauhuau ɨ Dios jemi tɨ a'ɨ́n ayén hua'atá'acare'en mej temua'a naa rɨ́'ɨ titá'umua'ati

15-16 A'ɨ́j nu jɨ́n, tɨj na'a nej amuacaí ráanamuajri'i sej siyen rɨ́'ɨ rá'astijre'e ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús, seajta siyen rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios, tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene, canu ja'anáj raata-puá'ajtaca'a nej niyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios mú'ejmi jɨme'e, neajta nu rahuauhuau mú'ejmi jɨme'e.
17 Ayee nu nauj niyen rahuauhuau jemin a'ɨ́jna tɨ ya'upuáara'an pú'een ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrístu'u. Ayee nu rahuauhuau ne'ɨ́jna ɨ ya'upuáara'an tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e tɨ ij a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ayén amuaatá'an sej si rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, sej si seajta rɨ́'ɨ tiyaú'itɨée xá'ara'ani a'ɨ́jna tɨ ari huataseíjre mú'ejmi jemi sej si siyen tiráamua'ati temua'a naa ɨ Dios.
18 Ayee nu neajta rahuauhuau sej si seajta yaú'itɨée xá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e ɨ a'amua tzajta'a sej si siyen ráamua'aree ti'itɨ́ tɨ pírɨcɨ ɨ sej rachú'eve'e, ɨ tɨ jɨ́n amuaatajé ɨ Dios, sej si seajta siyen ráamua'aree a'ij tɨ een tɨj na'a pua'amé tɨ rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ naa seijra a'ame a'ɨ́jna tɨ huá'acɨ'iti a'ɨ́mej ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios.
19-20 Neajta nu niyen rahuauhuau sej si siyen ráamua'aree tɨ caí ámitɨeere'e, tɨ huápɨ'ɨ jeíhua raayɨ́'itɨ ɨ Dios tɨ ti'itɨ́j jɨ́n ayén huáruuren ɨ téjmi tzajta'a a'ɨ́jna ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e. Teen tu tiyen rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiú'uruu ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ Cɨrístu'u jɨme'e tɨ́'ɨj ayén raatarújte huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite, ajta ya'uví'itɨ u ta japua. Tɨ́'ɨj i án yá'ujra ɨ ɨpuari japua rurɨ'ɨrɨ́inta'a pújme'en.
21 Cɨrístu'u pu a'ɨ́jna jɨ́n te'enteájrupi ɨ tɨ jaítze'e ve'ée caí máàj ti'itɨ́ tɨ u júte'e é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee caí máàj ja'atɨ́ tɨ tí'aijta na'ari ja'atɨ́ tɨ ti'itɨ́ jɨ́n antiújmua'aree nusu tevi tɨ ca'anéeri jɨ́n tiu'utéemua'itɨ o ja'atɨ́ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n ti'itéjvee tɨ amuájca jɨme'e. Jaítze'e pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e ɨ niuucari ɨ tej jɨ́n tiyen ratamuá'amua te'ɨ́jna ɨ Cɨrístu'u caí máàj seɨj ɨ niuucari ɨ tej jɨ́n ja'atɨ́ huatamuá'a. Ayee pu xaa ne'u che'atá een ɨjii tɨ me'ecan, ajta tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨj na'a rusén jɨme'e.
22 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu raatá'a tɨ Cɨrístu'u nain jɨ́n antiújmua'areere, ajta a'ɨ́ɨ pu ra'antíhua'u tɨ tiu'utévaɨre'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn pu'éene'e á'ara'ani ɨ hua'amu'úu nain jɨme'e ɨ huá'a jemi ɨ mej e'etiújse'ɨri mej mi raateánajche ɨ Dios.
23 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej e'etiújse'ɨri, ayée mú che'atá mana'a ajtéme'ecan a'ɨ́jna jetze ɨ hua'amu'úu tɨj ja'atɨ́ ratéhua'ira'a ɨ ru jetze, a'iné a'ɨ́jna ɨ Cɨrístu'u tɨ ajta hua'amu'úu pú'een, a'ɨ́ɨ pu huá'anaijmire'en nain jɨme'e. A'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ raanaíjmire'en tɨj na'a tɨ é'eseijre'e tɨ Dios raatétaahuaca'a.

2

Dios pu nu'u hua'irájtuaa mej mi caí ché'e ti'itɨ́j jɨ́n te'uteáturan ɨ jemin

1 Seajta mú'een, ayée xu 'eene'e sej mɨ́'ɨchica'a ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin, ajta a'ɨ́jna ɨ sej a'ij pua'a rɨjcaa.

2 Ayee xu aˈij puaˈa titetiújchaˈɨicaˈa setɨ́ˈɨj seuj siyen rɨjcaa aˈij mej rɨcɨ íjii aˈɨ́ime ɨ́ mej yen japuan seijreˈe ɨ́ chaanaca japua.

Aˈájnáˈɨmuaaˈɨ́j xu siyen áˈastijreˈecaˈa seˈɨ́jna tɨ aˈij puaˈa een tɨ ajta aˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈaree tɨ ayén tíhuaˈutaˈaíjteˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej xɨéjniuˈucari púˈeen ɨ́ mej seijreˈe eeca tzajtaˈa. Aˈii pu aˈɨ́in púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari tɨ ari tíˈimuarɨˈe huáˈa tzajtaˈa aˈɨ́mej ɨ́ mej huáˈa jetze ajtéme'ecan aˈɨ́mej ɨ́ mej caí jaˈatɨ́ áˈastijreˈe.

3 Teajta iteen, amuacaícan tu naímiˈi tiyen huáˈa jetze ajtéme'ecantacaˈa aˈɨ́mej. Ayee tu cheˈatá tenaˈa ráˈastijreˈecaˈa aˈij tɨ titáˈamitɨejteˈecaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe tiˈitɨ́ tɨ huanéj ɨ́ ta jetze nusu tiˈitɨ́ tɨ huataseíjre ɨ́ tamuaˈatzíiraˈa jɨmeˈe. Tɨ́j naˈa tɨ seijreˈecaˈa ɨ́ ta jetze, teen tu raatáˈacareˈe tɨ aˈɨ́in titaataˈaíjteˈen. Ayee tu éene'ecaˈa matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ tɨ Dios puaíjtzi huaˈutáˈasin.

4 Mɨ́ ajta Dios, aˈɨ́ɨ pu jeíhua huápɨˈɨ taataxɨ́ˈeve. Aˈɨ́j pu jɨ́n, naa pu táˈancuˈuvajxɨ ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe.

5 Tetɨ́ˈɨj teuj tiyen éene'e tej miˈɨichicaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin, aˈɨ́ɨ pu taatarújte jamuan ɨ́ CɨríistuˈuAˈɨ́ɨ pu amuaˈirájtua aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huápɨˈɨ rɨˈɨ tejamuájchaˈɨɨ ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe.

6 Ajta, Dios pu taajɨ́ste jamuan ɨ́ CɨríistuˈuAˈɨ́ɨ pu ajta aˈɨ́jna jamuan án taja'urá'atzacaˈa aˈujna u júteˈe aˈu tɨ tíˈaijta aˈɨ́jna ɨ́ CɨríistuˈuAˈɨ́ɨ pu taataseíjrateˈesin tɨ rɨˈɨ huápɨˈɨ titájchaˈɨɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́in ta japua huaniú aˈɨ́jna ɨ́ CɨríistuˈuAˈɨ́ɨ pu amuaˈirájtua aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́in rɨˈɨ tejamuájchaˈɨɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe sej ráˈantzaahua. Dios pu ayén amuaatáˈa ruxɨ́ˈeviˈiraˈa jɨmeˈe. Caxu rujɨ́ɨmuaˈa senaˈa aˈij tirájteu.

9 Tɨ́ˈɨj caí jaˈatɨ́ áˈujtzaahuateˈe, aˈɨ́j pu jɨ́n caí rɨˈɨrí tɨ jaˈatɨ́ ruseɨ́j raamuáˈitɨn aˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ xɨ́ˈepɨˈɨn jɨ́n rɨcɨ.

10 Ayee puˈu naˈa, aˈiné teen tu teˈɨ́in púˈeen ɨ́ Dios ayén ruseɨ́j táaruurejsin aˈij tɨ tiráˈamitɨejteˈe. Jéjcuacan pu ayén táaruu ɨ́ tatzajtaˈa jamuan

15 A'ɨɨ pu ra'antipuá'ajte ɨ rutevij jɨme'e a'ɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, nain jɨme'e ɨ mej jɨ́n tihuá'a'ijmɨira. Ayee pu een jɨ́n huarɨ́j tɨ ij ayén huá'uruuren ɨ ru jetze a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua mej mi seɨ́j mana'a teɨtestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, a'ɨɨ pu hua'utéepua'ajte ɨ mej hua'apua.

16 A'ɨ́j pu ajta jɨ́n ayén huarɨ́j tej ti teajtáhua'a a'uté'uu tá'ara'ani ɨ Dios jemi ɨ tej hua'apua a'ɨ́jna jɨme'e ɨ rutevij ɨ mej rá'utatai ɨ cúruu jetze. Ayee pu een jɨ́n huarɨ́j, a'ɨɨ pu ra'antipuá'ajte ɨ tej jɨ́n tané'usi'ite'eca'a.

17 A'ɨɨ pu mú pa'uvé'emej tɨ i ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n amua'anpuá'ajte'en mɨ sej a'ɨmuá a'uté'uuca'a. Ayee pu che'atá na'a tihua'utá'ixaa a'ɨ́mej ɨ mej vejli'i seijre'eca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n ajta hua'utéepua'ajte a'ɨ́mej.

18 Ayee pu'u, Cɨrɨ́istu'u ta japua huaniú, tej ti, i tej hua'apua, seɨ́j tena'a jɨ́n ɨ xɨéjniu'ucari tiyen jamuan tiu'utaxáj te'ɨ́jna jamuan ɨ tej rájya'upua.

19 A'ɨ́j xu jɨ́n caí ché'e se'ɨɨn pú'een ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan na'ari a'ɨɨme ɨ mej caí a'ij rumuari, sino xu'uri huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej jemi ɨ mej a'uté'uu ɨ Dios jemi. Jee xaa ne'u, xu'uri huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios.

20 Naíjmi'i tu tí'ivaɨre'e tá'aju'un tɨ́j seɨ́j ɨ chi'ij tɨ tzajta'an é'eseijre'e ɨ Dios. A'ɨɨme ɨ tɨ hua'utajé ɨ Jesús, majta a'ɨɨme ɨ mej mejmí'i tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, ayée mú tí'ivaɨre'e muá'aju'un tɨ́j tetej tɨ japuan ájtaavijhua ɨ jaxu'u. Ajta a'ɨɨn ɨ Cɨrɨ́istu'u tɨ ajta i'i Jesús, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tetej tɨ esquineero jɨ́n tí'ivaɨre'e.

21 Naími'i tu títavi'iraxɨ'ɨsin jetzen te'ɨ́jna ɨ Cɨrɨ́istu'u, teajta naími'i tu huatéeju'u tá'aju'un tej ti tiyen tí'ivaɨre'e tá'ara'ani tɨ́j teyuu tɨ jetzen Dios huiirájcati.

22 Seajta mú'een, jetzen a'ɨ́jna ɨ Cɨrɨ́istu'u, mú'een xu seajta tiújvi'iraxɨ'ɨsin sej si siyen tí'ivaɨre'e xá'ara'ani tɨ́j chi'ij tɨ jetzen huiirájcati ɨ ruxɨ́ejniu'uca jɨme'e a'ɨ́jna ɨ Dios.

3

Pablo pu nu'u a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ raateájtuaani a'ɨ́jna ɨ niuucari huá'a jemi ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan

1 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen rɨcɨ inee, i nej i'i Pablo, i nej neajta aiteánami'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e jemin ɨ Cɨrɨ́istu'u tɨ ajta i'i Jesús ne'ɨ́jna jɨme'e nej tejá'amua'ixaate'e mú'een mɨ sej caí Israél jetze ajtéme'ecan.

2 Tij secaí seri ráanamuajri'i se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tinaateájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tinaa'íjca nej ni tejámuaatá'ixaate'en mú'ejmi.

3 Nu'uri cɨ́j caj tejámuaatá'itɨiiri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios naataseíjrate mé jéjre'e ti'itɨ́ tɨ pɨ́rɨcɨ ɨ tɨ rú'avaataca'a ɨ jemin.

4 Setɨ́'ɨj ra'ujíiven a'ij nej tejá'amuayu'use'e ne'íjna jetze i yu'uxari, aj xu xaa yaú'itɨée xá'aju'un a'ij nej tiyeú'itɨe temua'a naa ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ rú'avaataca'a a'ɨ́jna jetze ɨ Cɨrɨ́istu'u.

5 Capu xaa ne'u hua'utaseíjrate a'ɨ́mej ɨ seica ɨ teɨte ɨ mej caí ché'e ye'e já'ahua'aca'a, ɨ mej jéjcua ɨmuá seijre'eca'a. Mɨ́ ajta íjii, a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén hua'utaseíjrate a'ɨ́mej ɨ mej huaté'uu ɨ Dios jemi mej mi miyen tiraatévaɨre'en. A'ɨɨ pu ajta ayén tíhua'utaseíjrate a'ɨ́mej ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan.

6 A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ rú'avaataca'a tɨ a'ɨɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti jamuan a'ɨ́mej ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej mi naími'i anteújseɨre'en mej mi miyen 'eene'en mej seɨ́j mana'a

teɨtestemua'ame'en pu'éene'e muá'ara'ani, mej mi naími'i ra'ancuré'an a'ɨ́jna tɨ te'ataújratziiri'i tɨ ayén rɨníiche'en a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

7 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen te'enteájrupi ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tí'ivaɨre'e nej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios. A'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ tinájcha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén naatapuaíjve ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni niyen tiu'umuáɾɨ'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muáɾɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ Dios.

8-9 Ayee pu een, nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ jaítze'e caí ruxe'eve'e mecaí ɨ́ seica ɨ́ mej cílieen jɨ́n títeté'u'upu'u ɨ́ Dios jemi. Capu amɨ́n a'ij, aúche'e pu Dios ayén rɨ́'ɨ tinájcha'ɨɨ tɨ a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'íjca nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'ɨ́ɨmej ɨ́ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan mej mi ráamua'aree a'ij tɨ een Cɨríistu'u jemi tɨ tí'iseijre'e, tɨ caí ámitɨeere'e naíjmi'i tɨ́j na'a ti'ipua'amé tɨ tí'itacɨ'ɨti a'ɨ́jna jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e, nej ni tihua'utá'ixaate'en naíjmi'ica temua'a naa a'ij tɨ Dios tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ij tɨ té'eme a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ rú'avaa. Jéjcua ɨmuá tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, a'ɨ́ɨ pu rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, ɨ́ tɨ nain tiú'utaahuaca'a tɨ́j na'a ti'ipua'amé tɨ tí'iseijre'e.

10-11 Ayee pu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare mej mi miyen ra'antícuuna a'ɨ́jna ɨ́ tɨ rú'avaataca'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a mej mi a'ɨ́mej hua'useíj ɨ́ mej tí'aijta u ta japua, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n antiújmua'aree a'uun tɨ Dios é'eseijre'e, mej mi miyen ráamua'aree tɨ caí tí'iseicaj na'a ɨ́ Dios tɨ jɨ́n ayén huarɨ́j ɨ́ rumua'atzíira'a jɨme'e, a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ́j na'a rusén jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu ari ra'anticɨ́'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i tavástara'a pú'een, a'ɨ́ɨ pu ta japua huaniú.

12 A'iné tu'uri rá'atzaahuate'e te'ɨ́jna, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan, a'ɨ́j pu jɨ́n ari rɨ'ɨrí tej ti caí tí'itziɨine'e ja'anáj tɨ na'a te'uun e'aráasti ɨ́ Dios jemi.

13 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tejá'amuahuavii, sej caí ruxɨéemɨste'e a'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tirajpuaíjtzi mú'ejmi jetze me'ecan, a'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ tejá'amuacɨ'ɨti tɨ ayén tí'ineruure.

Cɨríistu'u pu nú'u taxe'eve'e

14-15 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen títunuta jemin ɨ́ tej rájya'upua ɨ́ tej jetzen ra'ancuré'a a'ij tɨ huataújmua'a seɨj ajta seɨj ɨ́ teɨtestemua'ame'en, ɨ́ mej u júte'e é'eseijre'e, majta ɨ́ mej yen chaanaca japua huachéjme, matɨ́j mana'a pua'amé ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ Dios.

16-17 Ayee nu tí'ijhuavii tɨ a'ɨ́ɨn Dios ca'anírja'a amuaatá'an ɨ́ a'amua tzajta'a sej si siyen se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ajta ayén rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn amuaaré'epijte a'ɨ́jna tɨ naa je'icáj tí'iseijre'e ɨ́ jemin, tɨ ij a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi, a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen rá'astijre'e.

18 Ayee nu neajta tí'ijhuavii sej si siyen amuacaí huaújxe'eve'en nain jɨme'e, sej si seajta siyen nain jɨ́n te'utáviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en, sej si seajta á'iyen se'ɨ́jna jetze araújca'anen ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si ráamua'aree nain jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Cɨríistu'u já'amuaxe'eve'e. Tɨ́j na'a a'u tɨ é'eseijre'e aaté'ɨmua, ajtepuá'ɨmua, aacɨ́'ɨmua, a'ɨ́ɨ pu xaa a'uun e'aráasti tɨ ij a'uun amuaaxɨ́'eve'en.

19 Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e sej si siyen ráamua'aree ɨ́ tɨ jɨ́n Cɨríistu'u já'amuaxe'eve'e, a'ɨ́jna tɨ caí ámitɨeere'e nain jɨme'e, tɨ́'ij a'uun a'uteáturan mú'ejmi jemi naíjmi'i tɨ́j na'a ɨ́ tɨ jɨ́n Dios amuaanaíjmire'en.

20-21 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén huáɾɨni a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej caí raayɨ́'ɨtɨ tej rahuavii nusu tɨ caí ayén titá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tí'imuaɾɨ'e ɨ́ ta tzajta'a ɨ́ rumuáɾɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e, tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an a'u tej e'etítase'ɨri ɨ́ jemin. Jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús,

tiché'e tiyen che'atá tena'a rí'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Yee pu icu. Ché'e ayén teja'uré'enen.

4

Naími'i mú seɨ́j mana'a teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios a'iné xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios hua'upuá'ajte

1 A'ɨ́j nu jɨ́n, inee, i nej aiteánami'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ɨ́ tavástara'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej si siyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'iné Dios pu amuaatajé.

2 Sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n á'ujtzaahuate'e sino ayée xu'u cumu sej caí ti'itɨ́j jɨ́n ti'itéjvee. Sej si huá'ancu'uvajxɨ'ɨn sej si te'utáviicua'i seɨ́j seajta seɨj a'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en.

3 Setá'aj huateújca'anen sej si seuj seɨ́j sena'a teɨtestemua'ame'en pú'eene'en a'iné a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu rí'ɨ tejamuáaseɨre'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari amua'anpuá'ajte.

4 Ayee pu'u tí'een, a'iné seɨ́j mu'u ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej yen seijre'e, ajta seɨj pu'u ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. Ayee pu che'atá na'a een tɨ seɨ́j na'a a'ɨ́jna sej jetzen rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n amuaatajé ɨ́ Dios.

5 Seɨ́j pu'u ɨ́ tavástara'a, ajta seɨ́j pu'u a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej rá'atzaahuate'e, ajta seɨ́j pu'u jɨ́n ɨ́ niuucajtze'en ɨ́ mej jɨ́n muáɨ'ɨvijhuaca'a.

6 Ajta seɨ́j pu'u ɨ́ Dios, ɨ́ tej naími'i rájya'upua. A'ɨ́ɨ pu nain jɨ́n antiújmua'aree. A'ɨ́ɨ pu ajta nain jɨ́n tí'imuarɨ'e tɨ́'ij nain tiu'unaíjmi'ire'en. A'ɨ́ɨ pu ajta naíjmi'i jemi seijre'e itejmi jemi.

7 Ajta itejmi, ayée pu títaatapuaíjve ɨ́ Ciríistu'u seɨ́j ajta seɨj a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n rí'ɨ tí'itacha'ɨɨca'a a'ij tɨ a'ɨ́ɨn titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:

Tɨ́'ɨj nu'u a'ɨ́ɨn a'ujnéj u ta japua,
a'ɨ́ɨ pu nu'u huaja'uvi'itɨ́ a'ɨ́mej
tɨ ij hua'iteáanan naíjmi'ica
ɨ́ tɨ hua'utéemua'itɨ.
A'ɨ́ɨ pu ajta nu'u hua'uré'epijte a'ɨ́mej
ɨ́ ruteɨ́testemua'a a'ɨ́jna
tɨ jɨ́n rí'ɨ tíhuájcha'ɨɨca'a.

9 Ajta a'ɨ́jna i niuucari tɨ ayén raxa yee: "A'ɨ́ɨ pu nu'u a'ujnéj u ta japua", ¿a'iné huataújmua'a a'ɨ́jna? ¿Ni qui ayén huataújmua'a yee a'ɨ́ɨ pu ajta amuacaí yé ve'ecáane íiyen chaanaca japua? Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna tɨ ayén huataújmua'a.

10 A'ɨ́jna tɨ yé ve'ecáane, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ a'uun a'ujnéj anná'ɨmua u ta japua tɨ ij raanaíjmire'en tɨ́j na'a tɨ ti'ipua'amé tɨ nainjapua tí'iseijre'e.

11 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ seica antíhuau, mej mi te'enteárute me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ajta seica, mej mi miyen tiu'utévaɨre'en me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan. A'ɨ́ɨ pu ajta seica antíhuau mej mi miyen á'ujujhua'ane'en mej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin, ajta seica, mej mi miyen me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere mej mi rí'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ́ mej e'etiújse'ɨri. Ajta seica, a'ɨ́ɨ pu ayén tihua'utá'a mej mi tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte.

12 Ayee pu een jɨ́n hua'antíhuau mej mi rí'ɨ huá'uruuren ɨ́ huá'a tzajta'a ɨ́ mej huaté'uu ɨ́ Dios jemi, mej mi a'ɨ́ɨme majta tiu'utévaɨre'en a'ɨ́jna jɨme'e mej mi tiújvi'iraxɨ'ɨn jamuan ɨ́ Ciríistu'u.

13 Ayee tu een jɨ́n huarín, aj tu xaa e'ará'asti tej ti seɨ́j tena'a jɨ́n rá'antzaahuate'en, tej ti tiyen che'atá tena'a ráamua'ati te'ɨ́jna tɨ yaujra'an

pú'een ɨ Dios. Aj tu xaa, nain jɨ́n teri huavaújse a'ɨ́jna jɨme'e tej teri tiu'unaíjmire a'ij tɨ Cɨrɨ́istu'u titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tej ti tiyen 'eene'en tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn een.

14 Ayee tu teajta te'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, catu ché'e tiyen 'éene'e tá'aju'un matɨ́j ɨ tɨ'ɨrɨ́i mej mana'a tejá'unamuajran, me'ɨ́jna jɨme'e mej caí xɨ ramua'aree yee ayée pu tí'ixɨ'epɨ'ɨn o capu ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨn. Catu ché'e tiyen cha'a tena'a titeejú'un tɨ́j ɨ jaitɨri tɨ a'ɨ́ɨn eeca ayén ráatajchi a'u tɨ na'a pújme'en. Capu ché'e rɨ'ɨrɨ́ista a'ame mej mi miyen chá'a mana'a titáacuanamuan me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tihua'aráanajche mej titá'ixaate'en a'ɨ́ɨme ɨ teteca ɨ mej raayɨ́'ɨtɨ temua'a naa mej jɨ́n e'ihuácuanamuan me'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'itzi na'a pú'een.

15 Mɨ́ teajta iteen, ayée tu ti'ixáata tá'aju'un jé'iyecan jɨme'e a'iné tétaxe'eve'e. Ayee tu een jɨ́n huarɨ́n, aj tu xaa nain jɨ́n títavi'iraxɨ'ɨsin jamuan ɨ tɨ tamu'úu pú'een, tɨ i'i Cɨrɨ́istu'u.

16 Ajta a'ɨ́jna jetze, naíjmi'ica pu ayén vaujsi'i ɨ ruteítestemua'a, ajta naíjmi'i mú tiújvi'iraxɨ'ɨsin nainjapua tɨ́j mana'a mej antiújna'amiche. Ayee pu té'eme a'ɨ́jna jɨme'e mej huaújxe'eve'en seɨ́j majta seɨj, ajta a'ɨ́jna jɨme'e matɨ́j mana'a pua'amé miyen tí'imuarɨ'e me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tihua'ucɨ́'ɨ seɨ́j ajta seɨj.

A'ɨ́ɨ mú nu'u jéjcuatze'en seijre'e ɨ Cɨrɨ́istu'u jemi

17 A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen tejá'amua'ixaate'e. Ayee nu tejá'amua'ɨ́jcate'e ɨ tavástara'a jetze me'ecan sej si caí ché'e siyen titetiújcha'ɨɨ matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Capu ti'itɨ́j vaɨre'e ɨ huá'amua'atziira'a.

18 Camu rɨ́'ɨ tiyeú'itɨe, majta a'ɨmuá mú a'uteájturaa a'u tɨ caí é'eseijre'e ɨ Dios tɨ i'i ruuri, a'ɨ́jna jɨme'e mej caí ramua'aree a'ij tɨ een ɨ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'antaná ɨ ruxɨ́ejniu'uca.

19 Camu ché'e rutévi'ira'a. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen huataúra'a mej miyen huárɨni a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e, ti'itɨ́ tɨ hua'aráanajche ɨ huá'a tzajta'a mej mi nain jɨ́n tiú'uxana'acɨra'aten. Majta me'ɨ́n, camuché'e á'ujcu'uvée ráahuausin mej majtáhua'a miyen a'ij pua'a huárɨni.

20 Mɨ́ seajta mú'een, caxu siyen raamuá'a se'ɨ́jna jemi ɨ Cɨrɨ́istu'u, sej si siyen che'atá sena'a a'ij pua'a huárɨni matɨ́j a'ɨ́ɨme.

21 Ayej ne'ase xu'uri ráamua'areeri'i, tɨ ajta a'ɨ́ɨn tejamuaamuá'ate tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ een a'ɨ́jna jemi ɨ Jesús.

22 Ayee pu tejamuaamuá'ate a'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej sejmí'i titetiújcha'ɨɨca'a, sej si yá'uhua'axɨn a'ij sej sejmí'i titetiújcha'ɨɨca'a, a'iné ayée pu a'ij pua'a á'amuaruurejca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ á'amuacuanamuajca'a a'ɨ́jna ɨ á'amuamua'atziira'a tɨ tí'ihua'itaca.

23-24 Ajta, sej si siyen huaujjéjcuare'en se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej mé titeumuámua'aree sej si siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tejámuaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i sej si siyen 'eene'e xá'ara'ani tɨ́j ɨ Dios tɨ nain jɨ́n ayén rɨcɨ tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e, ajta a'ɨ́ɨ pu urarɨ́'en.

25 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta sej caí siyen tiú'ujcuanamua, sino ayée xu jé'iyecan jɨ́n tiraata'ixaate'en ɨ ruxɨ́'ej tevi, a'iné naími'i tu seɨj tena'a jetze ajtéme'ecan ɨ teɨtestemua'ame'en.

26-27 Tɨ́ pua'a siyen ti'itɨ́j jɨ́n huataníniu'ucacu, caxu se'ɨ́jna jɨ́n ti'itɨ́j jɨ́n auteáturaave'en ɨ Dios jemi. Caxu seajta siyen á'ateevi'in sej seri níniu'ucacu ti'itɨ́j jɨme'e. Ayee nu tejá'amua'ɨ́jcate'e sej caí raatá'asin tɨ a'ɨ́ɨn tiyaaru'u ayén avíitzi jɨ́n huataseíjre'en mú'ejmi tzajta'a.

28 Ajta a'ɨ́jna tɨ ti'inahua'ara, ayée pu ruxe'eve'e tɨ caí ché'e tí'inahua'aj sino ché'e rumuájca'a jɨ́n tiu'umuárɨ'en ti'itɨ́j tɨ a'ij tiratéva'ɨri tɨ ij ayén ti'itɨ́ huamuá'itɨn ɨ tɨ jɨ́n hua'utévaire'en a'ɨ́mej ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i.

29 Caxu ti'itɨ́ xajta tɨ a'ij pua'a namuajre'e, ajta tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e sino a'ɨ́j xu'u huataxáj ɨ́ niuucari tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'atéva'ɨri mej mi jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani a'ij tɨ tihuá'aturaate'e, tɨ ij ajta rɨ́'ɨ tihua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej ranamua.

30 Caxu seajta a'ij pua'a tiraatá'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́jna tɨ rujɨ́ɨmua'a amuaatéhuii ajta na'a caí teja'uré'enen a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios amua'irátuaasin.

31 Setá'aj raatapuá'ajta nain jɨme'e ɨ́ sej jɨ́n a'ij pua'a mé titeumuámua'aree, na'ari ɨ́ sej jɨ́n tí'ijaaxɨejte'e nusu ɨ́ sej jɨ́n níniu'ucacu ca'ɨ́n ɨ́ sej jɨ́n hua'atají'ivi ɨ́ teɨte o sej jɨ́n a'ij pua'a tihuá'axa. Nain tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a een, setá'aj siyen raatapuá'ajta.

32 Setá'aj rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ, seajta ahuaújcu'uven seɨ́j seajta seɨj. Setá'aj siyen tiu'utaúruuni'i seɨ́j seajta seɨj a'iné Dios pu ajta tejámuaatá'uuni'iri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u a'amua japua huaniú.

5

A'ij mej ye'í rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios

1 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen tite'ehuaújca'anen sej si siyen rɨ́'ɨ tite'urarɨ́'eene'en ɨ́ ru tzajta'a a'ij tɨ te'urarɨ́'en ɨ́ Dios, a'iné xu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ́ Dios tɨ já'amuaxe'eve'e.

2 Setá'aj siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ se'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en a'iné Cɨríistu'u pu ayén che'atá na'a taataxɨ́'eve. A'ɨ́ɨ pu huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a ta jetze me'ecan ɨ́ Dios jemi. A'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios, a'ɨ́j pu jɨ́n ayén éene'e seijre'e tɨ́j muaɨ'ɨvéjri tɨ naa teáarɨ́'e u ta japua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén ta jetze me'ecan huaniú.

3 Caxu a'atzu raatá'acare'en tɨ ayén huárɨni mú'ejmi tzajta'a sej huaújxana'acɨra'aten na'ari sej ti'itɨ́ jɨ́n a'ij pua'a huárɨni nusu sej huápɨ'ɨ ranecua'atze ɨ́ tumin. Capu xaa ne'u ayén tiraavíjte'e mej miyen huárɨni a'ɨ́ɨme ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ hua'utehuii ɨ́ ru jemi.

4 Caxu seajta hua'atá'acare'en mej miyen tí'ixajta niuucari jɨme'e tɨ a'ij pua'a namuajre'e na'ari tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e nusu ɨ́ mej jɨ́n tité'exɨeehuari'i. Capu a'atzu i'i xɨ́'epɨ'ɨn mej miyen a'ij pua'a tí'itejeeve sino miché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios.

5 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén a'ij pua'a tí'itevistáa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiú'ujxana'acɨra'aten nusu a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a mé teuúmua'aree ca'ɨ́n a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, capu ja'anáj racɨ'ɨti tɨ a'ɨ́jna a'uun a'uteárute Dios tɨ é'eseijre'e a'ájna ɨ́ xɨcájra'a tɨ jetzen tiu'uta'aíjta a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, a'iné a'ɨ́ɨn tɨ huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ, ayée pu seijre'e ɨ́ Dios jemi tɨ́j seɨ́j tɨ ayén rana'amiche ti'itɨ́ tɨ caí Dios pírɨcɨ.

6 Caxu raatá'acare'en tɨ ja'atɨ́ amuáacuanamua a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi na'a pú'een, a'iné Dios pu jeíhua huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen tí'ihua'itaca. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios.

7 A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu hua'ajteánaxcan a'ɨ́mej.

8 A'ájná'ɨmua xu seajta siyen titetiújcha'ɨɨca'a matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tɨca'amiste'e á'ujujhua'an. Mɨ́ seajta íjii, ayée xu een matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an. Ayee xu seri 'een a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u a'amua japua huaniú. A'ɨ́j xu jɨ́n, seuj siyen rɨ́'ɨ huárɨni matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an.

9 Ayee mú xaa ne'u rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ ɨ́ mej néeriste'e á'ujujhua'an mej miyen nain jɨ́n rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e, majta miyen rɨcɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, ajta tɨ tzáahuati'ira'a jɨme'e seijre'e.

10 Setá'aj seajta ráahuauni sej yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij sej rí'ɨ tiraatá'an ɨ Dios.
11-12 Caxu a'atzu hua'ajteánaxcan huá'a jemi ɨ mej miyen a'ij pua'a
titetiújcha'ɨɨ ɨ mej tɨca'amiste'e á'ujujhua'an, sino ayée xu hua'utaseíjrate'en tɨ
caí ti'itɨj vaɨre'e a'ij mej rɨcɨ, a'iné ayée pu tiu'utévi'iraste'e tɨ ja'atɨ ayén tí'ixajta
a'ij mej avíitzi jɨ́n rɨcɨ a'ɨɨme ɨ mej caí ja'atɨ á'astijre'e.
13-14 Mɨ ajta, naíjmi'i pu huataseíjre'esin a'ij tɨ een tɨ pua'a ja'atɨ raatétatzavi'i,
a'iné a'ɨjna ɨ tatzari, nain pu jɨ́n tí'iseijrata a'ij tɨ een. A'ɨj pu jɨ́n, ayén
té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
Huatájɨsi mɨ pej i'i cutzú.
Ajta ajchesi amájna huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.
Ajta a'ɨ́in Cɨríistu'u pu muatétatzavi'ira.
15 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si siyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ matɨj a'ɨ́ime ɨ mej rí'ɨ
me títeumuámua'aree. Caxu siyen 'eene'en matɨj a'ɨ́ime ɨ mej seɨcɨé me
títeumuámua'aree.
16 Setá'aj siyen ahuaújca'anen sej si nain jɨ́n siyen huárɨni a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn
íjii tɨ auj huaxɨ́'epɨ'ɨn a'iné a'ij pua'a mú miyen rɨcɨ ɨ mej huáteemua íjii.
17 A'ɨj xu jɨ́n, caxu seɨcɨé me títeumuámua'aree sino ayée xu ahuaújca'anen
sej si siyen yaú'itɨée xá'ara'ani a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ tavástara'a.
18 Caxu siyen ta'aruu a'iné tɨ pua'a siyen huárɨni, a'ij pu pua'a
á'amuaruuren ajta secaí nain jɨ́n á'uveti. Mɨ seajta mú'een, setá'aj nain
jɨ́n araújca'anen se'ɨ́jna jetze ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
19 Setɨ́'ɨj u e'etiújseɨre'en, setá'aj siyen ti'ihuaúrixaate'en se'ɨ́jna jɨme'e ɨ chui-
icari ɨ sej seajta jɨ́n tí'icuiina, seajta ɨ sej jɨ́n rí'ɨ tiraatá'an ɨ Dios. Setá'aj siyen
tiu'utáchuiica, seajta tiu'utácuiina ɨ a'amua tzajta'a sej si siyen rí'ɨ tiraatá'an ɨ
tavástara'a.
20 Seajta, setá'aj siyen huárɨni ja'anáj tɨ na'a sej tí'ijteujtzi'ire'e ɨ Dios ɨ tej
rájya'upua nain jɨme'e tɨ tí'iseijre'e niuucajtze'en ɨ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ
ajta i'i Cɨríistu'u.

A'ij mej ye'í rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ɨ́ime ɨ mej viɨche'ejme

21 Setá'aj siyen huárɨni sej siyen huataúra'an sej huaújvaɨre'en seɨj seajta seɨj
se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u.
22 Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, setá'aj siyen huataúra'an sej siyen
che'atá sena'a hua'arástijre'en ɨ rucɨ́na'astemua'a setɨj seri tirá'astijre'e
se'ɨ́jna ɨ tavástara'a.
23 Ayee xu een jɨ́n huárɨni a'iné a'ɨ́in ɨ cɨ́na'ara'an ɨ 'ɨ́ita'a, ayée pu
che'atá na'a te'entiújmua'aree a'ɨ́jna jemi ɨ tɨ ratévi'itɨn tɨj ajta a'ɨ́in Cɨríistu'u
te'entiújmua'aree naíjmi'ica jemi ɨ mej e'etiújseɨri ɨ jemin. Ajta Cɨríistu'u pu
hua'irátuaasin.
24 Me'ecui xaa, a'iné a'ɨ́i mú rá'astijre'e me'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u a'ɨ́ime ɨ mej
e'etiújseɨri ɨ jemin, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej mi a'ɨ́ime ɨ mej
viɨche'ejme mej mi hua'arástijre'en a'ɨ́mej ɨ rucɨ́na'astemua'a nain jɨme'e.

A'ij mej ye'í rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ɨ́ime ɨ mej néjne'ɨchejme

25-26 Seajta mú'een, mɨ sej huá'acɨnastemua'a pú'een, setá'aj siyen che'atá
sena'a huá'axe'eve'e ɨ ru'ɨ́jta'amua'a tɨj ajta a'ɨ́in Cɨríistu'u tíhua'utaxɨ́'eve
a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújseɨri ɨ jemin. A'ɨ́i pu ajta huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni huá'a
jetze me'ecan tɨ ij ajta rujɨ́imua'a hua'utehuii ɨ ruteítestemua'a. A'ɨ́i pu
hua'ujéjcuare a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huá'ari'iri'i ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ jemin. A'ɨ́i pu
ajta rɨ́'ɨ huá'uruu ɨ huá'a tzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e mej rá'antzaahua me'ɨ́jna ɨ
niuucari tɨ a'ɨ́in raateájtuaa huá'a jemi.
27 A'ɨ́i pu Cɨríistu'u ajta huataújtuiire'esin ɨ ru jemi. Ayee mú seíire'e
muá'aju'un tɨj ja'atɨ tɨ síicu'uri jɨ́n ucaújchejte tɨ caí a'atzu ti'itɨj cámeijri'i,

tɨ caí a'atzu huatétzu'uta, tɨ caí ti'itɨ́ tirá'aturaate'e. Ayee mú naa seíire'e muá'aju'un tɨ́j ti'itɨ́j tɨ témaxcava'ara'a. Naa mú urarɨ́'ene'e muá'aju'un, majta camu ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa muá'aju'un tɨ́'ij caí ja'atɨ́ ti'itɨ́j jɨ́n huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

28 Ayee pu ruxe'eve'e mej mi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej neɨ́che'ejme miyen che'atá mana'a tihuá'axe'eve'e ɨ́ ru'ɨ́jta'amua'a matɨ́j majta tiú'ujxe'eve'e ɨ́ ru jetze. A'ɨ́n tɨ ayén raxɨ́'eve'e ɨ́ ru'ɨ́j, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén ruxe'eve'e ruseɨ́j.

29 Ayee pu'u tí'een, a'iné capu ja'atɨ́ ja'anáj ayén rájcha'ɨ́ɨre'eca'a ɨ́ rutevij, sino a'ɨ́ɨ pu ti'ijmícua, ajta rɨ́'ɨ pu ayén che'atá na'a raaxá'apuai tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u rɨ́'ɨ tíhua'axá'apuai a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ jemin.

30 Teen tu xaa títavi'iraxɨ jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u.

31 Ayen tɨjɨ́n: "A'ɨ́j pu nu'u jɨ́n, ja'atɨ́ pu ayén mé rúujɨsin ɨ́ rutáàta, ajta ɨ́ runáàna tɨ ij nu'u huaténe'ɨche a'ɨ́jna jamuan ɨ́ ru'ɨ́j. Majta nu'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej hua'apua, ayée mú nu'u seɨ́j mana'a teɨtejra'a pu'eene'e muá'ara'ani." Yee pu'u xaa ne'u.

32 A'ii pu pú'een ti'itɨ́j tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e tɨ ajta avíitzi jɨ́n ayén tí'een. Mɨ́ neajta inee a'ij nu jɨ́me'en ti'ixa ne'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, neajta ne'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ jemin.

33 Mɨ́ seajta mú'een, setɨ́j sena'a sej neɨ́che'ejme, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen che'atá sena'a huá'axe'eve'e ɨ́ á'amua'ɨjste'emua'aca setɨ́j seajta tiú'ujxe'eve'e ɨ́ rutevij jetze. Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej viɨ́che'ejme, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e mej hua'ará'astijre'en ɨ́ huá'acɨnastemua'a.

6

A'ij mej ye'ɨ́ rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨ́ɨ muá'ara'ani a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yaújmua'ame'en pú'een

1 Seajta mú'een, mɨ sej i'i tɨ'ɨríi, setá'aj hua'ará'astijre'en ɨ́ ruvaújsimua'a a'iné ayée pu tiraavíjte'e ɨ́ tavástara'a jemi.

2 Ayen tɨjɨ́n: "Patá'aj nu'u rɨ́'ɨ tihua'utá'an ɨ́ a'atáàta, ajta a'anáàna." A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i ti'itɨ́j jɨme'e tɨ pua'a ja'atɨ́ ayén ra'ará'astijre'en.

3 Ajta ayén tɨjɨ́n: "Tɨ́ ij temua'a naa timuáavaɨre'en, pej pi pajta nu'u á'ateevi'in pej ruuri puá'ara'ani íiyen chaanaca japua."

4 Seajta mú'een, mɨ sej huá'aya'upua pú'een, caxu muárɨ'eristan ɨ́ ruyaujmua'a jemi mej mi caí huataniú'ucan, sino rɨ́'ɨ xu tihuá'ucha'ɨn. Sej si tihuá'umua'aten, seajta tihua'utá'ixaate'en temua'a naa a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ tavástara'a.

5 Seajta mú'een, mɨ sej ca'anéeri jɨ́n tí'ivaɨre'e seɨ́j jemi, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej íiyen chaanaca japua tejá'amua'ijte'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a hua'ará'astijre'en setɨ́j seajta tirá'astijre'e tzáahuati'ira'a jɨme'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ huataújseijrata, seajta siyen tí'itziɨ́ɨne'e tɨ pua'a secaí nain jɨ́n te'ará'asten.

6 Setá'aj siyen a'ujca'anéecan jɨ́n tihua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e tɨ pua'a miyen tejá'amuaseij nusu mecaí. Setá'aj siyen che'atá sena'a tihua'utévaɨre'en setɨ́j seajta tiraatévaɨre'en se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Setá'aj siyen se'ɨ́jna jɨ́n araúrasten a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios nain jɨme'e a'achú sej ú'ucaca'ane ɨ́ ru tzajta'a.

7-8 Setá'aj siyen che'atá sena'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e tihua'utévaɨre'en yee cumu tavástara'a jemi xu tí'ivaɨre'e. Jee xaa ne'u, caxu teteca sena'a jemin tí'ivaɨre'e a'iné ayée xu ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén tiraatapuaíjve'esin naíjmi'ica a'ij tɨ ti'itɨ́ huáruu tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'e nusu ayén ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n tí'ivaɨre'e.

9 Seajta mú'een, mɨ sej tihuá'aijte'e, ayée xu che'atá sena'a rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'ejmi jemi tí'ivaɨre'e. Caxu huá'aneeche a'iné xu'uri ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tɨ a'uun é'eseijre'e u ta japua, a'ɨ́j pu tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej mú'ejmi jemi tí'ivaɨre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Ajta ɨ́ jemin, naími'i xu ruxɨ́'ej 'een, mɨ sej tihuá'aijte'e, seajta mɨ sej ca'anéeri jɨ́n tí'imɨjhuaca.

Jɨme'en ɨ́ tej jɨ́n tiu'utése'en

10 Tɨ́j íjii, setá'aj siyen huateújca'anen a'ɨ́jna jɨme'e sej jetzen araújca'anen ɨ́ tavástara'a sej nain jɨ́n tiu'utémua'itɨn ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.

11 Setá'aj rí'ɨ titecaujnan nain jɨme'e ɨ́ tɨ Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi ɨ́ sej jɨ́n tí'itese'e tɨ́j ajta xantaaru'u tɨ nainjapua caujnan, sej si te'utáviicua'i nain jɨme'e tɨ tiyaaru'u avíitzi jɨ́n tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ij tɨ huárɨni tɨ amuaatémua'itɨn.

12 Ayee xu huárɨni a'iné catu xaa ne'u a'ɨ́mej jamuan tí'itese'eca'a ɨ́ teteca sino huá'a jamuan a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n antiújmua'aree, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta, a'ɨ́me ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej a'ij pua'a 'een, ɨ́ mej majta títetateí ti'itɨ́j jɨme'e tɨ tɨ́ca'amiste'e seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta ɨ́ mej é'eseijre'e u ta japua.

13 A'ɨ́j xu jɨ́n nainjapua caujnan se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios raateájtuaa mú'ejmi jemi sej si jɨ́n tí'itese'e tɨ́'ɨj a'ájna teja'uré'enen ɨ́ xɨcaj tɨ jetzen huataseíjre'en a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een. Ayee xu huárɨni tɨ ij caí a'ɨ́ɨn mé jamaúutaxɨn a'u sej a'uté'uuca'a. Seajta mú'een, setɨ́'ɨj seri raatéemua'itɨ, ayée xu huárɨni, setá'aj se'uun a'uté'uu pua'acɨé xá'ara'ani.

14 Ayee xu seíire'e xá'aju'un, nain ɨ́ sej siyen tiu'utaxáj, jé'iyecan xu jɨ́n siyen raataxáj. Ajta nain a'ij sej rɨcɨ, ayée xu siyen raruuren a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu xaa ayén tejámuaatévaɨre'esin tɨ́j ajta tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ puaasi tɨ jɨ́n avá'ujjɨ'ɨcɨe ɨ́ xantaaru'u, ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n antaújnaamua ɨ́ rútaviitze'e.

15 Setá'aj siyen che'atá sena'a rí'ɨ huaújruuren tɨ́j ajta seɨ́j tɨ rɨ'éene'e jɨ́n ajtaújca'acaite'e tɨ i a'uun japuan é'eye'ive a'u tɨ a'ij pua'a jau'én. Setá'aj siyen huateújca'anen sej si siyen te'utáviicua'i sej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'anpuá'ajte'esin.

16 Seajta se'ɨ́jna jɨme'e, setá'aj siyen huárɨni, setá'aj nain jɨ́n rá'antzaahuate'en ɨ́ tavástara'a. Ayee xu een jɨ́n huarɨ́n, mú'een xu raayɨ́'ɨtɨhua'an sej huateújnan tɨ́'ij caí ti'itɨ́j jɨ́n amua'antipuá'ajte'en a'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u.

17 Setá'aj seajta ra'ancuré'an a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios amua'irátuaasin. Ayee pu tejámuaatéva'ɨri tɨ́j ajta tiraatéva'ɨre ɨ́ xantaaru'u a'ɨ́jna tɨ jɨ́n utemúucu'utzi. Ajta i'i, setá'aj siyen ru'itéchueeca a'ɨ́jna ɨ́ chuun tɨ ruxɨ́'ejta'a ajcamɨ́ɨmɨjmee tɨ amuaatáchuiite'esin a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios. A'ɨ́jna tɨ ruxɨ́'ejta'a ajcamɨ́ɨmɨjmee, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari tɨ jetzen raxa ɨ́ Dios.

A'iné een jɨme'e miyen huatéjniuuni, ajta a'ij mej ye'ɨ́ huárɨni

18 Setá'aj siyen araújca'anen se'ɨ́jna jetze ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios sej si rahuauca ɨ́ Dios jemi tɨ́'ɨj pɨ́ na'a se'ɨ́jna jɨme'e nain ti'itɨ́ tɨ a'ij tejamuá'aturaate'e. A'ɨ́j xu jɨ́n, seúche'e xu atanéjne'ere. Caxu raxɨéehuata sej siyen huá'a jɨme'e rahuauca ɨ́ Dios jemi naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej huaté'uu ɨ́ Dios jemi.

19 Setá'aj siyen rahuauca ɨ́ Dios jemi neetzi jɨme'e tɨ ij a'ɨ́ɨn Dios ayén naatá'an a'ij nej niyen tiu'utaxáj ja'anáj tɨ na'a, nej ni niyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte, nej ni niyen caí tí'itziɨɨne'e ti'itɨ́ jɨme'e nej niyen tihua'utá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ é'aviitzi'i a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ Cɨríistu'u ta japua huaniú.

20 A'ɨj nu jɨ́n neri aiteánamɨ'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej tihuá'ixaate'e ɨ́ teɨte ɨ́ Jesús jetze me'ecan. Setá'aj siyen tí'ijhuaviira ɨ́ Dios jemi nej ni caí tí'itziɨɨne'e ti'itɨ́j jɨme'e nej tihua'utá'ixaate'en a'ij tɨ ayén tínaavíjte'e ineetzi nej niyen huárɨni.

Pablo pu huá'ateujte'e, ajta ra'antipuá'ajte

21 Ajta a'ɨ́ɨn Tíquico, ɨ́ ne'ihuaara'a ɨ́ nej raxɨ́'eve'e tɨ ayén che'atá na'a té'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a jemi netɨ́j inee, a'ɨ́ɨ pu caí ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzea'ara ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu nain tejámuaatá'ixaate'esin sej si ráamua'aree a'ij tɨ tí'inevaɨre'e, sej si seajta ráamua'aree a'ij nej rɨcɨ.

22 Ayee nu een jɨ́n mú'ejmi jemi raata'íti sej si ráamua'aree a'ij tɨ tí'itavaɨre'e, tɨ ij ajta a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an.

23 Ché'e Dios hua'utéjpua'ajte'en naíjmi'ica ɨ́ sej ru'ihuaamua'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n amuaataxe'eve'en a'iné mú'een xu té'atzaahuate'e.

24 Ché'e a'ij tihuá'avaɨre'e naíjmi'ica ɨ́ mej rusén jɨ́n raxɨ́'eve'e me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Filipos a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, ajta a'íjna i Timoteo, iteen i tej ravaɨre'e te'ɨ́jna ɨ́ Jesus ɨ́ Cɨríistu'u, ayée tu tejá'amuayu'use'e naíjmi'ica mú'een, mɨ sej rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ́ Jesus ɨ́ Cɨríistu'u, majta me'ɨ́me ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e, majta me'ɨ́me ɨ́ mej tejá'amuavaɨre'e ti'itɨj jɨme'e. Naíjmi'ica tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Filipos a'uhuachéjme.

2 Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ɨ́ tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesus tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ muá'ara'ani, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca jetze mɨ sej mu'íi, sej si xɨ́'epɨ'ɨn ru'ihuaamua'a xá'ara'ani temua'a naa.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'e

3 Jé'ecan nu netémua'ave'e ɨ́ Dios jemi ja'anáj tɨ na'a nej huáhuau ɨ́ Dios jemi mú'ejmi jɨ́me'en netɨ́'ɨjtá amua'utámua'aree.

4 Ja'anáj tɨ na'a nej huahuauca ɨ́ Dios jemi naíjmi'ica jɨme'e mú'een, jé'ecan nu tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios jemi netɨ́'ɨjtá á'amuaamua'areere.

5 Ayee nu'u caj tí'irɨcɨ inee a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej naatévaɨ tej ti hua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte te'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios. Senaatévaɨ ɨ́ jéjcua, seajta íjii.

6 Nee nu neajta jépɨ'ɨn tejá'umua'aree tɨ a'ɨ́jna ɨ́ tɨ a'utéjche tɨ rɨ́'ɨ amuáaruuren ɨ́ a'amua tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu xaa ne'u raanaíjmire'esin a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta ayén ántehuaa ɨ́ Cɨríistu'u.

7 Ayee pu tiraavíjte'e nej niyen ti'ihuánmua'aten mú'ejmi jɨme'e a'iné mú'ejmi nu a'amua jemi á'anca'ane. Tɨ pua'a niyen í'inami'ihua, na'ari tɨ pua'a nej a'ɨ́jna jetze huatániuni ɨ́ niuucari tɨ a'ɨ́jna jetze raxa ɨ́ Dios, na'ari niyen tiraataxáj yee temua'a pu i'i xɨ́'epɨ'ɨn amɨjna i niuucari, naími'i tu ra'ancuré'a'ave ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíitzi, teajta a'achú tɨ caj taatapuaíjve ɨ́ Dios.

8 Dios pu ramua'aree nej jeíhua a'ij pua'a té'enemua'ate mú'ejmi jɨme'e. Ayee nu che'atá a'amua jetze á'anca'ane a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ajta a'amua jetze á'ujca'ane a'ɨ́jna ɨ́ Jesus tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

9 Ayee nu tí'ijhuavii ɨ́ Dios jemi naíjmi'i jɨme'e mɨ sej ru'ihuaamua'a, sej si jaítze'e huaújxe'eve'en rujɨ́ɨmua'a tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame, setá'aj caí ti'itɨj jɨ́n auté'ɨtzen, setá'aj siyen raayɨ́'ɨtɨhua'an jaítze'e, setá'aj nain jɨ́n rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree ɨ́ Dios jemi.

10 Neajta nu niyen tí'ijxe'eve'e tɨ ij ayén amuaatámitɨejte'en ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, tɨ ij caí ti'itɨ a'amua tzajta'a tásiseiirihua'an tɨ a'ij pua'a een, tɨ ij caí ja'atɨ ti'itɨj jɨ́n mú'ejmi jetze te'ujpuá'ajte'en a'ɨ́jna xɨcájra'a jetze tɨ́'ɨj yéj uvé'enen a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u ɨ́ tɨ Dios án yá'ujra ɨ́ ɨpuari japua.

11 Setá'aj siyen huárɨni ti'itɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn a'ɨ́jna jemi ɨ́ Jesus tɨ ajta i'i Cɨríistu'u tɨ́j na'a tɨ yú a'ucá'a. Aj mú mi xaa jeíhua rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ́ Dios.

Nain pu nu'u jɨ́n tiu'utévaɨre'esin ɨ́ Cɨríistu'u jemi

12 Casi'i, ne'ihuaamua'a, ayée nu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree a'ɨ́jna jɨme'e, a'ij tɨ ti'itɨ náaruu, ɨ́ netɨ́'ɨj tiu'utévaɨ niuucajtze'en ɨ́ Dios mej mi jaítze'e ráanamua.

13 Pu'uri jéjre'e seijre'e nej námi'i ne'ɨ́jna jɨme'e nej tí'ivaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u jetze me'ecan. Temua'a mú ramua'aree a'ɨ́ɨme ɨ́ xantaaru'u ɨ́ mej racha'ɨ́ɨ a'ɨ́jna tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee, majta ɨ́ seica. Naími'i mú ramua'aree.

14 Majta ɨ seica ɨ ne'ihuaamua'a, ɨ mej majta ti'ixa ɨ Ciríistu'u jetze me'ecan,
mu'uri á'ujca'anejca'a me'ɨ́jna jɨme'e nej námi'i. Mu'uri ti'ixa ca'anisíj jɨme'e.
Camu ti'itɨj jɨ́n tí'itziɨ̈ne'e.
15 Mɨ majta seica miyen ti'ixa ɨ Ciríistu'u jetze me'ecan, a'iné jeíhua
mú chueere'e neetzi jɨme'e, mej néjcha'ɨ̈re'e. Majta seica miyen ti'ixa
tzáahuati'ira'a jɨme'e.
16 A'ɨ́me ɨ mej ti'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e, ayée mú rɨcɨ a'iné menɨ́'ixe'eve'e.
A'ɨ́ mú ramua'aree nej námi'i a'ɨ́jna jɨme'e nej ne'ɨ́jna jɨ́n tí'ixajtaca'a Ciríistu'u
jetze me'ecan.
17 Mɨ majta ɨ seica, a'ɨ́ mú rujɨ́imua'a mena'a a'ij tirájteu mej tiu'utaxáj
ɨ Ciríistu'u jetze me'ecan. Camu ti'ixa tzáahuati'ira'a jɨme'e sino ayée mú
tí'imua'atze tɨ pua'a miyen ti'ixa, aj nu ni jaítze'e tirajpuaíitzi na'ame íiyu nej
námi'i.
18 Aru, ¿a'iné í'irɨni? A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e ɨ mej tí'ixaxa'a
ɨ Ciríistu'u jetze me'ecan. A'ɨ́j nu jɨ́n netémua'ave'e. Capu ne jetze ruxe'eve'e
a'ij mej ye'ɨ́ ti'ixa, tɨ pua'a metí'ixajta jé'iyecan jɨme'e nusu mecaí. Ayej
ti'ayajna. Mɨ neajta inee, jaítze'e nu máàj netémua'ave'e.
19 Ayee nu'u, nee nu ramua'aree tɨ xɨ́'epɨ'ɨn te'iráame neetzi jemi a'iné
mú'een xu rahuavii ɨ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Ciríistu'u, a'ɨ́ɨ
pu i ajta naatévaɨ.
20 Jé'ecan nu rachú'eve'e, ayée nu neajta tí'ijxe'eve'e, nej ni caí ja'anáj
tí'itevi'ira'a ɨ Dios jemi. Huápɨ'ɨ nu raxɨ́'eve'e nej niyen a'ahuánca'ane'en nej
niyen rɨ́'ɨ tiu'utánseijrata mej mi ráamua'aree ɨ nej Ciríistu'u nu jetze neca'ane
tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani na'ari nej huámɨ'ɨni.
21 Ayee pu tiná'amitɨejte'e ineetzi, tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri
ná'ara'ani, nain nu jɨ́n tiu'utévaɨre'esin ne'ɨ́jna jemi ɨ Ciríistu'u. Mɨ neajta, tɨ
pua'a neri huámɨ'ɨni, nee nu xaa tiu'utémua'itɨ ɨ ta japua.
22 Tɨ pua'a niyen irá'ateevi'in nej i'irúuri ná'ara'ani, aj nu xaa ne'u nain
tí'iseijran a'ij nej tí'imuarɨ'e. Aj nu xaa ne'u tiu'utémua'itɨ. A'ɨ́j nu xaa caí
mua'aree ti'itɨj tɨ jaítze'e í'ixɨ'epɨ'ɨn, tij nej irá'ateevi'in nej ruuri nusu nej
ca'anacan huámɨ'ɨni.
23 Jé'ecan nu ráamua'areeri'i i nexɨejniu'uca jɨme'e. Aru canu xáahuí
ramua'aree ti'itɨj tɨ jaítze'e na'aráanajche. Jé'ecan pu ayén ne'astɨ á'aye'i nej
á'ura'ani neatá'aj a'utevée ná'ara'ani ɨ Ciríistu'u jemi. Jaítze'e pu í'ixɨ'epɨ'ɨn
tzɨ́te'e nej á'ura'ani.
24 Mɨ ajta jaítze'e pu a'amua jetze ruxe'eve'e nej ruuri ná'ara'ani.
25 Ayej ne'ase, ayén ti'ayajna nej yen huacaí ná'ara'ani. Ayen nu huacaí
na'ame sej si jaítze'e rá'antzaahuate'en, sej si jaítze'e huaújtemua'ave'en.
26 A'ɨ́j pu jɨ́n netɨ́'ɨjtáhua'a yé huacaí ná'ara'ani a'amua jemi, jé'ecan xu
huataújtemua'ave'esin, seajta rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ Ciríistu'u tɨ i'i Jesús, a'iné a'ɨ́ɨ pu
naatévaɨ ineetzi.
27 Me'ecui xaa, huápɨ'ɨ pu ruxe'eve'e sej siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e, setíj
tiráanamuajri'i se'ɨ́jna jetze ɨ niuucari tɨ jetzen raxa ɨ Dios. Tɨ pua'a ne'uun
a'atanén nej tejámuaatá'ixaate'en na'ari nej yé'umua'ati ye'ɨmuá, ayée nu
raxɨ́'eve'e nej ni ráamua'aree sej seuj té'atzaahuate'e naíjmi'i. Setá'aj naíjmi'i
tiu'utése'en tɨ ij caí ja'atɨ amuaamuá'itɨn sej si caí ché'e rá'atzaahuate'en ɨ
niuucari tɨ jetzen raxa ɨ Dios.
28 Mú'een xu caí siyen tihuá'itziɨ̈ne'e setiu'utatése'e sej ti'ihuaúrixaate'en
huá'a jamuan ɨ mej amuájcha'ɨ̈re'e. Tɨ pua'a siyen huárɨni, aj mú xaa
ráamua'aree mej huatéepua'are. Mɨ seajta mú'een, Dios pu amua'irájtuaani.
29 Ayee pu'u na'a, a'iné Dios pu amuaatá'a sej rajpuaíjtzi xá'ara'ani
Ciríistu'u jetze me'ecan, seajta rá'antzaahuate'en.

30 Ayee tu teri taxɨ́ʼej antíʼuuve teʼɨ́jna jɨmeʼe setɨ́j amuacaícan naaseíj ɨ́ nej jɨ́n tíʼiteseʼecaʼa, seajta seúcheʼe xu ranamuajran nej tíʼiteseʼe naúcheʼe.

2

Cɨríistuʼu pu nuʼu tiʼití jɨ́n tiʼitéveecaʼa, aj pu i antíraa ɨ́ júteʼe

1-2 Múʼeen xu Cɨríistuʼu jetze rucaʼané ɨ́ aʼamua tzajtaʼa. Aʼɨ́ɨ pu ajta rɨ́ʼɨ amuaatáʼaca tɨ aʼɨ́ɨn jáʼamuaxeʼeveʼe ɨ́ Cɨríistuʼu sej si xɨ́ʼepɨʼɨn huárɨni, aʼiné xuʼuri raʼancuréʼeviʼitɨ ɨ́ xɨéjniuʼucareʼaraʼan, seajta seica xu tihuáʼumuaʼatziireʼe, seajta xu seica á huáʼacuʼuve. Aʼɨ́j nu jɨ́n áʼamuahuavii sej rɨ́ʼɨ tinaatáʼan nain jɨmeʼe, sej si siyen ruxɨ́ʼej tiúʼumuaʼati temuaʼa naa naíjmiʼi, sej si siyen ruxɨ́ʼej titehuaújxeʼeveʼen, sej si ruxɨ́ʼej tirájteuveʼen seíj ajta mɨ seɨj, sej si múʼeen rujɨ́ɨmuaʼa ráahuauni.

3 Chéʼe caí jaʼatɨ ruseíj rájteuveʼen ɨ́ tɨ jɨ́n ahuaújtzaahuateʼen. Ajta chéʼe caí jaʼatɨ teúuraʼateʼe, sino chéʼe aʼɨ́ɨn ayén tiraatámitɨejteʼen tɨ jaítzeʼe tíʼivaɨreʼe ɨ́ seɨj caí aʼɨ́jna.

4 Chéʼe caí jaʼatɨ aʼɨ́ɨ naʼa rahuauca aʼɨ́jna ɨ́ tɨ jetzen ruxeʼeveʼe ruseíj, sino chéʼe ajta raatévaɨreʼen ɨ́ seɨj aʼɨ́jna jɨmeʼe tɨ ajta aʼɨ́jna jetze ruxeʼeveʼe.

5 Setáʼaj siyen cheʼatá senaʼa tiúʼumuaʼati aʼij tɨ tiuʼumuáʼaj aʼɨ́jna ɨ́ Cɨríistuʼu tɨ ajta iʼi Jesús.

6 Ajta aʼɨ́ɨn ɨ́ Cɨríistuʼu, ayée pu i éeneʼe iʼi Dios, capu ayén tiráʼamitɨejteʼecaʼa tɨ ayén titeúuraʼateʼe tɨ ayén aúcheʼe ruxɨ́ʼej ʼeeneʼen ɨ́ Dios jemi.

7 Sinu áa pu tiʼitiáʼa ɨ́ ruxɨ́ʼeviʼiraʼa jɨmeʼe ɨ́ tɨ jɨ́n tiʼitevée jáʼaraa u ta japua. Aj pu i aʼɨ́ɨn huaseíjre tɨ́j ɨ́ jaʼatɨ mej tíʼiraʼaijteʼe. Ayee pu huanúʼihuacaʼa tetɨ́j iteen.

8 Ajta pu ayén tevi puʼéeneʼe tetɨ́j iteen. Ajta aʼɨ́ɨn, capu veʼecán jɨ́n tiʼitéveecaʼa, sino huataúraʼa tɨ huámɨʼɨni. Huamɨ́ʼɨ, icu, ɨ́ cúruu jetze.

9 Aʼɨ́j pu jɨ́n Dios antiɨ́ʼɨmua raʼantítuaa. Aj pu i raatáʼa tɨ teʼenteárute tiʼitɨj jɨmeʼe tɨ jaítzeʼe veʼée caí máàj tiʼitɨ.

10-11 Aʼɨ́j pu jɨ́n, aʼɨ́jna xɨcáaraʼan jetze tɨ́ʼɨj teʼentipuáʼajteʼen nain, matɨ́ʼɨj ráamuaʼaree tɨjɨ́n: “Puʼuri tíʼaijta ɨ́ Jesús”, aj mú xaa títunutaxɨʼɨn naímiʼi ɨ́ mej éʼeseijreʼe u ta japua, majta ɨ́ mej yen seijreʼe íiyen chaanaca japua, majta ɨ́ mej éʼeseijreʼe u tajete, matáʼaj naímiʼi miyen raataxáj yee: “Aʼii pu tavástaraʼa púʼeen aʼɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ iʼi Cɨríistuʼu.” Ayee mú meʼɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, aj mú mi rɨ́ʼɨ tiraatáʼasin ɨ́ Dios ɨ́ tej rájyaʼupua.

Aʼɨ́ɨme ɨ́ mej téʼatzaahuateʼe miyen nuʼu tíʼivaɨreʼe mej huaʼutátatzaviʼi ɨ́ mej yen aʼuchéjme íiyen chaanaca japua

12 Seajta múʼeen, mɨ nee áʼamuaʼixeʼeveʼe, jaʼanáj tɨ naʼa nej áʼucatii aʼamua jamuan, jaʼanáj tɨ naʼa, ayée xu huarɨ́j netɨ́j tejamuáʼixaa. Seajta íjii, nej yé ɨmuá huatáca, setáʼaj siyen cheʼatá senaʼa huárɨni. Seúcheʼe xu siyen rɨjca, aʼij nej tejáʼamuaʼixaateʼe. Setáʼaj raanaíjmireʼen ɨ́ tɨ auj tejamuáʼaturaateʼe aʼamua tzajtaʼa. Rɨ́ʼɨ xuʼu múʼeen nain jɨmeʼe, sej si caí tiʼitɨj jɨ́n autéʼɨtzen ɨ́ Dios jemi.

13 Ayee puʼu, aʼiné Dios pu amuaatáʼaca ɨ́ caʼanírjaʼa, sej si siyen rɨjcaa ɨ́ tɨ íʼixɨʼepɨʼɨn aʼij tɨ aʼɨ́ɨn tiraʼaráanajche. Ajta aʼɨ́ɨ pu tejámuaatévaɨreʼesin sej si raanaíjmireʼen.

14-15 Naíjmiʼi tɨ́j naʼa tɨ ayén ruxeʼeveʼe sej siyen huárɨni, setáʼaj caí jɨ́meʼen runiúusteʼe, naʼari sej caí jɨ́meʼen aʼij puaʼa tiújʼixaateʼe tɨ́ʼij caí jaʼatɨ tiʼitɨ jɨ́n múʼejmi jetze teʼujpuáʼajteʼen.

Sej si seajta tiʼiterɨ́ʼeneʼen ɨ́ aʼamua tzajtaʼa, sej si siyen teɨtestemuaʼameʼen puʼéeneʼen xáʼaraʼani ɨ́ Dios, sej si caí tiʼitɨj jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi, íiyen chaanaca japua sej huápuaseaaruveʼen huáʼa tzajtaʼa ɨ́ mej aʼij puaʼa tíʼiteteɨte,

ɨ mej caí xɨ́'epɨ'ɨn me títeumuámua'aree. Seajta huá'a tzajta'a á'ucɨɨne sej tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios taajéjcuare'e itejmi.

Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, mú'een xu huaseíjre'en á jéjre'e huá'a jemi ɨ teɨte. Xɨee sej cu mú'een hua'atátzavi'ira a'ɨ́ɨme.

16 A'ɨ́j nu jɨ́n ahuántzaahuate'esin ne'ájna xɨcáara'an jetze tɨ́'ij ajtahua'a uvé'enen a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u. Ayee nu niyen ahuántzaahuate'esin tɨ jé'ecan naa tináavaɨ nej ne'ɨ́jna jɨ́n tí'itese'eca'a, ajta ayén naa tináavaɨ ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ nej tiu'umuárɨej.

17 Mú'een xu tiu'utámuaɨ'ɨvejta se'ɨ́jna jɨme'e sej tí'ivaɨre'e ɨ Cɨríistu'u jemi, seajta se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e. Ajta, tɨ pua'a méneje'icatan ayajna mej mi raanaíjmire'en ɨ sej jɨ́n seri siyen tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a, naúche'e nu netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej a'atzu tejámuaatévaɨ. Mú'ejmi nu jetze netémua'ave'e.

18 Seajta mú'een, setá'aj siyen che'atá sena'a huaújtemua'ave'en, seajta neetzi huatá'an ɨ nej jɨ́n huatántemua'ave'en.

Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ Timoteo, ajta a'ɨ́jna ɨ Epafrodito

19 Ajta, tɨ pua'a ayén neetá'acare'en ɨ nevástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús, ayée nu raxɨ́'eve'e nej ca'anacan Timoteo tiu'uta'íti'i mú'ejmi jemi nej ni huatántemua'ave'en netɨ́'ɨj ráamua'aree a'ij tɨ tejá'amuavaɨre'e mú'ejmi.

20 Capu mé'e ja'atɨ ayajna tɨ́j amɨjna tɨ ayén che'atá na'a tí'imua'atze netɨ́j inee, tɨ ajta ayén rahuauca tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́jna tɨ a'amua jetze ruxe'eve'e.

21 Mɨ majta mɨ seica, naímɨ'i mú rahuauca ɨ tɨ huá'a jetze ruxe'eve'e. Camu a'atzu rahuauca ɨ tɨ jetzen ruxe'eve'e ɨ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús.

22 Aru xu'uri mú'een ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn Timoteo, pu'uri tiu'utaseíjrataca'a tɨ caí auté'ɨtze a'iné pu'uri tinaatévaɨ a'ɨ́jna jɨme'e nej tihua'utá'ixaa ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ Dios. Jé'ecan pu tiu'umuárɨej ne jamuan tɨ́j seɨj yaujra'an tí'imɨjhuaca jamuan ɨ táàtajra'an.

23 A'ɨ́j nu jɨ́n néjxe'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi netɨ́j neri ráamua'areere a'ij tɨ ye'í tinaatévaɨre'esin ineetzi.

24 Mɨ neajta inee, naúche'e nu rachú'eve'e ɨ nevástara'a, nej ni neseɨ́j ca'anacan a'atanén.

25 Ajta, ayej ne'ase, ayée pu ruxe'eve'e nej amuacaícan mú'ejmi jemi raata'íte ɨ ne'ihuaara'a, a'ɨ́jna ɨ Epafrodito. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ sej mú'een neja'uta'íti'iri'i ineetzi jemi tɨ a'ɨ́ɨn tinaatá'an ti'itɨ tɨ ná'aturaate'e. A'ɨ́ɨ pu tiu'umuárɨej nee jamuan, teajta naíjmi'i tu tiu'utése'eca'a.

26 Jé'ecan pu xaa á'amuaseijramɨ'ɨ. Ajta a'ij pua'a raatá'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ sej ráamua'areeri'i tɨ a'ɨ́ɨn tijcuí'ineca'a.

27 Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ tí'icui'ica'a. Tín pu huamɨ́'ɨ. Mɨ ajta, Dios pu rá'acu'uvejca'a a'ɨ́jna. Ajta ayén che'atá na'a ná'acu'uvejca'a ineetzi nej ni caí nexɨéemɨste'eche'e. Pu'uri naacɨ́'ɨ ɨ nej jɨ́n rajpuaíitzi ná'aye'i.

28 A'ɨ́j nu jɨ́n neri jaítze'e raxɨ́'eve'e nej raata'íte mú'ejmi jemi sej si huaújtemua'ave'en setɨ'ɨjtáhua'a raaseíj. Mɨ neajta inee, nej ni caí ché'e niyen tí'inexɨeemɨste'e.

29-30 Setá'aj ra'ancuré'evi'itɨn ɨ tavástara'a jetze me'ecan. Setá'aj huaújtemua'ave'en a'ɨ́jna jemi ɨ Epafrodito. Seajta rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨica ɨ teteca tɨ́j amɨjna, se'ɨ́jna jɨme'e tɨ tín huamɨ́'ɨ tɨ tí'imuarɨ'eca'a ɨ Cɨríistu'u jetze me'ecan. A'ɨ́ɨ pu ayén huataújtuaa tɨ huámɨ'ɨni tɨ́'ij tináavaɨre'en ineetzi. Capu ayén tejamuaacɨ́'ɨ mú'ejmi sej si siyen huárɨni a'iné sej caí yé já'ahua'aca'a.

3

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ xaa tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi

1 Pu'uri íjii, ne'ihuaamua'a, setá'aj huaújtemua'ave'en jemin ɨ́ tavástara'a. Nu'uri niyen tejámuaata'íti'iri'i. Nu'uri neajtahua'a nena'a tejá'amua'iti'i. Capu né'una'aviste'e neetzi jemi nej niyen rɨcɨ, a'iné a'ɨ́ɨ pu á'amuacha'ɨ́j a'ame.

2 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, a'ɨ́mej jemi ɨ́ teteca ɨ́ mej miyen á'ujujhua'an matɨ́j ɨ́ tzɨ'ɨcɨ ɨ́ tɨ caí ja'atɨ huá'ajye'emua. A'ij mú pua'a rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca, mej ruhuá'ira'a ajtasí'iche. Metiú'ɨtzɨɨte'e, micu.

3 Mɨ teajta iteen, a'ii tu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej tanavij a'antisí'iche tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu xaa taatá'aca ɨ́ tej rɨ́'ɨ tiratá'acare'en ɨ́ Dios. Jé'ecan tu jetzen huatátatemua'ave'esin ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Teajta iteen, catu xaa rá'atzaahuate'e te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej rájteu ɨ́ tatzajta'a.

4 Tɨ pua'a seɨ́j ayén tirá'amitɨejte'e tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ rá'atzaahuate'e a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tirájteu ɨ́ ru tzajta'a, ché'e a'ɨ́ɨn ráamua'aree tɨ jaítze'e ayén tiraavíjte'e ineetzi jemi.

5 Tɨ́'ɨj teuumé'eca aráhuaica xɨcaj nej jetzen huanú'ihuaca'a, mena'antisíjcheca'a ɨ́ nenavij jetze. Huá'a jetze nu ajtéme'ecan ɨ́ mej jee yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Israél teecan. Neajta i'i huáacɨxa'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ Benjamín teecan. Huá'a jetze nu ajtéme'ecan ɨ́ mej jee hebreo pú'een. Ayee nu huanú'ihuaca'a. Neajta nu hua'aniuuca jín tí'ixaxa'a. Jíme'en a'ɨ́jna ɨ́ yu'uxari tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moises teecan, nee nu i'i fariseo.

6 Ayee nu rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ tí'itese'eca'a ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ neye'irá. A'ɨ́j nu jín a'ij pua'a tihuá'ajtea'axɨ'ɨca'a ɨ́ mej rá'atzaahuate'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Neajta, canu ja'anáj ti'itɨj jín auteájturaa a'íjna jɨme'e ɨ́ nej tíjye'iraca'a.

7 Nain a'achú tɨ caj ti'ipua'amé, jé'ecan pu ne jetze ruxe'eve'eca'a ɨ́ nej nejmí'i tíjye'iraca'a.

Ajta íjii, ayée pu tináamitɨejte'e ineetzi tɨ caí ché'e ti'itɨj vaɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e nej neri ravaɨre'e ne'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u.

8 Ajta á'iyen, ɨ́ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, a'ij tɨ ti'itɨ tináacɨ'ɨtíiche'e, pu'uri ayén tináamitɨejte'e tɨjín yee tiú'ɨtzíite'e. Niché'e yee mé rúuhua'axɨn.

A'ii pu'u, jé'ecan pu jaítze'e tineetéva'ɨri nej ráamua'ati ne'ɨ́jna ɨ́ nevástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Cɨríistu'u, nain nu mé huahuá'axɨ. Cu xɨee, xaɨɨri tɨ cu pú'eene'en a'ɨ́jna tɨ ajmí'i na'aránajcheca'a. Ayee pu tináamitɨejte'e íjii tɨ ayén een jɨme'e. Nee nu mé rúurɨexɨ ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni tiu'utémua'itɨn ɨ́ Cɨríistu'u jemi.

9 Ayee nu'u tí'imua'atze ne'ɨ́jna jɨme'e, nej ni huatevée ná'ara'ani ɨ́ Cɨríistu'u jemi, nej ni caí ti'itɨ jín auteáturan ɨ́ Dios jemi. Canu ché'e niyen tí'imua'atze yee nee nu rɨ́'ɨ tí'itevij ne'ɨ́jna jɨme'e nej yee nain jín ra'ará'astijre a'ij tɨ té'axa ɨ́ yu'uxari jetze, sino ayée pu tiráamitɨejte'e ɨ́ Dios ɨ́ nej rɨ́'ɨ tí'itevij, a'ɨ́jna jɨme'e nej rá'atzaahuate'e ɨ́ Cɨríistu'u.

10 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ nej raxɨ́'eve'e neatá'aj ráamua'ati ne'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, neajta ráamua'ati ɨ́ muárɨ'eri'ira'a ɨ́ tɨ jín Dios ra'ajjáj ɨ́ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite, neajta rajpuaíitzi na'ame ɨ́ Cɨríistu'u jamuan, nej ni niyen seíire'e ná'ara'ani tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨ.

11 A'ɨ́j nu jín rachú'eve'en nej raatá'ase a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze matɨ́'ɨj a'itácɨɨne ɨ́ mɨ'ɨchite tɨ pua'a necaí a'ij huárɨni inee.

A'ɨ́ɨ pu nu'u tí'itese'e tɨ ayén tira'ará'asten tɨ jɨme'en Cɨríistu'u raatá'aseca'a

12 Caxíɨ nu xaa ne'u raatá'aseca'a ne'íjna í nej caí xɨ auté'ɨtze'ara'an; canu neajta xíɨ nain ra'ará'astijre. Naúche'e nu huátɨeen nej ni raatá'ase ne'íjna í tɨ jíme'en naatá'aseca'a í Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús tɨ ij a'íɨn huateúra'ate'en ineetzi.

13 Ne'ihuaamua'a, canu niyen tejá'amua'ixaate'e yee nu'uri raanaíjmire, sino ayée nu'u rɨcɨ: canu ché'e niyen ne'íjna jín tí'imua'atze yee í tu'uvé'eteajtɨ sino netí'itese'e nej ni raatá'ase í ta'amuájca.

14 Ayee nu een jín rɨcɨ, nej ni raatá'ase a'u tɨ a'utaviíɨ í júmi'inari, nej ni ti'itɨ huamuá'itɨn í tɨ jín Dios né'ejee u júte'e í Cɨríistu'u jemi, a'íjna jemi tɨ ajta i'i Jesús.

15 Naími'i a'achú tej caj ti'ipua'amé í tej teri vaujsi, tiché'e tiyen che'atá tena'a tiú'umua'ati. Na'ari caí tɨ pua'a siyen seɨcɨé tiú'umua'ati ti'itɨj jɨme'e, tɨ caí ayén tejámuaavíjte'e, Dios pu tejámuaataseíjrate'esin.

16 A'íj tu'u, tiché'e tiyen ra'ará'astijre'en te'íjna jɨme'e í tej teri raatá'aseca'a.

17 Ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen ti'ihuaúritɨejte'en netíj rɨcɨ inee. Seajta mú'een, ayée xu tiú'umua'ati se'íjna jɨme'e í mej miyen rɨcɨ a'ij tej teja-muá'ixaa. Neajta nu xaa huányeinixɨ ne'íjna jɨme'e í nej neri'itíhua'a niyen tejá'amua'ixaate'e.

18 Rɨ'ɨ xu'u mú'een, a'iné mu'íi nu tejámuaatá'ixaa, ne'íjna jɨme'e í nej neri'itíhua'a niyen tejámuaatá'ixaate'esin, neajta nu neyeínen ne'íjna jɨme'e, í mej mu'iitɨ seɨcɨé miyen tí'imua'atze. Ayee mú rɨcɨ, cu xɨee mej cu rájcha'ɨire'e í Cɨríistu'u tɨ a'íɨn huamí'ɨ í cúruu jetze.

19 Ayee pu tihuá'acɨ'ɨti í mej yá'urɨeeni í huá'axɨejniu'uca tɨ auj ruurica'a. Me'ehuaújpua'arixɨ'ɨsin, micu. Jaítze'e pu huá'a jetze ruxe'eve'e mej jeíhua tiú'ucua'ani. A'íj pu jín hua'axaye pu pú'een í huá'a Dios. Majta miyen á'ujtzaahuate'e me'íjna jɨme'e í mej jín tiu'utatévi'ira'ata. A'ii mu'u jetze tiú'umua'ati a'íjna tɨ é'eseijre'e íiyen chaanaca japua.

20 Mɨ teajta iteen, a'úu tu é'eme'ecan u ta japua. Teajta jé'ecan tu rachú'eve'e tɨ a'uun e'icáanen a'íjna tɨ tu'irájtuaani, í tavástara'a, a'íjna í Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u.

21 A'íɨ pu seɨcɨé táaruuren tíj na'a a'íɨn ratéhua'ira'a tɨ naa seijre'e, a'íjna í rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e, í tɨ jín tiu'utémua'itɨn naíjmi'i tɨ yé seijre'e íiyen chaanaca japua, ajta naíjmi'i tɨ án é'eseijre'e u ta japua.

4

Tej nu'u rɨ'ɨ huátaruuren í tavástara'a jemi

1 Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a í nej já'amuaxe'eve'e. Jé'ecan nu á'amuaseijramɨ'ɨ, a'iné mú'een xu a'íɨn pú'een í nej jín huatántemua'ave'e, í nej raamuá'itɨ. Xa'ahuaújca'anen mɨ ru tzajta'a sej si tiu'utévaɨre'en seúche'e í tavástara'a jemi, mú'een mɨ nej já'amuaxe'eve'e.

2 Nee nu huá'ijee amíɨmej, ne'íjna í Euodia, neajta ne'íjna í Sintique, mej mi antiújcɨ'ɨpiire'en mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani í tavástara'a jemi.

3 Pajta mú'ee, mɨ pej xaa neetzi jetze ajtévaɨre'e, nee nu muahuavii í pej hua'utévaɨre'en amímej í uuca, a'iné a'íɨ mú majta najtévaɨre'eca'a ineetzi, tetí'ɨj tihua'utá'ixaate'eca'a í niuucari tɨ jín Dios tu'irájtuaani. Majta jetzen rajtévaɨre'eca'a a'íjna í Clemente, majta huá'a jetze mɨ seica í mej neetzi jetze najtévaɨre'eca'a. Ayee pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze a'ij mej ánte'arua mej mi a'uté'uu muá'ara'ani ruurican tíj na'a rusén jɨme'e í Dios jemi.

4 Ja'anáj tɨ na'a nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a, sehuaújtemua'ave'e mú'een í tavástara'a jemi. Neajtahua'a nu tejámuaatá'ixaate'esin yee: Sehuaújtemua'ave'e.

5 Setá'aj naími'i siyen tiráamua'aree sej caí ti'iti teúura'ate'e, sino será'uviicua'i temua'a naa a'ímej í mej seicié tí'imua'atze. Pu'uri yé vejli'i huatéjvee í tavástara'a.
6 Caxu tí'imuajca ti'itij jime'e, sino nain xu tiraata'ixaate'en í Dios jemi a'achú ti caj tejamuá'aturaate'e, setá'aj raatáhuavii nain jime'e, seajta rí'i tiraatá'an í Dios.
7 Aj pu xaa Dios amuaatá'asin í sej jín rí'i huárini í ru tzajta'a. Capu ja'ati ramua'aree a'ij ti ye'í tí'iri'iri ti ayén rí'i tejaamuaatá'an í ru tzajta'a. A'íj pu xaa Dios amuaatépua'ajte'esin í á'amuaxiejniu'uca, ajta í á'amuamua'atziira'a a'íjna jime'e í sej jetzen araújca'ane í Ciríistu'u ti i'i Jesús.

Mej nu'u rí'i tiú'umua'atzi me'íjna jetze ti xí'epi'in een

8 Seajta á'iyen, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jetze ti'iti ti ayén ti'ayajna, na'ari ti'iti ti ayén raavíjte'e sej si rí'i tiraatéjtuaani nusu ti'iti ti ayén raavíjte'e ti tiráaci'iti seíj.
Seajta siyen jetzen tiú'umua'ati ti'iti ti jé'iyecan, ca'ín ti'iti ti naa seijre'e. Ti pua'a ti'iti tí'ixi'epi'in na'ari ayén tiraavíjte'e sej rí'i tiraata'ixaate'en, setá'aj se'íjna jetze tiú'umua'ati.
9 Ajta, ti'iti ti na'a nej tejamuaamuá'ate, nusu ti'iti sej ra'ancuré'a neetzi jetze, na'ari nej tejámuaatá'ixaa, setá'aj siyen huárini. Ajta a'íin í Dios pu amuaatévairе'esin sej si naa rí'i titeeté'uuca.

Jíme'en í mej jín raatapuaíjve

10 Jé'ecan nu huatántemua'ave'e í nevástara'a jemi, ne'íjna jime'e í sej seajtáhua'a sena'a na'utámua'areeri'i. Mú'een xu ramua'areereca'a tzíte'e ti'iti ti ná'aturaate'eca'a. Ayee pu'u, capu tejamuaatá'a a'ij sej ye'í tinaatévairе'en.
11 Canu niyen ti'ixa yee canu a'ij tí'ijviicua'i. Canu xaa ne'u. Nu'uri raarí'ire a'ij nej tirá'aviicua'iran ne'íjna jime'e a'achú nej caj tí'ituaave.
12 Nee nu ramua'aree a'ij nej ye'í huárini ti pua'a nej caí a'ij tí'ijviicua'i nusu ti pua'a yee netí'ituaave inee. Nee nu neri raarí'ire nej nain jín tiu'utémua'itin ne'íjna jime'e í nej juxa na'ari ti pua'a ne'i'icua. Ajta ti pua'a ti'iti na'avé'eturaate'en, na'ari ti pua'a necaí ti'itij tícha'ii, neajta niyen raarí'ire nej tiu'utémua'itin.
13 Nain nu jín tiu'utémua'itin, ne'íjna jime'e nej Ciríistu'u jetzen aránca'ane.
14 Mi seajta mú'een, xí'epi'in xu huaríj se'íjna jime'e sej siyen tinaatévai íiye nej a'íjna jín tí'itese'eca'a.
15 Seajta mú'een, mi sej Filipos é'eche, xu'uri ramua'aree a'ij ti 'eene'e setí'ij xa'ichu'i te'ará'aste amuacaícan í sej cíj rá'antzaahua í niuucari ti jíme'en raxa í Dios.
Netí'ij neri huiiramé'eca ne'újna Macedonia, mú'een xu'u naatévai se'íjna jime'e í tej naíjmi'i tiu'umuáriej. Mú'een xu xaa tínaatapuaíjve ineetzi. Seajta mú'een xu te'encuré'a neetzi jemi. A'u ti na'a mú tiújse'irihua'a mi seica, camu a'atzu miyen huaríj setíj mú'een.
16 Ajta, netí'ij ne'uun a'utéveeca'a a'ujna Tesalónica, caxu seij sena'a tineja'uta'íti'iri'i a'íjna jime'e í ti tináaturaate'eca'a.
17 Canu xaa rahuauca sej seajtáhua'a tinaatá'an, sino a'ij nu'u huauca í ti tejamuáaci'iti aúche'e.
18 Nain nu neri ancuré'a. Neajta xaa ne'u jaítze'e aúche'e. A'iné Epafrodito ari tinaatá'a a'achú sej caj tineja'uta'íti'iri'i, jeíhua nu tí'ijcha'ii neri í sej tineja'uta'íti'iri'i. Yee pu 'een tíj muai'ivéjri ti naa teáarí'e, ti naa 'een, ti ra'aráanajche í Dios.
19 Ajta a'íin í Dios í nej tí'ijvairе'e, a'íi pu nain tejámuaatapuaíjve'esin ruxí'evi'ira'a jime'e a'achú ti caj tejamuá'aturaate'e. Ayee pu tejámuaatá'asin

a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'iné a'ɨ́ɨn pu nain tí'ijcha'ɨɨ jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, ɨ́ tɨ i'i Jesús.
20 Tiché'e jé'ecan tiraatateújtzi'ire ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua. Tiché'e rɨ́'ɨ tiraataxáj tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayajna.

A'ɨ́jna tɨ jɨ́n ra'antipuá'ari

21 Setá'aj hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan naíjmi'ica ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u huá'a japua huaniú.
Majta ɨ́ ne'ihuaamua'a ɨ́ mej ayajna huateí, a'ɨ́ɨ mú majta huá'ateujte'e.
22 Naíjmi'i ɨ́ mej yé huateí ayajna, ɨ́ mej yé huaté'uu ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e tzíte'e, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ huá'ateɨtestemua'a a'ɨ́jna tɨ i'i Césa*r*.
23 Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ á'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Colosas a'uchéjme'ecaa

Pablo pu huá'ateujte'e

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu neajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ tɨ tíhua'uta'aíj a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Ayee nu tí'ivaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u jemi, a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Jamuan ne'íjna i ne'ihuaara'a, a'íjna i Timoteo, ayée nu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Colosas é'eche, mú'een mɨ sej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi.

Ayee tu tejá'amuateujte'e mú'een, mɨ sej seúche'e té'eviicua'i, se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Ché'e a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ tá'iya'upua ɨ́ tɨ i'i Dios, ché'e amɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨ́ɨ á'ara'ani, ché'e ajta amua'anpuá'ajte'en ɨ́ á'amuaxɨejniu'uca tzajta'a.

Pablo pu huá'ahuaviitze'e a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e

3 Ja'anáj tɨ na'a tej tí'ijhuavii te'ɨ́jna ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ rájya'upua a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ja'anáj tɨ na'a tej tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e, jé'ecan tu tátemua'ave'e ɨ́ Dios jemi.

4 Ayee tu rɨcɨ te'ɨ́jna jɨme'e tej teri yá'umua'areeri'i sej nu'u rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ i'i Jesús, seajta nu'u jeíhua huá'ixe'eve'e naíjmi'ica ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi.

5 Ayee xu rɨjca, a'iné seúche'e rajchú'eve'e se'ɨ́jna ɨ́ tɨ Dios á'amua'ɨne'e ɨ́ ta japua. Tetɨ́'ɨj caí xɨ tejamuaatayú'use, mú'een xu seri sejmí'i ráanamuajri'i se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios a'atzáahuati'ire'e jɨme'e.

6 A'íjna i niuucari ayén che'atá na'a huataseíjre mú'ejmi jemi tɨ́j ajta huataseíjre nainjapua ɨ́ chaanaca. Ayee pu seijre'e teɨte tzajta'a tɨ́j cɨyej tɨ ájvaujse'esin, tɨ ajta antatáca'a.

Ayee pu che'atá na'a tí'iruure mú'ejmi jemi. Tɨ́j aúche'e na'a setɨ́'ɨj amuacaícan ráamua'areeri'i iye'ehuaritɨécan jɨme'e tɨ Dios tzíte'e rɨ́'ɨ á'amuacha'ɨɨ tɨ́j na'a a'ɨ́ɨn niuucari te'utéjche tɨ rɨ́'ɨ amuáaruuren.

7 Naíjmi'i tɨ́j na'a a'íjna, a'ɨ́ɨ pu tejamuaamuá'ate a'ɨ́jna ɨ́ Epafras tɨ ta jamuan tí'ivaɨre'e. Jé'ecan tu raxɨ́'eve'e te'ɨ́jna. Ajta a'ɨ́ɨn, huápɨ'ɨ pu ta jetze me'ecan tí'ivaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u jemi. Capu ti'itɨ́j jɨ́n ateáturaaveca.

8 A'ɨ́ɨ pu ajta ari titaatá'ixaa ɨ́ sej rɨ́'ɨ huápɨ'ɨ ru'ihuaamua'a seijre'e se'ɨ́jna jɨme'e sej jetzen araújca'ane ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.

9 A'ɨ́j tu jɨ́n, catu ja'anáj raatapuá'ajtaca'a tej Dios tí'ijhuavii mú'ejmi jɨme'e. Nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú e'iré'ene tɨ́'ɨj amɨ́n titaatá'ixaa, ayée tu rɨcɨ. Dios tu tí'ijhuavii tɨ i a'ɨ́ɨn tejamuáamua'aten nain jɨme'e sej si ráamua'aree a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios, sej si temua'a mé titeumuámua'aree, tɨ ij a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios amuaatá'an sej si ráamua'aree a'ij sej ye'í huárɨni e'ehuauritɨécan jɨme'e temua'a naa.

10 Ayee tu een jɨ́n tí'ijhuavii sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tihua'uvíjte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej ramua'ate a'íjna ɨ́ tavástara'a. Teajta sej si siyen rɨ́'ɨ raatá'an se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej jɨ́n tí'imɨjhuacare'e. Setá'aj siyen éene'en tɨ́j cɨyej tɨ ájvaujse'esin, tɨ ajta antatáca'a. Ajta sej si jaítze'e raayɨ́'ɨtɨhua'an a'ij tɨ een ɨ́ Dios.

11 Ché'e Dios amuaatá'an nain ɨ́ ca'anírja'a ɨ́ á'amuatzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tira'utaseíjra. Aj xu si jetzen araújca'anejsin sej si te'utáviicua'i, sej si seajta seuj raachú'eve'en a'ij tɨ ti'itɨ́ á'amuaruuren, sej si seajta huaújtemua'ave'en.

12 Ayee xu een jɨ́n tí'ijteujtzi'ire'e xá'ara'ani ɨ́ tɨ tá'iya'upua, a'iné a'ɨ́ɨ pu amuaatá'a sej si ra'ancuré'an se'ɨ́jna ɨ́ tɨ tejamuáaci'ɨti sexu'ijmé'en a'ájna a'utɨ́ ja'anáj tɨ na'a huáneeri'i. Ayee pu che'atá na'a tejá'amuaci'ɨti seɨ́j ajta mɨ seɨj tɨ́j ayén tihuá'aci'ɨti ɨ́ seica ɨ́ mej huaté'uu ɨ́ Dios jemi.

13 Ayee pu té'eme, a'iné a'ɨ́ɨ pu tu'irájtuaa a'ujna a'u tɨ a'utɨ́ca'a ja'anáj tɨ na'a tɨ́'ij caí ché'e títa'aíjte'en a'ɨ́jna tɨ a'uun antiújmua'aree. Dios pu taja'aráavi'itɨ a'ujna a'u tɨ tejé'aijta a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e.

14 Ayee pu tiu'utanájchitaca'a ɨ́ tej jɨ́n té'echa'ɨ́ca'a ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn yaujra'an ta jetze me'ecan huamɨ́'ɨ, ajta titaatá'uuni'iri'i ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

Dios pu nu'u ta'anpuá'ajte a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan

15 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ yaujra'an, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tej jetzen ráamua'aree a'ij tɨ een ɨ́ Dios ɨ́ tej caí rasise'i. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ amuacaí seijre'eca'a tɨ́'ij caí xɨ mé'e jé'e ti'itɨjca'a.

16 A'ɨ́j pu jamuan Dios nain tiú'utaahuaca'a, tɨ́j na'a ti'ipua'amé ɨ́ ta japua tɨ tejé'eseijre'e, ajta tɨ́j na'a pua'amé tɨ tejé'eseijre'e íiyen chaanaca japua, nain ɨ́ tej rasise'i, ajta nain ɨ́ tej caí rasise'i.

Majta me'ɨ́n ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej tejé'aijta u ta japua, Dios pu nain huá'utaahuaca'a a'achú mej pua'amé. Aj pu i hua'antíhuau mej mi miyen che'atá mana'a tiu'utévaɨre'en ɨ́ ta japua matɨ́j tajtúhuaani, a'ajhuáase, muaya-jtúumua'a tɨ ve'ée, pixcaa muayúu, ajta tenáantzi. Nain pu tiú'utaahuaca'a jamuan ɨ́ Cɨríistu'u, ajta Cɨríistu'u pu hua'ancuré'evi'itɨ.

17 Cɨríistu'u pu ayén seijre'eca'a tɨ́'ɨj caí xɨ mé'e é'e tí'itɨɨtaca'a. Ajta nain pu Cɨríistu'u jetze araújca'ane tɨ ij te'utáviicua'iran.

18 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ ve'ecán jɨ́n antiújmua'aree ruteítestemua'a jɨme'e, a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jetzen tiu'unéj nain tɨ tí'iseijre'e, ajta a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ amuacaí a'itáraa huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ɨ́j pu jɨ́n ayée pu éene'e á'ara'ani tɨ jaítze'e ve'etɨ́ a'ame nain jɨme'e.

19 Ayee pu'u, ra'aránajcheca'a ɨ́ Dios tɨ Cɨríistu'u ayén che'atá na'a éene'e á'ara'ani ɨ́ ruxɨ́'ej Dios nain jɨme'e.

20 Ajta, ra'aránajcheca'a tɨ Cɨríistu'u jamuan hua'utéjpua'ajte'en ɨ́ mej rájcha'ɨɨre'e mej mi rɨ́'ɨ titeeteáturan ɨ́ Dios jemi. Naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej ta japua tejé'eseijre'e, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ pu hua'utépua'ajtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e ɨ́ cúruu jetze, tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan.

21 Seajta mú'een, amuacaí, caxu xɨ́'epɨ'ɨn éene'e ɨ́ Dios jemi, seajta rájcha'ɨɨre'eca'a ɨ́ a'amua tzajta'a se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej ye'í tí'ijrɨ'ɨrejca'a.

22 Mɨ́ ajta Dios pu ari amua'anpuá'ajte a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u huamɨ́'ɨ jetzen ɨ́ cúruu. Cɨríistu'u pu a'amua japua huaniú a'ɨ́jna jɨme'e tɨ tirajpuaíjtzica'a ɨ́ ru jetze. Aj pu i amuá'avi'itɨn ɨ́ Dios jemi, mú'een mɨ sej a'uté'uu xá'aju'un jemin. Caxu ché'e ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi. Capu ajta ja'atɨ́ mú'ejmi jetze ti'itɨ́j jɨ́n te'upuá'ajte'esin.

23 Ayee pu té'eme tɨ pua'a seuj te'utáviicua'i sej té'atzaahuate'e, ajta tɨ pua'a secaí yá'uhua'anan ɨ́ sej seuj rachú'eve'en a'ij tɨ tí'ixaxa'a ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amua'irájtuaani. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ mej meri tihua'utá'ixaa nainjapua. Mɨ́ neajta inee, Dios pu ajta ayén tinaa'íjca nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en.

Pablo pu nu'u a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree tɨ hua'utévaɨre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi

24 Ajta íjii, nee nu huatántemua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tejámuaatéva'ɨrihua'an ɨ́ nej jɨ́n tirajpuaíjtzi na'araa. Neajta niyen raanaíjmire'en ɨ́ ne jetze jɨme'e ɨ́ tɨ te'á'atura mej mi ráamua'aree a'ij tɨ tirajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. A'ɨ́j nu jɨ́n nehuá'avaɨre'e a'ɨ́mej, ɨ́ tɨ jɨ́n Cɨríistu'u antiújmua'aree, a'ɨ́ime ɨ́ mej i'i teɨtestemua'ame'en.

25 Nee nu xaa te'enteájrupi ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ jɨ́n Dios ayén tinaa'íjca nej ni niyen huárɨni a'ij tɨ Dios ayén tiraaxí'epɨ'ɨntare. A'ɨ́j nu jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin nain jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jetzen raxa ɨ́ Dios.

26 A'íjna i niuucari, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ rú'avaa tɨ Dios ramua'areereca'a avíitzi jɨme'e, ajca'ihuá'ɨmua, nain xɨcaj tzajta'a tɨ yú e'iré'ene. A'ɨ́ɨ ɨ́ mej amuacaícan é'echejca'a, camu a'atzu ramua'areereca'a a'ij tɨ Dios rɨníiche'en. Aru íjii, pu'uri tihua'utá'ixaa mé jéjre'e huá'a jemi ɨ́ mej a'uté'uu ɨ́ Dios jemi.

27 Ayee pu raaxí'epɨ'ɨntare ɨ́ Dios tɨ tihua'utá'ixaate'en mé jéjre'e mej mi ráamua'aree tɨ jé'ecan pu naa seijre'e a'íjna ɨ́ tɨ rú'avaa huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte ɨ́ mej miyen a'uchéjme nainjapua, íiyen ɨ́ chaanaca japua. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Cɨríistu'u tɨ a'amua tzajta'a é'eseijre'e. A'ɨ́ɨ pu ajta amuaatá'asin sej si raseijran tɨ jé'ecan pu naa seijre'e ɨ́ Dios jemi.

28 Teajta iteen, ayée tu tihuá'ixaate'e ɨ́ teɨte a'ij tɨ ti'itɨ́j huáruu a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Naíjmi'ica tu rɨ́'ɨ ti'ixáate'e, teajta iye'ehuaritɨéecan jɨ́n tu tihuá'amua'aten mej mi ráamua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ tiu'utátuiire'en pua'a ayén ti'ayajna nusu caí. Ayee tu een jɨ́n rɨcɨ tej ti urarɨ́'ene'acan jɨ́n tiu'utátuiire'en ɨ́ Dios jemi a'ájna xɨcájra'a jetze tetɨ́'ɨj huá'anvi'itɨn naíjmi'ica ɨ́ Cɨríistu'u jemi.

29 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen ca'anín jɨ́n tí'imɨjhuaca, neajta niyen tí'itese'e nain jɨme'e a'achú tɨ caj tínetá'aca ɨ́ ca'aníjra'a, neajta nain jɨ́n ɨ́ nej jɨ́n á'anca'ane.

2

A'ij pu nu'u té'ujmua'ate a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Colosas a'uchéjme

1 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen raxí'eve'e sej si ráamua'aree nej a'amua japua tí'itese'esin jeíhua. Ayee nu che'atá nena'a huá'a japua tí'itese'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Laodicea é'eche, neajta a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ja'anáj naaseíj neneerime jetze.

2 Ayee nu een jɨ́n rɨcɨ mej mi huateújca'ane ɨ́ ru tzajta'a, mej mi majta naíjmi'i ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej huaújxe'eve'e rujɨ́ɨmua'a. Ayee nu raxí'eve'e tɨ tihuá'acɨ'ɨti ti'itɨ́ tɨ jé'ecan tihua'utéva'ɨrihua'an mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani nain jɨme'e, mej mi majta ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna tɨ rú'avaata ɨ́ Dios jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ i'i Cɨríistu'u.

3 Naíjmi'i ɨ́ tɨ ruxe'eve'e tej ti rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree, jaítze'e pu titaatéva'ɨrihua'an caí tumin tɨ rú'avaata teásta'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu taatá'asin tej ti yaú'itɨée tá'ara'ani nain jɨme'e, tej ti ráamua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e tɨ ij caí ja'atɨ́ amuaacuanamuan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ caí jé'iyecan jɨ́n namuajre'e.

5 Canu xaa ye'eche a'amua jamuan, sino ayée nu ye'ɨmuá yé huaca. Capu amín a'ij. Jéihua nu amua'atamuá'areeri yú ne tzajta'a, cu xɨee nej cu vejli'i a'utéjvee mú'ejmi jemi. Jé'ecan nu huatántemua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej neri ramua'aree ɨ́ sej rɨ́'ɨ ru'ihuaamua'a temua'a naa, Seajta te'utáviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ sej rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u.

Dios pu nu'u hua'unaíjmire'e ɨ́ Cɨríistu'u jemi

6 A'iné xu'uri autéjhuii sej rá'antzaahuate'en se'ɨjna tɨ a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ i'i
tavástara'a, a'ɨjna Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, setá'aj siyen rɨ'ɨ titeeté'uuca a'ij tɨ
tiraavíjte'e a'ɨjna jemi.
7 Setá'aj siyen se'ɨjna jetze ucarute ɨ sej rájteuni ɨ Cɨríistu'u jemi sej si siyen
che'atá sena'a te'utáviicua'i tɨj cɨyej tɨ ajtanáana'ajme téte'ɨmua chuaata'a.
Xu'uri cɨj caj yaú'itɨe ɨ Cɨríistu'u jemi. Setá'aj siyen tihuaújmua'aten sej si
yaú'itɨée xá'ara'ani nain jɨme'e, sej si jaítze'e te'utáviicua'i se'ɨjna jɨme'e ɨ
sej rá'atzaahuate'e a'ij mej meri tejamuaamuá'ate. Setá'aj seajta huápɨ'ɨ
tiraatateújtzi'ire'en ɨ Dios.
8 Rɨ'ɨ xu'u mú'een, caxu hua'atá'acare'en mej amuaatémua'itɨn seica jɨme'e
niuucari ɨ mej jɨn tí'ihua'itaca. Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej mi miyen teja-
muá'ari'i ɨ sej jɨn té'atzaahuate'e me'ɨjna jɨme'e a'ij mej tirájteu rujɨɨmua'a, ɨ
niuucari tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e. A'ɨjna, ɨ mej tí'ixaxa'a, camu a'ij tirájteu ɨ Cɨríistu'u
jemi, sino ayée mu'u tejá'amua'ixaate'e me'ɨjna jɨme'e ɨ mej rujɨɨmua'a
mena'a tirájteu, na'ari ɨ mej jɨn tí'imua'ata me'ɨjna jɨme'e ɨ mej rájye'irajca'a
ɨ jéjcua.
9 Ayee pu'u, a'iné nain tɨj na'a tɨ Dios een, a'ɨɨ pu huateájturaa ɨ Cɨríistu'u jemi
ɨ ru jetze.
10 Ajta Dios pu ayén amuaanaíjmire ɨ Cɨríistu'u jemi sej si ruuri xá'ara'ani
jemin. Ajta a'ɨɨn ɨ Cɨríistu'u, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ ta'anájca huá'a jemi matɨj
mena'a pua'amé é'eseijre'e ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej te'áijta, majta a'ɨɨme ɨ mej
títeté'u'upu'u u ta japua.
11 Seajta mú'een, xu'uri ra'ará'aste se'ɨjna jɨme'e ɨ mej ra'antisí'icheca ɨ
runavij. Mɨ seajta, caxu ra'ará'aste se'ɨjna jɨme'e ɨ mej teteca miyen amuáaruu
ɨ rumuájca'a jɨme'e sino Cɨríistu'u pu'u ayén ra'ará'aste mú'ejmi jetze me'ecan
tɨ'ɨj huamɨ'ɨ ɨ cúruu jetze. A'ɨɨ ɨ pu nain amuá'ari'iri'i ɨ sej jɨn a'ij pua'a rɨjca tɨ ij
caí ché'e tejámuaata'aíjte'en ɨ a'amua jetze.
12 Ayee pu tirá'amitɨejte'e ɨ Dios tɨ ayén tejamuáaruu setɨ'ɨj
huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. Xɨee sej cu mú'een ava'ujnáa ɨ Cɨríistu'u jamuan.
Ayen che'atá na'a tɨj sej mú'een a'itácɨɨne ɨ mɨ'ɨchite tzajta'a jamuan ɨ
Cɨríistu'u. Ayee pu een a'ɨjna jɨme'e sej mú'een rá'atzaahuate'e se'ɨjna jɨme'e
ɨ muárɨ'eri'ira'a Dios tɨ jɨn ra'ajjáj a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite.
13 A'ájná'ɨmua, ayée xu éene'e ɨ ru tzajta'a, seúche'e xu mɨ'ɨchite pu'éene'e ɨ
Dios jemi, se'ɨjna jɨme'e ɨ sej auteájturaa u Dios jemi, seajta se'ɨjna jɨme'e ɨ mej
caí miyen amua'antisíjchixɨ ɨ á'amuanavi jetze. Mɨ ajta íjii, Dios pu ajtahua'a
amuaatatíste ɨ á'amuaxɨejniu'uca sej si a'uté'uu xá'ara'ani ɨ Cɨríistu'u jamuan.
Nain pu ari tejámuaatá'uuni'iri'i ɨ sej jɨn auteájturaa ɨ jemin.
14 A'ɨɨ pu xaa ra'uré'uu a'ɨjna tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a, ɨ tɨ jetzen rá'axajtaca'a ɨ
niuucari tɨ jɨme'en téjmi jetze ti'itɨj jɨn te'ujpuá'ajte, ɨ tej jɨme'en té'echa'ɨɨca'a.
A'ɨɨ pu antipuá'ari'ira'a a'ɨjna jɨme'e tɨ rá'utatai ɨ cúruu jetze jamuan a'ɨjna ɨ
Cɨríistu'u.
15 Majta me'ɨn ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej tí'aijta, majta ɨ mej títetateí ɨ ta
japua, Cɨríistu'u pu huajá'uriiri'i ɨ mej jɨn antiújmua'areereca'a. A'ɨɨ
pu ajta hua'utatévi'iraste mé jéjre'e. Hua'ave'ejáapuajmé'e, pu a'iteájraa.
Hua'utéemua'itɨ a'ɨjna jɨme'e tɨ huamɨ'ɨ ɨ cúruu jetze.

Mej nu'u ráahuauni a'ɨjna tɨ ɨ júte'e é'eme'ecan

16 A'ɨj pu jɨn, miché'e mi caí á'amuamuaire'e me'ɨjna jɨme'e a'ij sej
tiú'ucua'ani, a'ij sej ye'í titeeyé'en, nusu a'ɨjna xɨcájra'a tɨ jetzen ayén nu'u
ruxe'eve'e sej tiú'uyesten tɨ te'ute'itɨén ɨ máxcɨra'i, na'ari tɨ te'ará'asti ja'anáj
mej ruse'upi.

17 Naíjmi'i tíj na'a tɨ ayén tí'een, cu xɨee tɨ ja'atí huácɨen jetze á'uche'ecan. Ayee pu tí'ivaɨre'e tej ti tiyen ráamua'aree a'ij tɨ teja'uré'enejsin.

Mí ajta, í tɨ xí'epɨ'ɨn tín, a'ii pu a'íɨn pú'een, a'íjna í Cɨríistu'u.

18 Majta me'ín í mej hua'aráanajche mej rucɨɨnive'e jéjre'ecɨtze'e, a'íɨme í teteca mú nu'u tíhua'utateújtzi'ire'e a'ímej í mej títetateí í ta japua. Mí seajta mú'een, caxu hua'atá'acare'en miyen tejamuá'ari'iran me'íjna jɨme'e í sej seri raamuá'itɨ í Dios jemi. A'íɨ mú xaa rucɨɨnive'e me'íjna jɨme'e mej mi nain tiu'utaxáj a'ij mej nu'u tiu'useíj a'ij tɨ tí'een u ta japua. Majta jeíhua ahuaújtzaahuate'en me'íjna jɨme'e í huá'amua'atziira'a í mej rujɨɨmua'a mana'a tirájteu.

19 Mu'uri mé rúurɨe me'íjna í ta'anájca í tej jetzen airáneajxɨ'ɨn, í tej jetzen arátaca'ane tej ti tiyen che'atá tena'a naími'i huavaújse'en a'ij tɨ Dios titatá'aca tíj ajta tiújvi'iraxɨ'ɨn í cari táata'a jamuan.

20 Casi'i mú'een, Cɨríistu'u pu a'amua japua huaniú tí'ɨj huamí'ɨ, ajta camu ché'e tejá'amua'aijte'e me'íjna jɨme'e í huá'amua'atziira'a í seica í teteca. Tí pua'a ayén, a'iné een jín siyen che'atá sena'a tí'ijrɨ'ɨre matíj í seica í mej miyen tí'ijxe'eve'e mej tejámuaata'aíjte'en me'íjna jɨme'e a'ij mej meri tí'ijrɨ'ɨrejca'a.

21 Ayee mú tejá'amua'ixaate'e tɨjín: “Caxu ra'ajtamuá'amuate'en. Caxu ra'ajtácua'an. Caxu ra'ajtémɨjhua'an.”

22 Naíjmi'i tíj na'a í niuucari tɨ ayén een, naími'i pu jíme'en raxa ti'ití tɨ antipuá'ari a'íjna jɨme'e í mej raaxín.

23 Ayej xaa ne'u, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ i'i xí'epɨ'ɨn tɨ pua'a ja'atí ra'ará'astijre'en a'íjna jɨme'e í niuucari tɨ ayén een. Cɨ xɨee rí'ɨ mú mé titeumuámua'aree, cu xɨee tɨ ti'itiá'a í tɨ jín ti'itéveeca'a ruxí'evi'ira'a jɨme'e, cu xɨee puaíjtzi pu raatá'an í ru jetze.

Mí ajta, capu ti'itíj vaɨre'e sino ayée pu'u mej mi huataúra'an rujɨɨmua'a mana'a micu.

3

A'ij mej nu'u ye'í huárɨni a'íɨme í mej té'atzaahuate'e

1 Ayee pu tirá'amitɨejte'e í Dios í sej seri seajtáhua'a huatarúu jamuan í Cɨríistu'u. A'íɨ j pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen tiú'umua'ati se'íjna jɨme'e í tɨ tejé'eseijre'e u ta japua a'u tɨ Cɨríistu'u nain jín antiújmua'aree u Dios jemi.

2 Setá'aj siyen tiú'umua'ati se'íjna jɨme'e u tɨ tejé'eseijre'e u ta japua. Caxu siyen sena'a tiú'umua'ati se'íjna jɨme'e u tɨ tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua.

3 Ayee xu huárɨni, a'iné xu'uri huácuii u Cɨríistu'u jamuan. Ajta, Cɨríistu'u pu amuaaté'ɨne u ta japua u Dios jemi u sej jín ruuri xá'ara'ani jemin.

4 Ajta a'íɨn u Cɨríistu'u, a'íjna tej jetzen arátaca'ane tej i'i ruuri, tí'ɨj a'íɨn huataseíjre'en mé jéjre'e, aj tu ti tiyen che'atá tena'a huataseíjre'en jamuan. Nain pu ayén naa tí'iseíire'e á'ame huápɨ'ɨ mej mi naíjmi'i naa rí'ɨ tira'utaseíj.

Jíme'en í mej mejmí'i tí'ijrɨ'ɨrejca'a, ajta í tɨ jéjcuacan jín seijre'e

5 A'íɨ j pu jín, setá'aj siyen raatapuá'ajta naíjmi'i tíj na'a tɨ a'ij pua'a een, tɨ a'amua jetze aiirániineica. Caxu huá'a jamuan ji'ipite'en u sej caí naíjmi'i ji'ipi. Caxu ché'e siyen rɨjca í ruxána'acɨre'e jɨme'e. Caxu seajta taúra'acare'en tɨ tejámuaata'aíjte'en í a'amua jetze tɨ aiirániineica. Caxu ché'e rahuauca í tɨ a'ij pua'a een.

Seajta i'i, caxu tí'imuajche'e. Ja'atí tɨ ayén tí'imuajche'e, ayée pu che'atá na'a een u Dios jemi tíj a'íjna í ja'atɨ tɨ raná'amiche'e í tɨ caí Dios pú'een.

6 Pu'uri teja'uré'enejsin tɨ 'utévatzɨjsin í puaíjtzi huá'a japua í mej caí me'íjna jín ra'ará'astijre'e í Dios. Jé'ecan mú tirajpuaíitzi muá'aju'un.

7 Seajta mú'een, ayée xu amuacaícan rɨjca'a nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a een,
setɨ́'ɨj seúche'e rá'astejca'a nain tɨ ayén.
8 Ajta íjii, ayée pu ruxe'eve'e sej ti'icaúra'ari'i naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ ayén een:
Caxu níniu'ucacu, ni caxu rújaaxɨéevi'ira, ni caxu ruté'axɨ'ɨ, ni caxu a'ij pua'a
éene'en, ni caxu a'ij pua'a tihuá'ixaate'e huá'a jemi ɨ teɨte. Caxu seajta a'ij
pua'a tí'ixajta.
9 Caxu tí'iru'ixaate'e hua'itzi jɨme'e seɨ́j ajta seɨj, a'iné xu'uri raata-
puá'ajtaca'a se'ɨ́jna tɨ mí'ime'ecan tɨ ú'useijre'eca'a ɨ a'amua jetze. Seajta nain
mé úurɨeeni a'ij tɨ ye'í rɨjca'a a'ɨ́jna tɨ mí'ime'ecan.
10 Ari mú'een, xu'uri ti'ihuaújchejte se'ɨ́jna jɨme'e tɨ ti'irɨ́'een, tɨ ti'ijéjcua. Dios
pu auj amuaajéjcuare'esin ɨ a'amua tzajta'a sej si siyen éene'e xá'ara'ani tɨ́j
a'ɨ́jna tɨ amuaateájtuaa íiyen chaanaca japua, sej si nain jɨ́n ráamua'ati.
11 Ajta ɨ Dios, capu jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a ja'atɨ́ Israél jetze ajtéme'ecan
nusu tɨ pua'a i'i Griego pú'eene'en. Capu ajta jetzen ruxe'eve'e tɨ pua'a
peri ra'ará'aste pe'ɨ́jna jɨme'e mej mua'antisíjcheca'a á'a navij nusu pecaí.
Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a a'ɨmuá pé'eme'ecan, na'ari seɨj chuéjra'a japua
pe'eche. Capu ajta a'ij í'irɨni tɨ pua'a seica pej jemin tí'ivaɨre'e na'ari pej
piyen tihuá'aijte'e ɨ seica. Ayee pu'u, Cɨrístu'u pu xaa a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ
ruxe'eve'e. Nain pu jɨ́n ra'ará'asten. Ajta a'ɨ́ɨn pu huateáturaasin huá'a tzajta'a
ɨ ruteítestemua'a a'u tɨ na'a mej mena'a a'uchéjme.
12 Ayee pu'u, Dios pu amua'antíhua'u. Xu'uri huaté'uu jemin, ajta a'ɨ́ɨ pu
amuá'ixe'eve'e. Sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. Setá'aj ahuaújcu'uven
seɨ́j seajta seɨj. Setá'aj rɨ́'ɨ huá'acha'ɨɨ ɨ seica, caxu á'ujtzaahuate'e, caxu seajta
rucɨɨnive'e. Setá'aj siyen te'utáviicua'i ti'itɨ́ tɨ a'ij tejá'amuaruure.
13 Setá'aj siyen rá'uviicua'i seɨ́j seajta seɨj. Setá'aj seajta tiu'utaúruuni'i
tɨ pua'a seɨj rájaaxɨejte'en ɨ ruxɨ́'ej tevi. A'iné tavástara'a pu ari mú'ejmi
tiu'utá'uuni'iri'i, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'utaúruuni'i seɨ́j seajta mɨ seɨj.
14 Ajta, ɨ tɨ jaítze'e ruxe'eve'e caí máà niuucari, setá'aj siyen huaújxe'eve'en.
A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ sej jɨ́n avaújseɨjtare'en sej si seɨj sena'a teɨtejra'a
pu'éene'en xá'ara'ani. Ajta, a'ɨ́ɨ pu amuaanaíjmire'esin.
15 Ché'e Cɨríistu'u amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a sej si ru'ihuaamua'a
xá'ara'ani temua'a naa. Ayee pu tejamuaatajé ɨ tavástara'a sej si siyen
xɨ́'epɨ'ɨn éene'e seɨ́j ajta mɨ seɨj, a'iné naími'i xu ruseáxu'itare'en. Seajta siyen
ti'ijtéujtzi'ire'en ɨ Dios.
16 Setá'aj siyen tiú'umua'ati jeíhua se'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa
ɨ Cɨríistu'u sej si ráamua'aree a'ij sej tihuá'umua'aten ɨ seica, a'ij sej ye'í rɨ́'ɨ
mé titeumuámua'are'en sej si tihuá'a'ixaate'en nain e'ehuauritɨéecan jɨme'e.
Seajta chuiicari xu jɨ́n tiraatateújtzi'ire'en ɨ Dios. Ayee xu tiu'utáchuiica ɨ ru
tzajta'a se'ɨ́jna jɨme'e chuiicari tɨ yu'uxari jetze me'ecan, nusu chuiicari tɨ Dios
jetze raxa, na'ari ti'itɨ́ tɨ rɨ́'ɨ amuaatámua'atziite ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios.
17 Ayee pu'u, setɨ́j sena'a ti'ixa, setɨ́j sena'a rɨcɨ, setá'aj siyen huárɨni nain
jɨme'en niuucajtze'en ɨ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ Jesús. Setá'aj tiraatateújtzi'ire'en ɨ
Dios ɨ tá'iya'upua jamuan ɨ Cɨríistu'u.

A'ij mej ye'í huárɨni ɨ mej té'atzaahuate'e a'ɨ́mej jemi ɨ teɨte

18 Mú'een, mɨ sej viíche'e, setá'aj ra'ará'astijre'en a'ɨ́mej jemi
á'amuacɨnastemua'a, a'iné ayée pu tiraavíjte'e ɨ tavástara'a jemi.
19 Seajta mú'een, mɨ sej neɨche, setá'aj rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ xá'ara'ani temua'a
naa a'ɨ́mej ɨ sej huajá'uvi'itɨn. Caxu a'ij tihuá'ajeeve.
20 Seajta mú'een, mɨ sej hua'atáàtajmua'a, setá'aj siyen nain jɨ́n
hua'ará'astijre'en matɨ́j mena'a tejamuá'ixaate'en a'ɨ́ɨme ɨ ruvaújsimua'a,
a'iné a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tiraatá'asin a'ɨ́jna ɨ tavástara'a.

21 Seajta mú'een, mɨ sej huá'avaujsimua'a, caxu huápɨ'ɨ hua'ajteá'axɨ'ɨ a'ɨ́mej ɨ́ ruyaujmua'a mej mi caí a'ij pua'a té'ujmuajte.
22 Seajta mú'een, mɨ sej tí'ijti'ire'e, setá'aj nain jɨ́n ra'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ́ mej tejá'amua'aijte'e. Setá'aj siyen tiu'umuárɨ'en temua'a naa setɨ́j sena'a tiraayɨ́'ɨtɨ a'iné mú'een xu rá'atzaahuate'e se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Caxu raatapuá'ajta se'ɨ́jna jɨme'e tɨ́'ɨj caí mé'e já'ahua'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ tejá'amua'aijte'e. Seica mú miyen rɨcɨ. Aj mú caj tí'imuarɨ'e tɨ pua'a a'ɨ́ɨn tɨ tihuá'aijte'e tɨ huá'aseijra. Ayee mu'u rɨcɨ mej mi rɨ́'ɨ raatá'an.
23 Mɨ́ seajta mú'een, setɨ́j sena'a rɨcɨ, setá'aj siyen che'atá sena'a tiu'umuárɨ'en tzáahuati'ira'a jɨme'e setɨ́j tiraatévaɨre'enche'e se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Caxu siyen sena'a tiu'umuárɨ'en mej mi amuaaséij a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca.
24 Xu'uri ramua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a, a'ɨ́ɨ pu ajta tejámuaatanájchite'esin ɨ́ tɨ rujɨ́ɨmua'a. Aúche'e pu tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna sej raamuá'itɨ, a'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ sej tí'ijvaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ ajta i'i Cirɨ́istu'u.
25 Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ a'ij pua'a rɨcɨ, ayée pu che'atá na'a a'ij pua'a tí'ijcɨ'ɨti. Ruxɨ́'ej pu tihuá'aruuren ɨ́ Dios jemi, capu ja'atɨ́ jaítze'e rɨ́'en caí ɨ́ seij ɨ́ jemin.

4

1 Seajta mú'een, mɨ sej tihuá'aijte'e, setá'aj tíhua'utapuaíjve'en tɨ́j na'a ɨ́ tɨ ruxe'eve'e, tɨ́j na'a tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ tihuá'acɨ'ɨti. Ayee xu huárɨni a'iné xu'uri ramua'aree tɨ seɨ́j ajta tejá'amua'aijte'e mú'ejmi. Júte'e pu é'eseijre'e a'ɨ́jna.

Jɨme'en ɨ́ tɨ te'entipuá'ari, ajta ɨ́ tɨ jɨme'en ca'anírja'a hua'utá'asin

2 Setá'aj seuj rahuaviira ɨ́ Dios jemi. Caxu a'ij ruaaca. Seajta mú'een, seúche'e tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios.
3 Seajta, setá'aj siyen seuj rahuaviira ɨ́ Dios jemi itejmi jɨme'e tɨ ij Dios ayén taataseíjrate'en a'ij tɨ ye'í ti'itɨ́ huáruuren tej ti tiyen tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari, tej ti te'ɨ́jna hua'utaseíjrate'en ɨ́ Cirɨ́istu'u, a'ɨ́jna tɨ rú'avaata ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n, nu'uri aiteánami'i.
4 Seuche'e xu seajta rahuaviira ɨ́ Dios jemi neetzi jɨme'e nej ni e'ehuauritɨéecan jɨ́n tihuá'a'ixaate'en a'ij tɨ tiraavíjte'e nej niyen rɨcɨ.
5 Ayee xu rɨjca mú'een, caxu ché'e sena'a á'ujujhua'ane'en huá'a jamuan ɨ́ mej caí té'atzaahuate'e, sino ayée xu'u rɨjca matɨ́j teɨte ɨ́ mej rɨ́'ɨ metíteumuámua'aree. Ja'anáj tɨ na'a tɨ ɨ́'irɨ'ɨri sej siyen huárɨni ɨ́ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn, ayée xu'u rɨjca.
6 Setá'aj rɨ́'ɨ hua'atá'acare'en se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tí'ixaxa'a, mej mi me'ɨ́jna jɨ́n ráamua'aree ɨ́ sej caí rucɨɨnive'e. Seajta siyen tihuá'a'ixaate'en mej mi huajɨ́jxɨn, mej mi rɨ'éene'e muá'ara'ani.

Jɨme'en ɨ́ tɨ te'entipuá'ari

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Tíquico a'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a ɨ́ Cirɨ́istu'u jemi, a'ɨ́ɨ pu tejámuaatá'ixaate'esin nain a'ij tɨ tí'inevaɨre'e ineetzi. Jéihua nu raxɨ́'eve'e nemɨ́jna. A'ii pu ari rɨ́'ɨ tináavaɨ ara'axcáacan jɨme'e. Capu ja'anáj á'ɨtzee. Ajta, naíjmi'i tu tí'ivaɨre'e ɨ́ tavástara'a jemi.
8 A'ɨ́ɨ j nu jɨ́n neraata'íiti mú'ejmi jemi tɨ ij ayén tejámuaatá'ixaate'en a'ij tɨ tí'itavaɨre'e, tɨ ij rɨ́'ɨ jamuaatá'an.
9 Neajta nu jamuan raata'íti ne'ɨ́jna ɨ́ Onésimo, ɨ́ tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan. Jé'ecan tu teajta raxɨ́'eve'e te'ɨ́jna ɨ́ ta'ihuaara'a. Capu ajta ja'anáj á'ɨtzee. A'ɨ́ɨ mú nain jɨ́n tejámuaatá'ixaate'esin a'ij tɨ tí'iruure iiyecuí.
10 Majta me'ɨ́n ɨ́ ta'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨ mú á'amuateujte'e, amuacaícan a'ɨ́jna ɨ́ Aristarco tɨ ajta ayajna aiteánami'i nee jamuan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Marcos, tɨ i'i

neuseájra'an pírici a'íjna í Bernabé. Xu'uri ramua'aree a'ij sej ye'í huárini a'íjna jime'e, ti jíme'en yee ti pua'a a'íin a'uré'enen mú'ejmi jemi a'íjna í Marcos, setá'aj ra'ancuré'evi'itin temua'a naa.

11 Ajta a'íin í Jesús, í ti ajta ayén ántehuaa tijín Justo, a'íi pu ajta á'amuateujte'e. A'íime í mej huaíca, a'ii mu'u a'íin pú'een í mej Israél jetze ajtéme'ecan, í mej miyen neetzi jetze té'ejtévaire'e tej ti tiyen ti-hua'utá'ixaate'en í teite jíme'en í Dios ti tí'aijta íiyen chaanaca japua. Jé'ecan mú rí'i naatá'a ineetzi.

12 Ajtahua'a seíj pu á'amuateujte'e, a'íjna í Epafras. A'íi pu ajtéme'ecan mú'ejmi jetze, ajta pu ravaire'e a'íjna í Jesús ti i'i Cirístu'u. Ja'anáj ti na'a pu tí'itese'e a'íjna jime'e ti rahuavii í Dios jemi mú'ejmi jime'e, sej si te'utáviicua'i, sej si caí ti'itíj jín auteáturan, sej si seajta ra'ará'astijre'en nain jime'e a'ij ti tí'ijxe'eve'e í Dios.

13 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e ti ayén ti'ayajna. A'íijna í Epafras, jé'ecan pu tí'itese'e mú'ejmi jime'e, ajta a'ímej jime'e í mej me'uun a'uchéjme, a'ájna já'ahua'a Laodicea, majta í mej seíj jetze é'eche í chajta'a a'ájna Hierápolis.

14 A'íi mú majta á'amuateujte'e, a'íjna í Lucas, í ti tihuá'ahua'ate, í tej raxí'eve'e, ajta a'íjna í Demas.

15 Setá'aj siyen hua'utateújte'en neetzi jetze me'ecan a'ímej í ta'ihuaamua'a Laodicea mej a'uchéjme, seajta se'íjna í Ninfas. Setá'aj seajta hua'utateújte'en a'ímej í mej e'etiújse'iri a'u ti é'eche í Ninfas.

16 Setí'ij seri ra'ujíjve se'íjna i yu'uxari sej si naíjmi'i ráanamua, setá'aj siyen tiu'uta'íte mej mi hua'utánamuajriste'en a'íime Laodicea mej é'eche. Ajta í seíj í yu'uxari, Laodicea ti é'eme'ecan, setá'aj seajta ra'ujíjve'en sej si seajta naíjmi'i ráanamua.

17 Seajta, setá'aj siyen tiraata'ixaate'en se'íjna í Arquipo yee: "Rí'i pepu'u mú'ee, pej pi nain jín ra'ará'asten í tavástara'a ti tímuaa'íjcate."

18 Inee, i nej i'i Pablo, a'ij nu jetze já'amuateujte'e a'íjna i nej ra'uyú'uxaca'a nemuajca'a jime'e. Caxu yá'uhua'anan í nej aiteánami'i. Ché'e a'ij tejá'amuavaire'e. Ayee pu icu.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, ɨ́ tɨ seɨj

A'ɨ́ mú huá'ateujte'e ɨ́ mej Tesalónica e'etiújse'ɨri

1 Inee Pablo, ajta a'íjna i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej Tesalónica é'eche, sej seajta tiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, seajta jemin ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Ayee tu tí'ijxe'eve'e tɨ Dios rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn, tɨ ajta rɨ́'ɨ amuáaruuren a'amua tzajta'a sej si rɨ́'ɨ ru'ihuaamua'a xá'ara'ani.

Jɨme'en ɨ́ mej jɨ́n hua'utájuyete mej mi té'antzaahuate'en a'ɨ́me ɨ́ mej Tesalónica é'eche

2-3 Ja'anáj tɨ na'a tu rɨ́'ɨ tiraatá'aca ɨ́ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e. Ja'anáj tɨ na'a tej huavii ɨ́ Dios, teajta tu rá'ixaate'e mú'ejmi jɨme'e, a'iné mú'een xu jeíhua tí'imuarɨ'e se'ɨ́jna jɨme'e sej rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Seajta siyen che'atá sena'a jeíhua tí'imuarɨ'e se'ɨ́jna jɨme'e sej raxɨ́'eve'e sej hua'utévaɨre'en ɨ́ seica ɨ́ mej é'eseijre'e ɨ́ Dios jemi. Seajta mú'een, caxu ja'anáj raatéxɨeehuataca'a ɨ́ sej rachú'eve'e ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u tɨ́'ij a'ɨ́ɨn amua'irájtuaani, a'u sej yé'ejpuaíjtzica'a.

4 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e mɨ sej ta'ihuaamua'a. Tu'uri ramua'aree tɨ Dios já'amuaxe'eve'e, ajta a'ɨ́ɨ pu amua'avé'ehuauxɨ.

5 Ayee tu een jɨ́n ramua'aree a'iné tetɨ́'ɨj tiyen tejamuá'ixaa ɨ́ niuucari jɨme'e tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios, caxu ché'e sena'a ráanamuajri'i sino a'ɨ́j xu jɨ́n muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́j xu jɨ́n temua'a naa yaú'itɨée xa'araa ɨ́ ru tzajta'a. A'ɨ́j xu seajta jɨ́n rú'umua'areereca'a tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Mú'een xu seajta siyen taseíjraca'a ti'itén tej teɨtejra'an pu'eene'e, teajta tiyen tí'ivaɨre'eca'a mú'ejmi jɨme'e. Ayee tu huarɨ́j mú'ejmi jemi sej si ráamua'aree a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ́ tavástara'a jemi.

6 Seajta mú'een á'iyen xu siyen che'atá sena'a huarɨ́j tetɨ́j iteen, ajta tɨ́j a'ɨ́ɨn huarɨ́j ɨ́ tavástara'a, a'iné jeíhua xu rajpuaíjtzica'a. Capu amín a'ij. Seuche'e xu huataújtemua'ave, a'iné a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ca'aníjra'a amuaatá'a ɨ́ a'amua tzajta'a.

7 A'ɨ́j mú jɨ́n, naími'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej e'etiújse'ɨri, a'achú mej mena'a pua'amé ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan u Macedonia, majta ɨ́ mej me'uun é'eme'ecan u Acaya, a'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ tejá'amuaseij mú'ejmi a'ij sej rɨcɨ.

8 Capu a'úu na'a á'anamuajre'e mú'ejmi jemi ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ tavástara'a, sino nainjapua pu namuajre'e a'ɨ́jna jɨme'e sej seri rá'astijre'e ɨ́ Dios. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ché'e ruxe'eve'e tej ti'itɨ huataxáj te'ɨ́jna jɨme'e.

9 Jee xaa ne'u, seica mú tí'ita'ixaate'e a'ij tej tite'utéjhuii tej tiu'umuárɨ'en a'amua tzajta'a. Seajta nu'u, setɨ́'ɨj rá'antzaahua ɨ́ Dios, seajta nu'u huaja'uhuá'axɨ se'ɨ́mej ɨ́ mej caí Dioosi pú'een. Xu'uri nu'u ravaɨre'e se'ɨ́jna tɨ i'i Dios tzáahuati'ira'a jɨme'e, tɨ ajta ruuri rusén jɨme'e.

10 Xu'uri nu'u íjii rachú'eve'e se'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́ɨn ajtahua'a u e'icáanen u ta japua, a'ɨ́jna Dios tɨ raatarujte huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Jesús. A'ɨ́ pu tu'irátuaasin tɨ́'ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti tɨ Dios hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej yen chaanaca japua huachéjme.

2

A'ij tɨ teja'umuárɨej a'ɨ́jna ɨ́ Pablo huá'a jemi

1 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, temua'a xu ramua'aree ti naa titáavai tetí'ij amuáamuaareca'a.
2 Amuacaí mú xaa a'ij pua'a táaruu a'íime í mej Filipos é'eche. Jéihua tu rajpuaíjtzica'a te'újna. Xu'uri ramua'aree ti ayén ti'ayajna. Capu amín a'ij. A'iné Dios pu ca'aníjra'a taatá'a, a'íj tu jín teuj á'ataca'anejca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti jín Dios amua'irátuaasin. Jéihua mú taatamuári'eriste xaa ne'u.
3 Catu te'íjna jín autéjhuii tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en hua'itzi jime'e, sino teen tu tiyen ámuaatá'ixaate te'íjna jime'e tej jé'iyecan jín tí'ixaxa'a. Catu teajta tí'itese'e tej amuaacuanamuan.
4 Mi teajta iteen, ayée tu tejá'amua'ixaate'e a'iné ayée pu tira'aránajcheca'a í Dios ti a'íjna jín ta'antíhuau tej ti amuá'ixaate'en í niuucari ti Dios jín amua'irátuaasin. Catu tiyen tí'itese'e tej rí'i tihua'utá'an í teite, sino tej rí'i tiraatá'an í Dios ti tirú'umua'aree a'ij tej te'á'uhuátamua'atzi í tatzajta'a.
5 Xu'uri ramua'aree tej caí ja'anáj tiyen tejámuaatá'ixaa tena'a te'íjna jime'e í niuucari ti naa á'amuanamuajriste'e. Catu teajta tiyen taseíjrataca'a tej ti'iti ancuré'an. Dios pu rú'umua'aree tej tiyen ri ci tzáahuati'ira'a jime'e.
6 Catu ja'anáj tiyen rahuauhuau mú'ejmi jemi sej rí'i titaatá'an. Catu teajta tiyen rahuauhuau seica jemi. Ri'iríistaca pu tej tiyen tejamuaata'íjte'enche'e ca'anéeri jime'e a'íjna jime'e ti Ciríistu'u ta'antíhuau.
7 Mi teajta iteen, catu tiyen huaríj, sino rí'i tu ti'itítacha'iica'a mú'ejmi jemi. Ayee tu che'atá tena'a rí'i tejamuájcha'ica'a tíj a'íin í hua'anáànaj í ti'iríi rí'i tihuájcha'ii.
8 Jé'ecan tu á'amuaxe'eve'eca'a. A'íj pu jín, ayén ta'aránajcheca'a tej tiyen tejámuaatá'ixaate'en í niuucari ti Dios jín amua'irátuaasin. Teajta tiyen á'ataca'anejca'a tej tejamuaatá'an nain tíj tena'a tej tí'ijcha'iica'a, ayée tu teajta á'ataca'anejca'a tej huácui'ini mú'ejmi jetze me'ecan. Ayee tu tí'imua'atzejca'a a'iné jé'ecan tu á'ataca'ane mú'ejmi jemi.
9 Tij secaí seuj ramua'aree, ta'ihuaamua'a, tej jeíhua tiu'umuári ej, teajta tej rajpuaíjtzica'a.
Jee xaa, tetiu'umuári ej túja'ari tzajta'a, teajta tíca'ari tzajta'a tej ti caí ja'ati huatamuári'eriste'en tej amuaatá'ixaate'en í niuucari jime'e ti jín Dios amua'irátuaasin.
10 Mú'een xu taaseíj a'ij tej ti'itítacha'iica'a mú'ejmi jemi, mi sej té'atzaahuate'e. Nain tu jín tiyen huaríj a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Catu ja'anáj ja'ati a'ij pua'a huáruu. Catu teajta ti'iti jín auteájturaa. Dios pu ajta ramua'aree ti ayén ti'ayajna.
11 Mú'een xu ramua'aree a'ij tej rí'i ti'itítacha'iica'a mú'ejmi jemi naíjmi'ica a'achú sej pua'amé. Ayee tu che'atá tena'a tejamuá'iti iiri'i sei teajta sei tíj tihuá'iti ii í hua'atáàta a'ímej í ti'iríi.
12 A'íj tu jín, ca'aníjra'a amuaatá'a sej si siyen rí'i titetiújcha'ii a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi. Teajta tiyen huaríj sej si huateújca'anen í ru tzajta'a. Jé'ecan tu á'amuajee sej si siyen huári ni a'ij ti tiraavíjte'e í Dios jemi, a'iné a'ii pu a'íin pú'een í ti á'amuajee sej si se'uun e'ará'asti a'u ti a'íin tejé'aijta í Dios, sej si seajta se'uun ye'encuré'an í sej jín naa seíire'e xá'aju'un tíj na'a rusén jime'e.
13 Ten tu xaa tejamuá'ixaa í niuucari ti jíme'en raxa í Dios. Seajta mú'een, setí'ij ráanamuajri'i, caxu se'íjna jetze ra'ancuré'a í mej ché'e mena'a tí'ixaxa'a í teteca sino ayée xu tiyaúchueere'e ti Dios jetze me'ecan í niuucari. Jee xaa ne'u, a'íj pu jetze me'ecan, ajta a'íi pu rí'i á'amuaruuren í a'amua tzajta'a, mi sej té'atzaahuate'e. A'íj tu jín ja'anáj ti na'a tu tí'ijteujtzi'ire'e í Dios jemi te'íjna jime'e sej siyen ra'ancuré'a í niuucari.

14 Seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, ayée xu huaríj, cu xiee sej huá'ijchueca'a a'ímej í mej Judea a'uchéjme, í mej majta e'etiújse'iri teyujta'a mej mi raateánajche í Dios, a'iné a'íi mú majta ajtéme'ecan í Ciríistu'u jetze. Ayee xu che'atá sena'a tirajpuaíjtzica'a a'ímej jemi í ruxí'ej teite a'ij mej tirajpuaíjtzica'a a'íime í mej Judea é'eme'ecan.

15 Majta a'íime í seica, í mej caí té'atzaahuate'eca'a, a'íi mú raajé'ica í tavástara'a ti ajta i'i Jesús. Majta huá'ucuii a'ímej í mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Majta taatamuári itejmi. A'ij mú pua'a tiraatá'aca í Dios jemi. Majta mú huájcha'ire'e naíjmi'ica í teite í mej yen chaanaca japua huachéjme.

16 Ayee mú een jín miyen ricí mej mi tá'ijmiijra tej ti caí ché'e hua'utá'ixaate'en í niuucari ti Dios jetze me'ecan a'ímej í mej Israél jetze ajtéme'ecan. Camu a'atzu raxí'eve'e ti Dios hua'irájtuaani í hua'axí'ej teite. Ayee mú me'íjna jín huarín, a'íi mú raamuá'itin ti Dios puaíjtzi hua'utá'an tíj na'a rusén jime'e a'íjna jime'e mej jeíhua huápi'i auteájturaa jemin í Dios. Pu'uri xaa a'ájna teja'uré'enejsin ti Dios puaíjtzi hua'utá'asin.

Pablo pu ayén tí'ijxe'eve'e ti ajtahua'a huá'umuaare

17 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Tetí'ij ca'anéeri jín ajtacíj, catu mé amuuhuá'axi, sino jeíhua tu tí'imua'atzejca'a mú'ejmi jime'e. Capu a'atzu á'ateevi'ica tetí'ij caí ché'e huáapua'a tej tiyen ye'imuá huaté'en. A'íj tu jín jeíhua huápi'i tiu'utése tej ti a'atanén mú'ejmi jemi.

18 Jéihua tu tiyen tí'ijxe'eve'eca'a tej te'uun a'atanén a'u sej é'eche. Jee xaa ne'u, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a inee, i nej i'i Pablo. Canu ja'anáj caí tí'ijxe'eve'eca'a. Mi ajta a'íin í Satanás, a'íi pu na'antánaamua.

19 Neajta nu niyen tejá'amua'ixaate'e ti'iti í nej jíme'en ti'ijchú'eve'e, í nej jíme'en netémua'ave'e, í nej jíme'en ahuántzaahuate'en ne'íjna jime'e nej tí'imua'itin ne'íjna xicáara'a jetze tí'ij ajtahua'a huataseíjre'en í tavástara'a ti ajta i'i Jesús. ¿Ni secaí mú'een se'íin pú'een?

20 Jee xaa ne'u, mú'een xu se'íin pú'een, í nej jíme'en a'utántzaahuate'esin, í nej jíme'en huatántemua'ave'esin.

3

A'ij mej tirajpuaíitzi muá'aju'un

1 Tetí'ij caí ché'e té'eviicua'i tej caí ramua'aree a'ij ti tejá'amuavaire'eca'a, ayée pu titá'amitiejte'eca'a itejmi ti ayén jaítze'e tiraavíjte'e tej tiyen tajíimua'a huateáturan teyujna Atenas.

2-3 A'íj tu jín, te'íin Timoteo tiu'uta'íti'iri'i ti u a'atanén mú'ejmi jemi. A'ijna í Timoteo, a'ii pu a'íin pú'een í ta'ihuaara'a, ajta Dios pu ra'avé'ehuau ti ij ta jamuan á'uche'ecane'en tej tihua'utá'ixaate'en í niuucari ti jíme'en raxa a'ij ti huaríj í Ciríistu'u. Ayee tu een jín tiraata'íti'iri'i ti ij a'íin Timoteo ca'anírja'a amuaatá'an sej si huateújca'anen í ru tzajta'a, ti ij caí seij raatéxieehuata a'íjna jime'e ti jeíhua tirajpuaíjtzi íjii. Xu'uri temua'a ramua'aree ti ari tiraaxí'epi'intari'iri'i tej tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'ani.

4 Jee xaa ne'u, tetí'ij te'uun a'uté'eca'a mú'ejmi jemi, ayée tu amuacaícan tejamuá'ixaa tej tiyen tirajpuaíitzi tá'ara'aniche'e te'íjna jime'e mej a'ij pua'a taruurénche'e. Ajta ayén teja'uré'ene. A'íj xu seri mua'aree.

5 Neajta nu tiraatániu'uche nej ni ráamua'aree a'ij ti tejá'amuavaire'eca'a, ti pua'a seuj té'atzaahuate'e. Canu ché'e té'eviicua'iraca'a, a'iné nu'uri tí'itziiine'eca'a ne'íjna jime'e ti a'íin tiyaaru'u amuaatamuári'eriste'en mú'ejmi jemi sej si caí ché'e té'antzaahuate'en, tí'ij caí ché'e ti'iti vaire'e á'ara'ani naíjmi'i í tej jín tiu'umuáriej mú'ejmi jemi.

6 Aru a'ɨ́in ɨ́ Timoteo, pu'uri mú'ejmi jemi u e'erájraa. Tí'ita'ixaate'e a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́me'en tátemua'ave'e sej nu'u seuj té'atzaahuate'e, seajta huaújxe'eve'e seɨj seajta seɨj. Seajta nu'u seuj rutémua'ave'e setɨ'ɨjtá ta'utámua'aree itejmi. Mú'een xu nu'u raxɨ́'eve'e sej taaseíj. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a huápɨ'ɨ tí'ijxe'eve'e tej amuaaséij.

7 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, mú'een ta'ihuaamua'a. Jé'ecan pu rɨ́'ɨ taatá'a tetɨ́'ɨj ráamua'areeri'i sej seuj siyen té'atzaahuate'e. Pu'uri xaa rɨ'ɨrí tej te'utáviicua'i nain jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n rajpuaíjtzi, ajta ɨ́ tej jɨ́n taxɨemɨste'eca'a.

8 A'iné mú'een xu seuj té'eviicua'i sej seuj rá'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a, pu'uri ajtahua'a í'irɨ'ɨri nej rɨ́'ɨ mé tiu'utéveeca.

9 A'ɨ́j tu jɨ́n jé'ecan huápɨ'ɨ tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios mú'ejmi jɨme'e te'ɨ́jna jɨme'e tej jeíhua huápɨ'ɨ tátemua'ave'e ɨ́ mú'ejmi jemi a'iné mú'een xu rɨ́'ɨ titatá'aca.

10 Nain túɉca'ari tzajta'a, ajta nain tɨ́ca'ari tzajta'a, ca'anín tu jɨ́n rahuavii tɨ Dios ayén tatá'acare'en tej ti teajtáhua'a amuaaséij, teajta tejámuaatévaɨre'en tej raanaíjmire'en ti'itɨ tɨ na'a tɨ tejamuá'aturaate'e a'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a.

11 Ajta a'ɨ́in ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́in ɨ́ tavástara'a tɨ ajta i'i Jesús, miché'e me'ɨ́n taatá'acare'en tej ti te'uun a'atenén mú'ejmi jemi.

12 Ché'e a'ɨ́in tavástara'a ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n amuaatá'an sej si jeíhua huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, sej si seajta siyen che'atá sena'a tihuá'uxe'eve'en naíjmi'ica ɨ́ teɨte a'achú mej mena'a pua'amé ɨ́ á'amuaxɨ'ej teɨte tetɨ́j iteen tejá'amuaxe'eve'e.

13 Ché'e ajta a'ɨ́in amuaatá'an ɨ́ ca'anírja'a ɨ́ á'amuatzajta'a sej si caí ti'itɨj jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi ɨ́ tej rájya'upua, sej si seajta siyen urarɨ́'enejme'eni ɨ́ a'amua tzajta'a a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze tɨ ajtahua'a huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ ajta i'i Jesús, jamuan naíjmi'i ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua.

4

A'ij mej ye'í huárɨni mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios

1 Ajta íjii, ta'ihuaamua'a, tu'uri tiyen tejámuaatá'ixaa a'ij sej ye'í titetiújcha'ɨɨ sej si rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios. Jee xaa, xu'uri siyen rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Mɨ teajta iteen, ayée tu tejá'amuahuavii Jesús jetze me'ecan sej si siyen jaítze'e rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Ten tu ca'anírja'a amuaatá'asin sej si jaítze'e rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ tíj na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame.

2 Xu'uri xaa ramua'aree ti'itɨ tɨ niuucarijra'a pú'een ɨ́ tej jɨ́n teri amuá'ixaa Jesús jetze me'ecan.

3 Ayee pu tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios sej si urarɨ́'ene'en xá'ara'ani, ajta nu'u sej raatapuá'ajta sej ja'atɨ jamuan tiú'ujxana'acɨra'ate.

4 Ayee pu tí'ijxe'eve'e sej siyen tí'ijmua'areere sej siyen ráaruuren ɨ́ rutevij sej si siyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ pua'a ja'atɨ huaténe'ɨche. Ché'e a'ɨ́in ayén ratévi'itɨne'en mej mi raaseíj ɨ́ seica tɨ xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j nain jɨme'e.

5 Ché'e a'ɨ́in caí ché'e na'a ratévi'itɨne'en a'ij mej rɨcɨ a'ɨ́ime ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios, matɨ́j mena'a pua'amé yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ɨ́ mej ché'e mena'a néjne'ɨche a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e rumua'atzíira'a jɨme'e tɨ a'ij pua'a een.

6 Ajta nu'u ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ caí ja'anáj auteáturan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ráaruuren ɨ́ ruxɨ́'ej tevi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruxána'acɨra'aten jamuan ɨ́ra'ara'an ɨ́ ru'ihuaara'a. Ayee pu'u, a'iné Dios pu puaíjtzi raatá'asin a'ɨ́jna tɨ ayén rɨni. Tu'uri tejmí'i tiyen tejámuaatá'ixaa.

7 Capu ayén titaatajé ɨ́ Dios tej ti tiyen tiu'uxána'acɨre'en sino a'ɨ́ɨ pu ayén ta'antíhuau tej ti urarɨ́'enejme'eni ɨ́ tatzajta'a.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ caí rá'atzaahuate'e a'ij tej tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu caí mé rúuhua'axɨjsin ɨ́ niuucari tɨ teteca jemi é'eme'ecan. Capu a'atzu, sino a'ɨ́ɨ pu xaa mé rúuhua'axɨjsin ɨ́ Dios tɨ ruxɨ́ejniu'uca huata'íteca'a tɨ mú'ejmi jemi huateáturan.

9 Capu a'atzu ruxe'eve'e nej niyen tejá'amuayu'use'e a'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'en sej si temua'a naa tiú'urihuaamua'atan. Dios pu ari ramua'aree sej siyen huaújxe'eve'en.

10 Jee xaa, ayej ti'ayajna sej huá'axe'eve'e ɨ́ ru'ihuaamua'a naíjmi'ica a'achú mej pua'amé a'u mej a'uchéjme tɨ́j na'a a'utɨ́ huatacá'a u Macedonia. Mɨ teajta iteen, ayée tu'u ca'anɨ́jra'a amuaatá'asin sej si seuj jaítze'e huaújxe'eve'en.

11-12 Ten tu teajta tiyen tejá'amua'ɨ́jcate'e sej si rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ tɨ ij caí ti'itɨ á'amuajaaxɨejte'e, sej si antiújmua'areere se'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiraacɨ́'ɨ seɨj ajta seɨj. Ajta i'i, ché'e ja'atɨ tiu'umuárɨ'en ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e seɨj ajta seɨj a'ij tɨ tirú'umua'aree. Ayee tu amuacaícan tejámuaa'ɨ́jca mej mi rɨ́'ɨ tejamuaaséɨj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'astijre'e ɨ́ tavástara'a jemi, ajta tɨ ij caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e.

Tɨ́'ɨj ajtahua'a yen huataseɨ́jre'en ɨ́ tavástara'a

13 Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii, ayée mú seijre'e: cu xɨee mej cu'utzu. Ayee tu tí'ijxe'eve'e sej ráamua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e sej si caí ché'e ruxɨéemɨste'e matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ seica ɨ́ mej caí rachú'eve'e ɨ́ tavástara'a.

14 Ayee tu té'atzaahuate'e iteen: tɨ́'ɨjtá Jesús huamɨ́'ɨ, a'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huatarúj. A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen teajta té'atzaahuate'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ajtahua'a hua'arávi'itɨn jamuan ɨ́ Cirɨ́istu'u a'ɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej majta meri ra'ará'astijre me'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

15 Ayee tu tejá'amua'ixaate'e ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan tɨ ayén éene'e á'ara'ani. Catu anáaté'ee tá'aju'un iteen i tej tiyen ruuri seijre'e yen chaanaca japua tɨ́'ɨj amɨ́n ajtahua'a huataseɨ́jre'en ɨ́ tavástara'a sino a'ɨ́ɨme ɨ́ mej meri huácuii, a'ɨ́ɨ mú xaa anáaté'ee muá'aju'un.

16 Tɨ́'ɨj Dios raataxájta ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n tíhua'uta'aíjte'en, a'úu pu e'icánamuáare'e a'ame tɨ ja'atɨ ucáajijhua ɨ́ trompeeta jetze a'ujna Dios tɨ é'eseijre'e. Ajta u e'icájijhua a'ɨ́jna tɨ jemin tí'ivaɨre'e. Aj pu xaa i tavástara'a u e'icánejsin u júte'e. Majta me'ɨ́n ɨ́ mej huácuii, ɨ́ mej anáaté'ee ra'ará'astijre, a'ɨ́ɨ mú a'itajú'un a'u mej e'eve'enámi'ihuajme'ecaa.

17 Teajta á'iyen iteen, i tej teuj ruuri, i tej yen seijre'e ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ pu ajta tá'avi'itɨn ɨ́ jaitɨri jetze huá'a jamuan ɨ́ mej mauchén huatarúj. Ayee tu seíire'e tá'aju'un jamuan ɨ́ tavástara'a tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

18 A'ɨ́j xu jɨ́n, rɨ́'ɨ xu tiu'utaúra'an mú'een rujɨ́ɨmua'a se'ɨ́jna jɨme'e i niuucari i nej já'amua'ixaate'e.

5

Mej nu'u huaújcaten tɨ pua'a yee uvé'enen ɨ́ tavástara'a

1 Ta'ihuaamua'a, capu a'atzu ruxe'eve'e tej te'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'atzaj tɨ pua'a yee uvé'enen ɨ́ tavástara'a, ti'itɨ tɨ xɨcáara'an jetze ajtahua'a huataseɨ́jre'esin.

2 Xu'uri ramua'aree temua'a naa tɨ ca'anacan teja'uré'enejsin. Ayee pu huataseɨ́jre'esin tɨ́j nahua'ari tɨ uteáruti tíca'ari tzajta'a a'u tɨ tejé'enahua'an.

3 Majta me'ɨ́n ɨ́ teɨte, ayée mú ti'ixáata muá'aju'un tɨjɨ́n: “Capu ché'e ti'itɨ a'ij rɨcɨ. Pu'uri tiu'upuá'areajraa.” Tɨ pua'a meri miyen tí'ixajta, aj pu i a'ájna teja'uré'enejsin ɨ́ xɨcáara'an tɨ jetzen hua'antipuá'ajte'esin. Ayee pu seíire'e a'ame tɨ́j 'ɨ́ita'a tɨ ra'utacuí'ine. Capu huatárɨ'ɨristari mej huatá'uuna mej mi caí rajpuaíitzi muá'ara'ani.

4 Mɨ seajta mú'een, ta'ihuaamua'a, caxu ché'e tíca'amiste'e seijre'e. A'íj
pu jín, caí ché'e mú'ejmi japua cájveti a'íjna xɨcáara'an jetze. Capu ayén
teja'uré'enejsin mú'ejmi jemi tíj í nahua'ari tɨ a'uun a'uteáruti tíca'ari tzajta'a.
5 Capu a'atzu xaa ne'u, a'iné mú'een xu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ímej jemi
í mej a'ájna é'eseijre'e a'u tɨ áuneeri'i í Dios jemi. Mú'een xu huá'a jetze
ajtéme'ecan a'ímej jemi í mej á'ujujhua'an túјca'ari tzajta'a. A'íj pu jín, ayén
tiraavíjte'e tej tiyen huárɨni.
6 A'íj tu jín caí ché'e tiyen rɨj tá'aju'un matíj í seica í mej miyen seijre'e. Cu
xɨee mej cu'utzu. Tiché'e tiyen é'ene'e tá'ara'ani tej atanéjne'ere, tej rí'ɨ mé
titeumuámua'aree.
7 Majta me'ín í mej cu'utzu, ayée mú tí'itecu'utzu tíca'amiste'e, majta me'ín
í mej rutá'aruaijve'e, a'íɨ mú rutá'aruaijve'e tí'ɨj auj huatíca'a.
8 Mɨ teajta iteen, a'iné teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan a'íɨme jemi í mej
néeriste'e á'ujujhua'an í Dios jemi, tiché'e tiyen rí'ɨ titejá'ujujhua'ane'en.
Tiché'e teajta rá'antzaahuate'en í tavástara'a. Tɨ pua'a tiyen huárɨni, a'íɨ pu
tavástara'a ta japua niuuni. Tiché'e teajta huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj. Tɨ
pua'a tiyen huárɨni, ayée pu xaa huatárɨ'ɨristari tej tiyen ti'ijchú'eve'e tɨ Dios
tu'irájtuaani.
9 Ayee pu een a'iné capu Dios ayén tiraaxí'epɨ'ɨntare itejmi jemi tej ti tiyen
tirajpuaíitzi tá'ara'ani te'íjna jɨme'e tɨ Dios ti'itɨj jín tita'uxíjte'en. Capu xaa
ne'u, sino ayée pu Dios ayén titaaxí'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'íɨn tavástara'a tɨ ajta i'i
Jesús tɨ i'i Cɨríistu'u, a'íɨ pu tu'irátuaasin.
10 A'í pu huamí'ɨ ta jetze me'ecan tej ti tiyen ruuri tá'ara'ani jamuan í
tavástara'a, tetíj tena'a a'achú tej pua'amé. Capu amín a'ij, tej teuj ruuri na'ari
teri huácuii, naími'i tu huateáturaasin jemin tíj na'a rusén jɨme'e.
11 A'íj xu jín ca'anújra'a tiu'utá'an seɨj seajta seɨj. Setá'aj seuj tiu'utévaɨre'en.
Jee xaa, xu'uri siyen rɨcɨ seɨj seajta seɨj.

Pablo pu rí'ɨ tihuá'ixaate'e a'íɨme í mej té'atzaahuate'e

12 Mɨ sej ta'ihuaamua'a, ayée tu tejá'amuahuavii sej si rí'ɨ tihuájcha'ɨɨ se'ímej
í ruvaújsimua'a, í mej rí'ɨ tí'imɨjhuaca mú'ejmi jemi, í mej majta me'íjna jín
antiújmua'aree mej tejamuáamua'aten a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e í tavástara'a. A'í mú
majta ca'anújra'a amuaatá'aca.
13 Ché'e ayén tejamuá'amitɨejte'e mej jeíhua huápɨ'ɨ rí'ɨ tí'iteteɨte a'íjna
jɨme'e mej miyen tí'imɨjhuaca mú'ejmi jemi, sej si siyen rí'ɨ tí'iteseijre'e í ru
tzajta'a.
14 Ayee tu teajta tejá'amuahuavii sej si rí'ɨ tihua'utá'ixaate'en a'ímej í
mej caí tí'imuarɨ'ecu mej mi majtáhua'a tiu'umuárɨ'en. Sej si ca'anújra'a
hua'utá'an a'ímej í mej caí rucacá'ane í ruxíejniu'uca jetze. Setá'aj seajta
hua'utévaɨre'en a'ímej í mej caí a'ij tí'ijviicua'i. Setá'aj naíjmi'ica á'acu'uvee.
15 Rí'ɨ xu'u mú'een tɨ ij caí ja'atɨ ayén che'atá na'a a'ij pua'a ráaruuren í ruxí'ej
tevi tɨ ajta a'ij pua'a ráaruu a'íjna. Ayee xu tí'itese'e sej si ja'anáj tɨ na'a rí'ɨ
tihuájcha'ɨɨ seɨj seajta seɨj, seajta naíjmi'ica.
16-17 Setá'aj rutémua'ave'e ja'anáj tɨ na'a. Caxu ja'anáj ratapuá'ajtacare'en
sej huatéjniuuni í Dios jemi.
18 Setá'aj nain jín tí'ijteujtzi'ire'e í Dios a'iné ayée pu tí'ijxe'eve'e sej siyen
huárɨni a'iné Jesús, í tɨ i'i Cɨríistu'u, a'íɨ pu a'amua japua niuuni.
19 Caxu ra'antánaamuan se'íjna í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios.
20 Caxu seajta a'ij pua'a tihuá'aseijra a'ímej í mej tí'ixaxa'a í Dios jetze
me'ecan, sino rí'ɨ xu tihuá'unamua temua'a naa a'ij mej ti'ixa.
21 Naa xu temua'a tiu'utaíhua'un ti'itɨ tɨ na'a i'i xí'epɨ'ɨn na'ari caí. Caxu
ja'anáj yá'uhua'anan í tɨ i'i xí'epɨ'ɨn.

22 Tɨ pua'a ti'itɨ ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ a'ij pua'a een, caxu ja'anáj siyen rɨjca ti'itɨ tɨ na'a tɨ ayén a'ij pua'a é'eene'en.
23 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́jna tɨ amua'anpuá'ajte'en, ché'e a'ɨ́ɨn amuaaté'avaa tɨ ij nain jɨ́n amuaanaíjmire'en. Ché'e Dios amuaaté'avaa mú'ejmi sej si caí ti'itɨ jɨ́n a'aturáa u á'amuaxɨejniu'uca tzajta'a nusu á'amuamua'atziira'a jetze na'ari ɨ́ rutevij jetze a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a yé uvé'enejsin ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.
24 Capu a'atzu até'ɨtzea'ara a'ɨ́jna tɨ ayén tejamuaatajé. A'ɨ́ pu ajta araúrastejsin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i.

I tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

25 Ta'ihuáamua'a, setá'aj rahuauca ɨ́ Dios jemi téjmi jɨme'e.
26 Setá'aj seajta hua'utateújte'en temua'a naa naíjmi'ica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
27 Ayee nu tejá'amua'íjcate'e jemin ɨ́ tavástara'a sej raata'aíjta mej hua'utánamuajriste'en a'íjna i yu'uxari naíjmi'ica ɨ́ ta'ihuaamua'a.
28 Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨ́ɨn mú'ejmi. Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́mej ɨ́ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, ɨ́ tɨ hua'apua

Pablo pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ́ mej Tesalónica a'uchéjme'ecaa, jamuan ɨ́ seica

1 Inee i nej i'i Pablo, jamuan i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo, ayée tu tejá'amuayu'use'e mɨ sej Tesalónica é'eche, seajta mɨ sej e'etiújse'ɨri jemin a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, seajta jemin ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.
2 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een, miché'e me'ín rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨɨn, majta amua'anpuá'ajte'en temua'a naa a'amua tzajta'a.

Dios pu nu'u huá'axɨjte'en ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ tɨ́'ɨj yé uvé'enen ɨ́ tavástara'a

3 Ayee pu xaa ne'u tijí'ixɨ'epɨ'ɨn tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios ja'anáj tɨ na'a mú'ejmi jɨme'e. Ayee pu tiraavíjte'e a'iné tɨ́j na'a tɨ yú auucá'a, jaítze'e xu mú'een té'atzaahuate'e, ajta jaítze'e xu mú'een huaújxe'eve'e seɨj seajta seɨj.
4 A'ɨ́j tu jɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuaxa ɨ́ seica jemi ɨ́ mej e'etiújse'ɨri mej mi tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios. Ayee tu een jɨ́n rɨ́'ɨ tejá'amuaxa a'iné mú'een xu rá'aviicua'i temua'a naa ɨ́ sej jɨ́n rajpuaíjtzi. Seajta mú'een, seúche'e xu rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a.
5 A'ɨ́j tu jɨ́n ramua'aree tɨ Dios ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ajta ayée pu tirá'amitɨejte'e ɨ́ Dios tɨ ayén tiraavíjte'e sej se'uun u a'uteárute a'u tɨ tejé'aijta. A'ɨ́j xu jɨ́n rajpuaíitzi xa'aye'i íjii.
6 Dios pu ajta ayén che'atá na'a een naíjmi'ica jemi. A'ɨ́ pu seɨj huatá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tejamua'antiú'uuni'iri'i, a'ɨ́ɨ pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ij mej meri puaíjtzi tejamuaatá'a mú'ejmi.
7 Ajta Dios pu amuaatá'asin sej huaújse'upe'en ta jamuan a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin u júte'e ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús. A'ɨ́ pu huá'a jamuan huataseíjre'esin a'ɨ́mej ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee pu seíire'e a'ame, cu xɨee tɨ tí'itechejca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ teátaasin.
8 A'ɨ́ pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ramua'ate ɨ́ Dios, majta ɨ́ mej caí ra'ará'astijre ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa a'ij tɨ huarɨ́j ɨ́ tavástara'a a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.
9 A'ɨ́ pu puaíjtzi jɨ́n hua'utá'asin tɨ caí ja'anáj antipuá'ari. A'ɨ́ pu ajta hua'uré'iti mej mi me'uun a'uteárute a'u tɨ caí é'eseijre'e ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree tɨ Dios nainjapua tí'aijta rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e.
10 Ayee pu huá'aruuren a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a yen uvé'enejsin mej mi rɨ́'ɨ tiraatá'an a'ɨ́mej ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej jemin huaté'uu. Majta naími'i ɨ́ mej meri ra'ará'astijre, a'ɨ́ɨ mú rɨ́'ɨ te'utaseíjra me'ɨ́jna jemi. Ayee pu ajta che'atá na'a tejamuáacɨ'ɨti sej raaseíj a'ɨ́jna jɨme'e sej rá'antzaahuate a'ij tej tejamuá'ixaa.
11 A'ɨ́j tu jɨ́n, ja'anáj tɨ na'a tu rahuauhuau ɨ́ Dios jemi mú'ejmi jɨme'e. Ayee tu rahuauhuau tɨ ayén tiraatámitɨejte'e ɨ́ Dios tɨ ayén tiraavíite'e á'aye'i tɨ amua'antíhua'u. Ché'e a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en naíjmi'i tɨ́j na'a sej seri jɨ́n te'ataújratziiri'i tɨ xɨ́'epɨ'ɨn een. Ché'e a'ɨ́ɨn raanaíjmire'en a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an, ajta naíjmi'i tɨ́j na'a sej jɨ́n tiu'umuárɨ'en a'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e.
12 Ayee tu een jɨ́n rahuauhuau sej si rɨ́'ɨ tiraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a a'amua tzajta'a. Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a ajta rɨ́'ɨ tejamuaatá'an mú'ejmi. Ayee tu

tí'ijxe'eve'e a'iné a'ɨjna ɨ Dios, ajta ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨríɨstU'u, a'ɨɨ mú rí'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ muá'aju'un tɨj na'a rusén jɨme'e.

2

Jɨme'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí ja'atɨ á'astijre'e, tɨ ajta rájcha'ɨɨre'e ɨ Dios

1-2 Jɨme'en a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CɨríɨstU'u, tí'ɨj a'ɨɨn tájseɨre'en ɨ ru jemi, ayée tu tejá'amuahuavii, ta'ihuaamua'a, sej caí tí'itziɨɨne'e. Caxu ti'itá'acare'en tɨ ja'atɨ tejamua'antiú'uuni'iran, tɨ ayén tí'ixajta yee pu'uri teja'uré'ene a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin ɨ tavástara'a.

Caxu rá'atzaahuate'e tɨ pua'a ayén tejá'amua'ixaate'e yee nee nu ti'ixa Dios jetze me'ecan ne'ɨjna jɨme'e, na'ari tɨ pua'a ja'atɨ ayén yee ayée nu te'encuré'anamuajri'i tɨjɨn yee pu'uri teja'uré'ene. Caxu seajta rá'atzaahuate'e tɨ ja'atɨ mú'ejmi jemin a'uré'enen, ayén tejá'amua'ixaate'e yee yu'uxari nu a'aráapi tɨ a'ɨɨn Pablo ra'utéyu'uxaca'a tɨ jetzen té'eyu'usi'i tɨ yee ari teja'uré'ene a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen yen uvé'enejsin.

3 Caxu ja'atɨ tá'acare'en tɨ amuáacuanamua ti'itɨ jɨme'e, a'iné ayée pu ruxe'eve'e tɨ amuacaí ayén teja'uré'enen mej mé rúurɨeni ɨ Dios, majta autéhuijsin mej rájcha'ɨɨre'e muá'aju'un. Aj pu i huataseíjre'esin a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. A'ɨ pu huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨmej ɨ tɨ Dios hua'antipuá'ajte'esin.

4 A'ɨ pu ajta rájcha'ɨɨre'e matɨj mena'a pua'amé ɨ mej miyen huataújmua'a tɨjɨn dioosi mej pɨrɨcɨ. A'ɨ pu ayén á'ujtzaahuate'e tɨ nu'u jaítze'e ruxe'eve'e caí máàj ti'itɨ ɨ mej miyen rateáanajche. A'ɨ pu jɨn ayén huarɨn, aj pu i a'uun a'uteárute teyujta'a a'u mej ya'uténajche ɨ Dios. Aj pu i a'ɨjna japua a'ujyeíjxa ɨ ɨpuari japua, ajta a'uun huataújseijrata tɨ nu'u a'ɨɨn pú'een ɨ Dios.

5 ¿Ni qui secaí ché'e ramua'aree nej niyen ne'ɨjna jɨme'en tejámuaatá'ixaa netɨ'ɨj ne'uun a'utéveeca'a mú'ejmi jemi? Jee xaa ne'u, seúche'e xu ramua'aree.

6 Seajta siyen ramua'aree ti'itɨ tɨ pɨrɨcɨ tɨ rá'ijmɨi tɨ ij caí ca'anacan huataseíjre'en a'ɨjna ɨ ja'atɨ ajta na'a caí ari teja'uré'enen ja'anáj tɨ pua'a huaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i.

7 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Pu'uri tí'imuarɨ'e a'ɨjna tɨ rú'avaa tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. Mɨ ajta a'ɨɨn tɨ rá'ijmɨi, aúche'e pu ayén raateánajsin ajta na'a caí yá'uvi'itɨn.

8 Aj pu xaa huataseíjre'esin mé jéjre'e a'ɨjna tɨ caí ti'itɨ á'astijre'e. Ajta a'ɨɨn tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús, a'ɨɨ pu rajé'icatan. A'ɨ pu rá'apua'ajte'en a'ɨjna ɨ runiuuca jɨme'e, ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ naa seíire'e a'ame tɨ'ɨj ajtahua'a huataseíjre'esin ɨ tavástara'a.

9 Ajta a'ɨɨn tɨ caí ti'itɨj á'astijre'e, a'ɨɨ pu amuacaí huataseíjre'esin jɨme'en ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an a'ɨjna ɨ Satanás. Jéihua pu ayén raruuren mej mi naa rí'ɨ tira'utaseíj ɨ teite. Jéihua pu huá'acuanamuan a'ɨjna jɨme'e ɨ tɨ jɨn hua'utaseíjrate'esin, ɨ mej jɨn ramua'aréeren a'ij tɨ té'eme.

10 Ayee pu een jɨn huá'acuanamuan nain jɨme'e a'ij tɨ tirú'umua'aree mej mi a'upuá'arixɨ'ɨn ɨ teite a'iné camu huataúra'a mej raataxɨ'eve'en ɨ tɨ ayén ti'ayajna tɨ ij Dios hua'irájtuaani.

11-12 A'ɨj pu jɨn Dios tiu'uta'aíjta tɨ a'uun a'uteáturan huá'a jemi a'ɨjna tɨ huá'acuanamua mej mi ca'anéeri jɨn rá'antzaahuate'en ɨ tɨ hua'itzi na'a, tɨ ij Dios hua'uxɨ'epɨ'ɨntari'ire'en ayén tihuá'axɨjte'en mej miyen a'ij pua'a huarɨj a'ɨjna jɨme'e mej rá'atzaahuate'e ɨ tɨ caí ayén ti'ayajna, sino ayée pu hua'aránajcheca'a mej miyen huárɨni ɨ tɨ a'ij pua'a een ɨ Dios jemi.

Dios pu nu'u hua'antíhuau tɨ́'ij hua'irájtuaani

13 Seajta mú'een, mɨ sej ta'ihuaamua'a, jeíhua pu já'amuaxe'eve'e ɨ́ tavástara'a. Ajta, ayée pu tiraavíjte'e tej tiyen tí'ijteujtzi'ire'e ɨ́ Dios tɨ́j na'a mú'ejmi jɨme'e a'iné jéjcua ɨmuá Dios pu amua'antíhua'u tɨ ij a'ɨ́ɨn amua'irájtuaani a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayée amuaatéhuii, ajta a'ɨ́jna jɨme'e sej rá'atzaahuate'e ɨ́ tɨ ayén ti'ayajna ɨ́ Dios jemi.

14 Ayee pu een jɨ́n Dios ayén amuaatajé a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej tejamuá'ixaa ɨ́ Cɨríistu'u jetze me'ecan tɨ ij ayén tejamuáaci'ɨti sej siyen che'atá sena'a naa seíire'e xá'ara'ani tɨ́j ajta ayén naa seijre'e u ta japua ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

15 A'ɨ́j xu jɨ́n, mɨ sej ta'ihuaamua'a, setá'aj huateújca'anen ɨ́ ru tzajta'a. Seajta mú'een, ayée xu huárɨni se'ɨ́jna jɨme'e, ti'itɨ tej a'ij tejamuaamuá'ate, nain tɨ́j tena'a tejámuaatá'itɨiiri'i nusu tej amuá'ixaa, caxu yá'uhua'anan.

16-17 Yee pu icu, ta'ihuaamua'a, ché'e ayén té'ara'ani, mej miyen amua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'amua tzajta'a, majta ca'anírja'a amuaatá'an sej si siyen tiu'umuárɨ'en se'ɨ́jna jɨme'e nain jɨme'e tɨ tí'imuari'ira'a tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn, sej si seajta siyen tihua'utá'ixaate'en. Ché'e ayén rɨ́'ɨ amuáaruuren a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ruseɨj ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ajta ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ɨ́ tɨ taxe'eve'e tɨ́j na'a rusén jɨme'e, ajta ayén taatá'a a'ij tej tiraachú'eve'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ titáacha'ɨɨn.

3

Pablo pu ayén tihuá'ahuavii mej rahuavii tɨ a'ɨ́ɨn Dios hua'irájtuaani

1 Casi'i, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen rahuaviira téjmi jɨme'e tej ti ca'anacan tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e ɨ́ tavástara'a tɨ raxa naíjmi'icɨ'e mej miyánna huachéjme, mej mi majta ráanamua a'ɨ́ime ɨ́ mej á ɨmuá a'uchéjme ajta na'a caí nainjapua huánamuajre'en. Setá'aj siyen rahuaviira mej miyen che'atá mena'a ra'ará'astijre'en ɨ́ niuucari setɨ́j mú'een tira'ará'astijre.

2 Setá'aj seajta rahuaviira tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a tu'irájtuaani mej mi caí a'ij táaruuren ɨ́ teteca ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, ɨ́ mej majta a'ij pua'a tí'iteteɨte.

Ayee xu rahuaviira a'iné camu naími'i té'atzaahuate'e.

3 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, capu ja'anáj até'ɨtzea'ara. A'ɨ́ pu xaa ca'anírja'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. Ajta, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ a'ame tɨ́'ij caí amuaatémua'itɨn a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een.

4 Teajta iteen, ayée pu titá'amitɨejte'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ tavástara'a sej siyen huárɨni a'ij tej teri tejamuaata'aíj. Ajta, ayée pu che'atá na'a titá'amitɨejte'e sej seuj siyen huárɨni méjca'ihua yee.

5 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a ca'anírja'a amuaatá'an ɨ́ a'amua tzajta'a sej si siyen che'atá sena'a titehuaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj tɨ́j ajta Dios tejá'amuaxe'eve'e mú'ejmi. Ché'e a'ɨ́ɨn ajta amuaatá'an ɨ́ ca'anírja'a sej si siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i tɨ́j ajta Cɨríistu'u te'utáviicua'iri'i.

Tɨ nu'u ayén ruxe'eve'e mej tiu'umuárɨ'en

6 Ayee tu tejá'amua'ijte'e, ta'ihuaamua'a, niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, sej si siyen caí titejá'ujujhua'ane'en jamuan seɨj á'amua'ihuaara'a tɨ ajta i'i huá'ɨna'ase'e, tɨ caí tí'imɨjhuaca, tɨ caí ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tej teri tejamuá'ixaa mú'ejmi.

7 Mú'een xu rujɨ́ɨmua'a seri ramua'aree a'ij sej ye'í huárɨni, sej si siyen che'atá sena'a huárɨni tetɨ́j iteen.

Catu a'atzu huá'ɨna'ase'eca'a tetɨ́'ɨj teuj mú'ejmi jemi a'uté'uuca'a.

8 Catu huáapua'a tena'a tiú'ucuaa seɨj jemi, sino tetiu'unájchitaca'a ticu. Nain túјca'ari tzajta'a, teajta nain tíca'ari tzajta'a, tetiu'umuáriɨej ca'anín jɨme'e. Jéihua tu te'utáviicua'iri'i tej ti caí ti'itɨ jín amuaatamuáriɨ'eriste'en.
9 Jee xaa ne'u, ayée pu tiraavíjte'eca'a tej huáapua'a tena'a tiú'ucua'ani. Capu amín a'ij. Seɨcɨé tu huaríj tej ti amuáamua'aten a'ij sej huáriɨni, sej si siyen che'atá sena'a rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ.
10 Ayej xaa ne'u ti'ayajna. Tetí'ɨj teuj a'uté'uuca'a mú'ejmi jemi, ayée tu tejámuaata'aíjte a'ífjna jɨme'e yee: Tɨ pua'a ja'atɨ caí jírá'ujca'ane tɨ tiu'umuáriɨ'en, caxu raatá'acare'en tɨ a'ɨfɨn tiú'ucua'ani.
11 Ajta íjii, ayée tu tí'inamua tɨjín seica a'ɨfɨme, a'ɨfɨ mú huá'ɨna'ase'e. Camu ti'itɨj jín tí'imuariɨ'e sino ayée mu'u rucɨɨnive'e mej mi tiú'ɨtzíite'e.
12 Ayee tu ca'aníjra'a hua'utá'asin naíjmi'ica ɨ mej miyen 'een, ayée tu tíhua'uta'aíjte'esin a'ɨfjna jemi ɨ tavástara'a, a'ɨfjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i CiríɨstuⁱU, mej mi tiu'umuáriɨ'en, mej caí ché'e a'ij mena'a ti'itéruurejne'en, mej mi rujɨɨmua'a raamuá'itɨn ɨ mej jín huateújvaire'en.
13 Seajta mú'een, ne'ihuaamua'a, caxu raxɨéehuata sej siyen huáriɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e.
14 Tɨ pua'a ja'atɨ caí á'ujca'ane tɨ ra'ará'astijre'en a'ij tej tejá'amuayu'use'e te'íjna jetze i yu'uxari, ayée xu huáriɨni. Setá'aj ráamua'ati se'ɨfjna ɨ ja'atɨ, seajta siyen tiyá'uhua'axɨn tɨ ij huataujtévi'irata a'ɨfjna ɨ ja'atɨ.
15 Mɨ seajta mú'een, caxu siyen a'ij pua'a raruure tíj ja'atɨ tɨ amuájcha'ɨɨre'e, sino ayée xu rí'ɨ tiraatájeeve a'iné á'amua'ihuaara'a pu pú'een.

A'ɨ pu rí'ɨ tihua'utéatuaasin, ajta ra'antipuá'ajte

16 Ajta a'ɨfɨn tavástara'a tɨ tiu'utépua'ajte, ché'e a'ɨfɨn ruseíj amua'anpuá'ajte'en a'amua tzajta'a, ja'anáj tɨ na'a, ajta nain jɨme'e. Ché'e a'ɨfɨn tavástara'a huateáturan mú'ejmi jemi.
17 Inee Pablo, nemuajca'a nu jín tejá'amuayu'use'e a'ɨjna i yu'uxari jetze i nej jɨn amuaatateújte'e. Ayee nu té'eyu'uxaca nainjapua ɨ tí'ineyu'uxa. A'ɨj xu jín ráamua'aree tɨ ayén ti'ayajna nej ra'uyú'uxaca'a neseíj.
18 Ajta a'ɨfɨn tavástara'a, a'ɨfjna ɨ Jesús, tɨ ajta i'i CiríɨstuⁱU, ché'e a'ɨfɨn rí'ɨ tejamuáacha'ɨɨn naíjmi'ica mú'ejmi.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨ́jna ɨ Timoteo, ɨ́ tɨ seɨj

A'ɨ́jna yu'uxari jetze pu rateújte'e

1 Inee, i nej i'i Pablo, nee nu ne'ɨ́n pú'een seɨ́j tɨ ravaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríɨstuꞌu tɨ ajta Jesús pú'een. Ayee pu éeni'icɨ'e na'antíhuau a'iné ayée pu tinaata'aíj ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaa, ajta ɨ́ Cɨríɨstuꞌu tɨ ajta i'i Jesús, ɨ́ tej rajchú'eve'e.

2 Ayee nu yé tí'imuayu'use'e mú'ee, Timoteo, pej piyen nemuari yee niyauj a'iné mú'ee pej pajta piyen che'atá pena'a tzáahuati'ira'a rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a netɨ́j inee. Ayee nu tí'ijhuauhuau mú'eetzi jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios ɨ́ tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Cɨríɨstuꞌu tɨ ajta Jesús ɨ́ i'i tavástara'a, miché'e me'ɨ́n rɨ́'ɨ timuaacha'ɨ́j muá'ara'ani, miché'e majta muá'ancu'uvajxɨ'ɨn, miché'e majta rɨ́'ɨ muꞌuhuáruuren ɨ́ á'a tzajta'a.

Jɨ́me'en ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tí'imua'ata

3 Netɨ́'ɨj ne'uun aumé'ecaa u Macedonia, ayée nu timuaatáhuaviiri'i pej pe'uun a'uteáturan a'ujna Éfeso. Neajtahua'a nu niyen tí'imuahuavii pej pe'uun a'uteáturan pej pi piyen tihua'utá'ijmɨi ɨ́ seica ɨ́ teteca mej mi caí ché'e miyen tihuá'amua'ate me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi jɨ́n namuajre'e.

4 Mata'aj caí ché'e me'ɨ́jna namuajra a'ij mej ti'itɨ́j tihuá'a'ixaate'e me'ɨ́jna jɨme'e a'ij metiteejnéj ɨ́ huáacɨxa'astemua'ame'en. Cu xɨee mecaí ja'anáj ra'antipuá'ajte'esin mej miyen raataxáj yee a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ayén huanéj ɨ́ seɨ́j jetze, ajta ɨ́ seɨj, seɨ́j pu ajta jetzen huanéj asta mena'a caí e'ará'asti ɨ́ Dios jemi. Naíjmi'i tɨ́j na'a, ayée pu'u tí'ivaɨre'e mej mi huateújne'usi'ite'en ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej caí a'ij tirú'umua'aree. Capu ti'itɨ́j vaɨre'e mej mi raanaíjmire'en a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Tɨ́'ij ja'atɨ́ ayén raanaíjmire'en, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ́ ayén tirá'antzaahuate'en ɨ́ Dios.

5 Ayee tu een jɨ́n tí'imua'ijcate'e mej mi huaújxe'eve'en seɨj majta seɨj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej urarɨ́'en ɨ́ ru tzajta'a, majta ɨ́ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'arejme, majta ɨ́ mej tzáahuati'ira'a jɨ́n rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a.

6 Seica mú meri ya'uhuá'axɨ mej miyen 'eene'e. A'ɨ́j mú jɨ́n autéjhuii mej miyen tiu'utaxáj me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e.

7 Ayee mú tí'ijxe'eve'e mej te'enteárute me'ɨ́jna jɨme'e mej tihuá'umua'aten a'ij tɨ huataújmua'a ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta tɨ Moises ra'uyú'uxaca'a. Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme, camu a'atzu yaú'itɨe a'ij mej ti'ixa. Camu majta ramua'aree a'ij tɨ een me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n miyen raataxáj yee ayée pu ti'ayajna.

8 Teen tu ramua'aree tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, Moises tɨ ra'uyú'uxaca'a. Tɨ́ ij ayén ti'itéva'ɨrihua'an, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jɨ́n ra'aráastijre'en a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e.

9 Teajta, tiyen tí'ijmua'aree tɨjɨ́n ayée mú een jɨ́n ra'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta mej mi hua'utá'ijmɨi a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Camu me'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ijmɨijra a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree ɨ́ ru tzajta'a. A'ɨɨme mú xaa me'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ijmɨijra ɨ́ mej caí ranamuajracu a'ij tɨ tirá'axa ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rá'astijre'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ́ Dios. Majta seica, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej rá'axɨeehuari'i ɨ́ hua'aye'ira, majta a'ɨɨme ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, majta a'ɨɨme ɨ́ mej rutáàta cui'ica, na'ari runáàna, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ tí'itecui'ica.

10 Ayee mú majta ɨ niuucari jɨ́n hua'utá'ijmɨijra a'ɨ́mej ɨ mej xána'acɨra'a 'úucate jemi, majta a'ɨ́mej ɨ mej che'atá mena'a xána'acɨra'a huá'a jamuan ɨ tɨ'ɨríi ca'ɨ́n huá'a jamuan seica ɨ teteca. Ayee mú che'atá seica me'ɨ́jna jɨ́n ɨ niuucari hua'utá'ijmɨijra a'ɨ́mej ɨ mej seica vivi'i mej mi tihua'umuáriste'en ca'anéeri jɨme'e, majta a'ɨ́mej ɨ mej tí'ihua'itaca, majta a'ɨ́ɨn ɨ mej tí'itecuanamuajca. Ti'itɨ́j tɨ na'a tɨ caí naa 'een, tɨ seɨcɨé 'een, a'ɨ́ɨ mú hua'utá'ijmɨijra me'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tí'aijta, ti'itɨ́j tɨ na'a mej caí ranamuajracu ɨ niuucari tɨ rɨ́'ɨ tiú'uruure ɨ tiú'utzajta'a.

11 A'ɨ́jna i niuucari tɨ rɨ́'ɨ tiú'uruure, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén tirá'axa a'ij tɨ tí'iraxa ɨ niuucari tɨ naa namuajre'e, tɨ ajta jɨ́n Dios tu'irájtuaani. Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n tinaa'ɨ́jca ineetzi nej ni tihua'utá'ixaate'en ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari. A'ɨ́j nu jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'asin ɨ Dios.

A'ɨ́ɨ pu tí'ijteujtzi'ire'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios rá'ancu'uvajxɨ

12 Jé'ecan nu tí'ijteujtzi'ire'e ne'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús ɨ tavástara'a ɨ nej jetzen aránca'ane. Ayee nu een jɨ́n tí'ijteujtzi'ire'e a'iné ayée pu tirá'amitɨejte'eca'a nej caí ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtze. A'ɨ́ɨ pu na'antíhuau ineetzi nej ni raatévaɨre'en.

13 Jéjcua ɨmuá nu a'ij pua'a tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jemi, neajta a'ij pua'a huá'aruurejca'a a'ɨ́mej ɨ mej rá'astijre'e ɨ tavástara'a. Jéihua nu huá'ane'usi'ite'eca'a. Aru capu amɨ́n a'ij, Dios pu ná'ancu'uvajxɨ a'ɨ́jna jɨme'e nej caí ramua'areereca'a a'ij nej rɨjca, neajta caí té'atzaahuate'eca'a.

14 Jéihua pu huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tinéjcha'ɨ́ɨ já'araa ɨ tavástara'a. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén naatá'a nej ni rá'antzaahua ne'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta ayén ántehuaa tɨjɨ́n Jesús. Ayee pu ajta naatá'a nej ni raxɨ́'eve'e ná'ara'ani.

15 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna tɨ a'ɨ́jna jɨ́n mú pa'uvé'emej íiyen chaanaca japua a'ɨ́jna ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tɨ́'ij a'ɨ́ɨn hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Ché'e caí ja'atí ayén tí'ixajta yee capu ayén ti'ayajna. Nee nu ramua'aree a'iné nee nu ne'ɨ́n pú'een i nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itínchaɨɨca'a caí máàj ja'atí.

16 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios ná'ancu'uvajxɨ ineetzi i nej a'ɨ́ɨn pú'een ɨ nej jaítze'e a'ij pua'a ti'itínchaɨɨca'a tɨ́'ij a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús tihua'utaseíjrate'en ɨ teɨte a'ij tɨ een jɨme'e ɨ Cɨríistu'u raayɨ́'ɨtɨ tɨ ja'atí tiu'utá'uuni'i nain jɨme'e tɨ́j na'a tɨ a'ij pua'a een. A'ɨ́ɨ pu ayén tí'ijxe'eve'eca'a mej mi miyen raaseíj a'ɨ́mej ɨ mej rá'antzaahuate'enche'e mej mi me'uun a'uteáturan jemin ruurican tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén tiú'ujxe'eve'e tej rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j na'a rusén jɨme'e, teajta tiraatateújtzi'ire'en te'ɨ́jna tɨ Tajtuhuan jɨ́n ti'itéjvee, tɨ caí ja'anáj rupuata'atan, tɨ ajta caí ja'anáj mɨ'ɨni, ɨ tej caí ja'anáj raseíj tajɨ́'ɨ jɨme'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ a'ɨ́ɨ na'a caj ti'iDioj.

18 Niyauj, mɨ pej i'i Timoteo, ayée nu tí'imua'ixaate'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej amuacaícan á jemi tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́mej ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan. Patá'aj piyen tiu'utatése'en temua'a naa pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ tavástara'a jemi.

19 Patá'aj pauj té'atzaahuate'e, pajta mú'ee rɨ́'ɨ ti'iti'á'acha'ɨɨ puá'ara'ani ɨ a'atzajta'a tɨ́'ij caí a'uun huataseíjre'en ti'itɨ́j tɨ tiu'utévi'iraste'e. Seica mú meri mé rúuhua'axɨ mej té'atzaahuate'eca'a, majta, a'ɨ́ɨ mú raatéxɨeehuataca'a mej rɨ́'ɨ té'useijre'ecaa ɨ ru tzajta'a. Ayee mú jɨ́n huarín, nain pu e'ehuaújpua'arixɨ ɨ mej jɨ́n té'atzaahuate'eca'a.

20 A'ɨ́mej jemi nu ti'ixa ɨ mej hua'apua, a'ɨ́jna ɨ Himeneo, ajta a'ɨ́jna ɨ Alejandro. A'ɨ́mej nu neri tiu'utátui ɨ Satanás jemi mej mi ráamua'ati mej caí ché'e a'ij pua'a tiraatá'an ɨ tavástara'a a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ.

2

Jɨme'en a'ij mej ye'í seɨj huatéjniuuni

1-2 Ayee pu tiná'amitɨejte'e tɨ ayén ruxe'eve'e sej si siyen huárɨni. Setá'aj naíjmi'ica jɨ́n huatéjniuuni. A'ɨ́j xu jɨ́n siyen tiraatáhuavii, seajta siyen huá'a jemi huatéjniuuni, seajta tíhua'ateújtzi'ire naíjmi'ica jemi, a'ɨ́mej ɨ́ mej Tajtuhuan jɨ́n títeté'u'upu'u, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej tí'aijta. Ayee xu huárɨni tej ti rɨ́'ɨ yee tí'itechejca, teajta ra'aráasten ɨ́ taye'irá jɨme'e, teajta rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ tá'ara'ani ɨ́ tavástara'a tɨ́'ɨj caí ja'atɨ́ tájaaxɨejte'e.

3-4 Ayee pu tiraavíjte'e sej si siyen huárɨni. Ayee pu tira'aráanajche a'ame ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaa, a'iné a'ɨ́ɨ pu ayén tí'ijxe'eve'e tɨ naíjmi'ica huirájtuaani, mej mi ráamua'aree nain tɨ́j na'a tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jemi.

5 Ayee pu'u tí'een, a'iné seɨj pu'u ɨ́ Dios, ajta seɨj pu'u a'ɨ́ɨ pú'een tɨ huá'a japua huániuuni ɨ́ teɨte ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta pu teáata'a pɨ́rɨcɨ. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús.

6 A'ɨ́ɨ pu huataújmuaɨ'ɨvejritaca'a tɨ́'ij a'ɨ́ɨn tiu'utanájchita nain jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ teɨte ɨ́ Dios jemi. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna tɨ Dios tihua'utá'ixaa á jéjre'e, a'atzaj tɨ pua'a raaxɨ́'epɨ'ɨntare.

7 Mɨ́ neajta inee, a'ɨ́j pu jɨ́n na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ne'ɨ́jna jɨme'e nej ni tiu'utévaɨre'en ɨ́ Dios jemi. Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Canu tí'ihua'i. Nee nu xaa tihuá'amua'ate a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a jemi, neajta tihua'utá'ixaate'esin tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ɨ́mej ɨ́ mej majta Israél jetze ajtéme'ecan.

8 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'ijxe'eve'e matɨ́j mena'a a'úu mej a'ucaíjmee, miché'e huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi, miyen rɨ́'ɨ tite'urarɨ́'eene'en ɨ́ ru tzajta'a majta caí níniu'ucacu, majta caí rújaaxɨéevi'ira.

9 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ́ 'uuca, ayée nu che'atá tí'ijxe'eve'e mej mi miyen tí'itechejca a'ij tɨ tiraavíjte'e, miché'e miyen caí tí'itechejca me'ɨ́jna jɨme'e tɨ tiu'utévi'iraste'e sino me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí a'ij pua'a tihuá'aseijrate'e. Miché'e caí ayée mena'a teva'ujhuá'atehua'an ɨ́ rucɨpuá jetze a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, miché'e majta caí ayée mena'a te'ucarújte'ejmé'en cumu ti'itɨ́j oro tɨ ti'ipu'éene'ejmee, miché'e majta caí huápɨ'ɨ ayée mena'a te'ecamuátzɨ'ɨvi'ijmé'e me'ɨ́jna jɨme'e ti'itɨ́j perla, nusu mecaí ayée mena'a ti'iteújche'etehua'an me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche.

10 Miché'e miyen huárɨni ɨ́ 'uuca mej mi seica miyen ráamua'areere mej rɨ́'ɨ tí'iteteɨte. Miché'e miyen tiú'uruuren a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca ɨ́ mej miyen tiú'ujseijrata mej miyen rá'astijre'e ɨ́ Dios jemi.

11 Ayee pu ruxe'eve'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej 'uuca mej mi ráarɨ'ɨren miyen ti'inamuáara, majta miyen tihua'ará'astijre'en ɨ́ teteca.

12 Canu hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca mej mi tihuá'umua'aten u teyujta'a ɨ́ teteca, ni mej majta tíhua'uta'aíjte'en. Ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨíta'a a'uun teyujta'a caí avé'eniuuca'an.

13 Ayee pu'u tí'een, a'iné Dios pu amuacaícan Adán huatétaahuaca'a. Ajta á'iyen a'ɨ́ɨn Eva huatétaahuaca'a.

14 Ajta, a'ɨ́ɨn Adán, a'ɨ́ɨ pu ramua'areereca'a a'ij tɨ rɨjcaa tɨ́'ɨj auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Capu ja'atɨ́ ráacuanamua. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Eva, Satanás pu xaa ráacuanamua. A'ɨ́j pu jɨ́n a'aturáa já'araa ɨ́ Dios jemi.

15 Aru Dios pu hua'irátuaasin a'ɨ́mej ɨ́ 'uuca matɨ́'ɨj a'ɨ́ɨme tiyaúumua'a muá'ara'ani tɨ pua'a miyen á'ateeren mej té'atzaahuate'e, majta mej rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨ́ɨ ɨ́ seica. Majta mej urarɨ́'enejme'eni ɨ́ ru tzajta'a me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e.

3

Jíme'en a'ij mej ye'í huárini a'ífime í mej tí'aijta teyujta'a

1 Ayej xaa ne'u ti'ayajna a'íjna i niuucari. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti a'íin antiújmua'areere a'íjna jime'e ti hua'acha'íi í mej e'etiújse'iri u teyujta'a, a'íi pu xaa raxí'eve'e ti tiu'umuári'ihua ti i'i xí'epi'in.

2 A'íj pu jín, ayén ruxe'eve'e ti ayén éene'en a'íjna ti ayén antiújmua'aree a'íjna jime'e ti hua'acha'íi. Ruxe'eve'e ti caí ti'itíj jín a'aturáa mej mi caí a'ij pua'a tí'ixajta í teite, ajta ti seíj na'a neiche. Ajta ayén ruxe'eve'e ti ríi ti'itiújcha'ii, ti cíj na'a ti'iye'eca í ti'itíj nahuáj, ajta ti caí tiú'ujxajtave'e, mej mi ríi tiraatá'an í teite. Ajta ayén ruxe'eve'e ti hua'ancuré'evi'itin temua'a naa a'ímej í mej ramuáaren a'ájna ti é'eche, ajta ti raayí'itihua'an ti tihuá'umua'aten temua'a naa.

3 Ajta ayén ruxe'eve'e ti caí rutahuaíve'e, ajta ti caí runé'use'eve'e, sino ti ríi tejá'ucati a'ímej jemi í teite, ajta ti caí ti'itíj jín tí'ijaaxiejta. Ayee pu ajta ruxe'eve'e ti caí ramuájche'e í tumin ti ramuá'itici.

4 Ayee pu ruxe'eve'e ti raayí'itihua'an ti tíhua'uta'aíjte'en temua'a naa a'ímej í mej jemin é'eche, ajta í yaújmua'ame'en. Ayee pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej ra'ará'asten a'ij ti tiraavíjte'e.

5 Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a caí raayí'itihua'an ti tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej jemin é'eche, capu a'ij tí'iri'iri ti huá'ucha'iin a'ímej í mej a'uun e'etiújse'iri í teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en í Dios.

6 Ruxe'eve'e ti ari á'atee ti té'antzaahua. Na'ari caí, a'íi pu a'ujtzaahuate'en a'íjna jime'e ti ve'ecán jín ti'itéjvee. Tí pua'a ayén té'ujtzaahuate'e, Dios pu ayén che'atá tí'ijxi'epi'intare'en a'ij ti ari tiraaxí'epi'intare í tiyaaru'u jemi.

7 Ajta ayén ruxe'eve'e mej jemin ramua'areere ti rí'i tí'itevij a'íime í mej caí té'atzaahuate'e. Na'ari caí, seica mú ra'utéxieehuari'ira, ajta a'íin tiyaaru'u, a'íi pu jíme'en ayén tiraatémua'iti.

A'ij mej ye'í huárini a'ífime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a

8 Jíme'en a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen rí'i mé tité'ujujhua'ane'en mej caí tí'ihua'ita, mej mi rá'antzaahuate'en í teite. Ajta ayén ruxe'eve'e mej caí jeíhua raye'eca ti'itíj nahuáj, majta mej caí ramuájche'e í tumin mej ramuá'itici a'íjna jime'e mej huá'ucuanamua í seica.

9 Ayee pu ajta ruxe'eve'e mej nain jín té'atzaahuate'en a'íjna ti rú'avaataca'a í Dios jemi, a'ij ti tiú'uruu í tavástara'a. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen tirú'umua'areere í ru tzajta'a ti ayén ti'ayajna.

10 Tí pua'a miyen tí'ijxe'eve'e mej mi tiu'utévaire'en u teyujta'a, a'íi pu ruxe'eve'e mej me'ín teite amuacaícan miyen tiraaxí'epi'intare'en a'ímej jemi í mej tí'ivaire'ecu. Tí pua'a caí ti'itíj a'ij tihuá'aturaate'e, aj pu ri'iríista a'ame mej miyen tiu'utévaire'en.

11 Ayee pu che'atá na'a tí'een a'ímej jemi í 'uuca í mej huajá'uvi'itin. Jé'ecan pu ruxe'eve'e mej miyen rí'i mé tité'ujujhua'ane'en. Ruxe'eve'e mej caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e, majta caí rutá'aruaijve'e, mej caí ti'itíj jín até'itze'ara'an.

12 Majta a'íime í mej tí'ivaire'e u teyujta'a, ayée pu ruxe'eve'e ti seíj na'a neiche, ajta ti raayí'itihua'an ti temua'a naa tíhua'uta'aíjte'en í ruyaujmua'a, ajta a'ímej í seica í ruteítestemua'a.

13 Tí pua'a seíj rí'i tiu'utévaire'en u teyujta'a, ayée pu raamuá'itin mej rí'i tiraatá'an í teite me'íjna jime'e ti rí'i tiu'utévai. Ajta pu Dios raatáca'anisti'ire'esin ti ij auj tí'ivaire'e, ajta caí tí'itziiine'e a'iné a'íi pu té'aste a'íjna í Ciríistu'u jemi ti ajta i'i Jesús.

Jɨme'en ɨ niuucari tɨ jé'iyecan jɨ́n namuajre'e, tɨ ajta titaataseíjrate ɨ Dios

14-15 Ijii, nej tí'imuayu'use'e, ayée nu tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan ne'uun a'utevée ná'ara'ani mú'eetzi jemi. Aru tɨ pua'a náateevi'in niyájna, ayée nu tí'ijxe'eve'e pej ráamua'aree a'ij mej ti'itɨ́j jɨ́n huárɨni a'ɨ́ime ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ Dios, a'ɨ́ime ɨ́ mej e'etiújse'ɨri u teyujta'a mej mi tiraatateújtzi'ire'en me'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ i'irúuri. A'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej tihuá'a'ixaate'e ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna ɨ́ Dios jemi. Majta a'ɨ́ime, camu taúra'aca mej seɨcɨé tihua'utémua'itɨn.

16 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, capu hua'itzi na'a. Huápɨ'ɨ pu muárɨ'eri tɨ ja'atɨ́ ráamua'ati a'ɨ́jna tɨ rú'avaa ɨ́ Dios jemi, ɨ́ tej jɨ́n tiyen tí'iye'ira, a'iné ayée pu tiuju'urɨ́j:

A'ɨ́ɨ pu ayén huataseíjre tehuá'ira'acan jɨme'e.
Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios,
a'ɨ́ɨ pu ayén té'axajtaca'a
tɨ ayén ti'ayajna ɨ́ CɨríɨstuU jemi.
Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, a'ɨ́ɨ mú raaseíj.
Majta a'ɨ́ime ɨ́ teɨtejra'a
mej yen huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua,
seica mú miyen tihua'utá'ixaa a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j.
Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́iyen chaanaca japua,
mu'iitɨ́ mú té'antzaahua a'ɨ́jna jemi.
Ajta Dios pu ya'uví'itɨ ɨ́ ta japua
tɨ ij a'uun nain jɨ́n antiújmua'areere á'ara'ani.

4

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej raatéxãeehuatá muá'aju'u mej mi caí ché'e té'atzaahuate'en

1 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén ti'ixa e'ehuauritɨéecan jɨme'e tɨ nu'u ayén té'eme méjca'ihua yee tɨ́'ɨj te'entipuá'arijme'en. Seica mú nu'u yá'uhua'axɨjsin ɨ́ mej té'atzaahuate'e. A'ɨ́ime mú nu'u namuaara muá'aju'u ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej tihuá'ahuaitze'e, majta mú ranamuajran a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tiyaaru'u tihuá'amua'aten.

2 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén huataseíjre'esin mej miyen hua'itzi jɨ́n tihuá'amua'aten me'ɨ́jna jɨme'e a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ihua'itaca, ɨ́ majta a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ hua'utatévi'imua'an. A'iné camu miyen rɨcɨ a'ij mej tirú'umua'aree ɨ́ ru tzajta'a tɨ ayén tiraavíjte'e, cu xɨee tiyaaru'u pu huá'ataixɨ'ɨ ɨ́ hua'amu'úu jetze.

3 A'ɨ́ɨ mú hua'utá'ijmɨijra ɨ́ teɨte mej caí huateneɨ́chen, mej caí huatéviche'en. Majta miyen tíhua'uta'aíjte'esin mej caí ráacua'ani ti'itɨ́j tɨ tí'icua'iri'i. Aru a'ɨ́ɨn Dios, nain pu yen tiu'uteájtuaa mej mi ra'ancuré'an ɨ́ teɨte ɨ́ mej té'atzaahuate'e, majta ramua'aree ti'itɨ́j tɨ ayén ti'ayajna, mej mi me'ɨ́jna jɨ́n tiraatateújtzi'ire'en.

4-5 A'iné temua'a pu ti'irɨ́'een naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ Dios tiú'utaahuaca'a, capu ayén tiraavíjte'e tɨ ja'atɨ́ ti'itɨ́j mé úrɨeni sino ché'e a'ɨ́ɨn ra'ancuré'an. Ché'e ajta a'ɨ́jna jɨ́n tiraatateújtzi'ire'en ɨ́ Dios jemi, a'iné pu'uri a'uun e'avíitzi'ire'e ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ari ayén tiu'utátuiire'esin tɨ́'ɨj huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ temua'a naa tí'ivaɨre'e ɨ́ Jesús jemi

6 Patá'aj piyen tihua'utá'an mej mi ráamua'ati ɨ́ a'ihuáamua'a a'ɨ́jna i nej neri muaatá'ixaa. Tɨ́ pua'a piyen huárɨni, temua'a pej tiu'utévaɨre'esin ɨ́ CɨríɨstuU jemi tɨ ajta i'i Jesús. Petiu'utévaɨre'esin pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ́j na'a pej pá'arɨ'ɨstaca'a,

mú'ee pej ranamuájraca'a ɨ niuucari pej jetzen té'antzaahua, ɨ niuucari ɨ mej temua'a naa timuaamuá'ate.

7 Capej rá'atzaahuate'e a'ɨjna ɨ niuucari tɨ caí Dios jemi é'eme'ecan, ti'itɨj mej tí'imuarita tɨ caí ayén ti'ayajna, tɨ caí ti'itɨj vaɨre'e. Patá'aj piyen ámua'ate pe'ɨjna jɨme'e pej piyen huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios.

8 Cɨj pu caj tí'ivaɨre'e tɨ pua'a piyen huá'acua'ajte'en pe'ɨjna jɨme'e pej raatá'an ɨ a'atzajta'a pej pi huaté'aca'ane ɨ mua'atévira'a jetze. Aru tí'ivaɨre'e tɨj na'a naíjmi'ica tɨ pua'a piyen ámua'ate pe'ɨjna jɨme'e pej piyen huárɨni a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Tí'ivaɨre'e íjii pej yen huateáturan íiyen chaanaca japua, ajta timuaatéva'ɨre pej pi ruuri puá'ara'ani tɨj na'a rusén jɨme'e.

9 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna. Ché'e caí ja'atɨ ayén seɨcɨé tí'ixajta.

10 Ayee tu een jɨn tí'imɨjhuaca, teajta tí'itese'eca'a tej tiyen raachú'eve'en te'ɨjna jemi ɨ Dios tɨ i'irúuri, tɨ ajta rɨ'ɨ tihua'atá'aca naíjmi'ica ɨ teɨte jaítze'e. A'ɨɨ pu ajta hua'irátuaasin a'ɨmej ɨ mej té'atzaahuate'e.

11 Paúche'e tihuá'amua'ate, pajta pauj tíhua'uta'aíjte'en pe'ɨjna jɨme'e nej yé tí'imuayu'use'e.

12 Capej ti'itá'acare'en tɨ ja'atɨ muacáxɨeehuata a'ɨjna jɨme'e pej pauj temuaij, sino ayée pepu'u rɨ'ɨ tejá'uche'ecane'en temua'a naa mej mi a'ɨɨme ɨ mej té'atzaahuate'e miyen che'atá mena'a á'ujujhua'ane'en patɨj mú'ee a'ɨjna jɨme'e a'ij pej tihuá'ixaate'e, a'ij pej rɨ'ɨ ti'iti'á'acha'ɨɨ, ajta a'ij pej tihuá'axe'eve'e. Miché'e majta miyen che'atá mena'a timuá'ɨjchue patɨj mú'ee a'ɨjna jɨme'e a'ij pej tirá'astijre'e ɨ tavástara'a, ajta a'ij pej te'urarɨ'en ɨ a'atzajta'a.

13 Ayee pej rɨjca asta necaí uvé'enen, patá'aj piyen hua'utánamuajriste'en ɨ yu'uxari jetze ɨ teɨte tzajta'a, pajta tihua'utá'ixaate'en, pajta tihuá'umua'aten.

14 Capej raxɨéehuata a'ɨjna tɨ Dios muaatapuaíjve matɨ'ɨj mej vaujsi mua'ajtamuárɨej, majta tiu'utaxájtaca'a mú'eetzi jɨme'e ɨ Dios jetze me'ecan.

15 Patá'aj piyen raruure pe'ɨjna jɨme'e, patá'aj nain jɨn tí'amua'ate mej mi naími'i miyen tiraaseɨj pej raanaíjmire'en ɨ tɨ mú'eetzi jemi huateájturaa.

16 Rɨ'ɨ pepu'u pe'ɨjna jɨme'e a'ij pej ti'itɨj ruure, pajta a'ij pej ti'itɨj tihuá'amua'ate. Patá'aj piyen te'utáviicua'i pe'ɨjna jɨme'e a'iné tɨ pua'a piyen huárɨni, mú'ee pej aseɨj huiirá'atuaasin, pajta hua'irátuaasin a'ɨmej ɨ mej muánamuajran.

5

A'ij tɨ ye'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ á'ara'ani a'ɨmej jemi ɨ mej té'atzaahuate'e

1 Capej a'ij pua'a ti'ijteá'axɨ'ɨ seɨj tɨ ari vástacɨra'i, sino rɨ'ɨ pej tiraatájeeve cumu a'atáàta pepu'u. Ajta a'ɨɨme ɨ teteca ɨ mej caí xɨ vaújsicɨra'i, patá'aj rɨ'ɨ tihua'utájeeve cumu a'ihuáamua'a pepu'u.

2 Patá'aj rɨ'ɨ tihua'utájeeve ɨ 'uuca ɨ mej meri ucarijse cumu a'anáàna pepu'u, majta a'ɨmej ɨ mej caí xɨ ucarijse cumu á'acu'utzimua'a pepu'u na'ari á'ajuutzimua'a. Patá'aj rɨ'ɨ tihua'utájeeve a'ij tɨ tiraavíjte'e nain jɨme'e.

3 Ajta a'ɨɨme ɨ 'uuca ɨ mej meri huaújseɨstareca'a, tɨ pua'a ayén ti'ayajna mej huaújseɨstareca'a, majta ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i, patá'aj hua'utévaɨre'en.

4 Na'ari caí, tɨ pua'a auj tiyaúumua'a ca'ɨn auj tíye'ecuajmua'a, ayée pej huárɨni. Miché'e a'ɨɨme mi'i rɨ'ɨ ráaruuren mej me'ɨjna jɨn te'ará'asten mej hua'utévaɨre'en ɨ ruxɨ'ej teɨte. Matɨ'ɨj miyen huarɨn, mu'uri xaa tiu'unájchitaca'a me'ɨjna jɨme'e ɨ mej té'echa'ɨca'a ruvaújsimua'a jemi na'ari ruye'ecuajmua'a jemi. Ajta a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ rɨ'ɨ tiratá'aca ɨ Dios.

5 Patá'aj piyen huárɨni, tɨ pua'a ja'atí xaa huaújseɨstareca'a, tɨ ajta caí a'ij tí'ijviicua'i, a'íɨ pu xaa té'antzaahuate'e ɨ Dios jemi, ajta téniúuve'e nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tɨ 'ij ayén tí'ijhuaviira tɨ 'ij Dios raatévaɨre'en.

6 Ajta a'íɨn ɨ 'íɨta'a tɨ huaújseɨstareca'a, tɨ pua'a ayén rí'ɨ tira'aráanajche a'íjna jɨme'e tɨ naa seijre'e jemin, cu xɨee tɨ huamí'ɨ ɨ Dios jemi. Mí ajta, aúche'e pu ruuri.

7 Patá'aj pajta hua'utánamuajriste'en ɨ teɨte pe'íjna ɨ niuucari mej mi caí ti'itíj jín a'aturáa muá'ara'ani, tí'ij ajta caí ja'atí ti'itíj jín huá'a jetze tí'ijpua'ajte'e.

8 Tí pua'a ja'atí caí tihua'utévaɨre'en a'ímej ɨ ruteítestemua'a, a'ímej ɨ mej jaítze'e vejli'i jemin é'eche, a'íɨ pu a'íjna jín mé rúurɨe tɨ rá'atzaahuate'eca'a ɨ Dios jemi. Jaítze'e pu a'ij pua'a rɨcɨ caí seíj tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta caí ja'anáj rá'atzaahuate'e.

9 Jíme'en a'ímej ɨ mej huaújseɨstareca'a, a'ímej pepu'u auyú'uxan ɨ mej miyen rájcha'ɨɨ a'achú cumu huaícate nine'ira'a o jaítze'e nine'ira'a. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tɨ caí ja'anáj tí'ixana'acɨre'e jemin ɨ rucín teecan.

10 Ayee pu ajta ruxe'eve'e, mej naími'i ramua'areere ɨ teɨte tɨ pua'a xí'epɨ'ɨn huaríj ti'itíj jɨme'e, tɨ rí'ɨ tihua'uxá'apuairi'i ɨ tɨ'ɨríi ca'ín tɨ hua'ancuré'evi'itɨ a'ímej ɨ mej rámuaarecare'e nusu tɨ hua'anája'usixɨ ɨ huá'ɨɨca jetze a'ímej ɨ mej huaté'uu ɨ Dios jemi na'ari tɨ hua'utévaɨ a'ímej ɨ mej tihua'amuárɨ'eriste'e o tɨ ayén huataúra'a tɨ ayén huárɨni ti'itíj tɨ a'ij tí'ixɨ'epɨ'ɨn.

11 Ajta a'íɨme ɨ mej huataújseístareca'a, ɨ mej mauj téemuastaca'a, capej piyen huá'ayu'uxa jetzen ɨ cuapée, a'iné tí'ɨj ari jaítze'e hua'utá'asi mej huavíche'en, majta caí ché'e raxí'eve'e muá'aju'u mej tiu'utévaɨre'en ɨ Cɨríistu'u jemi, a'íɨ mú xaa huatéviche'esin.

12 Tí pua'a piyen hua'uyú'uxan ɨ cuapée jetze, ajta tɨ pua'a miyen huatéviche'en, a'íɨ mú rajpuaíitzi muá'aju'un ɨ Dios jemi a'iné mu'uri ra'utéxɨeehuari'iri'i ɨ mej amuacaícan jín te'ataújratziiri'i ɨ Dios jemi.

13 Ajta a'íjna jɨme'e, ayée mú tí'ijrɨ'ɨre mej á'ujujhua'ane'en ɨ huá'achi'i tzajta'a méyee, majta méyee. Ayee mú jín mé'ujujhua'an a'iné ayée mú rɨcɨ a'ij tɨ ti'itíj tihua'aráanajche. Ayee mú á'ujujhua'an méyee, majta méyee mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, majta jeíhua tiú'urihua'uve'e me'íjna jɨme'e a'ij tɨ rɨcɨ ɨ xí'ejra'an tevi. Ajta, ayée te'irájra'ani mej jeíhua tiú'ujxajtave'e tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

14 Ayee pu tí'irɨneca a'ímej jemi ɨ mej mauj téemuastaca'a ɨ mej huataújseístareca'a. A'íj nu jín niyen tí'imua'ixaate'e tɨjín miché'e huatéviche'en mej mi tiyaúumua'a muá'ara'ani. Miché'e majta rí'ɨ tiu'umuárɨ'en a'u mé é'eche mej mi caí raatá'an me'íjna tɨ tájcha'ɨɨre'e tɨ ti'itíj jín huá'a jetze te'ujpuá'ajte'en.

15 Ayee pu ti'ayajna mej seica meri mé rúurɨe ɨ mej amuacaícan te'ataújratziiri'i ɨ Dios jemi mej mi ra'ará'asten me'íjna ɨ Satanás.

16 Ajta a'íɨn 'íɨta'a tɨ ajta té'atzaahuate'e, tɨ pua'a á mé é'eche jemin seica ɨ mej huaújseɨstareca'a, ché'e a'íɨn hua'utévaɨre'en tɨ ij caí huá'amuarɨ'eriste'e a'ímej ɨ mej tí'ivaɨre'e u teyujta'a. Tí pua'a ayén huárɨni, aj pu xaa huatárɨ'ɨristari a'ímej jemi ɨ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e mej mi hua'utévaɨre'en ɨ mej caí a'ij tí'ijviicua'i ɨ mej huaújseɨstareca'a.

17 Patá'aj piyen huá'uruuren a'ímej ɨ mej antiújmua'aree u teyujta'a. Tí pua'a xí'epɨ'ɨn merɨcɨ, ayée pu tiraavíjte'e pej temua'a rí'ɨ tihua'atá'acare'en ti'itíj jɨme'e tɨ tihuá'aturaate'e. Patá'aj jaítze'e rí'ɨ tihua'utá'an a'ímej mej mi'i huateújca'anen me'íjna jɨme'e mej tihua'utá'ixaate'en, majta mej tihuá'umua'aten.

18 Ayee pej huárɨni, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i ɨ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Caxu ra'amuajɨ́'ɨquihua'an mɨ puuya tɨ rayún ɨ triigu ruɨ́ica jɨme'e sino ché'e rɨ'ɨriistan tɨ cɨ́j caj tiráacua'ani.”

Ajta pu ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Ayee pu tiraavíjte'e mej mi tiraanájchite'e ja'atɨ́ tɨ tí'imɨjhuaca a'achú tɨ caj tiraamuá'itɨ.”

19 Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ti'itɨ́j jɨ́n jetzen tí'ijpua'ajte'e seɨj tɨ hua'acha'ɨ́ɨ u teyujta'a, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ na'a tí'ijpua'ajte'e, capej ranamuajra. Aru tɨ pua'a mé hua'apua na'ari mehuaíca miyen jetzen tí'ijpua'ajte'e, aj pej xaa ráanamua.

20 Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'acha'ɨ́ɨ ɨ teɨte teyujta'a, tɨ pua'a a'ij pua'a mé titetiújcha'ɨ́ɨ ɨ Dios jemi, patá'aj hua'ajteá'axɨ'ɨn, meti'inamuáaraca ɨ teɨte, mej mi ráamua'aree ɨ seica mej mi caí miyen tité'ɨtzee ti'itɨ́j jɨme'e tɨ caí xɨ́'epɨ'ɨn.

21 Jemin ɨ Dios, neajta jemin ɨ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, neajta huá'a jemi ɨ mej tí'ivaɨre'e ɨ ta japua, Dios tɨ hua'antíhuau, ayée nu tí'imua'ijcate'e patá'aj nain jɨ́n na'aráastijre'en a'ij nej neri timuá'ixaa. Capej ti'itɨ́j jɨ́n a'ij rɨjca pe'ɨ́jna jɨme'e pej seɨj jaítze'e xe'eve'e, pajta seɨj caí piyen tí'ixe'eve'e sino patá'aj piyen che'atá pena'a huá'uruuren naíjmi'ica.

22 Capej a'iyé'itze'e pej ra'avé'emɨjhua'an seɨj ɨ ja'atɨ ti'itɨ́j tɨ a'ij jɨ́me'en pej pi caí jamuan auteáturan ɨ Dios jemi. Patá'aj aseɨ́j rɨ́'ɨ tihuá'acha'ɨ́ɨn patá'aj caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ Dios jemi, seɨj jamuan ɨ tevi.

23 Patá'aj raatapuá'ajta pej caí a'ɨ́ɨ pena'a jaj ye'eca. Patá'aj cɨ́j caj ti'itɨ́j nahuáj tiu'uyé'en a'iné jeíhua pej tí'icui'i muá'a tzajta'a.

24 A'ɨ́jna jɨme'e ɨ seica ɨ teteca, á jéjre'e pu seijre'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi tɨ ij amuacaícan puaíjtzi hua'utá'an. Ajta seica jɨme'e, capu a'ij ámitɨeere'e amuacaícan ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi, sino méjca'i huáyee xaa teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huataseíjre'esin.

25 Ayee pu che'atá na'a een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn ɨ mej jɨ́n meri tiu'utévaɨ, a'ɨ́ɨ pu á jéjre'e seijre'e. Na'ari tɨ pua'a caí amuacaí ámitɨeere'e, méjca'i huáyee pu huataseíjre'esin. Capu rɨ'ɨrí tɨ huateúravaa tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

6

1 Ayee pu ruxe'eve'e mú'ejmi jemi setɨ́j sena'a pua'amé mej ca'anéeri jɨ́n tejá'amuamuariste'e tɨ i ayén tejamuá'amitɨejte'e tɨ ayén raavíjte'e sej hua'ará'astijre'en a'ɨ́mej ɨ mej tejá'amua'aijte'e. Na'ari tɨ pua'a secaí siyen huárɨni, a'ɨ́ɨ mú a'ij pua'a tiu'utaxájta me'ɨ́jna jɨme'e ɨ tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Dios tɨ ta'ivástara'a, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tej tí'imua'ata.

2 Ajta, a'iné a'ɨ́ɨ mú ɨ mej tejá'amua'aijte'e, a'ɨ́ɨ mú majta té'atzaahuate'e, ayée xu huárɨni. Caxu huá'axɨeehuari'ira se'ɨ́jna jɨme'e sej ru'ihuaamua'a ɨ tavástara'a jemi, sino ayée xu jaítze'e tihua'utévaɨre'en. Ayee xu huárɨni a'iné jaítze'e pu tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ mej tejá'amua'aijte'e a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen tihua'utévaɨre'en, majta miyen té'atzaahuate'e, ajta Dios pu huá'axe'eve'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Pajta, patá'aj ca'anújra'a hua'utá'an mej mi miyen huárɨni.

Jɨme'en ɨ tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tájcha'ɨ́ɨre'e

3-4 Seica mú miyen tí'imua'ataca me'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí ayén ti'ayajna, tɨ seɨcɨé een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ rɨ́'ɨ táaruuren tɨ jɨ́me'en taamuá'ate ɨ tavástara'a ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. Majta miyen tí'imua'ataca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨcɨé een a'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n ti'ixa ɨ Dios jemi. Tɨ́ pua'a ja'atɨ́ ayén éene'en, capu ti'itɨ́j ú'umua'aree sino á'ujtzaahuate'e pu'u. Jéihua pu tiú'urihua'uve'e nain jɨme'e, ajta runé'use'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a seɨj ɨ niuucari. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ te'iráaye'i tɨ ayén rɨcɨ.

Muaújchueere'e rujíimua'a na'ari muaújtese'e. Majta a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e ca'ín sei pu ayén tí'ijxajtzi'i í ruxí'ej tevi tɨ ij a'ij pua'a ráaruuren.
5 Ja'anáj tɨ na'a muaújtese'e a'íime í mej a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. A'íi pu tiyaaru'u tihuá'ari'iri'i í mej amuacaícan jín rú'umua'areereca'a tzáahuati'ira'a jɨme'e. A'íj pu jín ayén tihuá'amitɨejte'e mej miyen tiraamuá'itɨn me'íjna jɨme'e mej huataújseijrata mej nu'u Cɨrístu'u jemi tí'ivaɨre'e.
6 Mí ajta, tɨ pua'a ja'atí rí'ɨ huá'uruuren a'íjna jɨme'e tɨ rá'astijre'e í Dios, jeíhua pu a'íjna jín raamuá'itɨn, tɨ pua'a ajta rutémua'ave'e.
7 A'iné tetí'ɨj huataseíjre íiyen chaanaca japua, catu ti'itíj uvé'eneijte. Ajta, tetí'ɨj huirácɨine tiyánna chaanaca japua, catu ti'itíj á'atɨni.
8 Ayee pu éene'e, tiché'e huátatemua'ave'en te'íjna jɨme'e tej tí'ijcha'ɨi í tej tí'icua'a, ajta í tej jín ti'itétache'ete.
9 Majta a'íime í mej miyen raxí'eve'e mej huateújchijteaanita, ayée mú 'een matí'ɨj a'íime í ti'itén ja'atí tɨ caujnari jín hua'utéejɨ'ɨcɨ'e. A'íi pu hua'utánamua í huá'a tzajta'a mej mi jeíhua tí'ijxe'eve'e, mej caí jín rí'ɨ mé teuúmuámua'are'e, tɨ jeíhua a'ij pua'a tiú'uruure. A'ii pu a'íin pú'een í tɨ nain tihuá'ari'ira, tɨ hua'antipuá'ajte'esin rusén jɨme'e.
10 A'iné a'ij pu jetze airáninei naíjmi'i tíj na'a tɨ a'ij pua'a seijre'e a'íjna jɨme'e mej huápɨ'ɨ tumin necua'atze'e. Majta seica, a'íi mú meri ra'atéxɨeehuataca'a í mej té'atzaahuate'e me'íjna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ ranecua'atze'e í tumin. Matí'ɨj miyen huárɨni, jeíhua mú rajpuaíitzi muá'aju'u.

Tí nu'u tí'itese'e temua'a naa tí'ij raatémua'itɨn í tɨ xí'epɨ'ɨn 'een

11 Pajta mú'ee, mɨ pej rá'astijre'e í Dios, patá'aj caí a'atzu té'aste pe'íjna jɨme'e sino ayée pepu'u huárɨni. Patá'aj piyen tiráahuauuni pej urarí'ene'en í a'atzajta'a, pajta patá'aj rí'ɨ tí'ichejca í Dios jemi. Pajta patá'aj té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e. Ayee pepu'u pajta tiráahuauuni pej huá'axe'eve'e temua'a naa í teɨte, pej te'utáviicua'i, pajta ayén huateá'apua'ajte'e mɨ a'atzajta'a.
12 Patá'aj tí'itese'e temua'a naa pej pi raatémua'itɨn pe'íjna tɨ xí'epɨ'ɨn een a'íjna jɨme'e pej té'atzaahuate'e. Patá'aj tí'itese'e pe'íjna huatémua'itɨn pej ruuri puá'ara'ani rusén jɨme'e í Dios jemi, a'iné a'íj pu jín Dios muaatajé a'ájna xɨcáara'an pej jetzen raatá'a á'aniuuca meti'iseíiraca'a í teɨte. Xí'epɨ'ɨn pej raataxájtaca'a pej nu'u ra'ará'astijre'en í tavástara'a jemi.
13 Ayee nu tí'imua'ijcate'e ti'itíj jɨme'e jemin í Dios tɨ naíjmi'ica hua'atá'aca mej ruuri muá'ara'ani, ajta jemin í Cɨrístu'u tɨ ajta i'i Jesús tɨ ajta xí'epɨ'ɨn tiu'utaxájtaca'a tí'ɨj a'íin tí'ixaate'eca'a jemin a'íjna í tajtuhuan tɨ ayén ántehuaaca'a tɨjín Póncio Pilato.
14 Ayee nu tí'imua'ijcate'e pej piyen ra'ará'astijre'en nain jín a'ij nej neri tímuaata'aíj, pej pi caí ti'itíj jɨn auteáturan, tɨ ij caí ja'atí ti'itíj jín mú'eetzi jetze te'ujpuá'ajte'en. Patá'aj pauj piyen rɨjca tíj na'a tɨ yú auca'ití a'ame asta caí ajtahua'a yé huataseíjre'en í tavástara'a, a'íjna í Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.
15 Ajta ayén té'eme tí'ɨj Dios ayén raaxí'epɨ'ɨntare'en yee pu'uri raavíjte'e tɨ ajtahua'a huataseíjre'en. Ajta a'íin Dios, a'ii pu a'íin pú'een í tej rí'ɨ tiraatá'aca, í tɨ ruseíj nain japua tí'aijta. A'íi pu huá'amu'ucán pú'een a'ímej í mej Tajtuhuan jín títeté'u'upu'u. A'ii pu ajta a'íin pú'een í hua'avastara'a a'ímej í tej tiyen hua'atamuá'amua tɨjín yee tavástara'a, í mej miyánna seijre'e íiyen chaanaca japua.
16 A'íi pu'u na'a a'íin pú'een í tɨ caí ja'anáj mɨ'ɨni, ajta a'íin pu a'uun á'uca a'u tɨ ayén jeíhua á'utaaca a'u tej caí a'arájvee í jemin. Capu ja'atí ja'anáj raaseíj, ajta capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atí rují'ɨ jín raaseíj. Tiché'e rí'ɨ tiraatá'an, ajta ché'e a'íin nain jín antiújmua'aréere á'ara'ani rusén jɨme'e.

17 Ayee pej tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej chíjteaani pú'een, í mej yen
huachéjme íiyen chaanaca japua mej mi caí huá'axieehuata í seica í mej caí
a'ij tí'ijviicua'i. Miché'e majta caí me'íjna jín á'ujtzaahuate'e me'íjna jime'e
mej jeíhua tí'ijcha'ii ti huápi'i tí'ijnajche, a'iné capu ri'irí mej ráamua'aree a'ij
ti tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee. A'íj pu jín, miché'e rá'atzaahuate'e
í Dios ti ruxí'evi'ira'a jín taatapuaíjve'esin naíjmi'i tíj na'a tej ti te'íjna jín
huátatemua'ave'en.
18 Patá'aj tíhua'uta'aíjte'en mej mi miyen huárini í ti i'i xí'epi'in jime'e,
mej mi jeíhua huápi'i miyen tiu'umuári'en me'íjna jime'e ti xí'epi'in, mej mi
ruxí'evi'ira'a jín tihua'utá'an í mej caí a'ij tí'ijviicua'i, mej mi rá'ujca'ane mej
tiu'án temua'a naa a'íjna mej tí'ijcha'ii.
19 Tí pua'a miyen huárini, jeíhua mú huápi'i raté'avaata í Dios jemi ti
tíhua'atéva'irihua'an méjca'i huáyee rusén jime'e. Ayee mú miyen huarín,
a'íi mú xaa ramua'aréeren mej me'uun te'enteárute í Dios jemi mej mi ruuri
muá'ara'ani rusén jime'e. A'ii pu a'íin pú'een í ti tíhua'atéva'irihua'an tzíte'e.

Jíme'en í ti ra'antipuá'ari

20 Mú'ee, mi pej i'i Timoteo, patá'aj rí'i pena'a pej pi nain jín te'ará'asten
Dios ti jíme'en timua'íjca. Capej a'atzu rá'aste í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e
me'íjna jime'e í niuucari ti caí ti'itíj vaire'e, ajta ti seicié 'een. Ayee mú
té'ujtzaahuate mej tirú'umua'aree, aru capu ayén ti'ayajna. Camu a'atzu
rú'umua'aree.
21 Majta seica meri huá'unamuajri'i. Ayee mú jín huarín, matí'ij mi me'ín
ca'anacan ya'uhuá'axi í mej té'atzaahuate'e. Aj mú mi ajtacíj í tavástara'a
jemi, micu. Yee pu i cu. Ché'e a'ij tí'imuavaire'e.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́jna ɨ́ Timoteo, ɨ tɨ hua'apua

Pablo pu rateújte'e

1 Inee, nee nu i'i Pablo, tɨ Dios na'antíhuau ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e nej ni raatévaɨre'en ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén te'ateújratziiri'i tɨ taatá'asin tej ruuri tá'ara'ani rusén jɨme'e jamuan te'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús.

2 Ayee nu yé tí'imuayu'use'e mú'ee pej i'i Timoteo, mɨ pej ní'iyauj. Ché'e a'ɨ́ɨn Dios tɨ tá'iya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tavástara'a, ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús, miché'e me'ín rɨ́'ɨ timuaatá'an, miché'e muá'ancu'uvajxɨ'ɨn, majta rɨ́'ɨ tímua'anpuá'ajte'en ɨ́ a'atzajta'a.

Te'anxájta jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u

3 Tɨ́j na'a tetɨ'ɨjtá mua'utámua'aree, nain xɨcaj tzajta'a na'ari nain tɨca'ari tzajta'a, netɨ́'ɨjtá téniuusime'en, nee nu tí'ijteujtzi'ire'e mú'eetzi jɨme'e ɨ́ Dios jemi ɨ́ nej jemin caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa nej ravaɨre'e. Ayee nu che'atá nena'a jemin ravaɨre'e matɨ́j me'ín tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ nehuáacɨxa'astemua'a teecan.

4 Nee nu mua'utámua'aree ɨ́ pej jɨ́n ayein. A'ɨ́j nu jɨ́n jeíhua raxɨ́'eve'e nej neajtahua'a muaaseíj nej ni ne'ɨ́jna jɨ́n huatántemua'ave'en.

5 Nee nu ra'utámua'areeri'i pej té'atzaahuate'e tzáahuatɨ'ira'a jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu amuacaícan té'antzaahua ɨ́ á'aye'ecua a'ɨ́jna ɨ́ Loida teecan, ajta á'iyen a'anáàna Eunice ayén che'atá na'a té'antzaahua. Ajta íjii ayée pu tiná'amitɨejte'e ineetzi pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuate'e ɨ́ tavástara'a jemi.

6 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen tí'imua'aijte'e pej pajtáhua'a ahua'aca'anen pej tiu'utévaɨre'en nain jɨme'e a'ij tɨ Dios timuaatá'a netɨ́'ɨj mua'avé'emuarɨej ɨ́ nemuajca'a jɨme'e.

7 Patá'aj ahua'aca'anen temua'a naa a'iné capu ayén tiraatá'a ɨ́ Dios tej tiyen tí'itziɨine'e. Capu a'atzu, sino a'ɨ́ɨ pu titaatá'a tej te'ɨ́jna jetze arátaca'ane, teajta tej ti taxe'eve'e, teajta tej ti rɨ́'ɨ metíteumuámua'aree.

8 A'ɨ́j pej jɨ́n caí tí'itevi'ira'a pej tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte a'ij tɨ tiú'uruu ɨ́ tavástara'a. Capej pajta tí'itevi'ira'a pe'ɨ́jna jɨme'e nej rá'astijre'e. Mí pajta mú'ee, patá'aj ne jamuan huatá'an tej ti naími'i rajpuaíitzi tá'ara'ani, tej ti Dios jetze arátaca'ane tej tiyen huárɨni mej mi jaítze'e ráanamua ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios hua'irátuaasin.

9 A'ɨ́j tu jetze arátaca'ane ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaa itejmi, ajta titaa'íjca tej ti tiyen urarɨ́'ene'en tá'ara'ani ɨ́ tatzajta'a. Capu a'ɨ́jna jɨ́n tu'irájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e tej ti'itɨ́j jɨ́n tiu'utévaɨ. Capu xaa ne'u. Ayee pu'u na'a tu'irájtuaa a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ amuacaícan tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ titaatá'a. A'ɨ́ɨ pu ajmí'i rɨ́'ɨ titaatá'a jamuan ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús. Tɨ́'ɨj caí xɨ seijre'eca'a ɨ́ chaanaca tej yen japuan puaseaaruve'e, a'ɨ́ɨ pu ayén rɨ́'ɨ titaatá'a.

10 Aru íjii, pu'uri á jéjre'e seijre'e a'ij tɨ rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huataseíjre a'ɨ́jna tɨ tu'irájtuaa, a'ɨ́jna ɨ́ CɨríIstu'u tɨ ajta i'i Jesús. A'ɨ́ɨ pu ra'antipuá'ajte a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n cui'ini. Ajta, a'ɨ́ɨ pu taatá'a tej raaseíj ɨ́ tej ruuri tá'ara'ani rusén jɨme'e tej raará'astijre'en ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tu'irátuaasin.

11 Ajta ineetzi, Dios pu na'antíhuau nej ni tihua'utá'ixaate'en ɨ́ teɨte ne'ɨ́jna ɨ́ niuucari, neajta ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en, neajta nej tihuá'umua'aten.

12 A'ɨj nu jɨ́n niyen nena'a rajpuaíjtzi. Mí neajta, canu tí'itevi'ira'a a'iné nee nu ramua'ate ne'ɨ́jna ɨ́ nej rá'astijre'e. Ajta ayén tiná'amitɨejte'e tɨ a'ɨ́ɨn raayɨ́'ɨtɨ tɨ raté'avaa ɨ́ nej jɨ́me'en tira'íjca tɨ́'ij a'ájna huataseíjre'en a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen Dios ayén na'uxɨ́jte'en a'ij tɨ tiraavíjte'e.

13 Ayee pepu'u pauj tihuá'umua'aten pe'ɨ́jna jɨme'e a'ij pej tináanamuajri'i, ɨ́ neniuuca jɨme'e ɨ́ tɨ rɨ́'ɨ tíhua'utarújte'en. Patá'aj pauj piyen rá'astijre'e ɨ́ tavástara'a, patá'aj pajta pauj piyen huá'axe'eve'e ɨ́ teɨte.

14 Patá'aj rɨ́'ɨ tiraté'avaa ɨ́ tɨ jɨ́n Dios timua'íjca. Patá'aj rɨ́'ɨ te'uhuaté'aca'anen pe'ɨ́jna jɨme'e xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios pej jetze ará'aca'ane pej pi rɨ́'ɨ tiraté'avaa, a'iné a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an yé huateáturaasin téjmi jemi.

15 Pepu'uri ramua'aree ɨ́ mej mé núurɨe naími'i a'ɨ́ɨme ɨ́ mej a'uun é'eme'ecan tɨ́j na'a a'úu tɨ huatacá'a u Asia. A'ɨ́ɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́jna ɨ́ Figelo, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Hermógenes.

16 Ayee nu tí'ijxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a rɨ́'ɨ huá'ancu'uvajxɨ'ɨn ɨ́ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Onesíforo a'iné jeíhua pu yé nevé'etui ɨ́ nej jɨ́n huarún. Capu ajta raatatévi'iraste nej aiteánami'ihuaca'a.

17 Mí ajta a'ɨ́ɨn Onesíforo, tɨ́'ɨj a'uun a'utéveeca'a u Roma, a'ɨ́ɨ pu náahuau muárɨ'eri jɨme'e. Aj pu i xaa náateu.

18 Ché'e tavástara'a ayén tiraatá'an tɨ Dios rɨ́'ɨ rá'ancu'uvajxɨ'ɨn a'ájna xɨcájra'a tɨ jetzen tavástara'a ajtahua'a huataseíjre'en. Mú'ee pe ramua'aree temua'a naa naíjmi'i tɨ́j na'a ɨ́ tɨ jɨ́n tinaatévaɨ netɨ́'ɨj ne'uun á'ucatii u Éfeso.

2

Jɨme'en a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'e ɨ́ Cɨríistu'u tɨ́j xantaaru'u

1 Pajta mú'ee, pej ní'iyauj, patá'aj huaté'aca'anen ɨ́ a'atzajta'a pe'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios rɨ́'ɨ timuaatá'a a'iné mú'ee pe rá'astijre'e ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

2 Ayee pepu'u huárɨni. A'ɨ́jna pej peri neetzi huánamuajri'i a'ij nej tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte, seica mej ti'iseíiraca'a, patɨ́j pena'a tináanamuajri'i, a'ɨ́j pepu'u jɨ́n tíhua'uta'aíjte'en seica ɨ́ teteca ɨ́ mej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ, mej mi raayɨ́'ɨtɨhua'an mej tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte. Patá'aj te'utáviicua'i ta jamuan.

3 Patá'aj rɨ́'ɨ tiraatévaɨre'en ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. Patá'aj piyen che'atá pena'a te'utáviicua'i ta jamuan a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ pej rajpuaíjtzi tɨ́j ajta xantaaru'u tɨ tí'ivaɨre'e te'utáviicua'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rajpuaíjtzi.

4 Ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ tí'ivaɨre'e tɨ́j xantaaru'u, tɨ́'ij a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ raatá'an a'ɨ́jna tɨ tí'ira'aijte'e, a'ɨ́ɨ pu'u na'a jetzen ruxe'eve'e a'ij mej rɨcɨ ɨ́ mej i'i xantaaru'u.

5 Ayee pu che'atá na'a 'een a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun a'uteárute mej mi tiu'utatése'en huá'a jamuan ɨ́ mej huatéruaache. Tɨ́ ij seɨj raamuá'itɨn a'ɨ́jna ɨ́ curuun, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén tiu'utatése'en a'ij mej tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'aijta.

6 Ajta a'ɨ́jna tɨ jeíhua tí'imɨjhuaca japuan ɨ́ ruchuej, ayée pu tiraavíjte'e tɨ amuacaícan tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ tiú'ucɨɨreca'a. Aj pu tihuá'acɨ'ɨti ɨ́ seica.

7 Patá'aj pe'ɨ́jna jetzen piyen tí'imua'atze a'ij nej tí'imua'ixaate'e, a'iné tavástara'a pu muaatá'asin pej yaú'itɨee puá'ara'ani nain jɨme'e a'ij tɨ huataújmua'a.

8 Patá'aj ra'utámua'aree pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u. A'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huatarúu huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ɨ́ɨ pu ajta huáacɨxa'ara'an pú'een a'ɨ́jna ɨ́ David teecan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ nej tihuá'a'ixaate'en ɨ́ teɨte.

9 A'ɨ́j nu jɨ́n niyen rajpuaíjtzi, mej miyen na'anáajɨ'ɨquɨ'en a'ij mej tihua'anájɨ'ɨqui ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ. Aru naúche'e nu

tihua'utá'ixaate'esin a'iné capu a'ij tí'iriri mej raté'avaa a'íjna í niuucari ti Dios jetze raxa a'u nej aiteánami'i.
10 A'íj nu jín nain jín te'utáviicua'ira ne'ímej jemi í ti Dios hua'antíhuau, ti ij ajta Cirístu'u ti ajta i'i Jesús hua'irájtuaani mej mi jemin huateáturan rusén jime'e a'u ti á'uneeri'i temua'a naa.
11 Ayee nu tí'imua'ixaate'e tzáahuati'ira'a jime'e seij niuucari ti ayén tijín:
Tí pua'a tej tiyen jamuan huácuii,
teen tu teajta jamuan ruuri tá'ara'ani.
12 Tí pua'a tej tiyen te'utáviicua'i í tej rajpuaíjtzi,
teen tu teajta jamuan tí'aíita tá'aju'un.
Na'ari caí, ti pua'a tiyen mé rúurieni,
a'íi pu ajta mé túuhua'axijsin itejmi.
13 Tí pua'a tiyen títe'uté'itze'ara'an í Dios jemi,
a'íi pu caí ja'anáj a'uté'itzeesin itejmi jemi
a'iné capu ri'irí ti a'íin ruseíj ratíte í ru jetze.

Jíme'en a'íjna í ja'ati ti xí'epi'in seijre'e

14 Patá'aj pauj pe'íjna jín tihua'utá'ixaate'en mej mi me'íjna jín ra'utámua'aree a'ij nej neri timuá'ixaa. Patá'aj rí'i tihua'utá'ixaate'en í Dios jemi mej mi caí tiú'ujtesi'ire'e rujíimua'a niuucari jime'e a'iné capu ti'itíj vaire'e sino a'ij pu pua'a na'a huá'aruure a'ímej í mej ranamua.
15 Patá'aj piyen pe'íjna jín tí'itese'e nain jín a'achú pej caj tirú'umua'aree pej pi huatá'aseijrata í Dios jemi patíj seij í ti Dios raataxájtaca'a tijín xí'epi'in pej huaríj. Ayee pej piyen éene'e pua'amé tíj seij ti tí'imijhuaca ti caí ja'anáj auteájturaa ti'itíj jime'e ti raatatévi'iraste'en. A'iné a'íi pu xí'epi'in rijca a'íjna jime'e ti tí'imua'ata a'ij ti tiraavíjte'e a'íjna í niuucari ti ayén ti'ayajna.
16 Capej huá'ajaahuate'e a'ímej í mej jeíhua tiú'ujxajtave'e, a'iné a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, jaítze'e mú mé rúujipua í ye'irá ti ayén ti'ayajna asta mena'a caí ché'e ti'itíj xajta ti xí'epi'in 'een.
17 Jéihua mú a'ij pua'a tiú'uruure a'íime í mej miyen tiú'ujxajtave'e, tíj na'a ti tiu'umé a'ij mej ti'ixa, jaítze'e pu a'ij pua'a huá'aruuren í teite. Ayee pu tí'irineca a'ímej jemi í mej hua'apua, a'íjna í Himeneo, ajta a'íjna í Fileto.
18 A'íi mú meri mé rúuhua'axi í niuucari ti ayén ti'ayajna a'iné ayée mú tí'ixaxa'a mej nu'u meri majtáhua'a huatarúj í mi'ichite. Mu'uri seica huatéemua'iti a'ij mej té'antzaahuate'en.
19 Mí ajta, Dios ayén tiú'uruu ti ij caí ti'itíj ta'antipuá'ajte'en itejmi. Cu xiee tíj chi'ij ájtaahuaca'a ti cimieentu japua rú'ujche ti caí ri'irí ti ja'atí ra'anján, ajta, ti á'ayu'usi'i ti ayén tijín: "Tavastara'a pu huá'amuajte a'ímej í ruteítestemua'a"; ajta ti ayén tijín: "Naími'i matíj mena'a pua'amé í mej miyen raataxáj yee ti rá'astijre'e í tavástara'a, miché'e me'ín mé rúuhua'axin í mej a'ij pua'a jín titetiújcha'ii."
20 Jéihua pu ti'itíj a'uun té'useijre'e chi'ij tzajta'a ti ve'ée. Capu a'íi na'a seijre'e ti'itíj ti taavíjhua í oro jime'e na'ari plata jime'e sino ajta pu a'íin té'useijre'e ti ciyej jín tí'itaavijhua, ajta xarij jime'e. Seica ti a'uun te'irá'a, ayée pu tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ajta seica ti ajta a'uun te'irá'a, cha'a na'a pu jín tí'ivaire'e.
21 Ayee pu tí'een. Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti tí'ivaire'e í Dios jemi tíj a'íjna í ti'itíj ti ayén tí'ivaire'e matí'ij tí'iyeste, ayée pu ruxe'eve'e ti mé rúurieni naíjmi'i tíj na'a ti a'ij pua'a 'een. Aj pu xaa ayén tiraavíite'e a'ame ti ij tiraatévaire'en í tavástara'a, ti ij tavástara'a ayén raté'avaa ti ij tiraatéva'irihua'an ti'itíj jime'e ti xí'epi'in 'een.

22 Patá'aj pauj mé rúuhua'axɨn ɨ mej jɨ́n a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ ɨ mej teemua. Patá'aj piyen huárɨni huá'a jamuan ɨ mej miyen ti'ixa yee mej rá'astijre'e ɨ tavástara'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej urarɨ́'en ɨ ru tzajta'a. Patá'aj piyen rɨjca a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Patá'aj pajta huá'axe'eve'e ɨ teɨte. Pajta piyen hua'anpuá'ajte'en ɨ huá'a tzajta'a ɨ a'ihuáamua'a.

23 Capej huá'astijre'e a'ɨ́mej ɨ mej jeíhua tiú'ujxajtave'e a'iné pepu'uri ramua'aree tɨ ayée na'a tí'ivaɨre'e mej mi tiú'ujaaxɨejte'en ɨ teɨte ɨ mej rɨ́'ɨ mé titeumuámua'aree.

24 Ajta, capu ayén tiraavíjte'e seɨj tɨ tavástara'a vaɨre'e tɨ ayén éene'e á'uche'ecane'e tɨ seica jamuan tí'ijaaxɨejta. Capu a'atzu, sino ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tihuá'umua'aten. Ché'e ajta caí niu'ucamɨ'ɨ te'utáviicua'i.

25-26 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ravaɨre'e ɨ tavástara'a, ayée pu ruxe'eve'e tɨ ruxɨéehua rɨ́'ɨ huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ mej rájcha'ɨɨre'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'imua'ataca. Ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ra'utámua'aree yee rɨ'ɨrí tɨ Dios hua'utá'an mej mi seɨcié tiú'umua'ati mej mi ráamua'ati ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna, mej mi majtáhua'a rɨ́'ɨ mé tite'umuámua'aree muá'ara'ani. Matɨ́'ɨj miyen huárɨni, rɨ'ɨríista pu a'ame mej huirácɨɨne a'u tɨ tiyaaru'u huáje'itéaana a'u tɨ ayén huá'uruu a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'eca'a mej ra'ará'astijre'en.

3

A'ij mej éene'e muá'aju'u ɨ teɨte tɨ́'ɨj te'entipuá'ajte'en naín

1 Ayej xaa ne'u ti'ayajna tɨ ayén té'eme méjca'ihua yee tɨ́'ɨj te'entipuá'arijme'en nain. Jéihua mú rajpuaíitzi muá'aju'u.

2 Ayee mú éene'e muá'aju'u ɨ teɨte. Ayee mú raxɨ́'eve'e muá'aju'un seica ɨ teɨte a'ij tɨ a'ɨ́mej tihuá'amitɨejte'e seɨj ajta seɨj. Majta jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e mej tumin tíseɨre'en. Jéihua mú á'ujtzaahuate'e muá'aju'u, majta jeíhua huá'axɨeehuata muá'aju'u ɨ ruxɨ́'ej teɨte. Jéihua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u.

Camu huá'atzaahuate'e muá'aju'u ɨ ruvaújsimua'a. Camu majta rɨ́'ɨ tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ mej ti'itɨj jɨ́n hua'utévaɨ. Jéihua mú a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ muá'aju'un.

3 Camu huá'axe'eve'e muá'aju'u ɨ teɨte. Camu majta tíhua'utá'uuni'ira sino jeíhua mú a'ij pua'a tiu'uxáatave'e muá'aju'u. A'ɨ́ɨ mú majta simuáruuni muá'aju'u. Merájcha'ɨ́ɨre'e mú muá'aju'u nain jɨme'e tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn.

4 Avíitzi mú jɨ́n tiu'utátuiire'esin ɨ ruxɨ́'ej tevi. Camu a'atzu á'ujcu'uvée muá'aju'u. Jéihua mú á'ujtzaahuate'e muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e mej jeíhua ruxe'eve'e. Jéihua mú raxɨ́'eve'e muá'aju'u mej miyen huárɨni a'ij tɨ tihua'aráanajche. Majta camu raxɨ́'eve'e muá'aju'u ɨ Dios.

5 Aru a'ɨ́ɨ mú majta miyen huataújseijrata ɨ teɨte jemi mej nu'u rá'astijre'e ɨ Dios, aru camu a'ɨ́jna jetze araujca'anée muá'aju'u. Xɨ́ɨ mu'u mena'a ti'iteseíire'e muá'aju'un. Capej huá'ajaahuate'e mú'ee.

6 Ayee mú 'een matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'itzi jɨ́n uteáru'ipi u huá'achi'ita ɨ teɨte mej mi hua'utémua'itɨn a'ɨ́mej ɨ 'uuca ɨ mej caí té'eviicua'i ɨ ru tzajta'a, ɨ mej ruxɨéemɨste'e me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Majta miyen huataura'aca tɨ ti'itɨj ca'anɨ́jra'a hua'utá'an mej mi miyen huárɨni ti'itɨj tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta hua'aráanajche.

7 Ja'anáj tɨ na'a miyen tihuá'anamuajran ɨ mej tihuá'amua'ate mej mi jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani ti'itɨj tɨ jéjcua. Camu ja'anáj huataúra'asin mej ráamua'ati ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna.

8 Ajta a'ɨ́ɨme ɨ teteca ɨ mej tihuá'amua'ate, ayée mú che'atá mena'a tirájcha'ɨre'e ɨ tɨ ayén ti'ayajna matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ mej Moisés teecan mej

tícha'ɨɨre'eca'a, a'ɨ́me ɨ́ mej hua'apua. A'ii mú a'ɨ́n pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ́ Janes teecan, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jambres teecan.

Ajta a'ɨ́me ɨ́ mej miyen 'een, ayée mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Camu a'atzu té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

9 Camu ché'e á'ateeri mej miyen rɨcɨ a'iné ayée che'atá na'a tihuá'aruuren a'ij tɨ tihuá'uruu ɨ́ seica ɨ́ mej hua'apua. Naími'i mú ramua'aréeren tɨ caí ti'itɨ́j vaɨre'e a'ij mej tí'ixaxa'a.

Pablo pu ra'antipuá'ajte ɨ́ tɨ jɨ́n tira'ɨ́jcate'e a'ɨ́jna i Timoteo

10 Mɨ́ pajta mú'ee ramua'aree nain jɨme'e a'ij nej éeni'icɨ'e á'uche'ecan, ɨ́ nej jɨ́n tí'imɨjhuaca. Mú'ee pej pajta ramua'aree nej tzáahuati'ira'a jɨ́n té'atzaahuate'e, neajta té'eviicua'i temua'a naa ɨ́ nej jɨ́n rajpuaíjtzi.

11 Mú'ee pej ramua'aree temua'a naa mej a'ij pua'a náaruu, nej jeíhua rajpuaíjtzi na'araa. Mú'ee pej ramua'aree ti'itɨ́j tɨ a'ij náaruu a'ujna já'ahua'a u Antioquía, ajta a'ujna u Iconio, ajta a'ujna u Listra. Jéihua nu te'utáviicua'iri'i ɨ́ nej jɨ́n rajpuaíjtzica'a. Ajta nevástara'a pu nu'irájtuaa nain jɨme'e ɨ́ nej rajpuaíjtzica'a.

12 Ayej xaa ne'u, ayén che'atá na'a tí'iruuren ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ tí'itese'e tɨ ra'aráastijre'en ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. A'ij mú pua'a raruuren me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

13 Ajta a'ɨ́me ɨ́ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, majta a'ɨ́me ɨ́ mej caí tzáahuati'ira'a jɨ́n miyen rɨcɨ, maúche'e mú jaítze'e a'ij pua'a 'eene'e muá'aju'u ɨ́ ru tzajta'a. Maúche'e mú jaítze'e huá'acuanamua muá'aju'u seica ɨ́ teɨte. Majta jaítze'e mú te'uteúhua'itze'esin rujɨ́mua'a.

14 Mɨ́ pajta mú'ee, patá'aj pauj piyen té'atzaahuate'e a'ij pej tíraaríɨre, pe'ɨ́jna jetze tɨ ayén timuá'amitɨejte'eca'a. Patá'aj piyen pauj té'atzaahuate'e a'iné mú'ee pe ramua'aree a'ij mej timuaamuá'ate.

15 Pajta, tɨ́j na'a patɨ́'ɨj pá'arɨ'ɨsta, mú'ee pe ramua'areereca'a a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ Dios ru jemi raaté'avaataca'a. A'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ niuucari tɨ muaatá'asin pej rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree tɨ ij Dios mua'irájtuaani a'ɨ́jna jɨme'e pej rá'antzaahua ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.

16 Naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨ Dios ru jemi raaté'avaataca'a, a'úu pu é'eme'ecan ɨ́ Dios jemi a'iné xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨ́n hua'utá'a mej mi miyen tira'uyú'uxa. Ajta tí'ivaɨre'e mej mi jɨ́n tihuá'umua'aten ɨ́ teɨte na'ari mej mi jɨ́n hua'utá'ixaate'en ɨ́ mej jɨ́n ráamua'aree ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, mej mi rɨ́'ɨ huá'uruuren. Ajta pu tí'ivaɨre'e mej mi tihuá'umua'aten a'ij tɨ tí'ixɨ'epɨ'ɨn ɨ́ Dios jemi, ajta a'ij tɨ caí tí'ixɨ'epɨ'ɨn mej mi urarɨ́'ene'e muá'ara'ani ɨ́ ru tzajta'a.

17 Ajta ayén tiraatéva'ɨri a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rá'astijre'e ɨ́ Dios tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ yu'uxari jɨ́n huaújnaijmire'en naími'i tɨ́j na'a tɨ ruxe'eve'e tɨ ij ayén huárɨni ti'itɨ́j tɨ a'ij tí'ixɨ'epɨ'ɨn.

4

1 Ayee nu 'een jɨ́n tí'imua'ijcate'e jemin ɨ́ Dios, ajta jemin ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús. A'iné Cɨríistu'u pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej mauj yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ajta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej meri huácuii. A'ɨ́ɨ pu ajtahua'a huataseíjre'esin tɨ́'ɨj tiu'uta'aíjta nainjapua.

2 Patá'aj mú'ee tihua'utá'ixaate'en ɨ́ niuucari jɨme'e. Pajta patá'aj hua'utáhuavii ca'anín jɨme'e mej mi ráanamua tɨ pua'a miyen tité'ujca'ane mej ráanamua na'ari mecaí ranamuajracu. Patá'aj rɨ́'ɨ huá'uruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej caí

xɨ́'epɨ'ɨn metíteumuámua'aree. Patá'aj hua'utá'ijmɨi mej mi caí a'ij pua'a rɨjca. Patá'aj pajta hua'utá'an ɨ ca'anɨ́jra'a mej mi miyen huárɨni a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e.

Rɨ́'ɨ pepu'u pe'ɨ́jna jɨme'e pej pi te'utáviicua'i huá'a jemi ɨ teɨte, pajta pe'ɨ́jna jɨme'e pej tihuá'umua'aten temua'a naa.

3 Ayee pej huárɨni a'iné a'ájna pu teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze mej jetzen caí ché'e te'evíicua'ira muá'aju'u mej ráanamua ɨ tɨ i'i xɨ́'epɨ'ɨn a'ij pej ti'ihuá'amua'ateca. Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme, seica mú huatájeevi a'ɨ́mej mej ráanamua me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej rujɨ́ɨmua'a mena'a tirájteu.

4 A'ɨ́ɨ mú yá'uhua'axɨjsin ɨ tɨ ayén ti'ayajna mej mi rá'antzaahuate'en ɨ niuucari tɨ cha'a na'a pu'u ti'ixa.

5 Mɨ́ pajta mú'ee, patá'aj pauj nain jɨ́n rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree. Patá'aj pajta te'utáviicua'i tɨ pua'a ti'itɨ́j muaatamuárɨ'eristen. Neajta nu niyen tɨ́'imua'ijcate'e pej rɨ́'ɨ tejá'uche'ecane'en pej pi tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte ɨ niuucari jɨme'e tɨ jɨ́n Dios hua'irájtuaani. Patá'aj nain jɨ́n te'ará'asten ɨ pej jɨ́n antí'amua'aree pe'ɨ́jna jɨme'e ɨ pej jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi.

6 Ayee pu'u tí'een a'iné ayée pu tináamitɨejte'e tɨ́j nena'a nej rajpuaɨ́jtzica'a tɨ ayén tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi cumu muaɨ'ɨvéjri ɨ mej án yejxɨ́re'esin japuan ɨ mej jetzen tí'imuaɨ'ɨvajta. Pu'uri teja'uré'ene a'ájna xɨcáara'a nej jetzen huámɨ'ɨni.

7 Jéihua nu rá'uviicua'iri'i nej niyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ Dios jemi. Nu'uri ra'anticɨ́'ɨ ɨ nej jɨ́n avé'enmua'areereca'a. Canu raatéxɨeehuataca'a sino neráastijre'eca'a ɨ nevástara'a.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n Dios raaté'avaataca'a ineetzi jemi ti'itɨ́j tɨ tináaciɨti a'ɨ́jna jɨme'e nej urarɨ́'ene'en ɨ ne tzajta'a. Nevástara'a pu raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en a'ij tɨ tiraavíjte'e; a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna naatátɨstejsin a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ayén tí'iraxɨ'epɨ'ɨntari'iran ineetzi jɨme'e. Ajta, capu neetzi na'a huatátɨstejsin, sino naíjmi'ica a'achú pua'améca ɨ mej aráujca'anéecan jɨ́n rajchú'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ajtahua'a huataseíjre'en huá'a jemi.

Pablo pu tí'irixaate'e a'ij tɨ ye'í huárɨni

9-10 Patá'aj huatá'aca'anen tɨ́j na'a tɨ tí'irɨ'ɨri pej yetanén neetzi jemi, a'iné Demas pu mé núurɨe a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e ra'aránajcheca'a ɨ tɨ ayén tí'iseijre'e íiyen chaanaca japua. Crescente pu a'uun á'ume a'ujna já'ahua'a tɨ huatacá'a u Galacia.

11 Ajta a'ɨ́jna ɨ Lucas, a'ɨ́ɨ pu'u yé huateájturaa neetzi jemi. Patá'aj raatá'inen pe'ɨ́jna ɨ Marcos tɨ pua'a mé'e piya'useíj tɨ ajamuan yé tanén. Patá'aj ye'erávi'itɨn, a'iné a'ɨ́ɨ pu netéva'ɨri ɨ nej jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi.

12 Neraata'íteca'a ne'ɨ́jna ɨ Tíquico tɨ a'uun á'ume'en u Éfeso.

13 Patɨ́'ɨj mú a'arájra'ani, patá'aj mú neja'arápijre'en ɨ nej ra'iteváara náaye'i ɨ nej ne'uun ye'uteájtua a'ɨ́jna jemi ɨ Carpo, a'ujna Troas tɨ é'eche. Pajta, patá'aj mú tineja'arápijre'en ɨ yu'uxari, ajta ɨ seica ɨ cuapée, neetzi tɨ tí'ine'aa.

14 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Alejandro tɨ tepústi'i tí'ita'ahuaca, jeíhua pu a'ij pua'a náaruu. Aru tavástara'a pu ayén raruuren a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ náaruu.

15 Pajta mú'ee, rɨ́'ɨ pepu'u pe'ɨ́jna jemi tɨ́'ij a'ɨ́ɨn caí muaatémua'itɨn, a'iné jeíhua pu rájcha'ɨ́re'eca'a a'ij tej tihua'utá'ixaate'eca'a ɨ teɨte.

16 Netɨ́'ɨj amuacaícan huatánne'a'aca'a, capu ja'atɨ́ neetzi jɨme'e huatéechaxɨ tɨ ne japua huániuuni. Naími'i mú mé núurɨe. Ché'e Dios caí puaíjtzi hua'atá'acare'en a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej huarɨ́j.

17 Mɨ́ neajta inee, a'ɨ́j nu jetze ará'anca'ane ɨ tavástara'a. A'ɨ́ɨ pu naatá'a ɨ ruca'anɨ́jra'a nej ni nain jɨ́n tihua'utá'ixaate'en ɨ teɨte, mej mi naími'i ráanamua a'ɨ́ɨme ɨ mej caí Israél jetze ajtéme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨ pu nu'irájtuaa nej ni caí ca'anacan huámɨ'ɨni.

18 Tavástara'a pu naatévaɨre'esin nain jɨme'e tɨ́'ij caí a'ɨ́ɨn tɨ a'ij pua'a 'een
naatémua'itɨn ti'itɨj jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu nu'irájtuaasin tɨ ij ná'avi'itɨn u júte'e a'u tɨ
a'ɨ́ɨn tejé'aijta nej ni ne'uun a'utevée ná'ara'ani. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'an tɨ́j
na'a tɨ yú auumé tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén té'ara'ani.

Ɨ tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

19 Patá'aj naatateújti'itze'en a'ɨ́jna ɨ́ Prisca, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Aquila, ajta a'ɨ́mej ɨ́
teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ Onesíforo.

20 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Erasto, a'úu pu a'uteájturaa a'ujna chajta'ara'a jetze u Corinto.
Neajta Trófimo nu a'uun a'uteájtuaa tí'icui'ican a'ujna chajta'ara'a jetze u
Mileto.

21 Patá'aj huatá'aca'anen pej yetanén amuacaícan ajta caí xɨ a'ájna
pɨtejá'arɨcɨ tɨ huáseevi'i á'aye'i. A'ɨ́ɨ mú yé muatateújte'esin a'ɨ́jna ɨ́ Eubulo,
ajta a'ɨ́jna ɨ́ Pudente, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Lino, ajta a'ɨ́jna ɨ́ Claudia, majta naími'i ɨ́
ta'ihuaamua'a ɨ́ mej té'atzaahuate'e.

22 Ché'e a'ɨ́ɨn tavástara'a huateáturan mú'eetzi jemi. Ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ
timuaatá'an. Yee pu'u. Pu'uri antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ́ San Pablo a'ɨ́jna ɨ́ Tito

Pablo pu tí'ijyu'use'e a'ɨ́jna ɨ́ Tito

1 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaɨre'en ne'ɨ́jna jɨme'e mej mi jaítze'e té'atzaahuate'e a'ɨ́ɨme ɨ́ Dios tɨ hua'antíhuau, mej mi majta jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e. Tɨ́ pua'a meri yaú'itɨée muá'ara'ani tzáahuati'ira'a jɨme'e, aj mú mi rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ruye'irá.

2 A'ɨ́j mú jɨ́n rachú'eve'e muá'aju'u mej miyen ruuri muá'ara'ani tɨ́j na'a rusén jɨme'e, a'iné ayée pu te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios jéjcua ɨmuá. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Dios, capu tí'ihua'itaca.

3 Ajta a'ɨ́ɨn Dios, a'iné pu'uri teja'uré'ene ja'anáj tɨ pua'a huaújxɨ'epɨ'ɨntari'ire, a'ɨ́ɨ pu taatá'a tej ráamua'aree ɨ́ runiuuca jɨme'e. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tinaata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ tu'irájtuaani nej ni tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios te'ataújratziiri'i. Jee xaa ne'u, a'ɨ́j nu jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ tavástara'a jemi.

4 Ayee nu tí'imuayu'use'e, mɨ pej i'i Tito, mɨ pej pajta niyauj pu'éene'e pua'araa tzáahuati'ira'a jɨme'e pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen che'atá pena'a té'atzaahuate'e netɨ́j inee. Ayee nu tí'ijxe'eve'e mej miyen muáruuren a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús, ɨ́ tɨ tu'irájtuaani, miché'e rɨ́'ɨ timuáacha'ɨn, miché'e majta mua'anpuá'ajte'en ɨ́ á'a tzajta'a.

Ɨ tɨ jɨ́n tí'imɨjhuaca a'ɨ́jna ɨ́ Tito a'ujna u Creta

5 Ayee nu 'een jɨ́n muaja'uteájtuaa a'ujna u Creta ɨ́ chuej tɨ e'eráahuachi ɨ́ jaj japua pej pi rɨ́'ɨ ráaruuren ɨ́ tɨ á'aturaacaj, pej pi pajta hua'antíhuauni a'ij nej neri timuá'ixaa a'ɨ́mej ɨ́ mej te'enteárute vaujsi jɨme'e nain japua matɨ́j mena'a mej huachéjme a'ujna u Creta.

6 Ajta ayée pu ruxe'eve'e tɨ ayén 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ te'enteárute vásta'a jɨme'e, tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa, ajta tɨ seɨj na'a tévi'itɨne'en ɨ́ 'ɨíta'a. Majta ɨ́ yaújmua'ame'en a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu ruxe'eve'e mej té'atzaahuate'e, tɨ́'ij caí ja'atɨ́ a'ɨ́jna jɨ́n huá'a jetze te'upuá'ajte'en mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ na'ari mej caí ti'itɨ́j á'astijre'e.

7 Ja'atɨ́ tɨ ayén vásta'a jɨ́n ti'itéjvee, a'ɨ́ɨ pu xaa ayén antiújmua'aree a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios jetze me'ecan tí'ivaɨre'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén ruxe'eve'e tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ caí ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa. Ruxe'eve'e tɨ caí ayén á'ujtzaahuate'e, ajta tɨ caí ca'anacan huataniú'ucan, ajta tɨ caí rutahuaíve'e. Ajta, ayén che'atá na'a ruxe'eve'e tɨ caí ayén runé'use'eve'e, ajta tɨ caí a'ɨ́jna jɨ́n ruvaɨre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tumin mej tí'ipua'ivi u teyujta'a, na'ari tɨ caí tí'inecua'atze tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ.

8 Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn, ché'e ayén éene'e á'ara'ani tɨ ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e hua'ancuré'evi'itɨn matɨ́j mena'a pua'amé ramuáaren, tɨ ajta a'ɨ́jna jetze ucarute a'ɨ́jna jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een. Ajta pu ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta urarɨ́'en ɨ́ ru tzajta'a. Ajta i'i, ayée pu ruxe'eve'e tɨ ruca'ané ɨ́ ru tzajta'a tɨ ij caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een.

9 Ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ajta yaú'itɨée temua'a naa ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna a'ij tej teri tihua'umuá'ate tɨ ij caí ja'anáj yá'uhua'anan. Tɨ́ pua'a ayén huárɨni, aj pu xaa raayɨ́'ɨtɨhua'a a'ame tɨ ij tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij

tɨ ayén tiraavíjte'e. A'íɨ pu ajta raayí'ɨtɨhua'a a'ame tɨ hua'utémua'itɨn a'ímej ɨ mej seɨcɨé tí'ixaxa'a.

10 Ayee pu ruxe'eve'e a'iné mu'iití mú mé á'ujujhua'an ɨ mej caí ti'itíj á'astijre'e. Jéihua mú tihuá'amua'ate me'íjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ caí ti'itíj vaɨre'e, tɨ ajta tiú'ucuanamua. A'ímej mú jetze ajtéme'ecan a'íɨme ɨ mej ra'antisí'iche ɨ runavij.

11 Jé'ecan pu ruxe'eve'e tej hua'utá'ijmɨi mej mi caí ché'e miyen tí'ixajta a'iné jeíhua mú tihua'antiú'uuni'ira matíj mena'a pua'amé ruteítestemua'a seɨj ɨ ja'atɨ, majta méyee. Ayee mú 'een jín miyen tihuá'amua'ate a'íjna jɨme'e ɨ tɨ caí ayén tiraavíjte'e mej mi avíitzi jín raamuá'itɨn ɨ tumin ɨ mej rujíɨmua'a huateújvaɨre'en.

12 Seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan, tɨ nu'u huá'a jetze me'ecan tí'ixaxa'a, ayén tiu'utaxájtaca'a a'ímej jɨme'e tɨjín: "Naími'i mú tí'ihua'itaca a'íɨme ɨ mej Creta huachéjme. A'ij mú hui pua'a tí'iruure a'íɨme ɨ mej huá'ɨna'ase'e. Majta jeíhua huápɨ'ɨ juxaaveca ajta mena'a caí anajúcataxɨ'ɨn."

13-14 Jee xaa, ayée pu ti'ayajna a'ij tɨ tiraataxájtaca'a. A'íj pu jín, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen huáɨni. Patá'aj ca'anín jín hua'ajteá'axɨ'ɨn mej mi té'antzaahuate'en tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e, mej mi caí ché'e ranamuajra ɨ niuucari tɨ caí ti'itíj vaɨre'e tɨ ajta a'ímej jetze huanéj a'íɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan, mej mi caí ché'e ranamuajra a'ij mej tihuá'aijte'e a'ímej ɨ teteca ɨ mej caí raataxí'eve ɨ tɨ ayén ti'ayajna ɨ Dios jemi.

15 Ajta a'ímej jemi ɨ mej ura'íene'en seijre'e ɨ ru tzajta'a, ayée pu tihuá'amitɨejte'e tɨ naími'i tíj na'a tɨ Dios ayén tiú'utaahuaca'a, a'íɨ pu tí'ivaɨre'e ɨ ruye'irá jɨme'e. Majta, camu a'atzu taúra'aca tɨ ti'itíj hua'utáxana'ave'en tɨ a'ij pua'a 'een. Mí ajta a'ímej jemi ɨ mej a'ij pua'a seijre'e ɨ ru tzajta'a, capu ti'itíj i'irí'en. Jéihua mú a'ij pua'a mé titeumuámua'aree. Majta, camu ché'e raayí'ɨtɨ mej miyen huaruitɨejte'en yee a'íɨ pu ayén tiraavíjte'e nusu a'íɨ pu caí ayén tiraavíjte'e.

16 Ayee mú tí'ixaxa'a tɨjín: "Teen tu ramua'ate ɨ Dios." Mí majta caí, camu ramua'ate a'iné camu miyen rɨcɨ a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. Jé'ecan mú tiú'uxana'avi'iste'e. Camu ti'itíj á'astijre'e. Camu majta ti'itíj jín a'ij tí'ivaɨre'e ɨ Dios jemi.

2

Jɨme'en ɨ niuucari tɨ rí'ɨ huá'aruure

1 Mí pajta mú'ee, ayée pu ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten mej mi miyen rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'íjna jɨme'e mej té'atzaahuate'e tzáahuati'ira'a jɨme'e.

2 Patá'aj piyen tihuá'umua'aten ɨ mej vaújsicɨra'i mej caí jeíhua rayé'ecare'en ɨ nahuáj, sino cíj mu'u, mej mi seica rí'ɨ tihua'useíj. Ruxe'eve'e mej mi rí'ɨ mé titeumuámua'are'en, majta mej rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ me'íjna jɨme'e mej rá'astijre'e ɨ tavástara'a. Ajta ayén ruxe'eve'e mej huá'uxe'eve'en ɨ ruxí'ej teɨte, ajta mej mi te'utáviicua'i temua'a naa.

3 Patá'aj piyen che'atá pena'a tihuá'umua'aten a'ímej ɨ ucarijse mej mi majta rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ. Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tiú'ujeeve seɨj ajta seɨj. Capu ajta ayén tiraavíjte'e mej jeíhua rayé'ecare'en ɨ nahuáj, sino mej mi ráarɨ'ɨren mej tihuá'umua'aten ti'itíj tɨ a'ij tí'ivaɨre'e.

4 Miché'e me'ín jucarijse miyen tihuá'umua'aten ɨ mej 'uuca ɨ mej mauj teemua mej mi miyen tihuá'uxe'eve'en ɨ rucína'astemua'a, majta ɨ ruyaujmua'a.

5 Ayee pu ruxe'eve'e mej rí'ɨ metíteumuámua'aree a'íɨme í mej mauj teemua, mej mi caí tiú'uxana'acɨra'aten. Ajta, ayée pu ruxe'eve'e mej nain jín tí'ijcha'ɨɨ í ruche. Ajta, mej mi rí'ɨ huá'acha'ɨɨ í ruteítestemua'a. Miché'e majta hua'ará'astijre'en í rucína'astemua'a. Na'ari, tɨ pua'a mecaí miyen huárɨni, í seica í mej huá'aseij, camu ché'e raataxí'eve'esin mej ra'ará'astijre'en í tavástara'a.

6 Ayee pej che'atá pena'a ca'anújra'a hua'utá'an í teteca í mej mauj teemua mej mi rí'ɨ mé titeumuámua'are'en me'íjna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ.

7 Pajta mú'ee, patá'aj piyen aseíjrata huá'a jemi tíj seíj tɨ ari araúraste nain jɨme'e a'ij nej neuchén timuá'ixaa, a'íjna jɨme'e a'ij pej rɨcɨ tɨ i'i xí'epɨ'ɨn jɨme'e. Patá'aj tihuá'umua'aten tzáahuati'ira'a jɨme'e, pajta piyen tihua'utaseíjrate'en tɨ huápɨ'ɨ ruxe'eve'e mej mi miyen huárɨni.

8 Patá'aj piyen tihua'utá'ixaate'en temua'a naa e'ehuauritɨécan jɨme'e a'ij tɨ tiraavíjte'e mej mi caí miyen seɨcié tí'ixajta. Ayee pej huárɨni tɨ i hua'utatévi'iraste'en a'ímej í mej muájcha'ɨɨre'e me'íjna jɨme'e mej caí ti'itíj jín huatániuusin tɨ a'ij pua'a namuajre'e mej jín titaaxájtzi'i.

9 Patá'aj piyen tihua'utájeeve a'ímej í mej tí'imuarɨ'e ca'anéeri jɨme'e, mej mi hua'ará'astijre'en a'ímej í mej tihuá'aijte'e. Miché'e miyen tiu'umuárɨ'en mej mi nain jín rí'ɨ tihua'utá'an. Ayee pu ruxe'eve'e mej caí a'ij mena'a tihuá'ajeeve a'ímej í mej tihuá'aijte'e.

10 Mej mi majta caí tihua'anáhua'ira, sino mej mi nain jín hua'ará'astijre'en, matá'aj caí ti'itíj jín até'ɨtze'ara'an. Tí pua'a miyen huárɨni, ayée mú 'een jín ca'anújra'a hua'utá'asin í seica mej mi majta raataxí'eve'en, mej majta ra'ará'astijre'en a'ij tej tihuá'amua'ate a'íjna jɨme'e tɨ Dios tu'irájtuaani.

11 Jee xaa, pu'uri mé jéjre'e seijre'e tɨ Dios ari rí'ɨ tihuá'acha'ɨɨ í teteca a'íjna jɨme'e tɨ Dios jírá'ujca'ane tɨ hua'irájtuaani naíjmi'ica.

12 A'íj tu jín ramua'aree tɨ ayén ruxe'eve'e tej ra'antipuá'ajte'en nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a 'een í Dios jemi, ajta nain jín tej rájhuausin íiyen chaanaca japua, tɨ caí ayén á'ateere rusén jɨme'e.

Ajta, ayée pu ruxe'eve'e tej tiyen rí'ɨ ti'itítacha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e, a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e í Dios. Ajta ayén ruxe'eve'e tej rí'ɨ mé titeumuámua'are'en tetíj tena'a tej tiyen á'ateeri íiyen japuan í chaanaca tɨ yen seijre'e.

13 Teajtáhua'a tu teuj rachú'eve'en í tej jín huatátatemua'ave'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen teja'uré'enejsin í tej rachú'eve'en tɨ ajtahua'a yé huataseíjre'esin a'íjna í Dios tɨ nain jín antiújmua'aree, tɨ ajta tu'irájtuaani. A'ii pu a'íɨn pú'een í Jesús tɨ ajta i'i CɨríIstu'u.

14 A'íɨ pu huataúra'a tɨ huámɨ'ɨni ta jetze me'ecan tɨ ij a'íɨn tiu'unájchita nain jɨme'e a'ij tej té'echa'ɨɨca'a iteen, te'íjna jɨme'e tej caí a'atzu ra'ará'astijre í Dios. Ayee pu 'een jín ajta huamí'ɨ ta jetze me'ecan tɨ ij rí'ɨ táaruuren í tatzajta'a tej ti teɨtestemua'ame'en pu'éene'e tá'ara'ani, tej ti ahuátaca'anen tej ti tiyen huárɨni i tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn jɨme'e.

15 A'ɨɨ pu a'íɨn pú'een í tɨ ruxe'eve'e pej piyen tihuá'umua'aten. Patá'aj ca'anújra'a hua'utá'an nain jɨme'e í pej jín antí'amua'aree. Patá'aj pajta hua'ajteá'axɨ'ɨn. Capej hua'atá'acare'en tɨ ja'atí a'ij pua'a tí'imuaseijra.

3

A'ij mej ye'í huárɨni í mej té'atzaahuate'e

1 Patá'aj hua'u'íjcate'en í teɨte mej mi miyen huá'astijre'en a'ímej í mej tí'aijta, majta a'ímej í mej ti'itíj jín antiújmua'aree. Miché'e miyen huárɨni a'ij mej tí'ijxe'eve'e í mej tí'aijta. Miché'e majta ahuaújca'anen mej mi me'íjna jín tiu'umuárɨ'en ti'itíj tɨ a'ij tí'ixɨ'epɨ'ɨn.

2 Capej hua'atá'acare'en mej a'ij pua'a tihuá'ajeeve ɨ ruxɨ'ej teɨte sino patá'aj ca'anɨjra'a hua'utá'an mej mi ru'ihuaamua'a muá'ara'ani temua'a naa, mej mi majta rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn ɨ seica. Miché'e majta rɨ'ɨ ti'ihuaúrixaate'en mej caí a'ij mena'a pua'a tiú'ujeeve.

3 Capej yá'uhua'anan a'ij tej éene'e jéjcua ɨmuá tetɨ'ɨj caí xɨ té'atzaahuate'eca'a. Catu ti'itɨj ú'umua'areereca'a. Catu teajta ti'itɨj á'astijre'eca'a. Ti'itɨj tɨ na'a pu tacuanamuajca'a. Cu xɨee tej ravaɨre'eca'a ca'anéeri jɨme'e ɨ tɨ ta tzajta'a seijre'eca'a tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta ti'itɨj tɨ ta'aránajcheca'a tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn jɨme'e, a'ɨj tu teajta vaɨre'eca'a.

Ayee tu ti'itítacha'ɨɨca'a tej huá'ajcha'ɨre'eca ɨ taxɨ'ej teɨte. Seica mú majta tájcha'ɨɨre'eca'a itejmi. Teajta iteen, ayée tu che'atá tena'a iteen tajɨɨmua'a tu tájaaxɨejvi'iraca'a seɨj teajta seɨj.

4 Mɨ ajta a'ɨɨn ɨ Dios ɨ tɨ tu'irájtuaa, a'ɨɨ pu taatá'a tej tiyen raaseíj tɨ a'ɨɨn rɨ'ɨ temua'a tí'itacha'ɨɨ. A'ɨɨ pu ajta taxe'eve'e.

5 A'ɨɨ pu xaa tu'irájtuaa. Capu a'ɨjna jín tu'irájtuaa a'ɨjna jɨme'e tej tiyen huarɨj ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn sino a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn tá'ancu'uvajxɨ. A'ɨɨ pu taajéjcuare ɨ ruxɨejniu'uca jɨme'e. Cu xɨee tej teajtáhua'a huanúnu'ihuaca'a ɨ Dios jemi, a'ɨjna jɨme'e tɨ tá'ari'iri'i tɨ xána'avi'ire'eca'a ɨ ta jetze.

6 Ruxɨejniu'uca pu xaa huateájtuaa itejmi jemi nain jɨme'e ɨ ruxɨ'evi'ira'a a'ɨjna jɨme'e tɨ ta japua huaniú a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.

7 Ayee pu 'een jɨn raateájtuaa téjmi jemi tɨ i a'ɨɨn ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare'en tej ti caí ché'e ti'itɨj jɨn auteáturan ɨ jemin a'ɨjna jɨme'e tɨ tá'ancu'uvajxɨ. Ayee tu 'een jɨn seijre'e tej ti teri rachú'eve'e tɨ'ɨj titáacɨ'ɨti méjca'ihua yee tej ruuri tá'ara'ani jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

8 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna. A'ɨj nu jɨn niyen tí'ijxe'eve'e pej mú'ee ca'anɨjra'a hua'utá'an mej mi rá'antzaahuate'en netɨj nena'a neri timuá'ixaa a'ɨmej ɨ mej meri rá'astijre'e ɨ Dios. Miché'e majta rɨ'ɨ mena'a me'ɨjna jetze ucarute mej rɨ'ɨ titetiújcha'ɨɨca me'ɨjna jɨme'e tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn. Tɨ pua'a miyen huárɨni, a'ɨɨ mú xaa rɨ'ɨ tiraatá'asin ɨ Dios, majta hua'utévaɨre'en naɨjmi'ica.

9 Mɨ majta seica, jeíhua mú me'ɨjna jɨn tiú'urihua'ura muá'aju'u me'ɨjna jɨme'e tɨ caí ámitɨeere'e, majta seica me'ɨjna jetze ucáruti mej miyen ti'ixáata muá'aju'u yee a'atani tévira'an jetze huanéj ɨ ruhuáacɨxa'astemua'acɨ'ɨ. Majta seica, ayée mú tiú'urihua'ura muá'aju'u me'ɨjna jɨme'e yee a'iquí huataújmua'a a'ɨjna ɨ niuucari tɨ ra'uyú'uxaca'a a'ɨjna ɨ Moisés teecan. Ayee mú 'een jɨn miyen autéhuijsin mej mi já'ita'a a'utáciine, majta mej mi huateújne'usi'ite'en. Naíjmi'i matɨj mena'a miyen 'een matɨj a'ɨɨme, camu ti'itɨj vaɨre'e. Capej huá'ajaahuate'e.

10 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tejá'amua'ɨtziite'e sej si siyen a'utehuiini sej si já'ita'a a'utáciine, ayée pej ráaruuren. Patá'aj seɨj pana'a raatá'ijmɨi na'ari hua'apua. Tɨ pua'a auj ayén rɨjca tɨ caí muá'astijre'e, patá'aj raata'íte mé já'ahua'a.

11 Tɨ pua'a caí muá'astijre'e, ayée pepu'u 'een jɨn piyen tiráamua'aree tɨ a'ɨɨn ɨ tevi seɨcié na'a tí'imua'atze tɨ caí ayén tiraavíjte'e. Pu'uri Dios raaxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨjna jɨme'e tɨ puaíjtzi raatá'asin.

Pablo pu tí'ira'ixaate'e

12 Nee nu muaata'íti'ira mú'eetzi jemi ne'ɨjna ɨ Artemas, neajta ne'ɨjna ɨ Tíquico. Matɨ'ɨj me'uun e'ará'asti a'u pej a'utéjvee, aj pej xaa ahua'aca'anen a'achú pej caj tirú'umua'aree pej yé tanén neetzi jemi, ayujna Nicópolis. Ayee nu tiraaxɨ'epɨ'ɨntare nej niyen neyun á'ateeri tɨj na'a a'ájna tɨ huáseevi'i a'ame.

13 Patá'aj piyen huárɨni nain tɨj na'a tɨ í'irɨ'ɨri pej hua'utévaɨre'en pe'ɨjna ɨ Zenas, pajta pe'ɨjna ɨ Apolos. A'ɨjna ɨ Zenas, a'ii pu a'ɨɨn pú'een seɨj tɨ

tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. Patá'aj hua'utévaɨre'en mej mi me'uun a'arácɨɨne. Patá'aj piyen rí'ɨ ráaruuren tɨ ij caí ti'itɨj tihuá'aturaate'e.

14 Majta a'ɨɨme ɨ tateítestemua'a, ayée pu ruxe'eve'e mej miyen tiraayí'ɨtɨhua'an mej me'ɨjna jetze ucarute mej miyen rɨjca ɨ tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn jɨme'e mej mi me'ɨjna jɨ́n huateújvaɨre'esin. Na'ari caí, camu ti'itɨj jɨ́n huateújvaɨre'esin.

Ɨ tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

15 A'ɨɨ mú yee muateujte'e matɨj mena'a pua'amé mej yé huaté'uu ne jamuan. Patá'aj piyen tihua'utateújte'en ta jetze me'ecan a'ímej ɨ mej taxe'eve'e, ɨ mej miyen che'atá mena'a té'atzaahuate'e. Ché'e rí'ɨ tejá'amuavaɨre'e.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a ɨ San Pablo a'ɨjna ɨ Filemón

Pablo pu tirá'ayu'use'e ɨ Filemón

1-2 Inee, i nej i'i Pablo, ayée nu een jɨ́n aiteánami'i a'ɨjna jɨme'e nej ra'aráastijre ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta Jesús pú'een. Jamuan ɨ ne'ihuaara'a a'ɨjna ɨ Timoteo, ayée tu tí'imuayu'use'e mɨ pej i'i Filemón, mɨ pej ta jamuan tí'imɨjhuaca, mɨ tej muaxe'eve'e jeíhua, ajta a'ɨjna tɨ i'i Apia, a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ tajuu pú'een tɨ ajta té'atzaahuate'e, ajta mɨ Arquipo, ɨ tɨ ayén che'atá na'a té'eviicua'i tetɨj iteen. Teen tu tihuá'ayu'use'e naíjmi'ica ɨ mej a'uun e'etiújse'ɨri a'u pej é'eche.

3 Ajta a'ɨ́n Dios ɨ tej rájya'upua, ajta a'ɨ́n tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨrɨístu'u, miché'e rɨ́'ɨ tejamuáacha'ɨ́n, miché'e majta amua'anpuá'ajte'en ɨ a'amua tzajta'a.

Filemón huá'axe'eve'e ɨ teɨtestemua'ame'en ɨ Dios, ajta rá'astijre'e ɨ tavástara'a

4 Tɨj na'a nej amua'utámua'aree, ayée nu rɨ́'ɨ tiratá'acaa ná'aye'i ɨ Dios netɨj nena'a tí'ijhuavii.

5 Ayee nu een jɨ́n tí'ijteujtzi'ire'e ná'aye'i ne'ɨjna jɨme'e nej niyen tí'inamua pej jeíhua huápɨ'ɨ rá'astijre'e ɨ tavástara'a, a'ɨjna ɨ Jesús. Pajta jeíhua huápɨ'ɨ huá'axe'eve'e a'ɨ́mej ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios.

6 Ayee nu tí'ijhuavii ɨ Dios jemi pej pi piyen huatá'aseijrata tzáahuati'ira'a jɨme'e pej nain jɨ́n rá'astijre'e ɨ tavástara'a mej mi ɨ seica ráamua'aree tzáahuati'ira'a jɨme'e a'ij tɨ een tɨj na'a pua'amé tí'itacɨ'ɨti a'ɨjna jɨme'e tej rá'atzaahuate'e ɨ Cɨrɨístu'u.

7 Jé'ecan nu netémua'ave'e mú'eetzi jemi. Jee xaa ne'u, rɨ́'ɨ pej naatá'a a'ɨjna jɨme'e pej ca'anɨ́jra'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios.

Pablo pu Onésimo japuan huániuusin

8 Nee nu xaa ne'ɨjna jɨ́n antínmua'aree nej ti'itɨj jɨ́n timuaata'aíjte'en a'ij pej ti'itɨ huáruuren a'ɨjna jɨme'e tɨ Cɨrɨístu'u na'antíhuau.

9 Mɨ neajta caí, canu niyen rɨni nej timuaata'aíjte'en ca'anéeri jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu'u na'aráanajche nej niyen timuaatáhuavii a'iné jeíhua nu muaxe'eve'e inee, i nej neri vástacɨra'i pú'een, neajta neri aiteánami'i ne'ɨjna jɨme'e nej rá'astijre'e ɨ Cɨrɨístu'u tɨ ajta i'i Jesús.

10 Ayee nu tí'imuahuavii ne'ɨjna jɨme'e ɨ niyauj a'ɨjna ɨ Onésimo, tɨ ari ajta té'atzaahuate'e a'ɨjna jɨme'e nej niyen raatéya'upuajtaca'a ayujna a'u nej aiteánami'i.

11 Jéjcua ɨmuá, capu ti'itɨ timuaatévaɨ. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, pu'uri tineetéva'ɨri ineetzi, ajta pu mú'eetzi ti'itéva'ɨri.

12 Nu'uri ní raata'íti mú'eetzi jemi ne'ɨjna ɨ nej jeíhua huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e.

13 Ayee nu tí'ijxe'eve'eca'a tɨ yé huateáturanche'e nee jamuan tɨ ij naatévaɨre'enche'e mú'eetzi jetze me'ecan nej nauj yé aiteánami'i ne'ɨjna jɨme'e nej tihuá'ixaate'e ɨ teɨte Cɨrɨístu'u jetze me'ecan.

14 Mɨ neajta inee, canu tí'ijxe'eve'eca'a ti'itɨ́ pej caí neetá'acare'en sino nej niyen Onésimo japuan huániuuni. Tɨ pua'a piyen ti'itɨj jɨ́n naatévaɨre'enche'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a pej piyen huárɨni á'axe'evi'ira'a jɨme'e. Canu xaa ne'u raxɨ́'eve'eca'a pej ca'anéeri jɨ́n piyen huárɨniiche'e.

15-16 Tij caí ayén een jín a'atzu á'atee tɨ ɨmuá a'ij huárupi tɨ ij ajtahua'a
mú'eetzi jemi huateáturan tíj na'a rusén jɨme'e, tɨ ij a'íɨn huateáturan mú'eetzi
jemi tíj muá'ihuaara'a pej jeíhua raxí'eve'e. Capu ché'e ca'anéeri jín mu-
atévaɨre'esin sino a'ihuáara'a pu a'ame. Jé'ecan pu ruxe'eve'e ineetzi jemi
a'íjna í ja'atɨ. Aru jaítze'e pu ruxe'eve'e mú'eetzi jemi a'iné tevi pu pú'een,
ajta a'ihuáara'a pú'een í tavástara'a jemi.
17 A'íj nu jín niyen muahuavii tɨ pua'a piyen tinaaseíjri'i nej á jamuan
tí'imuarɨ'e. Patá'aj piyen che'atá pena'a ra'ancuré'evi'itɨn pe'íjna í Onésimo
patíj tína'ancuré'evi'itɨ ineetzi.
18 Tɨ pua'a ti'itɨj jín a'ij pua'a muáaruu na'ari tɨ pua'a ti'itɨj jín
timuá'acha'ɨɨre'e, neetzi pej huajíjve'en.
19 Nemuajca'a nu jín tí'imuayu'use'e. Inee, i inee i'i Pablo, nee
nu tí'imuanajchite'en. Mɨ neajta inee, canu a'atzu ne'íjna jín
timuaatá'ixaate'esin ne'íjna jɨme'e í pej tiná'acha'ɨɨre'e pe'íjna jɨme'e tɨ
timuáacɨ'ɨti pej ruuri pua'amé tíj na'a rusén jɨme'e.
20 Ayee nu tí'ijxe'eve'e, ne'ihuaara'a, pej pi ti'itɨj jín naatévaɨre'en í
tavástara'a jemi. Patá'aj ca'aníjra'a naatá'an í Cɨríistu'u jemi.
21 Ayee pu tiná'amitɨejte'e tɨ ayén ti'ayajna pej piyen huárɨni a'ij nej
tí'imuahuavii. A'íj nu jín yé tí'imuayu'use'e. Nu'uri ramua'aree pej piyen
jaítze'e rɨni a'ij nej caí tí'imuahuavii.
22 Ajta a'íjna jɨme'e, patá'aj piyen huárɨni. Patá'aj seɨj rí'ɨ huáruuren í cuaartu
nej ni ne'uun huiirájcati, a'iné ayée nu rachú'eve'e tɨ Dios neetá'acare'en
nej neajtahua'a ne'uun a'atanén mú'eetzi jemi a'íjna jɨme'e pej piyen
raatáhuaviiri'i í Dios jemi.

Seica mú raatateújte, ajta í niuucari tɨ jín ra'antipuá'ajte'esin

23 A'íɨ pu ajta yé muateujte'e a'íjna í Epafras tɨ nej jamuan yé aiteánami'i,
a'íjna jɨme'e tɨ ajta rá'astijre'e í Cɨríistu'u tɨ ajta i'i Jesús.
24 A'íɨ mú majta yé muateujte'e a'íɨme, a'íjna í Marcos, ajta í Aristarco, ajta
Demas, ajta í Lucas. A'ii mú a'íɨn pú'een í mej nej jamuan tí'imuarɨ'e.
25 Ajta a'íɨn tavástara'a, a'íjna í Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u, ché'e a'íɨn
ruxí'evi'ira'a jín rí'ɨ tejamuáacha'ɨɨn. Yee pu'u, ché'e ayén teja'ure'enén.

Ɨ tɨ téˈeyuˈusiˈihuacaˈa aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan

Aˈɨ́ɨ pu yaujraˈan tíˈitaˈixaateˈe ɨ́ ruyáˈupua jetze meˈecan

1 Ayee pu jéjcua ɨmuá, Dios muˈiitɨ́ tihuaˈutáˈixaa ɨ́ tavaújsimuaˈacɨˈɨ, muˈiicáca jɨmeˈe ɨ́ niuucari. Aˈajnáˈɨmua Dios pu ayén seica huataˈíteca'a mej mi tiuˈutaxáj Dios jetze meˈecan.

2 Mɨ́ ajta íjii, tej huáteɨte, tɨ́j naˈa tɨ nain araúrastejsin, aˈɨ́ɨn Dios ayén tiraˈíjca ɨ́ ruyauj tɨ ij aˈɨ́ɨn titaatáˈixaateˈen ɨ́ Dios jetze meˈecan. Aˈɨ́ɨ pu ajta ayén tíraˈantíhuaˈu tɨ́ˈij nain tíˈijcɨˈɨti aˈɨ́jna ɨ́ yaujraˈan. Dios pu ajta jamuan tiúˈutaahuacaˈa ɨ́ chaanaca ɨ́ tej japuan yen seijreˈe.

3 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ yaujraˈan, ayée pu nain jɨ́n cheˈatá naˈa rɨ́ˈɨ huápɨˈɨ naa seijreˈe tɨ́j ajta ɨ́ Dios. Ajta ɨ́ téviraˈan, ayée pu cheˈatá naˈa seijreˈe tɨ́j ajta ɨ́ Dios. Aˈɨ́ɨ pu ajta raviˈi tɨ́j naˈa tɨ íiyen tíˈiseijreˈe ɨ́ chaanaca japua, ajta u ta japua. Runiuuca pu jɨ́n huápɨˈɨ antiújmuaˈaree, aˈɨ́ɨ pu ayén rɨcɨ tɨ́ˈij áˈateeviˈin. Tɨ́ˈɨj aˈɨ́ɨn yaujraˈan tihuaˈacáˈariˈiriˈi ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, aj puˈi aˈuun aˈujyeíjxɨ ɨpuari japua ruriˈɨɨríintaˈa aˈɨ́jna tɨ nain jɨ́n antiújmuaˈaree, tɨ júteˈe éˈeseijreˈe.

Ajta aˈɨ́ɨn yaujraˈan, jaítzeˈe pu veˈecán jɨ́n tiˈitéjvee mecaí aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua

4 Ayee pu ˈeen jɨ́n huarɨ́j, ajta ayén teˈirájraa tɨ aˈɨ́ɨn ayén huápɨˈɨ jaítzeˈe rɨˈéene'e jáˈaraa mecaí aˈɨ́mej ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe. Ajta jeíhua pu jaítzeˈe tíˈivaɨreˈe ɨ́ Dios jemi aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios ari raatamuáˈa ɨ́ ruyauj caí aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ajta jɨ́n huaˈutamuáˈa aˈɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe.

5 Ayee puˈu xaa, Dios capu jaˈanáj ayén tiraataˈixaa seɨ́j tɨ huáˈa jetze ajtéme'ecan tɨ́j ayén tiraataˈixaa ɨ́ ruyauj tɨjɨ́n:

Múˈee pej niyauj púˈeen.
Neajta inee, íjii nu muaˈantíhuau.
Ajta ayén tɨjɨ́n:
Nee nu yaˈupuáaraˈan puˈéene'e naˈame.
Ajta amɨ́n, amɨ́ pu niyauj puˈéene'e aˈame.

6 Ajta, tɨ́ˈɨj ayén yeˈeráaviˈitɨ íiyen chaanaca japua aˈɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijreˈecaˈa, ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:

Micheˈe meˈɨ́n raateánajche matɨ́j menaˈa puaˈamé
ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe ɨ́ Dios jemi.

7 Ajta, ayée pu huáˈa jɨmeˈe tiˈixa aˈɨ́mej ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe tɨjɨ́n:

Ayee pu huáˈaruure aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe u ta japua
mej mi miyen seijreˈe tɨ́j eeca,
majta mej mi miyen seijreˈe tɨ́j taij tɨ áˈataa
aˈɨ́ɨme ɨ́ tɨ tihuáˈaijteˈe.

8 Mɨ́ ajta, jɨ́meˈen ɨ́ ruyauj, ayée pu tiˈixa tɨjɨ́n:

Múˈee, mɨ pej Dios púˈeen,
múˈee pej antíˈamuaˈaréere puaˈamé
tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.
Pepuˈuri icu ruˈitéechui ɨ́ ˈitzɨ́ ɨ́ mej jɨ́n ráamuaˈaree
pej ururɨ́ˈen jɨ́n seijreˈe,
pej pajta xɨ́ˈepɨˈɨn tíˈaijta aˈij tɨ tiraavíjteˈe.

9 Múˈee pej raataxɨ́ˈeve mej rɨ́ˈɨ tiˈitiújchaˈɨɨ

tzáahuatiˈiraˈa jɨmeˈe.
Ajta, capu aˈatzu muaˈaránajchecaˈa
mej aˈij puaˈa tiˈitiújchaˈɨɨcaˈa.
AˈɨÍj pu jɨ́n, aˈɨɨn Dios ɨ́ pej jemin seijreˈe,
aˈɨɨ pu ayén rɨ́ˈɨ timuaateájtuaa
patáˈaj jaítzeˈe huatáˈatemuaˈaveˈen
mecaí aˈɨɨme ɨ́ mej múˈeetzi jamuan seijreˈe.
10 Ajta ayén tɨjɨ́n:
Múˈee, nevástaraˈa, jéjcua ɨmuá pej raatétaahuacaˈa ɨ́ chaanaca.
Ajta, tɨ́j naˈa tɨ íiye seijreˈe u ta japua,
amuájcaˈa pej jɨ́n raatétaahuacaˈa.
11 AˈɨÍi pu teˈentipuáˈajte tɨ́j naˈa puaˈamé
tɨ tíˈiseijreˈe.
Mɨ́ pajta múˈee, paúcheˈe pej huatevée puaˈamé.
Ajta tɨ́j naˈa tɨ tiúˈutaavijhuacaˈa,
ayée pu tiuˈutémíˈimeˈecantari
tɨ́j cɨ́ɨxuri tɨ caí chéˈe tiˈitɨ́j vaɨreˈe.
12 Ayee pej raatéxuˈutaˈinaxɨˈɨsin tɨ́j cɨ́ɨxuri tɨ míˈimeˈecan,
ɨ́ mej raateájtutzi.
Naímiˈi pu seɨcɨé ruruuren.
Mɨ́ pajta múˈee, paúcheˈe piyen cheˈatá penaˈa seijreˈe
tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.
Capej jaˈanáj áˈapuaˈaren.
13 Dios capu jaˈanáj ayén tiraataˈixaa seɨ́j tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe sino ruyauj pu xaa ayén tiuˈutáˈixaa tɨjɨ́n:
Patáˈaj yé aˈujyeíjxɨˈɨn nejrɨˈɨrínta ˈa.
Patáˈaj piyen huácatii ajta nenaˈa caí huaˈantimuáˈitɨn
aˈɨ́mej ɨ́ mej muájchaˈɨɨreˈe
mej mi miyen timuaˈaráˈastijreˈen múˈeetzi.
14 Capu xaa neˈu ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe aˈiné aˈɨɨ mú aˈɨɨn púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari tɨ Dios ayén tihuáˈaijteˈe mej mi miyen tíˈivaɨreˈe méˈujujhuaˈaneˈen, mej mi huaˈutévaɨreˈen aˈɨ́mej ɨ́ tɨ huáˈacɨˈɨti tɨ Dios huaˈirájtuaani.

2

Tej nuˈu raˈaráˈastijreˈen ɨ́ tej ráanamuajriˈi

1 AˈɨÍj pu jɨ́n ayén ruxeˈeveˈe tej jaítzeˈe temuaˈa naa raˈaráˈastijreˈen teˈɨ́jna ɨ́ tej ráanamuajriˈi, tej ti caí yáˈuhuaˈaxɨn.
2-3 Jee xaa neˈu, aˈɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej mejmíˈi raataxájtacaˈa aˈɨɨme ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe, aˈɨɨ pu xaa tíˈivaɨreˈecaˈa. Ajta jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ caí tiˈitɨ́j jɨ́n raˈaráˈastijre, ayée pu puaíjtzi ancuréˈa aˈij tɨ tiraavíjteˈecaˈa. Tɨ́ puaˈa ajmíˈi ayén tihuáˈuruu: ¿AˈinÉ auj tíˈirɨˈɨri tɨ caí puaíjtzi taatáˈan tɨ puaˈa tiyen tiraatéxɨeehua teˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tuˈirátuaasin, tɨ ajta jeíhua huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe?
Amuacaícan, tavástaraˈa pu ayén raataxájtacaˈa. Ajta áˈiyen, seica mú taataˈixaa aˈɨɨme ɨ́ mej ráanamuajriˈi.
4 Dios pu ajta teˈanxájtacaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ ayén huarɨ́j tiˈitɨ́j jɨmeˈe tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe, ajta tiˈitɨ́j ɨ́ tej jɨ́n rɨ́ˈɨ teˈutaseíj. AˈɨÍi pu ajta raateájtuaa ɨ́ ruxɨ́ejniuˈuca huáˈa jemi aˈij tɨ tiraˈaránajchecaˈa tɨ ij aˈɨɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ayén huaˈutáˈan aˈij mej yeˈí tiraayɨ́ˈɨtɨhuaˈan.

CɨrÍstuˈu pu ayén huanúˈihuacaˈa matɨ́j aˈɨ́mej ɨ́ júutzimuaˈameˈen

5 Ajta, capu Dios ayén a'ɨjna jɨn tihuau'ijca a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e
mej mi me'ɨjna jɨn antiújmua'areere muá'ara'ani ɨ chaanaca mej japuan
huachéjme'e muá'aju'u, a'ɨjna ɨ chaanaca ɨ tej jɨme'en ti'ixa.
6 Ayee pu ja'atí ja'anáj ayén tí'ixajtaca'a tɨjɨn:
Mú'ee Dios, mú'eetzi jemi tɨ caí a'atzu ti'itɨj jɨn ruxe'eve'e ɨ teteca, matɨj
mena'a pua'amé.
¿A'iné 'een jɨn piyen ra'utámua'areeri'i?
Ajta, a'ɨɨn tɨ jetzen airaújneijte ɨ teáata'a,
¿a'iné 'een jɨn piyen rɨ'ɨ tiraatá'aca
pej piyen rɨ'ɨ tirájcha'ɨɨ?
7 Ayee pej ráaruu tɨ ij a'atzu á'ateevi'in
tɨ jaítze'e ciliéene'e jɨn ti'itevée á'ara'ani
caí a'ɨmej ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e.
Mí pajta mú'ee, rɨ'ɨ pej tiraatá'a pe'ɨjna jɨme'e
pej ra'antíhua'u tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tiráaciɨti
mej mi naími'i naa rɨ'ɨ tira'utaseíj.
8 Pajta piyen ti'itɨj jɨn tira'ijca
tɨ'ij a'ɨɨn ayén tihua'a'aíte'e a'ame ɨ teɨte
mej mi naími'i ca'anéeri jɨn ra'ará'astijre'en.
Tí pua'a ayén a'ɨjna jɨn tira'ijcatache'e mej mi naími'i ra'ará'astijre'en, capu
mé'e jé'e ti'itɨjtaca'a tɨ caí ra'ará'astijre'eca'a. Mí ajta ijii, ayée pu jépɨ'ɨn seijre'e
mej caí xɨ naími'i miyen rá'astijre'e.
9 Mí ajta itejmi, ayée pu jépɨ'ɨn seijre'e jɨme'en a'ɨjna ɨ Jesús. Dios pu ayén
ráaruu tɨ ij a'atzu á'ateevi'in jaítze'e ciliéene'e jɨn ti'itevée á'ara'ani mecaí
a'ɨɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e. Ajta ijii, Dios pu ayén rɨ'ɨ raateájtuaa, ajta
ve'ecán jɨn tira'ijca, a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Jesús ayén rajpuaíitzi já'araa a'ɨjna
jɨme'e tɨ huamɨ'ɨ. Dios pu ayén rɨ'ɨ tihua'utá'a ɨ teɨte a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Jesús
ayén naíjmi'ica jetze me'ecan huamɨ'ɨ.
10 Nain pu tiraacɨ'ɨ a'ɨjna, ajta nain pu ayén jemin tí'iseijre'e a'ɨjna jɨme'e tɨ
ayén nain tiú'utaahuaca'a. Ayee pu'u xaa ruxe'eve'eca'a tɨ a'ɨɨn hua'irájtuaani
mu'iicáca ɨ ruyaujmua'a mej mi jemin huateáturan tɨj na'a rusén jɨme'e. A'ɨj pu
jɨn ayén tiraavíjte'e tɨ ayén raanaíjmire'en a'ɨjna tɨ já'ita'a vé'ejvee a'ɨjna jɨme'e
tɨ ayén rajpuaíitzi já'araa, a'ɨjna tɨ hua'irátuaasin ɨ ruyaujmua'a.
11 Ajta a'ɨɨn tɨ huateúra'ate a'ɨmej, ajta a'ɨmej tɨ a'ɨɨn ari hua'itévi'itɨcɨ, naími'i
mú seɨj mena'a jetze ajtéme'ecan. A'ɨj pu jɨn, capu ratévi'iraste'e tɨ a'ɨɨn ayén
hua'atamuá'amuate'en tɨjɨn: "Ne'ihuaamua'a mú pú'een."
12 Ajta ayén tɨjɨn:
Nee nu hua'utánamuajriste'esin
a'ij pej ántehuaa huá'a jemi ɨ ne'ihuaamua'a.
Nee nu rɨ'ɨ timuaatá'asin huá'a tzajta'a
a'ɨmej ɨ mej e'etiújse'ɨri.
13 Ajtahua'a ayén tɨjɨn:
Nee nu á'anca'ane ɨ jemin.
Ajtahua'a rujéjcuatze'e, ayén tɨjɨn:
Yee nu huatéjvee huá'a jamuan ɨ yaújmua'ame'en
tɨ Dios naatávi'itɨste.
14-15 Majta a'ɨɨme ɨ yaújmua'ame'en, ayée mú miyen che'atá mena'a éene'en
téhua'ira'a, majta miyen éene'en téxuure'e, a'ɨj pu jɨn Jesús ayén huaújruu tɨ'ij
ayén che'atá na'a éene'en tehuá'ira'aca'a, ajta ayén éene'en téxuure'eca'a matɨj
a'ɨmej. Ayee pu 'een jɨn huarɨj tɨ'ij ayén ra'antipuá'ajte'en a'ɨjna ɨ tɨ a'ɨjna jɨn
antiújmua'aree ɨ mej jɨn huácui'ini ɨ teɨte. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tiyaaru'u.

A'íj pu jín Jesús huá'a jetze me'ecan huamí'i, ti ij ajta hua'irájtuaani a'ímej í mej ca'anéeri jín seijre'eca'a tíj na'a mej auj ruuri mej miyen tí'itziiine'eca'a mej huácui'ini.
16 Jee xaa ne'u ayén ti'ayajna, capu ayén huaújruu matíj a'ímej í mej ta japua tí'ivaire'e tí'ij hua'utévaire'en sino ayée pu huaújruu matíj a'ímej í mej Abraham jetze airaújneijte.
17 A'íj pu jín, ayén ruxe'eve'eca'a ti a'íin ayén seicié huaújruuren ti ij ayén éene'en seijre'e matíj a'íime í ihuáamua'ame'en nain jime'e ti ij ayén a'íjna jín te'enteárute í Dios jemi, ti ij ayén nain jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, ti ij ajta ayén huá'ancu'uvajxi'in í teite ti ij ajta caí ja'anáj ti'itíj jín até'itze'ara'an, ti ij ajta huá'ari'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi.
18 Pu'uri xaa ne'u ri'irí ti a'íin ayén hua'utévaire'en a'ímej í mej á'aviicua'ire'e ti'itíj jime'e, a'iné a'íi pu ari rajpuaíitzi já'araa, ajta rá'uviicua'iri'i.

3

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Jesús caí a'íjna í Moisés

1 A'íj pu jín, ayée xu huárini, ne'ihuaamua'a, mi ti Dios amua'itévi'iticí, a'iné mú'ejmi pu huatá'inee a'íin ti júte'e é'eseijre'e sej si naími'i siyen huateáturan í jemin. Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati se'íjna jetze í Jesús ti Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti titaatá'ixaate'en a'íjna jime'e í niuucari í tej rá'astijre'e. A'íi pu Jesús ajta nain jín tí'ivaire'e í Dios jemi ti ij taatévaire'en itejmi.
2 Ayee pu che'atá na'a Jesús pu nain jín araúraste a'íjna jemi ti ayén ra'antíhua'u tíj ajta a'íin Moisés ayén nain jín araúraste tí'ij ajmí'i tí'ivaire'eca'a í chi'ira'an jetze í Dios.
3 Mí ajta, Dios pu ayén tiraaxí'epi'intari'iri'i ti ayén tiraavíjte'e ti jaítze'e rí'i tiraateájtuaani a'íjna í Jesús caí a'íjna í Moisés. Jee xaa ne'u, jaítze'e tu rí'i tiratá'aca te'íjna ti chi'i ta'ahuaca tecaí te'íjna í chi'i.
4 Ayee pu ti'ayajna a'iné tíj na'a ti tí'iseijre'e í chi'i, ja'atí pu rá'ajtaahuaca'a. Mí ajta Dios, a'íi pu nain tiú'utaahuaca'a tíj na'a ti tí'iseijre'e.
5 Ajta a'íin Moisés, nain pu jín araúraste tí'ij auj tí'ivaire'eca'a í chi'ira'an jetze í Dios. Ayee pu 'een jín huaríj, a'íi pu ajta ayén te'anxájtaca'a a'ij mej méjca'i huáyee tiu'utaxájtache'e.
6 Mí ajta a'íin Ciríistu'u, a'íi pu ayén nain jín araúraste tí'ij tí'ivaire'eca'a í ruche.
Jee xaa, a'íi pu yaujra'an pú'eene'e a'íjna ti huatéechi'i. Teajta iteen, teen tu teitestemua'ame'en pú'een, teen tu teajta te'uun a'ujteí í chi'ira'an jetze, ti pua'a tiyen te'utáviicua'i tej taxiéehua tejá'uxajtane'en te'íjna í tej jín tátemua'ave'e te'íjna jime'e í tej rachú'eve'e.

A'íi mú nu'u huaújse'upe'en í Dios jemi a'íime í mej teitestemua'ame'en pú'een

7 A'íj xu jín, setá'aj ráanamua temua'a naa a'ij ti ti'ixa a'íjna í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayén tijín:
Tí pua'a íjii seráanamua ti ayén tejá'amua'ixaate'e
í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.
8 Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan
í a'amua tzajta'a matíj a'íime
í mej ajca'ihuá'imua huataújtze'ire ineetzi.
A'ájna xicáara'an mej jetzen a'ij tiráataahuaca'a
mej mi neja'upuá'ajte'en a'ájna a'u ti caí é'eti'itijca'a.
9 A'uu mú miyen a'ij tiráataahuaca'a mej mi naamuá'itin,
majta miyen me'uun é'etee

a'achú cumu hua'apuate nine'ira'a
mej tí'iseij netɨ́j nena'a rɨjcaa.
10 A'ɨ́j nu jɨ́n hua'utájaaxɨejvi'iri'i ne'ɨ́mej
ɨ́ teɨtejra'a.
Neajta niyen tiu'utáneixaa yee ja'anáj tɨ na'a
a'ɨ́ɨ mú a'ij pua'a tí'imua'atze ɨ́ ru tzajta'a.
Majta, camu a'atzu ramua'aree a'ij nej tí'ijxe'eve'e.
11 A'ɨ́j nu jɨ́n, neniú'ucara'a
nu jɨ́n niyen te'atánratziiri'i
mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti
a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.
Ayee pu xaa tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Dios.
12 Rɨ́'ɨ xu'u, ne'ihuaamua'a, tɨ ij caí ayén huataseɨ́jre'en mú'ejmi jemi seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ ru tzajta'a, tɨ ajta caí té'atzaahuate'e. Caxu raatá'acare'en seɨ́j tɨ ayén 'een tɨ a'ɨ́ɨn ayén á'ujca'ane tɨ mé rúurɨeni a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ i'irúuri.
13 Seajta mú'een, setá'aj ca'anɨ́jra'a huataúra'an seɨj seajta seɨj tɨ́j na'a nain xɨcáara'an tzajta'a sej seuj ruuri tɨ ij caí seɨ́j mú'een ayén ra'antánaamuan ɨ́ ru tzajta'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ráacuanamua a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een.
14 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen huárɨni, a'iné ayée pu ti'itɨ́j tí'itaci'ɨti jamuan ɨ́ CɨríIstu'u tɨ pua'a tiyen teuj te'utáviicua'i tɨ́j na'a rusén jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n tátemua'ave'e te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej rachú'eve'e tetɨ́'ɨj tite'utéjhuii.
15 Ayee pu xaa a'ij tɨ té'uyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n:
Tɨ́ pua'a ɨ́jii seráanamua tɨ ayén tejá'amua'ixaate'e
ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
Caxu siyen che'atá sena'a ra'antánaamuan
ɨ́ a'amua tzajta'a matɨ́j a'ɨɨme
ɨ́ mej ajca'ihuá'ɨmua huataújtze'ire ineetzi jemi.
16 Majta a'ɨɨme, ɨ́ mej ráanamuajri'i, majta ra'utéxɨeehuari'iri'i, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ Moisés teecan hua'iráavi'itɨ a'ujna u Egipto.
17 Ajta a'ɨɨme, ɨ́ tɨ Dios ayén á'atee hua'apuate nine'ira'a tɨ huá'ajaaxɨejvi'i a'ɨ́mej, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej auteájturaa ɨ́ Dios jemi, majta á'upua'areca'a me'újna já'ahua'a a'u tɨ caí é'eti'itɨjca'a.
18 A'ɨɨ mú majta me'ɨ́n pú'een ɨ́ tɨ huá'a jɨme'en Dios ayén te'ataújratziiri'i mej nu'u caí ja'anáj me'uun a'uteáruti a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'ɨ́jna jɨme'e mej caí ra'ará'astijre.
19 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna tɨ ayén titá'amitɨejte'e tɨ caí ayén hua'ucɨ́'ɨ mej me'uun a'uteárute a'u mej e'ehuaújse'upe'en a'ɨ́jna jɨme'e mej caí té'antzaahua.

4

Dios pu taatá'asin tej ti jemin e'ehuátase'upe'en

1 Aúche'e pu ayén tí'ivaɨre'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios ayén te'ataújratziiri'i tɨ í'irɨ'ɨri tej te'uun a'uteárute a'u tɨ a'ɨɨn taatá'asin tej te'uun e'ehuátase'upe'en. A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e rɨ́'ɨ tena'a tɨ ij caí ayén te'irájra'ani tɨ seɨ́j mú'een ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzen tɨ ij caí ráaci'ɨti tɨ a'uun a'uteárute.
2 Ayee pu'u, ayée pu che'atá na'a taacɨ́'ɨ ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tu'irájtuaani, tɨ́j ajta tihua'ucɨ́'ɨ a'ɨ́mej. Mɨ́ ajta, capu a'atzu a'ij tihua'utévaɨ ɨ́ mej ráanamuajri'i a'ɨ́jna jɨme'e mej caí té'antzaahua matɨ́'ɨj ráanamuajri'i.

3 Ajta íjii, iteen i tej té'antzaahua, teen tu te'uun a'uteáruti a'u tej
e'ehuátase'upe'en. Ayee pu huataújmua'a ti ayén tí'itaci'iti a'iné ayée pu Dios
tiu'utaxájtaca'a huá'a jime'e tijín:
Neniú'ucara'a nu jín te'atánratziiri'i
mej caí ja'anáj me'uun a'uteáruti
a'u mej e'ehuaújse'upe'en ineetzi jamuan.
Mí ajta, tíj na'a a'ájná'imua ti raatétaahuaca'a í chaanaca ti yú e'iré'ene,
pu'uri ci'ipiihuaca'a í ti jín Dios tiu'umuáriej.
4 Jee xaa ne'u, a'iné mé já'ahua'a pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'íjna jime'e í
xicáara'an ta'aráhua'apua. Ayen tijín:
Ajta a'ájna xicáara'an jetze í ta'aráhua'apua,
Dios ayén raatapuá'ajtaca'a í ti jín tiu'umuáriej.
Ti'iquí huaújse'upe.
5 Ajta, teuche'e tu te'íjna jíme'en ti'ixa í niuucari ti jíme'en tiraataxájtaca'a í
Dios tijín:
Camu nu'u ja'anáj me'uun a'uteáruti
mej mi neetzi jamuan e'ehuaújse'upe'en.
6 A'íj pu jín, camuché'e mú miyen seijre'e seica í mej xaa me'uun a'uteárute
mej mi jamuan í Dios e'ehuaújse'upe'en. Mí majta a'íime, í ti amuacaí
huá'a jemi raateájtuaa í niuucari ti jín Dios hua'irátuaanícheen, camu me'uun
a'uteájrupi me'íjna jime'e mej caí ra'ará'astijre.
7 A'íj pu jín, pu'uri jeíhua a'ateevi'i tí'ij a'íin Dios raatá'a a'íjna í David
teecan ti ayén tiu'utaxáj ti Dios ayén raaxí'epi'intare ja'anáj ti ayén
teja'uré'enejsin a'ájna xicáara'an ti ayén raatamuá'a tijín "íjii." Ayee pu a'íjna
jín tiu'utaxájtaca'a tijín:
Tí pua'a íjii seráanamua a'ij ti ti'ixa í Dios,
caxu ra'antánaamuan í á'amuatzajta'a.
8 Ajta, ti pua'a a'íin Josué teecan ayén hua'uta'aníiche'en mej
huaúuse'upe'enche'e, capu ayén raataxájtanche'e í Dios a'íjna jime'e í seíj
jetze í xicaj.
9-10 A'íj pu jín, aúche'e pu tura huá'a jemi í mej teitestemua'ame'en pú'een í
Dios mej mi jamuan huaújse'upe'en, a'iné ja'atí ti na'a ti ayén a'uun a'uteárute
ti ij e'ehuaújse'upe'en í Dios jamuan, a'íi pu ayén che'atá na'a raatapuá'ajta í
ti jín tí'imuari'e tíj ajta Dios tiraatapuá'ajtaca'a í ti jín tiu'umuáriej.
11 A'íj pu jín, tiché'e tiyen ahuátaca'anen nain jime'e taca'aníjra'a tej ti
te'uun a'uteárute, ti ij caí ja'atí ayén che'atá na'a huárini a'ij mej mejmí'i huaríj
a'íime, í mej caí te'ará'aste me'íjna jime'e mej caí té'antzaahua.
12 Ajta a'íin í niuucari ti Dios jetze airáninei, a'íi pu e'ihuarújte'en, ajta
tí'imijhuaca huápi'i. Temua'a pu te'urú'ipi í tatzajta'a. Jaítze'e pu tí'ivaire'e
caí í chun ti hua'apua jín ajcámiimi, ti ajta huápi'i antámiimi, í mej ma-
jta jín rasi'icheca í carij ti ruví'i, majta jín ra'utasí'iche í tu'utanaj. A'uu
pu xaa urú'ipi a'íjna í niuucari í xiéjniu'ucare'ara'an jetze í tevi, ajta í
mua'atzíire'ara'an jetze. Temua'a pu raayí'iti ti ayén raatámitiejte'en a'ij ti seíj
tí'imua'atze, ajta a'ij ti seíj tí'ijxe'eve'e ti ayén huárini.
13 Ti'itíj ti na'a ti ayén tí'iseijre'e, ti ajta a'íjna jetze ajtéme'ecan a'íjna ti Dios
ayén tiú'utaahuaca'a, tíj na'a ti'ipua'amé, ayée pu jéjre'e seijre'e í jemin. Ajta
ayén ruxe'eve'e tej naími'i tiyen tiu'utaseíjrata í jemin. Ajta, capu ti'itíj rú'avaa
í jemin.

Jesús pu a'íin pú'een í ti jaítze'e ve'ecán jín ti'ité jvee ti'ij ta japua huániuuni

14 Ayee nu tejá'amua'ixaate'e. Pu'uri seijre'e í ta jemi seíj ti ve'ecán jín
tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi. Ajta a'íi pu ari a'uun a'ujnéj u ta

japua. A'íj pu jín, tiché'e tiyen taca'aníjra'a jín teuj rá'astijre'e te'íjna í tej té'atzaahuate'e.
15 A'iné a'íi pu ve'ecán jín tí'ivaire'e ta jetze me'ecan í Dios jemi, a'íi pu raayí'iti ti ayén tá'ancu'uvajxi'in a'íjna jime'e tej caí tácaca'anej í ta tzajta'a. A'íi pu che'atá na'a nain jín tirajpuaíjtzica'a tetíj iteen tirajpuaíjtzi. Ajta, a'íi pu caí ti'itíj jín até'itzeaara.
16 A'íj pu jín, tiché'e tiyen taxí'evi'ira'a jín ajteáxiire te'ájna vejli'i a'u ti a'utéjvee í ipuari a'u ti a'íin e'ecájca í Dios ti ij a'íin ayén tá'ancu'uvajxi'in, tí'ij ajta rí'i titaatá'an, ti ij ajta taatévaire'en ja'anáj ti na'a ti ruxe'eve'e.

5

Jesús pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi ta jetze me'ecan

1 Ayee pu 'een a'íjna jime'e ja'atí ti na'a ti ayén ve'ecán jín tí'ivaire'e í Dios jemi. Amuacaí mú miyen ra'avé'ehuausin huá'a tzajta'a í teite. Matí'ij mi miyen tí'ira'íjcate'en ti ij a'íin huá'a japua huániuuni í Dios jemi. A'íi pu ajta tiu'utámuai'ivajta a'íjna í mej raatapuaíjve'esin í Dios, ajta a'íjna í ye'emuaate í mej hua'utámuai'ivajta me'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi.
2 A'iné a'íjna í ja'ati ajta ramua'aree ti caí ruseíj té'eviicua'i, a'íi pu ajta raayí'iti ti huá'ancu'uvajxi'in a'ímej í mej caí a'ij tirú'umua'aree, ajta a'ímej í mej ti'itíj jín até'itzeaara í Dios jemi.
3 A'íj pu jín ruxe'eve'e ti a'íin amuacaícan ayén tiu'utámuai'ivajta a'íjna jime'e ti a'íin ruseíj ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi. Ajta á'iyen, ayée pu ruxe'eve'e ti ayén che'atá na'a huárini huá'a jime'e í teite í mej miyen che'atá mena'a ti'itíj jín tite'uteájturaa í Dios jemi.
4 Ajta, capu ja'atí ayén ruseíj te'enteárute a'íjna jime'e ti ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi, sino ti pua'a Dios ayén a'íjna jín tira'íjcate'e a'ij ti ayén tira'íjca a'íjna í Aarón teecan.
5 A'íj pu jín, capu ayén ruseíj huataújtuaa a'íjna í Jesús ti ayén ve'ecán jín te'enteárute ti ij ayén tiu'utévaire'en í Dios jemi. Capu xaa ne'u, sino Dios pu ayén tiraata'ixaa tijín:
Mú'ee pej niyauj píri.
Ijii nu niyen muaatéya'upuataca'a.
6 Ajta pua'amecié pu ayén ti'ixa tijín:
Mú'ee pej piyen pe'íjna jín tí'ivaire'e í Dios jemi
tíj ajta ve'ecán jín tí'ivaire'e
a'íjna í Melquisedec tíj na'a rusén jime'e.
7 Tí'ij auj yen seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, Jesús pu ayén huatéeniu, ajta raatéjhuau a'íjna jemi ti raayí'itihua'a ti ru'irájtuaani. Jéihua pu ayén huaújyeineca'a a'íjna jemi tí'ij a'íin caí raatá'acare'en ti huámi'ini. Ajta a'íin Dios ayén ráanamuajri'i a'íjna jime'e ti ayén huataúra'a ti ayén araúrasten a'ij ti tí'ijxe'eve'eca'a í Dios.
8 Ayee pu i yaujra'an pu pú'eene'e, aúche'e pu ayén rí'i ráaruu ti ayén ra'ará'astijre'en a'íjna jime'e í ti jín rajpuaíjtzica'a.
9 Ajta, tí'ij Dios ayén raanaíjmire, Jesús pu a'íjna jín te'enteájrupi a'íjna jime'e ti a'íin ayén hua'irájtuaani tíj na'a rusén jime'e naíjmi'ica a'ímej í mej rá'astijre'e.
10 Ajta Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti ij ayén che'atá na'a ve'ecán jín tiu'utévaire'en í Dios jemi tíj ajta tiu'utévai a'íjna í Melquisedec.

Mej nu'u jaítze'e yaú'itiée muá'ara'ani í Dios jemi

11 Jéihua tu tejá'amua'ixaate'ecu te'ɨjna jɨme'e. Mí ajta, jé'ecan pu muárɨ'eri tej tiyen temua'a naa tejámuaatá'ixaate'en a'iné caxu ca'anacan yaú'itɨée xá'aju'un.
12 Jee xaa ne'u, íjii tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, ayée pu tiraavíjte'ecache'en sej siyen rujɨ́imua'a sena'a tihuá'umua'aten ɨ́ seica.
Mí ajta caí caxu, sino ayée pu ruxe'eve'e tɨ ja'atí ayén ajtahua'a tejamuáamua'aten ɨ́ mej jín autéjhuiica mej tihuá'umua'aten me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ Dios jetze a'uvé'eye'i. Ayee xu 'een matíj a'ɨ́ime ɨ́ tɨ'ɨrí́i ɨ́ mej rumua'atɨ́ léechi ye'eca, mej caí xɨ yá'ujepɨ'ɨra'a ɨ́ cua'ira.
13 Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén 'een tɨ́j pa'arɨ'ɨ tɨ léechi jín ruuri, capu xɨ yaú'itɨe a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jín tihuá'umua'aten a'ij tɨ ye'í seɨ́j rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi.
14 Mí ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén tí'ivaɨre'e tɨ́j ɨ́ cua'ira ɨ́ mej racua'aca ɨ́ mej vaujsi, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti mej mi me'ɨ́jna jín tihuá'umua'aten a'ɨ́mej ɨ́ mej meri vaujsi, ɨ́ mej majta meri raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén tihuá'amitɨejte'e tɨ pua'a tɨ'itɨ́j ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨn nusu caí. Ayee pu 'een jín miyen raayɨ́'ɨtɨ me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen rɨ́'ɨ tɨ'itiújcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi.

6

1 A'ɨ́j pu jín, tiché'e tiyen mé rúuhua'axɨn te'ɨ́jna ɨ́ mej jín amuacaí titá'itɨiiri'i jɨme'en ɨ́ CɨrɨÍstu'u tej ti tiyen jaítze'e huavaújse'en ɨ́ Dios jemi. Tiché'e caí ché'e te'ɨ́jna jetze ucáaju'un, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa tej seɨcɨé tiú'umua'ati te'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ ye'irá tɨ caí ché'e ti'itɨ́j vaɨre'e ɨ́ Dios jemi, nusu tɨ jɨme'en raxa tej rá'atzaahuate'en ɨ́ Dios.
2 Ajta seica tɨ ayén tí'ita'aijte'e tej nu'u huatámuaɨ'ɨvijhua na'ari tej nu'u hua'avé'emuarɨ'en ca'ín tɨ jɨme'en raxa a'ájna xɨcáara'an ɨ́ mej jetzen a'itajú'un a'ɨ́ime ɨ́ mej meri huácuii. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa tɨ Dios ayén huá'axɨjte'en seɨj ajta seɨj a'ij tɨ tí'iracɨ'ɨti tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Naíjmi'i tɨ́j na'a ɨ́ tej teuchén tiraataxájtaca'a, ayée pu'u 'een ɨ́ mej jín amuacaí titá'itɨiiri'i. Pu'uri ruxe'eve'e tej jaítze'e huavaújse'en ɨ́ Dios jemi.
3 Ayee tu te'ɨ́jna jín rɨni tɨ pua'a Dios ayén titaatá'acare'en.
4 Mí majta seica, ayée mú meri huarɨ́j. Seɨj pu ja'anáj ayén tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari. Mu'uri ja'anáj raamuá'a a'ɨ́jna tɨ Dios hua'utapuaíjve tɨ ajta júte'e a'uvé'emej. Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén huá'a tzajta'a huateájturaa.
5 A'ɨ́i mú majta raataxɨ́'eve a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ i'irɨ́'en, tɨ ajta Dios jemi u a'uvé'emej. Majta mú ra'ancuré'a me'ɨ́jna ɨ́ muárɨ'eri'ira'a tɨ jín Dios ayén tiu'uta'aíjta tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
6 Matɨ́'ɨj mi mé rúurɨe. A'ɨ́j pu jín capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ ayén hua'ujéjcuare'en mej mi majtáhua'a seɨcɨé tiú'umua'ati. Capu xaa ne'u, a'iné a'ɨ́i mú majtáhua'a rujɨ́imua'a rá'utatan ɨ́ cúruu jetze me'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios. Majtahua'a mú á jéjre'e huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte, a'ɨ́i mú majta rá'axɨeehuari'i.
7 Ayee pu che'atá na'a tí'irɨneca huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte tɨ́j ajta ayén tí'irɨneca ɨ́ chuej japua matɨ́'ɨj huatéviiye. Dios pu ayén rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́jna ɨ́ chuej tɨ pua'a matɨ́'ɨjtá huatéviiye, ayén japuan tiu'unén a'ɨ́jna tɨ tihua'atéva'ɨri a'ɨ́mej ɨ́ mej japuan tí'ihua'aste.
8 Mí ajta, tɨ pua'a japuan tiu'unén a'ɨ́jna tɨ tétzicare'e, ajta a'ɨ́jna tɨ tiú'uxu'uhua'ate'e matɨ́'ɨj huatéviiye, capu ti'itɨ́j vaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ chuej. Jee xaa ne'u, ayée pu tí'irɨ'ɨri tɨ ayén té'eme tɨ Dios a'ij pua'a ráaruuren, ajta ayén tiraateátaiira.

Tɨ́ nu'u rɨ́'ɨ na'a ne'u tín ahuá'avaɨre'e mej mauj ruuri

9 Capu amín a'ij tej tiyen tejá'amua'ixaate'e, mi tej já'amuaxe'eve'e, a'iné
ayée pu titá'amitiejte'e mú'ejmi jime'e ti caí ayén tejamuáaci'iti a'íjna ti a'ij
pua'a 'een, sino sej siyen ra'ancuré'asin tíj na'a ti ayén ti'iseíire'e a'ame a'ájna
xicáara'an ti jetzen Dios amua'irájtuaani.
10 Dios pu xaa ra'utámua'areeri'i a'ij ti tiraavíjte'e í sej jín tiu'umuáriej, sej
seajta hua'utaxí'eve í Dios jetze me'ecan a'ímej í ti hua'irávi'itici í Dios. Capu
a'atzu yá'uhua'ana í Dios sej seri jín tihua'utévai, sej seajta seúche'e ti'itíj jín
tihua'atéva'iri.
11 Ayee tu tí'ijxe'eve'e mú'ejmi jime'e sej si siyen che'atá sena'a
a'araujca'anéecan jín siyen rijca seica jime'e ti ij Dios ayén amuaanaíjmire'en
a'íjna jime'e í sej jín rachú'eve'e ajta na'a caí nain te'entipuá'are.
12 Setá'aj caí siyen huá'ina'ase'e sino siyen che'atá sena'a huárini matíj
a'ímej í mej ra'ancuré'asin me'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i ti ayén ti-
huá'uci'iti a'íjna jime'e mej té'atzaahuate'e, majta mej te'utáviicua'iri'i.

Ayee pu té'eme a'ij ti Dios te'ataújratziiri'i

13 Tí'ij Dios ayén te'ataújratziiri'i a'íjna í Abraham jemi, a'íi pu ayén ruseíj
tiraata'ixaa í runiuuca jime'e, a'iné capu mé'e já'a hua'aca'a ja'atí ti jaítze'e
ve'ecán jín ti'itéveeca'a ti ij ayén niúucare'ara'an jín tiraatá'an.
14 Ayee pu tiraata'ixaa tijín: "Huápi'i nu rí'i timuaateátuaasin. Jéihua nu
huápi'i hua'utámu'iirejsin í á'ayaujmua'a."
15 Ajta a'íin Abraham, tí'ij a'ateevi'i ti ayén rachú'eve'e ruxí'evi'ira'a jime'e,
aj pu'i ayén ra'ancuré'a a'íjna ti jín Dios te'ataújratziiri'i.
16 Jee xaa ne'u, a'iné ayée mú tí'ijri'ire í teteca mej runiuuca ti'itá'aca
a'íjna jime'e í niuucajtze'en a'íjna ti jaítze'e ve'ecán jín ti'itéjvee mecaí a'íime.
Ajta ja'anáj ti na'a mej ti'itíj jín tiújtea'axi'in, ayée mú ramua'aree ti ari rí'i
ti'ihuaújxi'epi'intare tí'ij seíj runiuuca jín ayén ti'itá'aca.
17 A'íj pu jín, tí'ij Dios ayén tiraaxí'epi'intare ti ayén tihua'utaseíjrate'en
temua'a naa a'ímej í ti tihuá'aci'iti mej mi ráamua'aree ti caí a'atzu ri'irí ti seicié
huárini a'íjna jime'e a'ij ti a'íin ari tiraaxí'epi'intare, a'íi pu ajta ayén runiuuca
jín tiraataxájtaca'a.
18 A'íj pu jín, tí'ihua'apua pu tí'iseijre'e ti caí ja'atí raayí'iti ti seicié
tiú'uruuren í tatzajta'a, ti jíme'en caí ri'irí ti Dios ayén tiu'utéehua'ita: a'ii pu
a'íin pú'een, a'íjna í ti jín te'ataújratziiri'i, ajta runiuuca ti jín tiu'utaxájtaca'a.
A'íj tu jín huatétaca'anen temua'a naa, iteen i tej jemin ajteáxiireca'a ti ij a'íin
tacha'i á'ara'ani, tej ti tiyen ra'ancuré'an í tej rachú'eve'e, a'íjna ti ajta ayén
raateájtuaa itejmi jemi.
19 Ajta a'íin í tej rachú'eve'e, ayée pu ca'anijra'a tatá'aca ti ij caí ti'itíj
tá'itziite'e í tatzajta'a, ti ij caí ti'itíj ta'antimuá'itin. Cu xiee a'íi pu a'uteájrupi u
ta japua, huarita'an a'íjna í cíixuri ti já'ita'a e'ecáaviij.
20 Ajta a'íin í Jesús, a'íi pu amuacaí a'uteájrupi ti ij a'íin ta japua huániuuni,
a'íjna jime'e ti Dios ayén a'íjna jín tira'íjca ti i a'íin ayén che'atá na'a ve'ecán jín
tiu'utévaire'en í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e tíj ajta a'íjna í Melquisedec.

7

Jaítze'e pu ve'ecán jín ti'itéjvee í Jesús caí í Melquisedec

1-3 Ajta a'íin Melquisedec, capu tíya'upuaca'a, ajta capu tináànaca'a. Capu
ajta ámitieere'e ja'atí ti jetzen airaújneijte, capu ajta ayén ámitieere'e ja'anáj
ti huanú'ihuaca'a na'ari ja'anáj ti huamí'i. A'íj pu jín, ayée pu che'atá na'a
huaújruu tíj ajta seíj ti yaujra'an pú'een í Dios. Ajta a'íi pu ayén ve'ecán jín
ti'itevée a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e. A'ajná'imua a'íi pu ajta a'íjna

jɨ́n ti'itéveeca'a ɨ́ rey jɨme'e a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Salem é'echejca'a, ajta ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna jemi ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Melquisedec, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n "Rey tɨ rɨ́'ɨ naa tí'aijta". Ajta a'ɨ́jna tɨ rey pú'een tɨ Salem é'eme'ecan, ayée pu huataújmua'a tɨjɨ́n "Rey tɨ rɨ́'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ mej mi ruxɨéehua tí'iteseijre'e". A'ɨ́ɨ pu ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan tɨ́'ɨj a'uun pu pɨ́jé'ejve a'u tɨ huajá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ reeyejte. Ajta, a'ɨ́ɨn Melquisedec ayén rɨ́'ɨ tiraateájtuaa. Tɨ'ɨj jí Abraham ayén raatapuaíjve tamuáamuata'a pua'amé tɨ a'ɨ́jna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ́j na'a tɨ ayén tihuá'ari'iri'i.

Jé'ecan pu ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a a'ɨ́jna ɨ́ Melquisedec

4 Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ huápɨ'ɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna tɨ tayaaxúj pú'een. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan, a'ɨ́ɨ pu ayén raatapuaíjve a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé tɨ a'ɨ́jna jetze ajtéme'ecantaca'a tɨ́j na'a tɨ ayén tihuá'ari'iri'i.

5 Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Leví jetze airaújneijte ɨ́ mej majta ti'itɨ́j jɨ́n títetateí ɨ́ Dios jemi, ayée mú tiu'uta'aíjti'ire mej miyen hua'utáhuavii ɨ́ teɨte a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé ɨ́ mej tí'ijcha'ɨɨ a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta. Ayee mú xaa ne'u huá'ahuaviiraca'a ɨ́ ru'ihuaamua'a. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a a'ɨ́ɨ mú majta Abraham jetze airaújneijte a'ɨ́ɨme ɨ́ ihuáamua'ame'en.

6 Mɨ́ ajta amɨ́n, ɨ́ tɨ caí huá'a jetze ajtéme'ecan, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'a a'ɨ́jna Abraham jemi a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé. A'ɨ́ɨ pu ajta rɨ́'ɨ raateájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ Abraham. Ajta Dios pu ti'itɨ́j jɨ́n te'ataújratziiri'i a'ɨ́jna jemi ɨ́ Abraham.

7 Ajta, naími'i mú miyen ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn tɨ jaítze'e ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee ayén rɨ́'ɨ tiratá'aca ɨ́ Dios jetze me'ecan a'ɨ́jna tɨ ciliéene'e jɨ́n ti'itéjvee.

8 Ajta, ayée pu tí'irɨneca íiyen chaanaca japua mej mi miyen ra'ancuré'an me'ɨ́jna ɨ́ tamuáamuata'a tɨ pua'amé a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte ɨ́ mej majta cui'ica. Mɨ́ ajta, ayée pu ti'iteújxajta tɨ a'ájná'ɨmua, a'ɨ́ɨ pu ayén ra'ancuré'a a'ɨ́jna tɨ auj jɨ́n ruuri.

9-10 A'ɨ́j pu jɨ́n, rɨ'ɨrí tej tiyen raataxáj yee a'ɨ́ɨ pu Leví ajta ayén tiu'unájchitaca'a a'achú cumu tamuáamuata'a pua'amé a'ɨ́jna jɨme'e tɨ aúche'e huataseíjre'esin a'ɨ́jna jetze ɨ́ ruyaaxu, a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan. Leví pu xaa tiu'unájchitaca'a a'ájna tɨ́'ɨj Melquisedec ayén ra'antinájcheca'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan.

Cɨrístu'u pu ve'ecán jɨ́n ti'itevée a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e

11 Ajta, tɨ pua'a rɨ'ɨríistanche'e tɨ hua'unaíjmire'en ɨ́ teɨte ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e mej ve'ecán jɨ́n títetateí a'ɨ́ɨme ɨ́ mej Leví jetze ajtéme'ecan, capu a'atzu ruxe'eve'e á'ame'enche'e tɨ seíj ayén huataseíjre'en tɨ ayén che'atá na'a ve'ecán jɨ́n tiu'utévaɨre'en tɨ́j ajta tiu'utévaɨ a'ɨ́jna ɨ́ Melquisedec, tɨ ajta caí Leví jetze ajtéme'ecantaca'a. Capu xaa ne'u ayén ruxe'eve'e á'ame'enche'e, a'iné a'ɨ́ɨn niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu ayén huataseíjre huá'a jemi ɨ́ mej Leví jetze ajtéme'ecantaca'a.

12 Mɨ́ ajta xaa, tɨ pua'a ayén ruxe'eve'e mej seɨcɨé huárɨni mej mi hua'antíhuauni a'ɨ́mej ɨ́ mej te'enteárute ɨ́ Dios jemi, ayée pu che'atá na'a ruxe'eve'e mej seɨcɨé ráaruuren ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tiu'uta'aíjta.

13 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨme'en raxa, seíj pu teɨtejra'a jetze ajtéme'ecan, ajta capúu xɨ ja'anáj ja'atɨ́ ayén ti'itɨ́j jɨ́n tiu'utévaɨ ɨ́ Dios jemi, tɨ ajta a'ɨ́jna teɨtejra'a jetze ajtéme'ecan.

14 Jee sein, a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén Judá jetze airaújneijte. Ajta a'ɨ́ɨn Moisés teecan capu ja'anáj ti'itɨ́j huataxájtaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ teɨtejra'a, tɨ huá'a jetze

huataseíjre'enche'e a'ɨ́me ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n ti'itevée muá'aju'unche'e ɨ́ Dios jemi.

15 Jee xaa, ayée pu ti'ayajna xaa ne'u, tɨ seɨ́j ayén huataseíjre tɨ ayén che'atá na'a ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ Dios jemi tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ́ Melquisedec.

16 Ajta a'ɨ́ɨn, capu ayén a'ɨ́jna jɨ́n tira'ɨ́jca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén araúrasten a'ij mej tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ teteca ɨ́ mej cui'ica a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e tɨ seɨ́j jetzen airaanen tɨ́'ij ti'itɨ́j jɨ́n te'enteárute ɨ́ Dios jemi.

Capu xaa ne'u ayée na'a, sino a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén te'enteájrupi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ruurican seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ajta, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ra'upuá'ajte'en.

17 Ajta, ayén jɨ́me'en tiu'utaújxajtaca'a tɨjɨ́n:

Mú'ee pe piyen che'atá pena'a
ve'ecán jɨ́n ti'itevée pua'amé ɨ́ Dios jemi
tɨ́j na'a rusén jɨme'e tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ́ Melquisedec.

18 Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ari ayén ra'uré'uu a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ amuacaí raateájtuaa a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́j a'iné camu té'eviicua'iraca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n títetaté'eca'a, ajta capu ti'itɨ́j tiu'utévaɨ a'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

19 Jee xaa, capu ti'itɨ́j huanaíjmire a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijtaca'a, sino a'ɨ́ɨ pu xaa tɨ́'ij Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi a'ɨ́jna tɨ jaítze'e rɨ́'en ɨ́ tej rachú'eve'e, ɨ́ tej teajta jɨ́n vejli'i ajteáxɨ́ire jemin ɨ́ Dios.

20 Ayee pu ajta 'een jɨ́n jaítze'e tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ tej rachú'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén runiuuca tiu'utá'an, ayén raateájtuaa itejmi jemi. Majta a'ɨ́mej ɨ́ seica, ayée pu Dios caí runiuuca jɨ́n tiu'utá'a a'ɨ́mej jɨme'e. Capu amɨ́n a'ij, maúche'e mú ve'ecán jɨ́n te'enteájrupi ɨ́ Dios jemi.

21 Mɨ́ ajta a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén te'enteájrupi niuucajtze'en a'ɨ́jna tɨ jɨ́me'en tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

Tavástara'a, mú'ee pej ve'ecán jɨ́n ti'itevée pua'amé
ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e,
ajta a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj ruhuárita'a cáame.

22 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén éene'e já'araa tɨ a'ɨ́ɨn Jesús a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ́ tej jɨ́n ráamua'aree tɨ jeíhua huápɨ'ɨ jaítze'e rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jéjcua ɨ́ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i itejmi jemi.

23 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mejmí'i ve'ecán jɨ́n tiu'utévaɨ ɨ́ Dios jemi, mu'iitɨ́ mú miyen ará'aseca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej caí a'achú á'atee mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utévaɨre'en a'ɨ́jna jɨme'e mej cui'icaa.

24 Mɨ́ ajta amɨ́n ɨ́ Jesús, a'iné amɨ́ pu ayén seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu ajta ve'ecán jɨ́n ti'itevée a'ame ɨ́ Dios jemi tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

25 A'ɨ́j pu jɨ́n, a'ɨ́ɨ pu raayɨ́'ɨtɨ tɨ nain jɨ́n hua'irájtuaani a'ɨ́mej ɨ́ mej huataújtuiire'en ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej rá'astijre'e me'ɨ́jna ɨ́ Jesús. Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné ayée pu 'een jɨ́n ruurican huateáturaasin tɨ ij huá'a japua huániuuni.

26 A'ɨ́j pu ajta jɨ́n, ayée pu tiraavíjte'eca'a tɨ ayén ta japua huániuuni seɨ́j tɨ ayén 'een tɨ́j a'ɨ́jna tɨ ayén ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itɨ́j jɨ́n a'ij pua'a huá'aruuren ɨ́ teɨte. Capu ajta ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi. Ajta, capu ayén ti'itiújcha'ɨɨ matɨ́j ɨ́ seica ɨ́ mej a'ij pua'a tí'iteseijre'e ɨ́ Dios jemi. Dios pu ajta ayén rɨ́'ɨ raateájtuaa tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén jemin a'uteáturan júte'ɨmua u ta japua.

27 Ajta, capu ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́jna Jesús ayén tiu'utámuaɨ'ɨvejta ɨ́ ru jɨ́me'en nain xɨcaj tzajta'a, capu ajta huá'a jɨ́me'en ɨ́ teɨte matɨ́j tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ɨme

ɨ seica ɨ mej ve'ecán jɨn títetateí ɨ Dios jemi. Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu seíj na'a huarɨj nain jɨme'e tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn ruseíj huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a.

28 Ajta, a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta, ayée pu hua'antíhuauca mej mi ve'ecán jɨn tiu'utévaɨre'en a'ɨ́ɨme ɨ teɨte ɨ mej caí té'eviicua'i ɨ ru tzajta'a. Mɨ́ ajta, a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tɨ jɨn Dios te'ataújratziiri'i, a'ɨ́ɨ pu ayén ra'antíhua'u a'ɨ́jna ɨ yaujra'an tɨ ari huateújnaijmire tíj na'a rusén jɨme'e.

8

Jesús pu ve'ecán jɨn ti'itéjvee u ta japua

1 Ajta a'ɨ́jna ɨ tej jíme'en ti'ixa, ayée pu huataújmua'a. Pu'uri seíj ayén ve'ecán jɨn ti'itéjvee ɨ Dios jemi tɨ ayén ta japua niuuca. A'ɨ́ɨ pu ari a'uun a'ujyeíjxɨ ruriɨ'ɨríinta'a a'u tɨ e'ecájca a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seijre'e a'ujna júte'e.

2 A'uu pu tí'ivaɨre'e u teyujta'a, a'ɨ́jna jetze ɨ ɨnaamua tɨ tzáahuati'ira'a jɨn a'utéjvee a'u tɨ Dios é'eseijre'e. Capu tevi rá'ajtaahuaca'a sino tavástara'a pu'u.

3 Ayee pu tí'ijcɨ'ɨcɨpua ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ve'ecán jɨn ti'itéjvee ɨ Dios jemi tɨ a'ɨ́ɨn raateájtuaani ɨ meesa japua a'ɨ́jna tɨ tiu'utapuaíjve'en, ajta ɨ ti'itén mej hua'utámuaɨ'ɨvejtaca'a. A'ɨ́j pu jɨn ayén ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn Jesús ajta ti'itíj huatámuaɨ'ɨvejta.

4 Tɨ́ pua'a a'ɨ́ɨn ayén huatéveecache'en íiyen chaanaca japua, capu a'atzu rɨ'ɨríistanche'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén ve'ecán jɨn tiu'utévaɨre'en ɨ Dios jemi, a'iné maúche'e mú seica miyen seijre'e ɨ mej miyen me'ɨ́jna jɨn tí'imuaɨ'ɨvejtaca ɨ mej jɨn tiu'utapuaíjve ɨ Dios jemi, a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ niuucari ɨ mej jɨn tí'aijta.

5 Majta a'ɨ́ɨme, ayée mú tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna tɨ ayén seijre'e tíj cɨéenime'ara'an a'ɨ́jna tɨ júte'e é'eseijre'e.

Majta, matɨ́'ɨj miyen araúrasten ɨ hua'aye'ira, ayée mú tí'iraɨ'ɨjchue a'ij tɨ tzáahuati'ira'a jɨn seijre'e ɨ júte'e ɨ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨn, tɨ́'ɨj Moisés teecan ayén a'utechenɨ́iche'en tɨ rá'ajtaahua a'ɨ́jna ɨ ɨnaamua tɨ Dios ayén tiraatá'itɨiiri'i, ayée pu tiraata'ixaa tɨjɨn: “Patá'aj hui piyen nain jɨn huárɨni a'ij nej timuaataseíjrate patɨ́'ɨj pe'uun a'utéveeca'a ɨ jɨrí japua.”

Cɨríistu'u pu nu'u raateájtuaa itejmi jemi ɨ niuucari tɨ jaítze'e rɨ́'en caí ɨ tɨ mí'ime'ecan

6 Mɨ́ ajta íjii, Cɨríistu'u pu'uri ayén ra'ancuré'a tɨ ayén a'ɨ́jna jɨn tiu'utévaɨre'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jaítze'e rɨ́'en ɨ Dios jemi caí a'ɨ́jna ɨ mej jɨn tí'ivaɨre'e íiyen chaanaca japua. Ayee pu che'atá na'a jaítze'e rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tɨ jɨn ta japua huaniú. Ayee pu 'een jɨn jaítze'e rɨ́'en a'iné jaítze'e pu rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ tɨ Dios ayén raatá'a, tɨ ajta jaítze'e rɨ́'en a'ɨ́jna ɨ tɨ jɨn te'ataújratziiri'i tɨ tɨ́'itacɨ'ɨti.

7 Ajta a'ɨ́ɨn niuucarijra'a ɨ tɨ jɨn amuacaí Dios te'ataújratziiri'i, tɨ pua'a ayén caí ti'itɨj jɨn te'utéturaanche'e, capu a'atzu huataujcɨ'ɨpuáache'e tɨ seíj ayén huáteuni ɨ tɨ jɨn Dios ayén te'ateújratziira.

8 Mɨ́ ajta Dios, ayée pu huá'a jetze te'ujpuá'ajte mej caí a'atzu araúraste me'ɨ́jna jɨme'e ɨ niuucari tɨ amuacaí raateájtuaa huá'a jemi. A'ɨ́j pu jɨn ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨn:

Ayee pu ti'ixa ɨ tavástara'a yee me'ecui xaa, ne'u.
Pu'uri a'ájna xɨcáara'an jetze teja'uré'enejsin
nej jetzen jéjcuacan jɨn niuucari tihua'utá'asin
ɨ nej jɨn te'atánratziira ne'ɨmej jemi
ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan,
neajta huá'a jemi ɨ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ Judá.

9 Canu niyen che'atá nena'a éeni'icɨ'en

ɨ niuucari hua'utá'asin netɨj tihua'utá'a
a'ɨmej ɨ huá'avaujsimua'acɨ'ɨ,
a'ájna xɨcáara'an nej jetzen hua'utévaɨ,
neajta hua'iráavi'itɨ a'ujna u Egipto,
a'iné camu á'atee mej miyen huárɨni
a'ij nej ne'ɨjna jɨn tihuau'ɨjca ne'ɨjna jetze
ɨ niuucari nej raateájtuaa a'ɨmej jemi.
Mɨ ajta, capu ché'e nej jetze ruxe'eve'eca'a
nej rɨ'ɨ tihuá'ucha'ɨn.
10 A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari tɨ jéjcua
ɨ nej jɨn te'atánratziira a'ɨmej jemi
ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecan.
Ayee pu ajta ti'ixa ɨ tavástara'a tɨjɨn:
Tɨ'ɨj te'entipuá'are a'ájna xɨcáara'an jetze,
ayée nu ca'anɨjra'a hua'utá'asin
mej mi ra'utámua'aree ɨ ru tzajta'a
ɨ niuucari ɨ nej jɨn tí'aijta.
Ayee nu raateátuaasin ɨ neniuuca huá'axɨejniu'uca jetze,
seɨj neajta seɨj, temua'a naa.
Neajta nu inee huá'a Dios pu'éene'e na'ame.
Majta a'ɨɨme, a'ɨɨ mú neteɨtestemua'a muá'aju'u.
11 Majta a'ɨɨme, camu ché'e miyen tíhua'utá'itɨiira
ɨ ruxɨ'ej teɨte yee setá'aj ráamua'ati ɨ tavástara'a.
Camu xaa ne'u, a'iné naími'i
mú miyen nemua'atée muá'aju'u,
matɨj mena'a pua'amé ɨ teɨte,
a'ɨɨme ɨ mej cɨliéene'e jɨn títetateɨ,
majta a'ɨmej ɨ mej ve'ecán jɨn títetateɨ.
12 Neajta inee, nee nu niyen tíhua'utá'uuni'ira
ɨ mej jɨn a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a ineetzi jemi.
Neajta, canu ché'e ja'anáj niyen ra'utámua'areeri'i
ɨ mej jɨn neetzi jemi auteájturaa.
13 Ayee pu'u na'a, a'iné tavástara'a pu ayén jɨme'en ti'ixa yee "jéjcuacan nu jɨn niuucari huateátuaasin", ayée pu 'een jɨn ajta ayén tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ari mí'ime'ecan a'ɨjna ɨ niuucari tɨ amuacaí huá'a jemi raateájtuaa. Ajta a'ɨɨn tɨ ari mí'ime'ecánta já'araa, ajta caí ché'e ti'itɨj vaɨre'e, pu'uri tɨn antipuá'ari nain jɨme'e.

9

Ɨ ɨnaamua tɨ yen seijre'eca'a ɨiyen chaanaca japua

1 Ajta jɨme'en ɨ niuucari tɨ amuacaí a'ɨmej jemi raateájtuaa, ayée pu jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ye'í huárɨni mej mi raná'amiche'en ɨ Dios, ajta a'ij tɨ éene'e seíire'e a'ame a'ɨjna ɨ ɨnaamua.
2 Ajta a'ɨɨn ɨ ɨnaamua, hua'apua pu jɨn ájtaavijhuaca'a ɨ mej tzajta'an te'irá'a ɨ mej jɨn tí'ina'amiche'e. Ajta tzajta'an ɨ tɨ á jéjre'e ájtaavijhuaca'a, a'úu pu a'utéveeca'a a'ɨjna tɨ antitátzajmee, ajta a'ɨjna ɨ meesa tɨ ajta japuan e'etiá'a a'ɨjna ɨ pan tɨ Dios jemi huatétuiihuaca'a. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨ nu'u "a'ájna a'u tɨ Dios huateúra'ate."
3 Ajta, huarita'an a'ɨjna cɨɨxuri tɨ já'ita'a e'ecáaviɨj tɨ hua'apua, a'úu pu seɨj a'utéveeca'a ɨ ɨnaamua. Ayee mú te'etamuá'amua tɨjɨn "A'ɨjna tɨ Dios huápɨ'ɨ huateúra'ate".

4 A'uu pu tzajta'an seijre'eca'a a'ɨjna tɨ oro jɨ́n taavíjhuaca'a, mej majta
japuan tí'imuaɨ'ɨvejtacare'e cɨ́tzive'eri jɨme'e. A'uu mú majta ru'uteájtuaa
a'ɨjna ɨ́ chi'ira'an tɨ oro jɨ́n nain japua cámeijri'ihuaca'a, tɨ ajta urámuaaca'a
a'ɨjna tetej tɨ jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨjna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios amuacaí
te'ataújratziiri'i. A'uu pu ajta huiirájcati a'ɨjna ɨ́ xa'ari tɨ oro jɨ́n taavíjhuaca'a, tɨ
ajta tzajta'an urámuaanica'a a'ɨjna ɨ́ cua'ira, a'ɨjna ɨ́ mej miyen ratamuá'amua
tɨjɨ́n maná. A'uu pu ajta huiiráca'atii a'ɨjna ɨ́ Aarón itzɨ́j tɨ jetzen te'ejtaneájxɨ.
5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ɨ́ mej majta huápɨ'ɨ naa seijre'e,
a'úu mú japuan utiú'uuca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej hua'apua. A'ɨ́ɨ mú ru'ana jɨ́n
ra'avá'anajca'a a'ujna a'u tɨ Dios tihua'utá'uuni'iracare'e. A'iné ti'imu'ɨ́i ɨ́ mej
me'uun te'irá'a, capu cɨ'ɨpe tej íjii tiu'utaxáj seexu'ijmé'en nain tɨ́j na'a.
6 Matɨ́'ɨj meri nain rɨ́'ɨ tiú'uruu, ja'anáj tɨ na'a mú me'uun a'uteáru'ipiche'e
tzajta'an ɨ́ tɨ amuájca ɨ́ ɨnaamua a'ɨ́ime ɨ́ mej ve'ecán jɨ́n tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ Dios
jemi mej mi miyen huárɨni a'ij mej me'ɨ́jna jɨ́n tite'entiújmua'aree a'ij tɨ
tiú'ujxe'eve'e.
7 Ajta ɨ́ seɨ́j jetze ɨ́ ɨnaamua, seɨ́j pu'u a'uun a'uteáru'ipi tɨ́j na'a sei nine'ira'a
jɨme'e. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́ɨn pu'éene'e a'ɨ́jna tɨ jaítze'e ve'ecán jɨ́n tí'ivaɨre'eca'a ɨ́
Dios jemi. Ajta a'ɨ́jna huajáasime'e a'ɨ́jna ɨ́ xúure'e tɨ jɨ́n tiu'utámuaɨ'ɨvejta ɨ́
rujɨ́ɨmua'a ɨ́ tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ajta a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ teɨte, ɨ́ mej jɨ́n Dios
jemi auteájturaa.
8 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ayée pu jɨ́me'en tí'ita'ixaate'e tɨ
ayén huataújmua'a tɨ caí xɨ te'entácuuni'i tej ti te'uun a'uteárute a'ájna tɨ jeíhua
huápɨ'ɨ huateúra'ate ɨ́ Dios tɨ pua'a auj a'uun a'utéveeca a'ɨ́jna ɨ́ ɨnaamua tɨ á
jéjre'e é'eseijre'e.
9 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ á jéjre'e é'eseijre'e, ayée pu huataújmua'a ɨ́ hua'aye'ira ɨ́ mej
íjii huáteɨte. Ayee mú tí'ijrɨ'ɨre a'ɨ́ime ɨ́ mej miyen araúrasten me'ɨ́jna ɨ́ ye'irá.
A'ɨ́ɨ mú tí'itatú'iri ɨ́ Dios jemi ti'itɨ́j tɨ na'a mej tí'ipuaijve'e, majta ɨ́ mej
raatámuaɨ'ɨvajta.
Mí ajta, tɨ́j na'a tɨ ayén 'een ɨ́ mej raatámuaɨ'ɨvajta, capu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ xaa
raanaíjmire'en ɨ́ mua'atzíire'ara'an a'ɨ́jna tɨ rana'amiche ɨ́ Dios.
10 Capu xaa ne'u, a'iné ayée pu'u a'ɨ́jna jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ mej racua'aca nusu
mej raye'eca na'ari ɨ́ mej jɨ́n huaté'ɨ́ihuaxɨ'ɨn, naíjmi'i tɨ́j na'a pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́
mej mena'a jɨ́n tí'aijta a'ij tɨ huárɨni ɨ́ rujɨ́ɨmua'a. Ayee pu ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare
mej miyen rɨcɨ asta na'a caí Dios ayén raanaíjmire'en tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e.

I xúure'e tɨ jɨ́n huaújnaijmire ɨ́ niuucari tɨ jéjcua

11 Ajta íjii, Cɨríistu'u pu ayén huataseíjre itejmi jemi a'iné a'ɨ́ɨ pu ve'ecán jɨ́n
ti'itéjvee ɨ́ Dios jemi tɨ ij ayén a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ titaatá'an tɨ́j na'a tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn 'een tɨ
auj ayén teja'uré'enejsin. A'uu pu já'ita'a a'uteájrupi ɨ́ ɨnaamua jete tɨ jaítze'e
tí'ivaɨre'e, tɨ ajta jeíhua jaítze'e huateújnaijmire, a'iné capu ayén ájtaavijhuaca'a
muájca'a jɨme'e.
12 Seɨ́j pu'u a'uun a'uteájrupi a'ujna tɨ Dios ayén huateúra'ate. Ajta, capu
a'ɨ́ɨn huajáasime'e a'uun a'uteájrupi ɨ́ hua'axuure'e a'ɨ́mej ɨ́ caurasi nusu
a'ɨ́mej ɨ́ viseáaru'use, sino ruxuure'e pu jɨ́n a'uun a'uteájrupi tɨ ij raatáhuauni
tɨ tiu'utanájchita huá'a jetze me'ecan ɨ́ teɨte tɨ́j na'a rusén jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n
auteájturaa ɨ́ Dios jemi.
13 Jee xaa ne'u, cɨ́j pu caj tí'ivaɨre'eca'a mej miyen huá'aruuren a'ɨ́ɨme
ɨ́ mej ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, mej miyen hua'uté'ɨ́ɨraxɨ'ɨn me'ɨ́jna
jɨme'e ɨ́ hua'axuure'e ɨ́ caurasi, ajta ɨ́ hua'axuure'e ɨ́ tuuru'use. Majta mú jɨ́n
hua'acáviviiraca ɨ́ nasíjra'an ɨ́ viseáaru'u tɨ huáàcaj ɨ́ mej raateátai.
14 A'ɨ́j pu jɨ́n jeíhua pu huápɨ'ɨ jaítze'e jamuaaté'ɨ́iraxɨ'ɨn ɨ́ a'amua
mua'atzíira'a jetze a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ xúure'e tɨ Cɨríistu'u ra'iráaxɨre. Ajta,

aˈɨjna jetze ɨ xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ Dios tɨ rusén jɨ́n seijreˈe, aˈɨj pu jetze huateújcaˈanejcaˈa tɨ ij ayén caí tiˈitɨj jɨ́n aˈaturáa tɨˈɨj huataújmuaɨˈɨvejtacaˈa ɨ Dios jemi. Ayee pu ˈeen jɨ́n huarɨj sej si siyen raatapuáˈajta sej ráˈastijreˈe seˈɨjna ɨ yeˈirá tɨ caí chéˈe tiˈitɨj vaɨreˈe, sej si tiuˈutévaɨreˈen seˈɨjna jemi ɨ Dios tɨ iˈirúuri.

15 Aˈɨjpupjɨ́n, aˈɨɨpuaˈɨɨnpúˈeen tɨ ayén tiraaxɨˈepɨˈɨntare tɨ Dios jéjcuacan jɨ́n teˈateújratziira huáˈa jemi tɨ huaˈutajé mej mi miyen raˈancuréˈan aˈɨjna tɨ tihuáˈaciˈɨti tɨj naˈa rusén jɨmeˈe aˈij tɨ Dios teˈataújratziiriˈi. Ayee pu téˈeme, aˈiné Cɨríistuˈupuhamɨˈiˈɨjna jɨmeˈe tɨ ij huáˈariˈi ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi matɨˈɨj mauj ráˈastijreˈecaˈa meˈɨjna ɨ niuucari ɨ tɨ amuacaí jɨ́n teˈataújratziiriˈi ɨ Dios.

16 Ayee pu tíˈeen, tɨ puaˈa ayén seijreˈe ɨ cuapée tɨ jetzen téˈeyuˈusiˈi tɨ nuˈu ayén tíˈiraciˈɨti seɨj ɨ jaˈatɨ, amuacaícan pu ayén ruxeˈeveˈe tɨ aˈɨjna ɨ jaˈatɨ huámɨˈɨni tɨ ayén cuapée jɨ́n teˈataújratziiriˈi.

17 Jee xaa neˈu, aj pu xaa ayén tíˈivaɨreˈe aˈɨjna ɨ cuapée tɨ puaˈa ayén huámɨˈɨni aˈɨjna ɨ jaˈatɨ tɨ aˈɨjna jɨ́n teˈataújratziiriˈi. Ajta, tɨ puaˈa auj ruuri aˈɨjna ɨ jaˈatɨ, capu aˈatzu tiratévaˈɨri ɨ seɨj aˈɨjna ɨ cuapée ɨ jaˈatɨ tɨ ayén tíˈiraciˈɨti.

18 Aˈɨjpujɨ́n, ayée pu ajta ayén ruxeˈeveˈecaˈa tɨ aˈɨɨnniuucari tɨ amuacaícan jɨ́n teˈataújratziiriˈi ɨ Dios, aˈɨɨpu ajta aˈɨjna jɨ́n tiˈihuaújxɨˈepɨˈɨntariˈiriˈi aˈɨjna jɨmeˈe tɨ tiˈitɨj ruxuureˈe airáaxɨre.

19 TɨˈɨjaˈɨɨnMoisés teecan ayén tihuaˈutánamuajriste naíjmiˈica ɨ teɨte tɨj naˈa ayén téˈeyuˈusiˈihuacaˈa jetzen ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tíˈaijta, aˈɨɨpu tírajnájchi aˈɨjna ɨ huaˈaxuureˈe ɨ viseáaruˈu, ajta jamuan ɨ huaˈaxuureˈe ɨ caurasi aˈɨjna ɨ jaj jamuan, ajta jamuan aˈɨjna ɨ muxaj tɨ paˈu, ajta jamuan aˈɨjna ɨ hisopo piˈista. Aj pu ij, aˈɨjna jɨ́n, ayén raatétzutijraxɨ ɨ yuˈuxari tɨ jíriˈi, ajta huaˈutétzutijraxɨ naíjmiˈica ɨ teɨte.

20 Ayee pu aˈɨjna jɨ́n huarɨj, aj puˈi ayén tihuaˈutáˈixaa tɨjɨ́n: “Aˈɨɨpuaˈɨɨnpúˈeen ɨ xúureˈe tɨ jɨ́n ayén tiúˈuxɨˈepɨˈɨntariˈihuacaˈa aˈɨjna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios ayén teˈataújratziiriˈi múˈejmi jemi. Ayee nu neˈɨjna jɨ́n huarɨj aˈij tɨ aˈɨɨnntitaataˈaíj.”

21 Ajta aˈɨɨnMoisés teecan, ayén cheˈatá naˈa xúureˈe jɨ́n raatétzutijraxɨ aˈɨjna ɨ ɨnaamua, ajta tɨj naˈa tiˈipuaˈamé ɨ xaˈari, ajta ɨ tuxaˈa ɨ mej jɨ́n tíˈivaɨreˈe aˈujna ɨnaamua jete.

22 Jee xaa neˈu, ayén tiˈayajna. Jɨmeˈenaˈɨjna ɨ niuucari ɨ mej jɨ́n tíˈaijta, tɨmuaˈa mú tɨ́n nain huateúˈɨˈiraxɨ xúureˈe jɨmeˈe. Ajta, tɨ puaˈa caí tiˈitɨj raˈiráxɨreˈen ɨ ruxuureˈe, capu aˈij tíˈirɨˈɨri tɨ ayén tihuaˈutáˈuuniˈi ɨ teɨte ɨ mej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi.

Ɨ muaɨˈɨvéjri tɨ xaa jaítzeˈe rɨˈen

23 Aˈɨjpujɨ́n ayén ruxeˈeveˈecaˈa mej miyen raatéˈɨiraxɨˈɨn tɨj naˈa tɨ ayén seijreˈecaˈa tɨj cɨéenimeˈaraˈan púˈeen aˈɨjna tɨ júteˈe éˈeseijreˈe. Ajta ayén ruxeˈeveˈecaˈa tɨ jaˈatɨ ayén raatéˈɨiraxɨˈɨn aˈɨjna tɨ júteˈe éˈeseijreˈe aˈɨjna jɨmeˈe ɨ muaɨˈɨvéjri tɨ jaítzeˈe rɨˈen caí ɨ mej jɨ́n miyen tíˈijrɨˈɨre íiyen chaanaca japua.

24 Ajta aˈɨɨnCɨríistuˈu, capu aˈuun aˈuteájrupi ɨnaamua jete tɨ muájcaˈa jɨ́n ájtaavijhuacaˈa, tɨ ajta ayén ˈeen tɨj cɨéenimeˈaraˈan aˈɨjna tɨ júteˈe éˈeseijreˈe, sino aˈúu pu u ta japua aˈuteájrupi ɨ Dios jemi ta jetze meˈecan.

25 Ajta, capu aˈuun aˈuteájrupi tɨ ij muˈiitɨ́ huataújmuaɨˈɨvejta tɨj ajta aˈɨɨnntɨ veˈecán jɨ́n tíˈivaɨreˈe íiyen chaanaca japua. Ayee pu tɨj naˈa seɨj nineˈiraˈa jetze aˈɨɨpu aˈuteáruˈipi aˈájna tɨ Dios huateúraˈate tɨ ij raatétzutijraxɨˈɨn xúureˈe jɨmeˈe tɨ aˈɨɨnruseɨj caí raˈiráaxɨre, sino seɨj puˈu aˈuun aˈuteájrupi aˈɨjna ɨ CɨríistuˈuCɨríistuˈu.

26 Na'ari caí, ayée pu ruxe'eve'e á'ame'enche'e ti a'ɨ́in mu'iití rajpuaíitzi
á'ame'enche'e tíj na'a ti huataseíjre ɨ́ chaanaca tej japuan yen seijre'e.
Mí ajta, ayée pu xaa ne'u ti'ayajna ti a'ɨ́in seíj na'a ayén huataseíjre íjii ti ari
nain te'entipuá'ajte ti ij ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ́ Dios jemi.
Ayee pu 'een jɨ́n ra'antipuá'ajte a'ɨ́jna ti ruseíj huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a.
27-28 Ajta, ayée pu ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ teɨte ti seíj na'a
ayén tiráaciɨ'iti ɨ́ teáata'a ti huámɨ'ɨni, ajta á'iyen Dios rá'axɨjte'en. Ayee pu
che'atá na'a 'een ti a'ɨ́in Ciríistu'u seíj na'a huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a huá'a jetze
me'ecan ɨ́ teɨte ti ij huá'ari'i ɨ́ mej jɨ́n mu'iití auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta, a'ɨ́ɨ
pu ajtahua'a huataseíjre'esin huá'a jemi ɨ́ mej a'ujca'anéecan jɨ́n rachú'eve'e.
Capu ché'e puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n á'atura ɨ́ teɨte sino a'ɨ́ɨ
pu icu hua'irátuaasin.

10

Capu rɨ'ɨrí ti a'ɨ́in niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta ayén hua'unaíjmire'en ɨ́ teɨte

1 Ajta a'ɨ́in ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, ayée pu'u na'a 'een tíj ciéenime'ara'an
tíj na'a ti íɨ'ixɨ'epɨ'ɨn ti ayén teja'uré'enejsin. Capu a'ɨ́in pú'een a'ɨ́jna ti
tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta, a'iné ayée pu ruxe'eve'e mej miyen
che'atá mena'a tiu'utámuaɨ'ɨvejta tíj na'a seíj nine'ira'a jɨme'e, a'ɨ́j pu jɨ́n capu
a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri ti a'ɨ́in niuucari ayén hua'unaíjmire'en a'ɨ́mej ɨ́ mej jemin
ajteáxɨ́ri ɨ́ Dios jemi.
2 Na'ari caí, ti pua'a pɨ́ na'a, ¿ni qui mecaí raatapuá'ajtanche'e mej miyen
tiu'utámuaɨ'ɨvejta? Jee xaa ne'u, a'iné ti pua'a miyen tihua'utá'uuni'irache'en
ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, camu ché'e miyen ra'utámua'aréerejche'e mej
ti'itíj jɨ́n auteáturan.
3 Mí ajta, ayée mú me'ɨ́jna jɨ́n ra'utámua'aree tíj na'a seíj nine'ira'a ɨ́ mej jɨ́n
Dios jemi auteájturaa me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tí'imuaɨ'ɨvejtaca.
4 Ayee pu'u na'a, a'iné capu rɨ'ɨrí ti ayén a'ɨ́jna jɨ́n tihua'utá'uuni'i ɨ́ mej jɨ́n
auteájturaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ hua'axuure'e a'ɨ́mej ɨ́ tuuru'use, majta
a'ɨ́mej ɨ́ caurasi.
5 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ'ɨj a'ɨ́in Cɨríistu'u yen huataseíjre íiyen chaanaca japua, ayée pu
tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
Capej piyen raataxɨ́'eve nej ti'itíj tiu'utámuaɨ'ɨvejta
na'ari nej ti'itíj tiu'utátuiire'en mú'eetzi jemi,
sino ayée pej rɨ́'ɨ náaruu ɨ́ nej ratéhua'ira'a.
6 Capu a'atzu mua'aránajcheca'a
mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta mú'eetzi jemi
ɨ́ mej hua'uteátaij na'ari
ɨ́ mej miyen tiu'utátuiri'i mú'eetzi jemi a'ɨ́jna jɨme'e
ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa mú'eetzi jemi.
7 Netɨ́'ɨj ni niyen tiu'utáneixaa yee:
“Me'ecui xaa, ayée nu 'een jɨ́n mú a'uvé'emej
nej ni niyen te'ará'asten a'ij pej tí'ijxe'eve'e,
mú'ee, mɨ pej Dios pú'een, a'ij ti neetzi jɨme'e
té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze ti jíri'i.”
8 Amuacaí pu ayén tiu'utaxájtaca'a yee ti Dios caí ra'aránajcheca'a mej
miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejta na'ari mej ti'itíj tiu'utátuiire'en ɨ́ jemin. Ajta yee ti
caí raataxɨ́'eve mej miyen tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a ɨ́ mej hua'uteátaij nusu mej
me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios
jemi. Naímɨ'i tíj na'a mej miyen tí'imuaɨ'ɨvejta, ayée pu tíhua'uta'aíj mej miyen
huárɨni a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

9 Ajta á'iyen ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín: “Me'ecui xaa, ayée nu 'een jín mú
a'uvé'emej nej ni niyen te'aráasten a'ij pej tí'ijxe'eve'e mú'ee, mɨ pej Dios
pú'een.” Ayee pu huataújmua'a a'ínja tɨ raataxájtaca'a tɨ a'íɨn ari ra'uré'uu
a'ínja í niuucari tɨ amuacaí huatétuiihuaca'a tɨ ij raateájtuaani í tu'uvé'eteajtɨ.
10 Ajta, a'iné ayén ruxí'evi'ira'a jín mú a'uvé'emej, a'íɨ pu ajta ayén
tu'iráavi'itɨ tíj na'a rusén jɨme'e a'ínja jɨme'e tɨ ayén huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a í
rutevij jɨme'e a'ínja í Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Cɨríistu'u pu ayén tihua'utá'uuni'i í mej jín auteájturaa í Dios jemi

11 Ajta ja'atí tɨ na'a tɨ ve'ecán jín ti'itéjvee í Dios jemi, ayée pu nain túјca'ari
tzajta'a tí'ivaɨre'e a'ínja jɨme'e í tɨ jín tira'íjca. Ja'anáj tɨ na'a ayén che'atá
na'a tí'imuaɨ'ɨvejtaca, a'ínja tɨ caí ti'itíj vaɨre'e tɨ ij tihua'utá'uuni'i í mej jín
auteájturaa í Dios jemi.
12 Mí ajta a'íɨn Cɨríistu'u, tí'ɨj ayén seíj na'a tiu'utámuaɨ'ɨvejtaca'a tɨ ij ayén
tihua'utá'uuni'i tíj na'a rusén jɨme'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi, a'íɨ pu
a'uun a'ujyeíjxɨ rɨ'ɨríinta'a í Dios.
13-14 Aj pu'i a'utéjche tɨ raachú'eve'en asta na'a caí temua'a naa ti-
hua'utémua'itɨn naíjmi'ica í mej rájcha'ɨɨre'e, a'iné seíj pu jín í muaɨ'ɨvéjri, ayén
hua'unaíjmire tíj na'a rusén jɨme'e a'ímej í tɨ hua'iráavi'itɨ.
15 Ajta a'íɨn xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu che'atá na'a ti'ixa itejmi jemi.
Amuacaí pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:
16 Ayee pu ti'ixa í tavástara'a tɨ jíme'en yee:
A'ii pu a'íɨn pú'een í niuucari
í nej jín te'atánratziiri'i huá'a jemi
tí'ɨj te'entipuá'are a'ájna xɨcáara'an jetze.
Nee nu niyen hua'utá'asin mej mi miyen ra'utámua'aree í ru tzajta'a
í niuucari í nej jín tí'aijta.
Neajta nu niyen raateátuaasin ne'ínja í niuucari
í huá'amua'atziira'a jetze.
17 Ajta ayén ti'ixa tɨjín:
Canu ché'e ra'utámua'areeri'i
í mej jín neetzi jemi auteájturaa
na'ari í mej jín a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a.
18 A'íj pu jín, camu ché'e miyen tí'imuaɨ'ɨvejtaca me'ínja jɨme'e í mej jín
auteájturaa í Dios jemi, a'iné Dios pu ari tihua'utá'uuni'iri'i.

Mej nu'u te'utáviicua'i

19 Ajta íjii, ne'ihuaamua'a, ayée pu ti'itá'aca tej ti taxɨéehua te'uun a'uteárute
teyujta'a a'u tɨ Dios e'irájca a'ínja jɨme'e tɨ a'íɨn Jesús ra'iráaxɨre í ruxuure'e ta
jetze me'ecan.
20 A'íj pu jín ayén jéjcuacan jín taatájuyete í tej japuan huajú'un tej ti teajta
já'ita'a a'uteárute a'u tɨ e'ecáaviɨj a'ínja í cíɨxuri tej ti te'uun tzajta'an ruurican
jín huateáturan te'ínja jemi a'ínja jɨme'e tɨ rujíme'en huataújmuaɨ'ɨvejtaca'a.
Ajta a'íɨn í cíɨxuri, yee pu huataújmua'a í tévira'an a'ínja í Jesús.
21 Ajta, íjii pu ayén ve'ecán jín tí'ivaɨre'e í jemin ta jetze me'ecan í tej
teɨtestemua'ame'en pú'een í Dios.
22 A'íj pu jín, tiché'e tiyen vejli'i ajteáxɨire í jemin tetíj teɨte í tej tzáahuati'ira'a
jín uraríen seijre'e í ta tzajta'a. Tiché'e taxɨéehua jemin ajteáxɨire te'ínja
jɨme'e tej tiyen rá'atzaahuate'e tɨ ayén ti'ayajna tɨ a'íɨn Dios rí'ɨ titaatá'asin
a'ínja jɨme'e tɨ a'íɨn Cɨríistu'u ari taaté'ɨiraxɨ í taxɨejniu'uca jetze tej ti caí ché'e
ra'utámua'aree í tamua'atzíira'a jetze a'ínja tɨ a'ij pua'a 'een. Nain pu jín icu,
taaté'ɨiraxɨ í ta jetze.

23 Tiché'e tiyen te'ɨ́jna jɨ́n te'utáviicua'i tej teuj tiyen té'atzaahuate'e a'ij tej teri tihua'utá'ixaa ɨ́ teɨte a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej rachú'eve'e. Ché'e caí ti'itɨ́j ayén ca'anɨ́jra'a tatá'acare'en tej ti caí ché'e té'atzaahuate'e ɨ́ CɨríIstu'u, a'iné a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara tɨ runiuuca jɨ́n te'ataújratziiri'i itejmi jemi.
24 Tiché'e tiyen huárɨni tej ti ca'anɨ́jra'a huatáta'an seɨj teajta seɨj tej ti huátaxe'eve'en, teajta tiyen huárɨni tɨ xɨ́'epɨ'ɨn jɨme'e.
25 Tiché'e caí raxɨéehuata tej tiyen caí ché'e e'etítase'ɨrihua'an a'ij mej tí'ijrɨ'ɨre ɨ́ seica, sino tiché'e jaítze'e ca'anɨ́jra'a huatáta'an tej ti tiyen rɨ́'ɨ ti'ihuátaxe'eve'en tetɨ́j ta'ihuaamua'a te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén titá'amitɨejte'e tɨ a'ájna xɨcáara'an jetze ari teja'uré'enejsin.

Mej nu'u caí ché'e a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ

26-27 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a tiyen taxɨ́'evi'ira'a jɨ́n teuj tiyen a'ij pua'a ti'itítacha'ɨɨ tetɨ́'ɨj teri ráamua'areeri'i a'ij tɨ tirá'axa a'ɨ́jna jetze ɨ́ yu'uxari tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n té'axa, capu ché'e tí'itacɨ'ɨti seɨ́j ɨ́ muaɨ'ɨvéjri ɨ́ tɨ jɨ́n Dios titaatá'uuni'i, sino a'ɨ́ɨ pu'u xaa ayén tí'itacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ tziɨ́ni'ire'e, tɨ a'ɨ́ɨn Dios puaíjtzi jɨ́n taatá'asin. Huápɨ'ɨ pu puaíjtzi jɨ́n hua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ́ mej rájcha'ɨɨre'e. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huá'aruuren tɨ́j taij tɨ nain jɨ́n tí'ita'iraca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ.
28 Jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ra'utéyu'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan, tɨ pua'a hua'apua, na'ari huaíca meti'iseíiraca'a tɨ ja'atɨ́ ayén ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta, tɨ pua'a miyen raataxáj yee a'ɨ́ɨ pu ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa, camu ché'e rá'ancu'uvajxɨ'ɨsin, sino méjje'icatan.
29 Ajta jaítze'e pu a'ij pua'a tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ pua'a mé rúurɨeni a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios. Jéihua pu huápɨ'ɨ jaítze'e puaíjtzi jɨ́n tiraatá'asin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén raatéxɨeehuataca'a a'ɨ́jna ɨ́ xúure'e tɨ jɨ́n raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i, tɨ ajta jɨ́n Dios ru'iráavi'itɨ. A'ɨ́j pu ajta jɨ́n raataniú'ucaste a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios.
30 Ayee pu té'eme, a'iné tu'uri ramua'ate a'ɨ́jna tɨ ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: “Ayee pu tí'ineɨ'ɨɨcɨpua ineetzi nej ni puaíjtzi raatá'an ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.” Ajta ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Tavastara'a pu huá'axɨjte'en ɨ́ ruteɨ́testemua'a.”
31 Jee xaa ne'u, jeíhua pu huápɨ'ɨ tziɨ́ni'ire'e tɨ Dios tɨ i'irúuri ayén ra'uxɨ́jte'en seɨ́j tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ jemin.

Ruxe'eve'e mej nu'u te'utáviicua'i

32 Setá'aj ra'utámua'aree a'ij tɨ éeni'icɨ'e seijre'eca'a a'ájná'ɨmua, setɨ́'ɨj amua-caí ra'ancuré'a se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a. Aj xu si te'utáviicua'iri'i se'ɨ́jna ɨ́ sej jɨ́n huáviicua'ire. Jéihua xu rajpuaíjtzica'a.
33 A'ajná'ɨmua ne'u mú miyen amá'uxɨeehuari'iri'i, meti'iseíiraca'a ɨ́ teɨte. Majta, a'ij mú pua'a amuáaruu. A'ajná'ɨmua ne'u, mú'een xu seajta ca'anɨ́jra'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ seica, ɨ́ mej miyen che'atá mena'a rajpuaíjtzica'a, a'iné naími'i xu ru'ihuaamua'a pú'een.
34 Mú'een xu huá'ancu'uvajxɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej aiteánami'ihuaca'a. Seajta siyen se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave temua'a naa matɨ́'ɨj miyen tejamuá'ari'iri'i ɨ́ sej tí'ijcha'ɨɨca'a. Ayee xu 'een jɨ́n siyen huataújtemua'ave, a'iné xu'uri ra-mua'areereca'a rujɨ́mua'a sej siyen tí'ijcha'ɨɨ ɨ́ Dios jemi se'ɨ́jna tɨ tejá'amua'a tɨ jaítze'e rɨ́'en, tɨ ajta ayén seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
35 A'ɨ́j pu jɨ́n, caxu yá'ujɨpuan ɨ́ sej a'ujca'anéecan jɨ́n rachú'eve'e, a'iné jeíhua pu huápɨ'ɨ tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen te'utáviicua'iri'i.
36 Jee xaa ne'u, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i, sej si seajta siyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e tɨ i ayén tejamuáacɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i mú'ejmi jemi.

37 Ayee pu'u na'a, a'iné capu a'atzu á'ateeri a'ij ti té'eyu'usi'i tijín:
A'ífjna ti yé uvé'enejsin,
a'íi pu xaa huataseíjre'esin.
Capu ché'e á'ateeri.
38 Ajta a'íin ti ri'éene'ecán jín huateájturaa ineetzi jemi,
a'íi pu a'ífjna jín ruuri a'ame
a'ífjna jime'e ti té'atzaahuate'e.
Mí ajta, ti pua'a a'íin caújxieehuata,
capu a'atzu na'aranáache a'ame yú ne tzajta'a.
39 Mí teajta iteen, catu huá'a jetze ajtéme'ecan í mej miyen caújxieehuataca, a'íime í ti Dios hua'antipuá'ajte'esin. Catu xaa ne'u, sino teen tu huá'a jetze ajtéme'ecan í mej té'atzaahuate'e, a'íime í ti Dios hua'irátuaasin tíj na'a rusén jime'e.

11

A'íime í mej té'antzaahua

1 Ayee pu tí'een tej tiyen té'atzaahuate'e, a'íj tu jín tiyen ramua'aree ti ayén té'eme a'ífjna í tej jín tí'ichu'eve'e. A'íj tu ajta jín ramua'aree ti ayén ti'ayajna í tej caí rasise'i.
2 A'ífjna jín mej té'antzaahua a'íime í mej mejmí'i seijre'eca'a í tavaújsimua'aci'i, a'íj pu jín Dios ayén rí'i tihua'utéxajtaca'a.
3 A'ífjna jín tej té'atzaahuate'e, a'íj pu jín ayén titá'amitiejte'e ti naíjmi'i tíj na'a íjii ti tí'iseijre'e, ayée pu 'een jín huataseíjre a'ífjna jime'e ti caí seijre'eca'a, a'iné Dios pu ayén raataxájtaca'a.
4 A'ífjna jín ti ayén té'antzaahua a'ífjna í Abel teecan, a'íj pu jín ayén tiu'utámuai'ivejtaca'a í Dios jemi ti'itíj jime'e ti jaítze'e ri'éene'ecán jín seijre'eca'a í Dios jemi caí a'ífjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a a'ífjna í Caín teecan. A'íj pu jín Dios ayén jíme'en tiraataxájtaca'a ti a'íin Abel ri'éene'ecán jín huateájturaa í jemin a'ífjna jime'e ti ra'ancuré'a a'ífjna ti jín tiu'utámuai'ivejtaca'a. Ajta a'íin í Abel, a'íi pu xaa huamí'i. Mí ajta, aúche'e pu tí'ita'ixaate'e a'ífjna jime'e ti té'antzaahua.
5 A'ífjna jín ti té'antzaahua a'ífjna í Enóc, a'íj pu jín Dios ayén ya'uví'iti u ta japua ti ij caí ráaci'iti ti huámi'ini. Majta í seica, camu mé'e yá'uteu a'ífjna jime'e ti Dios ya'uví'iti. Ayee mú jíme'en tiu'utaxájtaca'a ti nu'u ra'aránajcheca'a í Dios a'ij ti ti'itiújcha'iica'a.
6 Ajta ti pua'a ja'atí caí té'atzaahuate'e, capu a'atzu ri'irí ti a'íin ja'atí ayén huárini a'ij ti tira'aráanajche í Dios.
Ayee pu tí'een, a'iné ti pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e ti vejli'i ajteáxiire í Dios jemi, amuacaí pu ayén ruxe'eve'e ti a'íin ja'atí ayén té'antzaahuate'en ti Dios seijre'e, ajta ti a'íin Dios ayén rí'i tihua'atá'aca a'ímej í mej a'ujca'anéecan jín rahuauhuau.
7 A'íi pu ajta té'antzaahua a'ífjna í Noé teecan. A'íj pu jín, tí'ij Dios ayén tiraatániu'uche a'ífjna jime'e ti nu'u ayén teja'uré'enejsin, aj pu'i a'íin Noé rá'antzaahua, ajta á'iyen raatétaahuaca'a a'ífjna í canuuhua'a ti ve'ée, tí'ij ajta jín hua'utévai í ruteítestemua'a mej mi caí huácui'ini. Ayee pu a'ífjna jín huaríj, a'íi pu hua'utá'a a'ímej í mej íiyen japuan seijre'eca'a í chaanaca mej ráamua'aree mej caí xí'epi'in rijcaa í Dios jemi. A'íj pu jín, ayée pu tiraací'i a'ífjna í Noé teecan tí'ij ayén ri'éene'ecán jín huateáturan í Dios jemi a'ífjna jime'e ti té'antzaahua.
8 Ayee pu che'atá na'a té'antzaahua a'ífjna í Abraham teecan. A'íj pu jín ayén ra'ará'astijre tí'ij Dios ayén raata'íteca'a ti a'uun á'ura'ani a'ujna a'u ti

yé'eciʼiti. Aʼíj pu jín, aʼíin caí ramuaʼareereca'a a'u ti á'ume, aʼíi pu a'uun á'uraa.
9 Aʼíjna jime'e ti té'antzaahua, aʼíi pu á'ucatii a'u ti caí é'eme'ecan, a'ájna seíj chuéjra'a japua ti jíme'en Dios ayén te'ataújratziiriʼi ti ayén yé'eciʼiti. A'uu pu á'ucatii navij chi'ira'a jete aʼíjna jamuan í Isaac teecan, ajta aʼíjna í Jacobo teecan, í ti huá'a jemi Dios ayén che'atá na'a aʼíjna jín te'ataújratziiriʼi ti ayén tihuá'uciʼiti tíj ajta tí'ijciʼiti aʼíjna í Abraham teecan.

10 Aʼíj pu jín ayén huaríj a'iné ayée pu tí'ijchu'eve'eca'a ti a'uun a'uteárute a'ájna chajta'a ti caí ja'atí ja'anáj raté'uuna aʼíjna jime'e ti Dios ruseíj ráasiiimua'a a'ij ti seíire'e a'ame, ajta rá'ajtaahuaca'a.

11 Aʼíjna jime'e ti té'antzaahua aʼíjna í Sara teecan, aʼíj pu jín Dios ayén tiraatá'a ti ayén pa'ariʼi huataseíjre'en í jetzen, capu amín a'ij ti ari huápiʼi ucaristaca'a. Ayee pu aʼíjna jín ayén tiraacíʼi aʼíjna jime'e ti ayén tirá'amitiejte'eca'a ti aʼíin Dios ayén araúrastejsin aʼíjna jime'e í ti jín te'ataújratziiriʼi.
12 Aʼíj mú jín miyen airáane mu'iití meʼíjna jetze seíj ti ari á'ame'erejca'a. Ayee mú mu'iití huataseíjre í yaújmua'ame'en matíj mena'a pua'amé í xu'ura'ave í mej júte'e é'eseijre'e, nusu matíj majta miyen ará'aseca'a tíj í sej ti a'uun é'ejca a'u ti e'eve'e'ástime í jaj ti ve'ée. Ayee mú mu'iicáa ti caí riʼiríí ti ja'atí hua'uté'itien.

13 Naímiʼi aʼíime mej caí xi ra'ancuré'aca'a meʼíjna ti jín Dios te'ataújratziiriʼi aʼíjna jime'e mej té'antzaahua, aʼíi mú huácuii. Cu xiee mu'uri aʼimuá raseíira, majta aʼimuá a'uté'uu maraatateújte meʼíjna ti tihuá'aciʼiti aʼíjna jime'e mej té'antzaahua. Ayee mú meʼíjna jín huaríj, ayée mú majta meʼíjna jín tiraataxájtaca'a yee mej caí huá'a jetze ajtéme'ecantaca'a aʼímej í mej íiyen huachéjme chaanaca japua, majta ca'anírja'a jín u e'eráaci í ruche.

14 Ajta, ti pua'a miyen tí'ixajta í teite matíj aʼíime, ayée pu huataújmua'a aʼíjna í mej miyen ti'ixa tijín mu'uri seíj chuéjra'a úuhuaumen a'u mej a'uté'en.
15 Ajta aʼíjna í seíj chuéjra'a í mej nu'u rúuhuaumen, capu a'ájna pítejá'arici a'u mej u e'eráaci, a'iné ti pua'a miyen ra'utámua'aréerejche'e meʼíjna í chuéjra'a í mej japuan e'eráaci, ayée pu riʼiríistaca'a mej huaré'eciinejche'e.

16 Mí majta aʼíime, mu'uri miyen raxíʼeve'eca'a mej a'uun a'uté'en seíj chuéjra'a japua ti jaítze'e ríʼen. Ayee pu huataújmua'a aʼíjna í niuucari tijín seíj chuéjra'a mú úuhuaumen ti ta japua é'eseijre'e. Aʼíj pu jín, capu ratévi'iraste'e í Dios mej miyen raatámua'ati tijín huá'a Dios pu pú'een, a'iné aʼíi pu ari ríʼi ráaruu seíj chajta'a a'u mej a'uteáturan tíj na'a rusén jime'e.

17-18 Aʼíjna jime'e ti té'antzaahua aʼíjna í Abraham teecan, aʼíj pu jín tíʼij Dios ayén raatéeseij, aʼíi pu raatámuaiʼivajtaca'a í ruyauj aʼíjna í Isaac teecan. Aʼíjna í ja'ati ti ra'ancuré'a aʼíjna ti jín te'ataújratziiriʼi í Dios, aʼíi pu ajta ayén titaúura'acare'e ti raatámuaiʼivajta í ruyauj ti seíj na'a pú'een, ti ajta jíme'en Dios ayén raataxájtaca'a tijín: “Naímiʼi í mej a'iránejsin mú'eetzi jetze, ayée mú raatámua'atzi tijín huá'aya'upua pu pú'een aʼíjna í Isaac.”

19 Aʼíj pu jín ayén tirá'amitiejte'eca'a aʼíjna í Abraham ti aʼíin Dios raayíʼitihua'a ti hua'ajjájpuan a'ímej í teteca í mej meri huácuii. Ajta, tíʼij Dios ayén raatátui í yaujra'an, ayée pu tiraatámitiejte ti aʼíin Isaac a'itáraa huá'a tzajta'a í mej meri huácuii.

20 Aʼíjna jín ti mé'e ajta té'antzaahua, aʼíjna í Isaac teecan, aʼíj pu jín ayén rájhuaviiriʼi í Dios ti aʼíin ríʼi tihua'uteájtuaani mejca'ihuáyee í yaújmua'ame'en aʼíjna í Jacobo teecan, ajta aʼíjna í Esaú teecan.

21 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Jacobo teecan, a'ɨj pu jɨn tɨ'ɨj ari á'ame'erejca'a, aicaújtuta japuan ɨ ru'itzɨj, rɨ'ɨ tihua'uteájtuaa seɨj ajta seɨj ɨ yaújmua'ame'en a'ɨjna ɨ José teecan. A'ɨɨ pu ajta raná'amiche'e ɨ Dios.

22 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ José teecan, a'ɨj pu jɨn, tɨ'ɨj ari vástacɨra'itaca'a, ayée pu tihua'utá'ixaa a'ɨjna jɨme'e mej nu'u miyen huiráaju'un a'ɨɨme ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a mej mi seɨj chuéjra'a japua a'uté'en. Ajta pu ayén tíhua'uta'aíj a'u mej téje'evá'anan ɨ tí'icariira'an.

23 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ vaújsimua'ame'en a'ɨjna ɨ Moisés teecan, a'ɨj pu jɨn, tɨ'ɨj huanú'ihuaca'a, a'ɨɨ mú raaté'avaataca'a huaíca máxcɨra'i jɨme'e a'iné ayée pu tihuá'amitɨejte'eca'a tɨ naa seijre'eca'a a'ɨjna ɨ pa'arɨ'ɨ. Majta, camu raatátziɨn a'ɨjna ɨ tɨ jɨn tiu'uta'aíjtaca'a a'ɨjna ɨ rey mej nu'u huá'ucui'ini ɨ tɨ'ɨríi mej teteca.

24 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Moisés teecan, tɨ'ɨj ari vástaca'a, capu huataúra'a mej miyen raatámua'ati tɨjɨn yaujra'an pu pú'een a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a ɨ rey tɨ rape'eri.

25 Ayee pu tiraaxɨ'epɨ'ɨntare tɨ ayén rajpuaíitzi á'ara'ani a'ɨmej jamuan ɨ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios. Ajta, capu a'atzu ra'aránajcheca'a tɨ ayén a'atzu á'ateevi'in huataújtemua'ave'en a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén huárɨni a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een ɨ Dios jemi.

26 Ayee pu tirá'amitɨejte'eca'a tɨ ayén jaítze'e ratéva'ɨri mej miyen tirá'uxɨeehuari'i Cɨríistu'u jetze me'ecan caí tɨ ayén tiratéva'ɨri tɨj na'a tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche ɨ mej tí'ijcha'ɨɨ a'ɨɨme ɨ mej tí'aijtaca'a a'ujna u Egipto. Ayee pu 'een jɨn ayén rachú'eve'eca'a a'ɨjna tɨ tí'iracɨ'ɨti ɨ Dios jemi.

27 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua, a'uun pu e'erájraa u Egipto. Ajta, capu raatátziɨn tɨ pua'a jeíhua huápɨ'ɨ huataniú'ucan a'ɨjna ɨ rey, sino temua'a pu te'utáviicua'iri'i. Cu xɨee tɨ cuj a'ɨmuá raseíireca'a a'ɨjna ɨ Dios tɨ caí seijre'e.

28 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua, a'ɨj pu jɨn ayén te'ará'aste a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen Dios tihua'utá'uuni'i. Ayee pu 'een jɨn ra'ajtépɨtijraxɨ xúure'e jɨme'e tɨ i caí ayén tihuá'ucɨ'ɨti a'ɨjna tɨ huá'acui'ini a'ɨmej ɨ mej anáaté'ee huanúnu'ihuaca'a.

29 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ teɨte, a'ɨj mú jɨn miyen antacɨj ɨ jaj japua tɨ ve'ée tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨn Jaj tɨ Pa'u. Ayee mú japuan antacɨj tɨj chuej tɨ huáchi. Mɨ majta, a'ɨɨme ɨ mej Egipto é'eme'ecantaca'a, matɨ'ɨj miyen raataxɨ'eve mej miyen che'atá mena'a huárɨni, matɨ'ɨj mi auujámɨj.

30 A'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua ɨ mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, a'ɨj pu jɨn matɨ'ɨj meri aráhua'apua xɨcaj pua'amé ataújnajcheca'a a'ujna chajta'a, aj pu'i á'avatzɨ ɨ jaxu'u ɨ tɨ jɨn ré'enami'ihuaca'a a'ujna chajta'a, u Jericó.

31 A'ɨjna jɨme'e tɨ té'antzaahua a'ɨjna ɨ Rahab teecan, a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a tɨ huá'ajijve'eca'a mej mi jamuan ji'ipite'e, a'iné a'ɨɨ pu temua'a naa hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨmej ɨ mej miyen te'uhuaré'ixɨ'ere'en ɨ chajta'a, a'ɨj pu jɨn caí huamɨ'ɨ huá'a jamuan ɨ mej caí ra'ará'astijre ɨ Dios.

32 ¿Ti'itájni neajtahua'a amuaatá'ixaate'en? Capu tí'icɨ'ɨpe nej niyen tejámuaatá'ixaate'en a'ij mej huarɨj a'ɨjna ɨ Gedeón teecan, ajta a'ɨjna ɨ Barac teecan, ajta a'ɨjna ɨ Sansón teecan, ajta a'ɨjna ɨ Jefté teecan, ajta a'ɨjna ɨ David teecan, ajta a'ɨjna ɨ Samuel teecan, majta a'ɨɨme ɨ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a.

33 Ayee mú hua'utéemua'itɨ a'ɨmej ɨ mej títetaté'eca'a ɨ rey jɨme'e seɨj chuéjra'a japua, majta rɨ'ɨ tiu'uta'aíjtaca'a, majta ra'ancuré'a a'ɨjna tɨ jɨn Dios te'ataújratziiri'i. Majta seica miyen hua'ancáanajxɨ huá'ateni'itze'e ɨ muajyéte. Matɨj mena'a mej miyen huarɨj, ayée mú me'ɨjna jɨn huarɨj a'ɨjna jɨme'e mej té'antzaahua.

34 Majta seica miyen ra'ujé'ica ɨ taij tɨ ij caí hua'uteátaira, majta seica huataúruu mej mi caí huá'ucui'ini. Ayee pu tihuá'uruu a'ɨ́mej ɨ mej caí rucacá'anejca'a. Ca'anɨ́jra'a pu xaa hua'utá'a mej mi miyen huateújca'anen temua'a naa. Matɨ́'ɨj mi miyen hua'utéemua'itɨ matɨ́j mena'a mej jɨ́n huané'use, majta hua'utamuári a'ɨ́mej ɨ xantaaru'u ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a.

35 Majta a'ɨ́ime ɨ 'uuca, ayée mú majtáhua'a hua'ancuré'evi'itɨ ɨ ruteítestemua'a ɨ mej majtáhua'a aitacíj huá'a tzajta'a ɨ mej meri huácuii.

Majta seica, ayée mú rajpuaíitzi muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e mej caí hua'atá'acare'e mej hua'irájtuaani a'u mej hua'iteáana. Ayee mú 'een jɨ́n huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen rachú'eve'eca'a mej majtáhua'a huatarún mej mi me'uun ruuri a'uteáturan seɨ́j chuéjra'a japua tɨ jaítze'e rɨ́'en.

36 Majta seica miyen rajpuaíjtzi muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e mej huá'uxɨeehuari'iri'i nusu mej hua'utéevajxɨ na'ari mej hua'anájɨ'ɨcɨ'exɨ cadeena jɨme'e na'ari mej hua'itéanajxɨ.

37 Ayee mú majta huá'uruu. Mehua'uteátu'asixɨ tetej jɨme'e. Majta já'ita'a hua'utaveíjchixɨ. Majta huá'ucuii chun jɨme'e tɨ ruxɨ́'ejta'a te'ejcamɨ́ɨmɨjmee. Ayee mú 'eene'en ti'itéchejca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ hua'anavij ɨ cáne'axɨ nusu ɨ hua'anavij ɨ caurasi. Camu a'ij tí'ijviicua'iraca'a. Jéihua mú rajpuaíjtzica'a. Majta a'ij mú pua'a tihuá'ajcha'ɨ́ica'a.

38 Camu huatéechi'ica'a: a'u tɨ na'a mú á'ujujhua'ane'eca'a, a'u tɨ caí é'e tí'itɨ́itaca'a, majta a'u tɨ a'ujɨ́rime'eca'a. Majta a'úu mú é'echejca'a a'u tɨ é'eteasta'a, majta me'újna cuunísta'a, ajta a'u tɨ na'a tɨ huacúunijmee tɨ́j na'a íiyen chaanaca japua.

Mɨ́ majta a'ɨ́ime, jeíhua mú huápɨ'ɨ jaítze'e tí'ivaɨre'eca'a ɨ Dios jemi mecaí a'ɨ́mej ɨ mej caí huá'axe'eve'eca'a.

39-40 Dios pu ayén rɨ́'ɨ tihua'uteájtuaa naíjmi'ica a'ɨ́jna jɨme'e mej té'antzaahua. Mɨ́ majta a'ɨ́ime, camu xɨ ra'ancuré'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios te'ataújratziiri'i a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ari titaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i itejmi jemi a'ɨ́jna tɨ jaítze'e rɨ́'en tɨ a'ɨ́ɨn ayén téjmi jamuan hua'unaíjmire'en a'ɨ́mej.

12

A'ij tɨ ye'ɨ́ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨ́ɨ a'ɨ́jna tɨ Cɨrɨ́istu'u jemi seijre'e

1 A'iné jeíhua mú ta jemi huaté'uu ɨ mej tí'iseij, tiché'e tiyen raatéxɨeehua te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tamuárɨ'eriste'e, tiché'e teajta raatapuá'ajta te'ɨ́jna ɨ tej jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, te'ɨ́jna tɨ ja'anáj tɨ na'a tatéjɨ'ɨqui. Tiché'e tiyen te'utáviicua'i temua'a naa tej ti xɨ́'epɨ'ɨn rɨjca te'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n Dios titaa'ɨ́jca tej ra'antipuá'ajte'en íiyen chaanaca japua.

2 Tiché'e temɨ́jna jetze arátaca'anen ɨ Jesús, a'ɨ́jna tɨ amuacaí taataseíjrate a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén taanaíjmire'en ɨ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen té'antzaahuate'en. A'iné a'ɨ́ɨ pu ayén ramua'areereca'a tɨ ayén tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ jɨ́n huataújtemua'ave, a'ɨ́j pu jɨ́n ayén rá'uviicua'iri'i mej rá'utatan ɨ cúruu jetze. Capu jetzen ruxe'eve'eca'a mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n puaíjtzi raatá'an tɨ ayén ratatévi'ira'aste'eca'a. Ajta íjii, án pu e'ecájca rɨ'ɨrɨ́inta'a a'ɨ́jna ɨ ɨpuari a'u tɨ japuan Dios e'ecájca.

3 Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j tɨ ayén te'utáviicua'iri'i temua'a naa a'ɨ́mej ɨ mej jeíhua huápɨ'ɨ rájcha'ɨ́ire'eca'a ɨ Dios jemi. Setá'aj siyen se'ɨ́jna jetze ra'utámua'aree sej si caí cua'ana, tɨ i caí utévatziɨn ɨ a'amua tzajta'a.

4 Caxuu xɨ siyen á'aviicua'ire ajta sena'a caí ra'iráaxɨre ɨ á'amuaxuure'e
se'ɨjna jɨme'e sej se'ɨjna jamuan á'aviicua'ire'e tɨj na'a tɨ a'ij pua'a 'een ɨ Dios
jemi.
5 Seajta siyen ya'uhuá'axɨ se'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨn Dios ayén ca'anɨjra'a
ámuaatá'aca, tɨj hua'atáàta ayén tihuá'a'ixaate'e ɨ ruyaujmua'a tɨjɨn:
Niyauj, capej rá'axɨeehuata
tɨ tavástara'a ayén tɨ'imua'itɨii,
capej pajta piyen axɨeemɨste'e
tɨ pua'a a'ɨɨn puaɨjtzi muaatá'an.
6 Capej xaa ne'u piyen huárɨni,
a'iné tavástara'a pu ayén tɨ'ira'itɨii
a'ɨjna tɨ raxɨ'eve'e,
ajta ayén puaɨjtzi ratá'aca ja'atɨ tɨ na'a
tɨ ayén ra'ancuré'evi'itɨ tɨj ruyauj.
7 Ruxe'eve'e sej siyen te'utáviicua'i a'iné Dios pu á'amua'itɨii. Ayee pu che'atá
na'a á'amuaruure tɨj seɨj teáata'a ayén huá'aruure ɨ ruyaujmua'a. Ja'atɨ tɨ na'a
tɨ ya'upuáara'an pú'een ayén tihuá'itɨii ɨ ruyaujmua'a a'achú mej pua'amé.
8 Tɨ pua'a ayén tihuá'ucɨ'ɨti matɨj mena'a pua'amé ɨ mej yaújmua'ame'en
pú'een tɨ huá'aya'upua ayén tihuá'itɨii, ajta tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén
tejá'amua'itɨii, a'ɨj xu jɨn caí yaújmua'ame'en pú'een, sino a'ɨɨme xu pú'een ɨ
mej chá'a mena'a huanúnu'ihuaca'a, ɨ mej caí tíya'upua.
9 Ajta i'i, naími'i tu tetɨj tena'a pua'amé tiyen tíya'upuaca'a, teajta tu tiyen
huá'astijre'eca'a te'ɨjna jɨme'e mej titá'itɨiiri'i. A'ɨj pu jɨn, jeíhua pu jaítze'e
ayén tiraavíjte'e tej tiyen ra'ará'astijre'en te'ɨjna ɨ tayá'upua tɨ rusén jɨn
seijre'e, tej ti jemin ruuri tá'ara'ani.
10 A'ɨɨme ɨ tayá'upua, ayée mú a'atzu mena'a a'ateevi'i miyen titaatá'itɨiiri'i
a'ij tɨ tihua'aránajcheca'a.
Mɨ ajta a'ɨɨn Dios, ayée pu 'een jɨn ayén tɨ'ita'itɨii tɨ ij rɨ'ɨ táaruuren, tej ti tiyen
ururɨ'ene'acan jɨn huateáturan tɨj ajta a'ɨjna.
11 Jee xaa, capu naa tiu'ase tɨ pua'a auj tɨ'ita'itɨiira, sino teen tu rajpuaíjtzi.
Mɨ ajta, tɨ'ɨj ajtahua'a rɨ'ɨ titaatépua'ajte'en tej ti rɨ'ɨ tɨ'itacha'ɨɨ tá'ara'ani te'ɨjna
jɨme'e tɨ ayén titaatá'itɨiiri'i a'ɨjna jɨme'e ɨ tej rajpuaíjtzica'a.

Mej nu'u caí ti'itɨj jɨn auteáturan

12 A'ɨj pu jɨn, setá'aj huateújca'anen. Caxu siyen seijre'e tɨj ja'atɨ tɨ
ruxɨéemɨste'e, tɨ caí ruca'ané ɨ rumuájca'a jetze, ajta rutunúj jetze.
13 Setá'aj rɨ'ɨ huaújruuren nain jɨme'e sej si temua'a naa titeejú'un ɨ Dios
jemi, sej si caí ché'e a'ij pua'a huatzúna'iche'en, sino sej si huarún temua'a
naa.
14 Setá'aj se'ɨjna jɨn tiu'utatése'en sej ruxɨéehua naa tɨ'iteseijre'e naíjmi'ica
jemi ɨ teteca. Setá'aj seajta sej siyen rɨ'éene'ecán jɨn huateáturan ɨ a'amua
tzajta'a, a'iné tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén ururɨ'ene'e ɨ ru tzajta'a, capu ja'anáj
raseijran ɨ tavástara'a.
15 Caxu raatá'acare'en tɨ seɨj mú'een ayén ti'itɨj jɨn auteáturan tɨ ij caí ché'e
Dios ayén rɨ'ɨ tiraatá'an. Rɨ'ɨ xu'u mú'een tɨ caí ayén huataseíjre'en mú'ejmi
jemi ja'atɨ tɨ ayén seɨcié á'amuaruuren tɨ ij ayén tejamuaɨ'ɨtziite'en, tɨ ajta ayén
ca'anɨjra'a hua'utá'an jeíhua ɨ teite mej mi miyen ti'itɨj jɨn auté'ɨtzen ɨ Dios jemi.
16 Rɨ'ɨ xu'u seajta, tɨ'ij caí ja'atɨ ayén tiú'ujxana'acɨra'ate na'ari raatéxɨeehua
a'ɨjna tɨ Dios raateájtuaa itejmi jemi tɨj a'ɨjna ɨ Esaú. A'ɨɨ pu ayén ráatuaa a'ɨjna tɨ
racɨ'ɨtɨíche'en, tɨ á'are'ara'an pu'éene'e a'ɨjna jɨme'e tɨ Israél jetze ajtéme'ecan.
A'ɨɨ pu ajta a'ɨɨn pu'éene'e tɨ amuacaí huanú'ihuaca'a. Ajta ayée pu 'een jɨn
ráatuaa a'ɨjna jɨme'e tɨ huatá'icuataca'a.

17 Seajta seri ramua'aree a'ij tɨ te'irájraa. Tɨ́'ɨj ajtahua'a ayén raataxɨ́'eve tɨ ayén tí'iracɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios ayén rɨ́'ɨ tiraateájtuaani, ayée pu raaré'iteca'a a'ɨ́jna ɨ́ ya'upuáara'an. Capu ché'e huatárɨ'ɨristareca'a tɨ caújxɨeehuata. Capu amɨ́n a'ij tɨ ajta ruyeine rájhuau.

A'ɨ́jna ɨ́ jɨrí, ɨ́ Sinaí, ajta ɨ́ seɨ́j ɨ́ Sión

18 Ajta, caxu siyen che'etá sena'a ajteáxɨɨreca'a ɨ́ Dios jemi matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'uun a'atanéj jɨrí jetze a'u tɨ caí hua'utá'a mej japuan á'ujujhua'ane'en, a'u tɨ jetzen jeíhua á'ataaca'a, a'u tɨ a'utɨ́ca'aca'a. Huápɨ'ɨ pu xaa huatɨ́ca'acaa, ajta jé'ecan mú viiyeca'a japuutzari jɨme'e.

19 Ajta ayén ja'atɨ́ ucájijhuaca'a trompeeta jetze. Aj pu i seɨ́j ayén tiu'utaxájtaca'a. Huápɨ'ɨ pu tziɨ́ni'ire'eca'a ɨ́ tɨ namuajre'eca'a. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen tirájhuaviiri'i ɨ́ teɨte tɨ a'ɨ́ɨn caí ché'e ayén tihuá'a'ixaate'e.

20 Ayee mú huarɨ́j a'iné camu a'atzu rá'aviicua'ireca'a me'ɨ́jna tɨ ayén tíhua'uta'aíj tɨjɨ́n: “Tɨ́ pua'a ti'itɨ́j ayén japuan á'uche'ecane'en ɨ́ jɨrí, capu amɨ́n a'ij ti'itɨ́j tɨ pírɨcɨ, setá'aj siyen raateátu'asixɨ'ɨn tetej jɨme'e.”

21 Jee xaa ne'u, huápɨ'ɨ pu tziɨ́ɨnisi'i seijre'eca'a ɨ́ tɨ raaseɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Moisés teecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n: “Nénvivej ne'ɨ́jna jɨme'e nej tí'itziɨɨne'e.”

22 Mɨ́ ajta, caxu siyen se'újna ajteáxɨɨreca'a, sino seɨ́j xu'u jetze, a'ɨ́jna ɨ́ jɨrí tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Sión, a'u tɨ é'eseijre'e a'ɨ́jna ɨ́ chajta'a a'u tɨ á'uca ɨ́ Dios tɨ ruuri, a'ujna u Jerusalén tɨ júte'e é'eseijre'e. A'uu mú majta e'etiújseɨɨre mu'iitɨ́ ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e mej mi me'újna tiú'uyesten. Majta ayée mú pua'amé tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén hua'uté'itɨen a'achú mej ará'ase.

23 Mú'een xu seajta huá'a jamuan ajteáxɨɨreca'a ɨ́ mej miyen e'etiújseɨɨre me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén che'atá tihuá'acɨ'ɨti tɨ́j ayén tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ yaujra'an tɨ amuacaí huanú'ihuaca'a. A'ɨ́ɨ mú majta meri á'ayu'usi'i me'újna u ta japua. Seajta mú'een, ayée xu jemin ajteáxɨɨreca'a se'ɨ́jna jemi tɨ huá'axɨjte'e ɨ́ teɨte. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ Dios tɨ naíjmi'ica tí'aijte'e.

Mú'een xu seajta huá'a jamuan e'etiújseɨj ɨ́ huá'axɨejniu'uca a'ɨ́mej ɨ́ teteca ɨ́ mej urarɨ́'ene'acan jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́ɨme tɨ ajta Dios hua'unaíjmire.

24 Xu'uri seajta ajteáxɨɨreca'a se'ɨ́jna jemi ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna tɨ ayén raaxɨ́'epɨ'ɨntare a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jaítze'e rɨ́'en, tɨ ajtahua'a jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ xúure'ara'an tɨ a'ɨ́ɨn ra'iráaxɨre, jaítze'e pu rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi caí ɨ́ tɨ Abel teecan yá'urɨe, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ tɨ Jesús ayén ra'iráaxɨre, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n Dios rɨ́'ɨ titaatá'a itejmi.

25 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, sej si caí siyen raatéxɨeehua se'ɨ́jna tɨ tejá'amua'ixaate'e. Jee xaa ne'u, camu huateújvaɨ a'ɨ́mej matɨ́'ɨj raatéxɨeehuataca'a a'ɨ́jna tɨ íiyen chaanaca japua tihua'utajé. A'ɨ́j pu jɨ́n, capu a'atzu a'ij huatárɨ'ɨristari tej tiyen huatétavaɨre'en tɨ pua'a tiyen raatéxɨeehua te'ɨ́jna tɨ ayén tí'itajee tɨ júte'e é'eseijre'e.

26 A'ajná'ɨmua, a'ɨ́ɨ pu raatáruureajxɨ ɨ́ chaanaca tɨ́'ɨj tiu'utaxájtaca'a. Mɨ́ ajta íjii, pu'uri ajtahua'a ayén te'ataújratziiri'i tɨjɨ́n: “Neajtahua'a nu niyen raatáruureajxɨ'ɨsin ne'ɨ́jna ɨ́ chaanaca, neajta naíjmi'i tɨ́j na'a tɨ é'eseijre'e u ta japua.”

27 A'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en yee “neajtahua'a nu raatáruureajxɨ'ɨsin”, ayée pu huataújmua'a tɨ amuacaí raatáruureajxɨ'ɨsin tɨ́j na'a tɨ tiú'utaavijhuaca'a. Aj pu'i ti'itɨ́'asin tɨ ij ayén huateáturan a'ɨ́jna tɨ caí rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén raatáruureajxɨ'ɨn.

28-29 A'ɨ́j pu jɨ́n, tiché'e te'ɨ́jna jɨ́n huatátatemua'ave'en te'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tí'itacɨ'ɨti tej te'uun a'uteáturan seɨ́j chuéjra'a japua tɨ caí ja'atɨ́ raayɨ́'ɨtɨ tɨ

raatáruureajxiˈɨn. Aˈíj pu jín, tichéˈe teajta tiyen ranáˈamicheˈen teˈíjna í Dios aˈij tɨ tiraˈaráanajche. Tichéˈe tiyen rátziɨɨneˈe raˈaráˈastijreˈen, aˈiné aˈíjna í Dios í tej ranaˈamiche, ayée pu ˈeen tíj taij tɨ nain tíˈitaˈiraca.

13

Aˈij tej nuˈu tiyen huárɨni

1 Setáˈaj seuj huaújxeˈeveˈen tíj ruˈihuaamuaˈa.
2 Caxu yáˈuhuaˈanan sej temuaˈa naa huaˈancuréˈeviˈitɨn í taˈihuaamuaˈa í sej caí huáˈamuajte aˈiné matíˈɨj seica miyen huaríj, ayée pu teˈirájraa mej caí ramuaˈareerecaˈa miyen huaˈancuréˈeviˈitɨ aˈímej í mej ta japua tíˈivaɨreˈecaˈa.
3 Setáˈaj huaˈutámuaˈaree seˈímej í mej aiteánamiˈi yee cumu múˈeen xu seajta huáˈa jamuan aiteánamiˈi. Setáˈaj seajta huaˈutámuaˈaree seˈímej í mej aˈij puaˈa huáˈaruure aˈiné naímiˈi tu seíj tenaˈa jetze ajtémeˈecan.
4 Micheˈe naímiˈi miyen tíˈimuajca tɨ íˈixɨˈepɨˈɨn mej huanéjneˈɨche í teɨte. Caxu huaˈatáˈacareˈen mej miyen tíˈixanaˈacɨreˈe í mej meri néjneˈɨche aˈiné Dios pu xaa huáˈaxɨjteˈen aˈímej í mej aˈij puaˈa tiˈitiújchaˈɨɨ, majta aˈímej í mej tíˈixanaˈacɨreˈe.
5 Caxu siyen huataúraˈan sej siyen jaítzeˈe raxíˈeveˈe í tumin secaí máàj tiˈitɨ. Setáˈaj siyen seˈíjna jín huataújtemuaˈaveˈen seˈíjna jɨmeˈe sej caj tíˈijchaˈɨɨ, aˈiné ayée pu tiuˈutaxájtacaˈa aˈíjna í tavástaraˈa tɨjín: “Canu jaˈanáj mé mú jaújujɨsin. Canu neajta jaˈanáj mú jaˈuhuáˈaxɨjsin.”
6 Aˈíj pu jín, rɨˈɨrí tej tiyen taxɨéehua tiuˈutaxáj yee:

Tavástaraˈa pu nevaɨreˈe,
aˈíj nu jín caí tíˈitziɨɨneˈe
aˈij mej neruuren í teɨte.

7 Setáˈaj huaˈutámuaˈaree aˈímej teteca, í mej tejamuáˈitɨiiriˈi meˈíjna jɨmeˈe í niuucari tɨ Dios jetze aˈuvéˈemej. Setáˈaj seˈíjna jetze tiúˈumuaˈati aˈij tɨ huáˈa jemi teˈirájraa sej si siyen cheˈatá senaˈa raˈaráˈastijreˈen seˈíjna í Jesús matíj aˈíɨme.
8 Ajta aˈíɨn í Jesús tɨ ajta Cɨríistuˈuˈpúˈeen, ayée pu cheˈatá seijreˈe íjii, tíj ajta seijreˈecaˈa jéjcua ɨmuá, tíj ajta ayén seíireˈe aˈame tíj naˈa rusén jɨmeˈe.
9 Caxu huataúraˈan tɨ jaˈatí ayén amuaacuanamuan aˈíjna jɨmeˈe í niuucari mej chéˈe menaˈa jín tejáˈamuaˈitɨii tɨ seɨcié huataújmuaˈa aˈij tej tejamuáˈitɨiiriˈi iteen. Mí seajta múˈeen, setáˈaj siyen huateújcaˈanen í ru tzajtaˈa seˈíjna jɨmeˈe tɨ Dios tiˈitíj jín ríˈɨ tejamuaatáˈa. Capu aˈatzu aˈij tíˈirɨˈɨri sej seˈíjna jín sej huateújcaˈanen í ru tzajtaˈa seˈíjna jɨmeˈe í yeˈirá tɨ ayén tihuáˈaijteˈe tiˈitíj cuaˈira mej ráacuaˈani. Capu aˈatzu huaˈutévaɨ aˈímej í mej meˈíjna jín raˈaráˈastijre.
10 Ajta ayée pu Dios raateájtuaa itejmi jemi í mej japuan tíˈimuaɨˈɨvajtaca tɨ jímeˈen caí ayén huaˈatáˈaca mej jetzen tiúˈucuaˈani aˈímej í mej meˈuun tíˈivaɨreˈe í ɨnaamua jete.
11 Ayee pu cheˈatá naˈa tiráaruu aˈíjna í Jesús tíj ajta aˈíɨn tɨ veˈecán jín tiˈitéjvee í Dios jemi ayén huáˈaruurejcaˈa aˈímej í yeˈemuaate í mej huaˈutámuaɨˈɨvajtacaˈa meˈíjna jetze meˈecan í mej jín auteájturaa í Dios jemi í teɨte. Tíˈɨj ari huáˈucuii, aj puˈi aˈuun raatétuaacareˈe í huaˈaxuureˈe aˈujna ɨnaamua jete. Ajta í huáˈa huaˈiraˈa, aˈíɨ pu aˈuun raatétuaacareˈe á puaˈacié aˈu mej aˈuchéjmeˈecaa í teɨte, tɨ ij aˈuun raateátaiira.
12 Ajta aˈíɨn Jesús, ayée pu cheˈatá naˈa tirajpuaíjtzicaˈa á puaˈacié í chajtaˈa jetze tɨ ij ayén rɨˈéeneˈecán jín huaˈiráviˈitɨn í ruteítestemuaˈa aˈíjna jɨmeˈe tɨ raˈiráaxɨre í ruxuureˈe.

13 A'ɨj pu jɨn, tiché'e tiyen jemin ajteáxɨire á pua'acɨé a'u tej tejmí'i
a'uchéjme'ecaa tej ti tiyen che'atá tena'a te'utáviicua'i te'ɨjna jɨme'e tɨ
tiu'utévi'iraste'e tɨj ajta a'ɨɨn te'utáviicua'iri'i.
14 Ayej xaa ne'u ayén tiraavíjte'e a'iné capu ayén raateájtuaa itejmi jemi cha-
jta'a tɨ íiyen seijre'e chaanaca japua tɨ á'ateevi'in sino teuche'e tu ráahuausin
te'ɨjna tɨ ayén auj huataseíjre'esin.
15 A'iné Jesús pu ayén ta japua huaniú, tiché'e tiyen ja'anáj tɨ na'a ni-
uucajtze'en rí'ɨ tiraateájtuaani ɨ Dios jemi. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tej jɨn
tí'imuaɨ'ɨvajtaca, a'ɨjna ɨ niuucari ɨ tej jɨn huatátatemua'ave'en, ɨ tej teajta jɨn
ra'utámua'aree.
16 Caxu yá'uhua'anan sej siyen rɨjca se'ɨjna tɨ í'ixɨ'epɨ'ɨn, seajta siyen
tihua'utévaɨre'en ɨ seica se'ɨjna jɨme'e ɨ sej tí'ijcha'ɨɨ, a'iné temua'a pu
ra'aráanajche ɨ Dios sej siyen se'ɨjna jɨn rí'ɨ tiraatá'acare'en a'ij sej rɨcɨ. Tij siyen
tiu'utámuaɨ'ɨvejta ɨ Dios jemi.
17 Setá'aj hua'ará'astijre'en se'ɨmej ɨ mej miyen antiújmua'aree teyujta'a.
Setá'aj siyen huárɨni a'ij mej tejá'amua'aijte'e, a'iné a'ɨɨ mú á'amuacha'ɨj
muá'aye'i me'ɨjna jɨme'e sej si siyen ra'ará'astijre'en ɨ Dios. Majta mú miyen
ramua'aree tɨ ayén ruxe'eve'e mej raatánamuajriste'en ɨ Dios a'ij mej ti'itɨj
jɨn huarɨj. Miché'e miyen ruxɨéehua tejamuaatá'itɨii, a'iné capu a'atzu a'ij
tejámuatéva'ɨri tɨ pua'a miyen huataújxɨeemɨste'en me'ɨjna jɨme'e sej muárɨ'eri
hua'atá'aca.

A'ɨjna tɨ jɨn ra'antipuá'ajte

18 Ayee pu titá'amitɨejte'e yú tatzajta'a tej nain jɨn xɨ'epɨ'ɨn rɨcɨ, teajta
tiyen tí'ijxe'eve'e tej tiyen huárɨni a'ij tɨ tiraavíjte'e. A'ɨj xu jɨn, setá'aj seuj
rahuaviira ɨ Dios jemi itejmi jɨme'e.
19 Neajta nu niyen á'amuajee ca'anín jɨme'e sej si jaítze'e siyen huárɨni
sej rájhuavii ɨ Dios jemi tɨ ij ajtahua'a naatá'an nej ca'anacan mú'ejmi jemi
a'utéveeca.
20-21 Tiché'e tiyen rí'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨjna ɨ Dios tɨ rí'ɨ
tu'uhuatépua'ajte'en, tɨ ajta ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite a'ɨjna ɨ tavástara'a
a'ɨjna tɨ Jesús pú'een. A'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ ayén ve'ecán jɨn antiújmua'aree
a'ɨjna jɨme'e tɨ hua'acha'ɨɨ á'ara'ani ɨ ruteítestemua'a tɨj seɨj tɨ huá'a
cujta'a huamé'en ɨ cáne'axɨ. Ayee pu éeni'icɨ'e seijre'e a'ɨjna jɨme'e tɨ
ra'iráaxɨre ɨ ruxuure'e tɨ ij ayén raaxɨ'epɨ'ɨntare'en a'ɨjna ɨ niuucari tɨ jɨn
Dios te'ataújratziiri'i tɨj na'a rusén jɨme'e.
Ché'e a'ɨɨn Dios ayén amuaanaíjmire'en nain jɨme'e tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een sej si
siyen huárɨni a'ij tɨ a'ɨɨn tí'ijxe'eve'e. Ché'e a'ɨɨn ayén amuáaruuren sej si siyen
'eene'en seijre'e a'ij tɨ tira'aráanajche a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ɨɨn Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u
pú'een ayén a'amua japua huaniú. A'ɨj pu jɨn, tiché'e tiyen rí'ɨ tiratá'acare'en
tɨj na'a rusén jɨme'e.
22 Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amuahuavii sej siyen rá'uviicua'i
se'ɨjna ɨ niuucari ɨ nej jɨn ca'anírja'a amuatá'aca, a'iné cɨj nu'u caj niyen
tejámuaatá'itɨiiri'i.
23 Setá'aj ráamua'aree mej meri raatátuaa ɨ ta'ihuaara'a a'ɨjna ɨ Timoteo. Tí
pua'a ca'anacan yé ra'asti, nee nu rá'avi'itɨn neetzi jamuan, aj nu ni a'umé'e
na'ame mú'ejmi jemi tej ti naími'i amuaaséij.
24 Setá'aj hua'utateújte'en a'ɨmej ɨ mej nain jɨn antiújmua'aree mú'ejmi
jemi, seajta naíjmi'ica ɨ tɨ Dios huateúra'ate. Majta a'ɨɨme ɨ mej miyun Italia
é'eme'ecan, a'ɨɨ mú naíjmi'i yé á'amuateujte'e.
25 Ché'e a'ɨɨn Dios rí'ɨ tejamuaatá'acare'en naíjmi'ica mú'ejmi. Yee pu'u xaa.
Ché'e ayén té'ara'ani.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Santiago

Santiago pu huá'ateujte'e

1 Inee Santiago, i nej tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi, neajta ne'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a jemi, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een, ayée nu ne'ɨ́jna jetze tejá'amuateujte'e, mɨ sej huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ teɨtejra'a ɨ́ mej huá'a jetze airaújneijte a'ɨ́mej ɨ́ huá'avaujsimua'acɨ'ɨ ɨ́ mej tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, seajta mɨ tɨ Dios amuaaré'e'itixɨ a'u tɨ na'a seɨ́j chuéjra'a japua.

Jɨme'en ɨ́ ja'atɨ tɨ xaa té'atzaahuate'e, tɨ ajta naa tirú'umua'aree

2 Tɨ pua'a ayén tejamuáacɨ'ɨti tɨ́j na'a a'ɨ́jna ɨ́ sej jɨ́n á'aviicua'ire'e, setá'aj siyen tiú'umua'ati tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een, setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en.

3 Ayee xu huárɨni, a'iné xu'uri ramua'aree tɨ pua'a ayén a'ɨ́jna jɨ́n amuáaruuren tɨ ij Dios ayén amuaatéeseij tɨ pua'a siyen rá'astijre'e nusu secaí, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén á'amuaruuren sej si te'utáviicua'i.

4 Setá'aj seajta siyen rɨ́'ɨ ráaruuren sej si nain jɨ́n te'utáviicua'i, a'iné setɨ́'ɨj siyen se'ɨ́jna jɨ́n huarɨ́n, ayée xu nain jɨ́n araúrastejsin ɨ́ Dios jemi, seajta siyen runaíjmire'en. Capu ti'itɨ tejamua'utéturaate'esin.

5 Tɨ pua'a rá'aturaate'e seɨ́j tɨ ij naa tirú'umua'areere a'ij tɨ ye'í huárɨni, ché'e a'ɨ́ɨn ayén raatáhuavii ɨ́ Dios. Ajta a'ɨ́ɨn Dios, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n raatá'asin, a'iné a'ɨ́ɨ pu ruxɨ́'evi'ira'a jɨ́n jeíhua huápɨ'ɨ tihua'atá'aca ɨ́ ruteɨ́testemua'a. Ajta, a'ɨ́ɨ pu caí hua'ajteá'axɨ'ɨsin.

6 Mɨ ajta, ché'e a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ ayén a'ɨ́jna tiraatáhuavii a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna tɨ xaa té'atzaahuate'e, icu. Ché'e a'ɨ́ɨn caí a'ij mé'e tejé'eti'itɨɨtan, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ xaa a'ij pu pua'a na'a tirá'amitɨejte'e, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ́j ajta 'een ɨ́ jaj tɨ aujruuréjvee ɨ́ eeca jɨme'e.

7-8 Capu a'atzu xɨ́'epɨ'ɨn mé teuúmua'aree a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ hua'apuaca jɨ́n á'ujca'ane tɨ ij ayén huárɨni. Capu a'atzu ayén tirá'amitɨejte'e a'ij tɨ huárɨni ti'itɨj jɨme'e. Ajta ja'atɨ tɨ ayén 'een, capu a'atzu ra'ancuré'asin ɨ́ tavástara'a jemi.

9 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ caí a'ij tí'ijviicua'i, ché'e a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tiraatá'asin.

A'ɨ́ɨ pu tiu'utépua'ajte a'ɨ́jna tɨ chíjteaani tí'ijcha'ɨ́ɨ

10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ta'ihuaara'a tɨ ajta chíjteaani pú'een, ché'e a'ɨ́ɨn ayén rɨ́'ɨ tiratá'acare'en ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tiráacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ raatatévi'iraste'esin. A'ɨ́ɨ pu xaa ayén che'atá na'a tiu'utépua'ari tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ́ xuuxu'u tɨ tu'upi jetze xuta'a.

11 Jee xaa, tɨ́'ɨj u e'ijnén ɨ́ xɨcaj, a'ɨ́ɨ pu 'i a'ɨ́ɨn tu'upi ayén huatéhuasin ɨ́ xɨcaj jɨme'e. Ajta a'ɨ́ɨn xuuxu'ura'an, a'ɨ́ɨ pu cávatzɨjsin. Ayee pu 'i tiu'utépua'ari ɨ́ tɨ jɨ́n naa seijre'eca'a. Ayee pu che'atá na'a tí'ijruuren a'ɨ́jna ɨ́ chíjteaani. A'ɨ́ɨ pu á'apua'aren nain jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨ́ɨca'a.

Tɨ pua'a ti'itɨ ayén ca'anírja'a ti'itá'acare'en tɨ ja'atɨ a'ij pua'a huárɨni ɨ́ Dios jemi

12 Rɨ́'ɨ pu tiraatá'aca a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ pua'a ayén rá'aviicua'i a'ɨ́jna tɨ ca'anírja'a ratá'aca tɨ ayén huárɨni tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi, a'iné tɨ́'ɨj ari ayén te'utáviicua'i a'ɨ́jna tɨ jɨ́n raatamuárɨ'eriste, Dios pu ayén tiraatá'asin a'ɨ́jna tɨ ayén raamuá'itɨ, tɨ ayén ruurican huateáturan a'u tɨ Dios é'eseijre'e tɨ́j na'a

rusén jɨme'e. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i ɨ́ Dios tɨ ayén hua'utá'asin naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen raxɨ́'eve'e me'ɨ́jna ɨ́ Dios.

13 Tɨ pua'a ayén ca'anújra'a tiraatá'aca seɨ́j ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén ráaruuren a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi, ché'e caí a'ɨ́ɨn ayén tiu'utaxáj yee Dios pu ayén ca'anújra'a raatá'aca tɨ́'ij ayén huárɨni a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ Dios ayén ca'anújra'a raatá'an tɨ i a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén a'ij pua'a huárɨni. Jee xaa ne'u, capu ajta a'atzu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ca'anújra'a raatá'an ɨ́ Dios tɨ́'ij a'ɨ́ɨn Dios ayén huárɨni a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, capu ja'anáj ayén ca'anújra'a tiraatá'aca ɨ́ ja'atɨ tɨ́'ij a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén huárɨni a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een.

14 Mɨ ajta, tɨ pua'a ayén ca'anújra'a raatá'an ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén huárɨni a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi, ayée pu xaa a'ɨ́jna jetze á'ujca'ane a'ɨ́jna jetze ɨ́ ruxɨ́'evi'ira'a tɨ jetzen airáninei ɨ́ tzajta'an. A'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n á'ujca'ane tɨ ayén tirá'amitɨejte'e tɨ naa seijre'e a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ tɨ a'ij pua'a een.

15 Jɨme'en pu'u ayén raaxɨ́'epɨ'ɨntare tɨ ayén huárɨni, aj pu 'i ayén auteáturaasin ɨ́ Dios jemi. Ajta, tɨ pua'a ari huataújnaijmire'en a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi, aj pu 'i mɨ'ɨni a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'uté'ɨtzee ɨ́ Dios jemi.

16 Ne'ihuaamua'a, mɨ nej jeíhua huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e, caxu huataúra'an tɨ ja'atɨ ti'itɨ jɨ́n amuaacuanamuan.

17 Tɨ́j na'a tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een, tɨ ajta caí ti'itɨ jɨ́n á'atura tɨ ayén rɨ́'ɨ tejamuáaciɨ'ɨti ja'anáj tɨ na'a, a'úu pu é'eme'ecan u ta japua, a'ɨ́jna jemi ɨ́ tej rájya'upua, a'ɨ́jna tɨ nain tiú'utaahuaca'a a'ɨ́jna tɨ ayén tí'itatzave'e tɨ júte'e é'eseijre'e. Mɨ ajta, a'ɨ́jna jemi, ja'anáj tɨ na'a pu ayén che'atá na'a tí'iseijre'e itejmi jemi. Capu a'atzu seɨcɨé ruruurejca, capu ajta ayén ráaruurejsin tɨ́'ij ayén huatétɨca'are itejmi jemi.

18 Ruxɨ́'evi'ira'a pu jɨ́n, ayén taatá'a tej tiyen huataseíjre'en ɨ́ chaanaca japua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ téjmi jemi raateájtuaa ɨ́ runiuuca tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n seijre'e. Ayee pu 'een jɨ́n huarɨ́j tej ti tiyen che'atá tena'a éeni'icɨ'e seijre'e tá'ara'ani tɨ́j ajta a'ɨ́jna tɨ amuacaícan jɨ́n huataseíjre ɨ́ eloote ɨ́ mej majta ratatú'irihua'a mú á'aye'i ɨ́ Dios jemi.

A'ɨ́ɨme ɨ́ mej rá'astijre'e ɨ́ niuucari

19-20 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen ráamua'aree a'ij sej ye'í huárɨni, ne'ihuaamua'a, mɨ nej já'amuaxe'eve'e. Rɨ́'ɨ xu'u, sej si ráanamua temua'a naa. Mɨ seajta, caxu ca'anacan tihua'utá'ixaate'esin ɨ́ teɨte. Caxu seajta ca'anacan huatanínіu'ucacu, a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ayén ráaruuren a'ɨ́jna tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a ayén niu'ucara'a jɨ́n ti'itiújcha'ɨɨ.

21 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen raatapuá'ajta nain jɨme'e tɨ a'ij pua'a een, tɨ ajta xána'avisi'i seijre'e. Mɨ seajta mú'een, setá'aj siyen ruxɨeemɨ́jte'e ra'ancuré'an se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ mú'ejmi jemi huatétuiihuaca'a, tɨ ajta jɨ́n Dios ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ amua'irájtuaani.

22 Seajta mú'een, caxu siyen sena'a ranamuajra a'ij tɨ ti'ixa ɨ́ niuucari sino seajta siyen huárɨni a'ij tɨ tejá'amua'itɨii. Na'ari caí, ayée xu rucuanamuáa xá'aju'un rujɨ́imua'a sena'a.

23 Ayee pu 'een a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí ayén rɨcɨ a'ij tɨ ti'ixa ɨ́ niuucari sino ayée na'a ruseɨ́j ranamuajra. Ayee pu 'een tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rucɨéenime'e seɨ́j ɨ́ 'ájte'ehua jetze.

24 Jɨme'en pu'u ruseɨ́j, aj pu i tíchesin, ajta á'iyen yá'uhua'axɨjsin a'ij tɨ seijre'eca'a ɨ́ cɨéenime'ara'an.

25 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ temua'a naa tirá'aseij a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta, tɨ ajta caí ti'itɨ jɨ́n á'atura, tɨ ajta Dios jɨ́n ru'irájtuaani, ayée pu Dios rɨ́'ɨ tiraatá'asin tɨ pua'a a'ɨ́ɨn pu'éene'e a'ame seɨj tɨ ayén rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn niuucari ti'ixa.

Na'ari caí tɨ pua'a a'ɨ́ɨ naʼa pu'éene'e a'ame seɨj tɨ ayée naʼa ranamuajra, ajta ca'anacan yá'uhua'axɨn, capu rɨ'éene'en huateáturaasin ɨ́ Dios jemi.
26 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tiú'ujxajta ɨ́ ru tzajta'a yee tɨ temua'a naa tirá'astijre'e ɨ́ ruye'irá, ajta tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ caí raatapuá'ajta tɨ a'ij pua'a tihuá'axajta ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, a'ɨ́ɨ pu ayén rucuanamua ɨ́ ru tzajta'a. Capu ti'itɨ vaɨre'e a'ɨ́jna ɨ́ ye'irájra'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.
27 Ayee mú rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen ra'ará'astijre'e ɨ́ ye'irá tɨ rɨ'éene'en jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi, tɨ ajta caí ti'itɨj jɨ́n á'atura jemin ɨ́ tej rájya'upua. Miché'e ayée menaʼa rɨjca: mej mi miyen huá'umuaare a'ímej ɨ́ mej ti'itɨ jɨ́n rajpuaíjtzi me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej xɨ́'ejcanta muá'araa nusu mej antiújseɨjtareca'a; mej mi majta ahuaújcu'uven, mej mi caí huaújxana'acɨra'aten a'ɨ́mej jamuan ɨ́ mej chaanaca japua huachéjme.

2

Mej mi caí a'ij pua'a huajá'useijra ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte

1 Ne'ihuaamua'a, a'iné mú'een xu rá'astijre'e ɨ́ tavástaraʼa, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een, tɨ ajta nain jɨ́n antiújmua'aree ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen ruxɨ́'ej senaʼa huajá'useijra naíjmi'ica ɨ́ teɨte. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a seɨj chíjteaani pú'een nusu caí.
2 Tiché'e tiyen tiraataxáj yee huaʼapua mú me'uun a'uteáruti a'u sej e'etiújse'ɨri. Ajta ɨ́ seɨj, ayée pu aniira ucárujte'e, ajta naa éene'e ti'itechée. Ajta ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta ayén mí'ime'ecan ucachée.
3 Seajta mú'een, ayée xu temuaʼa naa ra'ancuré'evi'itɨn se'ɨ́jna tɨ naa éene'e ti'itéechen, seajta siyen tiraataʼixaate'en tɨjɨ́n: “Íye'e jí, patáʼaj yé a'ujyeíjxɨ'ɨn a'u tɨ jaítze'e á'ujxe'eve'e.” Ajta, jɨme'en a'ɨ́jna tɨ ayén mí'ime'ecan ucáachen, siyen che'e naʼa xu'u tiraataʼixaate'en tɨjɨ́n: “Patáʼaj mé huatéveeca nusu yé a'ujyeíjxɨ'ɨ yé ne'ɨ́ɨcataʼa.”
4 Tɨ puaʼa siyen rɨjca, ¿ni qui siyen ruxɨ́'ej senaʼa tihuáʼuseijra ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte? ¿Ni qui secaí siyen ruruure matɨ́j a'ɨ́ɨme ɨ́ mej aʼij puaʼa mé titeumuámua'aree, ɨ́ mej majta huáʼaxɨjte'e ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte? Ayej xaa neʼu tiʼayajna. Tɨ puaʼa siyen caí ruxɨ́'ej senaʼa tihuáʼuseijra ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, ayée xu ruruure matɨ́j a'ɨ́ɨme.
5 Casi'i, xáanamuajri'i, ne'ihuaamuaʼa. Dios pu ayén huaʼavé'ejajpuaxɨ a'ímej ɨ́ mej caí aʼij tí'ijviicuaʼi a'ɨ́mej tzajtaʼa ɨ́ mej yen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca japua, mej mi jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijchaʼɨ́ɨca ɨ́ Dios jemi me'ɨ́jna jɨme'e mej té'atzaahuate'e, tɨ ij ajta ayén tihuáʼucɨ'ɨti mej jamuan tiu'utaʼaíjta tɨ́j naʼa Dios ari a'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i huáʼa jemi ɨ́ mej raxɨ́'eve'e.
6 Mɨ seajta mú'een, xu'uri raatéxɨeehuataca'a se'ɨ́jna tɨ caí aʼij tí'ijviicuaʼi. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej chíjteaani pú'een, a'ɨ́ɨ mú aʼɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej puaíjtzi amuaatá'aca. Majta miyen amuáʼavi'itɨjcɨca huáʼa jemi ɨ́ mej tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.
7 A'ɨ́ɨ mú majta aʼij puaʼa tí'ijxa me'ɨ́jna ɨ́ niuucajtze'en sej jɨ́n siyen ánte'arua, ɨ́ sej seajta rɨ́'ɨ tiratáʼaca.
8 Xɨ́'epɨ'ɨn xu rɨcɨ tɨ puaʼa siyen tzáahuati'iraʼa jɨ́n raʼará'astijre'en se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta tɨ ayén jɨ́me'en ti'ixa ɨ́ niuucari jetze tɨjɨ́n: “Patáʼaj piyen raxɨ́'eve'e ɨ́ axɨ́'ej tevi patɨ́j aseɨ́j tí'axe'eve'e.”
9 Mɨ ajta, tɨ puaʼa secaí siyen ruxɨ́'ej senaʼa tihuáʼuseijra ɨ́ teɨte, ayée xu seri auteájturaa ɨ́ Dios jemi. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta, ayée pu ari ayén amaʼuxɨjte a'ɨ́jna jɨme'e sej caí ráʼaste se'ɨ́jna ɨ́ niuucari.
10 Ayee puʼu naʼa, aʼiné tɨ puaʼa jaʼatɨ ayén nain jɨ́n te'aráʼaste a'ɨ́jna ɨ́ niuucari mej jɨ́n tí'aijta, ajta tɨ puaʼa ayén seɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ niuucari jemi, ayée mú ráʼaxɨjte'e tɨ nain jɨ́n auteájturaa.

11 A'iné a'ɨ́in tɨ ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: “Capej tí'axana'acɨra'ate”, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén raataxájtaca'a tɨjɨ́n: “Capej tí'itecui'ica.” A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a piyen caí ti'ihuá'axana'acɨra'aten, mɨ pajta piyen xaa tiu'ujé'ica, a'ɨ́j pej jɨ́n peri auteájturaa a'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari ɨ́ mej jɨ́n tí'aijta.

12 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen tí'ixajta, seajta siyen rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n amuá'axɨjte'en a'ɨ́jna jemi ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n amua'irájtuaani.

13 Jee xaa ne'u, tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén huá'acu'uve ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, capu Dios ayén rá'ancu'uvajxɨ'ɨsin a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen tité'axɨjte'en. Na'ari caí, tɨ pua'a ja'atɨ ayén huá'acu'uve ɨ́ ruxɨ́'ej teɨte, Dios pu rɨ́'ɨ tiraatá'asin a'ɨ́jna xɨcáara'an jetze.

A'ɨ́jna tɨ jɨ́n ja'atɨ té'atzaahuate'e, ajta tɨ jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ

14 Ne'ihuaamua'a, ¿a'iné ti'itɨ jɨ́n tiratéva'ɨri seɨj ɨ́ ja'atɨ tɨ pua'a ayén na'a tí'ixajta yee tɨ té'atzaahuate'e, ajta caí ayén ti'itɨ jɨ́n rɨjca ɨ́ mej jɨ́n ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ té'atzaahuate'e? ¿Ni rɨ'ɨrí tɨ a'ɨ́ɨn ayén ru'irájtuaani tɨ ayén na'a té'atzaahuate'e? Capu xaa ne'u.

15-16 Tiché'e tiyen tiraataxáj yee tɨ ja'atɨ ayén huárɨni tɨ a'amua jetze ajtéme'ecan. Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a teáata'a pɨ́rɨcɨ, na'ari 'ɨ́ita'a. A'ɨ́ɨ pu ayén caí ti'itéechen, ajta caí ti'itɨ tícha'ɨɨ tɨ ráacua'ani tɨ́j na'a seɨj xɨcaj jetze. Ajta a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén á a'ire'enen seɨj jemi tɨ ajta mú'ejmi jetze ajtéme'ecan. Aj pu 'i ayén tiraata'ixaate'en a'ɨ́jna tɨ tirá'aturaate'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée na'a tiraata'ixaate'en yee “Aricu, ché'e rɨ́'ɨ mu'u timuajé'evaɨre'e.” Ajta caí ti'itɨ raatá'an tɨ jɨ́n huateújvaɨre'en. ¿A'iné na'aqui té'eme a'ɨ́jna jemi tɨ caí ti'itɨ tihua'utá'a, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayée na'a té'atzaahuate'e? ¿Ni qui temua'a naa? Capu a'atzu xaa ne'u.

17 A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ jɨ́n raataseíjrate'esin yee ayej ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ té'atzaahuate'e, capu a'atzu a'ij ti'itéva'ɨri.

18 Mɨ ajta, ja'atɨ pu ayén tiu'utaxájta tɨjɨ́n: “Seɨj pu ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta ɨ́ seɨj, a'ɨ́ɨ pu ayén ti'itɨ jɨ́n tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'éen rɨcɨ.” Mɨ neajta inee, ayée nu tí'imua'ixaate'e yee patá'aj naataseíjrate'en ɨ́ pej jɨ́n té'atzaahuate'e pej caí piyen ti'itɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een jɨ́n tí'iruure.

Mɨ neajta inee, ayée nu timuaataseíjrate'esin tɨ ayén ti'ayajna nej té'atzaahuate'e ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ nej ti'itɨ jɨ́n niyen rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een.

19 Ayee pepu'u té'atzaahuate'e tɨ seɨj na'a pú'een ɨ́ Dios. Xɨ́'epɨ'ɨn pej rɨcɨ. Ayee mú che'atá mena'a té'atzaahuate'e a'ɨ́ɨme ɨ́ tiyáaru'use, majta ruvivé.

20 Mɨ pej caí rɨ́'ɨ mé teuúmua'aree, ¿ni tzaa piyen raxɨ́'eve'e nej niyen temua'a naa timuaataseíjrate'en tɨ caí ti'itɨ a'ij ti'itéva'ɨri tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ jɨ́n ayén rɨcɨ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een?

21 A'ɨjna ɨ́ tayá'upuacɨ'ɨ a'ɨ́jna ɨ́ Abraham teecan, urarɨ́'ene'acan pu jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ raatámuaɨ'ɨvajtaca'a ɨ́ ruyauj ɨ́ tetej japua, a'ɨ́jna ɨ́ Isaac. ¿Ni caí ayén ti'ayajna? Jee xaa ne'u.

22 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée tu ramua'aree tɨ a'ɨ́jna a'ij tɨ huarɨ́j, ayée pu jamuan ti'itéva'ɨri a'ɨ́jna tɨ ajta té'atzaahuate'e. Ajta, ayée pu raanaíjmire tɨ té'atzaahuate'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ Abraham a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j.

23 Tɨ'ɨquí ayén araúraste a'ɨ́jna tɨ ayén té'eyu'usi'i ɨ́ yu'uxari jetze tɨjɨ́n: “Abraham pu rá'antzaahua a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ajta ayée pu tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ a'ɨ́ɨn ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateájturaa ɨ́ Dios jemi.” Matɨ́'ɨj mi miyen raatamuá'a tɨjɨ́n: “Tɨ amiigura'an pú'een ɨ́ Dios.”

24 A'ɨ́j pu jɨ́n, ayée pu ámitɨeere'e tɨ seɨj ayén rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturaasin ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ ajta rɨcɨ, capu a'ɨ́ɨ na'a jɨ́n tɨ té'atzaahuate'e.

25 Ayee pu che'atá na'a tiráaruu a'ɨjna ɨ Rahab teecan, a'ɨjna ɨ 'ɨita'a tɨ ramuá'itɨcɨjca ɨ tumin ɨ rutevij jɨme'e. Tɨ'ɨj a'ɨɨn ayén rɨ'ɨ hua'ancuré'evi'itɨ a'ɨmej ɨ mej rá'eeve'eca'a, aj pu 'i seɨj jetze ɨ juye hua'uta'íteca'a. Tɨ'ɨj ayén a'ɨjna jɨn huarɨj, aj pu 'i ayén urarɨ'ene'acan jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi.

26 A'iné, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ ruuri á'ara'ani tɨ pua'a caí uráxɨejniu'uca, ayée pu che'atá na'a caí ti'itɨj vaɨre'e tɨ pua'a ja'atɨ ayée na'a té'atzaahuate'e, ajta caí ti'itɨ a'ij ruure tɨ xɨ'epɨ'ɨn 'een.

3

A'ij tɨ ti'itɨj jɨn tí'ivaɨre'e neanureáara'an ɨ seɨj

1 Setá'aj caí siyen huataúra'an sej mu'iitɨ́ se'ɨjna jɨn te'enteárute se'ɨjna jɨme'e sej tihua'amua'atée ɨ seica a'iné xu'uri ramua'aree tɨ jaítze'e ca'anín jɨn tá'axɨjte'en ɨ Dios itejmi, i tej tiyen tí'imua'ata tɨ caí ayén tihuá'axɨjte'en a'ɨmej ɨ mej caí miyen tí'imua'ata.

2 Jee xaa, naími'i tu tiyen ti'itɨj jɨn tite'uté'ɨtzea'ara. Ajta tɨ pua'a ja'atɨ caí ayén ti'itɨ jɨn até'ɨtze'ara'an a'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ a'ɨɨn ti'ixa, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ a'ɨɨn pú'een tɨ rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e, ajta tɨ a'ɨɨn raayɨ'ɨtɨ tɨ ayén á'ujcu'uven ɨ rutevij jɨme'e tɨ'ɨj caí ti'itɨj jɨn auteáturan.

3 Casi'i, ayée tu hua'ancárujti'iraca huá'atene'en ɨ cahuaayu'u te'ɨjna ɨ xaachin mej mi ta'ará'astijre'en. A'ɨj tu jɨn, te'ɨjna jɨn tiyen hua'aré'eca'ani.

4 Ajta a'ɨjna ɨ baarcu, tɨ ajta temua'a ti'ive'ée. A'ɨɨ pu eeca ayén ráatajchi ca'anín jɨme'e. Mɨ ajta, a'ɨjna jɨn ɨ cɨyej tɨ jaata'a atéjvee, ayée pu tí'ivaɨre'e tɨ ij a'ɨɨn ɨ tɨ ramuarɨ'e ayén raajájsime'en ɨ baarcu a'u tɨ a'ɨɨn ayén yé'exe'eve'e.

5 Ayee pu che'atá na'a cílieene'en seijre'e ɨ ta jetze a'ɨjna ɨ taneanúj. Mɨ ajta, ayée pu á'ujca'ane tɨ ve'ecán jɨn ahuaújtzaahuate'en. Teajta iteen, temua'a tu teri tiyen ramua'aree tɨ ayén rɨ'ɨrí tɨ taij tɨ cɨj na'a teájtaani, ayée pu ve'ecán jɨn tiu'uré'ataasin.

6 Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a seijre'e ɨ taneanúj tɨj taij. Ayee pu ajta seijre'e tɨj na'a tɨ a'ij pua'a een ɨ mej jɨn a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ a'ɨɨme ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca japua. A'ɨɨ pu tajá'ujɨpua tɨj na'a ɨ ta jetze. A'ɨjna tɨ a'ij pua'a een tɨ jetzen 'aíjninei ɨ taneanúj, a'ɨɨ pu ca'anírja'a ratá'aca ɨ tiyaaru'u tɨ ayén huárɨni. A'ɨɨ pu ajta a'ɨjna jɨn ayén ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi miyen runiú'ucara'a jɨn a'ij pua'a tí'iteseijre'e matɨj mena'a pua'amé miyen yen japuan huachéjme íiyen chaanaca japua.

7 Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayɨ'ɨtɨ ɨ teɨte mej hua'umuá'acante'en matɨj mena'a pua'amé yen seijre'e a'ɨmej ɨ ti'itén mej íiyen xuaa, majta ɨ mej rá'ara'ive, majta ɨ mej sínuurive á chuaata'a, majta ɨ mej jaata'a á'axuaa. Mu'uri miyen tihua'umuá'acaante naíjmi'ica.

8 Mɨ ajta, capu ja'atɨ ayén raayɨ'ɨtɨ tɨ ruseɨj ayén raamuá'acante'en ɨ runeanuj. Ayee pu 'een a'ɨjna ɨ neanuri tɨj a'ɨjna tɨ a'ij pua'a een, tɨ caí ja'anáj ti'itɨj jɨn té'astijre'e. Ajta a'ɨɨn tɨ jetzen 'aíjninei, ayée pu che'atá na'a 'een tɨj huá'ave'eri tɨ tiu'ujé'ica.

9 A'ɨj tu jɨn taneanúj tiyen rɨ'ɨ jɨn tiratá'aca te'ɨjna ɨ tavástara'a, te'ɨjna ɨ tej teajta rájya'upua. Teajta te'ɨjna jɨn tiyen a'ij pua'a tihuá'axa te'ɨmej ɨ teteca ɨ tɨ Dios ayén huá'utaahuaca'a miyen seíire'e tɨj ɨ tévira'an.

10 Ajta, ayée pu tí'irɨneca tej a'ij tena'a jɨn ɨ taneanúj tiyen rɨ'ɨ ti'itá'aca, teajta tiyen te'ɨjna jɨn a'ij pua'a ti'ixa. Ayee nu tejá'amua'ixaate'e, ne'ihuaamua'a, tɨ caí ayén tiraavíjte'e.

11 Niché'e seɨj jɨn niyen tejámuaatá'ixaate'en. Jíme'en a'ɨjna a'u tɨ e'ejaíjxa, ¿ni qui rɨ'ɨrí tɨ a'uun miijmu ayén ajnén a'ɨjna ɨ jaj tɨ rumua'atɨ jamuan ɨ jaj tɨ antzíjvi'i? Capu a'atzu xaa ne'u.

12 Ne'ihuaamua'a, ayée pu che'atá na'a 'een a'ífjna jɨme'e í huaréj, a'iné capu rɨ'ɨrí tɨ a'ífjna jetze ayén huatáca'an a'ífjna í aceituuna. Ajta a'ífjna jetze í uuva, capu rɨ'ɨrí tɨ ayén jetzen huatáca'an a'ífjna í huaréj. A'íj pu jín, ayén che'atá na'a caí rɨ'ɨrí tɨ jaj tɨ rumua'atí a'uun ajnén a'u tɨ e'ejaíjxa, tɨ ajta jetzen ajnén a'ífjna í jaj ta'antzíjvi'i.

Mua'atzíira'a tɨ júte'e é'eme'ecan

13 Tɨ pua'a ja'atɨ mú'ejmi jemi seijre'e tɨ rí'ɨ mé teuúmua'aree, tɨ ajta yaú'itɨe temua'a naa, ché'e a'ífɨn ayén a'ífjna jín tejamuaataseíjrate'en a'ífjna jɨme'e tɨ rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a, tɨ ajta ayén ruseijrata tɨ caí ve'ecán jín antiújmua'aree. Ayee xu se'ífjna jín ramua'aree tɨ a'ífɨn ja'atɨ tzáahuati'ira'a jín rí'ɨ mé teuúmua'aree.

14 Mɨ seajta mú'een, tɨ pua'a siyen huápɨ'ɨ chueere'e í ru tzajta'a, ajta tɨ pua'a siyen ca'anín jín tí'itese'eca'a sej siyen ra'antimuá'itɨn a'ij sej tí'ijxe'eve'e í ru tzajta'a, caxu siyen se'ífjna jín á'ujtzaahuate'e. Caxu seajta tí'ihua'ita, se'ífjna jɨme'e a'ij sej rɨcɨ.

15 Tíj na'a tɨ ayén 'een, capu ayén tiraavíjte'e. Capu ajta a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e sino yen pu chaanaca japua huataseíjre. A'uu pu eiráninei huá'a mua'atzíira'a jetze a'ɨíme í mej rujɨɨmua'a mena'a a'ij tirájteuve a'ij mej rɨcɨ.

Jee xaa ne'u, tiyaaru'u pu ayén ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi miyen huárɨni.

16 A'u tɨ na'a mej miyen chueere'e, ajta a'u tɨ na'a mej miyen ca'anín jín tí'itese'e mej mi miyen ra'antimuá'itɨn a'ij mej tí'ijxe'eve'e, a'úu mú miyen ché'e mena'a a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ muá'aye'i, majta miyen rá'astijre'e ti'itɨ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a een.

17 Ajta a'ɨíɨn mua'atzíira'a tɨ a'uun a'uvé'emej u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e, ayée pu ca'anírja'a hua'atá'aca mej miyen rɨ'éene'ecán jín seíire'e muá'ara'ani, mej mi majta temua'a naa tiú'urihuaamua'atan, majta ruxí'evi'ira'a jín miyen rí'ɨ tí'iteseijre'e. A'ɨíɨ pu ajta ayén ca'anírja'a hua'atá'aca mej mi huá'astijre'e a'ímej í mej tihuá'aijte'e, mej mi majta ruxí'evi'ira'a jín huá'ancu'uvajxɨ'ɨn í ruxí'ej teɨte. Nain mú jín miyen rɨcɨ ti'itɨj jɨme'e tɨ rí'ɨ tí'iseijre'e. Tɨ pua'a miyen ti'itɨj jín te'ataújratzii, ayée pu té'eme mej miyen huárɨni. Camu tí'ihua'itaca.

18 Ajta a'ɨíɨme í mej miyen rahuauhuau a'ij mej huárɨni mej mi hua'utéjpua'ajte'en í ruxí'ej teɨte mej mi caí ché'e miyen runé'usi'ite'e, ayée mú tiu'utátuiire'esin í Dios jemi a'ífjna tɨ rɨ'éene'ecán jín seijre'e í jemin me'ífjna jɨme'e mej ruxí'evi'ira'a jín rí'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a, majta ca'anírja'a hua'atá'aca í seica mej mi miyen che'atá mena'a huárɨni.

4

A'iné 'éen jɨme'e maújne'usi'ite'e í teɨte

1 Ayee pu tí'irɨneca mú'ejmi tzajta'a. Xu'uri já'ita'a a'utací'ɨca, seajta runé'usi'ite'e. ¿A'uné jetze e'iraaye'i a'ífjna tɨ ca'anírja'a amuatá'aca sej si siyen rɨcɨ? ¿Ni caí a'uun e'iraaye'i í a'amua tzajta'a? Jee xaa ne'u, a'ɨíɨ pu pírɨcɨ í á'amuamua'atziira'a tɨ ayén ca'anírja'a amuatá'aca sej runé'usi'ite'e.

2 Ayee xu raxí'eve'e sej jeíhua tí'ijcha'ɨɨca. Mɨ seajta caí, caxu siyen tí'ijcha'ɨɨ. A'íj xu jín siyen tí'itecui'ica. Seajta jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atze. Mɨ seajta mú'een, caxu siyen rá'acu'uvijre'e. A'íj xu jín siyen autéjhuiica sej runé'usi'ite'en, seajta rújaaxɨejvi'i. Ayee xu 'een jín secaí tí'ijcha'ɨɨ se'ífjna jɨme'e sej caí siyen rahuauhuau í Dios jemi.

3 Na'ari caí, tɨ pua'a siyen raatáhuavii, capu ayén tejamuaatá'aca a'ífjna jɨme'e sej caí siyen jé'iyecan jín raatáhuaviiri'i, a'iné ayée xu éeni'icɨ'e

raxíˈeveˈecaˈa sej si chéˈe senaˈa raaxíjteˈen aˈij tɨ tejamuáˈamitɨejteˈecaˈa, sej si seˈíjna jín huataújtemuaˈaveˈen.

4 Mɨ sej siyen ruxánaˈacɨreˈe, ¿ni tzaa secaí siyen ramuaˈaree aˈij tɨ seijreˈe í Dios jemi? Tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén huaˈajtéjaahuateˈen aˈímej í mej íiyen chaanaca japua huachéjme, tɨ puaˈa ayén cheˈatá naˈa huárɨni aˈij mej tíˈijrɨˈɨre, aˈíɨ pu ajta ayén éeniˈicɨˈe huateáturan í Dios jemi tɨ seɨj tɨ rájchaˈɨɨreˈe. Aˈíj pu jín, tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén raxíˈeveˈe tɨ huaˈajtéjaahuateˈen temuaˈa naa aˈímej í mej íiyen seijreˈe í chaanaca japua, aˈíɨ pu ajta ayén éeneˈe aˈame tíj seɨj tɨ rájchaˈɨɨreˈe í Dios.

5 Jee xaa neˈu, ayée pu tiˈayajna. Naˈari caí, capu tiˈitɨ jín aˈij huataújmuaˈa aˈíjna í niuucari tɨ ari áˈayuˈusiˈi, ayén tɨjín: “Jéˈecan pu chueereˈe aˈíjna jemi í xɨéjniuˈucareˈaraˈan tɨ ayén raateájtuaa itejmi tzajtaˈa.”

6 Mɨ ajta aˈíɨn Dios, ayée pu jaítzeˈe ríˈɨ titatáˈaca tej ti tiyen raˈaráˈastijreˈen. Aˈíj pu jín, ayén téˈeyuˈusiˈi tɨjín: “Dios pu ayén huáˈajchaˈɨreˈe aˈímej í mej áˈujtzaahuateˈe. Mɨ ajta, aˈíɨ pu ríˈɨ tihuaˈatáˈaca aˈímej í mej ruxɨeemíjteˈe í jemin.”

7 Aˈíj pu jín, setáˈaj siyen raˈaráˈastijreˈen í Dios. Setáˈaj seajta rájchaˈɨɨreˈe seˈíjna í tiyaaruˈu. Tɨ puaˈa siyen huárɨni, aj pu xaa tíchesin múˈejmi jemi.

8 Setáˈaj ajteáxɨɨre vejliˈi í Dios jemi. Tɨ puaˈa siyen huárɨni, aj pu ˈi Dios ajta huateáturaasin vejliˈi múˈejmi jemi. Setáˈaj caí chéˈe tiˈitɨ jín aˈij rɨjca tɨ aˈij puaˈa seijreˈe, mɨ sej atéˈɨtzeaˈara í Dios jemi. Seajta, setáˈaj raatátuiireˈen í áˈamuaxɨejniuˈuca í Dios jemi tɨ ij aˈíɨn ayén huateúraˈateˈen múˈejmi, mɨ sej siyen ruseijrata sej nuˈu caí tiˈitɨj jín atéˈɨtzeaˈara í Dios jemi.

9 Setáˈaj aˈij puaˈa teˈutaújmuaˈati seˈíjna jɨmeˈe í sej jín auteájturaa í Dios jemi, setáˈaj seajta huataújxɨeemɨsteˈen, seajta huaújyeinixɨˈɨn. Setáˈaj caí chéˈe siyen tiˈitɨj jín naˈanaa sino setáˈaj siyen huataújxɨeemɨsteˈen seˈíjna jɨmeˈe aˈij sej sejmíˈi rɨjcaa. Setáˈaj seajta caí chéˈe huáˈa jemi rutémuaˈaveˈe sino chéˈe ayén aˈij puaˈa amuaatáˈasti.

10 Setáˈaj siyen ruyeine setiraˈaráˈastijreˈen í tavástaraˈa jemi. Tɨ puaˈa siyen huárɨni, aj pu ˈi ríˈɨ tejámuaatétuaasin.

Tej nuˈu caí ráˈaxɨjteˈe í taˈihuaaraˈa

11 Caxu aˈij puaˈa tiúˈujxajta seɨj seajta seɨj, neˈihuaamuaˈa, aˈiné tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén aˈij puaˈa tíˈijxajta í ruˈihuaaraˈa, naˈari ayén ráˈaxɨjteˈe, aˈíɨ pu ajta aˈij puaˈa tíˈijxa aˈíjna í yuˈuxari í mej jín tíˈaijta. Aˈíɨ pu ajta ayén ruseíj raaxíˈepɨˈɨntare tɨ caí chéˈe tiˈitɨ vaɨreˈe aˈíjna í niuucari. Seajta múˈeen, tɨ puaˈa siyen rujɨɨmuaˈa senaˈa raaxíˈepɨˈɨntareˈen tɨ caí chéˈe tiˈitɨ vaɨreˈe í niuucari í mej jín tíˈaijta, caxu chéˈe siyen ráˈastijreˈe aˈij tɨ tiraavíjteˈe sino xuˈuri siyen huaújruu tíj aˈɨɨme í mej tíˈixɨˈepɨˈɨntareˈe.

12 Mɨ ajta, seɨj puˈu aˈíɨn púˈeen tɨ ayén raateájtuaa aˈíjna í niuucari í mej jín tíˈaijta. Ajta, aˈii pu aˈíɨn púˈeen tɨ ajta seɨj naˈa ayén tíˈixɨˈepɨˈɨntareˈe. Aˈíɨ puˈu naˈa raayíˈɨtɨ tɨ amuaˈirájtuaani, ajta ayén cheˈatá naˈa, aˈíɨ puˈu naˈa raayíˈɨtɨ tɨ amuaˈantipuáˈajteˈen. Tɨ puaˈa ayén, ¿aˈiné ˈeen jín piyen tíˈimuaˈatze pej peˈíjna jín antíˈamuaˈaree peˈíjna jɨmeˈe pej piyen ráˈaxɨjteˈe í aˈihuáaraˈa?

Tej nuˈu caí ramuaˈaree aˈij tɨ teˈemáˈe aˈame

13 Ríˈɨ xuˈu múˈeen, mɨ sej siyen tíˈixaxaˈa tɨjín sej nuˈu seˈuun áˈujuˈu xáˈajuˈun íjii nusu ruijmuaˈa jáˈahuaˈa chajtaˈa jetze, sej nuˈu seˈuun siyen áˈateeri aˈachú cumu seíj nineˈiraˈa sej tiˈitɨj jín tejaˈumuáriˈen sej si seˈíjna jín tumin huamuáˈitɨn.

14 Ayee xu tíˈixaxaˈa aˈij sej huárɨni.

Mɨ seajta mú'een, caxu ramua'aree a'ij tɨ té'eme ruijmua'a, tɨ pua'a seuj ruuri xá'aju'un nusu secaí. Ayee xu 'een tɨ́j a'ɨ́jna pɨxcaari tɨ a'atzu a'ateevi'i huataseíjre'esin, ajta á'iyen a'upuá'arixɨ'ɨsin.

15 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiraavíjte'e sej siyen tiu'utaxáj yee tɨ pua'a nu'u a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén amuatá'acare'en, sej siyen ruuri huateáturaasin, aj xu si seajta siyen huárɨni ti'itɨ jɨme'e nusu ɨ́ seɨj jɨme'e.

16 Mɨ seajta mú'een, caxu siyen tí'ixaxa'a sino ayée xu á'ujtzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e a'ij sej rujɨ́ɨmua'a sena'a a'ij tirájteu. A'ɨjna ɨ́ sej jɨ́n á'ujtzaahuate'e, tɨ́j na'a pua'amé tɨ ayén 'een, ayée pu a'ij pua'a seijre'e ɨ́ Dios jemi.

17 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén rú'umua'aree a'ij tɨ tiraavíjte'e tɨ ayén huárɨni ti'itɨ jɨme'e, a'ɨ́ɨ pu auteáturaasin ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a caí ayén huárɨni.

5

Miché'e nu'u rɨ́'ɨ tiráanamua a'ɨ́ɨme ɨ́ mej chíjteaani pú'een

1 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, mɨ sej chíjteaani pú'een. Setá'aj huaújyeine, seajta ruxɨeemɨ́jte'e huajíjhua se'ɨ́jna jɨme'e tɨ tɨ́n ari a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze sej jetzen rajpuaíitzi xá'aju'un.

2 Pu'uri tí'ipeti tɨ́j na'a ɨ́ sej seri tí'ijseɨj á sej é'eche. Ajta, ɨ́ tejá'amuacɨɨxu, mu'uri ti'iráacɨ'ɨxɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ tejpuási.

3 Ajta pu'uri tiu'uteújchuitaamua a'ɨ́jna ɨ́ oro ɨ́ sej jeíhua rájcha'ɨɨ. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ plata ɨ́ sej seajta tí'ijseɨj, ayée pu che'atá na'a tiu'uteújchuitaamua.

Ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n tiu'uteújchuitaamua, a'ɨ́ɨ pu ruseɨ́j amuaatéxajta, ajta tɨ́'ɨj ayén amuá'axɨjte'e, ayée pu che'atá na'a á'amuaruuren tɨ́j taij tɨ raateátaiira ɨ́ á'amuahua'ira'a. Ayee xu se'ɨ́jna jɨ́n tí'ijseɨj tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche sej si se'ɨ́jna jɨ́n huataújtemua'ave'en íjii tɨ nain ari te'entipuá'ajte.

4 Mɨ seajta mú'een, ayée xu hua'itzi jɨ́n huá'ari'iri'i ɨ́ mej raamuá'itɨ ɨ́ teteca, ɨ́ mej tiu'uré'eveijcheca'a ɨ́ á'amuavi'ira'ata'a. Ajta a'ɨ́ɨn tavástara'a pu'uri ramua'aree a'ij sej huarɨ́j a'iné a'ɨ́ɨn tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree pu'uri huá'unamuajri'i ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n runiúuste'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imuarɨ'eca'a mú'ejmi jemi.

5 Ayee pu caí ti'itɨj tejamuá'aturaate'e, siyen ruxɨéehua ti'itéchejca'a íiyen chaanaca japua. Ayee xu che'atá sena'a ruxɨéehua tí'icua'acare'e. Cu xɨee sej tiú'ujcɨ'ɨmite'e mej mi amuaacui'ini tɨ́j viseáaru'u tɨ teáruu.

6 Mú'een xu seajta ra'uxɨ́jte, seajta raajé'ica se'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a. Ajta a'ɨ́ɨn, capu a'atzu amuaatá'ijmɨijri'i.

Ca'anɨ́jra'a pu hua'utá'asin mej mi temua'a naa te'utáviicua'i

7 A'ɨ́j xu jɨ́n ne'ihuaamua'a, setá'aj temua'a naa te'utáviicua'i ajta na'a caí yé uvé'enen ɨ́ tavástara'a.

Casi'i, autámua'areeri'i a'ij tɨ rɨcɨ a'ɨ́jna tɨ chuej japua tí'imɨjhuaca. Ayee pu rachú'eve'e ajta na'a caí tiú'ucɨɨre a'ɨ́jna tɨ ájninei á chuaata'a, tɨ ij ayén ra'ancuré'an ɨ́ táca'ira'an tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e. Ayee pu rachú'eve'e mej autejhuiini mej huatéviiye a'ájna víita'ari tzajta'a, ajta matɨ́'ɨj atácheni.

8 Setá'aj siyen che'atá sena'a rachú'eve'en. Setá'aj huateújca'anen ɨ́ a'amua tzajta'a, a'iné pu'uri tɨ́n yé uvé'enejsin a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a.

9 Caxu a'ij pua'a tiú'ujxajta seɨj seajta seɨj, ne'ihuaamua'a, tɨ ij caí Dios ayén che'atá na'a amua'uxɨ́jte'en mú'ejmi. Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, a'iné pu'uri tɨ́n yé uvé'enejsin a'ɨ́jna tɨ ayén tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e.

10 Setá'aj siyen hua'utámua'aree se'ɨ́mej ɨ́ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ́ tavástara'a jetze me'ecan. Setá'aj siyen tiráarɨ'ɨren se'ɨ́me jemi a'ij mej huarɨ́j me'ɨ́jna jɨme'e mej te'utáviicua'iri'i ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíjtzica'a.

11 Casi'i, xa'utámua'areeri'i mú'een. Ayee pu titá'amitɨejte'e tɨ Dios rɨ́'ɨ tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n te'utáviicua'iri'i. Xu'uri ráamua'areeri'i se'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n te'utáviicua'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ Job teecan. Seajta, xu'uri ráamua'areeri'i a'ij tɨ ti'itɨ jɨ́n tavástara'a ayén tiraaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́jna jemi, tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tirájcha'ɨ́ɨ já'araa, ajta ayén rá'ancu'uvajxɨ.

Seica ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca

12 Ajta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jaítze'e ruxe'eve'e, ne'ihuaamua'a, sej caí ti'itɨj jɨ́n te'ataújratzi'iracare'en, caxu siyen rɨjca ɨ́ ta japua tɨ é'eme'ecan jɨme'e, nusu ɨ́ chaanaca jɨme'e, ni caxu ti'itɨ jɨme'e sino ché'e ayén éene'e á'ara'ani. Tɨ pua'a siyen raataxáj yee “jee”, ché'e ayén teja'uré'enen. Na'ari, tɨ pua'a siyen raataxáj yee “capu”, ché'e ajta ayén teja'uré'enen. Ayee xu a'ɨ́jna jɨ́n huárɨni tɨ ij caí Dios ayén ama'uxɨ́jte'en.

13 Tɨ pua'a seɨj tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén rajpuaíjtzi, ché'e a'ɨ́ɨn ayén huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi tɨ́'ij Dios ayén rá'ancu'uvajxɨ'ɨn. Na'ari tɨ pua'a seɨ́j ayén rutémua'ave'e, ché'e a'ɨ́ɨn chuiicari jɨ́n rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios.

14 Tɨ pua'a seɨj tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan ayén tí'icui'icaa, ché'e a'ɨ́ɨn hua'utájeeve a'ɨ́mej ɨ́ vaujsi ɨ́ mej teyujta'a tí'ivaɨre'e mej mi me'ɨ́jna jɨ́n huatéjniuuni, mej mi majta niuucajtze'en ɨ́ tavástara'a miyen ra'avé'ehuaate'en me'ɨ́jna ɨ́ já'ara'ara'an a'ɨ́jna ɨ́ aceituuna.

15 Tɨ pua'a miyen té'atzaahuate'e muaatéjniuuni, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n Dios ayén ru'irátuaasin a'ɨ́jna tɨ tí'icui'ica'a. Tavástara'a pu xaa rarújte'en, ajta ayén tiraatá'uuni'ira tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ja'atɨ ti'itɨj jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

16 A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj siyen a'ij tiu'utaxáj seɨj seajta seɨj ɨ́ sej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, seajta siyen huatéjniuuni seɨ́j jɨme'e, seajta seɨ́j, tɨ ij Dios ayén amuaarújte'en.

Jee xaa ne'u, jé'ecan pu tí'ivaɨre'e ti'itɨj jɨme'e tɨ pua'a ja'atɨ tɨ urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e ayén huatéjniuuni ɨ́ Dios jemi.

17 Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Elías, ayée pu che'atá na'a ti'iteáataca'a tetɨ́j iteen. Ajta, ca'anín pu jɨ́n huatéjniuuve'e mej caí huatéviiye. A'ɨ́j pu jɨ́n, ayén á'atee a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a mej caí huáviiyeca'a.

18 Tɨ'ɨquí ajtahua'a huatéeniu. Majta á'iyen huatéviiyeca'a. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tiu'uhuásti'ihuaca'a á chuaata'a ayén tiú'ucɨireca'a.

19 Ne'ihuaamua'a, ayée nu tejá'amua'ixaate'e. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén ruhuárita'a ti'icáame tɨ ij caí ché'e ayén té'atzaahuate'e, ayée pu té'eme tɨ pua'a seɨj ayén raatémua'itɨn tɨ́'ij ajtahua'a té'antzaahuate'en.

20 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén raatémua'itɨn a'ɨ́jna tɨ auteájturaa ɨ́ Dios jemi tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén raatapuá'ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n até'ɨtzea'ara, a'ɨ́ɨ pu ayén raatévaɨre'esin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí yá'urɨeeni ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca tɨ jɨ́n ruuri. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́jna jɨ́n ayén huárɨni tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tiraatá'uuni'i a'ɨ́jna ɨ́ Dios a'ɨ́jna tɨ jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

Ayee pu'u xaa. Antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Pedro, ɨ́ tɨ seɨj

Pedro pu huá'ateujte'e a'ɨ́mej ɨ́ mej té'atzaahuate'e

1 Inee, Pedro, tɨ Dios naata'íteca'a nej tiu'utévaɨre'en ɨ́ jemin, yee nu á'amuateujte'e mú'ejmi, mɨ sej seɨ́j chuéjra'a japua a'uchéjme a'u mej amuaaré'e'itixɨ, tɨ́j na'a a'u tɨ huatacá'a u Ponto, ajta a'ujna u Galacia, ajta a'ujna u Capadocia, ajta a'ujna u Asia, ajta a'ujna u Bitinia, a'u tɨ na'a sej a'uté'uu.

2 A'ɨ́ɨ pu ayén amua'antíhua'u a'ɨ́jna jɨme'e tɨ jéjcua ɨmuá ayén tejámuaaxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i a'ij tɨ tejamuáaruuren a'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tej rájya'upua. Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ayén amua'iráavi'itɨ sej si siyen huateáturan ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́jna jɨme'e sej seri rá'astijre'e se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u tɨ ayén ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e tɨ ij ayén mú'ejmi japua huániuuni.

Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ayén rɨ́'ɨ tejamuatá'acare'en, ajta ché'e ayén amua'anpuá'ajte'en temua'a naa.

A'ɨ́jna tɨ rachú'eve'e a'ɨ́jna tɨ té'atzaahuate'e

3 Tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en te'ɨ́jna ɨ́ Dios, tɨ ajta ya'upuáara'an pú'een ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'iné a'ɨ́ɨ pu jeíhua huápɨ'ɨ tá'ancu'uvajxɨ, a'ɨ́ɨ pu ayén taatá'a tej ti jéjcuacan jɨ́n huanúnu'ihua tej ti tiyen raachú'eve'en te'ɨ́jna, ɨ́ tej jɨ́n ruuri tá'aju'un a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

4 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén titaatá'asin tɨ ayén titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ caí ja'anáj huataújtuaasin, tɨ caí ajta ja'anáj huatéchueemuari, tɨ ajta caí ja'anáj e'ehuaújpua'arixɨ'ɨsin. Dios pu ayén amuajtá'are a'ujna u ta japua.

5 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén rɨ́'ɨ á'amuacha'ɨɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muárɨ'eri'ire'ara'an, a'iné mú'een xu siyen té'atzaahuate'e. Ajta pu'uri ayén rɨ́'ɨ ruurijhua tɨ ij a'ɨ́ɨn ayén huataseíjre'en a'ɨ́jna tɨ jɨ́n amua'irájtuaani a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen nain jɨ́n te'entipuá'ajte.

6 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen temua'a naa rutémua'ave'e se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin. Mɨ́ ajta ɨ́jii, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n ruxɨeemɨ́jte'e sej mu'icáj jɨ́n rajpuaíjtzi.

7 Ayee pu 'een jɨ́n ayén á'amuaruure mej mi miyen rɨ́'ɨ tiraatá'acare'en ɨ́ Dios mú'ejmi jɨme'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ mú majta miyen rɨ́'ɨ amuaateátuaasin, majta rɨ́'ɨ teja-mua'utaseíjra a'iné mú'een xu siyen se'ɨ́jna jɨ́n te'utáviicua'iri'i ɨ́ sej jɨ́n ra-jpuaíjtzica'a se'ɨ́jna jɨme'e sej té'atzaahuate'e. Ayee pu tí'ivaɨre'e sej siyen rajpuaíjtzi tɨ ij Dios ayén ráamua'aree sej tzáahuati'ira'a jɨ́n té'atzaahuate'e. A'ɨ́j pu jɨ́n jaítze'e ayén tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi sej siyen rajpuaíjtzi caí a'ɨ́jna ɨ́ oro, ɨ́ mej taij jɨ́n raaté'uuna tɨ ij rumua'atɨ́ á'ara'ani.

8 Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, mú'een xu caí ja'anáj raaseíj, ayée xu seuj raxɨ́'eve'e. Seajta, caí xɨ raaseíj ɨ́jii, seúche'e xu siyen té'atzaahuate'e, seajta siyen se'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ rutémua'ave'e. Capu ayén rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ́ ayén raataxáj yee a'achú tɨ caj rɨ́'ɨ tiratá'aca a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén tejá'amuacɨ'ɨti a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa seíire'e a'ame.

9 Ayee xu ra'ancuré'asin tɨ Dios ayén amua'irájtuaani a'ɨ́jna jɨme'e sej siyen té'atzaahuate'e.

10 Majta a'ɨime ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, a'ɨi mú mejmí'i miyen tiu'utaxájtaca'a me'ɨjna jɨme'e tɨ jɨn Dios ayén rí'ɨ tejámuaatá'aniche'e. A'ɨi mú majta a'ujca'anéecan jɨn tí'ihuauca'a, majta me'ɨjna jɨn tí'imua'atzejca'a mej mi yaú'itɨée muá'ara'ani.
11 Ayee mú tí'ihuauca'a ti'itɨj tɨ xɨcáara'an jetze ayén teja'uré'enejsin, ajta a'ij tɨ éene'e á'ame'enche'e a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jíme'en raataxájtaca'a a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ ajta ayén huateájturaa huá'a jemi. Camu a'atzu yaú'itɨeeca'a a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨjna tɨ jíme'en amuacaí raataxájtaca'a yee tɨ a'ɨin Cɨríistu'u ayén rajpuaíitzi á'ara'ani, tɨ ajta nu'u á'iyen Dios rí'ɨ raateátuaasin mej mi rí'ɨ tiye'useíira muá'ara'ani.
12 Ayee pu Dios hua'utá'a mej mi miyen ráamua'aree mej caí rujɨimua'a miyen tí'ixajtaca'a sino ayée mú me'ɨjna jɨn tí'ivaɨre'eca'a mú'ejmi jɨme'e, matí'ɨj miyen jɨn tiu'utaxájtaca'a a'ij tɨ a'ɨin xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén ca'anɨjra'a hua'utá'a mej mi miyen tiu'utaxájtaca'a me'ɨjna jɨme'e ɨ niuucari tɨ jɨn Dios amua'irátuaasin a'ij sej seuchén tiráanamuajri'i. Dios pu u ta japua ya'uta'íteca'a ɨ ruxɨejniu'uca tɨ ij a'ɨin huá'a jamuan huateáturan. Majta a'ɨime ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, mauche'e mú miyen raxí'eve'e mej miyen yaú'itɨée muá'ara'ani a'ɨjna tɨ jɨn Dios amua'irátuaasin.

Ca'anɨjra'a pu hua'utá'asin mej mi rí'ɨ ti'itiújcha'ɨi muá'ara'ani

13 A'ɨj xu jɨn, setá'aj huateújca'anen ɨ ru tzajta'a. Setá'aj seajta rí'ɨ te'utaújmua'ati sej si temua'a naa nain jɨn raachú'eve'en a'ɨjna tɨ ayén te-jamuáacɨ'ɨti ɨ tɨ jɨn Dios rí'ɨ tejámuaatá'asin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta i'i Cɨríistu'u.
14 Setá'aj siyen che'atá sena'a huárɨni matɨj tɨ'ɨrí ɨ mej huá'astijre'e ɨ ruvaújsimua'a. Setá'aj caí ché'e siyen a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨi a'ij tɨ ajmí'i ca'anɨjra'a amuaatá'acare'e a'ɨjna ɨ tɨ a'amua tzajta'a huiránineica setí'ɨj caí xɨ yaú'itɨeeca'a a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ Dios jemi.
15-16 Jee xaa ne'u, setá'aj caí a'ij pua'a rɨjca, sino setá'aj siyen nain jɨn rɨ'éene'ecán jɨn tí'iteseijre'e tɨj ajta rɨ'éene'ecán jɨn tí'iseijre'e a'ɨjna tɨ amuaatajé. Setá'aj siyen nain jɨn huárɨni a'ij sej ti'itiújcha'ɨi, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tɨjɨn: "Setá'aj siyen rɨ'éene'ecán jɨn tí'iteseijre'e a'iné nee nu neajta rɨ'éene'ecán jɨn seijre'e."
17 Ajta a'ɨin Dios ayén ruxí'ej na'a huá'axɨjte'en ɨ teɨte a'ij tɨ seíj huarɨj. A'ɨj pu jɨn, tɨ pua'a siyen raatamuá'amuate'en yee rutáàta, setá'aj rá'atese'e setɨj sena'a seuj íiyen típuaseaaruve'e chaanaca japua.
18-19 Ayee pu tiraavíjte'e sej siyen rí'ɨ ti'itiújcha'ɨi a'iné xu'uri ramua'aree ti'itɨj tɨ pírɨcɨ tɨ jíme'en Cɨríistu'u ayén tiu'utanájchitaca'a a'ɨjna ɨ sej jɨn té'echa'ɨica'a ɨ Dios jemi sej si caí ché'e siyen tí'ijrɨ'ɨrée a'ij sej sejmí'i tí'ijrɨ'ɨrejca'a se'ɨjna jɨme'e ɨ ye'irá tɨ caí ti'itɨj vaɨre'eca'a, ɨ mej amuaatá'itɨiri'i ɨ á'amuavaujsimua'acɨ'ɨ.
Capu Cɨríistu'u a'ɨjna jɨn tiu'utanájchitaca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ oro, na'ari a'ɨjna jɨme'e ɨ plata, tɨ ayén á'apua'are, sino a'ɨi pu a'ɨjna jɨn tiu'utanájchitaca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ ruxuure'e tɨ huápɨ'ɨ tí'ivaɨre'e. Ayee pu Cɨríistu'u hu-ataújmuaɨ'ɨvejtaca'a tɨj cáne'a, tɨ caí a'atzu cápita'ina, tɨ caí ti'itɨj jɨn á'atura.
20 Ayee pu Dios ra'antíhua'u tɨ'ɨj caí xɨ raatetáahua a'ɨjna ɨ chaanaca tɨ'ɨj ayén a'ɨjna jɨn tiu'utévaɨre'en. Ajta, íjii tɨ nain te'entipuá'ajte, Cɨríistu'u pu ayén huataseíjre tɨ ij a'amua japua huániuuni.
21 Ayee xu 'een jɨn siyen rá'atzaahuate'e ɨ Dios se'ɨjna jɨme'e a'ij tɨ huarɨj a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u. Ajta Dios ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ mɨ'ɨchite. Tɨ'ɨjta'i ayén rí'ɨ tiraateájtuaa tɨ ij ayén nain jɨn antiújmua'areere tɨj na'a rusén jɨme'e. A'ɨj xu jɨn siyen té'atzaahuate'e, seajta tí'ichu'eve'e.

Ca'anírra'a pu hua'utá'asin mej nu'u huaújxe'eve'en

22 A'iné mú'een xu siyen rá'antzaahua se'ífjna í niuucari tɨ ayén ti'ayajna sej si seajta siyen huá'axe'eve'e í ru'ihuaamua'a, a'íj xu jín seri rí'ɨ uhuaújruu í a'amua tzajta'a. A'íj xu jín, setá'aj siyen a'ujca'anéecan jín huaújxe'eve'en seɨj seajta seɨj, temua'a naa.

23 Ché'e ayén teja'uré'enen a'iné caxu jéjcuacan jín huanúnu'ihuaca'a a'ífjna jɨme'e tɨ á'apuapua'are sino a'ífjna jɨme'e tɨ caí ja'anáj á'apua'aren. A'ii pu a'íɨn pú'een í niuucari tɨ Dios jemi a'uvé'eye'i. A'íɨ pu taarújte'eve, ajta ayén rusén jín á'ateeri.

24 Jee xaa ne'u, ayée pu che'atá na'a té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨjín:

Matíj mena'a pua'amé mej ratéhua'ira'a,
ayée mú e'en tíj a'ífjna í ɨxaj.
Ajta í mej jín á'ujtzaahuate'e,
ayée pu 'een tíj a'ífjna í xuuxu'ura'an
a'ífjna í ɨxaj.
Ayee pu tí'irɨneca tɨ ayén huatéehuan
a'ífjna í ɨxaj,
ajta cávatzɨjsin a'ífjna í xuuxu'ura'an.

25 Mí ajta a'íɨn í niuucari
tɨ Dios jemi a'uvé'eye'i,
a'íɨ pu rusén jín seíire'e a'ame.

Ajta a'íɨn í niuucari, a'ii pu a'íɨn pú'een í mej tejámuaatá'ixaa, í sej seajta jín huataújtemua'ave.

2

Ca'anírra'a pu hua'utá'asin mej mi jaítze'e yaú'itɨée muá'ara'ani a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e

1 A'íj pu jín, ayée pu ruxe'eve'e sej raatapuá'ajta se'ífjna jɨme'e sej a'ij pua'a huá'aruure í ruxí'ej teɨte nusu sej huá'acuanamua ca'ín sej hua'itzi jín ruseijrata. Setá'aj seajta caí ruchueere'e seɨj seajta seɨj. Seajta setá'aj caí a'ij pua'a tihuá'axajta í ruxí'ej teɨte.

2-3 Setá'aj siyen éene'en matíj í tɨ'ɨríi í mej jeíhua huápɨ'ɨ tzi'icuj mej mi me'ífjna jín huavaújse'en me'ífjna jɨme'e í huá'a tzi'ime í hua'anáànaj. Setá'aj siyen che'atá sena'a raxí'eve'e tɨ ij a'íɨn xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén a'ífjna jín tejamuaata'ítɨi a'ífjna jɨme'e í niuucari tɨ rɨ'éene'ecán jín seijre'e tɨ ij a'ífjna jín rí'ɨ amuáaruuren tɨ ij ayén tejá'amuacɨ'iti tɨ a'íɨn Dios ayén amua'irájtuaani, a'iné xu'uri ráamua'areeri'i tɨ a'íɨn tavástara'a ayén rí'ɨ tejá'amuacha'ɨɨ á'aye'i.

Jíme'en í Cɨríistu'u í tɨ tetej pú'een tɨ e'ihuateájtuaani

4 Ayee xu seri ajteáxɨireca'a se'ífjna jemi tɨ ayén 'een tíj tetej tɨ i'irúuri. Majta í teteca, meruuhuá'axɨ me'ífjna í tetej. Mí ajta Dios, a'íɨ pu ra'avé'ehuau a'ífjna jɨme'e tɨ rí'ɨ huápɨ'ɨ tiu'utévaɨre'en.

5 Seajta mú'een, ayée pu che'atá na'a Dios rí'ɨ á'amuaruuren sej si siyen che'atá sena'a 'eene'en tiu'utévaɨre'en tíj í tetej tɨ i'irúuri í tɨ jín chi'i irá'ajtaahua. Ayee pu á'amuaruuren sej si seíj sena'a seijre'e í teɨte tɨ mú'ejmi jamuan huateájturaa a'ífjna í xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen rɨ'éene'ecán jín seijre'e í Dios jemi, sej si ve'ecán jín tiu'utévaɨre'en í jemin.

A'íj xu jín, setá'aj siyen rí'ɨ xá'aju'un sej se'ífjna jín tiu'utámuaɨ'ɨvejta se'ífjna jɨme'e tɨ a'íɨn xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén amuaatá'asin, sej si siyen ra'utámua'aree tɨ ij ajta Dios ayén ra'ancuré'an a'ífjna í muaɨ'ɨvéjri a'ífjna jɨme'e a'ij tɨ huaríj a'ífjna í Jesús tɨ Cɨríistu'u pú'een.

6 Ayee pu tí'een, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i í yu'uxari jetze tɨjín:

Casi'i, xaaseíj.
Nu'uri ra'ateájra a'ujna u Sión, seíj ɨ tetej,
ɨ nej ra'avé'ehuau
tɨ i ayén tiu'utévaɨre'en
nej japuan rá'ajtaahua ɨ chi'ij.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tetej,
jeíhua nu huápɨ'ɨ rí'ɨ tiraateájtuaa.
Ajta, capu a'atzu rɨ'ɨrí
mej miyen tiu'utatévi'ire'e
ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ra'ará'astijre'en
a'ɨ́jna ɨ tetej.
7 Ajta, mú'ejmi jemi ɨ sej té'atzaahuate'e, jé'ecan pu naa tejamuá'aseijrate'e a'ɨ́jna ɨ tetej. Mí majta a'ɨ́mej jemi ɨ mej caí á'ujca'ane mej té'antzaahuate'en, ayée pu té'eme a'ij tɨ té'eyu'usi'i tɨjɨ́n:
A'ɨ́jna ɨ tetej ɨ mej mé rúuhua'axɨ
a'ɨ́ɨme ɨ mej rá'ajtaahua ɨ chi'ij,
Dios pu ayén ra'avé'ehuau
tɨ ayén tiu'utévaɨre'en
tɨ japuan rá'ajtaahua ɨ chi'ij.
8 Ajta, ayén tɨjɨ́n:
A'ɨ́j pírɨcɨ ɨ tetej
ɨ mej jetzen a'ijcá'acata ɨ teɨte,
ajta ɨ mej jetzen a'itávitzej.
Ayee mú 'een jɨ́n jetzen a'ijcá'acata
me'ɨ́jna jɨme'e mej caí rá'astijre'e
me'ɨ́jna ɨ niuucari ɨ mej ráanamuajri'i.
Ayee pu 'een jɨ́n ayén tíhua'uxɨ́'epɨ'ɨntari'iri'i tɨ́'ij Dios ayén huá'uruuren.

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ mej Dios jetze ajtéme'ecan

9 Mí seajta mú'een, ayée xu 'een tɨ́j seica ɨ teɨte ɨ tɨ Dios hua'antíhuau, sej si siyen jamuan huateáturan. Mú'een xu seajta se'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́ɨme ɨ sej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ Dios ayén huateúra'ate. Mú'een xu seajta teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios sej si siyen tihua'utá'ixaate'en ɨ sej jɨ́n rí'ɨ tiratá'aca se'ɨ́jna tɨ ayén amuaatajé. Setá'aj caí ché'e siyen á'ujujhua'ane'en a'u tɨ a'utɨ́ca'a, sino sej si se'uun a'uteáturan ɨ jemin a'u tɨ á'uneeri'i sej si se'uun rí'ɨ tiyé'eseijra.
10 A'ájná'ɨmua, caxu teɨtestemua'ame'en pú'eene'eca'a ɨ Dios. Mí seajta íjii, xu'uri mú'een teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ Dios. A'ajná'ɨmua, capúu xɨ amuá'acu'uvejca'a a'ɨ́jna ɨ Dios. Mí ajta íjii, a'ɨ́ɨ pu ari amuá'acu'uve.

A'ij mej ye'í huáɾɨni a'ɨ́ɨme ɨ mej té'atzaahuate'e

11 Ayee nu tejá'amuahuavii mɨ nej já'amuaxe'eve'e sej siyen seijre'e matíj a'ɨ́ɨme ɨ mej seíj chuéjra'a japua é'epuaseaaruve'e, na'ari matíj a'ɨ́ɨme ɨ mej hua'utamuári. Caxu siyen taúra'acare'en sej siyen rá'astijre'e se'ɨ́jna tɨ a'amua tzajta'a huiiráninei tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ajta tí'itese'e a'ɨ́jna jetze ɨ á'amuaxɨejniu'uca.
12 Setá'aj siyen rí'ɨ titeetiújcha'ɨ́ica huá'a jemi ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan tɨ ij xɨ́'epɨ'ɨn te'irájra'ani tɨ pua'a miyen ti'itɨ́j jɨ́n a'ij pua'a tejá'amuaxajta. Tɨ́ pua'a siyen rɨjca, ayée mú raseíira muá'aju'u sej xɨ́'epɨ'ɨn huaríj se'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jɨ́n a'ij pua'a tejá'amuaxajtaca'a, majta miyen rí'ɨ tiraatá'asin me'ɨ́jna ɨ Dios a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen ajtahua'a huataseíjre'esin itejmi jemi ɨ tavástara'a.

13 Setá'aj siyen huá'astijre'e matíj mena'a pua'amé í teite í mej ti'itíj jín antiújmua'aree a'iné ayée pu titaatá'itiiiri'i í tavástara'a. Tiché'e rá'astijre'e te'íjna ti a'íjna jín ti'itéjvee ti nain jín tiu'uta'aíjta, a'iné a'íi pu a'íin pú'een ti jaítze'e ve'ecán jín tí'ivaire'e.
14 Tiché'e teajta huá'astijre'e a'ímej í tajtúhuaani, a'iné a'íjna ti nain jín tí'aijta, a'íi pu ayén hua'uta'íteca'a mej mi puaíjtzi hua'utá'an a'ímej í mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ii, mej mi majta ríi ti hua'atá'acare'en a'ímej í mej miyen rici a'ij ti tiraavíjte'e.
15 Ayee pu xaa tí'ijxe'eve'e í Dios sej siyen ríi titeetiújcha'iica sej si se'íjna jín hua'antimuá'itin a'ímej í mej caí mé úumua'aree, mej mi caí ché'e miyen a'ij pua'a tí'ixajta, ti caí ti'itíj vaire'e.
16 Setá'aj siyen rijca matíj a'íime í mej ruxiéehua tí'imijhuaca. Mí seajta mú'een, caxu siyen titeetaújtuutuhua'an sej a'ij pua'a huárini, seajta siyen jetzen rujpuá'ajte'en sej nu'u xí'epi'in huaríj se'íjna jime'e sej ruxiéehua á'ujujhua'an. Setá'aj siyen ríi titeetiújcha'iica matíj a'íime í mej ravaire'e í Dios.
17 Setá'aj ríi tihuá'ajcha'ii naíjmi'ica a'ij ti tiraavíjte'e. Setá'aj huá'axe'eve'e í ta'ihuaamua'a í mej majta té'atzaahuate'e. Setá'aj rá'atese'e í Dios. Setá'aj seajta ríi tiraateájtuaani a'íjna í tajtuhuan ti nain jín tí'aijta íiyen chuéjra'a japua.

A'ij ti tiu'utévai í Cirístu'u

18 Seajta mú'een, mi sej ca'anéeri jín tí'imijhuaca, setá'aj hua'ará'astijre'en a'ij ti tiraavíjte'e a'ímej í mej tejá'amua'aíite'e. Setá'aj huá'astijre'e a'achú mej pua'amé. Caxu a'ímej sena'a ti pua'a miyen ríi tejamuájcha'ii, na'ari mej ríi tí'iteteite, na'ari ti pua'a a'ij pua'a metí'iteteite, setá'aj naíjmi'ica á'astijre'e.
19 Jee xaa ne'u, ayée pu Dios ríi tiraateátuaasin a'íjna í ja'ati ti pua'a a'íin ayén ra'utámua'aree í Dios, ajta a'íin ayén te'utáviicua'i ti pua'a seíj ayén puaíjtzi raatá'an ti caí ayén tiraavíjte'e.
20 Aru ti pua'a ayén puaíjtzi muáaciiti a'íjna jime'e pej piyen a'ij pua'a huaríj, ti pua'a piyen pe'íjna jín te'utáviicua'i temua'a naa, capu a'atzu a'ij timuaatéva'iri. Na'ari caí, ti pua'a peri xí'epi'in huaríj, ti pua'a pe'íjna jín ra-jpuaíjtzi, pajta piyen te'utáviicua'i temua'a naa, Dios pu ríi timuaateátuaasin.
21 Jee xaa ne'u, Dios pu ayén a'íjna jín amuaatajé sej siyen rajpuaíjtzi, seajta te'utáviicua'i, a'iné a'íjna í Cirístu'u a'amua jetze me'ecan pu rajpuaíitzi já'araa.
Ayee pu a'íjna jín huaríj, tí'ij mú'ejmi huata'ítiii sej si siyen che'atá sena'a huárini a'ij ti a'íin amuacaí huaríj.
22 Capu ti'itíj jín auteájturaa í Dios jemi. Capu ajta ja'anáj tiu'uhuá'itaca'a.
23 Matíi'ij miyen ra'ajté'axi, a'íi pu caí ayén hua'ajté'axi a'ímej. Matíi'ij puaíjtzi raatá'a, ni capu ayén tihua'uxájtzi'iri'i, sino ayée pu huataújtuiiri'i a'íjna jemi ti ayén tzáahuati'ira'a jín tihuá'axijte'e.
24 A'íi pu ruseíj rajpuaíitzi já'araa í ru jetze í ta jetze me'ecan a'íjna jime'e í tej jín auteájturaa í Dios jemi. Ayee pu a'íjna jín huaríj tej ti tiyen raatapuá'ajta í tej jín até'itzea'ara í Dios jemi. Mú'een xu se'íjna jín huarúj se'íjna jime'e ti a'íin rajpuaíjtzica'a.
25 A'ájná'imua, ayée xu seijre'eca'a matíj í cáne'axi ti caí ja'atí huá'aseire'e. Mí ajta íjii, xu'uri se'íjna jemi tiújseij, se'íjna jemi ti a'amua cujta'a huamé'en, ti ajta a'íjna jín antiújmua'aree ti nain jín a'amua japua huániuuni.

3

A'ij mej ye'í huárini í mej á'uruuvi'itin

1 Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, setá'aj siyen che'atá sena'a huá'astijre'e
se'ɨmej ɨ rucɨna'astemua'a. Ayee xu huárɨni sej si siyen 'éeni'icɨ'e
hua'antimuá'itɨn ɨ seica ɨ mej caí rá'aste ɨ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ Cɨríistu'u.
Tí pua'a siyen huárɨni, capu ruxe'eve'e a'ame sej tihua'utá'ixaate'en sej
si hua'utémua'itɨn sino siyen sena'a huá'amua'itɨn se'ɨjna jɨme'e sej rí'ɨ
ti'itiújcha'ɨɨ.
2 A'ɨɨ mú xaa miyen ra'ancuré'asin ɨ niuucari matí'ɨj raaseíj sej siyen
tzáahuati'ira'a jɨn rana'amiche ɨ Dios, seajta sej caí ti'itɨj jɨn á'atura a'ɨmej jemi
ɨ rucɨna'astemua'a.
3 Majta a'ɨɨme ɨ mej viɨche'ejme, capu ayén tiraavíjte'e mej miyen mena'a
rí'ɨ huaújruuren me'ɨjna jɨme'e tɨ jéjre'e seijre'e, tɨ pua'a a'ɨjna jɨme'e mej miyen
rí'ɨ ti'ihuaújcɨsta, nusu mej miyen ti'itɨj jɨn ucaújrujti'iraxɨ'ɨn tɨ oro jɨn taavíjhua
na'ari mej miyen rɨ'éene'ecán jɨn tiu'uteújchejte'en cíɨxuri jɨme'e tɨ títɨ'ɨj.
4 Capu a'ɨɨ na'a ayén tiraavíjte'e sino miché'e miyen rí'ɨ tihuá'aseijrate'e
me'ɨjna tɨ rú'avaa ɨ huá'a tzajta'an, me'ɨjna tɨ caí ja'anáj á'apua'aren. Miché'e
caí miyen ti'itɨj jɨn huá'amuarɨ'eriste'e ɨ rucɨna'astemua'a. A'ii pu a'ɨɨn pú'een
tɨ jeíhua huápɨ'ɨ ruxe'eve'e ɨ Dios jemi.
5 Ayee mú éeni'icɨ'e rí'ɨ huaújruu ajca'ihuá'ɨmua a'ɨɨme ɨ 'uuca ɨ mej
rɨ'éene'ecán jɨn huateájturaa ɨ Dios jemi, ɨ mej majta té'antzaahua ɨ Dios jemi.
6 Ayee mú che'atá mena'a hua'ará'astijre ɨ rucɨna'astemua'a tɨj a'ɨjna ɨ Sara
teecan ayén ra'ará'astijre a'ɨjna ɨ Abraham teecan. Ajta, pu ayén raatamuá'a
tɨjín "nevástara'a." Seajta mú'een, mɨ sej viɨche'ejme, ayée xu yaújmua'ame'en
pu'éene'e xá'aju'un a'ɨjna ɨ Sara tɨ pua'a siyen nain jɨn rí'ɨ huárɨni, seajta caí
ti'itɨj jɨn tí'itziɨine'e.
7 Seajta mú'een, mɨ sej néjne'ɨche, setá'aj siyen rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ
ru'ɨjta'amua'a. Setá'aj siyen rí'ɨ tihua'uteájtuaani a'iné camu miyen ruca'ané
setɨj mú'een, mɨ sej teteca pú'een. Naími'i xu seajta siyen che'atá sena'a
ra'ancuré'asin se'ɨjna tɨ jɨn Dios rí'ɨ tejámuaatá'asin sej si ruuri huateáturan
ɨ Dios jemi. Ayee xu rí'ɨ tihuá'ajcha'ɨɨ ɨ ru'ɨjta'amua'a tɨ ij caí ti'itɨj jɨn
amuaatamuárɨ'eriste'en a'ɨjna jɨme'e ɨ sej jɨn raatáhuaviira ɨ Dios.

Mej mi nu'u ruxɨéehua a'uteáturan

8 Yee pu'u xaa, ayée xu huárɨni, naíjmi'i mú'een. Setá'aj siyen che'atá
sena'a rahuauca ɨ Dios jemi sej si siyen ru'ihuaamua'aca temua'a naa. Setá'aj
ahuaújcu'uven seɨj seajta seɨj, setá'aj siyen seajta huaújxe'eve'en. Setá'aj
seajta siyen ahuaújca'anen a'ɨmej jemi ɨ mej rajpuaíjtzi sej si rí'ɨ tihua'utá'an.
Seajta mú'een, setá'aj caí ti'itɨj jɨn á'ujtzaahuate'e.
9 Tí pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a amuáaruuren, caxu siyen che'atá sena'a a'ij
pua'a raruure. Na'ari, tɨ pua'a ja'atí ayén a'ij pua'a tejá'amuaxajta, caxu siyen
che'atá sena'a a'ij pua'a tí'ijxajta, sino setá'aj siyen rí'ɨ tiraatá'an, a'iné ayée
pu a'ɨjna jɨn Dios tejamuaatajé sej si siyen huárɨni tɨ ij ajta a'ɨɨn Dios ayén ti'itɨj
jɨn rí'ɨ tejamuaatá'an.
10 Ayee pu a'ɨjna jɨn té'eyu'usi'i tɨjín:
Tí pua'a ja'atí ayén raxí'eve'e
tɨ á'ateevi'in ruuri,
tɨ ajta rí'ɨ tiraatévaɨre'en
nain xɨcaj tzajta'a,
ché'e a'ɨɨn ayén huárɨni
tɨ caí a'ij pua'a tiú'ujxajtave'e,
tɨ caí ajta ayén tí'ihua'itacare'en.
11 Ché'e a'ɨɨn raatapuá'ajta
tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ,

ajta ché'e a'ɨ́in ayén huárɨni
ti xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e.
Ché'e ajta a'ɨ́in ayén rahuauca
ti rɨ́'ɨ tí'iseijre'e huá'a jemi ɨ́ teɨte.
Ché'e ahuaújca'anen ti ayén huárɨni.
12 Jee xaa, rɨ́'ɨ pu tihuá'aseij ɨ́ Dios
a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ.
A'ɨ́ɨ pu huá'anamua
matɨ́'ɨj miyen tí'ijhuaviira ɨ́ jemin.
Ajta ayée pu tavástara'a
a'ij pua'a tihuá'aseij
a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ.
13 Tɨ́ pua'a nu'u siyen rajpuaíjtzi se'ɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, ni caí ja'atɨ́ ayén mé'eseijre'e ti ayén a'ij pua'a amuáaruuren a'ɨ́jna jɨme'e sej a'ujca'anéecan jɨ́n tí'itese'e sej siyen huárɨni ti'itɨ́j jɨme'e ti í'ixɨ'epɨ'ɨn. Capu xaa ne'u. Capu mé'e ja'atɨ́ xaa ne'u.
14 Mɨ́ ajta, ti pua'a siyen se'ɨ́jna jɨ́n rajpuaíjtzi se'ɨ́jna jɨme'e sej xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n huarɨ́j, capu amɨ́n a'ij. Dios pu rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin. A'ɨ́j xu jɨ́n, caxu huá'atziɨɨne'e, caxu seajta a'ij pua'a tité'ujmuajca.
15 Mɨ́ seajta mú'een, setá'aj siyen rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ́ ru tzajta'a se'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, a'iné a'ɨ́ɨ pu tavástara'a pú'een. Ja'anáj ti na'a xu siyen rɨ́'ɨ huaújruuren sej si siyen huateújnan huá'a jemi ɨ́ mej miyen me'ɨ́jna jɨ́n tejá'amua'ihua'ura ɨ́ sej jɨ́n tí'ichu'eve'e ɨ́ ru jemi.
16 Mɨ́ seajta, setá'aj siyen sena'a rɨjca, setá'aj caí á'ujtzaahuate'e siyen tihuá'ixaate'e, setá'aj seajta rá'atese'e se'ɨ́jna ɨ́ sej jamuan ti'ixa. Setá'aj siyen rɨ́'ɨ te'utaújmua'ati ɨ́ rumua'atzíira'a jɨme'e sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n á'aturaacaj, ti ij ayén tíhua'utatévi'iraste'en a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a á'amuaruure me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen a'ij pua'a tejá'amuaxa a'ij sej rɨcɨ se'ɨ́jna jɨme'e sej rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ ɨ́ Cɨríistu'u jemi.
17 Ayee na'a, a'iné ti pua'a Dios ayén tí'ijxe'eve'e sej ti'itɨ́j jɨ́n rajpuaíjtzi, jaítze'e pu rɨ́'ɨ tejámuatéva'ɨri sej siyen se'ɨ́jna jɨ́n rajpuaíjtzi sej xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ caí ti pua'a siyen se'ɨ́jna jɨ́n rajpuaíjtzi se'ɨ́jna jɨme'e sej a'ij pua'a rɨcɨ.
18 Ajta a'ɨ́in Cɨríistu'u, ayén seíj na'a huamɨ́'ɨ a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n naíjmi'i miyen auteájturaa ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́jna ti caí ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa, ayén huá'a jetze me'ecan huamɨ́'ɨ a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a titeetiújcha'ɨɨca ti ij ayén huá'anvi'itɨn ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́jna ɨ́ mej miyen raajé'ica ɨ́ Cɨríistu'u ti ratéhua'ira'aca'a, Dios pu ajta ayén ruxɨejniu'uca jɨ́n ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite.
19 Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén raatá'a ti tihua'utá'ixaate'en a'ɨ́mej ɨ́ xɨéjniu'ucari ɨ́ mej me'uun tajete aiteánami'ihuaca'a.
20 Majta a'ɨ́ime ɨ́ xɨéjniu'ucari, a'ájná'ɨmua mú miyen caí ra'ará'astijre, a'ájna xɨcáara'a jetze ti jetzen Dios auj ayén té'eviicua'iraca'a, ajta ayén rachú'eve'eca'a tɨ́'ɨj auj a'ɨ́in Noé ratétaahuajme'e a'ɨ́jna ɨ́ baarcu ti ve'ée. Ajta a'ɨ́ɨ pu seica huatévaɨ mej mi me'uun uteájrupi ɨ́ baarcu tzajta'a mej mi caí aujámɨn ɨ́ jaj jɨme'e. Ayee mú ará'aseca'a aráhuaica.
21 Ajta a'ɨ́in ɨ́ jaj ayén huataújmua'a ɨ́ sej jɨ́n huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, a'ɨ́jna ti ajta jɨ́n Dios ayén amua'irájtua. Capu ayén huataújmua'a ti Dios ayén amuá'ari'iri'i ɨ́ chuej ti ca'ame'e ɨ́ a'amua jetze, sino ayée pu huataújmua'a sej siyen rájhuaviiri'i ɨ́ Dios ti ayén amuaatá'an sej rɨ'éene'ecán jɨ́n huateáturan ɨ́ rumua'atzíira'a jetze ɨ́ Dios jemi, a'ɨ́jna jɨme'e ti ayén ra'ajjáj huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite a'ɨ́jna ɨ́ Jesús ti Cɨríistu'u pú'een.

22 Ajta íjii, án pu aˈujnéj u ta japua tɨ ari aˈuun eˈecájca rɨˈɨríinta'an púјmeˈen ɨ́ Dios. Aˈɨ́ɨ pu ajta ari aˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈaree tɨ tíhuaˈutaˈaíjteˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej tiˈitɨ́j jɨ́n antiújmuaˈaree, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej veˈecán jɨ́n títeteˈuˈupuˈu, matɨ́j menaˈa puaˈamé ɨ́ mej xɨéjniuˈucari púˈeen.

4

Aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ́ Dios tej tiyen huáɾɨni

1 Aˈiné aˈɨ́ɨn Cɨríistuˈuпpuayénrujetzerajpuaíitzijáˈaraa,setáˈajsiyense'ɨ́jna jetze tiúˈumuaˈati sej si siyen cheˈatá senaˈa huáɾɨni, aˈiné jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén ru jetze rajpuaíitzi jáˈaraa, ayée pu ari raatapuáˈajtacaˈa tɨ tiˈitɨ́j jɨ́n ateˈɨtzeaara ɨ́ Dios jemi.

2 Ayee pu aˈɨ́jna jɨ́n aˈateeviˈi tɨ ruuri aˈɨ́jna ɨ́ jaˈatɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́jna jetze araújcaˈane aˈij tɨ tíˈijxeˈeveˈe ɨ́ Dios tɨ́j naˈa tɨ auj aˈateeviˈi aˈame. Capu cheˈe aˈɨ́jna jetze aˈujcaˈanée aˈame aˈɨ́jna tɨ aˈij puaˈa ˈeen tɨ ajta jetzen huiiráninei.

single line composer

3 Cheˈe ayée naˈa ˈeeneˈen aˈij tɨ ari tiuˈurɨ́j tɨ́j naˈa mej amuacaí huataseíjre ɨ́ teteca tɨ́j naˈa tɨ yú eˈiréˈene aˈij tɨ tihuaˈaráanajche aˈɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan. Tej ti caí cheˈe tiyen tenaˈa tíˈijrɨˈɨre matɨ́j aˈɨ́ime. Ayee mú ruxánaˈacɨraˈateˈecaˈa, majta áˈujcaˈane meˈɨ́jna jetze tɨ aˈij puaˈa ˈeen. Majta rutáˈaruaijveˈe, majta mej huápɨˈɨ tíˈiyestehuaˈa. Aˈɨ́ɨ mú majta eˈetiújseˈɨri mej mi naímiˈi miyen ranáˈamicheˈen aˈɨ́jna tɨ caí Dios púˈeen.

4 Ajta íjii, ayée mú aˈij puaˈa tejáˈuseij sej caí cheˈe huáˈajaahuateˈe sej siyen caí tiˈitɨ́j áˈastijreˈe sej huáˈa jamuan áˈujujhuaˈaneˈen. Aˈɨ́j mú jɨ́n miyen aˈij puaˈa áˈamuaruure.

5 Mɨ́ ajta, ayée pu tihuáˈacɨˈɨti mej miyen tiuˈutaxáj aˈij mej titeetiújchaˈɨica meˈɨ́jna jemi tɨ ari rɨ́ˈɨ huaújruu tɨ ij ayén huaˈuxɨ́jteˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej ruuri, ajta aˈɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii.

6 Aˈiné aˈɨ́ɨ pu ajta ayén cheˈatá naˈa huáˈaxɨjteˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej meri huácuii tɨ́j ajta titáˈaxɨjteˈen itejmi i tej teuj ruuri. Aˈɨ́j pu jɨ́n ajta ayén tihuaˈutáˈixaa aˈɨ́mej ɨ́ mej huácuii aˈɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Dios huaˈirájtuaani tɨ ij aˈɨ́ɨn xɨéjniuˈucareˈaraˈan ɨ́ Dios ayén tihuaˈutáˈan mej miyen ruuri huateáturan tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe tɨ́j ajta ɨ́ Dios.

Aˈij tɨ nuˈu téˈeme tɨ́ˈɨj nain teˈentipuáˈajte

7 Puˈuri tɨ́n nain teˈentipuáˈajte. Aˈɨ́j xu jɨ́n siyen rɨ́ˈɨ tirájteuveˈen, seajta siyen nain jɨ́n áˈujcuˈuve sej si siyen tíˈijhuauca ɨ́ Dios jemi aˈij tɨ tiraavíjteˈe.

8 Ajta, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ jaítzeˈe ruxeˈeveˈe sej caí tiˈitɨ́j jɨ́n aˈaturáa, setáˈaj siyen huaújxeˈeveˈen temuaˈa naa aˈiné tɨ puaˈa siyen huaújxeˈeveˈen, ayée xu seajta tiuˈutáˈuuniˈira muˈiicáca jɨmeˈe tɨ seɨ́j ayén tiˈitɨ́j jɨ́n auteájturaa múˈejmi jemi.

9 Setáˈaj caí aˈij puaˈa tiˈixáata sino setáˈaj huateújvaɨreˈen seɨj seajta seɨj.

10 Ayee xu seajta huáɾɨni aˈij tɨ tiraavíjteˈe aˈɨ́mej jemi ɨ́ mej ravaɨreˈe aˈɨ́jna ɨ́ Dios, aˈiné capu tíˈiseicaj naˈa ɨ́ tɨ jɨ́n rɨ́ˈɨ tejamuaatáˈa sej si seˈɨ́jna jɨ́n tiuˈutévaɨreˈen. Setáˈaj siyen huateújvaɨreˈen seɨj seajta seɨj seˈɨ́jna jɨmeˈe aˈij tɨ Dios seɨ́j tiuˈutapuaíjve.

11 Aˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén tiuˈutaxáj, cheˈe aˈɨ́ɨn ayén huáɾɨni tɨ ayén Dios jetze meˈecan tíˈixajta. Ajta jaˈatɨ́ tɨ naˈa tɨ ayén tiˈitɨ́j jɨ́n tíˈivaɨreˈe, cheˈe aˈɨ́ɨn ayén huáɾɨni tɨ aˈɨ́jna jetze araújcaˈane ɨ́ Dios. Ayee xu ˈeen jɨ́n siyen huáɾɨni mej mi nain jɨ́n rɨ́ˈɨ tiraateájtuaani meˈɨ́jna ɨ́ Dios meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈɨ́ɨn Jesús, tɨ Cɨríistuˈuпpúˈeenayénhuaˈutáˈaɨ́caˈanɨ́jraˈamejmiyenhuáɾɨni. Ayee mú rɨ́ˈɨ tiraatáˈasin meˈɨ́jna ɨ́ Cɨríistuˈuпaˈiné aˈɨ́ɨ pu ajta ayén nain jɨ́n antiújmuaˈaréere aˈame tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe. Cheˈe ayén tejaˈuréˈenen.

A'ij mej ye'í huárɨni matɨ́'ɨj tirajpuaíitzi muá'aju'u a'ɨ́me ɨ́ mej té'atzaahuate'e

12 Mú'een, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, tɨ pua'a siyen ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e se'ɨ́jna ɨ́ sej jɨ́n huápɨ'ɨ rajpuaíjtzi, tɨ ajta ca'anín jɨ́n a'amua japua rájve, caxu siyen a'ij té'ujmuajca, sete'entixáata yee tɨ caí xɨ ja'anáj ayén tí'iseijre'e ɨ́ chaanaca japua, a'iné ayée pu 'een jɨ́n ayén tejamuáaruu tɨ ij Dios ayén amuaatéeseij, aisí tɨ pua'a secaí urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e nusu secaí.

13 Caxu a'ij té'ujmuajca sino ayée xu huataújtemua'ave'en a'iné xu'uri rajpuaíjtzi ɨ́ Cɨríistu'u jamuan sej si seajta siyen huataújtemua'ave'en se'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tejámuaatá'asin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin a'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n naa rɨ́'ɨ tira'utaseíjra ɨ́ tavástara'a.

14 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna. Tɨ́ pua'a miyen a'ij pua'a tejá'amuaxajta me'ɨ́jna jɨme'e sej siyen Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, Dios pu a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ tejamuaatá'aca. Ajta a'ɨ́in xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ɨ́ tɨ ajta ayén ca'anírra'a tatá'aca tej ti tiyen rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu xɨéjniu'ucare'ara'an ajta mú'ejmi jemi seijre'e.

15 Mɨ́ ajta, jɨme'en ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ mú'ejmi jetze ajtéme'ecan, ché'e amɨ́n caí ayén a'ɨ́jna jɨ́n tirajpuaíjtzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨj huajé'ica, na'ari ti'itɨj huanahua nusu tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, ca'ín ayén rɨjcaa tɨ caí jetzen ruxe'eve'e.

16 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a seɨj ayén a'ɨ́jna jɨ́n á'aviicua'ire'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n rajpuaíjtzi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan, ché'e a'ɨ́ɨn caí tí'itevi'ira'atan, sino ché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan.

17 Ayee pu'u xaa ne'u, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ ij Dios ayén hua'uxɨ́jte'en ɨ́ teɨte. Ajta, ayén autéchesin tɨ huá'axɨjte'en ɨ́ ruteɨ́testemua'a. Ajta, tɨ pua'a ayén autéjcheni itejmi jemi, ¿a'iquí té'eme ɨ́ tɨ huá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej caí rá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios rɨ́'ɨ titaateájtuaani itejmi jemi?

18 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén té'eyu'usi'i tɨjɨ́n: “Tɨ́ pua'a muárɨ'eri jɨ́n Dios ayén ru'irájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a, ¿a'iquí éene'e a'ame huá'a jemi ɨ́ mej a'ij pua'a tí'ijxa ɨ́ Dios, majta a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ? Capu a'atzu a'ij xaa ne'u tihua'utévaɨre'esin.”

19 A'ɨ́j pu jɨ́n, miché'e miyen huárɨni ti'itɨj jɨme'e tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een, a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ti'itɨj jɨ́n á'aviicua'ire'e me'ɨ́jna ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíjtzi me'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén tihua'utá'a. Miché'e miyen raatátuiire'en ɨ́ ruxɨ́ejniu'uca a'ɨ́jna jemi tɨ hua'utétaahuaca'a tɨ ajta caí ja'anáj ti'itɨj jɨ́n até'ɨtzeaara.

5

Pedro pu ca'anírra'a hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ́ vaujsi

1 Ayee nu ca'anírra'a hua'atá'aca, ne'ɨ́mej ɨ́ mej vaujsi pú'een, ɨ́ mej mú'ejmi jetze ajtéme'ecan. Nee nu neajta vásta'a pú'een. Neajta nu niyen tiu'uséij a'ɨ́jna tɨ jɨ́n rajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u. Ayee pu che'atá na'a tí'ineci'ɨti ineetzi tɨ́j ajta tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej majta Jesús jamuan á'ujujhua'ane'en a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseíjre'esin a'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ naa ti'iseíire'e a'ame ɨ́ Dios jemi.

2 Ayee nu tejá'amua'ɨ́jcate'e sej rɨ́'ɨ tihuá'ucha'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ari a'ɨ́jna jɨ́n tejámuaa'ɨ́jca. Caxu ca'anéeri jɨ́n siyen rɨjca sino ruxɨ́'evi'ira'a jɨme'e xu'u, a'ij tɨ Dios tí'ijxe'eve'e. Caxu seajta se'ɨ́jna jɨ́n siyen rɨjca sej si ti'itɨj jɨ́n huamuá'itɨn, sino ayée xu'u a'ujca'anéecan jɨ́n tiu'utévaɨre'en. Na'ari caí, ayée xu tiu'utatévi'ira'ata se'ɨ́jna jɨme'e sej ti'itɨj huamuá'itɨ.

3 Setá'aj caí á'ujtzaahuate'e sej ve'ecán jín antiújmua'aree sej siyen tíhua'uta'aíjte'en mej mi ca'anéeri jín miyen ti'itíj jín huárini a'íime í sej huá'acha'ii.
Mí seajta mú'een, setá'aj siyen rí'i titeetiújcha'iica huá'a jemi a'ij ti tiraavíjte'e.
4 Tí pua'a siyen huárini, ayée pu tejá'amuaci'iti a'ájna xicáara'an jetze ti jetzen huataseíjre'esin a'íjna ti nain jín antiújmua'aree ti ayén che'atá na'a rí'i tí'itacha'iica tíj ajta ayén rici a'íjna ti rí'i tihuá'acha'ii í rucáne'axistemua'a. A'íi pu ayén amuaatátistejsin a'íjna í curuun ti caí ja'anáj a'upuá'arixi'isin, ti ajta rí'i ti'iseíire'e a'ame í Dios jemi tíj na'a rusén jime'e.
single line composer
5 Seajta mú'een, mi sej seuj teemua, setá'aj siyen huá'astijre'e se'ímej í vaujsi. Setá'aj naíjmi'i siyen huárini, sej si siyen huárini secaí á'ujtzaahuate'e seij seajta seij, a'iné ayée pu té'eyu'usi'i tijín:
Dios pu muári'eri hua'atá'aca
a'ímej í mej á'ujtzaahuate'e.
Mí ajta, a'íi pu ayén rí'i tihua'atá'aca
a'ímej í mej caí miyen á'ujtzaahuate'e.

Ca'anírja'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej e'etiújse'iri

6 Setá'aj siyen huataúra'an sej cílieene'ecan jín tiu'utévaire'en í Dios jemi, a'íjna ti nain jín antiújmua'aree, ti ij a'íin ayén ve'ecán jín tejámuaa'íjcate'en ja'anáj ti ayén tejámuaaxí'epi'intari'iri'i.
7 Setá'aj siyen se'íjna jemi í Dios raateájtuaani tíj na'a í sej jín a'ij té'ujmua'ate a'iné jeíhua pu tí'imua'atze mú'ejmi jime'e a'ij ti tejá'amuaruuren.
8 Setá'aj temua'a naa tité'ujcu'uvee, seajta rí'i tí'ite'ixi'ere'e, mú'een, se'íjna jime'e ti a'íin tiyaaru'u, í ti amuájcha'iire'e, ayén éeni'ici'e á'uche'ecan tíj muajye ti á'ujijhuan a'íjna jime'e ti ayén rahuauhuau a'íjna ti raatéci'ime.
9 Setá'aj siyen huateújca'anen se'íjna jime'e sej té'atzaahuate'e sej si caí ratá'acare'en ti a'íjna í tiyaaru'u amua'antimuá'itin. Ayee xu seajta ramua'aree ti ayén huá'aruure a'ímej í á'amua'ihuaamua'a í mej miyen huacaíjme a'u ti na'a í chaanaca japua. Ayee pu éeni'ici'e seijre'e ti ayén huá'anaijmire'en mej mi miyen che'atá mena'a a'íjna jín á'aviicua'ire'e í mej jín rajpuaíjtzi setíj seajta mú'een.
10 Ajta a'íin í Dios ti nain jín rí'i ti'itá'aca, a'íjna ti ayén amuaatajé ti ij ayén tejamuáaci'iti a'íjna í sej jín naa rí'i tiyé'useijra í Ciríistu'u jemi tíj na'a rusén jime'e, ayée pu á'amuaruuren. Setí'ij a'atzu á'ateevi'in sej ti'itíj jín á'aviicua'ire'e í sej jín rajpuaíjtzi, a'íi pu ruseíj ayén amuaanaíjmire'en, ajta ayén ca'anírja'a amuaatá'asin sej si te'utáviicua'i. A'íi pu ajta ayén amuaatá'asin sej siyen huateújca'anen temua'a naa.
11 Ché'e a'íin ayén a'íjna jín ti'itéveeca'a ti ayén nain jín antiújmua'areere tíj na'a ti yú auca'ití a'ame, tíj na'a rusén jime'e.

Ayee pu ra'antipuá'ajte

12 Ayee nu cíj caj tejá'amuayu'use'e ne'íjna jamuan í Silvano ti ayén tiná'amitiejte'e ti a'íin pú'een seíj í ne'ihuaara'a ti caí ti'itíj jín até'itzeaara. Ayee nu ne'íjna jetze tejá'amua'ixaate'e ti a'ii pu a'íin pú'een í ti tzáahuati'ira'a jín Dios ayén rí'i titatá'aca. Neajta ne'íjna jetze niyen ca'anírja'a amuatá'aca sej si caí ja'anáj yá'uhua'anan a'ij nej tejá'amua'ixaate'e.
13 A'íime í mej yé huaté'uu íiye Babilonia, í ti Dios ajta hua'antíhuau, yé mú á'amuateujte'e. A'íi pu ajta yé á'amuateujte'e í niyauj, a'íjna í Marcos.

14 Setá'aj huaújteujte'en xu'iteújpɨ'ɨtze'axɨ'ɨn se'ɨ́jna jɨme'e sej huaújxe'eve'e, seɨj seajta seɨj. Ché'e a'ɨ́ɨn Dios rɨ́'ɨ amua'anpuá'ajte'en naíjmi'ica mú'ejmi mɨ sej Cɨrístu'u jetze ajtéme'ecan. Ayee pu'u xaa. Antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Pedro, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́ɨ pu huá'ateujte'e a'ɨ́jna ɨ́ Pedro

1 Inee Simón, i nej neajta Pedro pú'een, a'ij nu jetze tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej ravaɨre'e ne'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu na'antíhuau nej ni niyen tiu'utévaɨre'en ɨ́ jemin. Seajta mú'een, Dios pu ayén amua'irájtua mú'ejmi, a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e, sej si siyen che'atá sena'a té'atzaahuate'e tetɨ́j iteen. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tejámuatéva'ɨri.

2 Ché'e ayén jaítze'e tejá'amuacɨ'ɨti tɨ rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, ajta tɨ rɨ́'ɨ tejamua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna jɨme'e sej seri ramua'ate ɨ́ Dios, seajta se'ɨ́jna ɨ́ Jesús, tɨ ajta tavástara'a pú'een.

A'ij mej rɨ́'ɨ titetiújcha'ɨɨ muá'ara'ani a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atzaahuate'e

3 Rumuárɨ'eri'ira'a pu jɨ́n Dios ayén titaatá'a nain tɨ ruxe'eve'e ɨ́ tej jɨ́n ruuri huateáturan ɨ́ jemin, ɨ́ tej teajta jɨ́n tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ a'ij tɨ a'ɨ́ɨn ayén tí'ijxe'eve'e. Ayee pu 'een jɨ́n ayén rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen raamuá'a te'ɨ́jna tɨ ayén taatajé tej ti tiyen huateáturan ɨ́ jemin tɨ́j na'a rusén jɨme'e tɨ ij ayén titáacɨ'ɨti a'ɨ́jna ɨ́ tej jɨ́n rɨ́'ɨ tiyé'useijra, te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn ayén nain jɨ́n antiújmua'aree.

4 A'iné ayén 'een ɨ́ jemin, a'ɨ́ɨ pu ayén titaatá'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n ve'ecán jɨ́n te'ataújratziiri'i, tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ta jetze ruxe'eve'e tej ti te'ɨ́jna jɨ́n huatáta'uuna tɨ ij caí a'ij pua'a táaruuren a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a 'een tɨ huá'a tzajta'a seijre'e ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen seijre'e chaanaca japua, tej ti teajta tiyen che'atá tena'a rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e tɨ́j ajta ɨ́ Dios.

5 A'ɨ́j xu jɨ́n, setá'aj siyen huateújca'anen sej se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n té'atzaahuate'e se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ. Seajta setá'aj siyen se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en sej jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ se'ɨ́jna jɨme'e sej temua'a naa tirú'umua'aree.

6 Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n rɨ́'ɨ tirú'umua'aree se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta nain jɨ́n á'ujcu'uvée. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n á'ujcu'uvée se'ɨ́jna jɨme'e sej seajta te'utáviicua'i. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n siyen té'eviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche ɨ́ Dios.

7 Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej jɨ́n tzáahuati'ira'a jɨ́n rana'amiche ɨ́ Dios se'ɨ́jna jɨme'e sej temua'a naa huateúrihuaamua'ata. Setá'aj seajta se'ɨ́jna jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ sej siyen rɨ́'ɨ tiu'uteúrihuaamua'ataca'a se'ɨ́jna jɨme'e sej siyen titehuaújxe'eve'en.

8 Setá'aj siyen nain jɨ́n ra'ajténaijmire'en a'iné tɨ pua'a siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨɨca temua'a naa, ayée pu á'amuaruure a'ame sej jeíhua huápɨ'ɨ tiu'utévaɨre'en sej si temua'a naa ti'itɨ́j jɨ́n tiu'utátuiire'en ɨ́ Dios jemi se'ɨ́jna jɨme'e sej tzáahuati'ira'a jɨ́n ramua'ate se'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een.

9 Na'ari caí, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ ayén tirá'aturaate'e tɨ ayén nain jɨ́n ra'ajténaijmire'en ɨ́ tɨ jɨ́n té'atzaahuate'e, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ́j ja'atɨ́ tɨ arácun, tɨ caí a'ɨmuá tí'iseijrave. A'ɨ́ɨ pu ari ya'uhuá'axɨ tɨ Dios ayén tiraatá'uuni'iri'i a'ɨ́jna tɨ ajmí'i jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin.

10 A'íj xu jín, ne'ihuaamua'a, setá'aj siyen jaítze'e huateújca'anen sej si siyen
huárini ti ij ayén ámitieere'e ti Dios ayén amuaatajé, ajta amua'antíhua'u.
Tí pua'a siyen huárini, capu ja'anáj ayén á'amuaruuren ti Dios ayén mé
amúuhua'axin tíj na'a rusén jime'e.
11 Mí ajta, ayée pu tejá'amuaciíti sej si temua'a naa se'uun a'uteárute a'u
ti rusén jín teja'uta'áijta a'íjna í tavástara'a ti tu'irájtuaa, a'íjna í Jesús ti ajta
Ciríistu'u pú'een.

A'ij ti 'een jín té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari

12 A'íj nu jín niyen rini nej ja'anáj ti na'a niyen tejá'amua'ixaate'e sej
siyen tira'utámua'aree se'íjna. Capu amín a'ij sej seri ramua'aree, seajta seri
te'utáviicua'iri'i se'íjna jime'e sej siyen té'atzaahuate'e.
13-14 Ayee pu tináamitiejte'e ti ayén tiraavíjte'e nej niyen huárini tíj
na'a nej nauj yen seijre'e, nej ni ca'anújra'a amuaatá'acare'en sej si siyen
tira'utámua'aree a'ij sej huárini, a'iné nu'uri niyen ramua'aree ti ari vejli'i
pítí'irici a'ájna xicáara'an jetze nej jetzen miíini. Ayee nu ne'íjna jín ra-
mua'aree a'iné a'íi pu tavástara'a, a'íjna í Jesús, ti ajta Ciríistu'u pú'een, ayée
pu tinaatá'ixaa.
15 Neajta nu niyen huaténca'anejsin nej ni niyen tejamuá'itiii ti ij ayén
huatáriíiristare sej siyen ja'anáj ti na'a tira'utámua'aree netííj caí ché'e mé'e
a'ahua'atan.

Pedro pu te'anxájta a'íjna jime'e ti ríí'i tiyé'useijra a'íjna í Ciríistu'u

16 Tetíí'ij te'íjna jamuá'ixa a'ij ti éeni'ici'e huataseíjre'esin a'ájna xicáara'an
jetze ti jetzen ajtahua'a yé ve'ecánejsin a'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti
ajta Ciríistu'u pú'een, ti ij ayén nain jín antiújmua'areere, catu rá'astijre'eca'a
te'íjna í niuucari í mej rujíimua'a mena'a rájteu, í mej miyen tí'imua'atzejca'a.
Catu xaa ne'u tajíimua'a tena'a rájteu sino tajíí'isin tu jín naa ríí'i tiye'useíira
ta'araa ti a'íi pu nain jín antiújmua'aree.
17 Ajta, Dios ayén ríí'i tiraateájtuaa, ajta ríí'i tiraatá'a a'íjna jime'e ti huápiíi
tí'iseijre'e u ta japua tíí'ij Dios ayén jíme'en tiu'utaxájtaca'a tijín: "A'ii pu a'íin
pú'een í niyauj, í nej jeíhua huápiíi raxíí'eve'e. A'íi pu ajta ríí'i tineetá'aca
ineetzi."
18 Teajta iteen, ayée tu ráanamuajrii'i te'íjna í niuucari ti júte'e je'icánamuajre
tetíí'ij te'ánna a'uté'uuca'a te'íjna jamuan a'ánna í jiríí jetze ti Dios huateúra'ate.

Í niuucari mej jín tí'ixaxa'a í Dios jetze me'ecan

19 Ajta a'íjna í tej ya'useíj, a'íi pu ayén araúraste a'íjna ti ajmí'i ayén
té'eyu'usi'ihuaca'a a'íjna í yu'uxari jetze í mej jíme'en tiu'utaxájtaca'a í Dios
jetze me'ecan. A'íj tu jín teri jaítze'e temua'a naa tirú'umua'aree ti ayén
ti'ayajna a'íjna ti ajmí'i ayén té'eyu'usi'ihuaca'a.
Ríí'i pu tejámuaatévaire'esin ti pua'a siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tíj
ajta ja'atí ayén temua'a naa te'atánee tatzari jime'e a'u ti a'utíca'a. Setá'aj
siyen che'atá sena'a ra'ará'astijre'en tíj ajta ja'atí ti ayén atánee ajta na'acai
huataseíjre'en a'íjna í xu'ura'ave ti tapuá'arijme'eca u jé'ijninei. Setá'aj siyen
ra'ará'astijre'en ajta na'acai a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén huateáturan
í a'amua tzajta'a.
20 Amuacaí, ayée pu ruxe'eve'e sej siyen ráamua'aree ti caí ja'atí
ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu a'ij ti huataújmua'a a'íjna í niuucari í mej miyen
tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan ti ayén raateájtuaa itejmi jemi.
21 Capu ja'atí ja'anáj ruseíj a'ij tirájteu ti ayén tiu'utaxáj í Dios jetze me'ecan
sino a'íjna xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, ayée pu ca'anújra'a hua'utá'a mej miyen
tiu'utaxáj, a'ímej í mej me'íjna jín tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan.

2

A'ɨ́me ɨ mej caí tzáahuati'ira'a jɨ́n tihuá'amua'ate

1 Aj mú mi huá'a tzajta'a ɨ́ teɨte miyen huataseíjre seica ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tihuá'u'itɨiiri'i. Ayee mú che'atá mena'a huataseíjre'esin mú'ejmi jemi a'ɨ́me ɨ́ mej majta hua'itzi jɨ́n tejamuaatá'itɨiira. Avíitzi mú jɨ́n miyen raateátuaasin mú'ejmi jemi me'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ amuá'ujɨsin, ɨ́ mej jɨ́n mé rúurɨeni me'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a tɨ ajta huá'a jetze me'ecan tiu'utanájchitaca'a ɨ́ mej té'echa'ɨɨca'a ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu jɨ́n tihuá'acɨ'ɨti tɨ a'ɨ́in Dios ayén ca'anacan hua'antipuá'ajte'en.

2 Majta mu'iitɨ́ mú miyen hua'ará'astijre'esein mej mi miyen che'atá mena'a ti'ihuaújxana'acɨra'aten matɨ́j a'ɨ́me. Ayee mú 'een jɨ́n seica miyen a'ij pua'a ti'ijxáata muá'aju'u me'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́me'en huajú'un me'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej rɨcɨ a'ɨ́me ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tejámuaatá'itɨiira.

3 Ayee mú 'een jɨ́n miyen mú'ejmi jɨ́me'en tí'imua'itɨn me'ɨ́jna jɨme'e mej huápɨ'ɨ raxɨ́'eve'e mej jeíhua tí'ijcha'ɨɨca. A'ɨ́j mú jɨ́n miyen hua'itzi jɨ́n amuaatémua'itɨ. Tɨ́j na'a ajca'ihuá'ɨmua tɨ́'ɨj Dios ayén hua'uxɨ́jte, tɨ́j na'a ɨ́jii aúche'e pu araúrastejsin a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ huá'a jɨ́me'en tiu'utaxájtaca'a. Ajta ayén ti'ayajna tɨ Dios auj ayén hua'antipuá'ajte'esin.

Single Line Composer

4 Jee xaa ne'u, Dios pu caí tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej mejmí'i ta japua tí'ivaɨre'eca'a, a'ɨ́mej ɨ́ mej majta miyen ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin, sino a'úu pu ayén huaje'etéehua'axɨ u tajete a'u tɨ puaíjtzi hua'atá'acare'e a'ame. A'uu pu hua'uteájtuaa a'u tɨ e'etécun mej mi me'uun é'enami'ihua a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'uu mú e'avíitzi'ihua muá'aju'u ajta na'a caí Dios ayén hua'uxɨ́jte'en a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte.

5 Capu ajta tihua'utá'uuni'iri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej jéjcua ɨmuá yen seijre'eca'a, sino ayée pu tiu'utá'a tɨ a'ɨ́in jaj ayén tíjɨste nainjapua ɨ́ chaanaca tɨ ij a'ɨ́jna jɨ́n puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'atzu rá'astijre'eca'a ɨ́ Dios.

Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu xaa raatévaɨ a'ɨ́jna ɨ́ Noé tɨ ayén tihua'utá'ixaa a'ij mej ye'ɨ́ huárɨni mej mi xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta Dios ayén hua'utévaɨ a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej miyen aráhua'apua ará'aseca'a.

6 A'ɨ́ɨ pu ajta hua'uxɨ́jte a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun a'uchéjme'ecaa ɨ́ chajta'a jetze tɨ hua'apua, a'ujna u Sodoma, ajta u Gomorra. Nain pu jɨ́n hua'uteátaij. Ayee pu 'een jɨ́n huá'uruu tɨ ij ayén titaatá'itɨii a'ij tɨ huá'aruuren a'ɨ́mej ɨ́ mej caí a'atzu rá'astijre'e ɨ́ Dios.

7 Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨ pu raatévaɨ a'ɨ́jna ɨ́ Lot, a'ɨ́jna tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a ɨ́ jemin, a'ɨ́jna tɨ ajta a'ij pua'a ará'aseca'a a'ij mej rɨjcaa ɨ́ mej miyen huaújxana'acɨra'ate a'ɨ́me ɨ́ mej caí a'atzu ti'itɨ́j á'asteca'a.

8 Ajta a'ɨ́in ɨ́ tevi tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a ɨ́ Dios jemi, a'iné a'ɨ́ɨ pu nain túja'ari tzajta'a ayén huá'a tzajta'a é'echejca'a, jeíhua pu rajpuaíjtzica'a ɨ́ ru tzajta'a tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'eca'a. Ayee pu 'een jɨ́n tirajpuaíjtzica'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén raaseíj, ajta ráanamuajri'i ɨ́ mej a'ij pua'a rɨjcaa a'ɨ́me ɨ́ mej caí ti'itɨ́j á'asteca'a.

9 A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ ayén ru'ijrájtuaani a'ɨ́jna jetze tɨ jɨ́n rajpuaíjtzi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ. A'ɨ́ɨ pu ajta ayén raayɨ́'ɨtɨ tɨ hua'iteáanan a'ɨ́mej ɨ́ mej a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ tɨ ij ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huá'axɨjte'en naíjmi'ica.

Single Line Composer

10 Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna, tɨ ayén tihuá'acɨ'ɨti a'ɨ́mej ɨ́ mej jetzen á'ujca'ane me'ɨ́jna jetze tɨ jeíhua a'ij pua'a tí'iseijre'e, mej mi miyen ti'ihuaújxana'acɨra'aten me'ɨ́mej jamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teteca. Ayee pu che'atá na'a

aˈij puaˈa tíˈiseijreˈe mej caí aˈatzu tiˈitɨj jɨ́n téˈaste. Ayee mú áˈujcaˈane mej miyen huárɨni aˈij tɨ tihuáˈamitɨejteˈe. Jéihua mú áˈujtzaahuateˈe. Aˈɨ́ɨ mú majta caí rátziɨ́ɨneˈe miyen áˈujcaˈane mej aˈij puaˈa tihuáˈaxajta aˈɨ́mej ɨ́ mej ta japua éˈeseijreˈe.

11 Mɨ́ majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tíˈivaɨreˈe, camu miyen áˈujcaˈane mej miyen aˈij puaˈa tihuáˈaxajta aˈɨ́mej ɨ́ teteca meˈɨ́jna jemi ɨ́ tavástaraˈa. Mɨ́ majta aˈɨ́ɨme, jaítzeˈe mú rucacáˈane, majta jaítzeˈe veˈecán jɨ́n antiújmuaˈaree mecaí aˈɨ́mej ɨ́ teteca.

12 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca, ayée mú aˈij puaˈa tiˈixáata muáˈayeˈi meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej caí aˈatzu yaúˈitɨe. Aˈɨ́j mú jɨ́n miyen cheˈatá menaˈa seijreˈe matɨ́j aˈɨ́ɨme ɨ́ yeˈemuaate ɨ́ mej caí tivejáuˈitɨe, ɨ́ mej chéˈe menaˈa áˈujujhuaˈan. Ayee mú ˈeen jɨ́n huanúnuˈihuacaˈa mej mi teɨte huaˈuvívɨˈin, majta huáˈucuiˈini. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca, ayée mú cheˈatá menaˈa antipuáˈari meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ mej jɨ́n aˈij puaˈa huáˈuruu aˈɨ́mej ɨ́ mej amuacaí rɨ́ˈɨ titeetiújchaˈɨɨca.

13 Ayee pu cheˈatá naˈa tihuaˈutáˈasin tɨ jaˈatɨ́ ayén tihuáˈariˈira ɨ́ mej tíˈijchaˈɨɨ matɨ́j majta aˈɨ́ɨme rujɨ́ɨmuaˈa menaˈa miyen tihuáˈariˈiriˈi ɨ́ seica ɨ́ mej tíˈijchaˈɨɨcaˈa. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ mej tiˈitɨ́j jɨ́n huataújtemuaˈaveˈen, ayée mú túˈjcaˈari tzajtaˈa ruxɨ́éehua tíˈiteseijreˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ jetzen huiiránineiˈ. Ayee mú cheˈatá menaˈa seijreˈe huáˈa tzajtaˈa ɨ́ teɨte tɨ́j tiˈitɨ́j tɨ éˈihuameijra, tɨ́j ajta aˈɨ́jna tɨ jɨ́n cápitaˈinacaˈa. Ruxɨ́éehua mú rutémuaˈaveˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe mej amuáacuanamua muáˈaju'u matɨ́ˈɨj majta miyen tíˈiyeste múˈejmi jamuan.

14 Ayee mú jetzen áˈujcaˈane meˈɨ́jna jetze ɨ́ jɨ́itaˈa matɨ́j menaˈa mej miyen ranecuaˈatze mej mi miyen jamuan tiˈihuaújxanaˈacɨraˈaten. Camu majta jaˈanáj raatapuáˈajta mej miyen áˈatura ɨ́ Dios jemi. Majta, ayée mú caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca aˈɨ́mej ɨ́ mej caí xɨ téˈeviicuaˈi, mej mi majta miyen cheˈatá menaˈa auteáturan ɨ́ Dios jemi. Temuaˈa mú tíraaráˈɨre aˈij mej tiˈitɨ́j jɨ́n huárɨni mej mi miyen tiraatéevi'i tiˈitɨ́j tɨ naˈa mej miyen tíˈijxeˈeveˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe mej chueereˈe. Aˈii mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ teɨtejraˈa tɨ Dios puaíjtzi huaˈutáˈasin.

15 Muˈuri ajtacɨ́j ɨ́ juye jetze ɨ́ mej japuan huajúˈun aˈɨ́ɨme ɨ́ tɨ ráˈɨ tihuáˈamitɨejteˈe. Majta meri meˈɨ́jna jetze ucájrupi tɨ́j ajta ayén ucájrupi aˈɨ́jna ɨ́ Balaam teecan tɨ yaujraˈan púˈeeneˈe aˈɨ́jna ɨ́ Beor teecan. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Balaam, ayée pu raˈaránajchecaˈa tɨ tiˈitɨ́j huamuáˈitɨn aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈij puaˈa huárɨni.

16 Mɨ́ ajta, puuruˈu, tɨ caí téˈanrɨˈɨre, ayée pu tiuˈutaniú tɨ́j teáataˈa. Aj puˈi raˈajtéˈaxɨ aˈɨ́jna ɨ́ Balaam aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ aˈij puaˈa rɨjcaa. Ayee pu aˈɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aˈɨ́ɨ pu ayén raatáˈijmɨɨjriˈi aˈɨ́jna tɨ ayén ruseíjrataca'a tɨ nuˈu Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa, tɨ caí tiˈitɨ́j jɨ́n ayén huárɨni aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ rutɨ́muaˈi.

17 Ayee mú cheˈatá menaˈa tíˈivaɨreˈe aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca tɨ́j aˈu tɨ eˈejaíjxa aˈu tɨ caí jaj ˈeˈejmɨ́ˈɨye naˈari ɨ́ jaitɨri tɨ eeca ráatajchi, ajta tɨ jetzen caí víjviˈiyej. Ayee pu tihuáˈacɨˈɨti mej meˈuun aˈuteáturan u tajete aˈu tɨ huápɨˈɨ aˈutɨ́caˈa tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.

18 Ayee pu aˈɨ́jna jɨ́n ayén tíˈirɨneca aˈɨ́jna jɨmeˈe mej miyen caˈanín jɨ́n áˈujtzaahuateˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ niuucari tɨ caí aˈij huataújmuaˈa. Majta miyen caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca ɨ́ seica mej mi miyen tiúˈumuaˈati meˈɨ́jna jetze tɨ huáˈa jetze huiiránineiˈ tɨ ayén ruseíj aˈij tirájteu. Ayee mú aˈɨ́jna jɨ́n huarɨ́j, aˈɨ́ɨ mú miyen majta caˈanɨ́jraˈa huaˈatáˈaca aˈɨ́mej ɨ́ mej camuchéˈe tihuíjsin huáˈa jemi mej mi majtáhuaˈa tiˈitɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi meˈɨ́jna jɨmeˈe mej huaˈitzi jɨ́n tihuáˈaijteˈe aˈɨ́mej ɨ́ teteca.

19 Ayee mú tiˈitɨ́j jɨ́n títeˈeteúratziiracaˈa mej nuˈu tihuaˈutáˈan mej mi ruxɨ́éehua áˈujujhuaˈaneˈen. Mɨ́ ajta, capu rɨˈɨrí aˈiné aˈɨ́ɨ mú rujɨ́ɨmuaˈa menaˈa miyen caˈanéeri jɨ́n tíˈivaɨreˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe mej aˈij puaˈa tiˈitiújchaˈɨɨ, aˈiné

ja'atí ti naʼa ti ayén caʼanéeri jín tíʼivaire'e, aʼíi pu ayén ravaire'e aʼíjna í jaʼati ti ari raʼantimuáʼiti.
20 Ajta ti puaʼa meri miyen raatapuáʼajtacaʼa mej miyen cheʼatá menaʼa aʼij puaʼa tiʼitiújchaʼii matíj í seica í mej yen japuan seijre'e í chaanaca, ti puaʼa miyen raatapuáʼajtacaʼa meʼíjna jime'e mej raʼancuréʼa meʼíjna í tavástaraʼa ti ajta ayén tuʼirájtuaani, aʼíjna í Jesús ti ajta Ciríistuʼu púʼeen, ti puaʼa miyen meʼíjna jín huaríj, majtáhuaʼa mú miyen aʼij puaʼa huateáari ti ij ajtahuaʼa huaʼutémuaʼiti a'íjna ti aʼij puaʼa 'een. Ajta, ayée mú jaítzeʼe aʼij puaʼa tiʼiteseíireʼe muáʼaju'u tíʼij nain teʼentipuáʼare caí ti jéjcua mej imuá seijreʼecaʼa.
21 Manaʼajtzí caí jaʼanáj ráamuaʼatijcheʼen meʼíjna í yeʼirá ti naa tíʼiseijreʼe í Dios jemi mecaí miyen ramuaʼareere, majta yáʼuhuaʼaxin aʼíjna í niuucari ti jín Dios ayén huateúraʼate, ti ajta ayén raateájtuaa aʼímej jemi ti ij aʼíjna jín tíhuaʼutaʼaíjteʼen.
22 Ayee pu xaa tihuáʼuruu aʼij ti téʼeyuʼusiʼi í yuʼuxari jetze tijín: “Aʼíjna í tzíʼi ajtahuaʼa pu mú aʼuvéʼemej aʼutí ejjáraj tíʼij ráacuaʼani í rujáraʼiri.” Ajta ti ayén tijín: “Aʼíjna í tuiixu ti huaíʼihuacaʼa, ajtahuaʼa pu mú aʼuvéʼemej aʼu ti jaúʼiʼihuacaʼa í xarij jime'e ti ij ajtahuaʼa ayén huaíʼihua.”

3

Tíʼij uvéʼenejsin í tavástaraʼa

1-2 Múʼeen, nej jáʼamuaxeʼeveʼe, aʼíi pu aʼíin púʼeen í nej huaʼapuaca jetze jín tejáʼamuayuʼuseʼe. Ayee nu cheʼatá nenaʼa neʼíjna jimeʼe í ti huaʼapua, caʼanírajraʼa nu jín amuatáʼaca sej si siyen tzáahuatiʼiraʼa jín tiúʼumuaʼati seʼíjna jetze í nej jín niyen amuatáʼaca sej raʼutámuaʼaree aʼij mej tiuʼutaxájtacaʼa aʼíime í mej Dios jetze meʼecan tíʼixaxaʼataʼa, setáʼaj siyen cheʼatá senaʼa raʼutámuaʼaree í niuucari í ti jín tejamuaataʼaíj aʼíjna í tavástaraʼa ti ajta aʼíin púʼeen aʼíjna ti amuaʼirátuaasin. Aʼii pu aʼíin púʼeen í niuucari ti aʼíin ayén tiraateájtuaa itejmi jemi tej ti tiyen tejámuaatáʼixaateʼen múʼejmi.
3 Ayee xu ramuaʼaree ti ayén téʼeme aʼájna xicáaraʼan jetze ti jetzen nain teʼentipuáʼajte. Aʼíi mú huataseíjreʼesin aʼíime í mej amuáʼaxieehuariʼi mej mi ráʼaxieehuariʼira í niuucari ti téjmi jemi raateájtuaa. Ayee mú meʼíjna jín áʼujujhuaʼaneʼe muáʼajuʼu mej miyen ráʼastijreʼe aʼíjna ti ayén tihuáʼamitiejteʼe tíj naʼa aʼij ti tihuaʼaráanajche ti aʼij puaʼa 'een.
4 Ayee mú tiʼixáata muáʼajuʼu tijín: “Aʼii táʼuj huaríj aʼíjna í ti jín Dios ayén teʼataújratziiriʼi ti nuʼu yé huataseíjreʼesin. Tij caí, capu ayén teja'uréʼenejsin aʼiné aúcheʼe pu ayén cheʼatá naʼa seijreʼe tíj ajta ayén seíireʼe áʼayeʼi tíj naʼa aʼíjna xicáaraʼan mej jetzen huácuii í tavaújsimuaʼaciʼi tíj naʼa ajta íjii. Ayee pu cheʼatá naʼa aúcheʼe seijreʼe tíj ajta seijreʼecaʼa aʼájna tíʼij Dios ayén raatétaahuacaʼa í chaanaca.”
5 Ayee mú 'een jín miyen tiʼixa meʼíjna jimeʼe mej miyen ruxíʼeviʼiraʼa jín taúraʼaca miyen yáʼuhuaʼaxin ti jéjcuaʼimua Dios ayén runiuuca jín tiuʼutaʼaíjtacaʼa ti ayén huataseíjreʼen aʼíjna í ta japua. Ajta aʼíin í chaanaca, ayée pu tiuʼutétaavijhuacaʼa tíʼij ayén ajnén á jaataʼa. Ajta aʼíin ti japuan seijreʼe, ayée pu ajta aʼíjna jín ruuri áʼayeʼi aʼíjna jimeʼe í jaj.
6 Ajta aʼíime í mej jéjcuaʼimua japuan huachéejmeʼecaa í chaanaca japua, aʼíi mú jín eʼehuaújpuaʼarixi meʼíjna jimeʼe ti aʼíin jaj ayén huatámiʼiyecaʼa, ajta huaʼujámiste.
7 Mí ajta íjii, ayée pu tíʼijciʼiti aʼíjna í ta japua ti íjii seijreʼe, ajta aʼíjna í chaanaca í tej yen japuan seijreʼe i tej íjii huáteite, Dios pu ayén racha'ii ti ij ayén raateátaiira. Ayee pu ari raaxíʼepiʼintare ti ayén huárini aʼájna xicáaraʼan

jetze tɨ jetzen huá'axɨjte'en ɨ runiuuca jɨme'e, ajta huá'apua'ajte'en a'ɨmej ɨ teɨte ɨ mej caí a'atzu rá'astijre'e.

8 Setá'aj caí siyen tiyá'uhua'axɨn, tɨ seɨ́j xɨcaj ayén che'atá na'a tí'itɨej ɨ Dios jemi tɨ́j ajta tí'itɨej a'achú cumu seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a. Ajta, seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a ayén che'atá na'a tí'itɨej ɨ Dios jemi tɨ́j seɨ́j xɨcájra'a.

9 Tɨ́ pua'a Dios ayén caí ca'anacan araúrasten a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i, capu ayén huataújmua'a tɨ caí ja'anáj a'ɨ́jna jɨ́n araúrasten a'ij mej tí'imua'atze ɨ seica sino temua'a pu ayén té'eviicua'i mú'ejmi jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ caí raxɨ́'eve'e tɨ ja'atɨ́ ayén á'uveti. Capu xaa ne'u ayén raxɨ́'eve'e sino ayée pu raxɨ́'eve'e mej naími'i miyen huataújtuiire'en ɨ jemin me'ɨ́jna jɨme'e mej seɨcɨé tiú'umua'ati mej mi caí ché'e a'ij pua'a rɨjca.

Single Line Composer

10 Mɨ́ ayée pu che'atá na'a teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen huataseɨ́jre'esin ɨ tavástara'a tɨ́j ajta nahua'ari ayén avíitzi jɨ́n huataseɨ́jre'en ɨ tɨca'ari tzajta'a. Ajta a'ɨ́in ɨ ta japua, ayée pu huatánamuajre'esin tɨ́'ɨj antipuá'are. Ca'anín pu jɨ́n tiu'utátzi'iti. Ajta tɨ́j na'a tɨ ayén tiú'utaavijhuaca'a, a'ɨ́ɨ pu ayén huataújtuaasin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ huateátaasin. Ajta a'ɨ́jna ɨ chaanaca, ajta nain tɨ́j na'a japuan tí'iseijre'e u tɨ tiú'utaavijhuaca'a, naíjmi'i tɨ́j na'a raateátaiira.

11 A'iné nain pu ayén huataújtuaasin, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej siyen rɨ́'ɨ titeetiújcha'ɨɨca, sej si rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ Dios jemi nain jɨme'e a'ij sej rɨcɨ, sej si seajta nain jɨ́n ra'ará'astijre'en ɨ Dios.

12 Setá'aj siyen rahuauca, seajta siyen a'ujca'anéecan jɨ́n ti'ijchú'eve'e ayén teja'uré'enen a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ jetzen Dios te'entipuá'ajte. Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n huataújtuaasin a'ɨ́jna ɨ ta japua a'ɨ́jna jɨme'e tɨ taij raateátaiira. Ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n nain tiú'utaavijhuaca'a tɨ́j na'a tɨ tí'iseijre'e, a'ɨ́ɨ pu ajta huataújtuaasin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ rɨ́'ɨ tiraateátaiira.

13 Mɨ́ teajta iteen, a'iné a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́jna jɨ́n te'ataújratziiri'i tɨ ayén huárɨni, a'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rachú'eve'e seɨ́j ɨ ta japua tɨ jéjcua, ajta seɨ́j ɨ chaanaca tɨ ajta jéjcua a'u tɨ e'eseɨ́re'e a'ame a'ɨ́jna tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e matɨ́j mena'a me'uun seɨ́re'e muá'aju'u.

Ɨ niuucari tɨ jɨ́n ra'antipuá'ajte

14 A'ɨ́j xu jɨ́n siyen huárɨni, mɨ nej já'amuaxe'eve'e, a'iné ayée xu seri rachú'eve'e tɨ ayén teja'uré'enejsin. Setá'aj siyen títeeteújca'anen sej siyen éeni'icɨ'e seijre'e ɨ jemin sej temua'a naa ru'ihuaamua'atan, sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n á'aturaacaj, tɨ ij a'ɨ́in Dios caí ti'itɨ́j jɨ́n a'amua jetze te'ujpuá'ajte'en.

15 Setá'aj se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ Dios ayén amua'irátuaasin a'ɨ́jna jɨme'e tɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ te'utáviicua'i mú'ejmi jemi.

Ajta a'ɨ́in ɨ ta'ihuaara'a ɨ tej raxɨ́'eve'e, a'ɨ́jna ɨ Pablo, Dios pu ayén raatá'a tɨ yaú'itɨée á'ara'ani temua'a naa. A'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a tejamuaatayú'use nain jɨme'e tetɨ́j iteen.

16 Ajta a'ɨ́jna jetze tɨ a'ɨ́in ra'utéyu'uxaca'a, a'ɨ́jna jetze ayén namuajre'e seica ɨ niuucari tɨ ayén muárɨ'eri tɨ ja'atɨ́ ayén yaú'itɨée á'ara'ani. Ajta seica ɨ teɨte ɨ mej caí ti'itɨ́j ú'umua'aree, ɨ mej majta caí xɨ té'eviicua'i ɨ mej jɨ́n té'atzaahuate'e, ayée mú tí'itese'e mej mi miyen seɨcɨé tiyaú'itɨée muá'ara'ani, mej mi majta tihuá'a'itɨiira a'ij tɨ caí ayén tiraavíjte'e a'ɨ́jna tɨ Pablo ra'utéyu'uxaca'a, ajta a'ɨ́jna tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ yu'uxari tɨ Dios ayén raateájtuaa itejmi jemi. Tɨ́ pua'a miyen me'ɨ́jna jɨ́n huárɨni, ayée pu tihuá'acɨ'ɨti mej antiújpua'ajte'en.

17 A'iné xu'uri amuacaí siyen ramua'aree, mú'een mɨ nej já'amuaxe'eve'e, rɨ́'ɨ xu'u mú'een tɨ ij caí ja'atɨ́ ayén ca'anɨ́jra'a amuaatá'an sej si siyen che'atá

sena'a titecaújxɨeehuata ɨ Dios jemi matɨ́j a'ɨ́ime ɨ mej a'ij pua'a tí'iteteɨte, ɨ mej caí ti'itɨ́j á'astijre'e. Rɨ́'ɨ xu'u sej si caí se'ɨ́jna tejá'uhua'axɨn ɨ sej jɨ́n té'eviicua'i se'ɨ́jna jɨme'e sej huá'astijre'e se'ɨ́mej teɨtejra'a. Seajta mú'een, setá'aj siyen huaújnaijmi'ire'en ɨ ru tzajta'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a rí'ɨ tejamuatá'aca, a'ɨ́jna tɨ ajta amua'irájtua, a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een.

18 Setá'aj siyen che'atá sena'a huaújnaijmi'ire'en se'ɨ́jna jɨme'e sej ramua'ate. Tiché'e rí'ɨ tiraateájtuaani íjii, teajta tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén teja'uré'enen. Yee pu'u. Pu'uri antipuá'areca'a.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ seɨj

Ɨ niuucari tɨ ruurican e'ihuateájtuaani

1 Jɨ́me'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ Cɨríistu'u púu'een, a'ɨ́ɨ pu jéjcua ɨmuá seijre'eca'a tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. A'ɨ́ɨ pu ajta a'ɨ́ɨn púu'een ɨ́ tej ráanamuajri'i a'ij tɨ ye'í tiu'utaxájtaca'a. Teen tu teajta tajɨ́'ɨ jɨ́n raaseíj, teajta tiyen raamuá'a ja'atɨ tɨ pú'eene'e, teajta tiyen tamuájca'a jɨ́n ra'ajtamuáɾɨej te'ɨ́jna tɨ niuucari pú'een tɨ ajta ruurican e'ihuateájtuaani.

2 Ajta, a'ɨ́ɨ pu huataseíjre a'ɨ́jna tɨ ruurican e'ihuateájtuaani.

Teajta iteen, teen tu raaseíj. Teajta tiyen tiraataxájta, teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna tɨ rusén jɨ́n i'i ruuri, tɨ ajta jemin seijre'e ɨ́ rutáàta ɨ́ Dios. Ajta, a'ɨ́ɨ pu téjmi jemi huataseíjre.

3 A'ɨ́j tu teajta tiyen tejá'amua'ixaate'e te'ɨ́jna ɨ́ tej raaseíj, teajta ɨ́ tej ráanamuajri'i, sej si seajta mú'een siyen che'atá sena'a tiú'umua'ati tetɨ́j iteen tɨ́'imua'atze tej ti naíjmi'i ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Jee xaa ne'u, teen tu jemin seijre'e, te'ɨ́jna ɨ́ Dios jemi ɨ́ tej rájya'upua. Teen tu teajta tiyen che'atá tena'a jemin seijre'e te'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, ɨ́ tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

4 Ayee tu 'een jɨ́n tiyen tejá'amuayu'use'e tɨ ij ayén raanaíjmi'ire'en ɨ́ tɨ jamuaatá'aca sej jɨ́me'en rutémua'ave'e.

Dios pu téjmi jemi seijre'e tɨ ayén che'atá na'a 'een tɨ́j tatzari

5 A'ii pu a'ɨ́ɨn púu'een ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ Cɨríistu'u ayén titaatá'ixaa tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Dios ayén téjmi jemi seijre'e tɨ́j tatzari tɨ ayén tátatzavi'i ɨ́ ta tzajta'a, ajta nu'u capu a'atzu jemin seijre'e ti'itɨ́j tɨ a'ij pua'a 'een, tɨ ayén che'atá na'a 'een tɨ́j tɨca'ari.

6 Tɨ́ pua'a tiyen te'ɨ́jna jetze tiyen mé titejá'ujujhua'ane'en a'u tɨ a'utɨca'a teajta rá'antixáata tiyen titeejú'un a'u yee tej Dios jemi seijre'e, catu jé'iyecan jɨ́n tiyen ti'itítacha'ɨɨ sino tetí'ihua'itaca tu'u.

7 Mɨ́ teajta iteen, tɨ pua'a tiyen che'atá tena'a te'ɨ́jna jetze tiyen titeejú'un, te'ɨ́jna jetze tɨ tátatzavi'i, a'ɨ́ɨ pu rɨ́'ɨ taruure tej ti tiyen temua'a naa ta'ihuaamua'a tá'ara'ani. Ajta, a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́ɨ pu ajta tá'ari'ira nain tɨ́j na'a ɨ́ tej jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́ɨ pu ayén taruure a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ari huamɨ́'ɨ ta jetze me'ecan. A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tira'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e.

8 Tɨ́ pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ti'itɨ́j jɨ́n ateáturaaveca ɨ́ Dios jemi, ayée tu tajɨ́ɨmua'a tena'a tacuanamua. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna, capu téjmi jemi seijre'e.

9 Mɨ́ teajta iteen, tɨ pua'a tiyen tiraataxáj ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée tu tɨ́'ijmua'aree tɨ Dios ra'ará'astejsin a'ɨ́jna jɨ́me'en tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i tɨ nu'u ayén titaatá'uuni'i nain jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. Teen tu teajta tiyen tɨ́'ijmua'aree tɨ ayén tiraavíjte'e tɨ Dios ayén titaatá'uuni'i.

10 Tɨ́ pua'a tiyen tiraataxáj yee tej nu'u caí ja'anáj ti'itɨ́j jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi, ayée pu huataújmua'a ɨ́ tej teri tiyen te'ɨ́jna jɨ́me'en raatamuá'a ɨ́ Dios tɨ nu'u a'ɨ́ɨn tɨ́'ihua'itaca. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ ayén téjmi jemi raateájtuaa, capu xaa ne'u a'atzu téjmi jemi seijre'e.

2

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ Cɨríistu'u, a'ɨ́ɨ pu tɨ́'ixɨ'epɨ'ɨntare'e itejmi jetze me'ecan

1 Mɨ́ sej niyaujmua'a, mɨ nej huápɨ'ɨ já'amuaxe'eve'e, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e sej si caí ti'itɨ́j jɨ́n auteáturan ɨ́ Dios jemi. Mɨ́ ajta, tɨ pua'a

ja'atɨ ayén ti'itɨj jɨ́n teuuteáturan ɨ́ Dios jemi, seɨj pu tayá'upua jemin seijre'e tɨ ta jetze me'ecan tí'ixɨ'epɨ'ɨntare'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨrɨ́istu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi.

2 Cɨrɨ́istu'u pu ajta ta jetze me'ecan rɨ́'ɨ tiraatá'a ɨ́ Dios tɨ ij caí puaíjtzi taatá'an a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin. Ayee pu ajta che'atá na'a huá'a japua huaniú naíjmi'ica a'achú mej pua'amé ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua.

3 Tɨ́ pua'a tiyen tirá'astijre'e a'ij tɨ a'ɨ́ɨn titaata'aíj, ayée tu a'ɨ́jna jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jɨ́n tiyen tí'ijmua'ate.

4 Tɨ́ pua'a seɨj ja'atɨ caí rá'astijre'e a'ij tɨ titaata'aíj, ajta tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj yee tɨ nu'u ayén tí'ijmua'ate a'ɨ́jna ɨ́ Jesús, a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, ayée pu tí'ihua'itaca. Ajta, capu jé'iyecan jɨ́n ti'itiújcha'ɨɨ.

5 Mɨ́ ajta, tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tira'rá'asten a'ɨ́jna i niuucari ɨ́ tɨ téjmi jemi huatétuiihuaca'a, ayée tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijmua'aree tɨ ayén raanaíjmire ɨ́ tzajta'an a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ a'ɨ́ɨn jé'iyecan jɨ́n raxɨ́'eve'e ɨ́ Dios nain jɨme'e. Ayee tu teajta te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijmua'aree tej tiyen te'ɨ́jna jemi seijre'e ɨ́ Dios.

6 Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ayén tiú'ujseijrata tɨ a'ɨ́ɨ pu miijmu ayén nu'u urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e jemin ɨ́ Dios, ayée pu ajta tiú'ujxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn ja'atɨ ayén che'atá na'a rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn Cɨrɨ́istu'u rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨca'a.

Ajta a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jéjcuacan jɨ́n tí'ita'aijte'e

7 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, canu jéjcuacan jɨ́n tejá'amuayu'use'e ɨ́ tɨ jɨ́n titaata'aíj ɨ́ Dios, sino a'ɨ́j nu jɨ́n tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jéjcua ɨmuá Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n titaata'aíj tɨ́j na'a tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a mú'ejmi jemi tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. Ajta a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá jɨ́n titaata'aíj ɨ́ Dios, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ niuucari ɨ́ sej ráanamuajri'i.

8 Mɨ́ neajta inee, neajta nu jéjcuacan jɨ́n tejá'amuayu'use'e tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna jemi, ajta mú'ejmi jemi, a'iné pu'uri te'entipuá'ari a'ɨ́jna tɨ a'uun é'eseijre'e a'u tɨ a'utɨ́ca'a. Ajta pu'uri a'utéjche tɨ huatatátzave'en a'ɨ́jna tɨ jé'iyecan jɨ́n tátatzavi'i.

9 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén tiú'ujseijrata tɨ a'ɨ́ɨn miijmu ari nu'u a'uun á'ume a'u tɨ á'uneeri'i, mɨ ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ, a'ɨ́ɨ pu ru'ihuaara'a tícha'ɨɨre'e, a'ɨ́ɨ pu ajta aúche'e a'uun auumé a'u tɨ a'utɨ́ca'a a'u tɨ caí á'atatzave'e.

10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ ja'atɨ tɨ raxɨ́'eve'e ɨ́ ru'ihuaara'a, a'ɨ́ɨ pu xaa a'uun auumé a'u tɨ á'atatzave'e ɨ́ tavástara'a. Ajta capu ti'itɨ́j jɨ́n a'aturáa ɨ́ Dios jemi.

11 Mɨ́ ajta, a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ́ ru'ihuaara'a, a'ɨ́ɨ pu a'uun é'eseijre'e a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'ɨ́ɨ pu xaa auj auumé a'u tɨ a'utɨ́ca'a, ajta capu ramua'aree a'u tɨ á'ume a'iné tɨ́ca'ari pu ayén ráaruu tɨ ij arácun.

Tej nu'u caí tí'ixe'eve'e a'ɨ́jna tɨ yen seijre'e i chaanaca japua

12 Ayee nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mú'ejmi mɨ sej niyaujmua'a a'iné Dios pu ayén tejámuaatá'uuni'iri'i ɨ́ sej jɨ́n auteájturaa ɨ́ jemin a'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

13 Seajta mú'een, mɨ sej huá'avaujsimua'a pú'een, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'ɨ́jna tɨ tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, ajta tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene seijre'e. Seajta mú'een, mɨ sej teemua, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu seri ra'antimuá'itɨ se'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

Seajta mú'een, mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, ayée nu 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e a'iné mú'een xu ramua'ate se'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua.

14 Ayee nu neajta 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mɨ sej huá'avaujsimua'a pú'een a'iné mú'een xu seri ramua'ate se'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene. Ayee nu neajta 'een jɨ́n tejá'amuayu'use'e mɨ sej teemua a'iné

mú'een xu temua'a naa té'eviicua'i. Ajta a'ɨjna ɨ niuucari tɨ Dios ayén téjmi jemi raateájtuaa, a'ɨɨ pu mú'ejmi jemi seijre'e a'iné mú'een xu rá'astijre'e. Mú'een xu seajta seri ra'antimuá'itɨ se'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

15 Ayee nu tejá'amua'ɨjcate'e sej caí siyen tihuá'ɨjchuej a'ɨmej ɨ mej yen japuan huachéjme ɨ chaanaca. Setá'aj caí seajta siyen tí'ijxe'eve'e tɨj na'a ɨ tɨ tí'iseijre'e ɨiyen chaanaca japua. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ raxɨ'eve'e hua'aye'ira ɨ mej yen huachéjme ɨiyen chaanaca japua, capu ajta cui'i raxɨ'eve'e ɨ Dios.

16 Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna, a'iné tɨj na'a tɨ ayén tí'iseijre'e ɨiyen chaanaca japua, yen pu me'ecan. Tɨj na'a ɨ mej miyen tité'ujca'ane a'ɨj tɨ tzajta'an tásiseiiri, ajta tɨj na'a ɨ mej raseíj tɨ ca'anɨjra'a hua'atá'aca mej mi me'ɨjna jɨme'e tí'inecua'atzen, ajta naíjmi'i tɨj na'a ɨ mej jɨme'en á'ujtzaahuate'e, nain tɨj na'a tɨ ayén 'een, a'ɨj pu jetze mé je'evé'eme ɨ huá'amua'atziira'a ɨ mej yen seijre'e ɨiyen chaanaca japua. Capu Dios jemi é'eme'ecan.

17 Ajta tɨj na'a tɨ huá'a jetze ruxe'eve'e a'ɨmej ɨ mej yen seijre'e ɨiyen chaanaca japua, ajta a'ɨjna tɨj na'a ɨ mej jetzen tité'ujca'ane, a'ɨɨ pu xaa te'entipuá'ajte'esin.

Mɨ ajta a'ɨjna ɨ tɨ ayén tirá'astijre'e a'ij tɨ tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, a'ɨɨ pu ruuri huateáturaasin ɨ jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

A'ɨjna tɨ nu'u ayén ti'ayajna, ajta a'ɨjna tɨ nu'u hua'itzi pú'een

18 Mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, pu'uri tɨn teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen nain te'entipuá'ajte'esin. Mú'een xu seajta seri ráanamuajri'i tɨ a'ɨɨn ayén huataseíjre'esin a'ɨjna tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ Cɨríistu'u. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna mej meri mu'iitɨ huataseíjre ɨ mej rájcha'ɨɨre'e ɨ Cɨríistu'u. A'ɨj tu jɨn tiyen tí'ijmua'aree tɨ ari tímua'a teja'uré'enejsin a'ɨjna xɨcáara'an jetze tɨ nain te'entipuá'ajte'esin.

19 A'ɨɨ mú ta jemi tíhuii. Mɨ majta, camu ta jetze ajtéme'ecantaca'a. Tɨ pua'a miyen ta jetze ajtéme'ecantache'e, a'ɨɨ mú ta jemi huateáturanche'e. Mɨ majta, ayée mú 'een jɨn ajtacíj tɨ ij ayén huataseíjre'en mej caí naíjmi'i ta jetze ajtéme'ecan.

20 Ajta a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu ari huateájturaa mú'ejmi jemi, ajta a'ɨɨ pu ayén tejamuaatá'a ɨ mua'atzíira'a sej si nain jé'iyecan jɨn tiú'umua'ati.

21 Canu ne'ɨjna jɨn tejá'amuayu'use'e ne'ɨjna jɨme'e sej caí jé'iyecan jɨn ramua'aree se'ɨjna tɨ ayén ti'ayajna sino ne'ɨjna jɨme'e sej xaa siyen ramua'aree. Ajta ti'itɨj tɨ ayén hua'itzi pú'een, capu a'iránineica a'ɨjna jetze tɨ jé'iyecan jɨn ayén ti'ayajna.

22 ¿Ni secaí ramua'aree ja'atɨ tɨ a'ɨɨn pú'een tɨ tí'ihua'itaca? Jee xaa, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ ayén ti'ixa yee tɨ caí Jesús a'ɨɨn pú'een ɨ Cɨríistu'u. A'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ rájcha'ɨɨre'e a'ɨjna ɨ Cɨríistu'u, a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ ayén che'atá na'a mé rúujɨpua a'ɨjna ɨ tej rájya'upua, tɨ ajta mé rúujɨpua a'ɨɨn tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios.

23 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ mé rúurɨeni a'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een, capu ajta rɨ'ɨ tí'iseijre'e a'ɨjna jemi ɨ tej rájya'upua. Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ ayén tiraataxáj yee Jesús pu a'ɨɨn pú'een a'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, tɨ pua'a ayén huárɨni, a'ɨɨ pu ajta rɨ'ɨ ti'iseíire'e a'ame ɨ Dios jemi.

24 Seajta mú'een, ayée xu huárɨni. Ché'e a'ɨɨn niuucari ɨ sej jéjcua ɨmuá ráanamuajri'i, ché'e ayén mú'ejmi jemi huateáturan. Ajta a'ɨjna ɨ niuucari ɨ sej jéjcua ɨmuá ráanamuajri'i, tɨ pua'a ayén mú'ejmi jemi huateáturan, ayée xu seajta mú'een naími'i rɨ'ɨ ti'iteseíire'e xá'aju'un se'ɨjna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, seajta se'ɨjna jemi ɨ tej rájya'upua.

25 Ajta a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ jɨ́n te'ataújratziiri'i itejmi jemi tɨ ayén titáaciɨ'ɨti tej tiyen rusén jɨ́n ruuri tá'ara'ani ɨ jemin.
26 Ayee nu tejá'amuayu'use'e ne'ɨ́mej jɨ́me'en ɨ mej miyen tejá'amuahua'itze'e.
27 Mɨ́ seajta mú'een, aúche'e pu mú'ejmi jemi seijre'e a'ɨ́jna ɨ mua'atzíira'a tɨ a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén tejamuaatá'a. A'ɨ́j pu jɨ́n caí ayén tiú'ujxe'eve'e tɨ ja'atɨ ayén tejamuá'itɨii, a'iné a'ɨ́jna ɨ mua'atzíira'a, ayée pu tejá'amua'itɨii nain jɨme'e. A'ɨɨ pu ajta jé'iyecan jɨ́n tejá'amua'itɨii, ajta caí tejá'amuahua'itze'e. Setá'aj siyen che'atá sena'a huárɨni a'ij tɨ ari tejámuaatá'itɨiiri'i, setá'aj naíjmi'i huateáturan ɨ jemin.
28 Ajta i'i, mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, setá'aj siyen naími'i huateáturan ɨ jemin tej ti tiyen a'ataca'anéecan jɨ́n ra'ancuré'evi'itɨn a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huataseíjre'esin. Setá'aj seajta siyen huárɨni tɨ ij caí ta'atatévi'iraste'en ɨ jemin.
29 Tɨ́ pua'a seri mú'een ramua'aree tɨ a'ɨɨ pu ara'axcáacan jɨ́n seijre'e ɨ Dios, xu'uri seajta ramua'aree tɨ ayén ti'ayajna tɨ ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén xɨ́'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ, a'ɨɨ pu xaa a'ɨɨn Dios jetze airáane.

3

Ɨ yaújmua'ame'en ɨ Dios

1 Jee xaa ne'u, setá'aj se'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati tɨ a'ɨɨn ɨ tej rájya'upua, ayén jeíhua huápɨ'ɨ taataxɨ́'eve a'iné a'ɨɨ pu xaa taatéya'upuajtaca'a. A'ɨ́j tu jɨ́n, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios. A'ɨ́j mú jɨ́n caí tamuajte a'ɨɨme ɨ mej yen huachéjme ɨ chaanaca japua me'ɨ́jna jɨme'e mej caí raamuá'a.
2 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, tu'uri yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios. Mɨ́ ajta caí xɨ a'ij ámitɨeere'e a'ij tej éene'e tá'aju'un. Mɨ́ teajta iteen, ayée tu tí'ijmua'aree tɨ ayén tí'itaciɨ'ɨti a'ájna xɨcáara'an jetze ɨ tɨ jetzen huataseíjre'esin. A'ɨɨ pu seɨcié taruuren yé ta jetze tej ti tiyen che'atá tena'a éene'e tá'ara'ani tɨ́j ajta a'ɨɨn éene'e seijre'e u ta japua a'iné a'ájna tu raseijran te'ɨ́jna a'ij tɨ 'een.
3 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ti'ijchú'eve'e a'ɨ́jna tɨ ayén tiráaciɨ'ɨti, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n rɨ́'ɨ ruruuren tɨ ayén che'atá na'a rumua'atzíira'a jɨ́me'en rɨ'éene'e seíire'e á'ara'ani tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ Jesús tɨ ajta Ciríistu'u pú'een.
4 Mɨ́ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu ajta raatéxɨeehuata a'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jɨ́n Dios tí'aijta. Ajta tɨ́j na'a ɨ mej jɨ́n até'ɨtzeaara, ayée pu seijre'e ɨ Dios jemi tɨ ayén che'atá na'a 'een ɨ mej jɨ́n raatéxɨeehuata me'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ ajta jɨ́n Dios tí'aijta.
5 Ajta, xu'uri ramua'aree tɨ ayén 'een jɨ́n huataseíjre a'ɨ́jna tɨ́'ij ayén ra'uré'uuna ɨ tej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Ajta, capu a'atzu ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ ajta Ciríistu'u pú'een.
6 Ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ Dios jemi seijre'e capu ajta á'atura ɨ jemin. Mɨ́ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ti'itɨ́j jɨ́n até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ capúu xɨ yaú'itɨée já'araa a'ij tɨ 'een a'ɨ́jna, capu ajta xɨ raamuá'a.
7 Mɨ́ sej yaújmua'ame'en pú'een, caxu raatá'acare'en tɨ ja'atɨ ayén tejá'amuacuanamua. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén xɨ́'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, a'ɨɨ pu ayén che'atá na'a rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ Dios jemi tɨ́j ajta a'ɨ́jna ɨ Jesús, tɨ ajta Ciríistu'u pú'een.
8 Mɨ́ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ti'itɨ́j jɨ́n auté'ɨtzeaara ɨ Dios jemi, a'ɨɨ pu a'ɨ́jna jetze ajtéme'ecan ɨ tiyaaru'u, a'iné a'ɨ́jna ɨ tiyaaru'u, ayée pu tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá te'utéjche tɨ ayén te'uté'ɨtzeaara tɨ́j na'a ɨ tɨ 'ɨrí yé e'iré'ene. Ayee pu 'een jɨ́n huataseíjre a'ɨ́jna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios tɨ ij raaté'uuna nain ɨ muárɨ'eri'ire'ara'an ɨ tiyaaru'u.

9 Capu até'ɨtzeaara ɨ Dios jemi ja'atɨ tɨ na'a tɨ Dios jetze airáane. Capu ti'itɨj jɨn até'ɨtzeaara a'ɨjna jɨme'e tɨ jemin seijre'e a'ɨjna tɨ Dios ayén raateájtuaa. Capu rɨ'ɨrí tɨ a'ɨɨn ja'atɨ ayén ti'itɨj jɨn te'uté'ɨtzeaara'an a'iné a'ɨɨ pu Dios jetze airáane.
10 Ayee pu a'ɨjna jɨn té'emitɨeere'e ja'atén mej pú'een ɨ yaújmua'ame'en ɨ Dios, ajta ja'atén mej pú'een ɨ yaújmua'ame'en ɨ tiyaaru'u. Capu Dios jetze airáane ja'atɨ tɨ caí xɨ'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ, tɨ ajta caí raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a.

Tej nu'u huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

11 Ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari sej ráanamuajri'i tɨj na'a jéjcua ɨmuá tɨj na'a tɨ yú e'iré'ene tɨ ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.
12 Tej ti caí nu'u tiyen huárɨni a'ij tɨ ráaruu a'ɨjna ɨ Caín teecan tɨ a'ɨjna jetze airáane a'ɨjna tɨ a'ij pua'a 'een. Ajta ayén tiraajé'ica ɨ ru'ihuaara'a. ¿Ni secaí ramua'aree a'ij tɨ 'een jɨn raajé'ica? Ayee pu a'ɨjna jɨn tiraajé'ica a'ɨjna jɨme'e tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨca'a a'ɨjna. Mí ajta, xɨ'epɨ'ɨn pu ti'itiújcha'ɨɨca'a a'ɨjna ɨ ihuáare'ara'an.
13 Ne'ihuaamua'a, caxu a'ij tité'ujmuajca tɨ pua'a miyen tejamuájcha'ɨɨre'e a'ɨɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
14 Ayee tu te'ɨjna jɨn tí'ijmua'aree tej caí ché'e mɨ'ɨchíjta seijre'e ɨ Dios jemi sino tu'uri tiyen ruurican jemin huateájturaa a'ɨjna jɨme'e tej huá'axe'eve'e te'ɨmej ɨ ta'ihuaamua'a.
Mí ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ caí raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a, a'ɨɨ pu aúche'e ayén mɨ'ɨchíjta seijre'e ɨ Dios jemi.
15 Jee xaa ne'u, a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ ru'ihuaara'a, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ tí'itecui'ica. Seajta mú'een, xu'uri siyen tí'ijmua'aree tɨ caí rusén jɨn ruuri huateáturaasin ɨ Dios jemi ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tí'itecui'ica.
16 Ayee tu te'ɨjna jɨn tí'ijmua'aree a'ij tɨ 'een tɨ pua'a ja'atɨ jé'iyecan jɨn raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a. A'ɨɨ pu Jesús tɨ Cɨríistu'u pírɨcɨ, a'ɨɨ pu ta jetze me'ecan huamɨ'ɨ. A'ɨj pu jɨn, ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huácui'ini huá'a jetze me'ecan ɨ ta'ihuaamua'a.
17 Mí ajta, tɨ pua'a ja'atɨ tɨ ayén jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨɨ ɨ mej jɨn huateújvaɨre'en íiyen chaanaca japua, tɨ pua'a ajta ayén raseijra tɨ a'ɨɨn ihuáare'ara'an caí a'ij tí'ijviicua'i, ajta tɨ pua'a caí rá'ancu'uvajxɨ'ɨn tɨ ij ti'itɨj jɨn raatévaɨre'en, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨjna tɨ jeíhua tí'ijcha'ɨɨ ayén ti'ixáata a'ame tɨ nu'u raxɨ'eve'e ɨ Dios.
18 Mí sej yaújmua'ame'en pú'een, tiché'e caí tiyen tena'a tí'ixajta tej nu'u taxe'eve'e seɨj teajta seɨj. Tiché'e caí te'ɨjna jɨn tena'a tiyen tí'ixajta taniuuca jɨme'e sino tiché'e jé'iyecan jɨn huá'axe'eve'e te'ɨjna jɨme'e tej ti'itɨj jɨn hua'utévaɨre'en ɨ ta'ihuaamua'a.

A'ij tɨ nu'u ye'í tí'irɨ'ɨri tej nu'u caí tí'itziɨɨne'e ɨ Dios jemi

19 Tɨ́ pua'a tiyen te'ɨjna jɨn huárɨni, aj tu xaa tiyen tí'ijmua'areeren tej tiyen jé'iyecan jɨn rɨ'ɨ ti'itítacha'ɨɨ te'ɨjna jemi ɨ niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Tɨ́ pua'a teajta te'ɨjna jɨn tiyen huárɨni, aj tu ti caí ché'e a'ij pua'a tite'utátamuajte ɨ taxɨejniu'uca jetze te'ɨjna jemi ɨ Dios.
20 Tɨ́ pua'a ayén tá'axɨjte'e ɨ taxɨejniu'uca, capu ruxe'eve'e tej tiyen tí'itziɨɨne'e a'iné jaítze'e pu ve'ecán jɨn ti'itéjvee ɨ Dios caí ɨ taxɨejniu'uca. Ajta, a'ɨɨ pu nain té'umua'aree.
21 Mí nej já'amuaxe'eve'e, tɨ pua'a caí ti'itɨj jɨn tá'axɨjte'e ɨ taxɨejniu'uca, ayée pu 'een jɨn rɨ'ɨrí tej caí ti'itɨj jɨn tí'itziɨɨne'e ɨ Dios jemi.
22 Ayee tu teajta te'ɨjna jɨn tiyen tira'ancuré'asin te'ɨjna jemi ti'itɨj tɨ na'a tej raatáhuaviira. Ayee pu a'ɨjna jɨn tí'itacɨ'ɨti a'ɨjna jɨme'e tej tiyen

tirá'astijre'e a'ij tɨ a'ɨ́n tí'ita'aijte'e, ajta a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen rɨ́'ɨ ti'itítacha'ɨɨ a'ij tɨ tira'aráanajche.

23 A'ii pu a'ɨ́n pú'een a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ayén tí'ita'aijte'e tej ti tiyen té'antzaahuate'en tɨ a'ɨ́n Jesús yaujra'an pú'een ɨ́ Dios, ajta a'ii pu a'ɨ́n pú'een ɨ́ CɨríIstu'u tɨ Dios ra'antíhua'u, tej ti teajta tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj a'ij tɨ a'ɨ́n titaata'aíj.

24 Ajta a'ɨ́n tɨ ayén rá'astijre'e a'ij tɨ Dios tí'aijta, a'ɨ́ɨ pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e ɨ́ Dios tɨ́j ajta Dios jemin tí'iseijre'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijmua'aree tɨ a'ɨ́n Dios ta jemi seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén ta jemi huateájturaa.

4

A'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ́ CɨríIstu'u

1 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj caí rá'atzaahuate'e ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ruseijrata tɨ nu'u a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ca'anɨ́jra'a raatá'a tɨ tiu'utaxáj, sino setá'aj amuacaícan hua'utéeseij sej si ráamua'aree ti'itɨ́j tɨ xɨejniu'ucarira'a ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj. Setá'aj siyen huárɨni a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej caí jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, mu'iitɨ́ mú meri huá'a tzajta'a huataseíjre a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua.

2 Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n tiráamua'aree tɨ pua'a a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ja'atɨ ayén tiu'utaxáj ɨ́ Dios jetze me'ecan nusu caí. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiraataxáj yee a'ɨ́n Jesús pu CɨríIstu'u pú'een, a'ɨ́ɨ pu nu'u ajta ayén tehuá'ira'atacan jɨ́n huataseíjre íiyen chaanaca japua, tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ ayén tiraataxáj, a'ɨ́ɨ pu a'ɨ́n pú'een tɨ a'ɨ́n xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén ca'anɨ́jra'a ratá'aca tɨ ayén tiu'utaxáj Dios jetze me'ecan.

3 Mɨ́ ajta, ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén seɨcié tiraataxáj yee tɨ Jesús caí ayén tehuá'ira'atacan jɨ́n huataseíjre, a'ɨ́ɨ pu caí jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan, sino a'ɨ́ɨ pu ayén ca'anɨ́jra'a ratá'aca a'ij tɨ tiu'utaxáj a'ɨ́jna ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ rájcha'ɨɨre'e ɨ́ CɨríIstu'u. Xu'uri siyen tiráanamuajri'i tɨ a'ɨ́n yen huataseíjre'esin íiyen chaanaca japua. Jee xaa ne'u, pu'uri yen seijre'e huá'a tzajta'a ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.

4 Mɨ́ sej yaújmua'ame'en, mú'een xu Dios jetze ajtéme'ecan. Seajta seri hua'utémua'itɨ se'ɨ́mej ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tí'ixaxa'a se'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́n ɨ́ tɨ mú'ejmi jemi huateájturaa, jaítze'e pu ve'ecán jɨ́n antiújmua'aree caí a'ɨ́jna tɨ yen seijre'e íiyen ɨ́ chaanaca japua.

5 Mɨ́ majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua. A'ɨ́j pu jɨ́n, tɨ́j na'a mej miyen ti'ixáata muá'aye'i, a'ɨ́ɨ pu ca'anɨ́jra'a hua'atá'aca mej miyen tiu'utaxáj a'ɨ́jna ɨ́ huá'amua'atziira'a a'ɨ́mej ɨ́ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej yen seijre'e, a'ɨ́ɨ mú miyen tihuá'anamua.

6 Mɨ́ teajta iteen, teen tu Dios jetze ajtéme'ecan. Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén ramua'ate ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ayén tanamuaj. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ caí ramua'ate ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu ajta caí tanamuaj. Ayee tu 'een jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree tɨ pua'a ja'atɨ ayén jé'iyecan jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ́ Dios jetze me'ecan na'ari tɨ pua'a hua'itzi jɨ́n tí'ixaxa'a.

Dios pu huápɨ'ɨ taxe'eve'e itejmi

7 Mɨ́ nej já'amuaxe'eve'e, tiché'e tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj a'iné Dios pu ruseíj ayén ca'anɨ́jra'a titatá'aca tej ti tiyen huátaxe'eve'en. Ajta a'ɨ́n

tɨ huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu Dios jetze airáane, ajta a'ɨɨ pu ramua'ate ɨ Dios.
8 Mɨ ajta, a'ɨɨn tɨ caí huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu caí xɨ ramua'ate ɨ Dios, a'iné Dios pu jé'iyecan jɨ́n ruseɨ́j taxe'eve'e, nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨ́ca'ari tzajta'a.
9 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n téjmi jemi huataseíjre tɨ Dios ayén taxe'eve'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ayén ya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ seɨ́j na'a pú'een tɨ ij yé uvé'enen íiyen chaanaca japua tej ti ruuri huateáturan ɨ Dios jemi te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨɨn ta japua huaniú.
10 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n ayén éeni'icɨ'e seijre'e tɨ Dios ayén taxe'eve'e. Catu teen amuacaí raataxɨ'eve ɨ Dios, sino a'ɨɨ pu amuacaí taataxɨ'eve itejmi, ajta ayén ya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ ij a'ɨɨn ayén ra'uré'uuna ɨ tej jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi tɨ ij caí Dios ayén puaíjtzi titaatá'acare'en.
11 Mɨ nej já'amuaxe'eve'e, a'iné Dios pu'uri ayén titaataxɨ'eve, ayée pu tiú'ujxe'eve'e tej tiyen che'atá tena'a huátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.
12 Capu ja'atɨ ja'anáj raaseíj ɨ Dios. Mɨ ajta, tɨ pua'a tiyen tí'itaxe'eve'e seɨj teajta seɨj, Dios pu ayén téjmi jemi seijre'e, ajta a'ɨɨ pu téjmi jemi runaíjmire'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios ayén tí'itaxe'eve'e.
13 Ayee tu 'een jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree tej tiyen jemin seijre'e, ajta tɨ ayén a'ɨɨn téjmi jemi seijre'e a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén téjmi jemi raateájtuaa ɨ ruxɨejniu'uca.
14 Teajta iteen, teen tu tiyen tiraaseíj, teajta tiyen tirataxájtave tɨ a'ɨɨn ɨ tej rájya'upua, a'ɨɨn ayén tíya'uta'íteca'a ɨ ruyauj tɨ ij ayén hua'irájtuaani a'ɨmej ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua.
15 Ja'atɨ tɨ na'a tɨ ayén tiraataxáj yee Jesús pu nu'u ajta Cɨríistu'u pú'een, a'ɨɨ pu ajta a'ɨɨn pú'een tɨ yaujra'an pírɨcɨ ɨ Dios. Dios pu jemin seijre'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ, a'ɨɨ pu ayén che'atá na'a seijre'e ɨ Dios jemi.
16 A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen tí'ijmua'aree, teajta tiyen tirá'atzaahuate'e tɨ ayén tí'itaxe'eve'e ɨ Dios, a'iné Dios pu ayén ja'anáj tɨ na'a tí'itaxe'eve'e. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ tɨ ayén seijre'e tɨ huá'axe'eve'e ɨ ruxɨ'ej teɨte, a'ɨɨ pu ajta jemin seijre'e ɨ Dios. Ajta Dios pu ayén che'atá na'a jemin seijre'e a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ.
17 Ayee pu éeni'icɨ'e seijre'e tɨ ayén huaújnaijmi'ire itejmi jemi tej ti caí tí'itziɨɨne'e a'ájna xɨcáara'an tɨ jetzen huá'axɨjte'en, a'ɨ́jna jɨme'e tej tiyen che'atá tena'a seijre'e íiyen chaanaca japua tɨ́j ajta a'ɨ́jna, te'ɨ́jna jɨme'e tej huá'axe'eve'e ɨ taxɨ'ej teɨte.
18 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén rachú'eve'e a'ame a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ Dios jetzen huá'axɨjte'en, capu ayén tí'itziɨɨne'e, a'iné tɨ pua'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ nain jɨ́n ayén tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, a'ɨ́j pu jɨ́n raatépua'ajte'esin ɨ ru tzajta'a a'ɨ́jna tɨ jɨ́n tí'itziɨɨne'e tɨ Dios puaíjtzi raatá'an.

Ayee pu xaa ne'u ti'ayajna a'iné tɨ pua'a ja'atɨ ayén tí'itziɨɨne'e, a'ɨɨ pu ajta ti'itɨ́j jɨ́n rajpuaíjtzi á'aye'i. Ajta a'ɨɨn tɨ tí'itziɨɨne'e, capu u huateújnaijmire ɨ ru tzajta'a tɨ a'ɨɨn ayén tí'ijxe'eve'e ɨ ruxɨ'ej tevi.
19 Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n tí'ijxe'eve'e ɨ Dios a'iné Dios pu amuacaí ayén titaataxɨ'eve itejmi.
20 Tɨ́ pua'a ja'atɨ ayén tí'ixajta yee a'ɨɨ pu nu'u raxɨ'eve'e ɨ Dios, ajta tɨ pua'a rájcha'ɨɨre'e ɨ ru'ihuaara'a, ayée pu tí'ihua'itaca a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Ayee pu tí'een, a'iné tɨ pua'a a'ɨɨn caí raxɨ'eve'e ɨ ru'ihuaara'a tɨ ayén mé tirúusise'iran, capu a'atzu a'ij tí'irɨ'ɨri tɨ a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ ayén raxɨ'eve'e a'ɨ́jna ɨ Dios tɨ caí ja'anáj rasise'i.
21 Ajta a'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari tɨ jɨ́n a'ɨɨn ayén titaata'aíj. Ché'e nu'u a'ɨɨn tɨ ayén tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, ché'e a'ɨɨn ajta ayén tí'ijxe'eve'e ɨ ru'ihuaara'a.

5

Tej nu'u teri hua'utémua'iti te'ɨjna ti a'ij pua'a 'een, ti ajta yen japuan seijre'e íiyen ɨ chaanaca japua

1 Ja'ati ti na'a ti ayén té'atzaahuate'e ti Jesús a'ɨɨn pú'een a'ɨjna ɨ Ciríistu'u ti Dios ra'antíhua'u, a'ɨjna ɨ ja'ati, a'ɨɨ pu ajta Dios jetze huanéj. Ajta a'ɨɨn ti ayén tí'ijxe'eve'e a'ɨjna ti ya'upuáara'an pú'een, a'ɨɨ pu ajta ayén huá'axe'eve'e a'ɨmej ɨ ti ayén hua'utéya'upuajtaca'a.

2 Ayee tu 'een jɨn tiyen tí'ijmua'aree tej jé'iyecan jɨn huá'axe'eve'e te'ɨmej ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een ɨ Dios te'ɨjna jɨme'e tej tiyen tí'ijxe'eve'e ɨ Dios, teajta tiyen tirá'astijre'e a'ij ti a'ɨɨn tí'ita'aijte'e.

3 Ajta, ayée pu huataújmua'a a'ɨjna ɨ tej nu'u raxɨ'eve'e ɨ Dios tej ti tiyen te'ɨjna jɨn ra'arás'astijre'en te'ɨjna ɨ ti jɨn tí'ita'aijte'e. Ajta, capu muárɨ'eri tej tiyen te'ɨjna jɨn ra'arás'astijre'en te'ɨjna ti jɨn Dios ayén tí'ita'aijte'e.

4 Ayee pu a'ɨjna jɨn ayén tí'een a'iné ja'ati ti na'a ti ayén Dios jetze airáane, a'ɨɨ pu hua'antimuá'itɨcɨ a'ɨmej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta, ayée tu te'ɨjna jɨn hua'antimuá'itɨcɨ te'ɨjna jɨme'e tej té'atzaahuate'e.

5 A'ii pu a'ɨɨn pú'een ti hua'antimuá'itɨcɨ a'ɨmej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. A'ɨɨ pu a'ɨɨn pú'een ti ayén té'atzaahuate'e ti Jesús a'ɨɨn pɨ́rɨcɨ ti yaujra'an pú'een ɨ Dios.

A'ɨjna ti nu'u raataxájtave a'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios a'ɨjna jɨme'en a'ɨɨn ti yaujra'an pú'een ɨ Dios

6 Ajta a'ɨjna ɨ Jesús ti Ciríistu'u pú'een, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ti ayén huataseíjre itejmi jemi. Ayee tu te'ɨjna jɨn ramua'aree ti a'ɨɨ pu jé'iyecan jɨn téjmi jemi huataseíjre tɨ́'ɨj ayén huámuaɨ'ɨvijhuaca'a, ajta ayén tira'iráaxɨre ɨ ruxuure'e tɨ́'ɨj huamɨ́'ɨ. Dios pu ayén tiraataxájtaca'a a'ɨjna jɨme'en ɨ Jesús tɨ́'ɨj a'ɨɨn huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. Ajta ayén che'atá na'a jɨme'en tiraataxájtaca'a tɨ́'ɨj Jesús huamɨ́'ɨ, majta raseíireca'a ɨ teɨte.

7 Ajta a'ɨɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén raataxájtave a'ɨjna jɨme'en a'iné a'ɨɨ pu jé'iyecan jɨn tí'ixaxa'a.

8 Jee xaa ne'u, mehuaíca ɨ mej miyen raataxájtave. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ti Dios téjmi jemi raateájtuaa. A'ii pu ajta a'ɨɨn pú'een ɨ niuucari ɨ tej ráanamuajri'i tɨ́'ɨj Jesús ayén huámuaɨ'ɨvijhuaca'a. A'ii pu ajta a'ɨɨn pú'een ɨ tej jɨn ra'utámua'aree ti Ciríistu'u ayén tiu'umɨ́'ɨ ɨ cúruu jetze. Majta me'ɨjna ɨ mej huaica, naíjmi'i mú miyen che'atá mena'a tiraataxájtave.

9 Ajta, ti pua'a tiyen tira'ancuré'an a'ij mej ti'ixa ɨ teɨte mej yen japuan seijre'e íiyen chaanaca japua, ayée pu jaítze'e ayén tiraavíjte'e tej tiyen tira'ancuré'an a'ij ti ajta ti'ixa ɨ Dios a'iné jaítze'e pu ruxe'eve'e a'ij ti a'ɨɨn ti'ixa. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ti jíme'en Dios raataxájtaca'a, ti raataxájtaca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ ruyauj.

10 Ja'ati ti na'a ti rá'atzaahuate'e a'ɨjna ti yaujra'an pú'een ɨ Dios, a'ɨjna ɨ ja'ati, a'ɨɨ pu jemin seijre'e a'ɨjna ti jíme'en huataújxajtaca'a. Ajta ja'ati ti na'a ti caí rá'atzaahuate'e ɨ Dios, a'ɨɨ pu ayén ti'ixa ti nu'u tí'ihua'itaca ɨ Dios a'ɨjna jɨme'e ti caí rá'antzaahua a'ɨjna ti jíme'en Dios raataxájtaca'a ɨ ruyauj jɨme'e.

11 Ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een ti jíme'en raataxájtaca'a, ti jíme'en Dios ayén taatá'a tej ti tiyen ruuri huateáturan ɨ jemin tɨj na'a rusén jɨme'e. Ajta, ayée tu 'een jɨn ruuri tá'aju'un te'ɨjna jɨme'e ti a'ɨjna jetze ti yaujra'an pú'een, a'ɨj pu jetze airáninei ɨ tej jɨn ruuri tá'ara'ani.

12 Ja'ati ti na'a ti jemin seijre'e a'ɨjna ti yaujra'an pú'een ɨ Dios, a'ɨɨ pu ajta jemin ruuri huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e. Mɨ́ ajta, ja'ati ti na'a ti caí

jemin seijre'e a'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, capu ajta ruuri huateáturaasin ɨ jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

Tej tiyen ruuri huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e

13 Ayee nu 'een jɨn niyen tejamuaatayú'use sej si siyen tiráamua'aree sej siyen jemin ruuri huateáturaasin tɨj na'a rusén jɨme'e mɨ sej siyen té'atzaahuate'e se'ɨjna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios.

14 Ajta, a'ii pu a'ɨɨn pú'een tɨ ca'anɨjra'a tatá'a tej ti tiyen taxɨéehua ajteáxɨɨre ɨ jemin. Tɨ pua'a tiyen ti'itɨj tiraatáhuavii a'ij tɨ tiraavíjte'e ɨ jemin, ayée tu tiráamua'aree tɨ a'ɨɨn ayén tí'itanamua.

15 Ajta tɨ pua'a tiyen tiráamua'aree tɨ a'ɨɨn ayén tí'itanamua tɨj na'a a'ij tej ti'itɨj tiraatáhuaviira, a'ɨj tu jɨn tiyen teajta tiráamua'aree tɨ ayén titaatá'asin a'ij tɨ tiraavíjte'e a'ɨjna jɨme'en ɨ tej raatáhuaviiri'i.

16 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tí'ijseijra tɨ a'ɨɨn ihuáare'ara'an ayén te'uté'ɨtzeaara'an ti'itɨj jɨme'e tɨ caí ayén tí'ijcɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni, ché'e a'ɨɨn ja'atɨ ayén a'ɨjna jɨn tiraatáhuavii ɨ Dios. Tɨ pua'a ayén a'ɨjna jɨn huárɨni, Dios pu ajta ayén tiraatá'asin tɨ a'ɨɨn ruuri huateáturan ɨ jemin a'ɨjna ɨ ihuáare'ara'an tɨ ayén ti'itɨj jɨn te'uté'ɨtzeaara tɨ caí ayén a'ɨjna jɨme'en tiráacɨ'ɨti tɨ huámɨ'ɨni.

Mɨ ajta, ayée pu ajta seijre'e ɨ mej jɨn auté'ɨtzeaara'a tɨ a'ɨjna jɨn ayén tiráacɨ'ɨti tɨ ja'atɨ huámɨ'ɨni. Canu niyen tejá'amua'ɨjcate'e sej si se'ɨjna jɨn siyen tiraatáhuavii.

17 Matɨj mena'a miyen me'ɨjna jɨn a'ij pua'a tí'iterɨcɨ, a'ii pu ajta a'ɨɨn pú'een ɨ mej jɨn auté'ɨtzeaara ɨ Dios jemi. Ajta, aúche'e pu téjmi jemi seijre'e ɨ mej jɨn auté'ɨtzeaara tɨ ajta caí ayén tiráacɨ'ɨti tɨ ja'atɨ a'ɨjna jɨme'en huámɨ'ɨni.

Ɨ tɨ nu'u jɨn te'entipuá'ajte'esin

18 Teen tu tiyen tí'ijmua'aree tɨ caí ti'itɨj jɨn auté'ɨtzeaara ɨ ja'atɨ tɨ ayén Dios jetze airáane, sino a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ Dios jetze airáane, a'ɨɨ pu ayén té'ujcu'uve, ajta caí ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een capu ra'ajtamɨjhua a'ɨjna ɨ ja'atɨ.

19 Teen tu teajta tiyen tí'ijmua'aree tej Dios jetze ajtéme'ecan. Majta a'ɨɨme ɨ seica ɨ mej yen huachéjme ɨiyen chaanaca japua, naíjmi'i mú rá'astijre'e me'ɨjna ɨ xɨéjniu'ucari tɨ a'ij pua'a 'een.

20 Teajta tu tiyen tí'ijmua'aree tɨ a'ɨɨn tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios yen huataseíjre. A'ɨɨ pu ajta ayén taatá'a tej ti tiyen tiyaú'itɨée tá'ara'ani tej ti tiyen tiráamua'ati te'ɨjna tɨ ayén ti'ayajna. Teen tu teajta te'ɨjna jemi seijre'e tɨ ayén ti'ayajna.

Jee xaa ne'u, teen tu teajta jemin seijre'e te'ɨjna tɨ yaujra'an pú'een ɨ Dios, a'ɨjna ɨ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Dios tɨ nain jɨn ajta jé'iyecan jɨn seijre'e, tɨ ajta ayén titatá'aca tej tiyen ruuri huateáturan ɨ jemin tɨj na'a rusén jɨme'e.

21 Mɨ sej yaújmua'ame'en pú'een, rɨ'ɨ xu'u se'ɨjna jɨme'e, sej si caí raná'amiche'en ti'itɨj tɨ na'a tɨ caí Dios pú'een.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ hua'apua

A'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna, ajta a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios taxe'eve'e

1 Inee, i nej vásta'a pú'een, a'ij nu jetze yé muateujte'e, mú'ee mɨ pej hua'anáànaj pú'een a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri, mú'ee tɨ Dios mua'antíhuau. Yee nu neajta huá'ateujte'e ɨ́ á'ayaujmua'a ɨ́ mej rá'astijre'e ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna. Ayee nu niyen jé'iyecan jɨ́n tejá'amuaxe'eve'e, majta miyen che'atá mena'a tejá'amuaxe'eve'e matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej miyen tí'ijmua'aree ɨ́ niuucari tɨ ayén ti'ayajna.

2 Ayee tu te'ɨ́jna jɨ́n tejá'amuaxe'eve'e te'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn niuucari tɨ ayén ti'ayajna, ayée pu téjmi jemi seijre'e, ajta ayén téjmi jemi seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

3 Ché'e a'ɨ́ɨn Dios ɨ́ tej rájya'upua, a'ɨ́jna jamuan ɨ́ Jesús tɨ Cɨrɨ́istu'u pú'een, a'ɨ́jna tɨ ajta yaujra'an pɨ́rɨcɨ ɨ́ Dios, ché'e a'ɨ́ɨn ayén rɨ́'ɨ tejamuaatá'acare'en, ajta jamuá'ancu'uvajxɨ'ɨn, ajta jamuaatépua'ajte'en sej si siyen jé'iyecan jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ, sej si seajta huataújxe'eve'en seɨj seajta seɨj.

Tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj

4 Jé'ecan nu netémua'ave'e ne'ɨ́jna jɨme'e nej niyen tiráamua'areeri'i mej seica ɨ́ mej mú'eetzi jetze ajtéme'ecan miyen che'atá mena'a jé'iyecan jɨ́n miyen rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ titaata'aíj a'ɨ́jna ɨ́ tej rájya'upua.

5 Ajta íjii, mɨ pej hua'anáànaj pú'een, ayée nu ti'itɨ́j jɨ́n tí'imuahuavii. Canu jéjcuacan jɨ́n tí'imuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨ́me'en tɨ Dios ayén a'ɨ́jna jɨ́n titaata'aíj sino a'ij nu jɨ́n tí'imuayu'use'e ne'ɨ́jna jɨ́me'en tɨ jéjcua ɨmuá téjmi jemi raateájtuaa tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en seɨj teajta seɨj.

6 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n té'emitɨeere'e tej seɨj teajta sei jé'iyecan jɨ́n tira'ará'astijre'en a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ita'aijte'e, tej nu'u tiyen titehuátaxe'eve'en. Ajta, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ jɨ́n titaata'aíj. A'ɨ́j pu jɨ́n, a'iné ayée xu jéjcua ɨmuá tíráanamuajri'i tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene, ayée pu tiú'ujxe'eve'e sej nu'u siyen titehuaújxe'eve'en.

Ɨ mej tí'icuanamuan

7 Ayee pu a'ɨ́jna jɨ́n tiú'ujxe'eve'e sej siyen huárɨni, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tiú'ucuanamuajca, mu'uri mu'iitɨ́ huataseíjre huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ chaanaca japua. A'ɨ́ mú miyen avíitzi jɨ́n tí'ixaxa'a tɨ nu'u a'ɨ́ɨn Jesús tɨ ajta Cɨrɨ́istu'u pú'een ayén nu'u caí tiu'uteújtevistaca'a. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej tiú'ucuanamuajca, ɨ́ mej majta rájcha'ɨɨre'e ɨ́ Cɨrɨ́istu'u.

8 Rɨ́'ɨ xu'u mú'een, tɨ ij caí ayén amuáaruuren mɨ a'amua tzajta'a sej si caí yá'urɨeeni ɨ́ sej jɨ́n tiu'umuárɨej sino tɨ ij ayén naíjmi'i tejamuáacɨ'ɨti ɨ́ sej raamuá'itɨ ɨ́ Dios jemi.

9 Ja'atí tɨ na'a tɨ ayén rɨcɨ ruseíj a'ij tɨ tirájteuve, ajta tɨ caí ayén tirá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n Cɨrɨ́istu'u ayén titá'itɨiiri'i, capu seijre'e ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

Mí ajta, ja'atí tɨ na'a tɨ ayén tirá'astijre'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n ayén titá'itɨiiri'i, a'ɨ́ɨ pu rájya'upua ɨ́ Dios. Ayee pu che'atá na'a seijre'e a'ɨ́jna jemi tɨ yaujra'an pú'een ɨ́ Dios.

10-11 Tɨ́ pua'a ja'atí mú'ejmi jemi mú a'uvé'eme'en tɨ caí ayén tirá'astijre'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ téjmi jemi raateájtuaa, caxu rateújte'e, caxu seajta

ra'ancuré'evi'itɨjcɨjcare'en a'u sej é'eche, a'iné ja'atí tɨ na'a tɨ ayén ra'ancuré'evi'itɨn, a'íɨ pu jamuan ajta ayén rɨcɨ tɨ a'ij pua'a 'een.

Ɨ tɨ nu'u jɨn te'entipuá'ajte'esin

12 A'iné capu tí'iseicaj na'a ɨ tɨ tiú'ujxe'eve'e ɨ nej jɨn tejámuaatá'ixaate'en, sino ti'imu'íi, a'ɨj nu jɨn caí raxɨ'eve'e nej niyen tejámuaata'íti'i a'íjna i yu'uxari jetze sino ayée nu ti'ijchú'eve'e nej neseɨj u á'ume'en mú'ejmi jemi tej ti naíjmi'i taseíira tá'ara'ani, tej ti tiyen tenaími'i tihua'utá'ixaate'en tej ti nain jɨn huátatemua'ave'en.

13 Majta a'ɨɨme ɨ mej yaújmua'ame'en pú'een, ɨ mej jamuan e'etiújse'ɨri me'ɨjna á'ajuu ɨ tɨ Dios ra'antíhua'u, a'ɨɨ mú yé á'amuateujte'e. Ayee pu'u, ché'e ayén teja'uré'enen.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Juan, ɨ́ tɨ huaíca

Rɨ́'ɨ pu nu'u naa tí'ijxajtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ Gayo

1 Inee i nej vásta'a pú'een, yé nu muateaujte'e, mú'ee Gayo mɨ nej muaxe'eve'e. Jee xaa ne'u, tzáahuati'ira'a nu jɨ́n muaxe'eve'e.

2 Ayee nu tí'ijhuavii mú'eetzi jɨme'e, mɨ nej muaxe'eve'e, tɨ ij temua'a naa timuáavaɨre'en, pej pi pajta caí ti'ijcuí'ine. Nee nu ramua'aree pej rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e mua'a tzajta'a.

3 Jéihua nu huatántemua'ave ne'ɨ́jna jɨme'e matɨ́'ɨj yé ra'áa seica ɨ́ ta'ihuaamua'a, matɨ́'ɨj miyen tinaatá'ixaa pej nu'u tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'iti'á'acha'ɨɨ, a'iné mú'ee pej xaa piyen rá'astijre'e pe'ɨ́jna tɨ ayén ti'ayajna.

Tɨ́ nu'u hua'utévaɨre'en ɨ́ ru'ihuaamua'a tɨ nu'u caí huá'amuajte

4 A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ naa tinaatá'aca nej ni niyen tiráanamua mej miyen tzáahuati'ira'a jɨ́n rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ muá'aye'i ɨ́ niyaujmua'a.

5-6 Mɨ́ nej muaxe'eve'e, xɨ́'epɨ'ɨn pej rɨcɨ tɨ́j na'a pej piyen ti'itɨ́j jɨ́n ti-hua'atéva'ɨri ɨ́ ta'ihuaamua'a. Ajta jaítze'e pu xɨ́'epɨ'ɨn jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi tɨ pua'a piyen hua'utévaɨre'en pe'ɨ́mej ɨ́ pej caí huá'amuajte a'iné a'ɨ́ɨ mú miyen raataxájtaca'a huá'a jemi ɨ́ mej yé tiújse'ɨri mú'eetzi jɨ́me'en pej nu'u piyen huá'axe'eve'e ɨ́ a'axɨ́'ej teɨte. Ayee nu tí'imuahuavii patá'aj piyen tihua'utévaɨre'en temua'a naa tɨ ij caí ti'itɨ́j huá'aturaate'e matɨ́'ɨj a'ucɨ́ine a'iné ayée pu tiraavíjte'e a'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi.

7 A'ɨ́ mú me'ɨ́jna jetze me'ecan u e'eráacɨ, majta camu ti'itɨ́j ancuré'a a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

8 A'ɨ́j pu jɨ́n ayén tiú'ujxe'eve'e tej tiyen temua'a naa tihua'ancuré'evi'itɨn, teajta hua'utévaɨre'en ti'itɨ́j jɨme'e ɨ́ mej miyen rɨcɨ tej ti huá'a jamuan naíjmi'i tiu'umuárɨ'en te'ɨ́jna jetze me'ecan tɨ ayén ti'ayajna.

Diótrefes pu nu'u a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ

9 Nu'uri ti'itɨ́j tíhua'uta'íti'iri'i a'ɨ́mej ɨ́ mej me'uun e'etiújse'ɨri. Mɨ́ ajta a'ɨ́ɨn Diótrefes, tɨ huápɨ'ɨ ra'aráanajche tɨ nain jɨ́n antiújmua'areere huá'a jemi, a'ɨ́ɨ pu caí ra'ancuré'aca'a a'ɨ́jna ɨ́ niuucari.

10 A'ɨ́j nu jɨ́n, netɨ́'ɨj ne'uun a'atanén mú'ejmi jemi, nee nu niyen tejámuaatá'asin sej ra'utámua'aree a'ij tɨ a'ɨ́ɨn rɨcɨ, tɨ ayén a'ij tí'inexa a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ hua'itzi pú'een. Ajta, capu a'ɨ́ɨ na'a ayén tira'aráanajche tɨ ayén neruure, sino a'ɨ́ɨ pu ajta caí hua'ancuré'evi'itɨjca ɨ́ ta'ihuaamua'a.

Jee xaa, a'ɨ́ɨ pu ajta ayén huá'ijmɨi a'ɨ́mej ɨ́ mej miyen tí'ijxe'eve'e mej miyen tihua'ancuré'evi'itɨn. Ajta, a'ɨ́ɨn Diótrefes, a'ɨ́ɨ pu ayén tihuá'amuarite'e mej mi caí ché'e me'uun e'etiújse'ɨrihua'an.

Tɨ́ nu'u rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ a'ij tɨ tiraavíjte'e

11 Mɨ́ nej muaxe'eve'e, capej piyen che'atá pena'a rɨjca tɨ́j a'ɨ́jna tɨ a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, sino patá'aj piyen che'atá pena'a rɨjca tɨ́j ajta a'ɨ́ɨn tɨ xɨ́'epɨ'ɨn ti'itiújcha'ɨɨ. Ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ xɨ́'epɨ'ɨn rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu Dios jetze ajtéme'ecan. Mɨ́ ajta, ja'atɨ́ tɨ na'a tɨ a'ij pua'a rɨcɨ, a'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj raamuá'a ɨ́ Dios.

Demetrio pu nu'u rɨ́'ɨ ti'itiújcha'ɨɨ

12 Mɨ́ ajta, jɨme'en a'ɨ́jna ɨ́ Demetrio, naími'i mú miyen rɨ́'ɨ tí'ijxa. Jee xaa ne'u, ayée pu ti'ayajna tɨ a'ɨ́ɨn ayén tzáahuati'ira'a jɨ́n ti'itiújcha'ɨɨ. Nee nu

neajta niyen tiraataxájtave ne'ɨ́jna ɨ Demetrio. Seajta mú'een, ayée xu siyen tí'ijmua'aree neetzi jɨme'e nej jé'iyecan jɨ́n niyen tirataxájtave.

Ɨ tɨ jɨ́n te'entipuá'ari

13 Netɨ́'ɨj tí'imuayu'use'eca'a, ayée pu ca'anírra'a tineetá'aca nej jeíhua timuaatá'ixaate'en. Mɨ́ neajta inee, canu niyen raataxɨ́'eve nej niyen timuaatayú'use'en i yu'uxari jetze.

14 Ayee nena'a éeni'icɨ'e tí'ijxe'eve'e nej ca'anacan mú'ejmi jemi a'atanén tej ti naíjmi'i tiu'utaxáj temua'a naa.

15 Ché'e Dios mua'anpuá'ajte'en. A'ɨ́ mú ɨ ta'amiigustemua'a yé muateujte'e. Patá'aj mú'ee piyen neetzi jetze me'ecan hua'utateújte'en naíjmi'ica ɨ ne'amiigustemua'a ɨ mej me'uun a'uté'uu. Ayee pu'u xaa, nu'uri ra'antipuá'ajte.

A'ij tɨ tira'uyú'uxaca'a a'ɨ́jna ɨ́ San Judás

Judás pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'utajé

1 Inee, i nej i'i Judás, nee nu seɨj pɨ́rɨcɨ tɨ tí'ivaɨre'e a'ɨ́jna jemi ɨ́ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een. Nee nu neajta juutzeájra'an pú'een a'ɨ́jna ɨ́ Jacobo. Ayee nu tejá'amuayu'use'e mú'een mɨ tɨ amuaatajé ɨ́ Dios, a'ɨ́jna ɨ́ tej teajta rájya'upua. A'ɨ́ɨ pu ajta á'amuacha'ɨɨ a'ame tɨ ij ayén tejamuáaciɨ'ɨti sej siyen seíire'e xá'aju'un jemin ɨ́ CɨríIstu'u.

2 Ché'e ayén tejamuáaciɨ'ɨti tɨ Dios, ayén amuá'ancu'uvajxɨ'ɨn temua'a naa, tɨ 'ij ajta nain jɨ́n amua'anpuá'ajte'en sej si siyen huápɨ'ɨ huaújxe'eve'en seɨ́j seajta seɨj.

Jɨme'en a'ɨ́mej ɨ́ mej hua'itzi jɨ́n tihuá'itɨii
(2 Pedro 2:1-17)

3 Ayee pu'u, ne'ihuaamua'a mɨ nej já'amuaxe'eve'e, ayée nu tí'ijxe'eve'eca'a nej niyen ne'ɨ́jna jɨ́n tejámuaata'íti'i ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios tu'irátuaasin tetɨ́j tena'a pua'amé tej tiyen rá'astijre'e. Mɨ ajta, ca'anírja'a pu naatá'aca nej ni niyen ca'anéeri jɨ́n tejámuaatayú'use'en nej ni niyen tejamuaatáhuavii sej siyen tiu'utatése'en sej si seuj ra'ará'astijre'en se'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ seɨ́j na'a raateájtuaa huá'a jemi ɨ́ tɨ Dios huateúra'ate.

4 Seica mú avíitzi jɨ́n ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej caí rá'astijre'e ɨ́ Dios. Majta seɨcɨé pu ayén tihuá'amitɨejte'e a'ɨ́jna ɨ́ niuucari ɨ́ tej jɨ́n ráamua'areeri'i tɨ huáapua'a pu rɨ́'ɨ titaatá'a a'ɨ́jna tɨ tí'ita'aijte'e, a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, ɨ́ Jesús tɨ ajta CɨríIstu'u pú'een. Ayee pu tihuá'amitɨejte'e tɨ nu'u a'ɨ́ɨn tavástara'a ayén rɨ́'ɨ tihua'utá'a mej mi miyen ché'e mana'a a'ij pua'a titeetiújcha'ɨɨca a'ij tɨ tihuá'amitɨejte'e. Ayee mú me'ɨ́jna jɨ́n huarín, a'ɨ́ɨ mú majta mé rújujɨpua ɨ́ tavástara'a. Ajta ayén tihuá'aciɨ'ɨti a'ij tɨ ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíitzi muá'aju'un.

Jɨme'en ɨ́ tɨ Dios ajmí'i hua'uxɨ́jte

5 Ayee nu raxɨ́'eve'e nej niyen amuaatá'an sej ra'utámua'aree tɨ a'ɨ́ɨn tavástara'a xaa hua'irájtuaa a'ujna u Egipto a'ɨ́mej ɨ́ ruteítestemua'a. Aj pu'i á'iyen a'ɨ́ɨn ayén hua'upuá'ajte a'ɨ́mej ɨ́ mej caí ra'ará'astijre.

6 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ɨ́ mej majta caí araúraste me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'antíhuau, sino maraatéxɨeehuataca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ mej jɨ́n títeté'u'upu'uca'a u ta japua a'u mej a'uté'eca'a mej mi pua'ameciɨé ti'itɨ jɨ́n te'enteárute tɨ jaítze'e jɨ́n seijre'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, Dios ayén hua'iteáana a'u tɨ a'utɨ́ca'a. A'uu mú aiteánami'ihua muá'aju'un tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e, tɨ i a'ɨ́ɨn Dios ayén puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ́'ɨj huá'axɨjte'en naíjmi'ica matɨ́j mana'a pua'amé seijre'e.

7 Ayee pu che'atá na'a Dios hua'uxɨ́jte a'ɨ́mej ɨ́ mej Sodoma é'echejca'a, majta ɨ́ seica ɨ́ mej Gomorra é'eme'ecantaca'a, majta seica ɨ́ mej a'ɨmuá antachéejme'ecaa. Ayee mú huataúra'a a'ɨ́ime mej mi huaújxana'acɨra'aten, mej mi majta seɨcɨé ti'ihuaújxana'acɨra'aten a'ij tɨ caí tiraavíjte'e, teáata'a jamuan ɨ́ ruxɨ́'ej teáata'a. Ayee mú tiu'utaseíjriti'ihuaca'a mej me'ɨ́n pú'een ɨ́ mej miyen tirajpuaíjtzi muá'aju'un me'ɨ́jna jetze ɨ́ taij tɨ caí ja'anáj á'amɨ'ɨni.

8 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej avíitzi jɨ́n ajteújnaxcaca'a mú'ejmi jemi, ayée mú che'atá mana'a me'ɨ́jna jetze tí'imua'atze yee mej ruxɨéehua ruxána'acɨra'aten. A'ɨ́j mú jɨ́n a'ij pua'a raruure ɨ́ rutevij. Majta miyen mé rújujɨpua ja'atɨ tɨ na'a tɨ

ti'iti jín antiújmua'aree. A'íi mú majta a'ij pua'a tihuá'axa a'ímej í mej ta japua é'eseijre'e, í mej majta rí'i huápi'i naa seijre'e.

9 Mi ajta a'íin Miguel ti jeíhua ti'iti jín tí'ivaire'e í ta japua, capu ayén huataúra'a ti ayén ca'anín jín ra'uxíjte'en a'íjna í tiyaaru'u matí'ij tí'itese'eca'a me'íjna jime'e a'ij mej ráaruuren í tévira'an a'íjna í Moisés teecan. Capu xaa ayén ca'anín jín ra'uxíjte sino ayée pu tiraata'ixaa tijín: "Ché'e a'íin tavástara'a mua'ajteá'axi'in."

10 Mi majta a'íime í teteca, ayée mú ché'e mana'a a'ij pua'a tí'ixaxa'a me'íjna jime'e ti'iti ti a'ij mej caí yaú'itie. Ajta ayée mú me'íjna jín rujíimua'a aújpua'ajte'en me'íjna jime'e í mej rujíimua'a a'ij tirájteuve, ajta a'íjna ti a'ij pua'a tihuá'amitiejte'e. Ayee mú 'een matíj í ti'iti mej caí raayí'iti mej tiú'umua'ati. A'íj mú jín rujíimua'a aújpua'ajte'en.

11 Cui'i xaa, Dios pu puaíjtzi hua'utá'asin a'ímej. Ayee mú che'atá mana'a a'ij pua'a titetiújcha'ii tíj ajta a'íjna í Caín. Huáapua'a mú miyen huataúra'a mej mi miyen jeíhua huápi'i raamuá'itin í puaíjtzi. Ayee mú che'atá mana'a tíj huaríj a'íjna í Balaam teecan ti jeíhua huápi'i auté'itze í Dios jemi. Ayee mú che'atá mena'a ehuaújpua'arixi'in tíj ajta á'upua'areca'a a'íjna í Coré tí'ij a'íin ca'anín jín raatéxieehuataca'a a'íjna ti jín antiújmua'areereca'a a'íjna í Moisés teecan.

12 Setíj sena'a e'etiújseire'en sej si naími'i tiú'ucua'ani se'íjna jime'e sej huaújxe'eve'en, a'íime mú a'ij pua'a ríij muá'aye'i. Ayee mu'u, camu a'ij mena'a tí'icua'a mú'ejmi jamuan, majta miyen tí'iseijre'e mú'ejmi jemi tíj cíixuri ti ti'icámeijri'i. A'íi mú rujíimua'a mena'a tiú'ujmi'icuaca, majta, camu tihuá'ami'icuaca í seica. Ayee mú 'een tíj jaitiri mej caí jetze víjvi'iyej sino eeca pu ráatisin. Ayee mú majta 'een tíj ciyej ti caí taaca tí'ij caí ché'e xíjcata'a pítí'iriica, ti pua'a ja'ati rá'ijcuta. Cu xiee hua'apua pu huatéehua nain jime'e.

13 Majta miyen 'een tíj í jaj ti á'ujruuréjvee ca'anín jime'e, ti ajta jetzen aamíxcua'iri ájninei. Ajta a'íjna ti huá'a jetze airáninei a'ímej í teite, ayée pu hua'utatévi'iraste'en. Majta mú miyen 'een tíj xu'ura'ave í mej mauj á'ujujhua'an a'u ti a'utíca'a. Ayee pu tihuá'aci'iti mej me'uun a'uteáturan a'u ti jeíhua huápi'i a'utíca'a.

14 Ajta a'íin í Enóc, a'íjna ti aráhua'apua jetze ti'ite a'íime í mej Adán jetzen airáane, a'íi pu ayén tiu'utaxájtaca'a a'ímej jime'e tí'ij ayén tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan tijín: "Casi'i, xaaseíj, tavástara'a pu yé ve'ecánejsin huá'a jamuan í mej ravaire'e í ta japua, a'íime ti ajta huateúra'ate.

15 A'íi pu huá'axi'epi'intari'iran naíjmi'ica, ajta a'íj pu jín huá'axijte'en naíjmi'ica í mej rájcha'iire'eca'a í Dios a'íjna jime'e í mej a'ij pua'a rijcaa ti caí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi. A'íi pu ajta a'íjna jín huá'axijte'en a'íjna jime'e mej miyen jeíhua huápi'i a'ij pua'a tí'ixajtaca'a í Dios a'íime í mej auteájturaa í jemin mej mi caí miyen huárini a'ij ti tiraavíjte'e í jemin." Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Enóc.

16 A'íime í teite, a'ii mú a'íin pú'een í mej ti'iti jín runiúuste'e, í mej níniu'ucacu. Ayee mú ti'itiújcha'ii a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a. Ca'anín mú jín ti'ixáata muá'aye'i mej mi me'íjna jín á'ujtzaahuate'e. Majta miyen rí'i tihuá'ajee í teite mej mi ti'iti jín hua'utémua'itin.

Ca'anírja'a pu hua'atá'aca a'ímej í mej té'atzaahuate'e

17 Mi seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ra'utámua'aree a'ij mej tiu'utaxájtaca'a í Dios jetze me'ecan a'íime í ti hua'antíhuau í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een.

18 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a ti ayén teja'uré'enejsin tijín: "A'ájna, tí'ij ari nain te'entipuá'arijme'en, a'íi mú huataseíjre'esin a'íime í mej tité'exieehuari'ira

muá'aju'un, í mej miyen ti'itiújcha'ii muá'aju'un a'ij ti tihuá'amitiejte'e í huá'a tzajta'a, tíj na'a ti caí ayén tiraavíjte'e í Dios jemi."
19 A'ii mú a'íin pú'een í mej ca'anírja'a hua'atá'aca í teite mej mi já'ita'a a'utaci'ica'an. A'íi mú rujíimua'a mena'a a'ij tirájteu a'ij mej rici. Camu a'atzu jetzen araújca'ane í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios.
20 Mí seajta mú'een, mi nej já'amuaxe'eve'e, setá'aj ca'anírja'a tiu'utá'an seíj seajta seij, sej si te'utáviicua'i se'íjna jime'e sej ra'ará'astijre'en se'íjna ti Dios ayén huateúra'ate. Setá'aj seajta araújca'anen se'íjna jetze í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios, sej si siyen huatéjniuuni í Dios jemi.
21 Setá'aj seuj ra'utámua'aree tíj na'a ti yú auca'iti a'ame ti a'íin Dios ayén já'amuaxe'eve'e. Setá'aj seajta siyen rachú'eve'e se'íjna í tavástara'a, a'íjna í Jesús ti ajta Ciríistu'u pú'een ti ij a'íin a'íjna jín amuá'ancu'uvajxi'in a'íjna jime'e ti ayén tejámuaatá'asin sej siyen jemin ruurican huateáturan tíj na'a rusén jime'e.
22 Setá'aj seajta ca'anírja'a hua'utá'an seica í mej caí rí'i té'atzaahuate'e.
23 Setá'aj seajta hua'irájtuaani seica, muári'eri jime'e. Ayee pu seíire'e a'ame. Cu xiee sej hua'irájtuaani í taij jetze. Seajta seica, í ti tí'itziiini'ire'e jime'e, setá'aj huá'ancu'uvajxi'in. Rí'i xu'u mú'een, a'iné jeíhua mú huápi'i xána'avisi'i seíire'e muá'aju'un a'íjna jime'e í mej jín auteájturaa í Dios jemi.

I niuucari ti jín ra'antipuá'ajte'esin

24-25 Ajta a'íin í Dios ti seij na'a pú'een, a'ii pu a'íin pú'een ti tu'irájtuaani. A'íi pu raayí'iti ti ca'anírja'a amuaatá'an sej si caí ti'iti jín até'itze'ara'an í jemin. A'íi pu ajta amuaatéhuiite'esin í jemin a'u ti rí'i huápi'i naa tí'iseijre'e. Mú'een xu caí ti'iti a'aturáacan jín se'uun huaté'en, seajta huápi'i xu huataújtemua'ave'esin. Tiché'e tiyen rí'i tiraatá'an, a'iné a'íi pu a'íjna jín ti'itéjvee a'íjna jime'e ti jaítze'e ve'ée. A'íi pu ajta nain jín tí'aijta, ajta nain jín antiújmua'aree. A'íi pu ajta ayén téjmi japua huaniú a'íjna jime'e ti Ciríistu'u tu'irájtuaa tí'ij caí xi huataseíire'e í chaanaca tej japuan seijre'e. Tiché'e tiyen te'íjna jín rí'i tiraatá'an tíj na'a ti yú auca'iti a'ame tíj na'a rusén jime'e. Ché'e ayén teja'uré'enen.

Ɨ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Jesús tɨ a'ɨ́ɨn tiraataseíjrate a'ɨ́jna ɨ́ Juan

Ɨ niuucari tɨ jɨ́n ra'utéjche

1 Ayee nu ne'ɨ́jna jɨ́n tiu'utaxájta ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ rú'avaataca'a ɨ́ Dios jemi, tɨ ajta jɨ́me'en raxa ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. Dios pu ayén raatá'a tɨ a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u ajta hua'utaseíjrate'en a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e mej mi ráamua'aree tɨ Dios ari ayén raaxí'epɨ'ɨntare a'ij tɨ ca'anacan teja'uré'enejsin. Ajta a'ɨ́ɨn Cɨríistu'u, ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n hua'utá'ixa a'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨj a'uta'íteca'a tɨ jemin tí'ivaɨre'e ɨ́ júte'e tɨ ij ayén raataseíjrate'en a'ɨ́jna ɨ́ Juan.

2 Nee nu niyen tejá'amua'ixaate'e tɨ ayén ti'ayajna a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ Dios jemi é'eme'ecan, tɨ jɨ́me'en raxa a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een.

3 Ché'e rutémua'ave'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén huá'anamuajriste'e a'ɨ́jna i niuucari tɨ Dios jemi a'uvé'emej. Miché'e majta rutémua'ave'e a'ɨ́ɨme ɨ́ mej miyen ranamua, majta miyen rá'astijre'e a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze, a'iné pu'uri tɨ́n teja'uré'enejsin.

*Juan pu tihuá'ayu'use'e a'ɨ́mej ɨ́ mej e'etiújse'ɨri ta'ará*ahua'*apua teyuu*

4 Neajta inee, i nej i'i Juan, ayée nu tejá'amuayu'use'e mɨ sej se'uun e'etiújse'ɨri arahua'apuacɨé a'u tɨ huacá'a u Asia. Ché'e a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, tɨ ajta íjii seijre'e, tɨ ajta ayén auj seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e ayén che'atá na'a amuáaruuren a'ɨ́jna xɨéjniu'ucare'ara'an tɨ a'uun é'eseijre'e a'u tɨ Dios á'ujca ɨpuari japua. A'ɨ́ɨ pu aráhua'apua jɨ́n tí'ivaɨre'e.

5 Ché'e ajta a'ɨ́ɨn rɨ́'ɨ tejamuaatá'an, ajta amua'anpuá'ajte'en a'ɨ́jna ɨ́ Jesús tɨ ajta Cɨríistu'u pú'een. A'ɨ́ɨ pu caí ja'anáj ti'itɨ jɨ́n até'ɨtzea'ara a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén te'anxájta ɨ́ Dios jetze me'ecan. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ amuacaí a'itáraa huá'a tzajta'a a'ɨ́mej ɨ́ mɨ'ɨchite. A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een tɨ tihuá'aijte'e naíjmi'ica ɨ́ mej títetateí íiyen chaanaca japua. A'ɨ́ɨ pu taxe'eve'e, ajta ruxuure'e jɨ́n tacá'ijxɨ ɨ́ tej jɨ́n auteájturaa ɨ́ Dios jemi.

6 A'ɨ́ɨ pu ajta ayén taatá'a tej ti jamuan tiu'uta'aíjta, ajta tej ti teajta raatévaɨre'en te'ɨ́jna ɨ́ Diojra'an, ɨ́ tɨ ajta rájya'upua ɨ́ Cɨríistu'u. Tiché'e tiyen rɨ́'ɨ tiratá'acare'en tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ché'e a'ɨ́ɨn ajta nain jɨ́n tiu'uta'aíjta, tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

7 Casi'i, xaaseíj, a'ɨ́ɨ pu jaitɨri jetze yé ve'ecánejsin. Naími'i mú raseijran matɨ́j mena'a mej raajé'ica. Majta naími'i ɨ́ huá'ateɨtestemua'a, matɨ́j mena'a pua'amé íiyen seijre'e ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú ruyeíinen me'ɨ́jna jɨme'e mej huataújxɨeemɨste'esin matɨ́'ɨj raaseíj.

8 Ayee pu ti'ixa a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a, tɨ ajta Dios pú'een tɨ seijre'e, tɨ ajta jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, ajta tɨ seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Ayen tɨjɨ́n: “Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ ta'amuájca, neajta, ɨ́ netu'uve'eteájtɨ.”

Juan pu raaseíj ɨ́ Cɨríistu'u

9 Mɨ neajta inee, i nej i'i Juan, i nej á'amua'ihuaara'a pú'een, ayée nu che'atá nena'a a'amua jamuan rajpuaíjtzi ne'ɨ́jna jɨme'e nej Cɨríistu'u jetze ajtéme'ecan. Naími'i tu tiu'uta'aíjta Cɨríistu'u jamuan. Teajta naími'i tu tiyen té'eviicua'i. A'uu nu á'ucatii a'ujna jaata'a tɨ e'eráahuachi tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Patmos. A'uu nu aiteánami'ihuaca'a ne'ɨ́jna jɨme'e nej

tihua'utá'ixaa ne'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ niuucari tɨ jɨ́n raxa ɨ́ Dios, tɨ ajta a'ɨ́jna jɨ́n raxa a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Jesús.

10 Tɨ́'ɨj ari a'ájna pɨtí'irɨjcaa matɨ́'ɨj rana'amiche ɨ́ tavástara'a, a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ́ Dios ayén rájve neetzi jemi. Netɨ́'ɨj ni niyen ráanamuajri'i u nehuárita'a tɨ ja'atɨ ca'anín jɨ́n naatajé. Ayee pu namuajre'eca'a tɨ́j tɨ pua'a ja'atɨ ucáajijhua trompeeta jetze.

11 Ayen tɨjɨ́n:

—Patá'aj hui ra'utéeyu'uxa ɨ́ yu'uxari jetze a'ij pej tí'iseij. Pajta hua'uta'íti huá'a jemi ɨ́ mej arahua'apuacɨé e'etiújse'ɨri ɨ́ Dios jemi, a'uun tɨ huacá'a u Asia. Tɨ́j na'a a'ujna u Éfeso, ajta a'ujna u Esmirna, ajta a'ujna u Pérgamo, ajta a'ujna u Tiatira, ajta a'ujna u Sardis, ajta a'ujna u Filadelfia, ajta a'ujna u Laodicea.

12 Netɨ́'ɨj ni pɨ́ a'uré'eve nej ni raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ nejé'ejeeveca'a. Netɨ́'ɨj niyen huarɨ́j, ayée nu éeni'icɨ'e tiu'uséij ti'itɨ tɨ japuan antitátzajmee, oro tɨ jɨ́n taavíjhuaca'a. Ayee pu pua'amé ará'aseca'a aráhua'apua ɨ́ cantiira'a.

13 Ajta, a'úu pu já'ita'a a'ɨ́jna tɨ japuan antitátzajmee, seíj pu a'uun huatéveeca'a tɨ ayén seijre'eca'a tɨ́j tevi. Ayee pu éene'e te'ucáviɨjcaa cɨ́ɨxuri jɨme'e tɨ tɨ́tɨ'ɨj, ajta puaasi pu jɨ́n avé'ejɨ'icɨ'ihuaca'a tɨ oro jɨ́n taavíjhua.

14 Cuaiínara'an pu huíjmu'ucaa, ajta cuaiínavi'ican pu cácɨpuaca'a. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j cáne'a muxaj tɨ cuaiina, tɨ ajta seijre'e tɨ́j ɨ́ seeri. Jé'ecan pu ajta ayén seijre'eca'a ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze tɨ́j taij tɨ á'ataa.

15 Ajta, ayée pu seijre'eca'a ɨ́ ɨɨcájra'an jetze tɨ́j ti'itɨ tɨ cámeijri'ihua, tɨ mesti. Naa pu ti'itemastájye'icaa tɨ́j cobre mej án yá'uxɨre ɨ́ taij tzajta'a. Ajta, tɨ́'ɨj a'ɨ́ɨn tí'ixajtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tɨ́j játe'ana tɨ sihuájna tɨ huatámɨ'ɨyeca'a.

16 A'ɨ́ɨ pu rurɨ'ɨríinta'a ru'ité'a'aca'a ɨ́ rumuájca'a jetze, ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ niuucari tɨ jetzen aíjnineica'a, ayée pu seijre'eca'a tɨ́j chun tɨ ruxɨ́'ejta'a tejcamɨ́ɨmɨjme. Ajta ayée pu té'ataaca'a ɨ́ ru jetze tɨ́j ɨ́ xɨcaj tɨ nain jɨ́n airáxɨ'ɨxɨre.

17 Jɨme'en nu'u raaseíj, aj nu ni e'erájve a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme. Cu xɨee nej cu huámɨ'ɨni. Mɨ ajta a'ɨ́ɨn, rurɨ'ɨríinta'a jɨ́n ɨ́ rumuájca'a na'ajtamuárɨej. Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui tí'itziɨɨne'e. Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej amuájca, ajta nej uvé'eteajtɨ.

18 'Nee nu ne'ɨ́n pú'een ɨ́ nej i'irúuri. Nee nu huamɨ́'ɨ. Mɨ neajta, íjii, neajtahua'a nu i'irúuri tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Neajta nu ne'ɨ́jna jɨ́n antínmua'aree nej ni raaxɨ́'epɨ'ɨntare'en mej huácui'ini na'ari mej ruuri muá'ara'ani, neajta nej ni hua'iteáanan a'ujna a'u mej é'ecui'ini na'ari nej hua'irájtuaani ne'újna.

19 'Me'ecui xaa, patá'aj pe'ɨ́jna autéeyu'uxa ɨ́ pej peri raaseíj, ɨ́ tɨ íjii seijre'e, ajta ɨ́ tɨ auj seijre'e, ajta tɨ auj ayén teja'uré'enejsin.

20 'A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase ɨ́ pej hua'useíj ɨ́ nej hua'ité'a'acaa nerɨ'ɨríinta'a púјme'en ɨ́ nemuajca'a jetze, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ aráhua'apua tɨ japuan antitátzajmee, ayée nu'uri timuaatá'ixaate'esin matɨ́j mena'a pua'amé rú'avaataca'a mú'eetzi jemi. Me'ɨ́jna ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'aree mej mi huá'ucha'ɨɨn ɨ́ mej e'etiújse'ɨri huá'a teyujta'a. Ajta, ɨ́ tɨ aráhua'apua tɨ japuan antitátzajmee, a'ii mú me'ɨ́n pú'een ɨ́ teɨte ɨ́ mej arahua'apuacɨé e'etiújse'ɨri ɨ́ mej rana'amiche ɨ́ Dios.

2

Ɨ niuucari tɨ tihuá'ayu'use'e ɨ́ ta'aráahua'apua teyuu: A'ɨ́ɨme ɨ́ mej Éfeso e'etiújse'ɨri

1 ’Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'ii a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Éfeso ti jíme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'íjna í ti hua'ité'a'acaa ruri'iríinta'a a'ímej í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee pu ti'ixa a'íjna ti huá'a tzajta'a án é'eye'ive í ti oro jín taavíjhua, ti ajta antitátzajmee.

2 “Nee nu hui niyen tí'ijmua'aree a'ij sej titetiújcha'ii, sej seajta temua'a naa té'eviicua'i. Seajta mú'een, caxu hua'ancuré'evi'itici a'ímej í mej a'ij pua'a titetiújcha'ii sino ayée xu seri huá'umua'areeri'i a'ímej í miyen ruseíjrataca'a mej nu'u a'íin pú'een í ti Dios hua'antíhuau; mej nu'u tiu'utévaire'en tavástara'a jetze me'ecan. Mi majta a'íime, camu a'íin pú'een. Ayee mu'u ruhuá'itaca'a.

3 “Nee nu niyen tí'ijmua'aree sej raayí'iti sej te'utáviicua'i nain jíme'e. Mú'een xu seajta rajpuaíjtzi xa'aye'i. Seajta mú'een, caxu raatéxieehuataca'a sej na'ará'astijre'e.

4 “Mi neajta inee, ayée nu tejá'amua'ixaate'e í sej jín auteájturaa ineetzi jemi. Xu'uri raatéxieehuataca'a sej siyen nexí'eve'e setí'ij amuacaí tí'inexe'eve'eca'a.

5 “Setá'aj siyen se'íjna jetze tiú'umua'ati a'ij sej éeni'ici'e mé núurie. Setá'aj siyen seicié tiú'umua'ati sej si siyen che'atá rí'i titetiújcha'ii setí'ij amuacaí rijcaa. Na'ari secaí siyen huárini, nee nu ne'uun mú'ejmi jemi e'etanéjsin nej ni amuá'ari'i a'íjna í ti antitátzajmee í ti ajta mú'ejmi jemi seijre'e. Ayee nu xaa rini ti pua'a secaí seicié tiú'umua'ati.

6 “Mi seajta mú'een, xí'epi'in xu rici a'íjna jime'e ti caí a'atzu amua'aráanajche a'ij mej ye'í rici a'íime í mej miyen hua'atamuá'amua tijín: í mej ca'anéeri jín tí'aijta. Ayee pu che'atá caí tina'aráanajche ineetzi.

7 “Ajta a'íin í ti huiteájnamua, ché'e a'íin rí'i tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna jime'e a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, ayée nu raatá'asin ti a'íin ja'ati ayén ráacua'ani a'íjna jetze í ti seijre'e í ciyej ti jín i'irúuri á'ara'ani, a'íjna í ciyej í ti a'uun e'etávee a'u mej a'utaújtemua'ave'en jemin í Dios.”

Í mej Esmirna e'etiújse'iri

8 ’Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'íjna í ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'ii a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Esmirna ti jíme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'íjna í ti a'íin pú'een í ta'amuájca, ajta í ti a'íin pú'een í tu'uvé'eteajti, a'íjna í ti huamí'i, ti ajta ajtahua'a huatarúj.

9 “Nee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín rajpuaíjtzi, seajta mú'een, secaí a'ij tí'ijviicua'i. Mi seajta mú'een, neetzi jemi xu chíjteaani pú'een temua'a jeíhua. Nee nu neajta ramua'aree mej jeíhua huápi'i tí'ihua'itaca a'íime í mej miyen ruseíjrataca mej nu'u me'íjna jetze ajtéme'ecan í Israél. Mi ajta, capu ayén ti'ayajna sino a'íi mú jemin e'etiújse'iri í Satanás.

10 “Caxu rátziiine'e í sej rajpuaíitzi xá'aju'un. Casi'i, a'íjna í tiyaaru'u, a'íi pu a'uun amua'utétuaasin seica jamuan a'u mej títejé'enaamuaca. Ayee pu a'íjna jín á'amuaruuren mej mi amuaatéeseij ti pua'a siyen tiná'astijre'e nusu secaí. Ayee xu pua'an xicaj rajpuaíitzi xá'aju'un a'achú cumu tamuáamuata'a xicaj. Ti pua'a siyen nain jín te'utáviicua'i ineetzi jemi, seajta caí a'ij sena'a ti pua'a miyen amuaacui'ini, nee nu ne'íjna amuaatá'asin ne'íjna í curuun í sej jín i'irúuri xá'aju'un tíj na'a rusén jime'e.

11 “Ajta a'íin í ti huiteájnamua, ché'e a'íin rí'i tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi. Ajta, a'íjna í ja'ati ti tiu'umuá'itin, capu a'atzu raci'iti ti a'íin ayén che'atá rajpuaíitzi á'ara'ani matíj a'íime í mej yá'ujisin í ruxíejniu'uca í ti auj ruurica'a.”

Ɨ mej Pérgamo e'etiújse'ɨri

12 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ífjna í ti a'ífjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'ɨɨ a'ífmej í mej me'uun e'etiújse'ɨri u Pérgamo ti jíme'en yee: "Ayee pu ti'ixa a'ífjna í ti ru'itéechui í chun í ti ruxí'ejta'a tejcamíɨmɨjme.

13 "Nee nu hui ramua'aree a'u sej a'uchéjme, a'ujna a'u ti tejé'aijta a'ífjna í Satanás. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ná'astijre'e ineetzi. Caxu raatéxɨeehuataca'a sej ná'atzaahuate'e ineetzi se'ájna xɨcáara'a ti jetzen seijre'eca'a a'ífjna í Antipas teecan, a'ífjna ti ayén huataújseijrataca'a ti a'ífin neetzi jetze me'ecan tí'ivaɨre'eca'a. Capu ti'itɨ jín auteájturaa ineetzi jemi a'ífjna í ja'atɨ. Mɨ majta, a'ífi mú raajé'ica mú'ejmi tzajta'a, me'újna a'u ti tejé'aijta a'ífjna í Satanás.

14 "Mɨ seajta mú'een, ti'itɨ xu jín auteájturaa ineetzi jemi. A'uu mú é'eseijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen tirá'astijre'e me'ífjna í niuucari í mej jín miyen che'atá tihuá'amua'ate tíj ajta a'ífin Balaam teecan tiraamuá'ate a'ífjna í Balac teecan ti ayén hua'itzi jín hua'utémua'itɨn a'ífmej í mej Israél jetze ajtéme'ecantaca'a, mej mi miyen ráacua'ani me'ífjna í hua'ira'a í mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a a'ífmej jemi í mej caí dios pú'een, ajta mej tiú'uxana'acɨre'e.

15 "Ayee mú che'atá mena'a seijre'e mú'ejmi jemi seica í mej miyen majta rá'astijre'e í hua'aye'ira a'ífmej í mej ca'anéeri jín tí'aijta, í mej jee nicolaitas. Mɨ seajta mú'een, ayée xu seuj hua'atá'aca mej me'uun é'eseijre'e.

16 "A'ífj nu jín, niyen tejá'amua'ixaate'e yee setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati. Na'ari secaí siyen huárɨni, nee nu mú'ejmi jemi e'etanéjsin, nej ni hua'uténe'usi'ite'en a'ífmej a'ífjna jɨme'e nej niyen tiu'uta'aíjta sej ca'anéeri jín hua'utamuárite'en.

17 "Ajta a'ífin ti huiteájnamua, ché'e a'ífin temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'ífin xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios tihuá'a'ixaate'e a'ífmej í mej e'etiújse'ɨri í Dios jemi. Ajta a'ífin í ti tiu'umuá'itɨn, ayée nu raatapuaíjve'esin a'ífjna í cua'ira ti júte'e é'aviitzi'i. Neajta nu tetej raatátɨstejsin ti cuánara'a. Ajta a'ífjna jetze í tetej, jéjcuacan jín pu té'eyu'usi'i a'ij ti ari ántehuaa a'ífjna í ja'atɨ. Ajta capu mé'e ja'atɨ ayén ramua'aree a'ij ti té'eyu'usi'i sino a'ífi pu'u í ja'atɨ ramua'aree í nej raatátɨstejsin ne'ífjna í tetej."

Ɨ mej Tiatira e'etiújse'ɨri

18 'Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ífjna í ti a'ífjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'ɨɨ a'ífmej í mej me'uun e'etiújse'ɨri u Tiatira ti jíme'en yee: "Ayee pu yee ti'ixa a'ífjna ti yaujra'an pú'een í Dios, ti ajta ayén éene'en aj jɨ'ɨsijmee tíj taij ti atiújmeme, ti ajta ayén éene'en ti'ífɨcajme tíj cobre ti'itɨ í mej tiracámeijri'i.

19 "Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'ɨɨ. Mú'een xu hui siyen ruxe'eve'e seɨj seajta seɨj. Seajta, siyen ruxí'evi'ira'a jín tí'ivaɨre'e. Seajta té'eviicua'i temua'a naa. Seajta íjii, jaítze'e xu rí'ɨ titetiújcha'ɨɨ secaí sejmí'i.

20 "Mɨ ajta, a'ífi pu caí na'aráanajche a'ij sej rɨcɨ. Mú'een xu ratá'aca ti a'ífin 'íita'a ayén a'utéveeca mú'ejmi jemi, a'ífjna í 'íita'a ti ayén ántehuaa tíjín Jezabel. Ayee pu ruseijrata ti Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'a. Mɨ ajta, capu a'ífin pú'een a'iné a'ífi pu ayén hua'itzi jín tihuá'amua'ate mej mi ti'ihuaújxana'acɨra'aten mej mi majta miyen ráacua'ani me'ífjna í hua'ira'a í mej ráamuaɨ'ɨvajtaca'a a'ífmej jemi í mej caí dios pú'een.

21 "Nu'uri á'atee nej raatá'a ti seɨcɨé tiú'umua'ati. Mɨ ajta a'ífin, capu a'atzu á'ujca'ane ti ayén seɨcɨé huárɨni a'ífjna jɨme'e ti tí'ixana'acɨre'e.

22 "Me'ecui xaa, ayée nu án ye'erájɨsin utaatzi japua a'u mej é'ecu'ucutzu í mej tí'icucui'i. Majta a'ífime í mej jemin tí'ixana'acɨre'en, ayée nu jeíhua huápɨ'ɨ puaíjtzi hua'utá'asin ti pua'a mecaí raatéxɨeehuata mej miyen a'ij pua'a rɨcɨ tíj ajta a'ífjna.

23 “Neajta nu huá'acui'ini ne'ímej í yaújmua'ame'en a'íjna í 'íta'a. Majta naími'i, a'achú mej pua'amé e'etiújse'iri í Dios jemi, a'íi mú ramua'aréeren nej ne'ín pú'een í ti rú'umua'aree a'ij ti tirá'amitiejte'e seíj í rumua'atzíira'a jetze, ajta a'ij ti té'umua'atze í ru tzajta'a. Neajta, ayée nu amuaatá'asin seíj neajta seíj a'ij ti ayén tiraavíjte'e a'íjna jime'e a'ij ti seij ti'itiújcha'iica'a.

24-25 “Sej seajta mú'een, mi seica, mi sej se'uun Tiatira é'eche, mi sej seajta caí siyen tirá'astijre'e se'íjna í niuucari ti hua'itzi pú'een, caxu se'íjna ri'iree í mej jee jeíhua huápi'i ruxe'eve'e í Satanás jemi. A'íj nu jín, canu máa a'ij ti'itíj jín tejá'amua'íjcate'e sino setá'aj siyen huárini sej seuj rá'astijre'e a'ij sej seri tíraarí'ire. Setá'aj siyen huárini asta nena'a caí neajtahua'a yé uvé'enen.

26 “Ajta a'íin ti tiu'umuá'itin, ti ajta ayén che'atá na'a rí'i ti'itiújcha'ii netíj inee, ajta na'a caí nain te'entipuá'are, nee nu ne'íjna jín tí'ira'íjcate'en ti ij a'íin tíhua'uta'aíjte'en a'ímej í mej seíj chuéjra'a japua a'uchéjme.

27 “Ca'anéeri pu jín tihua'a'aíite'e a'ame. Ayee pu che'atá na'a tihua'antipuá'ajte'esin a'ímej í mej rájcha'iire'e tíj ja'ati ayén tiraatétaaraxi'in í xa'ari ti xarij jín taavíjhua. Ayee nu che'atá nena'a ti'iti jín tí'ira'íjcate'en tíj ajta a'íin niyá'upua ayén ti'iti jín tinaa'íjca.

28 “Neajta niyen huateáturan í jemin ti ij a'íin ayén tátzave'e á'ara'ani tíj a'íjna í xu'ura'ave ti 'aíjninei tapuá'arijme'eca.

29 “Ajta a'íin ti huiteájnamua, ché'e a'íin ja'ati temua'a naa tiráanamua a'ij ti a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'iri í Dios jemi.”

3

I mej Sardis e'etiújse'iri

1 ’Patá'aj piyen tiraata'íti'i pe'íjna ti a'íjna jín antiújmua'aree ti huá'acha'ii a'ímej í mej me'uun e'etiújse'iri u Sardis ti jíme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'íjna ti jemin seijre'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios ti arahua'apuáca jín tí'imuari'e. Nee nu neajta ru'ité'aa í xu'ura'ave í mej aráhua'apua ará'ase. Ayee nu niyen tí'ijmua'aree í sej jín tí'imuari'e. Ayee mú tí'ixaxa'a sej nu'u ruuri se'íjna jime'e sej jeíhua tí'imuari'e. Mi seajta mú'een, neetzi jemi xu siyen mi'ichi.

2 “Setá'aj atanéjne'ere, setá'aj seajta rí'i ráaruuren se'íjna ti auj mú'ejmi jemi seijre'e, ti ajta ari tímua'a mi'ini, a'iné ayée pu tiná'amitiejte'e ineetzi sej caí ti'itij jín araúraste í Dios jemi.

3 “Setá'aj siyen ra'utámua'aree í sej ra'ancuré'a, í sej seajta ráanamuajri'i. Setá'aj se'íjna jín araúrasten, seajta seicié tiú'umua'ati. Ti pua'a secaí siyen atanéjne'ere, nee nu mú a'uvé'emé'e na'ame mú'ejmi jemi tíj nahua'ari. Seajta mú'een, caxu ramua'aréeren a'atzaj nej pua'a ne'uun e'etanéjsin mú'ejmi jemi.

4 “Mi majta, seica mú mú'ejmi jemi seijre'e í mej caí miyen ti'iti jín tite'á'atura í ru jetze. A'íi mú á'ujujhua'ane'e muá'aju'u ineetzi jamuan, majta á'ujujhua'ane'e muá'aju'u mej cuaiínavi'in tiu'uchén, a'iné ayée pu tihua'uvíjte'e a'ímej.

5 “A'ijna í ti tí'imua'itin, ayée pu hui 'éene'e ti'itechée a'ame cuaiínavi'ican. Neajta inee, canu ra'uré'uuna í ti jín ántehuaa í yu'uxari jetze í mej jetzen á'ayu'usi'i a'ímej í mej rusén jín huateáturaasin í Dios jemi, sino nee nu neajta niyen tiraataxájta í ti jín ántehuaa jemin í niyá'upua, neajta huá'a jemi í mej jemin tí'ivaire'e í niyá'upua.

6 “Ajta a'íin í ti huiteájnamua, ché'e a'íin ja'ati temua'a tiráanamua a'ij ti tihuá'a'ixaate'e í xiéjniu'ucare'ara'an í Dios a'ímej í mej e'etiújse'iri jemin í Dios.”

Ɨ mej Filadelfia e'etiújse'ɨri

7 ’Patá'aj pajta tiraata'íti'i pe'ífjna í tɨ a'ífjna jín antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ífmej í mej me'uun e'etiújse'ɨri u Filadelfia tɨ jíme'en yee: “Patá'aj piyen tɨ jíme'en yee, ayée pu ti'ixa a'ífjna í Dios í tɨ rí'ɨ tirájcha'ɨɨ, a'ífjna í tɨ ajta tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a. A'ífɨ pu yee ajta a'ífjna jín antiújmua'aree tɨ hua'atá'aca mej mi me'uun a'uteárute a'u tɨ e'irájca a'ífjna í tɨ jetzen huanéj í David teecan. Tɨ pua'a a'ífɨn te'antácuuna, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ te'iteáanan. Ajta, tɨ pua'a a'ífɨn te'iteáanan, capu ajta rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ te'antácuuna.

8 “Nee nu ramua'aree a'ij sej rɨcɨ. Casi'i, xaaseíj. Nu'uri niyen amuaatá'a sej si siyen ruxɨéehua se'uun a'uteárute. Ajta, capu rɨ'ɨrí tɨ ja'atɨ amuaatá'ijmɨɨ. Nee nu ramua'aree tɨ caí jeíhua amú'uca'anisti'i. Mɨ seajta mú'een, seúche'e xu ra'ará'astijre'e a'ij nej tejamuá'ixaa. Caxu seajta nexɨéehua.

9 “Me'ecui xaa, ayée nu huá'aruuren ne'ímej í mej miyen ruseijrata mej nu'u Israél jetze ajtéme'ecan. Camu xaa ne'u a'ífjna jetze ajtéme'ecan sino metí'ihua'itaca mu'u. A'ífɨ mú jemin e'etiújse'ɨri í Satanás. Ayee nu ca'anéeri jín huá'aruuren mej mi mú a'uvé'eju'un mej títunutaxɨ'ɨn mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

10 “A'iné mú'een xu siyen ra'ará'astijre'e a'ij nej neri tejámuaa'íjca, sej siyen che'atá sena'a te'utáviicua'i netíj neajta inee te'utáviicua'iri'i, ayée nu rí'ɨ tejá'amuacha'ífɨ tɨ ij caí ayén tejamuáacɨ'ɨti a'ájna mej jetzen miyen á'aviicua'ire'e muá'aju'u, a'ífjna xɨcáara'a tí'ɨj ayén teja'uré'enejsin tí'ij huá'a japua rájveti naíjmi'ica í mej íiyen huachéjme í chaanaca japua. Mi'i mú a'uvé'eju'un mej títunutaxɨ'ɨn mú'ejmi jemi mej mi majta ráamua'aree nej já'amuaxe'eve'e.

11 “Mu nu e'icáame inee ca'anacan. Rí'ɨ xu'u, setá'aj siyen huárɨni setá'aj rí'ɨ tirájcha'ífɨ xá'ara'ani í sej seri tí'ijcha'ɨɨ í Dios jemi. Caxu raatá'acare'en tɨ ja'atɨ á'amuanahua'ira í curuun í sej seri raatéemua'itɨ.

12 “Ajta a'ífɨn tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu ti'itɨj jín tiraata'íjcate'esin tí'ij ti'itevée a'ame u téyujra'an í neDioj. A'ífɨ pu a'uun a'uracaíi a'ame tíj na'a rusén jɨme'e. Neajta nu ra'acáchajtza ne'ífjna jetze í tɨ jín ántehuaa í neDioj, neajta í tɨ jín téja'arájtehuaa chajta'ara'an í neDioj, a'ujna u Jerusalén í tɨ jéjcua, í tɨ ajta a'uun e'icaanej u ta japua a'u tɨ é'eseijre'e í neDioj. Neajta nu niyen jetzen ra'acáchajtza í nej jéjcuacan jín ántehuaa.

13 “Ajta a'ífɨn ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ífɨn xɨéjniu'ucare'ara'an í Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ímej í mej e'etiújse'ɨri í Dios jemi.”

Ɨ mej Laodicea e'etiújse'ɨri

14 ’Patá'aj pajta piyen tiraata'íti'i pe'ífjna í tɨ a'ífjna jín antiújmua'aree tɨ huá'acha'ɨɨ a'ífmej í mej me'uun e'etiújse'ɨri u Laodicea. Piyen tɨ jíme'en yee: “Ayee pu ti'ixa a'ífjna tɨ ayén tzáahuati'ira'a jín tí'ixaxa'a tɨjín: Ayen ti'ayajna, a'ífjna tɨ ajta tzáahuati'ira'a jín a'ij ti'ixa Dios jɨme'e. Ajta capu ayén tí'ihua'itaca. A'ífɨ pu ajta a'ífɨn pú'een í tɨ Dios jamuan tiú'utaahuaca'a tíj na'a tɨ tí'iseijre'e íjii.

15 “Nee nu ramua'aree a'ij sej titetiújcha'ɨɨ. Caxu a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itɨ ineetzi. Caxu seajta ca'anéeri jín naatamuári, sino cháana'a xu'u siyen titetiújcha'ɨɨ. Ayee pu tina'aráanajche sej a'ujca'anéecan jín na'ancuré'evi'itɨn na'ari ca'anéeri jín sej naatamuárite'en.

16 “Ayee xu tí'ivaɨre'e tíj jaj tɨ cíj na'a tí'ipɨsti. Caxu siyen tí'ivaɨre'e tíj jaj tɨ jeíhua pɨsti nusu tɨ jeíhua cɨmuajra. A'íj nu jín niyen á'amuaruuren tíj ja'atɨ tɨ ayén jaj aíjtzitzee tɨ caí xí'epɨ'ɨn rá'amencate'e. Nee nu ca'anéeri jín mé amúuhua'axɨjsin.

17 “Ayee xu tí'ixaxa'a yee sej seri chíjteaani sej pú'een, tɨ yee jeíhua huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ tejamuáavaɨ, tɨ yee caí ti'itɨ tejamuá'aturaate'e. Mɨ seajta mú'een, caxu siyen tí'ijmua'aree sej xána'avisi'i, seajta siyen a'ij pua'a huá'aseijrate'e huá'a jemi ɨ teɨte. Mú'een xu xaa caí a'ij tí'ijviicua'i, seajta aracúcu'unijmee, seajta siyen muámua'avijmé'e.

18 “A'ɨ́j nu jɨ́n, niyen tejá'amuahuavii sej si neetzi jemi ráananan se'ɨ́jna ɨ oro tɨ taij jetze rutá'ahuaca sej si siyen huateújchijteaanita. Setá'aj siyen neetzi jemi ráananan ɨ cɨ́ɨxuri tɨ naa tí'icuaina sej si se'ɨ́jna jɨ́n ucaújchejte'axɨ'ɨn tɨ ij caí ayén seijre'e ɨ sej jɨ́n tí'itevi'ira'a se'ɨ́jna jɨme'e sej muámua'avijmé'e. Setá'aj seajta neetzi jemi ráananan se'ɨ́jna ɨ ti'itɨ ɨ sej araújhuaate'en ɨ ruj'ɨ'ɨ jetze tɨ́'ij rɨ'ɨriistan sej ti'itɨ huaseíj.

19 “Ayee nu hua'ajteá'axɨ'ɨca'a, neajta puaíjtzi hua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ nej huá'axe'eve'e. A'ɨ́j pu jɨ́n, setá'aj seɨcɨé tiú'umua'ati, seajta a'ujca'anéecan jɨ́n na'ará'astijre'en.

20 “Me'ecui xaa, nee nu a'itéjvee tá'apueerta, nete'ejteáatu'axa. Tɨ pua'a ja'atɨ ayén náanamua nej rájee, tɨ pua'a a'ɨ́ɨn ajta tina'antácuune'en, aj nu ni jemin uteáruti tej ti naími'i tiú'ucua'ani tajɨ́ɨmua'a.

21 “Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ tiu'umuá'itɨn, ayée nu raatá'asin tɨ ne jamuan a'ujyeíjxɨ'ɨn a'u nej tejé'aijta a'iné ayée pu tináaruu ineetzi. Netɨ́'ɨj tiu'utéemua'itɨ, aj nu ni án niyá'upua jamuan a'ujyeíjxɨ a'u tɨ a'ɨ́ɨn tejé'aijta.

22 “Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ja'atɨ tɨ huiteájnamua, ché'e temua'a naa tiráanamua a'ij tɨ a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios ayén tihuá'a'ixaate'e a'ɨ́mej ɨ mej e'etiújse'ɨri ɨ Dios jemi.”

4

A'ɨ́ɨ mú raná'amiche'e u ta japua

1 Tɨ́'ɨj raatapuá'ajtaca'a tɨ tiu'uxájtaca'a, aj nu ni niyen éeni'icɨ'e tiu'uséij. Seíj nu huaseíj ɨ puéerta tɨ antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ nej amuacaícan ráanamuajri'i, ajtahua'a pu tí'ine'ixaate'eca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tíj ja'atɨ tɨ ucáajijhua trompeeta jetze. Ayen tɨjɨ́n:

—Yen vejnéechi nej ni timuaataseíjrate'en a'ij tɨ tiú'ujxe'eve'e tɨ ayén teja'uré'enen méjca'i huáyee.

2 Jɨ́me'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, aj pu a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu neetzi jemi ru'uté'aa. Ayee nu éene'en tiu'uséij cumu a'u tɨ ɨpuari a'utéjvee u ta japua. Ajta a'ɨ́jna japua ɨ ɨpuari, ja'atɨ pu jetzen acájca.

3 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ jetzen acájca, ayée pu naa éene'en ti'itéechen. Ayee pu seijre'eca'a tíj tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, tɨ pa'u ɨ tetej, ajta tɨ teúumua ajta ɨ tɨ ranaxca. Ajta ayén seijre'eca'a tíj ɨ seɨj ɨ tetej ɨ tɨ pa'u tɨ ajta naa tí'imesti. Cu'uxaí pu ajta ataviɨ́jca'a a'u tɨ a'utéveeca'a ɨ ɨpuari. Ayee pu rú'aaravi'i seijre'eca'a tíj a'ɨ́jna ɨ tetej mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n esmeralda.

4 Ajta, seica ɨ ɨpuari atavéejme'ecaa a'u tɨ a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ ɨpuari. Seité japuan muáacua pu ará'aseca'a a'ɨ́jna ɨ ɨpuari. Majta me'ɨ́n ɨ vaujsi, a'ɨ́ɨ mú acaté'etejme'ecaa jetzen ɨ seica ɨ ɨpuari. Majta miyen seité japuan muáacua ará'aseca'a a'ɨ́ɨme ɨ vaujsi. Majta cuaiínavi'in mú ti'itéchejca'a, majta curuun te'utearújte'emé'e tɨ oro jín taavíjhuaca'a.

5 A'ájna seíj japua ɨ ɨpuari miyen témaxcava'ara'a, majta téniuuca'a. Ajta, án tɨ e'evé'evee ɨ ɨpuari, tatzari pu a'atáatɨme'ecaa tɨ ayén pua'amé aráhua'apua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tatzari, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios tɨ aráhua'apua jɨ́n tí'imuarɨ'e.

6 Ajta a'ujna a'u tɨ e'evé'evee, ayée pu éene'e huámuan á chuaata'a a'ɨ́jna jɨme'e tɨ naa tí'imesti, tɨ ajta tí'itatzaj. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ tetej mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n cristal.

Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej muáacua ará'ase ɨ́ mej ruuri, a'úu mú uhua'ú'upu'ujme'ecaa tɨ́j na'a ti'ipua'amé ɨ́ ɨpuari. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a mú tí'iseij, nain japua, tɨ́j na'a júte'ɨmua, ajta íiyen chaanaca japua.

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ seítɨ, ayée pu araseijre'e tɨ́j muajye. Ajta ɨ́ tɨ hua'apua, ayée pu araseijre'e tɨ́j puuya. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ ruuri tɨ huaíca, ayée pu te'ecánee tɨ́j teáata'a, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ muáacua, ayée pu seijre'eca'a tɨ́j cua'ɨra'ave tɨ rá'ara'ive.

8 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta i'i ruuri, a'ɨ́ɨ mú arajsevíca ajtá'anájmee. Tɨ́'ɨj pɨ́ na'a mú tí'iseij nainjapua tɨ́j na'a júte'ɨmua, majta íiyen chaanaca japua. Nain túјca'ari tzajta'a, majta nain tɨ́ca'ari tzajta'a, a'ɨ́ɨ mú jemin tí'ichuiicaca'a ɨ́ Dios. Camu ja'anáj raatapuá'ajta mej miyen ti'ichuíica tɨjɨ́n:

Rɨ́'ɨ pu tí'iseijre'e, temua'a pu urarɨ́'ene'acan jɨ́n seijre'e,
xɨ́'epɨ'ɨn pu een seijre'e tɨ́j na'a rusén jɨme'e ɨ́ tavástara'a,
a'ɨ́jna ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree,
    a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ruseíj seijre'eca'a, tɨ ajta seijre'e íjii,
    tɨ ajta seíire'e a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

9 Majta miyen rɨ́'ɨ tiratá'aca, majta raná'amiche'e, a'ɨ́ɨ mú majta tí'ijteujtzi'ire'e muá'aye'i me'ɨ́jna tɨ a'ɨ́ɨn ɨpuari jetze acájca, tɨ ajta ruuri tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

10 Matɨ́j mena'a miyen rɨcɨ ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta ruuri, a'ɨ́ɨ mú majta miyen rɨcɨ a'ɨ́ɨme ɨ́ mej vaujsi ɨ́ mej seité japuan muáacua ará'ase. A'ɨ́ɨ mú aicaújtuuxɨjsin me'ɨ́jna jemi ɨ́ tɨ ɨpuari jetze acájca, mej mi raateánajche me'ɨ́jna tɨ i'i ruuri tɨ́j na'a rusén jɨme'e, majta raatátuiire'esin ɨ́ jemin ɨ́ tiu'ujcúrun. Majta miyen ti'ichuíica tɨjɨ́n:

11 Ayee pu timuaavíjte'e mú'eetzi,
    mɨ pej tavástara'a pú'een, mɨ pej pajta i'i Dios.
Tej ti tiyen rɨ́'ɨ timuaatá'an,
    tej ti tiyen muaná'amiche'en.
Pej pi nain jɨ́n antí'amua'aréere,
a'iné mú'ee pej nain tiú'utaahuaca'a,
    nain ɨ́ tɨ seijre'e íjii.
Ayee mú 'een jɨ́n huataseíjre me'ɨ́jna jɨme'e pej piyen tira'utéeca'ane
    á'axe'evi'ira'a jɨme'e.
A'ɨ́j mú jɨ́n miyen huátaavijhuaca'a.

5

Ɨ tɨ jíri'i tɨ jetzen té'eyu'usi'i, ajta ɨ́ Cáne'a

1 Netɨ́'ɨj ni ayén éene'en tiu'uséij, tɨ a'ɨ́jna ɨ́ tɨ acájca ɨ́ ɨpuari jetze, rurɨ'ɨrɨ́inta'a pu ru'itépijcaa ɨ́ yu'uxari ɨ́ tɨ ruxɨ́'ejta'a té'esiɨ́ɨmua'ihuaca'a, ajta, á'avijti'ihuaca'a arahua'apuáca jɨme'e ɨ́ xɨjca.

2 Neajta ja'atɨ huaseíj tɨ júte'e tí'ivaɨre'e. A'ɨjna ɨ́ ja'atɨ jé'ecan pu huápɨ'ɨ uráca'anée. Ca'anín pu jɨ́n tiu'utáhuau. Ayee pu tɨjɨ́n:

—¿A'ataani ayén huataújcɨ'ɨpua tɨ a'ɨ́ɨn ra'ajsiújtza'anaxɨ'ɨn ɨ́ tɨ jɨ́n á'avi'ijti'ihuajmee, ajta ɨ́ tɨ raatáxɨjta ɨ́ yu'uxari? —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

3 Tɨ'ɨquí ayén te'irájraa. Tɨ́j na'a a'ujna já'ahua'a u júte'e, ajta íiyen chaanaca japua, ajta u tajete, capu mé'e ja'atɨ tɨ ayén tiu'utaúcɨ'ɨpua ɨ́ tɨ ayén tiraatáxɨjta, ajta tɨ ra'useíj a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a.

4 Neajta inee, jeíhua nu huápɨˈɨ neyeineca'a neˈɨ́jna jɨmeˈe mej caí rateuveˈeca'a seɨ́j tɨ ayén tiu'utaúcɨˈɨpua ɨ́ tɨ ayén tiraatáxɨjta ɨ́ yu'uxari nusu tɨ ra'useɨ́j, ajta tɨ ra'ujíjveˈen.

5 Tɨˈɨquí seɨj tɨ huá'a jetze ajtémeˈecantaca'a aˈɨ́mej ɨ́ vaujsi, ayée pu tinaatáˈixaa tɨjín:

—Capej ayeine. Meˈecui xaa, aˈɨ́jna mej miyen ratamuá'amua tɨjín ɨ́ Muajye ɨ́ tɨ huá'a jetze ajtémeˈecan aˈɨ́mej ɨ́ mej Israél jetze airáane, aˈɨ́jna ɨ́ mej majta miyen ratamuá'amua tɨjín Aˈɨjnaɨˈɨjneijte, aˈɨɨ́ pu ari tiu'utéemua'itɨ tɨˈ́ij aˈɨ́ɨn ayén tira'ajsiújtza'anaxɨˈɨn ɨ́ ta'aráhua'apuáca jɨ́n á'avi'ijti'ihuajmee, tɨ ajta raatáxɨjta.

6 Neajta niyen éeneˈen tiu'uséij tɨ́j tiˈitɨ ɨ́ Cáneˈa, ayée seijreˈeca'a tɨ́j ɨ́ mej meri raajéˈica. A'uu pu a'utéveeca'a jemin ɨ́ ɨpuari. Aˈɨɨ́ pu ajta huá'a tzajta'a seijreˈeca'a ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri, majta aˈɨ́mej ɨ́ mej aitecaíjmeˈecaa aˈɨ́ɨme ɨ́ vaujsi.

Ajta aˈɨ́jna ɨ́ Cáneˈa, arahua'apuáca pu ájta'ehuájmeˈecaa, ajta arahua'apuájméˈen pu ájjɨˈɨsijmeˈecaa. Ajta aˈɨ́ɨn jɨˈɨseáara'an ɨ́ ta'aráhua'apua, a'ii pu aˈɨ́ɨn pú'een ɨ́ xɨéjniuˈucareˈara'an ɨ́ Dios ɨ́ tɨ nainjapua u ya'uta'íteca'a íiyen chaanaca japua.

7 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ́ Cáneˈa, a'úu pu a'uvéˈemej aˈɨ́jna jemi ɨ́ tɨ eˈecájca ɨ́ ɨpuari jetze. Tɨˈɨquíraˈancuréˈepi aˈɨ́jna ɨ́ yu'uxari ɨ́ tɨ rɨˈɨríinta'a seijreˈeca'a aˈɨ́jna ɨ́ tɨ ɨpuari jetze acájca.

8 Tɨˈɨjraˈancuréˈepi aˈɨ́jna ɨ́ yu'uxari, aˈɨɨ́me ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri, majta aˈɨɨ́me ɨ́ vaujsi ɨ́ mej seité japuan muáacua aráˈase, aˈɨɨ́ mú miyen aˈɨmuá aicaújtuuxɨ meˈɨ́jna jemi ɨ́ Cáneˈa. Matɨ́j mena'a pua'amé teˈitéˈɨˈɨca'a meˈɨ́jna ɨ́ aarpa, majta tuxa'a tɨ oro jɨ́n tíˈitaavijhuacaˈa. Cuaaneˈe pu avéˈejɨstíjmeˈecaa aˈɨ́jna jetze ɨ́ tuxa'a. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ cuaaneˈe, a'ii pu aˈɨɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej raatáhuaviiriˈi ɨ́ Dios aˈɨɨ́me ɨ́ mej rɨˈɨ tíˈiteseijreˈe ɨ́ Dios jemi.

9 Matɨˈɨjmiyenjéjcuacanjɨ́n tiu'utáchuiicacaˈa tɨjín:

Ayee pu tiraavíjteˈe pej múˈee piyen raˈancuréˈepin, pajta raatáxɨjta aˈiné
memuaajéˈica.
Pajta múˈee, pepuˈuri tiu'utanájchitacaˈa
peˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ́ áˈaxuureˈe
ɨ́ mej jɨ́n téˈechaˈɨcaˈa ɨ́ Dios jemi,
pej pi tiu'utátuiireˈen ɨ́ Dios jemi ɨ́ teɨte
mej nainjapua éˈemeˈecan.
Aˈɨɨ́ mú huá'a jetze ajtémeˈecan matɨ́j mena'a
seɨ́j jetze mej airaújneijte
nusu a'achú pua'amé ɨ́ mej seɨ́j niuucari jɨ́n tíˈixaxa'a
nusu matɨ́j mena'a pua'amé
ɨ́ mej teɨtestemua'ameˈen púˈeen.
A'u tɨ na'a mej éˈeseijreˈe seɨ́j japua ɨ́ chuej,
a'úu mú éˈemeˈecan.

10 Pajta múˈee, pepuˈuri piyen rɨˈɨ huáˈuruu
mej mi miyen meˈɨ́n teɨtestemua'ameˈen
púˈeeneˈen muá'ara'ani aˈɨ́jna ɨ́ tɨ tíˈaijta,
mej mi majta tiˈitɨj jɨ́n tiu'utévaɨreˈen
meˈɨ́jna jemi ɨ́ Dios.
Mɨ majta aˈɨɨ́me, aˈɨɨ́ mú tiu'uta'aíjta
íiyen chaanaca japua.
Ayee mú tiu'utáchuiicacaˈa.

11 Netíʼij ni atáneereca'a. Netíʼij ni huá'unamuajri'i a'ímej í mej u ta japua tí'ivaire'e. Mé mu'iicáa huápi'i. Capu a'atzu ri'irí ti hua'uté'itien, ni capu ámitieere'e a'achú mej pua'amé. Ayee mú pua'amé matíj í xu'ura'ave. A'íi mú me'uun atavéejme'ecaa me'íjna jetze í ipuari, majta a'ímej jetze í mej muáacua í mej ruuri, majta a'ímej jetze í vaujsi.

12 A'íi mú miyen ca'anín jin tiu'utáchuiicaca'a tijín:

Tiché'e tiyen ríʼi tiraatá'an te'íjna í Cáne'a
í mej raajé'ica.
Jee xaa, ayée pu tiraavíjte'e ti a'íin ayén tira'ancuré'an a'íjna ti Dios jín
tira'íjcate'e,
ajta tíj na'a ti jemin tí'iseijre'e í Dios,
ajta í mua'atzíira'a í ti jín tiu'uta'aíjta,
ajta í muári'eri'ire'ara'an í ti jín nain jín tiu'utémua'itin.
Tiché'e ríʼi tiraatá'an, teajta ahuátatzaahuate'en te'íjna jemi,
tiché'e teajta huátatemua'ave'en
te'íjna jemi í Cáne'a.
Ayee mú tiu'utáchuiicaca'a.

13 Netíʼij ni niyen tíhuá'unamuajri'i í mej ti'ichuíica, matíj mena'a pua'amé mej u ta japua é'eseijre'e, majta a'ímej mej íiyen seijre'e í chaanaca japua, majta a'íime, matíj pua'amé u tajete mej é'eseijre'e, majta a'ímej í mej japuan é'eseijre'e í jaj ti ve'ée, majta matíj mena'a pua'amé a'aseijre'e í jaj tzajta'a. Naími'i mú miyen tí'ichuiicaca'a tijín:

Tiché'e ríʼi tiraatá'an te'íjna í ti acájca í ipuari jetze, teajta te'íjna í Cáne'a.
Tiché'e ríʼi tiraatá'an, tiché'e teajta ríʼi tirájcha'ii,
teajta ríʼi tiraateájtuaani,
teajta raatá'an ti nain jín antiújmua'areere á'ara'ani tíj na'a ti yú auca'ití a'ame
tíj na'a rusén jime'e.

14 Majta a'íime í mej muáacua í mej ruuri, ayée mú tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Ché'e ayén teja'uré'enen.

Majta a'íime í vaujsi, a'íi mú aicaújtuuxi, majta raateánajcheca'a í Dios.

6

I ti arahua'apuáca jín á'avijti'ihuaca'a

1 Netíʼij ni raaseíj ti a'íin Cáne'a seíj antína'acaca'a í ti jín á'avijti'ihuaca'a í yu'uxari. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajri'i seíj ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej majta muáacua. Ayee pu ca'anín jín tiu'utaxájtaca'a. Cu xiee mej cuj huatéjniuuni. Ayen tijín:

—Iiya'a jíi.

2 Neajtahua'a nu atáneereca'a ti pua'a á a'utéjvee a'íjna í cahuaayu'u í ti cuaínara'a. Ajta a'íin ti avé'eca, a'íi pu tú'unamí'i huitéchueeca'a rumuájca'a jetze. Ajta, a'íi pu huirájraa ti ij hua'antimuá'itin. A'u ti na'a pu á'uye'icaa ajta na'a caí naíjmi'ica antimuá'iti.

3 Ti'iquí ajtahua'a ra'antína'acaca'a. Netíʼij ni niyen tiráanamuajri'i tíʼij a'íin ti hua'apua ti ajta huá'a jetze ajtéme'ecan í mej ruuri, í mej muáacua, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tijín:

—Iiya'a jíi.

Single Line Comp

4 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a, seij pu huirájraa í cahuaayu'u ti pa'useáarara'a. Ajta ayée pu tiraatá'a a'íjna ti avé'eca ti ij a'íin ayén huaú'itziite'en í teite í mej yen seijre'e i chaanaca japua mej mi caí ché'e

ru'ihuaamua'a muá'ara'ani sino mej mi huaújcui'ini seɨj ajta seɨj. A'ɨ́ɨ pu jɨ́n, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'echui seɨ́j ɨ́ chun ɨ́ tɨ ve'ée, ɨ́ tɨ ajta te'ejcamɨ́ɨmɨjmee ruxɨ́'ejta'a.

5 Aj pu 'i huaícacajetze ra'antína'acaca'a. Netɨ́'ɨj ni niyen tiráanamuajri'i tɨ ajta seɨj tɨ huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri, ɨ́ mej muáacua, a'ɨ́ɨ pu ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Iiya'a jíi.

Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa, á pu a'utéjvee seɨj ɨ́ cahuaayu'u tɨ xu'umuara'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ avé'eca, a'ɨ́ɨ pu ráachuisime'e ɨ́ mej jɨ́n te'ecá'itɨeera.

6 Netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huánamuajri'i. Cu xɨee huá'a tzajta'a á'a teja'utaxájtaca'a ɨ́ mej ruuri, a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua. Ayen tɨjɨ́n:

—Sei medida ɨ́ triigu, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tɨ́j ja'atɨ ayén tiraamuá'itɨn seɨ́j xɨcaj jɨme'e. Ajta hui huaíca medida ɨ́ triigu tɨ tɨ́tɨ'ɨjmé'en huíjmuaiyujme, ayée pu che'atá na'a ti'ijnáache a'ame tɨ́j ja'atɨ ayén tiraamuá'itɨn seɨ́j xɨcaj jɨme'e. Mɨ seajta mú'een, caxu yá'ujɨpuan a'u mej tejé'ehuaste'e aceituuna ti'itɨ na'ari uuva ti'itɨ sino miché'e me'ɨ́jna jɨ́n huateújvaɨre'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a.

7 Tɨ'ɨquí ayén ɨ́ tɨ muáacua antína'acaca'a. Jɨme'en pu'u ayén ra'antína'acaca'a, aj nu ni ráanamuajri'i tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ muáacua tɨ ajta huá'a jetze ajtéme'ecan ɨ́ mej ruuri. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Iiya'a jíi.

8 Neajtahua'a nu atáneereca'a. Netɨ́'ɨj ni raaseíj ne'ɨ́jna ɨ́ cahuaayu'u ɨ́ tɨ cɨ́j tí'iteuumuara'a. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ avé'eca, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n I nej huá'acui'ica. Ajta ɨ́ seɨj ɨ́ tɨ cujta'an huamé'ecaa, ayée pu ajta ántehuaa tɨjɨ́n I nej huá'a chi'ij pú'een ɨ́ mɨ'ɨchite. Dios pu ayén hua'utá'a mej mi me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere je'icáj a'ɨ́mej ɨ́ mej yen huachéjme ɨ́ teɨte íiyen chaanaca japua mej mi huá'ucui'ini a'ɨ́mej ɨ́ teɨte me'ɨ́jna jɨme'e mej tiújne'usi'ite'en nusu tujri jɨme'e na'ari cuí'ini'ira'a jɨme'e o a'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ ti'itén ɨ́ mej tí'itecɨ'ɨmeca.

9 Tɨ'ɨquí ɨ́ ta'anxɨ́vi antína'acaca'a. Netɨ́'ɨj ni ne'ɨ́mej huaseíj ɨ́ huá'axɨejniu'uca a'ɨ́mej ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n huácuiihuaca'a me'ɨ́jna mej ra'ará'astijre me'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨme'en raxa ɨ́ Dios, majta me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'ancuré'a ɨ́ niuucari Cɨríistu'u tɨ raateájtuaa ɨ́ huá'a jemi. Majta a'ɨ́mej, án mú e'ejté'eca'a ɨ́ ɨpuari jete.

10 Majta ca'anín jɨ́n jíjhuaca'a tɨjɨ́n:

—Tavastara'a, mɨ pej rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e, mɨ pej tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a, ¿a'achúni auj á'ateeri ajta pena'a caí piyen tiraaxɨ́'epɨ'ɨntare'en pe'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ mej táacuii, pej pi puaíjtzi hua'utá'an pe'ɨ́mej ɨ́ mej án japuan huachéjme a'ánna chaanaca japua?

11 Tɨ'ɨquí hua'uré'epijte ɨ́ cɨɨxuri ɨ́ tɨ tɨ́tɨ'ɨjme, tɨ ajta tí'icuaina. Ayee pu tihua'utá'ixaa mej nu'u mauj a'atzu tiu'uchú'eve'en ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'achú tɨ ari huá'uxɨ'epɨ'ɨntari'iri'i a'ɨ́mej jemi ɨ́ mej ruxɨ́'ej ti'itɨj jɨ́n tí'ivaɨre'eca'a, ajta a'ɨ́mej ɨ́ huá'a'ihuaamua'a ɨ́ mej miyen che'atá mena'a éeni'icɨ'e cui'ini matɨ́j a'ɨ́ɨme.

12 Tɨ'ɨquí ɨ́ ta'arájsevi antína'acaca'a. Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a. Me'ecui xaa ne'u. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ huateújca'atzɨ ɨ́ chaanaca. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ xɨcaj, huatéxu'umuareca'a. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ cɨɨxuri tɨ xu'umua ɨ́ mej jɨ́n ti'iteújche'etehua'a muá'aye'i tɨ pua'a maújxɨeemɨjte'e. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ máxcɨra'i, a'ɨ́ɨ pu huatépa'ureca'a. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j xúure'e.

13 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ xu'ura'ave, a'ɨ́ɨ mú miyen che'atá mena'a é'ejvatzɨjxɨ ɨ́ chuej japua tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ táca'ira'an ɨ́ huaréj tɨ auj seijre'e tɨ́'ɨj huáseevi'i á'aye'i. Tɨ

pua'a a'ɨ́in cɨye'ara'an huataújruureajxɨ'ɨn eeca jɨme'e, naíjmi'i pu cávaɨjtzi ɨ́ táca'ira'an.
14 Ajta ɨ́ ta japua tɨ tejé'eseijre'e, a'ɨ́ɨ pu e'ehuaújpua'arixɨ. Ayee pu che'atá na'a huatéeseijre tɨ́j ajta ja'atɨ yu'uxari huatéejire. Ajta tɨ́j na'a a'utɨ́ a'u jɨrime, ajta tɨ́j na'a a'utɨ́ e'erahuáchijmee ɨ́ jaj japua, naíjmi'i pu huaré'axɨ. Capu ché'e mu'u é'e seíire'e já'araa ɨ́ jɨrí.
15 Majta naími'i ɨ́ mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, á mú ahuaúravaataca'a já'ahua'a teásta'ana tzajta'a, majta jaij tzajta'a a'ujna jɨrí jetze. Ayee mú huarɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ mej ti'itɨj jín títetateí, tɨ pua'a tajtuhuan pú'een nusu presideente pú'een na'ari ɨ́ mej tihuá'aijte'e ɨ́ xantaaru'u nusu ɨ́ mecaí mej chíjteaani pú'een nusu ɨ́ mej jeíhua rucaca'anéjme. Naími'i matɨ́j mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, miyen huateúravaataca'a. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a ruxɨ́'ej mena'a á'ujujhua'ane'e a'ij tɨ tihua'aráanajche, na'ari ca'anéeri mú jɨ́n tí'imuarɨ'eca'a.
16 Ayee mú tihua'utajé me'ɨ́jna ɨ́ jɨrí, majta me'ɨ́jna ɨ́ tetej tɨjɨ́n:
—Setá'aj yeehui ta japua rájveti sej si ta'avé'enan tɨ ij caí taaseíj a'ɨ́jna ɨ́ tɨ acájca ɨ́ ɨpuari japua, ajta tɨ ij caí puaíjtzi táacɨ'ɨti a'ɨ́jna jemi ɨ́ Cáne'a ɨ́ tɨ ari niu'ucamɨ'ɨ.
17 Jee xaa, pu'uri yeehui ayén teja'uré'ene a'ɨ́jna xɨcáara'a mej jetzen puaíjtzi taatá'asin me'ɨ́jna jɨme'e mej meri níniu'ucacu, majta capu ja'atɨ raayɨ́'ɨtɨ tɨ te'utáviicua'i a'ɨ́jna jɨme'e.

7

A'ɨ́ime ɨ́ mej Israél jetze ajtéme'ecan, ɨ́ tɨ Dios hua'avé'ejajpuaxɨ

1 Neajta á'iyen muáacuaca huaseíj ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua. Aa mú a'uté'uuca'a. Seɨj pu a'uun jé'eseijre'eca'a u jetze púɨjme'en Teijmata'a, ajta seɨj a'ujna já'ahua'a Huáahuata púɨjme'en, ajta seɨj Cuameche púɨjme'en. Ajta ɨ́ seɨj, a'úu pu a'utéveeca'a Tzareeme'en púɨjme'en. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej muáacua, a'ɨ́ɨ mú caí hua'atá'acare'e ɨ́ eeca tɨ huatá'eecare ɨ́ chuej japua na'ari ɨ́ jaj japua nusu cɨyej tzajta'a.
2 Netɨ́'ɨj ni seɨ́j huaseíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. A'uu pu púɨjme'en e'evé'eme'ecaa a'u tɨ 'aíjninei ɨ́ xɨcaj. A'ɨ́ɨ pu ru'iteátɨɨca'a a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n Dios hua'ajtiyú'uxaxɨj huá'acuaatze'e tɨ ayén té'axa mej nu'u teɨtestemua'ame'en pú'een. Aj pu 'i a'ɨ́in tevi ayén ca'anín jɨ́n hua'utajé a'ɨ́mej ɨ́ mej me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areereca'a mej a'ij pua'a ráaruuren ɨ́ chaanaca, majta ɨ́ jaj tɨ ve'ée.
3 Ayee pu tihua'utá'ixaa tɨjɨ́n:
—Caxu xɨ puaíjtzi raatá'a ɨ́ chaanaca na'ari ɨ́ jaj tɨ ve'ée nusu ɨ́ cɨyej ajta tena'a caí hua'ajtiyú'uxaxɨ'ɨn huá'acuaatze'e te'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e ɨ́ taDioj.
—Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.
4 Netɨ́'ɨj ni niyen tiráanamuajri'i a'achú mej pua'amé ɨ́ tɨ hua'ajtiyú'uxaxɨj ɨ́ huá'acuaatze'e. Ayee mú pua'améca a'achú cumu anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a. A'ɨ́ɨ mú huá'a jetze ajtéme'ecan matɨ́j mena'a teɨtestemua'ame'en mej pú'een ɨ́ mej airaújneijte me'ɨ́jna jetze ɨ́ Israél.
5 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Judá, ayée mú ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Rubén, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Gad, ayée mú majta ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a.
6 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Aser, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Neftalí, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú cumu

tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta mú miyen che'atá mena'a
ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a a'ɨ́ime ɨ́ mej
me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ Manasés.
7 A'ɨ́mej jɨme'e ɨ́ seica, ɨ́ mej Simeón jetze airaújneijte, ayée mú majta
ará'axcaa a'achú cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta
a'ɨ́ime ɨ́ mej Leví jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a ará'axcaa a'achú
cumu tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej Isacar
jetze airaújneijte, ayée mú che'atá ará'axcaa tamuáamuata'a japuan hua'apua
vi'ira'a.
8 Naími'i mú miyen tamuáamuata'a japuan hua'apua vi'ira'a
ara'ástɨme'ecaa a'ɨ́ime ɨ́ teɨtestemua'ame'en ɨ́ mej Zabulón jetze airaújneijte,
majta ɨ́ mej me'ɨ́jna jetze airaújneijte ɨ́ José, ayée mú che'atá ará'axcaa matɨ́j ɨ́
seica. Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej Benjamín jetze airaújneijte, ayée mú che'atá mena'a
ará'axcaa.

Jɨme'en ɨ́ mej mu'íi ɨ́ mej majta cuaiínavi'in ti'itéechen

9 Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a, neajta hua'useíj ɨ́ seica ɨ́ mej me'uun
e'etiújseɨre'eca'a. Ayee mú temua'a tí'itemu'iicaa. Capu rɨ'ɨríistaca'a tɨ ja'atɨ
hua'uté'itɨen. A'u tɨ na'a mú é'eme'ecantajme'ecaa, matɨ́j mena'a pua'amé
me'ɨ́n pú'een ɨ́ teɨte ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, matɨ́j mena'a
pua'amé ɨ́ teɨte ɨ́ mej seɨcɨé tí'ijye'ira, majta naíjmi'i mej seɨcɨé tí'ixaxa'a. A'uu
mú a'uté'uuca'a jemin ɨ́ Cáne'a. A'ɨ́ɨ mú cuaiínavi'in ti'itechéjme'ecaa a'ɨ́ime,
majta tacɨ́j mú huiitepíijme'ecaa.
10 Ca'anín mú jɨ́n miyen tí'itejijhuaca'a tɨjɨ́n:
Ca'anéeri pu jɨ́n tu'irájtuaa a'ɨ́jna ɨ́ taDioj ɨ́ tɨ acájca ɨ́ ɨpuari jetze,
ajta a'ɨ́jna ɨ́ Cáne'a.
11 Majta a'ɨ́ime ɨ́ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, a'ɨ́ɨ mú atavéejme'ecaa a'u tɨ
a'utéveeca'a ɨ́ ɨpuari, majta a'u mej a'uté'uuca'a a'ɨ́ime ɨ́ vaujsi, majta a'ɨ́ime
ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri. Matɨ́'ɨj mi aicaújtuuxɨ ɨ́ jemin ɨ́ tɨ acájca ɨ́ ɨpuari jetze
mej mi raateánajche ɨ́ Dios.
12 Ayee mú tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:
Ché'e ayén teja'uré'enen.
Tu'uri tiyen rɨ́'ɨ tiraatá'asin,
teajta tiyen rɨ́'ɨ tiya'useíira tá'aju'un,
a'iné a'ɨ́ɨ pu nain té'umua'aree.
A'ɨ́j tu jɨ́n tiyen rɨ́'ɨ tiratá'acare'e tá'aju'un,
teajta rɨ́'ɨ tiraatetúutuhua'a tá'aju'un.
A'ɨ́ɨ pu taDioj jemi seíire'e a'ame ɨ́
muáriɨ'eri'ire'ara'an, ajta ɨ́ ca'anírja'a
tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.
13 Aj pu 'i seɨj ɨ́ tɨ vástaciɨra'i ayén tinaata'íhua'uri'i tɨjɨ́n:
—¿A'atéenni mej pú'een a'ɨ́ime ɨ́ mej cuaiínavi'in ti'itechéjme? ¿A'uné jetze
ma'uvé'eju'un?
14 Netɨ́'ɨj ni niyen tiraata'ixaa tɨjɨ́n:
—Mú'ee vásta'a, mú'ee pej ramua'aree pej piyen tinaatá'ixaate'en.
Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—A'ii mú hui me'ɨ́n pú'een ɨ́ mej te'utáviicua'iri'i ɨ́ mej jeíhua huápɨ'ɨ ra-
jpuaíitzi muá'araa. A'ii mú meri tiu'ujá'usi ɨ́ tiú'ujcɨɨxu, majta tiú'ucuaiinare ɨ́
tihuá'acɨɨxu me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'arái'astijre me'ɨ́jna ɨ́ Ciríistu'u ɨ́ tɨ huá'a jetze
me'ecan huamɨ́'ɨ.
15 'A'ɨ́j mú hui jɨ́n miyen íiye seijre'e jemin ɨ́ ɨpuari tɨ jetzen acájca a'ɨ́jna ɨ́ Dios.
A'ɨ́ɨ mú majta ravaɨre'e teyujta'a a'u tɨ a'ɨ́ɨn Dios é'eseijre'e. Nain túja'ari

tzajta'a, majta nain tíca'ari tzajta'a, a'úu mú ravaɨre'e. Ajta a'íɨn ɨpuari jetze tɨ acájca, a'íɨ pu huá'acha'ɨɨn a'íjna jɨme'e tɨ ruseíj huá'a jemi huateáturaasin.
16 'Camu hui ché'e huatatújritze'esin, camu majta ché'e huata'í'icu. Capu ajta ché'e huá'acucui'i a'ame í hua'amu'úu í xɨcaj jɨme'e. Capu ajta ché'e hua'ataíixɨ'ɨra a'ame í xɨcaj.
17 'A'iné a'íɨ pu Cáne'a a'íjna jetze á a'utéjvee í ɨpuari. A'íɨ pu huá'acha'ɨɨ a'ame. A'íɨ pu huá'avi'itɨn a'ájna a'u tɨ jé'ejmuaa í mej jín ruuri muá'ara'ani. Ajta a'íɨn Dios, a'íɨ pu rí'ɨ tihua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'itɨ jín ruxɨéemɨste'e.

8

Ɨ tɨ jɨ́n aráhua'apua á'avijti'ihuaca'a, ajta í cɨ́tzive'eri

1 Tɨ'ɨquí a'íɨn Cáne'a ra'antína'acaca'a a'íjna í tɨ jín á'avijti'ihuajme'ecaa, a'íjna í ta'aráhua'apua. Aj pu 'i nainjapua tiu'upuá'areajraa u júte'e. Ayee pu á'atee a'achú cumu já'ita'a hora tɨ caí ti'itɨ namuajre'eca'a.
2 Netí'ɨj ni hua'useíj í mej aráhua'apua, í mej majta tí'ivaɨre'e u ta japua. A'íɨ mú a'íɨn pú'een í mej Dios jemi huaté'uuca. Matí'ɨj mi te'encuré'ɨ í trompeeta, í tɨ aráhua'apua.
3 Aj pu 'i seɨj mú a'uvé'emej tɨ ajta tí'ivaɨre'e u ta japua. A'íɨ pu jetzen ajteechaxɨ a'íjna í mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Ajta ti'itɨ huiitéjajnaca'a cɨ́tzive'eri. Seíj pu raatatíste í cuaane'e tɨ ij a'íjna rajnájchite'en a'íjna jamuan í niuucari í mej jín raatáhuaucare'e í Dios jemi matíj mena'a pua'amé í mej rí'ɨ tí'iteseijre'e í Dios jemi. Ajta, a'íjna í hua'aniuuca, án pu jé'eseijre'eca'a japuan a'íjna í tɨ oro jín taavíjhua í mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca tɨ ajta jemin a'utéjvee a'íjna í ɨpuari.
4 Aj pu 'i temua'a té'ejcɨtziujtarixɨ a'íjna í cuaane'e a'íjna jamuan í niuucari í mej jɨ́n raatáhuaucare'e í Dios jemi. A'íj pu jetzen ájcɨtziujtareca'a a'íjna í muájca'are'ara'an a'íjna í tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua.
5 Aj pu 'i rájtɨɨ a'íjna í cɨ́tzive'eri, ajta ra'avé'ejɨste a'íjna í taij tɨ a'uun a'uvé'emej a'íjna japua í mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Aj pu 'i á ya'ucáaxɨre í chaanaca japua. Jíme'en pu'u ayén huaríj, aj nu ni ráanamuajri'i. Cu xɨee muatéjniuu. Jé'ecan pu temua'a ti'itéca'arajnajme'e. Majta témaxcava'ara'a. Ajta huateújca'atzɨjxɨ í chaanaca.

Jɨ́me'en ɨ trompeeta í mej te'ité'ɨ'ɨca'a

6 Majta a'íɨme í mej aráhua'apua ará'ase, í mej majta tí'ivaɨre'e u ta japua, a'íɨme í mej trompeeta te'ité'ɨ'ɨca'a, a'íɨ mú rí'ɨ huaújruu mej mi me'íjna tzajta'a ucáajijhua.
7 Ajta a'íjna ta'amuájca, a'íɨ pu ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ayén huaríj, matí'ɨj mi téetej cáavatzɨ a'íjna jamuan í taij, xúure'e tɨ ranaxca. Nainjapua pu huavátzɨ íiyen chaanaca japua. Ajta je'icáj pu tiu'uré'ataa. Ajta a'íɨn í cɨyej, je'icáj pu ajta tiu'uré'ataa. Ajta í ɨxaj, naími'i pu huaré'ataa a'íjna.
8 Ajta a'íɨn í tɨ hua'apua í tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua, a'íɨ pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Ajta ti'itɨ pu ateájrɨe í jaj jetze í tɨ ve'ée. Cu xɨee jɨrí na'a a'íjna í ti'itɨ í tɨ ajta teátaasime'e. Tɨ'ɨquí á a'ucájrupi á jaata'a. Aj pu 'i je'icáj seɨcɨé huaújruu í jaj tíj xúure'e.
9 Majta je'icáj mú huácuii í mej me'uun é'echejca'a. Majta, me'ín í baarcu í mej japuan é'ecɨɨneca'a í jaj, je'icáj mú majta huateána'axɨ.
10 Ajta a'íɨn í tɨ huaíca, a'íɨ pu ajta ucájijhuaca'a a'íjna tzajta'a í trompeeta. Jíme'en pu'u ucájijhuaca'a, aj pu 'i xu'ura'ave tɨ ve'ée e'icájve u júte'e. Ayee pu té'ataaca'a tíj tatzari. Aj pu 'i á e'erájve je'icáca japua í játe'ana, ajta je'icáca japua a'u tɨ e'ejaíxavi'ijme.

11 Ajta a'ɨ́in ɨ́ xu'ura'ave, ayée pu ántehuaaca'a tɨjín Ta'antzíjvi'i. Je'icáj pu antzíivi'i já'araa ɨ́ jaj. Majta ɨ́ teteca, mu'iitɨ́ mú huácuii me'ɨ́jna jɨme'e mej ra'í me'ɨ́jna ɨ́ jaj ɨ́ tɨ antzíjvi'i.

12 Ajta a'ɨ́in tɨ muáacua, a'ɨ́ɨ pu ajta ucájijhuaca'a ɨ́ trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, ti'itɨ pu ra'ajteátu'a ɨ́ xɨcaj, ajta ɨ́ máxcɨra'i, ajta je'icáj ɨ́ xu'ura'ave mej mi caí ché'e miyen a'atáatɨme'eni. Je'icáj túјca'ari tzajta'a, camu ché'e á'ataaca'a, ajta je'icáj tíca'ari tzajta'a, camu majta ché'e á'ataaca'a.

13 Netɨ́'ɨj ni niyen á'ujneereca'a. Júte'ɨmua pu seɨ́j rá'ara'aca'a ɨ́ cua'ɨra'ave. Netɨ́'ɨj ni niyen ráanamuajri'i tɨ ayén tí'ixajtaca'a tɨjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, cui'i xaa, a'ɨ́ime hui ɨ́ mej íiyen japuan huachéjme ɨ́ chaanaca, a'iné jeíhua mú hui rajpuaíitzi muá'aju'u matɨ́'ɨj miyen ucáajijhua ɨ́ seica ɨ́ mej huaíca ɨ́ trompeeta jetze. Pu'uri hui tín ayén teja'uré'enejsin.

9

1 Aj pu 'i a'ɨ́in ta'anxɨ́vi ayén ucájijhuaca'a ɨ́ trompeeta jetze. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, netɨ́'ɨj ni raaseíj ɨ́ xu'ura'ave tɨ ari e'icájve u júte'e, ajta án e'erájve ɨ́ chaanaca japua. Ajta a'ɨ́in, a'ɨ́ɨ pu ra'ancuré'echui a'ɨ́jna ɨ́ yaavi ɨ́ tɨ jín ra'antácuuna a'u tɨ e'etécun tɨ caí ayén té'emitɨeere'e a'achú tɨ ucátee.

2 Aj pu 'i a'ɨ́ɨ pu ayén ra'antacú a'ɨ́jna tɨ e'etécun tɨ ayén caí ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. Jíme'en pu'u ra'antacú, ayée pu huitácɨtziujtareca'a tɨ́j te'itácɨtziúuta á'aye'i ɨ́ hoorno tzajta'a tɨ ve'ée. Ajta a'ɨ́in ɨ́ xɨcaj, ajta ɨ́ máxcɨra'i, a'ɨ́ɨ mú a'utanámi'ihua muá'araa me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨtzij tɨ aitácɨtziujtaca'a a'ujna a'u tɨ e'etécun.

3 Matɨ́'ɨj mi vítzi'ise huiitací cɨtzij tzajta'a. Ayee mú tihua'utá'a mej mi miyen tiú'uche'eve'en matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ teaxcáte.

4 Ayee mú tihua'u'íjca mej nu'u caí a'ij pua'a raruure ɨ́ ɨxaj tɨ ájninei ɨ́ chuej japua na'ari tu'upi ti'itɨ nusu cɨyej. A'ii mu'u nu'u a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej a'ij pua'a huá'aruuren, a'ɨ́mej ɨ́ teɨte ɨ́ tɨ caí té'eyu'usi'i huá'acuaatzi jetze mej nu'u teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios.

5 Ayee mú tihua'utá'a mej miyen á'ateeri a'achú cumu anxɨ́j máxcɨra'i mej puaíjtzi hua'utá'an ɨ́ teteca. Majta, camu miyen tihua'utá'a mej huá'ucui'ini. Ajta, a'ɨ́jna ɨ́ mej jín puaíjtzi hua'utá'asin, ayée pu che'atá na'a 'een tɨ pua'a teáxca raache'en ɨ́ ja'atɨ.

6 Ayee pu té'eme a'ɨ́jna xɨcáara'a jetze. Ayee mú rahuauni ɨ́ teteca mej huácui'ini. Mɨ ajta, capu a'ij tiu'utárɨ'ɨriistari. Jéihua mú huápɨ'ɨ jetzen á'ujca'ane mej huácui'ini mej mi caí ché'e rajpuaíjtzi. Mɨ majta, ca'anéeri mú jín te'utáviicua'ira.

7 Majta me'ín vítzi'ise, ayée mú seijre'eca'a matɨ́j cahuaayu'use ɨ́ mej meri hua'acáanajxɨ mej mi japuan huané'use'en. Ti'itɨ mú ave'erújte'eme'ecaa ɨ́ rumu'úu jetze. Ayee pu seijre'eca'a tɨ́j curuun tɨ oro jín taavíjhuaca'a. Ajta, hua'aneerime ayén seijre'eca'a matɨ́j teɨte.

8 Ayee mú majta éene'e cácɨpuaca'a matɨ́j 'uuca, majta miyen éene'e antátamejca'a matɨ́j muajyéte.

9 Nainjapua mú ti'icácaujnacaa ti'itɨj jɨme'e tɨ́j tepúusti'i pú'eene'e. Majta, jeíhua huápɨ'ɨ cá'arajnaca'a matɨ́'ɨj tirá'ara'ixɨ. Yee pu 'eene'e namuajre'eca'a matɨ́j a'ɨ́ime ɨ́ cahuaayu'use ɨ́ mej ca'anín jín ru'uvé'ejaapuajme'e ɨ́ carreta ɨ́ mej tzajta'an huaté'uuca'a a'ɨ́ime ɨ́ mej uné'use'en.

10 Ayee mú éene'e huácuasi matɨ́j teaxcáte. Ajta a'ɨ́jna ɨ́ huá'amuarɨ'eri'ira'a ɨ́ mej jín miyen éene'e á'ateeri anxɨ́j máxcɨra'i mej puaíjtzi hua'utá'asin ɨ́ teteca, a'ɨ́ɨ pu huá'acuasi seijre'e.

11 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tihuá'aijte'e, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree a'ujna tɨ e'etécun tɨ caí ámitɨeere'e a'achú tɨ caj ucátee. Ayee pu ántehuaa hua'aniuuca jɨme'e a'ɨ́ɨme ɨ́ Hebreos tɨjín Abadón. Ajta hua'aniuuca jɨme'e ɨ́ Griego, ayée pu ántehuaa tɨjɨ́n Apolión. Ayee pu huataújmua'a tɨjɨ́n: A'ɨjna tɨ e'ihuajé'ica.

12 Pu'uri seɨ́j mú á'ume ɨ́ mej jɨ́n rajpuaíitzi muá'ara'ani. Ajta aúche'e hua'apua á'atura tɨ ayén teja'uré'enen.

13-14 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn tɨ arájsevi, a'ɨ́ɨ pu ajta ucájijhuaca'a ɨ́ trompeeta jetze. Jɨ́me'en pu'u ayén ucájijhuaca'a, netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huánamuajri'i tɨ a'uun tí'ixajtaca'a a'u tɨ a'utéjvee a'ɨ́jna ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Ayee pu tiraata'ixaa a'ɨ́jna tɨ ucájijhuaca'a tɨjɨ́n:

—Patá'aj huá'ijxɨstaxɨ'ɨn a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej majta aiteánami'i a'ujna vejli'i játe'ana jetze tɨ ve'ée tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Eufrates.

15 Aj pu 'i huá'uxɨstaca'a a'ɨ́mej ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta aiteánami'ihuaca'a ajta na'a caí a'ájna teja'uré'enen ɨ́ xɨcáara'an mej jetzen huácui'ini je'icáj ɨ́ teɨte ɨ́ mej yen japuan huachéjme. Pu'uri pɨ́ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare a'atzaj tɨ pua'a, ti'itáani xɨcáara'an, ajta ti'itáani máxcɨra'ira'an, ajta ti'itáani nine'ira'a tɨ ayén huárɨni.

16 Majta me'ɨ́n ɨ́ xantaaru'u, ɨ́ mej avé'ete'ete, ayée mú ará'aseca'a a'achú cumu seité vi'ira'a pua'amé mej mé'e, majta ayée mú pua'amé a'achú cumu tamuáamuata'a vi'ira'a ɨ́ mej miyen pua'amé mej mé'e. Ayee nu tiú'unamuajri'i a'achú mej pua'amé ará'aseca'a.

17 Neajta, ayée nu éene'e hua'useíj ɨ́ cahuaayu'u netɨ́'ɨj niyen tiú'umaaraca'a. A'ɨ́ɨme ɨ́ mej avé'ete'ete, ayée mú anteújna ɨ́ rútaviitze'e ti'itɨj jɨme'e tɨ ayén seijre'e tɨ́j taij tɨ á'ataa, ajta ɨ́ tɨ cuatujmua, ajta ɨ́ tɨ teúumua. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ cahuaayu'u, ayée mú 'eene'e huíjmu'uu matɨ́j muajyéte. Ajta ɨ́ tɨ án huá'atene'e jetze aíjnineica'a ɨ́ taij, jamuan ɨ́ cɨtzij, ajta a'ɨ́jna tɨ teúumua tɨ ayén té'eeca tɨ́j tepúusti'i.

18 Matɨ́'ɨj je'icáj huácuiihuaca'a ɨ́ teteca ɨ́ tɨ huaíca jetze ɨ́ mej jɨ́n puaíjtzi hua'utá'a, a'ɨ́jna jɨ́n ɨ́ taij, ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨtzij, ajta a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ayén té'eeca tɨ́j tepúusti'i, tɨ́j na'a pua'amé aíjnineica'a án huá'ateni'itze'e ɨ́ cahuaayu'u.

19 Jee xaa ne'u, ayée mú tiraayɨ́'ɨtɨ mej titéecui'ini me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ rutene'e. Ayee mú majta éene'e huácuasi matɨ́j cu'ucu'use, majta miyen éene'e huíjmu'uu. Majta ɨ́ mej jɨ́n puaíjtzi hua'utá'a ɨ́ teteca.

20 Majta me'ɨ́n ɨ́ seica ɨ́ mej yen japuan seijre'eca'a íiyen chaanaca japua, ɨ́ mej caí huácuiihuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cuí'ini'ira'a, camu raatéxɨeehuataca'a ɨ́ mej ti'itɨ huátaahuan ɨ́ tɨ caí Dios pú'een. Camu majta raatapuá'ajtaca'a mej miyen raná'amiche'en me'ɨ́jna ɨ́ tiyaaru'u na'ari me'ɨ́ɨme ɨ́ ti'itɨ tévira'a tɨ ayén taavíjhua oro jɨme'e na'ari plata jɨme'e nusu cobre jɨme'e ca'ɨ́n tetej jɨme'e o cɨyej jɨme'e, ti'itɨ tɨ na'a, mej caí atanéjne'e. Camu majta huiteánajca'amua. Camu majta racɨ́ɨnivejme.

21 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ teɨte, camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí tí'itecui'ica. Majta me'ɨ́jna ɨ́ chahuaiiri camu majta raatapuá'ajtaca'a mej caí ramuarɨ'e me'ɨ́jna ɨ́ tɨ tiu'utéhua'itaca'a tɨ́'ij araúrasten ɨ́ hua'aye'ira. Majta ɨ́ teɨte, mauche'e mú miyen ruxána'acɨre'eca'a, majta tiú'unahua'iraca'a.

10

Ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, ajta a'ɨ́jna tɨ jíri'i tɨ ajta jetzen té'eyu'usi'i

1 Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a seíj huaseíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Jé'ecan pu ruca'ané a'ɨ́jna, ajta júte'e pu ve'ecáme'ecaa. Jaitɨri pu racánajca'a, ajta cu'uxaí

ataviɨjca'a ɨ mu'úura'an jetze. Ayee pu té'ajtaave'e ɨ néerime'ara'an tɨj ɨ xɨcaj, ajta ayén seijre'eca'a ɨ ɨɨcájra'an tɨj ti'itɨ tɨ teátaasin.

2 A'ɨɨ pu ru'itépijcaa ɨ rumuájca'a jetze ɨ yu'uxari tɨ cílieen. Pu'uri autácuuri'ihuaca'a. Aj pu 'i e'era'ɨɨcataca'a ɨ jaj japua ɨ tɨ ve'ée a'ɨjna jɨme'e ɨ ru'ɨɨca rurɨ'ɨríinta'a púјme'en. A'ɨɨ pu ajta e'era'ɨɨcataca'a ɨ chuej japua ɨ seɨj jɨme'e ɨ ru'ɨɨca ru'úutata'a púјme'en.

3 Aj pu 'i ca'anín jɨn huajíjhuaca'a. Ayee pu namuajre'eca'a tɨj muajye tí'iji'ihuaca. Jɨme'en pu'u ayén tiu'ujíjhuaca'a, matɨ'ɨj mi huatéeniu a'ɨɨme ɨ mej aráhua'apua ará'ase.

4 Matɨ'ɨj miyen huatéeniu, nee nu ra'ayú'uxaache'e. Neajta á'iyen ráanamuajri'i ɨ ja'atɨ tɨ júte'e neja'utajé ayén tɨjɨn:

—Patá'aj rú'umua'areere a'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ mej huatéeniu a'ɨɨme ɨ mej aráhua'apua ará'ase. Capej rá'ayu'uxa.

5-6 Ajta a'ɨɨn ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ɨ nej raaseíj tɨ jaj japua e'era'ɨɨcataca'a, ajta chuej japua ajta e'era'ɨɨcataca'a, a'ɨɨ pu ajmeíjca'ataca'a, ajta ayén te'ataújratziiri'i tɨ nu'u ari teja'uré'enejsin a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen nain te'entipuá'ari. A'ɨj pu jetze te'ataújratziiri'i ɨ niuucajtze'en a'ɨjna tɨ rusén jɨn ruuri. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ Dios tɨ ta japua a'utéjmuaa huatétaahuaca'a, ajta naíjmi'ica tɨ a'uun é'eseijre'e. A'ɨɨ pu ajta raatétaahuaca'a ɨ chaanaca ɨ tej japuan yen seijre'e. A'ɨɨ pu ajta raatétaahuaca'a tɨj na'a tɨ japuan tí'iseijre'e, ajta ɨ jaj tɨ ve'ée, ajta tɨj na'a tɨ a'uun é'eseijre'e.

7 Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ ja'atɨ tɨ nu'u a'ɨjna a'araúrastejsin a'ɨjna ɨ tɨ rú'avaa ɨ Dios jemi a'ij tɨ a'ɨɨn Dios te'ataújratziiri'i huá'a jemi ɨ mej ravaɨre'eca'a me'ɨjna jɨme'e mej jetzen me'ecan tí'ixaxa'ata'a. A'ɨjna pu nu'u ayén a'araúrastejsin a'ɨjna xɨcáara'an tɨ jetzen ucáajijhua ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ɨ tɨ aráhua'apua pú'een.

8 Aj pu 'i a'ɨɨn ɨ nej ráanamuajri'i tɨ júte'e teja'utaxájtaca'a, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨn:

—Aricu, a'ɨjna jemi patá'aj ra'ancuré'ɨ'ɨn ɨ yu'uxari tɨ autácuuri'i muájca'are'ara'an jetze a'ɨjna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, tɨ a'uun japuan huatéjvee ɨ jaj japua, tɨ ajta a'uun japuan huatéjvee ɨ chuej japua.

9 Netɨ'ɨj ni ne'uun á'ume ne'ɨjna jemi tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Ayee nu tiraata'ixaa tɨ naata'ɨ'ɨte'en ɨ yu'uxari tɨ cílieen. Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn:

—Ye'ecui, ne'u. Patá'aj hui raatéjcua'ani. A'ɨɨ pu mua'atzíivite'e a'ame mua'a jucaatze'e. Ajta, ayée pu mua'améncate'e a'ame mua'aténi'itze'e tɨj searate.

10 Netɨ'ɨj ni ra'ancuré'ɨ ne'ɨjna ɨ yu'uxari tɨ cílieen. A'uu nu ye'encuré'ɨɨ ɨ muájca'are'ara'an jetze a'ɨjna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Netɨ'ɨj ni raatéjcuaa. Jé'ecan pu naa tinú'ucacarejca'a ɨ neteni jaítze'e tɨj searate. Ajta, netɨ'ɨj yá'uxɨj, jé'ecan pu ná'atzijvire'eca'a yé nejucáatze'e.

11 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨn:

—Ayee pu ajta ayén tiú'ujxe'eve'e pej pajtáhua'a tiu'utaxáj a'ɨmej jemi ɨ teɨte ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ɨ mej majta seɨj niuucari jɨn tí'ixaxa'a, pajta huá'a jɨme'e ɨ mej tihuá'aijte'e.

11

Jɨme'en ɨ mej hua'apua ɨ mej te'anxájta

1 Aj pu 'i ja'atɨ naatáchui ti'itɨ cɨyej ɨ mej jɨn tí'itɨeeraca a'achú tɨ huatátee. Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨn:

—Iiya'a jíi, patá'aj hui raaté'itɨen a'achú tɨ antayaúj ɨ teyuu a'u mej yé'ana'amiche ɨ Dios, patá'aj pajta raaté'itɨen a'achú tɨ auuyaúj a'ɨjna ɨ mej

japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Patá'aj pajta hua'uté'itɨen a'achú mej pua'amé ɨ mej me'uun rana'amiche.
2 'Pajta, capej hui pe'uun ra'itɨée a'achú tɨ antayaúj a'ujna á pua'acɨé tɨ e'eráyaujta'a. Patá'aj rujɨ́mua'a raateájtuaani a'iné Dios pu ari hua'utá'a ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen á'ateere a'achú cumu hua'apuate japuan hua'apua máxcɨra'i mej me'uun ra'avé'echetzi'inaxɨ'ɨn me'ɨ́jna chajta'a tɨ Dios ayén ruseɨ́j huateúra'ate.
3 'Neajta inee, ayée nu hui tihua'utá'asin a'ɨ́mej ɨ mej hua'apua ɨ mej ca'aníjra'a ti'itá'aca inee jɨme'e ɨ muárɨ'eri'ira'a mej mi miyen á'ateevi'in a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xɨcaj mej tihua'utá'ixaate'en neetzi jetze me'ecan. Ayee mú me'ɨ́jna jín ti'itéechen me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej jín ti'iteújche'ete a'ɨɨme ɨ mej ruxɨéemiste'e me'ɨ́jna tɨ seɨj huamɨ́'ɨ.
4 A'ii mú hui a'ɨɨn pú'een ɨ huaréj ɨ tɨ tí'ihua'apua ɨ tɨ jemin e'etávee ɨ tavástara'a tɨ íiyen tí'aijta chaanaca japua. A'ii mú hui majta me'ín pú'een ɨ mej hua'apua ɨ meta'antitátzajmee. A'ɨɨ mú xaa jemin seijre'e ɨ tavástara'a.
5 Tɨ pua'a ja'atɨ ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'ij pua'a huá'uruuren, taij pu 'aíjninei án huá'ateni'itze'e, ajta huá'amua'itɨcɨ a'ɨ́mej ɨ mej huá'ajcha'ɨre'e. Jee xaa, tɨ pua'a hui ja'atɨ ayén tí'ijxe'eve'e tɨ a'ij pua'a huá'uruuren, ayée pu ti'ihuaújxɨ'epɨ'ɨntare a'ɨ́jna jemi ɨ ja'atɨ mej me'ín raajé'ica.
6 Majta a'ɨɨme ɨ mej hua'apua, a'ɨ́j mú hui jín antiújmua'areere muá'aju'u mej hua'utá'ijmɨi ɨ viite mej mi caí ché'e viiye matɨ́'ɨj mauj tihuá'ixaate'e ɨ teɨte. A'ɨ́j mú jín miyen tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej seɨcɨé ráaruuren ɨ jaj tɨ́'ij ayén huataújru'ure'en tɨ́j xúure'e. Ayee mú che'atá mena'a jín tite'entiújmua'aréere muá'aju'u mej puaíjtzi hua'utá'an a'ɨ́mej ɨ teɨte ɨ mej íiyen seijre'e ɨ chaanaca japua. Nain mú hui jín puaíjtzi hua'utá'asin ɨ cuí'ini'ira'a jɨme'e tɨ́j na'a tɨ ayén tihua'aráanajche.
7 Matɨ́'ɨj ra'antipuá'ajte'en ɨ mej jín naatéxajta, aj pu 'i ti'itɨ a'uun a'itaméj a'u tɨ e'etécun ɨ tɨ caí ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. A'ɨɨ pu hui hua'uténe'usi'ite'esin, ajta huá'acui'ini, ajta, hua'utémua'itɨ.
8 A'uu mú majta a'uté'e muá'aju'u ɨ mɨ'ɨchite caaye jetze a'ujna já'ahua'a chajta'a jetze tɨ ve'ée ɨ tɨ nu'u ayén téja'arájtehuaa tɨjín Sodoma, ajta ayén tɨjín Egipto. A'uu pu hua'avastara'a á'utataihuaca'a ɨ cúruu jetze.
9 Ayee mú mɨ'ɨchite huáruuren a'ɨɨme ɨ teteca mej nain japua huachéjme, a'u tɨ na'a seɨ́j chuéjra'a japua, a'ɨɨme ɨ mej seɨ́j niuucari jín tí'ixaxa'a, a'achú mej pua'amé ará'ase ɨ teɨtejra'an. Huaíca xɨcaj japuan já'ita'a mú hua'aseíira muá'aju'u ɨ mɨ'ɨchite. Majta, camu huatá'acare'e muá'aju'u tɨ ja'atɨ hua'avé'enan.
10 Majta a'ɨɨme ɨ mej íiyen huachéjme ɨ chaanaca japua, jeíhua mú huataújtemua'ave'esin me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej meri huá'ucuii. A'ɨɨ mú majta me'ɨ́jna jín tí'iyesten, majta tiu'utaújpuaijve'esin ti'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e ɨ mej caí ché'e huá'ɨtziite'e a'ɨɨme ɨ mej hua'apua ɨ mej tí'ixaxa'ata'a ɨ Dios jetze me'ecan, ɨ mej majta nu'u puaíjtzi hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ mej íiyen seijre'e i chaanaca japua.
11 Tɨ́'ɨj teuumé'eca huaíca xɨcaj japuan já'ita'a, xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨɨ pu huateájturaa a'ɨ́mej jemi ɨ mej hua'apua. Ajtahua'a pu hua'utatíste ɨ huá'axɨejniu'uca ɨ mej jín ruuri. Matɨ́'ɨj mi ájhuiixɨ. Majta jeíhua tiu'utátziɨn a'ɨɨme ɨ mej hua'useíj.
12 Matɨ́'ɨj mi ráanamuajri'i tɨ ja'atɨ ca'anín jín u e'icájijhuaca'a u júte'e ayén tɨjín:
—Iiya'a, xá'ajcɨɨnichi seyujna júte'e, jaitɨri jetze u ta japua.
Matɨ́'ɨj mi ticɨ́j, mehua'aseíiraca'a ɨ mej huá'ajcha'ɨre'eca.
13 Jíme'en mu'u ticɨ́j, aj pu 'i huateújca'atzɨjxɨ ɨ chaanaca temua'a naa. Ajta je'icáj pu é'evatzɨjxɨ ɨ tihuá'achi'i ɨ tɨ a'uun a'uvéjme'ecaa. Majta

arái̱huaˈapuaviˈira mú huácuii í teɨte tíˈɨj huateújcaˈatzɨjxɨ. Majta aˈíɨme í seica í teɨte, jeíhua mú huápɨˈɨ tiuˈutátziɨn, majta ríˈɨ tiraatéeje í Dios.

14 Puˈuri mú áˈume í mej jɨ́n rajpuaíjtzi í tɨ huaˈapua. Ajta puˈuri tɨ́n tejaˈuréˈenejsin í tɨ huaíca í mej jɨ́n rajpuaíjtzi muáˈajuˈu.

I trompeeta tɨ arái̱huaˈapua

15 Aj puˈi aˈíɨn tɨ júteˈe tíˈivaɨreˈe, aˈíjna tɨ arái̱huaˈapua púˈeen, aˈíɨ pu ajta ucájijhuacaˈa. Neajta huáˈunamuajriˈi mej caˈanín jɨ́n tíˈixajtacaˈa u júteˈe, miyen tɨjɨ́n:

Puˈuri xaa teˈenteájrupi í tavástaraˈa,
aˈíjna í tɨ Dios raˈantíhuaˈu.
Puˈuri nain jɨ́n antiújmuaˈaree tɨ tíhuaˈutaˈaíjteˈen
aˈímej í mej huachéjme aˈánna chaanaca japua.
Aˈíɨ pu tíhuaˈutaˈaíjteˈesin tíj naˈa
tɨ yú aucaˈitíi aˈame tíj naˈa rusén jɨmeˈe.

16 Majta aˈíɨme í vaujsi í mej seité japuan muáacua aráˈase, í mej majta huáˈɨpuari japua eˈeréˈetei í Dios jamuan, aˈíɨ mú aicaújtuuxɨ, majta raateánajcheca'a í Dios.

17 Miyen tɨjɨ́n:

Ríˈɨ tu timuaatáˈaca, tavástaraˈa,
mɨ pej Dios púˈeen,
mɨ pej pajta nain jɨ́n antíˈamuaˈaree,
mɨ pej pajta seijreˈe íjii,
mɨ pej pajta seijreˈecaˈa jéjcua ɨmuá.

18 Majta aˈíɨme í mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan,
matíj puaˈamé, jeíhua mú huápɨˈɨ níniuˈucacucaˈa.

Pajta múˈee, pepuˈuri huataniúˈucacaˈa.

Puˈuri aˈájna tejaˈuréˈene aˈíjna xɨcáaraˈa pej jetzen huáˈaxɨjteˈen aˈímej í mej meri huácuii.

Patáˈaj ríˈɨ tihuaˈutáˈan peˈímej í mej muavaɨreˈe,
aˈíɨme í mej múˈeetzi jetze meˈecan tíˈixaxaˈa,
majta aˈíɨme í mej múˈeetzi jemi ríˈɨ tíˈiteseijreˈe.

Patáˈaj ríˈɨ tihuaˈutáˈan matíj puaˈamé muáˈastijreˈe.

Capu amín tɨ puaˈa miyen veˈecán jɨ́n títetatéˈen naˈari cɨliéeneˈe jɨ́n metítetatéin.

Patáˈaj pajta huaˈantipuáˈajteˈen aˈímej
í mej meri huaˈupuáˈajte aˈímej
í mej íiyen chaanaca japua huachéjme.

Ayee mú tiuˈutaxájtacaˈa aˈíɨme í mej seité japuan muáacua aráˈase.

19 Aj puˈi aˈíɨn í teyuu aˈu tɨ Dios éˈeseijreˈe u ta japua, aˈíɨ pu antácuunarecaˈa. Ajta aˈuun teyujtaˈa seijreˈecaˈa aˈíjna í chiˈij tɨ cílieen tɨ ajta tzajtaˈan uráca tii í niuucari tɨ jɨ́n teˈataújratziiriˈi í Dios. Matíˈɨj mi huatémaxcavaˈaxɨ aˈujna teyujtaˈa, majta téniuucaˈa. Jéihua pu caˈanín jɨ́n tiˈitécaˈarajnajmeˈe. Huateújcaˈatzɨjcaˈa í chuej, majta cáavatzɨ í téetej.

12

I ˈɨitaˈa, ajta í cuˈucuˈu

1 Aj puˈi tiˈitɨ huataseíjre u júteˈe í nej jɨ́n ríˈɨ teˈutaseíj. ˈƗitaˈa pu seijreˈecaˈa tɨ ayén éeneˈen tiˈitéchejcaˈa cíɨxuri jɨmeˈe tɨ naa tiˈitetáatɨyeˈi tíj í xɨcaj. Ajta máxcɨraˈi japua újveecaˈa aˈíjna í ˈɨitaˈa. Aˈíɨ pu curuun ajta uˈuteárujteˈecaa tɨ jetzen seijreˈecaˈa tiˈitɨ cumu xuˈuraˈave. Ayee mú aráˈasecaˈa aˈachú cumu tamuáamuataˈa japuan huaˈapua.

2 Pu'uri autájucaca'a, ajta ruyeineca'a a'ɨjna jɨme'e tɨ rá'acui'icaa a'iné pu'uri tɨ́n tiyaúj a'ame.
3 Ajtahua'a seɨj huataseíjre. Me'ecui xaa, a'ɨjna ɨ́ cu'ucu'u ɨ́ tɨ pa'u, ɨ́ tɨ vivéj. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu, ajta tamuáamuata'a ave'ehuájmee. A'ɨ́ɨ pu ajta ru'uteárujte'ecaa ɨ́ curuun ɨ́ tɨ aráhua'apua.
4 Ajta, rucuasi pu jɨ́n hua'aré'ana je'icáca a'ɨ́mej ɨ́ xu'ura'ave ɨ́ mej júte'e é'eseijre'e. Aj pu 'i hua'ajájpuaca'a. Aj pu 'i huaje'icáahua'axɨ íiyen chaanaca japua. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ cu'ucu'u, áa pu vejli'i jemin a'utéechaxɨ a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ari tɨ́n tiyaúj a'ame tɨ́'ij raatéciɨ́me tɨ́'ɨj huanú'ihua ɨ́ uneeca'i.
5 Aj pu 'i tiyaúj já'araa, teáatacan. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ ca'anéeri jɨ́n tíhua'uta'aíjte'esin matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej chaanaca japua é'eme'ecan. Ajta a'ɨ́ɨn uneeca'i, Dios pu ya'uví'itɨ u ta japua a'u tɨ é'eseijre'e ɨ́ ɨpuari tɨ japuan acájca ɨ́ Dios.
6 A'ɨjna ɨ́ 'ɨ́ita'a, áa pu huataúruu a'ujna púɨjme'en a'u tɨ caí é'e ja'atɨ, a'u tɨ ajta Dios rɨ́'ɨ yá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu seivi'ira'a japuan tamuáamuata'ate japuan huaícate xɨcaj. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ Dios, a'ɨ́ɨ pu racha'ɨ́ɨ a'ame.
7 Matɨ́'ɨj mi autéjhuii mej huaténe'use'en ɨ́ ta japua. A'ɨjna ɨ́ Miguel, majta ɨ́ mej jamuan tí'ivaɨre'eca'a, a'ɨ́ɨ mú rané'usi'ite'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u, majta me'ɨ́jna ɨ́ mej ravaɨre'eca'a ɨ́ cu'ucu'u.
8 Matɨ́'ɨj mi hua'utéemua'itɨ me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'eca'a. Capu ché'e hua'utá'a mej me'uun a'uté'uuca'a u ta japua.
9 Matɨ́'ɨj mi ye'icájrɨe me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u tɨ vivéj, a'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u tɨ jéjcua ɨmuá seijre'eca'a, a'ɨ́jna ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n tiyaaru'u, teajta ɨ́ tej tiyen ratamuá'amua tɨjɨ́n Satanás. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ́ tɨ huá'acuanamua matɨ́j mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Aj mú mi aye'icájrɨe íiyen chaanaca japua, jamuan ɨ́ mej ravaɨre'eca'a.
10 Netɨ́'ɨj ni ráamua'areeri'i tɨ ja'atɨ a'uun ta japua a'utéveeca'a. Tɨ'ɨquí ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a ayén tɨjɨ́n:
—Pu'uri hui xaa ayén teja'uré'ene tɨ a'ɨ́ɨn ɨ́ taDioj ari hua'irájtuaa a'ɨ́mej ɨ́ mej rá'astijre'e. Pu'uri nain jɨ́n antiújmua'aree tɨ ij tíhua'uta'aíjte'en naíjmi'ica tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Pu'uri hui nain jɨ́n tira'íjca a'ɨjna ɨ́ Ciríistu'u tɨ ari ra'antíhua'u, a'iné pu'uri ya'ucájrɨe a'ɨjna tɨ tihuá'axajtzi'i ɨ́ ta'ihuaamua'a. Nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tɨca'ari tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu hui ayén tihuá'axajtzi'i a'ɨjna jemi ɨ́ Dios.
11 'Majta me'ɨ́n ɨ́ ta'ihuaamua'a, a'ɨ́ɨ mú me'ɨ́jna jɨ́n ra'antimuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn Cáne'a ra'iráaxɨre ɨ́ ruxuure'e tɨ́j muaɨ'ɨvéjri ɨ́ Dios jemi, majta mú ra'antimuá'itɨ me'ɨ́jna jɨme'e mej miyen tihua'utá'ixaate'eca'a a'ɨjna jɨme'e ɨ́ niuucari ɨ́ tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Ciríistu'u. Camu a'atzu raatéxɨeehuataca'a mej rá'astijre'e. Capu amɨ́n a'ij tɨ pua'a ja'atɨ ayén huá'aneeche tɨ huá'ucui'ini. Maúche'e mú rá'aviicua'i.
12 'Setá'aj siyen huaújtemua'ave'en mɨ sej seyun seijre'e ta japua, seajta mú'een, mɨ sej seyun tí'ivaɨre'e. Seajta mú'een, mɨ sej seyun huachéjme se'újna chaanaca japua, seajta mú'een, mɨ sej se'uun a'uté'uuca'a ɨ́ jaj japua, cui'i xaa, a'iné mú'ejmi jemi ari huataseíjre a'ɨjna ɨ́ tiyaaru'u. Ajta í'iniu'ucamɨ'ɨ huápɨ'ɨ a'iné pu'uri ramua'aree tɨ caí ché'e á'ateeri, a'iné Dios pu'uri ra'iteánajsin. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨjna ɨ́ Dios.
13 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ cu'ucu'u, tɨ́'ɨj ráamua'areeri'i tɨ a'uun é'ejve ɨ́ chaanaca japua, aj pu 'i raatavén a'ɨjna ɨ́ 'ɨ́ita'a ɨ́ tɨ tiyaúj já'araa.
14 Ajta Dios pu ayén tiraatá'a a'ɨjna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ráavaɨre'en tɨ́'ij ca'anacan tícheni a'u tɨ a'ij éene'e a'ɨjna jemi ɨ́ cu'ucu'u. Ajta Dios pu ti'ijmícua a'ame. Aj pu 'i

a'uun a'ará'a a'u tɨ caí é'e ja'atɨ, a'u tɨ ajta Dios rí'ɨ tiyá'uruurijtze. A'uu pu á'ateeri a'achú cumu huaíca nine'ira'a japuan já'ita'a.

15 Aj pu 'i a'ɨ́in cu'ucu'u jeíhua jaj aijxɨ́re án ruténe'etze'e tɨ́'ij ya'ujaújte'en, ajta rá'ujamɨste'en a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a.

16 Ajta a'ɨ́in ɨ́ chuej, a'ɨ́ɨ pu raatévaɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'utátzi'ite tɨ́'ij ateárute ɨ́ jaj, ɨ́ tɨ ra'ijxɨ́re ɨ́ cu'ucu'u án ruténe'etze'e.

17 Aj pu 'i a'ɨ́in cu'ucu'u raatájaaxɨejvi'iri'i a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. Ajta á'uraa. Aj pu 'i a'utéjche tɨ hua'uténe'usi'ite'en a'ɨ́mej ɨ́ seica, ɨ́ mej yaújmua'ame'en pú'een a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a. A'ii mú a'ɨ́in pú'een ɨ́ mej miyen rá'astijre'e a'ij tɨ tihuá'aijte'e ɨ́ Dios, ɨ́ mej majta te'anxájta me'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Jesús.

13

Jɨme'en ɨ́ mej hua'apua ɨ́ mej majta huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e seijre'e

1 Ajta a'ɨ́in ɨ́ cu'ucu'u, a'ɨ́ɨ pu a'uun a'utéechaxɨ ja'apuaíri japua, a'u tɨ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ ve'ée.

Netɨ́'ɨj ni ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e huaseíj. A'ɨ́ɨ pu ɨ́ jaj tzajta'a tɨ ve'ée a'itamé'eca'a. Tamuáamuata'a pua'améca pu ave'ehuájmee, ajta arahua'apuáca huíjmu'uu. Curuun pu te'uteárújti'ihuaca'a ɨ́ ru'e'ehuáj jetze seɨj ajta seɨj, ajta ayée pu té'eyu'usi'i a'ɨ́jna jetze ɨ́ mu'úura'an a'ij tɨ ántehuaa tɨ a'ij pua'a namuajre'e ɨ́ Dios jemi.

2 Ayee pu seijre'eca'a a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ ɨ́ nej raaseíj. Ayee pu éene'e seijre'eca'a tɨ́j jɨ́ripu. Ayee pu éene'e ti'ɨ́icajme tɨ́j juutze'e. Ayee pu ajta 'een anténi tɨ́j muajye. Ajta a'ɨ́in ɨ́ cu'ucu'u, a'ɨ́ɨ pu nain raatátui a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ ɨ́ rumuárɨ'eri'ire'ara'an, ajta tɨ́j na'a tɨ jɨ́n tí'aijta, ajta ɨ́ tɨ jɨ́n jeíhua antiújmua'aree.

3 Cu xɨee ti'ipuaíjti'ihuaca'a seɨj ɨ́ mu'úura'an tɨ́'ij huámɨ'ɨni. Ajta, ajtahua'a pu huarúj a'ɨ́jna ɨ́ tɨ ti'ipuaíjti'ihuaca'a. A'ɨ́j pu jɨ́n naíjmi'i matɨ́j mena'a mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, jé'ecan mú rí'ɨ tira'utaseíj, majta ra'aráastijre me'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ.

4 Majta me'ɨ́n ɨ́ teteca, a'ɨ́ɨ mú raateánajcheca'a me'ɨ́jna ɨ́ cu'ucu'u a'iné pu'uri a'ɨ́in cu'ucu'u raatátui a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e ɨ́ tɨ jɨ́n antiújmua'aree. Majta me'ɨ́n teɨte raateánajcheca'a me'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ. Ayee mú tɨjɨ́n:

—¿A'ataani ayén 'een tɨ́j amɨjna mɨ ti'itɨ? ¿A'iné auj tí'irɨ'ɨri tɨ ja'atɨ raaténe'usi'ite'en tɨ ij raatémua'itɨn? Capu xaa ne'u ja'atɨ. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

5 Ca'anírja'a pu raatá'a tɨ́'ij á'ujtzaahuate'e huápɨ'ɨ ɨ́ Dios jemi. Ayee pu tiraatá'a tɨ ayén á'ateevi'in tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere tɨ jeíhua huápɨ'ɨ a'ij pua'a tí'ixajta. Ayee pu á'ateere a'achú cumu hua'apuate máxcɨra'ɨ japuan hua'apua.

6 Aj pu 'i a'utéjche tɨ a'ij pua'a tí'ixajta ɨ́ Dios jemi a'ɨ́jna jɨme'e tɨ ruseíj ayén huaújruu tɨ́j ɨ́ Dios. Jé'ecan pu a'ij pua'a tirá'ixaa a'ɨ́jna ɨ́ Dios, ajta a'ɨ́mej ɨ́ mej a'uun é'eseijre'e ɨ́ Dios jemi u ta japua. A'ɨ́ɨ mú tí'ivaɨre'e matɨ́j chi'ira'an ɨ́ tɨ tzajta'an seijre'e ɨ́ Dios.

7 Ajta a'ɨ́in ɨ́ cu'ucu'u, a'ɨ́ɨ pu ca'anírja'a raatá'a tɨ́'ij hua'uténe'usi'ite'en a'ɨ́mej ɨ́ mej rí'ɨ tí'iteseijre'e ɨ́ Dios jemi. Ajta ayén tiraatá'a tɨ́'ij hua'utémua'itɨn. Ayee pu ajta tiraatá'a tɨ a'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere tɨ́'ij tíhua'uta'aíjte'en matɨ́j mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ime teɨtejra'a, matɨ́j mena'a mej seíj jetze airaújneijte majta a'ɨ́ime ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, tɨ́j na'a ɨ́ tɨ seijre'e ɨ́ hua'aniuuca.

8 Matɨ́j mena'a pua'amé íiyen huachéjme ɨ́ chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú raná'amiche'e muá'aju'u, matɨ́j mena'a ɨ́ mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ yu'uxari jetze ɨ́ tɨ ra'áa a'ɨ́jna ɨ́ Cáne'a ɨ́ tɨ huamé'ere tɨ́'ɨj caí xɨ huataseíjre ɨ́ chaanaca.

Aˈɨjna ɨ yuˈuxari, aˈii pu aˈɨ́ɨn púˈeen tɨ jetzen téˈeyuˈusiˈi aˈij tɨ ántehuaa seɨj ajta seɨj matɨ́j menaˈa puaˈamé ruuri huateáturaa jemin ɨ Cáneˈa tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.

9 Tɨ puaˈa jaˈatɨ huiteájnamua, chéˈe aˈɨ́ɨn temuaˈa naa tiráanamua.

10 Tɨ puaˈa pɨ́tiˈihuáujxɨˈepɨˈɨntareˈen, mej seɨ́j huateviˈ́iran mej raˈiteáanan, aˈɨ́ɨ mú xaa raatéviˈira. Tɨ puaˈa jaˈatɨ titéecuiˈini chun jɨmeˈe, ayée pu tiúˈujxeˈeveˈe tɨ ayén cheˈatá aˈɨ́jna jɨ́n tiúˈumɨˈɨni. Ayee pu Dios ayén tihuaˈutajé aˈɨ́mej ɨ mej rɨ́ˈɨ tíˈiteseijreˈe ɨ jemin mej mi teˈutáviicuaˈi, mej mi majta ráˈatzaahuateˈe.

11 Netɨ́ˈɨj ni seɨ́j huaseíj ɨ tiˈitɨ tɨ aˈitanej á chuaataˈa. Huaˈapuaca pu aveˈehuájmee tɨ́j cáneˈa. Ayee pu ajta tíˈixaxaˈa tɨ́j ɨ cuˈucuˈu.

12 Aˈɨ́ɨ pu raˈará'astijre aˈɨ́jna jetze meˈecan ɨ tiˈitɨ ɨ taˈamuájca tɨ́j naˈa ɨ tɨ jɨ́n antiújmuaˈaree. Ayee pu caˈanéeri jɨ́n tihuáˈaijteˈe matɨ́j menaˈa mej íiyen seijreˈe chaanaca japua mej mi raateánajche meˈɨ́jna ɨ taˈamuájca tɨ huarúj ɨ tɨ tiˈipuaíjtiˈihuacaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ tɨ huamɨ́ˈɨ.

13 Ayee pu tíˈimɨjhuaca aˈɨ́jna ɨ tɨ ravaɨreˈe mej mi tiˈitɨj jɨ́n rɨ́ˈɨ tiraˈutaseíj. Jee xaa, neˈu, ayée pu tiraayɨ́ˈɨtɨ tɨ taij u eˈicájrɨeni u júteˈe, mejseíiracaˈa ɨ teɨte.

14 Aˈɨ́ɨ pu huáˈacuanamua ɨ teɨte ɨ mej yen seijreˈe íiyen chaanaca japua aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ caˈanírjaˈa ratáˈaca tɨ ayén huáɨrini aˈɨ́jna jetze meˈecan ɨ taˈamuájca. Aj pu ˈi ayén tihuaˈuˈíjca mej mi ratetáahuan tiˈitɨ tévira'a tɨ ayén seijreˈe tɨ́j aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ taˈamuájca, aˈɨ́jna ɨ tɨ tiuˈupuáijtiˈihuacaˈa aˈɨ́jna jɨmeˈe ɨ chun, ajta aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ tɨ huarúj.

15 Ajta aˈɨ́ɨn ɨ taˈamuájca, ayée pu ajta tiraatáˈa aˈɨ́jna ɨ tɨ ravaɨreˈe tɨ́ˈij xɨéjniuˈucari raatátɨsten aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ tévira'a tɨ́ˈij tiuˈutaxáj. Ayee pu ajta tiraatáˈa tɨ aˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈareere tɨ ayén tíhuaˈutaˈaíjteˈen mej raajéˈica jaˈatɨ tɨ naˈa ɨ tɨ caí áˈujcaˈane tɨ raateánajche aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ tévira'a.

16 Aˈɨ́ɨ pu ajta tihuáˈaijteˈe mej mi anaújyuˈuxaxɨˈɨn ɨ rumuájcaˈa jetze naˈari mej araujyúˈuxaxɨˈɨn ɨ rucuaatzi jetze naíjmiˈi ɨ teɨte. Capu tíhuaˈutáˈuuniˈira tɨ puaˈa jaˈatɨ ayén cílieen jɨ́n tiˈitéjvee nusu veˈecán jɨ́n tiˈitéjvee, tɨ puaˈa chíjteaani púˈeen nusu caí aˈij tíˈijviicuaˈi. Capu ajta tɨ puaˈa miyen ruxɨéehua áˈujujhuaˈaneˈen naˈari mej caˈanéeri jɨ́n tíˈimuarɨˈe.

17 Tɨ puaˈa caí jaˈatɨ éˈeyuˈusiˈihua aˈij tɨ ántehuaa aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ naˈari ɨ tɨ jɨ́n tíˈitɨej, capu rɨˈɨríista aˈame tɨ aˈɨ́jna ɨ jaˈatɨ tiˈitɨ huánanan. Capu ajta rɨˈɨríista aˈame tɨ tiˈitɨ huátuaani.

18 Aˈɨ́j pu jɨ́n, ayén tiúˈujxeˈeveˈe tɨ jaˈatɨ rɨ́ˈɨ mé teuúmuaˈaree. Chéˈe aˈɨ́ɨn yaúˈitɨée áˈaraˈani aˈij tɨ huataújmuaˈa aˈɨ́jna ɨ tɨ jɨ́n tíˈitɨej aˈij tɨ ántehuaa aˈɨ́jna ɨ tiˈitɨ. Aˈɨjna ɨ tɨ jɨ́n tíˈitɨej, aˈúu pu aˈuvéˈemej aˈɨ́mej tzajtaˈa ɨ teteca. Ayee pu tíˈitɨej aˈachú arájsevi sieentu japuan huaícate japuan arájsevi.

14

Jɨmeˈen ɨ mej muˈíi mej jéjcuacan jɨ́n tiˈichuíica

1 Netɨ́ˈɨj ni atáneereca'a. ¡Meˈecui xaa! An pu huatéveeca'a aˈɨ́jna ɨ Cáneˈa jɨrí japua ɨ tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Sión. Aˈɨ́ɨ mú majta jamuan meˈánna huatéˈuuca ɨ mej anxíte japuan huaˈapuate japuan muáacua viˈiraˈa ará'ase. Ayee pu téˈeyuˈusiˈihuacaˈa aj huáˈacuaatzeˈe aˈij tɨ ántehuaa aˈɨ́jna ɨ Cáneˈa, ajta aˈij tɨ ántehuaa aˈɨ́jna ɨ tɨ rájyaˈupua.

2 Netɨ́ˈɨj ni ráanamuajriˈi tɨ jaˈatɨ u ta japua tejaˈutaxájtacaˈa. Ayee pu namuajreˈecaˈa tɨ́j jaj tɨ sihuájna caˈanín. Ayee pu ajta namuajreˈecaˈa matɨ́j mej téniuucaˈan huápɨˈɨ. Ajta ɨ niuucari ɨ tɨ jɨ́n tiuˈutaxájtacaˈa, ayée pu namuajreˈecaˈa matɨ́j aˈɨ́ɨme ɨ mej tíˈicuiina aˈɨ́jna jetze ɨ aarpa.

3 Majta miyen tí'ichuiicaca'a seɨj jɨme'e ɨ chuiicari ɨ tɨ jéjcua a'ɨjna jemi ɨ Dios, majta a'ɨmej jemi ɨ mej muáacua ɨ mej ruuri, majta a'ɨmej jemi ɨ vaujsi ɨ mej seité japuan muáacua ará'ase. Capu ja'atɨ raayɨ'ɨtɨhua'a tɨ tiu'utáchuiica a'ɨjna jɨme'e ɨ chuiicari sino a'ɨɨ mu'u ɨ mej anxíte japuan hua'apuate japuan muáacua vi'ira'a ará'ase, ɨ tɨ a'ɨɨn Cáne'a tiu'unájchitaca'a ɨ mej jɨme'en té'echa'ɨɨca'a ɨ Dios jemi. Matɨ'ɨj mi mauj iyá'ujujhua'ane'en íiyen chaanaca japua.

4 A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej caí ti'ihuaújxana'acɨre 'úucate jemi a'iné a'ɨɨ mú urarɨ'eneme'eca jín á'ujujhua'ane'e. A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej miyen á'ujujhua'ane'e a'ɨjna jamuan ɨ Cáne'a a'u tɨ na'a tɨ á'ume. A'ɨɨ pu hua'irájtuaa huá'a tzajta'a a'ɨmej ɨ mej yen seijre'e íiyen chaanaca japua. Ajta a'ɨɨn ɨ Cáne'a, a'ɨɨ pu ayén che'atá na'a huávi'itɨste'esin ɨ Dios jemi tɨj ja'atɨ tiu'utátuiire'esin ɨ Dios jemi a'ɨjna ɨ 'icɨɨri tɨ amuacaí ajtanéj. Jamuan ɨ Dios, a'ɨɨ pu ajta hua'ancuré'evi'itɨ.

5 Ajta a'ɨɨme, camu a'atzu tí'ihua'itaca, sino temua'a mú urarɨ'ene'en seijre'e ɨ Dios jemi.

A'ij mej tiu'utaxájtaca'a ɨ mej huaíca ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua

6 Netɨ'ɨj ni seɨj huaseíj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Júte'e pu rá'ara'aca'a tɨ'ɨj tihua'utá'ixaate'en ɨ niuucari ɨ mej jín huataújtemua'ave'en matíj mej na'a rusén jɨme'e. A'ɨɨ pu rá'ara'aca'a tɨ'ɨj tihua'utá'ixaate'en matíj mena'a pua'amé yen huachéjme i chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, matíj mena'a pua'amé me'ín pú'een ɨ teɨte, matíj mena'a pua'amé ɨ me'ín pú'een ɨ teɨtestemua'ame'en, majta naíjmi'i a'ɨmej ɨ mej seɨcié tí'ixaxa'a.

7 Aj pu 'i ca'anín jín ayén tiu'utaxájtaca'a tɨjín:

—Setá'aj rá'atese'e ɨ Dios, setá'aj seajta rí'ɨ tiraateájtuaani a'iné pu'uri ayén teja'uré'ene a'ájna tɨ jetzen Dios huá'axɨjte'en naíjmi'ica ɨ teɨte. Setá'aj raná'amiche'en a'ɨjna tɨ raatéttaahuaca'a ɨ ta japua, ajta ɨ chaanaca, ajta ɨ jaj tɨ ve'ée, ajta a'u tɨ na'a tɨ huajaíxavi'ijmee.

8 Aj pu 'i seɨj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua ɨ tɨ hua'apua, a'ɨɨ pu cujta'an tiu'uxájtajme'e. Ayen tɨjín:

Single Line Comp —Pu'uri á'ave. Nain pu jín á'ave a'ɨjna ɨ Babilonia a'ɨjna ɨ tɨ hua'utétɨmua'iraste a'ɨjna jɨme'e tɨ huá'a jamuan huateújxana'acɨre matíj mena'a pua'amé seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecantaca'a. Dios pu ajta raatétɨmua'iraste'esin a'ɨjna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ.

9-10 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, a'ɨjna ɨ tɨ huaíca, a'ɨɨ pu ajta cujta'an tiu'uxájtajme'e ca'anín jɨme'e tɨjín:

—Tɨ pua'a hui ja'atɨ raná'amiche'en a'ɨjna ɨ tevi tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, ajta a'ɨjna ɨ tevi, ajta ayén tira'utéca'anen mej rá'usiɨɨmua'an ɨ cuaatzeájra'an jetze nusu muájca'are'ara'an jetze a'ij tɨ ántehuaa a'ɨjna ɨ ti'itɨ ɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, Dios pu ajta raatétɨmua'iraste'esin a'ɨjna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ. Ajta a'ɨɨn ɨ ja'atɨ, ti'itɨ pu hui antí'isin tɨ ayén ráaruuren tɨj a'ɨjna ɨ huá'ave'eri tɨ caí ti'itɨ ranaxca, ɨ mej jín huá'acui'ica. A'ɨɨ pu ajta rajpuaíitzi a'ame ɨ taij jɨme'e, ajta a'ɨjna jɨme'e tɨ ayén té'eeca tɨj tepúusti'i. Ayee pu hui tirajpuaíitzi a'ame huá'a jemi ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ajta a'ɨjna jemi ɨ Cáne'a.

11 'Ajta a'ɨɨn ɨ cɨtzij tɨ ájcɨtziu a'ɨjna jɨme'e ɨ mej jín rajpuaíjtzi, ayée pu hui á'ateeri tɨj na'a rusén jɨme'e tɨ ajcɨtziúuta a'ame. Capu ajta hua'atá'aca mej huaújse'upe'en túja'ari tzajta'a nusu tɨca'ari tzajta'a. Ayee mú hui tirajpuaíitzi muá'aju'u a'ɨɨme ɨ mej rana'amiche me'ɨjna ɨ ti'itɨj, ajta ɨ tevi, matíj mena'a mej miyen ra'ancuré'a ɨ mej jín huá'a jetze ra'uyú'uxa a'ij tɨ ántehuaa a'ɨjna ɨ ti'itɨ.

12 'A'ɨj pu jɨn, Dios ayén tihuá'ajee a'ɨmej ɨ mej rɨ'ɨ tí'iteseijre'e ɨ jemin mej mi te'utáviicua'i, a'ɨmej ɨ mej rá'astijre'e a'ij tɨ tiu'uta'aíjtaca'a ɨ Dios, a'ɨmej ɨ mej majta rá'atzaahuate'e me'ɨjna ɨ Jesús.
13 Netɨ'ɨj ni ráanamuajri'i tɨ ja'atɨ júte'e teje'icáxajtaca'a. Ayee pu tinaatá'ixaa tɨjɨn:
—Patá'aj piyen tira'utéeyu'uxa yee: "Tɨj na'a tɨ yú auca'itɨ a'ame, miché'e rɨ'ɨ titeújmuajte'e a'ɨɨme ɨ mej rá'atzaahuate'e ɨ tavástara'a." Ajta a'ɨɨn ɨ xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ayén tɨjɨn: "Jee xaa ne'u, rɨ'ɨ pu Dios tihua'utá'a a'iné pu'uri rɨ'ɨrí mej huaújse'upe'en, mej mi caí ché'e ti'itɨ jɨn á'aviicua'ire'e, a'iné pu'uri tihua'ucɨ'ɨ ɨ mej raamuá'itɨ me'ɨjna jɨme'e mej tiu'umuárɨej."

Ɨ tɨ chuej japua tiú'ucɨire

14 Netɨ'ɨj ni neajtahua'a atáneereca'a. ¡Me'ecui xaa! A'ɨj nu huaseíj ɨ jaitɨri tɨ cuaiina. Seɨj pu ajta a'ɨɨn japuan újcatii tɨ ayén seijre'eca'a tɨj teáata'a. A'ɨɨ pu curuun uteárujte'ecaa tɨ oro jɨn taavíjhuaca'a, ajta ru'itéchueeca'a ruriɨ'ɨríinta'a púјme'en ɨ chun tɨ aicaújtuta tɨ ajta temua'a naa te'entámiɨɨmɨ.
15 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e a'uun a'irájraa u teyujta'a. A'ɨɨ pu ca'anín jɨn ayén tiraatajé a'ɨjna tɨ jaitɨri japua án á'ujcatii tɨjɨn:
—Patá'aj hui mɨ chun jɨn raaré'eveijche ɨ tɨ ari tí'icɨire, patá'aj tiu'uré'atzaana, a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene ɨ pej jetzen tiu'uré'atzaana. Pu'uri hui jeíhua tí'icɨire, ajta ari huaré'eca'anaca'a ɨ chaanaca japua.
16 Ajta a'ɨɨn ɨ tɨ jaitɨri japua án á'ujcatii, a'ɨɨ pu ca'anín jɨn tiu'uré'eveijcheca'a ɨ chaanaca japua, ajta tiu'uré'etzaj tɨj na'a tɨ tiú'ucɨireca'a.
17 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e ajta a'uun e'irájraa u teyujta'a. A'ɨɨ pu ajta ru'itéchueeca'a seíj ɨ chun tɨ aicaújtuta, tɨ ajta temua'a naa te'entámiɨɨmɨ.
18 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, a'uun e'irájraa a'u tɨ a'utéjvee a'ɨjna ɨ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ a'ɨjna jɨn antiújmua'aree ɨ taij jɨme'e. Aj pu 'i ayén tiraatajé a'ɨjna ɨ tɨ ru'itéchueeca'a ɨ chun tɨ aicaújtuta, tɨ ajta antámiɨɨmɨ. Ayen tɨjɨn:
—Patá'aj hui raaré'eveijche, pajta rájseɨre'en ɨ táca'ira'an ɨ pi'ista tɨ a'uun a'uvéjme ɨ chaanaca japua a'iné pu'uri cuasi a'ɨjna ɨ uuva.
19 Jɨme'en pu'u ayén tiraata'ixaa, aj pu 'i a'ɨɨn ayén raaré'eveijcheca'a ɨ chaanaca japua, ajta rájseɨj a'ɨjna ɨ tɨ tiú'ucɨireca'a ɨ chaanaca japua. Aj pu 'i a'uun ya'ucáahua'axɨ a'ɨjna tzajta'a ɨ mej jɨn rajaachi ɨ uuva a'u tɨ Dios ya'ujáche a'ɨjna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ.
20 Aa mú ya'ujáche á pua'acié á chajta'a. Xúure'e pu airámɨ'ɨyeca'a a'ɨjna ɨ mej rá'ajache. Temua'a pu te'utɨ'ɨ já'araa. Ayee pu te'utɨ'ɨ a'utí ɨmuá a'atá'ase ɨ xáachime'ara'an jetze ɨ cahuaayu'u. Ajta, ayée pu a'uyaúucan japua huamɨ'ɨyéjraa a'achú cumu huaíca ciento kilómetros.

15

A'ɨɨme ɨ mej ta japua tí'ivaɨre'e, ajta ɨ puaíjtzi tɨ aráhua'apua

1 Netɨ'ɨj ni neajtahua'a seíj huaseíj ɨ tɨ ta japua jeíhua ruxe'eve'e. Jé'ecan nu rɨ'ɨ tira'utaseíj. A'ii mú a'ɨɨn pú'een ɨ mej tí'ivaɨre'e u ta japua, ɨ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨj mú jɨn antiújmua'aree me'ɨjna jɨme'e ɨ puaíjtzi ɨ tɨ ayén ará'ase a'achú cumu aráhua'apua. A'ii pu a'ɨɨn pú'een ɨ tɨ nain jɨn te'entipuá'ajte ɨ tɨ jíme'en Dios ayén puaíjtzi hua'utá'asin a'ɨjna jɨme'e tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ.
2 Netɨ'ɨj ni ti'itɨ huaseíj. Naa pu tí'imesti. Aa pu a'umuáanijme'ecaa, cu xɨee viidrio na'a, taij tɨ tzajta'an seijre'e. Majta a'ɨɨme ɨ mej raatéemua'itɨ me'ɨjna ɨ tevi tɨ huápɨ'ɨ tesi'ire'e, majta ɨ tevi tɨ ravaɨre'e, majta ɨ tɨ jɨn ti'itɨée á'aye'i ɨ tɨ jɨn ayén ántehuaa, a'úu mú huaté'uuca'a a'utí e'eve'e'ástɨme a'ɨjna ɨ viidrio

tɨ amuáanijmee. A'ɨ́ɨ mú te'ité'ɨ'ɨca'a rumuájca'a jetze me'ɨ́jna ɨ́ aarpa tɨ Dios hua'utapuaíjve mej mi me'ɨ́jna jɨ́n tiu'utácuiina ɨ́ amɨ́n.

3 Majta miyen me'ɨ́jna jɨ́n tí'ichuiicaca'a me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ Moisés tɨ tí'ivaɨre'eca'a ɨ́ Dios jemi, majta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ huarɨ́j ɨ́ Cáne'a. Miyen tɨjɨ́n:

Jé'ecan pej huápɨ'ɨ rɨ́'ɨ naa huarɨ́j
patɨ́'ɨj tu'irájtuaa mú'ee, tavástara'a,
mɨ pej Dios pú'een, pej pajta nain jɨ́n antí'amua'aree.
A'ɨ́j tu jɨ́n rɨ́'ɨ te'utaseíj.
Tɨ́j na'a a'ij pej rɨcɨ, xɨ́'epɨ'ɨn pej rɨcɨ,
pajta tzáahuati'ira'a jɨ́n raaxɨ́'epɨ'ɨntare'e,
mɨ pej piyen tí'aijta
tɨ́j na'a tɨ yú auca'itɨ́ a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

4 Naími'i mú miyen rɨ́'ɨ timuaateájtuaani,
majta rɨ́'ɨ timuaatá'asin, mú'eetzi,
mɨ pej tavástara'a pú'een,
a'iné mú'ee pej aseíj rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ́ Dios jemi.
Naíjmi'i ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, a'ɨ́ɨ mú a'uvé'eju'u muá'aju'u
mej mi muaateánajche,
a'iné pepu'uri tíhua'utaseíjrate pej piyen xɨ́'epɨ'ɨn huarɨ́j a'ij tɨ tiraavíjte'e.

5 Netɨ́'ɨj ni atáneereca'a tɨ pua'a ari te'entácuuni'i u teyujta'a a'u tɨ e'irácatii a'ɨ́jna ɨ́ tɨ te'anxájta a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ Dios.

6 Matɨ́'ɨj mi me'uun a'iráacɨ u teyujta'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ta japua tí'ivaɨre'e ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase. Mu'uri ráatɨsime'e ɨ́ puaíjtzi ɨ́ tɨ ajta aráhua'apua ará'ase. Cɨ́ɨxuri mú majta ti'itechée tɨ mé'e ti'itetáatɨye'i temua'a naa. Majta mú avé'ejɨ'ɨcɨ'ihuajme'ecaa án rútaviitze'e puaasi jɨme'e tɨ oro jɨ́n taavíjhua.

7 Ajta seɨj ɨ́ mej muáacua ɨ́ mej ruuri, a'ɨ́ɨ pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨ́mej ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase a'ɨ́jna ɨ́ tuxa'a ɨ́ tɨ avé'ejɨstijmee ɨ́ tɨ jɨ́n huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ́ Dios ɨ́ tɨ i'irúuri rusén jɨme'e. Seɨj ajta seɨj pu hua'uré'e'ɨ'ɨpɨ'ite a'ɨ́jna ɨ́ tuxa'a.

8 Aj pu 'i temua'a téjcɨtziujtareca'a u teyujta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ muáriɨ'eri'ire'araan ɨ́ Dios. Ajta, jeíhua pu huápɨ'ɨ huatátzareajraa. Aj pu 'i temua'a te'uhuájɨsteca'a u teyujta'a a'ɨ́jna ɨ́ cɨtzij. Capu ché'e huatáriɨ'ɨristareca'a tɨ seɨj a'uun a'uteárute u teyujta'a ajta mena'a caí ra'antipuá'ajte'en ɨ́ mej aráhua'apua ará'ase mej puaíjtzi hua'utá'an ɨ́ tɨ ajta aráhua'apua ará'ase.

16

Ɨ cutzape'e tɨ a'ɨ́jna jɨ́n avé'ejɨste a'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ

1 Netɨ́'ɨj ni seɨj huaseíj ɨ́ ja'atɨ tɨ a'uun a'utéveeca'a u teyujta'a. Tɨ'ɨquí ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Sericu, setá'aj hui á ya'ucáxɨre'en ɨ́ chaanaca japua tɨ́j na'a ɨ́ tɨ avé'ejɨsti ɨ́ cutzape'e jetze ɨ́ tɨ aráhua'apua ará'ase mej mi ráamua'aree tɨ huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ́ Dios.

2 Jíme'en pu'u ayén tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna, aj pu 'i seɨj u a'uvé'emej. Tɨ'ɨquí á ya'ucájrɨe ɨ́ chaanaca japua ɨ́ cutzape'e jetze tɨ aramuáacua. Aj pu 'i huá'a japua rájve a'ɨ́jna ɨ́ tɨ jɨ́n i'icá'atzata ɨ́ tɨ a'ij pua'a té'eeca, ajta ɨ́ tɨ a'ij pua'a seijre'eca'a. Ayee pu tihuá'uruu a'ɨ́mej tɨ huá'a jetze té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ ti'itɨ, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej raateánajcheca'a.

3 Ajta, ɨ́ tɨ hua'apua, a'ɨ́ɨ pu ajta á ya'ucájrɨe ɨ́ cutzape'e ɨ́ tɨ aramuáacua japuan ɨ́ jaj tɨ ve'ée. Jíme'en pu'u ayén huarɨ́j, aj pu 'i seɨcɨé huaújruu ɨ́ jaj tɨ́j xúure'e tɨ

airámɨˈɨyecaˈa tevi jetze tɨ huamíˈɨ. Ajta, naíjmiˈi ɨ́ mej jaj tzajtaˈa chejcaˈa, aˈɨ́ɨ mú huácuii.
4 Ajta ɨ́ tɨ huaíca, aˈɨ́ɨ pu á yaˈucájrɨe aˈɨ́jna ɨ́ seɨj ɨ́ tɨ cutzapeˈe jetzen aramuáacua ɨ́ játeˈana tzajtaˈa, ajta japuan aˈu tɨ eˈejaíjxajme. Jɨ́meˈen puˈu ayén huarɨ́j, tɨ́j naˈa tɨ tíˈiseijreˈe seɨcɨé pu huaújruu tɨ́j xúureˈe.
5 Netɨ́ˈɨj ni ráanamuajriˈi ɨ́ tɨ aˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈaree ɨ́ jaj, aˈɨ́ɨ pu ayén tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Xɨ́ˈepɨˈɨn pej hui huarɨ́j peˈɨ́jna jɨmeˈe pej huaˈuxɨ́jte, múˈee, mɨ pej jéjcua ɨmuá seijreˈecaˈa, pajta íjii pej pauj seijreˈe.
6 ’Naa pu hui xɨ́epɨˈɨn aˈiné aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca muˈuri huáˈucuii aˈɨ́mej ɨ́ mej múˈeetzi jemi rɨ́ˈɨ tíˈiteseijreˈe, majta aˈɨ́mej ɨ́ mej múˈeetzi jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa. Aˈɨ́j pej jɨ́n peri huaˈutáˈa mej majta xúureˈe huayéˈen. Ayee mú hui éeniˈicɨˈe raˈantimuáˈitɨ.
7 Netɨ́ˈɨj ni ráanamuajriˈi tɨ jaˈatɨ tɨ aˈuun aˈutéveecaˈa jetzen aˈu mej tejéˈemuaɨˈɨvajtaca. Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa tɨjɨ́n:
—Jee xaa neˈu, tavástaraˈa, mɨ pej Dios púˈeen, mɨ pej hui pajta nain jɨ́n antíˈamuaˈaree. Tzáahuatiˈiraˈa pej jɨ́n huáˈaxɨjteˈe. Naa pu tiraavíjteˈe aˈij pej tihuaˈutáˈa.
8 Ajta ɨ́ tɨ muáacua, aˈɨ́ɨ pu á yaˈucájrɨe ɨ́ cutzapeˈe aˈɨ́jna japua ɨ́ xɨcaj. Ajta ayén tiraatáˈa aˈɨ́jna ɨ́ xɨcaj tɨ huáˈutaˈixɨˈɨri.
9 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca, huáˈataixɨˈɨ aˈɨ́jna jɨmeˈe tɨ huápɨˈɨ téjxɨcacaˈa. Majta aˈij puaˈa tiraatajé ɨ́ Dios ɨ́ tɨ aˈɨ́jna jɨ́n antiújmuaˈaree tɨ puaíjtzi huaˈatáˈaca. Camu raatéxɨeehuataca'a aˈɨ́jna tɨ aˈij puaˈa een aˈij mej rɨcɨ, camu majta rɨ́ˈɨ tiraatáˈa ɨ́ Dios.
10 Ajta ɨ́ teˈanxɨ́vi, aˈɨ́ɨ pu ajta á yaˈucájrɨe aˈɨ́jna ɨ́ cutzapeˈe aˈɨ́jna japua aˈu tɨ eˈecájca aˈɨ́jna ɨ́ tiˈitɨ tɨ aˈij puaˈa een. Jɨ́meˈen puˈu ayén huarɨ́j, huápɨˈɨ pu huateátɨcaˈareca'a aˈu tɨ tejéˈaijta. Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ teteca, aˈɨ́ɨ mú aváˈujcheˈeveˈe ɨ́ runeanu jetze meˈɨ́jna jɨmeˈe mej jeíhua huápɨˈɨ rajpuaíjtzicaˈa.
11 Majta jeíhua mú aˈij puaˈa tiraatajé meˈɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ ta japua éˈeseijreˈe meˈɨ́jna jɨmeˈe mej jeíhua huápɨˈɨ rajpuaíjtzicaˈa. Camu majta aˈatzu raatéxɨeehuataca'a aˈij mej rɨjcaa tɨ aˈij puaˈa een.
12 Ajta ɨ́ tɨ arájsevi, aˈɨ́ɨ pu ajta á yaˈucájrɨe ɨ́ cutzapeˈe aˈɨ́jna japua ɨ́ játeˈana ɨ́ tɨ veˈée tɨ ayén téjaˈarájtehuaa tɨjɨ́n Eufrates. Jɨ́meˈen puˈu ayén huarɨ́j, aj pu ˈi nainjapua ateáxɨˈɨ ɨ́ játeˈana. Ayee pu ˈeen jɨ́n ateáxɨˈɨ mej mi antácɨɨne aˈɨ́ɨme ɨ́ mej tíˈaijta aˈu tɨ ˈeíjninei ɨ́ xɨcaj.
13 Netɨ́ˈɨj ni huaˈuseíj ɨ́ mej huaíca ɨ́ mej aijneájxɨ huáˈateniˈitzeˈe aˈɨ́jna ɨ́ cuˈucuˈu, ajta aˈɨ́jna ɨ́ tiˈitɨ tɨ aˈij puaˈa een, ajta aˈɨ́jna tɨ huáˈa jetze meˈecan tíˈixaxaˈa huaˈitzi jɨmeˈe. Ayee mú seijreˈecaˈa matɨ́j teecujse. AˈiI mú aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej aˈij puaˈa ˈeen.
14 AˈiI mú majta aˈɨ́ɨn púˈeen ɨ́ xɨéjniuˈucari ɨ́ mej tiyaaruˈu jetze ajtémeˈecan. Aˈɨ́ɨ mú áˈujujhuaˈan nainjapua ɨ́ chaanaca mej mi huáˈajseɨreˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej tíˈaijta íiyen chaanaca japua mej mi huaténeˈuseˈen aˈɨ́jna xɨcáaraˈan tɨ huápɨˈɨ ruxeˈeveˈe tɨˈɨj aˈɨ́ɨn huataseíjreˈen ɨ́ Dios tɨ nain jɨ́n antiújmuaˈaree.
15 Ayee pu tɨjɨ́n: “MeˈecuI xaa, yee nu hui uvéˈenejsin tɨ́j nahuaˈari tɨ avíitzi jɨ́n aˈuteáruˈipi ɨ́ huáˈa chiˈita. RɨˈɨI pu tiraatáˈa aˈɨ́jna tɨ aˈatánee, ajta jɨ́n tiˈitéechen tɨˈɨj caí muaˈaviˈi áˈucheˈecaneˈen, mejseiíra ɨ́ teɨte ɨ́ tɨ jɨ́n tíˈitéviˈiraˈa.” Ayee pu tiuˈutaxájtacaˈa.
16 Majta aˈɨ́ɨme ɨ́ mej huaíca, aˈúu mú huáˈajseɨj aˈujna jáˈahuaˈa tɨ ayén téjaˈarájtehuaa huaˈaniuuca jɨmeˈe ɨ́ hebreos tɨjɨ́n Armagedón.
17 Ajta ɨ́ tɨ aráhuaˈapua, aˈɨ́ɨ pu á yaˈucájrɨe ɨ́ cutzapeˈe. Jɨ́meˈen puˈu ayén huarɨ́j, aj pu ˈi seɨj caˈanín jɨ́n tiuˈutaxájtacaˈa tɨ aˈuun aˈutéveecaˈa teyujtaˈa.

A'ujna, a'u tɨ a'utéjvee ɨ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨjɨ́n:

—Pu'uri icu, antipuá'areca'a.

18 Matí'ɨj mi huatémaxcava'axɨ, majta téniuuca'a. Jéihua pu ajta tí'ica'arajnaca'a. Ajta jé'ecan huápɨ'ɨ huateújca'atzɨjxɨ ɨ chaanaca. Tɨ́j na'a tɨ yú e'iré'ene mej yen huataseíjre ɨ teteca íiyen chaanaca japua, capu ja'anáj ayén huateújca'atzɨjxɨ. Jé'ecan pu huápɨ'ɨ xaa huateújca'atzɨjxɨ.

19 Ajta a'ɨ́jna ɨ chajta'a ɨ tɨ ve'ée, huaíca pu autátzi'iteca'a. Ajta é'evatzɨjxɨ ɨ huá'achajta'a ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan. A'ɨ́ɨ pu Dios, ajta ra'utámua'areeri'i a'ujna u Babilonia tɨ́'ij puaíjtzi raatá'an tɨ́'ij tí'iracɨ'ɨti ɨ tɨ jɨ́n huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ Dios.

20 Ajta tɨ́j na'a a'u tɨ e'eráahuachi ɨ jaj tzajta'a, a'ɨ́ɨ pu e'ehuaújpua'arixɨ. Capu ajta ché'e seijre'eca'a a'u tɨ á'ujɨ́rime.

21 Majta mú téetej cáavatzɨ, temua'a mevivejmé'e. Temua'a pu tijetéjme'ecaa a'achú cumu huaícate kiilu. A'ɨ́mej pu japua rájve ɨ teteca. Majta a'ɨ́ɨme ɨ teteca, a'ij mú pua'a tiraatajé me'ɨ́jna ɨ Dios me'ɨ́jna jɨme'e ɨ téetej a'iné jeíhua mú rajpuaíjtzica'a mej miyen cáavatzɨ ɨ téetej.

17

Dios pu ra'ujxɨ́jte a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ rutuaaca'a

1 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, tɨ ajta seɨ́j huiteátɨica'a ɨ cutzape'e tɨ aráhua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ pu mú a'uvé'emej, ajta ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Iiya'a jíi, nee nu muaataseíjrate'esin a'ɨ́jna tɨ jɨ́n Dios ra'uxɨ́jte'en a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a, tɨ ajta ramuá'itɨca'a ɨ tumin ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ a'uun á'ujca ɨ jaj japua tɨ ve'ée.

2 'Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú huateújxana'acɨre me'ɨ́jna jamuan ɨ 'ɨ́ita'a. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej íiyen huachéjme chaanaca japua, a'ɨ́ɨ mú majta huateájta'arua me'ɨ́jna jɨme'e tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén hua'utá'a mej majta jamuan ti'ihuaújxana'acɨra'aten.

3 Aj pu 'i a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, a'ɨ́ɨ pu neja'uví'itɨ a'ɨ́jna a'u tɨ caí é'e ti'itɨ. A'uu nu 'ɨ́ita'a huaseíj tɨ a'ɨ́jna japua á'ujcatii ɨ ti'itɨ tɨ pa'u. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ ti'itɨ, jeíhua pu jetzen é'eyu'usi'ihuaca'a ɨ tɨ jɨ́n ayén ántehuaaca'a, tɨ ajta jɨ́n a'ij pua'a tí'ijxa ɨ Dios. Arahua'apuáca pu huíjmu'uu a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ, ajta tamuáamuata'a pua'améca ave'ehuájmee.

4 Tí'inacamua ɨ tɨ ti'itéechen, ajta cɨ́j caj tí'ipa'u. Jéihua pu huápɨ'ɨ ucárujti'ihuaca'a a'ɨ́jna ɨ tɨ oro jɨ́n taavíjhua, ajta tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, ajta perla ti'itɨ. A'ɨ́ɨ pu ajta ru'iteátɨica'a ɨ cutzape'e ɨ tɨ oro jɨ́n taavíjhua. Ajta a'ɨ́jna jetze ɨ cutzape'e, ti'itɨ pu avé'ejɨsti ɨ tɨ tiú'uxana'avi'iste'e, ajta ɨ tɨ jɨ́n huateújxana'acɨre a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a.

5 Ajta ayén té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ cuaatzeájra'an jetze a'ij tɨ ántehuaa.

Neajta inee, canu yaú'itɨée na'araa ne'ɨ́jna ɨ niuucari tɨ jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a tɨ jɨ́me'en yee: "Babilonia, ɨ tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéjvee. Hua'ana'ana a'ɨ́mej ɨ 'uuca ɨ mej ramuá'itɨcɨ ɨ tumin ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ jetzen a'uun a'uvé'emej ɨ tɨ tiú'uxana'avi'iste'e íiyen chaanaca japua."

6 Netí'ɨj ni raaseíj tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a tahuáaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ hua'axuure'e a'ɨ́ɨme ɨ mej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'e ɨ Dios jemi, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej huácuiihuaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej rá'astijre'e me'ɨ́jna ɨ Jesús. Jé'ecan nu a'ij te'utaseíj netí'ɨj raaseíj.

7 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—¿A'iné 'een jɨ́n piyen te'utaseíj? Nee nu muaatá'ixaate'esin a'ij tɨ huataújmua'a a'ɨ́jna tɨ caí ámitɨeere'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ 'ɨ́ita'a, ajta a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ

tɨ japuan avé'eca, ɨ tɨ ajta arahua'apuáca huíjmu'uu, ajta tɨ tamuáamuata'a ave'ehuájmee.

8 'A'ɨjna ɨ ti'itɨ pej hui raaseíj, a'ɨ́ɨ pu ajmí'i huataseíjre, ajta íjii, capu ché'e ye'e já'ahua'a. Ajta, aúche'e pu a'itaméj a'ujna a'utí e'etécun tɨ caí a'ij ámitɨeere'e a'achú tɨ ucátee. Méjca'i huáyee pu ajta á'apua'aren a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej yen huachéjme íiyen chaanaca japua, ɨ mej caí é'eyu'usi'ihuaca'a a'ɨ́jna jetze ɨ yu'uxari a'ij mej ántea'arua, a'ɨ́jna ɨ yu'uxari tɨ jéjcua ɨmuá jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a matíj mena'a pua'amé ruuri huateáturaa ɨ Dios jemi, ayée mú rí'ɨ tiya'useíira muá'aju'u matí'ɨj raaseíj me'ɨ́jna ɨ ti'itɨ a'iné a'ɨ́ɨ pu ajmí'i huataseíjre, ajta a'ájná'ɨmua í'iruurica'a, ajta caí ché'e mé iye'ahua'a. Ajta, aúche'e pu huataseíjre'esin.

9 'A'ijna ɨ niuucari, tɨ hui ja'atɨ yaú'itɨée á'ara'ani, ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́jna jetze tiú'umua'ati temua'a naa. A'ɨjna ɨ tɨ arahua'apuáca huíjmu'uu, ayée pu hui huataújmua'a tɨjɨ́n: A'ɨjna ɨ jɨrí tɨ aráhua'apua ará'ase tɨ japuan á'ujca a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a.

10 'A'ɨ́ɨ mú majta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej tí'aijta, ɨ mej majta aráhua'apua ará'ase. Mua'anxɨ́vi ɨ mej meri á'upua'areca'a. Seɨj pu'u auj ti'itɨ jɨ́n ti'itéjvee. Ajta ɨ seɨj, capu xɨ seijre'e. Ɨ tɨ ayén huataseíjre'esin, ayée pu hui tiú'ujxe'eve'e tɨ cíj na'a caj té'eteevi'in.

11 'Ajta, a'ɨ́ɨn ɨ ti'itɨ tɨ ajmí'i huataseíjre, ajta íjii capu ché'e ye'e já'ahua'a, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ ta'aráhuaiica. A'ɨ́ɨ pu ajta huá'a jetze ajtéme'ecan a'ɨ́mej ɨ mej aráhua'apua ará'ase. A'ɨ́ɨ pu hui ajta á'apua'aren.

12 'Ajta a'ɨ́jna ɨ tɨ tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ayée pu hui huataújmua'a tɨjɨ́n tamuáamuata'a mú ará'ase ɨ mej tí'aijta. Majta a'ɨ́ɨme, camúu xɨ me'ɨ́jna jɨ́n tite'enteájrupi mej mi tiu'uta'aíjta. Maúche'e mú ra'ancuré'asin mej mi cíj mena'a caj tité'eteevi'in a'achú cumu seíj hora mej tiu'uta'aíjta jamuan ɨ ti'itɨ.

13 'Naíjmi'i mú miyen ruxɨ́'ej tí'imua'atze. Majta mej raatátuiire'en me'ɨ́jna ɨ ti'itɨj matíj mena'a ɨ mej jɨ́n antiújmua'aree, ajta ɨ huá'amuarɨ'eri'ira'a.

14 A'ɨ́ɨ mú hui raaténe'usi'ite'esin me'ɨ́jna ɨ Cáne'a.

'Ajta a'ɨ́ɨn ɨ Cáne'a, a'ɨ́ɨ pu hua'utémua'itɨ a'iné a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tavástara'a ɨ tɨ ajta tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ tɨ hua'avásta'a pú'een ɨ teɨte. A'ii pu hui ajta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tajtuhuan tɨ naíjmi'ica tí'aijte'e ɨ seica ɨ tajtúhuaani. Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej jemin seijre'e ɨ Cáne'a, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tɨ hua'utajé, tɨ ajta hua'antíhuau. A'ii mú majta a'ɨ́ɨn pú'een ɨ mej caí até'ɨtzea'ara ɨ jemin.

15 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—A'ɨjna ɨ jaj tɨ ve'ée ɨ pej hui raaseíj, ɨ tɨ ajta japuan á'ujca a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ramuá'itɨcɨ ɨ tumin ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e, a'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ teɨtestemua'ame'en a'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a, majta ɨ teɨtejra'an, majta ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, ɨ mej majta seíj jɨ́n tí'ixaxa'a ɨ niuucari.

16 'Ajta a'ɨ́jna tɨ tamuáamuata'a ave'ehuájmee, ɨ mej tí'aijta a'ɨ́jna jamuan ɨ ti'itɨ, a'ɨ́ɨ mú rájcha'ɨ́ɨre'e muá'aju'u me'ɨ́jna ɨ 'ɨ́ita'a tɨ ramuá'itɨcɨ ɨ tumin ɨ ruhuá'ira'a jɨme'e. Majta hua'aré'e'itixɨ'ɨsin ɨ teɨte ɨ mej rá'ajaahuate'eca'a. Majta ca'anéeri jɨ́n tiracá'ari'ira tíj na'a ɨ tɨ ti'itéechen. Majta raatécɨ'ɨme ɨ huá'ire'ara'an. Majta ra'ateátaira.

17 'Ayee pu té'eme, a'iné Dios pu ayén ca'anírja'a hua'utá'asin mej mi miyen tira'ará'asten a'ij tɨ a'ɨ́ɨn tí'ijxe'eve'e me'ɨ́jna jɨme'e mej ruxɨ́'ej mena'a tiú'umua'ati. Majta raatátuiire'en ɨ ti'itɨ jemi matíj mena'a ti'itɨ ɨ mej jɨ́n antiújmua'aree. Ayee mú raruuren ajta na'a caí ayén te'araúrasten a'ij tɨ Dios ari tiraataxájtaca'a.

18 'Ajta, a'ɨjna ɨ 'ɨíta'a ɨ pej raaseíj, a'ii pu a'ɨíɨn pú'een ɨ chajta'a tɨ ve'ée ɨ tɨ tihuá'aijte'e a'ɨímej ɨ tajtúhuaani ɨ mej ti'itɨ jɨ́n títetateí a'u tɨ na'a íiyen chaanaca japua. —Ayee pu tinaatá'ixaa a'ɨíjna ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e.

18

A'uu pu é'evatzɨjxɨ a'ujna u Babilonia

1 Neajta seíj huaseíj ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. Aa pu ta japua ve'ecáme'ecaa a'ɨíjna. Jéihua pu huápɨ'ɨ ti'itɨj jɨ́n antiújmua'aree. Nain japua pu ajta huatátzareajraa íiyen chaanaca japua a'ɨíjna jɨme'e tɨ tétaave'e á ru jetze.

2 Aj pu 'i ca'anín jɨ́n huajíjhuaca'a ayén tɨjɨ́n:

—Pu'uri hui é'evatzɨjxɨ, pu'uri xaa hui é'evatzɨjxɨ a'ujna u Babilonia, ɨ chajta'a tɨ vivéjme. Mu'uri hui me'uun a'uchéjme a'ɨíme ɨ tiyaaru'u. Pu'uri ajta huá'achi'i pú'een ɨ xɨéjniu'ucari ɨ mej xána'avisi'i seijre'e. A'uu mú 'é'e á'aseca, matíj mena'a pua'amé ɨ pina'ase ɨ mej xána'avisi'i seijre'e, ɨ tej caí a'atzu huá'axe'eve'e.

3 'Ayee pu hui tiráaruu, a'iné a'ɨí pu ca'anírja'a hua'utá'a matíj mena'a pua'amé ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan mej mi miyen che'atá mena'a a'ij pua'a huárɨni tíj ajta huaríj a'ɨíjna ɨ Babilonia. A'ɨíj pu hui jɨ́n Dios ayén che'atá na'a puaíjtzi tihua'utá'asin a'iné jé'ecan pu huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ a'ɨíjna ɨ Dios. A'ɨíme ɨ mej íiyen tí'aijta ɨ chaanaca japua, matíj mena'a pua'amé jamuan huateújxana'acɨre. Majta a'ɨíme ɨ mej tí'itua'araca íiyen chaanaca japua, a'ɨí mú hui meri huateújchijteaanitaca'a me'ɨ́jna jɨme'e mej jeíhua huápɨ'ɨ tí'inecua'atzeca'a mej huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨica a'ɨíme. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨíjna ɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e.

4 Netí'ɨj ni seíj huánamuajri'i tɨ júte'e teje'icáxajtaca'a ayén tɨjɨ́n:

—Setá'aj hui se'uun huirácɨine mɨ sej neteítestemua'a pú'een, sej si caí seajta siyen auté'ɨtzen tíj a'ɨíjna, tɨ ij caí puaíjtzi amuaatá'an ɨ Dios a'ij tɨ a'ɨíɨn raatá'asin a'ɨíjna ɨ 'ɨíta'a.

5 'Jee xaa, a'ɨíjna ɨ tɨ jɨ́n ayén huaríj, a'ɨí pu hui ari nain jɨ́n auteájturaa ɨ Dios jemi. Pu'uri xáahuí ámitɨeere'e íjii u ta japua Dios tɨ é'eseijre'e. Ajta a'ɨíɨn Dios, a'ɨí pu ari ra'utámua'areeri'i tíj na'a tɨ jɨ́n a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨí.

6 'Ché'e ayén tí'iracɨ'ɨti tíj ajta a'ɨíɨn puaíjtzi tihua'utá'a ɨ tɨ hua'utéemua'itɨ. Ché'e ajta hui hua'apua tiu'utanájchita tíj na'a seíj jɨme'e tɨ ayén huaríj tɨ a'ij pua'a een. Ajta a'ɨíɨn ɨ vaasu tɨ jetzen raye'eca a'ɨíjna tɨ jɨ́n huateújtɨmua'ira, ché'e hui ayén ra'avé'ejɨsten a'ɨíjna jɨme'e ɨ tɨ hua'apua ará'ase ɨ tɨ jɨ́n huateátahuan.

7 'A'ɨí pu hui ahuáujtzaahua ruseíj, ajta huataújseijrataca'a a'ɨíjna jɨme'e tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨica'a. Ché'e ruxí'ej na'a tiráacɨ'ɨti tí'ij rajpuaíitzi á'ara'ani, ajta tɨ huataújxɨeemɨste'en. Ayee pu hui ti'ixa ɨ ru tzajta'a tɨjɨ́n yee: "A'ɨí pu a'ɨíjna jɨ́n ti'itéjvee ɨ 'ɨíta'a tɨ tí'aijta, ajta ayén tɨjɨ́n tɨ caí ruseíjtaca'a, tɨ caí ja'anáj ruxɨeemíjte'e a'ame."

8 'A'ɨíj pu hui jɨ́n ca'anacan japuan rávaɨjtzi seíj xɨcaj jɨme'e tɨ rajpuaíitzi á'ara'ani. Aj pu xaa tijcuí'ini, ajta ruxɨeemíjte'e a'ame. Ajta ayén tirajpuaíitzi a'ame tujri jɨme'e. Ajta huateáta'iri'ihua, a'iné jeíhua pu raayí'ɨtɨ ɨ rumuárɨ'eri'ire'ara'an jɨme'e ɨ tavástara'a, a'ɨíjna ɨ Dios tɨ ra'uxíjte'en. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨíjna ɨ ja'atɨ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e.

9 Ajta a'ɨíme ɨ tajtúhuaani ɨ mej tí'aijta íiyen chaanaca japua, ɨ mej majta jamuan huateújxana'acɨre, majta jamuan huateújchijteaanitaca'a, matí'ɨj raaseíj a'utɨ é'ejcɨtziu a'ɨíjna jɨme'e tɨ teátaasin, a'ɨí mú ruyeinixɨ'ɨn, majta jíjhuan me'ɨ́jna jɨme'e ɨ chajta'a.

10 Majta me'ín, á mú ɨmuá a'uhuístɨra'asin me'ínja jɨme'e mej rátziɨɨne'e í tɨ jín rajpuaíitzi a'ame. Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tɨjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee mɨ hui pej chajta'a pú'een tɨ ve'ée, mɨ pej jeíhua ti'itɨj jín antí'amua'aree, mɨ pej hui Babilonia pú'een, seíj xɨcaj pu jín ayén teja'uré'ene tɨ Dios ma'uxíjte'e.

11-12 Majta a'íɨme í mej tí'itu'araca íiyen chaanaca japua, a'íɨ mú majta ruyeinixɨ'ɨn, majta ruxɨeemíjte'e muá'aju'u me'ínja jɨme'e í chajta'a a'iné capu ché'e mé'e ja'atɨ tɨ tihuá'unanai í mej tí'itua'araca ti'itɨ tɨ na'a mej tí'itɨcɨ, tɨ pua'a oro, nusu plata, na'ari tetej tɨ temua'a tí'ijnajche, ti'itɨ perla. Majta seica cíɨxuri tí'itua'araca. Capu ché'e ja'atɨ tihuá'ananairan í tɨ tí'imesti, í tɨ nacamua, tɨ ta'atí, tɨ pa'u. Camu majta ché'e huá'ananaira muá'aju'u í cɨyej mej tu'araca tɨ jeíhua tí'ijnajche na'ari ti'itɨ cobre nusu tepúusti'i nusu a'ínja í tetej í mej racaamete, í mej jín te'entámɨɨmɨte'en í tepuaij na'ari í chun.

13 Camu majta ché'e miyen tihuá'ananairan í mej cua'ira tijnájchite'en ti'itɨ tzencá, na'ari ti'itɨ tɨ na'a tɨ naa té'eeca nusu cuaane'e na'ari ti'itɨ mirra, na'ari cuaane'e tɨ cuaiina, ti'itɨ nahuáj, na'ari aceite, na'ari hariina tɨ rí'en, ti'itɨ triigu, ajta ye'emuaate mej seijre'e huáacasi, na'ari cáne'axɨ, ajta cahuaayu'u. Ajta, a'ínja í carreta mej ru'uve'ejáapuaj muá'aye'i í cahuaayu'u, majta a'ímej í mej ca'anéeri jín tí'imuarɨ'e ruxí'ej teɨte jemi, camu mi ché'e tihuá'ananairan.

14 Ayee pu teja'uré'ene a'ij tɨ ajmí'i té'eyu'usi'ihuaca'a ayén tɨjín: "A'ɨjna tɨ temua'a ti'irí'een, í pej huápɨ'ɨ raxí'eve'eca'a, capu ché'e seíire'e a'ame mú'eetzi jemi. Ajta, naíjmi'i tíj na'a tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, ajta tɨ naa seijre'e í pej jín á'atzaahuate'e aseíj, pepu'uri tejá'urɨe. Capej ché'e tí'ite'uuni."

15 Majta a'íɨme í mej tí'itu'araca, í mej majta me'ínja jín huateújchijteaanitaca'a me'ínja jɨme'e mej tihuá'ananairaca'a, a'íɨ mú a'ɨmuá huahuístɨra'asin, me'ínja jɨme'e mej rátziɨɨne'e muá'aju'u tɨ Dios puaíjtzi raatá'a. Maújyeinixɨ'ɨn, majta ca'anín jín huataújxɨeemɨste'esin.

16 Ayee mú ti'ixáata muá'aju'u tɨjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee pej chajta'a pú'een, tɨ ve'ée, í pej pe'ínja ti'itéchejca'a í tɨ mesti tɨ naa 'een, pajta pe'ínja jɨme'e tɨ nacamua, pajta í tɨ pa'u jɨme'e, í pej ucá'arujti'iri'i pe'ínja í tɨ oro jín taavíjhua, pajta pe'ínja jɨme'e í tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche, pajta pe'ínja jɨme'e í perla ti'itɨ.

17 'Seíj hora pu hui jín, naíjmi'i tiu'uré'axɨ tíj na'a tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajcheca'a.

Majta a'íɨme í mej ramíjhuaca me'ínja í baarcu, majta a'íɨme í mej tí'imɨjhuaca me'ínja jetze í baarcu í mej é'ecɨɨne í jaj japua, majta naíjmi'i í mej hua'ité vivi'i, a'úu mú ɨmuá huahuístɨraa.

18 Matí'ɨj raaseíj me'ínja í cɨtzij tɨ ajtií'ɨmua ájcɨtziujtaca'a, tɨ té'ajtaiira í chajta'a, matí'ɨj mi huateújyeineajraa. Miyen tɨjín:

—¿Ti'itájni máa chajta'a seijre'eca'a tíj amɨjna? Capu hui mé'e é'e chajta'a.

19 Matí'ɨj mi ti'itɨ avá'ujratziiraxɨ ti'itɨ tɨ muiini í rumu'úu jetze, mej ruyein, majta ruxɨeemíjte'e. Ayee mú tí'itejijhuaca'a tɨjín:

—Cui'i xaa, cui'i xaa, mú'ee hui chajta'a tɨ ve'ée, a'iné mú'eetzi mú jetze huateújchijteaanitaca'a matíj mena'a pua'amé mej tihuá'a'aijte'eca'a a'ímej í mej baarcu jetze antacɨ'ɨca í jaj japua. A'íɨ mú hui jín huateújchijteaanitaca'a me'ínja jɨme'e pej jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijcha'ɨɨca'a. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a a'íɨme í teɨte.

20 Seajta mú'een, mɨ sej ta japua é'eseijre'e, setá'aj huataújtemua'ave'en, seajta mú'een, mɨ sej rí'ɨ tí'iteseijre'e í Dios jemi, seajta mú'een, mɨ tɨ Dios amua'antíhua'u, sej si'i tihua'utá'ixaate'en í teɨte, seajta mú'een, mɨ sej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a. Setá'aj huataújtemua'ave'en se'ínja jɨme'e tɨ Dios ayén tejámuaaxí'epɨ'ɨntari'iri'i a'ínja jɨme'e tɨ ra'uxíjte a'ínja í 'íita'a.

21 Aj pu 'i seɨj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, tɨ ajta jeíhua huápɨ'ɨ ruca'ané, a'ɨ́ɨ pu tetej ájtɨɨ tɨ ayén seijre'eca'a tɨ́j a'ɨ́jna ɨ́ mej jín te'á'atɨ'ɨxɨca. Aj pu 'i ra'ateájrɨe ɨ́ jaj tzajta'a tɨ ve'ée. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Ayee pu hui che'atá na'a éeni'icɨ'e raaté'uuna a'ɨ́jna ɨ́ chajta'a tɨ ve'ée, tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Babilonia. Capu ché'e mé'e é'e seíire'e a'ame.

22 'Camu ché'e miyen namuáare'e muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'icuinaca a'ɨ́jna jetze ɨ́ aarpa nusu a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'icuinaca ruchuicari jɨme'e. Camu hui majta namuáare'e muá'aju'u mú'ejmi jemi a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'icɨ'ɨsite'e cɨ́'ɨsiti'ira'a jetze na'ari a'ɨ́ɨme ɨ́ mej ucáaji'ihua muá'aye'i ɨ́ trompeeta jetze. Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'imɨjhuaca, matɨ́j mena'a pua'améca, a'ij mej mena'a tiraayɨ́'ɨtɨ, camu hui ché'e mú'ejmi jemi seíire'e muá'aju'u. Camu xaa ne'u a'atzu. Camu majta ché'e namuáare'e muá'aju'u a'ɨ́ɨme ɨ́ mej té'atɨxɨca.

23 'Ajta, capu hui ché'e a'atáa a'ame mú'ejmi jemi ɨ́ taij tɨ huatátza á'aye'i ɨ́ huá'achi'i tzajta'a. Capu ajta ché'e ayén namuáare'e a'ame mej xahuaani'i jɨ́n tiu'utaxáj a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mauchén huanéjne'ɨcheca'a, ajta mej mauchén huávɨɨche, a'iné a'ɨ́ɨme ɨ́ mej mú'ejmi jemi tí'itu'araca'a, a'ii mú me'ɨ́n pú'eene'e ɨ́ mej yen japuan seijre'eca'a ɨ́ chaanaca, ɨ́ mej majta vivejmé'en jɨ́n títetaté'eca'a. Pajta piyen tihuá'ucuanamua matɨ́j mena'a pua'amé ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan pe'ɨ́jna jɨme'e pej piyen huatá'aseijrataca'a pej huápɨ'ɨ naa seijre'e a'ɨ́mej jemi mej mi miyen huárɨni tɨ a'ij pua'a een ɨ́ Dios jemi.

24 A'ii pu ajta a'ɨ́ɨn pú'een tɨ huá'ucuii naíjmi'ica a'ɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze me'ecan tí'ixaxa'ata'a, majta a'ɨ́mej ɨ́ mej rɨ́'ɨ tí'iteseijre'eca'a ɨ́ Dios jemi. Jee xaa ne'u, a'ɨ́ɨ pu huá'ucuii matɨ́j mena'a pua'amé huácuiihuaca'a íiyen chaanaca japua, tɨ́j na'a jéjcua ɨmuá, tɨ ajta íjii.

19

A'ɨ́ɨ mú ti'ichuíica júte'e u ta japua

1 Netɨ́'ɨjtá ni huá'unamuajri'i ɨ́ mej ta japua ca'anín jɨ́n tí'ichuiicaca'a. Cu xɨee jeíhua huápɨ'ɨ ajteáxɨireca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej tí'ichuiicaca'a. Miyen tɨjɨ́n:

Aleluuya, tiché'e rɨ́'ɨ tiraatá'an ɨ́ taDioj,
a'iné a'ɨ́ɨ pu ari tu'irájtuaa, a'ɨ́ɨ pu jetze a'uvé'emej ɨ́ tej jín rɨ́'ɨ tira'utaseíj,
ajta a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.

2 Tzáahuati'ira'a pu jɨ́n huá'axɨjte'e,
ajta ayén, tiraavíjte'e tɨ a'ɨ́ɨn puaíjtzi hua'atá'aca.
A'ɨ́ɨ pu ari ra'uxíjte a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ve'ecán jɨ́n ti'itéveeca'a,
a'ɨ́jna ɨ́ 'ɨ́ita'a tɨ ruhuá'ira'a jɨ́n ramuá'itɨca'a ɨ́ tumin,
tɨ ajta ca'anírja'a hua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ mej án japuan
huachéejme'ecaa án chaanaca japua mej mi a'ij pua'a huárɨni
me'ɨ́jna jɨme'e mej jamuan huateújxana'acɨre.
Dios pu ajta puaíjtzi raatá'a a'ɨ́jna jɨme'e
tɨ a'ɨ́ɨn 'ɨ́ita'a ayén huá'ucuii a'ɨ́mej ɨ́ mej ravaɨre'e ɨ́ Dios.

3 Majtahua'a mú huajíjhuaca'a miyen tɨjɨ́n:

—Aleluuya, jé'ecan pu jetzen ajcɨtziúuta a'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. —Ayee mú tiu'utaxájtaca'a.

4 Majta a'ɨ́ɨme ɨ́ vaujsi ɨ́ mej seité japuan muáacua ará'ase, majta ɨ́ mej muáacua, ɨ́ mej majta ruuri, naíjmi'i mú aicaújtuuxɨ, mej mi raateánajche me'ɨ́jna ɨ́ Dios ɨ́ tɨ e'ecájca ɨpuari japua. Miyen tɨjɨ́n:

—Ché'e ayén teja'uré'enen. Aleluuya.

5 Tɨ'ɨquí seɨj huajíjhuaca'a tɨ a'uun a'utéveeca'a a'ájna vejli'i jetzen ɨ́ mej japuan tí'imuaɨ'ɨvajtaca. Ayen tɨjɨ́n:

Setá'aj rí'ɨ tiraatá'an se'ɨ́jna ɨ́ Dios,
naíjmi'i mú'een mɨ sej ravaɨre'e.
Capu amɨ́n a'ij, tɨ pua'a siyen vivejmé'en jɨ́n títetateí
na'ari sej cɨliéene'e jɨ́n títetateí.

Tɨ́'ɨj huaténeɨche ɨ́ Cáne'a

6 Netɨ́'ɨj ni neajtahua'a huá'unamuajri'i a'ɨ́mej. Cu xɨee jeíhua huápɨ'ɨ ajteáxɨɨreca'a. Ajta, matɨ́'ɨj tiu'utaxájtaca'a, ayée pu namuajre'eca'a tɨ́j jaj tɨ tetej tzajta'a mɨ'ɨye. Ayee pu ajta namuajre'eca'a cumu mej téniuuca'an. Miyen tɨjɨ́n:
Aleluuya, tiché'e rí'ɨ tiraatá'an ɨ́ Dios,
a'iné pu'uri nain jɨ́n tí'aijta a'ɨ́jna ɨ́ tavástara'a ɨ́ tɨ taDioj pú'een.
7 Tiché'e tiyen huatátatemua'ave'en,
teajta tiyen tiraatateújtzi'ire'en,
tej ti rí'ɨ tiraatá'an
a'iné pu'uri a'ájna teja'uré'ene tɨ a'ɨ́ɨn Cáne'a huaténeɨche.
Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ra'ara'an pu'uri rɨ́'ɨ huaújruu.
8 Ayee pu tiraatá'a tɨ tiu'uteújchejte'en
a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ mesti, tɨ ajta naa 'een,
tɨ temastájye'i, tɨ caí a'atzu chueemua.
Ajta a'ɨ́jna ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ naa 'een, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ij mej meri huarɨ́j a'ɨ́jna jɨme'e ɨ́ tɨ xɨ́'epɨ'ɨn 'een ɨ́ Dios jemi. A'ɨ́j pu xaa jɨ́n ucaújchejte'esin.
9 Ajta ɨ́ tɨ ta japua tí'ivaɨre'e, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Patá'aj ra'utéeyu'uxa yee: "Rɨ́'ɨ pu tihua'utá'a a'ɨ́mej ɨ́ tɨ Dios hua'utá'inee mej tiú'ucua'ani jamuan a'ɨ́jna ɨ́ Cáne'a a'ɨ́jna xɨcáara'an tɨ jetzen huaténeɨchi."
Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Ayen ti'ayajna ɨ́ Dios jemi a'ij nej neuchén timuá'ixaa.
10 Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, netɨ́'ɨj ni aicántutzi a'u tɨ e'era'ɨ́ɨcajme nej ni raateánajche. Ajta a'ɨ́ɨn, ayée pu tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:
—Capej hui piyen neruure a'iné nee nu niyen che'atá nena'a tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi patɨ́j mú'ee, majta a'ɨ́ɨme ɨ́ a'ihuáamua'a ɨ́ mej miyen te'anxájta me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, majta a'ij tɨ a'ɨ́ɨn huarɨ́j. Patá'aj pe'ɨ́jna huateánajche ɨ́ Dios, a'iné a'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa a'ij tɨ tiu'utaxájtaca'a ɨ́ Jesús, a'úu pu jetze a'uvé'emej ɨ́ xɨéjniu'ucari tɨ Dios jetzen me'ecan tí'ixaxa'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ.

A'ɨ́ɨ pu avé'eca japuan ɨ́ cahuaayu'u tɨ cuaínara'a

11 Netɨ́'ɨj ni raaseíj tɨ antacúuni'ihuaca'a u ta japua. Me'ecui xaa, cahuaayu'u pu án a'utéveeca'a. Naa pu tí'icuainara'a, ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tɨ japuan avé'eca, ayée mú ratamuá'amua tɨjɨ́n: "Ɨ tɨ nain jɨ́n té'aste, ajta tɨ tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a." A'ɨ́ɨ pu xɨ́'epɨ'ɨn ayén rɨcɨ a'ɨ́jna jɨme'e tɨ huá'axɨjte'e ɨ́ teɨte a'ij tɨ tiraavíjte'e. Ajta ayée pu che'atá na'a tí'ine'use'e.
12 Yee pu seijre'e ɨ́ jɨ'ɨseáara'an jetze tɨ́j taij tɨ á'ataa. Jé'ecan pu utearújti'ihuajmee ɨ́ curuun ɨ́ mu'úura'an jetze. Ajta jetzen pu té'eyu'usi'i a'ij tɨ ántehuaa. Ajta, capu ja'atɨ yaú'itɨe a'ij tɨ huataújmua'a, sino a'ɨ́ɨ pu'u na'a ruseɨ́j yaú'itɨe.
13 Ayee pu éene'e ti'itéchejca'a ɨ́ cɨ́ɨxuri tɨ títɨ'ɨj, ajta xúure'e raaméiri'ihuajme'ecaa. Ayee mú majta raatamuá'a tɨjɨ́n: "A'ɨjna ɨ́ niuucari tɨ jíme'en raxa ɨ́ Dios."
14 Majta cujta'an huajú'ucaa a'ɨ́ɨme ɨ́ xantaaru'u mej ta japua é'eme'ecan. Ayee mú éene'e ti'itéchejca'a ɨ́ cɨ́ɨxuri, tɨ mesti, tɨ ajta naa 'een. Naa pu tí'icuaina, ajta naa tí'iseijre'eca'a ɨ́ tihuá'acɨɨxu, ajta capu a'atzu

tí'ichueemuavi'icaa. A'íɨ mú cujta'an huajú'ucaa ɨ mé ta'avé'ete'ete a'ímej japua ɨ cahuaayu'u mej cuaiina.

15 Ajta a'íɨn niúucare'ara'an, ayée pu huá'aruuren ɨ teɨte tíj ja'atɨ ti'itɨ antisíjcheca'a a'íjna jɨme'e ɨ chun. Ayee pu puaíjtzi tihua'utá'asin a'ímej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan a'íjna jɨme'e ɨ runiuuca. Ca'anéeri pu jɨ́n tíhua'uta'aíjte'esin. Ajta, huá'a japua pu ráva ɨjtzi tíj na'a ɨ tɨ jɨ́n huápɨ'ɨ niu'ucamɨ'ɨ ɨ Dios, tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree.

16 Jetzen ɨ cíɨxure'ara'an, ajta a'u tɨ ajtavé'e ɨ chun, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ratamuá'amua tɨjɨ́n: "Hua'atajtuhuan a'ímej ɨ tajtúhuaani, ajta, tɨ tihuá'aijte'e a'ímej ɨ mej majta tí'aijta."

17 Netɨ́'ɨj ni ja'atɨ huaseíj tɨ tí'ivaɨre'e u ta japua. Antiɨ́'ɨmua pu a'utéveeca'a ɨ xɨcaj jetze. Ca'anín pu jɨ́n hua'utajé matɨj mena'a pua'améca ɨ pina'ase ɨ mej cɨ'ɨcacaj, ɨ mej majta rá'ara'ive u júte'e. Ayen tɨjɨ́n:

—Iíye'e xu'u hui, mú a'uvé'eju'un sej si siyen tiú'ucua'ani se'ɨ́jna jɨme'e tɨ Dios ayén tejá'amuamin.

18 'Sej si hui ráacua'ani se'ɨ́jna ɨ huá'ahua'ira'a a'ímej ɨ mej tí'aijta na'ari huá'ahua'ira'a ɨ hua'acapítan ɨ xantaaru'u. Seajta siyen ráacua'ani huá'ahua'ira'a se'ímej ɨ teteca ɨ mej jeíhua rucacá'ane, seajta hui huá'ahua'ira'a ɨ cahuaayu'u, seajta huá'ahua'ira'a se'ímej ɨ mej avé'ete'ete. Nain xu hui cua'ani huá'ahua'ira'a ɨ teteca, capu amín a'ij tɨ pua'a miyen ruxɨéehua á'ujujhua'ane'en nusu mej ca'anéeri jɨ́n tí'imuarɨ'eca'a. Capu amín a'ij ajta tɨ pua'a mej vivejmé'en títetateí nusu miyen cɨliéene'e jɨ́n tí'ivaɨre'e. Mú'een xu xaa hui ráacua'ani ɨ huá'ahua'ira'a. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna tɨ ta japua tí'ivaɨre'e.

19 Netɨ́'ɨj ni hua'useíj mej e'etiújseɨre'eca'a a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, majta a'íɨme ɨ mej yen tí'aijta i chaanaca japua. Huá'a jamuan ɨ ruxantaaru'ustemua'a, a'íɨ mú e'etiújseɨre'eca'a mej mi raaténe'usi'ite'en me'ɨ́jna ɨ tɨ avé'eca ɨ cahuaayu'u japua, majta me'ímej ɨ xantaaru'ustemua'ame'en.

20 Ajta a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, a'íɨ pu huatévi'iri'ihuaca'a a'ɨ́jna jamuan tɨ hua'itzi jɨ́n tí'ixaxa'ata'a a'ɨ́jna jetze me'ecan. Ajta, a'ɨ́jna ɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, a'íɨ pu tiu'umuárɨej ɨ mej jɨ́n rí'ɨ tira'utaseíj. Ayee pu 'een jɨ́n huá'ucuanamua a'ímej ɨ mej ra'ancuré'a me'ɨ́jna ɨ mej huá'a jetze á'ayu'usi'i a'ij tɨ ántehuaa a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ. Majta raateánajcheca'a a'ɨ́jna ɨ ti'itɨ tɨ ayén éene'e seijre'e tíj a'ɨ́jna ɨ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. Mej jíme'en huavívi'iri'ihuaca'a a'ímej ɨ mej hua'apua, matɨ́'ɨj mi me'an huaje'etéehua'axɨ ruurica a'ájna já'ahua'a a'alaguun a'u tɨ azufre jɨ́n á'ataa.

21 Ajta, a'ɨ́jna tɨ cahuaayu'u japua avé'eca, a'íɨ pu ayén huá'aruu ɨ seica ɨ mej rá'astijre'eca'a me'ɨ́jna tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. A'íɨ pu ruseíj huá'ucuii a'ɨ́jna jɨme'e ɨ runiuuca tɨ ayén tí'ivaɨre'e tíj chun tɨ 'aíjninei téne'etze'en. Majta naíjmi'i ɨ pina'ase, a'íɨ mú huáju'uxai temua'a jeíhua me'ɨ́jna jɨme'e ɨ huá'ahua'ira'a a'ímej ɨ mej huácuiihuaca'a.

20

Cɨríɨstu'u pu nu'u tiu'uta'aíjta seíj vi'ira'a nine'ira'a

1 Netɨ́'ɨj ni seíj huaseíj tɨ ta japua tí'ivaɨre'e. U júte'e pu ve'ecáme'ecaa. A'íɨ pu ajta yaavi huáchuisime'e a'ɨ́jna tɨ jɨ́n te'iteáanan a'u tɨ e'etécun tɨ caí a'ij ámitɨeere'e a'achú tɨ a'ucátee. A'íɨ pu ajta huapíjsime'e ti'itɨ cadeena, tɨ vivéj.

2 Aj pu 'i raatéevi'i a'ɨ́jna ɨ cu'ucu'u, a'ɨ́jna tɨ jéjcua ɨmuá huataseíjre. A'ii pu a'íɨn pú'een ɨ tɨ ayén ántehuaa tɨjɨ́n tiyaaru'u, ajta Satanás. Aj pu 'i ra'ijtápe tɨ ij á'ateevi'in a'achú cumu seíj vi'ira'a nine'ira'a.

3 Aj pu 'i a'uun ya'ucájrɨe a'u tɨ e'etécun. Ajta ra'iteáana. Ti'itɨ pu ajta ancáavi'ijte tɨ́'ij caí ché'e huá'acuanamua a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan ajta na'a caí te'entipuá'ajte'en seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a. Aj pu 'i xaa, ayén tiú'ujxe'eve'e mej rá'ijxɨjta tɨ́'ij a'atzu á'ateevi'in tɨ ruxɨéehua á'uche'ecane'en.

4 Netɨ́'ɨj ni ɨpuari tiu'uséij, neajta ne'ɨ́mej ɨ́ mej jetzen acáte'ete'e. A'ii mú a'ɨ́ɨn pú'een ɨ́ mej ra'ancuré'a mej me'ɨ́jna jɨ́n antiújmua'areere mej hua'uxɨ́jte'en ɨ́ teɨte. Neajta á'iyen huá'axɨejniu'uca huaseíj a'ɨ́mej ɨ́ mej huá'ijveichixɨ ɨ́ hua'amu'úu jetze me'ɨ́jna jɨme'e mej tiu'utaxájtaca'a me'ɨ́jna jetze me'ecan ɨ́ Jesús, majta me'ɨ́jna jɨme'e mej rá'astijre'eca'a me'ɨ́jna ɨ́ niuucari tɨ jɨ́me'en raxa ɨ́ Dios.

Majta a'ɨ́ɨme, camu raateánajcheca'a me'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, camu majta raateánajcheca'a ɨ́ tɨ ravaɨre'e. Camu majta ra'ancuré'a ɨ́ tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a ɨ́ huá'acuaatze'e nusu ɨ́ huá'amuajca'a jetze a'ij tɨ ye'í ántehuaa a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. A'ɨ́ɨ mú majta huatarúj jamuan ɨ́ CɨríIstu'u, majta me'ɨ́jna jɨ́n ti'itevée muá'araa matɨ́j tajtúhuaani tɨ́j na'a seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a jɨme'e.

5 A'ii mú a'ɨ́ɨn pɨ́rɨcɨ ɨ́ mej amuacaí huatarújsin ɨ́ mej meri huácuii. Majta ɨ́ seica, ɨ́ mej meri huácuii, camu miyen majtáhua'a huatarúj ajta na'a caí te'entipuá'are seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a.

6 Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a ɨ́ ja'atɨ tɨ ayén tí'ijcɨ'ɨti, tɨ ajta huatarújsin huá'a jamuan ɨ́ mej anáaté'ee aitaju'un huá'a tzajta'a ɨ́ mɨ'ɨchite. Rɨ́'ɨ pu tiraatá'a a'iné Dios pu ari huateúra'ate ɨ́ ru jemi a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ. Capu ajta ché'e rɨ'ɨríista a'ame tɨ ajtahua'a huámɨ'ɨni tɨ́j na'a rusén jɨme'e, sino ayée pu a'ɨ́jna jɨ́n te'enteáruti tɨ́'ij ti'itɨ jɨ́n tí'ivaɨre'e ɨ́ Dios jemi, ajta jemin ɨ́ CɨríIstu'u. A'ɨ́ɨ pu jamuan tiu'uta'aíjta. Ayee pu a'ateevi'i a'achú seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a.

Dios pu ra'antimuá'itɨ ɨ́ tiyaaru'u

7 Tɨ́'ɨj te'entipuá'are ɨ́ seɨ́j vi'ira'a nine'ira'a, aj pu 'i ayén huatátuiihua a'ɨ́jna ɨ́ Satanás a'ujna a'u tɨ aiteánami'ihuaca'a.

8 Tɨ'ɨquí a'itaméj tɨ́'ij huá'ucuanamuan a'ɨ́mej ɨ́ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan, matɨ́j mena'a pua'amé yen seijre'e íiyen chaanaca japua, tɨ́j na'a Teijmata'a púJme'en, ajta Huáahuata púJme'en, ajta Cuameche, ajta Tzareeme'en. A'ɨ́mej pu tíseɨre'esin ɨ́ mej miyen huataújmua'a tɨjɨ́n Gog, ajta a'ɨ́mej ɨ́ seica ɨ́ mej miyen huataújmua'a tɨjɨ́n Magog. Ayee mú ará'ase a'achú tɨ caj tɨ́'itɨej ɨ́ sej tɨ huaca a'utɨ́ e'eve'e'ástɨme ɨ́ jaj tɨ ve'ée. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ cu'ucu'u huá'ajseɨre'esin mej mi huaténe'use'en.

9 Matɨ́'ɨj mi nain japua á'ujujhua'ane'e tɨ́j na'a tɨ auuyaúj ɨ́ chuej japua. Matɨ́'ɨj mi rajnáj a'u mej te'uté'ɨnaamuaca'a a'ɨ́ɨme ɨ́ mej rɨ́'ɨ tɨ́'iteseijre'e ɨ́ Dios jemi, majta rajnáj me'ɨ́jna ɨ́ chajta'a tɨ huápɨ'ɨ hua'aráanajche a'ɨ́mej ɨ́ mej teɨtestemua'ame'en pú'een ɨ́ Dios. Ajta, taij pu u e'icájve u ta japua. Ajta hua'uteátaij a'ɨ́mej ɨ́ mej jamuan á'ujujhua'ane'e ɨ́ tiyaaru'u.

10 Ajta a'ɨ́ɨn ɨ́ tiyaaru'u tɨ huá'ucuanamua, a'úu pu e'eteárɨiihuaca'a a'utɨ́ a'alaguun a'u tɨ azufre jɨ́n á'ataa, a'u tɨ ajta é'eseijre'e a'ɨ́jna ɨ́ ja'atɨ tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e, ajta a'ɨ́jna tɨ ravaɨre'eca'a, a'ɨ́jna tɨ hua'itzi jɨ́n tí'ixaxa'ata'a a'ɨ́jna jetze me'ecan tɨ huápɨ'ɨ á'atesi'ire'e. A'uu mú mi rajpuaíitzi muá'aju'u nain xɨcaj tzajta'a, ajta nain tíca'ari tzajta'a tɨ́j na'a rusén jɨme'e.

Dios pu huá'axɨjte'e a'utɨ́ é'eseijre'e ɨ́ ɨpuari tɨ ve'ée

11 Netɨ́'ɨj ni ɨpuari huaseíj tɨ ve'ée. Naa pu tí'icuainara'a. Neajta ne'ɨ́jna huaseíj ɨ́ tɨ acájca. Ajta ɨ́ chaanaca, ajta a'ɨ́jna ɨ́ ta japua, é'e huaújpua'arixɨ me'ɨ́jna jemi. Camu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a.

12 Netí'ɨj ni ne'ímej huaseíj í mej meri huácuii, í mej vivejmé'en jɨ́n títetaté'eca'a, majta í mej ciliéene'e jɨ́n tí'ivaire'eca'a. A'uu mú e'eré'eveeca'a me'ɨ́jna jemi í ɨpuari. Majta seica ra'utácuuraca'a í yu'uxari. Majta seíj autácuuraca'a í yu'uxari tɨ jetzen té'eyu'usi'i a'ij mej ántea'arua í mej miyen ruuri huateáturaasin í Dios jemi. Dios pu ajta hua'uxíjte a'ímej í mej meri huácuii me'ɨ́jna jɨme'e a'ij tɨ té'eyu'usi'ihuaca'a í yu'uxari jetze, í tɨ jetzen ayén té'axa a'ij mej huaríj matí'ɨj mauj ruurica'a, seɨj ajta seɨj.

13 Matíj mena'a pua'amé í mej aujámɨ í jaj tzajta'a, a'ɨ́ɨ mú huatarúj. Majta í seica, í mej huácuii a'utí na'a, capu amɨ́n ti'itɨ píriɨ́ɨ í tɨ huá'ucuii na'ari a'utí a'uteájturaa í huá'axɨejniu'uca, naíjmi'i mú majtáhua'a huatarúj. Ajta Dios pu naíjmi'ica a'uxíjte a'ɨ́jna jɨme'e a'ij mej titetiújcha'ɨ́ica'a matí'ɨj mauj ruurica'a.

14 Jɨ́me'en pu'u hua'uxíjte, a'ɨ́ɨ pu ra'upuá'ajte naíjmi'ica tɨ tí'itecui'ica, ajta a'ujna a'u mej a'uteájturaa í mej meri huácuii, í tɨ ayén téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Hades. Naíjmi'ica pu atéehua'axɨ a'ujna jetze í a'alaguun tɨ azufre jɨ́n á'ataa. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een í mej hua'apuaca jetze huácui'ini, mej me'uun a'uteáturaasin a'ujna jetze í a'alaguun tɨ azufre jɨ́n á'ataa.

15 Tɨ pua'a caí ayén té'eyu'usi'ihuacajche'e a'ij tɨ seɨj ántehuaa a'ɨ́jna jetze í yu'uxari tɨ jetzen té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'ɨ́ɨme í mej ruuri huateáturaasin í Dios jemi, ayée pu tí'ijruuren a'ɨ́jna í ja'atɨ tɨ caí é'eyu'usi'ihuaca'a. Dios pu ra'atéjɨsin a'ujna jetze í a'alaguun tɨ azufre jɨ́n á'ataa.

21

Dios pu rajéjcuare'e ta japua tɨ seijre'e, ajta í chaanaca tɨ yen seijre'e

1 Netí'ɨj ni raaseíj á júte'e tɨ ari jéjcuacan jɨ́n seijre'e. Ajta í chaanaca, ayée pu che'atá na'a jéjcuacan jɨ́n seijre'e. Ajta á júte'e tɨ mí'ime'ecan, ajta í chaanaca tɨ mí'ime'ecan, capu ché'e mé'e jé'eseijre'eca'a. Ajta í jaj tɨ ve'ée, capu ajta ché'e seijre'eca'a, a'iné naíjmi'i pu e'ehuaújpua'arixɨ.

2 Netí'ɨj ni raaseíj tɨ á ve'ecáme'ecaa á júte'e a'u tɨ Dios é'eseijre'e a'ɨ́jna í chajta'a tɨ Dios huateúra'ate. Ayee pu téja'arájtehuaa tɨjɨ́n Jerusalén tɨ jéjcua. Ayee pu huaújruu a'ɨ́jna í chajta'a tíj ajta 'íita'a rí'ɨ tiu'uteújchejte tí'ɨj ari huatéviche'esin.

3 Netí'ɨj ni ráanamuajri'i tɨ ca'anín jɨ́n tiu'utaxájtaca'a í ja'atɨ tɨ a'uun a'utéveeca'a jemin í ɨpuari. Ayee pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Xaaseíj, mú'een, a'iné pu'uri hui huataseíjre'esin huá'a jemi í teteca a'ɨ́jna í chi'ira'an í Dios. A'ɨ́ɨ pu huateáturaasin huá'a jemi, majta a'ɨ́ɨme, a'ɨ́ɨ mú teɨtejra'an pú'eene'e muá'aju'u. Ajta í Dios, a'ɨ́ɨ pu ruseíj seíire'e a'ame huá'a jemi.

4 'Rí'ɨ pu hui tihua'utá'asin mej mi caí ché'e ti'itɨj jɨ́n ruxɨéemɨste'e. Camu ché'e cui'ini. Camu ché'e me'ɨ́jna jɨ́n ruxɨéemɨste'e muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ seɨj huamí'ɨ. Camu majta ché'e ruyeine muá'aju'u; camu ché'e miyen tirajpuaíitzi muá'aju'u me'ɨ́jna jɨme'e tɨ ti'itɨ huá'acucui'i, a'iné a'ɨ́jna í tɨ mí'ime'ecan, a'ɨ́ɨ pu ari e'ehuaújpua'arixɨ. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'ɨ́jna í ja'atɨ.

5 Ajta a'ɨ́ɨn í tɨ ɨpuari jetze acájca, ayée pu tiu'utaxájtaca'a tɨjɨ́n:

—Me'ecui xaa, naíjmi'i í tɨ tí'iseijre'e, nee nu hui rajéjcuare'e.

Ajta ayén tɨjɨ́n:

—Autéeyu'uxa a'ɨ́jna, a'iné nee nu tzáahuati'ira'a jɨ́n tí'ixaxa'a ne'ɨ́jna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna.

6 Aj pu 'i ayén tinaatá'ixaa tɨjɨ́n:

—Pu'uri icu. Antipuá'areca'a. Nee nu hui ne'ín pú'een i nej amujca, neajta i nej uvé'eteajti. Nee nu jéjcua imuá huataseíjre, neajta nain nu tiú'utaahuaca'a ti yen tí'iseijre'e. Neajta nu nain jín ranaíjmire'e tíj na'a ti ajta tí'iseijre'e. A'ati ti na'a ti neetzi jemi á'ujca'anen nej ni niyen tiraatá'an í ti tirá'aturaate'e í tzajta'an, huáapua'a nu tiraatá'asin ne'íjna í jaj ti a'uun eiráninei a'u ti e'ejaíjxa. Nee nu xaa jaj raatá'asin í ti jín ruuri a'ame tíj na'a rusén jime'e.

7 'Ajta, a'íin ti tiu'utéemua'iti, ayée pu tí'ijci'iti. Nee nu Diojra'an pú'eene'e na'ame, ajta a'íin, niyauj pu pú'eene'e a'ame.

8 'Majta a'íime matíj mena'a pua'amé mej a'ij pua'a titetiújcha'ii neetzi jemi, ayée pu tihuá'aci'iti mej me'uun a'uteáturan a'alaguun ti azufre jín á'ataa. A'ii pu a'íin pú'een í mej jín hua'apuaca jetze huácui'ini. A'uu mú a'uteáturaasin a'íime í mej caí á'ujca'ane mej rajpuaíjtzi neetzi jetze me'ecan, majta a'íime í mej caí té'atzaahuate'e, majta a'íime í mej huá'anahua'aca naíjmi'ica, í ti'iríi, mé 'uuca, majta mé teteca. Majta seica me'uun a'uteáturaasin. A'ii mú a'íin pú'een í mej tí'itecui'ica, majta í mej ruxána'acire'e, majta í mej tí'ichahuaara, majta a'íime í mej rana'amiche me'íjna í ti caí Dios pú'een, majta matíj mena'a pua'amé tí'ihua'itaca. Matíj mena'a pua'amé mej miyen 'een, a'úu mú a'uteáturaasin a'alaguun. —Ayee pu tiu'utaxájtaca'a a'íjna í Dios.

Jerusalén ti jéjcua

9 Aj pu 'i, seij pu á e'iré'ene ineetzi jemi. A'ii pu a'íin pú'eene'e seij ti ta japua tí'ivaire'e ti huá'a jetze ajtéme'ecan í mej aráhua'apua ará'ase, í mej ru'itetú'utujme'ecaa í cutzape'e ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ajta a'íjna tzajta'a í cutzape'e, a'íi pu urámuaaca'a seij ajta seij í cu'ini'ira'a í mej jín rajpuaíjtzica'a í teite í mej yen seijre'eca'a japuan i chaanaca, í ti ajta aráhua'apua ará'ase. Ayee pu tinaatá'ixaa tijín:

—Iiya'a jíi, nee nu hui timuaataseíjrate'esin ne'íjna í ti jemin te'ataújratziiri'i í Cáne'a ti íra'ara'an pú'eene'e a'ame.

10 Jíme'en pu'u ayén tinaatá'ixaa, aj pu 'i a'íin xiéjniu'ucare'ara'an í Dios huateájturaa ineetzi jemi. Aj pu 'i a'uun neja'uví'iti a'u ti jirí a'utacá'a, ti huápi'i ájtee, ti ajta ve'etí á a'utacá'a. Aj pu 'i tinaataseíjrate a'íjna í chajta'a í Dios ti huateúra'ate ti ayén téja'arájtehuaa tijín Jerusalén. A'uu pu u ta japua e'icáme'eca'a a'ujna ti Dios é'eseijre'e.

11 Naa pu ti'itemastájye'icaa tíj ajta Dios huápi'i naa seijre'e. Ajta a'íjna í ti temastájye'icaa, ayée pu seijre'eca'a tíj tetej ti huápi'i tí'ijnajche, ti ajta naa tí'itatzaj tíj a'íjna í cristal. Ayee pu ajta seijre'eca'a tíj a'íjna í jaspe.

12 Jaxu'u pu jín tiré'anami'i a'úu ti ve'etí a'utacá'a, ti temua'a té'ejtee. Tamuáamuata'a japuan hua'apua pu ará'axcaa a'u ti é'epueerta. Majta a'íime í mej majta tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase a'íime í mej ta japua tí'ivaire'e, a'úu mú a'ité'u'upu'ujme'ecaa a'u ti é'epueertajme seij ajta seij. Ajta, í puéerta jetze, seíj jetze ajta seij, ayée pu té'eyu'usi'ihuaca'a a'ij mej ánte'arua a'íime í teitestemua'ame'en í mej huá'a jetze airaújneijte a'ímej jetze í yaújmua'ame'en a'íjna í Israél teecan.

13 U Teijmata'a pújme'en, huaicacié pu é'epueerta, ajta Tzareeme'en pújme'en, ajta huaicacié pu ajta é'epueerta. Ayee pu che'atá na'a, huaicacié tá'apueerta ajta u Cuameche pújme'en, ajta u Huáahuata pújme'en huaicacié pu ajta é'epueerta.

14 Ajta tamuáamuata'a japuan hua'apua pu te'ará'ase í ti tajé'este í ti ajta japuan ájtaavijhuaca'a í jaxu'u ti jín curé'anami'ihuaca'a í chajta'a. Ajta a'íjna jetze í ti tajé'este, ayée pu té'eyu'usi'i a'ij mej ánte'arua a'íime í mej majta

tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, ɨ tɨ ajta Cáne'a hua'antíhuau mej mi me'ɨ́n tejá'uxajtane'en me'ɨ́jna jetze me'ecan.

15 Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tí'ine'ixaate'eca'a, a'ɨ́ɨ pu ti'itɨ huitéchueeca'a cumu ti'itɨ cɨyej tɨ oro jɨ́n taavíjhuaca'a. A'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e tɨ jɨ́n raaté'itɨen a'achú tɨ auuyaúj ɨ chajta'a, ajta a'achú tɨ antayaúj ɨ puéerta, ajta a'achú tɨ ájtee ɨ jaxu'u.

16 Ruxɨ́'ej pu huatatɨ́tɨ'ɨjmee. Ayee pu che'atá naa huatátee tɨ́j ajta auuyaúj. Ajta a'ɨ́ɨn raaté'itɨee ɨ chajta'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ cɨyej. Ayee pu huatátee ɨ chajta'a a'achú cumu hua'apua vi'ira'a kilómetros. Ayee pu che'atá na'a auuyaúj; ayée pu che'atá na'a ájtee.

17 A'ɨ́ɨ pu ajta raaté'itɨee a'ɨ́jna ɨ jaxu'u. Ayee pu che'atá na'a tiraaté'itɨe matɨ́j tí'ijrɨ'ɨre ɨ teteca. Ayee pu ájtee a'achú cumu huaícate japuan anxɨ́vi meetro.

18 Ajta ɨ jaxu'u, tetej pu jɨ́n ájtaavijhuaca'a mej miyen ratamuá'amua tɨjɨ́n jaspe. Ajta a'ɨ́ɨn ɨ chajta'a, nain pu jɨ́n taavíjhuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ oro tɨ naa té'ajtaave'e tɨ́j ɨ viidrio.

19 Ajta a'ɨ́jna ɨ tɨ tajé'este, tɨ ajta japuan ájtaavijhuaca'a a'ɨ́jna ɨ jaxu'u ɨ tɨ jɨ́n curé'anami'i ɨ chajta'a, naa pu rɨ́'ɨ tí'irúurijhuaca'a tɨ́j na'a tɨ é'eseijre'e a'ɨ́jna jɨme'e ɨ tetej tɨ huápɨ'ɨ tí'ijnajche. A'ɨjna tɨ seɨj, a'ɨ́ɨn pú'eene'e ɨ jaspe. Ajta ɨ tɨ hua'apua, zafiro pu pírɨcɨ. Ajta ɨ tɨ huaíca, a'ɨ́ɨ pu pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ ágata tɨ siɨ́chira'a. Ajta ɨ tɨ muáacua, a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ esmeralda, tɨ rú'aarara'a.

20 Ajta ɨ ta'anxɨ́vi, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een a'ɨ́jna ɨ ónice tɨ yú'uxare'e. Ajta ɨ ta'arájsevi, a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ a'ɨ́jna ɨ cornalina tɨ í'ipa'u. Ajta ɨ seɨj, ɨ tɨ aráhua'apua, crisólito pu pírɨcɨ tɨ teuúmuara'a. Ajta ɨ seɨj, ɨ ta'aráhuaiica, berilo pu pírɨcɨ tɨ rú'aarara'a seijre'e, ɨ tɨ ajta cɨ́j caj tí'iteuumuara'a. Ajta ɨ tɨ aramuáacua, a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ topacio tɨ naa tí'iteuumuara'a, tɨ ajta naa tí'itatzaj. Ajta ɨ seica, ayée pu tí'een. Ɨ tɨ tamuáamuata'a, a'ɨ́ɨ pu pírɨcɨ ɨ crisoprasa tɨ naa tí'iteuumuara'a, tɨ ajta cɨ́j tí'iru'aarara'a. Ajta ɨ tɨ tamuáamuata'a japuan seɨj, jacinto pu pú'een tɨ taɨjravi'in jɨ́n nacamua. Ajta a'ɨ́ɨn tɨ tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'eene'e a'ɨ́jna ɨ amatista tɨ naa ti'ijámua'ara.

21 Ajta a'ɨ́jna ɨ puéerta tɨ tamuáamuata'a japuan hua'apua ará'ase, a'ɨ́ɨ pu jɨ́n taavíjhuaca'a a'ɨ́jna jɨme'e ɨ perla, seɨj ajta seɨj ɨ puéerta, seɨ́j jɨme'e ɨ perla. Ajta ɨ caaye jetze, nain pu oro jɨ́n taavíjhuaca'a tɨ ajta ayén naa tí'itatzaj tɨ́j a'ɨ́jna ɨ viidrio.

22 Neajta nu niyen raaseɨ́j tɨ caí teyuu mé'e é'ehua'acaa a'ujna chajta'a a'iné a'u tɨ na'a a'ujna chajta'a miyen rana'amiche me'ɨ́jna ɨ tavástara'a, ɨ Dios, a'ɨ́ɨn tɨ nain jɨ́n antiújmua'aree, majta me'ɨ́jna ɨ Cáne'a.

23 Capu ajta ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn xɨcaj hua'atátzavi'ira túјca'ari tzajta'a huá'a japua ɨ teɨte. Capu ajta ruxe'eve'e tɨ a'ɨ́ɨn máxcɨra'i tátzave'e tíca'ari tzajta'a, a'iné a'ɨ́jna ɨ tɨ Dios jɨ́n ruseɨ́j temastájye'i, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een tɨ hua'atátzavi'ira huá'a japua. Ajta, a'ɨ́jna ɨ Cáne'a, a'ii pu a'ɨ́ɨn pú'een ɨ tatzari tɨ huá'a jemi huatátza.

24 Ajta a'ɨ́jna tɨ hua'atátza huá'a japua ɨ mej me'uun huachéjme chajta'a, a'ɨ́ɨ pu hua'atátzavi'ira a'ame huá'a japua a'ɨ́mej ɨ mej seɨj chuéjra'a japua é'eme'ecan.

Majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tihuá'aijte'e a'ɨ́mej ɨ mej yen huachéjme i chaanaca japua, a'úu mú a'uvé'eju'u muá'aju'u u chajta'a mej mi rɨ́'ɨ tiraateájtuaani ɨ Dios nain jɨme'e ɨ mej jɨ́n rutémua'ave'e, majta nain jɨ́n mej tí'ijcha'ɨ́ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche.

25 Camu ja'anáj te'iteánajsin túјca'ari tzajta'a a'u tɨ é'epueerta a'ujna chajta'a. Capu ajta ja'anáj huatétɨca'ari a'ujna.

26 A'uu mú ye'ará'asin ɨ mej ve'ecán jɨ́n títetateí, ajta ɨ tɨ jeíhua huápɨ'ɨ tí'ijnajche, tɨ ajta naa tí'iseijre'e. Ayee mú raruuren matɨ́j mena'a pua'amé seɨ́j chuéjra'a japua mej é'eme'ecan.

27 Capu rɨˈɨríista aˈame tɨ tiˈitɨ tɨ xánaˈaviˈireˈe púˈeen aˈuun aˈuteáturan aˈujna chajtaˈa. Capu ajta huaˈatáˈacareˈen mej mi meˈuun aˈuteárute aˈɨ́ime ɨ́ mej aˈij puaˈa tiˈitiújchaˈɨɨ naˈari aˈɨ́ime ɨ́ mej tíˈihuaˈitaca sino aˈɨ́ime muˈu meˈuun aˈuteáruti ɨ́ mej jɨ́meˈen ayén téˈeyuˈusiˈi aˈij mej ánteˈarua aˈɨ́jna jetze ɨ́ yuˈuxari ɨ́ mej miyen ruurican huateáturan meˈɨ́jna jemi ɨ́ CáneˈaCáneˈa.

22

Jɨ́meˈen ɨ́ játeˈana, ajta ɨ́ cɨyej tɨ aˈuun éˈeseijreˈe

1 Aj pu ˈi tinaataseíjrate aˈɨ́jna ɨ́ játeˈana tɨ jetzen ˈairáanej aˈu tɨ aˈutéjvee ɨ́ ɨpuari tɨ jetzen acájca ɨ́ Dios, ajta aˈɨ́jna ɨ́ CáneˈaCáneˈa. Ajta aˈɨ́jna ɨ́ jaj tɨ mɨˈɨye, temuaˈa pu naa tiúˈujmuaˈatɨ. Naa pu ajta tíˈitatzaj tɨ́j ɨ́ cristal. Aˈii pu aˈɨ́in púˈeen ɨ́ jaj ɨ́ tɨ caí jaˈanáj ateáxɨˈɨsin.

2 Jáˈitaˈa pu mɨˈɨye ɨ́ caaye jetze tɨ aˈuun aˈutaníneˈi ɨ́ chajtaˈa jetze.

Ajta, cɨyej atavéejmeˈecaa aˈutɨ́ eˈeveˈeástɨme ɨ́ jaj, seica aˈu tɨ púјmeˈen, ajta seica u jetze púјmeˈen. Aˈii pu aˈɨ́in púˈeen aˈɨ́jna ɨ́ cɨyej ɨ́ mej jɨ́n ruuri muáˈaraˈani. Tamuáamuataˈa japuan huaˈapua pu aráˈase ɨ́ tɨ jɨ́n taaca tɨ́j naˈa seɨ́j máxcɨraˈi jetze pɨ́tíˈirɨjca, aj pu ˈij ajta seica jɨ́n tacaˈan aˈɨ́jna ɨ́ cɨyej. Ajta ɨ́ xamuaˈiraˈan, ayée pu tíˈivaɨreˈe mej mi meˈɨ́jna jɨ́n huaújrujteˈen aˈɨ́ime ɨ́ mej seɨj chuéjraˈa japua éˈemeˈecan.

3 Capu chéˈe aˈuun seíireˈe aˈame ɨ́ tiˈitɨ tɨ Dios ayén tiraaxɨ́ˈepɨˈɨntare tɨ ayén puaíjtzi tiraatáˈan sino aˈúu mú aˈujtéˈe muáˈajuˈu ɨ́ Dios jamuan, majta aˈɨ́ime ɨ́ mej meˈuun huachéjme meˈújna chajtaˈa jamuan aˈɨ́jna ɨ́ CáneˈaCáneˈa. Aˈɨ́ɨ mú tiuˈutaˈaíjta, majta aˈɨ́ime ɨ́ mej tíˈivaɨreˈe, aˈɨ́ɨ mú ranáˈamicheˈe muáˈajuˈu.

4 Aˈɨ́ɨ mú jemin seíireˈe muáˈajuˈu, ajta aj pu eˈeseíireˈe aˈame aj huáˈacuaatzeˈe aˈij tɨ ántehuaa aˈɨ́jna.

5 Capu chéˈe jaˈanáj huatétɨcaˈari aˈujna. Capu chéˈe ruxeˈeveˈe aˈame mej miyen tatzari jɨ́n huateújtatzaviˈi naˈari ayén tɨ huaˈutétatzaviˈin ɨ́ xɨcaj, aˈiné aˈɨ́ɨ pu tavástaraˈa tɨ ajta Dios púˈeen, aˈɨ́ɨ pu huaˈatátzaviˈira aˈame. Majta aˈɨ́ime, aˈɨ́ɨ mú tíˈaíita muáˈajuˈu tɨ́j naˈa rusén jɨmeˈe.

Tɨ́ˈɨj uvéˈenen ɨ́ CɨríistuˈuCɨríistuˈu

6 Aj pu ˈi ayén tinaatáˈixaa tɨjɨ́n:

—Ayee pu hui tiˈayajna aˈij nej tíˈimuaˈixaateˈe aˈiné tzáahuatiˈiraˈa nu jɨ́n tiˈixa. Ajta aˈɨ́in tavástaraˈa, aˈɨ́jna tɨ u yaˈutaˈítecaˈa ɨ́ ruxɨ́ejniuˈuca tɨ́ˈij huáˈa jemi huateáturan aˈɨ́mej ɨ́ mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa, aˈɨ́ɨ pu ari naataˈítecaˈa i nej ta japua tíˈivaɨreˈe nej ni tihuaˈutaseíjrateˈen aˈɨ́mej ɨ́ mej ravaɨreˈe ɨ́ Dios aˈij tɨ tiúˈujxeˈeveˈe tɨ caˈanacan ayén tejaˈuréˈenen.

7 —MeˈecuiMeˈecui xaa, nee nu hui mú aˈuvéˈeméˈe naˈame.

Rɨ́ˈɨ pu tiraatáˈaca aˈɨ́jna tɨ ayén araúrasten aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi aˈíjna i yuˈuxari jetze.

8 Neajta inee, i nej iˈi Juan, nee nu neˈín púˈeen nej ráanamuajriˈi, neajta nej raaseíj aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi aˈíjna jetze i yuˈuxari. Jɨ́meˈen nuˈu niyen tiráanamuajriˈi, neajta tiuˈuséij, aj nu ni niyen aicántutzi aˈu tɨ eˈeraˈɨ́icajme aˈɨ́jna ɨ́ tɨ ta japua tíˈivaɨreˈe, tɨ ajta tinaataseíjrate nej ni raateánajche. Aj nu ni raatenáachejcheˈen nicu.

9 Ajta aˈɨ́in, ayée pu tinaatáˈixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui piyen neruure, múˈee, aˈiné ayée nu cheˈatá nenaˈa tíˈivaɨreˈe ɨ́ Dios jemi patɨ́j múˈee, ajta matɨ́j majta aˈɨ́ime ɨ́ aˈihuáamuaˈa ɨ́ mej Dios jetze meˈecan tíˈixaxaˈataˈa, majta matɨ́j menaˈa puaˈamé araúraste aˈij tɨ téˈeyuˈusiˈi aˈíjna jetze i yuˈuxari. Patáˈaj peˈɨ́jna huateánajche ɨ́ Dios.

10 Aj pu ˈi ayén tinaatáˈixaa tɨjɨ́n:

—Capej hui rá'avaata ɨ niuucari tɨ a'íjna jetze á'ayu'usi'i i yu'uxari, tɨ ajta Dios jetze me'ecan ti'ixa, a'iné pu'uri tɨ́n a'ájna teja'uré'enejsin a'ájna xɨcáara'an jetze tɨ́'ɨj naíjmi'i te'entipuá'ari.

11 'Ajta ɨ tɨ hui a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ, ché'e auj ayén a'ij pua'a ti'itiújcha'ɨɨ. Ajta ɨ tɨ xána'avi'ire'e, ché'e auj xána'avisi'i seijre'e. Ajta ɨ tɨ rɨ'éene'ecán jɨ́n seijre'e ɨ Dios jemi, ché'e auj ayén rɨ́'ɨ ti'iseíire'e á'ara'ani.

12 '¡Me'ecui xaa! Nee nu hui ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame nej ni hua'utá'an a'ij tɨ tiraamuá'itɨn, nej ni niyen tihua'utá'an matɨ́j mena'a pua'amé ɨ mej tiraamuá'itɨ, seɨj ajta seɨj, a'ij tɨ tiraavíjte'e.

13 'Nee nu ne'ɨ́n pú'een i ta'amuájca, neajta i nej tu'uvé'eteajtɨ, neajta ne'ɨ́n pú'een i nej jéjcua ɨmuá huataseíjre, neajta ne'ɨ́n pú'een i nej yen seíire'e na'ame tɨ́j na'a rusén jɨme'e. Nee nu neajta ne'ɨ́n pú'een i nej nejmí'i huataseíjre tɨ́'ɨj caí xɨ ti'itɨ mé'e seijre'eca'a, neajta nu ne'ɨ́n pú'een i nej nain ancuré'asin tɨ́'ɨj te'entipuá'ari tɨ́j na'a tɨ íjii tí'iseijre'e.

14 Rɨ́'ɨ pu tihua'atá'aca a'ɨ́mej ɨ mej tí'ija'usica ɨ tiú'ujcɨɨxɨ tɨ́'ij ayén tihuá'ucɨ'ɨti mej me'ɨ́jna jetze ráacua'ani ɨ cɨyej ɨ mej jɨ́n ruuri huateáturan, mej mi majta me'uun a'uteárute me'újna chajta'a me'ɨ́jna jetze a'u tɨ é'epueerta.

15 Ajta á pua'acɨé, a'úu mú a'uté'uu muá'aju'un a'ɨ́ɨme ɨ mej a'ij pua'a titetiújcha'ɨɨ, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'ichahuaara, majta a'ɨ́ɨme ɨ mej ruxána'acɨre'e. A'ɨ́ɨ mú majta á pua'acɨé a'uté'uu muá'aju'un a'ɨ́ɨme ɨ mej tí'itecui'ica, majta ɨ mej rana'amiche ɨ tɨ caí Dios pú'een, majta matɨ́j mena'a pua'amé ɨ tɨ ayén tihua'aráanajche tɨ hua'itzi pú'een, majta ɨ mej tí'ihua'itaca.

Jesús pu te'anxájta

16 —Inee, i nej Jesús pú'een, nee nu u ya'uta'íteca'a mú'ejmi jemi ne'ɨ́jna tɨ nevaire'e tɨ́'ij a'ɨ́ɨn te'anxájta huá'a jemi a'ɨ́mej ɨ mej me'uun e'etiújse'ɨri mej mi raateánajche ɨ Dios. Nee nu ne'ɨ́jna jetze huanéj ɨ David teecan. Nee nu huáacɨxa'ara'an pú'een a'ɨ́jna ɨ David.

A'ɨ́ɨn tɨ huatéeviche raatá'ineesin tɨ uvé'enen

17 Ajta a'ɨ́ɨn xɨéjniu'ucare'ara'an ɨ Dios, ajta a'ɨ́ɨn tɨ auchén huatéeviche, ayée mú ti'ixa tɨjɨ́n:

—Ché'e mú a'uvé'eme'en.

Ajta ɨ tɨ ranamua, ché'e ajta a'ɨ́ɨn ayén tiu'utaxáj yee:

—Ché'e a'ɨ́ɨn mú a'uvé'eme'en.

Ajta ɨ tɨ jetzen á'ujca'ane tɨ ayén tira'ará'astijre'en, ché'e ja'atɨ tɨ na'a ayén mú a'uvé'eme'en, ché'e ajta huáapua'a ra'ancuré'an ɨ jaj tɨ jɨ́n ruuri huateáturan.

A'ɨ́ɨ pu taatájeevi ɨ Jesús

18 Ayee nu niyen tihua'a'íjcate'e ja'atɨ tɨ na'a tɨ ranamua a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari jetze tɨ Dios jetze me'ecan ti'ixa, tɨ pua'a ja'atɨ ayén seɨcɨé tiu'utaxáj, Dios pu puaíjtzi raatá'asin a'ij tɨ té'eyu'usi'i a'íjna jetze i yu'uxari.

19 Ajta tɨ pua'a ja'atɨ ra'uré'uuna ɨ ti'itɨ tɨ a'íjna jetze té'eyu'usi'i tɨ Dios jetze me'ecan ti'ixa, Dios pu ajta rá'ari'ira a'ɨ́jna tɨ́'ij caí ché'e ráacɨ'ɨti tɨ a'ɨ́ɨn a'ɨ́jna jetze ráacua'ani a'ɨ́jna ɨ cɨyej tɨ jɨ́n ruuri á'ara'ani. Capu ajta ché'e ayén tí'ijcɨ'ɨti tɨ a'ɨ́ɨn a'uun a'uteárute ɨ chajta'a jetze a'u tɨ Dios huateúra'ate. Ayej té'eyu'usi'i a'íjna i yu'uxari jetze.

Juan pu ayén te'evé'eniuuve

20 Neajta inee, i nej te'anxájta ne'ɨ́jna jɨme'e, ayée nu ti'ixa ne'íjna jɨme'e tɨ ayén ti'ayajna nej ca'anacan mú a'uvé'emé'e na'ame.

Ché'e ayén teja'uré'enen, patá'aj yé uvé'enen, tavástara'a, mɨ pej Jesús pú'een.

21 Ché'e a'íin tavástara'a ti ajta Jesús pú'een, ché'e a'íin rí'i tihua'utá'an a'ímej í mej teitestemua'ame'en pú'een í Dios. Ché'e ayén teja'uré'enen. Ayee pu te'entipuá'areca'a í niúucare'ara'an í tavástara'a.